Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII JOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS
Opera qvæ extant omnia,

Nempe

ANTIQVITATUM JUDAICARUM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.

DE BELLO JUDAICO LIBRI VII. interprete, Rufino Aqvilejenſi.

LIBER DE VITA SUA cum interpretatione Gelenii.

ADVERSUS APIONEM LIBRI II. cum verſione antiqva à Gelenio emendata, &

DE MACCABÆIS, ſeu de Imperio rationis LIBER cum paraphraſi Eraſmi Roterodami.

ACCEDIT INDEX LOCUPLETISSIMUS.

Juxta editionem Græco-Latinam Genevenſem ad manuſcriptos Palatinæ bibliothecæ Codices caſtigatam, qvæ nunc à pluribus mendis expurgata, & præterea

PROLEGOMENIS
&
APPENDICE
auctior redditur.

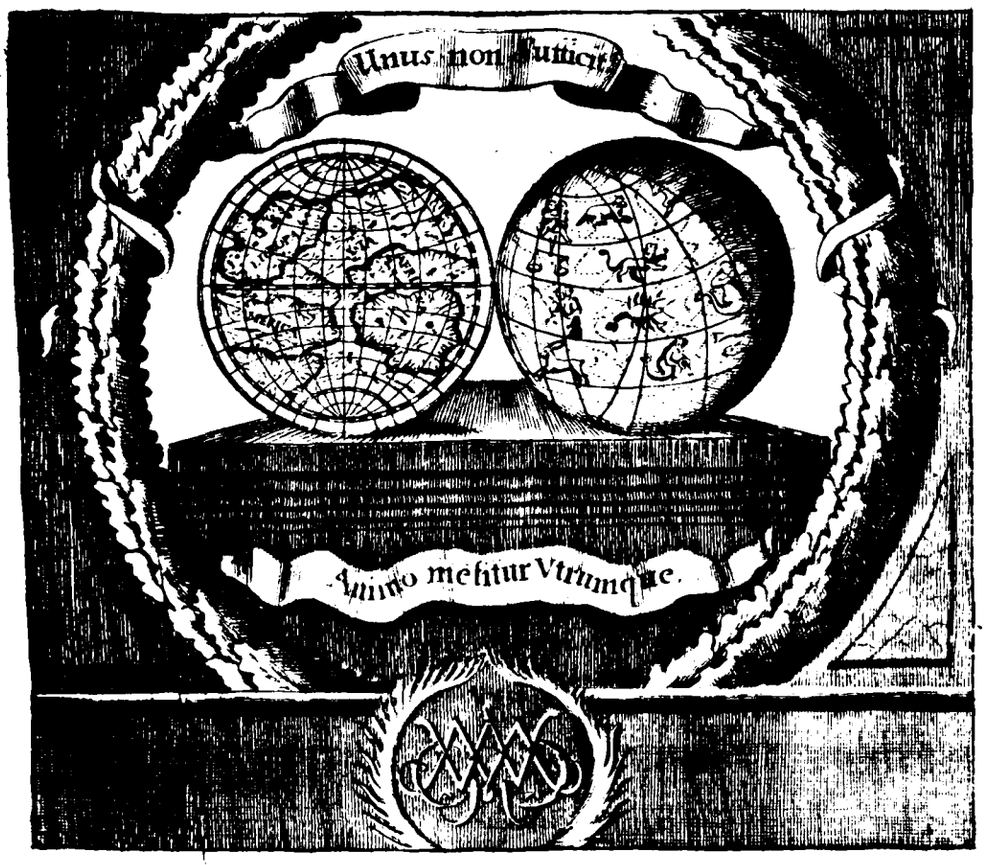

COLONIÆ,
Sumptibus MAURITII GEORGII WEIDMANNI.
ANNO M. DC. XCI.

PATRIBUS REIPUBLICÆ LIPSIENSIS VIRIS

Magnificis, Nobilisſimis, Amplisſimis, Conſultiſſimis, Prudentiſſimis,

PATRONIS SUMMIS.

EX qvo jure civitatis Veſtræ gaudeo, qvo me octo ab hinc annis donatum memini, poſt Dei cultum nil magis curæ mihi cordiqve fuit VIRI MAGNIFICI ATQVE NOBILISSIMI, PATRONI MAXIMI,

qvam

qvam ut libraria mea officina bono publico prodeſſem. Qva in re neqve gravibus impenſis unqvam, neqve indefeſſis laboribus peperci. Teſtari id poterunt Euſebii Cæſarienſis volumina de præparatione & demonſtratione evangelica, Sancti Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, Gregorii Nazianzeni, & Dionyſii Halicarnaſſenſis opera, Abarbanelis Judæi in Prophetas majores commentarius, aliiqve Scriptores, qvos cum raritate ſua ſe commendare, & ab eruditis deſiderari intelligerem, ut novis typis impreſſi publicam lucem denuo adſpicerent, curavi, qvamvis ob triſtiſſima belli tempora, & commerciorum qvæ indies in pejus ruunt decrementum inter tot miſerabiles regionum & urbium ruinas, qvibus & dulciſſimam patriam meam antiqvam Nemetum urbem Spiram oppreſſam & pœne ſepultam expertus ſum, tantorum ſumtuum periculum facere minus oportunum videretur. Nunc in eo ſum, ut Imperatoris Juliani opera a doctiſſimo Jeſuita Dionyſio Petavio qvondam Græce & Latine edita cum novis obſervationibus Viri celeberrimi Ezechielis Spanhemii, qvas Literato Orbi gratiſſimas futuras haud temere confido, e bibliopolio meo propediem emittam. Et impoſterum qvoqve, ſi Divina Gratia permittat, optimis qvibusqve libris evulgandis curas meas & facultates impen-

impendere non desistam, certa spe animatus, fore, ut Vos PATRES REIPUBLICÆ OPTIMI, PATRONI MAXIMI, qvod hactenus feciſtis, hos Civis Vestri conatus, & bonas literas juvandi studium summa Vestra benevolentia fovere non cessetis. Hanc fiduciam in me excitarunt magna illa, qvæ in me ab eo tempore, qvo domicilium in Urbe Vestra fixi, contuliſtis beneficia, & singularis affectus, qvo Magnifici Consules WAGNERUS, BORNIUS, STEGERUS, Nobilisſimi Proconsules, alter BORNIUS & FALCKNERUS, Consultisſimus Prætor PLAZIUS, nec non CARP. ZOVIUS, GRÆVIUS, PINCKERUS, BAUDISIUS aliiqve Senatorii Vestri Ordinis Proceres, omnes doctrina & meritis incomparabiles & qvovis elogio majores, tenuitatem meam prosecuti sunt. Vos, Venerandi Justitiæ Sacerdotes, præsidio & patrocinio Vestro rebus meis & fortunis nunqvam defuiſtis, Vos celeberrimi literarum, qvibus ad miraculum excellitis, Fautores officinam meam qvalemcunqve haud raro præsentia Vestra illustrem reddere, & libraria mea supellectile cum privatas Vestras bibliothecas, tum publicam illam locupletare dignati estis, qvæ paucis ab hinc annis a Vobis instituta, & inæstimabili rarisſimorum librorum aliorumqve cimeliorum apparatu subinde aucta inter splen-

didisſima Urbis hujus ornamenta jure ſuo numeratur. Et hanc ipſam bibliothecam Veſtram impræſentiarum Joſephus meus ambit, qvem, ut qvalecunq; gratæmentis monumentum exiſtat, Magnificis Veſtris & Nobiliſſimis Dignitatibus humillime offerre audeo. Vix ediderat ſcripta ſua Flavius Joſephus, cum ea Romani publicæ bibliothecæ honore dignati ſunt. Concedite qvæſo Patroni Summi & novæ huic Joſephi editioni hunc honorem, ut in publica Veſtra Bibliotheca reponatur. Non timebit Joſephus armamentarium, cui Bibliotheca Veſtra incumbit, cum armis non minus qvam literis ſtrenuus fuerit. Deus autem Inclytum Veſtrum Collegium, cum ſplendidiſſimis Familiis & tota Republica ſub Umbra SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS noſtri omnibus bonorum incrementis in pace florere jubeat.

Magnificarum, Nobiliſſimarum Ampliſſimarumqve Dignitatum Veſtrarum

Cultor devotiſſimus

MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS.

THOMÆ ITTIGII
S. T. L.
ad novam hanc Joſephi editionem
PROLEGOMENA.

UM a pluribus annis multa excellentia ingenia novam Operum Flavii Joſephi editionem parturiverint, neſcio qvo fato factum ſit, ut fœtum animo conceptum & ſæpe jam partui maturum eniti non potuerint. Omnibus enim, qvi utiliſſimo huic labori manum admoverunt, vel morte, anteqvam abſolverent, præventis, vel ob alias cauſas a cœpto revocatis, literatus orbis diuturna exſpectatione ſuſpenſus, & novi Joſephi deſiderio pæne contabeſcens ſpes tandem ſuas & vota per integrum ſeculum deluſa ſenſit. Annus agebatur ſuperioris ſeculi octavus & octogeſimus, cum BONAVENTURA CORNELIUS BERTRAMUS lucubrationes ſuas Franckthalenſes a loco, ubi Geneva relicta tum agebat, ſic appellatas ederet, in qvibus profitebatur, (1.) ſe jam pridem in omnes Joſephi libros notas meditatum, & aliqvando, ſi Deus permitteret, editurum eſſe. Verum doctiſſimo hoc Viro poſt Sexennium Lauſani, qvo a Bernatum republica evocatus fuerat, mortuo, ſimul etiam promiſſæ in Joſephum notæ expirarunt. Hanc jacturam JOSEPHUS JUSTUS SCALIGER abunde reſarturus videbatur. Vix enim admirandum illud opus, qvod theſaurum temporum inſcripſit, in lucem publicam emiſerat,

Multorum curæ in Joſephū fruſtra hactenus promiſſæ & expectatæ.

Bertrami.

Scaligeri.

(1.) Cap. 3. p. 59.

cum pleriqve eruditorum, Casaubono teste, (2.) non dubitarent, qvin Scriptorem sibi cognominem, a pluribus, qvibus hactenus obscuratus fuerat, mendis expurgaturus, doctisqve suis animadversionibus illustraturus esset. Qvos opinio sua minime fefellit, siqvidem Phœnix ille Criticorum, cum jampridem infinita, qvæ a nemine intelligi possent, loca in vulgata Josephi editione animadvertisset, & subinde nonnullis eruendis & restituendis ingenii sui vires impendisset, de hoc etiam nobilissimo Scriptore, Josepho inqvam, dummodo Amicorum ope varias manuscriptorum Codicum Lectiones nanciscipossetse bene meriturum Carolo Labbeo per literas Nonis Februarii A. C. cIↃ IↃc VII. (3.) scriptas indicabat, & morti jam vicinus (4.) ad exeqvendum hoc propositum ætati suæ triennii spatium a supremo rerum humanarum Arbitro superaddi exoptabat. Et profecto non parum lucis & ornamenti Josephi scriptis conciliari potuisset, si illustri Scaligero, qvod animo gestiebat, perficere licuisset. Qvod obscurum nemini esse potest, qvi ejus notas ad fragmenta selecta veterum Græcorum apud Josephum & Eusebium servata, & ejusdem animadversiones ad Eusebii Chronicon legerit. Verum istam Josephi editionem immatura Viri Divini mors rei literariæ invidit, ut Casaubonus alicubi (5.) qveritur, qvem una cum Carolo Labbeo vetustissima Regiæ, qvæ Parisiis est, Bibliothecæ exemplaria ad vulgatam Josephi editionem conferre non piguerat, ut, qvi Scaligero Josephi a librariorum corruptelis vindicandi consilium dederat, pulcherrimos illos conatus etiam qvalicunqve auxilio juvaret. Post Scaligeri mortem parum aberat, qvin ISAACUS CASAUBONUS modo nominatus & nunqvam sine veneratione nominandus palmam in medio relictam occuparet, a qvo sane non pœnitendam Josephi editionem sperare poterant Musarum sacris operantes, cum incomparabilem ejus doctrinam jamdudum in plurimis aliis, qvos ediderat, Scriptoribus Græcis pariter & Latinis ad miraculum usqve probatam

Casaubon.

(2.) Epistol. 496. edit. Græv. (3.) libr. 4. ep. 353. (4.) Conf. Patin. epist. 67. p. 186. edit. Paris.
(5.) Exercit. I. ad Baron. c. 34. n. 99.

tam cognoviſſent. Verum cum neqve ætas, qvæ jam provectior erat, tantæ molis oneri ferendo ſatis valida, neqve loci, ubi extrema vitæ tempora ducebat, conditio peragendo huic negotio ſatis commoda videretur, ut ipſe (6.) *in* epiſtola proximo ante mortem ſuam anno Londini ſcripta judicavit, nihil de Joſepho certa fide promittere auſus eſt. Neqve tamen defuerunt alii, qvi Joſephum edendum & illuſtrandum in ſe ſuſciperent. PETRUS enim CUNÆUS in literis ad Franconem Duyckium, ſeu præfatione libri 3. de Republica Hebræorum commentarios in univerſa Flavii Joſephi Opera polliceri minime dubitavit. Qvem cunctantem & moras excuſantem eloqventiſſimus Buchnerus [7.] & alii Familiares ſerio urgebant, ut ſpem de Joſepho factam qvamprimum expleret, morasqve omnes rumperet, & qvicqvid vinculorum pulcherrimis *iſtis* commentationibus necteretur, prorſus abſcinderet, ne dilata abſolutiſſimi illius operis editione docti multas magnasqve res diutius ignorare cogerentur. Verum ante vivis exceſſit Cunæus, qvam fidem liberaret. Idem SAMUELI PETITO accidit Nemauſenſis eccleſiæ Miniſtro & Theologiæ Profeſſori, Viro neqvaqvam Exiguo, ſed, ut Reineſii judicium noſtrum faciamus, inter Gallorum literatorum maximos numerando, [8.] qvem in nova Joſephi interpretatione, notisqve ad eundem Scriptorem edendis occupatum cum fama paſſim ſpargeret, non mediocriter eo nomine gaudebant, qvotqvot Joſephi ſcriptis bene cupiebant. Nec deerant, qvi laudabile hoc inſtitutum collatis ſuis operis egregie juvarent, in qvorum numero Nicolaus Fabricius Peireſcius, qvi per Lucam Holſtenium variorum locorum collationem cum tribus Codicibus Vaticanis manuſcriptis Petito impetravit [9.] Hugo autem Grotius, qvi hactenus de ea Joſephi parte, qvæ legis præcepta continet, & interpretanda & notis ſuis illuſtranda cogitaverat, cum totius Joſephi editionem a Petito parari intelligeret, ſe qvicqvid poſſet ad eam prompte

Cunæi. Petiti.

(6.) Epiſt. 717. (7.) Part. 1. epiſtol. 176. (8.) Libr. 1. Var. Lect. c. 25. (9.) Conf. Gaſſend. in vit. Peireſc. p. 195.

collaturum datis ad Peireſcium literis ſpopondit. [10.] Qvibus promiſſis an Grotius ſteterit, ignoro. Id tantum ſcio, qvod dum Petiti in Joſephum lucubrationes, qvæ, ut ex Riveti ad Voſſium epiſtola [11.] liqvet, maximo cum ſumtu & labore collectæ ferebantur, multi hiarent, imperfectas nec ad umbilicum perductas moriens reliqverit, & neqve Samuel Sorberius, ad qvem cognationis jure id negotii ſpectare videbatur (erat enim Petiti e ſorore nepos) neqve alius qvisqvam poſthumum illum Petiti fœtum in lucem hactenus produxerit, & omnis de Petiti Joſepho ſpes decollaverit. Poſt Petitum in Joſepho occupatus fuit EMERICUS BIGOTIUS, cui ne idem eveniret, qvod Petito acciderat, Patinus exoptabat. [12.] Nec dubito qvin etiam apud alios & egregia de Bigotio exiſtimatio, & amor boni publici ejusmodi vota expreſſerit. Verum Bigotius telam, quam exorſus fuerat, aliis pertexendam poſtea relinqvere maluit. Dicendum hic etiam foret de JOHANNE HENRICO BOECLERO, inſigni qvondam Argentoratenſis Academiæ ornamento, & Præceptore meo æternum venerando, ſi Godofredi, Spanhemii, Forſtneri, aliorumqve amicorum monitis, qvibus ad Joſephum Autorem ſibi perqvam familiarem illuſtrandum ſolicitabatur, locum aliqvem concedere voluiſſet [13.] ſed multis aliis negotiis diſtractus de toto Joſepho edendo deſperavit, & tantum priora ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας capita peculiari diſſertatione illuſtravit. Progredior ergo ad CHRISTIANUM NOLDIUM, qvi in præfatione hiſtoriæ ſuæ Idumææ non ſolum aliorum, qvi de Joſepho emendando cogitarunt, & in his GERHARDI JOHANNIS VOSSII qvoqve meminit, & præterea poſt Scaligeri, Voſſii & Petiti mortem JOHANNEM COCCEJUM & CHRISTIANUM SCHOTANUM in hunc laborem ſucceſſuros ſperare jubet, ſed ſibimet etiam ipſi ad arduum hoc opus aggrediendum animos non deeſſe ſignificat. At Noldium & ſpes de Coccejo & Schotano fefellit, niſi Schotani bibliothecam hiſtoriæ ſacræ Veteris Teſtamenti ob nonnul-

Bigotii. Boecleri. Noldii. Voſſii. Cocceji. Schotani.

la

(10.) Epiſtol. 1564. (11.) Epiſtol. 362. (12.) Epiſt. 67. (13.) Conf. Wagenſeil. epiſtol. ad Arnold.

la Josephi loca illustrata referre huc velimus, & ipse qvoq; orbi Literato ereptus est, anteqvam, quod pridem animo molitus fuerat, effectum dare posset. Omnes autem, quorum insigne de Josepho bene merendi studium hactenus laudavimus, apparatus copia superavit JOHANNES ANDREAS BOSIUS Lipsiensis, Historices in inclyta Jenensi Academia Professor celeberrimus, cui tam felici esse licuit, ut Augustissimo Imperatore Leopoldo clementissime indulgente ex bibliotheca Vindobonensi insignes qvosdam Josephi codices MSS. emendandis Josephi operibus haud parum profuturos impetraret. Qua de re peculiaris Petri Lambecii ad Serenissimum Augustum, Brunsvicensium & Luneburgensium Principem, qvi publici boni causa apud Imperatorem pro Bosio interceserat, epistola Vindobonæ A. C. cIↃ IↃc LXVI. excusa legitur, in qva Codices illi manuscripti ad Principem Augustum indeqve ad Bosium transmissi breviter delineantur. Erant autem codices illi numero septem, & in his qvatuor Græci, tres reliqui Latini. Primus, ut a Græcis ordiamur, continebat Judaicarum antiquitatum libros 20. abbreviatos & passim interpolatos, & a principio mutilos, qvem codicem Augerius Busbeckius Ferdinandi I. ad Solimanum Turcarum Tyrannum Legatus Constantinopoli sibi comparaverat. Secundus qvem itidem Busbeckius Constantinopoli nactus fuerat, exhibebat historiam belli Judaici a verbis: τρεπόμενοι δ' ἅπαντας διώκει, quæ libro 1. cap. 13. leguntur usq; ad verba: τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον ἔτι τοῖς quæ libri 7. cap. 7. extant. Tertius codex complectebatur antiqvitatum Judaicarum libros 10. priores, & præmissos singulis libris capitum indices, etsi in ipso contextu nullum divisionis librorum in capita indicium compareret, ex qvo divisionis hujus in capita autorem non esse Flavium Josephum, sed singulos libros continenti scriptura primum cohæsisse Lambecius colligebat, qvi primi libri indicem ab his verbis incipere docet: Bosii.

Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἰωσήπου ἱστοριῶν τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας.
α΄ ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, καὶ ἡ διάταξις τῶν στοιχείων.
β΄ περὶ τοῦ γένους Ἀδάμ &c.

Pertinuit olim hic codex ad monaſterium qvoddam urbis Conſtantinopolitanæ, qvod dicitur S. Georgii in Manganis, ſeu loco, ubi μάγγανα h.e. machinæ bellicæ cum materiis mechanicis variisqve inſtrumentis ad urbium oppugnationes idoneis aſſervari ſolebant [14.] Deinde venit in manus Dionyſii cujusdam Zazynthii, cujus Pater eum Conſtantinopoli ſibi acqviſiverat. Poſtea eum emtionis jure ſibi vendicavit Johannes Sambucus Maximiliani II. & Rudolphi II. Conſiliarius, a qvo ad Sebaſtianum Tenckna-gelium auguſtiſſimæ bibliothecæ qvondam Præfectum tranſiit, poſt cujus obitum tandem in Cæſaream bibliothecam translatus fuit. Qvartus Codex comprehendebat Joſephi de Maccabæis librum ſub hoc titulo: Μαρτύριον τῶν ἁγίων μακκαβαίων ἐκ τῆς ἰωσήπου ἱστορίας. Eadem de Græcis iſtis Joſephi Codicibus Lambecius (15.) in ſuis de bibliotheca Vindobonenſi commentariis iteravit. Qvintus Codex, ut ad Latinos progrediamur, continebat Antiqvitatum Judaicarum libros 20. & libros 7. de Bello Judaico ex verſione antiqva, qvæ Rufino Aqvilejenſis eccleſiæ Presbytero vulgo tribuitur. Sextus exhibebat librum de Maccabæis ex verſione antiqva hominis cujusdam Chriſtiani, qvi eam paſſim interpolavit. Titulus eſt hujusmodi: Paſſio S. Machabæorum ſecundum Flavium Joſephum. Ipſe autem tractatus ſic incipit: Principium meum Philoſophico qvidem Sermone, ſed Chriſtiano explicabitur ſenſu. Neceſſe eſt enim &c. De Autore verſionis nondum ſibi liqvere ait Lambecius, etſi certo conſtet, qvod perantiqva ſit, & ad indagandam Græci textus ſinceritatem plurimum juvare poſſit. Septimus deniqve Codex epitomen antiqvitatum Judaicarum Flavii Joſephi com-

(14.) Conf. Cang. Conſtantinop. Chriſt. libr. 2. p. 155. & libr. 4. p. 124.
(15.) Tom. VIII. p. 2. 4. 43. & 101.

complectebatur ſub hoc titulo: Incipit liber antiqvitatis Flavii Joſephi Hiſtoriographi. Ipſa epitome hujusmodi habet initium: In principio creavit Deus cœlum & terram, ſed dum terra in adſpectum non veniret, & profunditate tenebrarum celaretur, & ſpiritus Dei deſuper ferebatur, Deus fieri lumen juſſit, qvo facto &c. Uſus vero præterea eſt Boſius duobus Codicibus manuſcriptis bibliothecæ noſtræ Academicæ Paulinæ uno Græco & altero Latino, nec non membranis perantiqvis & emendatiſſimis Gymnaſii Portenſis, & manuſcripto Schleuſingenſi, cujus uſum illuſtri Seckendorffio Heroi de re literaria plurimisqve literatis immortaliter merito acceptum retulit. Acceſſerunt Variæ Lectiones ab Emerico Bigotio ex Regio Pariſienſi Codice & duobus Florentinis excerptæ, qvas Voſſii, Heinſii, Gronovii & Græviimaximorum Belgii Luminum ope feliciter impetravit, item variæ Lectiones ex duobus manuſcriptis bibliothecæ Noribergenſis, qvas Vir venerandæ memoriæ Chriſtophorus Arnoldus ipſi procuravit. Qvid igitur de Joſepho ſperari non poterat, cum ad hæc aliaqve ſubſidia ingenium ſuum & immenſam eruditionem & indefeſſas vigilias afferret clariſſimus ille Polyhiſtor? Verum vitæ ſumma brevis ſpes, qvas inchoaverat, longas intervertit, & Joſepho ad vitam revocando dum incubuit Vir doctiſſimus, vitam ipſe perdidit. Qvo mortuo STEPHANUS LE MOYNE ſeu MONACHIUS ſupererat, leMoyne qvi edendi Joſephi curam in ſe ſuſciperet. Pridem id Vir clariſſimus jam animo ſuo agitaverat, Boſioqve per literas ſignificaverat (16.) Incitabant etſi currentem Samuel Bochartus & alii, optimeqve de eventu paſſim ominabantur eruditi. Audiamus nobiliſſimum Wagenſeilium, qvi in præfatione ad ignea Satanæ tela (17.) cum in cauſam inqviſiviſſet, cur Joſephus eximius & utiliſſimus ſcriptor tam-

(16.) Conf. Boſ. in exercit. ad perioch. Joſeph. c. 1. theſ. 10. (17.) p. 69.

tamdiu desertus jacuerit, nec commentatorem invenerit, etsi publica vota id sæpe flagitarent, & interim alii minoris momenti libri annotationibus, observationibus, castigationibus & commentariis onerarentur, ejus rei hanc causam esse dicit, qvod qvi in Josepho exponendo periculum fecerunt, ad ejus scripta explicanda animum Græcorum Latinorumqve Scriptorum lectione subactum non sufficere, sed alia insuper præsidia & imprimis non mediocrem Talmudicarum Pandectarum cognitionem afferri oportere deprehenderint, qvalia præsidia cum Petito non defuerint, ejus in Josephum commentarios, si extarent, se in precio habiturum asserit, & tandem ista subjicit: Nunc spes & exspectationes nostræ in Stephanum le Moyne conversæ sunt, qvem nihil doctrinæ profundioris latet, qviqve iis adminiculis, qvibus ad Josephum emaculandum, illustrandumqve opus est, abundat, proindeqve huic operi pridem feliciter manum admovit. Qvanta autem fuerit in Monachio Josephi edendi cupiditas, ipse in Prolegomenis suis ad varia sacra satis indicat, ubi refert, qvod, cum ex Rotomagensi ecclesia ad Lugdunensem Academiam vocatus fuisset, plenus Josepho in Belgium venerit, & successus non pœnitendos speraverit, nec infaustis ominibus operis ab aliis toties frustra tentati deterritus fuerit. Meliora ipsi augurabantur explorati lacerti, & humeri pondus ferre non recusantes, & codicum Florentinorum, Parisiensium, Londinensium, Oxoniensium & virorum doctorum variis lectionibus & emendationibus munitæ instructæqve vires oneri graviſſimo non impares videbantur. Recurrebat, ut ipse loqvitur, singulis diebus Josephi memoria, magna semper oculis obversabatur imago, vota, consilia, promissa identidem officium repræsentabant, animus impatiens labo-

res

res peroptabat, & ad carceres ſtans illosqve mordens mapparium ac mappam anhelabat, & admitti, pergere, ſtadium licet longum & difficile decurrere & ſuperare geſtiebat. Verum, dum ſic totus in Ioſephum intentus eſſet, rumor de Ioſepho in Anglia edendo aures ejus perculit, qvem etſi ut falſum contemneret, cum paulo ante in Anglia verſatus nihil plane de Ioſepho typis imprimendo inaudiviſſet, poſtea tamen & freqventibus amicorum literis, & ipſo ſpecimine Anglicanæ editionis oculis oblato certior ea de re factus, amores ſuos, qvos tanto ardore deperibat, e medio ſinu raptos, ut ingenue fatetur, haud levius doluit, qvam ſi *coſtam a latere* avulſam ſentiret. Qvid faceret? Non *in*videndum videbatur Ioſepho, qvod e theatro Scheldoniano cum magno ſplendoris augmento emittendus eſſet. Animum igitur ad alia abduxit, Joſepho tantiſper ſepoſito, donec poſt Anglicanam editionem, ſi non uberrimæ meſſi, ſaltem non ignobili ſpicilegio locus relinqveretur. Qvod ſi Monachio adhuc vita ſupereſſet, non dubium eſt, qvin ad priſtina de Joſepho edendo conſilia rediturus eſſet, ſiqvidem Anglicanæ editionis fama, qva perturbatus Joſephi curam abjecit, in nihilum abiit. Nondum mihi prima illius Anglicanæ editionis a Viro celeberrimi nominis EDUARDO BERNARDO procuratæ folia videre contigit. Qvantum vero ex Amicis cognoſcere licuit, id imprimis ejus inſtitutum fuit, ut ex multis manuſcriptis codicibus varias lectiones textus Græci, & antiqvæ verſionis colligeret, & nonnunqvam animadverſiones ſatis prolixas adderet, in qvibus ex manuſcriptis Arabicis non pauca expoſuit. Verum, uti jam dictum, hanc etiam Ioſephi editionem neſcio qvæ impedimenta remorantur, & Anglorum literæ de ea plane deſperare jubent, qvamvis & Petiti manu exarata ad Joſephum commentaria, & qvæ Boſius ad Joſephum collegerat, aliaqve qvæ ad exornandam hanc

Bernardi.

editionem facere poſſent, magno pretio undiqve conqviſita & redemta fuerint.

Joſephi σωζόμενα.

Optandum utiqve, ut ex tot Eruditi Orbis Atlantibus vel uni Joſephum emendatiorem, qvam hactenus prodiit, & illuſtriorem edere licuiſſet. Neqve tamen diutius ferendum, ut Bibliopolarum officinæ Joſephi ſcriptis plane careant, ne ſingulare Divinæ Providentiæ beneficium negligere videamur, qvæ Joſephi opera ad noſtram usqve ætatem ſervari voluit, abs qvibus multa cognitu haud indigna ſcientiam noſtram fugerent, & imprimis res proximis ante Chriſti adventum annis in eccleſia geſtæ denſiſſimis ignorantiæ tenebris ſepultæ jacerent. Sunt autem iſta Joſephi ſcripta, qvæ in eruditorum manibus verſantur, libri 7. de Bello Judaico, Antiqvitatum Judaicarum libri 20. cum appendice de vita ſua, libri duo contra Apionem, & Panegyricus in Maccabæos. Et hiſtoriam qvidem Belli Judaici, qvod & ipſe miſerabile vidit, & cujus pars magna fuit, Hebraice primum ſcripſit, qvæ editio temporum injuria intercidit. Poſtea eandem Græco ſermone complexus eſt. Tanta autem operis hujus fiducia ipſi fuit, ut illud Imperatoribus Veſpaſiano & Tito, qvorum auſpiciis bellum illud conſummatum fuit, offerre non dubitaverit. Nec ingratum Imperatoribus munus illud fuit. Certè Titus Imperator, ut ipſe Joſephus (18.) teſtatur, ὅπως ὐκ μόνων αὐτῶν ἐβελήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις ωδοδῶναι τῶν πεφάξεων, ὥςε χαρόξας τῇ ἑαυτῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι ωροσέταξεν, qvæ verba Nicephorus in hiſtoria ſua eccleſiaſtica [19.] ita reddit, ut Titum libros iſtos de bello Judaico ſua ipſius manu deſcripſiſſe dicat, idqve Johanni Lango (20.) non improbabile videtur, cum Titus, Svetonio teſte (21.) ſcribendi velocitate vel amanuenſes ſuos ſuperaverit, etſi alias Rufinus in verſione Euſebii hunc Joſephi locum allegantis, & alii verba illa ſic interpretati fuerint, qvaſi Imperator libros illos tantum ſubſcriptione ſua dignatus fuerit, qvam ſententiam Henric9 Valeſius [22] in

Hiſtoria Belli Judaici.

(18.) de vita ſua p. 1026. (19.) libr. 2. c. 18. & libr. 3. c. 11. (20.) in not. ad Nicephor. Tom. 1. edit. Græco-Lat. p. 247. (21.) in Tito c. 3. (22.) ad Euſeb. libr. 3. hiſt. eccleſ. c. 10.

in ſuis ad Euſebium notis priori poſtponendam cenſet. Utramvis eligamus, æſtimare licet, qvanti illam Joſephi lucubrationem Titus habuerit, qvam propria manu vel deſcriptam vel ſubſcriptam δημοσιεύεσθαι h.e. ut Rufinus in Euſebio ſuo interpretatur, publice legi voluit. Accedit honorificum Regis Agrippæ teſtimonium, qvi datis ad Joſephum literis eum πολὺ φιλαλήθεστερον τῶν ταῦτα συγγεγραφότων ἡγεμονικώτερον judicavit (23.) Qvin etiam hos libros bibliothecæ publicæ traditos, & Autorem ob ingenii gloriam Romæ ſtatua donatum Hieronymus memoriæ prodidit, (24.) Euſebium, ut alias in catalogo ſcriptorum eccleſiaſticorum ſolet, hic etiam ſecutus, etſi Euſebius (25.) non ſolum ſeptem illos libros de hiſtoria belli Judaici, ſed generatim τὰς συγγεγραμμένας ἀμφὶ λόγους publico illo honore mactatos aſſerat. Neqve hic omittendum graviſſimum Iſidori Peluſiotæ judicium, qvi in epiſtola ad Adamantium (26.) hanc Joſephi περὶ ἁλώσεως ἱστορίαν θεήλατον appellat, & obſervatu dignum cenſet, qvod homo Hebræus & patriæ ſuæ religionis ſervantiſſimus tragicum gentis Judaicæ excidium literis conſignaverit, ne qvis horrendis illis & omne exemplum ſuperantibus calamitatibus fidem derogaret. Poſt hiſtoriam belli Judaici Joſephus ἀρχαιολογίας i. e. antiqvitatum, ſeu, ut alii loqvi amant, originum Judaicarum libros 20. Romæ compoſuit, Dionyſium forte Halicarnaſſenſem æmulatus, qvi ibidem totidem libros ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς ſeu Antiqvitatum Romanarum Græco ſermone conſcriptos ediderat. In hac archæologia Joſephus Judaicæ gentis hiſtoriam ita perſeqvitur, ut ab ipſa mundi creatione exorſus ad duodecimum usqve Neronis annum progrediatur. Qvo tempore hoc opus elucubraverit, ipſe indicat, cum in fine libri ultimi ſe anno Domitiani decimo tertio, & ætatis ſuæ qvinqvageſimo ſexto ultimam his libris manum impoſuiſſe ſcribit. Memoria autem lapſus videtur Sixtus Senenſis, cum in bibliotheca ſua ſancta (27.)

Antiqvitatum libri.

(23.) Joſeph. de vit. p. 1027. (24.) Catalog. Script. eccl. c. 13. (25.) Lib. 3. hiſtor. eccl. c. 9. (26.) lib. 4. ep. 75. (27.) libr. 4. p. 273.

hos Antiqvitatum libros Hebraica primum lingva a Josepho scriptos asserit, qvod de libris περὶ ἁλώσεως seu de historia belli Judaici, ut ex præfatione ad illos libros colligi potest, non item de archæologia verum est. Eqvidem Vir qvidam doctissimus in notulis, qvas ad græco-latinam Josephi editionem manu sua adscripsit, cum hunc Sixti Senensis errorem notasset, statim seipsum corrigit: imò, ait, ut nunc qvidem existimo, Josephus etiam libros antiqvitatum Hebraice primum exarasse videtur. Id enim manifeste evincit locus lib. 7. c. 11. p. 249. ubi sortitio familiarum Sacerdotalium in hodiernum usqve diem durare legitur, qvod certe de illo tempore necessario intelligendum est, cum Josephus templo nondum everso adhuc Hierosolymis ageret. Græcam enim editionem, posteaqvam Romam migrasset, demū meditatus est. Verum cum Josephus Hebraicæ illius editionis nusqvam meminerit, & tum demum se de antiqvitatibus Judaicis scribendis cogitasse dicat, cum jam historiam belli Judaici contexeret, qvod everso templo factum est, credi vix potest, Josephum Hierosolymis & templo adhuc stante Antiqvitates suas Judaicas Hebraice scripsisse, neqve locus de sortitione familiarum Sacerdotalium id evincit. Si enim in Hebraica, qvæ fingitur, Antiqvitatum editione Josephus scripsit, sortitionem illam in hodiernum usqve diem durare, idqve necessario de tempore, qvod conflagrationem templi antecessit, intelligendum est, cur Josephus in Græca editione, qvam templo pridem in cineres redacto elaboratam, & anno Domitiani decimo tertio, qvi post templi conflagrationem tertius & vigesimus fuit, absolutam fuisse constat, verba ista non mutavit? Atqvi in ea expresse dicit, divi-

sionem

sionem 24. familiarum Sacerdotalium per singulas hebdomadas in liturgiæ officio sibi succedentium ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας duravisse. Nimirum per hodiernum diem non præcise tempus, qvo ista literis tradebat, sed seculum, qvo vivebat, & integrum ætatis suæ curriculum intellexit, vel forte μεσισμὸν illum familiarum Sacerdotalium etiam templo jam everso eatenus adhuc duravisse scribit, qvatenus illarum Familiarum numerus & ordo in recenti omnium memoria viguit, & in Sacerdotum reliqviis nomina ista manserunt, etsi eorum functiones, qvarum gratia divisio illa per sortem facta fuerat, jam cessassent. Ex his autem, qvæ de Josephi Archæologia dicta sunt, etiam de tempore, qvo historiam vitæ suæ in literas retulit, judicari potest. Est enim ea narratio appendix & epilogus Antiqvitatum, ut *ipse Josephus* ad calcem libri 20. testatur, ubi se, anteqvam Antiqvitates finiat, nonnulla de vita sua dicturum Epaphrodito significat, cui etiam in fine opusculi de vita sua totum Ἀρχαιολογίας suæ opus, qvod ipso impellente & stimulos addente pertexuerat, se dedicare scribit. Qvamobrem ipsi errant, qvi Eusebium eo nomine erroris arguunt, qvod, qvæ ex Josephi vita excerpsit, sub ἀρχαιολογίας titulo allegaverit (28.) Et hæc ipsa causa est, cur Labbeus (29.) & alii Josephi librum de vita sua in græco-Latina editione, qvam nova hæc seqvitur, a libris Antiqvitatum avulsam & distractam nollent. Cæterum ad hoc Josephi opusculum remittimus, qvi de ejus prosapia & vitæ genere, & rebus usqve ad sextum & qvinqvagesimum ætatis annum gestis plura cognoscere cupiunt. Post historiam belli Judaici, & Judaicarum Antiqvitatum seu Originum libros, qvibus vitæ suæ curriculum Josephus attexuit, novi operis elaborandi occasionem submini*s*travit Apio Grammaticus Alexandrinus, qvem Tiberius Cæsar cymbalum mundi vocare solebat, cum Plinio judice (30.) publicæ famæ tympanum potius videri potuisset. Cum enim illud mundi cymbalum magno doctrinæ strepitu contra

De vita sua.

Libri contra Apionem

(28.) Lib. 3. c. 10. (29.) in addend. ad Tom. I. de Scriptor. eccles. p. 817. (30.) prolog. histor. natur.

Judaicæ gentis antiqvitatem insonuisset, Josephus gentis suæ vindicias ex ipsis Græcorum monumentis adornavit, & duobus libris, qvi passim περὶ ἀρχαιότητος seu de antiqvitate inscribi solent, cum Moloni & aliis, qvi de Judæorum legibus & institutis falsa qvædam commenti fuerant, respondit, tum imprimis Apionis calumnias tanto profanæ doctrinæ apparatu confutavit, ut magna Hieronymum (31.) hæc legentem admiratio subierit, cum ab homine Hebræo omnes Græcorum bibliothecas tam studiose evolutas animadverteret. De Maccabæis. Supereſt tractatus de imperio rationis, seu panegyricus in Maccabæos, si modo is Josephum Autorem habeat, qvod Eruditorum multos negare Gulielmus Cave (32.) observavit. Eusebius (33.) illud opusculum οὐκ ἀγενὲς σύνταγμα nominat, & vulgò περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ inscribi, & a qvibusdam Μακκαβαϊκὸν appellari scribit. Hieronymus (34.) valde elegantem libellum vocat. Honorius autem Augustodunensis, (35.) Græcum titulum περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, qvem apud Hieronymum invenerat, non satis commode exprimit, cum ait hunc Josephi librum, in qvo Maccabæorum martyria digesta sunt, de potentia inscribi. In Manuscripto qvodam codice Vindobonensi, qvi diversus est ab eo, qvem supra recensuimus, nec in eorum numero fuit, qvi ad Bosium transmissi sunt, titulus est hujusmodi: Ἰωσήπου εἰς τὸ αὐτοκράτορα τῶν παθῶν λογισμὸν εἶναι, ut refert Lambecius (36.) qvi etiam indicat codicem illum tantum usqve ad illa procœmii verba pertingere: τὸ γὰρ ἐπὶ μικροῖς καὶ μεγάλοις παρρησιάζεσθαι ἰσοδύναμόν ἐστι· δι' ἑκατέρα γὰρ ὡσαύτως ὁ νόμος ὑπερφανεῖται, qvæ verba in editis exemplaribus plane desunt, nec in manuscripto Paulinæ nostræ bibliothecæ codice comparent, etsi ille multas integras periodos habeat, qvæ in vulgata editione desiderantur, ut ex appendice novæ hujus editionis manifestum est. Fratres autem illos Maccabæos, qvorum martyrium Josephus in hoc opusculo exposuit, etiam Johannes Chrysostomus, Gre-

(31.) Epistol. ad Magnum. (32.) Histor. liter. scriptor. eccles. p. 22. (33.) lib. 3. c. 10. (34.) in catalog. Script. eccl. c. 13. (35.) libr. 1. de luminaribus eccl. c. 13. (36.) Tom. V. biblioth. Vindob. p. 104.

Gregorius Nazianzenus, Auguſtinus, Gaudentius, Leo Magnus & alii eccleſiæ Doctores ſermonibus ſuis celebrarunt. Sunt forte & alia qvæ Joſephus ſcripſit. Nam in fine libri 20. promittit, ſe, ſi Fata conceſſerint, hiſtoriam belli Judaici & vitæ ſuæ κατὰ τὰ ἑξῆς denuo recenſiturum, & qvatuor inſuper libros de Judæorum opinionibus circa Deum ejusqve eſſentiam, & legum rationes editurum. Qvæ promiſſa Joſephus non implevit, niſi forte hæc monumenta temporum injuria interciderint. Idem dicendum de volumine αἰτιολογιῶν, cujus in limine Antiqvitatum ſuarum meminit. Ejus autem jacturam non admodum dolendam arbitratur Cunæus (37.) & ipſius Joſephi intereſſe putat, qvod perierit, cum ex ſpecimine, qvod libro 1. Antiqvitatum c. 1. legitur, ſatis appareat, Joſephum frigida qvædam myſteria & putidas argutias iſto volumine complexum fuiſſe. Cui conſentiens Bœclerus (38.) opus illud Joſephi ætiologicum nihil aliud fuiſſe præſumit, qvam campum ἀκαιρίας, in qvem plura Judaici pulveris nube obſcurata & corrupta φιλοσοφήματα ſepoſuerit. Sunt etiam, qvi ex Hieronymi præfatione ad librum XI. Commentariorum in Eſaiam colligunt, qvod Joſephus Librum de 70. hebdomadibus Danielis compoſuerit. Cum enim ibi Hieronymus Africanum, Origenem, Euſebium, Clementem Apollinarium, Hippolytum, & Tertullianum commemoraſſet, ſubjungit, Joſephum Porphyriumqve plurima de eadem qvæſtione diſputaſſe. Verum cum Hieronymus non indicet, qvis Joſephus ille fuerit, & ubi qvæſtionem illam tractaverit, incertum plane eſt, an Flavius Joſephus peculiarem tractatum de 70. Danielis hebdomadibus unqvam ediderit. Ad Pſeudepigrapha Joſephi opera pertinet liber περὶ παντὸς, cujus fragmentum in editionis hujus appendice exhibetur, & de qvo plura inferius dicemus.

Scripta a Joſepho promiſſa & deperdita.

Pſeudepigrapha.

*Et*ſi vero genuina Joſephi opera, qvæ ad noſtram usqve ætatem pervenerunt, citius pariter & ſæpius peregrino,

Editiones Joſephi Græcæ.

(37.) Libr. 3. de Republ. Hebr. c. 1. (38.) Exercit. in Fl. Joſeph. p. 439.

no, qvam proprio Græci Sermonis habitu ex officinis typographicis emiſſa fuerint, de Græcis tamen editionibus prius dicere convenit. Primæ editionis Græcæ Aldinæ mentionem facit Cl. Arnoldus in præfatione ad teſtimonium Flavianum, ubi Caſaubonum manu ſua ad hanc editionem ex codicibus Regiis multa annotaſſe, & ſe, dum in Anglia verſaretur, exemplar illud apud Seldenum vidiſſe memorat. Verum cum ipſa Caſauboni verba ſtatim ſubjiciat, in qvibus editio illa Græca cum Pariſienſibus manuſcriptis collata Baſileenſis dicitur, non dubito, qvin Typographi vitio Aldina vocetur prima Joſephi editio Græca, qvæ Arnoldina potius dici debuiſſet. Primus enim fuit Arnoldus Peraxylus Arlenius, qvi Græcum Joſephi textum Baſileæ M D XLIV. typis Hieronymi Frobenii & Nicolai Epiſcopii in lucem publicam eduxit, cum in Diegi Hurtadi Mendozæ Cæſarei tum apud Venetos Legati bibliotheca, qvæ poſtea in Eſcurialenſem tranſiit, [39.] inſignem hunc theſaurum inveniſſet. In qva editione ad emendandos & reſtituendos poſteriores Antiqvitatum libros, cum eos multis in locis depravatos deprehendiſſet, epitomen qvandam Joſephi, qvam Romæ nactus fuerat, adhibuit, & adſcito in partem laboris Sigismundo Gelenio, ut qvam fieri poſſet caſtigatiſſime prodiret, procuravit. In hiſtoria belli Judaici, & cæteris Joſephi ſcriptis minus negotii habuit, cum & ſua exemplaria ſatis accurate ſcripta eſſent, & alia inſuper Johannes Crotus & Petrus Gillius ſuppeditarent, qvorum erga ſe ſtudium & in bonas literas amorem eo nomine collaudat. Græcam hanc editionem poſt annos 67. excepit græco-latina typis Petri de la Roviere A. C. MDCXI. Coloniæ Allobrogum excuſa, qvæ ut emendatior prodiret, manuſcripti qvidam Codices bibliothecæ Palatinæ collati ſunt, qvos in Typographi gratiam a Bibliothecario Jano Grutero Marqvardus Freherus impetravit, etſi jam longius operæ proceſſiſſent, cum iſtæ membranæ ad Rovierium transmitte-

(39.) Conferatur Anton. in biblioth. Hiſp. p. 223.

mitterentur, qvi pollicitus qvidem est, se Virorum qvorundam doctorum notas & varias Lectiones ejus, qvi manuscripta illa Palatina excusit, studio collectas propediem peculiari volumine luce publica donaturum, sed, ut eventus docuit, promissis tantum dives fuit. Ipsa autem Roveriana operum Josephi editio græco-latina sine ulla mutatione A. C. M DC XXXIV. apud Johannem Crispinum iterata fuit. Et præter illas modo recensitas nulla alia vel græca vel græco-latina operum Josephi editio hactenus visa est. LIBER tamen DE MACCABÆIS etiam extra Josephi opera in nonnullis Græcis Bibliorum editionibus tertio Maccabæorum libro subjectus reperitur. Factum id in editione Bibliorum A. C. M D XXVI. Argentinæ typis Wolphianis a Lonicero procurata, qvem tribus Maccabæorum libris librum Iosephi de martyrio septem fratrum Maccabæorum irreligiose attexuisse Morinus (40.) arguit, qvi & plures Bibliorum Græcorum editiones recenset, in qvibus Iosephi de Maccabæis liber apocryphis insertus legitur, nempe duas Basileenses, qvarum una A. C. M D XL. ex Hervagii officina, altera M D L. typis Nicolai Brylingeri prodiit, & Francofurtensem A. C. M D XCVII. typis Wechelianis editam, qvibus addi potest editio Apocryphorum græco-latina Basileæ A. C. M D LXXXII. in lucem publicam emissa, & forte aliæ. Eundem Josephi librum de Maccabæis JOHANNES LLOYDIUS & auctiorem & emendatiorem cum latina interpretatione & notis edidisse perhibetur. (41) Postremo eundem librum FRANCISCUS COMBEFISIUS in novissimo, qvod vocat, Bibliothecæ Patrum auctario græce & latine 1672. Parisiis vulgavit.

Interpretes Josephus varios habuit, qvi ejus scripta ex lingva Græca in Latinam, Germanicam, Hispanicam, Italicam, Gallicam, Anglicam, Belgicam & alias transfuderunt. Ad latinos Interpretes, ut ab his ordiamur, qvodammodo referendus est S. AMBROSIUS Mediolanensis ecclesiæ Interpretes Latini. Ambrosius vel qvisqvis

(40.) Exercit. Bibl. lib. 1. exerc. 9. c. 1. (41.) Conferatur Witte in Diario biographico ad A. C. 1603.

Autor est librorum de excidio Hierosolymitano sub Hegesippi nomine editorũ.

clesiæ Antistes, siqvidem ille Autor sit librorum 5. de excidio Hierosolymitano, qvi sub HEGESIPPI nomine circumferuntur a Jacobo Fabro per Jodocum Badium Ascensium, Godofredo Hittorpio, Laurentio de la Barre, Cornelio Gvalthero & aliis editi, & Patrum qvoqve bibliothecæ inserti. Est enim hoc opus nihil aliud, qvam liberior translatio librorum Josephi de bello Judaico, cui etiam nonnulla ex libris ἀρχαιολογίας admista sunt. Qvod vero hi libri de excidio Hierosolymitano Ambrosium Autorem habeant, etsi multis incredibile videatur, Ludovicus tamen Vives (42.) libros illos sub Ambrosii nomine allegat. Nec alienus est ab hac sententia doctissimus Gronovius (43.) non repugnaturus, si qvis Ambrosium ætate adolescentiori aut in exordio pontificatus sui opus hoc lusisse contendat. Qvam conjecturam & styli cum Ambrosiano convenientia & fides nonnullorum veterum codicum confirmat, qvalis est ille Mediolanensis, qvem Mabillonius (44) literis partim Longobardicis partim Romanis majusculis scriptum memorat. In eo enim liber Egesippi secundus hoc titulo signatur: Incipit secundus. Ambrosius Episcopus de Græco transtulit in Latinum. Qvem Ambrosii ut interpretis titulum etiam nonnullæ Hegesippi editiones præferunt, ut ex Ascensiana & Hittorpiana manifestum est. Qvod autem hi libri Hegesippi tanqvam primarii Autoris nomine vulgo gaudeant, inde factum est, qvod Josephi nomen librariorum vitio corruptum fuerit. Pro Josepho enim sæpe scribi solebat Josepus aut Joseppus, vel etiam Josipus aut Josippus. Unde & in Mediolanensi Hegesippi codice, qvem paulo ante memoravimus, multis foliis libri qvinti in capite paginarum hæc verba appositа leguntur: IOSEPPI LIBER QVINTUS. Ex Iosippo autem in nonnullis exemplaribus levi mutatione Igisippus natus est, ut ex pervetustis membranis, qvæ apud Isaacum Vossium fuerunt, Colome-

(42.) ad Augustinum de Civit. Dei lib. 21. c. 5. (43.) observat. ad Scriptor. eccles. c. 1. p. 6. (44.) Mus. Ital. part. 1. tom. I. p. 14.

lomesius (45.) probavit. Tandem vero Egesippi vel Hegesippi nomen huic operi adhæsit. Cum enim proximo post Apostolos seculo Hegesippus qvidam claruerit, qvi qvinqve libros actuum ecclesiasticorum composuit, ab Eusebio & aliis antiqvis Scriptoribus commendatos, facili errore libris qvinqve de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen assignatum fuit, etsi non ex Hegesippo, sed ex Josippo vel Josepho expressi fuerint. Nonnulli tamen existimant, libris illis de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen non librariorum errore inditum, sed ab Autore sponte adscitum, sive qvod hoc nomen qvoad literarum sonum cum Josippi nomine magnam cognationem haberet, sive ut ex Hegesippi fama operi huic antiqvitatis autoritatem adderet. Interim Hegesippi nomen, undecunq; illud libri de excidio Hierosolymitano sortiti fuerint, multis fraudi fuit, ut Hegesippo Apostolorum temporibus vicino historiam excidii Hierosolymitani tribuerent. In qvorum numero miramur fuisse Casparum Barthium, (46.) qvi, cum multa seqvioris ævi indicia in Hegesippo deprehenderet, qvæ veteris Hegesippi ævo convenire minime possent, hunc scrupulum ita sibi eximebat, ut diceret idem Egesippo contigisse, qvod in Eutropio aliisqve Autoribus factum esse constat, cum jam a multis seculis Monachi id in more habuerint, ut longiora scripta in epitomen redigerent, aut breviora assutis variis laciniis extenderent. Et Egesippi qvidem libros immanibus cumulis ex Rufini Josepho petitis distentos atqve effarctos judicat, de cœtero minime dubitans, qvin priscus Egesippus illorum librorum Autor censeri debeat. Discedit ab hac sententia Gerhardus Johannes Vossius (47.) & qvod mireris, ipse Barthius, qvi alibi (48.) non parvam Monachorum impudentiam fuisse qveritur, qvod Egesippum, qvi hodie extat, cum veteri illo confuderint. Vossius autem dum Barthii sententiam refutat, ad alterum extremum labitur, dum Autorem hujus operis sexcen-

(45.) Paralipom. ad cav. Chartophyl. p. 239. edit. ult. (46.) libr. 46. Adv. c. 4. (47.) libr. 3. de Hist. Lat. p. 707. & de Histor. Græc. libr. 2. c. 14. (48.) libr. 34. Adv. c. 11.

centis & amplius annis Ambrosio juniorem facit. Otium hic nobis fecit doctissimus Gronovius (49.) qvi utramqve sententiam confutavit, & Autorem, qvi sub Hegesippi nomine excidii Hierosolymitani historiam conscripsit, neqve ad tempora Apostolicæ ætati proxima evehendum, neqve ad Scriptores infimæ vetustatis detrudendum, sed sub Theodosii imperio collocandum probavit. Sive autem Ambrosius hujus operis autor sit, sive alius Scriptor Ambrosio coævus, certum est eum Josephi vestigiis sic insistere, ut qvodammodo interpretis vice fungatur. Ea tamen libertate interpretem agit, ut multa de suo admisceat, & subinde non tam Josephum, qvam sui ingenii impetum seqvatur. Unde Scaliger (50.) de Hegesippo ait, qvod sincerum Josephi vas incrustare consveverit. Sanctum qvoqve Hieronymum Josephi opera una cum Papiæ & Polycarpi libris in latinam lingvam transtulisse rumor ad Lucinii Bætici aures tulerat. Verum Hieronymus (51.) respondebat, tantum nec otii sibi fuisse, nec virium, ut tantos Autores pari venustate in alias lingvas exprimere potuerit.

Rufinus. Æqvalis tamen Hieronymi RUFINUS Aqvilejensis Presbyter Josephi Antiqvitates & historiam belli Judaici & duos contra Apionem libros latinitate donasse perhibetur. Unde antiqva illa & vulgata istorum librorum versio in Latinis Josephi editionibus Rufino passim tribuitur. Nec refragantur codices manuscripti, & in his antiqvissimus ille, qvi Mediolani in Ambrosiana bibliotheca extat, laudatus a Burneto in suis epistolis de itinere suo Italico (52.) & Mabillonio (53.) qvi hoc volumen ex charta Ægyptiaca constare, & aliqvot libros Josephi de antiqvitatibus Judaicis continere scribit, & Boschæ qvidem non consentit, qvi ab annis mille trecentis hoc volumen scriptum suspicatur, antiqvissimum tamen illud esse, & ante mille & centum annos exaratum judicat. Num vero recte Rufino versio ἀρχαιολογίας ἰουδαϊκῆς & duorum librorum contra Apionem tribuatur, haut immerito dubitari possit. De libris

ἁλώσεως

(49.) observ. in Script. eccles. c. 1. & 21. (50.) animadvers. ad Euseb. chron. num. 1950. (51.) epistol. 28. (52.) epistol. 2. (53.) Mus. Ital. Tom. I. part. I. p. 12.

αλλότριος minor dubitandi ratio exiſtit. Etſi enim eorum verſio ut ex Caſſiodori divinis lectionibus ſeu inſtitutione divinarum literarum (54) patet, ab aliis Ambroſio, ab aliis Hieronymo, ab aliis Rufino adſcriberetur, vicit tamen ſententia pro Rufino, neq; ſtylus ab aliis Rufini operibus diſcrepat. At cum idem CASSIODORUS ibidem dicat, qvod Joſephi Antiqvitatum libros 22. [intelligit libros viginti ἀρχαιολογίας & duos ἀρχαιότητος contra Apionem] per Amicos ſuos non ſine magno labore latine reddi curaverit, ex eo haud obſcure colligi poteſt, Caſſiodori ævo, qvem integro & amplius ſeculo Rufinus anteceſſit, nullam adhuc illorum Joſephi librorum verſionem extitiſſe. Qvorſum enim amicis ſuis tantum laborem impoſuiſſet, ſi jam olim a Rufino ſuſceptus fuiſſet. Saltem iſtam Rufini verſionem ſilentio prætermiſſurus non fuiſſet, ſi forte illi meliorem & fideliorem ſubſtituere voluiſſet. Fatendum autem eſt, antiqvam Joſephi verſionem tam in hiſtoria belli Judaici qvam in antiqvitatibus & duobus libris, qvibus famoſum illum πλειστονίκην Apionem [55.] ſuperavit, plurimis in locis Græco Joſephi textui parum reſpondere, ſive corruptos codices habuerit Interpres, ſive bonos malo ſenſu corruperit. Κομίζειν ἐπικουρικὸν ſeu adducere auxiliares copias Antiqyo illi interpreti idem eſt ac per Coricum tranſire. (56.) Vicum Emmauntem ſeu Ammauntem Joſephus (57.) ab Hieroſolymis ſtadiis ἑξήκοντα diſſitum dicit, qvod cum Luca (58.) convenit, & parum tamen abfuit, qvin Vir qvidam doctiſſimus, cujus Bochartus (59.) meminit, Lucam falſi argueret, cum apud Latinum Joſephi interpretem triginta ſtadia legiſſet. Alibi antiqvus ille Joſephi interpres χιόνα ſeu nivem per æſtus explicat, ut plura alia hujusmodi taceam, in qvibus interpres Joſephi cum ipſo Joſepho non magis convenit, qvam cum ex bubone, qvem ſupra Agrippæ paulo poſt morituri caput adſtitiſſe Joſephus tradidit, Euſebius

Caſſiodori familiares.

(54.) c. 17. Tom. II. Operum Caſſ. p. 550. edit. Rotomag. (55.) Ita Apio vocatur a Plinio lib. 37. c. 5. Gell. lib. V. c. 14. Clemente Alex. lib. 1. Strom. p. 235. (56.) libr. 14. Antiqu. c. 16. (57.) lib. 7. de Bell. Jud. c. 27. (58.) Luc. XXIV, 13. (59.) Chan. lib. 2. c. 16.

(60.) Angelum formavit. Non est hic prolixe differendi locus, qvalem in aliis Scriptoribus vertendis Rufinus se gesserit. Notum est qvod in Eusebio multa omiserit, multa de suo adjecerit, multa denique pessime reddiderit, ut cum Zachariam Johannis Baptistæ Patrem, cujus Eusebius vel Lugdunenses in sua epistola apud Eusebium obiter meminerant, in Martyrem Lugduni sub Antonino passum transmutavit. Qvali perfidia Origenis scripta tractaverit, non opus est, ut Erasmi (62.) Dallæi, (63.) & aliorum verbis exponamus. Habemus enim confitentem reum, siqvidem ipse Rufinus in præfationibus ad libros περὶ ἀρχῶν, item in præfatione & epilogo Origeniani in epistolam ad Romanos Commentarii non dissimulat, qvantum sibi in Origene interpretando licere existimaverit. Sed, ut ad Josephum redeamus, nec hoc tacendum est, antiqvam versionem interdum saniorem esse, qvam novam, & ipsi Græco, qvalis nunc est, textui præferendam. Unicum libet adducere exemplum. Refert Josephus, qvod Boozus, cum Ruthem ducturus esset, coacto Senatu & adducto Ruthis cognato, qvi eam ducere recusabat mulierem jusserit accedere cognatum suum, & juxta legem calceum ei detrahere, καὶ πτύσαι εἰς τὸ πρόσωπον (64.) Rectius antiqvus interpres in suo exemplari legit: Καὶ πτύσαι εἰς τὸ πρόσωπον. Sic enim vertit: Booz testificans Seniores, jussit mulieri, ut ejus calceamentum solveret juxta legem, & in faciem ejus exspueret. Respexit nimirum Josephus ad legem de fratria ducenda, qvæ extat Deut. XXV, 9. etsi ea ad præsentem causam non spectaret, ut post Drusium Seldenus [65.] observavit. Sed hæc de antiqvioribus Josephi interpretibus dixisse sufficiat. Nunc ad recentiores pergendum, e qvorum numero SIGISMUNDUS GELENIUS libros 20. antiqvitatum nova versione donavit. Cum enim Arnoldus Arlenius in græca sua Josephi editione libros antiqvitatum juxta

Gelenius.

(60.) libr. 2. hist. eccl. c. 10. ubi allegat locum ex Josephi Antiqvit. libr. 19. c. 7. (62.) Prolog. ad Orig. (63.) de script. Ignat. c. 40. & seqv. (64.) Antiqvit. libr. 5. c. 11. (65.) de succession. in bon. defunctor. c. 15.

juxta duos codices ex diverſiſſimis terræ tractibus petitos, qvorum uterqve alterius lacunas explere poterat, ediditſet, non deerant, qvi novam hujus operis interpretationem ad Græcos fontes exactam deſiderarent. Gelenius autem tanto lubentius id operis in ſe ſuſcepit, qvod antiqvitatum libros non perinde ac hiſtoriam Belli Judaici a Rufino verſos animadverteret, ſiqvidem non referrent hominem utriusqve lingvæ peritum, qvalis Rufinus ſeculo ſuo fuit, nec ſtylo libros de bello Judaiço æqvarent. Novo igitur ſtylo hos libros reddidit, & nonnulla a veteri interprete omiſſa ſupplevit. Idem & Joſephi librum de vita ſua in Latinam lingvam transtulit. In hiſtoria autem Belli Judaici & libris contra Apionem veterem verſionem ad Græcum textum caſtigavit, qvod tamen ubivis factum *non eſſe collatio* oſtendit, qvemadmodum etiam nova, qvam fecit, Antiqvitatum verſio, eruditorum cenſuram effugere non potuit, unde Vorſtius (66.) egregiam reipublicæ literariæ navaturum operam judicat, ſi qvis Flavii Joſephi verſionem, in pluribus a Græco textu diſcedentem, ad limam revocaturus eſſet. Joſephi librum de vita ſua Godofridus TILMANNUS Carthuſiæ Pariſienſis Monachus latinè vertit, & typis Michaëlis Fezandat Pariſiis exprimendum dedit, qvod ex Petri Lambecii ad Principem Auguſtum epiſtola didici. Prodiit iſta Tilmanni verſio anno 1548. qvo ipſo anno Gelenius in præfatione ad Joſephi opera Baſileæ ſcribebat, vitam Joſephi nunc primum in præſenti operum ejus editione a Latinis hominibus legi poſſe. Referendus eſſet ad Latinos Joſephi interpretes etiam ERASMUS ROTERODAMUS, ſi tractatum de Maccabæis ex Græco Joſephi textu expreſſiſſet. Verum cum Græcum codicem ad manus non habuerit, e latinis tantum Græca conjectavit, & mutatis nonnullis verſionem illius tractatus antiqvam elegantiori ſtylo reddidit. Eundem tractatum de Maccabæis Lloydius & Combefiſius in Latinum ſermonem traduxerunt, ut alias libelli iſtius translationes, qvæ in nonnullis bibliorum editionibus

Tilmannus.

Erasmus

Lloydius, Combefiſius. Alii

(66.) in notis ad chronologiam R. Dav. Ganz. p. 290.

nec non in nonnullis Josephi editionibus leguntur, taceamus. Sunt autem Latinæ Josephi editiones variæ. Antiqvissima forte est, cui neqve annum neqve locum impressionis adscriptum Bosius (67.) indicat, qvi eam ex liberalitate Curatorum bibliothecæ Rhedigerianæ habuit. An præter Antiqvitates Judaicas plura Josephi opera editio illa complexa fuerit, nescio. Nullus etiam impressionis annus & locus adscriptus est libris septem de Bello Judaico per Platinam castigatis, qvos in suis Typographiæ incunabulis Cornelius a Beughem (68.) memorat. Idem Beughemius (69.) Antiqvitates Josephi Judaicas Venetiis per Ludovicum Cendratam impressas tradit. Aliam Josephi Latinam editionem Venetiis 1486. excusam in bibliotheca sua habuit celeberrimus Heinsius (70) Secuta est apud Venetos alia editio A.C.M CCCC XCIX. qvæ Antiqvitatum libros, historiam de Bello Judaico, & duos libros de antiqvitate Iudæorum contra Apionem præmissis singulorum capitum argumentis exhibuit. (71.) Qvam grata hæc Venetorum opera eruditis fuerit, & qvam avidos emtores Josephus invenerit, ex eo colligere licet, qvod vix triennio elapso nempe M D II. iterum nova Josephi editio Venetiis prodierit. Prodiit illa typis Bernardini Vercellensis, sumtibus Andreæ Asulani. Præmissa est tabula rubricarum, qva singulorum capitum in Antiqvitatibus & historia belli Iudaici argumenta continentur. Et illa qvidem, qvæ ad historiam belli Iudaici spectant, Autorem habent Magistrum Franciscum Macæratam, Ordinis minorum, & ita concepta sunt, ut ferme epitomes instar haberi possint. Addita etiam est epistola Hieronymi Sqvarzafici Alexandrini ad Raynaldum de Novimajo, in qva Josephi libros a Rufino translatos indicat, & Josephi vitam e juratissimis, ut ait, Autoribus elicitam breviter subjungit. Aliam Josephi editionem Venetam, qvæ A.C.MDX lucem adspexit, Reinesius in qvadam ad Adolphum Vorstium epistola, (72.) Mediolanensem, qvæ per Alexandrum Minutianum M D XIII. prodiit, Bosius in sua ad Josephi

Editiones operum Josephi latinæ.

(67.) Exercit. ad perioch. Joseph. (68.) p. 178. (69.) p. 79. (70.) Conf. Catal. Bibl. Heinsianæ fol. 20. (71.) Conf. bibliothecam Fris. p. 233. (72.) epistol. 22.

phi periocham exercitatione,(73.) Parisiensem a Roberto Goullet typis Johannis Barbieri A. C. M D XIV. procuratam Lambecius in sua ad Augustum Principem epistola,(74.) aliam Parisiensem A. C. M D XIX. ex officina Johannis Parvi emissam Possevinus (75.) commemorat. Postea A. C. M D XXIV. Coloniæ in ædibus Eucharii Cervicorni Josephi opera impressa sunt, addito, qvi in prioribus editionibus desideratur, libello de Machabæis per Erasmum recognito. Præmissa est Jacobi Sobii ad Lectorem præfatio, in qva Josephi versionem a Godofredo Hittorpio ad vetustissima Latina exemplaria diligenter recognitam asserit. Græcum enim textum Sobius temporum injuria plane deperditum suspicabatur, nisi forte in Romana *Bibliotheca* latitaret. Additus etiam est index, qvem *Cornelii Lynnichensis* industriæ debemus. Eodem anno M D XXIV. eadem Josephi opera Basileæ Johannes Frobenius excudit, qvi agnoscit, in Colonensi editione, qvæ suam aliqvot mensibus antevertit, loca qvædam non infeliciter restituta, multa tamen in mendis suis adhuc relicta asserit, cum adeo depravatus Josephus fuerit, ut expurgando huic Augiæ stabulo unus Hercules non sufficerit. Qvibus præmissis speciminis gratia loca qvædam indicat, qvæ veterum exemplarium collatione in Basileensi hac editione emendata sunt. Bene sibi consuluisse suam Josephi editionem cum animadverteret Eucharius Cervicornus, distractis primæ editionis exemplaribus, A. C. M D XXXIV. Josephum majori labore & industria recognitum iterum Coloniæ prælo subjecit, additis etiam monumentis, qvæ sub Berosi, Manethonis & Metasthenis nomine Johannes Annius Viterbiensis orbi literato venditavit. Sed hic iterum cum Colonia de Josepho Basilea certavit. Eodem enim anno M D XXXIV. Basileæ ex officina Frobeniana Josephus exiit, Sigismundi Gelenii studio recognitus, qvi Antiqvitatum qvidem interpretationem veterem ob Græcorum Codicum penuriam tantum

(73.) p. 8. (74.) p. 11. (75.) tom. I. apparat. p. 967.

ad vetuſta qvædam exemplaria Latina contulit, hiſtoriam autem Belli Judaici ex duobus Græcis codicibus, qvorum unum Georgius Arminiacus Rutenorum Epiſcopus, alterum Johannes Crotus obtulit, emendavit, & tantundem laboris aut aliqvanto plus in libris contra Apionem adhibuit, ut a legentibus intelligi poſſent. Et hæc editio Baſileæ A. M D XL. repetita fuit, in qva Typographus (76.) monet, librorum de Bello Judaico & contra Apionem exemplaria Græca ex Gallia, Germania & Polonia corrogata fuiſſe, & cum Latinis collata, & in libris contra Apionem circa finem primi, & initium ſecundi libri plusqvam centenos verſus additos fuiſſe, qvi hactenus omiſſi fuerant. Paulo poſt nempe A. M D XLVI. Sebaſtianus Gryphius Joſephi opera tribus voluminibus diſtincta minori forma nempe plagulis in octo folia complicandis publicavit. Et iſtæ qvidem, qvas hactenus recenſui, editiones antiqvam Joſephi verſionem exhibent, de cujus Autoribus ſupra dictum eſt. Anno autem M D XLVIII. Baſileæ nova Antiqvitatum Judaicarum verſio a Sigismundo Gelenio concinnata lucem publicam adſpexit, cui & cœtera Joſephi opera juxta antiqvam verſionem & liber de Maccabæis ex Eraſmi paraphraſi adjuncta fuerunt, & qvi hactenus in Latinis editionibus nondum viſus fuerat, Joſephi liber de vita ſua ab eodem Gelenio in Latinam linguam translatus, qvæ editio Baſileæ A. M D LIV. repetita fuit. Has editiones ſecutæ ſunt duæ Lugdunenſes, qvarum una A. M D LV. altera M D LVII. utraqve apud Gryphium impreſſa, & duæ Baſileenſes, qvarum una A. M D LIX. altera M D LXVII. utraqve ex officina Frobeniana prodiit. Et in priore qvidem Baſileenſi liber de Maccabæis ex Eraſmi Roterodami paraphraſi legitur, qvæ hactenus etiam in aliis Ioſephi editionibus retenta fuerat, in poſteriore autem alia verſio occurrit, cujus hoc eſt initium: diſputaturus de re ad philoſophiæ rationem maxime pertinente num affectibus

(76.) p. 545.

cuibus imperet pia ratio, recte fecero, si vobis, ut Philosophiæ sedulo incumbatis, consuluero. Qvæ Francofurti ad Mœnum A. C. M D LXXX. impensis Sigismundi Feyerabend procurata est editio, figuris exornatur, & singulis foliis chronologiam adscriptam habet, ipsumqve textum doctorum hominum laboribus & vigiliis a pluribus mendis expurgatum pollicetur. Anno M D LXXXII. iterum Basileæ ex Frobeniana officina vulgatus est Iosephus, itidem chronologia & aliis scholiis marginalibus illustratus. Anno M D LXXXVIII. Sigismundus Feyerabend Francofurti Iosephi opera denuo typis imprimi curavit, sed minori forma, & ad commodiorem usum adornata. Anno M D XCIII. Coloniæ apud Iohannem Gymnicum sub monocerote Flavii Iosephi opera iterum latine prodierunt, ut Genevensem anno M D XCV. a Iacobo Stoerio excusam, Francofurtensem anno M DC XVII. vulgatam & alias taceamus. Qvorsum etiam spectant Nicolai Asclepii Barbati periochæ & argumenta librorum 20. de Antiqvitatibus Judaicis & librorum septem de Bello Iudaico singulorum capitum summam singulis tetrastichis complectentia, qvæ una cum Ducum, Iudicum, & Regum populi Israelitici historia per Bartholomæum Stenum conscripta Coloniæ typis hæredum Arnoldi Birckmanni anno M D LXIV. in lucem prodierunt, item compendiosissima Belli Iudaici descriptio, qvam ex Iosepho collegit, & Coloniæ M D LII. edidit Georgius Vicelius, ut alia ejus generis taceamus. Dignus autem omnino Iosephus fuit, qvi non ab eruditis modo Græce & Latine, sed etiam a vulgo in vernaculis variarum gentium linguis legeretur. Et de Germanis qvidem suis hac in causa bene meritus est D. CASPAR HEDIO, qvi anno M D XXXI. Flavii Josephi opera in Germanicam lingvam convertit, & Argentinæ typis Michaelis Meyeri & Balthasaris Bockii primum edidit, anno M D XXXV. & forte sæpius novis typis impressa. Præmissa est explicatio vocabu- Versiones Germanicæ.

lorum lingvæ Hebraicæ, Chaldaicæ, Græcæ & Latinæ, qvæ in Josephi scriptis passim occurrunt. Cui nominum explicationi subjunguntur, qvæ Gulielmus Budæus in libris de Asse & ejus partibus ad loca qvædam in libris Josephi contra Apionem animadvertit. Fatetur autem elegantiori habitu Germanicum suum Josephum legentium oculis se oblaturum fuisse, nisi defectu Græcorum exemplarium, qvæ tum adhuc in bibliothecis latebant, tantum ad Latinos codices conformatus fuisset, qvos adeo corruptos fuisse qveritur, ut non sine magno labore multisqve vigiliis loca qvædam restituere, eorumqve sensum assequi potuerit, qva in re etiam Melchiorem Ambachium, & Wolfgangum Musculum auxilio sibi fuisse non dissimulat. Minime tamen dubitat, qvin improbo suo labore tantum effecerit, ut ex Germanica sua versione Latina exemplaria, si prælo iterum subjicerentur, plurimis in locis emendari possent, ne amplius

mala culmos
Esset rubigo, segnisqve horreret in arvis
Carduus, - - - - -
Lappæqve tribuliqve interqve nitentia culta
Infelix lolium, & steriles dominentur avenæ.

Postea, cum Arnoldi Peraxyli Arlenii studio Græcus Josephus in lucem editus fuisset, Bibliopolæ qvidam Francofurtenses per M. JOHANNEM SPRENGENIUM & ZACHARIAM MUNZERUM ex Græco textu Josephi opera in Germanicam lingvam transferri curarunt, qvorum versionem Johannes Feyerabend Francofurti anno M D LXXXI. prælo iterum commisit, cum primæ editionis, qvæ Georgii Rabi & Cognati cujusdam sui impensis antæ aliqvot annos facta fuerat, exemplaria nulla amplius superesse intelligeret. Neqve hic silentio prætermittendus CONRADUS LAUTERBACHIUS, qvi itidem Flavii Josephi opera, qvæ extant, omnia Germanice reddidit, nihilqve eorum omisit, qvæ Josepho vel ornatum vel lucem afferre poterant.

Ejus

Ejus interpretatio primum Argentorati anno MDLXXIV. iterumqve MDXCV & MDCXI & noviſſime Francofurti MDCLXXVI. lucem publicam adſpexit. Libri ſeptem de Bello Iudaico Francofurti anno MDLII. ſeorſim typis Chriſtophori Egenolfi Germanice prodierunt, qvo interprete, cum editio illa ad manus non ſit, dicere non poſſum. In Hiſpania IOHANNES MARTINUS CORDERO Valentinus, qvi multa veterum & recentiorum Scriptorum monumenta in ſermonem Caſtellæ vernaculum traduxit, Ioſephi qvoqve libros ſeptem de Bello Iudaico poſt veterem, qvæ ei diſplicuit, Catholicorum Regum Chronographi interpretationem Hiſpanice edidit, impreſſos Antverpiæ anno MDLVII. & Madriti anno MDCXVI. Antiqvitates autem Iudaicæ, in eandem lingvam traductæ, una cum vita Ioſephi ab ipſomet conſcripta, & tractatus de imperio rationis ſeu de Maccabæis incerto interprete Antverpiæ anno MDLIV. typis Martini Nucii prodierunt. Hiſpanicæ.

In Italia PETRUS LAURUS Mutinenſis Ioſephi Antiqvitates Iudaicas Italice reddidit, qvas Balthaſar Conſtantini Venetiis anno MDXLIX. ex officina ſua prodire juſſit. FRANCISCUS autem BALDELLUS non Antiqvitates modo, ſed etiam libros de Bello Iudaico, libros duos contra Apionem, & tractatum de imperio rationis in Italicam lingvam convertit, qvæ Baldelli verſio in duos tomos diſtributa itidem Venetiis anno MDLXXXI. lucem publicam adſpexit. Italicæ.

Gallia Flavium Ioſephum in ſua lingva prodeuntem ſæpiſſime conſpexit. Prodiiſſe Ioſephum Gallice anno MCCCCXCII. Cornelius a Beughem in Typographiæ incunabulis tradit, interpretem non addit, & forte ipſe interpres nomen ſuum latere voluit. Inter eos, qvos Gallice Joſephum interpretatos fuiſſe novi, fuit NICOLAUS DE HERBERAY. DOMINUS DES ESSARS, qvi præter alia etiam Joſephi libros ſeptem de Bello Judaico Gallico ſermone expreſſit anno MDLVII. Pariſiis excuſos. Agit de eo Autor, qvi de Eruditis & præcipuis eorundem ſcriptis judicia pluribus tomis hactenus vulgavit, eumqve in Joſepho Gallicæ.

pho vertendo bonas horas melius, qvam in transferendis Amadisi libris collocasse censet (77.) Omnia Josephi opera Gallice interpretatus est FRANCISCUS BURGUNDUS, cujus versio Lugduni apud Johannem Temporalem & postea apud hæredes Jacobi Junti, nec non Parisiis anno M D LXXIII. apud Claudium Micræum prodiit. Hanc Franciſci Burgundi versionem postea correxit JOHANNES LE FRERE DE LA VAL, & hæc Burgundi versio a Frerio Lavallensi ad Græcum textum emendata Parisiis MDLXX. apud Nicolaum Chesneau una cum Latina versione, ita ut una alteri qvoad singulas periodos respondeat, lucem publicam adspexit. Additum est in eadem editione historiæ de bello & excidio Judaico compendium, qvod studio Davidis Kyberi ex Hebraico Josepho Latine concinnatum Franciscus Belleforestus in Gallicam lingvam transtulit (78.) Neqve hic omittendus Antonius Fayus, qvem a Bosio inter Gallicos Josephi interpretes referri video (79.) Nec mirum, qvod qvi Livium Gallici sermonis habitu donavit, Josephum qvoqve, qvem Græcum Livium Hieronymus appellat (80.) eodem honore dignatus fuerit. Verum plerasqve ex his Josephi versionibus etsi a popularibus suis factas Galli parum æstimarunt. Alias enim ob styli barbariem aspernati sunt, alias minus fideliter translatas arguerunt, nonnullas etiam de hæresi suspectas habuerunt, cum in illis phrases qvasdam & loqvendi formulas observare sibi viderentur, qvibus ferendis non essent aures Romanis placitis assvetæ, ut Johannes Gallœsius (81.) in ephemeridibus Eruditorum annotavit, qvi etiam addit GILBERTO GENEBRARDO Josephi versionem felicius cessisse. Cum enim ante ipsum intra qvinqvaginta annorum spatium qvinqve aut sex versiones Josephi Gallicæ prodiissent, postea vel centum anni elapsi sunt, anteqvam qvisqvam de nova versione Josephi cogitaret. Cum igitur tot Interpretibus in unius libri versione defatigatis omnes

jam

(77.) Jugemens de Scavans tom. 3. Sect. 930. (78.) Conf. la Bibliotheque d' Antoine du Verdier p. 368. (79.) exercit. ad Josephi periocham c. 1. p. 12. edit. secund. (80.) epistol. ad Eustoch. de custod. Virginit. c. 15. (81.) Anno 1667. d. 16. Januar.

jam in Genebrardi verſione acqvieſcerent, haud mirum cuiqvam videri poteſt, qvod illi excudendo præla toties deſudaverint. Prodiit enim Pariſiis apud Michaëlem Sonnium anno M D LXXVIII. apud Claudium Rogerium M D LXXXVIII. apud Lucam Bruneau M DC IV. ut alias editiones taceamus. Neq; tamen erroribus ſuis & næviis hæc Genebrardi verſio deſtituitur, qvos paſſim a doctis notari videas. Sane Caſaubonus [82] Geleni & Rufini errores leves eſſe cenſet præ iis, qvos Genebrardus commiſit, qvi tantum ſibi in Joſepho licere exiſtimavit, ut pro voce Cleopatra poſuerit: ceſte chiene, pro vocibus; τὴν ἀυτῆ: il donne a ceſte putain, ex qvo magnam illius Theologi πυρροχίαν arguit, qvam etiam Thuanus [83.] in ejus elogio notavit. Poſtremo ARNOLDUS D'ANDILLY qvatuor & viginti abhinc annis Judaicas Joſephi Antiqvitates Gallice edidit, qvibus poſt biennium etiam hiſtoriam Belli Iudaici, vitam Joſephi ab ipſomet conſcriptam, libros contra Apionem, tractatum de Maccabæis, & Philonis legationem ad Cajum Caligulam adjecit. Cum enim per integrum ſeculi ſpatium lingvæ Gallicæ cultus tantum increviſſet, ut Genebrardi verſio nemini amplius jucunda eſſe poſſet, ſi vel maxime Joſephi ſenſus accurate expreſſiſſet, operæ ſe pretium facturum exiſtimavit, ſi nobiliſſimum ſcriptorem, qvem barbaræ verſiones pæne exoſum reddiderant, novo ornatu genti ſuæ iterum conciliaret. In hac verſione Andillius, ſi Gallœſio in ephemeridibus eruditorum hoc opus commendanti credimus, Joſephum fideliter reddidit, idqve præſtare ut poſſet, varia manuſcripta conſuluit, nec fideliter modo, ſed comte etiam & nitide Joſephum expreſſit, dum Gallicæ lingvæ elegantias ad Græci ſermonis emphaſes tam feliciter applicavit, ut facundia cum Joſepho certare videatur. Imprimis autem iſtos eloqventiæ flores deprehendere licebit in hiſtoria de Bello Iudaico, & maxime in oratione Anani, qvæ libro 4. c. 13.

(82.) Exercit. 1. contra Baron. Sect. 9. n. 8. (83.) libr. 19. hiſt. p. 771.

4. c. 13. extat, nec non in deſcriptione horrendæ famis, qvæ libri 5. cap. 28. legitur. In verſione Antiqvitatum fatetur ſe a Græco textu nonnihil diſſentire circa deſcriptionem tabernaculi & menſæ, in qva ſacri panes repoſiti fuerunt, cum hæc & alia qvædam loca in Græco textu adeo corrupta fuerint, ut ea corrigendi neceſſitas ſibi impoſita fuerit. Hæc Andillii verſio etiam extra Galliam typis commiſſa fuit. Anno enim MDC LXXVI. Bruxellis qvinqve voluminibus diſtincta prodiit. Tria priora volumina complectuntur libros 20. Antiqvitatum, duo poſteriora exhibent Joſephi librum de vita ſua, libros 7. de Bello Judaico, libros duos contra Apionem, tractatum de Maccabæis, in qvo vertendo Andillius non Eraſmi paraphraſin, ut Genebrardus, ſed Græcum textum ſecutus eſt, & deniqve Philonis legationem ad Cajum. Uno volumine, qvod elegantiſſimis figuris æri inciſis exornatum eſt, Andilliana illa Joſephi verſio Amſtelodami anno MDCLXXXI. prodiit. Nondum viderat Andillianam Joſephi verſionem, ut unicum hoc addam, Boſius cum exercitationem ſuam ad periocham Flavii Joſephi prima vice ederet. In altera autem illius exercitationis editione concedit qvidem Andillii verſionem ſermonis elegantia cæteris præſtare, neqve negat Græciæ lepores haud raro in iſta verſione feliciter exprimi, vix tamen credendum cenſet, qvod Andillius manuſcripta Græca conſuluerit, aut qvod hæc verſio majeſtati textus originalis perfecte reſpondeat, etſi Sorbonenſes in approbatione operi præfixa ejus rei fidem facere voluerint. Qvin potius exiſtimat, Andillium Gelenianæ magis verſioni qvam Græco textui inhæſiſſe, ideoqve nonnulla, qvæ Gelenius obſcure interpretatus fuerat, plane omiſiſſe. Qvod judicium aliorum, qvi penitiorem Gallicæ lingvæ cognitionem habent, examini relinqvo. In Anglia THOMAS LODGE Joſephi hiſtoriam Judaicam in patriam ſuam lingvam transtulit, & Oxonii vulgavit, ubi etiam MDC LXXVI. Joſephi opera recognita & emendata juxta elegantiſſimam

Anglicæ.

verſio-

verſionem Andillii in Anglicam lingvam traducta cum locis ſcripturæ parallelis, tabula Geographica Palæſtinæ, aliisqve imaginibus æri inciſis ad illuſtrandam Ioſephi hiſtoriam facientibus prodierunt. In Belgicam lingvam Amſtelodami anno MDCLXXVIII. Flavii Joſephi opera omnia ex Græco Latinoqve recens convertit LAMBERTUS VAN DER Bos, cui editioni annexus eſt Hegeſippus, qvem ex Germanico tranſtulit Simon de Vries. Præfixa ſunt ſingulis libris & capitibus ſummaria, accedunt ducentæ & qvinqvaginta icones æneæ elegantiſſimæ, tabula chronologica indicesqve chronologici & biblici, nondum antea impreſſi. Fortaſſe etiam in aliarum gentium lingvas Joſephi opera tranſierunt. Si Baronio fides adhibenda, (84.) Joſephus etiam in Hebraicam lingvam converſus extat. Refert enim in bibliotheca Vaticana haberi manuſcriptum verſionis illius Hebraicæ codicem, in qvo Judæi Ioſephi de Chriſto teſtimonium abraſerint, cujus ſceleris veſtigia tam manifeſta eſſe ſcribit, ut nulla excuſatio aut defenſio locum habeat. Et qvamvis hanc narrationem Caſaubonus a veritate alienam eſſe ſuſpicetur, (85.) Huetius tamen [86.] adhuc Romæ in Vaticana bibliotheca membranas iſtas videri, & Baronium a mendacio abſolvere aſſerit. Et hanc ipſam Hebraicam Joſephi verſionem etiam illuſtri cuidam Perſonæ Romæ in Vaticana Bibliotheca oſtenſam Wagenſeilius in epiſtola quadam ad Arnoldum memorat. E Judæis R. Schabtai ben Joſeph in libro, qvem Siphte Jeſchenim ſeu labia dormientium inſcripſit, itidem affirmat, Flavii Joſephi antiqvitates cum bello Judaico e Græco in Hebraicum ſermonem converſas fuiſſe, ut ex Actis Eruditorum didici. (87.) Interim nulla verſio Joſephi Hebraica in lucem hactenus producta fuit, niſi qvis Ioſephi Gorionidæ hiſtoriam pro Hebraica Ioſephi verſione habere velit, cum plurimis in locis Ioſephum noſtrum κατὰ πόδα ſecutus fuerit. Edita eſt illa

Belgicæ.

Hebraice.

Joſeph Ben Gorion.

d Ioſe-

(84.) tom. 1. annal. A. C. 34. p. 110. edit. Rom. (85.) exercit. 16. in Baron. Sect. 154. (86.) demonſtrat. evangel. prop. 3. p. 27. (87.) A. C. 1690. p. 302.

Ioſephi, qvi ſe filium Gorionis appellat, hiſtoria Conſtantinopoli A. M. 5250. ſeu anno Chriſti M CCCCXC. iterumqve ibidem A. M. 5270. Chriſti M DX regnante Bajazetho. Qvæ autem anno M DXXIX. Wormatiæ Sebaſtiani Munſteri ſtudio prodiit, breviſſimum tantum eſt Conſtantinopolitanæ editionis compendium, a Iudæo qvodam concinnatum, & a Munſtero Latine redditum. Obſervat autem Morinus, qvi Wormatienſem editionem cum ſecunda Conſtantinopolitana contulit, (88.) Autorem illius compendii nonnulla ex aliis Autoribus addidiſſe, nempe traditionem Talmudicam de tredecim mutationibus, a LXX. Interpretibus in Bibliorum translationem illatis, qvarum nulla mentio extet in editione Conſtantinopolitana, a qua compendium hoc etiam in eo diſcrepat, qvod ſolam Legem a LXX. Interpretibus translatam aſſerat, cum in Conſtantinopolitana editione viginti qvatuor libri translati aſſerantur. Poſt Wormatienſem editionem Munſterus iterum aliam Baſileæ anno M DXLI. vulgavit, qvæ, ut Morinus indicat, a Conſtantinopolitana nihil differt, niſi qvod plus media parte mutilata eſt. Deſunt enim in Munſteriana editione priora duo capita cum tertii capitis non mediocri parte, & cum Conſtantinopolitana editio 97. capitibus conſtet, Munſteriana in capite 63. finitur, adeoqve totam hiſtoriam rebellionis Iudæorum adverſus Romanos, natumqve inde urbis & templi excidium omittit, ut cœteras mediorum capitum mutilationes taceam, in qvibus ut membra divulſa melius cohærerent, Munſterus nonnulla verba ſeu periodos textui aſſuit. Et poſtremam qvidem partem, qvæ de bello Iudaico agit, in Munſteri manuſcripto plane defuiſſe ſuſpicatur Morinus, cum nobilem iſtam Ioſippi partem omiſſurus non fuiſſet, niſi lacerum & extrema ſui parte mancum exemplar habuiſſet. Verum ſi Morinus Munſterianæ editionis titulum inſpexiſſet, legere ibi potuiſſet, Munſterum

(88.) Exercit. bibl. lib. 2. Exerc. 1. c. 3.

ſterum etiam hiſtoriam belli Judaici & excidii Hieroſolymitani Hebraice a Joſippo ſcriptam habuiſſe, quippe quam ſe alio tempore adjecturum lectoribus promittit. Wormatienſi editioni reſpondet ea, quam Baſileæ anno MDLIX. Sebaſtianus Lepuſculus procuravit. Nam & illa compendium tantum continet à Judæo qvodam ex variis Autoribus, ſed maxime e Joſepho Gorionide conflatum & a Munſtero latine redditum. Conſtantinopolitanæ autem editioni conformis eſt Veneta, quam cum mutilata Munſteri editione comparans Scaliger obſervat Munſterianam a folio Venetæ ſeptimo incipere, & in folio nonageſimo ſecundo deſinere, poſtremis ſexaginta tribus foliis plane omiſſis (89.) Integram Conſtantinopolitanam ſeqvuntur etiam Cracovienſis, & qvæ ſuperiore anno prodiit Francofurdienſis, quibus etiam Germanicam typis Hebraicis Tiguri anno MDXLVI. impreſſam, quæ poſtea Amſtelodami anno MDCLXI. cum commentario ejusdem lingvæ prodiit, addere licebit. Qvamvis autem Munſterus Joſephum Gorionis filium cum Flavio noſtro Joſepho eundem fuiſſe contendat, & ipſe quoque Gorionides Joſephi noſtri perſonam ſubinde mentiatur, & ſe bello Judaico interfuiſſe ſimulet, & ſe a Veſpaſiano captum, & poſtea libertate donatum & honorifice habitum referat, aliaqve, qvæ vero Ioſepho contigerunt, ſibi tribuat, Critici tamen nares aliter leones aliter catulos olere prjdem ſenſerunt. Noſter certe Ioſephus, quoties Parentis ſui meminit, ubiqve Matathiæ nusqvam Gorionis Filium ſe nominat, nec probabile eſt Munſteri inventum, qvod hic Ioſephus & Gorionis & Matathiæ Filius dici potuerit, cum Gorionem Patrem agnoverit, Matathiam autem inter majores habuerit. Qvin imo Ioſephus noſter in hiſtoria belli Iudaici (90) a Ioſepho Gorionis Filio aperte ſe diſtinguit. Hebraicus autem ille Ioſephus ſeu Ioſippus neque pro Flavio noſtro Ioſepho, cujus larvam in ſcripto ſuo ſæpius induit, neqve pro Ioſepho Gorionis Filio Ioſe-

(89.) elench. tribæreſ. c. 4. (90.) libr. 2. c. 42. in lat. 25.

phi noſtri coætaneo, a qvo & proprium & paternum nomen mutuatus eſt, haberi poteſt, cum ſe multis ſeculis utroqve juniorem abunde prodiderit, dum Hiſpanos ab Hannibale domitos, Gothorum, & Gallos a Cæſare ſubactos Francorum nomine deſignat, multaqve alia urbium, fluminum & gentium nomina uſurpat, qvæ ævum a Ioſephi ætate remotiſſimum indicant. Præterea etiam Joſephi gravitate plane indignæ ſunt meptiſſimæ & ridiculæ, qvas paſſim nectit, fabulæ, qvalis eſt illa de fundo Tiberis, qvem a Romanis, cum Hieroſolymam a Nabuchodonoſore obſeſſam cognoviſſent, ære ſtratum narrat, ut cæteras mittamus, qvas non ab alio ad Gorionidæ textum aſſutas fuiſſe, omnimoda elegantis ſtyli cum Gorionidæ textu æqvalitas evincit. Similes igitur habent labra lactucas, cum Judæi qvidam hunc Joſephum Gorionis Filium ejusqve Hebraicam hiſtoriam magnis elogiis commendant. Virum ſapientia & prudentia inſignem, juſtumqve & rectum hunc Gorionis Filium Joſephum vocat R. David Ganz, (91.) eumqve ut fidelem Hiſtoricum deprædicat, cum ea, qvæ narrat, ipſe viderit, qvod teſtimonium ab Hebraico Joſippo, qvi Gorionis Filius audire voluit, tam alienum eſt, ut Joſephus de Voiſin in notis ad pugionem fidei (92.) ipſum Flavium noſtrum Joſephum a Ganzio hac laude condecoratum exiſtimaverit, & hoc Ganzii teſtimonium Abarbanelis contra Ioſephum noſtrum calumniis oppoſuerit. Majora ſunt, qvæ de Ioſepho Gorionis Filio & Hebraico ejus opere plenis buccis celebrat R. Abraham Conat (93.) Medicus Conſtantinopolitanus. Dicit enim Virum hunc divinum in libris edendis poſt Regem Salomonem felicis memoriæ omnes antecelluiſſe. Qvin etiam R. Tam in animadverſione, qvam Conſtantinopolitanæ Joſippi editioni adjecit, affirmare non dubitat, omnia iſtius libri verba juſtitiam eſſe, & nullam perverſitatem in eo reperiri, & revera

(91.) in Zemach. David q. 95. (92.) part. 2. c. 3. p. 202. edit. Carpzoviana. (93.) Conf. Munſteri præfat. ad Joſipp. Bahl. 1541.

vera manum Dei ſuper hunc Virum fuiſſe, dum hunc librum componeret, & paululum abeſſe, qvin verba ipſius ſint verba Viri Dei & Prophetæ. (94.) Forte adhuc majoribus elogiis Gorionidem hunc ſuum Judæi exornarent, niſi in hiſtoria Titi a Talmudicis traditionibus diſſenſiſſet. Cum enim Judæi Titum impium vocare ſoleant, & fabulentur, poſt excidium Hieroſolymitanum bibentis nares muſcam introiviſſe, & ipſum cerebrum penetraſſe, ibiqve in pulli columbæ magnitudinem excreviſſe, & pondere duas libras exæqvaſſe, ſeptemqve annis cerebrum ejus corroſiſſe & perfodiſſe, eaqve tandem educta & avolante etiam animam Titi avolaſſe, tantum abeſt, ut tribulibus ſuis Gorionides aſſentiatur, ut potius Titi ſapientiam & juſtitiam commendet, eumqve a culpa vaſtatæ & perditæ Hieroſolymæ abſolvat, cum totum illud malum Hieroſolymæ ob prædones, qvi tum in populo Iſraëlitico fuerunt & propter eorum iniqvitatem contigerit, Titus autem qvicqvid in vaſtatione urbis fecit, preſſus & coactus fecerit.

Recte autem Serarius (95.) Gorionidem cum Flavio noſtro Joſepho comparans notavit, qvod Gorionides obſcurus, incognitus, illaudatusqve e tenebricoſis Judæorum antris non ita pridem proſerpſerit, cum contra Flavii noſtri Joſephi memoria tam illuſtris per plurima ſecula fuerit, ut neminem vel mediocri literarum cognitione tinctum ea fugere potuerit. Qvamvis enim ejus ſcripta apud Judæos in nullo pretio fuerint, qvos ignaviæ in excolendo lingvarum ſtudio & colligendo doctrinæ apparatu ipſe Joſephus (96.) arguit, Gentiles tamen pariter & Chriſtiani Joſephum, licet Judæum, ejusqve opera magni æſtimarunt. Certe Joſephi teſtimoniis paſſim utuntur, & hoc ipſo ſe in Joſephi lectione probe verſatos indicant celeberrimi Scriptores, Juſtinus Martyr, Clemens Alexandrinus, Origenes, Porphyrius, Euſebius, Hieronymus, Theodoretus, Stephanus Byzantius, & alii, qvos omnes nominare nimis

Fragmenta Joſephi

(94.) Conf. Morinus l. c. (95.) triheref. libr. 2. c. 9. (96.) libr. 20. Antiqvit. cap. ult.

nimis longum foret. Fatendum tamen in his esse qvædam, qvæ in hodiernis Josephi editionibus non comparent. Eusebius enim de Jacobo Justo agens (97.) refert Josephum causam excidii Hierosolymitani & calamitatum, qvæ Judæis acciderunt, Jacobi hujus supplicio his verbis imputasse: Ταῦτα δ' συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, κατ' ἐκδίκησιν δ' Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν, qvæ verba Rufinus ita interpretatur: qvæ omnia acciderunt Judæis pro vindicta Jacobi Justi, qvi erat frater Jesu, qvi dicitur Justus, qvem justissimum & piissimum omnium confessione Virum Judæi interfecerunt. Et hæc Josephum tradidisse asserunt etiam Origenes (98.) Hieronymus (99.) & alii, cum tamen id apud Iosephum hodie non legatur. Etsi enim Iosephus referat, (100.) qvod Ananus Pontifex Secta Sadducæus, homo audax & ingenio ferox post mortem Festi Præsidis, & cum Albinus Festi Successor adhuc in itinere ageret, oportuno hoc, qvod ipsi videbatur, tempore concilium convocaverit, & Iacobum Fratrem Iesu, qvi Christus dicebatur, tanqvam impietatis reum una cum qvibusdam aliis lapidandum tradiderit, idqve factum omnibus bonis, qvotqvot in civitate agerent, vehementer displicuerit, nusqvam tamen expresse dicit, qvod Deus Iacobi hujus supplicium Hierosolymitanæ urbis eversione vindicaverit, ideoqve hunc locum Spencerus (1.) librariorum incuria periisse suspicatur. Fieri tamen etiam potuit, ut eum, qvi primus hac in causa Iosephum testem appellavit, memoria falleret, cujus oscitantia postea & alios oscitantes fecit. Non legitur etiam hodie in Iosepho, qvod Iohannes Baptista vere Propheta fuerit, qvanqvam Hieronymus (2.) id a Iosepho traditum affirmet. Id tantum Iosephus asserit, (3.) apud Iudæos constantem opinionem fuisse, qvod justa Numinis

(97) lib. 2. histor. eccles. c. 23. (98.) libr. 1. contr. Cels. p. 35. & libr. 2. p. 69. item in comment. ad Matth. c. 13. p. 223. edit. Huet. (99.) in Catal. Scriptor. c. 2. & 13. (100.) libr. 20. Antiqv. c. 8. p. 698. (1.) not. ad Orig. contr. Cels. p. 31. (2.) Catalog. c. 13. (3.) Antiqv. libr. 18. c. 7. p. 626.

nis ultione propter Iohannem Baptiſtam Herodis exercitus deletus fuerit. Cum enim, ut Ioſephus addit, vir optimus Iudæos ad pietatis & juſtitiæ ſtudium incitaret, ſimulqve ad baptiſmi lavacrum invitaret, qvod ita demum Deo fore gratum ajebat, ſi animis per juſtitiam prius mundatis & puritatem corporis adderent, veritus Herodes, ne tanta hominis autoritas defectionem aliqvam pararet, ſiquidem plebe doctrinæ hujus avida magni concurſus ad Iohannem fiebant, & populus ejus conſiliis nihil non facturus videbatur, apprehendi illum vinctumque Macheruntem mitti, atque illic occidi imperabat. Porro apud Suidam [4.] longa fabula de Ieſu in locum Sacerdotis cujusdam Iudaici defuncti ſurrogato recenſetur, in qva refertur, Ioſephum in ſuis de Hieroſolymitano excidio commentariis dicere, ὅτι Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερέων ἠγιάζε, ſeu qvod Ieſus in templo cum Sacerdotibus ſacra fecerit. Et hæc verba a Iudæis ex Ioſepho expuncta putat Huetius, [5.] ego vero hæc verba Ioſepho potius afficta exiſtimaverim, qvod eadem facilitate me probaturum confido, qvam qvod hic locus a Iudæis eraſus fuerit. Aliud fragmentum Ioſephi ab Euſtathio Antiocheno ſervatum cenſet Iſaacus Voſſius [6.] qvod ita ſe habet: ἀπέθανε δ' [ſermo eſt de Harane Abrahami fratre] ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, ᾧ ἐνεπύρισεν Ἀβραὰμ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ εἰσελθεῖν ἐξελέσθαι αὐτά [7.] Leo Allatius, qvi Euſtathii Antiocheni commentarium in Hexaemeron, ex qvo hæc verba deprompta ſunt, publici juris fecit, Latine ita reddidit: decesſit [Haran] in incendio, qvo Abraham idola Patris ſui conflagravit, [rectius incendit, vel conflagrare fecit] dum illis ut ſubveniret domum eſt ingreſſus. Eqvidem Euſtathius in iſto loco Ioſephi mentionem non facit. Non dubitat tamen Voſſius, qvin hæc verba Euſtathius ex Ioſepho deprompſerit, cum Georgius Syncellus eandem hiſtoriam

(4.) Tom. I. voce Ἰησοῦς p. 1231. (5.) demonſtrat. evangel. p. 27. (6.) de 70. Interpret. c. 12. (7.) Euſtath. in comment. ad Hexaemeron. p. 57.

referens Ioſephum teſtem appellaverit. Et prius qvidem verum eſt. Syncellus enim in chronographia ſua [8.] itidem refert, Haranum, cum Abraham° idolis ignem injeciſſet, ea flammis eripere conatum, incendio extinctum. Verum an Ioſephum ejus rei teſtem citaverit, haud immerito dubitari poteſt. Id enim tantum Syncellus ex Ioſepho ſe mutuari ſcribit, qvod Abrahamus omni ſtudio anniſus fuerit, ut Patrem ſuum a fingendis & colendis idolis averteret. Nihilominus tamen Voſſii ſententia ex eo probabilis videtur, qvod verba qvæ apud Euſtathium de ſepulchro Harani ejusqve liberis proxime præcedunt, eadem ferme ſint, qvæ apud Joſephum in Antiqvitatibus leguntur, (9.) ex qvo colligere licet, Euſtathium ea qvoqve, qvæ de Harani combuſtione narrat, e Joſepho hauſiſſe, qvamvis nec Euſtathius Joſephum nominet, neqve verba illa apud Joſephum hodie legantur. Idem Voſſius (10.) aliud Joſephi fragmentum, qvod in ejus operibus hodie deſideratur, ex Græcorum Patrum catenis adducit, nempe tale: ἄτοπον εἶναι λογισάμενον μεθύοντα λαὸν καὶ σφαγομένην νομοθεσίαν Θεοῦ δέξασθαι. Et forte plura hujusmodi inveniet, cui Græcorum Patrum catenas pervolvere vacabit.

Joſephi de Chriſto teſtimonium.

Mirabitur vero forte qvispiam, qvis Joſepho inter Græcos Patres locus, & ipſe Joſephus mirari poſſit, qvod Se qvoqve Principibus permiſtum agnoſcat Achivis. Sunt enim variæ Græcorum Patrum catenæ, in qvibus Joſephi nomen Græcis Patribus intermiſtum legitur, qvales ſunt catenæ in Geneſin & Lucam, qvas Lambecius in ſuis de Vindobonenſi Bibliotheca commentariis recenſet, (11.) ut alias ſive manuſcriptas ſive editas omittam. Sed qvid mirum, in catenis Patrum legi, qvem in Catalogo ſuo inter eccleſiaſticos ſcriptores retulit Hieronymus, & cujus aliqvam partem Sebaſtianus Caſtalion ipſis Bibliis adjunxit? Enimvero argumentum, qvod Joſephus in ſuis antiqvitatibus tractavit, hanc gratiam apud Chriſtianos facile conciliare ipſi potuit. Acceſſit honorificum de Chriſto teſtimonium,

(8.) pag. 75. & iterum p. 98. (9.) libr. 1. c. 7. (10.) de 70. Interpret. p. 46. (11.) tom. 3. cod. 4. & 42.

monium, qvod in ejus Antiqvitatibus legitur (12.) qvam qvam adhuc ſub judice lis eſt, ſitne illud Ioſephi de Chriſto teſtimonium genuinum, an Ioſepho pia fraude ſuppoſitum, vel ſaltem interpolatum. Ruperti, Snellii, Reineſii, Majoris, Menaſſis, Gronovii, Blondelli, Wheloci, Lanſii, Urſini, Wagenſelii, Bœcleri, Bangii, Fabri, & ſuas ipſius de hoc argumento epiſtolas collegit, & ſimul varia Veterum & Recentiorum de hoc teſtimonio judicia ex eorum ſcriptis exœrpſit & Noribergæ anno MDCLXI. ſub titulo teſtimonii Flaviani vulgavit Chriſtophorus Arnoldus. Præterea peculiaribus diſſertationibus hoc argumentum ventilarunt Boſius, Spanhemius, & Franciſcus de Roye. De eodem ſatis prolixe agunt Huetius (13.) Lambecius (14.) Natalis Alexander, (15.) Iſaacus Voſſius (16.) & alii. Et fatendum qvidem eſt hoc Ioſephi teſtimonium non ſolum in editis & ſcriptis Ioſephi codicibus conſtanter legi, verum etiam ab Euſebio tam in hiſtoria eccleſiaſtica qvam in demonſtratione evangelica Ioſepho tribui. [17.] Poſt Euſebium ejusdem teſtimonii fidem confirmant e Græcis Iſidorus Peluſiota [18.] Sozomenus [19.] Sophronius, qvi Hieronymi catalogum Græco ſtylo reddidit, [20.] Cedrenus, [21.] Suidas, [22.] Zonaras, [23.] Glycas, [24.] Nicephorus, [25.] e Latinis Hegeſippus, [26.] Hieronymus, [27.] ut Rufinum Euſebii interpretem, & plures ſeqventium ſeculorum ſcriptores, qvorum ſuffragia ad rerum ſummam parum conferunt, ſilentio prætermittam. At, ſi vere iſta Ioſephus ſcripſit, mirari ſatis neqveo, qvod antiqvi eccleſiæ Doctores, qvi ex inſtituto Iudæos impugnarunt, telo hoc contra Iudæos uſi non fuerint. Non incognita erant Ioſephi ſcripta Iuſtino Martyri, qvippe qvi in paræneſi ad Græcos Ioſephi Antiqvitates egregie commendat. [28.] Qvid ergo

(12.) libr. 18. antiqvit. c. 4. p. 628. (13.) demonſtrat. Evangel. p. 27. (14.) tom. VIII. bibliothec. Vindobon. p. 5. & ſeqv. (15.) hiſtor. eccl. Vet. Teſtam. tom. 6. diſſert. 10. (16.) de 70. interpr. p. 161. (17.) H. E. lib. 1. c. 11. demonſtrat. lib. 3. c. 5. (18.) libr. 4. epiſt. 225. (19.) libr. 1. c. 1. (20.) tom. 1. Hieronym. edit. Baſil. fol. 123. & 124. (21.) Compend. hiſtor. tom. 2. p. 196. (22.) lexic. tom. 1. p. 1265. (23.) libr. 3. annal. c. 4. tom. 1. edit. ultim. p. 267. (24.) annal. part. 3. p. 234. (25.) libr. 1. c. 39. (26.) libr. 2. de excid. Hieroſol. c. 12. (27.) Catalog. c. 13. (28.) p. 10.

go oportunius fuisset, qvam Tryphoni Judæo Josephum opponere, si Justini ævo illud de Christo testimonium in Josephi Antiqvitatibus lectum fuisset? Tertullianus qvoqve, qvi Josephum Antiqvitatum Judaicarum vernaculum vindicem appellat, (29.) etsi peculiari opere contra Judæos disputet, Josephi tamen de Christo testimonium omittit, qvod sane fieri vix potuisset, si Tertulliani ætate cognitum fuisset. Chrysostomus in orationibus adversus Judæos (30.) Josephum μάρτυρα μάλιστα ἀξιόπιστον appellat, & quid de Daniele scripserit, allegat. Qvi fieri potuit, ut non etiam, qvæ de Christo Josephus scripsit, allegaret? Mitto jam alios, qui contra Judæos scripserunt, & ad Photium Patriarcham Constantinopolitanum venio. Is duabus vicibus in sua bibliotheca de Josephi antiqvitatibus agit, semel codice septuagesimo sexto, & iterum codice ducentesimo trigesimo octavo. Sed neutrobi ἀξιομνημόνευτον illud de Christo testimonium excerpit. Equidem Aubertus Miræus in notis ad Hieronymi catalogum Scriptorum ecclesiasticorum (31.) periocham illam de Christo, qvæ apud Josephum extat, a Photio memorari scribit. Verum memoria hic eum fefellit. Seductus tamen, ut puto, a Miræo Lambecius in epistola ad Principem Augustum inter eos, qui Josephi de Christo testimonium progenuino agnoverunt, etiam Photium numerat. (32.) De qvo errore forte monitus, tantum abest, ut eum retractaverit, ut potius in commentariis ad bibliothecam Vindobonensem (33.) probare conetur, Photium saltem obscuram hujus testimonii mentionem fecisse. Sic enim procedit: Photius in recensione operis alicujus, qvod περὶ παντὸς seu de universo inscriptum fuit, monet, (34.) opus illud a nonnullis Josepho attributum, sed rectius Cajo seu Gajo Romanæ ecclesiæ Presbytero tribuendum esse, cum in eo opere Salvator noster Christus appelletur, & inenarrabilis ejus e Patre generatio accurate describatur. Cum autem postea in recensendis Josephi antiquitatibus, Jesum a Josepho Christum appel-

(29.) in apologet. c. 19. (30.) orat. 3. adv. Judæos p. 114. edit. Hæschel. (31.) cap. 13. p. 7. (32.) pag. 4. (33.) tom. 8. pag. 14. (34.) codix. 48.

appellari animadverteret, ne ſibi contradicere cogeretur, totam Ioſephi periocham excerpere noluit, ſed tantum paſſionis Chriſti mentionem fecit his verbis: κατὰ τοῦτον καὶ τὸ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ἐγεγόνει ΠΑΘΟΣ, ſub hoc [nempe Herode, Tetrarcha Galilææ & Perææ] etiam Salvatoris contigit paſſio. Qvibus verbis ad Ioſephi periocham de Chriſto alludiſtatuit, cum Ioſephus paſſionis Dominicæ nullibi niſi in decantatiſſimo illo teſtimonio meminerit. Verum Lambecius magno conatu magnas nugas agit. Verba enim illa de Domini paſſione Photii ſunt, non Ioſephi, ſiqvidem Photius ea, qvæ ex Ioſepho excerpit, ſuis diſcurſibus illuſtrat, & occaſione Herodis Tetrarchæ obiter addit, qvod Chriſtus ſub iſto Herode paſſus fuerit, quorſum etiam ſpectant, qvæ occaſione Herodis Magni de *Chriſti* Nativitate, & infanticidio Bethlehemitico, & occaſione Agrippæ de Iacobi majoris ſupplicio & Petri captivitate diſſerit, qvæ ſane Photius ex Ioſepho non excerpſit. Certum igitur eſt, altum eſſe de Periocha Ioſephi, quæ Chriſti vitam breviter exponit, in Photii bibliotheca ſilentium, ſive in Photiano exemplari plane defuerit, ſive eam pro adulterina habuerit. Sane librum περὶ πωτὸς etiam hanc ob cauſam Ioſepho abjudicat, qvod Ieſus in eo Chriſtus appelletur. Atqvi in teſtimonio, qvo Joſephus Chriſtum prædicaſſe perhibetur, expreſſe legitur: ὁ χειστὸς ἄτ@ ἦν. Accedit quod Photius in codice 33. ubi de Juſto Tiberienſi agit, hoc commune Judæorum vitium eſſe ſcribit, qvod de Chriſti adventu & miraculis ſileant: Si igitur Photius in Joſepho tam illuſtre Chriſti elogium, qvale hodie legitur, inveniſſet, & pro genuino habuiſſet, dubio procul illud tanqvam aliquid ſingulare, & a communi Judæorum more prorſus alienum obſervaſſet. Ne qvis autem Euſebium ut antiqviorem Photio præferendum exiſtimet, ſuppetiari Photio poteſt Origenes Euſebio antiquior. Is enim clare teſtatur, qvod Joſephus Jeſum pro Chriſto non habuerit. (35.) Si Jeſum pro Chriſto non habuit Joſephus, qvomodo in Antiqvitatibus dicere de Jeſu potuit: χειστὸς ἄ-

τος

(35.) libr. 1. contr. Celſ. & in Matth. p. 223.

τος ἦν. Excipit Vossius, (36.) Origenis verba ita explicari posse, qvod Josephus qvidem crediderit, Jesum fuisse Christum seu Messiam, sed hominem tamen, aut excellentioris naturæ, qvam sit humana, non divinæ. Et hanc sententiam Apostolorum ævo apud Ebionitas & Nazaræos viguisse, qvin etiam Christo etiamnum in terris versante apud multos obtinuisse tradit. Verum Origenes expresse negat, qvod Josephus Jesum pro Messia agnoverit, & ex ipso Josepho constat, qvod Prophetarum de Messia oracula in Vespasiano impleta professus fuerit. Porro si qvis objiciat, Josephum de Præcursore Christi Johanne Baptista, & de discipulo Christi Jacobo nonnulla protulisse, ideoqve boni Historici partes implere non potuisse, si de Christo ipso plane siluerit: libenter concedam, Josephum de Christo non plane siluisse, qvin & hoc concedam, qvod Iosephus de Iesu verba faciens a laudibus ejus non abstinuerit. Neqve enim ex inveterato Iudæorum, qvi hodie vivunt, erga Christum odio de illorum moribus judicandum est, qvibus miracula per Apostolos in Christi nomine qvotidie facta sacrum qvendam horrorem incusserunt. Et qvamvis probari non possit, Iosephum in aula Vespasiani ex conversatione cum T. Flavio Clemente, qvi postea sub Domitiano ob fidem Christianam interfectus est, & cum Flavia Domitilla ob eandem causam in exilium missa, bonam de Cristo opinionem imbibisse, qvæ Ruperti (37.) conjectura fuit, aut qvod Banus Iosephi Præceptor Essenorum sectæ addictus Iohannis Baptistæ sectator fuerit, adeoque de Christo inique sentire non potuerit, ut Vossius arbitratur, qui & ipsum Iohannem Baptistam Essenum fuisse ex cibi & vestitus simplicitate, baptismo, & reliquarum sectarum Iudaicarum odio colligit: (38.) ex iis tamen, quæ de Iohanne Baptista & Iacobo Iosephus retulit, satis, ut opinor, probari potest, falsam esse illorum sententiam, qui Iosephum de Christo contumeliose in suis Antiqvitatibus locutum, & istarum blasphemiarum vice a Christiano qvo-

(36.) de 70. Interpret. p. 164. (37.) epistol. ad Snell. (38.) de 70. Interpret. c. 17. p. 168.

qvopiam insigne hoc Christi elogium substitutum statuunt. Certum qvidem est Pharisæos, quorum placitis se addictum Josephus in vita sua profitetur, plerosqve magno Christi odio flagrasse, at fuerunt etiam inter Pharisæos ab immani illo adversus Christum odio alieni, neqve sic Pharisæis addictus fuit Josephus, ut non subinde eorum mores & facta perstrinxerit. Qvocirca nihil obstat, qvo minus Josephum honorifico aliqvo præconio Christi nomen condecorasse dicamus. Tale tamen illud fuisse minime dubito, qvale decebat hominem Judæum, & qvi τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα Theodoreto (39.) teste non amplecteretur. At qvæ hodie apud Josephum de Christo leguntur, ita comparata sunt, ut Christiano magis homini qvam Judæo conveniant, unde & Sozomenus (40.) ex illis concludebat, *Josephum* isto scribentem propemodum clamare, Christum Deum esse. Videns hanc difficultatem Lambecius (41.) in defendenda hac Josephi periocha longe alia via incedit, qvam cæteri qvi hoc Josephi testimonium ut genuinum tuentur. Omnia enim Josephi verba in sinistram partem interpretatur, qvasi non ad Christi elogium, sed potius ad ejusdem vituperium & contemtum spectarent, etsi a Josepho, ut neqve Judæos neqve Christianos neqve Gentiles offenderet, ambiguis phrasibus concepta fuerint. Imprimis autem ea via Josephum solerter usum dicit, ut nihil suis verbis de Christo scribat, sed tantum propriam Christianorum traditionem ex trium Evangelistarum scriptis (Johannes enim Evangelium suum nondum ediderat) & Actis Apostolicis hausiam referat, sed ita tamen, ut phrases, qvas adhibet, ad irrisionem Christianæ fidei torqveri possint. Cum ergo Josephus Jesum Virum sapientem dicit, respicere putat Lambecius Josephum ad loca Math. XIII. 54. & Marc. VI, 2. & tamen ambiguo sensu Christum σοφὸν ἄνδρα appellare, cum vox sapientiæ nonnunqvam etiam in malam partem usurpetur. Deinde cum Io-

e sephus

(39.) Commentar. in Danielem Tom. II. Opp. p. 697. (40.) libr. 1. c. 1. (41.) tom. 8. Bibl. Vindob. p. 22.

ſephus titulum Viri ſapientis ita reſtringit, aut corrigit, ἔδει ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, ſi modo Virum eum appellare oportet, Lambecius non eam Joſephi mentem fuiſſe putat, qvaſi Chriſtus Deus potius qvam Vir vel Homo dicendus fuerit, qva ratione Apollo Pythius apud Herodotum per oraculi vocem Lycurgum compellavit: (42.)

Δίζω ἦ σε Θεὸν μαντεύομαι, ἠὲ καὶ ἄνδρα
Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον Θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόεργε:

qvem ſenſum a Joſephi mente alienum fuiſſe putat, cum Chriſtum ne Prophetam qvidem nedum Deum aut Dei Filium eſſe exiſtimaverit. Qvamobrem ſenſum Joſephi hunc potius fuiſſe exiſtimat: fuit hoc eodem tempore Jeſus ſapiens Vir, ſi modo Virum eum appellare oportet, & non potius phantaſma ſive ſpectrum, ſiqvidem ab ipſis diſcipulis ſuis propter φύσεως naturalem humanæ potentiæ modum excedentes pro tali fuit habitus. Cujus interpretationis rationem confirmat ex Matth. XIV, 26. Marc. VI, 49. Luc. XXIV, 37. Seqventia apud Joſephum verba: ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, erat enim mirabilium operum patrator, alludere putat ad verba populi apud Lucam c. V. v. 26. dicentis: εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Veretur autem Lambecius, ne hic etiam angvis in herba lateat, & Joſephus forte per ἔργα παράδοξα ἔργα ἄπιστα ſeu incredibilia intellexerit. Porro cum Joſephus Chriſtum fuiſſe dicit διδάσκαλον ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων ſeu Doctorem hominum cum voluptate vera ſuſcipientium, his verbis Chriſtum a Joſepho perſtringi cenſet ut Magiſtrum piſcatorum, publicanorum, mulierculariorum aliorumqve rudium hominum qvævis paradoxa dogmata ſimplici credulitate ſuſcipientium, & cum voluptate tanqvam vera amplectentium. Pro qva interpretatione illuſtranda Ciceronem adducit (43.) qvi aſſerit, fictas qvoqve fabulas, e qvibus utilitas nulla dari poteſt, cum voluptate legi. Seqvitur apud Joſephum:

(42.) libr. 1. c. 66. (43.) libr. 5. de finib.

phum: Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους πολλοὺς δὲ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπηγάγετο, qvæ verba Lambecius sic interpretatur: & multos qvidem Judæos multos autem & gentiles sequaces nactus est, nempe Judæos, ut ἀδιαφθόρως adjungit, per prædicationem Evangelii, Gentiles autem, qvorum nomine hic etiam Samaritani comprehenduntur, partim sola curiositate propter famam miraculorum, partim & necessitate propter indigentiam auxilii ultro se offerentes. Qvod autem Josephus addit: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν CHRISTUS HIC ERAT, a Lambecio sic explicatur, qvasi sensus Josephi fuerit, hunc Jesum ad aliorum, qvi nomen Jesu tanqvam apud Judæos admodum vulgare eodem tempore obtinebant, differentiam Christum vulgo cognominatum fuisse, qvoniam a discipulis & sectatoribus suis promissus Judæis Messias falso credebatur. Proxima Josephi verba ita se habent: καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, eumqve accusatum a primariis Viris nostris, cum cruci addixisset Pilatus, non tamen cesserunt, qvi ab initio eum audiverunt. Hic Lambecius Josephum respicere putat partim ad qverelam duorum discipulorum Christi, qvi in itinere versus Emmauntem Christum a summis Sacerdotibus & Principibus populi ad supplicium crucis damnatum tristes referebant, partim ad Apostolos & reliqvos discipulos in monte oliveti Christum a mortuis excitatum interrogantes, an hoc tempore regnum Israëlis reparaturus, & solium Davidis recuperaturus esset? Cum autem Josephus ait: οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, idem exprimi putat, qvod in Actis Apostolorum legitur c. V, 40. πᾶσαν ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Etsi autem verba Josephi bene se habeant, pessimos tamen sensus in illis latere suspicatur. Putat enim Josephum salutiferæ Christi crucifixioni insultare

voluisse, qvasi ea Personæ ac titulo Messiæ, qvi collapsum Israëlis regnum restituere debuisset, minime convenerit, simul & discipulos Christi deridere voluisse, qvod, licet Christum a Pilato crucifixum viderint, nihilominus tamen post mortem tam ignominiosam eum ut Messiam venerari non cessaverint. Observat etiam Josephum aperte hic Judæum se profiteri, cum eos, qvi Christum apud Pilatum accusarunt τοὺς πρώτους παρ' ἡμῖν appellat, & simul callide anniti, ut præcipuam crucifixionis invidiam a Judæis amoveat in Pilatum & Romanos transferat. Pergit Josephus: ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μύρια περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων, apparuit enim iis tertia die iterum vivus, prout divini Prophetæ & hæc & alia multa de ipso miranda prædixerant. Hæc verba Lambecius deprompta a Josepho esse putat ex Marc. XVI, 9. Luc. XXIV, 25. 26. 27. & aliis dictis Evangelicis & Apostolicis, in qvibus Christi resurrectio, & resurgentis apparitiones referuntur, ejusqve gesta Prophetticorum oraculorum collatione confirmantur. Minime tamen Josephi verba ita accipienda esse notat, qvasi ipse vel Christi resurrectionem veram esse vel oracula Prophetarum ad eundem pertinuisse crediderit, cum potius hæc tantum ex Christianorum sententia retulerit, iisqve traditionis suæ probandæ onus reliqverit, lectoribus autem suis in utramqve partem judicandi libertatem concesserit. Idqve ex eo confirmat, qvod Josephus non simpliciter dicat: ἐφάνη πάλιν ζῶν sed ἐφάνη αὐτοῖς, qvasi dixerit: illi vivum apparuisse dicunt, fides sit penes Autores. Tandem Josephus & hoc addit: εἰς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον & nunc etiam Christianorum ab hoc denominatorum non defecit genus. His verbis Lambecius Josephum non modo se Christianorum numero eximere ait, sed etiam mirari, qvod eo tempore, qvo hæc scripsit,

ſcripſit, ullus adhuc Chriſtianorum ſuperfuerit, cum præſertim perſecutio, qvam ſub Nerone Chriſtiani paſſi ſunt, tam gravis fuerit, ut totum Chriſtianorum genus ea extingvi poſſe videretur. Hæc paulo prolixius ex Lambecio excerpere haud gravatus ſum, cum iſti de bibliotheca Vindobonenſi commentarii in paucorum manibus verſentur, & ab aliis, qvi de hac Joſephi periocha ſcripſerunt, hactenus nondum, qvod ſciam, ad examen revocata fuerint. Videntur autem mihi Lambecii interpretationes nimis longe petitæ, & tam coactæ, ut longe ſatius videatur, locum hunc Joſephi ut ſpurium plane rejicere, vel ſaltem interpolatum agnoſcere, qvam hoc modo ut genuinum defendere. Qvis enim temere præſumat, Joſephum, cum Jeſum ſapientem Virum appellat, hoc titulo in ſiniſtram partem uti? Chriſtum ſemel iterumqve a diſcipulis pro ſpectro habitum fuiſſe verum eſt, ſed qvod Joſepho hæc in mentem venerint, cum ſcriberet, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, perſuadere mihi non poſſum. Et qvalis foret hæc conſeqventia, Chriſtus non tam homo qvam φάντασμα potius ſeu ſpectrum fuit. Multa enim miracula patravit? Rectius hæc Joſephi verba Huetius interpretatur, cum illa κατὰ χρῆμα & oratorio more a Joſepho dicta aſſerit, ut prodigiorum a Jeſu patratorum & beneficiorum in homines collatorum magnitudinem extolleret, ac ſi dixiſſet: tanta Chriſtus geſſit, ut Deo qvam hominibus propior videretur. Cujus explicationis illuſtrandæ gratia Matthiæ Corvini Pannoniæ Regis epitaphium adducit:

Corvini brevis hæc urna eſt, qvem magna fatentur
Facta fuiſſe Deum, fata fuiſſe hominem.

Notamus vero & hoc, in manuſcriptis exemplaribus antiqvæ verſionis, qvæ Rufino tribuitur, verba hæc: εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή plane non reddi, unde non injuria aliqvis ſuſpicari poſſit, verba illa ab aliena manu acceſſiſſe. Sane in codice ante 8. ſecula exarato, qvi penes Voſſium fuit, verba hæc latine expreſſa non erant, ut ipſe atteſtatur. Porro longe aliud eſt libenter vera ſuſcipere, qvod Chriſti diſcipulis

Josephus tribuit, aliud fabulas & qvævis absurda cum voluptate amplecti, qvæ Lambecii explicatio est. Cum autem Josephus ait: ὁ χριστὸς ἔτος ἦν, certum est, qvod Christi nomine Jesum Nazarenum non solum a Jesu Damnei Filio, vel a Jesu Gamalielis Filio & aliis qvi isto tempore hoc nomine gaudebant distinguere voluerit, sed Christi etiam nomine Messiam intelligat. Et cum Josephus quippe Judæus Jesum pro Messia agnoscere non potuerit, non possunt ejus verba aliter interpretari, qvi hoc de Christo testimonium revera a Josepho scriptum contendunt, qvam qvod hæc verba ellipsi vocis λεγόμενος laborent. At Josephus tali ellipsi uti non solebat. Nam Jacobum vocat fratrem Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (44.) qvemadmodum & Pilatus ad Iudæos dicebat: τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (45.) Malim igitur cum Montacutio (46.) statuere, verba ista ὁ Χριστὸς ἔτος ἦν glossema qvoddam esse & marginalem Christiani cujuspiam lectoris annotationem, Josephi textui postea a librariis insertam. Unde & a Cedreno hoc Josephi testimonium allegante omissa videas. Aut si Christi mentionem Josephus fecit, fortasse his verbis usus est: ὁ Χριστὸς ἔτος εἶναι ἐπιστεύετο. Sic enim Hieronymus videtur legisse, qvi Josephi verba ita exprimit: credebatur esse Christus. Præterea qvoqve non probabile videtur, qvod Josephus crucifixioni Christi insultare, aut Apostolorum fidem in crucifixum irridere voluerit. Qvomodo enim crucifixioni Christi insultare potuit, qvi statim addit eum a mortuis tertia die resurrexisse, qvemadmodum hæc & plura alia Prophetæ prædixerant. Qvæ verba ita sane a Josepho concepta sunt, ut non ex aliena, sed ex sua sententia loqvi videatur. Qvamobrem hæc etiam verba vel Josepho afficta, vel interpolata arbitramur. Postremo & hoc addit Lambecius, qvod Josephus historiam de Paulina qvam Decius Mundus Anubidis personam simulans in templo Isidis stupravit, testimonio suo de Christo non ali-

am

(44.) lib. 20. c. 8. (45.) Matth. XXVII, 17. (46.) in var. lect. ad Euseb. demonstrat. evangel. pag. 2.

am ob causam subjungat, qvam ut Christianorum fidem de Christi conceptione & nativitate tacite suggillaret. Et tamen hoc testimonium Iosephi de Christo summo jure in Iosephi operibus pro pretiosissima & vix æstimabili gemma haberi cupit, cum per illud Sacrorum Bibliorum Novi Testamenti veritas etiam hostili attestatione confirmetur. Si igitur Lambecius hoc Iosephi testimonium tanti æstimat, qvi tamen ex maligno animo & cum maximo Christianæ religionis ludibrio hæc a Iosepho dicta statuit, qvanti hoc testimonium æstimabunt, qvi insigne elogium his Iosephi verbis contineri, & Iosephum vel in confinio Christianæ lucis positum, vel ad confessionem veritatis singulari Dei virtute compulsum asserunt? Sane Abrahamus Wheelocus in epistola ad Arnoldum [47.] totum potius Iosephum e medio & penitus emundo tollendum existimat, qvam ut illam nobilissimam de Christo periocham a Christiana ecclesia tolli patiamur.

Scriptorum Josephi utilitas & autovilas.

Verum cum illam Iosephi periocham adulterinam vel saltem interpolatam esse non levia prodant indicia, & neqve Christiani, qvorum fides certioribus fundamentis innititur, magnopere illo egeant, neqve Iudæi ejus autoritate moveantur, leve damnum erit, si gemma illa adulterina careamus. At Iosepho non æqve carere possumus. Nam non solum libros Veteris Testamenti, historicos egregie illustrat, sed etiam historiam ecclesiasticam Veteris testamenti, qvæ in Sacro Codice integra non extat, continuat, qvo nomine qvantum Josepho debeamus res ipsa clamat, cum e solo pæne Josepho historiam ecclesiasticam Veteris Testamenti qvoad ultimas ejus periodos haurire liceat. Et vel hoc unum pro Josephi commendatione sufficit, etsi longe plura, qvæ nobilissimo huic Scriptori insigne precium conciliant, afferre possem, nisi soli lumen inferre intempestivum foret. Pessime qvidem Historicum optime de posteritate meritum excepit Jacobus Salianus in annalibus ecclesiasticis Veteris

(47.) Conferatur testim. Flavian. p. 221.

Teſtamenti, cum per omnes iſtorum annalium tomos Ioſephi reprehenſio utramqve paginam faciat. Præiverat Saliano Baronius in annalibus eccleſiaſticis novi Teſtamenti, qvippe qvi nullam Joſephi carpendi occaſionem prætermittit. Neqve benignior erga Joſephum eſt Leonis Allatii affectus. Cum enim Scaliger in prolegomenis librorum de emendatione temporum Joſephum diligentiſſimum & φιλαλήθεστατον Scriptorem nominaſſet, & poſtea ſubjunxiſſet: audacter dicimus, non ſolum in rebus Judaicis, ſed etiam in externis tutius illi credi, qvam omnib9 Græcis & Latinis, veriſſime qvidem id a Scaligero dictum cenſet Allatius, (48.) ſed eo tantum reſpectu, qvatenus id audacter ſe dicere pronunciat, cum extremæ audaciæ ſit, hominem denſiſſimis errorum tenebris involutum omnibus Græcis & Latinis Scriptoribus anteferre. Nolo alios recenſere, qvi Joſephum tanqvam Scriptorem futilem & nullius precii traducunt. At nec defuerunt, qvi Sanctorum Patrum veſtigiis inſiſtentes Joſephum fide dignum judicarunt, & maximum veritatis ſtudium in ejus operibus commendarunt. E qvibus Caſaubonus (49.) arbitratur, omnes Joſephi hallucinationes & ἀβλεψίας, ſi in unam ſummam contrahantur, vix centeſimam partem culparum ab Euſebio in chronicis aliisqve ſcriptis commiſſarum æqvaturas eſſe. Et, ut alios Joſephi vindices nunc omittam, nuperrime etiam Antonius Pagi Ord. Min. Convent. S. Franciſci paſſim (50.) Joſephum ab erroribus, qvorum a Baronio poſtulatus fuerat, abſolvit. Inter alia dicit, Joſephum cujus magna fides & eruditio in iis, qvæ narrat, eluceſcit, juſto inclementius a Baronio tractari, ejusqve diligentiam in notatione temporum ſpectatiſſimam in iis qvæ ſine ipſo Euſebius ignoraſſet, ex Euſebio corrigi non poſſe. Fatemur tamen, Joſephum ut hominem, & Judæum inſuper, multis erroribus obnoxium fuiſſe. Unum atqve alterum tantum notabimus. Libro 12. anti-

Joſephi errores & nævi.

(48.) not. ad Euſtath. p. 11. (49.) exercit. 12. ad Baron. p. 170. (50.) Conf. ejus Criticam ad annal. Baron. in apparat. n. 134. & 135. it. ad A. C. 14. n. 3.

antiqvitatum c. 13. Polybium reprehendit, qvod Antiochum Epiphanem ob ſacrilegii conatum periiſſe dicat, cum ſacrilegium voluiſſe non videatur res digna ſupplicio, niſi voluntas iſta perficiatur. Qvam ſententiam ne qvidem in foli foro ſimpliciter tolerari poſſe Rainoldus (51.) animadvertit. Qvamvis enim ob peccata cogitationis neminem pœnam pati Ulpianus pronuntiet, conatus tamen alicujus ſceleris etiam humano judicio vindicatur. Qvanto minus ergo conatus ſacrilegii coram divino tribunali impunis erit? de hac in parte etiam gentiles qvosdam plus vidiſſe qvam Joſephum, & alios Judæos Chriſto coævos, Ludovicus Ferrandus (52.) obſervavit. Nimirum Joſephus, ut Cunæi judicium repetamus (53.) Autor omni laude dignus, & cui poſt *ſacrorum* voluminum Scriptores prima eſſe debet fides, etſi gravitate ſuper cunctos Judæos eminet, tamen haud ubiqve a deliramentis abhorret popularium ſuorum. Adducit Cunæus ejus rei ſpecimen ex hiſtoria Caini, in qvo Joſephus agriculturæ ſtudium, tanqvam ex lucri odore profectum & cum magna terræ injuria conjunctum damnat, unde etiam ejus muneribus per ſacrificium oblatis Deum delectari non potuiſſe ſcribit, cum non ſponte nata ſed *labore* hominis avari veluti pervim producta fuerint. In qva ſententia Joſephum rationem fugiſſe etiam Bœclerus notavit, (54.) qvi præterea Joſephum in hiſtoria creationis & lapſus ſæpius impegiſſe & Moſis verba ob πάλυμα ἰουδαϊκὸν oculis incumbens minus intellecta ad ſeqviores interpretationes deflexiſſe demonſtravit. Porro ad errores Joſephi referenda ſunt, qvæ de arte Dæmones virtute radicis annulo incluſæ per nares extrahendi, & ab obſeſſis profligandi tanqvam ſingulari ſapientiſſimi Regis Salomonis inventô libr. 8. Antiqvit. c. 2. retulit. Radicem autem illam dum alibi deſcribit, (55.) aliam etiam errorem addit, cum ait, Dæmonia eſſe hominum impiorum ſpiritus, qvos vivis immergi, & eos, qvibus ſubventum non fuerit, necare tradit. Qvam opinionem ex Magorum diſciplina hauſtam eſſe

(51.) de apocryph. tom. 2. p. 618. (52.) in Pſalm libr. p. 334. (53.) libr. 5. de Rep. Hebr. p. 573. 574. (54.) exercit. in Fl. Joſeph. (55.) lib. 7. de bell. Judaic. c. 23. vel 25. p. 981.

esse Tertullianus (56.) indicat. Qvamobrem hic Iosepho non magis credendum est, qvam illi Dæmoni puerum sedecim annorum vexanti, qvi Philostrato referente (57.) interrogatus qvis esset, respondebat se esse εἴδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, seu idolum viri jamdudum in bello interfecti, qvi uxorem suam vehementer amaverit, sed qvia uxor conjugii jure violato triduo post ejus mortem alteri nupserit, summum erga mulieres odium conceperit, & amorem suum ad hunc puerum transtulerit. Non probandum qvoqve in Iosepho, qvod, cum historiam transitus Israelitarum per mare Erythræum describit, miraculum divinæ potentiæ haud parum extenuet, dum ait, [58.] se hæc recensuisse, ut in sacris codicibus invenerit, & cuilibet liberam sentiendi facultatem permittere, num Dei Voluntate via per mare Israëlitis patuerit, an naturæ sponte, qvemadmodum & Alexandri M. ductu Macedonibus mare Pamphylium cesserit, & aliam viam non habentibus iter illac aperuerit, cum Deus ejus opera ad destruendum Persarum imperium uti vellet. At qvid cum Mose commune habuit Alexander, qvem Strabo libro 14. Pamphyliæ littus observato æstu, & militibus umbilico tenus immissis obliqve legisse & superasse tradit? Qvemadmodum igitur Plutarchus (59.) Gentiles Historicos perstringit, qvod Alexandri iter per mare Pamphyliæ referentes miraculum excitent, qvasi divina aliqva sorte Alexandro mare cessisset, cum tamen ipse Alexander in epistolis suis nullum ejusmodi portentum jactaverit: ita & Iosephum reprehendere licebit, qvod admirandum Israelitarum per mare transitum cum Alexandri per mare Pamphyliæ itinere comparans, tanto plus vero miraculo detraxerit, qvanto magis fictum amplificavit. Observarunt, qvi in Iosephi lectione diligenter versati sunt, qvod etiam de aliis divinis miraculis subdubitanter & frigidius loqvatur, qvam Sacræ Scripturæ autoritas postulet. Historiam enim Ionæ a ceto devorati & post triduum redditi his verbis concludit,

διεξῆλ-

(56.) c. 57. de anima. (57.) libr. 3. de vit. Apollon. c. 12. (58.) l. 2. antiqvit. c. 7. (59.) in Alexand. p. 673.

διεξῆλθον ὅ τὴν περὶ αὐτῶ διήγησιν, ὡς εἶχεν ἀναγεγραμμένην, hæc de eo ſic retulimus ut invenimus in commentariis. (60.) Qvali epiphonemate etiam decimum Antiqvitatum librum concludit, dum ait, ſe hæc, ut invenerit, in literas retuliſſe, & cuilibet integrum relinqvere, ut diverſam, ſi velit, opinionem ſeqvatur. Enimvero nonnunqvam veritatis amorem in Joſepho nimium Gentilibus placendi ſtudium corrupit. Qvorſum & illud referendum, qvod libro 2. contra Apionem ſcribit, [61.] ſupremum Legislatorem aperte Iudæis interdixiſſe, ne Deos ab aliis cultos riderent aut blaſphemarent. Ubi autem Deus hanc legem ſanxit, ne qvisqvam illis malediceret, qvos aliarum gentium opinio Deos confinxit? Reſpexit forte ad legem, qvæ Deos *execrari* vetat. [62.] Verum iſtud edictum non ad Gentilium idola, ſed ad Magiſtratus Dei in terra Vicarios pertinet, ut jam olim Cyrillus Alexandrinus contra Iulianum Apoſtatam oſtendit. [63.] Si vero Ioſephus ad legem de Diis Gentilium ore non memorandis aut nominandis, qvæ Exod. cap. 23. v. 13. legitur, reſpexit, ne ſic qvidem probare poterit, convicia in Deos Gentilium Divina lege prohibita fuiſſe, ut fuſe Seldenus (64.) demonſtravit. Neqve hic diſſimulanda eſt pudenda illa Joſephi adulatio, qva oracula de regno Meſſiæ ad Veſpaſianum applicuit. Cum enim in ſacris literis prædictum fuiſſet, iſtis circiter temporibus qvendam ex Judæorum finibus profectum orbem terrarum imperio potiturum, id in Veſpaſiano implendum dicere Joſephus non dubitavit. (65.) Et toto qvidem oriente vetus illa & conſtans fama percrebuerat, eſſe in fatis, ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur, qvam de Imperatore Romano & imprimis de Veſpaſiano & Tito qvod interpretati fuerint Svetonius, (66.) & Tacitus, (67.) minus mirandum eſt, cum & ipſe Joſephus ſacro illo oraculo Veſpaſianum, qvi apud Judæam Imperator creatus eſt, deſignatum ſcripſerit, (68.) a reliqvis Judæis hic diſſentiens, qvi

(60.) lib. 9. Antiqvit. c. 11. (61.) p. 1077. (62.) Exod. XXII, 28. (63.) libr. 7. contr. Julian. (64.) de jur. nat. & gent. libr. 2. c. 13. (65.) Euſeb. libr. 3. c. 8. Zonar. libr. XI. annal. c. 16. (66.) in Veſpaſ. c. 4. (67.) libr. 5. hiſtor. (68.) libr. 7. de bell. Judaic. c. 12. vel 31. p. 964.

qvi oraculum illud ad ſe ſpectare rati ſe tanto fortius Romanis oppoſuerunt. Non ſatis ergo erat Ioſepho, cum in caſtro Jotapata captus eſſet, imperium Romanum Veſpaſiano prædicere, niſi ipſum etiam terræ marisque & totius humani generis Dominum futurum prædixiſſet. (69.) Rectius autem vulgatum illud toto oriente oraculum de Ieſu noſtro explicari debuiſſe Hegeſippus (70.) & alii notarunt. Sed nolo jam recenſendis Ioſephi erroribus diutius immorari, qvos multos eſſe non diffiteor. Fatendum tamen & illud, multos Ioſepho errores tribui, qvi potius librariis vel interpretibus tribui debuiſſent. Sane numeros in Ioſephi operibus ſcriptorum vitio ſæpe vitiatos deprehendit Conſtantinus L' Empereur [71.] Et nonnunquam Ioſephus ex ipſo Ioſepho corrigi poteſt. Nonnulla enim in libris contra Apionem rectius ſcripta ſunt, qvam in libris Originum ſcripta fuerant, ut Scaliger in notis ad ſelecta fragementa veterum Græcorum uno alteroque exemplo probatum dedit. (72.) Nec defuerunt, qui Ioſephum agraviorum qvorundam errorum culpa liberarent. Qvid freqventius qvam Ioſepho objicere, qvod a Matthæo diſſentiat, dicente, Tetrarcham Herodem Fratris ſui Philippi Conjugem Herodiadem rapuiſſe? Ioſephus enim Herodiadem non Philippi ſed alterius Herodis uxorem fuiſſe dicit. Atqve hinc, ut Sanctis Evangeliſtis veritas ſua conſtet, qvamplurimi Ioſephum ignorantiæ & oblivionis arguunt, & in hac de raptu Herodiadis hiſtoria vel Gorionidem ab Herodum ætate longe remotiſſimum Flavio noſtro Ioſepho in cognoſcenda veritate perſpicaciorem fuiſſe contendunt. Qvamvis autem Ioſephus in hac cauſa etiam a Caſaubono, qvem in aliis graviſſimum ſui vindicem expertus eſt, deſertus fuerit, fuerunt tamen qvi inſanabili huic qvod videbatur, vulneri medicam manum adhiberent. Cum enim Ioſephum in Herodum hiſtoria accuratiſſime verſatum conſtet, non permittendum cenſuerunt, ut in hac Herodiadis hiſtoria mendacii argueretur. Et parum qvidem

(69.) libr. 3. de B. J. c. 27. p. 854. (70.) libr. 5. de excid. Hieroſolym. c. 45. (71.) in notis ad Middoth. c. 4. ſect. 3. p. 145. (72.) p. 9. & 18.

qvidem abfuit, qvin nonnulli ex Joſepho Evangeliſtas corrigere auderent. Legitur enim in Scaligerianis, qvæ Jacobus & Petrus Fratres Puteani ex Scaligeri ore excerpſerunt, veteres Chriſtianos multa in Novo Teſtamento addidiſſe, & forte hic etiam aliqvid mutaſſe. (73.) Verum deſperato iſto remedio non opus eſt, cum non deſit commoda ratio Joſephum cum Evangeliſtis conciliandi, qvæ apud Grotium, (74.) Noldium (75.) & alios videri poterit. Qvantum ad hiſtoriam infanticidii Bethlehemitici attinet a Joſepho omiſſam, Scaliger in prædictis excerptis Chriſtianos potius alicujus additionis ad hiſtoriam Evangelicam, qvam Joſephum alicujus omiſſionis arguere videtur. Voſſius autem in chronologia ſacra, qvam ad mentem veterum Hebræorum & præcipue Joſephi expoſuit, non ſe mirari *dicit*, *qvod* Joſephus infanticidii illius hiſtoriam prætermiſerit, cum poſt tot crudelitatis exempla Hieroſolymis & per totam Palæſtinam edita, poſt ſublatos diverſis ſupplicüis tot filios, uxores, proximos, & amicos non magna res fuiſſe videatur, qvod Herodes unius vici & adhærentis territorii infantes ſuſtulerit, qvorum ſtragem non adeo magnam fuiſſe putat, cum non omnes, ſed mares tantum, & qvi intra bimatum eſſent, cæſi fuerint. Qvod autem Macrobius libr. 2. Saturnal. c. 4. retulit, Imperatorem Auguſtum cum inter pueros, qvos in Syria Herodes Rex Judæorum intra bimatum juſſit interfici, filium qvoq; ejus occiſum audiviſſet, dixiſſe: melius eſt Herodis porcum eſſe qvam filium, id Voſſius merum figmentum eſſe cenſet, cum Herodis filii, qvi a Patre interempti ſunt, omnes adoleſcentiam jam exuerint, ideoqve illud Auguſti ſcomma ad infanticidium Bethlehemiticum non pertineat. Sed eſto, ad fabulas referri debere, qvod inter infantes ab Herode occiſos aliqvis ex Herodis filiis fuerit, omnino tamen mirandum videtur, Macrobium Gentilem de infantibus intra bimatum ab Herode occiſis aliqvid memoraſſe, & Joſephum Judæum, qvi illorum temporum hiſtoriam magna diligentia perſecutus eſt, ſtragem illam Bethlehemiticam ſilentio in-

(73.) p. 177. (74.) annot. ad Matth. (75.) in hiſtor. Idum. p. 204. & ſeq.

volvere, qvæ non unicum tantum vicum, sed etiam totum circumjacens territorium pervasit.

Nova editio Josephi.

Qvamvis autem nonnulla in Josepho sint, qvæ omnem excusationem aut defensionem respuant, cœtera tamen ita comparata sunt, ut avidissimos lectores merito suo semper inverierit. Qvamobrem cum Græco-Latina Josephi exemplaria, qvibus Bibliopolarum officinæ jampridem caruerunt, a plurimis eruditis desiderari animadverteret Vir integerrimus & sumtibus in novas Sanctorum qvorundam Patrum aliorumqve bonorum Autorum editiones hactenus erogatis spectatissimus MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS, cœteris in bonos libros meritis & hoc addidit, ut Josephi opera Græco-Latine impensis suis denuo imprimi & novam insuper appendicem adjici curaret. In ista appendice primum exhibetur ARISTEÆ liber de 70. Interpretibus. Cum enim Josephus in suis antiqvitatibus illam Aristeæ narrationem velut in compendio referat, & ipse Aristeas in paucorum manibus versetur, visum fuit operæ pretium, Josephi operibus Aristeam adjungere. Fuit autem Aristeas e Ministris Ptolemæi Philadelphi Regis Ægyptii, quem Hieronymus (76.) Ptolemæi ὑπερασπιστὴν appellat; quam vocem non fideliter interpretatur Hugo Cardinalis, cum ait hoc vocabulo fidelem interpretem notari ab hyper i.e. valde & pistis i.e. fides. Nec minus lepida est altera interpretatio, qva hyperaspistes est Notarius, ab hyper i.e. super & pistan assistens. Utramqve deridet Erasmus, (77.) cum ὑπερασπιστὴς satellitem seu protectorem significet, qvia satellites ἀσπιδῶν seu clypei objectu Regum corpora tegebant. Neqve tamen e vulgari satellitio Aristeas fuit. Andreas enim, qvi una cum Aristea Ptolemæi Regis nomine ad Judæos ablegatus fuit, in literis Regis ad Eleazarum Pontificem Judæorum Ἀρχισωματοφύλακα titulo ornatur. Si igitur etiam Aristeas Regis corporis custodiam habuit, qvod Josephus asserit, [78.] ipse qvoqve inter præcipuos Regii corporis custodes numerandus erit. Sane Ptolemæus &

Appendix Aristeas.

(76.) præfat. in Pentateuchum seu epistol. 104. (77.) Tom. IV. Oper. Hieron. p. 6. (78.) libr. 2. contr. Apion. p. 1064.

us & Andream & Aristeam in magno apud se honore constitutos asserit. Hujus autem Aristeæ & historiæ, qvam composuit de LXX. Interpretibus, præter Josephum & Hieronymum etiam Tertullianus, [79.] Eusebius, [80.] Epiphanius, [81.] Syncellus [82.] & alii meminerunt. Prodiit ille Aristeæ liber a Matthia Palmerio latine redditus Basileæ anno 1536. apud Iohannem Bebelium una cum Olympiodori in Ecclesiasten commentario, & Gregorii Neocæsarienſis in eundem Ecclesiasten metaphrasi. Et hæc Palmerii versio etiam micropresbytico seu syntagmati veterum qvorundam Theologorum, qvod Basileæ anno 1550. Henricus Petri in lucem publicam emisit, nec non Bibliothecæ Patrum (83.) inserta legitur. Sichardus autem cum Palmerii *versionem* minus accuratam deprehenderet, de *nova* adornanda cogitabat, qvod consilium postea mutavit, cum hunc laborem a Matthia Garbitio præoccupatum intelligeret, cujus versionem Basileæ anno 1561. una cum græco Aristeæ textu Oporinus excudit. Postea etiam Iacobus Middendorpius Aristeam ex græcis manuscriptis & latinis codicibus restituit, & commentario suo illustravit, qvæ editio Coloniæ anno 1578. in lucem prodiit. Atqve ut de Germanicis, Italicis & Gallicis versionibus taceam, etiam in Hebraicum sermonem hanc Aristeæ historiam transtulit R. Azarias de Rubeis, qvi hunc Aristeæ tractatum Hadrath Zekenim seu decorem senum inscripsit, & libro Meor Enajim inclusit. (84.) Num vero ista narratio de 70. Interpretibus vere a Ministro qvodam Ptolemæi Philadelphi, qvi Aristeæ nomen gessit, scripta, an ab impostore qvodam sub Aristeæ nomine conficta fuerit, de eo non inter omnes æqve convenit. Alii enim cum Isaaco Vossio (85.) priorem, alii cum Josepho Scaligero (86.) posteriorem sententiam defendunt. Peculiari tractatu paucis abhinc annis hoc argumentum discussit Humfredus Hody, qvi qvidem librum Aristeæ, qvalis

(79.) Apolog. c. 18. (80.) libr. 3. de præparat. evangel. c. 1. & seqv. (81.) de ponder. & mensur. c. 9. & seqv. (82.) chronogr. p. 273. (83.) edit. Paris. tom. 7. Colon. tom. 1. & Lugdun. tom. 2. (84.) Bartolocc. Bibliothec. Rabbin. tom. 1. p. 437. seqv. (85.) de 70. Interpret. c. 4. (86.) ad Chronic. Euseb. p. 133.

hodie ſupereſt, non diverſum eſſe ab eo, ex qvo Joſephus & Euſebius hiſtoriam de 70. Interpretibus retulerunt, ipſam autem hiſtoriam jam ante Joſephi ætatem ſub Ariſteæ nomine a Judæo qvodam confictam eſſe pluribus argumentis demonſtrare contendit. Noſtrum jam non eſt tantas componere lites. Qvæ in appendice Ioſephi noſtri ſeqvuntur notæ ad epitomen Ariſteæ vel Ariſtæi a Joſepho excerptam debentur Juveni non vulgaris induſtriæ & eruditionis JOHANNI ALBERTO FABRICIO, a qvo etiam novam Apocryphorum editionem propediem expectamus. Notas illas, cum & breves ſint, & eruditæ, perlegere nec moleſtum, nec inutile fuerit. Varias lectiones librorum de bello Judaico & libelli de Maccabæis ex manuſcripto bibliothecæ noſtræ Academicæ Paulinæ collegit Excellentiſſimi Bibliothecarii heu nuper defuncti, ſed tamen in Academia noſtra & Orbe toto literato eruditionis fama immortaliter victuri Filius non degener JOACHIMUS FRIDERICUS FELLERUS, qvas Joſephi lectoribus non ingratas fore arbitramur cum illarum collatio locis nonnullis obſcurioribus lucem afferre poſſit. Imprimis autem in libro de imperio rationis manuſcriptus ille codex integris periodis auctior ab editis multum differre deprehenditur, qvod jam ſupra monuimus & ipſa collatio oſtendit. Ejusdem libelli de Maccabæis verſionem novam a Combefiſio elaboratam propterea addere voluimus, qvia Eraſmi paraphraſis ſupra exhibita a Græco textu nimium diſcrepat. Nusqvam enim in græco textu leguntur nomina fratrum Maccabæorum, qvæ Eraſmus in ſua paraphraſi expreſſit neſcio unde hauſta. Neqve in græco textu Ioſephus hæc de Maccabæis ex ſacris Literis ſe accepiſſe dicit, qvod in latinæ paraphraſeos epilogo legitur, ut plura alia taceamus. Unde & in Eraſmum invehitur Combefiſius, qvod nova ſua pro Ioſephi antiqvis venditaverit, & ſub paraphraſeos ſpecie multa infarſerit a Joſephi verbis aliena, diuqve ſibi in votis fuiſſe dicit, ut eruditus qvispiam & græcæ

Notæ ad epitomen Ariſteæ.

Variæ Lectiones ex MSC. Lipſ.

Liber de Maccabæis cum verſione & notis Combefiſii.

græce doctus egregiam hanc Josephi lucubrationem Latine redderet, cum Erasmus in sua paraphrasi sui potius ingenii speculationes, qvam Josephi verba expresserit. Dum autem Combefisius ita se gerit, qvasi nemo hunc tractatum ante se ita interpretatus fuerit, ut latina græcis respondeant, ignorasse videtur, qvod in nonnullis Josephi editionibus nempe in editione Basileensi anni 1567. Coloniensi anni 1593. & qvibusdam aliis non Erasmi paraphrasis, sed alia nescio cujus interpretis versio legatur, qvæ ad græcum textum propius accedit. Initium illius versionis jam supra, ubi de Latinis Josephi editionibus actum est, indicavimus. Præterea in editione apocryphorum Basileensi, qvæ ex Officina Brylingeriana anno 1582. prodiit, adhuc alia versio legitur, quæ sic incipit: Studiosissimum sapientiæ sermonẽ declaraturus. Non est igitur qvod Combefisius, & Andillius Gallicus Josephi interpres qverantur, libelli de Maccabæis nullam aliam interpretationem hactenus extitisse, qvam illam Erasmi paraphrasin. Deprompsimus autem novam, qvam in hac Josephi appendice damus, Combefisii versionem cum ejusdem notis & animadversionibus ad hunc tractatum ex novissimo, qvod vocat, bibliothecæ Patrum Græco-Latinorum auctario, qvod anno 1672. Parisiis vulgatum est. In postremam appendicis partem rejecimus fragmentum ex Josephi paræneſi ad Græcos, qvæ inscribitur de causa universi contra Platonem. Tractatum illum περὶ παντὸς integrum habuit & legit Photius, ut in bibliotheca sua testatur, (87.) ubi refert hunc librum in qvibusdam exemplaribus sic inscriptum: περὶ τῆς τ̃ παντὸς αἰτίας, in aliis περὶ τῆς θ̃ παντὸς οὐσίας. Duos vero libellos fuisse docet, qvibus Autor Platonem secum pugnare docuerit, Alcinoum qvoqve de anima, materia & resurrectione ut absurda & falsa differentem reprehenderit, & Judæorum nationem qvam Græcorum antiqviorem fuisse tradiderit. Dicit autem hunc tractatum ab aliis Josepho, ab aliis Justino Martyri, ab aliis Irenæo adscriptum fu-

Fragmentum ex libro περὶ παντὸς.

(87.) cod. 48.

isse. Ipse autem in eam sententiam inclinat, qvod hic liber a Cajo Presbytero Romano script⁹ fuerit, cum & in τῶν γραφῶν marginalibus Codicis sui Caji nomen adscriptum invenerit, & Cajus in Labyrintho suo se libri de universi natura autorem professus fuerit. Josepho qvo minus hunc tractatum tribuere velit, duas imprimis rationes obstare sibi profitetur, unam qvidem, qvod Autor de homine & anima ita disserat, ut ejus discursus Hebræorum de natura hominis doctrinæ minus convenire videantur; altera vero, qvod de Christo ὡς ἔγνω, hoc est juxta Schottum aptissime, seu ut Tanaqvillus Faber (88.) maluit, ad nostrum ferme modum seu proxime ad Christianorum fidem disseruerit, κλῆσίν τε αὐτὴν ἀναφθεγξόμενος, καὶ τὸν ἐκ πατρὸς ἄφραστον γέννησιν ἀμέμπτως ἀναγράφων, & ipsam Christi appellationem explicans, & inenarrabilem ejus ex Patre generationem describens, qvod a Josepho Judæo alienum esse res ipsa demonstrat. Non defuerunt tamen, qui adhuc Josepho tractatum illum vindicarent. In his Iohannes Zonaras, (89.) cum Iosephi de Christo testimonium adduxisset, subjungit, eundem Iosephum ἐν τῷ πρὸς ἕλληνας λόγῳ, ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, seu in oratione ad Græcos, qvæ contra Platonem inscribitur de universi causa Christum ut mundi Iudicem inducere, ejusq; tractatus, ex qvo verba qvædam adducit, etiam Damascenum in suis parallelis meminisse. Et Arnold⁹ Peraxylus Arleni⁹, qvi Iosephi opera Græce primus edidit, non sufficientes rationes a Photio adductas existimat, ob qvas Josepho hoc opus abjudicari debeat, cum Josephus etiam in libris Originum ita de Christo ejusqve operibus & miraculis disserat, ut eundem virum vel hominem vix appellare audeat, & tacito suffragio ejus divinitatem veneretur. Qva de re qvid sentiendum sit, superius ostensum fuit. Promittebat autem idem Arlenius, (90.) se propediem istum tractatum cum Studiosis communicaturum. Sed promissa non servavit. David autem Hœschelius cum Photii bibliothecam Græce ederet & notis illustraret, fragmentum hujus tractatus ex Italia a Maximo Margunio ad se missum notis inseruit, cui etsi Josephi titulum præfixerit,

(88.) part. 1. epistol. pag. 141. (89.) libr. 6. annal. c. 4. (90.) præfat. ad oper. Joseph.

rit, non injuria tamen dubitari posse statuit, an Josephum Autorem habeat, cum a Christiano potius homine scriptum videatur (91.) Post Hœschelium, Stephanus le Moyne in variis suis sacris (92.) fragmentum illud iterum vulgavit, non amplius Josephi, sed Hippolyti nomine signatum. Cum enim anno 1551. non procul ab æde Laurentiana extra muros marmorea Hippolyti statua effoderetur, qvæ postea in Vaticanam bibliothecam translata fuit, præter Hippolyti canonem Paschalem in hac statua repertus fuit librorum ab Hippolyto scriptorum catalogus, in qvo & hoc opus observare licet:

ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ,

Qvamobrem non amplius dubitandum censet Monachius, qvin hoc opus, cujus insigne fragmentum supersit, Hippolyto tribui debeat: Cur autem hoc opus olim a nonnullis Josepho tributum fuerit, duas affert causas. Prima est, qvod Josephus (93.) promiserit, se peculiari opere περὶ ἰδίας Θεοῦ acturum; Altera, qvod qvæ in hoc fragmento de statu & loco animarum separatarum referuntur, cum iis conveniant, qvæ Josephus περὶ τοῦ Ἅιδου tradidit. Possit & tertia addi ex styli æqvalitate, qvam Photius observavit. Addimus & qvartam ex Dodwello (94.) qvi hunc περὶ παντὸς tractatum a Cajo (hunc enim Autorem esse putat, non Hippolytum) ex multis Autoribus & qvidem propriis Autorum verbis collectum fuisse putat, qvemadmodum & Macrobius ipsa Gellii aliorumqve Autorum verba suppressis nominibus describat. Videtur autem ipsi verisimile, Cajum etiam nonnulla ex Josepho in librum istum transcripsisse. Certe Photius indicat autorem illius libri inter alia Judæos Græcis antiquiores demonstrasse. Ea autem quæ de Judaicæ gentis antiqvitate disseruit, commode ex Josephi libris contra Apionem transcribere potuit. Forte etiam ex Josepho hausit, qvæ de mundi opificio breviter disseruit. Nam de hoc etiam argumento Autorem hujus operis tractasse ex Photio discimus. Cum autem ex variis Autoribus hoc opus collectum fuerit, qvorum nomina forte vel ipse Autor, vel librarius qvispiam nonnunqvam in margine notavit, hinc illud opus modo Josepho, modo Justino, modo Irenæo, modo aliis adscriptum fuit. Qvamvis autem Josephus ad calcem suarum antiqvitatum promiserit, se in qvadripartito volumine de sectis Judæorum etiam de Deo ejusqve substantia acturum, opus tamen illud a Josepho non absolutum fuisse Dodwellus suspicatur. Cum enim Epaphroditus anno post editam Josephi ἀρχαιολογίαν proximo, nempe anno Domitiani penultimo, Christi 95. perierit, & Josephus infensissimos e gente sua hostes habuerit, conjicit istos Patroni casum in ipsius qvoqve Josephi perniciem convertisse, adeoqve Josephum Epaphrodito haud diu superstitem fuisse. Cæterum cum fragmentum libri περὶ παντὸς sub Josephi nomine editum olim fuerit, ei in hac appendice operum Josephi locum aliqvem concedere voluimus. Qvod superest, benevolum Lectorem rogamus, ut qvalemcunqve hanc Josephi editionem boni consulat, donec vel novi Bertrami, Scaligeri, Cunæi, Petiti, Bigotii, Bosii, Monachii excitentur, vel Clarissimus Bernardus cum Josepho suo in gratiam redeat.

Scripsi Lipsiæ A. C. 1691. ante nundinas vernales.

(91.) not. ad Phot. bibl. p. 923. (92.) pag. 53. tom. 1. (93.) libr. 20. antiqu. c. ult. (94.) diss. 6. ad Irenæum.

ILLUSTRISSIMO

PRINCIPI FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENUM,

ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS

hæredi, Bavariæ Duci, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

FLAVII Josephi Helleniſtarum Judæorum cum eruditione, tum eloqventia facile principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T. C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios acervatorum librorũ cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere redivivos, & adverſus Zoilos potentium patrocinorum tutelæ committere. multiplex vero mihi cauſa fuit cur ad T. C. noſter confugeret Joſephus: namqve primum tota operis πραγματεία de rebus eſt quæ a Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis divina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, qvæ olim orbem rexerunt, imperio & aliis, qvæ qvatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, qvod non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſangvine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Judæos familia, cum in adoleſcentia ad miraculum uſqve in literarum ſtudio profeciſſet, juventutem rebus gerendis & bello, qvod cum Romanis geſſere Judæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æqve promptus, ætate vero provectiori otium Romæ nactus ea literis mandavit, qvæ literarum cognitione & uſu didicerat, vir cæteroqvin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verum acceſſit & alia cauſa cur Joſephum coram T. C. ſiſterem, beneficium qvod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Joſephi liberalem uſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Jano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetravit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus JCtus Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed qvia in hoc autore excudendo longius proceſſeram cum membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione ut qvam primum Joſephum Græce, publici juris iterum facerem efflagitabant, qvod editionis Baſilienſis qvæ ante LXVII. annos unica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, qvorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones ejus qvi manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T. C. tuorumqve beneficio ſim adjutus C. T. patrocinio Joſephum hiſtoricum Principe non indignum jure meritoqve dedico, demiſſe rogans ut qvemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos μεγαλώστως offerentem benigne admiſit, probavit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri juſſit; ita Joſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditavit, ut emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. a qvo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo ut det T. C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & qvæcunqve boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſervus addictiſſimus

PETRUS ROVERIANUS
Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO,

Liber Primus.

Interprete Rufino Aquilejensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

A

Ἐπειδὴ τὰ Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συνέστη μέγιστον, ἃ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δοκῶ μοι, καὶ ὧν ἀκοῇ παρεληφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συμβεβλημένων, οἱ μὲν ἀτυχοῦντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαίαις καὶ ἀσυμφώνοις ἀπαγγελίαις ἀναγράφουσιν· οἱ παρόντες δὲ τοῖς μὲν Ῥωμαίοις, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, ἀλλοτρίᾳ δὲ αὐτοῖς ὀργῇ καὶ ἡγεμονίαν, ὅπου ἐγκώμιον τὰ συμβάματα, ἢ ἀκριβεῖς τῆς ἱστορίας ἀδαμῶς, πρὸς δὲ μῖσος εἰς τοὺς κρατοῦντας ἡμῶν ἡγεμονίαν, ἐλλαδὶ γλώσσῃ μεταβαλών, ἃ τοῖς βαρβάροις τῇ πατρίῳ σωθέντας ἀνέπεμψα φωνῇ, ἀφηγήσασθαι, ἰώσηπος ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἱεροσολυμίτης, ἱερεύς, αὐτός τε Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πολλὰ, καὶ τοῖς ὕστερον ὑπ' ἀνάγκης. γνώμῃ δὲ ὡς ἔοικεν ἀγαθῇ δεῖ δὲ συγγράμματος, ἐν Ῥωμαίοις μὲν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τὴν παραγενομένης ἐπανάγκη τοῖς κρατοῦσιν, ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐξενέγκασιν, ὡς δι' ὑποθέσεως ἑλληνικῆς Ἰουδαίοις, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δεῖ γενέσθαι τὸ πρὸς τὰ ἀναλωθέν. ἐπειδὴ Ἰουδαίοις μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ῥωμαίοις δὲ οἵ τε γείτονες ἅπαντες παρεκινοῦντο, καὶ τὸ κελτικὸν σύστημα, μεταξὺ ἰόντων πάντα Ἰουδαίοις μὴ νέωνα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλέας ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ ἥρωα ἀβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἅπαντα δὲν ἡγησάμην πιθανὸν ὁρᾶν πολαζόμενον ὅπου τηλικοῦτος πράγματος ἀλήθειαν, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πόρρω κάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν, ἀδιαβήτους τε γνῶναι διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, ἢ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν ἢ ἕλληνας ταῦτα καὶ μισῶν τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καίτοι γε ἱστορίας αὐτοὺς ἐπιγράφειν πολιῶσιν ἐαυτῶν πρὸς

B

PROLOGUS.

Quoniam bellum, qvod cum populo Romano gesſere Judæi, omnium maximum, qvæ noſtra ætas vidit, qvæqve audiru percepimus, civitates cum civitatibus gentesve commiſiſſe cum gentibus: qvidam, non qvod rebus interfuerint, ſed vana & incongrua narrantium ſermones auribus colligentes, oratorum more perſcribunt: qvi vero præſto fuerunt, aut Romanorum obſeqvio, aut odio Judæorum contra fidem rerum falſa confirmant: ſcriptis autem eorum partim accuſatio, partim laudatio continetur: nusqvam vero exacta fides reperitur hiſtoriæ: idcirco ſtatui, qvæ retro barbaris antea mihi, patria lingva digeſta, Græce nunc his, qvi Romano Imperio reguntur, exponere, ego Joſephus Matathiæ filius Hebræus genere, ſacerdos ex Hieroſolymis: qvi & initio cum Romanis conflixi, poſteaq; geſtis, qvia neceſſitas exegit, interfui. Nam cum hoc, ut dixi, bellum graviſſimum exortum eſt, Romanorum qvidem populum domeſticus motus habebat; Judæorum autem, qvi ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu ſimul ac pecunia vigentes adeo temporibus inſolenter abuſi ſunt, ut pro tumultus magnitudine, hos poſſidendarum ſpes, illos amittendarum partium Orientis metus invaderet. Qvoniam Judæi qvidem cunctos etiam, qvi trans Euphratem eſſent, gentiles ſuos, ſecum rebellaturos eſſe crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani qvieſcebant: diſſenſionumqve plena erant omnia poſt Neronem: & multi qvidem temporum occaſione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum novandarum cupidi erant. Itaq; dignum eſſe duxi, errantem in tantis rebus diſſimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, rabumq; remotiſſimos & ultra Euphratem gentis noſtræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia vecognoſcere, unde cœpiſſet bellum, quantisq; cladibus conſtitiſſet, qvove modo deſiiſſet: Græcos ero & Romanorum aliqui, qui militiam ſecuti non eſſent, figmentis ſive adulationibus captos, iſta eſcire. Atqvi hiſtorias audent eas inſcribere, qui præter hoc (ut mihi quidem videtur) qvod

nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Judæorum res extenuant, & in humilitatem dejiciunt. Non autem intelligo, qvonam pacto magni eſſe videantur, qvi parva ſuperaverint. Et neqve longi temporis eos pudet, qvo bellum tractum eſt: neqve multitudinis Romanorum, qvam in ea militia labor exercuit: neqve ducum magnitudinis: qvorum profecto gloria, minuitur, ſi cum multum pro Hieroſolymis deſudaverint, rebus per eos proſpere geſtis aliqvid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decrevi: ſed facta qvidem utrorumqve ſine ullo mendacio proſeqvar: dicta vero de factis reponam, dolori atqve affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam qvod domeſticis diſſenſionibus eſt everſa, & in templum ſacroſanctum invitas Romanorum manus atqve ignem Judæorum tyranni traxere, teſtis eſt, qvi eam vaſtavit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus qvidem populum, quod a ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpe autem conſulto differri paſſus civitatis excidium, protracto obſidionis ſpatio, dummodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me adverſus tyrannos eorumqve latrocinium accuſatorie loqvi putet, vel patriæ miſeriis ingementum calumniari præter legem hiſtoriæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, qvæ Romano Imperio parent, ſolam noſtram civitatem contigit ad ſummum felicitatis faſtigium evadere, eandemqve in extremum miſeriæ dejici. Denique omnium poſt condita ſecula res adverſas, ſi cum Judæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: unde nec fieri poteſt, ut a qveſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit judex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta vero ſcriptori: qvanquam merito Græcorum diſertos increpaverim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, judices reſident aliorum facundiæ detrahentes: qvorum & ſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi vero Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus recte a ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cum in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quantum ſententiæ. Erat enim unicuiqve ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriqve apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enimvero nova quidem neqve ante cognita memoriæ tradere, ſuiqve temporis res commendare poſteris, laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionem atqve ordinem transfert, ſed qui nova dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego qvidem ſumptu ac labore maximo, qui cum ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam vero, in qua verum dicendum eſt, ſummaqve ope negotia colligenda ſunt, obmutescunt:

A πλήθους ὑγιὲς [illegible] μεγάλους. βούλονται γὰρ μεγάλους [illegible] ἀποδεικνύειν, καὶ ἐλάττω ἢ ἀλη[illegible] νῦσαν, ὡς ὁρῶσι ἢ κἂν ἐπὶ μεγάλοις [illegible] κρατυνθεικηκότες. καὶ ὅτε τὸ μῆκος [illegible] μὰς; ὅτε τὸ πλῆθος τῶν [illegible] τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ [illegible] ἱδρώσαντες, οὐκ ἀμφιταλαντεύονται μὴν [illegible] τοῖς ἀδοξοῦσιν. ἐμοὶ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαινοῦσι τὰ μὴ
B ἀνθιλονεικῶν, αὐξεῖν τὸ τῶν ὁμοφύλων δόγμα, [illegible] τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας ἐξητασμένα διέξειμι, τοῖς δὲ τῶν πραγμάτων λόγοις ἀπαθὴς τῇ ἀλη[illegible] τῆς ἐμαυτοῦ παθήσεσι δίδους ἀνελοφυρεῖν τὰ πατρῷα συμφοράς. ὅτι γὰρ αὐτὸν ἑαυτοῦ σίκεια καθῆψε, [illegible] ῥωμαίων χεῖρας ἀκήρυσε, καὶ τὸ πῦρ, ὃ τὴν ἀγιω[illegible] ἐλκύσασι [illegible] ἀλλων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ μέγι[illegible] πὶ τῷ πολέμῳ, τὰ μὲν δήμου ἰδίους [illegible] τασιαστῶν φρουρέμενον, πολλάκις ἢ ἐκ
C ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενον, ἐς οἶδεν τὴν πολ[illegible] κίαν χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα τυραννίδες, ἢ τὸ λῃστρικὸν αὐτῶν κατηγορεῖν λέγω, τοῖς ἀτυχήμασι τὸ πατρῷον διατείνοντες ἀνοφε[illegible] διδότω φωνὴν τοῖς ἰσοψήφοις νόμον συγγράμμα[illegible] πάλιν γὰρ δὴ τὰ ὑπὲρ ῥωμαίων πεπόνθασιν, τῶν ἡμε[illegible] πόλεων τὰ εὐδαιμονίας σπουδὴν μεταλλάξαν, καὶ σο[illegible]
D τὸν συμφορῶν αὐθις καλαπαύειν. τὸ γοῦν πάντ[illegible] αἰῶνα ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἡ[illegible] κεῖ χρῆ σύγκρισιν, καὶ τούτων αὖπαλιν ἀδάκ[illegible] ὡς τε ἀμήχανον ἰδεῖν, ὀδυρμῶν ἀπείρατον. [illegible] οὔκτου σκληρότερον ἔσῃ δικαστής, τὰ μὲν πεπραγμέ[illegible] ἰσοψήφια πρασκρινέτω, τὰς δ' ὀλοφυρσὰς τοῖς γρά[illegible] καὶ τοῖς ἀπλημμήτοις μὲν ἂν αὐτὰς δικαίως τοῖς [illegible]
E λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτὰς πραγμάτων [illegible] μῶν, ἀλλ' ἢ σύγκρισιν ἐλαχίστης ἀποδεικνύουσι τῆ [illegible] λαν πολέμου, τούτων μὲν καθάπαξ κρατεῖν τοὺς φ[illegible] τιμωμένοις ἐπιχειροῦντες, ὧν οἱ δὲ τοῖς λόγοις πιστ[illegible] σι, λείπονται τῇ πεπαιρέσθαι. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀκριβῶς [illegible] μήδων συγγράφειν. ὥσπερ ἦν καλὸν ἐκ παλαι[illegible] καίων συγγραφέων ἀπηλλάχθαι, καὶ τοὺς μὲν [illegible] ἐκείνων ἡδέως τὰ διωκόμενα ἐν τοῖς χρόνοις [illegible] γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐπιτάδες ἐπικαλ[illegible]
F ἕως δὲ τὸ ὠφελοῦν τοῖς πραγμασι, σπανίζ[illegible] αὐ ἐναργῆ, δὲ τὸ ψεῦδος πᾶν εἰδόσι, αἰσχύ[illegible] μὲν μνήμην τὸ πεπιστευθῆναι διδόναι, καὶ τῷ [illegible] χρόνου τοῖς μετ' αὐτῶν συνιστάντι, ἐπαινεῖ δὲ μᾶλλ[illegible] ἄξιον. φιλόπονον δὲ ἴσως ὁ μετασχὼν ἀκριβείας [illegible] ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὁμοῦ δ' ἀμφὶ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα [illegible] ἰσοψήφους κατασκευάζειν δόξαν. καίγε μὴν ἀναλώ[illegible] σι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλοφύλων, ἑλλη[illegible] τε
G Βαρβάροις τὸ μνήμιον τῶν κατορθωμάτων ἀνατ[illegible] τοῖς δ' ἰδίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, πρὸς τὰ [illegible] κοις, κέχλωνεν εὐθὺς τὸ σῶμα, καὶ ἡ γλῶσσα λύ[illegible] πρὸς δὲ τὴν ἰσοψήφειαν ἔνδοξα χρὴ πολλὴν λέγε[illegible] πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, περιφ[illegible] περ

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, καὶ μὴ γνώσεσθαι τὰς πρά- A
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμᾶσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ
ἱστορίας ἀληθές, ὅπερ παρ' ἄλλοις ἀμελεῖται. ἐγκαλο-
λογῶ μὲν δὴ τοὺς Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπα-
νέστησαν οἰκητόρων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι,
καὶ πόσα ἔτη κατέλαβον, καὶ πῶς μεταναστῆσαι, νοῦν ἄκαι-
ρον οἶμαι ἔσεσθαι, καὶ ἄλλως ἀφεστῶτων, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων
πολλοὶ περὶ ἐμοῦ, τὰ τῶν προγόνων σπουδῇ ξαντο μὴ ἀκρι-
βέσιν, καὶ τινες Ἑλλήνων σκῆψιν τῇ πατρίᾳ φωνῇ μετα- B
βάλλοντες, καὶ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. ὅπερ ἦν οἵ τε
τούτων συγγραφῆς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆ-
σκῆν τοῦ ἐρχθῆναι πεποιημένῃ τῆς σωτηρίας. τούτων
τὰ μὲν ἐξ ἀκοῆς τῶν πολέμων διεξοδικώτερον, καὶ μετ'
ὅσης ἂν ἐξεργασίας δυνώμεθα, δίειμι. τὰ δὲ προγενέστερα
τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμοῦμαι συντόμως. ὡς ἀντίοχος ὁ
κληθεὶς ἐπιφανὴς ἑλὼν καὶ κρατήσας ἱεροσόλυμα, καὶ
κατασχὼν ἔτη τρία, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν ἀσαμωναίου
παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγ- C
γονοι πρὸς τὰ βασιλικὰ ἀναρριπίσαντες, εἰλκυσαν εἰς
τὰ πράγματα Ῥωμαίους, καὶ Πομπήϊον. καὶ ὡς ἡρώδης ὁ
αὐτῶν πάππος καταλυτὴς τῆς δυναστείας αὐτῶν, ἐπαγαγὼν
σωτῆρα. Ὅπως τε ἐλαὸς, μετὰ τὸν ἡρώδου τελευτὴν κα-
τεστασιάσαν, αὐχοῦσα μὲν Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος,
κωπηλάτης ἦν κάρου, καὶ τοῦ χώραν ἔντος. καὶ ὡς ἔτει
δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά
τε συμβάντα καὶ κίνδυνον, ὅσοι ὠφλήκασιν ὄχλοι D
ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς Κεστίου ἔτι χέοντος, καὶ ὡς νέρων ὑπὸ
τῆς κείρου πληγέσης δείσας ἔσεσθαι τοῦ ὅλου, ἐκέλευσεν
ἐξίστη τοῦ πολέμου. καὶ ὡς ἔτος μὲν δεύτερος τῶν
παίδων εἰς τοὺς Ἰουδαίων χώρους ἐνέβαλεν, ὅση τε χρώ-
μενος Ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι σκήπτων
εἰς ὅλεθρον τοῦ γαλιλαίου. ὡς τε πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν
ὁλοχερῶς καὶ κρατήσας, ἃς δὲ ὁμολογίας ἔλαβεν, E
ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τὸ Ῥωμαίων εὐταξίας ἐν πολέμοις, καὶ
ἄσκησιν τῶν γυμνασμάτων, τῆς τε γαλιλαίας ἑκατέρας
τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὰς τῶν Ἰουδαίων ὄρυξ, ἐπί τε
τῆς χώρας τὸ ἰδιότροπον, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ,
καὶ περὶ ἑκάστου πάλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκ-
ριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ἀδὲ δὴ τῶν ἐμαυτοῦ τὰ
συμφορῶν ἀπαρυθμήσομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

Ἔπειθ' ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τὰ πράγματα, F
θνήσκει μὲν νέρων, ἀναστατοῦνται δὲ ὑπὸ ἱεροσολύμων ὠρ-
μημένου, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνθελκόμενος. τὰ τοιούτου
μένα πρὸς ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ὑπὸ Ῥώμης κατα-
βάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκρά-
τωρ ἀναδείκνυται. καὶ ὡς τάττει ἀποχωρήσαντος ὑπὸ
θουσήσ τὸν ὅλον εἰς τοὺς αἰγύπτου, ἐσπεύδη τὰ Ἰουδαίων,
ἕπως τὰ ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρας ὑπὸ τῆς
αἰγύπτου ἦτος, δεύτερος εἰς τοὺς χώρους ἐνέβαλεν. ὅ- G
πως τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ ὅπου σωτηρίας, καὶ πό-
σους καὶ ὅπως ἐκ τῆς ἕδρας ἡ πόλις διέκειτο παρόν-
τος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ
πόσα χώματα, περιβόλους τε τῶν τειχῶν, καὶ τὰ

A concessa infirmioribus neqve scientibus licentia scribendi res a principibus gestas. Honoratur itaqve apud nos historiæ veritas, quæ a Græcis negligitur. Ab origine quidem Judæos repetere, qui fuerint, quove pacto ab Ægyptiis discesserint, qvasqve regiones errando peragraverint, & qvas vel quoties incoluerint, & qvemadmodum inde migraverint, neqve hujus esse temporis, & præterea supervacaneum existimavi: qvoniam multi ante me Judæorum de majoribus hujus gentis verissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce prosecuti non multum a veritate deviarunt: ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ vero ætate mea sunt antiquiora, summatim breviterqve percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, devicta penitus Hierosolyma, cum triennium sexqve menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filiis expulsus est. Deinde quod eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompejumqve traxerunt: quomodoqve Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Sosii. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo provinciam obtinente. Quodqve bellum anno duodecimo imperii Neronis eruperit: quamque multa per Gestium acciderint: quantaqve ad primos impetus armis Judæi pervaserint: quoque modo accolas permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestii ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Judæam intraverit, qvantumqve Romanorum exercitum ducens: quantaqve manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod ejus civitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Ubi etiam Romanorum in bello disciplinam curamqve rerum, & utriusqve Galilææ spatia, & naturam finesqve Judææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusqve & fontes, captarumqve civitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celaverim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod jam fessis rebus Judæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperii causa retractus sit: quæqve signa de hoc ei contigerint, Romæqve mutationes: & quod invitus a militibus, Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Judæorum status seditionibus agitatus sit: quoque modo tyrannis succubuerint, eorumqve inter se discordias moverint. Et quod ex Ægypto Titus reversus, bis Judæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum, & quo in loco congregaverit: vel qualiter, & quoties civitatem affecerit ipso præsente seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triumqve murorum ambitum & magnitudinem, sive

menſuram, & munitionem civitatis: & fani templiqve diſpoſitionem: ad hæc aræ ſpatium, menſuramque veriſſime dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptemqve luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itemqve pontificis veſtes, ſanctaqve templi cujusmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adjectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotieſqve Titus, civitatem ſimul ac templum ſervare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes provocavit. Diſſeram vero populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec vero, aut perfugarum clades, aut captivorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum invito Cæſare conflagraverit. quamque multæ opes ſacræ flammæ raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, civitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captivitatem, vel qui ſervitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ ſit diſtributus: & quod Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, devictorumqve munimina funditus eruerunt: Titus vero peragrata regione cuncta reſtituit, ejusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem a rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quam voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

μέρεα τούτων, τὴν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὴν καὶ ναὸν τὸν ἅγιον. ἔτι δὲ καὶ τὰ μέτρα, πάντων ἀκριβῶς καὶ τὰς ἑπτὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων ἐσθῆτας τὰ ἱερατικὰ, καὶ τὰ ἅγιον, ὅσον ἐστὶ δυνατὸν ἀκριβῶς, οὐδὲν ἐκ τῶν ἀναγκαίων παραλείψας. τοὺς δὲ τυράννους τοὺς ἐπὶ τοὺς ὁμοφύλους ἀμότητα, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους. ἐπειδὴ δὲ πολλάκις τοὺς ἐμφυλίους πολέμους ἐποιήσαντο, καὶ τὰ ναὸν ὀλοκαύτωμα, ὅτι δὲ καὶ τὰ τῶν ἀνδραποδισθέντων πλήθη, καὶ ὅσα τὰ τῶν ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ ὅσα κατὰ τὴν διανομήν. καὶ ὅσα Ῥωμαίοις μὲν ἐπὶ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἑρύματα τῶν χωρίων πάντα ἐπελθὼν τὸν χώρων κατασκαφῆ τε καὶ ἀνατροφὴν αὐτῶν τὸν εἰς ἐπανάστασιν, καὶ τὰ πάντα πάντα ἀκριβολογούμενος τὰ ἐπὶ βλάβαις τοῖς ὑπηκόοις μὴ πραγμάτα, καὶ ὅσα πολέμου καταλύσαντα, ἢ μὲν ἐκ τῶν ἀφορμῶν τοῦ τὰ ἀλλοφύλοις αἰχμαλώτων, ἀλλὰ ἡδονὴν, ἀνέγραψα. πάντων μὴν πάντας ἐχθρὸν, καὶ τὰ κεφαλαίων ἐποιησάμην.

CAP. I.

ΚΕΦ. ά.

De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CUm potentes Judæorum inter ſe diſſiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque graviter ferret ſimilibus ſubjugari) Onias quidam e pontificibus poſtquam prævaluit, Tobiæ filios expulit civitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipſis ducibus in Judæam irrumperet. Idque regi perſvaſum eſt, jampridem ſic animato. Quare cum magnis militū copiis egreſſus & civitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datoq; paſſim militibus prædandi licentia, ipſe & templum ſpoliavit, & quotidianæ religionis aſſiduitatem per annos tres, ſexq; menſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidum condidit Hieroſolymis ſimile, templumq; ædificavit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho neqve præter ſpem devicta civitas, neqve populatio, neqve tantæ cædes ſatis fuere: ſed intemperantia vitiorum, eorumqve memoria quæ in obſidione pertulerat, Judæos cogere cœpit: ut abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumciderent, porcosq;

Ant. lib. 12. cap. 7.

Σὺν τούτοις τῆς δυναστείας ἰουδαίων ἐφιεμένων, ἐν καιρῷ αὐτοχόρ. ἐκληθὲς Φέρετο δὲ ὅλης συνήθως τοῖς ἀλλοφύλοις χειν, ἡ φιλοτιμία δ' ἐκ αὐτοῖς τὸ δυναστεύειν τὸ ἐν ἀξιώματι μὴ φέρειν τὸν ὁμοίων χθαι, ἐνίους μὲν τῶν τὸ ἀρχιερέων ἐκβαλόντες τὸν πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβίου. οἱ δὲ ἱκέται αὐτίοχον, ἐκέτευσαν αὐτὸν ἡγεμόνα ποιήσασθαι ἰουδαίων ἐπὶ βαλεῖν. πείθουσι δὲ ῥᾳδίως νον πόλαν, καὶ μὴ πόλεως ἐκπέμψαντες αὐτὸν τὸν τε πόλιν αἱρεῖ κατακράτος, καὶ πολὺ πολεμίων ἀποκτείνας αὐτῶν, πλεῖστον τὸν ὄλων ἐπαφεὶς τοῖς φιλτάτοις, αὐτὸς δὲ τὸν ἐνδελεχισμὸν τὸν καθ' ἡμέραν ἐπὶ ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἓξ ὧν δὲ ἐκ χρεὼν ἀπὸ λειπόμενον Διὰ φυγὼν, καὶ παρὰ αὐτοῦ λαβὼν λιοπόλιτην νομὸν, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, ὧν χώρων δηλώσομεν. αὐτίοχος γε μὴν, ἀνδρὸς ἐλπίδων, κρατήσας τῆς πόλεως, ὧν αὐτῶν ὁ τοιοῦτος φόνος ἤνεγκεν. τῶν ἀπεχομένων καὶ κατὰ μνήμην ὧν ἐν τοῖς πολιορκίαις ἠναγκάζειν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ βρέφη τὰ αὐτῶν φυλάττειν ἀκρίτους,

ήνην τῷ βωμῷ. πρὸς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, ἐ- A
πίονο δ' οἱ δοκιμώτατοι. καὶ Βακχίδης ὁ πεμ-
θεὶς ὑπ' ἀντιόχου ἔπαρχος τῇ φυσικῇ πρὸς-
ὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ προσηγέλμαζε προσνομίας
ίαν παρέλιπεν ὑπερβολήν, καὶ κατ' ἄνδρα τὰς
λογίας αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδει-
μενος ὄψιν ἀλιώσεως τῇ πόλει μᾶλλον τῆς ὑπερ-
ῆς τῶν ἀδικημάτων τὰς πάσχοντας εἰς ἀμυνῆ
ιαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ τοῦ ἀσαμωναίου τῶν B
ων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, σωματοφύλακας μὲ
ὸς οἰκείους, πέντε γὰρ υἱοὺς ἦσαν αὐτῷ, κοπίδι ἀναιρεῖ
ιν χιλίαρχον. καὶ προσχρῆμα μὲν ὄχλους τοῦ πλήθους
ρυρῶν, εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσγινομένων δ'
ὐτῷ πολλῶν αὖθις, ἀναθαρρήσας, κατεστη, καὶ
ολλῶν μάχῃ, μικρὰ τοὺς ἀντιόχου στρατηγοὺς, καὶ τῆς
ίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δ' ἀπὸ τῆς εὐπραγίας
ωσταση, καὶ θρασὺς τῷ ἀπαλλαγῆναι τ' ἀλλοφύλων
ας τ' σφετέρων ἐχόντων, πλοῦτα ἰσθλὰ τοῖς πρεσβυ- C
ῶν τ' παίδων καλαλιπῶν τῷ ἀρχικῷ. ὁ δ', ὡς δὲ
ήσθη ἀντίοχον ὑπολαμβάνε, τοὺς τ' ἐπιχωρίους
ικρότει δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐπ-
ατ' φιλίαν. ὁ δ' τ' ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τῷ χώραν
αλόντα, μὴ καρπερᾶς ταληθῆς ἀνέσθλεν. ἀπὸ δ'
μᾶ δ' κατορθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τῷ ἐν τῇ D
ι φρυραν, ὅπως δὲ σκυθρωπὸν, καὶ σκυβάλων ἀπὸ τῆς
πόλεως, σωσωθῆ τὰς πραπίδας εἰς τῷ κάτω. ἔστο
ἕστως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυμαίνουσι δ'
ῦ, τὴν τε χῶρον σκάθηρε πάντα, καὶ πρεπετέχισε, καὶ
πρὸς τοὺς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς
ναὸν εἰσηνεγκεν, οἷς τ' πρότερον μεμιασμένων, βω-
τε ὠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τ' θυσιασμῶν ἦρξατο.
βδωκὼς δ' ἄρτι τὸ ἱερεῖον κατάστημα τ' πόλεως τε-
τὰ μὲν ἀντίοχος. κληρονόμος δ' τῆς βασιλείας
, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος E
τος. συναγαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱπ-
δ' εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δ' ὀγδοήκοντα, ἐμ-
ὰν διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσούρων μὲν
πολίχνιον οἰκεῖ, κεῖ δ' τ' τόπον ὃς καλεῖται βεθζαχα-
ς, στενῆς ἔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπολαβὼν μὲν τῆς
άμεως. πρὶν δ' συμβάλλαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζα-
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, προϊδὼν τ' ὑψηλότατον τ' ἐλε-
όντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ προχρύσοις προτει- F
μασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτὸ τ' ἀντιό-
ὄναν, τ' τε ἰδίων ὑπερέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ
χ' τ' πολεμίων, ἔδυ τὸν ἐλέφαντα διέλυσεν. ἐφι-
χ μὲν οὖν δ' δοκῶν τ' εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷος
ὢν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δ' τὸ θηρίον ὑπὸ τῷ γα-
α πλήξας, ἐπικατέσκηπτεν ἑαυτῷ, καὶ συντε-
ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγά-
ἐπικαλέσθαι, θέμις δ' εὐκλείας ἐν δλτέρῳ τὸ
ὁ γαμιλεὼ κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἐὼ, G
ὐ συνέβη δ' εἶναι τὸν ἀντίοχον, ὃς δὲν πλέον ἔλυσεν
πολεμίους, δ' δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μένη λαμπροῦ
ρθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ
κληδὼν τἀδελφῷ τῆς ὅλης θρασύτέρας. καρτε-
μὲν γὰρ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

ſuper aram immolarent. quibus omnes quidem adverſabantur, optimus vero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præſidiis ab Antiocho præpoſitus, ad naturalem crudelitatem ſuam præceptis impiis obſecundans, omnimodam iniquitatem exceſſit, cum & ſingulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie ſpeciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritavit. Denique Matthatias Aſamonæi filius, unus ex ſacerdotibus, ex vico cui nomen Modin eſt, cum manu domeſtica (nam quinque filios habebat) ſicis armatus Bacchidem occidit: & ſtatim quidem præſidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis vero ex populo ſibi ſociatis, recepta fiducia deſcendit: commiſſoque prælio, ſuperatos duces Antiochi ex Judææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, ſuisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberaſſet, imperans, moritur relicto Judææ principatu, qui filiorum ſuorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim ceſſaturum exiſtimabat Antiochum) & indigenarum conflavit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines ſuos ingredientem vehementiſſima percuſſum plaga repreſſit. Adhuc autem fervente victoria, in præſidia civitatis impetum fecit: necdum enim cæſa fuerant: habitoque conflictu, milites de ſuperiori civitate, quæ pars ſacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroque cinxit: & vaſa nova divinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificavit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix civitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem ejus, & in Judæos odii filius Antiochus hæres exiſtit, quare coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinis millibus, octoginta vero elephantis, montana Judææ per partes aggreditur. & Bethſuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariæ nomen eſt, qua tranſitus erat anguſtior, Judas cum ſuis copiis occurrit. & prius qvam congrederentur agmina, Eleazarus frater ejus, proſpecto præter alios excelſo elephante, turriqve maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum eſſe ratus a ſuis, procul excurrit, ruptaq; hoſtili acie ad elephantum usque pervenit. ſed illum quidem quem regem eſſe opinabatur, contingere, quod multum ſuperemineret, minime potuit. beluam vero in alvo percuſſam ſuper ſe dejecit, & obtritus interiit: nulla alia re geſta niſi quod magnum opus aggreſſus, vitam gloriæ poſthabuit. qui tamen regebat elephantum privatus erat. & ſi caſu in eo fuiſſet Antiochus, nihil plus Eleazaro præſti-

Ant. lib. 1. cap. 7. 8.

Ant. lib. 1. cap. 14. 15.

et audacia, quam ut ſola ſpe præclari facinoris mortem videretur optaſſe. hoc autem tri ejus totius prælii præſagium fuit. nam fortiter quidem Judæi diuque decertarunt:

sed a regis secunda fortuna usis, numeroque præstantibus superati sunt: multisque interfectis Judas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibiqve dies paucos commoratus, penuria utensilium absistit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera vero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Judas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisqve fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater ejus Joannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

ἀλλὰ τῆς εὐτυχίας τοῖς βασιλεῦσι συνεπομένης, καὶ δεινὰ κατὰ μέρος τύχη, κρείττους. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνηλαΐδα ἐπαναχωρεῖ φεύγων. ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, καὶ σπανίσας τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην οἴεται ἀρκέσειν ἐπιτελέσαι, τὸν δὲ λοιπὸν ὄχλον ἀπαγαγὼν χειμερίσων εἰς τὴν Συρίαν. ἐκ δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. περισωρευόμενοι δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλοὶ, καὶ τοὺς ἀρίστους ἔχοντες σὺν αὐτῷ μάχης ἀποστροφοὺς, καὶ πρώμαλον ἀπέδειξαν συμβαλόντα τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος καὶ τῇ μάχῃ, πολλοὺς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινεν, ἀνεῖλε δὲ καὶ μικροῦ δεῖν ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἀποκτείνας τὸν τοῦ Ἀντιόχου φρουρόν.

CAP. II.

De successionib. principum a Jonatha usq; ad Aristobulum.

CUm autem successisset ei frater Jonathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filii tutor, sed insidiis eum captans, & præterhoc amicis nudare cupiens, Jonathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoqve vincto contra Judæam movit exercitum. unde repulsus a Simone Jonathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Jonathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Joppen, & Jamniam capit. Evertit autem & Accaron subactis præsidiis: adversusqve Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Judæam opprimendumqve servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen juveniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisqve per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimaqve potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Judæos liberat a dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in convivio, captus insidiis Ptolemæi generi sui qui ejus conjuge, duobusqve filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Joannem tertium, qui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad civitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset invisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi civitatem, sed a populo rejectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 14.

ΚΕΦ. β.

Διαδεξαμένου δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, πρός τε ἄλλα τοῖς ἐπιχωρίοις, καὶ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐπεφρόντισε. πρός τε Ἀντιόχου παῖδα νεαλῆ ὄντα ἐπιστρατεύσας. ὑμέλει πτύστου ἡρέσκετο αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων δὲ ἐπίτροπος μὲν ἦν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς, διεδέχετο δὲ αὐτὸ καὶ προσδοκῶν τὴν βασιλείαν ἕξειν τοὺς φίλους αὐτοῦ περιῴκειτο. ἤνωτα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. ἐπὶ Ἀπολλώνιος ἐστρατήγει Συρίας, ὃς τοὺς ἀδελφοὺς Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον ὡρμημένου τὸν στρατὸν, ἐπιθέμενος, πολλοὺς ἀνεῖλε. Σίμων δὲ ἀναλαβὼν τὸν τοῦ στρατηγοῦ νεκρὸν, ὃν ἐκεῖνος ἀπέκτεινε, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, νικᾷ. καὶ τὸν Ἰωνάθην ἐκ τῶν δεσμῶν ἀφῆκε. Τρύφων δὲ ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἀναχωρεῖ, καὶ τὸν Ἰωνάθην ἀποκτείνας, ἐκεῖ θάπτει. καὶ τὸν Ἀντιόχου παῖδα ἀναιρεῖται, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖται. Σίμων δὲ τὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὀστᾶ κομίσας, ἐν Μωδεΐνῃ θάπτει. καὶ τοὺς υἱοὺς ἐπὶ τὸν πατέρα πέμψας, καὶ χρήματα πολλὰ δοὺς, μνημεῖον ἐπιφανὲς ἐποίησε. καὶ ἑπτὰ πυραμίδας ἐπ' αὐτῷ ἔστησε, τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἑαυτὸν ἐνδόξως τιμήσας. καὶ τὸν Τρύφωνα ἐπιβουλεύοντα τῷ βασιλεῖ Δημητρίῳ, ἐπιδιώκει. καὶ πολλὰ κακὰ ἐργαζόμενον τοὺς Ἰουδαίους, ἐκπολεμεῖ. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνηλαΐδα ἐπαναχωρεῖ φεύγων. ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, καὶ σπανίσας τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην οἴεται ἀρκέσειν ἐπιτελέσαι, τὸν δὲ λοιπὸν ὄχλον ἀπαγαγὼν χειμερίσων εἰς τὴν Συρίαν. ἐκ δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. περισωρευόμενοι δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλοὶ, καὶ τοὺς ἀρίστους ἔχοντες σὺν αὐτῷ μάχης ἀποστροφοὺς, καὶ πρώμαλον ἀπέδειξαν συμβαλόντα τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος καὶ τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινεν, ἀνεῖλε δὲ καὶ μικροῦ δεῖν ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἀποκτείνας τὸν τοῦ Ἀντιόχου φρουρόν.

Διαδεξαμένου δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, πρός τε ἄλλα τοῖς ἐπιχωρίοις, καὶ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐπεφρόντισε. πρός τε Ἀντιόχου παῖδα νεαλῆ ὄντα ἐπιστρατεύσας. ὑμέλει πτύστου ἡρέσκετο αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων δὲ ἐπίτροπος μὲν ἦν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς, διεδέχετο δὲ αὐτὸ καὶ προσδοκῶν τὴν βασιλείαν ἕξειν τοὺς φίλους αὐτοῦ περιῴκειτο. ἤνωτα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. ἐπὶ Ἀπολλώνιος ἐστρατήγει Συρίας, ὃς τοὺς ἀδελφοὺς Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον ὡρμημένου τὸν στρατὸν, ἐπιθέμενος, πολλοὺς ἀνεῖλε. Σίμων δὲ ἀναλαβὼν τὸν τοῦ στρατηγοῦ νεκρὸν, ὃν ἐκεῖνος ἀπέκτεινε, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, νικᾷ. καὶ τὸν Ἰωνάθην ἐκ τῶν δεσμῶν ἀφῆκε. Τρύφων δὲ ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἀναχωρεῖ, καὶ τὸν Ἰωνάθην ἀποκτείνας, ἐκεῖ θάπτει. καὶ τὸν Ἀντιόχου παῖδα ἀναιρεῖται, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖται. Σίμων δὲ τὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὀστᾶ κομίσας, ἐν Μωδεΐνῃ θάπτει. καὶ τοὺς υἱοὺς ἐπὶ τὸν πατέρα πέμψας, καὶ χρήματα πολλὰ δοὺς, μνημεῖον ἐπιφανὲς ἐποίησε. καὶ ἑπτὰ πυραμίδας ἐπ' αὐτῷ ἔστησε, τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἑαυτὸν ἐνδόξως τιμήσας. καὶ τὸν Τρύφωνα ἐπιβουλεύοντα τῷ βασιλεῖ Δημητρίῳ, ἐπιδιώκει. καὶ πολλὰ κακὰ ἐργαζόμενον τοὺς Ἰουδαίους, ἐκπολεμεῖ. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνηλαΐδα ἐπαναχωρεῖ φεύγων. ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, καὶ σπανίσας τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην οἴεται ἀρκέσειν ἐπιτελέσαι, τὸν δὲ λοιπὸν ὄχλον ἀπαγαγὼν χειμερίσων εἰς τὴν Συρίαν. ἐκ δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. περισωρευόμενοι δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλοὶ, καὶ τοὺς ἀρίστους ἔχοντες σὺν αὐτῷ μάχης ἀποστροφοὺς, καὶ πρώμαλον ἀπέδειξαν συμβαλόντα τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος καὶ τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινεν, ἀνεῖλε δὲ καὶ μικροῦ δεῖν ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἀποκτείνας τὸν τοῦ Ἀντιόχου φρουρόν.

καὶ ὁ

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔφθημεν ἀνεχώρησεν, ὅπι τῶν τοῦ πατρὸς ἱε- A & is quidem statim recessit in quoddam ultra
ρείων καὶ θρυμμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος Hierichunta castellum, quod Dagon vocatur.
δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, Hyrcanus autem paternum honorem pontificis
μὴ πάνυ θαρρῶν πολεμαῖον ὁρμῆσαι πρωρήσων τῇ μητρὶ assecutus, postquam Deo sacrificia reddidit, ve-
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν lociter Ptolemæum petit & matri simul & fratri-
ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δι' ἀνάγκην πάθους. ὁ γὰρ πολε- bus adjumento futurus: castellumque aggres-
μαῖος ὁπότε κατανοοῖτο τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελ- sus, aliis quidem rebus superior erat, justo autem
φοὺς αὐτοῦ προαναγόντων ὅπι δι' τείχους εἰς εὐκατόπτον ἡλι- dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties pre-
ζοιτο, καὶ διαχρημενίειν τε μὴ θᾶττον αἰσπερασείη δυσπειθῶς B meretur, matrem ejus fratresque in murum pro-
πρὸς ἃ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργὴ παλαίων οἰκτοῦ εἶχεν, καὶ ductos, palam ut possent conspici, verberabat,
δέους. ἡ δὲ μήτηρ, ἔδεν ἔτε πρὸς τὰς αἰκίας, ἔτε πρὸς & eosdemque præcipitandos, nisi quam primum
τὰ παρακελευόμενον αὐτῇ θανατον εὐδιάθετα, χεῖρας ὤρεγε, recederet, minabatur. Unde Hyrcanum qui-
καὶ κατικτιρόλει τὸ παῖδα, μὴ πρὸς τὰν αὐτῆς ὕβριν dem plus timor ac misericordia, quam iracundia
ἐπικλασθέντα, φείσασθαί τε δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γενησόμε- commovebat. Mater vero ejus nihil plagis, aut
νον τὸν ἐκ πολεμαίου θανατον ἀθανασίας ἕνεκα, διδόντος C intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fractus injuriis, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem a Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Joannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces ejus audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatus annus advenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Judæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Joannis una cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Judæam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persvasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusque Judæorum privatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rursusque tamen quando Antiochus contra Medos bello susceptο tempus ei vindictæ præbuit, confestim adversus civitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adjacentia fano loca incolentium, ad exemplum ejus, quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias civitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam vero usque progressus, ubi nunc est Sebaste civitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosque suos Aristobulum & Antigonum obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra civitatem venerunt, ut etiam insvetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adjutorem sibi advocant, Spondium cognominatum, qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim usque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reversi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata civitate ipsam diruunt: & habitatores ejus

Hier. lib. 13. cap. 15.

Hier. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usq; progressi, & ipsam pervaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

ἀνδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυχον, ἀλλὰ προσελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, πάντῃ τὸ κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου δ' ὄρους χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

CAP. III.

ΚΕΦ. γ'.

De Aristobulo, Antigono, Juda, Esæo, Alexandro, Theodoro, & Demétrio.

SEcundarum autem rerum Joannis & filiorum ejus invidia seditionem gentilium concitavit, multiq; adversus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello devicti sunt. reliqvum vero tempus Joannes cum fortunatissime viveret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur ejus causa de fortuna quispiam quereretur. Deniq; tria vel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus majoribus filiis suis, quod rerum domini permansuri non essent, prævidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumque a paterna felicitate diverterint. Patre namque mortuo major Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta uno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram devenit, servitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero a se secundum Antigonum (namque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligavit, ausam aliquid de potestate contendere. namq; hanc rerum dominam Joannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persolvit, quem plurimum amabat, quemque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per malevolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraque livore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, evenit eodem tempore, ut adversa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus vero circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maxime petivit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumqve delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam privata fortuna majorem esse criminabantur: quodq; maxima caterva stipatus, ut illum interficeret eo veniisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamvis invitus, tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & ut incerta præcaveret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire jubet. Ipse autem jacebat in castello, Bari ante

Πρὸς δὴ τὰς εὐπραγίας αὐτῷ τε ἰωάννῃ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, φθόνος ἐγήγερτο τοῖς ἔθνεσιν τῶν Ἰουδαίων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκκηρυχθέντες, ἡττῶντο. τὸν λοιπὸν δὲ βίον Ἀριστόβουλος ἐν εὐδαιμονίᾳ ἰωάννου, καὶ τῷ δεχλεῖ κάλλιστα διοικήσας, ἐν τρισὶν ὅλοις καὶ τρισὶν ἔτεσιν, ἔθνη πέντε ἠφέσατο, μαχαιρίσαντος οὐδένος καὶ τῷ μηδὲν ἐάσαντι ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κεφαλαιώτατα μόνος ἔσχε, τήν τε δεχλεῖ δ' ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατάστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τὴν πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὸν πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, πρῶτος διάδημα πρῶτος, μὴ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἐφ' οἷς ἡ μείωσις τρεῖς, ἐξ ὧν κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τὸν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐφίλει γὰρ ἀγαπᾶν, ἴσης ἐτίμων, τοὺς δ' ἄλλους εἱρκτῇ ἔδησε, δεσμεῖ δὲ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. πάντων γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσούτου ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην. προσέρχεται δὲ αὐτῷ ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ ἕνα τῶν οὐκ ὀλιγαρχῶν, ἃς οἱ πατρῴοι τῶν βασιλέων ἐνεστήσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διαπίστῳ τῆς λεγομένης ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διὰ φθόνον τὰ πολλὰ τῶν λοιπῶν μᾶλλον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεῖτο μετὰ μεγίστης σωτηρίας ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν κατέχειν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων πιστεύσει ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν δὲ μή τι σφαλεῖεν φανερὸς γενέσθαι, καὶ προσφιλοῦς πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὐτὸς

Ant. lib. 13. cap. 18.

ἀλλὰ δὴ ἀντωνία μετωνομασθείσῃ, πρόσπεζας ἀνὸ- A post autem Antonia cognominato: & ut inermi
πλα μὲν ἀπέχειν, κτάνειν δὲ τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων quidem parcerent, occiderent autem Antigo-
πρόσοιτο. ὃ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προφῆτας ἄνε- num, præcepit, si cum armis adiret: nec non &
πλον ἐλθεῖν. πρὸς δὲ τὸ πάνυ πανοῦργος ἡ βασίλισσα ipsi Antigono qui præciperent misi, ut inermis
σωτάσσε μὴ τὸ ξηρόβλωτον τοὺς γὰρ πεμφθέντας πεί- veniret. ad hæc regina satis callidum cum insi-
θησι τὰ μὲν ὡς ὁ βασιλέως σωτῆρος. λέγειν δὲ πρὸς diatoribus consilium capit. namque his qui ad
τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τὰ αὐτῷ κατα- eum missi fuerant, persvadet, ut mandata qui-
σκευασμένα κάλλιστα, λέγα πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γα- B dem regis taceant, dicant vero Antigono, qvod
λιλαίᾳ, λέγα μὲν τὴν ἀδελφὴν αὐτὸς ὁπλοῖν ἑκάστα frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in
κωλυθείη. νῦν δὲ ἐπεὶ ἧκε χωρεῖν μέλλοις, ἡδέως Galilæa ornatumqve bellicum fabricasse: qvæ
ἂν ἥδιστόν σε τῶν ὅπλων. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fu-
ἐσῆκε δὲ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ λάθοις μηδὲν ὑποπτεύειν πα- isse: nunc autem, præsertim cum alio discessu-
ρὸν, ἔχωρει μὴ τὸν ὅπλων ὡς πρὸς ὁπλοῦχον. ἡνίκα- rus sit, libenter eum videret armatum. His au-
κοῦ δὲ τὸ στρατωνικὸν πάροδον, ἡ στρατοῦ σκαλὸς ditis, Antigonus (ne qvid enim male suspicare-
πύργος, ὃν τὸ σωματοφυλάκων ἀναρρῆγα, βέβαιον tur, fratris svadebat affectus) cum armis velut
ὑποδήσας, ὅτι πᾶσιν εὔνοιαν ἡ φύσιν, κόπῳ λάβοι, ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad
ἡ ὧδε ἄτω τὰ ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὃ τῆς φθόνῳ μέ- obscurum transitum, qvi Stratonis pyrgus vo-
χρι παντὸς ἀντίσχει. θαυμάσαι δὲ ἂν τις ἐν τούτῳ ἰσό- C cabatur, accessit, a satellitibus interemptus est:
δου; ἐσοῦ λιῶ γλῶ, οὐκ ἔστιν ὅτε πλάσμασι ἡ ψευ- certumqve documentum præbuit, omnem bene-
σθεὶς ἐν πραγμάτεσιν. ὃς ἐπειδὴ ποτε τὸν ἀντίγονον ἐ- volentiam jusqve naturæ calumniis cedere, nul-
θεάσατο παριόντα λάθρᾳ ἱερῷ, πρὸς τοὺς γνωρίμους lamqve optimatum affectionum tantum valere,
ἀνέκραγε, ἦσαν δὲ οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τὸν ut invidiæ perpetuo possit obsistere. In hoc au-
μαθητευόντων, παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θνήσκειν, ὅτι tem etiam Judam quis non recte miretur? Essæ-
μοι πρόσθνησκεν ἡ ἀλήθεια, καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ προφη- us erat genere, qui nunqvam divinando aber-
θέντων διέψευσμαι. ζῇ γὰρ ἀντίγονος ὑπὲρ σήμερον ὀ- ravit, neqve mentitus est. Is Antigono trans-
φείλων ἀποθνῄσκειν. χωρεῖ δὲ αὐτῷ πρὸς σφαγεῖα, D eunte per templum, mox ut eum vidit, ad notos
στρατοῦ πύργος εἴμαρτο. ἔστι μὲν ἀφ' ἑξακοσί- qvi aderant, exclamavit (non paucos autem
ων σταδίων ἑσπερίου ἔστιν, ὥρας δὲ ἡ ἡμέρας ἤδη τέτα- discipulos sive consultores habebat) Papæ, nunc
ρες, ὁ δὲ δὴ χρόνος σκιρρᾶν τὸ μαντεῖον. ταῦτ' ἀπὸ mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas
τῶν, σκυθρωπὸς ὑπὸ πανοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ interiit, mearumqve prædictionum aliquod
μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένου ἀντίγονου ἠγέλασέ τε τὸ mendacium deprehensum est. vivit enim iste
ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ τὸ στρατοῦ σκαλὸς πύρ- Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus au-
γος, ἡμῶν ὑμῶν τῇ ὠθόνῃ κεκαρσίᾳ. ἔστι γοῦν τὸν tem neci ejus apud Stratonis pyrgum fato fuerat
μάστιν διεπεπόρκει. ἀεὶ γὰρ βέλτιον μὲν εὐτυχὴς ἡ ὠθὸς E destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc
μὴ τύχης μεταμέλεια, νόσον σκηπτός. ὃ πρὸς ἑκούσιος δὲ stadiorum intervallo distat. Horæ vero diei sunt
φόνε τὸν ψυχὸν ἔχων ἀεὶ τεπορωγμένον, σωτηκέ- quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit.
τω, μέχρι τὸ παλάγγυον ὑπὸ ἀκρατὲς λύπης ἀπα- Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente soli-
ρεπομένων, ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. ἔστι νὺξ τὸ πρὸς cita secum multa reputabat. & paulo post inter-
τῇ θεραπείᾳ παίδων σκιφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ fectus Antigonus nuntiatur, in loco subterraneo,
φάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, καὶ qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stra-
φαινομένους ἐπὶ τοῖς δοκοῖς φόνε πώλοις τὸ αἷμα δὲ κλέ- tonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit, qvod va-
πτοντος ἐπεξέχεεν. ἤρθη δὲ εὐθὺς οἰμωγὴ τὸ θεσσαμέ- tem fefellit. At vero Aristobulo confestim sce-
νων, ὥσπερ ὑπὸπαιδες δὲ παιδὸς σκιὴ ὑπὸκαπαυσάντων F leris pœnitudine morbus ingravescit: semperqve
τὸ αἷμα. τὸ δὴ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὸν αἴτιον ἐ- facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo
πυνθάνετο, τὸ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέ- tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus
κειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δὲ ἀπλῶπι τὸ βιαζομένῳ, laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc er-
πάλης εἶπον. ὁ δὴ τὰς τε ὀφθαλμὰς ἐμπίπλησι δακρύ- go unus e servulis ejus ministerio destinatus fo-
ων, τὸ σπάξας ὅσον τὸν αὐτῷ δύναμις, εἶπεν, ἀκ ἄρα θεῖ ras efferens, providentia numinis erravit: &
μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἐμέλλον, ubi Antigonus erat occisus, super extantes ad-
ἀλλά μεταχεῖα μέτεσι δίκη φόνε συγχῶς. μέχρι πῶ μοι huc cædis maculas cruorem interfectoris effudit.
σῶμα ἀνασθέσειν τὸν ἀδελφὸν τὸ μητρὸς κατακτάνον G Ululatu autem eorum qui id conspexerant, con-
ψυχὸν καθέξεις; μέχρι πῶ δὲ αὖτις ὑπαπτίσω κα- tinuo sublato, tanquam puer de industria san-
τὰ μέρος τοῦμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον ὅτι, guinem illic libasset, clamor ad aures regis per-
venit, causamqve requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindum magis ardebat.
ad extremum vero minitanti, vimqve adhibenti, verum quod erat, indicaverunt: atqve ille
cum lacrymis oppletset oculos, quantumque poterat, ingemuisset, hæc dixit: Sperandum
certe non erat, ut maximum DEI lumen facta mea nefaria latèrent. nam cito me ultrix cogna-
ta cædis justitia persequitur. Qvam diu, ô corpus improbum, fratri matrique damnatam
animam detinebis? quam diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant:

neqve jam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum non plus anno regnaſſet. Uxor vero, fratre ejus vinculis diſſolutis, regem conſtituit Alexandrum, qvi ætate major erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem qvidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem privata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qvi oppidum Aſochin ceperat, & multos qvidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea vero qvam ipſe pulſus a matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum, qvæ trans Jordanem ſita erant, ubi pretioſiſſima qvæqve bonorum Theodori filii Zenonis habebantur. At Theodorus repente ſuperveniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Judæorumqve fere decem millia interficit. Verum Alexander, receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itemqve Anthedonem, qvæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſervitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Judæorum. Nam plerumqve epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidiis poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Judæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiqve Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributoqve his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cumqve Theodorum metus ejus ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda rege Arabum, qvi locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupaverat, captus inſidiis totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atqve obtritum multitudine camelorum. Ipſe vero elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad novarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebrisqve præliis non minus qvinqvaginta millibus Judæorum per ſex annos interfecit, neqvaqvam tamen victoriis lætabatur, qvoniam regni ſui vires conſumeret. Unde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubjectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam ejus morumqve varietatem in tantum oderant, ut percontanti, qvonam pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qvi tam multa ſcelerate feciſſet. ſimul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiverunt. qvi cum his majorum præmiorum ſpe facile paruiſſet, veniſſetqve cum exercitu, miſcentur auxiliis ejus Judæi circa Sichimam. Utrosqve tamen Alexander mille qvidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Judæis qvoqve prope ad decem millia bene ſibi cupientium, adverſæ autem partis eſſent equitum tria millia, peditumqve

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι τῶν ἐκ τ ἐμῶν σπλάγχνων χοιρῶν ἐπιφονεύεσθω τὸ δαιμόνιον. τοῦτ' εἰπὼν, εὐθὺς τελευτᾷ, βασιλεύσας ἐ πλέον ἐνιαυτοῦ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τ καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα προέχειν δοκοῦντα. ὁ δ' παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τ ἕτερον μὲν τ ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τ δ' καταλελοιπότα μόνον αὐτῷ τὰ ζῆν, δίχα πραγμάτων ἦχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τ Λάθυρον Πτολεμαῖον πολεμαίου συμβολὴ, πάλιν αὖ σφῶν ἡττηθέντα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπολέσαντα τ πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆς μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος Γαδάρων τὰ πλησιόχωρα κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντ Θ, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἕρυμα τ πρὸς ἰορδάνην, τὰ τιμιώτατα δ' τ Γεδώρου & ζήνωνος κτήματα ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Γεδώρου. πάντα σφέτερα, κρατεῖ & βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῶν τε ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος. καὶ τραπόμενος εἰς τὴν Ῥαφίαν, αἱρεῖ Ῥάφειαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα τὴν αὐθις ὑφ' ἡρῴδου & βασιλέως ἀγρίππιαδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξαυδεσμεδίοις μὲν οὖν τούτοις, ἐπανίστανται τὸ ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς ἐνωχίαις αὐτῶν φύσει ἄπιστον. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρεῖττον γενέσθαι τ ὀχλοκοπίας, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, συριστὶ γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας οὖν τ ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους δραβίας ἤλασε. καὶ πεύτιλον ἐλῶν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ὑπέταξας, ἀνέστρεψεν ὅθεν ἐκπεπορεύκει. Γεδώρου δὲ πρὸς τὰς συντροφίας αὐτοῦ καταπεπλαγμένου, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁδόδῃ τῷ δραβέων βασιλεῖ πρὸς λόφῳ τινὶ γαυλανίτου, ἐνέδρας αὐτῷ ἡμωμένης, πᾶσαν δυνάμιν τοῦ τραπέντος ἀναιρεῖται ἐν ἐξ ἐτέσιν. ὁ μὲν οὖν Φαρισαῖος τῷ ἰσχυρῷ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὡς τε πανουργότατον τ ὅλων λόγοις ἐπιχειρεῖ Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὰς ἐπιστροφὰς. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ & τρόπου τὸ ἀνώμαλον. πανουργοτάτου τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποιήσας κατασείλειεν αὐτούς, ἀποθανεῖν ἔλεγον, νεκρῷ γὰρ ἂν ἀλεξάνδρῳ μόλις τοιαῦτα δράσαιεν. ἅμα δὲ καὶ τ εὔκαιρον ὑπολήψεται δημήτριον ἐπικαλοῦσι. ῥᾳδίως δ' ἐπανέστη κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μὴ σφαλεὶς ἡττᾶτο, σαφὲς μισθὸν οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις τὸ σίκιμα. δέχεται δ' ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῖσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. πλεῖον δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ εὐτυχοῦν ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζοὶ δὲ, μύριοι

μύριοι πεζακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀλλαχηρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπρῶντο τὸ παρ' ἀλλήλους ὑποπτεύειν. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείθειν ἐλπίσας. ὡς δ' ἔτι οἱ ἰουδαῖοι δυμῶν, καθ' οἱ ἕλληνες ἐπίστευον πίστεως, διεκλίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔρρωτο καὶ χειρὸς ἐπιδεξιωμένων. χωρεῖ δὲ τὸ πλῆθος τῆς φυγῆς, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. τούτῳ τῷ ῥοπῇ οὐκ ἠνέγκε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. ὁ μὲν τοίνυν λοιπὸν παλῃθὲς ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέβαινε τὰς ἀμφοράς. συνεχὴς δὲ τοῖς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πόλεις τε ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελων πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀνήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς δὲ αὐτὸ διὰ τὸ περιβόλειον ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, πρὸ τοῦ ὠμότητος. τοὺς γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀναστανρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε πρὸς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος τοῖς παλλακίοις ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατέπληξις ἔσχε τὸ δῆμον, ὡς πρὸ τῆς ἀνδροκτασίας ἐν τῇ τῶν θησίων νύκτι, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος πάντως ἔργοις ὀφθὲν καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ παρέσχε, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

Κεφ. δ'.

Κινεῖται δὲ αὖθις πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντιόχου ὁ Διονύσιος ἐπικληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, πολὺ τῷ δὲ τὸ ἀπὸ σελεύκου. ὅτι γὰρ δείσας, φρατάρκης ἐπὶ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος πεδιάδος, καὶ τῆς ἰόππης αἰγιαλῶν ἀφράξαι φάραγγι βαθείᾳ. πρὸ δὲ τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐπετείχισε, τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. ὁ μὲν οὖν ἀρχαῖα τὸ ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπεσὼν γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρον χώσας, διήλασε μὴ δυνάμενος. ἑτέρωθι δὲ ἐν δεξιᾷ τῷ πρὸς τὰ κωλύσοντα ἄμυναν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς ἄραβας ἦει. τοὺς δὲ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῶν χώρας πρὸς τὸν μάχιμον, ἔπειτα τὸν ἵππον ἐξαίφνης ἐπιστρέψας, μυρία δὲ ἐν τῷ ἀρθμῷ, ἀπέκτεινε ἐπιπεσὼν τοῖς πρὸ τοῦ ἀντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν πρὸ ἐλαίου ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ περ ἀνέδην ἐπὶ τοὺς ἄραβας φονεύομενοι, πίπτοντος δὲ, καὶ δὴ προεκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἡττωμένοις βοηθῶν, σκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλῆθος αὐτῶν, ἐπὶ τὴν τῆς φυγῆς, καὶ τὸ στράτευμα. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

A millia qvadraginta. Et priusqvam veniretur ad manus, intercedentibus nuntiis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius qvidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Judæos, qvi Demetrium seqverentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neqve Judæi sacramenta, neqve fidem Græci contemnerent, armis jam qvo minus decernebant. Superatqve prælio Demetrius, qvamvis Alexandri mercenarii B multa & animose & fortiter gessissent. Eventus autem pugnæ præter spem cedit utriqve. nam neqve hi, qvi Demetrium acciverant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Judæorum millia se ad Alexandrum, qvi in montes effugerat, contulerunt. Hujus inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum jam qvidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem ve- C ro gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqva multitudo ob absessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisqve interfectis cæteros in Bemeselim civitatem compulit, eaqve subacta in Hierosolymam captivos abduxit. Verum im- D moderata fecit iracundia, ut crudelitas ejus ad impietatem usqve procederet. Octingentis enim captivorum in media civitate crucifixis, mulieres earumqve filios in conspectu matrum necavit, atqve hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror invasit, ut etiam diversæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Judæam profugerent: qvorum exilii mors Alexandri finis fuit. Cum ejusmodi factis tandem E ægreqve regni otium qvæsisset, ab armis reqvievit.

CAP. IV.

De bello Alexandri cum Antiocho & Aretа, deqve Alexandra & Hyrcano.

RUrsus autem sit ei turbarum initium Antiochus, qvi etiam Dionysius dictus est, Demetrii qvidem frater, sed eorum novissimus, qvi Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens, qvi Arabas parato bello pulsarat, totum qvidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Joppes littora spatium, fossa altissima diremit. ante fossam vero murum ædificavit excelsum, turresqve ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricavit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossisqve repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictaqve posthabita, qva deberet eum, G a qvo prohibitus est, ulcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum æqvitatu reversus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improviso Antiochi milites invadit. Valido autem prælio commisso, qvam diu quidem supererat Antiochus, durabat ejus exercitus, qvamvis eum passim Arabes trucidarent. Ubi vero procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaqve pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliqvos autem in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damaſceni Ptolemæo Minnæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant: Syriæqve cœles regem conſtituunt. qvi bello illato Judææ, poſtqvam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petivit rurſus, opum Theodori cupidus: triplici qve ambitu circumdatis defenſoribus, locum expugnavit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam qvæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub jugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala caſtello validiſſimo, ejusqve præfecto Demetrio multis criminibus involuto, in Judæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusqve a gentilibus ob res proſpere geſtas excipitur. Belli autem reqviem ſecutum eſt morbi principium. Et qvoniam qvartano febrium recurſu fatigabatur, depulſum iri valetudinem credens, ſi rurſus animum negotiis occupaſſet, intempeſtivæ militiæ ſeſe dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo regni anno moritur: idq; Alexandræ conjugi ſuæ reliqvit: Judæos ejus vel maxime dicto obedientes fore non dubitans: qvod longe ab ejus crudelitate diſcrepans, & iniqvitati reſiſtens, benevolentiam ſibi populi comparaſſet. Neqve ſpes eum fefellit. Namqve opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Qvippe qvæ morem gentis patrium probe norat, & qvi ſacras leges temeraſſent, ab initio deteſtabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu qvidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & qvod præterea ſenior eſſet, qvam ut poteſtate regia moleſtus cuiqvam videretur, regem conſtituit: minorem autem Ariſtobulum, privatum vivere maluit, qvod ferventioris eſſet ingenii. Jungit autem ſe ejusdem mulieris dominationi qvædam Judæorum factio, Phariſæi: qvi præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, divinæ religioni ſuperſtitioſe deſerviens. Illi autem paulatim fœminæ ſimplici inſinuati, qvosvis pro ſua libidine ſummovendo, deponendo, itemq; vinciendo, ac ſolvendo, jam procuratores habebantur: prorſus ut ipſi quidem regiis commodis fruerentur, expenſas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare majores: itaqve augendis copiis ſemper intenta, duplicem conflavit exercitum: neq; pauca mercenaria paravit auxilia, quibus non modo ſtatum ſuæ gentis roboravit, ſed etiam metuendam ſe reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verum Phariſæis ipſa ultro parebat. Deniqve Diogenem quendam inſignem virum, qui Alexando fuerat amiciſſimus, interficiunt, ejus factum conſilio criminati, ut octingenti (quos ſupra memoravi) regis juſſu tollerent crucem. nihilominus autem Alexandræ ſvadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos iſſet concitatus, occideret. Cumq; his nimia ſuperſtitione nihil abnuendum putaret, quos ſibi libuit ea ſpecie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Ariſtobulum confugeret. atqve

Ant. lib. 13. cap. 22.

τὴν μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀ- A matri persvasit, ut his propter dignitatem parce-
πέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαροὺς ἐκκαθήραι, ret, civitate autem pelleret qvos nocentes existi-
πόλεως. οἱ μὲν δὴ δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν maret. Igitur illi quidem data sibi copia per re-
τὴν χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ἐπὶ Δα- gionem dispersi sunt. Alexandra vero in Da-
μασκὸν στρατιὰν, πρόφασις δ' ἦν πολεμῶν ἀεὶ θλί- mascum misso exercitu, qvoniam Ptolemæus si-
βοντα πόλιν, αὐτὴν μὲν ἐπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλο- ne intermissione civitatem premebat, illam qui-
γον πράξασαν μάχῃ. πρὸς δὲ τὸν ἐρημίων βασιλέα dem nulla re memorabili gesta cepit. Regem
στρατηγοῦντα Πτολεμαΐδι, καὶ πλησιόχωρα κλέ- autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Pto-
πτοντα, σπονδαῖς καὶ δώροις ἐπῆγε. φθάνει δὲ B lemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pa-
καὶ ἀπαναστὰς ἀπὸ τῆς οἰκείας ἐμβολὴν ctionibus donisqve solicitat. Sed illum dome-
εἰς τὴν ἐρημίαν λαμβάνει. καὶ τότε νοσοῦσης sticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam
Ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὴν μη- Lucullo, jamdudum inde retraxerat. Inter
τέρα πείσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἔσχε πολλοὺς καὶ πάντας hæc Alexandra morbo laborante, minor ejus filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis favore fidissimos, universa castella obtinuit: & pecunia qvam ibi reperit conductis auxiliis regem se declaravit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, conjugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum qvod a Septentrione fano adjacens, Baris antea vocabatur, ut diximus, postea vero Antonia cognominata est, imperante Antonio, qvemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ civitates appellatæ sunt. Ante tamen Alexandra moritur, qvam in Aristobulum fratris ejus Hyrcani contumelias vindicaret: quem dejici regno curaverat, qvod ipsa novem annos administravit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viva commiserat. Verum Aristobulus viribus atqve autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliqvis fuga pervenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia ut præmissimus, conjunx Aristobuli cum filiis) priusqvam gravius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse vero cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissime alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

τὴν Βαρεῶνα κλίμακι ἐς ἱερὰν προσκειμέ- Ant. lib. 14.
νην, ἣν ὡς ἔφην Βάριν ὀνομάζομεν, αὐθις δὲ cap. 8.
τὸν τῆς προσηγορίας, Ἀντωνίαν ἐπεκράτησεν. ἀν-
δρὶ, καθάπερ ἀπὸ τοῦ Σεβαστοῦ, καὶ Ἀγρίππα, Σεβα-
στοὺς Ἀγρίππιάς, πόλεις ἑτέρας μετωνομάσθησαν. πρὶν
δὲ θεῖναι Ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, τὸ παιδελφοῦ
τιμωρήσεως, πλοῦτα διοικήσουσι τὸν ἀρχιερέα ἔτεσιν ἐν-
νέα. κληρονόμος μὲν οὖν τῶν ὅλων ὑρκανὸς, ᾧ καὶ
τὴν βασιλείαν ἐπιτρέψασα. διωάμει δὲ καὶ φρο-
νήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ἡγουμένης δὲ αὐτοῖς
τῶν ὅλων συμβολῆς πρὸς Ἱεριχοῦντα καταλιπόντες οἱ
πλείους τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ
δὲ τῶν συμμεμαντων φίλων συμφυγὼν ἐπὶ τὴν αὐ-
λαίαν, καὶ κυριεύσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, παι-
δὰς τοῦ ἀριστοβούλου γυνὴ μὴ τὸ πένθος, ἀμέλει πρὶν
ἐς τὸ πάθος, διελύθησαν, ὡς τὸ βασιλεύειν μὲν ἀρι-
στόβουλον, ὑρκανὸν δὲ ἐκχάντα τὰ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, E
ὡς ἀδελφὸς βασιλέως. ἐπὶ τούτοις ἀλλαγῆτες
τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ λαὸ πρὸς ὀψιν Φιλοφρόνως ἀλλή-
λοις ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. ἀριστόβουλος
μὲν, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν
ἀριστοβούλου οἰκίαν.

Κεφ. ε'.

ΕΝ τοῖς τε ἄλλοις τὰ ἀριστοβούλου ἀλλοφόρων ἐμ- F
πίπλη πᾶν ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀν-
τιπάτρου πάλαι ἀλλαμοσυμένου. ἦν δὲ οὗτος ἰδυ-
μαῖος μὲν γένος τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος
πρωτεύων δ' ἐθνους. ὁ αὐτὸς δὴ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν αἱρέ-
σεως φυγόντα τὴν βασιλέως τῆς ἀραβίας, ἀναπείθει
τὴν βασιλείαν ἐπιθέσθαι, καὶ τὰ δέοντα δέξασθαί τε ὑρκα-
νὸν καὶ παραγενέσθαι ἐπὶ τὰ δεκλία. πολλὰ μὲν τὰ δίκαια
ὑπὲρ εἰς τὸ ἦθος ἀλλοβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν ὑρκα-
νὸν, παρῆν δέξασθαι. καὶ ὡς πέμπει ἐκ τῶν ἄνω λαμπρὰς G
δεξιὰς τὰ βασιλείας, ὑπερέχειν χρῆναι τοῖς ἀδικουμέ-
νοις. ἀδικεῖσθαι δὲ ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρε-
σβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας
ἐμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως
ἐκδιδράσκει, καὶ σωτηρίαν φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν
καλουμένην πέτραν ἀφικνεῖται. βασιλείων αὕτη τῆς
Ἀραβίας ἐστίν. ἔνθα τῷ ἀρέτα τὸν ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

CAP. V.

MEtus vero & alios ejus inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrum jamdudum Aristobulo invisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, ejusqve auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet atqve in regnum deduceret svadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisqve Hyrcanum laudibus prædicans. simulq; admonebat qvod eum deceret regno clarissimo præsidentem, iniqvitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem debito excidisse. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex civitate profugit: citatoqve cursu in oppidum quod Petra citur salvus evasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquam Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit, De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ. Ant. lib. 14. cap. 3. 4.

multis dictis multisqve muneribus ut auxilium præberet, qvo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum eqvitumqve millia L. qvibus neqvaqvam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atqve omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus adversis horum temporibus imminens solvisset obsidionem. namqve is ex Armenia qvidem in Syriam missus erat a Pompejo Magno qvi cum Tigrane bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recens a Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoqve in Judæa qvid ageretur, illuc velut ad qvæstum cucurrit. Demqve mox ut fines ingressus est, Judæorum legati ad eum veniunt a fratribus, utrisqve ut sibi potius adjumento essent orantibus. Sed trecentis talentis qvæ Aristobulus ei miserat, justitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeji nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaqve & Areta ex Judæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem qvod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus qvas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum qvem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in qvibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum privati auxilio, spem in adversarios transtulerunt. & cum Pompejus Syriam ingressus Damascum perveniisset, ad ipsum confugiunt. multisqve muneribus ei datis, eadem illa qvibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate qvã moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem qvantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neqve ferendum existimans abjectius qvam regem doceret utilitati servire, a Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompejus, etiam Hyrcano ejusqve sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cum vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, unde Judæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnifice structum, in monte præcelso situm) mittit per qvos eum juberet inde descendere. Ille autem decreverat, qvia pro imperio vocaretur, periclitari potius qvam parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, qvam sustinere non posset. Itaqve horum consiliis obediens, descendit ad Pompejum: quodque juste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset provocatus a fratre, ac de suo jure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibente Pompejo. Erat autem inter spem timoremq; medius: & veniebat qvidem velut exoraturus Pompejum, ut ubi cuncta permitteret, ad montem vero revertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6, 7.

A Ἐ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' δώροις ἐπιλ[ε]
δοῦναι δύναμιν αὐτῷ πάθει τὴν παρέξουσαν αὐτ[ὸ]
δ' αὐτὴ, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, ἐφ
λοῦ σὺν αὐτοῖς ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συ
βολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν
κρέατος ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαῖος ἐ
τηρος ἐπανάσχες αὐτῶν τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιο
ρκίαν. ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ὑπὸ Πομπηίου τοῦ
μπηίου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. ἐλ
θὼν δὲ εἰς δαμασκὸν, ἁλισκομένην ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, ἐντὸς μεθ' ἡμέρας
ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, ἑτέρας μεθ' ἡμέρας, ἐπὶ
καὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐπέβητο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπε
παρελθὼν δὲ γοῦν εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δέχε
κον ἀμφοτέρων τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάστου δεομένου
θέου αὐτοῦ. γίνεται δὲ ἀπὸ τοσούτου χρήματος, τὰ ἀμφ
σοβούλου πεντακόσια τάλαντα. τοῦτον γὰρ λαβὼν πα
ρὸν, ἀπεκηρυκεύετο πρὸς τὸν ὑρκανὸν, καὶ τὰς ἀφ
Β ἀπλῶν ῥωμαίων καὶ πομπηίου, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορ
κίαν. ἀνεχώρησε δὲ ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφ
ρέτας καταπλαγείς, Ἐ πάλιν εἰς δαμασκὸν ἐπα
αριστόβουλος δὲ οὐκ ἀπέσχησε τοῦ μὴ ἀλλᾶναι, πάσαν
δύναμιν ἀθροίσας, ἐπετο τοῖς πολεμίοις, Ἐ
καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπερ
χιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπ
Φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ Ἐ ἀντίπατρος τὸ δέος ἀπο
C ρεθέντες, μετέφερον ἀπὸ τοὺς ἑαυτῶν τὴν ἐλπί
ἐπὶδὴ πομπηίου ἀπὸν τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν
ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι, καὶ δίχα δώρων, οἷς χ
ρέπειν δικαιολογίας χρώμενοι κατηυδόκουν, μά
σιν μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγλυ δὲ ἀπὸ τῆ
σιλείαν τε καὶ τὸ πρόπαν καθ' ἡλικίαν εὐσεβοῦσ
ἐδὲ ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεπιθὼς τῇ σαυτ
δοκίᾳ, παρεῖναί τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε λεῖ, βασιλικω
D κεκοσμημένως ἑαυτόν. ἀδεξήσας δὲ πρὸς τὰς ἡγεμό
ας, καὶ μὴ φέρων δηλοῦσιν τοῖς χρείοις παρεστη
χήματος, ἀπὸ διοσπόλεως χωρεῖ. πρὸς πάν
γανακτήσας πομπηίῳ, πολλὰ καὶ τὸ θεῖ ὑρκανοῦ ὑπ
όντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τ
μαϊκὴν δύναμιν, Ἐ πολλὰς σὺν τοῖς συρίας ξυμμαχ
ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πέλλαν, Ἐ σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς τ
E ας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, καὶ τὴν μεσόγ
όντων, ἀκέσας συμπεφευγέναι τὸ ἀριστόβουλον εἰς ἀ
ξάνδρειον, ἔστι δὲ ἐπὶ φύσει φρούριον τὸ πάνυ φιλοτίμως
σκημένων ὑπὲρ ὄρους ὑψηλὸ κείμενον, πέμψας κε
ξαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῷ δὲ, λεῖ μὲν ἐρμῆ καλεῖσθ
δεσποτικώτερον, ἀλλ' ἀνδρὶ μᾶλλον, ἢ ὑπάκοο
καθήκειν ἡγεῖτο τὸ πληθος ἐφοβοῦτο, καὶ παρῄνουν αὐτ
F σκέπτεσθαι τὰ ῥωμαίων ἰσχύν, ἄσπερ ἀνυπόστατα. εἰς τ
σθεὶς καθίστησι πρὸς πομπήιον, Ἐ πολλὰ περὶ ἑαυτ
ἄρχειν ἀπολογησάμενος, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἔρυμα. π
τὰ τὰ δελφῷ προσκαλουμένῳ καταβὰς, καὶ ἀμφὶ τ
πεῖ τὸ δικαίων, ἅπασι μὴ κωλύουσι τὸ πομπήι. μᾶλ
δ' ἐν ἐλπίδι καὶ δέει. καὶ κατῆει μὲν, ἵνα δυσωπ
σων πομπήιον πάντ' ἐπιτρέψῃ αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνε
G νεν εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προσαλγύνῃ δέξειν τι

ἐπὶ μὲν τοι πομπήϊον ἐξίστασθαι τε τὴν Φρυρὰν ἐκέ- A
λευον αὐτῷ, καὶ ὡς ἀγγέλματα τῶν Φρυραρχῶν ἐχόντων
μόνοις παρχεῖν τὰ αὐτοκράτορα Πτολεμαῖος, ἠνάγκα-
ζεν αὐτὸν ἑκάστοις γράφειν ἐγχωρεῖ, πείθει μὲν τὸ πρόσ-
ταγμα, ἀγανακτήσας ὅμως, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπήϊον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἐδό-
κει χρόνον τοῖς παρασκευαῖς, εὐθέως ἔπεσθαι, καὶ προσε-
πέρρωσε τὸν ἱππέα ὁ μιθριδάτου θάνατος ἀγγελθεὶς
αὐτῷ· ἐκεῖ γὰρ ἐγχωροῦντα, ἔνθα τὸ ἰουδαίας πεδίον, φοί- B
νικά τε παμπολλὸν, καὶ βάλσαμον τρέφει. ἔστι λόφος
ἐξέχων ὑπερμένοντες τὰ πέριξ συλλέγουσι τοῖς πο-
μοῖς ἐκ δακρύων, ἐὰν πεδοτομήσωσιν ἐν τῷ χωρίῳ
μέσῳ ἐπάγοντα, ἕως ἦν πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καὶ
καταλαγεὶς ἡ ἔφοδον ἀρισοβύλου, ἱκέτης ἐπῆν-
τα, χρημάτων τε ὑποχέσει, καὶ τοῦ μὴ τὸ πόλεως ὑπηρέ-
πην ἢ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸ πομπήϊον. ὑ-
μνῶν τὸ ὠμολογημένων ἐπέστελε. τὸ δὲ ὑπὸ τῇ κομιδῇ
τὸ χρημάτων πεμφθέντα χαδίνιον, οἱ τὰ ἀρισοβύλου C
φρονοῦντες, κατὰ ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα
ἀγανακτήσας πομπήϊος, αἱρισοβύλου μὲν ἐφείρει,
πρὸς ἡ τὴν πόλιν ἐλθὼν, πρεσβεύσασθαι πρὸς τὸν ὑρκανὸν,
τοῦ τε ὀχυρότητα τὸν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τοῦ
πρὸ τούτων φάραγγα φοβερὰν, τὸ τειχῶν ἐν τῷ φά-
ραγγος, ὀχυρώτατα τετειχισμένον. ὡς τε δ' ἀσι-
λισσομένῳ, δεδιέναι καταφυγὴν ἔσον τοῖς πο-
λεμίοις, διαπορουμένου δὲ ὑπὸ πολὺν χρόνον, ἔσεσις τὸν D
ἔνδον ἐμπίπτει, τὸ μὲν πρὸς ἀρισοβύλου πολεμεῖν ἐξιέν-
των, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τὸν δὲ τὰ ὑρκανῷ φρονούντων,
ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτους εἶναι δέος,
ἀφορῶντας εἰς τοῦ τὸν ῥωμαίων εὐταξίαν. ἡσσώμενον δὲ
τὸ ἀρισοβύλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τοῦ
σωσάμενον ἐπ' αὐτῷ τῇ πόλει φέρειν ὁπλίζαντας
ἀνδράσιν εἰς ἑκατὸν παρεσκευάζοντο. τὸν δὲ ἑτέρων δέχο-
μένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια ὑποδιδόντων,
ὅπλα μὲν ταῦτα πομπήϊος ἑνὰ τὸν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν E
πείσωνα, εἰσαγέμπει μὴ στρατιᾶς. ὃς διὰ λαβὼν φρυρᾶ-
τοῦ πόλιν, ἐπιδὴ τὸν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων ἀδέκα,
λόγοις ἔπειθε συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς περιβολὰς εὐτρέ-
πιζεν, ἔχων τὸν μὲν τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπονοίας, καὶ
τὰς ὑποκρισίας προθύμως. αὐτὸς δὲ μὴ τὸ προσερήμω-
σεν κλίμα τοῦ τε πρόσθεν ἔχει ἀπὸ τοῦ φάραγγα πᾶ-
σαν ὕλην συμφορήσας τὸ δυνάμεως. χαλεπὸν δὲ διὰ τὸ
ἀναπληροῦν, διὰ βάθος ἄπορον, καὶ τὸν ἰουδαίων πάντα
τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν, κἂν ἀπίλες ἐμφὲ τοῖς ῥω- F
μαίοις ὁ πᾶς, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἀπέτρεπεν ὁ πομ-
πήϊος ἐν αἷς πάντες ἔργα διὰ τοῦ θρησκείαν χεῖρας
ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψος, τῆς τε χεῖρα συμβο-
λῆς ἔργων τὰς στρατιώτας. ὑπὲρ μέντοι γὲ σῶμα τος,
ἀμυνόμενον τε τοῖς σώμασιν. ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τὸ
φάραγγος, πύργος ὑψηλὸς ἐπῆσαν τοῦ χώματος, καὶ
προσαγαγόντας τὰς ἐκ τύρου κομιδείσας μηχανὰς, ἐπέβα-
το τοῦ τειχέος. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τὸν καθυπερδε- G
χωλοῦντας. ἀντεῖχον δὲ ὑπὸ πλείστον οἱ τε τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

qvia tamen caſtellis eum Pompejo cedere placebat, hisqve præpoſitos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: juſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: belloqve jam congredi cum Pompejo cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putavit, ſtatim eum inſeqvitur. multum quippe alacritati ejus addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nuntiata. Ubi pingviſſima Judææ regio, & palmarum plurimũ ac balſamum nutrit: cujus inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus, colligunt. Cumqve illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaqve hoc ejus impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniamqve pollicitus, qvodqve ſemetipſum ei cum civitate permitteret, Pompejum mitigat ſævientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli ſocii recepetunt. His commotus Pompejus, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad civitatem vero profectus, explorabat qva ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum ejus firmitatem oppugnari poſſe facile non videbat: vallemqve pro mœnibus horribilem, fanumqve illic cernebat proximum, adeo tutiſſima munitione circumdatum, ut etiam ſi civitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæſitante, ſeditio intra civitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regemqve liberari dignum eſſe cenſentibus: qui vero cum Hyrcano ſentirent, Pompejo portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Deniqve victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo civitati jungebatur abſciſſo, ut ad ultimum usqve reſiſteret, inſtruebatur. Cum autem alii Romanos recepiſſent in civitatem, hisqve domũ regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompejus unum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hisqve præſidiis in civitate diſpoſitis, qvia nemini eorum qui in templum confugerant, pacem perſvadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano ejusq; amicis ad conſilia conferenda, & ad efficienda qvæ juberet alacriter animatis. Ipſe vero ad partes ſeptentrionales foſſamq; vallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per ſe opus eſſet difficillimum, propter immenſam altitudinem, & præterea Judæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſetq; labor imperfectus, niſi Pompejus obſervatis diebus ſeptimis, qvibus Judæos religio ab omni opere manus abſtinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepiſſet inhibitis a prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Judæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur jam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotisqve machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompejus Judæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace civitas ageret, qvotidie sacrificia & victimas omnemq; Dei cultum diligentissime celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix una turre dejecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiqve fano, alios alio confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Ubi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus divinis perseverabant: & in ipso libandi templumqve adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles adversæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis qvæ circa murum erant in desperatione successis, pariter conflagrabant. Itaqve Judæorum qvidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum vero perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem gravius in illa clade Judæorum genti visum, qvam sanctum illud arcanum, neqve cuiqvam prius visum alienis esse detectum. Deniqve Pompejus una cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, qvæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in qvibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectavit: congestamqve pigmentorum molem, sacræqve pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sive instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos jussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declaravit: qvod se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamqve ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo revocasset: per qvæ ficut imperatorem bonum decuit, benevolentia potius qvam timore plebem sibi conciliavit. Inter captivos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustum vero & qui una fortiter operam navaverant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam qvas in Cœlesyria ceperant civitates, Romano qui tunc erat præsidi parere jussit, proprijsqve tantum finibus circumcluſit. Instauravit autem in gratiam cujusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis, etiam Gadaram, qvam Judæi subverterant. Mediterraneas præterea civitates ab eorum imperio liberavit, qvas præventi non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: item qve Azotum, & Jamniam, & Aretusam,

A ἔνθα δὴ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος, πάντα ἄλλα τὴν καρτερίαν τῶν ἰουδαίων ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα δ' μηδὲν ὠφελούσας τὰς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλημμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἀναλώμασι, καὶ πᾶσα θεραπεία τῆς θεοσεβοῦς ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ ὧδε κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν τῷ βωμῷ φονευόμενοι, τὰ καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. τρίτῳ δὲ μηνὶ τῆς πολιορκίας, μόλις ἑνὸς τῶν πύργων καταρριφέντος εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ μὲν πρῶτος ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος, σύλλα παῖς Λευκίου Φαύστου κορνήλιος, καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, Φούριος καὶ Φάβιος. εἵποτο δ' ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον τῆς σῶμα, καὶ πρόσω ἐξιόντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οἳς μὲν τοὺς ναοὺ προσφεύγοντας, οἳς δ' ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ἀμελοῦντες τὰς πολεμίους ἐπιόντας βλέποντες, ἀλλ' ὅλως ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἐμενον ἀπόν- B τες δ', καὶ θυμούμενοι ἀπεφάτως, καὶ τὰ πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δέοντι τῷ σωτηρίαν τῇ ἡμῶν. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐμοφύλων ἀνηρέθησαν, καὶ κατὰ τῶν ἀρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄφρονες, καὶ τὰ πρὸς τὸ τεῖχος δι' ἐνίους μανιώντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπὸ ἐπέπτησαν, καὶ συγκαταφλέγοντες ἰουδαίων μὲν ἐνὸς ἀνηρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ τετρῶσθαι, τραύματα δ' ἔφυγον πολλά. ἐδέη δ' ἔτους ἐν τῷ τότε συμφορᾶς καθῆψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ πρὶν ἀόρατον ἄγιον σκηνὴν ὑφ' ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. παρελθὼν γὰρ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρελθεῖν τῷ δὲ χερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήριον ὁλόχρυσον πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε δ' τούτων, οὐδ' ἅπτεσθαί τινος τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἦψατο, ἀλλὰ καὶ μίαν τῶν ἀλώσεως ἡμέραν, καθάραντα τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις σκέλδυσι, καὶ τὰς ἐξ ἐθνῶν ἀπιτελεῖν θυσίας, αὖθις ἀποδείξας ἀρχιερέα, τοῦτον ἄλλα πεθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, καὶ διότι τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμοῦν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ὅπερ ἐν πεσόντων ἀγαθῷ στρατηγῷ τὴν λαὸν εὐνοίας πλέον ἢ δέει πεποιήκατο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὃν δι' αὐτὸς καὶ θεῖος αὐτοῦ. C καὶ τοὺς μὲν αἰτιωτάτους δ' πολέμου πελέκει κολάζει φαῦστον δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν γενναίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τήν τε χώραν καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει φόρον. ἀφελόμενος δὲ ἐθνῶν, καὶ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλον, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο ἡγεμόνι ῥωμαίων στρατηγῷ καταστήσας, ὃς πολὺ εἰς χρήματός ἐλασεν τὸν κοίλῃ συρίαν ἐλλενίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις προσέκλεισεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ γαδαρᾶν, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένην, χαδαεΐτη τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελεύθερον δημητρίου χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δὲ καὶ αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατίσχυσαν, ἵππων, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν καὶ σαμάρειαν, καὶ μάρισαν, καὶ ἄζωτον, καὶ ἰάμνειαν, καὶ ἀρέθουσαν, D ὁμοίως

ἰμείους ἢ Ϛ τὰς Φιλιστίνους, γάζαν, ἰόππην, δῶραν, ἣ τὴ A
πάλαι μὲν, στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον ἢ
μεγαλοπρεπῶς ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπρότητος
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. ἃς
πάσας τῆς γηγενοῦς ἐποίησε πόλεσιν, καταζεύξας εἰς τὸν
συμμαχικὸν ἐπαρχίαν. Φόρους ἢ ταύτην τε καὶ τὴν ἰου-
δαίαν καὶ τὰ μέχρις αἰγύπτου καὶ εὐφράτου σκαύρῳ ἐπέτα-
ξεν, καὶ δύο τάγματα, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ χιλιάσιος εἰς ῥώμην ἦ-
γαγε, τὸν ἀρχιφύλακον ἄγων μὴ τὴν ἡμέραν αἰχμάλωτον. B
δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, Ϛ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν,
ἀλέξανδρος, ἔσπευδε διαδρᾶναι. σὺν ᾗ τῇ ἀδελ-
φοῖς ἐν πορείᾳ ἀπήγετο, εἰς ῥώμην σκομιζόμενος.

Κεφ. ϛ.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τῆς
μὲν πέτρας ἅψασθαι τὴν δυσχωρίας. ἐπεθύμει ἢ καὶ
ταύτῃ πάλαι, καὶ πρότερον ἐπιβουλεύσας. ἐλίμνασε
δὲ ἡ στρατιὰ, Ϛ πρὸς ὀρεινὸν ὑπαίθριον ἐπεβοήθει δι' ἀντιπά-
τρου τοῦ πτολεμαίου πέμποντος, ὃν καὶ καθῆκε σκαῦρος ὅπως C
σωθῇ πρὸς ἀρέτην, ὅπως δὴ χρήμασι διαλύσαιτο τὸν
πόλεμον. πείθει ἢ δι' ὁ ἄραψ, τὰ μάλιστα δύναμαι πάλαι
τε, καὶ πρὸ τούτου σκαύρου ἐξῆκε τὴν ἀραβίας τὸν δυνάμιν.
ὁ δὲ ἀποδρὰς τὸν ἀριστοβούλου παῖδων πομπήϊον ἀλέξαν-
δρον χρόνῳ συναγωγὴν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἐπὶ ὑρ-
κανῷ, Ϛ τοῖς ἰουδαίοις καταπεσών. ἐδόκει δὲ, ἂν ταχέ-
ως καταλῦσαι αὐτὸν, ἐς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφὲν ὑπὸ
πομπηίου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐπάῤῥει
προσελθών, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συμμαχίαν πεμφθεὶς σκαύ- D
ρῳ ἀφῆκεν, τά τε ἄλλα γυναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν
πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ ἢ δείσας πρὸς
τὸν ἐφοδον δυνάμιν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς ἡγεῖτο μυ-
ρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους ἢ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ
τὰ ὀπτήδεια τὰ χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ
ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι.
γαβίνιος ἢ μὲν μέρος τῆς στρατιᾶς μάρκῳ ἀντωνίῳ
προπέμψας, αὐτὸς ἑπόμενος τὸν ὅλον ἔχων δύναμιν. οἱ E
ἢ πρὸ αὐτὸ πατρὸν ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν
ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πτόλαιος, συμμίξαν-
τες τοῖς πρὸ μάρκου ἀντωνίου ἡγεμόσιν, ἐκράτουν ἀλε-
ξάνδρου, καὶ μετ' ὀλίγον παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γα-
βίνιος. ἓν μέντοι τῶν τε πολεμίων δύναμιν ἔχ ὑπομένας
ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη ἱεροσο-
λύμων ἐγγύς ὢν, ἀναγκάζειν συμβαλεῖν, Ϛ κ τοῖς
μάχῃ ἑξακισχιλίους δισπαλῶν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπε- F
σον, τρισχίλιοι ἢ ἐζωγρήθησαν, φόβῳ σὺν τοῖς κατεπλή-
χθησιν, εἰς ἀλέξανδρειον. γαβίνιος ἢ πρὸς τὸ ἀλε-
ξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμέ-
νους, πρὸς αὐτὸ συγγενομένους ὑποχίοις, πρὸ τὸ ἡμαρτημέ-
νων, πρὸ μαχης αὐτοὺς προσαναγκάζ. μηδὲν ἢ μέ-
τρον φρονοῦντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κα-
τέπληξεν εἰς τὸ ἔρυμα. κ ταύτῃ δρύσι τὸν μάχῃ,
ἑπτακοσίων μὲν ἀντωνίου, πανταχῆ μὲν γυναῖος G
φανεὶς, ἀδαμᾶ δ' ἔτως. γαβίνιος ἢ τοὺς ἐξαιρήσοντας
τὸ φρέαρ ἐπὶ καλλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆλθ, τοὺς μὲν ἀπὸ ἡμί-
ᾳ πολλῷ, καθιστάμενος, τοὺς ἢ κατὰ σταμμένους, ἀνακτί-
ζειν. συνεπολίθησαν γοῦν τότε κελάνειαν τοὺς, σκυθό-
πολίν τε, Ϛ σαμάρειάν, Ϛ ἀνθηδόνα, καὶ ἀπολλωνίαν, Ϛ ἰάμνιαν,
καὶ ῥάφειαν, καὶ μάρισάν τε, καὶ δῶρας, καὶ γάμαλα,

A necnon & maritimas: Gazam, & Joppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, poſt autem ab Herode rege clariſſimis ædificiis transformata, Cæſarea nominata eſt: easqve omnes indigenis civibus redditas provinciæ Syriæ conjunxit. Hujus autem & Judææ, cunctorumqve adminiſtratione ad Ægyptiusqve fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permiſſa: Romam ipſe per Ciliciam properavit, captivum ducens Ariſtobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidemqve filii: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum ſororibus Romam vectus eſt.

CAP. VI.

INterea Scaurus in Arabiam ingreſſus, ad Petram quidem regionem aſperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vaſtabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui neceſſaria ſuppeditabat. qvem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legavit, ut bellum pactione deponeret. Itaqve perſvaſum eſt Arabi, ut CCC. talenta daret: atqve ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Ariſtobuli filius, qvi Pompejum rugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano gravis imminebat, Judæamq; depopulabatur. qvem qvidem mature debellare poſſe credebat: qvoniam disturbatum quoque a Pompejo murum Hieroſolymis renovatum eſſe confidebat: niſi Gabinius in Syriam miſſus, qui Scauro ſucceſſerat, qvum in aliis ſortem ſe præbuiſſet, tum etiam in Alexandrium moviſſet exercitum. Hujus autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta ſunt decem millia peditum, & mille quingenti eqvites: locaqve opportuna muris, hoc eſt, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus, munlebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmiſſo M. Antonio, ipſe cum toto exercitu ſequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Judæorum multitudo, qvorum Malichus & Pitholaus principes erant: junctis cum M. Antonio viribus ſuis, Alexandro obviam proceſſerunt: neqve ita multo poſt aderat cum ſuis copiis Gabinius. Alexander autem, quod tum in unum confertam hoſtium multitudinem ſuſtinere non poterat, abſceſſit. Cumqve Hieroſolymis appropinqvaſſet coactus prælio decertavit: amiſſiſq; ſex millibus, quorum tria viva capta ſunt; tria vero proſtrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandrium caſtellum venit, quia multos deſeruiſſe caſtra cognovit, promiſſa delictorum venia conabatur eos ante prælium ſibi conjungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliqvos in caſtellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare geſſit: & quamvis ſemper & ubiqve vir fortis apparuiſſet, tamen nunc etiam ſui vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui caſtellum expugnarent, ipſe civitates adire, & intacta qvidem confirmare, ſubverſas autem erigere curabat. deniqve juſſu ejus & Scythopolis habitare cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Jamnia, & Raphia, & Mariſa, & Dora, & Gadara,

De bello Alexandri adv. Hyrcano & Ariſtobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

& Azotus, aliæqve multæ lætis civibus atqve incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementius urgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella, Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: qvinetiam Alexandrium ejusdem potestati permisit. Qvæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisqve captivis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eiqve fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnemq; Judæorum gentem in conventus quinque divisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemque tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis qvarto Hiericho, & quinto Sephoris Galilææ civitas attributa est. Singulari autem unius dominatione Judæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo post evenit, ut turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Judæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idqve recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Sisennam & Antonium & Servilium duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgiq; imbellis onere depositio, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoqve conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum V M. prope vero ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. Cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Ubi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumqve bene munire. Impetum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atqve inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem ejus in Judæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum conjugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reversus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adjuvit. Et Judæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, observantibus, transmittere Gabinium persvasit: alia vero Syri discessu Gabinii commota, & Judæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit.

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτον, ἄλλαις τε πολλαῖς τῶν εἰκῆ τερων ἐπ
ἐφ' ἑκάστοις αὐξόντων. μὴ ὢν πω τούτων ὅπ
ἐπανελθὼν πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον, ἐπείγετο τ πολ
σων, ὡς τε ἀλεξανδρεῖον ἀπαγωγὰς πρὸς τὸ ὄλεθ, ὅπ
κόμης πρὸς αὐτὸν, φυγὴν αὐθεσίαν τε τῶν ἡμαρτ
δόμενον, καὶ τὰ συμβάντα φέρειν φιλοσό
καίων, καὶ μαχαιρᾶται. αὐθις ὢν καὶ τὸ ἀλεξανδρεῖ
χείσειν. ἀ πάντα ραδίως ἀνεδέχετο ὁ ἀλεξ
μητρὸς, κατέσκαψεν εἰς μὴ πάλιν ὁρμητήριον
δύσπορα πολέμοις. παρελθὼν δὲ, μελλησομένη τ
καὶ δεῖσθαι τὸ ὅπλα ῥωμαίοις αἰχμαλώτοις τε πάσης
τῶν ἄλλων πάντων, μὴ ὢν πάντα εἰς ἱεροσόλυμα μό
ὑρκανὸν καταγαγών, καὶ τὰ ἱερὰ τείχη ἐκ
αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἀλλόφυλον πολιτείαν, ὅπ
δρίσεων. ἐκέλευε δὲ πάντα τὸν ἔθνον εἰς πέντε συνόδους
ἱεροσολύμοις τεσσάρας, τὸν δὲ καθάρσιος. οἱ δὲ κα
λῶσιν εἰς ἀμαθοῦντα. τὸν δὲ τέταρτον, εἰς ἱερχοῦσα
κλῆρον, καὶ τὰ πέμπτα τεθῆναι πόλ
γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τὸ ἐξ ἑνὸς ὑπηρετεῖν, ἐλ
ρωδέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατεῖα διῳκοῦντ. μετ
πολύμα μὲν αὐτῆς ἀρχὴ γένος θορικῶν, ἀριστοβ
δοσθρας ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλὰς ἐπαναγ
ται, τὰς μὲν, ὑπὸ μισθωτῆς μεταβολῆς, τὰς δὲ, σ
πῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καλλιστ
νον τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀναστατοῦντα ὑπερβ. ὡς
σίνιος ἐπὶ σισέννᾳ καὶ ἀντωνίῳ καὶ σερβιλίῳ στρατ
πεμφθεὶς ἐπ' αὐτὸν, μὴ ἀνεχώρει ὑπὸ μαχαιρ
τὸ μὲν ἄλογον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μένοι
μενοι τοὺς ὡπλισμένους, οὓς εἰς ὀκτακισχιλίους, ὡς
πολλοὺς ὢν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ἐπισρατηγ
λήσας μὴ χιλίων. ῥωμαῖοι δὲ ἐπιπολάσθησαν καὶ μ
συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν ἀριστόβουλ
καρτερῶς γὰρ ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαι
της ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, σ
δισχίλιοι ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χ
σιν ἀριστοβούλῳ ἀλκὴν ψευσάμενοι τὴν φάλαγγα τῶν
ων εἰς μαχαιροποίητον συνελαύνουσι. ἔνθα δὴ τ πρω
ἑκατέρων ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρετμοῖς σκαυλοκοπῶν
ἐλπίσι μὲν ἐπ' ἄλλον συναθροίσειν δύναμιν, αὐτὸς
πολέμῳ διδόντων, καὶ τὸ φρέαρον πανικῶς ὑχυρ
πεσόντων δ' ῥωμαίων, ὅτι δυὸ ἡμέρας αὐτοὺς ἐπεχον
δυνάμεις, ἁλίσκεται, καὶ μετ' ἀνηγόνου πάσης,
ῥώμης αὐτῷ συναπέδοσαν. δεσμώτης δὲ ραδίως
χθη, καὶ ἀπὸ ραβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. ὅτε μὲν σ
συγκλητ ἐρρέθη. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίδωμι εἰς ὁμ
σιν, ραβινίῳ δὲ ὑπισχνεῖται δηλώσαντ, τὴν ἀριστο
γωνιάχθαι ὑπὲρ αὐτὸ τὸ ἀποδόσεως τὰ ἐρυμάτων μ
κένου, ραβινίῳ δ', ὅτι παρὰ τὰς ὑπομνήμασι πρατ
νε δὲ πολεμάρχης ἐμποδίαν, ὃς ἀποστρέφεσθαι πρὸ
ται, κατῆλθεν εἰς αἴγυπτον. ὑπηκόοις εἰς ἅπαντα χρ
καὶ τὰ σταλέντα, ὑρκανῷ ἀνελπίστως. ἐδ χρήματα,
πολα, ἐπὶ σῖτον, καὶ ὑπηκόους, ὁ αὐτὸς πατρὸς ἀποσ
πάντη ἰουδαίους φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ πλησ
ἐμβολὰς, παρεσκεύασε ραβίνιον ἔσεισε. τῆς δὲ αὐ
συρίας ὡς τὸν ραβίνιου χωρισμὸν κινηθείσ
ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβ
μεγα

ς ἐω ὑ συγκροτήσας δυνάμεων, ὁρμητ πάντας τὰς
ἐω χώρας ἐφιμώσῃς ἀνελεῖν. πρὸς ἐ Γαβίνιον δεί-
σαντα ὑ πατρὸς αὐτ αὐγύπτιον τῆς τῇ δὲ Ἰουδαίοις ἠπεί-
γοντ, ὀλίγους μὲν τ ἀφεστώτων ἀντιπάτρου πρέ-
σβεις μετ πέμψαι, σωείμενον ὑ Ἀλεξάνδρου τρεῖς μυ-
ριάδας, καὶ κατ ὄρεμητο πόλεμον. ἔτυχε ἐξιὼν ἐπὶ τὸν
ἐκεῖθεν, ἐκλεόντων δ οἱ Ἰουδαῖοι. ἐ συμβαλόντων πε-
ὶ ταβύριον ὄρος, μυρίοι μὲν ἀναιροῦνται. τὸν
ὲ πλῆθος ἐσπεδάσθη φυγῇ. ἐ Γαβίνιος ἐλθὼν
ὸ σύλλυμα, πρὸς τὰ ἀνιπάτρου βέλημα κατεσκεύα-
ε πάλιν εἶναι. ἐνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ
τῇ, καὶ μιθριδάτην ἐ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ πάρ-
θων μὲν ἀπέπεμψε, ὡς ὑ τοῖς ἑαυτοῦ πιθανὰ ἐλθεῖν, ὡς λαμβάνει σωτῆρα. ἔστος εἰς τ ἄλλ
ους στρατιὰν, τόν τε ἄλλον ὃ ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν
ὸν πᾶσι θεοῖς ἔκτισε, ἐ τὰ διαφέροντα τέλεσι τὰ ἦρεν, ὧν
ἔχει μνήμη. Ἀριβας ὑ τ εὐφράτου, αὐτὸς τε
λεῖ, ὁ στρατὸς αὐτ. θεὶ ὧν, ἃ νῦν χρὴ λέγ-
θος ὑ μὴ τ κρᾶσσον ὑπὸ Ἀριβαίων εἰς συμβαίνειν ὠφε-
νους, ἀνέκοπτε κάστος εἰς τ ἐπιφερόμενον Ἀριφυσίων.
ὑ μὲν ὑ αὐτὸς ὑπὸ ἰουδαίων ἠπείρατο. καὶ
χαίους μὲν ἑλὼν, εἰς τρισμυρίους ἰουδαίων ἀνδρα-
ὑ. κτείνει ὑ καὶ πθόλαον, τὸν ἀριστοβούλε στασια-
ποιησάντα. ὃ φεύγει ὑ ὡς σύμβουλος ἀντίπα-
. τοῦτο μνημεύει γυναῖκα τ ὀνομένων ἐξ ἀραβί-
ων τὸν γένος, τέκνα μὲν ἐξ αὐτ γεγονότα. Φα-
ὸν καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἡρῴδης, πρὸς οἷς ἐπιφανε-
ρώτερος, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειοῦται μὲν ὑ
πολλαχῇ δυνατὸς φιλίαις τε ξένοις, μᾶλλον δὲ
ποιήσατ τ ἀράβων βασιλέα, Ἀριβ τ ἐπιγαμίαν
ποιήσ πρὸς ἀριστόβουλον αὐτὸς πόλεμον. ὑποπτεύ-
σας ἀφικέσθαι ἔπεμψε τὰ τέκνα. καίτοι ὑ κ,
ἥκας ἡσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀναγκάσας ὑπὸ τὸν
ὐφράτην ἀνέστρεψε, παρθοῦς Ἀριβαίου ἀνιέντος,
ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

Κεφ. ζ.

Αἴσαρ ὑ πομπήϊος τ συγκλήτου φυγόντων ἐπὶ
τ ἰόνιον, βάμενος τ ὅλων κρατήσας, ἀνέπτη μὲν τ
δεσμῶν τ ἀριστόβουλον. ὑ δὲ αὐτὸν δύο
γματα, κ τάχ ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτῃ τε
ἥσας ἐλπίσας, καὶ τὰ πρὸς τῶν ἰουδαίων, δι αὐτ
ροιζόμενα. φθάνει ὑ ὁ φθόνος, καὶ τῶν ἀριστοβού-
λου σπουδὴν, καὶ τοῖς κείνου ἐλπίδας. φάρ-
μακον γοῦν ἀνευρεθὲν ὑπὸ τῶν τὰ πομπηΐου φρονούν-
ων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρῴᾳ
τύχεν. ἔκειτο δ ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρός
ὅ, ἕως ὑπὸ ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασι-
κοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ ὑ καὶ ὁ υἱὸς
ὑ ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ σκηπίωνος ἐν ἀντιο-
α, πομπηΐου δ ἐπισείλαντος, καὶ γνωμένης κα-
ρείας πρὸ ὑ βήματος, ὧν ἐφωμαίους ἐβλαψε. τὰς
δελφὰς αὐτ πτολεμαῖος ὁ μινναίου ὠφ λαβὼν,
κράτη τ ἐπὶ τῇ λίσανᾳ χαλκίδος, φιλιππίωνα
ὲ αὐτὸς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. καὶ κεῖνος ἀπο-
σας τῆς ἀριστοβούλου γυναικὸς ἀντίγονον, καὶ τὰς
λφὰς αὐτ πρὸς τὸν πατέρα ἀνήγαγε. ἄλους δ
πομεῖ τῶν νεωτέρων, καὶ μετὰ ταῦθ ὑπὸ ὃ
ιλατίωνος ἐν ῥώμῃ πρότερον ἐπὶ τοῖς ἐν ἰουδαίοις
ατρεῖ. Ἀμόρε autem captus, minorem eatum conjugio sibi copulat, ob eamqve postea causam

& maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreverat. Quam rem Gabinius metuens (jam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persvasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaqve ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Judæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram vero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reversus (id enim Antipater voluit) rempub. ejus composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem a Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & a quibus Pompejus temperaverat, duo millia talentorum. Euphratem vero transgressus & ipse perit & exercitus ejus: de quibus non est hujus temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in provinciam. Ejus autem favore quæsito, in Judæam festinabat: captisqve Tarichæis, prope ad tria millia Judæorum abducit in servitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cujus necis svasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Josephum & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritateq; conquireret, præcipue regem Arabum per affinitatem sibi sociavit; ejusqve fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reversus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Ant. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Ant. lib. 14. cap. 14.

Cæsar autem post senatus & Pompeji fugam trans mare Jonium, rebus omnibus Romaqve potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Judææ proxima per illum subjici posse ratus, verum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem prævenit invidia. Nam veneno peremptus a Pompeji studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusqve mortui servabatur melle conditum, donec ab Antonio Judæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius ejus, a Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeji literas,

Ant. lib. 14. cap. 15.

ulatione ejus pro tribunali prius habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis ejus fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arceret, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli conjuge Antigonum, ejusq; sorores adducit

a patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: hujusqve affinitatis gratia fratres ejus propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompejo mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusii prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamvis hospes esset, auxilium ferre persvasit: verum & ipse armata Judæorum tria circiter millia secum movit. Excitavit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Jamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia civitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Jamqve fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, civitatem obsidebat: Antipater vero in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in civitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Judæi Ægyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verumetiam, ut victui necessaria præberent militi, persvasit. Unde factum est, ut nec Memphitæ ad manus venirent, ultroqve sese traderent Mithridati, atqve ille Delta jam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Judæorum Castra: eumqve in acie omni dextro cornu liberavit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Lævum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliqvos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem fere Mithridates cum fugeret, perdidit. Præter spem vero servatus ex prælio, vacuus invidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Unde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaqve perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem qvando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum civitate simul & immunitate donavit: aliisqve rebus honorando, amicissimeqve tractando, dignum æmulatione reddidit: ejusdemqve gratia etiam pontificatum confirmavit Hyrcano.

ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum movente.

EOdem vero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, majoris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeii veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumqve invidiæ dolum admiscere miseriis, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pelerent, multisqve gentem injuriis afficerent, dummodo satiarentur; quodque in Ægyptum

πατρὸς δὶ αὐτὸν κτείνεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος μνηστὴν τὴν Ἀλεξάνδρου, ἀπελὼν τὸν υἱόν, καὶ διὰ γάμου, κηδεμονικώτερον ἐν τοῖς τῆς αὐτῆς ἀνεψιοῖς. Ἀντίπατρος δὲ τὴν μὲν τοῦ Πομπηίου τελευτὴν μισεῖ, ἐθεράπευε δὲ Καίσαρα καὶ πρὸς μὲν τὸν Περγαμηνὸν Μιθριδάτην, μετ' ὀλίγον ἐκ Περγάμου ἐπὶ Αἴγυπτον διαβαίνοντα, ὁρμὴν κατέσχεν, τὸν δὲ ἐν Ἀσκάλωνι καταλαβὼν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἔπεισεν ἐκστρατεῦσαι, καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἄγων ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὁπλίτας. παρορμήσας δὲ καὶ τοὺς ἐν συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπλα βοηθεῖν, τόν τ' ἔπαρχον Σεξτίον Λέβανα πολεμοῦντα, καὶ ἱκανῶς ἔχοντα, δι' ὃς αἱ πανταχοῦ πόλεις ἑτοίμως ἀπεφαίνοντο πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ δὴ καὶ Σύρων ἤδη μυθευόντων τῇ στρατιᾷ μὴ δι' ἀντίπατρον ἰσχύειν, πρὸς τὸ πλεῖστον ἐξαλαίνει, καὶ ὁρμός τις διεξελθεῖν, ἐπιλιπόντι τὸν πόλιν μὴ τὰ αὐτά. γίνεται δὲ καὶ τῇ στρατιᾷ Δομιτίου καὶ Ἀντιπάτρου. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος ἑκάτερος ξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὸν πόλιν μὴ τὰ αὐτὰ καὶ πλεῖστον μὲν ἐάλω, στρατιὰ δὲ αὐτοῖς ἦσαν, καὶ αὐθις οἱ τὸν ἐνίκησαν στρατηγοὶ μόλις χώρας κατέσχον. ἦσαν δὲ ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια δωσάμενοι ἐφόδιον. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τὸν μέμφιν ἐλθόντες, εἰκάσιοι δὲ στρατεύσαντες μυθριδάτῃ. καὶ κῶν ἤδη τὸ δέλτα διεληλύθει, σπεύδει μὴ τοὺς λοιποὺς αἰγυπτίους εἰς μάχην καὶ χώρον, ὃς ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνώδους δὲ τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ ἑτέρᾳ τοῦ δεξιοῦ κέρατι, φύει διελθὼν ἀντίπατρος τὸν ἀγχιάλου καὶ ναυαμῦν. τὸ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, εἶχε τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἐπεὶ πεσόντων τοὺς ἐν χερσὶ μυθριδάτου, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοῦ τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀγδοήκοντα δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μᾶλλον τῇ τροπῇ τοὺς ἐκπεπτωκότας. σωθεὶς δὲ καὶ πρὸς ἐλπίδος, μᾶρτυς ἀδόκητος γίνεται τοῖς κρατοῦσι, τῶν ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ὁ δὴ, πάντα μᾶλλον ἄρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδύνους ἐπερρώσατο. ἐν οἷς πᾶσι θαυμαζόμενος ὑπὸ γνησίως ὁμόμου, καὶ πολλὰ τρωθεὶς καὶ ὁλόκληρον σῶμα τοῦ, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὐθις δὲ καταστάντος τοῦ κατὰ τὸν αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συμπολιτείαν τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, καὶ ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζήλωσεν ἑτέρους καὶ τὸ ἀρχιερωσύνου δὲ αὐτῷ ἐπικυρῶσαι ὑπέσχετο.

Κεφ. η.

Κατὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου τοῦ καίσαρα παρὼν, γίνεται θαυμαζόμενος ἀντιπάτρου μόνου πρὸς πάντας αὐτόν. δέον γοῦν ἀποδυρομένου περὶ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος σκαιότητα πρὸς τοὺς πομπήϊον διαφοράς, καὶ περὶ ἀδελφῶν τῶν σκηπτούχων ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς πίστιν θρασυτέραν φθονερὸν πάθος, ὁ δὲ ὅτι τύπος ὑπομνήσεως καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θρασύτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάντα ἀπολαύοντα τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δὲ εἰς πίστιν αὐτοῖς διὰ κόρου ἐξυβρίζοντα. καὶ ὅτι τῶν εἰς αὐτὸν συμπα-

ἀλλὰ χάριν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτοῦ πέμψαι, ἀλλὰ κ[illegible] τ πάλαι διαφορῶν, καὶ τοῦ μὴ τὸ παρὸν αὖ ἀποκινδυνεύομεν. πρὸς τοῦτ' ὁ Ἀντίπατρος ῥίψας τοῦ ἐσθῆτα, τὸ πολὺ τῶν ἐπιδείκνυε τ τραυμάτων, ὡς τοῦ μὲν τ εἰς καίσαρα εὐνοίας, οὐκ ἔφη λόγων αὐτῷ, κεκράξθαι γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. ἀνασχὼν δ' ἄν θαυμάζειν τοῦ τόλμαν, εἰ πολεμίων ῥωμαίων ὢν, ὡς ῥωμαίων φυγάδος τ, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι, ἀσυνῳδῆς, αὐτὸς παρῶν ἔχοι, πρὸς τοὺς ῥωμαίων B ἀεὶ κατηγορεῖν ἐπικεχάρηκεν ἑτέρων, καὶ πρᾶγμα ἐν ἀλλοδαπῇ τινὸς, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐξ πραγμάτων ἐ τοσούτων δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰσχύσαντα παρελθὼν, ὡς χρήσηται κ τ δέντων τ ῥωμαίων. τέτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιοῖ τῆς ἱερωσύνης ἀποφαίνει, ἀντίπατρῳ δ' ἐξουσίαν ἔδωκεν. ὁ δ' ἐπὶ τῇ τιμήσαντι τὸν τ τιμῆς θέλων, πάσης ἐπιτροπῆς ἰουδαίας ἀπέκτησεν, καὶ τοῦ συνεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρί- C δος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ πύλας ἅπας, καίσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ καπιτωλίῳ χαρακτῆρα, ἥ τε αὐτὸς δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ ἡ ἀνδρὸς εὐβουλίαν. ἀντίπατρος δὲ καίσαρα ἀποπέμψας ἐκεῖθεν, εἰς ἰουδαίαν ἐπανέστρεψεν. ἔπεισε μὲν τὸ ἀνεθέμενον τ πατρίδος ἐπὶ τοῦ τειχῶν κατεσκάφθαι, καὶ τοὺς ἀνὰ τ χώραν θορύβους ἅπαντας κατέπαυσε τῆς ἅμα καὶ συμβουλεύων ἑκάστοις, ὅπως D ἀφρόντιστοι φρονοῦντες, ἐν ὅλῳ, καθ' ἡσυχίαν ὦσιν, τ τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εὐδαιμονίας ἀπολαύοντες. εἰ δέ πείθοντο τῆς ψυχρᾶς ἐλπίσι τ νεωτερισμοῦ ὅτι κερδανοῦσιν οἰκείοις ἐθέλοντες, αὐτόν τε πράττων αὐτὶ κηδεμόνος δεσπότην, καὶ ὑρκανὸν αὐτὶ βασιλέως, τύραννον, ῥωμαίοις μὲν καίσαρί τε, πολεμίους ἡγούμενον, καὶ φίλων. ἐκ δὲ ἀνέξεσθαι μετακινούμενον τῆς ἀρχῆς, ἐν αὐτοῖ κατίσησιν. ἅμα δὲ πᾶσι E ἐαυτὸν καθίστατο τοῦ χωρεῖν, ὁρῶν τ ὑρκανὸν, ὄντε, καὶ βασιλείας ἀνιώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τ ἐαυτοῦ τ πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τ πέριξ, στρατηγὸν καθίστησι. τ δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὄντ τῆς ἴσης ἐτῶν ἡλικίας τοῦ χαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δ' ὢν φύσει ἀνδρικὸς, ὕλην εὐθέως εὑρίσκει τοῦ φρονήματος. καταλαβὼν γὰρ ἐκεῖνα τ ἀρχιλῃστοῦ, τὰ πρόσχωρα τῇ συνεχῆ καταῖχόντα μέχρι μεγίστης ῥίζης, αὐτόν τε συλλαμβάνει ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τ λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς F ἔθνεσι κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνὰ τὰς κώμας, ἐν τοῖς πολέσιν ἡρῴδης, ὡς εἰς ἐρημίαν τοὺς πέρας, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὃν ἐπὶ συρίᾳ τοῦ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντα τοῦ εἰρήνην. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦντα, καὶ φασάηλος φιλοτιμεῖτο τοῦ ἀγαθοῦ ἔχειν, τοὺς G τῆς ἱεροσολύμοις εὐνουστέρους καθιστάμενος, καὶ δι' ἃ μὲν ἔχων τοῦ πόλιν, μηδὲν δ' ἀπροκαλύπτως τοῦ ἐξουσίαν ἐνυβρίζων. ἔνθεν θεραπεία τε

A auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeji deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste projecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & qva fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitivi Romanorum, novarumqve rerum studium votumqve seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniqve aliquid adipisci tentet: qvem hoc solum oportere contentum esse qvod viveret. Namqve nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, ut in eos, qui dedissent, Judæorum seditiones accenderet. Qvæ ubi Cæsar audivit, Hyrcanum qvidem pontificatu digniorem esse pronunciavit: Antipatro autem cujus vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Judææ procurator declaratus est, & præterhoc impetravit, ut subversa patriæ mœnia renovare sibi liceret. Et hos qvidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut justitiæ suæ virtutisqve signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater vero, ubi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Judæam reversus, ante omnia patriæ muros a Pompejo dirutos reparabat: omniaqve lustrando, ne qvid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam svadendo curabat: unumqvemqve admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atqve opulentia victuri essent, fortunisqve suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui privati quæstus gratia res novas optarent, se qvidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum vero tyrannum pro rege, itemqve Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros hujus potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamvis hæc diceret, tamen etiam per se, qvoniam Hyrcanum segniorem videret, neqve tam efficacem qvam regni posceret solicitudo, statum provinciæ componebat. Et Phasaëlum qvidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ ejusqve territorio præfecit. Herodem vero ætate posteriorem, nimisqve adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cum natura strenuus esset, cito materiam ubi animi magnitudinem exerceret, invenit: captumqve latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosqve latrones multos interfecit. Eaqve res deo grata fuit Syris, ut per vicos atq; oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex hujus denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinqvo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Qvin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atqve illam quidem civitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſeqviis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanqvam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minus fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verum fieri non poteſt, ut livorem qvisqvam in ſecundis rebus effugiat. Namqve Hyrcanus, qvamvis & antea tacite ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximeq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nuntiis laudes ejus per ſingula facta prædicantibus augerentur: a multis tamen invidis, qvi regias infeſtare ſolent, qvibusqve Antipatri ejusq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus qvod Antipatro & filiis ejus rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et qvam diu ſic errabit, ut in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare jam procurationem, ſed certe eſſe dominos ipſo rejecto: cujus nec mandatis nec epiſtolis præter Judæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illumqve niſi regnet, ſed adhuc privatus ſit, ad judicium venire debere, rationem tam ipſi regi qvam patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturum Herodem jubet accerſiri: atqve ille & patris monitu, & qvod ei fiduciam res geſtæ darent, firmata prius Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterva, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel invidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne qvid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſte denuntiarent, ut homicidii crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe qvoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atqve is invito rege evaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuo tuiſſet accitus. Rurſumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & ut ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex vera eſſe exiſtimans, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cum vero a Sexto Cæſare dux militum per Syriam itemqve per Samariam declaratus eſſet Herodes, neqve ſolum propter gentis favorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, jamjamqve illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neqve opinione deceptus eſt. Namqve Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idq; feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent ejus impetum, deprecantes, ut & ipſe vindictam minis tantum, ſolaqve indignatione metiretur: rex autem parceret, ſub qvo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quod in judicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neqve triſtibus quidem paria referret, ſaluti vero eſſet ingratus. Quod ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniqvitatem militiæ conſideraret: neqve omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſvetudine juncto & de ſe bene merito, ſævo autem nunqvam

A λῶ ὁκ ἔθνος βασιλικὴ, ϗ τιμὴ ὑπ' ἀὐτῶ ὡς ἐπ' αὐτοκρατῆ τ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τ θεὸς ὑρκανὸν ἠσκει, πίστεώς τι μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ζηλοτυπία φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν ϗ κατὰ τὸν ἡνιοχῆ θεὸς τὸ κλέος τ νεανίσκων ἐδάκνετο, μᾶλλον δ' ἐλύπᾳ τὰ φασκήλα κατορθώματα, ϗ κίνησις ἐπάλληλοι τ καθ' ἕκαστον εὐδοξίας θεσπεσίοις B παιδὸν, ἢ τὸ ἀνδρικώτερον σωφρονικὸν θεσίσαντ, λέγοντας ὡς ἀνδρικώτερῳ ϗ τῆς ἡλικίας αὐτὸ ὑπερῆρχε πραγμάτων καθεζόμενον τὸ νόμιμον μόνον βασιλέως ἔρημον ἐξουσίας. ϗ μέχρι πότε πλανηθήσεται καὶ τὸν βασιλῆς ἱερέων; ὁδὲ γὰρ ἱερωνεύσῃ τῶ θεῶ πλὴν αὐτὸς ἐπὶ, φανερὸς δ' εἶναι δεσπότας πρακτήρας σκήπτων. ἔγε μήτε σατράπας δόντ, μήτε C λαοτ αὐτὸ, τοσούτους ὑφ' τ ἰουδαίων νόμον ἀπολωλεκεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἐπιτρόπους δεῖν ὅτι δίκην ἥκειν, ἀποδώσοντας λόγον αὐτῶ τῶν πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτως σὸκ ἀφιᾶσι τοὺς ϗ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. καὶ τῶν ἐργολάβων ἀδικημάτων ἐκρήξας, σκάλλει κρεμάσθαι τ ἡμέλει ϗ καὶ ὃ πατρὸς ὑφαινομένῳ, καὶ τ πεσόντων παρρησίαν, ἀνὴρ, φευγοῦς διαλαθεῖν D ρον τῶν γαλιλαίων. ἤκει δ', μὴ καρτερᾶ σίφως, ἀλλὰ καταλύσειν δόξειν ὑρκανὸν ἀδραν ἄγων δύναμιν τε γυμνὸς ἐμπίπτει τῇ φθόνῳ. σὲ τ δ' ἡσυχαίτερον ἐᾶν τῆ νεανία, μήτι ὑφ' τῆς ἐχθροῖς δοκαλφθῆναι, πέμπει πρὸς τ ὑρκανὸν τὸς ὑφ' ἡσυχίαν τὸ φονικὸς δίκης. ὁ δ' ἡσυχίαν ἡρώδου τ φονικὴς δίκης. ὁ δ' ἡσυχίαν ἡρώδου, δοκαλφθῆναι, δὸς ὑπολαμβάνων ἄκοντ δ' βασιλέως διαφυγεῖν E εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, ὑφ' ἡσυχίαν μὴν δ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλοῦντ. καὶ τῶν πονηροὶ παρῴξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργῆν τε ἔχειν ἡρώδου λέγοντες, καὶ ὑφασκόντας μὴν κατὰ πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς, σὸκ ἔχειν ὅπῃ χρὴ δρᾶν, ἐρᾷ μείζονα τὸν διαφορὸν. ἐπεὶ δ' ὑπὸ σέξτῳ κρατηθεὶς ἀνεδέχθη χιλίης συρμὰς ϗ σειμαρέας, μόνον τε κατ' εὔνοιαν τῶν ὁκ ἔθνος, ἀλλὰ ϗ δίκαιος φοβερὸς ἦν, εἰς ἔχατον δέος κατέπεσεν, σοῦ ὑπωπτευθέντος ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ σφαλᾶς. ϗ ὁ δὲ μηδὲν F οἰήσεως. ὁ γὰρ ἡρώδης κατ' ὀργῆν τῆς θεῖ τῶν ἐπιλῆς σφαγὰς ἀθρόους, ὅτι ἱεροσολύμων ἦν καταλύσων τ ὑρκανόν. κἂν ἐφθη δ' τὸ πλῆθος, εἰ μὴ θεὸς ἐλθόντες ὅτε πατὴρ ϗ ἀδελφὸς, ἐκλασαν αὐτὸ ὁρμὴν, θαρραλέντες αὐτὸν ἀπλῆ ϗ ἀναπαῦσαι μεταξὺ τ ἄμυναν, φόνου δ' βασιλέως, ὑφ' χεῖρα τοσαύτης δυνάμεως θεσπλῆ. δεῖν τὸ εἰ κλῆσις δίκην παρεῖχωσιν, ϗ θεῖ τῆς ἀφέσεως ἐυχαρ- G ῆν τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὴ λογισμὸς πολέμου ῥοπὰς βεβαιεύειν θεῖ, πλέον εἶναι τ ῥοπὰς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ ϗ θεῖ τ νίκης ἀξιοῦναι ϗ πρὸς ἐλπὶν εἶναι, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλῆ, ϗ τρόφῳ, ϗ πολλάκις μὴν ἐνεργέτῃ. χαλεπὸν δ' ἐν-

πον, πλεῖον ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος, ὑπενόησεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείσας δὲ τοσοῦτος ἡρώδης ὑπολαβὼν οἷς τὰς ἐλπίδας αὔξεσθαι εἶναι, καὶ τὸ τλεπόλεμον ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει. καὶ τούτῳ γίνεται τῶν ἐπαμείνων παραχὴ ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, χιλιάδες μὲν βάσσος καὶ τλεπόλεμος οἷς πομπηίου εὔνοιαν, δολοφονήσαντος ἕκτον καίσαρα, καὶ τλεπόλεμος ἑκόντας δυνάμεων ὡρμηλακότος, τὸ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὑπὲρ τιμωρίας καὶ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς ὁ καὶ τὸ ἀνηρημένων, καὶ καὶ τὸ τελευταῖα καίσαρα, φίλος ὢν ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατος καὶ τὸ παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκύνω μὲν ἢ πολέμου, μέρος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, ἕκτος ὕστερον ἦλθε ἀδόλος.

A nisi qvod malevolorum consiliis impulsus, umbram ei tantum iniqvitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putaverat posse sufficere, suasqve vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamian bellumqve domesticum oritur: qvoniam Cæcilius Bassus favore Pompeji Sextum Cæsarem dolo necaverat, ejusqve militem occupaverat. Alii vero Cæsaris duces, mortis ejus ulciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Qvibus tam interempti qvam superstitis Cæsaris causa, qvod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

Κεφ. θ.

CAP. IX.

Συνίστη δὲ ῥωμαίους καὶ ἔστιν τὸ καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτῳ ἄφνω κτανόντων δόλῳ καίσαρα καταλαβόντα τὰ δεκάτου ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτά. μεγίστη δὲ ὅπη τοῦ φόνου ὁρμὴ καὶ κινήματος, καὶ ἀμφισταμένων τῶν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ἕκαστα ἐμέλλησαν. καὶ δὴ ἦκε καισὶν εἰς συνέλευσιν, καταλῦσαι θέλων τὰς ἐκ πάντων δυνάμεις. ἔνθα βάσσος τε μάρκον, καὶ τὸ διεσῶσθαι τάγματα ἀμφοτέρων, ἐλθὼν ἱερεῖ μὲν ἀπέμεναν τὸ πολιορκίας, ἡγεῖτο δὲ αὐτὸς τὰ στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς φορολογοῦντας τὰς πόλεις, καὶ ἐκ δυνάμεων τὰς ἐκπεφευγυίας ποιούμενος. κελεύσθην δὲ καὶ ἰουδαίοις ἑκατὸν ἐπακόσια τάλαντα, δίκαιος ἀνέπαυτος τὰ ἀπήλλαξε καισὶν, τοῖς πρόσθεν δεῖλεν εἰς πεζάς ἦν τὰ χρήματα, καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ὁμοτιμοτέρων καὶ τέχνης, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τὰ ἀφορῶν. ὅτως ἦν πρὸς ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δὲ ἀπεμελίζατο καίσαρ ἡρώδης, τὰ ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῶν χιλιάδας κρισίας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ ἀπὸ ἐν τοῖς μάλιστα φίλος λεύ. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βεβαιότητα κακίους, αὐτοῖς ἡμέτερα πόλεσι. γόφναν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἐπείρας τῆς πατρικοτέρων ἐξανδραποδισμὸν ἐχώρει μὲν ὡς καὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχέως εἰσέπεσεν. ἐπισχὼν δὲ τλεπόλεμος τοῦτο, καὶ τὰ ἄλλων πόλεων ἀπώλεσαν αὐτάπατος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντα ἱεροπρεπῶς κάστον. ἐμέλλει μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισὶν, τῆς χάριτος ἐπεμνημόνευεν ἀντίπατρος, καὶ ὃ πολλάκις σωτὴρ ὑπὲρ ἐλλὼ ἀνεσκεύαζεν, ταχεῖαν ἀνελεῖν τὰ ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. ἀντίπατρος δὲ τλεπόλεμος τὸν ἐχθρὸν καὶ τὸ παντὸς τὸν πόρρω τοσούτοις, ἀφεῖναι τὰ ἰορδάνου, στρατὸν ἀνθρώπων εἰς τὰ τὰ ὑπὲρ ἐλλῆς ἅμιλλαν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τὰ ἀντίπατρος παίδων ἐγκλήματι. τόν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδην πεπισθμένον τὰ ὅπλα, πολλοῖς ἀποδείξεσι καὶ ὅρκοις ἐκφοβοῦντα, ἀφελλαχθεὶς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πάθει ἡμέρᾳ. πάλιν γοῦν ὑπὲρ ἀντιπάτρου σώζεσθαι πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συχνὰ δὲ πρὸς καίσαρα καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρι τε τῷ νέῳ καὶ ἀντωνίῳ, κάστος καὶ μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπὶ μέγα μέρος εἰς τὰς χεῖρας ἡρώδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπόντος ὑπομελητέου καθιστᾶσι, δυνάμων πεζῶν τε ἱππικῶν δόντες.

Eodem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassii & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemqve menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis ejus gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisqve ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliavit, simulq; obsidione liberavit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium civitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Judæos quoque septingenta talenta jussisset conferre, minas ejus veritus Antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat: Primus autem Herodes Cassii favorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea qve inter eximios amicos numerabatur. At vero cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis civitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammauntē, & duas alias civitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & hujus & cæterarum civitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassii, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui servatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaqve Antipater & vires ejus & calliditatem metuens, flumen transit Jordanem, ad ulciscendas insidias colleCturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phaselum apud Hierosolymam præsidiis appositū, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumventos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatrū exorato Marco, tunc in Syria militem regente, servatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod novis rebus studuisset. Cæsare vero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem perficiunt, eqvitum illi manu peditumq; attributa:

De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & insidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

si autem bellum desiisset, regnum quoque Judææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Evenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filii, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persvadet. Atque ille quidem injustitiæ Malichi præmium fuit post convivium mortuus, vir & alias strenuus rebusqve administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conservasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simulque, ut validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adveniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minime persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebravit exequias. Conversus autem in Samariam, & civitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita svadente ob metum Malicho, denuntiat, ne alienigenas superinducat indigenis festum pure casteqve celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaqve contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraqve ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus invisus erat. Itaqve non modo, ut mortem patris ulciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis qvibus præerat, ut in causa justa Herodi opem ferrent, occulte præcepit. Et qvoniam capta Laodicia, undiqve ad Herodem convenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinaverat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Judæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam majora cogitaret: nam & Judæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello adversus Antonium Cassius occupabatur, dejectoqve Hyrcano facilime regnaturum. Sed profecto irridebat ejus spem fatale decretum. Etenim qvo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde servorum quendam instruendi convivii specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atqve illi præceptorum Cassii memores, ad littus civitati proximum armati gladiis occurrunt, ibiqve circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixqve animarecepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis unus respondisset Cassii præceptum: plane, inqvit, & me & patriam meam Cassius servat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Utrum autem ex animo dixerit, an qvod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

A μὴ ἢ τὸ πόλεμος καταλύσειν ἀποδείξῃ καὶ Κάσσιος. ἔσχετο καὶ ἰουδαίας βασιλέα. σωσθῆναι δὲ ἀντιπάτρῳ καὶ ἰσχὺς καὶ παῖδος, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας ἦν. παῦται γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δόντα, φάρμακον αὐτῷ δοῦναι. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς μαλίχου ὠμότητος μὲν ὁ μάλιχος, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, καὶ τἄλλα ῥᾳστώνης ἀνὴρ καὶ ἀφηγήσασθαι πραγμάτων, καὶ τὴν δεξιὰν ἀναπτάμενός τε ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ ὑποψίαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος νέμων ἔπαθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζε στάσεις συγχρότων. ἐν δὲ ἠρεμήσαν ἡρῴδου ἐπὶ καισάρειαν. ὃς δὴ καὶ παρεῖδε αὐτίκα γρατὸν ἄγων δίκην πατρὸς. φασηήλου δὲ ἀδελφοῦ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαφέρειν γὰρ τὸ πλῆθος, τὸν μὲν δικαιολογούμενον τὸν μάλιχον, καὶ τὴν ὑποψίαν δικαλύειν ὡμολόγει. καὶ πρὸ ἢ παρελθὼν δίκην τοῦ πατρὸς κηδείας ἐπιλείπειν. πρὸς δὲ δίκην συμάρξαι, τάφου πολαμβάνειν, καὶ πάλιν. ἐπεὶ καὶ ἑορτὴν ἐπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα τὰς ἀποστάσεις ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, σὺν ἀδοικίας τὴν ἔφοδον μάλιχος, κωλύει τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνεύοντας τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ φάσεως καταφρονήσας, καὶ δεῦρο εἰσιόντος, καὶ δι' νυκτός. καὶ πάλιν μάλιχος εἰσιόντος, ἐκλαιε πατρὸν. ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις ἡρῴδης τὸ θυμὸν ἐπ καὶ κατὰ δὲ ἐπιστολῶν τὸν πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπο ρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μείλιν φονέα τοῦ πατρὸς ἀντιπιστέλας. καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χ ἄρχοις λάθρᾳ προσέταξεν ἡρῴδῃ βοηθεῖν εἰς πᾶ δικαίαν. καὶ ἡδὺ λαοδίκειαν ἑλόντος αὐτῷ σωτῆρι παντάχοθεν δωρεὰς τι, καὶ στεφάνους φέρο ἡρῴδης μὲν ὅτον τῇ πόλει τὸν καιρὸν ἀφεῖται. μά λιχος δὲ, ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένηται, τὸν υἱὸν δομηρεύοντα ὧδε τοῖς τυρίοις. καὶ ἐξαγαγεῖν ἐγκε θρᾳ, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀποδρᾶναι παρεσκε παρώξυνε δὲ αὐτὸν ἡ τοῦ σωτηρίας ἀπόγνωσις, ὑπὲρ δυ τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἐθνος ἐπανεστηκὸς ῥωμαίοις τ πιστε, καὶ σὺν τῷ στρατῷ ἀντίων πολεμῶ στρατοπε καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας ἐυμαρῶς. πιστέλλα ἦ ἄρα τὰ χρεὼν αὐτοῦ τὴν ἐλπίδιν. ὁ γὰρ ἡρῴδ στρατοπεδόμενος αὐτοῦ τῷ ὁρμῷ, τόν τε ὑρκανὸν, κα νον δεῖπνον καλεῖ. παρεσκεύαστο δὲ ἔκπλους τοῦ οἰκετῶ νὰ στρατὸν ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δὴ τῶν δ πνα στρατοπεδεύειν, τῷ ὄντι στρατεύειν τοῖς χιλιάρχ ἐξελθεῖν δὴ τῷ ἐνέδραν. καὶ κεῖνοι τὸ κατὰ στ ταγμάτων ἀναμνησθέντες δὴ τὸ στρατὸ πόλεως ἀγρι λὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα στείσαντες τὰ μάλ πολλοῖς τραύμασιν ἀναιρῶσιν. ὑρκανὸς δὲ στρατόπ μὲν ἐκλυθεὶς ἐπὶ ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνε κῶν, ἠρῴδου διηρώτα τίς ὁ κτείνας εἴη μάλιχον. ἀπ κεναμμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων δὲ καισὶς στρατ γμα, καισὶ ἄρα ἔφη, καὶ μὲ σὺν τῷ πατρίδα σώ ζει, τὸ ἀμφοτέρων δίκαιον ἀνελών. εἴτε δὲ ὀρθῶ ὑρκανὸς ἔτως, εἴθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ μεγαλοψυχ χρεὼν εἰπεν, ἄδηλον ἐστὶ ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ἔτως ἡρῴδης μετῆλθεν.

Κάσσιος

ΚΕΦ. ι.

Κασσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλκει μὲν στρατιὰς ἐπαναστὰντι Φασαήλῳ, καὶ κτῖναι τὸν ἐπὶ μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνεῖσθαι θέλοντι· ἡρώδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν ἤδη φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκὸν, ὡρμημένῳ δὲ βοηθεῖν, ἐὰν νόσου κατέχηται. καὶ οὕτω φασαήλῳ καθ' ἑαυτὸν ἔλκει, θεῖ γιγνόμενος, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἔλκει συμπράξειε, καὶ ὅτι θεριοῦται τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὸ φρούριον καταλαμβάνοντα. πάλαι γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μασσάδα. ὁ μὲν οὖν τι πρὸς τὴν ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν ἀναῤῥωθεὶς, πάντα ἄλλα ῥᾳδίως λαμβάνει, κἀκεῖνον ἐκ τῆς μασάδος ἱκέτην ἀφῆκεν· ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μαρίωνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη τρία κατειληχότα τῶν ἐρυμάτων. τοὺς δὲ ληφθέντας τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὐνοιαν ἑαυτῷ τῆς πόλεως καὶ τὸν τυράννου μῖσος ῥᾳδιουργούμενος. ὁ δὲ μαρίων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισαρος, τυραννίσι πᾶσαν ἀλαλάζοντι τὴν συρίαν. κτῖναι δὲ τὸν πρὸς ἡρώδου ἔχθος, συνέλαβεν ἀντίγονον τὸν ἀριστοβούλου, καὶ τὸν πλέον ἀλλὰ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι πεισθεὶς μετὰ βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος· ἀντίγονον, πρὸς τούτους ἡρώδης ἀντιπαρεσκάμμενος ὅπως τῶν ἐμβολῶν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅπου τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ πρότερον πάλαι, τότε ὡκείωντο διὰ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὑπεναντίωσιν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκε γυναῖκα τ' ὀπιχωρίων, οὐκ ἄσημον, δωρὶς σκαλεῖτιν, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ἀντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδοῦν τε ὑρκανοῦ μαρίαμμιλον, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ δὲ κάσσιον μὲν φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν ἥκουσαι, ἐπὶ δὲ τὸν ἀσίαν ἀντώνιον, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγοροῦντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον τὸ βασιλείαν ὑρκανῷ τιμῶν, πρὸς ἃ παρὼν ἡρώδης, καὶ πολλαπλασίως οὐκ ὀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἔστω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν, αὖθις δὲ οἱ ἐν πόλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντιόχειαν δάφνην ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῇ κλεοπάτρᾳ ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβεύσαμενοι τοὺς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σοφῶν διαφανεῖς κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ἦσαν δὲ μασσαλᾶς ὁπλογούμενος, συμπαρεσκευάσατο ὑρκανὸς ἀλλὰ τὸ κηδεστὴς ἀντωνίου ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διεπυνθάνετο τοὺς ὁπλιτοδιοπέρους ὄντας ἀρχὴν. ὃ δὴ, τοὺς μὲν τὸν ἡρώδην πρεσβεύσαντος, ἡδέως, ἰδὼν γὰρ, ἤδη καὶ ξένος αὐτῆς πατρῷος δεχθεὶς ὑπὸ ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅπως εἰς τ' ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, πρεσβυτὰς ἀποδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν διοικεῖν τ' ἰουδαίαν ὁπλιτέων. πρεσβευσαμένων δὲ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

CAP. X.

POstquam vero Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum movisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cujusquam auxilio superavit Felicem: probrumque ingrati objiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Jam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, ut convaluit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire jussit, una & sibi civitatis benevolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adjutorem incepti habebat. Cuncta vero socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Judææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in ejus familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes jampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cujus pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi, Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis civitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Judæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: qvod, illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia, placatum sic Antonium affecit, ut ne verbum qvidem inimicorum ejus pateretur audire. Et tunc qvidem ita digressi sunt, Qvum autem denuò Judæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ jam servientem, delecti à cæteris, qvi eloqventia & dignitate præstabant, adversus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisqve partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, qvinam essent regendis rebus aptissimi. Cumqve is Herodem, ejusqve fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeqve ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Judæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Judææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, qvos etiam pene occidit. Cæteros autem rejecit cum injuria: unde major tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendissent, occideret: præceptoque, ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonii suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulneravit. qvorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant, qvi rescebant: perturbando enim civitatem, Antonium irritabant, ut etiam qvos in vinculis haberet, occideret.

Ἀσυλλαβῶν ἔργυσιν, οὓς καὶ ἀνελεῖν ὥρμησαν. τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασαν. ἐφ' ὃ μείζων ἐν τῇ Ἱεροσολύμοις γίνεται ταραχή. χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὡρμημένος. ὧν ἐπὶ τέτοις κεκραγότας, ἐκπέμπει τὴν ἀρχοῦσαν τῶν Τυρίων, κολάζειν ἐφεῖσάς οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπὸ αὐτοῦ καταστᾶσι τετράρχαις. ἐφ' οἷς πολλὰ παρὰ μέρος παρελθὼν ὁ Ἡρώδης σὺν Ὑρκανῷ, μὴ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γένεσθαι, φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῶν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, ἀντέκπεμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν. ὧν ὅσοι [redacted] τὰ μὲν τραύματα ἰσχυτέως ἤνεγκαν τοῦ Ὑρκανοῦ. νῦν μὲν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, [redacted] τὰ μὴ τὴν πόλιν σωτηράσοντες, παρῴξυνον τὸν ἀντώνιον, ὡς τε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Judæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. lib. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi, Minnæi filii, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet, ut Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo jussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluserunt, cum Ptolemaidenses eum & Sidonii recepissent. Illi autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Judæam jussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Judæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum, qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos invicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totaque civitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Invasisque de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit, & hos in civitatem, alios in fanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & civitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit,

ΚΕΦ. ια.

Μετὰ δὲ ἔτη δύο, Βαρζαφάρνης ὁ παρθων σατράπου σὺν πάκορῳ τοῦ βασιλέως υἱῷ συγχέων καταχόντος, λυσανίας ἀναδεδεγμένος ἤδη τὴν ἀρχήν, ὃ πατρὸς τελευτήσαντος, πολεμαίῳ δ' ἦν ἔτος ἕβδομον ἄγοντι, πείθει τὸν σατράπην ὑποσχόμενος χιλίων ταλάντων, καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ἐπὶ βασιλείαν τὸν ἀντίγονον, καταλύσαντα δὲ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑποταχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦκεν ἐπὶ τὰ παράλια, βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείου πορεύεσθαι ἐκέλευεν. τῶν δ' ἐπιθαλατίων τύριοι, πάκορον οὐκ ἐδέξαντο, καί τοι πολεμαέων καὶ σιδωνίων δεδεγμένων. ὃ δὲ οἰνοχόος τινὶ τῶν βασιλικῶν ὀνόματι μοῖραν τὴν ἐπικαλουμένην ταῦρον, ἐκέλευσεν εἰς τὴν ἰουδαίαν, καταισχυνόμενόν τε τὰ τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι βουλήσοντα ἀντίγονον. τὴν δὲ λεγομένων τὸ καρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι συναθροίσαντες πρὸς ἀντίγονον, προθύμους ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἠνυσμένης συμβολῆς, ἀσάμενοι τοὺς πολεμίους, καὶ διώξαντες ἐπὶ ἱεροσολύμων ἔθεον. ἠρώδου δὲ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. ὑρκανοῦ δὲ καὶ φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς κρατερῶς ἐκ φυλακῆς τὴν ἀγορὰν συνέρηγνυτο. καὶ δὴ τρεψάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ περὶ ἠρώδην, κατεκλείσαν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φρουροὺς αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῆς πλησίον οἰκείας ἐγκατέστησαν. τούτους μὲν σὺν οἰκτρῷ ἐσπάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἠρώδης δὲ δῆμου πολλοὺς κατ' ἐργολαβὸν τῶν ἀποδιδομένων, ἀναιρεῖ συμβαλών, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπικρατούντων ἀλλήλοις κατὰ λόχους, φόνος ἦν ἀμάλεκτος. ἐνστάσης δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, πᾶσι πρὸ τοῦ ἱεροῦ πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπιμπλαται τὸ πλέον ἀπόλιτον. καὶ φασαήλου μὲν τὸ τεῖχος, ἠρώδης δὲ μετ' οὐ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοὺς πολεμίους ἀπὸ μεσημβρινοῦ ἀσυντάκτους κατὰ τὸ προάστειον, πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ, τρέπει δὲ πάντας. ἔνθους μὲν, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείει. κἀν τούτῳ ἀλλαχοῦ μὲν ἀντίγονος προσκαλεῖ, πάκορον εἰσαφέναι. φασαήλου δὲ πεισθέντος τῇ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν παρθον εἰσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων.

προφάσει μὲν ἥκοντα ἐπὶ παύσει τῆς στάσεως, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνεδρεύσαντα ἀνέπεισε πρὸς Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρῴδου, καὶ φυλάττεσθαι κελεύοντος ἀνελεῖν τὸν Ἡφαιστίωνα, ἀλλὰ μὴ ταῖς Ἡφαιστίωνος ἐαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς Βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν μὲν ἀγνοοῦντα καὶ Πακόρου, ὡς ἦθος ὑποπτεύοιτο, καταλιπόντες παρ' Ἡρῴδῃ τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς πρεσβεύειν Φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύτατα τῆς Γαλιλαίας, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεστῶτας, καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τοὺς δ' αὐτεξούσιον δ' ἐνστάντας πανούργως σφόδρα, καὶ τοῖς φιλοφρονήσεσι τὴν Ἡφαιστίωνος καλύπτειν ἐπεχείρουν. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρουῦσιν ἐλόχα. τοῖς δ' εὐθέως γένεται τῆς Ἡφαιστίωνος, καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν ὑφ' Ἡρῴδου Γαλαστίων χωρίων, ὁ καλεῖται Ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τοῦ τι ὑποσχέσεως ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς ἀντίγονος τὰς γαμετὰς τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἐν πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθένοις. ὅπερ δὴ προλέγοντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ἐπὶ τῶν βαρβάρων ἀεί, πάλαι δ' ἂν καὶ σωτηλήφθησαν, εἰ μὴ τρισὶν ἡμέραις ἐν ἱεροσολύμοις ἡρῴδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ παρορμῶντος τὸ κατ' αὐτοὺς φυλάξασθαι. ταῦτ' οὐκ ἐπὶ λόγοις ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πέρᾳ θεν αὐτῶν ἔβλεπον. ἃ μὴν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ ἀποτρεπόμενος ὀφελίας Φαβίλλου, πέπεικε γὰρ ἐπὶ σαραμάλλα τῷ πλουσιωτάτῳ τότε σύρων τῇ συντάξει τῆς Ἡβυλλῆς ὅλης, καταλιπὼν ὑρκανὸν ἐπέμενεν, ἀλλὰ τῷ πατρὶ προσελθὼν ἀντικρυς ὠνείδιζε τῇ Ἡβυλλίδι, καὶ μάλιθ' ὅτι ἥμοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν. πολλῷ καὶ μᾶλλον αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχνεῖτο, ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα πανοῦργος ὁ πάρθος, ἀπολογίαις τε καὶ ὅρκοις ἀποκδυσάμενος τὴν ὑποψίαν, ὥχετο πρὸς πάκορον. ὑφ' ἡσὶ δὲ τῶν καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προσεπέπακτο Φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν σωτελάμβανον, τά τε ἄλλα πρὸς τὴν Ἡπειρωτικὴν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρῴδην ὁ πεμφθεὶς εἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τοῦ τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπλωκέναι τὰ μελλοῦντα τῇ ἐπιβουλῇ αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως ὑπὸ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. οὔτε γὰρ ἐαλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ προέσχεν οὐκ ἐπιβουλῇ, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο Φασάηλος ἔτυχεν ἢ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν σωειλημμένον, καὶ προσέτι ὑρκανοῦ θυγάτηρ μαριάμμη σωετωπάτη γυναικῶν κατεπτοεῖτο, μὴ προσέσται, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἐπὶ τῶν μὲν πάκορον σκεπτομένων πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσαιεν, οὐ γὰρ ἐκ φανεροῦ οἷόν τε τὸν ἄνδρος οὕτω δυνατὸν ἐπεγχειρεῖσθαι, προλαβὼν ἡρῴδης μὴ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ ἰδουμαίας ἐχώρει λάθρᾳ τῶν πολεμίων. αἰδόμενοι δ' οἱ πάρθοι καταδιώκειν. καὶ κεῖθεν τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς

A Prætextu quidem componendæ ſeditionis venientem, re autem vera ut adjutaret Antigonum. Denique Phaſaëlum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficiſceretur: quamvis multa diſſuadente Herode, atque ut inſidiatorem occideret, neve ſe ejus fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus ſuſpectus eſſet: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, qvos Eleutheros vocant, cum cæteris Phaſaelum proſequebatur. Sed ubi ad Galilæam venerunt indigenas quidem diſſidentes atque armatos offendunt: ſatrapam vero conveniunt ſatis callide & officiis dolos tegentem. Denique poſtquam dona eis dedit, redeuntibus inſidias poſuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen C eſt Ecdippon. fraudem intelligunt. Ibi enim de promiſſis mille talentis audierunt: & quod Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipſi haberent, inter quingentas Parthis devoviſſet: quodque ſibi ſemper a Barbaris præſtruerentur inſidiæ, ac olim capti eſſent, niſi mora fuiſſet, dum Hieroſolymis caperetur Herodes, ne ſibi præſcius, quæ de his agerentur, caveret. Hæc jam non D verba erant ſolum, nam & cuſtodes haud procul abeſſe conſpiciebat. Et tamen Phaſaelus Hyrcanum deſerere non ſuſtinuit. quamvis eum ſæpius moneret Offilius, ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditiſſimus dixerat: quemadmodum eſſent omnia de inſidiis conſtituta. Sed convenire ſatrapam maluit, atque in os exprobrare, qvod ſe inſidiis appetiſſet: ac maxime E quia pecuniæ cauſa talis extitiſſet, cum plus ipſe pro ſalute daturus eſſet, qvam pro regno promiſiſſet Antigonus. Ad hæc Parthus ſubdola ſatisfactione jureque jurando ſuſpicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: ſtatimq; à Parthis qui remanſerant, quibusque juſſum erat, Phaſaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, perjuriam ſimul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc miſſus, Herodem capere molieba- F tur: eumque fallere, ut extra murum procederet, ſicut ſibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem ſuſpectos habere ſolitus Barbaros, & tunc minime dubitans in hoſtes incidiſſe literas quæ inſidias indicarent, prodire nolebat: quanquam ſatis idoneam cauſam Pacorus obtenderet, epiſtolas portantibus obviam ire debere: nec enim G ab hoſtibus eſſe captos, aut quicquam de inſidiis, ſed quæ Phaſaëlus geſſiſſet, his contineri. Jamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem ſuum Phaſaëlum eſſe correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentiſſima fœminarum multis eum precibus ne prodiret orabat: neve ſe crederet manifeſtis jam conatibus Barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum ſociis deliberante, quonam modo clam pararet inſidias, nec enim fieri poſſe ut tantæ ſapientiæ vir ex aperto circumveniretur, nocte Herodes cum propinquiſſimis ſibi ad Idumeam ignaris hoſtibus proficiſcitur. Eo cognito, Parthi perſequebantur. Et illi matrem quidem fratresque ſuos;

desponsatamque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter jussit. Ipse autem caute cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes conflictus interemtis, ad castellum Massada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Judæos expertus est: Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen civitatis stadio aliquandiu etiam acie decertaverunt. ubi Herodes victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornavit regia, arcemque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocavit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adjungebat. Postea vero quam Thresam Idumææ pervenit, occurrit ei frater Josephus, turbamque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quam novem millium multitudo. Itaque paruit Herodes ejus consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximeque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram civitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum vero spe minores inveniebantur: quoniam Herodes jampridem Barbarorum perfidiam suspicans quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo ante comportaverat: ejusqve sociorum itidem quisque fecerat. Verum tamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc injuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa qvoqve civitate vastata: nec solum Antigonum regem constituerent, verum etiam Phasaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli vero virtute præventus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, qvod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi ejus causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleverit, eoque illum pacto peremerit. Utrumvis autem verius sit, præclarum habet initium. Deniq; ajunt eum prius quam efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, qvod Herodes evasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

A καὶ τὰν καθωμολογημένων παῖδα μὴ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προσέχας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τοὺς Βαρβάρους. καὶ πολλοὺς μὲν πάσαις προσβολαῖς ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέρους τῷ φυγεῖν πάρθων ἰουδαίους ἐπείρασεν, ἐπιχλήσαντας μὲν διὰ νεκρῶν, ἀπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀθρόως παραταξαμένους διὰ κρότου πολὺν χρόνον. ἐνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκροπόλων ὀχυρωτάτων ἀνεδήματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν καὶ τότε μὲν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, αὖθις προσεγίνοντο πολλοὶ καὶ τῇ θρῆσσαν ὑφορμούσῃ τῆς ἰδουμαίας ὑπήντησε. καὶ ἀδελφὸς ἀπαντήσας, σπουδάζοντας πολλοὺς τῶν ἑπομένων διαφορεῖσθαι. μὴ δὲ ἐν πενίᾳ ἔχειν δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δὲ ὡσεὶ ἐννακισχίλιοι. πλῆθος οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῷ χρείας διαφῆκεν ἀνὰ τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταίσχων, εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δὲ ἐνταῦθα τὰς γυναῖκας ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τὴν πτῆσιν πρὸς πλειόνων, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο. παρῆσαν δὲ ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν τραπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας ἐσπιπτόν, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ἃ δὲ ἐν πολλοῖς τριακοσίοις ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύασε, καὶ τῶν αὖθι προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. πάρθοι γὰρ μὴ τὰς ἁρπαγὰς δεῖ πιστεύτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τὸ καταστῆσαι βασιλέα ἀντίγονον, ἀλλὰ καὶ ὡς δοῦλον αὖθις φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀκίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν προσαπέσκοψεν αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τῆς ὀδόντων, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δυνάσται τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. τὸ φασαήλου γὰρ ἀρετῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν ἐκράτει. καίτοι ἡρώδου μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγωνέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, πεισαι μὲν τὴν καταπροφὴν τῆς βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δὲ ἰατρὸς ὑπὸ ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐπιθεῖναι τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ὑπάρχον δὲ ἐν ἀληθείᾳ ἤδη, τὴν δεξιὰν ἔχειν λαμπράν. φασί γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, παθόμενον ὑφὸ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νῦν ἔφη δεῖν θυμοῦ ἄπαυστον, τὸν μεταδυόμενον τοὺς ἐχθροὺς ζῶντας καταλιπόντα. ὁ μὲν οὖν οὕτως πλάσται. πάρθοι δὲ καὶ τὰ διημαρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθιστᾶσι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντίγονον τὰ πάγματα, δεσμώτην δὲ ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν παρθυηνῶν. ἡρώδης δὲ σωτηνώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπειγόμενος χρήματα Φασαήλου τε τῶν Βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γάρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄραψ γένοιτο, καὶ δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον θεὶς τὸν λυτρούμενον παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν ἑπτά. τάλαντα δὲ ἦν ἕτοιμα τριακόσια δόναι, προσηνεγκόμενος τυρίους συγκαλουμένους. τὸ μὲν οὖν παιδίον αὐτὸ παρῃτεῖτο καὶ Φασαήλου πονηρὸς εἰς κενὸν ἡρώδου φιλαδελφος ἦν. οὐ μὴν ἀδελφὸν γε ἄραψιν ηὗρεν Ἡρώδης φιλίαν μνώμενον. ἐ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μᾶλλον, προπέμψας τὸν ἐκ τῆς χώρας. προσεποιοῦντο ἀναστρέφειν, προφάσει μὲν χρημάτων παρόντων, διαμηνυόντων δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν Ἡρώδην τὸν ἄραβα. τῷ δ' ὄντι προσαιρούμενος κατασχεῖν τὰ ἀντιπάτρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιδοῦναι χρῆναι χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τὰ ἀναιδέστατα τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τοὺς ἀντιπάτρου δοκοῦντας ἐξελοῦσιν. ἦσαν γὰρ καὶ αὐτοῖς οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας ἀφ' ὧν, ἀπὸ φιλτάτους ἦλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκεκραγμένος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' ἀγορᾶς. καὶ τῇ μὲν πρώτην ἐπέσχεν, κατὰ τῶν ἀποχωρίων ἱερὸν αὐλίζεται τοὺς ἀποστραφέντας ἀναλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκούρουραν προσελθόντι, τὸν ἐκεῖ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. προσλαβὼν γὰρ πένθος ἐπὶ πένθει, ὡς ἀπῃτήκατο φρονιμώτερος, ἦν προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ἐ ἄραψ μετανοήσας, ἔπεμψε μετὰ τάχους τοὺς ἀναγαλεσομένους τὸν ὑβρισμένον. ἔφθανε δὲ καὶ τοῦτους ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ἀπὸ τῶν ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τιμῶντι φήμῃ, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, προπέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, φρατηρὰν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. ἀλλ' ἀκριβοῦντος τὰς ἀφορμὰς τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τῶν χειμώνων ὑποδείσας, μήτε τοὺς περὶ τὴν Ἰταλίαν δορυφόρους, ὅπη ῥώμης ἔσαλτο. κινδυνεύσας δὲ καὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον ἀφικνεῖται, σφόδρα πρὸς πάντων πολέμῳ πεπυκνωμένων. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ πολεμοῦντος καὶ συμφίλου τῶν φίλων, καὶ ὡς ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ μὲν τὴν πατρῴαν φιλίαν ἐνετύγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ, καὶ τὸ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅπερ τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένους, μετὰ χειμῶνος πλεύσας ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης. ἀντωνίου δὲ ἤκουσε πρὸς τὴν μεταβολὴν οἰκτῳ, καὶ μνήμῃ μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δὲ ὅλον, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ δ' παρόντος δεξιάν, ἐγνωκὼς τότε βασιλέα καθίσαι ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐπέστησε τετραρχίαν. ὑπῆρχε δ' οὐκ ἔλαττον τὸ εἰς ἡρώδην φιλοτιμίας, ἢ πρὸς ἀντίγονον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ φυσιῶδή τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

A in Arabiam, velut adhuc vivo fratre suo festinabat: ut pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat avaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiæ, animoque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, qvod redemptionis causa præberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreverat, interpositis precationi Tyriis. Sed profecto studium fortuna prævenerat: & Phasaelo mortuo nequicqvam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas salvam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimum reverti eum ex finibus suis jubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse ut Herodem Arabia pelleret: certa vero causa fuit, qvod vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid ejus filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus, Impudentiæ vero suasores habebat, qui Antipatri vellent abjurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaque respondit nunciis, quæ dolor imperavit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, divertit. Postero autem die cum Rhinocoluram perveniisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoque tanto luctu, qvantum curarum æstum deposuit, ibat ulterius. Itaque Arabem sero facti pœnituit: & qui revocarent eum, quem contumelioſe tractaverat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium pervenerat: ibique transitu prohibitus ab ejus rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemque reveriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem civitatem, à Cleopatra honorifice susceptus est, decem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem neque marina discrimina, quo minus navigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam vero periclitatus majore oneris parte rejecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassii vexatam, salvus evadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinii receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat navim triremem: eaque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum convenit Antonium: eique tam suas quam totius generis clades exponit: qvodque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex navigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidem junctæ cum Antipatro dexteræ, tum vero ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem constituere proposuit Judæorum, qvem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam favore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur.

Ant. lib 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo qvam ipse paratius renovantem Antipatri expeditiones, qvas in Ægypto cum ejus patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis benevolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum convocabat ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris ejus merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, qvo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum qvod intra breve tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea qvoqve populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curavisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones *Ant. lib. 14. cap. 23.*

EOdem vero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Unde Josephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum adverso casu revertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Judæam venit: verbo quidem ut Josepho & qui una obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem vero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adjumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil in- *Ant. lib. 14. cap. 24.* quietaret. Jam vero navi ex Italia in Ptolemaidem devectus Herodes, non parva manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam adversus Antigonum properabat, Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in civitatibus, quæ propter Parthos evenerant, componebat. Silonem vero Antigonus in Judæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opem egebat: in dies enim singulos, qvo magis iter promovebat, augebantur ejus copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Joppe. Hæc enim prius, qvod hostilis esset, eximenda

A κρίσεως μὲν ἐν εἶχεν ἐπιμέτρου αὐτῷ τὴν ἀπο-
στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' ἀμφότερα εὐνοῦ τῷ πα-
συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοι-
τοῦ γε μὴν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. σωτῆρα δ' αὐτὸν
λὴν ἐφ' ᾗ μεσοπαλάς, καὶ μετ' ὀλίγον ἀρξάμενος
ναὶ μὴν τὸ ἡρῴδην, τάς τε πατρῴους εὐεργεσίας, τὴν
αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἅπαντα
ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν ἐμέλλον
B τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐξ παρθεν λαβεῖν τὸ ἐχθρὸν
ους ὑπερεμδών, τῆς δ' συγκλήτου πρὸς ταῦτα κι-
νης, ὡς περελθὼν ἀντώνιος, καὶ τὸν τὸν δ'
πόλεμον βασιλέων ἡρῴδου συμφέρον ὑπο-
ψηφίζοντας πάντας. λυθείσης δ' τῆς βουλῆς,
νιος μὲν καὶ καίσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην
πρόσθεν δ' σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, ἃ ὑπατεύ-
σοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ κατὰ
C τὴν πρώτην ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέραν. ἀπὸ
εἰσία αὐτόν.

ΚΕΦ. ιβ.

ΠΑρὰ δ' τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐν
τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὑπ-
ἀφθόνους παρεχομένους, πανταχόθεν δ' ὕδατος.
ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν ἀφθονίοις τοῖς
εων, ἐβουλεύετο εἰς ἀραβίους, ἀπορίᾳ
ἡρῴδην ἀπαρασκεύων μέλλων μεταμέλειν.
D καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ τῇ τῶν ὑετῶν
δου σωτηρίᾳ πλεῖον ὕσας. τῶν γὰρ ἐνδοχείων
ἀναπληθέντων ὡς ἐπὶ ἐχρῆζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπὶ
ἤδη τοὺς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερὰς
πολεμούμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθει-
μέλει ἐν ἅπασιν ὑφίστασαν, ἔστι δ', ὅπη καὶ αὐτοὶ
τῆς ἀνέστρεφον. κἂν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων
τῆς πεμφθεὶς ὑπὸ συρίας πάρθους ἀνακο-
E ἐκείνους ἐς ἰουδαίαν παρεσάλει, λόγῳ μὲν ὡς βο-
σων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον δῶρα μεγά-
ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπὶ
δη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μ' τῆς ἰδί-
δυνάμεως. σίλωνα δ' συμμείξαντα τὴν κατάλοιπον,
μὴ καταφώρων τὸ λῆμμα ποιήσαι πάντας ἀπε-
σεις. ἀντίγονος δ' πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπιμε-
αὐτῷ, σίλωνα τέως ἠρέμα ἔσεσθαι, ἐς μακρὸν ἐπή-
τοὺς ἐλπίδας. ἤδη δ' ἡρῴδης καὶ ἀπὸ τῆς
F ὁπὸ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγαγὼν ἱκα-
μὲν οὐκ ὀλίγους, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε
τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων
πόλεων τε καὶ σίλωνος, οὓς δέλλιος ἐπ' ἀπο-
πεμφθεὶς, ἡρῴδου συναγωνιστὴς ἔστειλεν. ἐπῆγον
βεντίδιος μὲν, ἐν τῇ πόλει, τοὺς ἀμφὶ πτολε-
ραίας καθίσας μόνος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, τοὺς
σιν ὑπ' ἀντίγονον διεφθαρμένους. οὐ μὴν ἀλ-
G ἰσχύος ἦσαν, πρεσβύτου δ' αὐτοῦ, καὶ ἡμέρας
ξετο τὰ τῆς διαβάσεως, καὶ πολὺν ἐλθεῖν, πᾶσι
λιλαία προσέμενε. προῦκειτο μὲν σωτήριον
τὸν ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπό-
ἰόππη. πρῶτον μὲν, ἐχθρὰν οὖσαν, ἐξε-

πεῖρον, ὡς μὴ χωρῆντ⊙ ἐπὶ ἱεροσολύμων, κ᾽ νώτ᾽ A videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam,
τ᾽ τῆς ἐχθροῖς ἔρυμα κατελίπητο. σωπᾶπε ὃ ☾ σίλων receptaculum à tergo aliquod inimicis relin-
ἀσμ᾽ένως τῆς ἀπαναῤῥύσεως τ⊙φάσιν δίρων. ὡς δὲ quereturSilo autem jungit agmina, inveniſſe
προσέκειντο ἰσθμῷ ὀλίγοι δ᾽ωκόντες, ἐπὶ τοὺς ἡρώδης ἐκ- gaudens reſiſtendi occaſionem, quod eum perſe-
βαμὼν μετ᾽ ὀλίγου σίφους, τρέπε ὃ ταχέως, κ᾽ σίλωνα cutio premeret Judæorum. Hos autem Herodes
ἀμωσώζει κακῶς ἀμυνόμ᾽νον. ἔωσπα ἰσπτῶ ἐλαῶν, parvæ manus excurſatione perterritos, mature
πρὸς τ᾽ μασάδεν ῥυσ᾽μῷ⊙ τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. κ᾽ in fugam vertit, & Silonem male repugnantem,
τῶν ἐπιχωρίων, οὓς μ᾽ν, πατρῴα φιλία πρ⊙ῆγ᾽, οὓς periculo eripit. Deinde capta Joppe, ſuos libe-
ὃ, τὸ αὐτὸ κλέος, οὓς ὃ τ᾽ ἐξ ἀμφοῖν ἐυεργεσίας ἀμοιβή. B raturus ad Maſſadam feſtinabat: dum indige-
πλείους γε μὴν ἐλπὶς, ἀπ᾽ ἐκ βασιλέως βεβαίᾳ. δυσκί- narum alios amicitia paterna ſibi ſociaret, alios
νητος ὃ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. πρ⊙ίεντο δ᾽ ἀντίγον⊙ ipſius gloria, nonnullos utriusque beneficiis de-
ἐπήρᾳε, τὴν ἐπιτηδεια τῶν παρόδων πρ⊙λοχίζων. ὃν bita viciſſitudo: plurimos tamen ſpes, ut a re-
ἐς φόδεν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἐλαπεν. ἡρώδης ὃ ge certiſſimo. Jamque validiſſimas quæſierat
πύς τ᾽ ἐκ μασάδας οἰκείους ῥᾳδαλαβὼν ῥᾳδίως, κ᾽ militum copias: ſed Antigonus iter ejus impe-
ἔβησε τὸ φρούριον, ἦκε πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σωπᾶ- diebat, loca inſidiis opportuna præoccupans,
πε ὃ αὐτῷ τὸ μ᾽ σίλων⊙ στρατιωτικὸν, κ᾽ πολλοὶ unde nullum aut minimum afferebat hoſtibus
τῶν ἐκ τῆς πόλεως τλεῖ ἰσχὺ κατεπαλαῤῥῆτες. στρατ- C detrimentum. Herodes autem facile receptis ex
πεύδυσα μ᾽νου δὲ κ᾽ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα ἔ ἀστ⊙, Maſſada pignoribus ſuis & rebus, à caſtello in
οἱ ταύτης φύλακες, ἐπέῤῥεον τὰ κ᾽ ἐξηκόντιζον αὐτός. Hieroſolymam perrexit. Cui ſe Siloniis milites
ἄλλοι ὃ κ᾽ σφ⊙ ἐκ ἔοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν πρ⊙- & multi ex civitate junxerunt, virium ejus time-
πταγ᾽μῶν. ἡρώδης δὲ, τὸ μ᾽ πρῶτον, κηρύσσειν ἐπὶ re perculſi. Caſtris autem poſitis ad occiduam
τὸ τεῖχ⊙ ἐκέλευεν, ὡς ἐπ᾽ ἀγαθῷ τε παρ᾽ῆ ἔ δή- regionem oppidi, cuſtodes ejus partis ipſum ſa-
μου, κ᾽ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μητε τοὺς ἐ- gittis & jaculis impetebant: ab aliis vero per cu-
χθροὺς ἀμυσ᾽μῷ⊙, δώσων δὲ κ᾽ τῆς διαφορωτά- neos excurrentibus primæ frontis acies tenta-
τοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ ὃ ἀντιπαρῆγορωῶτες οἱ πρὸς bantur. Herodes autem primo circa muros præ-
τὸν ἀντίγονον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων ἐῶν D conis voce declarari juſſit, populi ſe bono & ſa-
πυὰς, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυέσθαι τοὺς luti civitatis adveniſſe: pœnasque ab nullo
λοιπ᾽ ἔ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, ταχέως quamvis manifeſto inimico repetiturum, ſed diſ-
ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔν- cordiſſimis etiam offenſarum oblivionem datu-
θα δὴ κ᾽ σίλων ἀπεκαλύφατο τλεῖ δωροδοκίαν. ἐπι- rum. Deinde cum allocutionibus contrariis pars
σκδασσ᾽μῷ⊙ γ᾽ πολλοὺς στρατιωτῶν, ἀπαίνιν ἐπιση- Antigoni obſtaret, quo minus aut præcones ex-
δείων ἀναβοᾶν, κ᾽ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτῆν, audire, aut voluntatem mutare qvispiam poſſet,
ἀπᾶγόν τε ὀφὰς χειμερ⊙ιοῦντας εἰς τοὺς ἐπιτηδείους qvod reliqvum erat, ſuis imperat murorum de-
τόπους, ἐπειδή τε πρὸς τλεῖ πόλιν ἦλ᾽ ἔρημα, πάντα τῶν E fenſores deturbare: atqve illi ſtatim ſagittis cun-
πρὸς ἀντίγονον πρ⊙αναστάσαι μ᾽νων, σκίνει τε τὸ στρα- ctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiqve
τόπεδον, κ᾽ ἀναχωρῆν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δ᾽ ἐντυγχά- tunc Silonis detecta corruptio eſt. Multis enim
νων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἠγεμόσι, κ᾽ κ᾽ πλῆθ⊙ militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſa-
τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπᾶν αὐτὸν, ὑπό τε riis acclamarent, pecuniamqve alimentis poſce-
κάμα⊙ κ᾽ ἀντωνίου κ᾽ τῆς συγκλήτου πρ⊙πεμ- rent, atqve hyemandi gratia in loca opportuna
φθέντα. λύσειν γ᾽ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. κ᾽ dimitti (nam civitati proxima deſerta erant, ita
μ᾽ τλῷ δέησιν, δ᾽ῆεως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τλῦ χώραν, omnibus ab Antigono antè proviſis) & incitabat
πανταύτλῳ αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς F exercitum, & ipſe recedere conabatur. Herodes
πάσας ἀποκόψαι τὰς σίλων⊙ πρ⊙φάσεις. εἴς τε τὰς autem non ſolùm duces qvi Siloni parerent: ſed
ἑξῆς ἡμέρας μὴ ἀθυμεῖν τλῦ χορηγίαν πρ⊙σκόμε- etiam milites ubi plurimi eſſent conveniendo,
κ⊙, ἐπέστελλε τοῖς πρὸ συμάρειαν, ὡκείωτο ὃ ἡ πόλις rogabat ne ſe deſtituerent, qvem ſcirent à Cæſa-
αὐτῶν, σῖτον, κ᾽ οἶνον, κ᾽ ἔλαιον, κ᾽ βοσκήμαται κα- re & Antonio & ſenatu deductum in uno die
τάγειν εἰς ἱερεχοῦντα. ταῦτ᾽ ἀκούσας ἀντίγον⊙, διέ- pollicitus eos penuria ſolvere. Deinde hæc pre-
πεμψε πρὸς τ᾽ χώραν, εἴργειν κ᾽ λοχᾶν τοὺς στενωπούς catus ipſe agros adit: tantamqve his exhibuit
κελεύων. οἱ δ᾽ ὑπήκουον, ☾ πλῆθος ἐπλήτ᾽ ὑπ᾽ τ᾽ copiam commeatus, ut Silonis omnes accuſatio-
ἱεριχοῦντα σωηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ᾽ ἐπὶ τῶν ὀρέων nes perimeret. ſimulqve proſpiciens, ne vel in
ῥᾳδ᾽ φυλάσσοντες τοὺς τὰ πιτηδεια σκοπίζοντας. οὐ G poſterum miniſtrare deſinerent, accolas Sama-
μὴν ἡρώδης ἠρέμει δέκα ὃ σπείρας ἀναλαβών, ὧν πέν- riæ per epiſtolas admonebat (nam civitas ejus
τε μ᾽ ῥωμαϊκὴ, πέντε δ᾽ ἰουδαίων ἦσαν, ἐχουσῃ κ᾽ ſe clientelæ dederat) ut alimenta & vinum & ole-
μισθοφόρους μιχάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, um, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi
ἐπὶ τλῷ ἱερεχοῦντα ῥᾳδ᾽γένε ὃ. κ᾽ τλῷ μ᾽ πόλιν audivit Antigonus, ſtatim qvi frumentatu hoſtes
prohiberent, atqve inſidiis opprimerent, per agros dimittit. Illiqve juſſis obediunt, & magna jam ma-
nus armatorum ſuper Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autem montibus inſidebant, ſiqvi
exportarent victui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes otioſus erat, ſed decem cohor-
tibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Judæorum, quibus permixti erant etiam
mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta pervenit: & civitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos vero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam civitatem irruunt, eamque diripuere, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reversus est: Romanumque militem in his quæ sibi accesserant civitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus qvoqve Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Josepho, communivit, ne quid novi cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberaverat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata ut cætera Galilææ subverteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime ningeret, pervenisset, facillime civitatem capit, custodibus ejus ante aggressionem fuga dilapsis: ibiqve suis militibus, quos hyems fatigaverat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) adversus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quam belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, unaque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu supervenit. Nec tamen ejus incursum hostes extimuere, sed armati obviam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subvenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos usque ad Jordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluvium disjecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis dividendo: eorumque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro venalium consuleret, muroque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Judææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse adversum latrones in speluncis habitantes movet exercitum. Illæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiqve inaccessæ, transversosque tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

A κατελελειμμένων εἰς ὄρος ἰσχυρόν. πεντακοσίους δὲ τοὺς ἄλλους καὶ γυναῖκας σὺν γυναιξὶ καὶ ἡλικίαις αὐτῶν μὲν οὐδὲν ἀπολύσας λαβών. ῥωμαῖοι δ' ἐπεισπεσόντες, τὴν λοιπὴν πόλιν διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἱερεχώντος μὲν ἐν Φερορᾶ ἐβασίλευσε καταλιπὼν ἐπιστρέψε, καὶ χειμερεύουσαν τὴν ῥωμαϊκὴν στρατιὰν εἰς τὰς προσκεχωρηκυίας πόλεις διέφθειρε ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπιτυχὼν

B ἀντίγονον ὧδε τῆς σίλωνος δωροδοκίας, ἐπιτρέψαντος δ' στρατὸν μοῖραν ἐν λύδδοις διεκπαθεῖν αὐτῷ καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀνειμένοι τῶν πάντων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰδουμαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ πτερακοσίοις ἱππεῦσι διελθὼν, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτε νεωτερισθείη πρὸς ἀντιγόνου αὐτὸς δ' τὴν μητέρα, καὶ τοὺς

C μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἤδη τὴν λοιπὴν γαλιλαίαν καταστρεφόμενος, καὶ τοὺς ἀντιγόνου φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν μεταστὰς σφοδρώτατον ἀφικνούμενος, ἀκμὴν ἐθορυβεῖτο τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων σκηνωσάντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ χειμῶνος καὶ κόπου ἀναλαβὼν, πολλὴ δ' ἐν αὐτοῖς ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων ἦν τοὺς ἐν τοῖς ἀντιλόγοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ τὴν τῆς χώρας κατατρέχοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ τῶν

D μου διεπίθησαν τοὺς ἐπιχωρίους. πρεσβεύσας πεζῶν τρία τάγη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς αὐτὰ κώμην, αὐτὸς μὴ προσαράξοντα ἡμέρας ἐπὶ μὴ τῆς λοιπῆς διημέρευε. οἱ μὲν πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἔθνουν οἱ πολέμιοι, μὴ δὲ τῶν ὅπλων ἀπλῶτων, τὰ μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θρασὺ λῃστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ ἀριστερὸν κέρας τῶν ἡρώδου τρέπονται, πρεσελθὼν δὲ

E χέως ἡρώδης οὐκ ἐφ' ἑαυτὸν δέξιοῦ, πρεσπεσὼν θει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ὀκ τῆς φυγῆς. τοὺς διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τῷ ἑρμῷ, μέχρι τοῦ σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ἕως ἰορδάνου κτείνειν ἐπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν διεφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' κατὰ τὸν ποταμὸν ἐπὶ δάσθησαν, ὡς τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι

F ἑῶν, πλεῖον καθῆσαν οἱ τῆς αὐτηλαίοις ἐμφωλεύσαντες ἐπελείποντο, καὶ ὅπῃ τούτοις ἔδει διατελεῖν. διὰ πρώτων τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων χαρπίας ἀπεδίδου, δραχμὰς ἑκάστῳ πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυτελέσιονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σωθμούς. φέρεται δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπίστειλε τῆς παχυρᾶς αὐτοῖς πωλῆσαι σεσήσιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξάνδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη, ὡς ἂν πρὸ

G τοῦ μὲν ἀθήνας διῆγε αὐτόνιος. βεντίδιος δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμπετο, καταστησόμενος πρότερον ὑποστήλας τὰ πρὸ ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς αὐτηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ αὐτήλαια ταῦτα πρὸς ἀπειλημμένοις ὄρεσιν ἰδίᾳ οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας ἀπότομους μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα καπίτειναν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

βριθῶ. Διηπόρει δὲ τὸ χαράδρας. ὡς τε τὸ βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, πλείστων δ' ἐπινοίᾳ χρησαμένῳ σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ ἀλκίμους καθιεὶς ἐν λάρναξιν ἐπὶ τοῖς στόμιοις. εἰ μέν τι φάσμα τοὺς σὺν ὅπλοις, καὶ πῦρ ἐπιφέρων αὐτοῖς ἀμυνομένους βληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ πρόσω πως πηδήσας ἡρώδης, ἐπήνεγκεν ἀπορρῶξαι τοὺς αὐτόν. τῇ δ' ἐπιλουσίας μὲν ἐδεῖτο πρόσθετο, καὶ τὸ βιαζομένων ἧττον αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τὸν γηραιὸν τῶν ἑπτὰ παίδων πατρὸς μητρὸς, δεομένους τοὺς παῖδας ἀπενέγκαι σφίσιν ἐξελθεῖν ἐπὶ δεξιᾷ κλίνῃ τροπῷ τινὶ δὲ καὶ ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο τῷ στόματι, καὶ τὸν ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπάντων δ' ἡρώδης ἀποβλέπων, πρός τι πάθος συνεχύθη, καὶ τοῦ πρεσβύτου δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τῶν παίδων παρακαλῶν. ὁ δ', πρὸς ἐδὲν σύνδους τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸ ἡρώδῃ εἰς ταπεινότητα, ἀπὸ τῆς παρὼν ἀναιρεῖ καὶ τὸν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κατ' ὀλίγον τοὺς νεκροὺς τοῦ πλείστου καὶ ἑαυτὸν ἐξέλυεν. χρόνῳ μὲν οὕτω τὰ ἀσήλασα, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡρώδης καταλιπὼν δ' ὀλίγα μοῖραν ὅσην δυσχερεστάτῃ ἐπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολεμήσων ἐπ' αὐτὸν, ἀπὸ σκοπιᾶς ἀνέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' ἀντιγόνου. ἔνθα πρὸς τὸ δυσχώρημα αὐτὸ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἐν δρυμοῖς τῆς γαλιλαίας, κτείνουσι μὲν πολεμήσων τὸν στρατηγὸν ἀθρόους προσπεσόντες, ἐπὶ δὲ τὴν χώραν πίπτουσι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυσπρόσοδα τῶν χωρίων. πυθόμενος δ' ἡρώδης τὴν ἐπανάστασιν, ἀφῖκε τάχους ἐπὶ βοηθεῖ. καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν. τὰ φρούρια δὲ πάντα πολιορκίᾳ ἑξελών, ἀπέτιμον τὸ μεταβολῆς εἰσπράξατο φόρον τὸ πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δὲ πάρθων μὲν ἐξεληλαμένων, ἀνῃρημένου δὲ πακόρου, βεντίδιος ἀπεσταλμένος ἀντωνίου συμμάχους πέμπει ἡρώδῃ καὶ ἀντιγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν ἀντίγονος ἱκέτευε δι' ἀπεσταλῶν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ τῆς ἡρώδου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος, ὁ δ', ἀνὴρ καὶ φρονεῖν τὰ πρέποντα, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προθυμίαν, οὐκ ἀπήκουσεν. ἀπονεύοντος δ' φιλίαν, καταπλοῦς ἦν τῶν ἀντιγόνου πραγμάτων, ἡρώδης μὴ πειθεὶς ἀποτρέπειν. προσαποστέλλει δ' αὐτὸς τὴν Μαρίωνα ἀντίγονος, τὴν πάλιν ἀπάκλειστ, καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις οὗ δόλῳ μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς ἡρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν Μαμαρτίαν πεφυμωμένος, ὅσους ἐπετυγχάνειν ἰουδαίους ἀνῄρει, μηδεμίαν τῶν ἡρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς ἀντιγονείοις χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπαίνων ἡρώδης, ὥρμησε δὴ ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας δὲ τὴν ὀργὴν ἤλαυνε πρὸς ἀντώνιον κατηγορήσων τὸ μαχαιρᾶ τὴν ἀδικίας. ὁ δὲ ἀντώνιος μαθὼν τὰ ἡμαρτημένων χρεμένος, πρὶν ἐπὶ διώκῃ τι τὸ βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτὸν ἀπαλλάττει. ὁ μὲν ἡρώ-

A rectum vallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hiqve cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus injiciebant. Cumque aliquos ex his conservare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coegerat, multi mortem captivitati prætulerunt. Ubi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Jussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis ejus neqvaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobravit. & post filios occidit uxorem: dejectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos vero equites in Antigonum ducens. Tuncque propter ejus abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, hujus mutationis causa mulctam exegit à civitatibus pecuniam, centum talenta. Jam vero Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legionum, adversus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adjutum veniret, per epistolas rogavit Antigonus, & de injuria Herodis multa conqvestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, civitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Judæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanqnam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: uteque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo revocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, juxta Euphratem validissimam civitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam ejus virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores ejus spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

ὅτι ἐπαύσατο τ̃ πρὸς ἀντώνιον ὁρμῆς, ἀκμαίως τ̃ μ̃ πολλῆς δυνάμεως παρεσκευασμένῳ αὐτ̃ους, πόλις δέ ἐστιν εὐφράτῃ πλησίον καρτερὰ, ἠπείγατο, τ̃ καιρὸν ἐπιτήδειον ὁρῶν πρός τε τὴν αὐδείας, ἔτι μᾶλλον αἱρέσεως τ̃ ἀντωνίου. καὶ ἐπελθὼν τέλ῾ αὐτ̃ῖς τ̃ πολεμίους, πολλοὺς μὲ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν τ̃ λείαν ὁρμῆς ὡς τε τ̃ μὲν ἀντωνίου θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τ̃ ἀρετ̃ῆς αὐτ̃ὸ, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πλείω τ̃ θεῶν τ̃ῆς τε ἄλλης αὐτ̃ὸ, καὶ τ̃ῆς εἰς τὴν βασιλ̃ελπίσιν. ἀντίοχον τ̃ τὴν βασιλέα ἀναγκαδ̃ῆναι μόσιτα ὧδε ἔχοντα.

CAP. XIII.

De morte Josephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DUm hæc agerentur; res Herodis in Judæa fractæ sunt. Reliquerat enim Josephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis hujusmodi, ut nihil ante reditum suum adversus Antigonum moveret, quia non firmum esset auxilium Machæræ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Josephus, ubi fratrem procul abesse cognovit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus a Machæra secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit: sed eó processit iracundiæ, ut mortuum quoque Josephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput ejus abscidit, quamvis quinquaginta talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta vero novitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupavit, ut qui partibus ejus magis faverent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cujusdam instaurabat mœnia, cujus nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præpositio Syriæ Sosio jusso, ut Herodem qvoque adversus Antigonum adjuvaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Judæam præmissis, quarum Herodes uteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncii cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans. & ubi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, unamq; his jungit Romanorum cohortem. cum quibo non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesq; obvios

κεφ. ιγ.

Κατὰ τοῦτο δὲ τὸν καιρὸν τ̃ ἡρώδου τ̃ ἀδελφὸν ἰωσ̃ῆπον τ̃ ἀδελφ̃ῶν ἁπάντων, ὧδε ἐχόντων. κατελελοίπει μὲν, ἰώσηπον τ̃ ἀδελφ̃ὸν ἅπαντα τὰ ἴδια, ὡς δὲ ἐπὶ τὸν ἔλαν, ὡς δὲ ἐπὶ τὰς μηδὲν μέχρι τ̃ τροφ̃ῆς αὐτ̃ὸ ὠφελησάσας πρὸς ἀντίγονον. εὐμαθὴς γὰρ ὢν πρὸς πᾶσαν μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἑώρατο. ἐπεὶ ἤκουσεν ὅτι τὰ τοιαῦτα τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ̃ ὠφελημάτων ἐπὶ ἱερεχοῦτ῾ ἔχωρει μ̃ τ̃ αὐτ̃ῶν, ἃς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦν δ̃ τ̃ ἀριθμὸν ἐν ἀκμῇ ἅ θέρους. ἐπιθεμένου δὲ ὄρεσι, καὶ τ̃ῆς δυσχωρίας τ̃ῶν ἐναντίων, αὐτ̃ὸ θήσοντι, μάλα γενναί῾ ἐν τ̃ῇ μάχῃ φανεὶς, καὶ πολλοὺς μοίρας τ̃ῶν ἀφεστηκότων. νεοσύλλεκτοι γὰρ ὄντες ἐκ τ̃ῆς ἰδουμαίας ἦσαν εὐ αὐτ̃ῶν, καὶ οὐδὲν αὐτ̃ῆς ἀνεκέρασται πάλαι γραπτ̃ῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τὰ αὐτ̃οῖς τ̃ πολέμου δυνάμενον. ἀντιγόνῳ δ̃ τὰ αὐτ̃ὰ ἀπ̃ῆ νίκη, προῆλθε δ̃ εἰς τοσοῦτον ὀργ̃ῆς, ὥς τε καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐπικίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τ̃ῶν σωμάτων ἐπὶ τιμ̃ῇ τ̃ῆ κεφαλ̃ῆ αὐτ̃ῆ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτ̃ῆς φερούσ῾ τὸν ἀδελφὸν ἐδίδου. δ̃ τ̃ῆς γαλιλαίας μ̃ τ̃ῆ ἀντιγόνου νίκ῾ ἐπιστ̃ῆ πρὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τὰ ἡρώδου φρονοῦντας τ̃ δυνατ̃ῶν, πρασσόντες εἰς τ̃ῆ λίμν῾ καταδύσαι πρασέχοντες ἀντιγόν῾. μετεβάλλετο δ̃ πολλὰ τ̃ῆς ἰδουμαίας, ἐν᾽ᾗ μαχαιρᾶς ἀνετρέχ῾ τ̃ῶν φυμάτων, ἐκβαλ̃ῶν καλ̃ῶν. τούτων δ̃ εὐθέως πρὸς ἡρώδην. μ̃ δὲ τ̃ῆ συμμοιρούντων ἄλλοις, ἀτ̃ῶν δὲ κατασήσας ἐπὶ τ̃ῆς συμμαχ̃ίας ἔσεσι, πρασεξάσας ἡρώδῃ βοηθ̃ῆν ἐπ᾽ ἀντίγονον, αὐτὸς εὐχωλ̃ῆν ἀνεχώρησε. σώσι῾ δὲ δύο μὲν πέμπει πρασαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρώδῃ συμμαχ̃ῶν. οἳ δ̃ μετὰ τ̃ῆς λοιπ̃ῆς δυνάμεως ἠκολούθει ἡγεμόν. ὅτι δ̃ ἡρώδῃ καιρὸ τ̃ῆ πρὸς ἀντίγονα συμφ̃ῆ, ὄνειρος σαφ̃ὴς τὸν ἐξ ἀδελφοῦ θάνατ̃ σημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχ̃ῆς ἐκθορόντα τ̃ῆς κλ̃ίνης, εὐθέως ἄγγελοι τ̃ῆς συμφορ̃ᾶς. ὧδε ὀλίγα μὲν πρασοδυρόμενος τὰ πάθη, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ῦ πάθους ὑπερβάλλ῾, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. μικρὰν μὲν δὲ τ̃ῆς πορείας ὑπερ̃ῆλθ῾, καὶ λιβάνου ἐπικειμένους μὲν τ̃ῶν πρὸς τὸ ἔρ῾ πρασλαμβάνει συμμάχους, ἑξακοσίους δ̃ πεζ̃ὸν δ̃ ἱππ̃ικὸν συνάψας. μεθ᾽ ὧν οὐ πρὸ μέσας ἡμέρας, εἰς τ̃ῆν γαλιλαίαν ἐσέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ κατελελοίπεσαν χωρίον τρέπεται. καὶ πρασβαλὼν μὲν σφοδρ̃ῶς τ̃ῷ φρουρί῾, πρὶν δὲ ἐλθ̃ῖν χειμ̃ῶνι βιαίῳ καὶ λεπτοπαγεῖ, τὸ πλεῖον ὑπερπεσόν῾ τ̃ῆς ἡμέρας. ἐπεὶ δ᾽ αὖθις μετ᾽ ὀλίγας μὲν ἡμέρας,

to which he immediately laid siege, and pressed it hard with his whole army. but the winter coming on, which was violent and severe, he retired to the next village, and left a small number of his men to continue the siege. but Antigonus, who had got together a great army, fell upon them, and slew many of them, and drove the rest out of the camp. Herod therefore, when he had passed the winter, and the spring was coming on, came back, and fought with Antigonus, and beat him, and drove him away from the siege. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city.

ἐπὶ τὸν καταλελοίπεσαν χωρίον ἀφικνεῖται, καὶ προσβολὰς ἐποιεῖτο τ̃ῷ φρουρί῾ πυκνὰς, οὐ μ̃ ἔφθασε γε λαβεῖν πρὸ τ̃ῆς χειμερινῆς ὥρας. ἀναχωρήσας δὲ εἰς τὴν ἐγγὺς κώμην, ἐν ἀναπαύσει τὸν χειμῶνα διῆγε. τ̃ῆς δὲ ἐπιγενομένης ἐαρινῆς ὥρας, ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἀντίγονον, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τε καὶ τ̃ῆς προσβολ̃ῆς ἀπελαύνει. ὁ δ̃ ἀντίγονος πλείονα τ̃ῶν πρὸ τ̃ῶν ἀθροίσας, ἐπῆλθε τ̃ῷ ἡρώδῃ, τότε μὲν ἐν ἱερεχοῦντι ὄντι, καὶ βουλομένῳ πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐκβαλεῖν ἐξ αὐτ̃ῆς. ἀπαντήσας δὲ ὁ ἡρώδης, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, πολλοὺς μὲν τ̃ῶν ἐκείνου κτείνει, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβάλλει τ̃ῆς πόλεως. ὁ δὲ ἀντίγονος πλείονα τ̃ῶν πρὸ τ̃ῶν ἀθροίσας, ἐπῆλθε τ̃ῷ ἡρώδῃ, τότε μὲν ἐν ἱερεχοῦντι ὄντι, καὶ βουλομένῳ πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐκβαλεῖν ἐξ αὐτ̃ῆς. ἀπαντήσας δὲ ὁ ἡρώδης, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, πολλοὺς μὲν τ̃ῶν ἐκείνου κτείνει, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβάλλει τ̃ῆς πόλεως.

to which he immediately laid siege, and pressed it hard with his whole army. but the winter coming on, which was violent and severe, he retired to the next village, and left a small number of his men to continue the siege. but Antigonus, who had got together a great army, fell upon them, and slew many of them, and drove the rest out of the camp. Herod therefore, when he had passed the winter, and the spring was coming on, came back, and fought with Antigonus, and beat him, and drove him away from the siege. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city.

to which he immediately laid siege, and pressed it hard with his whole army. but the winter coming on, which was violent and severe, he retired to the next village, and left a small number of his men to continue the siege. but Antigonus, who had got together a great army, fell upon them, and slew many of them, and drove the rest out of the camp. Herod therefore, when he had passed the winter, and the spring was coming on, came back, and fought with Antigonus, and beat him, and drove him away from the siege. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city. but Antigonus got together a greater army than before, and came upon Herod, who was then at Jericho, and had a mind to march to Jerusalem, and to expel Antigonus out of it. but Herod met him, and fought him, and slew many of his men, and drove the rest out of the city.

assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post,

καὶ τὸ δεύτερον παρ' ἀντωνίου τάγμα σωρεύσιξε, δείσαν-
τὸς τὴν ἰσχὺν. οἱ πολέμιοι, ἅμα νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη ἅμα ἱεριχοῦντος, ἀσμένως ἡ τάχιστα
τοὺς ἀδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν, ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον
αὐτῷ συμβαίνει πρᾶγμα, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς. ἀν-
δρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ
αὐτῷ τῶν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην σιωπῇ δήσαντα τὰ ἑαυτῶν
ἅμα λυθέντος ἑσπέρᾳ συμποσίου, μὴ τὸ πάντας ἐξ-
ελθεῖν, διὰ θεὸς οἰκεῖος σωτῆρα ἔσεσθαι. τοῦτο καὶ κινδύ-
νων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ἅπασι τοῖς μέλλουσι πολέμῳ
κρίνεσθαι σημεῖον, ὑπὸ τοῦ ἐφ' ἑκάστοις τοῦ φρονεῖν.
καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν
καταφερόντων, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων,
καὶ τὰ μὲν συμπλεκέντων τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα ἀντεχόντων, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πέλτης
ἐκόντων, ὡς τὰ συχνοὺς καταπτῶσσειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων. πέλτῃ κατὰ τοῦ γαλάτου ἀκον-
τίζεται. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τὴν τῶν
σφετέρων, ἀλλὰ καὶ δόξαν ἐκείνων δοκεῖν, πάντ-
ων τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπουδαρείων ὀπτὼ
πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἐν χερσὶ μαχαῖρας ἀγώνισμα.
ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν κατεδραμών, πέντε μὲν πολί-
χνας κατασκάπτει. δισχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐτῇς ἀνα-
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ὅθεν τὸ
στράτευμα. ἤδη δὲ ἐκεῖθεν καλουμένῃ κανᾶ
κώμῃ. ἐνεστήκει δὲ αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ-
θος ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀνιμίσους τὸ θεὸς ἀντίγονον, οἱ δὲ
ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. πρός τε μεί-
ζονας ἐνήγαγε ὀπτυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ
μὲν ἡγεῖτο συμβαλεῖν, οἱ δὲ ἐκεῖ πάντων, οὔτε πρὸς τὸ
πλῆθος, οὔτε ἐκεῖ τὴν ὁρμὴν ἐνδοιάσαντες αὐτοῦ πρό-
θυμος ἀντεπεξῆλθον. ἡγουμένης δὲ τῆς τάξεως, τὰ
μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ
μέσων δὲ φονεύοντος ἀδελφοῦ ἐπαλλόμενος, ὡς
ἂν πίσωσι τοὺς αἰτίους δὲ φόνου, ταχέως τῶν καθ' ἑαυ-
τὸν κρατεῖ, καὶ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τὰ σωρηδὸν αἰεὶ τρεπο-
μένους ἅπαντας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν
εἰς τὴν κώμην σωρηδὸν ἐξῃρημένων, τῶν δὲ ὑπ'
ἐκείνων ἐπικειμένου τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους.
σωρηδὸν δὲ τοῖς πολεμίοις ἔσω, καὶ πᾶσι μὲν ὁπλίταις
οἰκία ἐκτέτατο. τὰ τέγη δὲ ὑπερθεν ἀμυνομένων κα-
τέπιπτεν. κἀπειδὴ πρὸς τῶν ἔξωθεν, τοῖς οἰκήσεις
παραπίπτων εἶλκε τὰς ἔνδοθεν, καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ὑπερκα-
τασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῄρει, τοὺς ὑποφυγόν-
τας δὲ τὰ ἐρείπια, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο.
καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε τοῖς
ὁδοὺς ἀποφραγῆναι τοῖς κεκτῆσι. τοιοῦτον τὸν πλη-
γὸν οὐκ ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὑπισυλλεγό-
μενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὰ κώ-
μην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. κἂν δι-
ὰ θεοῦ τῇ νίκῃ τεθαῤῥηκὼς ἡρώδης ἐπὶ ἱεροσολύμων ἦ-
λασεν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφοδροτάτῳ. τοῦτο τὸ
ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς κατορθώματος, καὶ
ἥττης τοῦ ἀντιγόνου κατέσχη, βουλομένῳ καταλιπεῖν
ἤδη τὰ πόλιν. ἡρώδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἤδη τοὺς
φίλους κεκμηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος

A auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Jamque per Hierichunta properans ibat, ut quam primum interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiam mirabilis ei monstrique similis casus evenit: unde præter
B spem liberatus, opinionem quod Deo carus esset, adeptus est. nam cum multi honorati vespera illa apud eum cœnavissent, postquam dimisso convivio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse conjiciens mane primo castra movet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manu quidem cum Romanis conferere non
C satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos fauciarent, eminus appetebant. ubi Herodes qvoqve ipse præteriens, latus jaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militū in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ.
D Herodes vero terram pervagatus hostilem, quinque municipia capit, duoque habitatorum millia consumit. exustisque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Judæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cum hos odium moveret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes, mutationis
E cupiditas impellebat, hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed ubi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans, dummodo ejus ulciscerentur autores, adversam aciem facillimè superat, deinde
F semper integros aggrediendo, universos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cum alii quidem in vicum unde venerant, compellerentur, novissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertæ, plenaq; propugnatorum desuper tecta: & qvoniam foris de-
G prehensos facillimè superabat disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios convulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantaque cadaverum per omnes vias multitudo coacervata est, ut etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui civitatem jam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lavatum ibat. Siquidem unus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum perveniret, obvius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cum inermis esset, prætereunt: exitus vero qua fugerent, cursu petebant. Itaqve cum alius casu, qui eos deprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idqve Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namqve Pappus erat qui Josephum interfecerat. Ubi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murisqve admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, qua facilior erat expugnatio, & antea Pompejus ceperat civitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque divisis, tres quidem levare aggeres, & super eos turres ædificare jubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filii Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus, & dum obsidet, succisiva opera nuptias curaturus: quippe jam hostes despiciebat. igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eiqve Sosius cum magna manu equitum peditumque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, universo autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumqve sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propea Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius vero Antonio, a quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Judæorum autem intra civitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conveniens furore agebatur: multaqve veluti divinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in catervas conglobati, multis modis latrocinabantur; maxime ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neqve aut eqvis, aut viris alimenta relinqvebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper novum aliqvod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æqvè ac cuniculis superabant. Rex autem adversus latrocinia quidem occultas excogitavit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam vero alimentorum longinqvis transvectionibus adjuvari disposuit. ac pugnæ intenti, qvamvis omnem modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improviso au-

Ant. lib. 14. cap. 28.

ὑπονέμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καταπεσεῖσαί τι τοῦ τείχους, ἕτερον ἀντωχύρουν. καθόλου τε κατεῖν, οὔτε χερσὶν, οὔτε μηχανήμασιν ἐκάμνον, εἰς ἕκαστον ἀντιχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως ἑπτακαιδεκόμηνις, πέντε μησὶ διλεύκαναν, πρὸ πολιορκίαν, ἕως τῶν ἡρώδου τινὲς ὁπλιτῶν ὁπισθίαν τοῦ τείχους διαρρήξαντες, εἰσεπέβησαν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαι σωσίᾳ. πρῶτα δὴ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἡλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὁπηχυθείσης παντα- B χοῦ φόνου λεὼ μυρίου, τῶν μὲν ᾠκημάτων ὅπη τῇ τε- χῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ ἡρώδην ἰδιωτικοῦ, μηδένα ὑπολιπόντας ἀποδόντες ἀντιπαλον. ἐσφάττοντο δὴ πανωλεθεῖς, ἔντε τοῖς γενωμοῖς, καὶ κατ' οἰκίας σωωθούμενοι, καὶ τῶν ναῶν προσφύγοντες. λεὼ δὲ οὔτε γηραιῶν ἔλεος, ὅτε ἀθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τοι γε πέμποντος βασιλέως, καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, ὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' C ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ὑπεξήεσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τὸ πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κατοικτισθεὶς τὸ βάρεος, περιπεσὼν τοῖς σοσίᾳ ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ὑπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ φρουρᾶς ἑλεύθερον ἀφῆκεν, αὐτὸς δὲ μὴ δεθεὶς ἐφυλάττετο. περίοια δὲ τῷ ἡρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ D τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν ὅπη θέαν τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν κῆ τὸν ναὸν ἀγίων. ὁ μὲν βασιλεὺς, τοὺς μὲν φθάσαντας, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἤδη χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, ἐπὶ τῶν ἀθλιωτάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη, διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κῆ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ λιτανεύοντος πρὸς σοσσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν γομισθοὶ κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ E ὡς ἐπὶ τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς φκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνοι. ὁ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη λαμβάνειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθοὺς ἑκάστοις. ὅτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τοὺς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσσιον, ὡς F μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σοσσιος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον ἀντωνίῳ. τέτον μὲν οὐ φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐσχάτης ἀπὸ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγωνίας πέλεκυς ὑπεδέχετο. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης ἀμφιλαβὼν τὸ κῆ τὴν πόλιν σωθῆναι, τοὺς μὲν τὰ αὐτῷ φρονήσαντας, ὑστέρους τοῖς τιμαῖς καθίσατο, τοὺς δὲ ἀντιγονίους, ἀνῄρει, καὶ κῆ G σωτῆρι ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταναλωκὼς, ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. ὁ μὲν εἰσαῦθις ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη δὲ ἀντωνίῳ τὸ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥπλωτο δὲ ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν ἡμεδαπὴν τῷ [illegible] ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος

Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars diruereture, alteram ejus vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreverant: denique tanto exercitu circumsidente per quinque menses obsidium toleraverunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, civitatem irrupere & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero manu Judaica summo intenta studio, ne quis penitus ex adversariis evaderet. Mactabantur autem quam plurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret, ut parcerent, nemo tamen dextram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neq; præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellavit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, ut fœminam. Itaque ille quidem vinctus asservabatur. Herodes autem cum jam hostes vicisset, ut externa quoque auxilia compesceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque ejus studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quam si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in civitate prohibuit, multa invectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquisset: qui pro tanta civium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium judicaret. Illo autem justum esse dicente, ut pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseveravit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa complevit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donavit, ut nemo egens pecuniis abiret. Posthæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeavit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum usqve ad ultimum diem, ignavia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine civitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. & cum pecunia defecisset, diviso quicquid ornamentorum haberet, Antonio ejusque comitibus misit, non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Jam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognatione suâ sævitia persecuta est, ut neq; propinqvus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cujusque possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea vero quam in Judæos atque Arabes usque extendit avaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum verbo tenus annuisset Antonius occidere quidem bonos viros tantosque reges injustum esse duxit: verum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus & qvod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & civitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Judæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum ejus animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captivumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

CAP. XIV.

De insidiis Cleopatræ in Herodem & Herodis prælio contra Arabas & ingenti terræmotu. Ant. lib. 15. cap. 5.

Concitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Judæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: verumtamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonii particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, ut Herodi committeret, persuadet Antonio. qvos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Judææ domina constitueretur, alterumque potentium per alterum perfundaret. Sed hoc ejus consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflaverat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quantvis fortiter resistentes, superavit. qui cum jam victi essent, magno motu Arabes fusciantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Judæos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam versos urgebant: in persecutione vero insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namq; horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: junctisque agminibus circa saxosa loca & devia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qvi vero ex prælio servati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. ubi etiã castra eorũ cum hominibus circumventa Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, serius quam usus popoſcit. Hujus ei vulneris causa fuit: præ-

A ἀναλείπειν, τὸ λοιπὸν πρὸς τοὺς ἐξωθεν ἐφοπ, ἐπ
ἐπὶ τὴν σύρων ἀλβαλοῦσαι πρὸς τὸν αὐτοκρ, ἀπ
ρῶν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστου ῥᾴω
νομίᾳ δεσπότης. ἔπι δὲ ἐκτείνουσι τὴν πλεονε
ὅπλ ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ἐπιμελέστερον τοὺς ἑκατ
βασιλέας ἡρῴδου καὶ μάλχον ἀναιρεθῆναι μ
γοῦν τῶν προσαγμάτων ὑπνώδους αὐτοῖς, πρ
νην μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλέας τηλικού
ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἐγγὺς φίλον ἐσει, ἐ
B κρέασε. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτμήμα
ἐξῃρεῖτο τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ φυ
βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ πόλεις τὰ, πλὴν τύρο
σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ἐπ
νομένην κυρίᾳ, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφρά
αὐτωνίου ἐπιστρατεύοντα πάρθοις, ἦκεν εἰς ἰουδ
δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγαλ
μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς ἡρῴδης ἐκ
C λύσατο. μυθοῦται δὲ καὶ τὸν βασιλέως δορύφο
χιλίοις ἀλκυονίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐνια
προπέμπει δὲ αὐτῷ μέχρι πηλουσίου, πάσῃ ἡδο
καταχρώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ, παρῆν ἐκ πα
αὐτωνίου, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τρ
νὸν παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴν δὲ τῶν χρημα
καὶ τῆς ἀποσκευῆς, ὁ πάρθος ἀδῆλος ἐχαρίζ

Κεφ. ιδ.

D Τοῦ δὲ ἀκτιακοῦ πολέμου συνεστῶτος, πρ
ἀσφ μὲν ἡρῴδης αὐτωνίῳ συνεφορμᾶν, ὡς κ
τε ἄλλων τῶν κατ' ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος κ
ξων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον αὐ
νον καθεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανο
ἐκ τῆς κλεοπάτρας συμπαιζούσης τῶν κινδύνω
νίου, τῆς δὲ βασιλεύσειν ὡς ἐφαμὴν ὑπουλά
πειθούσης τὸν αὐτώνιον, ἡρῴδην ἐμπρεῦσαι τοῖς σ
E ξας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσωσι ἄραβες, ἢ κρατ
τος, ἰουδαίας ἥμισυ δεσπόσῃ, θατέρων τῶν κ
ξῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἔρρεψε μέν τι καὶ ἐκ
τὸ βούλημα. πεζῶν μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τῶν πολ
ων ἀγῶν, ἐπολιορκήσας ἱππικὸν, ἐπαφίει
πῆς πρὸς διάσωσιν, σκηνάς τε καὶ τὰ καρπερώ
φαταξαμένων. πρὸς δὲ τοῖς ἥττοσι γίνεται μέγ
μα τῶν ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες ἐς κατ
κείλης συμμαχίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδ
F ἔρημον. εἶτα μὴν τῆς δυνάμεως ἡρῴδης ἐπιλαβό
ρᾶτο πρεσβυτέραν ἀφορμὴν ἔχειν πολέμου, καὶ σ
στέδον σκέλλοσι τειχίζειν. οὐ μέντοι ἐπέκαιρε πλ
θος ἀλλὰ τῇ προτέρᾳ νίκῃ πεποιθότες, ὥρμων
τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τοῖς πρώτοις ἐμβάλλουσ
σας, ἐδίωκον. ὑπεβούλευσε γὰρ ἡρῴδης ἐκ τῆ
τοὺς ἐκ τῶν καταφρακτῶν ὑπαχωρίους ἀεὶ πρ
πος, ἐς δὲ αὐτοὺς τῶν πλεοπάτρας ἐφεπομένων ἀφ
G φορος. πρὸς δὲ τοῖς τούτων ὑπόπτοις ἀπαλλάσσ
τις οἱ ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ σωφρονίσαντες π
θος. ἐκ πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, ἐπ
τοὺς ἡρῴδου, πολεμίων τε αὐτῶν φόνον ἐργάσαν
λασθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ἕρμιζα κατ
γουσιν, ἔνθα καὶ τὸ τραυματίσθεν αὐτῶν πλῆθ
αὐτανδρον ὄλλυσιν οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς σπ
φορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρῴδης, παρῆν τῇ χ
ὑστερος. ταύτης τῆς πολιορκίας αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῶν τρ

ἀρ

ν ἀπειθῆς κατέστη. μηδὲ ἐξαπιναίως τ̃ συμβολῆς A torum militibus contumacia, quod jussis obedire
μης, ἐκ ἂν ἀθηνίων δρεπόμενον πόλεμος ἐπιλάθοιτο ἐπιμω- noluerunt. non enim repentino commisso prælio
μένους τὰς ἄραβας αὖθις αἰεὶ τ̃ χώραν κατα- ullum Athenio insidiandi tempus habuisset, rur-
ν, ὡς ἀναπαλέσασθαι τ̃ μίαν αὐτοῖς νίκην πολλά- sus tamen ultus est Arabas, assiduis fines eorum
ἐμυνομένων ἢ τοὺς ἐχθρούς, ἅπαξ συμφορὰ incursionibus infestans: quodque semel victus
ν ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τ̃ βασιλείας ἕβδομον, est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequi- Ant. lib 15.
ζοντος ἢ ἔτι περὶ ἄκτιον πολέμου. τ̃ γὰρ ἐχομένου tur, incurrit ei divinitus alia calamitas, septimo cap. 6.
ἡ γῆ σὺν θείᾳ, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἀπει- regni anno & Actiaco bello fervente. namque
θρώπων δὲ τρεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ ἢ στρα- B veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta vero hominum millia peremit, cum
τὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὕπαυθρον γὰρ ἠυλίζετο. κἂν exercitus mansisset incolumis, quoniam sub divo
τοὺς ἄραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, tendebat: ibique Arabas in majorem audaciam
λογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς αἰεί τι χαλεπώτερον, fama sustulit, tristibus nuntiis gravius semper
ἔτους ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν aliquid affingens. unde velut omni subversa Ju-
τ̃ χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν πρὸ- dæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem super-
ὁμοι τοὺς πέλας, οἳ πρὸ ἰουδαίων ἔτυχον ἥκον- esse credebant, in eam irruunt, legatis prius in-
τας αὐτούς. πρὸς ἢ τ̃ ἐμβολὴν καταπλαγὴς τὸ terfectis, qui ad se venerant à Judæis. Herodes
, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἐκλυτον autem adventu hostium perterritam suorum
χαγὸν ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὅπλα τ̃ ἀ- C multitudinem, tam magnitudine, quam assidui-
, λέγων τοιάδε. πρόφασιν λογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρ- tate calamitatum fractam, ad repugnandum in-
εῶν καθάπτεσθαι δέους, πρὸς μέν γε τὰς δαιμο- citare tentabat: hæc dicens: Rationem habere
πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς non videtur, cur vos præsens formido perculerit.
σπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον nam divinæ quidē indignationis plagas mœrori
ἔω καταπεπηχέναι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν σεισμὸν, vobis esse non miror. Ignavum autem est perpeti
ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἄραφι δέλεαρ τ̃τ' ἐπα- idem, etiam cum incursus hominum repellendi
ν δουῦναι δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὄπλοις, ἢ sunt. Ego enim tantum abest, ut hostes post ter-
πεποίθοτες, ὅσον τοῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφο- D ræmotum pertimescam, quod magis putaverim
ρίοις. σφαλερὰ ἢ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' Deum hanc illis illecebram immisisse, ut pœnas
ἀποστασίας ἠρτημένη κακοπραγίας. οὔτε ἢ τὸ δυσυ- redderent. non enim tantum manu armisque
οὔτε τὸ εὐαντίον ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt.
ἑπαμειβόμενον εἰς ἑκάτερον τλιὸ τύχης. καὶ τ̃τ' Fallax autem pes est, quæ non suis viribus niti-
ν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων. τῇ γοῦν πεπι- tur, sed alienis adversis. Neque vero vel secun-
ύχη κρατούντων, κρατήσουσι ἡμῶν οἱ πολέμιοι, dæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt:
ἢ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλώσονται κρατήσειν δοκοῦν- sed in utramque partem videas fortunam nutare
τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποίθος, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι ἢ, E vicissim, ut exempla vobis propria demonstra-
σκουσι προμήθειαν. ὡς τι ἔμοιγε καὶ δεδοικότος bunt, Nempe prælio superiore victores, post ab
ν εἰσιέναι δοκεῖν. ὅτι γὰρ ἠθροισμένοι τ̃ ἔργα ἢ hostibus victi sumus. & nunc ergo quantum æ-
τ̃ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πρὸς τλιὸ ἐμοὶ γνώμην stimare licet, illi capiuntur, victores se fore cre-
μήσατε, καιρὸν ἔχειν ἡ ἀθλοφορίαν ἐνέδρα. νυνὶ dentes. Nimis enim confidens incautus est: me-
κῶν ὑμῶν, καὶ τὸ δοκεῖν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ tus autem providentiam docet. itaque mihi qui-
ς ἐγκλήσατε. χρὴ μέντοι μέχρι τ̃ μέλλειν οὕτως ἔ- dem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit.
χειν ἢ τοῖς ἔργοις ἐγεῖραί τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖ- Nam cum ferociores quam opus erat fuistis, &
σοὺς ἀσεβεστέρους, ὡς οὔτι ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε F præter voluntatem meam in hostes egressi estis,
ώνιον πω παρεπινώσῃ τλιὸ ἰουδαίων ἀνδραγαθί- Athenion insidiandi tempus invenit. nunc au-
ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ πρόσψεται τις tem vestra cunctatio, & minus alacer animus, ut
ὰ τῶν ἑαυτ̃ ἀγαθῶν δεσπότλιν ἡνιόμενον, ὃν παρ' videtur, certam mihi victoriam spondet.
ν πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς Convenit tamen ante prælium sic esse affectos,
ιστέτω τὰ τῶν ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμ- in ipso autem opere virtutem exerere: conscele-
τε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέ- ratisque hostibus planum facere, quod neque
σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ humanum aliquod malum, neque ira cælestis
ν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τλιὸ ἑαυτοῖς βλάβλιν ὅπλι- unquam deprimit fortitudinem Judæorum, do-
κ. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῶν χθονίων G nec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisqvam
σμῶν προγίνοιτο ἄν τι σημεῖον βραχύτερον. αὖ- in bonis suis Arabas dominari patietur, qvos ali-
ἢ ταῦτα, πρόφασιν ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ πῶ quoties pene captivos abduxit. nihil autem vos
ατα τ̃ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρα- terreat rerum anima carentium metus: neque
ς ὁ πόλεμος; πέρας μέντοι μέγιστον ἀλώσεως arbitremini, terræ concussionem, alicujus futuræ
cladis esse portentum. Naturalia namque sunt
nentorum quoque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi qvod ex ipsis evenerit. nam pesti-
ize quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa
o cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quam terræ concus-
bellum nocere poterit etiam victis? Imo enim vero maximum imminentis excidii monstrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qvi legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactaverunt, taleſqve Deo pro belli eventu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum ejus lumen invictamque dexteram, sed continuo pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro conjugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores. Illi melius quam nos, qui vivimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, perielitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum exercitu Jordanem flúvium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interjacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, qvamprimum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qvi castellum occuparent. Sed illos quidem regii facilè repulerunt, collemque tenuerunt. ipse vero quotidie producto ad prælium milite, instructaque acie, Arabes lacessebat. Cum autem nemo contra procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum eqvitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Judæis tamen alacritate impares, quamvis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi vero terga nudaverunt, multi à Judæis, multi verò a semetipsis conculcati perierunt: Denique millia quina in fuga ceciderunt, cæteraqve multitudo intra vallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis prope adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, catervatim exeuntes, ultro se Judæis tradebant, adeo, ut quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto virorum ejus spiritu, tantum profecit, ut ejus patronus ab ea gente optaretur.

γεγονέναι τοῖς ἐχθροῖς, ϑεὸν αὐτομάτους ὑπ' ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὰ πατρῷα θρώπων νόμον, ἀμῶς ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσα τις θύματα σφεῖν ὁ πολέμιος καπίσρεψεν. ἀλλ' ὁ ἀλκὴ ξον ὂν τὸ μέγιον ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀνίκητα δώσουσι ὂν ἡμῖν αὐτίκα δίκας· ἀντὶ δ' πατρίου φρονή τος, εἰ δὴ ἀσεβοῦντες τιμωροὶ τῶν παρανομου ἀναξιώμεθ' ἄτω τις οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς, ὑπὲρ τέκνων, ὑπὲρ κινδυνεύοντος πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τ ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι δ' πολέμ τ ἡμῶν ἄμεινον. σφαλινδυνεύσω ὂν κἀγὼ χωρὶς πειθηνίοις. ἐν γὰρ ἴσε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνα ἐὰν μὴ σφαλτείαν τινὶ βλάβῃτε. πάντας στήσας τ στρατὸν, ὡς εἶδε σφοδρύμενος ἦλε μὴ τὴν θυσίαν, διέβαινε τὸν ἰορδάνην πεπαι διωκμένος. στρατοπεδεύσαμένῳ ὂν αὖ φύλα Φίαν, ἑῴους τῶν πολεμίων, σφὸς δ' μεταξὺ ξύμ σφὸς αὐτοὺς ἠπροβολίζετο, βουλόμενος ἐκ τα ξαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι πινὰς σφοπεμφθέν κατειληφόμενους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἐν ἀπω σαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ βασιλέως, κα λόφον κατέχον. αὐτὸς ὂν καθ' ἡμέραν σφαγω ναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ σφεκαλεῖτο πο ραβας. ὡς ὂν οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς πάλληξις εἶχε, καὶ σφὸς δ' πλῆθος ὁ στρατὸς μενος αὐτὸν ἦν τῇ δέει, σφοσελθὼν ἐκαταρασσε τὸ χαράκωμα. κἂν τοῦτ' σωναναγκασθέντες, ὑπὸ τῶν μάχῃ ἀτάκτει, καὶ πφυρμένοις τὰς σπο σιν οἱ πεζοὶ, πλῆθει μὲν σὺν τῶν ἰουδαίων σφὸς ἐλείποντο ὂν τοῖς σφοθυμίαις, καὶ τὰ ἀφ' ἑ σιν ἐνίκησε, ἦσαν καὶ αὐτοὶ σφάβολοι. ὀλίγοι ἀντέχον, οὐ πλὺς, ὑπ' αὐτῶν φόνου. ὡς ὂν αὐτῶν τὰ κῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφ πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ πλῆθος, ἐφ' ᾗ σωσωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. σφοχῶν ἐσπλέρκῃ, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι σωλοις, σφοκατήτευεν ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων σπά των. ὑπερφάνει ὂν πρεσβευομένους ὁ βασιλεὺς τρα διδέντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπι δ' δίψους ἐκπολιορκοῦντος, ἐξιόντες κ πλῆθ χείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκπιπ τὴ μὲν ἡμέραν, πεφακισχιλίους διῆραν, τ τῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ὑπὸ δπαγόμενοι θεῖν ὅτι μάχῃ, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πε ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτῃ ὂν πλη ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν νήματι, σφύκοψεν ὡς τι καὶ σφοκόπης ὑπὸ εἱρεθῆναι.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum. ant. lib. 15. cap 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonii, post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus moris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum judicabat Antonium, donec Herodes cum eo supereſſet. Itaque rex periculis decrevit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuq; privato, sed

ΚΕΦ. ιϛ.

ΜΕπολαμβάνει ὂν αὐτὸν εὐθέως ἡ σφὸς τὰ πραγμάτων φροντὶς, ἀφ' τῶν σφὸς αὐτο Φιλίαν, καίσαρ. ἤδη σφεῖ ἄκτιον νικῆσ τ. παρέσχε μὲν τι θέους φελεῖν, ἡ ἐπαχθ. κα γὰρ ἐαλωκέναι καίσαρ αὐτώνιον ἐκεῖνο, ἡμ συμμένοντ. ὅθεν μὲν βασιλεὺς ὁμοῦ χωρὶς τ κινδύνων διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἔνθα σ τρεβε καίσαρ, σφόσθην αὐτῷ δίχα ἀφαδήματ. μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρον βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑπεκλαμ αὐτοκ

faſtu regio, neqve dissimulata veritate coram

ιχρυς εἶπεν, ἐγὼ κρῖναι, ὑπ' ἀντωνίου τῶν ἰου-
ων βασιλεὺς γεγόμην, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γε-
νέσθαι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ ὑπο-
κατασιγάσω εἰπών, ὅτι πάντως ἂν με μὴ τῶν
ων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄραβες. καὶ
μαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ
ν πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ
ἐν ἀκτίῳ πληγὰν, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐ-
ιλεν δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος
ν σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῶν παυσθέντων
θανεῖν, τὴν κλεοπάτρας θάνατον, ἵν' ἀνελόν-
καὶ χρήματα, καὶ τεῖχη σοὶ ἀσφάλειαν, καὶ
πὰν, καὶ ἑαυτὸν ὑποχείριόν σοι κοινωνὸν τοῦ
ε σε πολέμου. ὃ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφρα-
οἱ κλεοπάτρας ἵμερος, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν
μοιρίδιος, σωθήσομαι δὲ ἀντωνίῳ, καὶ πίθε-
μὴ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ διάδημα, σοὶ σε
ήλυθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπί-
καὶ σοῦλαβον ἐξεπιθησόμενος πατρὸς φίλον,
ἐμοὶ. σοὶ ταῦτα κρῖναι. ἀλλὰ σώ-
ε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος
πολλῶν ἀρχειν, οὕτω φιλίας σοῦ διώκεις. σοὶ
καὶ τῆς εὐτυχεστέρους διαμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε
πειρατέος ἂν εἴης. δοκεῖ δὲ σοὶ φρονήματος ἐλπίδας ἐ-
πειθῶς μοί τι γε ἐπίστευσεν ἀντώνιος, κλεοπάτρᾳ
θεὸς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σε κεκερδήκαμεν, ὃν
ἀνοίας αὐτοῦ. καταρχεῖς δὲ ὡς ἔοικεν εὐπιστίας,
ου χρᾶσθαι βεντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι
ς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. νῦν μὲν οὖν δόγμα-
τὸ βέβαιον σοὶ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πει-
μαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν. ὡς μὴ ζη-
: ἀντώνιον. τοῦτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασι-
, καὶ προῖεις αὐτῷ τὸ διάδημα, δόγματι δε-
αγνε τοῖς δωρεαῖς, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως ὑπὲ
νου ὃ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώρεις ἀπο-
υξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτο τινὰ τῶν ἀντωνίου φί-
ἀλέξανδρον, ἱκέτης γενόμενον. ἐνίκα δὲ ἡ παρ-
ὀργὴ, πολλὰ μὲν χαλεπὰ μεμφομένη τὸν ἐξου-
θενον, οἷς διεκρούσατο τοῖς δέησιν. μὴ ὄντα πο-
όμενον ἐπ' αἰγύπτου διὰ συνείας κρίσεως, παντὶ
βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡρώδης, τότε πρῶ-
καὶ σωσιπάσασθαι πιουμένῳ δοκεῖ πολεμαΐδα τῆς
άμεως ἐξέπεμψεν, εἰσίασι τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις,
ὑ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα
ωκε. παρῆν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις
ελ πλησίον ὕδωρ ἀφθονον, ἐπανιοῦσι τὸ
ίως, οὐδὲ ἔστιν ὅτι τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδέησε τῇ δυνά-
δόξαζεν αὐτῷ τὸ κρίσαι τοῖς στρατιώταις παρέ-
πολλῷ βραχυτέραν ἡρώδη πρεῖναι βασιλείαν, πρὸς
κρείττω. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἰγυπτον, ἤδη κλεο-
τρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτὸς τῆς
αις τιμῆς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε,
τὰ τοῦ κλεοπάτρας ἀπὸ μηθείων χώρας καὶ ἐξω-
ράδα τε, καὶ ἵππων, καὶ σιταρέων. πρὸς δὲ τούτοις
ωδαλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύρ-
ρατωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλα-
ὺ σώματος, τετρακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulaverim, quod omnimodo armis quoque me gravem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilii minus commo-
B darem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatræ mortem adversorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto ejus aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Una ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum ejus fortuna depo-
C sui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicujus fuerim. Ad hæc Cæsar: Imo vero salvus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es, qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permaneas: si-
D quidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter ejus amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, qvantum apparet, quem adversus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Hujus ser-
E monis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in ejus laudem commemoravit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonii, juberet absolvi. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & gravia pro qvo roga-
F batur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea vero ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni divitiis, tumque primum cum eo milites recenſente, circa Ptolemaidem eqvo vectus est, cœnamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atqve insuper exercitus ejus epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, ut per arida loca pro-
G ficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis parvum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoq; postquam venit in Ægyptum, jam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros ejus honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et

tereæ Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper civitatum Gazam & Anthedonem: oppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites qvadringentos Gallos ei donavit, qvos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, qvam magnus animus accipientis. Poſt primam vero Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, ejus ditioni ſubdidit, eique continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex hujusmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſavit unqvam ex regione qvæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati ſunt, qvo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, ut latrocinium penitus curaret extingvere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgavit latronibus terram, ipſamque Zenodoro abſtulit: qvam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reverſus iterum in provinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Qvod autem majus his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa vero poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis evectus, & ad majorem ſublevatus animum, maximam providentiæ partem obſeqvio pietatis impendit.

CAP. XVI.

De urbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, deque munificentia, qua uſus eſt erga exteras gentes, ejusque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtauravit, & duplum terræ ſpatium, quam fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique junctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quam regni ſedes largis opibus renovatum, Antoniam vocavit in honorem Antonii. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte civitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam conferri poſſet, ædificavit: eaſque amicorum vocabulis unam Cæſaream, Agrippium alteram nominavit. Ne vero ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam civitates ſtudium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellavit, deductis eo ſex millibus colonorum, terraqve fœcundiſſima his attributa: ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum, Cæſari dedicavit, ejusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adjectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Jordanis fontem candido marmore poſuit, qvi locus appellatur Panium. Ubi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubjecti lateris vallem ſpecus aperit umbroſum qua profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concavatur, ut ſtagnaris aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inveniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem ſpeluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc eſt Jordanis principium. Sed veri

Αἐδορυφόρων κλεοπάτρας. οὐδὲν δ' οὕτως ἐπῆρε
εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τ' ἀμείβεσθαι·
δ τ πρώτην ἀκτιάδα προσθήκην αὐτῷ τῇ βασι-
τὴν τετράχωνα καλουμένην, καὶ τ' προσεχῆ βατα-
τῇ καὶ αὐχμηρὰν χώραν, ἐξ αὐτῆς τριῶν δὲ ζηνοδώ-
ὁ τ λυσανίᾳ μεμισθωμένῳ· οἷον, ἀ διέλῃσι τοὺς
τοὺς ἐκ τ τραχῶνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς, ἀ
ἀφορμὰς τὸν ἡγεμόνα τ συρίας καταφυγόντας,
σιν δηλώσας τὴν συμφορὰν αὐτῶν καὶ αἰ-
ὄγκους, ἀντιπέμψειεν ἐξαιρεθησόμενα τὰ λῃστήρια.
τοίνυν οὐκ ἀφῆρεν, παθητέ τε τῶν ἀσθρῶν τὴν
καὶ ἀφαιρεῖ ζηνόδωρον. ἐκ ὕστερον καίσαρ, ὡς μ
νοιτο πάλιν δρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ἡ τ δαμα-
ἡρώδῃ δίδωσι. κατέσησε δ' αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης
τρόπον, ἔτι δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν,
μηδὲν ἐξέναι, δίχα τῆς ἐκείνε συμβουλίας, τοῖς
τροπεῖς διοικεῖν. ἐπεὶ δ' τελευτᾷ ζηνόδωρος,
νεμθῆ αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τ
λαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δ' τούτων ἡρώδῃ μᾶλλον
μθῆ καίσαρος· ἐφιλεῖτο μετ' ἀληθείας, ὡς ἀρχὴ
δ', μὴ καίσαρος. ἐν ᾧ δὴ πλεῖστον μθῆ δύναμιν
σεσυνοψεν εἰς μέγιστον δ' ἐξήρθη φρόνημα, καὶ π
τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δαίσειαν.

Κεφ. ιϛ.

ΠΕπτακαιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τ βασιλείας, αὐτὸ
ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν πρὸ αὐτ αὐτοῦ
χώραν, τ ἄνω δυπλασίαν, ἀμέτρους μθ χώ-
μθ· τοῖς ἀναλώμασιν, ὑπερβολὴν δ τῆ μεγ-
λείᾳ. τοιαύτην δ' ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ
καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. ἃς μθ γὰρ ἀνῳ-
δόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δ' ἐπεσκεύασε πλουτῶν ἐκ
λεῖ, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων ἐλαττον. ἀντωνίαν
λεσεν εἰς τὴν αὐτωνίᾳ τιμήν. τὸ γε μὴν ἑαυτ
λειον καὶ τὴν ἄνω δομάμθ· πᾶν, δύο τοῖς μ
σους καὶ περικαλλεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναὸς
συνεκρίνετο, περιωρύσσετο λόγ τ φίλων, ἅμ
σαρείου, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ ὄκ εἶχεν μό
μνήμεια αὐτῶν. καὶ τὰς κλήσεις περιέγραψε, οὐδ
εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μθ γὰρ τ
μαρείσῃ, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισ
ἐπὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἐξακισμ
ἑαυτῷ οἰκήτορας, γλαῦ τε τευτὶς περιπλ
παρωτίτας, καὶ ἐν μέσῳ τῇ κτίσματι, ναὸν
ὑγυσίμθ· τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτ
μθς ἀποδείξας τριῶν ἡμισταδίων, τὸ αὖ σταδ
κάλεσεν. ἐξαίρετον δ' τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν ἀσυλ
ὅτι τούτοις δωρησαμθος ὑπὸ καίσαρος αὐτὸ τ
περιθέσ χώρας. ὁ δὲ, καὶν τευτὶ ναὸν αὐτῷ λίθ
μαρμάρῳ καλλιθρύσατο περὶ τὰς ἰορδάνε πηγάς. κ
λεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἐνταῦ κορυφὴ μθ τις
εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. πρὸς δὲ τῶν ὑπ
λαγόνα, σωτηρεφὲς ἄντρον ὑπανοίγ, δι' οὗ ῥεῖ
θρώδης χειμὼν εἰς ἀμέτρητον δυσπέρατα βάθ
τος, ἀλήθει τὸ ὕδατος ἀσυλλύτου, ὑπὸ τῆς καθ
τοὺς ἐρεύναντας, οὐδὲν μὴ προσ· ἐφικνεῖ. ὑπὸ δὲ αὐτ
κὴ τὰς ἐξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γ
νεσις μθ (ὡς ἔνιοι δοκοῦσι) ἐνταῦθα ἰορδάνε, τὸ δ' ἀλ

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ἐν δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν ἱερείοις με-
τὰ τὸν κύπρον Ἑρμοκλέα, καὶ τῶν ἀρχόντων βασιλί-
δων, ἀλλὰ καταστολὰς ἀσάμβους. ἀμείνω καὶ χρησιμώ-
τερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε
φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὃν πατὴρ βασιλεὺς
ἐπιτήδειον τόπον τε πρὸς καίσαρα τιμῆς χωρὶς ἔλα-
θεν, ἐπειδὴ δὲ τὸν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, ὡς
τὸν ἐπαρχίαν αὐτὸς τὰς τιμὰς ἐπεξέχεε, καὶ πολ-
λαχοῦ πόλεσιν ἐπεδείκνυτο καίσαρα. καὶ δὴ ἐν
τοῖς Ἑλληνίσι πόλιν, ἣν μὲν κάμνουσαν, ῥᾳστώνης
ἐκάλεσε πύργον, λιμὴν δὲ Φοίνικι τὸ χωρίον δε-
ξάσθαι δυναμένοις τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέ-
στησε λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπρότητος ἐκόσμησε βα-
σιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπιδείξα-
το. μεταξὺ γὰρ δώρων καὶ ὄψεως, ὧν ἡ πόλις μέση
κεῖται, πᾶσαν ἅπασι συμβέβηκε τὴν Ἑλλάδα ἀλίμε-
νον, ὡς πάντα τὸν τοῦ Φοινίκου ἐπ' Αἰγύπτου θά-
λασσαν, σαλεύειν ἐν πελάγει. διὰ τοῦτ' οὖν λιθέας ἀπει-
λὰς, ὧν καὶ μετρίως ἐπανεχόντι τὴν ἀκρωτὸν ἐμπί-
πτουσι κῦμα πρὸς τὴν πέτραν, ὥς τε τὴν ἀποστροφὴν κύ-
ματος, ὅτι πλεῖον ἐξαιρεῖσθαι τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ
βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας
τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τῆς περαίας λιμένα κατε-
σκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ βαθεῖς ὅρμους ἔτρυ-
σε. καθῆπται δὲ ἔχων ἀντιπρόσωπον τὸν τόπον, ἐφιλονείκη-
σε πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δο-
μήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος,
ὡς δὴ μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρουσά-
μενος γὰρ ὅσον ἐφικάμπτει τοῦ λιμένι μέγεθος, καθεῖ
λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν αἱ
πλεῖσται, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑνέα,
εὖρος δέκα, πλείους δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη
τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ἐπερέχον τῶν πλαίσιων τεί-
χος ἐπὶ διακοσίους πόδας προέκειτο. ὧν οἱ ἑκατὸν,
πρὸς οἷς δεδέμεται πρὸς τὴν ἀναχοπὴν τοῦ κύματος,
προκυμία γοῦν σκληρὰ. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπανέκει-
ται τοῦ πρόσθεν λιθίνου τείχους. τοῦτο δὲ πύρ-
γοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ πρὸς νότον καὶ πρὸς
καλλίστου λιμένος κατὰ μέσον, δρυσίου κέ-
κληται. ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν
ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ περὶ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ ναύγμα,
τοῖς δοπεδαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ ἔσω λους
βόρειος, αἰθεμώτατος. ἐν ἀνέμων τοῦ τόπῳ βορέας,
καὶ δὴ ἑπτὰ σώματος κολοσσοὶ τρεῖς, ἑκατέρωθεν
ἐπερηρεισμένοι κίονι, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσ-
πλέουσι πύργος ναοὺς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιᾶ, δύο ὀρθοὶ
λίθοι συναρμοσθέντες, ἑκατέρου χῶλος πύργου μεί-
ζονες. περιοχὴν δὲ οἰκίαι τοῦ λιμένι λευκοῦ καὶ αὐτοὶ
λίθου, ἐφ' οἷς κατοικοῦσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ στεφανοῦντες ἕκαστοι, πρὸς
ἓν ἀφέσιμα μεμετρημένοι, καὶ ἑπτάμυλος ἀντίκρυς
ναὸς καίσαρος ἐπιφανέστ, καλλίστ καὶ μεγέθ ἀξιόλογ,
ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ὁποδέων ἑπτὰ ὁ-
λυμπάσι διὸς, ᾧ καὶ πρόσεικασεν, ῥώμης δὲ ἴσος ἦρα
τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὸν πόλιν,
ἧς αὐτὴ δὲ πολιοῦμένους τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ,
τὸν τιμὴν τὸ κτίσματος. καίσαρειαν γοῦν ὠνόμα-
σεν αὐτόν. τὰ μὲν λοιπὰ τῶν ἔργων ἀμφιθέατρον,

A in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter caſtellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem uſum præberent advenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitavit. Prorſus non eſt idoneus regni locus, quem honore Cæſaris nudum reliquerit. Poſtea vero quam fines ſuos templis replevit, in provinciam quoque honores ejus effudit, & in multis civitatibus templa, quæ Cæſarja vocantur, conſtituit. Cum autem inter maritimas civitates vidiſſet unam vetuſtate jam feſſam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ ſuæ capacem, totam eam candido ſaxo reparatam, clariſſima regia decoravit, & in ea maxime innatam ſibi animi magnitudinem demonſtravit. Nam inter Doram & Joppen, quarum media civitas ſita eſt, omnis ora maritima adeo ſuit importuoſa, ut omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice navigarent, in ſalo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cujus etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad ſcopulos erigit, ut remeante æſtu gurgitis, per aliqvantum ſpatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac ſumptibus devicta natura, Piræo majorem portum fabricavit, & in ejus penetralibus alias navibus ſtationes fecit altiſſimas. Et quanquam totus ei locus adverſabatur, tamen ita cum difficultate certavit, ut firmitas quidem ſtructuræ neqvaquam mari cederet: pulchritudo vero tanta eſſet, quaſi nulla res ardua præpediſſet ornatum. Metitus enim quantum diximus portui ſpatium per viginti ulnas in profundum ſaxa demiſit, qvorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis novem, & latitudinis decem, nonnulla vero etiam majora fuerunt. Expleto autem ſpatio qvod imda celabat, in ducentos pedes murum dilatavit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante conſtructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autem ſaxeo portus qvo cingitur muro ſubjecti ſunt, magnis turribus interpoſitis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæſaris Druſium cognominata eſt. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido ſaxea, & lata, qvæ naves egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. ad oſtium vero coloſſi tres, utrinque fulti columnis: qvarum à leva quidem intrantibus ſtantes ſolida turris ſuſtinet: dextra vero duo proceri lapides juncti, & partis adverſæ turris magnitudinem ſuperantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique menſura ſpatiorum, civitatis viæ tendentes in portum. Contra oſtium vero portus, in colle, Cæſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præcipuum: in eoqve Cæſaris coloſſus non minor quam Jovis apud Olympiam, cujus ad exemplar factus eſt, Romano autem par, & Junoni quæ Argis eſt. Oppidum autem provinciæ dedicavit, rebusque advectitiis portum, Cæſari vero conditoris honorem, unde civitati nomen Cæſareæ impoſuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocavit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donavit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum victores, sed & proximi & tertii successores eorum regalibus divitiis potirentur. Anthedona quoque renovatam, quam bella subverterant, Agrippium vocavit: nimiaque benevolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificavit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo civitatem condidit, fluminū arborumq; ditissimam, eamq; Antipatridem nuncupavit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuū, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocavit: fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidē Hierosolymis ædificavit, cujus ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; civitatem in regione qvæ à Hierichunte in boreā tenditur, Phasaelum nominavit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui qvidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum de suo nomine Herodium vocavit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accuravit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen ejus amplexus est. Ambitum autem complevit ædibus regiis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac macteriæ tectaque largis infusa divitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo intervallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricavit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices ejus regiam, ac diversoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificavit: ut prorum quidem omnium copia civitas esse videretur castellum: circumscriptione vero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis civitatibus demonstravit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras vero & porticus, foraque & templa Beryti ac Tyri: nec non & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona vero Nymphea sive lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ civitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt.

A καὶ θέατρον, καὶ ἀμφιθέατρον ἄξια τ' ὀνόματος ἐποίησε, καὶ πεντετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος, ἐμίσθωσε καλέσαν λόγῳ δ' καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἄθλα μέγιστα προθεὶς, ὅπερ τῆς ἑκατοστῆς ἑνενηκοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ τρίτοι τῶν βασιλικοῦ πλούτου μετελάμβανον. ἀναθήσεις τ' καὶ ἀνθήνα τὴν πάλαι καταφθαρεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀγριππίων προσηγόρευσε. τῶ δὲ αὐτοῦ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ὅτι B τῆς πύλης ἐκάλεσε τὸ ὄνομα, διὰ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασε. φιλοστόργως γε μὴν, εἰ καὶ τις ἕτερος, καὶ τὸ τοῦ πατρὶ μνημεῖον κατέθηκε, καὶ πάλιν, διὰ ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, πταμοῦς τε καὶ δενδρέσι πολυσίοις, ὑπέμεσεν ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπερ ἱεριχοῦντος φρούριον, ἐχυρότητι ἐ κάλλει διάφορον τοιχίοις, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ φασαήλων κύπρον. φασαήλῳ δ' τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον C πύργον. οὗ τὸ, τὸ σχῆμα, καὶ τὴν ἐν τῇ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ πάλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ὑπὲρ ἱεριχοῦς ἱστάμενον αὐλῶνα πρὸς ἕω, φασαηλίδα ὠνόμασεν. ὧδε δ' οὐκ, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀπτευχίσας τῷ πρὸς δεξιᾶ ὄρει, πρωτόρδιον ἠρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ πολυνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὁμοίως ὠνόμασεν. ἐξήσκησε δ' φιλοτιμότατα. D τροχοῦλοις μὲν γὰρ τὸ ἄκρον πύργοις περιέσχεν, ἐπλήρωσε δ' τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελέσι τοῖς, ὡς μὴ μόνον τὰ ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν ἔσαν λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοῖχος, καὶ θριγκοῖς καὶ στέγαις, περιεχύθη τ' πλῆθος ἀφθόνῳ. πρόσωθεν δ' μεγίστης ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις λιθοτόμητος μαρμάρου, τὰ ἄνοδον διέλαβεν. ἐν γὰρ δὴ τὸ γεώλοφον ὄπισθεν ὑψηλόν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δ' καὶ πρὸς τοῖς ῥίζαις ἄλλα βασίλεια, τὰ τε δοσκόλιον καὶ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὡς τε τοῦ μὲν πάντα ἔχειν, πάλιν δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῇ πρόσοψῃ δ', βασίλειον. τοσοῦτο δ', οὐ κτίσας, πόλεις καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπιδείξατο. τριπλᾶ μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ ἐ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βύβλῳ δ', τεῖχος, ἐξέδρας F τε καὶ στοὰς, καὶ ναοὺς, καὶ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ τύρῳ, σιδῶνι γε μὴν ἐ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δ' τοῖς ὠφελίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δ', βαλανεῖα, καὶ κηπίους πολυτελεῖς, πρὸς δ', πρόσυλα, θαυμαστὰ τῷ τε ἐργασίαν ἐ τὸ μεγεθος, εἰσὶ δ' οἷς ἄλση ἐ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλοὶ δ' πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, ἐ χώρας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλοις δ' ἐπιτροπίας τὰ καὶ διωκήσεσιν ἐδωρήσατο πρεσβείας, καταπέμψας, ὥσπερ κώους, ἵνα μηδέποτε ἐλλείπῃ τὸ χάρις. οἷς τοι γε μὲν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. ἐ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῇ ἐ πολλάκις. ἐμπεσὼν δ' τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἀμείνονα ἀνεθήκατο. τί δεῖ λέγειν, τοὺς εἰς λυκίους ἠκρι-

Ad exhibitionem vero thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegavit, quemadmodum Cois, ne quando beneficii gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparavit sumptibus suis. Quid dicam ejus in Lycios

ἢ σαμίους δωρεὰς, ἢ τἰλὼ δι' ὅλης τ' ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλαιοῦσι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖται τε, καὶ τὸ κατ' μυσίαν πέργαμον, οὐ τῶν ἡρώδου χρείουσιν ἀναθημάτων; τἰλὺ δ' ἀντισχέων τῶν ἐν συρίᾳ πλατείαν, οὐ φθάσας τἰλὼ οὖσαν ὑπὸ βορέου, κατέστρωσέ τε στοὰν ἑκατὸν τὸ μῆκος οὖσαν ξεστῷ μαρμάρῳ, καὶ τοὺς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ πραττόντων δήμων ἐπάξιον. τὸ δ' ἡλείοις χαρισθέν, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ὃν ἡ δόξα τῶν ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων διήκνεται. τούτους γὰρ δὴ καταλυομένους ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πενταετηρὶς εἰς ῥώμην ἀφανῶν ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ τοὺς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδὲ ποτὲ ἀγωνοθετοῦσαν τἰλὼ μνήμην αὐτὸ διαλιπεῖν. ἀνήνυτον δ' ἂν ἔσῃ χρεῶν ἀφελούσῃ, ἢ φόρων ἐπιξένην, καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς ὧδε τ' κιλικίαν πολίχνιοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκούφισε. τἰλεῖσον γὰρ μὲν αὐτῷ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπέρφρων, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, εὑρετῶν τοὺς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τἰλὼ ψυχῇ ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γοῦμαι, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ πεντακοντα θηρίων ἐκράτησεν, ἐστὶ δ' καὶ συοτρόφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων εὔπορος. πολεμιστὴς ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τοῖς γυμνασίοις αὐτὸν καταπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε ἰσβολώτατον καὶ τοξότην ἀστοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προσῆκεν δεξιὰ καὶ τύχη. καὶ γὰρ σπανίως ἐπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πταισμάτων οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἡ προδοσία πινῶν, ἢ προπέτεια στρατιωτῶν ἐγένετο.

A aut Samios liberalitatem? perque omnem Joniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonii, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochensium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, stravit posito marmore: declinandisque imbribus, quam longa esset porticibus ornavit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum videret inopia, qvodque solum ex veteri Græcia restabat collabi, non solum agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam navigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, ut numquam ejus memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum sive tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia levavit annuis pensionibus: licet multum ejus animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur invidiam: velut majus aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret civitates, quam qui eas haberent. Quin & corpore usus est, qvod animo conveniret. cumque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique uno die qvondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis cervis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo jaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda usus est. Raro enim contra votum ejus, belli cessit eventus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione qvorundam, aut temeritate militum factum est.

Κεφ. κζ'.

Τὰς γε μὲν ὑπαίθρους εὐπραγίας, ἡ τύχη τῆς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε. καὶ κακοδαιμονᾶν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, ᾗ ἦν μάλιστα ἐπιτέθαρσεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τ' ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἠγάγετο γαμετὴν, ἢ γῆμος ἦν ἱεροσολύμων, θυγατέρα μαριάμμου τ' ἀλεξάνδρου δ' ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὖθις φασιαηλῶν σωφρονῆ τ' οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δ' μὴ τ' ἐκ ῥώμης ἀφίξιν. πρώτων μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρίδος ἠγάγετο τοὺς ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μέσους τῆς ἑορτῆς ἀφεὶς καπήλους. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν βουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἡχμαλώτισατο μὲν βαρζαφάρνης καταφραμῶν συμμαχίαν, ἐξητήσαντο δ' κατ' οἶκτον οἱ ὑπὲρ εὐφράτην ἐμοιθεῖς. ἐν ᾗ τάχιστα ἐπείσθη ὠφελεῖσθαι μὴ ἀφαιρεῖσθαι πρὸς ἡρώδου, ὃν ἂν ὠφελοποίητο. δέλεαρ δ' αὖτῳ ἐγένετο τ' ἡνωνῆς ὁ γάμος κατέσχ. τούτῳ γὰρ πεπιθὼς, καὶ θρασύτερον τὴς πατρίδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δ' ἡρώδην. ὃν αὐτὸς ἀντιπαιοῦ μὲν βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

B De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 8.*

C

D

E

F

G

At vero publicam ei felicitatem mœrores invidere domestici, & adversi casus ex muliere cœperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen sibi conjunxit, Alexandri filiam Aristobuli filii: unde domus ejus in discordiam venit, & antea quidem, maxime vero postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit civitate: solis festis diebus eo commeandi facultate concessa: Deinde avum conjugis Hyrcanũ, ex Parthis ad se reversum propter insidiarum suspicionem peremit: quẽ captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: niserati vero gentiles liberaverant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodẽ transiret, non interisset. Verum mortis ejus illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc n. fretus, multoq; amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commovit, non qvod regnum affectaret, sed quod ipsi jure

deberetur. Quinque autem filiorum qvos ex Mariamne susceperat, duę fœminæ, cæteri mares erant, horumque minimo Romæ in studiis mortuo, duos majores natu, & propter matris nobilitatem, & qvod jam regnanti sibi fuissent geniti, regio producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano avo suo feciſſet objiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymavit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemque ejus & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Gravi autem indignatione mulieres sæviebant: & quo maximè commoveretur Herodes, insimulabant eam adulterii: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, qvod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbavit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sævitiam, cujus gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant peremti. Non enim conjugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Josepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate benevolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Josephus non maligne, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur divelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reverso Herode, multaque inter fabulas de affectu jurante, qvodque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Josepho comprobatus est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Josephum mandata sua prodituru fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror ejus arrepto tempore criminandi, suspicionem de Josepho confirmavit. Unde Herodes immoderata zelotypia furens confestim utrumque jussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam vivam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τ' ὃ ἐκ μαριάμμης ἑ τέκνων αὐτῷ
κομῴων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δ' ἦσαν υἱεῖς. καὶ τὸν
ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδευόμενος, πλείστῳ
δ' τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, διὰ τὴ μητρὸς
εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγενήσθαι αὐτῷ.
τούτων ἰσχυρότερον, ὁ μαριάμμης ἔρως συνήργει, καὶ
ἡμέραν ἐκ ἡμέρας ἡρῴδην λαβρότερον, ὡς μηδενὸς
διὰ τὸν στεργομένην λυπηρῶν αὐτῷ ἀνεσθαι. τοσοῦτο
B μῖσος εἰς αὐτὸν τ μαριάμμης, ὅσον ἐκείνου
αὐτ ἔρως. ἔχειν τ μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τ πραγμάτ
εὔλογον, τ δ παῤῥησίαν ἐκ ὧν φιλεῖας, φανερὰς ὑπο
ζειν αὐτῷ, τὸν κ τ πάππον ὑβρικέναι, καὶ τὸν ἀδελφ
διζόμενον. ἃ δὲ καὶ τούτου καίπερ ὄντος παιδὸς ἐ
αὐτὸ. δοὺς μὲν αὐτῷ τ δεξιερωσύνην ἐπὶ καταλύσει
μὴ δ' τὸν τιμὸν κλέπτας εὐθέως. ἐπεὶ δὴ τ ἱερᾶς ἐσθ
λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν μέ
ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπει δ μὲν οὖν ὁ παῖς
C νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα, ἐκεῖ δ κατ' ἐντολὰν ὑπὸ τ γυ
τῶν βαπτιζομένων, ἐν κολυμβήθρα τελεῖται. ἐπ
τούτῳ ἡρῴδην τὰ ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, καὶ τὰ αἰ
φὴν αὐτὸ καὶ τ μητέρα, δεινοῖς ἐξύβριζε λοιδορ
ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. δεινὴ δ τὰς γυνα
κας ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινοῖ
ἡρῴδην ἐμέλλον εἰς μοιχείαν διεβάλλον αὐτὸν, ἀλλὰ
πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμενοι, καὶ μετ
D ρεῦσαι διότι τὸν εἰκόνα τὸν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς
γυπτον αὐτωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, εἰ
σαν δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, μ
βιάζεσθαι δυναμένῳ. τέτο ὥσπερ σκηπὸς ἐμπ
ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλο
πως ἔχοντα, λογιζόμενον δ καὶ τ κλεοπάτρας ἐπ
τητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ μ
χος ὁ ἄραψ. οὐ γὰρ ἐφαυρέσθαι γαμετῆς ἐμέτρ
E κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν μ
σων τὸν ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτ, πρὸς
λὸν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὔνους, ὧδατι δ' τὴν γυναῖκ
κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κτεί
ἀντώνιος. ὁ δ' ἰώσηπος ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν
πε δ βασιλέως ὠφελῆσαι τῇ γυναικὶ βελόμε
ὡς ἀδεῶς ἀποθανοῦσαν αὐτ ἐπομόσαι διαζῆν,
ἀποῤῥήτων ἐκφέρει. κἀκεῖνον πρὸς ἐπαινήσαντα τὴν
δην, πολλὰ τε ὠφελεῖ δ πρὸς αὐτὸν πόθον ἐν τοῖς ἐπ
σιν ἐπαμύνομον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικ
ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε τοῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς αὐ
δείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείνειν με προσέταξας. ἐκ
δ' ἔρως ἀκούσας τὸ ἀποῤῥήτον λόγου, καὶ ἐκ ἄνευ τ
ἰώσηπον ἐξαγγείλας τὴν ἐντολὴν φάμνῳ, εἰ μὴ δι
φθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθυσία τῷ πάθει, ἐς κοίτης ἔχ
λόμενον, ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελεῖτο, καὶ τοῦτ
G σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κηρὸν ἐκ τοῖς διβόλοις ἀπ
σασα, τ ἐκ τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ἐντολὰς
δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἐξ
κεῖμα κτεῖναι προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετὰ
δ' ἡδέως ἔπιπτε τῷ πάθει, καὶ δ' θυμὸν πεπτω
ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἐν φλεγμ
τ ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ἀλ
κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τ χρό
διαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον τῷ λύπῃ ἐχ
τῇ σῷ

ἐς παρουσίαν Ἀλεξίου. κληρονομοῦσι δὲ τὰ μὲν οἱ πατρῷοι θυμοὶ ὀργῆς, καὶ δι' μύσους ἔννοιαν λαμβάνουσιν, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον ὑπὸ ῥώμης παιδευόμενοι, πολέμου δέ, ὡς εἰς ἰσόταξιαν ἔρριψαν. συνηύξηντο δ' αὐτοῖς καὶ ἡλικίαις ἡ Ἀλεξίου καὶ δεσποινῶν ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν ἀδελφὴν Σαλώμης, ἣ τὴν μητέρα αὐτῶν κατηγόρησεν· ὁ δέ, ἔγημε δὲ χέρα τὴν καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανε δὲ καὶ τὸ μίσος ἡ παρρησία. ἐκ δὲ θρασύνους αὐθορμήτου οἱ Ἀλεξάλλοντες ἐλάμβανον, ἐφανερώθη δὲ καὶ τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ἐπιβουλεύοιεν αὐτῷ ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν. ὁ δὲ δεχελάου κηδεστὴς ἐφόβει καὶ φυγὴν προσεδόκα, τοῦ πενθεροῦ πείσας, ἵνα ὅτι κάκιστα αὐτὸν κατηγορήσῃ. ἀνασκολοπίζεται δὲ τῶν Ἀλεξόλων ἡρώδης ἕκαστος, ἐπιτείχισμα τῆς κατ' αὐτὸν ἐκτὸς δωρεᾶς ἀντιπάτρου, ἐν πάντων πρεσβυτάτων ἄρχειν. τοῖς δ' ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτου μητρὸς ἐρῶντες προκόπτοντα, τὸ αὐτῶν δίκαιον οὐκ ἐμίσουν ἀφαιρούμενον. καίτοι δὲ τῶν ἀνιαρῶν, τὸν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ καθ' ἡμέραν προύκοπτον μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρος καὶ διὰ τὸν ἐπιτροπεύειν, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ τὸν πατέρα κολακεύειν, Ἀλεξόλας δὲ τῶν ἀδελφῶν πικρὸς ἐνίοτε ἀζήλωτος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς ἐπ' αὐτῶν, τὰ δὲ, τοὺς ἀπαιδεύτους φημίζειν καθιεὶς, ἐξηντέπαιρε τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέρρηξε τῆς βασιλικῆς· καὶ δὴ ἐν ταῖς Ἀλεξήκαις, ἐφανερῶς ἤδη Ἀλεξοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπιμφθησόμενος καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιταγαῖς, πολὺ Ἀλεξήματος χερόμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὸν μαρίαμμης καὶ τοῦ μητέρα. δυσὶ δὲ ὕστερος ἦν τῶν ἀδελφῶν μόνος, πολακείᾳ δὲ Ἀλεξόλῃ, τὸν βασιλέα δὲ ὠφελήσαντος τῶν υἱῶν ἐπεμελήσατο. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον ἐκ μέσου ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακεύειν ὅτι καίσαρος. ὁ δ' ὑρὼν μόλις ὀλοφυρμοῦ ῥηθέν, καὶ δικαίων ἐμπειρότερον ἀντιπάτρου, ἐνδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς ἡμύνας ἐπεστέλλατο. τοῖς δὲ αὐτοῦ Ἀλεξόλαις, ἐκρυβὰ ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ δὲ τὸ ἀδελφὸν ἀποδείξας ἐπανεκόπτε τῶν κινδύνων, ἕως ἤδη τότε ἀντιπάτρου ὠθοῦντος, δὲ τὸ αὐτῶν ἀπιμέλειαν ἀπωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μὴ καθαροῦ δὲ σωτῆρος, ἢ ἐπὶ λόγους ἐκ. ἐπὶ γὰρ δὴ δεινότατος ἐκεῖν. καὶ τὸ πλεῖστον μὲν ὡς τῷ πατρὶ κτήνους αὐτοὺς εἶναι ἤδη, προτιθεὶς τὸ ἔγκλημα, προσήκατο μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀποδοκιμάσαι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, Ἀλλάξαι δὲ ἐπὶ τὸν ἥττους. αἱ Ἀλλαγαὶ δὲ ὅτι τύπτεσθαι ἦσαν, τὸ ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθηνιᾶν, τὸν τῶν βασιλείων καταλιπεῖν ὡ βούλεται. μετὰ τὰ δὲ τοῦ ῥώμης ἐπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι πάντας ἐπὶ δόκοις, τῆς δὲ ἐπιβουλῆς οὐκ ἀπολλάττειν μὲν· περιπολοῦσα δ' ἀντιπάτρου μίσους ἐπιδεῖσα, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν Ἀλλαγὴν δὲ αἰδοῦμενος.

A quo superstitem dilexerat æquavit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant: idque & antea, quam diu Romæ in studiis erant, & multo magis postquam in Judæam reversi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoque roborabatur affectio. Jam vero maturi conjugio unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusaverat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Unde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertius quidam cum rege colloqvebantur, quod ei per utrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitii simul cum fratre armaret manus: alter vero, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum adversus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac privata matre æditum proficientem viderent indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa favorabilis erat: nam & patri blandiri callidè noverat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos vero suos ad alia divulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse aperte qvoque jam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuque regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditiis & calumniis regi obrepsit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, venenisibi dati reum apud Cæsarem postulavit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum judicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecunde suppressit: in se vero delata crimina fortiter diluit: periculorumque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis injuriis questus est: cum præter innocentiæ conscientiam eloqventia juvaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret, crimen illi objecit. & lacrymas quidem cunctis excussit, verum Cæsarem sic affecit, ut eorum accusationibus spretis, Herodem statim revocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reversus, licet solos criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: qvoniam argumentum hi sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cum autem Ciliciam præternavigans Eleusam A delatus esset, susceptit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrium deduxit talentis XXX. donatum. Postea vero quam Hierosolymam pervenit Herodes, populo convocato, tribusque filiis prope B astantibus causam reddit profectionis: multaque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno majus esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum judicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresque filios meos reges designo, hujusque sententiæ meæ socium primum Deum C fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo ejus etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar junxit, & pater instituit observate: non injustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, qvem despiciet, doloris infliget. D Quos autem singulis conjunctos esse oporteat propinquos atq; amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim E regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & jucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, nec non etiam pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me cito desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breviore concludunt. Divinitatem vero ita coluimus, ut in F longum nos ævum progressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quod invideam ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia novi hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis vero apud ipsos etiam quibus le- G nocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meque his esse concordem. Vos autem, ô boni filii, sacram primum retinentes mente naturam, cujus affectiones inter feras bestias salvæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, fratres permanete. Jam nunc autem vobis & oro ut conservet judicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus, singulos benigne consalutavit,

ὡς ἦλθε κιλικίαν παραπλέων Ἐλαιοῦσαν ἀ
τία μὲν αὐτὸν φιλοφρόνως ἐδέξατο. ἐπὶ δὲ
μεβρᾶ σωτηρίας ἐχαρίσατο, καὶ τῆς ἀλλαγ
ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ ταχὺν γεγραφὼς τὸν ὑπὲ
μης φίλοις, συλλαμβάνεσθαι τῷ τέλει δίκαιο
δηλῶν. προπέμπει μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μ
τριάκοντα ταλάντων. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα ἦλ
ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τέσ
παραστάμενος, ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας.
πολλὰ μὲν ηὐχαρίστει τῷ θεῷ, πολλὰ δὲ καὶ πρὸ
σημένῳ τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μεῖ
τοῖς υἱοῖς παραχόντι τῆς βασιλείας τέλει ὁμοίως,
αὐτὸς ἔφη σωφρονέστερον μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριο
τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν ἕξ Ἀλαδόχου καταστήσει, ὃ
μὴ ἕξ συμφέροντος ἑαυτῷ καὶ κείνου ἀμείβοιτο. τοὺ
τοὺς τρεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς
μης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς
ρακαλῶ γενέσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δὲ, εὐφυΐα
Ἀλαδοχὴν παρέχεται. τὸ γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλεί
κεῖ καὶ πολλοῖσιν. οὓς δὲ καίσαρ μὲν ἥνωσε, καθίσ
τὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀπρεπ
τὰς τιμὰς διδόντες. ἐκάστῳ δὲ πρέσβεσιν. οὐ γὰ
τον δ' ἐφανεῖται τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπεύμε
σον ὀδυνῶσα τὸν ἀπρεπούμενον. οὓς γε μὲν ἑκάστ
εἶναι δεῖσα συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ Ἀλαπεμὶ, τ
ὁμονοίας σκοπὸν ἐγγυητὰς καταστήσομαι, αἵτι
σάμενος, ὅτι τὰς σώσει, καὶ τὰς φιλονεικίας, γλ
αἱ τῶν σωθαλερισθέντων κακοήθειαι, καὶ ὑπο
χρῆσοι, τηροῦσι τὰς φρένας· ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τού
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ φρατιᾷ μου τάξιάρχους, ὧν
μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι δ' παρόντ. οὐ γὰ
σιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλέας τοῖς υἱοῖς φυλάσ
καὶ τῶν μὲν ἡδέων, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι βα
δὲ τῶν πραγμάτων, ἐμὸν ἐστι, κἂν μὴ θέλω σπεύδ
δὲ ἕκαστ. τὴν τε ἡλικίαν, καὶ τὴν ἀγωγὴν ἕ
καὶ τὴν εὐσέβειαν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων, ὡς
ἀπελπιδῶσαν ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν ἐκδεδομ
νος, ἢ καὶ νέους ἀφορμένους. τὸ τε θεῖον οὕτω τι
ραπόκαμον, ὡς τε ἂν ὀλίγῃ μήκιστον βίᾳ περιλ
δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων ὀλίγῃ τῇ ἐμῇ κα
λύσῃ, δώσει μοι καὶ παρ' ἐκείνων δίκας. οὐ γὰ
φρονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσι, ἀνακόπτω τὸν
αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ὀλίγῃ τῆς νέως γνώ
τὰς ἀρχὰς βραδύνω ἐφόδιον. ἐγὼ μὲν ἑκάστ
μηθεὶς τῶν παρόντων, ὅτι χρήσιος μοι ὢν, πᾶ
λήψεται τέλει ἀμοιβὴν, ἐπιτιμῶν ἢ κακῶς τῶν
πλουμένων τε κακοήθεις ἀνόνητον ἕξει, πάντας
τὰ ἐμὰ φρονήσουσιν, πυθέσθαι τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. κ
τοῖς συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, καὶ μὲ τούτους ὁμοίως.
μοῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμεῖσθε τ
ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ ὧδε θηρίοις αἱ στοργαὶ μέν
ἐάσατε τὸν πατρικὸν ἡμῶν τὰς ἀλλαγὰς κα
ρα, τρέπειν ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἕξειν ὀπάσατο θε
λοιῶτε, μένατε ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐσθῆτα
ἤδη καὶ θεραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε. ταῦτα πάν
καὶ φιλοφρόνως ἅπασιν καταπαυσάμενος τῶν κα
διέλυσε

meque tertium qui ea quæ jubere liceat re
vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deum

ἄλλων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συμφερομένους τοῖς ἐ- A
ρημένοις, ὅσοι ἦ ἐπιθυμοῦντες μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέ-
ναι φασκουσι μένους. συναπῆσαν ἦ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στά-
σις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχοντες
ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν δὴ καὶ ἀριστόβουλος ἀδυ-
νάτως μὲν κακυφωτὸν ἀντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον. ἀντι-
πατρος ἦ καὶ δι' ὀλιγωρίαν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς.
ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθῶν τὸ
ἦδη, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ πρὸς αὐ- B
τοὺς ἐκάλυπτε μῖσος. τοῖς ἦ, δι' ὑγίειαν πᾶν τὸ νοη-
θὲν λαθεῖν γλώττης, καὶ παροξύνοντες μὲν, ἐπέκεντουν
πολλοὶ, πλείους ἦ τῶν φίλων παρεδύνοντο κατάσκοποι.
πᾶν ἦ τὸ παρ' ἀλεξάνδρου λαληθὲν, δι' ἡδονὴν λαβὼν παρ'
ἀντιπάτρου, καὶ μὴ προσθήκης μεταδοὺς ὅτου ἀντι-
πάτρῳ πρὸς ἡρῴδην. ἔτι δὲ ἁπλῶς φθεγξάμενος ὁ
παῖς, ἀνυπεύθυνος λαβὼν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν
ἐξέφερεν, καὶ μειρακίως παῤῥησιαζόμενος μέγιστα τοῖς
ἐλαχίστοις προσκαλάπτετο. καθὸν ἦ ἀντίπατρος ἀεὶ C
τοὺς ἐρωτῶντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀ-
φορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῶν φημιζομένων ἔν τι διε-
λεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῶν αὐτὸ μὲν φίλων
ἡ φύσις συκοφαντώτατος λαβὼν ἕκαστος, ἡ κατασκάζετο
δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῶν ἀπορρήτων, καὶ τὸν ἀν-
τιπάτρου βίον, ὅπως ἂν ἁμάρτοι τις οἷός τε κακίας μυρί-
ους. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ σωζόντας χρήμασι διαφθεί-
ρων, ἢ κολακείαις ὑπῶν, οἷς πάντα κατειργάσατο, πει-
θοῖ προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων
φῶρας. πάντα ἦ ἐξεσκευασμένος δραματουργῶν, τὰς
πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς τῇ διαβολῇ ἐποίητο τεχνικώ-
τατος. αὐτὸς μὲν ἀδελφὸς προσωπεῖον ἐπικείμενος, D
καθοὺς ἦ μεμυημένος ἑτέρους. καὶ παιδὰν ἀπαγγελθείη
τι κατ' ἀλεξάνδρου, παρελθὼν ἐπανείνετο, καὶ διαπυ-
ρῶν τὸ ῥηθὲν δεξάμενος, ἔπειτα κατασκάζειν ἡ συνχῇ,
καὶ πρὸς ἀναίρεσιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δὲ
οἷς ἐπιβουλὴν ἀνήγετο, καὶ τὸ δοκοῦν τῇ σφαγῇ δ' πα- E
τρὸς ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον, ὑδὲν γὰρ ἕτω πίστιν ἐχορή-
γει τοῖς διαβολαῖς, ὡς ὁπολογούμενος ἀντίπατρος
ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφή-
ρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὸ μειράκια ζοργῆς πα-
σῶν ἀντιπάτρῳ προστίθει. συναπεκλίναν δὲ
καὶ τῶν κῆ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ἐπι-
τάγματος, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φί-
λων, οἵ τε ἀδελφοὶ δ' βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. F
πάντα γὰρ ἀντίπατρος λαβὼν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλε-
ξάνδρῳ, πάντα λαβὼν ἡ ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος
κατ' αὐτῶν, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πολὺ τὸ
προγόνων μισοῦσα τὸς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν
ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συνα-
φίστε ἦ ἕκαστον, τὰ βασιλέως προστάγματα, ὡδαγωγίαι
λαβὼν τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσ-
κεῖν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς ἦν ἁ μένον τοῖς ἐκ
τοῖς βασιλείοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ἁδενὶ γὰρ G
βασιλέων τοσαύτην καῖσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τ' ἀπ'
αὐτοῦ φθόνους, καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τοὺς ἦ μειράκια, τοὺς μὲν διαβολὰς ἠγνόη, ὡδ' καὶ

populumque dimisit: alios convenientia dictis ejus optantes: qui vero mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed pejora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autē succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta noverat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne qvod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adjectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta ejus verba in crimina vertebantur: maximaque minimis affingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent, submittebat Antipater, ut mendacia sua veras occasiones haberent: multisque falso vulgatis, unum qvid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed hujus quidem amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec erraret aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri vero familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnavit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur sive agerentur, effecerat. Cum autem caute universa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent favore simulato, id qvod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam provocabat omniaque ad insidias referebat: & ut necem patris Alexander optare videretur. nihil enim majorem fidem calumniis suggerebat, quam si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adjiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alii pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisq; fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & qvod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Noverca enim sævior erat, multoque plusquam privignos oderat, qvos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adolescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel ejus fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solum autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitivos suos quamvis ex civitatibus non subjectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, adversus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commovit Antipater, assidue velut cum uxore sermocinando quibus in eos insti garetur. Hujus autem inimicitias augebat Alexandri qvoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quæ in regno viverent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quod liceret Judæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ invisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, etsi socrus ejus erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sævientem: freqventer enim humilitatem generis objiciebat uxori: quodque ipse privatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciavit. Addebat autem, quod aliorum qvoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos qvoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, qvod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicavit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio divulgata est, quæ succendit animum regis. Audivit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumque ejus cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus dividente conjugibo, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus deliciis nigris vestibo indueren-

Ant. lib. 16. cap. 7.

tur. His de causis Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocavit: Romam n. migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogavitque ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum invidiam deprecando fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum mature placavissent, ut patrem, præsenti metu rejecto, de futuris mœrere cœperunt. tenim cognovere Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: uterque autem sævi & graves ... sed amplius P eroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem ... tus habere centum talentorum, totiusque trans Jordanem terræ fructus ipse caperet, a frat...

ἐς αὐτὸν ἐπίστησε καὶ τετραρχην, αὐτὸς μὲν
κέσαρ, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι-
ἀδελφῷ τὴν ἰδίαν γυναικὸς, μὴ ὢν τ ἐκείνης πα-
, καθωσίωσε τὴν πεντηκοντούτιδα τῶν αὐτοῦ θυγα-
θυγατρὶ τρισκοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα
ς τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἐρωτα δούλης. ἐφ'
ἐποίησας ἡρώδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς πάρ-
θρον ἀνεψιῷ ἔπεμψε σωιέζαξεν ἀδελφιδῷ. φε-
ὢν μετ' ὀλίγον τὴν ὀργὴν ἀνῆκε. δίδους συγγώμην
ν. διεκάλεσε ὢν καὶ πάλιν μὲν, ἐπ ζώσης τ βα-
κ, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ φαρμάκοις. τότε ὢν πολῖται
ὶ πρεσβύτεροι, ὡς καπερ φιλαδελφότατον ὄν-
ἦν, εἰς πίστιν ἐπαχθῆναι τῶν λεγομένων τ δέος.
ὢν τῶν ἐν ὑποψίᾳ βασανίσας, πολυπλόον
θη τοὺς φερώρα φίλους, ὧν ἐπιβουλεύειν μὲν, ἀνα-
ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι ὢν τ ἐρωμένου ἁρπα-
ς εἰς παῖδας ἀποδράναι παρεσκεύαζετο. συμ-
ς ὢν δ' σκέμματος αὐτῷ τ φυγῆς, κοσοβαρ-
ἰμης ἀνὴρ, ὦ σωιώκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
ῷ πρότερου ἀλαφθαρέντ. ἦν ὢν ἐλεύθερα
λῆς, ἃ ὢν συνέλαμψε καὶ δι αὐτ φερώρας ὁ ἀδελ-
πατρός, συνῆκας ὡδὶ γάμε ποιεμένης πρὸς
ν, τ ὁσάδα δ' ἀράβων βασιλέως ὑπάτροπον, ὃς ἦν
ὶ τ ἡρώδη. διελεχθεῖσα ὢν καὶ τοῦτο, καὶ πάν-
φερώρας ἐνεκάλει, συγχινώσκει ὢν, καὶ αὐτ ὢν φε-
ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. μετὰ-
ἐπ' ἀλεξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ ὡδὶ
ἐίνου κεφαλαὶ ἅλ. ἀπηκόντα. τρεῖς ἦσαν
οὶ τῷ βασιλεῖ πιμωτατοι, καὶ δῆλον. ἐξ ὧν ἐλει-
ιν· τῷ μὲν γὰ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ ὢν
προσφέρειν, ὁ ὢν αὐτὸν κατακοιμίζε τε καὶ
πκλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ διαφορᾶς μεγα-
πήγετο ὁ ἀλέξανδρ. μιμνῄσκειν ὢν τ βασιλέ,
χοντο βασάνοις. καὶ τὸν μὲν σωφροσύνην δ' ἥκιστα
γειν. ἐξέφερον ὢν καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ἐπιβουλὰς,
ὧν ἀπατηθεὶς τῷ ἀλεξάνδρου, λέγοντ. ὡς
ἡρώδη δεῖν τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδεῖ γέροντι
πολεμοῦντας τὰς κόμας, εἰ μὴ ἀλλ' τοῦτο αὐτὸν αἰσχύ-
νέον, αὐτῷ ὢν προσέχειν, ὃς ἐ ὠδὶ ἄκοντ. διέζε-
ὸ βασιλείαν, ἐπ' εἰς μακρὰν τ τοὺς μὲν ἐχθροὺς
ῆ, τοὺς φίλους δ' δαίμονας ποιῆσ καὶ μακα-
πάντων δ' αὐτούς. εἶναι ὢν καὶ θεραπείαν, τ
τῶν, ὡδὶ τ ἀλεξάνδρου λαθραίαν, τοὺς τε ἡγεμόνας
πιστικῆ, ἐ τοὺς ταξιάρχους, κρυφᾷ πρὸς αὐτὸν
νοη. τοῦτο τὸν ἡρώδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ
χημα τολμᾶσθαι τοὺς μισοῦντας σκιφρεῖν, ἀλλὰ
τοὺς ἐπιπέμπων νυκτωρ, ἐ μεθ' ἡμέραν, ἕκα-
καθομιλῶν ἢ λεγομένων διηρώτα, ἢ τοὺς ἐν τοῖς
βίοις, ἀ θεασάμενος. δεινὸς ὢν αἰσθέσθαι ἐπλησθη
πλεῖον. ἢ ὢν ἐχθραν ἢ μῖσ τ θεῶν, ἕνας τ ἐ-
τε τοὺς ἀλγεδόνας, ἐ πολλοὶ πρὸς τοὺς ἀλαφόρους,
ἢ τι τῶν βασιλικῶν θυμῶ κατεχρῶντο. ἢ τὸ μὲν
δος εἶχε τῶν ἀγχόνην ποιῆσαι, οἱ κολάσεις ὢν τῶν ἀλα-
ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἅρπ κατη-
τος, καὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetraverat: regalique conjugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viva regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamvis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos venit, qvorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: hujus autem consilii & fugæ consciũm esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterii causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, qvod cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Convicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus solvit. Domus vero tempestas in Alexandrum transiit, totaque capiti ejus incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Uni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subjecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis induci aperuerunt: qvomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum juvenem putarent: verum se coli oportere, qui etiam invito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum convenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctuque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de qvibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque regnum ejus acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxere, multique regis iracundia cædis cupida contra adversarios abutebantur. & mendacio eum confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusaverat: & cum eo qui ante se convictus esset, ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones breviore compendio terminabat. Ad hoc autem sævitiæ processerat, ut nec eorum quenquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: verum etiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit. & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæviebat. Accessit malis Antipater, collectaque propinquorum caterva, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor invasit ut stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subito & ipsum correptum in vincula conjecit, & in amicorum ejus tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alii vero quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusque observare, ut illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filii, ne id feciisse videretur injuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum putavit: ac digestis adversus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim noctu adhibuisset invito. Jamque libri in manibus erant Herodis: multa & gravia de optimatibus clamantes, cum mature in Judæam Archelaus venit: metuens generoE simul ac filiæ, quibus etiam providentissimo consilio succurrit, regisque minas arte dissolvit. Mox enim cum eo congressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono marito novo? nam etsi consilii particeps non est, quia tamen ejusmodi viri conjunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cujus periculum agitur, quod adhuc vivit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans veniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quam tui tuæque dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarii succedamus. Talibus increpans, quamvis pertinacem fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Unde occasionem sui consilii nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem fibi cre-

Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

dere regem videret, considerandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumveniatur, non tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit sceleris qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet hujus persuasionis

ἀνατιθέντες, καὶ τὸν ἡλικίας δ' ὄκλον, ὅτι καιρὸν μεταχειρίζοιμι. Διαφθεῖρε γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶσ μὲν, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπουσ. σωφρονεῖ τοῖς λεγομένοις ἡρῴδης. καὶ τὸ μὲν πρὸς Ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπαύσατο ὀλίγον, πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. τῶν δὲ παρόντων βιβλίων, ἓν ἦν τοῦτο, ὃς κατέδειξε παρὰ βασιλέως ὀφυρόπολιν, καὶ τὰ ἀρχελάου Φιλίαν παρ' αὐτοῦ πάντων κρατοῦσαν, ὡς οὐκ εἰς ἄλλην ἐπιτηδειότητα, τὴν δι' ἀναιδείας ἐπεμήχετο. καταλιπὼν γὰρ Ἀλέξανδρον, πρὸς Φερώραν ἔρχεται. κἀκεῖνος, ἐκ ὁρᾶν ἔφη πῶς ἂν αὐτὸν ἐξαπατήσαιτο, τοὺς τοὺς ἐνεχομένους ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ· δ' βασιλέως ἄβουλος, καὶ τὰ παρόντων τῆ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος μόνως, εἰ μὴ θέλοι τὸ παρὸν ἐκ τῆς ἀρνήσεως ἀφεῖς, ὁμολογήσαι μὲν τὰ κατηγορήματα, συγγνώμην δ' αἰτήσασθαι τοῦ τε ἀδελφοῦ καὶ Φιλίππου, εἰς ἃ τὰ πάντα τρόπον αὐτῷ συνηργήκει. πείθει Φερώρας, καὶ καταπλάσας αὐτ, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνη τι ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσίν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν ἐκ τῶν ὁμολογῶν, δεδρακέναι δ' πάντα ὅσα κατηγορήθη. ἔδακνον δ' Φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε, ἔδωκέ τε δ' κατηγόρου καὶ μάρτυρα αὐτῷ Φερώραν δ' Ἀρχέλαος, ἤδη παρεῖναι φάσκοντα, ἐκ τ' ἡρῴδου κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις παραδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τ' αἰμωδίας ὅπως ἔσοιτο πρόφασις τοῦ φύσει δικαίου. ἐν γὰρ τοῖς βασιλείοις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνειν, ὑπὸ δ' βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρῆναι, θεραπεύειν δ' πρώτιστον. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅπως Φερώρᾳ μειλίσσοι, διέμελλε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα Ἀλεξάνδρας, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως πρεσβεύσειν ἡρῴδην αὐτῷ καλέσων ὑπὲρ δ' μειρακίου, καὶ πάλιν αὖτῷ μνησθεὶς τὴν θυγατέρα, σφόδρα δ' ἀξιοπίστως ἔχελαος ὡ βούλεται σωφρονίζειν αὐτὸν ἐπέτρεπε, τὸν Ἀλέξανδρον. πρεσβεύσεσθαι δὲ πρέπειν πρὸς αὐτὸν τὸ δ' πατρὸς δίκαιον. Φαμμούου δ' βασιλέως δῶρον ἔχειν, παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσοι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ' οὕτως ὑπὸ δ' μειρακίου τ' γυναικὸς, ὡ ὥσθ' ἑαυτὸν μὲν ἐστὸς δυστύχημα τ' ἡμαρτημένων. ἀπορράγεσθαι δ', αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακωτέρας δὲ γίνεσθαι πάλιν ἑαυτὸν πάντων οἰκείοις θεραπωμένης. κατανεύει μόγις ἔχελαος, Ἀλλάσσεσθαί τε, καὶ Ἀλλάσσειν τὸν πενθερὸν τ' πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καὶ σφᾶς Ἀλεξάνδρου. γενέσθαι δὲ αὐτὸς ἐκείνῳ θεὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας εἶχε. μετὰ δ' τοῦτο Ἀλλαγὰς, ἐν δίωχίαις ἑ φιλοφρονήσεσι δηλοῦν. ἀπόντα δ' αὐτὸν ἡρῴδης δωρεῖται τάλαντον ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ Ἀλαβάστρῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι. ἧς ἐκαλεῖτο Πανυχὶς, τῶν τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab ejusmodi namque hominibus non ſolum adoleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domosque clariſſimas totaque regna ſolere ſubverti. Conſentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui ubi propenſiorem eſſe regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, qvam honeſte non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſivit, relictoqve Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre, qvo pacto eximat tot criminibus involutum, quibus manifeſte convinceretur regem inſidiis voluiſſe decipere, omniumque malorum præſentium adoleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & a fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus ſe quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraque veſte cum lacrymis, ut quam miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniamque meruit poſtulans. & ſe quidem ſceleratum eſſe fatebatur: namque omnia quæ ſibi objicerentur feciſſe, horum autem cauſam eſſe diminutionem mentis atque inſaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque poſtquam ſtetit Pheroras ſuimet ipſe accuſator ac teſtis, tunc eum jam Archelaus excuſando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis uſus exemplis: etenim ſe qvoqve à fratre multo graviora perpeſſum, naturale jus dicebat antepoſuiſſe vindictæ, Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, ſemper aliquam partem pondere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipſe autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo diſtractam ſecum abdùcturum ſe ajebat, donec Herodem compulit ultro pro adoleſcentulo deprecari, ut iterum ei filiam deſponderet. Satis autem gravatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permiſit, maximi enim pendere, quo jura inter ſe affinitatis inviolata permaneant. Rege autem ſibi filium ab eo donatum affirmante, niſi matrimonium diremiſſet, quod & liberos jam haberent, uxor quoque ab adoleſcente diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorum foret oblivio: ſi vero diſcederet, cauſa de omnibus deſperandi: molliorem namque fieri audaciam: ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: vix tandem ceſſit, unaque & ipſe rediit cum adoleſcente in gratiam, & patrem ejus reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæſare collocuturum: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai conſilium, qvo generum periculo liberavit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate convictus familiariter verſabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum ſeptuaginta, ſolio qvoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itemq; amicorũ ejus quemq; pro merito

quin & cognati regis omnes, jussu ejus Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiam usque prosecuti sunt. Non multo post quidam in Judæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verum etiam causa fuit, ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Jam enim luxum ejus regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumvenit: matureque perspecto ejus ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos ejus amicos habetur. Nam & rex & omnes ejus comites libenter civem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem, postquam fragilitatem domus animadvertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præventus erat. Simulata vero amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, qvod & qvum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum vero, qvod regina creatus, & regiæ vir conjugis, filium privatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim qvum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Unde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se moverent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum ejus auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita qverelis in patrem utroque devincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afficto qvoqve insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac pene jam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator ejus erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum sceleri tanto fuisse impedimento, qvod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, qvod regnum obtinuisset alienum, & parentum eorum necem principatum ejus dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, avitum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes ultum ire.

Ant. lib. 16. cap. 11.

A B C D E F G

decere ſucceſſionem regni ab hujuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, muſtis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqvi ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi vero laudet, cavillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inveniri, ſoliqve Antipatro indulgentem; ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſuccеſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primam ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſinum, ad quem facile poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc uſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, ut antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum totius gentis ærumnas: & quod ad necem usque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in qvibus deliciis, quibuſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa civitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & avi & matris necem, omniaque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe judicaverit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falſo delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quique adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornavit, qui eos dicerent cum Jucundo & Tyrannio clam colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tunc vero propter quasdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrii ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante ut cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: tamque armis quam aliis ſubſidiis eos uti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cujuslibet manus literas imitari percallidus. Itaqve multis ſæpe falſo conſcriptis, ob hoc poſtremo occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec ejus indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognovit. Sed quamvis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſervari præcepit, Eurycles vero domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datoremque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donavit. Ille autem prius quam certa fama nunciaret, ad Archem properat: auſusque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque unias capit. deinde in Achajam transgreſſus, ad ſimilia facinora male quæſitis abuſus eſt. Poſtremo ad Cæſarem accuſatus, quod diſſenſionibus repleviſſet Achajam, & civitates ſpoliaret, in exilium titur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Evaratum hunc Spartiatæ conferre. Namque is cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat, advenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: juratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumque gratiosissimum sibi judicantem, qvi secum eadem crederet: iisdemque moveretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem ejus in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis involveret, quam & soctum habebat & amitam, monitum miserat, ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decrevisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quod Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret ejus inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adolescentes non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille ulterius durare non passus, utrumque filium vinxit, & separatos asservari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes judicia, proficisci jussit ad Cæsarem: qui postquam Romam navi delati, regis literas reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquiorum suorum provinciæque rectorum de insidiis quæreret: eosque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si vero fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Berytum quo Cæsar jusserat, perveniisset, cogit judicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras: & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis provido consilio in judicium non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander objecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commovebatur. & insidias quidem timidè objiciebat: nam probationibus deficiebat; maledicta vero & probra & injurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eaque morte graviora esse confessoribus demonstrabat. postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter quæ acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciavit. Nec enim fas esse ipse astantes habeat filios, inortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum es

Ant. lib. 16. cap. 13.

τινες ἠπολυθησαν. ὁ δὲ λυσίμαχος ὁ τῆς σκυθοπόλεως ἀρξας, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντας φασὶν κατακεκρίσθαι τῶν μειρακίων, οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἡρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνιοι δὲ καὶ μετέωρον ἦσαν ἡ τραγῳδία, σκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὲν τι ὑπολαμβάνων ἔσεσθαι μέχρι τελευτῆς ὠμὸν ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, καὶ κἀκεῖθεν ἀναλεύσας εἰς καισάρειαν, τροπὴν ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέψατο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τίρων, ἔχων υἱὸν συνήθη καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπημένος ἰδίᾳ τοῖς μειρακίοις, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως ἐκφέρων ἐλύπει. καὶ τὸ μὲν πεῶτον, ἕως ἐλπίδων, πεπατηκὼς τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχυκὼς τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ἔσεσθαι μὴ φοβούμενος ἐλεῖν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τοῦ βασιλέως τελευήσαντος ἀσμένως ἀκούσας, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος ἅπασι δοκεῖς, ὅς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πέφυκε τοῖς πονηροτάτοις. ἔγωγε φερώρᾳ καὶ σαλώμῃ καταγνοὺς πολλάκις ἔπεισα, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἵοις τῶν γνησίων ἀδελφοκτονίαν ἐπ' ἀντιπάτρῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς ἐυμεταχείριστον αἱρουμένοις βασιλέα. σκέψαι μὲν τοίνυν, μὴ καὶ κἀκείνῳ γένηται μέτρον ἐπὶ τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γάρ ἐστιν ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦτ' ἄμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' οἷς τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, τρύφων ὄνομα, προσεκαλέσατο ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν μιαιφονήσειν γένεσθαι. καί μὲ χρὴ ἔφη τίρων ὅτος ἀνέστακεν, ὅταν θεραπεύω τὸν χυρὸν σε λαζεησιάδην, μεγάλας τίμους τοῦδε ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνῆται. ταῦτα ἀκούσας ἡρώδης, τὸν τε τίρωνα συνέτρεψε, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῶν μὲν ἀρνουμένων, ἕως μηδὲν ἄλλο λέγοντος, τρεβλοῦν ἐκέλευε τὸν τίρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ ὑὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τοῦ βασιλέως πάντα μιαιφονήσειν, εἰ καὶ ἐθέλοιτο τὸν πατέρα αὐτοῦ. κἀκείνου δόντος εἰπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τέως, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰκίας πεπλάσθαι, πάντες ἦλπιζον ἔλεγον. ἡρώδης γε μέντοι ἐκ σκληρίας τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τίρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐσκατολόγησεν. αὐτὸς δὲ γεωὶ ἀνωρυόμενος μετ' οὐρέως ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ υἱοὺς ἡβῶντας εἰς σεβαστὴν ἅμα τῷ πέμπτῳ τῆς ἡγεμονείας, προσέταξεν ἀποπνίγαι. καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀναχομισθῆναι τὸ φρούριον, σωτηρίους μὲν ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὰ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

A nonnulli alii ſecuti ſunt. Triſtem vero ſententiam primus Volumnius dixit, cunctique poſt cum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quiſquam necandos eſſe adoleſcentes judicavit. Tum autem univerſa Judæa & Syria, ſuſpenſa quidem operiebatur hujus tragœdiæ finem: ſed nemo exiſtimabat Herodis crudelitatem ad parricidium uſque proceſſuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde navi Cæſaream devectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro aſſuetum atque amicum, & ipſe diligebat adoleſcentulos: præ nimia indignatione mentis poſtremo circumveniens clamitabat conculcatam eſſe juſtitiam, veritatem periiſſe: naturam eſſe confuſam, vitamque hominum iniquitatis eſſe plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictaſſet. Deinde ipſum etiam regem auſus adire: Mihi vero, inquit, omnium videris eſſe infeliciſſimus, qui contra cariſſimos nequiſſimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te adverſus filios tuos habent, quos ſæpe ipſe mortis ſupplicio dignos eſſe judicaſti: neque advertis hoc eos agere, ut juſtis ſucceſſoribus deſtitutus, cum ſolo remaneas Antipatro, capi facile regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odioſus ſit, propter cædem omnium fratrum: Nullus enim eſt, qui non adoleſcentium miſereatur, principum autem plurimi etiam palam graviter ferunt. hæc dicens: ſimul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem ſtatim illos & ipſum cum filio comprehendi jubet. Ibique tum alius quidem regius tonſor, nomine Tryphon, neſcio qua exagitatus inſania, ſemetipſum indicans proſilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iſte perſuaſit, ut occaſione tondendi novacula te occiderem: magnaque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem ejuſque filium, & tonſorem ſubdidit quæſtioni: Cumque illi pernegarent, tonſor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri juſſit: tumque filius ejus, patris miſeratione commotus cuncta ſe regi, ſi eum ſibi condonaſſet, indicaturum promiſit. Eoque relaxato, ipſius occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem dixit, impulſum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adoleſcente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum eſſe affirmabant. Herodes tamen & militū principibus & Tirone pro concione accuſatis in eos armavit populum, ut ibid. cum tonſore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebaſten miſſos, quæ non longo à Cæſarea intervallo diſtaret, profocari jubet: eaque re mature perfecta, in caſtellum Alexandrium mortuos aſportari, cum Alexandro materno avo ſepeliendos. Hic finis Ariſtobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. lib. 16. cap. 4.

ΚΕΦ. ιη. CAP. XIIX.

Ἀντιπάτρῳ δὲ ἀδήλου ἔχοντι τέλος ἀλεξάνδρου, μῖσος ἀφόρητον ἐκ παντὸς ἔθνους ἐπεγείρεται. πάντων ἅπερ ἐμέμφοντο, ὅτι τοὺς ἀλεξάνδρου φίλους τοῖς ἀδελφοῖς ἐπαίνους ἐποιοῦντο. ἐπανιόντος δὲ τοῦ θεοῦ ἐς μέτρον, αὐξανομένου ὁρῶντι τὰ τῶν ἀνῃρημένων ἡλεάν.

ANtipatrum vero, cum jam ſine controverſia ſucceſſionem regni ſperaret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis ſcientibus, illum omnes fratribus ſuis conſeruiſſe calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris ſolicitabat, creſcente ſobole peremptorum

De conſpiratione Antipatri contra patrem. Ant. lib. 17. cap. 1. 2.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo, Tigranes & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli conjugem, avunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitavit. Idem vero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleverat. Hoc autem magis invisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eveniebat, ut nec accipientium benevolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: qvantumqve illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Convocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppletet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, ut etsi pater infortunatissimus fui, avus tamen sim providentior, & a quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio, Aristobuli filiam, eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem vero ejus meus Herodes accipiet, ex pontifice avo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit judicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, qvam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, flevit, & puerorum dexteras junxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantoqve dolore affectus esset neminem latuit pupillorum, namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adjutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, qvanto viventium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Judæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, sævienti acriterque vigilanti ad suspicandum, palam vero eum supplex adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore privaret, quo dignum esse judicasset, ut dumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter avum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis soci-

A ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. δερικεδίλῳ δ' ἐκ βερενίκης θ' ἁλώμης θυγατρὸς, ἡρῴδης μὲν καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ θυγατέρες δ' ἡρωδιὰς καὶ μαριάμμη. τὴν μὲν γλαφύραν ἡρῴδης μὲν τὸν γαμβρὸν ἀπέπεμψε σὺν προικὶ καππαδοκίαν, ὡς ἀνεῖλεν ἀλέξανδρον. τὴν δερικεδίλου βερενίκην συνῴκισε θείῳ πρὸς μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν φερόραν δωρεαῖς ἔσαν ἀμφότερον, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος ἔτην ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. πρὸς δὲ τούτοις καὶ φερόραν, δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλοις θεραπείαις, καὶ τοὺς φίλους· οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οὔτε μὲν πρὸς σατορνῖνον ἐν συρίᾳ πάντως πεπληθυσμένων τῶν ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν, ἐμίσητο δ' ὑπὸ πάντων πλέον, ὡς ἂν οὐκ ἐκ μεγαλοψυχίας χαριζόμενος ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ δέος. συνέβαινε δὴ τοὺς μὴ λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον αὐτοὺς γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δ' ἐχθροὺς, οἷς μὴ διδοίη. λαμπρὰς δ' καθ' ἡμέραν ἐπιόντος τοῖς ἀμφὶ τὸν βασιλέα, πρὸς αὐτὸν ἐλπίδας εἶχεν, ὅτι μόνου μόνων τῶν ὀρφανῶν καὶ τοῦ ὄντι πᾶσι μεταδιδόναι σπουδάζοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γὰρ τοὺς ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὡς ἀσπασάμενος τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐπιλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας πάντων, σκυθρωποὺς ἀφεῖλε δαίμων, ταῦτα δέ μοι μὴ τῆς φύσεως συνιδόντι ὀρφανίας. πειρῶμαι δ' εἰ καὶ πατὴρ ἐγκύμενος ἀπογράφεται, πάππου γοῦν φανῆναι μετριώτερος, καὶ ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους ἐγγυῶ δ' τοῦ μὲν σὸν θυγατέρα, τοῦ πεφευγότος τῶν ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παῖδων, ἵνα μὴ ἀπὸ μόνων ἀναγκαίου, τοῦ σοῦ παιδὸς ἀντιπάτρου τὴν ἀρίστου βουλὴν θυγατέρα, ἡμίσεια γὰρ οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρῴδης λήψεται, τοὺς μητρὸς ὢν δὲ χιερέως πάππους. ὁ ἀγαπῶν μὲν σωτηρίαν ταύτην ἐχέτω τοῦ γνώμου, ἵν' ἀκόλυτα μηδὲν τῶν φίλων. ἐγὼ δ' εὔχομαι καὶ τοῦ θεοῦ συναρμόσαι τοὺς γάμους ὅτι συμφέροντι τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ, καὶ τοῖς ἐμῶν ἐγγόνοις, τοῖς παιδίοις ταυτὶ, ζηλωτοῖς ὀφθῆναι ὑμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συμπλέξας τὰς δεξιὰς, τοῖς τε καταπασάμενος ἔπαυσεν φιλοφρόνως διαλεχθεὶς τὸ σύλλογον. ἐπαχνωθὴς δ' εὐθὺς ἀντιπάτρῳ, καὶ μᾶλλον τοῦ ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ τὸν πατρὸς, τοῦ τῶν ὀρφανῶν πρόνοιαν, ἑαυτὸν πεπλυσιν, αὐθὶς τὸ κινδυνεύσειν τὸν ὅλων, ἢ τὸν ἀρχελάου καὶ φερώρου ὅτα τετραρχίαν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δ' τὸ καὶ ἑαυτοῦ μισοῦντος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον, ὃν ἐξ ἔτους, ὅσα τοῖς αὐτὸν ἀπολωλότων τοῦ ἀδελφῶν. ἐγκωδὴ πάντα τὸν ἰάκωβον τοὺς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπόπτου πάντας, ἐθέσπισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, τὸ δὲ τὰς ὑπὲρ ψίας κινδύνου εὐθέως. ἐτόλμησε δ' προσελθὼν αὐτοῦν ἀντίκρυς, μὴ στερίσκειν αὐτὸν τῆς ἡλίκης πομπῆς, μηδ' αὐτῷ μόνῳ ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπ' ἀρχὴν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ σὺν ἀντιπάτρῳ καὶ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλέξανδρος τοῦ

B

C

D

E

F

G

προσλάβοι. καταπεσόντος δὲ τοῦ πλήθους ἔσης ἡγεμὼν καὶ τὸ A esset adjunctus. Instantissimè vero precabatur
βασίλειον, μεταπεθῆναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βα-
σιλεῖ γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης δὲ ἐκ Μαριάμμης τῆς ἐ
ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπατρος δὲ καὶ ἀρχέλαος, ἐκ
Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ ὁλυμπιὰς,
ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Ἰώσηπος ἔσχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμί-
τιδος Κλεοπάτρας, Ἡρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλ-
λάδος, Φασάηλος. ἐλέγοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέ-
ρες, Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ B & Philippum, nec non ex Pallade Phasaelum. Ha-
Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀπ' αὐτῶν ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφι-
δῆν, χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρᾳ καὶ Ἀρι-
στοβούλῳ, τὰς ἐκ Μαριάμμης. ἔσης δὲ πολὺ πρεσβυτάτης
ἡγεμόνος, ὁ ἀντίπατρος ἐδέετο μεταπεθῆναι τοὺς γάμους.
χαλεπώτερος δὲ ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ
τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέσ-
χεθεῖ τὰ ἀνηρημένων, μή ποτε καὶ ἐκεῖνος ἡμῶν τῶν ἀντι-
πάτρου Ἀλκολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer
ὀργὴν ἀπεκινήσατο, ἀπελαύνειν τὸν ἀντίπατρον. iratus est: quippe filiorum quos interfecerat ca-
αὖθις δὲ ὑποταχθεὶς αὐτοῦ τῇσι κολακείαις, μεθηρμόσατο. sum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque
καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ δεξιοῦσθαι σωφρόνως θυγατέρα, criminationum Antipatri præmium fierent. Sed
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρᾳ θυγατρὶ. καταμάθοι δ' tunc quidem sævioribus dictis eum protelat...
ἄν τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακείαν ἀντίπατρος, ἐκ Postea vero blanditiis ejus adductus, sponsalia
δὲ σαλώμῃ ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀποτυχεῖν. τούτῳ γὰρ δὴ reformavit: ac primum ipsi Antipatro Aristo-
καὶ ᾗ οὔσῃ ἀδελφῇ, καὶ πολλὰ Ἀλεξ ἰουλίας τῆς buli filiam collocat, filium vero ejus jungit filiæ
καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμηθῆναι τῷ ἀρχοῦ Pheroræ. Hinc licebat advertere: quantum An-
συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθρὸν ἕξειν, εἰ μὴ παύ- D tipatri valuerit adulatio, quod idem in simili
σαιτο τ' ἀτυδοῦς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν Ἀλεξᾶ τινὶ causa impetrare Salome non potuit. hanc enim
τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν quamvis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Julia uxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo
μὲν τοῦ Ἀλεξᾶ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore juravit, nisi ab hoc studio destitisset. postea-
αὐτοῦ πάππου, τῶν δὲ ἐκ μαριάμμης θυγατέρων, que invitam Alexæ cuidam ex amicis suis in ma-
ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ trimonium dedit: ejusque filiarum unam Ale-
Φασάηλον. Ἀλκόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπί- xandri filio, alteram Antipatri avunculo tradi-
δας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς E dit. Natarum autem Mariamnes una, sororis ... lib. 17.
ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὅτι βεβαίοις μὲν ὥρμει filium habebat Antipatrum, altera fratris Pha- c. 8.
τῆς ἐλπίσι. πρεσβεύων δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πιστὸς, saelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipa-
ἀφόρητος ἦν. τὸ δὲ ἑκάστου μίσος ὑποσκάσασα ter, & pro sua commoditate affinitatibus junctis,
μὴ δυνάμενος, ἐκ δὲ φόβερὸς εἶναι τῷ ἀσφάλειαν expectatione certa nitebatur: adjectaque mali-
ἐπεζήτει. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἥδη βασιλεῖ gnitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam
βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συστάγμα κατὰ τῷ quia singulorum odium vitare non poterat, se-
αὐλείῳ, ὃ νεωτερους ἐκίνησε δορύφους. ἡ μὲν Φερώρα curitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea
γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα F Pheroras ei veluti jam confirmato regi obsecun-
τῷ ἀντιπάτρου μητρὶ, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ daret. Quin & mulierum conflata in aula con-
βασίλειον. ἐπλήμησε δὲ καὶ ὁ βασιλέως ὑὸς ἡμίσει δύο θυ- flictio, novas turbas excitabat. Etenim Phero-
γατέρας. διὸ μᾶλλον αὐτὸ ἐκεῖνο προσέβλητο. μισέ- ræ uxor cum matre ac sorore sua, necnon & ma-
μφυαι γὰρ μὴν ἀπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτων. μένη δὲ tre Antipatri, multa in regia insolenter agebat,
ὁμονοίας αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ ausa etiam duas regis filias contumelioſe tracta-
διέβαλλε τῷ συνόδου, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτοῦ re: cui rei maxime ab Antipatro erat objecta. I-
πραγμάτων ἔστι γινομένη. τὴν Ἀλκόλλου καὶ ὡς taque cum illi invisæ essent, alias quidem mori-
ἀναναστήσειν Ἡρώδης, τὰ μὲν φανερᾶς συνέδυ, καὶ τῶν G geras habebant: sola vero Salome adversabatur
Φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τὸ ναντίον δὲ ὑπεκίνουν eorum concordiæ: quodque non bono regis coi-
καὶ Ἀλκφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, rent, apud ipsum insimulabat. Cognita vero ejus
ὡς συνυπεκίνητο καὶ ἀντίπατρος, ὑπὸ τῶν φανερῶν προσ- delatione mulieres, quodque Herodes ægre tu-
κρούων Φερώρᾳ. συνουσίαν δὲ ἦσαν αὐτῷ λάθρᾳ, καὶ lisset, aperto quidem conventu & familiaritate
πάμποι νυκτερινοὶ, τοῦ τε ὁμονοεῖν ἡ ὠφελητήρησις ἐπε- abstinuerunt, contra v. & discordare inter se re-
τείνεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων, ge audiente simulabant: cum his adeo collude-
καὶ πάντ' ἠρώδῃ διήγγελλεν. ἐξεπαίετο δὲ ἐκεῖνος ret Antipater, ut palam Pherorem minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas co-
εἰς ὀργὴν, καὶ μᾶλλον δὲ ὅτι τοῦ Φερώρα γυναῖκα. messationes agebant: earumq; consentionem fecit observatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Sa- ... lib. 17.
lome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximèq; adversus Pheroræ conjugem, c. 4.

quod eam præter cæteras accusaret Salome, advocato cognatorum amicorumque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodque Pharisæis meredem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conversus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem, an uxorem vellet optare? Cumque ille se citius vita dixisset quam conjuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel ejus conjuge, aut quovis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensque observationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaque pecunia liberaliter instructum, testamentumque una ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, navigavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leve autem cum Areta rege suo certamen habebat, cujus & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed majore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienavit: ac per eum quæ Cæsar jusserat exigebat. ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regique indicavit, quod Syllæus Corinthum ejus satellitem pecunia corrupisset, eumque asservari oporteret. neque rex id facere dubitavit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas jussit apud eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, ut Herodem occideret persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

A πεύτην γὰρ πάλαι ἡ παλλάμη δικάλλει. ἀθρόας γὰρ
συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τῇ
ἀνθρώπῳ κατηγόρει, καὶ τέλος εἰς τὰς αὐτοῦ γυναῖκας
ὕβρεως, ὅτι τὸ φαρμακεῖον μόνῳ χορηγὸς μισθὸς ἐ-
αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκεδάσας πάλαι
ἐνέδρευε μόνῳ Φαρμακεῖος. πάλιστα δ', ὡς φέρεται
ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θατέρου ἑλέσθαι λέγων,
αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τέλει γυναῖκα. ὁ δὲ θατέρου λαβό-
ψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅτι
B ὁρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀντίπατρον, ᾧ παρήγγελ-
τῇ Φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τῳ
ἐκείνης ὁμιλεῖσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, οὐ μετέ-
τὸ πρόσταγμα. λάθρᾳ δὲ, διευκτήρια σὺν ἐκεί-
καὶ δεδοικὼς ἀπιτηροῦσαν τέλει συλλαίῳ, πρᾶγμα
τόδε πᾶν διὰ τῶν ἀπὸ τῆς ἰταλίας φίλων, τέλει τῆς
μὴν ἀποδημίαν αὐτῷ. γράψάντων γὰρ ἐκείνων, ὡς
πίατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου τοῖς καίσαρος,
C οὗτι μελήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπ-
καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τήν τε διαθήκην κομ-
ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν ἀντίπατρος ἐγεγράπτο. ἀντιπά-
δὲ ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς ἀρχιερ-
θυγατρὸς γεγονώς. ἐπλώσε δὲ συλλαῖος ὁ ἄραψ
ῥώμης, ἠμελημένως μὲν τῶν καίσαρος προσταγμά-
ἀγωνιούμενος πρὸς ἀντίπατρον, περὶ ὧν διὰς
νικολάῳ τάχιον. οὐ μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρε-
D λεῖ ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. πύπτει γὰρ ἄλλους τε φί-
ἀνῃρηκει, ἐς σόεμον, τῶν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον,
σας δὲ πολλοῖς χρήμασι φάβατον τὸν καίσαρος ἐ-
κτῆσιν ἔχει τὸ βοηθῶ καὶ παρ' ἡρώδου. πάλαι δὲ ὁ
ἡρώδης, ἀφίσησί τι δεῖν συλλαίου φάβατος, καὶ ἀ
τῷ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος ἐκπράττειν.
μηδὲν δοτέους, ἐπὶ καὶ κατηγόρει φάβατου πρὸς κ
σαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τῶν ἐκείνου, τῶν
δου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φάβατος, ὧν ἐ
E παρ' ἡρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνε πρόσοδος α
λαίου τῶν ἐπιτρόπων. τό τε βασιλεῖ φησι, ὅτι συλλ
διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κέρδη
μασιν, ὃν δεῖ φυλακίδεσθαι. πειθθεὶς δ' ὁ βασιλεὺς,
γὰρ πιθανόπλοκος ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἠ
ῳ ἄραψ. συλλαμβάνει δ' αὐτὸν, οὐκ αὐτὸν μό
ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὑρῶν παρ' αὐτῷ,
μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασ
μοῖοι, πεῖσαι κόρινθον ὁμολογῆσαι ὅτι συλλαῖος
F μασιν, ἡρώδην ἀνελεῖν. οὗτοι μὲν οὖν ἀναγκασθέντες,
ὧδε σὺν τρόπῳ τῷ διεπρᾶ τέλει συρίων, ἀνεπιμ
ρων τὸν ῥώμην.

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, ut repudiaret uxorem, neque quomodo mulierem plecteret inveniebat, cum multas in eam odii causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus ejecit. Pheroras autem æquo animo accepta injuria, in tetrarchiam suam recessit, juratus unum sibi

Κεφ. ιθ.

Ἡρώδης δὲ τὸν ἀπὸ Φερώραν, βιαζόμενος
ἀπαλλαγὴν τῆς γυναικὸς, οὐδὲ ἐπενοεῖ μ
χαιλεῖ, διὰ ἃς ἂν τιμωρήσαιτο τέλει ἀδικοῦν
πολλὰς δ' μίσους ἔχων αἰτίας, εἰς ὑπερβολὴν ὀ
αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δ' ἀ
πήσας τέλει ὕβρεν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τέλος
τῇ τετραρχίᾳ, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ἐκ
τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδὲ πώποτε πρὸς ἐκ
ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς τοσοῦτον τὸ
ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενος. ἔδο
λετο γὰρ αὐτῷ πινὰς ἐπιβουλὰς καταλῦσαι, ὡς πιθανῶ
μενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σωθεὶς. μετ' ὀλίγ

Kept. ιθ.

Ἡρώδης δὲ τὸν ἀπὸ Φερώραν, βιαζόμενος
ἀπαλλαγὴν τῆς γυναικὸς, οὐδὲ ἐπενοεῖ μ
χαιλεῖ, διὰ ἃς ἂν τιμωρήσαιτο τέλει ἀδικοῦν
πολλὰς δ' μίσους ἔχων αἰτίας, εἰς ὑπερβολὴν ὀ
αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δ' ἀ
πήσας τέλει ὕβρεν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τέλος
τῇ τετραρχίᾳ, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ἐκ
τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδὲ πώποτε πρὸς ἐκ
ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς τοσοῦτον τὸ
ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενος. ἔδο
λετο γὰρ αὐτῷ πινὰς ἐπιβουλὰς καταλῦσαι, ὡς πιθανῶ
μενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σωθεὶς. μετ' ὀλίγ

exilii finem fore mortem Herodis, neque ad eum reversurum esse dum vixerit. Denique ægrotum quamvis sæpe accitus fratrem invisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem convaluit. Postquam autem Phe

νοσῆ Φερώρας ἐυρέσκετο ἡ Ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ
ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μέντοι
ἰσχυρότερον τὸ πάθος. μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας ἀπο-
θνήσκει Φερώρας. ὃν καὶ περ ἀγαπήσας Ἡρῴδης μέχρι
πλείστας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη
φαρμάκῳ. τὸν μὲν νεκρὸν εἰς Ἱεροσόλυμα κομίσας,
πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατηγγείλε, καὶ κηδεί-
ας ἤγαγε λαμπροτάτης. ἑνὶ μὲν δὴ τῶν Ἀλεξάνδρου
καὶ Ἀριστοβούλου φονέων, τοιοῦτον ἐπῆλθε τέλος.
μετέβαινε δ' ἤδη τὸν αὐθέντην ἀντιπάτερον ἡ ποινὴ,
τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τούτου
γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελ-
θόντας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἐ-
φασαν. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τῶν γυναικείων, τῶν
σιτίων ἐσκευασμένων. φαγόντα δ', ὡς θεὸς εἰς
τοῦτο νόσον καταπεσεῖν. ἀγωνιάσαντα δὲ περὶ δυοῖν ἡμερῶν,
τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γυναῖον σκευῆς
ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅτως φίλτρον σκευά-
σῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δ' ἀντὶ τούτου, θανάσιμον
συλλαίου πεπραγματευσαμένου, τοῦτο γὰρ ἰδίᾳ γνῶναι
μόνῃ· πληγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑπονοίαις πολλοῖσι, θε-
ραπαίνας τε καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν.
ἐνθα δέ τις ἐν ταῖς ἀληθέσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν
διέπων, μετέλθοι τῶν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν,
τῷ ἀντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς
λαβόμενος, ἐπεξῆει πρόσω τῷ ἀληθείαν ἐπιζητῶν.
ἡ δ' γυνὴ, τῷ τε φιλίαν τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς
Φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς
λαθραίους αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε Φερώρας καὶ ἀντι-
πατρὸς σὺν ἐκείνοις πίνοιεν ἀποστρέφοντες ἀπὸ τοῦ
βασιλέως, διὰ ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε
θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευ-
θέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δ' δούλας χωρὶς ἐκάστην Ἡρῴ-
δης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δ' ὡδὶ πάντως τὰ πρόσθεν εἰρημένα
συμφώνως, καὶ διότι κῆ σωθήκην, ἀντίπατρος μὲν
εἰς ῥώμην, Φερώρας δ' ἀποχωρήσειεν εἰς τὴν πε-
ραίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξαν-
δρον καὶ Ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς Ἡρῴδην διβήναι,
καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἀεὶ γὰρ φείσασθαι μὴ μαινόμε-
νον, καὶ τινας ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους τινὰς, ὥστε ἄμεινον εἶναι,
ὡς πρῶτα τάχιστα φυγεῖν δὲ ἠμέλει. πολλάκις δ' ἀποδυρό-
μενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν ἀντίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς
μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθά-
σαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλέ-
ας ἀληθῶς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε
δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν
τῆς διαδοχῆς γενέσθαι σωφρονιστὴν δ' τὰς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀρίστους τοῦ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφῃρῆσθαι δ' αὐτὸν καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὅπη
τέκνοις ἐλπίδα. διαδόχου γὰρ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων
μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸ μαίνεσθαι ἡρῴδην γεγραφέ-
ναι. καὶ δὴ τοῦτό γε πάντα πάσι φανερὰν διέβαλλον
αὐτοῦ καὶ διαθήκας μήθ' ἁλούσας. αὐτὸν γὰρ ἀποκρύψαι
μηδένα τῶν ἡλεὰς ἀπολιπεῖν. ὅτι γε μὴν τῶν πώποτε
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι
μισάδελφον. δύνασθαι γὰρ αὐτῷ πρόνοιαν ἑκατὸν τάλαντα,
ὅτι τοῦ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρᾳ. τοῦ δ' εἰπόντος, τί δὲ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonſtrata eſt. Nam & venit ad eum, & humaniſſime curatum voluit: ſed morbum ſuperare non quivit: intra dies enim paucos eſt mortuus. Quem licet uſque ad ultimum vitæ diem dilexiſſet Herodes, tamen quod illum quovis veneno peremiſſet, fama vulgatum eſt. Verum ejus corpore in Hieroſolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciavit, clariſſimaque funus ſepultura dignatus eſt. Unus quidem interfector Alexandri & Ariſtobuli, hunc exitum vitæ ſortitus eſt. Tranſiit autem in Antipatrum autorem pœna ſceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex ejus libertis, cum regem triſtes adiiſſent, fratrem ipſius Pheroram veneno interceptum eſſe dicebant. nam quendam ei cibum obtuliſſe conjugem ſuam, & non eo quo ſolebat modo conditum: eoque ſumpto illum morbo protinus eſſe correptum. Veniſſe autem ante biduum matris ac ſororis ejus accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, ut venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dediſſe mortiferum Syllæi conſilio: namque illi notam fuiſſe. Perculſus igitur plurimis ſuſpicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæſtioni ſubjecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum cauſa eſt, vindicet. Hoc rex initium nactus, perſequebatur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora ejusque mulieribus, & occultos eorum conventus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare ſoliti eſſent, ſervis omnibus excluſis & ancillis. Una quidem libertinarum hæc indicavit. Cum autem ancillæ ſeparatim ſingulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de cauſa Romam quidem Antipater ex compoſito, Pheroras trans flumen ſecedere curaviſſet. Nam ſæpe illos in ſermone dixiſſe, quod poſt Alexandrum & Ariſtobulum ad ipſos eorumq; conjuges tranſiturus eſſet Herodes. Nec alicui poſſe parcere, qui Mariamne ejusque filiis minimè pepercisſet: ideoque melius eſſe, ab hac belua quam longiſſimè fugere. Sæpe autem dixiſſe matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipſe jam canus eſſet pater in dies ſingulos juveneſceret, ſeqve fortaſſe prius quam regnare incipiat moriturum: aut ſi unquam ille deceſſerit (quando autem iſtud futurum?) voluptatem ſibi ſucceſſionis omnino fore breviſſimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc eſt Alexandri & Ariſtobuli filios: ſibi autem filiorum quoque ſpem ademptam eſſe patris injuria: qui non eorum quenquam poſt mortem ſuam regni ſucceſſorem, ſed Mariamnes filium ſcripſiſſet hæredem. Qua quidem in re prorſus eum ſenectute deliraſſe, ſi teſtamento ſuo ſtandum arbitraretur. ſe namque ut ex ejus progenie nemo ſupereſſet curaturum. Quin etiam cum omnes patres, quibus inviſi unquam filii fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odiſſe. Denique nuper ſibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donaſſe:

atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablatis nudos se dummodo vivos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inqvit, convenimus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & qvod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor ejus erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donaverat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se convertit Antipatrum, qvi procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per qvendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri avunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram vero venenum uxori suæ dedisse servandum. Itaque hanc evocatam, statim rex qvod acceperat afferre jubet. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præveniret. Sed Dei providentia, sicut apparet, qvæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diversam delata partem, periculum mortis evasit. Portataque ad regem, ubi respisicere potuit (nam casus eam perturbaverat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adjurante rege, quod vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus ejus tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: pauliſper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qvi nos omnes perdidit servitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cum Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocavit: En multum, inquit, conjunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, invisum habui, & necare cogitavi: qui tanto nunc mei, quamvis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego qvidem impietatis precium fero: tu vero quod in eum servas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meque vidente consume, ne ad inferos quoqve ultricem hujus sceleris conscientiam deferam. Ita ut jussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus ejus in ignem effudi: modicum vero mihi produbios casus, & quæ te metuerem, reservavi. His dictis, illa quidem omnino paululum qui veneni habentem pyxidem profert: rex vero in matrem fratremque Antiphili contulit quæstion

A

B

C

D

E

F

G

νας δ' ἀντίφιλον, κομίσαι παρ' αὐτοῦ τὸ πυξί- A Verum si quoque Antiphilum ex Ægypto attu-
διον, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον lisse pyxidem fatebantur, illumque venenum à
ἰατρεύοντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. τοιοῦντος δ' οἱ fratre apud Alexandriam exercente medicinam
τοῦ καὶ ἐρισθούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασι- accepisse dicebant. Totum autem regnum cir-
λικὸν πρᾶγμα καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, cumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi
ὥστε τὸν ἰσοτιμίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. erant incertarum rerum exploratores atque in-
ἐς γοῦν τὴν τοῦ ἀρχιερέως θυγατέρα μαριάμμην, dices, & à suspicionibus remotissimos ad proba-
ἐλέγχῳ σωσίπατρος βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν tiones trahebant. Denique etiam pontificis fili-
οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τὸ μητρῴας τόλμης, τὸ B am Mariammem, consciam esse maleficiorum
πάσχειν. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ἔτι παῖδα δόξαντα patuit. Hoc enim tortis ejus fratribus demon-
τοῦ πατρὸς τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν. stratum est. Rex autem matris audaciam filii
quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepe-
rerat Herodem, patri successorem scriptum ex
testamento delevit.

ΚΕΦ. κ. CAP. XX.

ἐπὶ τούτοις, καὶ βαθύλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέ- POst hæc etiam Bathyllus novissima consilio- De Antipa-
ῥευσεν, ἡ πλαστὴ πίστις τῶν ἀντιπατρῳ βεβου- rum Antipatri fides documentis accessit. tri in Hero-
λευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ, κομίζων C Namque is erat quidem libertus ejus: aliud au- dem mali-
δὲ ἄλλο δηλητήριον, ἰὸς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτε- tem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, ad- gnis studiis
ρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ venerat, aliorumque serpentum succos: ut si deprehen-
χρήσας μετὰ τῆς γυναικὸς ἐπλίσσητο καὶ ὁ βασιλεύς. prius fuisset invalidum, hoc se Pheroras cum sus & ultis.
ἔπειθε δὲ καὶ τὸν πατέρα τόλμης σκομίζεσθαι καὶ sua conjuge in regem armaret. Idem vero præ-
τοῖς ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ἐπιστολὰς ἐπὶ ἀντιπα- ter susceptam contra salutem patris audaciam,
τρῳ ἀρχέλαῳ καὶ φιλίππου βασιλέως παῖ- velut operam succisivam, habebat epistolas ad-
δος μειρακιά τε ἤδη καὶ φρο- D versum fratres compositas ab Antipatro. Erant
νήματος μεγάλου, τούτους ἐπαναπλάσας αὐτὸς τὴν ἐλπί- autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus,
δα ἀποστερεῖν ἀπὸ δόξης ἀντιπάτρου, ἃς μὲν πλάσ- jam adolescentuli, magnique animi, regis filii,
μασιν αὐτῶν ἐπιστολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπὶ ῥώμης quos Antipater velut imminentes spei suæ re-
φίλων, οὓς ἔπειθε γράψαι ψευδῆ τοῖς ἀδελφοῖς χρήμασιν, ὡς movere festinans quasdam in eos literas ipse
μὲν βλασφημοίεν τὸν πατέρα, φανερῶς δὲ ἀλε- finxit, amicorum nomine Romæ degentium.
γόν καὶ ἐρισθοῦλον ὀδύροιντο, ὡς ἐπὶ τὸ μετα- Nonnullis autem corruptis scribere persuasit:
πέμπειν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπε- quod multis patrem maledictis carperent: ac de
το· καὶ τοῦτο μάλιστα παρέστασεν ἀντιπάτρου. ἐπὶ δὲ E Alexandri & Aristobuli nece manifeste quere-
τῇ τῆς ἀποδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μέρει, τοιαύτας καθ' rentur, seque accitos esse graviter ferrent: jam
ὁδὸν ῥώμης ἠγόραζεν ἐπιστολάς, καὶ πρεσβειῶν enim pater eos redire præceperat, idque maxi-
ἀνάπλεω· καὶ τῷ πατρὶ, ὡς τῶν ἀδελφῶν ὁ me solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius
μὲν, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων ἐναντία τῶν πρά- quam proficisceretur, in Judæa constitutus An-
ξεων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τὰ δὲ tipater, ejusdem modi contra eos Romæ literas
τοῖς χρήμασι καὶ τῶν ἀδελφῶν τοὺς ἐπὶ machinabatur: patremque adeundo vitandæ su-
συμβούλους ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πο- spicionis causa fratres purgare simulabat: quæ-
λυτελεῖς, καὶ χρυσοῦς στρωμνὰς πυκίλας, σκεύη τε ἀρ- dam falso scripta, quædam vero adolescentiæ
γυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενο·, ἄλλα τε πολλὰ τῶν F peccata esse commemorans. Quo quidem tem-
ἐπιτηδείων, ἵνα τὸ πολὺ τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς pore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum
ἐπιβούλους ἐγκαταικρύψῃ. πλείστοις γοῦν ἀ- perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis,
νηλώκει τάλαντα, καὶ τούτων μεγί- sumptuum confundere tentabat indicia, vestem
στη αἰτία λοιδορία, ἣ περὶ συλλαίου δίκη. πάντων δὲ pretiosam variasque stragula, poculaque argen-
ἔτι καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ tea necnon & aurea comparando, aliaque pluri-
καλυφθέντων, ἔτι καὶ μᾶλλον βάσανοι πᾶσαν τὴν πα- ma instrumenta, ut pretiorum magnitudine
ρανομίαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δυσπρᾶς ἀδελφοκτονίας mercedes falsariis erogatas celaret. Denique
ἐφάνησαν, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς ῥώμην ἀφικνουμέ- ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxi-
νων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τοι G ma fuit occasio causa Syllæi. Universis autem
τῶν ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων malis tunc minoribus majore contectis: cum
μηνῶν. τοσοῦτον πᾶσι αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσο· omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ
σχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προσιόντας οἱ vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo
μόνον δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωσαν. ἐπεὶ γοῦν tamen ex Judæa venientium, quo loco fortunæ
ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενο·, domus essent ei nunciavit, quamvis inter scelus
ὡς ἐπὶ κρείσσο· μὲν τιμῆς ἀπολυθείη. βασι- probatum & ipsius reditum septem mensium in-
λεὺς χεῖρας λαβεῖν ἀπιδών. τὸν ἐπίβουλον, tervalla fluxissent. Ita erat invisus omnibus,
ὅπως μή ποτε πρεσβύτου φυλάξηται, δι' ἐπι- etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant.
στολῆς ἐπεκαίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενο·, Denique Roma literas misit, continuo se venturum esse, quodque honorifice dimissus esset à Cæ- Ant. lib. 18.
re nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensque ne si quid cap. 8.
assisset, forte caveret, ipse quoque literis benevolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

& ut reversionem suam maturaret oravit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignoravit Antipater. Primam quidem jam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, eumque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quam maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memoravi, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima jam per semetipsam divinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conveniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne forte criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quam quid Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam pravæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum devitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æque invisus erat, odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem avertebat ex rege formido, quoniam cunctas jam civitates de Antipatro fama repleverat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam navigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque pene mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Unde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima janua cum injuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut ejus salutandi causa propius accedens, ille objecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexum maleficiis involutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quam te exuas. Dabo enim tibi judicium & judicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, &c.

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου καιρὸν τοῖς A te purges in diem crastinum meditare, nam & πανουργήμασι. ὡς δὲ ταῦτα μηδὲν ὑπὸ σκληρέως tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc me-
ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. ὡς δὲ γενόμε- tu obstupefactus Antipater quia respondere
νοι γὰρ ὡς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, nihil potuit, reversus est. Cum autem ad eum
ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀναπνεύσας, ἐν σκέ- venissent mater & uxor, cunctas ei probationes
ψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ἐπιούσῃ, συνέδριον μὲν exposuerunt. Tumque recepta mente quo pa-
ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ἱσκαλεῖ cto sese defenderet, cogitabat. Postero autem die
δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, ὡς καθέζεται δ' αὐ- rex adhibito propinquorum atque amicorum
τὸς ἅμα σὺν Ἄρῳ, καὶ τοὺς μίμους ἅπαντας σκέλδ- B concilio, Antipatri qvoque amicos vocat. Ipse
σιν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου autem cum Varo residens, cunctos indices jus-
μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, sit adduci, in quibus erant etiam servi ma-
γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. tris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui
ἐπειδὴ πρόσεστιν πάντα σκεῦνα ὑπὸ τοῦ πατρός σου, ab ea literas ad eum deportaverunt hujusce mo-
μὴ ὑπάγου πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα παρὰ καί- di: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt,
σαρος ὠφελίαν. τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσαγομένων, cave ne ad eum venias, nisi aliqvod auxilium à
ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν Cæsare impetraveris. Itaque his una cum aliis
ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκέτευε πατὴρ ἔφη, μηδέν μου πρὸ- introductis, ingreditur Antipater. Cumque pro-
κατεγνωκέναι. ὑπόσχῃ δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους C nus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pa-
εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γάρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ ter, ne quid de me præjudices, sed integras au-
θέλῃς. ὁ δ' αὐτῷ σιγὴν ἐγκελεύων, ἔφησε τὸν οὐάρον res satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo
εἰπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς enim me innoxium, si tu velis. Ille autem ma-
ὅσις, ἀντίπατρον ἐξώλειαν κεμὶ πέπεισμαι. δέδοικα gna voce imperato ei silentio, ad Varum locu-
δὲ μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμὲ κεῖνης πάσης tus est: Quod & tu Vare, & quivis justus judex,
ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγενημένα. χρὴ δέ με Antipatrum morte dignum judicaverit, certo
μᾶλλον τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἄτοπα μιαροὺς, καὶ scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit in-
φιλοστόργους πατὴρ ἐνόμιζον. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυ- D visa fortuna, omnique calamitate dignum depu-
τέρους βασιλέας τὴ ἐπὶ νέους ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν tes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi
ῥώμῃ τροφίμοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιή- magis miserandus videri debeo, qvod erga tam
σας βασιλεύσιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἱ τεθνήκασι sceleatos indulgentissimus pater fui. Nam illis
τὸν τελέον ἀντιπάτρου. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ ἀμαθεῖ, πά- prioribus adhuc adolescentulis regnum detule-
ντα μᾶλιστα τὰ ἀσφάλειαν ἐπεζήτουν. τὸ δ' μιαρὸν ram, eosque Romæ educatos amicos Cæsaris
τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμὴν ὑπερεμπλησθὲν ἀνεξικακίας, feceram: sed quos aliis invidendos regibus æ-
ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρος. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολιὸν ζῆν mulandosque constitui, meæ salutis hostes in-
χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐθαρρύνθη, βασιλεὺς τ' ἂν veni, qvorum tamen interitus Antipatro magis
ὑπέμεινον, εἰ μὴ ἀμὰ πατροκτονίας ἠμέλησα, δίκαιά τε E profuit. Isti enim quod juvenis & successor me-
βουλεύσασθαι, ὅπ καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας us futurus esset, maxime securitas quærebatur.
ἀπερρίμμενον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος at vero hic belua, patientia mea supra quam sa-
μοι γεγενημένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς ἀμάδοχον. ἐξο- tis erat, expletus, in me satietatem suam profu-
μολογοῦμαί σοι οὐάρε τὴν ἐμαυτῷ φρενοβλάβειαν. dit: eique diu vivere sum visus, meamque se-
ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτῷ παρώξυνα δικαί- nectutem graviter tulit, rexque fieri non nisi
ας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπατρον. καὶ τί parricidio passus est, quæ quidem profecto novi
μὴν ἐκείνους ἀνεργέτησα τηλικοῦτον, ἡλίκον τότε; ὦ qua ratione cogitavit: qvod eum ex agro abje-
γε ζῶν μὴν, ὀλίγου δεῖν παρεχώρησα τὴ ἐξουσίας. φα- F ctum reduxerim, & exclusis quos mihi regina
νερῶς δ' τῆς ἀμαθήμιος ἐνεχείρησα τῆς ἀρχῆς ἀμάδοχον, pepererat filiis, regni mei vicarium declarave-
καὶ τοσοῦτον μὴν ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαντων ἐνεπ- rim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis
μα, τῶν δ' ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέδην, πλέον- errorem. Ego illos contra me filios irritavi qvi
πι δ' νεωτέροις ῥώμαν, ἔδωκα τριακόσια τάλαντα, καὶ Antipatri gratia spes eorum justas abrupi. Qvid
σωσεν δ' ἐξ ὅλης τ' ἀμεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα δ' πατρὸς enim tantum de illis, quantum de isto bene sum
παρεδέμην. τὶ δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντιπα- meritus? cui vivus etiam potestatem meam pe-
τρος; ἢ τις ἔλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκος nè concessi: aperte autem regni successionem te-
ἀποδείκνυσι τοῦτον δόλιον; ἀλλὰ φθέγγεταί τι πο- stamento reliqui, & præter destinatos ei separa-
τὲ μήκιστον ὁ πατροκτόνος, ἢ πόθεν δόλοις τὴν ἀλήθειαν G tim quinquaginta reditus talentorum, sumptum
ἐπικαλύψειν ἐλπίζει; χαῖρε, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶ- passim mea pecunia submini stravi: ac nuper Ro-
δα τὸ θηρίον, καὶ προσέρωμαι τοῦ μέλλοντος ἀξιοπι- mam quoque navigaturo dedi trecenta talenta
στίαν, ἢ τ' ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν. ὅτ' ἐστὶν ὁ ὠφελητὴς quemque solum ex omni familia mea, tanquam
ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλέξανδρον, καὶ μὴ patris servatorem, Cæsari commendavi. Aut
πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ὅτ' ὁ μέχρι τ' κοίτης ἰὼν ἄγων, quid illi tantum sceleris, qvantum Antipater
admiserunt? qvodve de his habui indicium,
quale demonstravit hujus insidias? etiam approbo, quia ausus est aliqvid parricida, rursumq; veritatem
dolis sperat obtegere: tibi Vare cavendum. nam ego istam beluam novi: & quam sit verisimilia dicturus,
jam nunc prospicio, fletusque simulatos. Hic est qui me qvondam monebat, ut vivum Alexandrum ca-
verem, neqve meum corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi forte parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viventium fratrum benevolentiam dijudicaret: hic propugnator & satelles meus. Qvum ejus calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vix me credo vivere, tamque gravem insidiatorem qvo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihique amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes jussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas patres defendisti. Nã quomodo ego parricida, quem tu semper servatorem te habuisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem latere judicem omnino non posset, qui ubique præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi male cogitaverant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliqvis? Quin tui servans, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Qvis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiæ animum gererem, certe mansveti patris beneficiis vincerer: qvem, sicut tu dixisti, reduxeris, totque filiis antepositueris, vivusque regem declaraveris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris invidendum. ô me miserum acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum livori tempus magnumque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has ejus literas, hæ fictis in me criminationibus veriores. his me defendo. hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quam invitus hinc navigaverim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus invidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas; nam & apud te pater condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentorum fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelerato corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis accusatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam provocavit: solum autem Hero-

A καὶ μή με τις ἐνεδρεύοι παρελέσθαι. ὅτῳ ὁ παρὰ τῶν ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ φύλαξ μου καὶ τὸ ὅπλον τοῖς ἀνηρημένοις λύπης, καὶ ζώντων εὔνοια ἀδελφῶν, ὁ σωτηρίας ἐμὸς δορυφόρος. ὅταν ἀναμνησθῶ σύνεσιν τὴν πανοῦργον ἑκάστῳ καὶ τὸ ἀπόκρυφον, ἀπιστία με ἔχει πάντων. θαυμάζω πῶς οὕτω βαθὺν δόλον διέφυγον. ἐπειδὴ δαίμων τις ἐξηρημοῖ τὰ ἐμὰ οἴκου, καὶ μοι

B φιλτάτους ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαίουσί μοι μᾶλλον ἢ γυναῖκα ἐμαρμάρωμαι, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάζω τὴν ἐρημίαν. φθόνος δ' οὐδεὶς δηλήσασθαι τοὺμὸν αἷμα, καὶ λαβεῖν τῶν μετὰ τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ. ταῦτα λέγων, ἀμυδρὸν ἐπὶ συγχύσεως ἐσκότωσε. νικόλαον δ' ἐπὶ τοῖς ἐπιδείξεις σκέλδε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμοιγε δὴ βελτίων πατὴρ, ἐκ

C ποδῶν ἕστηκε πατρός, ἐκεῖνα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν μοι αὐτὸς φύλακα ἅπαντες ἐχήκατε. πεπεῖσθαι καὶ τοῖς ἐκείνοις λέγεις, τῷ δυσσεβεῖν. ὡς οὐ πάντα γε, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνόμιζε, καὶ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδεὶς ἀνθρώπους ῥᾴδιον. πλάσμασι δὲ ἐνεκαλύπτομεν, τὸν δ' ἀπὸ συνέργου ἐπὶ ἀμήχανον, εἰς ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντάχοῦ πάρεστι. τοὺς ἀδελφῶν τοὺς ἤγισεν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω μετὰ εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με καὶ παρώξυνεν ἐπὶ

D σιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ταῦτα οὐ γὰρ ἐστέργομεν; φόβος ἐκ σοῦ τὶς ἄλλως; ἀλλὰ σὲ τηρῶν, ἑτέρους φοβερὸς ἦμεν. ἔνθεα ῥήματα τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξαλείφειν τῶν ἀνθρώπων ἐνόμιζον, καὶ θηρίου ψυχὴν ἔχον μέρου πάτερ, σὺκ ἂν τῆς σῆς διεργασίας ἐκ κατήχησας μοὶ ὡς ἔφης αὐτὸς, τοσοῦτος τέκνων, ἀπέδειξας ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐπαίρας δι' φθόνον. ὦ τάλας τῆς πικρᾶς ἀποδημίας, ὡς πλὴν ἔδωκα κα-

E φθόνῳ, καὶ μαχαίρᾳ τῆς ἐπιβουλεύσει διωρύξαι. πάτερ, καὶ τῆς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμων, ἵνα μὴ σὺ γήρως καταφρονήσῃ. φῶμι μοι μάρτυς τῆς ἐσίας, καὶ ἡ τῆς οἰκουμένης ἐσχατιὰ, ἐ πάτερά με πολλάκις ἐτῶν. λάβε πάτερ τὰ παρ' ἐμαλα, ταῦτα τῷ ἐνθάδε ἀλαζόλων πίστρα-τις τῆς εἰς σὲ φιλοσοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μα-

F σὺ οὐ ὡς ἐχ ἑκὼν ἔπαλεν, ἐπισταμένῳ τῶν ἐμῶν ἐν τὴν βασιλείας κατ' ἐμοῦ θυσμῶν. σὺ δέ μοι ἄκων ἀπωλέσας, ἀναγκάσας ἡμᾶς ἀλόλης τῷ φθόνῳ. παίρεμι δ' ἐπὶ τὰς ἐλέγχους: πρὸς ἀλαζόνης καὶ ψυλάστης, ὑδὲν εὐδαμῇ παῦσαι ἐπὶ κτίν, ἀλλὰ μήπω τούτῳ φέλημμα τῷ πατρὶ καπίγνωσμαι δ' ἐωδὲ θεὸς ἐωδὲ σὺ πάτερ πεγνωσμένῳ δ' δέσμαι, μὴ τῆς ἄλλων βασάνοις στύων. ἀλλὰ καὶ ἐμὲ φερέσθω τὸ πῦρ, ὑδὲ τὰ

G ἐμῶν σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φειδέσθε ὁλοφυρμιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ παντελοκτόνος, σὺκ ἐθνήσκειν ἀβασανίστως. ταῦτα μὲ ὁλοφυρμοῦ, καὶ κρύων σκοῶν, τύς τι ἄλλους ἀπαυστους, καὶ ἐς εἰκτον ἐκ ἐπαλέσατο. μόνον δ' ὁ θυμὸς ἐκ

ἀδάκρυτος

ἄδακρυν διεκράτει, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπιδείκνυσθαι. ἐν τούτῳ δὲ Βασιλέως κελεύσαντος νικολάῳ, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντίπατρος προσκρούσαντα, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ Ἀρχέλαος ἔλεον, ἔτι μᾶλλον κατηφείαν κατεῖχε, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν Βασιλέως κακουργήματα, ὠθούμενος αὐτῷ μᾶλλον ἢ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς τοῖς ἐκείνου Ἀρχελάου ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δ' αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς Ἀρχελάου. τὸν γὰρ πατρὶ φάρμακον, τί τε ἂν ἀδελφῶν ἀπόσχοιτο; προσελθὼν δὲ ὅτι τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τοῖς τε μιαιφόνοις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ τὸν Φερώραν κατεσκευάζετο, ὅτι κἀκεῖνον ἀντίπατρος πεισθεὶς ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ βασιλέως Ἀρχελάου, ὅλον δ' μιαιφονίας ἐμπλήσαι τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοῦτοις εἰπὼν, καὶ ἀποδάκρυσας, κατεπαύσατο τὸν λόγον. ὁ δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι μοι μάρτυς μηδὲν ἀδικεῖν, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ἤδη θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ πιεῖν. ὃ δὴ ἀθρόον ἐκπλήσσεται. ὁ μὲν γὰρ, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον κρίσεις γράψας, μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ Βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς κρίσεις τοὺς δηλώσοντας τῷ συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὴ δὲ πω τοῦτο, καὶ κατὰ σαλώμης ἐπιβουλῆς ἀντίπατρος διέβαλε. τῶν γὰρ ἀντιφίλου τις οἰκετῶν ἦκεν, ἐπιστολὰς κομίζων δοτὸ ῥώμης ἀπὸ ἰουλίας γεγραμμένας ἀκμῆς τινὸς. καὶ ἀπὸ μὲν ταύτης ἐπιστολὴ βασιλεῖ, τὰς ἀπὸ σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν πῖς ἰουλίας εὑρηκέναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' εὔνοιαν. οἱ δὲ τῆς σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως ἀπεῖχον πικροτάτης, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ τὰς ἀντίπατρος, καὶ τὴν ἀκμὴν Ἀρχελάου φθείρας, ἔπεισεν ἡρώδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς. ἐν ᾗ σκέπτῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, γράψασθαί σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐὰν δὲν ἀπερισπάσῃ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τὰς ἐπιστολῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμην ἐγκλημάτων, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατ' ἀλεξάνδρου παλαιότερα γράμματα. ἀπειλητὴς ἦν ἐπὶ πάντας, ὡς μικρὰ ὀλίγον καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀποκτείνας δι' ἀντίπατρον. σχεδὸν οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὥρμητο δὲ ὁ ἐπὶ τὸν ἀντίπατρον, ἐπεχείρησε νόσῳ χαλεπῇ. ἀπὸ μὲν τῆς ἀκμῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμης ἐγκλημάτων, ἐπέστειλε καίσαρι, τῷ τε Ἀρχελάῳ αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν ἀντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτέρων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. Ἀρχεβούλην γὰρ καὶ πύπος ἀντίπατρος, καίσαρι σὺν τοῖς Ἀρχελάου χρήμασι δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελεύθέροις, ἀπὸ πεντακόσια ἀπένειμε· καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπρότατος τε δωρεᾶς ἔτιμα σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν τοῖς Ἀρχελάου, ταῦτα διωρθώσατο.

Προῆλθε δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἁμαρτημάτων ἐν χρῆσι καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων.

A quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, jussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleviſſet. Atque ita multis aliis dictis & probatis peroravit. Varus autem cum respondere jussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiæ meæ, silensque jaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eoque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è servis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cujusdam Acmes nomine, ancillæ Juliæ: quibus ad regem scriptis, indicaverat Salomes epistola inter literas Juliæ reperta, clam ei benevolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim ejusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cujus verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitavit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, gravi morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu majoribus. nam & hos Antipater insimulaverat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori ejus ac filiis, itemque amicis & libertis prope quinquaginta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honoravit. In testamento quidem ista correxit.

De Aqvila aurea, morteqve Antipatri & Herodis. *Ant. lib. 17. cap. 8*

ΚΕΦ. κα'.

CAP. XXI.

Morbus autem ingravescebat, qvod eũ senectus pariter ac mœror urgeret, & afios

jam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona valetudine quicquam jucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, qvod Antipater viveret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse convaluisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in civitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Judas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum jam tempus esse, ut Deus vindicaretur, fabricataque adversus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cujuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quod supra maximam portam templi Aquilam collocaverat auream. Eumque tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decedentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseverare perpetuo: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quam virtute defungi. Dum hæc illi disserent, rumor subito pervagatur, regem fere jam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronam adorti sunt: ipsoqve meridie, qvum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Qua re statim regis duci nunciata, non parva ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta juvenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo jubente, lege patria respondederunt. Cum vero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos invectus, & qvod occasione legis patriæ quædam majora tentassent, velut impios supplicio dignos esse judicavit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cum sophistis vivos incendi, & reliquos qui una comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum ejus corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidē non mediocris erat pruri-

Ant. lib. 17. cap. 9. go autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoqve virilis membri

σκώληκα γεννῶσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσ- A vermiculos generans, ac præterea creber anhe-
πνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς litus, & irrupta eum ſuſpiria, membrorumque
θηθειάζοντας. παινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad di-
λέγειν. ὁ δ', παλαίων πασυτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν ἀν- vinitatem referrent, ultionem eam eſſe dicerent
τεῖχετο, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀλ- ſophiſtarum. Ille autem, quamvis cum tot mor-
βὰς γὰρ τὸ ἰορδάνην ποταμῶν καλλιρροην θερμαῖς σκέπῃ. borum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupi-
πρὸς τοῦτο δ' ἐξέπεμψε μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτην λίμνην, dus erat, & remediis excogitatis ſalutem ſpera-
ἔστι δὲ γλυκύτητος δὲ ἔτι καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐντεῦθεν τοῖς bat. Denique Jordanem tranſgreſſus, apud
ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλα- B Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacum
θὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλυὲν δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, feracem bituminis, qui Aſphaltites vocatur,
καὶ ὡς τάχιστα ἀνέστρεψε. θορύβου δ' ὄντος ἐν τοῖς θερμαδύουσιν effluentes, præ dulcedine potui ſunt. Ibi autem
ὠμοῖς, ὡς μὲν τὴν φωνὴν ἀνῆκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν corpus ejus, quod medicis oleo calidiori fove-
ἀπογνὼς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα ri placuerat, in ſolium plenum demerſum ita
δραχμὰς ἐκέλευσε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τῆς diſſolutum eſt, ut etiam lumina quaſi mortuus
ἡμέρας, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δ' ἐπιστρέφων ὡς εἰς ἱερι- reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum
χοῦντα θορυβοῦντας, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονοὺ μὲν αὐτῷ curabant, ad clamorem quidem illorum reſpice-
τι τῶν θανατώδων ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς ἱππόδρομον C re viſus eſt. deſperata vero ſalute, militibus
ἀθρόως πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἱππεῖς quinquagenas drachmas, multamque pecuni-
μους ἄνδρας ἐξ ὅλης ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλού- am rectoribus atque amicis dividi juſſit. Cum
μενον ἱππόδρομον, σκέλδοτε συγκλεῖσαι. προσκαλεσά autem rediens ad Hierichunta veniſſet, atra jam
μενος δὲ σελώμην τὸν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλε- bili correptus, & pene ipſi morti minabatur, fa-
ξᾶν, οἶδα, ἔφη, ἰουδαίους τὸν μὲν ἐμὸν ἐκπεσόντας θανά- ctumque nefarium excogitavit. Collectos enim
του, δυνάμει δὲ πενθεῖσθαι δὲ ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπι- cujuſque vici ex omni Judæa nobiles, in locum
τάφιον σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε τῆς ἐμῆς ἐντολῆς cui nomen eſt Hippodromus, concludi præcepit.
ἐπακοῦσαι. τοὺς δὲ περὶ τὴν φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπεὶ D Deinde Salome ſorore & Alexa marito ejus ad
δ' ἂν σκηνάσω, τάχιστα κτεῖναι προστάττω τοὺς ſe vocatis: Scio, inquit, mortem meam feſtis
στρατιώτας, ἵνα πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' gaudiis celebraturos eſſe Judæos. Verum per
ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ἐμῆς alios lugeri potero, & præclariſſimos honores
πρόσθεν ἥκον ἀπολαῦ, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν ἀνῃρημένη ſepulturæ aſſequi, ſi quæ præcipio feceritis. Hos
κελεύσουσι θ' κράτιστος ἐδηλοῦτο, θανατῶ δ' ἀντίπα viros qui habentur in cuſtodia, cum animam
τρος κατέκριτο. ἔχαφόν γε μὲν ὡς εἰ καὶ φυλαδεύειν efflavero, ſtatim militibus circumdatos occidite:
αὐτὸν ἐκελήσθεν ὁ πατὴρ, δοκεῖ τέ μοι καὶ σοὶ, ἔφη, βρα- ut etiam invita omnis mihi Judæa, omniſque
χὺ μὲν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν ἀνῆκεν. αὐθις δ', καὶ γὰρ E domus illacrymet. Et ſimul his mandatis, lega-
ἐνδεὴς τροφῆς, καὶ βηχὶ σπασμώδει, διετέλετο τῶν ἀλ- torum quos Romam miſerat, epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen ancillam Juliæ juſſu Cæſaris
ληδόνων. ἡ δὲ ἄθησις, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην ἐπε- interemptam, & Antipatrum morte damnatum
βάλλετο λαβὼν δ' μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον. ἐώθει γὰρ eſſe indicabatur. Quin & ſi pater eum in exili-
ὀπτέμενον ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κω- um dare mallet, id quoque permiſiſſe Cæſarem,
λύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσ- ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc
δραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν nuncio recreatus, doloribusque rurſum victus
χεῖρα κατασχών. εἰμωγὴ δ' οὕτως ἦρθη μεγίστη κατὰ τὸ (nam inedia tuſſisque pariter violentia diſten- F
βασίλειον ὡς οἰχομένου δὴ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκ- debatur) fatum prævenire conatus eſt: ſumpto-
ούσας ἀντίπατρος, ἀναθαῤῥήσας τι, ἐγεγηθὼς τοὺς φύ que malo, etiam cultellum poposcit: ſectum
λακας ἱκέτευεν, ἀπολῦσαι σφᾶς. ἀπολελύσθαι δὲ enim comedere conſueverat. Deinde circum-
ἐκέλευσεν ὁ γέρων, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὥσπερ πέμψας ſpecto ne quis arbiter impediret, tanquam ſe
τοὺς δορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν ἀντίπατρον. θάψας δ' percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cum vero Achia-
νεκρὸν αὐτὸν περιστέλας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθή bus conſobrinus ejus accurriſſet, manumque
κας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν continuiſſet, ululatus maximus in regia ſtatim,
πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν ἀντίπα γεγραφεν, τετρά- G quaſi rex mortuus eſſet, excitatus eſt. Eoque
ρχην δ' ἀντίπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν δ' παιδὸς, propere audito, Antipater fiduciam recepit: læ-
πτέους πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' tuſque jam cuſtodes promiſſa etiam pecunia,
οὗ μὲν ἀποκτείνας ἀντίγονον κράτησε τῶν πραγμά rogabat, ut ſe ſolverent, atque dimitterent: quod
των ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ' οὗ δ' ὑπὸ ῥω eorum princeps non ſolum ne fieret obſtitit, ſed
μαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ etiam regi velociter nunciavit. Ille autem for-
κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος, tius exclamans, quam vires ægrotantis valebant
continuo ſatellitibus miſſis occidit Antipatrum:
mortuumque ſepeliri præcepit in Hyrcanio. De-

Ant. lib. 17. cap. 10.

inde rurſum corrigit teſtamentum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem ſcripſit, tetrarcham vero Antipam. Poſt interitum autem filii quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta vero ſeptem, poſtquam rex a Romanis declaratus eſt. Et in aliis quidem omnibus, ſecunda fortuna uſus eſt,

si quis alius. Regnum enim quod privatus sibi quæsierat, tanto conservatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus; cum marito progressa vinctos absolvit, qvos occidi mandaverat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque jussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitavit, in qua multum rogabat, ut benevolo animo successorem suum fovereut. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis proximarumque regionum: tetrarcham vero, sicut supra dictus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandaverat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera vero servari juxta superius testamentum. Qvo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesqve per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, deique benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, torus autem purpura variatus, corpusque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona vero desuper aurea, sceptrumque in dextera, & circa lectum filii cum propinqvis. præterea satellites agmenque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant: Cætera vero militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem servi ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

A εἰ καὶ τις ἕτερος. ὃς τὴν μὲ κατασήσατο βασιλείαν ἐπὶ πλείστων ὧν, καὶ πολὺ τῷ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις παισὶ κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν πολυτελῆ καὶ πολυτίμητον τοῦ σφαγιαστικοῦ, σκεῦος ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, λαβοῦσα τοὺς δεσμίους, οὓς ἐπὶ νεκρῷ ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μετανοήσαι φασὶν αὐτὸν λόγους, καὶ πάλιν ἀναπέμψαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια πάλιν οἰκομένους, ἐδήλου ἤδη τοῖς σφαγιάσιν, καὶ σώζειν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ δὲ λοιπὸν πληθὺς εἰς τὸν ἱερὸν χωρίον ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν πάλιν ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων ὁ βασιλεὺς παρευμόνου, τόν τε βασιλέα κατὰ δαιμονίαν, καὶ πολὺ πλῆθος παρεκάλει, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ἐπιστολὴν τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππον μὲν τετράρχην, καὶ τῶν γειτνιώντων χωρίων κύριον, τετραρχίης δὲ ὡς ἐπέστειλεν ἀντίπαν βασιλεύσαντα δεχέλαον ἀπέδεικνυτο. τοῦτον δὲ τὸν τε δακτύλιον ἑαυτῷ καὶ περὶ φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διαγραφὰς τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἀπάντων αὐτὸν ἔταξε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι κατὰ μὲν λοιπὰ δὲ τὰς ἐπιστολὰς διατηρεῖσθαι. βοὴ δὲ εὐθὺς ἐγένετο τῶν δεχέλαον συνιόντων, καὶ δὲ ὄχλου οἱ στρατιῶται μὲν δὲ πλῆθος ἐπαγόμενοι τὸν εὔνοιαν, συμπυκνοῦντο τὸν ὠδὴν δὲ ἦσαν πρὸς παρόδιον ἑτέρων στρατιῶν, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ δεχέλαος εἰς πομπὴν ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον ἐπήγαγε, πέμπουσα ταφὴν νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος καὶ λίθοις ἐρωμένη δὲ, αἰλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς φύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπὶ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὴν δὲ ὠδὴν τοῦ δεξιάν, καὶ περὶ μὲν τοῦ κλίνου, οἱ παῖδες τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες εἰς πόλεμον. ἐπορεύοντο δὲ ἡ λοιπὴ ὅπλισις μὲν τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ἐπὶ αὐτοῖς τῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. ἐφέροντο δὲ μίαν τὸ σῶμα ἑβδομήκοντα, εἰς ἡρῳδιον, ὅπου ἐπὶ πλὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδου, τοσαῦτα πέρας.

B

C

D

E

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER SECUNDUS.

Κεφ. α.

CAP. I.

ΑΡΧΕΛΑΟΥ δὲ νέων ἠρξε πραγμάτων, ἡ τοῦ πατρὸς ἐπὶ Ῥώμης ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὰ νομιζόμενα τοῖς τετελευτηκόσι περὶ ταφὴν ἐπιτελέσας, δεῖπνα πολυτελῆ τῷ δήμῳ παρέθηκε. τῶν δὲ τὰ μὲν ἐν ἀφθονίᾳ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πολὺν ὄχλον ἑστιᾶν οὐκ ἄνευ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ὁ μεταλαμβάνειν μὴ ἐθέλων λάθοι, τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα πολλοὺς αὐτῶν διὰ φιλίας ὁ λαὸς ἐκδέχεται. καθεζόμενος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦν θρόνον δειμωσάμενος, τῆς τε ἀπουδῆς λεῶ ἐπεδείξατο πρὸς τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς ἀχαριστεῖν, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας μοῖς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φερόδοξον γε μὴν ὅτι καὶ παρόντος, οὐ μόνον ἔφη τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ καίσαρ ἐπικυρώσῃ τὴν Ἀρχελάου, ὁ τὰς Ἀρχελάου κτῶν ὅλων διαθέσεις. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱεριχοῦντι τὸ διαπρεπὲς τὸ διάδημα περιαπτούσης αὐτῷ, δέχεσθαι. καὶ μέντοι πρόθυμον, καὶ τῆς ἀνοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρους ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ἐφ' ὅτῳ καὶ τῶν κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. ἀπουδάσειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανήσεσθαι δὲ πατρὸς ἀμείνων. ὅτι τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος, εὐθέως ἀπιέναι τὸ διανοίας αὐτῷ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐθῶν, ἀπολυσιτελεῖν τὰς εἰσφοράς. οἱ δὲ, ἀνιέναι τὰ τέλη, πολλοὶ δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπῆλθε δ' ἐπίμοιρα ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπεμπε θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ λεῶ.

Κεφ. β.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλαιον ἀθροισθέντας ὀλίγους τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἤρξαντο δ' ἰδίᾳ πρὸς ἀλλήλους, ὅτι τὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ βασιλέως πέπαυται, καταλοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρῴδου, διὰ τὸ ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης ἱεροῦ. λεῶ δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπεραλγοῦν, ἀλλ' οἰμωγαὶ διὰ πεύσεως, καὶ θρῆνοι ἐγκέλευσις, κοπετοί τε πρὸς ἐκείνους ἔλεω τὸ πολὺ, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τοῦ πλείονα νόμων καὶ ναοῦ θανατωθέντας.

TURBARUM autem novarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Judæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibiqve variis favoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioqve aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisqve & quod sepulturam patris sedulo curavissent, gratias egit, & qvod sibi quasi certo jam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitu restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac benevolentia, æque militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gavisa multitudo, statim ejus mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alii tributa levari, alii vectigalia tolli, quidam solvi custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci novarum rerum studiosi, ubi communis luctus de rege cessavit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnaverat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque justo & planctu civitas personabat, virorū causa videlicet qvos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

De successoribus Herodis, & ultione directæ aureæ aquilæ. Ant. lib. 17. cap. 11.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem rejiciendum, aliumque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi movebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu ejus impediretur. Quamobrem monendo magis quam vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum venit, prius quam verbum faceret, lapidibus procurbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus iracunde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qvi apud Judæos Pascha vocatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cum illi qui sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius vero tribunus vix elabitur. Et ille quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conversi sunt. Sed Archelao sine cæde jam multitudo comprimi non posse videbatur. qvamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per civitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificiis occupatos singulos invasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam vero manum per montes proximos disjecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, jussu ejus unumquemque, ut domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festivitate, abiere. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Una vero egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filii, generque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adjumento futuri: certa vero causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obviam Sabinus Syriæ procurator, ad Judæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, qvem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properavit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea vero quam sibi obstantium unus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam navigavit, mature profectus in Hierosolymam, regiam tenta custodumque principibus, itemque dispensatoribus evocatis, rationes pecuniarum discutere cœpabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant

Ant. lib. 17. cap. 13.

A πημωρεῖν ἢ αὐτοῖς ἀνεθέων ἐκ τ ὧν ἱερῶν τ
μένων χρημασι. καὶ τὸν μὲν τῶν τὰ ἐκείνου κα
θέντα, παύειν ἀρχιερέα. ἀποδείκνυ δ αὐτὸς
τερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. αὐτὸς δ πα
τὸ μὲν ἀρχέλαος, ἐπείχετο ἢ τῶν ἀμυνα
σθαι τὴν ἔξοδον ἐπείγεως, δεδοικὼς μὴ πο
θος συκκλεμώσας, καὶ καθάπερ τὴ κινηται,
θοῖ μᾶλλον ἢ βία καταστέλλει ἐπειρᾶτο πρ
B ἐλέγοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπεκάλ
παρεκάλει. τέλος εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, τὸν
ξαθαί τι, λίθοις ἀπέκλαυσον οἱ στασιασταί, ἐπ
αὐτὸν ὅτι σωφρονισμῷ ἀποθνοῦσι, ἐπὶ ἢ
ἀρχέλαος, πάλιν ἢ πρὸς ὀργὴν ἀπεκίνησε.
ἦσαν σὺν ἠρεμήσαντες εἰ πλήθους ὄχλοι πε
C τῶν ἀζύμων ἑορτῆς, φάσκα θύ
θαίοις καλῆ, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκ
νη, κατῆσι μὲν ἀπὸ τῆς χώρας λεὼς ἅπ
σκίαν. οἱ δ πὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱ
σήκεισαν τροφὴν τῇ στάσει παρέχοντες. πρὸ
ἀρχέλαος, πέμπει δι ὅλου τ πλήθους ὁπλίτ
ὑποπέμπει μυρίους χιλίαρχον, πρὸς
τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. ὁ
πλῆθος ἅπαν παροξύνει, καὶ τοὺς μὲν πέλας
D ρους βάλλοντες λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δ χιλίαρ
φόβῳ τραύματος μεγίστου. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ὡς μηδ
νὲ γεγονότες, ἐτράποντο πρὸς τ θυσίαν. ὁ δὲ
δέκα φόνου καθεκτὸν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐβόησεν.
τίαν ἐπιφέρουσιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πέζους, ὡς
λεως ἀθρόους. τοὺς δ ἱππεῖς, κύκλῳ τὸ πεδίον.
ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διαφθείρου
πρὸς τρισχιλίους, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος, ὡς τὰ πλησ
διεσκέδασαν. ἔπεμπον δ κήρυκες ἀχελάου, κελεύ
ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ οἴκου, καὶ πάντες ὡχοντ
E τὴν ἑορτὴν λιπόντες. αὐτὸς δ μετ τ μητρὸς καὶ τῶν φ
πωλᾶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆλθε πρὸ
λαασαν, καταλιπὼν ἐπίτροπον τε τῶν βασιλικ
κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆλθε δὲ
τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ ἐκ βασιλέως ἀδελφ
καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκοῦν, συναγωνιούμενοι τ
διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ ἀληθὲς, καταμηνύ
F τῶν κτ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφ. γ.

Συνέστη δ αὐτοῖς κτ καινοτομία μᾶλλον ἢ
ρείας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀπῆλθεν, ἐπὶ φυλα
ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσωπον
ρῶν ἀφορμὰς ἐπλώθων, ὃν διὰ πτολεμαίου πολλὰ δε
ἀρχέλαος μετεπέμψατο. ἀπὸ μὲν οὖν σαβίνος ε
χαρχόμενος, οὔτ ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευδεν, οὔτε π
μισίαν τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπείλειτον ἀρχέλ
μένος ἢ τῆς καίσαρος διαγνώσεως, ἠρεμητὸν ὑπ
το. διέτριβε ἢ ἐπὶ τ καίσαρείας. ὡς δ τῶν ἐμποδ
ὁ μὲν εἰς ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δ εἰς ῥω
ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ἐξ
λαμβάνειν τὰ βασίλεια. ὁ μεταπεμπόμενος τὸς πρ
ράρχους κ διοικητὰς, ἐπείρατο διερευνᾶν τοὺς τ
ματων ἀναλογισμοὺς, πρός τε ἄκρας πασας λαμβάν
μεῖον οἱ φρούραρχοι τ ἀρχελάου κατημελουν ἐπιτ
ἐμφ

B ἐλέγοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπεκάλ
παρεκάλει. τέλος εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, τὸν
ξαθαί τι, λίθοις ἀπέκλαυσον οἱ στασιασταί, ἐπ
αὐτὸν ὅτι σωφρονισμῷ ἀποθνοῦσι, ἐπὶ ἢ
ἀρχέλαος, πάλιν ἢ πρὸς ὀργὴν ἀπεκίνησε.
ἦσαν σὺν ἠρεμήσαντες εἰ πλήθους ὄχλοι πε
C τῶν ἀζύμων ἑορτῆς, φάσκα θύ
θαίοις καλῆ, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκ
νη, κατῆσι μὲν ἀπὸ τῆς χώρας λεὼς ἅπ
σκίαν. οἱ δ πὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱ
σήκεισαν τροφὴν τῇ στάσει παρέχοντες. πρὸ
ἀρχέλαος, πέμπει δι ὅλου τ πλήθους ὁπλίτ
ὑποπέμπει μυρίους χιλίαρχον, πρὸς
τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. ὁ
πλῆθος ἅπαν παροξύνει, καὶ τοὺς μὲν πέλας
D ρους βάλλοντες λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δ χιλίαρ
φόβῳ τραύματος μεγίστου. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ὡς μηδ
νὲ γεγονότες, ἐτράποντο πρὸς τ θυσίαν. ὁ δὲ
δέκα φόνου καθεκτὸν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐβόησεν.
τίαν ἐπιφέρουσιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πέζους, ὡς
λεως ἀθρόους. τοὺς δ ἱππεῖς, κύκλῳ τὸ πεδίον.
ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διαφθείρου
πρὸς τρισχιλίους, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος, ὡς τὰ πλησ
διεσκέδασαν. ἔπεμπον δ κήρυκες ἀχελάου, κελεύ
ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ οἴκου, καὶ πάντες ὡχοντ
E τὴν ἑορτὴν λιπόντες. αὐτὸς δ μετ τ μητρὸς καὶ τῶν φ
πωλᾶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆλθε πρὸ
λαασαν, καταλιπὼν ἐπίτροπον τε τῶν βασιλικ
κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆλθε δὲ
τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ ἐκ βασιλέως ἀδελφ
καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκοῦν, συναγωνιούμενοι τ
διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ ἀληθὲς, καταμηνύ
F τῶν κτ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφ. γ.

Συνέστη δ αὐτοῖς κτ καινοτομία μᾶλλον ἢ
ρείας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀπῆλθεν, ἐπὶ φυλα
ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσωπον
ρῶν ἀφορμὰς ἐπλώθων, ὃν διὰ πτολεμαίου πολλὰ δε
ἀρχέλαος μετεπέμψατο. ἀπὸ μὲν οὖν σαβίνος ε
χαρχόμενος, οὔτ ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευδεν, οὔτε π
μισίαν τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπείλειτον ἀρχέλ
μένος ἢ τῆς καίσαρος διαγνώσεως, ἠρεμητὸν ὑπ
το. διέτριβε ἢ ἐπὶ τ καίσαρείας. ὡς δ τῶν ἐμποδ
ὁ μὲν εἰς ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δ εἰς ῥω
ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ἐξ
λαμβάνειν τὰ βασίλεια. ὁ μεταπεμπόμενος τὸς πρ
ράρχους κ διοικητὰς, ἐπείρατο διερευνᾶν τοὺς τ
ματων ἀναλογισμοὺς, πρός τε ἄκρας πασας λαμβάν
μεῖον οἱ φρούραρχοι τ ἀρχελάου κατημελουν ἐπιτ
ἐμφ

ἐφόνευσε ἢ φρουροῦντας ἔκαιε, καὶ τὸν φρουρὸν ἀναπ-
ήντης καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

ΚΕΦ. δ.

Κἐν τούτῳ πάλιν ἀντίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέχειν, ἀξιῶν τῆς πρώτης διαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυρωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προὐφέχετο σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν ἀρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπηγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικόλαον πτολεμαῖον, ῥοπὴν ἔναγχος δοκιμῶντα, διὰ τὴν παρ' ἡρώδῃ πίστιν. ἡγεμόνα γὰρ δὴ τῶν φίλων πιμώτατος ἐσώζω. πλεῖστα μὲν οὖν πιθανῶς διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, διὸν καὶ τοὺς νεωτέρους, εἶχεν ἀρχελάῳ κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς διαθήκας, διεκρούετο. μεθίστατο δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ εὐνοϊα τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. καὶ προηγουμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, σφαττηγῶ ῥωμαίων δικαιουμένης, εἰ δὲ τύπου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν ἀντίπαν ἤθελον. σωτήρια δ' αὐτοῖς εἰς τὸ τοῦ καὶ σεβαστοῦ δι' ἀπιστολῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸ καίσαρος, πολλὰ δ' ἐπαινέσας ἀντίπαν. σωπᾶσαντος δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ πρὸς σαλώμην, ἐνεχείρουν καίσαρι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, πρὸ κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων ἐρᾶψας, καὶ τὸν δακτύλιον δ' πατρὸς καὶ τοὺς λόγους, ἐπ' ἐμοὶ τῷ διαπολεμήσ. πρόσκειτο δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἡ καίσαρος τὰ πρὸς ἐμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρώδου γωνείας. προσανεγνώσθη δὲ καὶ τὰ παρὰ ἀάρου καὶ σαβίνου, περὶ τούτων ἐπιτελλόμενα, συνέδριον μὲν ἀθροίζοντα τῶν ἐν τάλᾳ ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ ἀρχιππικοῦ καὶ ἰππικῆς τῆς δυνατοῦ ἦτον παῖδα γοῖον, πρώτως ἐκάθισεν, ἀποδίδωσι δὲ λόγον αὐτῆς. ἔνθα κατηρὸς ὁ σαλώμης υἱὸς ἀντίπατρος, λοιδορῶν τῶν ἐναντιουμένων ἀρχελάῳ δυνάστης ἐπῆν, κατηγόρει φάσκων. τῆς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τῆς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατηρωνδεῖσθαι δὲ νῦν τῶν καισαρος ἀκοῶν. ἐν δικαστῇ τῆς διαδοχῆς δ' περιέμενεν, ἵνα μὴ τὸν ἡρώδην πλουτεῖν ἐγκαλῆται μὲν ἀποπέμψας τὰς περὶ ἡσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου χρηματίσοι ὡς βασιλεύς, ταῖς τε τῆς γραπτὰς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἐπ' ᾧ τῷ δήμῳ πάντα καταδύσαι, ὅσων ὡς ἡρώδῃ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, ἐς τὰς δὲ μεγίστας αἰτίας ἀπὸ δ' πατρὸς δεδεμένους λύσαι, νῦν ἥκειν ἡρώδῃ δ' δεσπότην σκιὰν αἰτησόμενον βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ πιῶν δ' τ' πραγμάτων ἀλλὰ τ' ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσανεῖδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατηρώνευσε δ' πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν δηλοῦν σχηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενον, ἐν ᾧ καὶ τὴν παρακλῆσιν δ' πλήθους ἐκ τῆς δὲ πύτιος ἀγωνακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντες δ' λόγῳ ἐναπερήσατο τοῦ πλήθους τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων εἰς ἐλπιδήναι μὲν ἐφ' ἑορτῇ, ἡδομένους δὲ ἰδίαις, θυσίαις, ὠμῶς ἀποσφαχθῆναι, καὶ ποσὸν ἐν τῷ ἱερῷ σεσωρεῦσθαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλον ἐσώσασθαι πόλεμον ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν

A sed in obſervando ſingula qvæque perſeverabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas qvoque de regno certabat poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eique ſe tam Salome quam multi alii cognati, qui cum Archelao navigarant, ſuffragio fore promiſe-
B rant. Ducebat autem ſecum matrem, fratrem que Nicolai Ptolemæum, in qvo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui ſe monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, au-
C diendos eſſe non cenſuit. Romæ vero migraverunt ad eum cunctorum ſtudia propinqvorum, quibus inviſus erat Archelaus, qviqve præcipue liberi omnes ſuique juris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epiſtolas accuſaverat
D apud Cæſarem, Antipam vero multum laudaverat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderunt, & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patriſque anulum per Ptolemæum, rationeſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præmeditans ea, quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudi-
E nem, multitudinemq; redituum animadvertit, atque inſuper Herodis familiam numeroſam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in qvo tunc primum ex Agrippa ac filia ſua natum Cajum ſedere juſſit, filium adoptivum: atque ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerri-
F mus eorum, qvi adverſabantur Archelao) accuſationem propoſuit, inſimulans Archelaum, quaſi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera jamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cavillaretur, quem judicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortem, quibuſdam, ut diadema ſibi imponerent ſubornatis, regis eum more in ſolio aureo reſidentem, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promo-
G tiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetranda petiiſſet: maximorumqve reos criminum, quos pater ſuus vinxerat, abſolviſſe: qui cum iſta feciſſet, modo regni umbram à Domino poſtulaturus veniſſet, cujus ſibi corpus ipſe rapuiſſet, ut non rerum, ſed vocabulorum dominum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris aſſimulaſſet, objiciebat: cum interdiu quidem perſonam componeret in mœrorem, noctu vero ad comeſſationes uſque potaret. Denique ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires eorum multitudine qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias vero, qvas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe jugulatos: tantumque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque hujus

crudelitatis Herode præscio, ne ipe quidem regni unqvam eum dignum esse visum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante, qvam corpore, & qvem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qvi priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, qvod incolumi corpore, omniqve vitio purgata mente fecisset. Ut tamen qvis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui anteqvam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinqvorum in singula crimina testibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessario factam esse perdocuit: nam qvorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius judicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum svasores adversarios ipsos demonstravit. Secundum vero testamentum idcirco ratum manere postulabat, qvod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, ut rerum Domino potestate sua cederet, nec unqvam in hæredis otrasse judicio, sed sano corde qvem constitueret elegisse, qvi per qvem constitui deberet non ignoravit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Qvo perbenigne Cæsar erecto, qvod paterna qvidem successione dignus esset, ostendit: certum vero nihil pronunciavit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his, qvi testamento continerentur, aliqvem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II.

De pugna & strage Hierosolymis inter Judæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd anteqvam de his qvicqvam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Judæos defecisse nunciantes: qvod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postqvam Archelaus navigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et qvia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus qvas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in civitate reliqvit: atqve ita in Antiochiam ipse remeavit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam venisset, causas novarum rerum Judæis præbuit: modo vim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exqvirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam servorum suorum multitudine, qvos etiam omnes armatos avaritiæ ministros habebat. Festo autem qvinqvagesimo die, Pentecoste à Judæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum ἀπὸ non religionis solennitas populum, sed indignatio congregavit. Deniqve concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemqve Idumæa & Hierichunte, transqve Jordanem positis regionibus: est: cum indigena ex ipsa civitate populus Judæorum, & numero simul & alacritate præ-

διαιρήσαντες ὃ στρᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῆ A & tripartita manu terna castra collocaverunt,
στρατοπεδεύουσι, πρὸς τῇ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίμασι, καὶ una in Septentrionali regione templi, altera in
πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ τρίτη meridionali Hippodromum versus, tertiaque in
μοῖρα πρὸς τῇ βασιλείῳ καὶ δύσιν. ἔνθεν ἐπιόμενοι occiduo prope regiam tractu, circumsessosque
ἅπαντες, τοὺς Ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ Σαβῖνος Romanos undique obsidebant. Sabinus autem
πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν καταδεισας καὶ τὸ φρόνημα, multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur,
συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ Οὐάρωνι, ut quam maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interveniſſet.
ἐκκομίσαι, ἐν τάχει δεόμενος, ὡς οἱ βραδύνοι, κατακόψων Ipse vero in altissimam castelli turrim, quæ Phaσ
τὸ στῖφος ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο Φασαήλου ἐπώ- saelus vocabatur, evadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necaverunt. Hinc le-
νυμον ἔχων ἀδελφὸν Ἡρῴδου Φασαήλου ὑπὸ τῶν gionariis, ut in hostes irruerent, signum dabat.
Πάρθων ἐν τῇ χώρᾳ κατασταυρωθέντα, ἐκεῖθεν τοῖς Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat,
ὑπ' αὐτὸν τεταγμένοις τοὺς πολεμίους. διὰ γὰρ τὸν descendere audebat. Ejus autem præcepto mi-
φόβον οὐδὲ τοῖς ἐφεστῶσιν ἐτόλμα προσβαίνειν. lites obedientes, in templum volant, vehemen-
ἐνθένδε δὲ οἱ στρατιῶται, ὡς ἐκέλευσεν, ἐπὶ τὸ ἱερὸν tique cum Judæis pugna confligunt: in qua
ἐφέροντο, καὶ μάχην κατάρσιον τοῖς Ἰουδαίοις συνῆψαν. C dum nemo desuper adjuvaret, imperitos belli
ἐνταῦθα μὲν ἐν τῷ ἱερῷ μάχῃ πρὸς μάχην ἀγωνιζομένοις peritia superabant. Postea vero quam multi Ju-
τοῖς Ἰουδαίοις συνηκολούθησαν· ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἐπὶ τὰς dæi porticibus occupatis, à vertice telis eos ap-
στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρί- petebant, plurimi conterebantur: & neque ex
βοντο πολλοί, καὶ ἅτε τοὺς ἄνω τοῖς βέλεσιν ἀμύνασθαι alto jaculantes ulcisci facilè poterant, neque co-
ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοῖς ἐκείθεν μαχομένοις ἀτρεμοῦσιν minus dimicantes ferebant. ab utrisque tamen
κατασπονδοῦσι δὲ τοῖς ἀμφοτέροις ἐπὶ πλεῖστον τὰς afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine
στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθει τε καὶ κόσμου ἐκείνας. atque ornatu mirabiles. Ibique tum multi flam-
οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης περι- ma subito comprehensi aut ea consumebantur,
σχεθέντες πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δὲ D aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur:
ὑπὸ τῶν πολεμίων, τοὺς μὲν εἰς αὐτοὺς, τοὺς δὲ εἰς τὸ alii retrorsum cedentes præcipitabantur ex mu-
πρόσω καὶ τὸ τεῖχος καταπηδῶντες, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμη- ro: nonnulli desperata salute, incendii præci-
χανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι τὸ πῦρ ἐφόνευον, ὅσοι δὲ καὶ pium suis gladiis præveniebant. Qui tamen ex
θαρσήσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἥκουσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, manibus obrependo in Romanos fecissent im-
ἐμμετακινήσει τοῦ μὴ ἐκπλῆξαι ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν petum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore
ἀπολωλότων, τῶν δὲ ὑπὸ δέους σκεδασθέντων, ἐρη- dissectis, thesauro Dei defensoribus destituto
μία τοῦ θείου θησαυροῦ περιεστῶσα· οἱ στρατιῶται, E manus milites attulerunt. & XI. ex eo talenta
ὡς τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ἕως μὴ διεκλάπη, diripuere; quorum quæ furto sublata non sunt,
συνῆγε· ἠβούλετο. ἰουδαίους δὲ ἥττε τῶν ἔργων, καὶ ἡ τῶν conquisivit Sabinus. At Judæos multo plures,
ἀνδρῶν ῥώμη, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπε- magisque pugnaces, tam virorum quam opum
σήσατο Ῥωμαίοις, καὶ προσέχοντες τὰ βασίλεια ὕπαν- interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his
τας τοὺς ἐπὶ τῷ Ἡρῴδου, ἐμὴ ῥᾳδίαν ἀπῆσαν. ἐπι- regia minitabantur exitium, nisi quam primum,
χειροῦντο μὲν οὖν καὶ τῷ τείχει ἐκλομένῳ μὴ δ' ὅτι inde secederent: Sabino, si vellet, una cum le-
ἔτι ἀκμαίῳ. ἐκυκλοῦντο δ' αὐτοῖς οἱ τῶν ἱππέων τῶν, βασι- gione abeundi copiam pollicentes. Quibus opi-
λικῶν αὐτομολήσαντες. τὰ μέντοι πολεμικώτατα μέ- tulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte
ρος, ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἦσαν· ὧν ἡγεμὼν ἦν Σε- transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Se-
βαστηνοὶ τρισχίλιοι ἔχοντες ὅπλα Ῥωμαϊκὰ τὰ μὲν βαστηνorum tria millia, hisque Rufus & Gratus
πρῶτα τῆς πεζῆς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ, præpositi, unus peditum rector, at vero equi-
Γρᾶτος ὢν τοῦ ἱππικοῦ ἑκάτερος, ἡ χεὶρ ὑπηκόου δυ- tum Rufus: quorum uterque vi corporis atque
νάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν, καὶ πολέμου ἔμπειρον ὄντα· prudentia, etiam si nullam manum obedientem
ἐνῆσαν δὲ καὶ ἰουδαῖοι μισθοῦν, ἐνέκειντο τῇ πολιορ- haberent, magnum tamen momentum belli Ro-
κίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα πρὸς μὲν Ῥωμαίους δ' ἔφευγόν τε καὶ manis addidissent. Itaque Judæi quidem insta-
πάλιν ἐπῄεσαν ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμπόδων αὐτοῖς re obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, &
γενέσθαι· πολὺ γὰρ πλείους νομίζοντες τὸν παρόντα ad Sabinum clamantes, ut discederet, neu impe-
αὐτονομίαν σφίσιν ἢ ἀπαρχὴν μὲν ὧν ἐπεξελθόντα diret habituros tanto post tempore patriam li-
ἐπιβάντας τοὺς ἐπιόντας, καὶ τὰ πρῶτα αὐτῶν διέλειν ἐς G bertatem. Sabinus autem quamvis optaret eva-
ἀνεσταλμένα, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης βοηθεῖν dere, fidem tamen pollicitationibus non habe-
ἀπολαζόντων, διέφερε τὴν πολιορκίαν. bat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eo- Ant. lib. 17. cap. 6.
dem tempore per Judæam plurimis locis tumul-

ΚΕΦ. ς'.

ΕΝ δὲ τούτῳ τῇ τε χώρᾳ πολλαχοῦ ἐπαρά- tus erat, multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia
στασις ἐκ τοῦ παρόντος βασιλέως ἐνέπεσε, καὶ veteranorum, qui sub Herode militaverant, congregati, armisque instructi cum regiis decerta-
μεθυστεροῦσιν ἰδουμαίων ἐχίλιοι τὸν Ἡρῴδου πάλαι bant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

declinando. In Sephori autem Galilææ, Judas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qvi tunc illas regiones vastaverat, non parva multitudine collecta, ruptisque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus movebat. Trans flumen qvoqve Simon quidam ex regiis servis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus qvos congregaverat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diversoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone Sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Ubi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio prævenit, ardua valle fugientem, & ex transverso percussum in cervice dejecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Jordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus: tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus regnum affectare ausus est: qvod ut speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, qvorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur. Ipse autem veluti rex majora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non parvo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemque regios perseveravit: cum nec Judæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammaunten repertum Romanorum agmen circumvenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Ubi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos jaculis confecere: cæteri vero in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis advenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliqvod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo vero, qvi ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Judæam.

A συμπλοκήν. ὁ δ' ἐστὶ φύσει τῆς Γαλιλαίας ἰσχυρὸς
ἐξενίου δ' αὖ τρέχοντος ἐπὶ τὴν χώραν ἀγχιν-
χωρήσαντες ὑφ' ἡγεμόνι δ' βασιλέως, συνεπ-
σὸν ἐλῖσον, ἀναῤῥήγνυσι τοὺς βασιλικοὺς σταθ-
καὶ πᾶς ἐπὶ τὸν ἁρπαγὴν, τοῖς τ δυνατοῖς
ἐπεχείρει. κ' ἦ τ περφάνειαν, σῆμα τῆς τ βασιλικῆ
λων, δ' μορφία σώματος καὶ μεγάθη πεπιθὼς,
ἦσεν μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. πλείω δ' μὲν
B λῆσιν, τό τι ἐν ἱεροχοῖ βασίλεια κ' πρώτην,
λαῖς ἑπέρας τ πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπάσας
ἐκ δ πυρὸς περιόμβρου ἐάσας. καὶ ὅφ' πάν
κησιν δ' ἐπεπῆ κατασφλέξας, εἰ μὴ χάρις ὁ τῶν
λικῶν πεζῶν ἡγεμών, τοὺς τ' ἀραχαμίτας πέμπ
ἢ μαχιμώτατον τῶν Σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ἔφθ
τ ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν
μάχῃ. τ δ' ἱππικὸν αὖ ἀναφύγοντα δι' ὀρθίας
C γος, ὁ χάρις ὑποπίπτει, κ φεύγοντας ἐκ πλαγί
αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥιψε. κατεφλέγη δ' καὶ τὰ τ
σίον ἰορδάνου βασίλεια κ' βηθαραμθᾶ, σταθμ
των ἑπέρων πυῶν ἐκ τ περαίας. τότε καὶ πᾶσι τ
πιπήσειεν βασιλείας ἐπάλμησεν. ἀθροίσας δ' σύν
το. πεζικὴν δ' αὖ τ ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, κ
ἀνὰ πᾶν κατεφρόνησεν. πρὸς δ' τύτοις ἀδελφ
ρος ὁμοίοις. τέτων ἑπάσῳ λόχον ἐπέζευξεν
ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ἅπασι
D δρομὰς, αὐτὸς δ' καθάπερ βασιλεὺς, τῶν ἁρπαγ
ἥπετο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ τὴν
δημα, διέμεινε δ' ὕστερον ἐκ ἐλάγῳ χρόνῳ τ
καταστρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, κ τὸ κ' ἐσθ
γέμονον μὲν λεῷ, βῶν μόνους τε κ τοὺς βασιλικ
φόνε δ', ὅτι ἐκδόσιμον εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρ
δος. ἐπόλμησε δὲ καὶ τῶν ῥωμαίων λέγον ἄθρο
κατ' ἀμαξίτην. ὅπερ δ' ἦσαν ὅπλα διακόμ
E πέγματι. τ μὲν οὖν ἑκατονταρχῶν αὐτῶν ἀφ
πεντεκαίδεκα τοὺς γυναικοπίτους καταπίπτειν
λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, χάριτος σ
σεβαστηνοῖς ὑπεξεφύγον. πολλὰ τοιαῦ
τοὺς ὁπλιτικοὺς, κ τοὺς ἀλλοφύλους πρὸς ἅπα
λεμον ἐργασάμενοι, μ' χρόνον οἱ μὲν τρεῖς ἐκπε
τῶ δ' ἐχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δ' ἑξῆς δύο, χ
τῷ καὶ πολεμικῷ ἀσκηταὶ ἦσαν; ὁ δὲ πέμπτος, ἀρχὴ
F σεσθαι χάριτος κ' δεξιᾶς. ὅτε μὲν δὴ τὸ πλῆ
ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δ' λῃστρικοῦ πολέμου τὴν
πᾶσαν συνέλησαν.

GAP. III.

De Vargetiis circa Judæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia convenire jussit. Ad hæc a Beritiis etiam: cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Ubi vero in Ptolemaidem tam cætera militum auxiliorum, quam propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumqve pervenit, statim exercitus partem in Galilæam, qvæ Ptolemaidi propinqva erat, dimi-

Κεφ. ξ.

Οὐάρου δ' δεξαμένου τὰ παρὰ σαβίνου καὶ τῶν
γεμόνων γράμματα, δείσας τε περὶ τοῖς
τοῦ ὅλου πειρᾶσι, καὶ αὐτόθεν ἅπαν τὸν
θειαν. ἀναλαβὼν δ' τὰ λοιπὰ δύο πτέγματα, κ τὰ
σὺν αὐτοῖς πεζαρας ἴλας ἱππέων, ἦλθε πτολεμαΐδ
ἦν, συνεπέρας ἐκεῖ, καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων
δυνατῶν ἅπαντας συνελθεῖν. συνέλαβε δὲ κ
παρὰ βηρυτίων διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους κ
πεντοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δ' εἰς τ πτολεμαΐδα, τὴν ἀπ
συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, κ τὸ τῶν
δην ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ σὺν ὀλίγῃ ἄγων δυνά
ἱππικήν τε καὶ πεζικήν, μέρος τε τῆς στρατιᾶς
ἔπεμπεν εἰς τ γαλιλαίαν χλιάσιν τῇ πολεμ

ἀῖον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς πύς τε ὑπαν-
τῆς ἐπὶ, κ στασφῶν πάλιν ἐλων, αὐτὲω μὲν
σι, τοὺς ὃ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζε). μ ὃ
δυνάμεως, αὐτὸς οὐᾶρ ἐις σαμάρειαν ἐλα-
ὼν πόλεως μὲν ἐκέχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλ-
λοις ἐνδιακινηκυῖαν ἰδών. αὐλίζε ὃ πρὸς
μην, ἄρουμ καλουμένου, κτῆμα ὃ ἦν πολε-
μ ἀλλ τὸ ὑπὸ τῶν ἀράβων διηρπασθη, μη-
δὲ τοῖς ἡρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς αὐτῶ πρὸς ἕω πρόεισι
πραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, πρὸς τε
ς πόσις ὅσοις ἐπιτυγχάνον. πυρὸς ὃ ἐ φόνου
πάντα, κ θεὸς τοὺς ἀρπαγὰς τῶν ἀράβων
τυχε. καταφλέγη ὃ κ ἀμμαοῦς φυγόν-
οικητόρων, οὐάρου δὲ ὀργὴν τῶν πρὸ ἄρειον
ήτων, κελεύσαντ. ἐνθεν εἰς ἱεροσόλυμα
ὧν, ὃ φθὰς τὸ μόνον μ τ δυνάμεως τὰ στρα-
τῶν ἰουδαίων διεσκέδασε κ ἀμμαοῦς ἔχοντα φυ-
γὰς τὸν χώραν, δεξάμενοι ὃ αὐτὸν οἱ κ τῶν
σαμένα τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ
ἐνδικινῆσαι λέγοντες; ἀλλ ὃ τῶν ἐορτῶν
ς δεξάμενοι τὸ πλῆθ, συμπολιορκηθῆναι
μενους, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστάσι. πρε-
ὸ ὃ αὐτῷ ἰώσηπος τὸ ὀ ἀνεψιὸς ἀρχελάου,
φυγὰς, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρα-
ὺς στασιώτους, οὔτε δοτὸ ῥωμαίοις τοῦ πάγμα-
ἐνῆλθ πρόσθεν κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ
στομένας ἐλθεῖν οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πό-
ἐπὶ θαλάσσαν. οὐάρ ὃ μοῖρα τῆς στρατιᾶς ὅπλι
τους κ κινήματος ἐπέμπε πρὸς τῶν χώραν, κα
ἀγομένων, τοὺς μὲν ἥττον ἀρχιβούλους φανέν-
ρῶν, τοὺς δ αἰτιωτάτους, ἀνεσταύρωσε πρὸς ὀκτ-
ἠγέλη δ αὐτῷ πρὸς τῶν ἰδουμαίαν ἔτι σύμ-
μενους ὁπλίτας. ὁ ὃ τοὺς μὲν ἀρχὰς εὐρὼν ἐ
χοντας ἦθος ἔχοντας; ἀλλ ἰδίᾳ πρὸς στρατόμε-
πρεσ τῆς αὐτῷ προαιρέσεως τὴν χώραν κακῶν-
τῶν πρὸς ἡρώδην ὀπαιτήσ). μ ὃ τ ἰδίων
ἔτων, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο, καὶ αὐτοὶ πρὸ
ρας ἐλθεῖν ἀρχιβούλοις συμβαλοῦσιν τοὺς, σφᾶς αὐ-
πέδοσαν. οὐάρ ὃ, τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς
τοὺς ὃ ἡγεμόνας ἐξεπυθησομένους ἐπεμψεν
ρα. κ ταῦτα ὃ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τὸν
δ βασιλέως συγγενῶν, ἤσαν γὰρ αὐτῷ
ντες ἡρώδῃ κ ἦλθ; κελεύσας πρόσοπον
κ βασιλέως ἐστατοῦντο. οὐάρ μὲν
τὸν τρόπον κατεστήσατο τὰ ἐν ἱεροσολύ-
μ φρουρὰν καταλιπὼν τὴν κ πρόπερσι τάγμα,
ἐπανῆλθεν.

A amici ſui Galli filio his rectore præpoſito. Qui mox & adverſus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori civitate capta, ipſam quidem incendit, incolas vero ejus ſervitio ſubjugavit. Varus autem ipſe cum omni exercitu Samaria potitus, civitate quidem abſtinuit, qvod inter aliorum turbas nihil eam moviſſe deprehendit: caſtris autem ad vicum poſitis, qui appellatur, B Arun Ptolemæi poſſeſſionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infenſi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutiſſimum: quem ſimiliter, omnesqve reditus ibi repertos depopulati ſunt. Cædis autem igniſque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obſtabat. Exuſta eſt & Ammaus juſſu Vari, necem Arii cæterorumque C indigne ferentis, habitatoribus ejus fuga diſperſis. Hinc progreſſus ad Hieroſolymam cum exercitu, ſolo viſu Judæorum caſtra disjecit: & alii quidem per agros ablere fugientes: qui vero intra civitatem degebant, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios conferebant, nihil quidem ſe penitus moviſſe dicentes (ſed propter diem feſtum receptam neceſſario multitudinem, in civitate D obſeſſos eſſe potius cum Romanis, quam cum diſſidentibus conſpiraſſe. Ante vero obviam ei venerant Joſephus, Archelai conſobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebaſtenos, & Romanos milites ornatos habitu conſueto. Sabinus enim nec in os Vari venire auſus, jamdudum ex civitate ad mare diſceſſerat. Varus autem diſpartitum adverſus E autores tumultus per agros dimiſit exercitum: multisque ſibi exhibitis, qvos minus turbulentos inveniſſet cuſtodiæ tradidit: maxime vero nocentium prope ad duo millia cruci ſuffixit. Adhuc autem circa Idumæam ſupereſſe decem armatorum millia nunciato, confeſtim Arabas domum abire jubet: quod eos non auxiliantium more uti militia, ſed pro ſua libidine, & ſupra F quam ipſe vellet agros vaſtare perſpexit, ſuis autem comitatus agminibus, in adverſarios properabat. Verum illi ſe Varo, prius quam in manus veniretur, Aehiabi conſilio tradiderunt. Varus autem, multitudini venia data, duces ejus interrogandos miſit ad Cæſarem. At ille cum ignoviſſet cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidã inter eos Herodis propinqui) animadvertit, qvod omnino contra regem ſuum arma cepiſſent. Varus autem hoc modo rebus apud Hieroſolymam compoſitis, eademque legione, quæ dudum in præſidio civitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Κεφ. η. CAP. IV.

Ἀρχελάῳ δ ἐπὶ ῥώμης πάλιν ἄλλη σωίστατο G
δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἱ πρὸ τ ἀποστάσεως ἐπιτρέ-
ψαντος ἀὰρ, πρέσβεις ἐξελήλυθεσαν πρὸς τ
αὐτονομίας. ἦσαν ὃ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες
πρέσβεις ὃ αὐτοῖς τ ἐπὶ ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀ-
κτὼ χιλίους. ἀθροίσαντος ὃ κ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν
τῇ ῥώμῃ μεγάλων, ἐ τ φίλων ἐν τῷ κ τὸ παλάτιον λεγό-
μενος ἱερὸ, κτίσμα δ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πλού-
τῳ κεκοσμημένον, μ μὲν τῶν παρόντων τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἦν, σὺν ὃ τοῖς φίλοις ἀντικρὺς ἐκά-
θ. τῶν ὃ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἑκατέρους;

ROmæ autem Archelao alia rurſus cum Judæis cauſa conflata eſt: qui ante ſeditionem permiſſu Vari, legati exierant, jus genti ſuæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & aſtabant eis plusquam octo millia Judæorum Romæ degentium. Itaque De ethnarcha Judæorum inſtituto. ante lib. 17. cap. 17.

invocato a Cæſare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, qvod ſvatum ipſius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Judæorum conſtitit lim legatis, contraque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte ſecreti erant.

nam & cum Archelao stare propter odium atque invidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, benevolo animo duabus ex causis præmissus a Varo, ut & Archelao subveniret, & si regnum Herodis nepotibus ejus distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Jussit autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium, qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subjectorum, sed etiam gentis suæ civitatibus deformatis exteras ornavisse, populisque alienis Judæx sanguinē condonasse. Pro antiqua vero felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus, ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quam omni ævo majores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad modestiam ex adversæ fortunæ consuetudine profecisse, ut etiam successionem voluntariam acerbissimæ servitutis subirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & una cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro ejus successore vota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus ejus filius videretur, a cæde trium millium civium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo hominum victimas, tot festo die templum cadaveribus implevisse. Recte igitur eos, qui de tantis malis supererant, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Judææ reliquias misericordia dignas existimarent neve quod ex ea natione restaret, his objicerent, a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam conjungi Syriæ finibus, ac per judices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri Judæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Judæorum quidem accusatio ejusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus, quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque regibus vix pareret, una etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conventum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam vero dimidiam in duas tetrarchias divisit, duobusq; aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo, alterā Antipæ, qui cum Archelao de regno certaverat. Hujus parti cesserat, trans flumen regio, & Galilæa: quarū ducenta talenta reditus erant. Batanæa vero & Trachon & Auranitis, & quædā partes domus Zenonis, circa Jamniā

A συμπερίεσθαι μὲν ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐκ ἐπαναμένοντας, ὀφθῆναι δὲ μὴ τῇ κατηγόρων ἐπὶ καίσαρος αἰδοῦμενοι. ἐπὶ τούτοις παρῆν Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, ὃν πεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ἐπὶ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, καὶ διανεμηθεῖσης ἡρῴδου καίσαρι οἶκον ποιῆσαι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. ἐπετράπην δὲ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς ἡρῴδου παρανομίας πρῶτον διεξιέναι, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοήσαντα τύραννον. πόλεων γὰρ ἀνῃρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχάς. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. ἀντὶ δὲ παλαιᾶς δαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ ἀσεβοῦς ἐχάτης πεπληρωκέναι. καὶ δόλου τὸ παλαιὸν ὑπομεμῳδηκέναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπασι τοῖς χρόνοις μὴ τὸ ἐκ βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἐπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστρέψαντες. εἰς ἔτος μέντοι τεσσαρακοστὸν ἐκ τοῦ δυστυχεῖν εὐθὺς εἰσελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν τὰ πικρὰ δουλείας ἐν ἀδοκήτῳ αἱρετόν. ἀρχέλαον γὲν τὸ τῆλικοῦτον τυράννου παῖδα, μὴ τὸ ἐκ πατρὸς τελεῦτᾶ, βασιλέα τε προσρηθῆναι ἑτοίμως, καὶ συμπενθήσαντα τὸν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, ἐν συνοδίαις ποιεῖσθαι περὶ τοῦ ἀρχῆς, τὸ δ' ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μήνυσιν ἂν ὡς δόξειν ἡρῴδου, προμιμήσασθαι τὸ βασιλείαν τρισχιλίων πολιτῶν φόνῳ. ἐν τοσαύτῃ μὲν παρεσκευάσθαι θύματα περὶ τὸν ἀρχῆς τὸν θεόν. τοσούτοις δ' ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τὸν μέντοι πεῖσθέντας ἐκ τῶν τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπιτρέφθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς ἐν προσώπου δέχεσθαι. θέσθαι δ' ἂν ῥωμαίων, ἐλεήσαί τε τὰ τοῦ ἰουδαίους λείψανα, ἐν μὴ τὸ πλεῖστον αὐτῶν ἀπορρίψαι τοῖς ὠμῶς πράσσουσι. σωσάμενοι δ' ἐν τῇ συρίᾳ τὸν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν κατὰ ἰδίους ἡγεμόνας. δεδιδέχθαι δὲ ὡς οἱ νῦν κατασιώδεις ἀναβαλλόμενοι καὶ πολεμικοί. φέρειν οὐδὲν μετρίως ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας, κατέληξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀναστὰς δὲ νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλέας αἰτίας. κατηγόρει δ' ἔθνους τότε δύσοργον καὶ δυσπειθῆ φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συνωδίβαλλε δὲ ἐκ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεσαν.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθναρχην προσαγορεύων, ὑποσχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρῴδου δίδωσι. τῶν μὲν φιλίππῳ, τῶν δὲ ἀντίπᾳ τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀμφισβητήσαντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐλάμβανε δὲ ὑπὸ τούτων μὲν, ἥ τε τραχὼν, καὶ γαλιλαία. πρόσοδος ἀργυρίου τάλαντα; βατανέα τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῶν ζηνωνος οἴκου τε περὶ ἰάμνιαν, πρός-

ασσόδον ἔχοντα πελάντων ἑκατ, τῷ Φιλίππῳ τε-
ταχτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμέᾳ τε ἐ ἰου-
δαίᾳ πάσης, καὶ σαμαρείτης ἦν, πεμπτῳ μοίρᾳ τῶν φόρων εἰς τιμὴν δ' μὴ μ' τῶν ἄλλων ἀπο-
ξηναι. πόλεις δ' ἐστήκεσσος παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππων, ἐ ἱεροσόλυμα. τὰς γὰρ
ἀλλοφύλους γάζαν ἐ γάδαρα καὶ ἰόππην ἀποτεμόμενος τῆς βασιλείας, προσῆκε συρίᾳ. προσόδου δ' ἦν τῆς
ἀρχελάου διαθείσης χώρας, πεντακοσίων πελάντων. σὺν-
λαμβάνει δ' πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇς διαθήκῃς κατέ-
λιπεν, ἰαμνίας τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, δοὺς δέκα
καὶ δ' ἀεστότης. χαρίζεται δ' αὐτῇ καίσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσ-
κάλωνι βασίλεια. σωμήματα δ' ἐκ πάντων, ἐξήκοντα μυριάδου πέλαντα. τὴν δ' εἴκοσι ταλάντῳ; τῷ τὴν ἀρχε-
λάου τετραρχίαν ἔπαξε. τῆς δ' ἄλλης ἡρώδου γενεᾶς, ἑκα-
στος τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ διαθήκῃς ἐκομίζετο. δυσὶ δ'
αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις, καίσαρ ἐξωθεν χαρίζεται
πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς
τοῖς Φερώρα παισί. μὴ δ' τοῖκον; ἀποδιανεμηθ αὐτοῖς
τῶν αὐτοῦ καταλειφθέντων ὑφ' ἡρώδου δωρεὰν εὐσεν
μυρίων πελάντων, ὀλίγη τινα τῶν χρημάτων εἰς τὸν
ἔ κατειχου μόνον τιμὸν ἐξελόμενος.

ΚΕΦ. ε.

Κεῖν τούτῳ νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τρα-
φεὶς δ' ἐν σιδῶνι ὠφλήτινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπε-
λεύθερον, διὰ ὁμοιότητα μορφῆς δουλόμενος ἑαυ-
τὸν ἀλέξανδρον τ' ἀνευρεθέντα ὑφ' ἡρώδου, κατ' ἐλπίδα
ἔλαθεν, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἐῷ τις ὁμόφυλος
αὐτῷ πάντα τε καὶ τὴν βασιλείαν ἀπιστόμενος, ὑφ' ὃ
διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὅτι τὴν ἀναίρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ ἀριστοβούλου, διὰ οἶκτον ἀκλεοῦς αὐτοὺς
ὁμοίων ἀποσολῇ σωμάτων. τύπις γὲν τοὺς ἐν κρήτῃ
ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διε-
πλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλεῖον δι'
ἀπορροὴν εὐξωπίας, ἀνέπλευσε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ σὺν ἀπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρ-
χίαν, δῶρά τε παμπληθῆ ὠφλήτ τῶν ἰουδαίων λαμ-
βάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ἀπὸ τ' πατρώων ἀπεσε-
τιμήθη φίλων. προσελαλήθη δ' εἰς πόστον πίστεως τὸ τῆς
μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον; καὶ
σαφῶς ἀπισαμένους, διόμνυσθ τοῦτον εἶναι. τοῖς μὲν ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τ' θέαν αὐτοῦ, καὶ
πλῆθος ἄπειρον ἦν ὥστε τοὺς στενωποὺς, δι' ὧν κομίζοιτο.
καὶ γὰρ δὴ προσῆλθον εἰς πόστον φρενόβλαβείας οἱ μά-
λιστα, ὥστε φορεῖσθ τὸ αὐτ' κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασι-
λικὴν ἰδίοις ὠφλήμασι. καίσαρ δ' γνώ-
στων ἀκριβῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατη-
γόρησε μὲν ὑφ' ἡρώδου παρ' αὐτῷ, σιωπᾶσθ μὲν καὶ πρὶν
ἰδεῖν τ' εὕρεσιν τ' ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδοὺς δέ τι
καὶ πίστεως τ' ἱλαροτέρους ἐλπίσι, κέλαδόν τινα πέμπ-
των σαφῶς ἀπισαμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας αὐτὰ-
γειν αὐτῷ τ' νεανίσκον. δ' δ' ὡς εἶδεν, ἐπεκμήρατο μὲν τὰ-
χιστα καὶ τὰς διαφορὰς δ' προσώπου. τὸ δ' ὅλον σῶμα
σκληρότερόν τε καὶ δυσλοφανὲς καταμαθών, ἐνόησε πᾶν
τὸ σιωπώμενον. πάνυ δ' αὐτ παρώξυνεν ἡ τόλμα τ' ὑπ'
αὐτοῦ λεγομένων. τοῖς μὲν πονηροτέροις ὠφλ ἀφιεὶς θά-
νατ, σώζεσθ. μὲν κρεῖττον ἔλεγεν, δοκεῖ σκληρότερον δ' ἀπ-

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai vero ethnarchia Idumæam, omnemque Judæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte levatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac civitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Joppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & B Hippon, regno avulſas, Syriæ Cæſar adjecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Jamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiamque apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorũ ſexaginta reditus colligebantur. Domum vero ejus ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Qvum autem cæteris quoq; Herodis propinquis teſtamento relicta ſolviſſet, duas ejus fi- C lias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donavit: eaſque nuptum Pheroræ filiis collocavit. Diviſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

D INterea quidam juvenis natione Judæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necaverat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Hujus autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optime ſcientem: a quo inſtructus affirmabat eorum ſe Emiſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos jam Judæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde tranſmiſſus, ibique ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romam ſecum navigare pellexerat. poſtremo delato Dicæarchi- F am, multiſque muneribus ab Judæis ejus loci donatus, quaſi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planeque noverant, hunc eum eſſe jurarent. Igitur omnes etiam Romæ Judæi, viſendi ejus ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorum anguſtias, quocunque ferebatur, convenlebant. Tanta namque G dementia multos ceperat, ut illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumtibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optime ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quam videret hominem, fallaciam ſimilitudinis adverterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putavit; & Celadum quendam, qui Alexandrũ bene cognoſceret, miſit, ut ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui

De ſubdititio, falſoque Alexandro, eoque deprehenſo. Ant. lib. 17. cap. 18.

illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam conjectura deprehendit. Maxime vero, ubi corporis ejus duritiam, & ſervilẽ formam conſideravit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorũ ejus audacia: de Ariſtobulo enim per contantibus, ſalvum quidẽ illum eſſe commemorabat: conſulto vero

non adeſſe, quia apud Cyprum degeret cavendo inſidias: minus enim ſe circumveniri poſſe disjunctos. Itaque ab aliis ei ſeparato vitam dixit a Cæſare præmium fore, ſi tantæ fraudis prodidiſſet autorem. Id autem ſe facturum ille pollicitus, ad Cæſarem ſequitur: & Judæum indicat: qui formæ ſuæ ſimilitudine abuſus eſſet ad quæſtum. Tanta enim dona ex civitatibus eum ſingulis abſtuliſſe docuit, quanta vivus Alexander non accepiſſet. Rifit his Cæſar: & falſum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inſeruit, ſuaſorem vero ejus interfici juſſit. Meliis autem ſumptuum detrimentum pro amentiæ precio ſatis eſſe judicavit.

CAP. VI.

De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETHnarchia vero ſuſcepta, memor diſcordiæ ſuperioris Archelaus, non ſolum Judæis, ſed etiam Samarienſibus crudeliter abuſus eſt. Nonoque principatus ſui anno legatis contra ſe abutrisque ad Cæſarem miſſis, ipſe quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ civitatem: patrimonium vero ejus fiſco Cæſaris adjudicatur: qvem quidem prius quam evocaretur ad Cæſarem, hujuscemodi ſomnium vidiſſe commemorant: Novem ſpicas plenas & maximas à bobus comedi ſomniaverat; accitos deinde vates Chaldæorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari ſomnio, conſuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Eſſenus genere, dixerat ſpicas annos arbitrari bovesqve rerum mutationes: eo qvod agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum eſſe tot annos, quot ſignificaſſet numerus ariſtarum: varias autem rerum mutationes expertum, eſſe moriturum. Hiſque auditis, Archelaus quinque diebus poſt ad cauſam dicendam eſt evocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam conjugis ejus Glaphyræ ſomnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuiſſet uxorem, frater hujus de qvo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus eſt, ſicut jam deſignavimus, poſt illius mortem Jubæ regi Libyæ nuptam, eoqve defuncto domum reverſam, domique apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conſpexit, ad hoc amoris accenſus eſt, ut eam ſtatim repudiata conjuge ſua Mariamne, ſibi copularet. Hæc igitur brevi tempore poſtquam in Judæam rediit, videre viſa eſt ſuperſtantem ſibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: ſed tu illo non contenta, rurſus ad meos penates reverteris avidiſſima viri tertii, & quod gravius eſt, mei fratris juncta matrimonio. Equidem non diſſimulabo contumeliam, teque licet invitam recuperabo. Atqve hoc expoſito ſomnio, vix biduum ſupervixit.

CAP. VII.

De Simone Galilæo. De tribus ſectis apud Judæos. *Ant. lib 18 cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in provinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus miſſus eſt, ea ſibi à Cæſare poteſtate mandata. Hoc diſceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, ſi tributum Romanis pendere paterentur, dominosque poſt Deum ferre mortales. Erat autem propriæ ſectæ ſophiſta, nulla in re ſimilis aliis. Etenim tria ſunt apud Judæos genera philoſophiæ. Horum unum Phariſæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

ἀνοκῶσι. πρίν γε μὴν ἢ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐσ- A ducæi. tertium vero qvod etiam probabilius ha-
τιασιν καλοῦσι, Ἰουδαῖοι μὲν φιλόθεοι ὄντες, φιλάλληλοι δὲ betur, Esseni colunt, gente quidem Judæi, ve-
καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἔστι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν rum inter se mutuo amore conjunctissimi: & qui
ἀποστρέφονται. τὸ δὲ ἐγκρατὲς, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν præter cæteros voluptates quidem quasi male-
ὑποπίπτειν, ἀρετὴ ὑπολαμβάνουσι. γάμον μὲν ὑπερο- ficia vitarent: continentiam vero servare, neque
πτία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμ- cupiditati succumbere, virtutem maximam du-
βάνοντες ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡ- cerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alie-
γοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὸ μὲν γάμον, nos vero filios, dum adhuc molles sunt, erudi-
καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες, πρὸς δὲ τῶν tioni traditos pro cognatis habentes, suis mori-
γυναικῶν ἀσελγείας φυλακτόμενοι, καὶ μηδεμίαν τη- B bus diligenter instituunt. non quia conjugia
ροῦσι πίστιν. παπφορπίαι δὲ πολλὰ σπουδάζουσι, καὶ vel humani generis successionem censeant peri-
θνητὸν, καὶ ἀνθρώπινον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικὸν, ἀφ' ἧς ἔστιν mendam: sed quia cavendam putent intempe-
εὑρεῖν κτήσεώς τινα παρ' αὐτοῖς ὑπερέχουσα. νόμῳ γὰρ rantiam fœminarum, nullam earum uni viro fi-
τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημόσιον τὸ πᾶγμα τὴν οὐσί- dem servare credentes. Qvin & divitiarum
αν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας παφανέστατα φαίνεσθαι, contemptores sunt, rerumque apud eos com-
μήθ' ὑπεροχὴν πλούτου. τῶν δὲ ἑκάστου κτημάτων ἀ- municatio admirationi habetur, neqve invenias
ναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi
ἔνεμαν. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείφῃ C dixerunt, ut qui disciplinâ suam sectari vellent,
τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τι- bona contubernio publicarent. Ita enim fore,
θέμενοι, λαμπρύνεσθαι χειροτονοῦσι. οἱ τῶν ne vel paupertatis humilitas, vel divitiarum di-
κοινῶν ἐπιμεληταὶ, καὶ ἀλείπτου πρὸς ἅπαντων εἰς gnitas appareret: sed permixtis facultatibus, ve-
τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν lut inter fratres, unum esset omnium patrimoni-
ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοὶ, καὶ τοῖς ἐπέρωθεν ἥκουσιν αἱρε- um. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel
τοῖς, ἀναπέπλασται τὰ παρ' αὐτοῖς ἐμοίως ὥσπερ ἴδιά, invitus unctus fuerit, munditiis corpus abster-
καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστά- get: qvoniam qvalorem decorem putant, dum-
τοις. διὸ καὶ ποιοῦσι ταῖς ἀποδημίαις, οὐδὲν μὲν ὅλως modo semper in veste sint candida. Designatos
ἐπικομιζόμενοι. ἴδιά δὲ τὰς λῆξις, ἐνοικοῦσι. κηδεμόνες δὲ D autem communium rerum procuratores ha-
ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν γαμβρῶν ἐξαίρετοι, τῶν ξένων ἀπο- bent, & ad usus omnium singulos indivisos. Non
δόκευν. παμπόλλων ἐθῶν ὄντα, καὶ τὰ διαπόρησα. κατασκη- est autem illis una civitas certa, sed in singulas
νὴ δὲ καὶ χρῆμα σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγω- multi domicilia transferunt, & aliunde adveni-
γουμένοις πώποτε. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα entibus sectæ suæ professoribus, qvicqvid habe-
ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαῤῥαγῶσι τὸ παλαιὸν πανταπασιν, ant promptum exhibent quasi proprium. Deni-
ἢ διαπεφθαρμένα τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγο- que tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur,
ράζουσιν, οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τοῦ χρήζοντι δίδοὺς ἕκα- quos nunqvam ante viderunt. Hinc est qvod
στος τὸ παρ' αὐτοῦ, τοῦτο λαμβάνει χρήσιμον ἀντικομί- E cum peregrinantur, propter latrocinia tantum
ζεται, καὶ χωρὶς ἢ τῆς ἀντιδόσεως, ἀπολυτῶς· ἡ με- armantur, neqve præterea quicquam ferant. In
τάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. πρὸς γε μὴν singulis autem civitatibus, ex eodem collegio
τὸ θεῖον ἰδίως διατεθεῖσι. πρὶν γὰρ ἀναχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν specialis curator hospitum constituitur: qui eo-
φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐ- rum vestimenta cæteraque usui necessaria tuea-
τὸν ὑμνους ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλαν. μετὰ ταῦτα tur. Amictus autem cultusque corporis omni-
πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἔπεσιν, ἐπὶ τῶν ὑπομενόν- bus pueris, in metu & sub cura magistri agenti-
των ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε- bus par est. Nec vero vestitum sive calceos mu-
νοι σφοδρῶς, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον. F tant, nisi aut omnino consciscis prioribus, aut
ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, οὕτως ἀπολούονται longi temporis usu consumptis. Nihil autem in-
τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ τοῦτο τὸν ἱερὸν ter se mercantur aut vendunt: sed egenti quis-
ἁγνείας, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἐνθα μηδενὶ τῶν que qvod habet præbens, refert ab eo quod ipse
ἑτεροδόξων διατριβαὶ παρελθεῖν. αὐτοὶ τε καθαροὶ non habet: quamvis etiam sine permutatione
καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, εἰσφοιτῶσι τὸ cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit acci-
διακονητήριον, καὶ καθαπάντων, μεθ' ἡσυχίας, ἐ piendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum re-
μοὶ σιτοποιοὶ, ἓν πέμπει σφαῖρον ἄρτου. ὁ δὲ ligiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil pro-
μαγείρῳ ἴσον ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἑδέσματος ἑκάστῳ παρε- fani loqvuntur, sed ei patria quædam vota cele-
γκτήσι. σφραγιτεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, G brant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad
καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς εὐχῆς ἀθρόσιτον. ἀρίστου quas venerunt singuli artes, à curatoribus di-
παυσάμενοι ἐπεύχεται πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ mittuntur. Cumque ad horam qvintam studio-
παυόμενοι, γεραίρουσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. sè fuerint operati, rursus in unum congregan-
tur: linteisque præcincti velaminibus, ita cor-
pus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem
alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum qvoddam tem-
plum in cœnaculum veniunt: qvibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine; u-
num autem vasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos
antevenit: neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem qvoq; prandii
vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere usque ad vesperam versantur. Similiterque inde reversi cœnant, confidentibus etiam hospitibus, si quos forte interveniſse repererint. Neqve vero clamor unquam tectum illud, neque tumultus inqvietat: cum etiam loquendi ordine aliis alii cedant: eorumque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cujus quidem rei perpetua sobrietas causa est, qvodqve apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed qvamvis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est juvando & miserendo sui juris sunt. Nam & subvenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores justi sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne qvod dixerint, jurejurando fortius habent. Ipsum autem jusjurandum quasi perjurio deterius vitant. Jam enim mendacii condemnatũ arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicæ, quamque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ vero suæ studiosis non statim cum eis una collectio, sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt; dolabellam quoqve, & qvod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum vero processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat; neque tamen in convictum assumitur. Post ostentionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores ejus probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius vero quam incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adjurat se primum quidem colere Deum, deinceps qvoqve erga homines servare justitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neqve ex præcepto obesse: quin imo iniquos omnes odisse, & collaborare semper justitiæ sectatoribus, fidem omnibus servare, maxime vero principibus. Neqve enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si vero ipse ceteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subjectorum, sed neqve veste aut ambitioso aliqvo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum convincere metientes. Manus vero a furto, & animam puram servare ab injustis compendiis: & neq; aliqvi mysteriis consectaneos celare, neq; profanis eorum qvippiam publicare, etiam si intentata qvi morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi suscepere, tr Fugere autem latrocinia, & conservatum iræ simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina dem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos vero in pecca congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunqve morte conclu

ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πρὸ ἔργα μέχρι δείλης πονοῦσι. δειπνοῦσι ὁμοίως συγκαλοῦμενοι τοὺς ξένους, εἰ τυγχ παρόντας. οὐδὲ κραυγὴ πώποτε τὸν οἶκον, οὔτε λύπη. τοὺς λαλιὰς κατὰ τάξιν ἀλλήλοις καὶ τοῖς ἔξω λέγειν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν σιωπὴ καταφαίνει. τὴν δὲ αἰτίαν, ἡ ὁλόκλη τὸ μεμετρῆσθαι παρ' αὐτοῖς σιτίων καὶ πο τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅπως μὴ τὴν ἀκρ ἀποχαίρουσιν. ἡ δὲ τούτου πρόσληψις ἐξουσία, διὸ κουεῖ καὶ ἐλάττω βοσκήματα ἢ ὅσα ἂν δέοιτο, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφυ καὶ δυσφορουμένους ὀφθῆναι. τοὺς δὲ εἰς τὴν συγ ἔχει τοιαῦτα δίκαια τῶν ἐφεστώτων. δικαιοῖ, θυμοῦ καὶ ἡπίους, πρὸς εἰρ ἀναγεῖσι, καὶ πᾶν μὲν ὃ ἂν εἴπωσιν ἰσχυρ ὅρκου. τὸ δὲ ὁμνύειν αὐτοὺς πρ διωρικίας παραλαμβάνουσι, πρὸ φασι τὴν ἀπιστίαν ἔχειν μεν. αὐτοὺς πως ἂν εἰς τὰ τῶν παλαιῶν συγγ τοὺς ὠφέλησαν ψυχῆς καὶ σωμ ἔνθεν αὐτοῖς εἰς ἱερατείαν παῖδ ἐμοὶ καὶ λίθων ἰδιότητας ἀναφ τῶν αἱρέσεων αὐτῶν, σὺν ὅρ τὴν ἐξ ἐμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἀπο ναίειν τε, καὶ τὰ ἀφικνούμενα ἐσθῆτα δόντας ἐπιδοῦναι. οὕτω τοῦ ζῆν τοῖς δικ πρῶτον μὲν ἐγκρ τὴν διαίτ καὶ τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβ ἐκλαμβάνει. εἰς τὰς συνεδρίους οὐδέπω τὴν κατ' ἔτος ἀπόδειξιν δοῦναι ἄλλοις ἔτη μ μένει. καὶ φανεῖσι ἄξιος αὐτοῖς κρ τοῦ ὁμοίου τρ τοῦ. πρὸ δὲ τῆς κοινῆς ἁψάσθαι τροφῆς, ὁρκ ὁμνύει φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβ τὸν πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξ τινι κατ' γνώμην βλάψαι τινα, μητ ἐκεῖνον μισεῖν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συμπ τοῖς δικαίοις. πίστιν ἀπάντ κατ' ἀρχὰς τοῖς μάλ καὶ ἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ κρ σίαν, μηδὲ ἐσθῆτ, ἢ τινι πλείονι χρῆσ παχυμένους ὑπερβαλλεσθαι τῷ ἀλ ἀεί, καὶ τοὺς ψεύδορκους ἐλέγχειν. ἐχθ ρους κλοπῆς, καὶ ψυχὴν αὐτοῦ κρ Φυλάξειν, καὶ μήτε κρύψειν τ τοὺς ἑταίρους αὐτῶν τι μυστ βιάζηται. τοῖς τοῦτο, ὀμνύσι μηδέν δοῦναι τῶν δογμάτων ἄλλως ἢ ὡς λαβεῖν. ἀφέξεσθ καὶ σωτηρίας τοῦ τὰ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ λων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς ἐξασφαλίζονται. τοὺς δὲ ἐπ ἁμαρτίας ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς ἁγνείας τὸν τρόπον τοῦτον ἐπὶ πολλοῖς μὲν

Deum, deinceps qvoqve erga homines servare justitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neqve ex præcepto obesse: quin imo iniquos omnes odisse, & collaborare semper justitiæ sectatoribus, fidem omnibus servare, maxime vero principibus. Neqve enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si vero ipse ceteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subjectorum, sed neqve veste aut ambitioso aliqvo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum convincere metientes. Manus vero a furto, & animam puram servare ab injustis compendiis: & neq; aliqvi mysteriis consectaneos celare, neq; profanis eorum qvippiam publicare, etiam si intentata qvi morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi suscepere, tr Fugere autem latrocinia, & conservatum iræ simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina dem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos vero in pecca congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunqve morte conclu

τῆς δὲ θρησκείας καὶ τῶν ἐθῶν ἐνδεδεμένοι. οὐδὲ τῆς ὠμῆς τῶν ἄλλων τροφῆς δύνανται μεταλαμβάνειν. παραφαγὼν γάρ τις καὶ λάθρα τὸ σῶμα τηκόμενος, ἀμαθόρις διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀπέλαβον, ἱκανὴν δὲ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. εὐθὺς δὲ τοῖς κρίσεσι, ἀκριβέστατοι καὶ δικαιότατοι. καὶ δικάζουσι μὲν σὺν ἐλαττόνων τῶν ἑκατὸν συναλλάττοντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν σὺν πολλῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μὴ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα δὲ νομοθέτου, καὶ βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούουσι καὶ τοῖς πλείοσιν, οὐ καλῶς πράττουσι. δέους γοῦν τυγχάνουσιν ὑπὸ ἀλλοφύλων οὐκ ἂν λαλησάντων τῶν ἐναντίων. καὶ τὸ λύειν δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσοντας, καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφερόντως ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον δὲ τροφὰς ταύτῃσι τοῦ ἡμέρας μιᾶς προαναλίσκουσιν, ὡς μὴ ἂν πῦρ ἐναύσαιεν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος τι μεταχειρίσαιτ' ἂν ἐμβρέξαι, οὐδὲ ἀποπατῶν. ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις βέλτιον ὀρύσσοντες βάθος πηλαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διόρυμα τοῦ αὐτῶν ἀξιπίδιον τοῖς νεοσυστάτοις, καὶ περικαλύψαντες ἱματίοις ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, ἐκκενοῦσιν εἰς αὐτὸν, ταύτῃ τε ἀνορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους σκαλεύοντες. καὶ περὶ φυσικῆς οὔσης τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀποκρύπτονται, μετ' αὐτὰ, καθάπερ μεμιασμένοις ἐθίρεον. διήρηται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ πρῶτον οἱ μετ' ἐκείνους ἀποκρύπτονται; καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφορέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τὰ πολλὰ ὑπὲρ ἑκατὸν ἔτη γίνονται, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοὶ γε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐτυχίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τοὺς μὲν ὀλιγωρίᾳ νικῶντες τῇ φρονήσει, τὸν δὲ θάνατον οἱ μετ' εὐκλείας τεθνᾶσι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι πᾶς ψυχὰς ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ὑπὲρ ὧν ὀρθοῦσθαι μὲν, καὶ λιγυζόμενοι, καμόμενοί τε, καὶ κλαόμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ἀρχαίων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φαγεῖν τι τῶν ἀσυνήθων ἀναγκασθῶσιν ἕτερόν τι ὑπὲρ ἐμφανὲς πάθος, ἀλλ' οὐ κολακεύειν πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δ' ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ πάντα ῥᾳδιουργοῦντες τοὺς βασάνους ὑπερφέροντες, ὀλυμπιονίκας τοὺς ψυχὰς ἡφίεσαν, εἰς πόλιν κομιούμενοι. καὶ δὴ ἐξῆν παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δέξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μένειν αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν. καὶ συμπλακέντας μὲν ὅτε ἦν λαμπρότατον φοίτησας αὐτῆρε, ὥσπερ εἰρκτῆς τοῦ σώματος ἄγγος τινὶ φυσικῇ κατασταλούσης. ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, αὖτα χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τῆς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas vero pecudum more decerpens, a fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ usque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In judiciis vero sunt diligentissimi atque justissimi. Disceptant autem non minus quam centum in unum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemaverit, morte damnetur. Senibus vero obedire & plurium quorumque decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus unus novem loquitur invitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque devitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Judæis diligentius cavent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imo nec alvum purgant. Aliis autem diebus fodientes foveam uno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori divino injuriam faciant, in eadem fovea ab onere ventris levantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui juniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint; quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Vivunt autem quam longissimè, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores adversorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilii: Mortem vero, si cum decore obeunda sit, judicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur injuriam, vel ciborum quippiam quod non solent, ederent; ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admoverant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi quieas essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora materiamque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cum vero fuerint a carnalibus relevatæ vinculis, quasi de servitute longissima liberatas, ita illico lætari eas, sublimesque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronuntiant ultra Oceanum degere, ubi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neqve niviḃus, neqve æſtibus aggravetur: ſed qvam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci qvoqvé fortibus ſuis, qvos Heroas & ſemideos vocaverunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem utique virtutis dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in hujus vitæ conſervatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: qvoniam etſi in hujus vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de divinitate animæ philoſophantur, plane illecebram inevitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtaverint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura poſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legeſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans vero opinione de conjugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conveniunt, ut per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: ut oſtendant, qvod nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lavantibus autem fœminis, ita ut viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores hujus collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo univerſa deputent: & quidem vel agere quæ juſta ſunt, vel negligere, ſecundum majorem partem eſſe in hominibus profitentur: adjuvare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum vero interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porro, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Ajunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum unicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qvi ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi vero & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθοῖς, ὁμοδοξοῦντες τοῖς ἔξωθεν ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τοῖς ὑπὲρ ὠκεανὸν διαιτᾶσθαι δικαίοις, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρᾶος αἰεὶ ζέφυρος, ἐπιπνέων ἀναψύχει, τοῖς δὲ φαύλοις ζοφώδη, καὶ χειμέρια ἀφορίζοντες μυχόν, γάμοντε τιμωρεῖσθαι ἀλληλείπλειον. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τοῦτο ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθεοὺς καλοῦσι, τοὺς B μακάρων νήσους ἀναπεπεικέναι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ὃν δὴ καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς μετρίαν ἀρετὴν καὶ κακίας ἀποτρεπτέον. πρός τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι, κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τελευτὴν πλείστην. τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, μεταδοκοῦντων ἐπὶ C καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τελευτὴν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τοιάδε μὲν οὖν ἐστιν οἷς ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἀφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προρρήσεων ἀποφθέγμασιν ἐμπαγδοτερούμενοι, σπανίως δ' ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐστίων τάγμα, D ὃ διαιτᾶται μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν. διίσχυσε δὲ τῇ κατὰ γάμον ἕξει. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται ἑαυτοῦ βίου μέρος τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ καὶ πάντας τὸ αὐτὸ φρονήσαι, σκοπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τὰς τελεσθείσας εἰς πεῖραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται, τοῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ διὰ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χάριν γαμεῖν. λουτρεὰ δὲ τοῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένοις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐσθῆτα περίζωμα. τοιαῦτα μὲν ἐν τῷδε τῷ τάγματος δύο δὲ τῶν προτέρων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκιμώτατοι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην αἵρεσιν ἄγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προσκλίνουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κεῖται τοῖς ἀνθρώποις πεφυκὸς. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τῇ εἱμαρμένῃ. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μετατίθεσθαι δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τοὺς τῶν ἀγαθῶν μόνους. τοὺς δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τῇ μὲν εἱμαρμένῃ παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ εἰσφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ εἶναι ἀνθρώπων ἐκλογὴν, εἶναι καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τοὺ διαμένειν, καὶ τὰς κατ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαίους μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντας. σαδδουκαίων δὲ, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον, αἵτε

ἀπὸ Φιλιππίων πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοτρίους. παῦται μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἴχον εἰπεῖν.

ΚΕΦ. ηγ.

Τῆς Ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν περιοχάς. συλλιπὼν δὲ πελάτῃσι, Ἰουλίᾳ τῇ Σεβαστοῦ γυναικὶ τὴν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰαμνιάν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πόδεμον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὰ ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὸν αὐγούστου πελάτην, ἀφῆκεν μὲν τῶν πεπραγμένων ἐπὶ ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυσὶν, διαμείναντας ἐν τῇ περιοχίᾳ, ὅ τε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγῇ ἐν πανειάδι πόλιν κτίσας καισάρειαν, καὶ τῇ κάτω γαυλανιτικῇ, ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ὁ μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, πόδερμάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, Φερώνυμον Ἰουλίας.

ΚΕΦ. ιδ.

Πέμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ πόδερμος πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τοὺς ἡγεμονικοὺς εἰκόνας, σημαίας καλοῦντες. τοῦτο μὲν ἡμέρᾳ μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν Ἰουδαίοις. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὸν ὄχλον ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξίωσιν ἐν τῇ πόλει δείκηλον τοιοῦτον. καὶ πρὸς τὸν ἀγανακτήσαντων τῶν κατὰ τὸν πόλιν αὐθρούς ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνεῤῥύησαν. ὁρμήσαντος δὲ πρὸς τὸν πιλάτου εἰς ἀγορὰν, ἐκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πρὸς τὰ ἀσεβούμενα. πρὶν δὲ καταπαύσαντος ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἐνύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ πρόσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἐκεῖνος ἐπὶ δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. περιστάσης δὲ τρισχιλίας τῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τοὺς ἡγεμονικοὺς κύνας, γυμνοῦν τοὺς ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνέδυεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπίπτουσι, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίνουσι. ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφᾶς ἔσεσθαι μᾶλλον. ἢ τὸν νόμον προδοθῆναι. ἐκπεφοβημένος δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄπεκτον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει, μὴ δὲ πεῖσαι, παραχρῆμα ἐπέρᾳ ἐκέλευε, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβανᾶς, εἰς κατωγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τριακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο δὲ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ δὶς πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, καθεζομένου τὸ βῆμα καθέδραν. ὁ δὲ, περιόδει δὲ αὐτῶν τὸν παράκλιτον, καὶ τοῦ πλήθους τοὺς στρατιώτας ἐσταλμένους ἰδιωτικῶς κεκαλυμμένους ἐγκατεμίξας καὶ ξύλοις μὲν χειροπληθεῖς κελεύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, σύστημα δίδωσιν ἀπὸ δ' ὀνείματος. τυπτομένοις δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

A & conversatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt qvæ de Judæorum philosophis dicenda reperi, nunc ad inceptum revertor.

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in provinciam redacta, reliqvi, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Juliæ Augusti conjugi toparchiam quam rexerat, & Jamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Juliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem juxta fontes ipsos, è quibus Jordanis flumen exoritur, in Paneade condidit civitatē, qvam Cæsareā vocavit: aliāmq; in inferiore Gaulanitide, quam Juliadē nominavit. Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autē cognominem Juliæ. Missus autē à Tiberio in Judæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Judæos suscitavit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi jam profanatas leges suas viderent. Nullū enim fas esse collocari in urbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in civitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Eunes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissime deprecabantur, ut ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis jura patria servarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum ejus proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque manserē. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magnō convocat multitudinem Judæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim jam fuerat præparatum) armati circumsteterunt Judæos: circundataque triplici acie, Judæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Judæi autem quasi uno consilio omnes subito corrueruntē, & cervices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes universos se interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas jussit auferri. Deinde vero contubationem alteram commovebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum jussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumderent tribunal. Ille autem prævidebat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent privatorum vestitus induti: præcepitque ut gladiis quidem non uterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus, dat ex tribunali signū, confestimq; cædebantur Judæi: quorū multi quidē plagis, multi vero se invicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap. 5.

Ant. lib. 18. cap. 7.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Cajum, cum adhuc eſſet privatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad ultimum extenſis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam e familiaribus ejus Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi juſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, uſque ad mortem Tiberii, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſolvit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (jam enim is deceſſerat) ei tradidit, regemque appellavit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per invidiam ſuſcitavit. Irritabat autem eum maxime in ſpem regni Herodias uxor exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem navigare, careret poteſtate majore. nam cum Agrippam ex privato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes venit ad Cajum, a quo ob avaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adjecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam uxore, deceſſit.

Ant. lib. 15. cap. 14.

CAP. IX.

De ſuperbia Caji, & Petronio præſide.

CAjus vero Cæſar in tantum contumelioſe abuſus eſt fortuna, ut etiam & Deum ſe putaret & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncavit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Judæam: Petronium deniqve cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens ut in templo ſtatuas ejus locaret: quas niſi ſuſciperent Judæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam vero multitudinem captivaret. Permovebat autem hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque e Syria auxiliaribus properabat in Judæam ex Antiochia. Judæorum vero quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui vero credebant, nihil dereſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes pervadit metu, nam jam Ptolemaidem pervenerat exercitus. Eſt autem hæc civitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti:

Ant. lib. 15. cap. 15.

a Septentrionali qvoqve monte qui eſt altiſſimus, qvem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem urbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluvius, qvem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens juxta ſe

τῶν ἑκατὸν πήχεων θαύματος ἄξιον, κυκλοτερὴς
μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοίλος, ἀναδίδωσι δ' ὑάλιόν
ψάμμον, ὅταν σκευώσῃ πολλὰ πλοῖα περιχύν-
τας, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον· καταιρόντων
δ' ὥσπερ ἀπὸ σκοπῆς τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ, τὴν
ἐκεῖθεν χέρσον ψάμμον, τὴν δὲ μετάλλου πᾶσαν ἀ-
μφὶς μεταβαλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τὸ
μοι δοκεῖ, τὸ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τῆς τοῦ
πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκῆ. τὸ μὲν οὖν χω-
ρίον τοῦτο, τοιοῦτόν ἐστι φύσιν. ἰουδαῖοι δὲ μετὰ
γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς
πτολεμαΐδα, καθίκετο δὲ καὶ τὸν πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πα-
τρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρὸς
τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν στρατι-
ὰν καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν πτολεμαΐδι κατέλιπε.
βὰς δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ
πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὸν πεδινὸν τό-
πον τὸν ῥωμαίων διεξῆλθε δυνάμεων, καὶ τὰς κρίσεις
τὰς ἐπείλας, ἐπὶ δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπεφαίνετο ἀγνώ-
μονα πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν, καὶ πο-
λεμικὰ θηρυκόντων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς κρίσεις
τὰς ἐκείνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιπαστεῖν πρὸς τὸ
κράτος ἀφιστεμένων εἶναι καὶ μεθ' ὕβρεως. τῶν δὲ
ἄλλων, καὶ τὸ πάτριον ἔθος πρατταμένων, καὶ
τὸ θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κῆ τὸν
ναὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκόνι τινὶ τόπου τῆς χώρας
ἄθεμιτον εἴη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ
καὶμοὶ φυλακτὸς ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νόμος
ἐστι. ῥᾳδίας γὰρ αὐτὸν, καὶ φιλανθρώπους ὑμῶν, ἀπο-
δέχομαι δικαίως. πολεμήσω δ' ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ,
κἀγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς θρησκεύομαι.
καὶ τοῦτο τὸ πλῆθος τῶν ἑῴων, πρὸ δὲ νόμου πα-
ρὰ πάντα ἑτοίμως ἔχειν. καταιρόμενος δ' ὁ πετρώνιος αὐτῶν
τὴν βουλὴν, πολεμήσετε ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι,
τὸ μὲν καίσαρος, καὶ δὴ δήμου τῶν ῥωμαίων, δὶς
τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας
καθιδρύειν, πότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων
ἔθνος πρόθυμως. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους
πρὸ φαγλοῦ, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὀπὶ τούτοις θαῦ-
μα καὶ εἶπε τὸν πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλή-
του θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου
τῆς ψυχῆς. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν.
ὕστερον δὲ ἐπισυναθροίσας τὰ τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ
τοὺς πλήθους ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ
καὶ προσέβαλλεν. τὸ μὲν τοι τὸν ἐλέου διαπειλῆ, τὴν τε ῥω-
μαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχύν, καὶ πῦρ καίειν θυμούς,
καὶ τὰ ἰδίαν πρὸς τύπους ἀνάγκην. πρὸς δὲ μη-
δαμοῦ πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν
ἀπονδοῦσαν ἄπορον μένειν, κατὰ γὰρ ὥραν ἀπόρου
πεντήκοντα ἡμέρας δρόμος διέτριβεν αὐτῶν τὸ πλῆ-
θος πλουτοῦσιν ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ προκινδυνεύ-
σειν μᾶλλον ἐπῶν; ἤδη δὲ θεοῦ συνεργοῦντος

A centum fere cubitorum ſpacium, ſed admiratione dignissimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naves, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, convehunt illuc de circumſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, utique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoqve mihi illud videtur, qvod jam converſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit jacta, in vulgarem arenam denuo convertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Judæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit; procedens autem in Galilæam, & convocans in Tiberiadem tam populum Judæorum quam omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quod & contumelioſa eſſet ſupplicatio Judæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis urbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locaviſſent, ſoli Judæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum injuria præſidentis. Illis vero contra hæc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolum in templo, ſed neque in profano aliqvo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſervanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, juſte animadverſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æque ac vos cogor implere quæ juſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter ſuccłamavit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo adverſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Judæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Judæorum gentem prius immolare: præbere ſe qvippe jugulos cum mulieribus & parvulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtan-

B

C

D

E

F

G

paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſumtes eorum privatim viritimqve compellans, populum qvoqve publicè alloqvens, nunc quaſi confuens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nullorum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anempus erat & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in urbe otioſa morabatur) ad ultimum convocatis omnibus, ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæsarem, ac vobiscum salvabor libenter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaïde revocavit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Judæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abruendum putaret, nosset cum viris etiam provinciam esse perdendam. Servare siquidem ipsos legem patriam: & novis præcepris vehementer obsistere. His epistolis respondit Cajus immodice, comminans Petronio mortem, quoniam jussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit adversa tempestate retineri: alii autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere navigaverunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quam illi pervenirent, qui comminantia scripta portabant.

πείσας καίσαρα, σωθήσομαί μεθ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παρ-
ξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως δηδώσω τὴν ἐμαυ-
τοῦ ψυχήν, διαφθήκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατὰ χώμε-
νον αὐτῶν. ὁ δὲ φοβηθεὶς τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς πτολεμαΐ-
δος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν δὴ πᾶσι ἐπιστεί-
λας καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ
τὰς ἐθνους ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βούλοιτο τοῖς τε
ἀνδράσι καὶ τῇ χώρᾳ ἀπολέσαι, δέον φυλάτ-
αὐτοὺς τοὺς νόμους, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. πάντες
δ' ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μετρίοις χαίοντα αὐτοκρά-
πλαι πετρωνίῳ ἐφαίνετο, ὅτι τῶν προσταγμάτων
αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐφαίνετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν
των γραμματοφόρους σωιέβη χειμασθῆναι τρεῖς μῆ-
νας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ χαίρε θῆναι τοῦλοι κατα-
γάλλοντες ἐτόλμων. ἔφθη γοῦν τοὺς περὶ αὐτὸν λαβὼν
πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἐπὶ καὶ ἕπτοσι ἡμέραις, ἢ τοὺς
καθ' ἑαυτόν.

Κεφ. ιη.

Γαΐου δὲ ἡγεμονεύοντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕ-
κτῳ, ἐξαλλοφρονηθέντος, ἁρπάζει μὲν ὑπὸ τῶν
ἐν ῥώμῃ στρατοπεδάρχων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος,
ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τὸ ὑπατικὸν, σύνεδρον σωτη-
ρίαν, καὶ πομπηΐαν σκιπίωνα, τροπὶ τοῖς συμβουλίοις
αὐτοκράτορας ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ κα-
πιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ διὰ τοῦ ὠμότητα τοῦ γαΐου,
κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. καταφρονοῦντι δὲ διὰ ἀρ-
χοκρατίας, ὥσπερ οὖν πόλαγ διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἡ βε-
βαίαν ψῆφον τὴν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. σωιέβη δὲ τὼικαὶ-
σαρ προσεπιδημοῦντα τὴν ἀγρίππαν, τοῦ τε σύγκλη-
του καλοῦσαν εἰς συμβουλίου πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ
τῆς παρεμβολῆς, ὅπως τοῖς ἀδεῖ, χρήσιμος αὐτὸ
ᾖ ποιῆ. καὶκεῖνος σωιδὼν τὴν ἡδὴ τῇ δυνάμει καίσα-
ρα, πρὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβεύτην πρὸς
τοῦ σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαί-
ρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπα-
γείη, καὶ οὔτε τοῦ σκείνων ἀπεσθαι ἐγκαταλιπεῖν
δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τοῦ αὐτοῦ τύχοι κρίνει. καὶ
γὰρ καὶ τὸ τυχὸν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δηλοῦσθαι
εἶναι. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τοῦ ἀρχοῦ, ὥσπερ ἀρχῆς
προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς
προσηγορίας, τοῦ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων
βουλῇ, πᾶσιν δοκοῦσιν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μετρί-
ου, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖ-
σθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελεν ἀγρίππας· ἡ δὲ
βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ χάριτας, καὶ γνώμης ἀγαθῆς
πεπιθῆσθαι, δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύ-
διος, ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἐπέμψε τὸν
ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι πρὸς δεινῶν μὲν
πους εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δὲ
ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέντοι πρότε-
δεχθῆναι τὸν πόλεμον χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ
ὅσιον δοκεῖ τοῦ αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλων φόνῳ
μιαίνεσθαι τὸ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας
ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν. μεταξὺ δὲ τῶν μὴ
τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ταραττόμενος τὸ ξίφος,
ἄνδρες ἑστῶτες συστρατιῶται, τί πάσχοντες ἀδελφο-
κτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου
στρατ-

Ant. lib. 19. cap. 3.

De imperio Claudii & regno Agrippæ ac morte.

Ant. lib. 19. cap. 4.

CAJo per dolum interempto, qui regnaverat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio civitati, & ipse frequens in Capitolium convenit: & propter immanitatem Caji, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, ut Agrippa adveniret: quæ cum & senatus in concilium, & in castra Claudius evocasset, ut scilicet eo strenuo adjutore uteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium jam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem invitus ab exercitu raptus sit, & iniqvum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imo tutam aliter suam non esse fortunam: jam enim ad invidiam satis fore, qvod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caji morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisqve consiliis fideret nolle se subire voluntariam servitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci, ut eos proderet, qvorum consensu in imperium esset accitus. Invitum autem se initurum esse pugnam adversus eos, cum quibus confligere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra civitatem in qvo confligerent. neqve enim fas esse, propter illorum pervicaciam, patriam civili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inqvit, qvibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere adversus propinqvos nostros

συγγῶν ἑρμάς; ἔχοντες μὴ αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφλέας δικαίμενον, πασαῦτα ἢ δίκαια πρὸς οὓς μὴ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν ἀφ' μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντα τοὺς στρατιώτας ἑφελκόμενος. οἱ ἢ ὑπατείδαι πρόφασιν μὴ πρὸς τὴν ἀποστασίαν πρεπόντως ἔχον. αὐθις ἢ ὡς ἀπροσδόκητα σωτῆρι οὐ καταφαίνετο, τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολειπόντων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶν τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν σωτῆρι κινδυνεύσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τῶν στρατιωτῶν κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνευμα τῆς πρόξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ὑπὲρ τοὺς ὑπατείδας λευκασηκότων, ἀπολέσας δ' οὓς τὸ κράτιστον ἐστι πρόπολον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπίσχε τὰς ὁρμὰς ἅπαντος, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι θεὸν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸς τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ἐς τὴν πατρῴαν βασιλείαν πάσῃ, προσθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς ἢ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τῷ λυσανίου καλουμένην. καὶ τοῦ μὲν δήμου, διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι ἢ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τῷ δήμῳ, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται ἢ αὖτος καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ ἢ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκης συνοίκων, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιθ.

Ταχέως ἢ ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης δεχῆς, πλοῦτος ἀγρίππα προσέῤῥει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτοῖς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχῆτο. τηλικοῦτον γὰρ ἐπεκάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν πολεσθὲν, ἀνιάσαι τὴν ἐν ῥωμαίοις ἐπίνοιαν πολιορκίας. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, πλοῦτήσας ἐν κομαρείᾳ, βεβασιλδικὼς μὲν ἔτη τρία, πρόπαρον ἢ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἔτεσι ἔτεσιν ἀφηγησάμενος, καταλιπὼν ἢ τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγονημένας, βερνίκην, μαριάμμην, δρούσιλλαν. υἱὸν ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὗ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὴν βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν πέμπτῳ κούαιτον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, εἰ μηδὲν ὠφελκυσώτες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλδεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῴδης πλάστα, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανὸν, ἐκ ἢ τῆς πρεσπύρας μαριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει ἢ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἅτε μὲν ἂν ἦσαν ὡς πρόσθεν, ἀριστοβούλου μὲ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος ἢ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μαριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεσαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀνῄλεν. ἡ ἢ ἀλεξάνδρου γυνὴ, τὴν μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλδυε. μετὰ ἢ τὸν ἡρῴδου πλάστην, ἐς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίσησι κλαυδίος εἰς τὴν βασιλείαν μὲ θείᾳ, τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππα. τὴν ἢ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖται τὴν ὑπατείαν λοιπὸν ἀλεξάνδρου κούμανος, ἐφ' οὗ θορυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium ſecutos? maxime cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cum juſtis magis allegationibus, quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt. ac deinceps videntes ſibi adverſationem tutam non eſſe, ſicuti milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtrictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſius adulabantur: & pene accidit, ut progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quam militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quod niſi coercuiſſet exercitum, jam in ſanguinem civium furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fieretque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris advenientem ſenatum, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, ut moſ eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno univerſo, adjiciens ei etiam illa quæ Auguſtus Herodi donaverat, Trachonitidem ſcilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, qvod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicavit. Patribus autem præcepit, ut inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem ejus Herodem, qui gener ejusdem erat, junctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolvi, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed anteqvam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnavit autem annis tribus; Ante qvoqve cum tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliqvit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa conjuge, nomine Agrippam. qui cum admodum parvulus eſſet, Claudius regnum in provinciam redegit, in cujus procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexander: qvi nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius qvoqve ejus frater Ariſtobulus mortuus fuerat privatus, relicta filia Jopata. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in majori Armenia regnaverunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XI.

De variis tumultibus in Judæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qvi regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem provinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Judæos calamitas comprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne qvid convenientes populi novare auderent) unus e militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Judæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamavit. Ob qvod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanum, ad supplicium militem | deposcentes. Ex his autem inconsulti juvenes, & quasi natura apti ad seditiones movendas, in rixam gravissimam prosiliebant: continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures evocavit armatos: qui cum essent porticibus immissi, metus gravis incidit Judæis. Statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem universæ genti luctuosa festivitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Juxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam servus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inqvisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci jussit, objiciens qvod latrones illos non comprehendissent: qva occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atq; combussit. Judæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, undique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad unam evocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militem, qui tantam contumeliam Deo legique ejus intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adjudicatum militem per medium populum ad supplicium jussit abduci: sicque Judæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Judæorum ad festivitatem ascendens interficitur. Ad qvod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores convenerunt ad Cumanum, rogantes, ut antequam gravis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidii, vindicaret. Cumanus vero his negotiis, quæ habebat in manibo postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine ullo

ΚΕΦ. ια.

Στενελυδότος δὲ πλήθους ὅπλα τὰ ἱερὰ τὰ ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς σπείρας ὑπὲρ τὸ ἱερὸν στοὰν ἐφεστώσης (ἔνοπλοι γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ὠκοφύλαττουν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον) εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀνασυρὰμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, προσαπέστρεψε τῆς ἰουδαϊκῆς τὰ ἔδρα, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιφθέγξατο. ὡς δ' ὅπλων μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ καπέων καὶ κραυγὴν, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δ' ἡγεμὼν νήφοντας τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τῶν ἐθνῶν, ἐχώρουν ὅπλοις μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ κύμανος δείσας μὴ τῶν λαῶν πάντες ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴν ποιοῖντο, πλείους ὁπλίτας μετεπέμπετο. τῶν δὲ τοῖς σφαγὴν ἀπειλουμένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ πρὸς πάντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. πανσυδὶ δὲ τοῦ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀπολέσθαι. ἡφείθη δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος ὅλῳ τῷ ἔθνει θρηνεῖσθαι οἰκίαν οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ καὶ τοιοῦτον τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βαιθωρὼν δημοσίαν ὁδὸν, στέφανος τις δούλου καισαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κύμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀναγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ὑποκαλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιωτῶν τις, βίβλον ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέῤῥηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλέγεσθαι συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὅπλα κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξυβρίσαντα μὴ ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρέμησεν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι τῶν δραμοῦσιν συνιδὼν, ἤξίωσε προσάγειν τε τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτησομένων φέρεσθαι τὸν ὅπλα θανάτου κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὐθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

ΚΕΦ. ια.

Κατὰ γὰρ τὴν μαὶν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅπλα τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἐνεβόλουν, πρὶν ἀνηκέστου πάθους εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐμβαίνειν, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως δὲ ἂν ἔτως ἀλαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐν δεήσεσι τοῖς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα δὲ προσφυόμενον, τὸ πλῆθος συνεπάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἁρπαγησόμενοι, καὶ μηδενὶ τὸ λε-

τῶν ἀρχόντων κατίσχοντι πειθόμενοι. ἦν δὲ λῃστρικοῦ
αὐτῶν καὶ στασιώδους, δειναίου τοῦ υἱὸς ἐλεάζαρος καὶ
Ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἱ τοῖς ἐμόροις τῆς Ἀκραβατ-
τηνῆς τοπαρχίας ἐφεστεῶντες, αὐτοὺς τε ἀνῄρουν μη-
δεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνε-
πίμπρασαν. κόμανος δὲ ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς καισαρείας
μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει
τοῖς φθειρομένοις, καὶ τοὺς τε ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν
συνέλαβε, πλείονας δὲ ἀπέκτεινε. φόβος δὲ τὸ λοιπὸν πᾶ-
σι τῶν πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρ-
χοντες τῶν ἱεροσολύμων σκηνάμενοι σάκκους ἀμπε-
χόμενοι, καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέ-
τευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τὰς σαμαρεῖς ἅπασαν,
ἀπὶ ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνειν. ἐλέησαν δὲ τὰ πε-
ρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ
πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς σκιρτήσαντος γαλιλαίου ὠφελ-
λέσθαι. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐπε-
σπάσαντο δὲ πολλοὶ πρὸς ληστείαν διὰ τὴν ἄδειαν. καὶ μὴ πᾶ-
σαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων
ἐπανάστασις. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς νου-
μίδιον κουαδράτον, ὃς τῆς συρίας, εἰς τύρον
ὠφληκότες, δίκην τινὰ ὠφλὼ τῶν πρηκτόντων τὴν
χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι
τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου,
κατῆρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς διὰ τὸ
φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων κούμανον γεγονέναι,
μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας ὑφαλῶτος ἐπεξελθεῖν.
κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθετο φήσας,
ἰσχυρὰν εἰς τοὺς τόπους ὠφληκῶτα, διερευνήσειν ἕκα-
στα. αὖθις δὲ πρόελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ
κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν
τε εἰς λύδδαν ὠφληκὼς πόλιν, διήκουσε τῶν σα-
μαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν
ἰουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετοχικέναι τῆς μάχης, πελέ-
κει διεχρήσατο. δύο δὲ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ
τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, πέμπει πρὸς καί-
σαρα ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὰ δὲ
καὶ ἀγελίπτας σκήπτρους ὑπεραγωνιζομένους ἰουδαί-
ων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν πα-
ρῆσαν το, σαμαρέων μὲν κατηγοὺς, τρεῖς ἀνελεῖν
προστάξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυ-
γαδεῦσαι, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱε-
ροσόλυμα, ὠφλοβόλῶσαι ἰουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐ-
κέλευσε, καὶ εἰσυρέντα τὴν πόλιν, οὕτω τὴν κε-
φαλὴν ἀποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ἐπί-
τροπον, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπ-

duce, nec quicquam principum ſuorum reti-
nenti acquieſcentes. Latrocinii autem eorum
& tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, &
Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ
regioni conterminos irruentes, promiſcuam e-
didere cædem, & à nullius ætatis exitio tempe-
rantes, vicos etiam inflammaverunt. Cumanus
autem hæc audiens, adduxit ſecum unam equi-
tum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, ut auxi-
lio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum mul-
tos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit,
plures quoque interfecit. Ad reliquam autem
multitudinem, qui in vaſtandos Samaritano-
rum fines irruerant, principes gentis de Hiero-
ſolymis occurrerunt: opertiq; ciliciis, & aſper-
ſis cinere capitibus precabantur, ut ab incepto
deſinerent: nec propter exercendam in Samari-
tas ultionem, ad Hieroſolymæ perniciem Ro-
manos commoverent: miſererentur autem pa-
triæ ſuæ atque templi, filiorumque & conſugum
propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen
adducerent, neque ob unius Galilæi vindictam
cuncta diſperderent. His acquieſcentes Judæi, à
negotio receſſerunt. Multi autem per idem tem-
pus in latrocinia conſpirabant: ſicut fere ſolet
inſolentia creſcere rebus quietis: per qvæ in
omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſi-
mus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Qvadra-
tum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt
vindicari de his, qui regionem eorum depræda-
ti fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant
etiam Judæorum nobiles: & Jonathas filius A-
nani, princeps ſacerdotum, objecta diluens al-
legabat, initium quidem tumultus Samaritas
fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent:
cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum
præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores
cædis noluiſſet ulciſci. Tunc Quadratus utramq;
partem interim diſtulit, dicens ſe cum ad ipſas
regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſitu-
rum: deinceps vero progreſſus Cæſaream, eos
omnes quos Cumanus vivos ceperat, in crucem
ſuſtulit. Inde cum Lyddam veniſſet, denuo au-
divit Samaritanorum querelas, & accitos Ju-
dæorum decem & octo viros, quos cognovit pug-
næ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autē
principes ſacerdotum, Jonatham & Ananiam, e-
jusque filium Ananum, & nonnullos alios Judæ-
os nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem &
Samaritarum nobiliſſimos qvosqve. Præcepit
etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam na-
vigare reddituros Claudio rationem pro his
quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à
Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inveni-

ens multitudinem feſtivitatem azymorum celebrantem ſine ulla conturbatione, Antiochiam redi-
it. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam
Agrippa, Judæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium
aderant) pronuncians adverſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos juſſit interfici. Cumanum autem
in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Judæis ad ſupplicium
tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Judæos,

qui & eorum provinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam vero de Chalcide in regnum majus transtulit, tradens ei illam quoque provinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinqvens, qvem svadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptaverat: & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum, ex Messalina natum, priore scilicet conjuge, & Octaviam filiam, quam ipse privigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam convertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque pervenerit, quonam scio esse narratione molestum, silentio prætirire melius puto.

A τ̃ τι γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐκ δὲ τ̃ χαλκίδ⊙, ἀγελπίωνα εἰς μείζονα βασιλείαν μετ-έθηκε, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππε καλουμένην τετραρχίαν. αὕτη δὲ λυσανίαν καὶ τραχωνίτιν καὶ γαυλανίτιν. τετράρχην δὲ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν οὐάρου καλουμένην ἐπαρχίαν, αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν ταῖς ἀγριοπάθειαις τῆς γυναικὸς ἀπα-

B τῆς, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσποιήσατο, κήπῳ μὲν ἔχων γήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τ̃ πρ-ότέρας γυναικὸς, καὶ ὀκταβίαν θυγατέρα τῷ ἐξ αὐτ̃ ζεχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πειπ̃ς ἀντωνία.

CAP. XII.

De tumultibus in Judæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

C Onvertar autem ad narranda quæ ab eo adversus Judæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Juliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Judææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, vinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media civitate passim quosque interficientes. Potissimum vero diebus solennitate festivis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Jonathas pontifex interficitur. Post hunc autē quotidie plurimi cædebantur, atq; ipsis calamitatib9 molestior timor civitatē premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilomin9 interficerentur. Tanta erat latrocinantiū temeritas, & ars quædam latendi.

C τ̃ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τ̃ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον τῷ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὰς, ἓ δέατρον, ἐπειδὴ δὲ ἰσχλ πᾶσιν ἐστὶ θεραπεύειν. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα. τ̃ μὲν οὖν μικρὰν ἀρμηνίαν, διὰ μὲν βασιλεύειν ἀριστοβούλῳ τ̃ ἡρώδου. τῇ δὲ ἀγρίππα βασιλείᾳ, πόσαρας πόλεις περιέθηκεν ὁ τῶν τετρ-αχίας, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα τ̃ τῆς περαίας, τα-

D ριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τ̃ γαλιλαίας. εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἰουδαίαν, φήλικα κατέπεμπεν ἐπίτροπον. ἐτ⊙ τὸ ληστικὸν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν ἐνοικοῦντα, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς ῥώμην. τῶν δὲ ἀναστατωθέντων ἐκ αὐτῆς ληστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων εἰς σικάλους, ἀπορόν τι πλῆθος ἦν.

E Καθεστῶσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδ⊙ ληστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἐφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν τ̃ ἑορτ̃ς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, ἓ τῆς ἐσθήσεως ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, πύσσω ἔνυπλον τοὺς ἀλλοφύλους, ἔπειτα πεσόντων, μέρ⊙ ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πλεῖστοι τὰ,

F διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτ⊙ μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀνασφάζε⊙. μ̃ δὲ αὖθις κατ' ἡμέραν ἀνηρεῖτο πολλοὶ, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβ⊙ λεῴ χαλεπώτερ⊙, ἐκάστῃ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τ̃ θανάτου προσδεχομένῳ. προεσκοπεῖτο δὲ πρόρρησιν τοὺς ἀλλοφύλους,

G καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις ἀπιστεῖν ἔτι πίστις λεῴ, ἐν μέσῃ δὲ τῇ ὑποψίᾳ, καὶ τῇ φυλακῇ ἀνηρεῖτο. τετ-άρτον τῶν ἀπορουλόντων τὸ τάχος λεῴ, καὶ δὲ λαθεῖ τύχη. σωτὴρ δὲ ἦρε τούτοις ἕτερον πονηρόν, χειρὶ μὲν καθαρώτερον, τῇ γνώμῃ δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῶν σφαγέων, τῷ δαιμονίᾳ τ̃ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, ἓ ἀπατεῶνες, προσχήματι θεσμοῦ, νεωτερισμὸς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθ⊙ ἀνέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὰ θεῖ δείξοντ⊙ αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ φῆλιξ,

Κεφ. κγ.

Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatem urbis statumque corrupit. Seductores namque homines & circumventores, sub specie religionis novis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt, nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos

ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολὴ, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δὲ πάντης πληγῇ ἰουδαίους ἔκακωσεν, ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. ὡς γὰρ ἐμβέβληκε γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἀνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπερθεὶς αὐτῷ, περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. πρόσαγων δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς σωματοφύλαξι δορυφόροις. φθάνει δὲ αὐτὸν τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ, ἅτε καὶ παίσας μὲν τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ τοὺς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμύνης, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείστους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτῶν, ἕκαστον διαλαθεῖν. κατεστελλόμενον δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ δὲ λῃσταὶ καὶ γόητες συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀποστασιν ἔπεισαν, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότουν, θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφορεθήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μεμιγμένοι γὰρ εἰς τοὺς χώρας κατὰ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς πᾶσαν τοῦ ἰουδαίων ἐναπιμπλάσθαι. καὶ ἔστιν ὃ μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζετο. ἑτέρα δὲ παραχὴ συνίστατο τοιάδε καίσαρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρους στασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, ἰουδαῖοι γεγονέναι τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες, ὡς δὲ ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν προσομολογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τοῦ πάλιν ἑλλήνων εἶναι φασιν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτοῦ ἀναπήγνυσθαι. διὰ ταῦτα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. προῆκε δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεκπηδῶν ἦν μαχήν. οὔτε γὰρ ἰουδαίων οἱ γερουσιασταὶ τοὺς ἰδίους στασιάζοντας κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἀρχὴ ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ ὠμότητι τῶν στρατιωτῶν ἀμείνω. τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις τε ἐκεῖ δυνάμεως οὐκ ὀλίγης καταλελεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς μὲν ἐπάρχοις φρονεῖν ἦν ἀνατέλλειν τοῦ παραχῆν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες σκέλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεπίμπλη τοῖς καταλειπομένους ἀνακωχὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μὴ ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀνῄρει συχνούς, ὧν διαρπαγῶν σωθεὶς καὶ τὰς οὐσίας. μενούσης δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἐκατέρωθεν τοὺς γνωμίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

A Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Majore autem plaga Judæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adveniens quippe in provinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregavit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui B vocatur Olivarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Utebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus convenerant. Prævidit sane ejus impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Judæorum reliqua multitudo juvabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem C cum paucis fugit; Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis vero his etiam, sicut fere in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui D obedire voluissent: ut vel reluctantes averterent eos, qui spontaneam ferrent servitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita ut desperatione eorum tota Judæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingravescebat. Alter autem tumultus ortus est circa E Cæsaream, inter Judæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi *Ant. lib. xx. cap. 12.* siquidem postulabant, ut eorum fieret civitas, Judæum ejus fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli vero conditorem quidem confitebantur Judæum, ipsam vero civitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque F enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Judæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque jurgabat. Procedebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Judæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant; & Græcis turpissimum videbatur, Judæis inferiores videri. Præstabant autem hi G quidem divitiis & corporum viribus; Græci vero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illo fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis ulciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imo magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de jure disceptaturos.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime in- A feſtabant provinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

De præſidibus Judææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErum ſucceſſor ejus Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neqve enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, qvam ille præterierit. Denique non ſolum cauſis civilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neqve ſolum B tributorum additamentis in commune gentem gravabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus judicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberavit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res novare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſane, qui C erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum moventibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus jungebatur. Unuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrium abu- D tebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem *Ant. lib. 20. cap. 6.* omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captivitatis futuræ jam ab illo tempore ſpargebantur. Cum E ſane ejuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius vero iniquitates ſuas in univerſam gentem, tam palam quaſi gloriaretur, exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum F ullum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus vero impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non G voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deſeri regionem, ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas provincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus provinciam regebat, neque auſus quiſpiam Judæorum eſt adverſus Florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, ut gentis ſuæ calamitatibus ſubveniret, & peſtem illam provinciæ Florum, ut ejiceret clamitabat. Qui tamen cum ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolum nihil movebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

ΚΕΦ. κδ'.

Διαδεξάμενον δὲ τοῦτον τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπιξηλ. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, δ διέφθειρεν σὺν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁ μὲν Φῆστος ἀλβῖνον τὸν αὐτὸν τρόπον ἐζήτησε τῶν πραγμάτων. σὺν ἐστί τινα κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς ἐπιφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείας δεδεμένους ἀπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν πρεσβυτέρων ὑπηρετῶν, ἀπολύτους τοῖς συγγενέσι, μόνον ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατέλειπεν. τολμηκαῖτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθεράπευε τὴν τόλμαν, καὶ χρήμασιν μὲν οἱ δυνατοὶ τὸ ἀλβῖνον πρεσβεύμενον, ὡς τι δ' συσιάζειν αὐτοῖς παρέχων ἄδειαν. δ δημοτικοῦ δ' τὸ μὴ χαίρον ἡσυχία πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δ' τῶν πονηρῶν, ἴδιον ἐφ' ἑαυτοῦ συνεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς καὶ τύραννος πρόσοδον εἶχεν σὺν δ' ὀλίγοις. τοῖς δορυφόροις δ' πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετοίκων κατεῖχε. συνέβαινε τοὺς μὲν ἀφῃρημένους ἐᾶν ὧν ἀφῄρηντο ἐν ἀσιωπᾷ. τοὺς ἁλόντας δ', δεῖ δ' μὴ τὰ αὐτὰ πάσχειν, καὶ κολακεύειν τὴν ἀξίαν κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν περιουσία πάντων πρόδηλος ἐκεκόπτο, τυραννὶς δ' ἐπὶ πλείστων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν πάσῃ τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τὸν ἐλθόντα γέστιον Φλῶρον, ἀναίσχυντον καὶ συγκεχυμένον. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μετ' ἐπισκοπῆς κακουργήσας. γέστιος δ' τὰς εἰς τὸ ἔθνος ὠφελημίας ἐπεμπόδισε, καὶ ὥσπερ ἀπὸ πομπῆς καταγέλαστον πεμφθεὶς δῆμος, οὔτε ἁρπαγῆς τινα τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐπὶ δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δ' τοῖς αἰσχροῖς, ἀναιδέστατος. οὔτε δ' τολμήσειν τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὃ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὰν εἶχεν. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον σὺκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἀφ' γοῦν τῶν ἐκείνου πλεονεξίαν, πᾶσαι ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοτρίους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν ἐπιτροπεύων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσδοκωσά τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' δ' Φλώρου. ὡρχημένων δ' ἐκ ἱεροσολύμων, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρὸς ὁ δῆμος σὺκ ἐλάττους τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὸν δ' ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκκρούσαι. ὁ δ' παρὼν, καὶ τὰ κεῖσε παρεσὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὄχλον δ' πληθὺς κατεσιλάς, καὶ θοὺς ἐμφαίνων, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσαι μετριώτερον, ὑπέστρεφεν εἰς αὖ-

Iaſdexámenos ὁ Φλῶρος τούτου τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπιξηλ. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, δ διέφθειρεν σὺν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁ μὲν Φῆστος ἀλβῖνον τὸν αὐτὸν τρόπον ἐζήτησε τῶν πραγμάτων. σὺκ ἐστί τινα κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς ἐπιφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείας δεδεμένους ἀπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν πρεσβυτέρων ὑπηρετῶν, ἀπολύτους τοῖς συγγενέσι, μόνον ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατέλειπεν. τολμηκαῖτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθεράπευε τὴν τόλμαν, καὶ χρήμασιν μὲν οἱ δυνατοὶ τὸ ἀλβῖνον πρεσβεύμενον, ὡς τι δ' συσιάζειν αὐτοῖς παρέχων ἄδειαν. δ δημοτικοῦ δ' τὸ μὴ χαίρον ἡσυχία πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δ' τῶν πονηρῶν, ἴδιον ἐφ' ἑαυτοῦ συνεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς καὶ τύραννος πρόσοδον εἶχεν σὺν δ' ὀλίγοις. τοῖς δορυφόροις δ' πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετοίκων κατεῖχε. συνέβαινε τοὺς μὲν ἀφῃρημένους ἐᾶν ὧν ἀφῄρηντο ἐν ἀσιωπᾷ. τοὺς ἁλόντας δ', δεῖ δ' μὴ τὰ αὐτὰ πάσχειν, καὶ κολακεύειν τὴν ἀξίαν κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν περιουσία πάντων πρόδηλος ἐκεκόπτο, τυραννὶς δ' ἐπὶ πλείστων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν πάσῃ τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τὸν ἐλθόντα γέστιον Φλῶρον, ἀναίσχυντον καὶ συγκεχυμένον. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μετ' ἐπισκοπῆς κακουργήσας. γέστιος δ' τὰς εἰς τὸ ἔθνος ὠφελημίας ἐπεμπόδισε, καὶ ὥσπερ ἀπὸ πομπῆς καταγέλαστον πεμφθεὶς δῆμος, οὔτε ἁρπαγῆς τινα τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐπὶ δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δ' τοῖς αἰσχροῖς, ἀναιδέστατος. οὔτε δ' τολμήσειν τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὃ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὰν εἶχεν. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον σὺκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἀφ' γοῦν τῶν ἐκείνου πλεονεξίαν, πᾶσαι ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοτρίους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν ἐπιτροπεύων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσδοκωσά τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' δ' Φλώρου. ὡρχημένων δ' ἐκ ἱεροσολύμων, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρὸς ὁ δῆμος σὺκ ἐλάττους τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὸν δ' ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκκρούσαι. ὁ δ' παρὼν, καὶ τὰ κεῖσε παρεσὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὄχλον δ' πληθὺς κατεσιλάς, καὶ θοὺς ἐμφαίνων, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσαι μετριώτερον, ὑπέστρεφεν εἰς αὖ-

ὡς ἀντιόχειαν. προέπεμπε δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δυσμένως ἐπορίζετο, ᾧ μόνῳ συγκρύπτειν τὰς αὐτοῦ ἀδικίας ἐπελάμβανεν. εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἔχειν ἔμελλε καίσαρος ἰουδαίους προειδώς. πραγματευόμενος δ' ἀποστάσιν αὐτῶν, τοῦ μείζονος κακοῦ προεσκόπει τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μετρίων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἂν ἀποδράσαι τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

ΚΕΦ. ιδ.

ΕΝ δὲ τούτῳ καὶ οἱ καισαρείων ἔλληνες, νικήσαντες παρὰ νέρωνι τὸ πλέον ἄρχειν, τὰ τοῦ κρίνειν ἐκομίσαντο γράμματα, καὶ προελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔσχε πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, οὗ δεσπότης μὲν τις ἦν ἕλλην καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεπούδασαν, τιμὴν δὲ πολυπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ἑτέρων τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἐπὶ καὶ προσοικοδομεῖ τὸ χωρίον σκηνὴν, ἐργαστήρια κατασκευάζοντα, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ δραμόντες τῶν νέων προεκώλυον, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ πύστους ἦρχε τῆς βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου τελάντοις ὀκτὼ, διακωλῦσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ἐπεχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν, ἔξεισι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ κατελείπετο τῶν στάσιν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς ἰουδαίοις ὑπὲρ μάχεσθαι. τῇ δὲ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ σάββατον ἦν, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, στασιάσας τις καισαρεὺς χέρνιβα κατασφάξας, καὶ ὥσπερ τὴν εἴσοδον αὐτῶν δῆμος ἐπέλυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δὲ σφῶν χωρίου. τὸ μὲν οὖν δίκαιος καὶ πρᾶος, ὅτι τοὺς ἠδικημένους κατεφοβοῦντο πάλιν ὠφελεῖν. τὸ στασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. ὠδηγησάμενοι δὲ εἰσήκεσαν οἱ τῶν καισαρέων στασιασταί. τὴν γὰρ ὀπτὴν σταθεῖσαν περιπεμφθεῖσαν ἐκ συντάγματος, καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰκκῶνδος ὁ ἀβασκωλύου πραγματικὸς ἱππάρχης, τὴν τε χέρνιβα αἴρει καὶ κατεπάτησεν ἐπιπρὸ τοῦ στασιῶν. ἠγωνισμένου δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναρβατᾶ. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ τελάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβεῖν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ὑπατικῷ μὲν ὑπὲρ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀφανάκτησις λύπη, ἔπι μὲν τοῖς, καὶ τοὺς

A Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Judæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Judæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, majore utique malo abducendam a se esse invidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano abrumperetur B imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Judaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Majo.

C CAP. XIV.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Judæi, habebant synagogam prope locum, cujus erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum jus illa possessio jungere- D tur. multis partibus majus pretium quam res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad majorem dolorem ædificavit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur ferventiores aliqui juvenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum vero Florus hos a prohibendo cohiberet, non habentes Judæorum nobiles quid agerent, E inter quos erat etiam Joannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem vetaret. Ille autem, ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Judæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Judæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditio- F sus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Judæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutũ. pars autem Judæorum, quæ erat constantior, atq; moderatior denuo apud judices esse conquerendum rebatur. Sedi- G tiosi autẽ & juventute turgentes Judæi, effundebantur in rixam. Stabant autẽ ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interveniens autem Jucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equi-

De Floro læviente in Judæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 15.

tum, vas illud quidem quod positum fuerat jussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero superatus esset præ Cæsariensium violentia, Judæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, direpta a Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Johanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamvis reverenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille vero illico comprehensos eos vinciri jussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos gravissima indignatio nascebatur: verumtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus vero, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, ut bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, ut inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc vero ſtatim invaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta jaciebant ultima: & caniſtrum circumferentes ſtipem ejus nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multo magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cum deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſasque tumultuum ſubmovere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, ut Romanis armis ad quod volebat uteretur, ac timore & minis urbem circumdaret. Tunc populus lenire ejus impetum volens, obviam militibus proceſſit, cum ſolitis utique favoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille vero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem diſcedere eos juſſit: Neve eum, in quem tam gravia maledicta jeciſſent, falſo denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animique conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate pervigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem adverſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit: convenienteſque ſacerdotum principes, & civitatis univerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum ſuccla maſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Judæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis vero qui erraviſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autem impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cum & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſervare urbem, magis propter

Ἰουδαίους κατέσχεν. ὁ δὲ Φλῶρος ὥσπερ ἐπὶ λαφύροις ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξοῦρα ἑπτακαίδεκα τάλαντα συλᾶν ἐπεχείρει· εἰς τὰς καίσαρος χρείας, σύγχυσις δ' ἦν ἀθρόως ἐκεῖ τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἀλλοκότοις, καὶ τὸ καίσαρος ἀνακαλεῖν ὄνομα, καὶ τὸ Φλώρου τυραννικὸν ἐλαθέσθαι ἔργον ἐκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας ὑβρίζοντες εἰς τὸν Φλῶρον ἐπεφώνουν, καὶ κανοῦν ἐπιφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ πλανήτῃ. τέλος οὐκ ἐνεγκὼν τὸν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι σεσωρευμένῃ. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ ἐκ πολέμου πῦρ σκᾶψαι ἤρχετο μόνον, καὶ τὰ παρόντα ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μὴ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ἐπὶ ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ἐκείνων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δέει καὶ τῇ ἀπειλῇ σβέσῃ τὸν πόλεμον. ὁ δὲ δῆμος σεσυσκευασμένος τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπέστειλε τοῖς στρατιώταις μετ' ἐφημίσεως, καὶ τὸν Φλῶρον διὰ σπουδῆς ἐκδεχέσθαι παρεσκεύασεν. καὶ οὗτος μὲν πεμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καὶ πεζοῖς ἑκατὸν πρῶτον, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὀργὴν ἔτι λοιδορήσαι αὐτοῖς, ἱκανὸς ἦν τοῖς περὶ Φιλοφρονήσης. δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας, εἰ καὶ παρρησίας, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παίζειν. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔργοις φιλελεύθερους. ἔτω καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τὸ περὶ κάπιτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸν Φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ θῆμα πρὸ αὐτῶν ἐκέλευσε καθέζεσθαι, καὶ προσελθόντες οἱ τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό τε γερουσιαστὸν τῆς πόλεως πᾶν, παρῄνεσαν τοῦ βήματι. τούτοις δὲ Φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάσκων αὐτοὺς δικαιώσειν τὰ ἀμύνης, εἰ μὴ προδοῖεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὰ μὲν δῆμου ἀπέφαινον φρονήματα φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεγμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν δὲ πολυτόπῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν ἐνεστί τινας θερμοτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὰ ἀρίθμησιν ψυχῆς ἑκάστῳ μεταδοῦναι τὸ, καὶ δι' ἃ δέδοικεν ἐγκαλοῦσι. δεῖν μὲν γὰρ ἁπάντων σωφρονεῖν τὸ ἔθνος· ἀφορμὴν δὲ βουλεύεσθαι ξωμαίοις εἰσῴζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον ἀφ' ἑτέρων ἀναλαμβάνοντας, συγγνώμην καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς παρέξαι δῆμον ἀγαθὸν πεσεῖν. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν τε τὰ ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ἁπλῶς κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρεκελεύσατο, οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἐπεμέμφησαν τόποις ἥρπαζον, ἀλλ' οἴκους πάσας ἐμπηδῶντες τοὺς οἰκείους, ἐσφαζον τοὺς οἰκέτας. φυγὴ δ' ἦν ἐκ τῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τέλος τε ἁρπαγῆς οὐδὲς παρελιμπάνετο, καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἤγαγον πρὸς τὸν Φλῶρον

multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc vero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamavit, ut forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte civitatis, diriperent, ac paſſim obvios trucidarent. Illi vero ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerunt locum, in quem fuerant immiſſi, ſed in univerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προσκαιρώμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο) ὡς τριακόσιαι καὶ ἑξακόσιαι συμπεσοῦσαι ἐφάνησαν. βαρυτέραν δ' ἔσεσθαι τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς θνησιμότητος. ὁ γὰρ μηδὲν πρότερον, τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ πάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ἰουδαῖον, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum parvulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Graviorem autem faciebat calamitatem videri novitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus ausus est, ut viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Judæa tamen Romana dignitas erat.

ΚΕΦ. κϛ.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως Ἀλεξάνδρῳ συνηθείᾳ πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διάπειραν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Βερνίκης παρεύσων ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν φρυγιωμένην τῶν στρατιωτῶν ὑποθεωμένης δεινὸν ἔσεσθαι πάθος· ἡ δὲ πολλάκις τοὺς τῆς ἐπιπάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς Φλῶρον ἐδέετο παύσασθαι δ' Φόνου. καὶ ὁ μὲν ἔτι εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρουμένων, ἔτι εἰς τὴν ἀγριότητα τῆς φρυγανούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἑκατῶν ἁρπαγῶν ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ἔρημα τῶν στρατιωτῶν ἐλυμήνατο καὶ τῆς βασιλίδος. ἃ μόνον γοῦν ἐν ἅμαξαν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη· καὶ κεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ὀχθεῖσα ἐκπεπλῦσαι τὸ ἔθνος· τοὺς μὲν ἥσσω κατεπονημένους, ἢ τισιν ἄλλαις ἀναγκαίαις, ἐθέλουσα πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν, ἧς ὑποδύναι μέλλουσιν θυσίας, εἶναί τι ἀφεξέσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε πλεῖστοι βερνίκῃ γυμνόποδες τι πρὸ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν Φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτῇ, τὸν πρὸς ζῆν κίνδυνον ἐτείρασεν. παῦται μὲν οὖν ἑκκαιδεκάτῃ μηνὸς Δεσπαίου σιωπῇ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τὸ μὲν πλῆθος ἐπερπαθήσαν, εἰς τὴν ἄνω συνεξέδραν ἀγορὰν, καὶ βοᾶς ἐξαιτοῦσι τοὺς τῶν ὑποπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν Φλῶρον ἐπιφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιέρρηξαν, καὶ προσαπίπτοντες ἐκάστοις. ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς ἔπαθον εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν Φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τι τῶν προκαλεσαμένων, καὶ κατ' ἐλπίδα δ' μηδὲν ἔτι τὸν Φλῶρον εἰς αὐτοὺς προσομοῦσθαι.

B His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maji. Postridie autem conveniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte civitatis, magis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem invidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in majorem indignationem Florum moverent. Sicque sedata est multitudo, tam reverentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæviret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus advocavit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de novandis rebus cogitaret, si populus obviam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum convocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obviantibus Judæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam, essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur, ut occurrerent Romanis, & ante grave incommodum cohortes solenniter salutarent.

ΚΕΦ. κζ.

Ὀδὲ σεσθείσης τῆς παραχῆς ἠχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι πραγματευόμενος· τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπεμπόμενος, ἓν μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, ἐὰν μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀνίωσι στρατιώταις. παρεγγύησε δ' δύο ἑκατοντάρχοις. τῶν δ' ἐπὶ συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διαθήλου τοῖς τῶν ἑκατοντάρχων ὑπηρέταις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντιπαρασκευάσασθαι τὰς ἰθυβόλους, καίτοι κατ' αὐτὸν φέγγοντας, χρησασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθυν συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους, τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι.

C Am Berenicen, Hierosolymis inventam & iniquitatem militum videntem, gravis ob hoc angor invaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde desineret. Ille vero neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam adversum reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis ejus obvios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem pervigilem noctem cum intenta custodia egit, verens utique irruptionem militum. Veherat autem Hierosolymam, ut vota Deo solveret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maji. Postridie autem conveniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte civitatis, magis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem invidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in majorem indignationem Florum moverent. Sicque sedata est multitudo, tam reverentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæviret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus advocavit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de novandis rebus cogitaret, si populus obviam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum convocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obviantibus Judæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam, essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur, ut occurrerent Romanis, & ante grave incommodum cohortes solenniter salutarent.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

His hortationibus seditiosi quique abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo jungebatur audacibus. Tunc vero omnes sacerdotes omnesque levitæ sacra vasa proferentes ornatumq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora diruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qvi direptioni ejus inhiarent. Qvam enim utilitatem vel militibus esse de Judæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contra, si officiose susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos vero salvare patriam suam, & providere ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod paucis seditiosis si tanta multitudo jungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, qvosdam autem sui reverentia mitigaverunt: ac deinceps præcedentes, cum quiete omni populo sequente, militibus obviam prodierunt. Jamque cominus factos salutaverunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Judæorum adversum Florum, cujus hæc fierent consiliis, succlamaverunt. confestim que milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atqve in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis gravis facta est compressio, & uno qvoqve alterum prævenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium vero durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Qvos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est ejus impetus. Conversus quippe adversum eos populus repugnavit, & per recta evadentes obruebant saxis Romanos. Qvi cum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliqvum se exercitum qvi erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superveniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus avaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum divinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit,

A πύτως τοιουτοῖδος ἡτεῖθη, καὶ μᾶλλον τῶν δυσλωλότας τὸ πλῆθος ἐρρέπετο πρὸς τὰς θρασυτέρας. ἔνθα δὴ τῶν μὲν ἱερεῖς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν εἰώθασι λαβόντες, κιθαρῳδοί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεπήεσαν, καταπτύελλον φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἀφορμὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἁρπαγὰς αὐτοὺς ἰουδαίων καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων ἀπειρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης αἰτίας ἀπολωλεκέναι, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπιθυμοῦσι πορθῆσαι. ἀπορῶν δὲ ὁ πρατῆτως φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἐκ τοῦ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διορθώσειν αὐτοὺς τῶν συμβεβηκότων, εἰ μὴ νεωτερίσειαν. εἰ δ' ἀνέχωνται τοὺς προϊόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, περιόψεσθαι δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. πάλιν τε, καὶ τὸ πείθεσθαι σωτήριον εἶναι, δεῖν αὐτοὺς δεῆσειν τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀφορμῆς οὔσης τοσούτους μυριάσι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν σωσάντων, οὓς μὲν ἀπωλείας, οὓς δ' αἰδοῦς καταξίους. ἔπειτα ἐξηπορημένους, μᾶλλον ἡσυχίας τι καὶ κόσμου τοῖς πρατῆτως ἐπιθήτων καὶ πλησίον ὄντας ἡγεμόνας ἐπιτάσσοντα. τῶν δὲ μηδὲν δεινὸν ἐγκαλούντων, οἱ σωσάσαι φλώρου κατέβαινον. τοῦτο δ' ἦν σωτήριον κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ πρατῆτως, περιέχοντες αὐτοὺς, ἔπαινον ἦγον, καὶ φθάνοντες οἱ ἵππεῖς κατεδίωκοντες, σωπᾶτων. ἔπιπτον δ' πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δ' ἦν περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσαν ἐκάστου αὐτὸ δεῖν θᾶσσον μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ φαλλόντων ἀπώλεια δεινή. πυκνόμενοι γὰρ καὶ κλιμόμενοι πλῆθος τῶν θνησκόντων ἐφαίνοντο, καὶ οὐδὲ θεοῦ τὸν φθόνον τοῖς γνωρίμοις καταλιπόντα. σωπᾶτων δ' καὶ πρατῆτως παίοντες ἀνεῖσθαι τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ μᾶλλον δὲ βεζεθᾶ καλουμένης, ἀνωθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν εἰς κρατῆσαι τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν εἰς φλῶρος ἐφιέμενος, ἐπειρᾶτο καὶ τῆς βασιλικῆς. αὐλὰς τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διήμαρτε μὲν οὖν τῆς ὁπλοθήκης. ὁ γὰρ δῆμος ἀντικρὺς ὑπερβαλόντες, ἐπὶ τὴν ἕρμαν, εἰς μᾶλλον τῆς ἐρμαῖ, εἰς μᾶλλον τῆς ἐπὶ τῶν στοῶν, τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον. καταπονούμενοι δ' τῆς ὑπερβολῆς, εἰς μᾶλλον τὸ τοὺς στενοὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθυμήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ ἔσω τοῦ βασιλείου πρατῆτου. οἱ δὲ σωσάσαι δέοντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ μᾶλλον τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες διὰ τῶν συνεχῶν στοᾶς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔφυγε τὸν φλῶρα πλεονεξίαν. τῶν γὰρ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ μᾶλλον τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ στοαὶ τὴν

B

C

D

E

F

G

τῷ ὁρμῷ ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῶν τειχῶν ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα μᾶλλον ἀσφαλείας καὶ μηδὲν νεωτερίσειν ἐπιχωριόντων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην. ἐκ δὲ τούτου ἀπῆχθησαν, δι' ἃ τὸν πάντα δῆμον ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μὴ τὴν λοιπὴν δυνάμενος ἐπιστρέψειν εἰς ἡγεμονίαν.

ΚΕΦ. ιϛ.

ΕΤέρωι δὲ διαβολὴν τοῦ πολέμου παρεχόμενος, ἐπιστέλλει Κεστίῳ, Ἰουδαίων ἀπόστασιν κατηγορῶν, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αὐτοῦ θεωθεὶς αὐτοῖς, καὶ δρᾶσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μὴν οὐδ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἀπῆγγειλαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ Βερνίκη τοῦ Κεστίου θεὶς ὧν Φλώρου εἰς τὴν πόλιν παρεληλύθεσαν, ἔφραζον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἡμεμένων ἐβούλετο. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, πέμπειν μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν ἃ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστησόμενα Ἰουδαίους, καὶ συμμάχους αὐτῷ δὲ πεσπέμψαι τινὰ τῶν ἑτέρων τὰ κατασταθέντα τοῖς πράγμασι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεανίσκον, ὃς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπιστρέφοντι θεόντα ἀπήντησε περὶ Ἰάμνειαν, τόν τε πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ Ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιούμενοι τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκείνου θεραπείαν, ἐπωδύροντο τὰς ἰδίας συμφορὰς, καὶ τὴν Φλώρου διεξήεσαν ἀμότητα. ὡς δὲ ἠναγκάσθη μὲν ἀληθῆ στρατηγικῶς τὴν ὀργὴν εἰς οὓς ἤλεσι Ἰουδαίους μετάφερε, παραινοῦσι αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμυνῆς δοκιμάζεσθαι. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄπτις ἔπεφυκε, καὶ διὰ τὰς αὐτῶν κτήσεις δημοτικώτερος ἐφήνεν, σπεύδειν ἐκέλευον τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ἅτε ἐξήκοντα σταδίους ἀπελθόντι συνεδίου, ἐδεήθη τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεανίσκον. ἐκείνων δὲ οἱ τῶν ἀπεφαγμένων γυναῖκες περιῆσαν, καὶ πρὸς τοὺς τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ἀπεκρύπτων τὸν ἀγρίππαν ἱκέτευε. ταῦτα τὸν νεανίσκον καταβοῶν, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ Φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τοῦ τε ἀγορᾶν ἠρημωμένου ἐπεδείκνυον, καὶ περιῳκημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππας πείθουσι τὸν νεανίσκον σὺν ἑνὶ θεράποντι προελθεῖν μέχρι τῆς σιλωᾶ τοῦ πόλιν, ἵνα γοῦν Ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις ὑπείκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους Φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πέραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς περιόδου αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τοῦ πρὸς ῥωμαίους ἐπαρέσαι, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην παρεκάλεσεν, ἐξ ἑνὸς προσκυνήσας ἕκαστον ἐξῆν τὰ ἅγια, πρὸς κέσιον ἐπανῆκε. τὸ δὲ πλῆθος

A ab impetu conquievit. & convocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil novandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum civibus paulo ante conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream re-
B gressus est.

CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Judæos, ad obediendū Romanis hortantis.

ALiud autem denuo pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Judæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sane principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed &
C ipsi & Bernicé ad Cestium de his quæ Florus inique in urbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Judæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere
D Judæos eorumque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Judæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria revertenti Agrippæ circa Jamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Judæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curaverant, ut circa regem scilicet officia nova-
E rent. Postea vero quam illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicaverunt. Quam licet argueret Agrippa, vafre tamen invectionem suam in Judæos transtulit, quorum maxime miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: ut per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi
F injuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregii erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obviam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos conjuges mulieres: quarum plangoribus
G reliqvus qvoqve populus ad lamenta conversus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, videretque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps vero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usque totam circuiret civitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Judæos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro adversari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, qvo etiam multitudinem convocavit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conservationem pacis hortatus, adoravit Deum ejusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. vulgus autem

Judæorum, ad regem pontificesque conversus petebat, ut legati adversum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi prævenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliqvis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qvi Florum accusarent, invidiosum putabat: despicere autem Judæos in bella commotos neqve sibi expedire cernebat. advocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem urbis: nam xysto templum erat ponte conjunctum) hujusmodi orationem habuit: Siquidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimamque partem pacem velle servare, neque processissem ad vos, neque consulere consisus essem: supervacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Qvoniam vero aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, qvosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero avaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimavi oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrevocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Novi quidem quod multi & injurias procurantium provincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si vero istud ipsum servire intolerabile ducitis, superflua est adversum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit servire. Considerate autem singillatim, & videte quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet jurgiis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, adversum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & qvod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet ut patientia, & violatorum quies violantibus injicit pudorem. Fac autem eos, qvi à Romanis in provincias mittuntur, esse graviter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, adversum quem pugnare vultis. Neqve enim ex præcepto illorum improbus ad vos qvisquam venit: neque

A τῶν ἰουδαίων, ἐπὶ τὸν βασιλέα τοὺς δεχομένους
πρεσβείαν, πρόσθεν ἢ Φλῶρον πέμψαι ἡξίου πρὸς
ἕτερα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ, κα-
ταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑποψίαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐ-
τοὺς καταρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαν-
το τὸν καταρξάντα. φανεροὶ δ' ἦσαν σὺν πρεσβείαις
εἰ τὴν πρεσβείαν τὴν ἀποκωλύοι, ἀγγέλματα δ' εἰ μὴ
χειροτονεῖν Φλώρου κατηγόρους, ἐπιφθόνου ἐσομένου.
B πεῖσθεὶς δ' ἰουδαίους εἰς πόλεμον σκευωρεῖσθαι, συνε-
αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. πρεσβεύσομαι δ' ἐγὼ
εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ παραινέσομαι σὺν τῇ
ὁπλῳ τῷ ἀδελφῷ βερνίκῃ, ἐπὶ τῆς ἀσαμωναίων
οἰκίας, αὕτη γὰρ τῷ ἑσπερίῳ τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέρας τῆς
ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τοῦ ξυστοῦ τὸ ἱερὸν συνάπτει, ἐ-
λεξε τοιάδε. εἰ μὲν εἶδον πάντας ὑμᾶς πολεμίοις ῥω-
μαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ δ' δήμου τὸ καθαρώτατον
C εἰλικρινέστατον, ἱερεῖόν τε ἄγνὸν προσηνεγμένους, οὐτ' ἂν πα-
ρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐτόλμησα. πάντως
γὰρ ἂν τὰ δέοντα ποιῶν πᾶς λέγω, ὅταν ἡ τῶν
ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ἦ. ἐπεὶ δ' ἐ-
νὰς μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρους ποιεῖ, ἐ-
νὰς δ' ἐλπὶς ἀλείπτους ἐλευθερίας, ἑνίους δ' ἁλιμε-
ξία τις παροξύνει, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀδυνατησόντων ἐν τοῖς
πράγμασι συγχυθῇ, κἀγὼ, ὅπως αὐτοί τε σωφρο-
νισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑνίων κακοβουλίας
D οἱ ἀγαθοὶ πλεῖστα πάσχωσιν, ὠήθην δεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάν-
τας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. δι-
ευρήσεις δέ μοι μηδεὶς, ἐὰν μὴ πᾶσι πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ,
τοῖς μὲν γὰρ ἀνηκέστως ὑπὸ τῶν δοκούντων ἠρμηνέυ-
ἔνεστι καὶ μὴ τῶν ἐμῶν πάθεσιν τὰ αὐτὰ φρονεῖν.
ἐμοὶ δ' ἀλλοπρόσε καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ
λόγος, ἐὰν μὴ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν
οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις, καὶ τὰς
E ἐλευθερίας ἐγκώμια προαγορεύουσιν. ἐγὼ δ' πρῶτα ἐξε-
τάζειν τίνες ὄντες, καὶ πισὶν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρώ-
τον διαζεύξω τῶν συμπλοκῶν τὰς αἰτίας. εἰ
μὲν ἀμύνεσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί συμβαίνει τῶν ἐλευ-
θερίων. εἰ δ' τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πρῶτον
πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐπόνων με-
τεχόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκο-
πεῖτε δ' καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πο-
F λεμεῖν ἡ ὑποδοχή, καὶ πρῶτα τὰ τῶν ἐπιτρόπων
ἐγκλήματα. δεσπόζειν δ' σὺν ἐρεθίζειν δεῖ τὰς
ἐξουσίας. ὅταν δ' τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐγ-
κεκλεισμοὺς ποιῶσι μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ἐπι-
δικαζομένους ἀπολέγχετε, καὶ παρόντες τὰληθῆ καὶ
μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, παρῆσαν φανερὸς
οὐδὲν δ' οὕτω τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν ἀνασείει, καὶ
τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται πλη-
γοπή. φέρε δ' εἶναι τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ὠμο-
G τέρους χαλεπούς, οὕτω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσι ὑ-
μᾶς, οὐδὲ κἀμοὶ, πρὸς οὓς αἴρεσθε τὸν πόλεμον. εἰ
γὰρ ἐξ ἁπάσης ἥκει τις πανοῦργος ἀπ' ἐκείνων, οὐδὲ μὲ
τοὺς ὑπὸ

τοὺς ἐπὶ τῷ ἀναπλεῖν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπολείπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντιῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄπαν γὰρ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. ἐπὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ἀεὶ ἡγεμὼν διὰ πάντος, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλάττους μεταστῆσαι. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀσταθῆ ῥᾴδιον δίκα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τὰ νῦν ἐλευθερίας ὑπομενῶν ἄωρον, δέον ὑστέρᾳ δὲ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ πρὶν δ' μηδὲ ἄρξασθαι πεύσῃ ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἐπειτα ἀφιεμένῳ, αὐθαδὴς δοῦλός ἐστιν, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐχέλως πάντα ὑστέρᾳ δὲ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ἡ παμπήδης, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ διακινήμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως σχεῖν ἀντίσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν οὐκ ἀναδοχῆς περιληφθέντες, τῆς πρώτης μάχης δ' τῶν πρώτων ἀκουσάντων ταπεινότεροι, πρὸς ὀλίγον ἀνθίστασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀβλωβεῖς μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερφανῆ ξέρξην ἀπὸ γῆς πλεύσαντα, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς ἠπείρου τὴν χρατίαν ἄγοντα, ἁρπάσαντες ὅτι μιᾶς νεὼς διώξαντες, πρὸς δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην αἰσίαν πλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικεῖται ἀπὸ τῆς ἰταλίας πρόσταγμασι. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρυμνήσαντα τὴν αἰσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὑφηγεμόνευσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πολλοῖς γάμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἰκῆ μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑπὸ πάντα τὰ πάντα. ποίᾳ γραπτᾷ, ποίοις, πεπιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ σὸς ὑμῶν ἀναπλεύσῃ τοὺς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ τοῖς ὑπολοιποῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἄρα καὶ πρὸς ἄραβας εἴσασθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ προσκέψασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μετρήσατε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προσοίκων ἐθνῶν ἠττήθη πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς ἀπὸ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; μᾶλλον δὲ καὶ πάντες ἐζήτησαν τι πλέον. οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλον ὑφράτης ὑστὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ἴστρον, ἢ τι μεταμβρὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρυθηθέντα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἐπέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον βρεττανῶν διεπέρασαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

A possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. neque enim unus atq; idem provinciæ semper, curam tenebit, & successores ejus credibile est modestiores futuros. B Motum autem semel bellum, neq; deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis vero bona sitientibus providendum atque certandum est, ut principio non ea careant. molesta enim est novitas servitutis: quam ne utique subeas, justum suscipi certamen videtur. Qvi vero semel subjectus est, & deinC ceps deficit, contumax magis servus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in provinciam Pompejus intraret. Majores vero nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiverunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qvi primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanorum D regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimum illum Xerxem per terram navigantem, per mare vero ambulantem, & cujus classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inE quam cum una nave fugientem glorioſissime persecuti sunt: circa parvam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen serviunt Romanis, & illam regiam Græciæ civitatem administrant Italiæ jussiones. Lacedæmonii qvoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones vero qui adhuc F pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo majores cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli servire dedignamini his, quibus videtis universa esse subjecta. Quibus exercitibus, G quibus confiditis armis? Ubi est classis vestra, quæ pervagetur Romanorum maria? Ubi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios forte aut Arabas existimatis vos bellum movere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metimini vestram imbecillitatem? Nonne scitis vestram civitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem invicta percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neq; enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neq; in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neq; in Occidente Gades: sed ultra Oceanum aliũ quæsierunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Qvid ergo? Vosne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia adversum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, servire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui universis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate; & tam latam quondam provinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis justius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ civitates? nunquid non absque ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Qvid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc vero militum subjiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naves longæ, innavigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem provinciam possidentes, asperioremque multo quam vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi qvoqve Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum majoribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietem. Verumtamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, qvos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente vero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sane ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt horruerunt que cum virtute fortunam, qva illi plura sæpe obtinuere quam bellis. Denique sub mille & ducentis militibus serviunt, quibus pene plures habuerunt civitates. Neqve Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neqve tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων νουνεχέστεροι; πλείους τῶν κζ΄ τὴν οἰκουμένην ἐσθ' ὅτε πάντων; τί τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κ' ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων εὐημερία μεσοῦσαν δοκοῦσιν, ἢ τοσαύτην νεμόμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις; τοσαῦται δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἕνα περισκιωοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν λειόχους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ μαιώτιδος ἔθνη, πρὸς οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκέτης ἐγινώσκετο δεσπότης. νῦν δ', τετρακισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ πεντηκοντέρους νῆες μακρὰς τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόντος βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τὸ δ' θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν εὖρος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τεραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ὑπερτείνοντας ἀνακόπτουσαν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δ' ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὸν μέχρι δαλματίας ἀποτεμνομένην, ἐν ᾗ ἵδρυν κατεσκεύωνται, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ παννονικὴν πᾶσαν ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμάται, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὸν ἰσχὺν πάλιν ἀπορῆναι, νῦν οὐχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν ἔγωγέ τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον ἀφορμὴν μεγάλην παρεξωνεῖν, μάλιστα γαλατῶν ἐχρῆν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀναπλῆς μὲν, τοῖς ἄλπεσι; πρὸς δ' ἄρκτον, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δ', τοῖς πυρήναιοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δ', πρὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη πεφυσιωμένοι, πέντε δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύνοντες ἔθνεσι, τὰς δ' πηγὰς ὡς ἄν τις εἴποι τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἁπανταχοῦ ὅλῳ σπιλυζόντες τὸν οἰκουμένην, ἀνέχονται ῥωμαίων πεσσοῦ ὄντες, καὶ τεμισυόμενοι παρ' αὐτῶν τὸν οἰκείαν δ' δαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγλωσσίαν, οἷγε διὰ ἑκατὸν ἐτῶν πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μὴ τῆς δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τὸν τύχον κατανοήσαντες, ἧς αὐτοῖς κατορθοῦσι πλείονα τ' ὅσων. τριακοσίων ὑπὸ χιλίους καὶ διακοσίους τραπώτας δηλοῦσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ τοσῶνδε ἡ γεωργουμένη ἔρευνος εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ πουθενοῦν δοτὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀσύμμαχα, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὑπηχωρίοις ἄπιστον ἐπόγων, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν ὁδοῦ-

ὀδόντας τὰ πυρηναῖα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο Ῥωμαῖοι. Φέρουσι δὲ ἥκιστα τῶν ἄλλων δυσμάχων καὶ πόσην ἀτρωσιμορίαν, ἐν τάγμασι τοῖς ὑμῶν σὺν ἀκοῇ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλ' ἐγὼ μὲν καὶ μεγέθη σωμάτων, εἶδεσι θήραις πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ Ῥωμαῖοι τοὺς τούτων ἀσυμμαλώτους ἔχουσιν ἀλλ' οὐ τι γλίχομαι μᾶλλον ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τοῖς μὲν τόκοις θανάτου καταφρονοῦσι, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγρίων θηρίων σφοδροτέρους, ῥᾴστην τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ Ῥωμαίων ἐντὸς τάγμασι δαμάζονται, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ σῴζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἷ τοῖς ἱεροσολύμοις τείχεσι πεποίθατε. καὶ γὰρ ἐκεῖνος περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης σὺν ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πολλοστὸς ἐδουλώσατο Ῥωμαῖος. τέσσαρα δὲ τάγματα τοσαύτῃ νήσῳ ἀρκοῦντα ἦν. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῃ περιβεβλημένοι δυνάμει, ὑμῖν πέμπουσι Ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅτε τῆς ἰταλίας ἰδεῖν ἐν εἰρήνης σχήματι δουλεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἀνθρώπῳ. πάντων δὴ σχεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ Ῥωμαίων ὅπλα περισκιωσάντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμεῖτε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων πόλεως σκοπιᾶς, οἱ τὸν ῥάχιν αὐχοῦσιν ἀννίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων ἀνθρώπῳ, ὑπὸ τὴν σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακεδαιμόνιον γένος, ἅτε μαρμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς ἀνυδρίας ἐκτεταμένον φῦλον, οὐδ' οἱ φοβεροὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμῶνες, τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τοὺς ῥωμαίων ἀνέκοψαν δρεπάνους. τῷ δὲ τρίτῳ τῆς οἰκουμένης μοίρας ἧς ἅδε ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὑπερχομένῳ ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ ἡρακλείοις καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοὺς ἀπείρους νέμουσιν αἰθίοπας, ἐκαρώσαντο μὲν ὅλων· χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἱ μησὶν ἑκτὼ τὸν κῦ τῷ ῥωμαίων πλῆθος τρέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίας φορολογοῦνται, καὶ τῆς χρείας τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμως τὰς εἰσφορὰς, ἀδὲν τῶν ἐπιταγμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβρει ἡγούμενοι, καίπερ ἐνὸς τάγματος αὐτοῖς ὡδαμοῦντος, καὶ τί δεῖ παρέργως ὑμῖν ἐπιδεικνύειν τὴν ῥωμαίων δύναμιν; παρὲν ἐξ αὐγύπτου τῆς λιβυώσης, ἥτις ἑκατονομδὸν μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας. ὅμορος τε ἔστι τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα περὶς τοῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσι μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῶν ἀλεξανδρείαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην καταλογῆς εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν σὺν εὐδοξεῖ, καί τι πλέον δοκοῦσι κέντρον ἔχουσι τῷ ἀλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, περὶς δὲ καὶ μεγάθους, μήκους μέγα αὐτῆς, τριάκοντα σταδίων, εὖρος δὲ σὺν ἔλαττον δέκα. ἔστι δὲ ἐνιαυσίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μόνον πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni
suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita
bellicosis gentibus, tantoqve (ut dixi) spatio di-
remptis, legio in præsidio una satis est. Quis ve-
strum non audivit multitudinem Germanorum,
virtutem quoque & magnitudines corporum (ut
arbitror) sæpe vidistis. siquidem ubique Ro-
mani earum gentium captivos habent. Sed illi
B ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiri-
tus autem majores corporibus gerentes, & ani-
mam quidem contemptricem mortis, indigna-
tiones autem vehementiores feris, nunc Rhe-
num limitem habent, & octo Romanorum legio-
nibus domantur: & serviunt quidem qui capti
sunt, reliqua autem eorum gens universa salu-
tem in fuga non in armis reponit. Considerate
C autem etiam Britannorum muros, qui Hieroso-
lymæ confiditis muris. Illos siquidem circum-
datos Oceano, & pene non minorem quam no-
ster orbis est habitantes, Romani navigantes re-
degerunt in ditionem suam: quatuorque legio-
nes tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et
quid opus est plura dicere? quando etiam Par-
thi, bellicosissimum genus, tantis prius populis
imperantes, & tam magnis opibus circundati,
D obsides tamen mittunt Romanis: estque cerne-
re sub specie pacis servientem in Italia præcipu-
am Orientis nobilitatem. Universis pene qui
sub sole incolunt, Romanorum arma ve-
nerantibus vos soli bellum geretis? Neque
Carthaginiensium considerabitis finem, qui ma-
gnum illum Hannibalem jactantes, & ex nobili
Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipio-
E nis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi
Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum
genus usq; ad inaquosas solitudines protentum,
neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Na-
samones quoque & Mauri, & innumerabilis
multitudo Numidarum virtutes impediere Ro-
manas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cu-
jus ne numerare quidem nationes facile est, quæ
F scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis
usque ad rubrum mare infinitos numero, & lo-
cis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt
armis: & præter fruges annuas quibus Roma-
nam multitudinem octo mensibus pascunt, alia
qvoq; vectigalia pendunt, expensas quoq; devo-
tissimi imperio ministrat, nihil de his quæ juben-
tur, sicut vos, contumelioso putantes. & quidē
G una cum illis tantum legio commoratur. Sed
quid opus est longe petitis exemplis potentiam
explicare Romanam? cum eam possitis de vici-
na vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim
cum usq; ad Æthiopias porrigatur, opulentamq;
Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quin-
quaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vecti-
galia, qvorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, devotissime penditans,
Romanum non dedignatur imperium: & certe quam magnum stimulum defectionis habens,
Alexandriam scilicet, multitudine & divitiis abundantem, magnitudine qvoque non imparem. Habet
siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine vero non minus quam decem, tributorum vero
multo amplius per menses singulos infert, quam vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſum Romanæ plebi annonam miniſtrat. Munitur autem undique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cænoſis paludibus, qvorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones civitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi forte quis veſtrum ſpes ſuas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adjutores. Porro nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubjecti ſunt ejus imperio, adverſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ut ad divinum confugiatur auxilium. verum & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodum hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis Deum, per qvæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſervetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum actum moveamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam majores veſtri experti ſunt, hos maxime dies Pompejo ad bellum deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Una ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſolvatur. Quemadmodum autem advocabitis in adjutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique bellum, vel divinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum vero utraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam utique captivitatem volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros conjugeſque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat navis in portu, præcavere tempeſtatem futuram, & non eo tempore, quo in mediis irruetis procellas trepidare. His ſiquidē qui in improviſa mala inciderint, ſupereſt ut digni vel miſeratione videantur: qui vero ſe in apertum diſcrimen injecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi forte aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderate vobiſcum acturos, & non in exemplum allarum gentium ſacram hanc urbem inflammaturos, interfecturos autem univerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, uſquam locum fugæ habebitis, univerſis ſcilicet gentibus vel jam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolum vos manebit, ſed etiam in reliquis civitatibus habitantes Judæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diverſi quiqve conficient, & propter paucorum virorum

A τῇ ῥώμῃ σῖτον μιλιῶν τεσσάρων. τετείχισται δ' πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ βαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ πυκναῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τάγματα, τοὺς βαθυτάτους αἰχμητὰς ἅμα τῇ μακεδόνων ἀνδρείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν δεῖ τῶν πολέμων ἐκ τῆς οἰκείας αὐτοῖς βοηθήσασθε συμμάχους. οἱ μὲν γὰρ δεῖται τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμὴ τις ὑπὲρ τὸν Διφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῶν Ἀδιαβηνῶν ὁμοφύλους οἴεται προσεπικτήσεσθαι. οἱ δ', οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτοὺς, οὔτε βουλεύσουσιν μὴ κακῶς, ὁ πάρθος ἐπιτρέψει. πρόνοια γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ φοβήσεται οἰόσπερ τὰς σπονδὰς, κἂν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν δῆ ῥωμαίοις ἰών. λοιπὸν οὖν δεῖ τινὰ ἐκ θεοῦ συμμαχίαν καταφύκτιον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο φοβοῦ ῥωμαίοις πικρόν. δίκαι γὰρ θεοῦ συφηναι τηλικαύτην ἡμερίαν ἀδικίαν. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄπρακτον, εἰ καὶ πρὸς δυσχερώτους πολεμεῖτε, δυσθυμότατον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι φοβεῖσθαι δοκεῖτε. τηροῦντες μὲν γε τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπεΐῳ, τούτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐπεργοὺς ποιησάμενοι τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤργουν οἱ πολιορκούμενοι. φοβούμενοι δ' ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, οὐκ οἶδα ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀτουδὴ χαίρ' ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δ' ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ φοβούμενοι ἑκουσίως τοῦ εἰς αὐτὸ θεραπεύειν; ἐπαναιρήσεσθε δ' ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θεοῦ πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπείᾳ βοηθείᾳ. ὅταν δ' τὴν περὶ ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ὀπτικόπην, φανερὰν ἅπασιν οἱ πολεμοῦντες αἱροῦνται, τί δ' κωλύει τῆς ἑαυτῶν χερσὶ ἀφειδήσαντας τινὰ καὶ γυναῖκας, καὶ τοῦ πεπαλαιστάτου πατρίδα πατοῦντας καταφλέξαι; μανέντες γὰρ οὕτω, τί μᾶλλον ἢ τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλεῖ ὦ φίλοι καλεῖ, ἕως ἔτι ἐν ὁρμῇ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας δοτὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι πρέπει. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ἑρμήσας, καὶ προσονειδίζεται. πλεῖ οἱ μή τις ὑπολαμβάνει τῇ συμμήκει πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσουσας ὑμῶν μετειάσειν, ἀλλ' ὀκνεῖς ὑποδέγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δ' τῶν ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ φεύξεσθε φθάντες φυγῆς εὑρήσειν τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδοικότων ἕξειν. ὁ δ' κίνδυνος, οὐ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἐ γὰρ ἔστιν ὅπου τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμήσαντων ὑμῶν ἕνεκα, καταφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακοῦρ-

κακοβουλίαν, τῆσι πληρωθήσεται πάλις Ἰουδαίκοῦ
φόνου. καὶ συγχωρεῖται μὲν τοῖς τὰ τοιαῦτα πραξασιν, ἂν ἢ μὴ
πεφθῆ, λογίσασθε πῶς οὐκ οὕτω φιλανθρώπους
ἔσαλα κινεῖν ἀνόσιον. εἰσελθέτω ἢ εἴκτω ὑμᾶς, εἰ μὴ
καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τὴν μητροπόλεως ταύ-
της, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ θεσμῶν φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν
νόμον ἑαυτοῖς μὴ τῶν ἁγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ
οὐκ ἐπ' ὠμοῖς τούτων κερδήσαντες, ὧν φείσασθαι
κρεῖττον ἡγήσησθε. μαρτύρομαι ἢ ἐγὼ μὲν ὑμῶν
τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα
τὴν κοινὴν, ὡς οὐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκα-
μένων. ὑμεῖς ἢ βουλόσθε μοὶ τὰ δέοντα, κοινῇ σὺν
ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. πεφαχθέντες ἢ τῆς ὑμῶν, χω-
ρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. ποιοῦντος ταῦτα, ἐπεδάκρυσε τὴν
μὴ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὰ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε
τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων ἢ, ὁ βασιλεῦ, ἀλλὰ Φλώρῳ,
ὃν ἀπεπέμψαμεν πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀφεῖτο
τοὺς, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη βασιλεῦ ἤδη πολεμούντων
ἐστίν. ὅτι γὰρ τοῦ καίσαρος δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τοὺς στε-
γὰς ἀπεκόψατε τῆς ἀντωνίας. ἀπορεῖσθε δ' ἂν τὴν
αἰτίαν τῆς ἀποστάσεως, εἰ ταῦτα τε σιωπήσεσθε πάλιν, καὶ
τελέσετε τὸν εἰσφοράν. ἀγὼ ἤδη γὰρ Φλώρου τὸ φρονεῖ-
ον ἐστὶν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

ΚΕΦ. κθ.

ΤΟιούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μὴ τοῦ βασιλέως τὰ
περὶ Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατῆρξαντο
τῆς τῶν στοῶν δομήσεως. εἰς ἢ τὰς κώμας, εἴπε
ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεμισθώντες, τοὺς φόρους
συνελεγον. ταχέως ἢ τὰ παραφαίνοντα τάλαντα, τε-
τρακόσια ἦν ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τοῦ μὲν πολέμου τότε τὸν
ἀπειλὴν, οὕτω κατεσιώπησεν ἀχρεῖους. αὐθις δὲ ἐπι-
ρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ἀνακοινοῦν Φλώρῳ, ἄχρις
ἂν αὐτὸς πέμψῃ κήνσορ Συρίδοχον. πρὸς ταραχου-
μένους ἢ, ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὸν πολεμον
αὐτοῖς ἐξεκήρυσσον. ἐπὶ τοῦτον δέ τινες τῶν στασιαστῶν καὶ λί-
θους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ ἢ βασιλεὺς τὸν ὁρμὴν τῶν
νεωτερίζοντων ἀκαταίσχυντον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ'
οἷς πρὸς ἐπηλάκισε, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυ-
νατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα
σκεῦος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ. τοὺς τὴν χώραν φορολογή-
σοντας. αὐτὸς ἢ ἀνεχώρησεν εἰς τὸν βασίλειαν. κἂν τούτῳ
τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες,
ὥρμησαν ἐπὶ φρούριόν τι καλούμενον μασσάδαν, καὶ
καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀπε-
σφαξαν, ἑτέρους ἢ κατέσχον ἰδίους.

ΚΕΦ. λ.

ΑΜα ἢ καὶ τῷ ἱερῷ ἐλεάζαρος ὁ ἀνανίου τοῦ
ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε,
τοὺς τὴν λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει,
μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦ-
το ἢ λοιπὸν πρὸς Ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τῶν γὰρ
ἐκεῖθεν τούτων θυσίαν καὶ σπονδὴν ἀπέῤῥιψαν, καὶ πολλὰ
τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρεκαλούντων,
μὴ παραλιπεῖν τὸ ἐκεῖθεν τῶν ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐπέ-
δοσαν, πολὺ μᾶλλον καὶ πλέον πληθὺς πεισθέντες,

praua consilia: universæ urbes Judaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patraverint, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si vero eadem exequi supersederint, considerate quam impium sit, adversum tam benignos arma moviſſe. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque conjugum, saltem istius civitatis, quæ mater urbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templumque vobis & sancta sanctorum servate. Neque enim ulterius victores Romani his abstinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si vero proruleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymavit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se adversum Romanos, sed adversum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad qvos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia adversum Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dediſtis, & Antonianas porticus incendiſtis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constructis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquievit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decuriones que dispersi, vectigal colligebant: celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reliqvum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps vero persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec a verborum in regem contumeliis temperavit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum jacere. Rex autem videns tumultuantium irrevocabilem impetum, & conqverendo quod contumeliis esset affectus, principes qvidem eorum una cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exigerent: ipse vero discessit in regnum.

CAP. XVII.

De cœpta rebellione Judæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime movebant, congregati irruebant in qvoddam præsidium, quod vocabatur Massada: & occulte eo pervaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, juvenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Judæorum gente, susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atq; materia. Rejecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morem, qvo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieverunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur fiquidem omne res novare cupientium, eorum voluntates juvabat: maxime autem aſpiciebant Eleazarum, qvi per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Convenientes igitur potentes quique cum pontificibus,& Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quam gravibus malis pergerent ſubjicere civitatem, decreverunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem advocantes (erat autem interiore parte templi põſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quod tam grave bellum patriæ commoverent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, majores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſemperque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum)ſed etiam eas,quæ viſerentur permanerentq; ad præſens uſq; tempus,oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, novum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere civitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Judæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa unius alicujus privati perſonam lex ferretur ejusmodi, poſſet nimirum jure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & judicatur Cæſar profanus. Unde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliqvum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatum civitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quam ad eos in quorum contumeliam id tentatum eſt,hujus auſus perveniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes qvoqve, narraturos quomodo omnes eorum majores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res novare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eo jam proceſſiſſe, ut eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Satulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumque, ut cum exercitu aſcenderent in civitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit,volenſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis,Agrippa autem pariter utrisque parcens,ſcilicet deficientibus,& iis adverſum qvos bellum movebatur,volenſq; & Romanis conſervare Judæos,& Judæis templũ atq; patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equitester mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto eqvitum Dario, duce vero

A καὶ γὰρ τὸ ἀπραγμόνητον τῶν νεωτερίζειν τι βουλομένων συμπρᾶγμα, μᾶλλον ἢ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον ἐπῆρχον.

Κεφ. λα.

Συνελθόντες δὲ οἱ δυνατοὶ τῆς ἀρχιερωσύνης σωμίγοντο, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ γνωσιμαῖοι, οἷς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς ἔκλαιόν τε περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειρᾶσθαι τῶν στασιαστῶν λόγοις, περὶ χαλκῆς πύλης αἰθρούσης τὸ δῆμον, ἧπερ ἦν ἔνδον ἱεροῦ πρὸς ἀνατολὴν ἥλιον. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ περὶ τὸ τόλμημα τὸ ἀποστάσεως χαλεπήναντες, ἔτι τε τὴν ἀλογον ἀπιστίαν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τὸ περιφανὲς τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάσκοντες τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, καὶ περιδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἐξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον ἐκ ἀλλοτρίων τινῶν θυσίας, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ ὑπὲρ μόνων τῶν ποσῶν χρέον ἀναθήματα πολλοὶ τῶν ἱερῶν καθιερωκέναι. αὐτοὺς δ' νῦν ἐρᾳδίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μνησικακοῦντας τὰ ἀπ' ἐκείνων πλήμματα, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μὴ ἐκ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύειν τις ἀλλοτρίῳ, οὔτε προσκυνήσαι. κἂν μὲν ἴδιόν τις ἐνὸς τῶν ἐσφέρη νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ἐμποδὼν ἁπάνθρωπος, θεωρᾶν δ' ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ ὁ κῆσαρ ἑκατονδοι γίνονται. δεδοικέναι μὴ τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀποῤῥίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ᾗπερ τε ἑκατονδος τῆς ἡμερίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τὸν φήμιλον, διορθώσωνται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερῶν, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκεν δ' οὐδὲς τῶν νεωτερίζοντων, ἀλλ' οὐδὲ προσῆσαν οἱ λειτουργοὶ, τὸν δὲ πολέμου μεταβολὴν ἐπισκαλίζομενοι, σωμιδὸς ὡς οἱ δυνατοὶ, τὴν τε ταραχὴν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τῶν ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ἔτι περαιτέρω αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκαλάζοντα τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις οὖν μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οὓς δ' πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς ἦσαν ὀπίσημος σατοῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοστόβαρος. προσῆκοντες τῷ βασιλεῖ κατ' ἀγχῖστα. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλῶσαι μὲν ὅπλα μέως ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ περὶ ἡσυχῆ δυσκαθαίρετον, ὀπίσω τὸν σύσιν. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δοκεῖν διαφέλειν ἐδέν, καὶ προῆκεν ἐξάπαν τὸν πόλεμον, ἐδ' ἐν ἀπείρατο τοῖς πρεσβεύταις. ἀγρίππας δ' κηδόμενος ὀπίσω τῶν τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενος τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δ' τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ὀπισάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοντας τῷ δήμῳ τρισχιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγοῦντι δὲ ἰωα-

B

C

D

E

F

G

τῷ ἰωακίμε Φιλίππῳ. τούτοις δὲ προσιοῦσιν οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον ἦν πλῆθος εἰρήνην ἀγάπα, τὴν ἄνω κατειλημμένην πόλιν. τῆς κάτω δὲ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱεροῦ χερμάσι μὲν σὺν καὶ τοῖς ἐκ βολαῖς ἀδιαλείπτως ἐκέχρηντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ κατὰ λόχους ἐκτρέχοντες, συστάδην ἐμάχοντο, τόλμης μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δ' οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν τὸ ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ κρατήσειν μάλιστα. καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσειν. τοῖς δ' ὑπὲρ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπεὶ μὲν οὖν ἡμέρους συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. οὐδέπερ δὲ κατεληφθέντος μέρους εἶκον. τῇ δ' ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἐθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε πρόφη τοῦ πυρὸς λίποιτο, διαμάχεσθαι δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοὺς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δ' ἀθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, οὕτω γὰρ σκάλουσι τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσβαλόντες διαρρᾳδιουργότερον ἤπλουν τῆς ἀπιθείας. ἡττώντο δ' οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δ' ἀπιστοῦντες, τοῦ τε ἀνανίου τὸν ἀρχιερέως οἶκον, καὶ τὰ Ἀγρίππα καὶ τὰ Βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἐφέροντ', ἀφανίσαι προθύμως τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τοὺς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφελησθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ἀπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ἀπόρους. φυλόντων δ' τῶν περὶ τὰ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσπασαν. ἐπὶ δὲ τὰ νεώρατ' πόλεως καταφλέξαι, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδυόντες, διελανθανον. οἱ δ' σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ ἀνωτέρω φεύγοντες αὐλαὶ, ταχέως ἀπέκλεισαν τοὺς πόλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐξεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τῇ ἐμπρησθείσῃ ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ἐπὶ τὰ ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς θύσιν ἡμέρους πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μεταβαίνουσιν εἰς τὰ αὐλὰ, εἰς ὃν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διανέμαντες ὡφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δ' ἔνδον πρὸς ἐκδρομὰν μὲν, οὐδεὶς ἐτόλμα, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. θύραις δὲ μόνον ἀπὸ τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἐβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ἐπὶ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δ' νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῶν μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσην τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδεία τροφῆς. τῶν δ' ἔνδοθεν καμάτῳ τοὺς πολιορκοῦντας.

A Philippo Jachimi filio. His ergo venientibus, optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant civitatem: inferiorē siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesmenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli vero scientia regii. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresque ejus expellere. Seditiosis vero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem invaderent urbem. Per septem igitur dies gravis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adveniente ea festivitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam convehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) adversarios quidem a cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore civitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammaverunt: post quod ignem archivo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utque omnem sibi debitorum adjungerent multitudinem, & adversum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus vero chartarum publicarum custodibus ignem ædibus injecerunt atque ita incensis civitatis nervis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater ejus erant: & illi qvos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessaverunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumque incenderunt. postea vero transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites, & in quatuor partes agmen suum dividentes, muros evertere moliebantur. eorum vero qvi intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis vero credentibus oppugnatores suos cessuros laboris. Interea Manahemus quidam, filius Judæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qvi qvondam sub Cyrenio exprobraverat Judæis, qvod post Deum subjicerentur Romanis,

Κεφ. λϛ.

Κεῖν τούτῳ μανάημός τις υἱὸς ἰούδα ὁ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς δὴ σοφιστὴς δεινότατος, ὅ καὶ ἐπὶ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσουσι μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis qvibusdam nobilium, perrexit in Masadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoqve perrupto populares aliosque latrones diligenter armavit. hisque utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam revertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, superne hostibus tela jacientibus. cuniculum igitur longe cœptum sub unam turrim agentes suspenderunt eam materie subjecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subjicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii qvippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificaverunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: regii tamen ad Manahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes, ut eis discedere liceret. Quod cum solis regiis ejusq; religionis reliquas Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupavit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, ut exire liceret ignominiam judicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi vero qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca e quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliqvum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς μάσαδα· ἔνθα τὰ τοῦ ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὅπλα θήκην ἀναῤῥήξας, καὶ πρὸς τοὺς δημότας ἕτερους λῃστὰς καθοπλίσας τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, ὡς δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γυμνὸν μὲν ἔχων τὸν σίδηρον, διέπαττε τὴν πολιορκίαν. ἄτοπα γὰρ ἦν ὀρύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βάλλομένους, ὑπόνομον δὲ περιθεῖναι ὑφ' ὅλοις τοῖς πύργοις διορύξαντες, ἀνακρημνίσαντες αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιομένων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατέπεσεν, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν ἀντῳκοδομημένον ἐφάνη. τῶν δὲ βουλευτῶν αὐτῶν τοῖς μὲν θορυβουμένοις, ταχὺ καὶ ἐκ πύργου κινηθέντος ὡς ὑποφεύγοιτο, δίοδον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατασκάψασιν· τοῖς δὲ τῶν μὲν ἀόπλων ἰδόντων, καὶ κρατῶν ἤδη πεπισμένων, καταλῆξαι λαόν. οἱ δὲ ἔνδοθεν τοῖς τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον αἰτιώμενοι ἐπιθεῖναι τοῖς στρατοπέδοις. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς, οἱ μὲν ἐχώρησαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπελάβετο. οὔτε γὰρ βιάσασθαι ποσοῦ τοῦ πλήθους ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, τοῖς τε μηδὲ πιστεύουσι διδοῦσι. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἐάλωτο, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν μανάϊμον ἐπαισθόντες ἔθεον οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτοὶ κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειρον, καὶ τὰς οἰκοδομὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἐκτῃ γεγονὼς μηνὶ ἐπράχθη. τῇ δὲ τῶν ἐσπερίων ὁ τὰ δεκαπρώτων ἀναιρεῖται περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὑρὼν διάδοχον ἐλεαζάρου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τοὺς πύργους ἐπιόντος οἱ στασιῶται παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἦτε τῶν ὀχυρῶν καταφυγὴ χωρίων, καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἀνανίου θυγατρὸς, ἐνύφιον εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πραγμασιν ἀντιπαλον, ἀφορητὸς ἦν τυραννῶν. ἐπανίσταται δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων δουλεύειν, οἱ τηλικαύτης πόλεως καταπεφευγότες τούτῳ οἰκείῳ ἐπιμῶ, καὶ δεσπότου φέρειν, μὴ καὶ μηδὲν πρὸς αἰτίου βιαίου, ἀλλ' οὐ σφῶν ἑαυτῶν ταπεινότεροι, οἱ χάριν μὲν δοῦναί τινα τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ σκεύῳ πεφασμένοι, σωσθέντες, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχειρεῖν αὐτῷ. εὐθαμεῖ γὰρ ἀναβοήσει πεφοβημένων, εὐθὺς τε βασιλικὴ κοσμηθεῖσα, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐκ πάλου φελκύσουσα. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτι λοιπὸς δήμου ὑπὸ τὰς ἐρχὰς λίθους ἀρπάσαντες, τοῖς σοφισταῖς ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ῥᾳδίως ἅπαν ὅλον τὸ σῶμα. πρὸς ἐλέγχου δὲ οἱ περὶ τὸν μανάϊμον ἀντιχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ἐπὶ τοὺς ἴσχυον. καὶ φόνου μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν διαπεφευγότων.

CAP. XVIII.

De cæde Aniæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo colloquuti, qvod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quem vis magis alium quã illum decere: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi, qvi circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliqvus qvoq; populus rapiens saxa lapidavit sophistam: existimantes qvod illo interempto tota seditio solveretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam adversum se multitudinem irruere, quisque qvo potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium seqvebatur:

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα ἀναδράντες εἰς μασσάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου τοῦ συγγενοῦς τῷ μαναήμῳ τὸν ἦλθε, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασσάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμου εἰς τὸν καλούμενον ὄφλᾶν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ἀποκαλυπτόμενον ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε πρωτοστάτην τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀφαλώμιον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλὰ δεύτερον πολεμεῖν, μαναήμου ἀνῃρηκόσιν ἀμέλει δὴ μᾶλλον τοὺς γραπτοὺς ἀνεῖναι τῷ μετρίῳ ἐδόκουν, οἱ δὲ προσεκείντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντεχόντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔτος ἦδη τῶν ῥωμαίων ἐπῆρχον, ἀποστέλλονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ἀσπονδους. τὰ ὅπλα, καὶ τῷ λοιπῷ κτήσει ἐφοδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τῷ ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς, γοργίαν τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ ἰώδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡμῶν ἀπτομένων κατῆγε τοὺς ἁρπαστὰς ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔτι ἐπεχείρει τις τῶν σωσιασῶν αὐτοῖς, ἔτι ἐνέφαινεν ἀπόκρυφον. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀνῄρουν ἔτι ἀμυνομένους, ἔτι ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ὕστερον ὠμῶς ἀπεφάγησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποσχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πρᾶγμα ῥωμαίοις μὲν οὐ φόνον. ἐκ γὰρ ἀπόλεμου δυνάμεως ἀπολωλήσαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ παιδόπτις ἀνηκέστους μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τῷ δὲ πόλει τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένῃ, ἐξ ὧν δαιμόνιόν τι μέλαινα προσδοκᾶν ἔοικε λευκὸν, εἰ καὶ μὴ τοῖς ἐκ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπήνθουν δημόσια. καὶ πλήρης μὲν κατῃρείας ἦν ἡ πόλις. ἅπας δὲ ὁ τῶν μετρίων ὡς αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν σωσιασῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. καὶ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ διὰ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐπεχειρείαν. τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνῄρουν καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀπορφανισθῆναι μὲν ὑπὲρ δυσμυρίους. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ δὴ τοὺς διαφυγόντας. ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμίους εἰς τὸ νεώριον.

A paucique ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Jairi, propinqvus gerere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qvi Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitescerent, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo B agentes principes, præcipuumque tyrannidis ejus adjutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adjutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi vero non ut comprimerent bellum, sed ut cum majori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniqve cùm populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, vehementius insistebant, donec ulterius resistere C non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqvi mittunt ad Eleazarum, precantes, ut solam eorum paciscereturvitam: arma autem & reliqva qvæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Judam Jonathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Qvibus actis, deduce- D bat milites Metilius: sed qvandiu Romani arma retinebant, nemo adversus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea vero quam secundum pactiones omnes scuta gladiosqve posuerunt, neqve qvicqvam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neqve resistentes, neqve supplicantes, solas autem pactiones & E juramenta quæ dederant inclamantes. Et hi qvidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & usqve ad circumcisionem Judaizare se promittentem, servaverunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leve: ex copiis siqvidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Judæorum autem captivitatis illud exordium videbatur. F Videntes autem graves jam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum divina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publicè, & tristitia civitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, qvo scilicet die propter religionem à sanctis qvoqve o- G peribus agunt quietem.

Κεφ. λγ.

CAP. XIX.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐκ τῆς καισαρείας πλημμελῶ, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριῶσι, καὶ διαμεμορθέντες, τάς τε κώμας τῶν σύρων, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γεβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρους καὶ ἵππωνα, καὶ τὴν γαυλανίτιδα προσπεσόντες, τὰς μὲν κατέφλεγμαν, τὰς δὲ ὑποπρησάντες,

EOdem autem die, eademqve hora, quasi ali- De Judæo. qua cælesti providentia Cæsarienses qvo- rum mixiqve Judæos apud se habitantes trucidaverunt: ma strage ita ut uno tempore super viginti millia homi- Cæsareæ & num cæderentur, & cunctis Judæis vacuata Cæ- in omni Syria. sarea remaneret. Nam & eos, qvi effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Divisiqve Judæi, Syrorum vicos ac finitimas civitates protinus vastaverunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam qvoqve, Cæsareamque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neqve Sebaste, neq; Ascalon: sed his qvoqve flamma vastatis Anthedona & Gazam everterunt. Multa autem circa fines harum civitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neque Syri minorem numero multitudinem de Judæorum gente vastabant, sed etiam eos, qvi in civitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob vetus odium, sed ut discrimen imminens prævenirent. Gravis ergo conturbatio totam Syriam pervaserat, & omnis civitas in binos dividebatur exercitus: unaque alterutris salus erat, si prævenissent alteros cædefacienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formidofaciebat. Nam licet viderentur amoliri Judæos, tamen etiam aliarum gentium Judaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum qvod in eis videbatur ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Provocabat autem ad cædes adversæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam qvos trucidaverant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere civitates plenas cadaveribus insepultis, & inhumatos passim jacere cum parvulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem provincia plena erat inenarrabilium calamitatum. majorum autem metus quam quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Judæis adversum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Judæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, adversum Judæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa bellifuit aviditas. Denique Scythopolitæ veriti ne civitatem noctu adirent, & magna sua calamitate civibus excusarent defectionem, edixerunt eis, ut si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lutum, quibus quæ fuerant jussa fine suspicione facientibus: diebus quidem secutis duobus quieverunt Scythopolitæ. tertia vero nocte exploratores, alios incautos, alios vero dormientes invadunt, subitoqve omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cujusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: qvibus utrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Judæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & freqventer integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna civili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi Judæis,

ἐχώρουν δὴ κέδασον τὴν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, Α
γάβαν τε καὶ καισάρειαν. ἀντίσχε δ' οὐδὲ σεβαστὴ τῆς
ἐρημίας αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅτι ταύτας πο-
λυηθήσας, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαψεν. πολ-
λαὶ δ' ὡς εἰκάσαι τούτων τῷ πολέμῳ ἀνηρπάζοντο
κῶμαι, καὶ τῶν ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἀπει-
ρος. οὐ μὴν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος
ἀνήρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανο-
μένους ἀπεφαίνον, οὐ μόνον πρὸς μῖσος ὡς πρότερον, Β
ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φαίνοντες. δεινὴ
δ' ὅλην τὴν συρίαν ἐπεῖχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς
δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δ' ἦν τοῖς ἑτέρους κα-
τὰ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵμα-
τι διῆγον, καὶ νύκτας δεινὰ χαλεπωτέρας. ἀπεκδέ-
χθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐ-
ζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβο-
λον οὔτε ἀνελεῖν τις ἐπεχείρει πρόδηλον, C
νον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφεύγετο. μεγίστη δ'
ὅτι τοὺς σφαγεῖς τῶν ἀμφέρων, καὶ τοὺς πάλαι πρὸ
τούτου ἐναγῆ δοκοῦντας, ἡ πλεονεξία. καὶ γὰρ οὐσίας τῶν
ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ πο-
λεμίας τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφε-
τέρους οἴκους μετέφερον, ἐνδοξότατα τοῦ ὁ πλήσας κερδῶ-
νας, ὡς κατισχύσας πλείονων. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πόλεις
μεστὰς ἀταφων σωμάτων, καὶ γέροντας ἅμα νηπίοις κεί- D
οντας ἐρριμμένους, γυμνάσαι τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδοῖ σκέ-
πης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν με-
στὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δ' ἐν ἑκάστῃ τε-
τολμημένων τὰ ὅτι τοῖς ἀπειλουμένοις μεταῖσιον.

ΚΕΦ. λδ.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλ-
ους συμβολαὶ, κατὰ τὸ ἐχόντες δ' εἰς σκυθο-
πολίτας, τοὺς παρ' ἑκάτερα ἰουδαίους ἐπειράσατο πολε-
μεῖν. ταχάμβοι γὰρ μὴ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἰδί- E
ας ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ἐ-
μέσῳ τοῖς ἐμοφύλοις ἐχώρουν. ἐπαναπαύθη γὰρ αὐτῶν
ἡ τόλμα πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαν-
τες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μὴ μεγάλης
αὐτῶν συμφορᾶς τοὺς οἰκείους ἀπολογήσασθαι περὶ τῆς
ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τὴν ἐμφύ-
λιον βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ἐπι-
δείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα παῖς γυναῖξ εἰς τὸ πλά- F
των ἅπαντα τὸ πρόσχωμα χωρὶς ὅπλων.
δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν
αὐτῶν δελεάζοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ φυλαξάμενοι
τοὺς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δ' κοιμωμένους, πάντας
ἀπέφαξαν ἄνδρας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχι-
λίους, πάντα τε κτήνη διήρπασαν ἀπάντων. ἄξιον δ' ἀφη-
γήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν τῶν ἀσκάλω-
νος τῶν δοκίμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμ-
ης ἀνδρὸς ἐμφύλων ἀμφοτέρους κατ-
ὰ τοῦτο γοῦν ἐσημέρα πολλοὺς μὲν ἀναιρ-
ῶν τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, περιπόλῳ δὲ πλ-
είους αὐτοὺς πίπτας, μόνος τῶν ῥώμη τῆς φύσ-
εως. ἐπέρχεται δ' αὐτὸν ἀξία ποινὴ δ' συγγ-
ενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐπεχώρησαν οἱ σκυθοπολῖται
κατ-

passim per lucum eos jaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde civium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei uxor & filii, & provecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetravit: post quem non sane invitam matrem suam interfecit. super hos autem conjugi & filiis intulit ferrum, singulis sane horum pene occurrentibus gladio, & hostes prævenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione juvenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX.

De Judæorum alia gravi cæde.

ADeadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Judæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multosque trucidaverunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidere. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicite adservabant. Reliqvæ quoque urbes adversum Judæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio movebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonii, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Judæorum, neque vinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri videbant. Geraseni autem neqve in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ adversum Judæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquus. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia civium rum præstantissimi, poscendi præsidii gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per qvam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam eos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnū omne corrupit,

perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniqvitatem: donec discussis Agrippa rebus animadvertere quidem in eum, veritus est propter iniqvitatẽ Sohemi, procuranda tamen eum regione summovit. Seditiosi autem capto præsidio, qvod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Judæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisque tradere. Illi autem qvòd rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, qvod diligentibus cœperunt Machæruntii custodiis obtinere.

CAP. XXI.

Judæi Alexandriæ occisi.

IN Alexandria autem semper qvidem erat incolis adversum Judæos seditio, jam ab illo tempore, ex qvo strenuis Alexander contra Ægyptios usus Judæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & jus civitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores qvoq; Alexandri: deniqve & in parte urbis locum eis proprium deputaverunt, quatenus haberent conversationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium seqvestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. deinceps vero cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neque Cæsar primus, neqve post eum quispiam, honores qvos Alexander Judæis decreverat minuit. conflictus autem eorum adversus Græcos pene continuus erat: & judicibus in multos quotidie ab utraq; parte animadvertentibus, seditio accendebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Judæorum. Qvos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Judæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqvi qvidem fugientes dissipati sunt, tres vero ex his comprehensos, trahebant qvasi vivos incensuri. Commoti sunt autem universi Judæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa jaciebant, postea vero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes qvod in ipso loco tantum simul populum concremarent, & pene minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander: magistratus civitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit sed nobiles eorum quosqve submittens, hortabatur, ut desinerent, neque adversum se milites Romanos commoverent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qvi postqvam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, qvæ in civitate erant: & cum his alios qvinque millia milites, casu ad Judæorum interitum de Libya venientes, præcepitqve ut non solum interficerent, sed etiã bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qvi protinus concurrentes

A

B

C

D

E

F

G

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνώκιζε γὰρ ἐκεῖ τὸ ἰουδαϊκὸν, A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Judæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenue juſſa, nec ſane ſine cruenta victoria. Conglobati enim Judæi his qvos melius armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel vero in fugam verſi mactabantur: nec unus erat exitii modus, cum alii ſub divo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alii concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, una etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cum neque illos, aut infantum miſericordia, aut reverentia ſenectutis moveret, ſed in omnes ætates parī cæde ſævirent. Unde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta vero congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorumque miſertus Alexander Romanos juſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo ejus nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto revocabantur, vixque à cadaveribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus evenit.

ἐπίλυσιν τῆς ἐν πολέμῳ, ἢ μὴν αἰχμαλωτί. συσταφέντες γὰρ οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τοὺς ἄμεινον ὡπλισμένους αὐτῶν προπέμψαντες, μέχρι πολέμου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, οὐδὲν διεφθείροντο. καὶ παντελῶς ἂν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ἐπεπέμπεσαν δὲ καὶ ταύτας οἱ ῥωμαῖοι προσδιαφθείροντες τὸν ἔνδον. καὶ οὔτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς, ἔτι οἰδὲ ἡσυχίαν γερόντων, ἀλλὰ διὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες· ὡς πεπληρῶσθαι μὲν αἵματι πάντα χῶρον, πίπτειν δὲ μυριάδας σωρεύεσθαι νεκρῶν. παρελείφθη δ' ἂν οὔτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. καὶ κτείνας ὁ αὐτοὺς ἀλέξανδρος, ἀνεχωρεῖν τοὺς ῥωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύμασι καὶ φωνῇ ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν ἀλεξανδρέων διὰ παροξυσμὸν μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπᾶτο τῶν σωμάτων.

B autem alii concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, una etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cum neque illos, aut infantum miſericordia, aut reverentia ſenectutis moveret, ſed in omnes ætates parī cæde ſævirent. Unde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta vero congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorumque miſertus C Alexander Romanos juſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo ejus nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto revocabantur, vixque à cadaveribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus evenit.

Κεφ. λβ'.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι ἡρεμεῖν ἐδόκει, παντελῶς τῶν ἰουδαίων ἐκπεπλεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ τὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ἐπιλέκτους, πεζοὺς δὲ ἐξ ἁπάσης, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς καὶ φῶλος ὁ βασιλέως συμμαχίας, ἀντίσχε μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀφίππους δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἦσαν δὲ καὶ ὁ σόαιμος μετὰ τρισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) πρόσηλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πολῖται δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπικουρίαν συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατὰ ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπιτάγμασιν ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀρχίππας κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κεστίος. ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλών, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διορίζει δὲ ἀπὸ ἔθνους τὴν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατάπλεφθεῖσαν δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ αὐτὸ καί τι θαυμασιοῦ κάλλος ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως δὲ τῷ τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἐπὶ τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπῖπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τοῖς ἁρπαγαῖς ἐπὶ τῶν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὑποκεχωρηκότα σφῶν κεστίον, τοῖς ὑποπεφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸ διχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κεστίος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τὴν στρατιᾶς προπέμπει εἰς ἰόππην, προσεύξας εἰ μὲν ἐγκαταλαβεῖν δύνηθείη τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίντο τὴν ἔφοδον, προεμῦσαι αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπαναχθέντες,

CAP. XXII.

De clade Judæorum autore Ceſtio.

D Ceſtio vero jam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis ubique Judæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ vero tantundem peditum & equitum mille, & E cum Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresque ſagittarii, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex civitatibus auxilio convenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Judæos odio, itemqve alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe qvoqve Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus F parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ civitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Judæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cumqve offendiſſet eam civibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concesſit: ipſum vero oppidum, quamvis admiratus eſſet ejus pulchritudinem, quippe G domus habebat ſimiliter ut apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inveniſſet obviam depopulatus eſt: inflammatisqve etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida revertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Judæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognoverant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & prope ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream pervenit: in Joppen vero partem præmiſit exercitus cum præceptis hujuſmodi, ut oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militum præſtolarentur adventum. Illorū igitur alii mari, alii terra profecti,

utrinqve Joppen facillime caperunt: ita ut ne fugæ A qvidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptamqve civitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit eqvites, qvi & partem finium vendicaverunt, magnamqve indigenarum multitudinem peremerunt; direptisqve patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII.

De pugna Cestii contra Hierosolymam.

IN Galilæam qvoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiqve tantam militum manum attribuit, qvantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ civitas Sepphoris cum favore C susceptit. Hujusque prudens consilium secutæ civitates aliæ, quiescebant. Qvi vero seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem undiqve medium recessere, qvi est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Adversus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures qvam ducentos D interfecerunt. Ubi vero eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, mature victoriam concesserunt: & neqve pugnam minus armati ferebant, neqve, si terga dedissent eqvitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius vero quam duo millia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil jam tentari novitatis apud Galilæam videret, E Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reversus in Antipatridem perrexit. Cognitoqve non parvam multitudinem Judæorum in turrim quæ Aphaci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quam in manus venirent, Judæi metu dispersi sunt: eorumque castra jam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris civitatem offendit. F nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustoqve oppido ulterius procedebat: perqve Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis G stadiis L. Judæi vero cum jam civitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incomposîti ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emoverat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut equitum & aciem perrumperent, viaq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, qvæ nec dum locum amiserat, equites ex circuitu subvenissent, qviq: nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autē quingenti & quindecim Romanorum lites: ex quib. quadring, ei pedites,

ἀμφοτέρωθεν αἱροῦσι τὴν Ἰόππην πεζῇ, καὶ τοὺς φυγεῖν φθάσαντας τῶν οἰκητόρων, οὐχ ὅπως ἐγγὺς ἀσκευάσαντας πρὸς μάχην, ἐμπίπτουσιν ἅπαντας σὺν τοῖς τ ἤ ἡμέρας, καὶ τὴν πόλιν ἀλαπάσαντες ἐνέπρησαν. ἦ δ' ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων πεντακόσιοι χιλίους. ὁμοίως δ' ἐχεῖς τ ὅμορον τ Σαμαρείτιδι ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἐπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων τ γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειρε τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασεν, καὶ τοὺς κώμας εἰς ἢ τ γαλιλαίων ἔσπευδε κέρδος. ἀλλὰ δωδεκάτου τάγματος, ὃ ἄγεμὼν ἦν Γάλλος, κώμη πρὸς τὸ ἔθνος ἀντελάμβανε. τῶν δ' παροικούντων τὴν γαλιλαίαν πόλις σέπφωρις μετ' εὐφρασίας δέχεται, καὶ πρὸς πᾶν πάντας ἐβούλευσε, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἡρέμουν. αὐτὴ γεσιπόδις καὶ ληστρικὸν ὄχλον εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος ἀντικρὺς τ σεπφώρεως, καλοῦσιν δ' ἀσαμὼν γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δ' ἐκεῖ μὲν δέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔκαλλον πρὸς Ἀμμαοσίους αὐτῶν ἀνέβλεπον. πρὸς ἡμερῶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ἡγεῖτο τοὺς γυμνῆτας τοὺς ὁπλίτας συχνοὺς ἔφερον, ἐπὶ τοὺς ἐπωμίς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν χωρίοις ἀμαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δ' γάλλος· μὴν οὐδὲ τοὺς οὐδὲν ἐώρα κ' τὴν γαλ περιόμενον. ὑπαίτριος μὲν τ ῥαιπᾶς ἐς κέρας δ' μὲν πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζ λεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ πορευόμενος ἐν τ φαικοῦ καλουμένῳ, σωληροῦσθαι, ἰουδαῖοι σὺν ὀλίγῃ, ἐπεῖπε τοὺς συμβαλοῦντας. ἐ δ' τ εἰς χέρας ἐλθεῖν, δέξ τοὺς ἰουδαίους διεσκέδασαν. πολλοὺς δ' ἔρημον τὸ ῥαιπίδιον, καὶ τὰς κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δ' τῆς ἀντιπατρίδος λύδδα προελθών, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν εὗρε. ἦν γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, διὰ τῶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δ' τ φανέντων ἀλαφθέντες, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσαντες χρῆ πρόσω, καὶ διαβαθρῶν ὑπάτας, ῥαιπίνας κατά τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δ' ἰουδαῖοι τὰς ἤδη πολισιάζοντας τὴ μητροπόλει τὸν πόλεμον μὲν τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅτι τὸ ὅπλα, τὸ πλήθει θορυβοῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκαμένοι ὅτι τῷ μάχῃ, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἐσθῆτα λαβόντες. ἐπὶ γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θεῖον σέβασμα. ὁ δ' ἐπόησας αὐτοὺς τῆς ἐσθῆτος θυμὸς, ἐπῆρσε πολεμοκτήσαι καὶ κ' τῷ ῥαίδιον. μὴ παρ' αὐτῆς γὰρ ὁρμῆς τοὺς ῥωμαίους προσέπεσον, ἀλλ' ῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρῆσαι ῥοῦντας. εἰ δ' δὴ τῷ μὴ χαλασθέντι τῆς φάλαγγος, εἴτε ἱππεῖς ἐκπεσελθόντες ὑπῆρχαν, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ἅλη τὴ δυνάμει κέρδος. ἀπέθανον δ' ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ τετρακόσιοι πεζοὶ δ'

λων ἱππεῖς. τῶν δ' ἰουδαίων, δύο μὲν τοὺς εἴκοσι A
ὑπερτεροι δ' αὐτῶν ἐδόκουν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδια-
βηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζος τε καὶ κενεδαῖος,
μετὰ τούτους ὁ περαίτης νίγερ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐ-
τομολήσας ἐκ τῶν ἰουδαίων ἀγρίππα τοῦ βασιλέως.
ἐπὶ τούτοις παρ' αὐτοῦ κληθέντων μὲν ἐν ἀνακοπῇ
γενομένους, πρὸς τὴν πόλιν ὑποστρέφειν. κατόπιν δὲ
τοῦ γιορὶ υἱὸς ἀνὶ τὸ βαθωρὼν ἀνιόντι, περιπεσὼν δὲ
τοῖς πολλοῖς τοῦ συνοδεύοντος ἐπαύσεν, καὶ συχνὰ B
τῶν ὑποζυγίων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν.
κέστιος δὲ κατὰ χώραν τρισὶν ἡμέραις, οἱ ἰου-
δαῖοι τὴν μετέωρον καταλαμβάνοντες, ἐπιτηροῦσι τὰς πα-
ρόδους, δῆλοι τε ἦσαν ὄντες ἐπιμελησόμενοι τῆς διαβάσεως τῶν
πολεμίων ὁδοῦσιν. ἐνθα δὴ καταδὼν ἀγρίππας οὐδὲ τὸ
παράπαν ἀνύποπτον, πλῆθός τε ἀπείρων πολεμίων τὸ
παρὸν, ἔκρινεν ὀλοφυρόμενος τῶν ἰουδαί-
ων· ἢ γὰρ πάντας αὐτοὺς καταδέδεσθαι τὸν πόλε- C
μον ἑαυτῶν ὀλοφύρεσθαι τὸ μὴ συμφρονεῖν.

Κεφ. λη.

Ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῶν τοὺς μάλιστα γνωρί-
μους κλεάνους, βορκαῖον τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε
καὶ πίστεις, ἃ συγχωρεῖν ὡς ῥωμαίων ἀσφα-
λείαν ἡμαρτημένων ἐπιτυγχάνουσιν, εἰ τὰ ὅπλα
πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δ' οἱ
μή τι ἂν τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν D
αὐτὸν μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πεσόδοντας
ἀνελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸν μὲν φοῖ-
βον, ὁ δὲ βορκαῖος τρωθεὶς, ἔφθη ἀλλὰ φυγών.
τοὺς δ' ἐπιφανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις
πάντες εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφ. λθ.

Κῆστιος δὲ τῷ περὶ ἀλλήλους αὐτῶν περιχαρὲς
ἡμέρων ἰδὼν εἰς ἐλπίδα. ἅπασαν ἐπῆγε τῷ
δύναμιν, καὶ προϊόντες μέχρι ἱεροσολύμων κατ-
εστρατοπέδευσεν μὲν δὲ καλουμένῃ σκο-
πῇ δὲ στάδια ἑπτὰ τῆς πόλεως ἀπόντα, τρισὶ μὲν ἡ-
μέραις ἐπιχειρήσειν τῇ πόλει, τάχα τι ὤφελον τῶν ἔνδον
ἐλπίδων προσδοκίαν, εἰς δὲ τὰς περὶ κώμας ἐφ'
ἑαυτοῦ σίτου πολλοὺς ἀφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ
μὲν ἧς ἐπὶ τριακάδι ἀπεβεβήκει μηνός,
τῷ στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν
λαὸς τῆς στασιαζούσης ἐμφρουρεῖτο. οἱ στασια-
σταὶ δὲ τὴν ἰσχὺν τῶν ῥωμαίων παταπλαγέντες, τὰ
μὲν τῆς πόλεως εἴκων, εἰς δὲ τὰ ἐνδοτέρω, καὶ
μάλιστα ἱερόν. κέστιος δὲ παρελθὼν ἀπεμπί-
πρησι τὸν τε βεζεθὰν καλούμενον, καὶ τὸν
ἐμπόριον, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγοράν. ἔπειτα
πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τὰ βασιλικῆς αὐλῆς
ἐστρατοπεδεύετο. καὶ ἤπερ ἠθέλησε κατ' αὐτοῦ ὁρμῆ-
σαι τοῦ ὄρους ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐ-
τὰ τοῦ πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον σωθῆναι κατελε-
πάζ. ἀλλὰ γὰρ ὅτι στρατοπεδάρχης τυράννιος πεί-
σας, καὶ τῶν ἱππαρχῶν οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ἐκ
φλώρου δελεασθέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσε-
ως, καὶ ὥφελε τοῦ αἰτίου τούτου ὅτι πόλεμος ἐπὶ πολ-
λὴν μῆκος ἐτάθη, καὶ ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν
ἀναπλησθῆναι σωτήριον. ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνω-
ρίμων δημοτῶν, ἀνάνου τοῦ ἰωνάθου παῖδὸς πεισθέντες,
κῆστιον τὸν κήστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ
δὲ πρὸς ἐργὴν ἐτέρπετο, καὶ μὴ πάνυ πιστεύων,

cæteri equites erant: Judæi vero viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Judæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Judæi, ad civitatem revertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon invadit, multosqve postremi agminis coactores laniavit: ac multos carros cum sarcinis captos, in civitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Judæi locis superioribus occupatis, observabant ejus transitum: neqve cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV.

ITaqve dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos qvidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Judæos experiri decrevit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qvi adversarentur, revocandos qvi ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus amicitiæ, certamqve pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si projectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum qvidem, priusqvam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atqve lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius vero, qvia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus invenit, totum in eos duxit exercitum: inqve fugam versos, usqve ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qvi appellatur Scopus, intervallo septem stadiorum à civitate discedens, nihil per triduum adversus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliqvid remissuros. In vicos autem circa civitatem, non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Qvarto autem die, qvi tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus qvidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus civitatis: & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius vero transgressus Bezethan, qvæ sic vocatur, & Cænopolim & forum qvod appellatur materiarum incendit, deinde cum ad superiorem civitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, civitatem ilico possedisset, belloqve finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures eqvitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum ejus averterunt: & Judæos intolerandis repleri cladibus contigit. In- plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Jonathæ filius, Cestium qvasi portas ei aperturi, vocabant. Ille autem & ira fallidiens, & qvod non satis ei credendum putaret,

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro dejectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi vero per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Judæis ex porticu resistentibus. qvi frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes avertêre, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadjunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. unde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templiqve portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor invaserat, jamque multi ex civitate diffugiebant veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum neqvissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quam optime de se meritum, reciperent, appropinqvabant. Et profecto si paululum in obsidione perseverasset, statim civitatem obtinuisset. sed credo jam tunc infestus Deus pessimis, ejusqué sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem revocat, & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac injuste discessit. inopinata vero ejus fuga, latronum fiduciam recreavit: insecutique novissimos aliqvot eqvitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, qvæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes provocavit: jamqve postremos assecuti multos necabant, tum utraqve itineris parte vallata, in transversos tela jactabant, & neqve in eos se retorqvere, a quibus a tergo sauciabantur, novissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neqve a lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graves essent, ordinemqve interrumpere formidarent: viderent autem Judæos leves, & ad excurrendum faciles esse. Unde eveniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, dejectiqve agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Jucundus alæ præfectus, vix in Gabao pervenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilii quid ageret, cum tertio die majorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Judæis tarditatem sibi obfuisse cognovit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaqve pro compendio fugæ, cuncta qvæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisqve mulis atqve asinis, aliisqve jumentis, præter illa qvæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν παρόδιον αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν σὺν τῷ Ἄνανον ἀπὸ τοῦ τείχους καταβαλόντες, λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτὸς δὲ Ἀλβῖνος ἀπὸ τῶν πύργων, τοὺς ἀποστεγαζομένους τοῦ τείχους ἐβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέρας πανταχόθεν τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανον ἦν ἡ προσβολή; τῇ ἕκτῃ δὲ ἀναλαβὼν ὁ κέστιος, τῶν τε ἐπιλέκτων ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ πρόσκαιρον ἐπιχειρῶν πλῆθος τῶν
B ἰουδαίων δὲ ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἐμάχοντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπεκτείνοντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. πολὺς δὲ τῶν βελῶν ἀναχοπέντων τοῖς τοξόταις. τῶν δὲ ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς ἰουδαίους εἰς τὸ τέμενος ἐξεκαύσαντο, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, ἕως ἐξῆς ὁμοίως, τὸ καλούμενον παρ' αὐτοῖς χελώνιον ἔφραξαντο. καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, ἀφωπλίζοντο ἀπράκτα. μᾶλλον δὲ οἱ πρωτοπάται κακοῦμενοι, τὸ τεῖχος ὑπορύσσουσι, καὶ
C ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκεύαζον. ἤδη δὲ τοὺς στασιαστὰς ἐκπλῆξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸ δὲ δῆμον σωιζόμενον ἐπὶ τούτοις θαῤῥεῖν, καὶ πολὺ παρεῖκεν οἱ πονηροὶ, προσήεσαν αὐτοὶ τοῖς πύλαις ἀνοίγοντες, καὶ δεχόμενοι τὸ κρεῖττον ὡς διαφθαρησόμενοι ὑπὸ ἕρμαχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησεν, καὶ οὕτως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι Ἀλῷ τοὺς πονηροὺς ἀπεγραμμένῳ ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, πόλῳ λοιπὸν
D ἐκείνης τῆς ἡμέρας σκώλυεν τὸν πόλεμον.

ΚΕΦ. μ.

Ὁ γοῦν κέστιος, ὅτι τὰ πολιορκημένων ἐλπίζουσιν, ὅτι τὸ φρόνημα δῆμος σωιδεῖν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ κατηγοὺς ἐν ἀδεμιᾷ πληγῇ τῶν ἐλπίδων, ὡς μᾶλλον ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζωξεν. ὡς δὲ τὴν ἀδοκήτην αὐτοῦ πρὸς ἀναθαῤῥήσαντες οἱ λῃσταί, καὶ τῶν ὑστάτων ἐξέθορον, καὶ
E συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν οὖν ὁ τοῦ κέστιος στρατὸς ἀνέζευξεν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσωτέρω χωρήσαντες, μᾶλλον ἐξεπολέμησαν τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσπεσόντες διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ τὴν ὁδοῦ προσιόντες ἠνώχλουν εἰς πλαγίους. ὅτε δὲ ὑπεστράφησαν πρὸς τὴν καταπτῶσαν πυρώσκολας ἐμβέβηκαν οἱ πολέμιοι, ἀπὸ τοῦ ὄρους
F θοῦ ὁμοῦ διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πρόσωπον ἀναστέλλειν οὐκ ἐπαύοντο, αὐτοὶ μὲν ὅπως βαθεῖαν, καὶ δεδιωκότες τὸν πλῆθος ἀλῶσιν, τοὺς δὲ ἐκείνων ἀπὸ τῶν κλίμων, καὶ πρὸς τὰς ἐπιῤῥοιμὰς δυσκόλους. ἐπεὶ καὶ ἐκείνοις πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτοντας τοὺς ἐχθροὺς. παρὰ δὲν τὴν ὁδὸν πανόμοιοι, ἐπὶ φάλαγγος ἐκπεπλωκότες κατὰ πόδας, μέχρι πολλῶν διαφθειρόντων, ἐν οἷς καὶ πεῖσος μὲν στρατάρχης τάγματος
G ἕκτου, λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμιλίος ἰουκοῦνδος. ὄνομα, μόλις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπου τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ ἐκ τῶν ὁπλῶν ἀπολελοίπεσαν. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δὲ πολλῶν πολλοὺς τοὺς πολεμίους ἰδόντες, καὶ πάντα τὸν κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸν τὰ βεβιδυῖαν, καὶ εἰ ἐπιμένοι, πολέσει χρόνῳ ἐχθρούς. ἵνα δὲ σταθμὸν πρὸς χρῆσιν φυγῆς, τὰ τε στρατιῶν ἀπελλοῦντα πρόπεμψε. ἀλῳφυρέντων δὲ τῶν ἱρέων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πολλὰ ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανὰς,

(hæc enim velut usui futura servabat, maxime quia timebat ne Judæis contra se capta prodessent.) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Judæi latioribus qvidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atqve descensus, alii ab exitu prohibebant, alii postremos agminis trudebant in vallem: fusaqve omnis multitudo per itineris juga militem sagittis operiebat. ubi etiam peditibus qvo pacto sibimet subvenirent, hæsitantibus, eqvitum periculum promptius erat. nec enim ordinate viam prosequi poterant, obstantibus jaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant eqvitantibus invii. jaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in qvas dejecti qvi aberrassent consumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti qvid agerent, ad ululatus, qvod desperati solent, fletusqve conversi sunt: qvibus resonabat Judæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atqve sævientium, totusque pene qvi cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox advenisset, qva Romani quidem in Bethoron confugerunt. Judæi vero obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Deniqve ubi Cestius aperto itinere desperato, jam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hisqve præcepit vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Judæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose usq; ad XXX. stadia progreditur. Unde mane cum Judæi locum qvo Romani tetenderant, desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora jaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant, sed ille cum nocte non parvum spatium itineris peregisset, die vehementius qvoqve fugiebat: adeo ut metu perculsi milites, machinas, sive tormenta muralia, itemque balistas, multaqve alia instrumenta relinquerent: qvibus tunc ablatis Judæi rursus contra illos qvi ea reliquerant usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem usque venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuosqve spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis qvidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium qvinque millibus peditum ac CCC. itemqve nongentis & octoginta eqvitibus interemptis. Hæc qvidem Novemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV.

De Damascenorum sævitia in Judæos, deqve Josephi studiis a. Galilæa in

POst Cestii vero casus adversos nobilium Judæorum multi, tanqvam e navi pessum itura, civitate enatabant. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, una cum Philippo Jachimi filio, qvi princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qvi vero cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, qvemadmodum à seditiosis interemptus sit alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas derivaturos in Florum. ſperavit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummovenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Judæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, fere omnes præter paucas Judaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Judæorum autem decem millia, quippe in angusto loco, atqüe omnes inermes aggreſſi, una hora ſine metu jugulaverunt. Qui vero Ceſtium fugaverant, in Hieroſolymam reverſi, qvos adhuc Romanorum ſtudioſos invenissent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Joſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in civitate gerenda eſſent, imperaturi: maximeque ut civitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamvis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus propoſuerunt: qvod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, ejusq; ſtudioſos ſive imitatores, ſatellitum more verſari. verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemque aſtutia perſuaſit populo ut omnibus parerent. In Idumæam vero qvos mitterent, alios militum duces optarunt, Jeſum filium Sapphæ, unum è pontificibus & Eleazarum novi pontificis filium, Nigro autem mandaverunt, qvi tunc Idumæam regebat, ex regione trans Jordanem poſita genus ducens, unde Peraites cognominabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed nec alias quidem regiones omittendas putabant: namque in Hierichuntem Joſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Johannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Joppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Joannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & utriusque Galilææ Joſephus Matthiæ filius, hujus autem præfecturæ juncta erat & Gamala, munitiſſima civitatum qvæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, qvisque res ſibi creditas adminiſtrabat. Joſephus autem cum in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare benevolentiam: multa ſciens eâ confici poſſe, licet in aliis peccaviſſet. Deinde conſiderato, quod potentiſſimos quidem amicos haberet, ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem vero multitudinem ſi pleraq; per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribo ejus gentis prudentiſſimos elegit, eoſq; rectores totius Galilææ conſtituit. VII. vero per ſingulas civitates minorum litium judices. nam majora negotia cauſaſq; capitales ad ſe referre juſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per civitates jure quo inter ſe uterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſent animadvertit:

Ἀνεῖλε τὰς αἰτίας ἅ πολέμου πρόφασιν ἐς Φλῶρον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκείνοις ὀργῇ, καὶ φόβοις περὶ αὐτοῦ καὶ κινδύνους ἤλπιζεν.

ΚΕΦ. με.

Κατὰ τοῦτο δὲ καιροῦ τὸ τῶν Γαμαλέων Φῦλον ὁρμῶν, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς ἐπιφανεῖς ἀνελεῖν ἐπεβούλευσεν. καὶ καθὸ μὲν εἶχον αὐτοῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἀλλ' ὁ τῆς ἀπεργασίας ἀθόρυβος, φάσιν τοῦ ἀπιχωρήσειν ἔθνους. ἐδεδοίκεσαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἅπασαι σχεδὸν ὅλην τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν ἐζηλωμένας τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. ἐν μέσοις τοῖς ἀγῶν ἐγίνετο λαθεῖν ἐπιόντες. ὅπως δὲ Ἰουδαίους, ἐν ἐστενῷ χωρίῳ τὸ πλῆθος ὄντας μονοῦς, καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπιπλέοντες κατὰ μίαν ὥραν, ἅπαντας ἔσφαξαν.

ΚΕΦ. μς.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Κέστιον, ὡς κατέφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βία τῶν ἐπὶ ῥώμης τοὺς δὲ πειθοῖ προσηγάγοντο, καὶ συνεισέρρεον εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀποδεικνύντες ἐς πόλεμον. ἡρέθη δὲ ἰώσηπος ὁ γοργίου, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἀποτειχίσειν αὐτοῦ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν μὲν ἰώσηπον ἐλεάζαρον, καὶ πρὸ ὑφ' ἑαυτὸν ποιούμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα χρήματα, ὡς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων χρημάτων ὧν ἐπέσπασαν ταῖς χερσίν, αὐτῷ τε πρὸς ἐρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφορεῖν ποιούμενον. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἅτε χρήματα τὰ χρημάτων, καὶ γενεῶν ἐλεάζαρος, ἐκ πειθοῦς τὸν δῆμον, ὡς τι αὐτῷ πειθαρχεῖν πρὸς τῶν ὅλων. οἱ δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγοὺς, ἰησοῦν τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγρῃ, γένος ὂν ἐκ τῆς πρὸς ἰορδάνου περαίας, διὰ τὸ περαίτης ἐπικαλεῖτο, προσέταξαν καὶ τούτοις τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας ἐς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, ἐς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, ἰαμνίαν δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαίου στρατηγοῶν ἐπεμέλητο. προσεκτήσαντο δὲ αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππην, καὶ ἀμμαοῦν. τὴν δὲ γοφνιτικὴν καὶ ἀκραβατινὴν, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἐπεδείκνυτο, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆν δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῶν ταύτῃ πόλεων ἐχυρωτάτη. τῶν μὲν ἄλλων στρατηγῶν ἕκας ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σπουδῆς, διὰ τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πολὺ πλεῖστα παρὰ ταύτῃ κατεπιθώσῃ, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ, σωιδὲ δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτῷ, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων καὶ σωήθων τὰ πολλὰ πράσσοι, τῶν μὲν γνωρίμων ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπιλέξας ἐκ ἕ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῶν δευτερευόντων ἀξιωμάτων. τὰ δὲ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεστήσατο δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν, ὅπῃ τὸ ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφαλὲς ἐχώρει. ᾔδει γὰρ

καὶ γενώσκων ῥωμαίους πεζομαλουῶτας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πιτηδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτιπάτα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σελαμὶν, ἔτι ἢ καὶ πέρεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σιγὼ, τὸ τε ἰτάβυριον καλούμενον ὄρος, καὶ τὴν τιρεχάιας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς ἢ τούτοις, τὰ ὠδὶ γυμνοῖς τὸ λίμνην ἀπήλαια, κὴ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν ἀνετείχισε, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε πεσσαγορδομένου ἀχαβάρων πέτρου, καὶ σὶφ, καὶ ἰαμνιθ, καὶ μηρών. κὴ ἢ τοῦ γαυλανιτικοῦ, σελεύκειάν τε καὶ σωγάνην, καὶ γάμαλαν ἀχυρώσατο. μόνοις ἢ σεπφωρίταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι χρημάτων τὸ ἄπορους ὁρῶν ὄντας, καὶ πρόθυμους ὅτι τὸ πόλεμον δίκα πρόσχημα τοῦ, ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ λευΐου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς ἢ ἄλλοις ἱρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε ἢ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἐκ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγκαταστησάμενος ἀπάλιζεν. ἐπειτα σωμάτων ἀπήτησεν τὰ ῥωμαίων ἰσχὺν μιμήσεως, δι' πειθείας μᾶλιστα καὶ μελέτης τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπήγων τῇ χρείᾳ διανομάζων. τὸ ἢ δι' πειθὲς ἱρῶν πρηγνόμενον ἐκ ὀλιγίστους τῶν ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτι μᾶλλον τὰ στρατιὰν, καὶ πλείστους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιωτῶν ἢ, ἀπόδεικνυ διαφορὰς. καὶ τύπους μὲν ἐπέστησε δεκαδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχους, καὶ μὲν τύπις ἡγεμόσι πραγμάτων ἀδροτέρων ἀφηγουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων πρόσοδος, καὶ σάλπιγγος πρόσκλησίς τε καὶ ἀνακλήσις, πρόσβολάς τε κεράτων, καὶ πρόκαιρωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπερέρειν ἐκ ἐπείοντος, ἐν ἢ τοῦ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς πρόσχημα ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα ἢ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τοῦ ῥωμαίων ὑπερίσχον διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἱ δι' ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς πρόσχημα, πάσης ὀλίγα δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη ἢ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς κὴ τὸ πόλεμον ὑπερέχειν, καὶ πρὸ πρόσχεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπέχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, κὴ ἁρπαγῆς, ὅτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῦ βλάβην τῶν σωμηθεστάτων. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολέμους, παρ' οἷς ἂν ἀκριβὲς τὸ σωφρονεῖν ἔχωσιν οἱ στρατόμενοι. τοὺς ἢ οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἀπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεῷ χρῆσθαι πολεμίοις. πολλὰ τοιαῦτα πρόσωνῶν διετέλει, καὶ τὸ ἔτοιμον, εἰς πρόσταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πεζῶν μὲν ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς ἢ δισχίλιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς ἢ τούτων οἷς ἐπεπίστευτο μάλιστα, μισθοφόροι πρὸ πεντακισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. δορυφόρους ἢ πρὸ αὐτὸν ἔσχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἐπεφόρτιστο ἢ πολὺ τῶν μισθοφόρων τοῦ ἄλλου στρατιᾶς αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν γὰρ καταλεγέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις ὅπλα τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσι, τοὺς λοιποὺς ὅπλα συμπεμπόμενον αὐτοῖς τῶν ὑπηρετῶν κατέσχεν, ὥς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ἢ εἰς ἐργασίαν διηρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ ὅπλα πέμπουσιν ἀντιχαρίζεσθαι πρὸς τῶν ὁπλιτῶν τοῦ ἀσφάλειαν.

A certusque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Jotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Japha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur munivit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & B Seph, & Jannitæ, & Mero: in Gaulanitide vero Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischa-C lam, Josephi jussu per se muro cinxit Joannes Leviæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Josephus intererat, jubendo simul atqve opem ferendo. Qvin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparavit: quos omnes undiqve collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. invictam esse virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem urgente necessitate D despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita ut Rom. solent divisit exercitum, pluresqve fecit ordinum principes. Diversisqve militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, majorum rerum administratores dedit. Docebatqve signorum disciplinas, & provocationes revocationesqve buccinarum, & E principia cornuū, & circumductiones, & qvemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: qvæqve ad fortitudinem animi corporisqve tolerantiam pertinerent, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, usqveqvaqve Rom. referens disciplinam, & quod cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obF stinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, jam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neqve aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetis simorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites G bonam conscientiam gererent: qui vero per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseverabat. Et jam quidem quantum prælio parandum esset, conflatum erat. Nam LX. peditum millia, CCL. eqvites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atqve satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à civitatibus alebantur. Namqve singulæ quas enumeravimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atqve alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI.

ΚΕΦ. μγ.

De Josephi periculis & evasione, & Joannis Giscalæi malitia.

JOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leviæ filius, nomine Joannes, callidissimus, ac dolis plenus, & neqvitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirusqve fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaqve adversus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem vero levioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inventi audaciæ, primo quidem parvum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignavum ascisere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumqve peritia præstarent, hos eligebat: donec CCCC. virorum catervam congregavit, qvorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur jamdudum regendi milites cupientem, & majora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cumqve videret Josephum sua industria lætari, persvadet ei primùm, ut fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, uti caverent omnes apud Syriam Judæi, ut ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummoqve Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. Cumqve Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna ubertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumqve mittendo, infinitam summam pecuniæ congregavit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Deniqve existimans si Josephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperavit prædam vehementius exercere, quo multis rebus novis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Jamdudum autem rumores dissipaverat, qvod res Galilææ Josephus Romanis prodere cogitaret: multaqve in hunc modum ad ejus perniciem comparabat. Itaqve illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimaqve argentea pocula, & D C. aurei. Neqve hanc prædam occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Josephũ comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulisset, reponi res ablatas apud aliqvem ejus civitatis potentissimum jubet: paratus eas dominis opportunè remittere. Unde maximum ei periculum comparatum est: namqve raptores earum, qvia prædæ nullam partem

Διοικοῦντι δ' ἔτω τὰ ἰώσηπω τὰ κ' τ γαλιλαίαν, ἀθρόα νίσταταί τις ἐπίβουλ ἀνὴρ ἀπὸ γισχάλων, ὑὸς λευΐ ἰωάννης ὄνομα. πανοῦργός μὲν δολιώτατ τ ἀπιστημων, ἐν δ τοῖς πονηροῖς μάσιν ἀπάντων. πένης δ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἐπιμ μὲν ψεύδεσθ, δεινὸς δ ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενο τὸν ἀπάτην, καὶ ταύτη κ' τῶν φιλτάτων χρώμενο, ὑποκριτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατ. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, τρέφων δ τὰς ἐλπίδας ἐκ τ ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, ὕστερον δ ἀεὶ πλείονα. φρονῆσαι δ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν ἀλώτον, ἀλλὰ τοὺς ἀκμαίους σώματ, καὶ ψυχῆς εὐρώμαπι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι μὲν τριακοσίων ἀνδρῶν ἐφ συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν ἦσαν, οἷς ἐλαΐζετο πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ὑπὸ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐπῄρατο. ἤδη δ αὐτὸν στρατηγῶντα καὶ μείζονων ἐφιέμενον, ἔνθεα χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δ τὸν ἰώσηπον ὁρῶν αὐτὸ σφίσι καίροντα τῷ δεσπείᾳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχ ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ ὠφελῆ τῶν πλουσίων ἐκέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἅρα φυλάττωνται πάντες. οἱ κ' τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγχειρισμῷ, πέμπειν αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς μισθοφορᾶς ἐζητήσατο. σωσιούμ ὁ δ' ἐκ τυρίου νομίσματ, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπιπρασκε τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε εὐφορηκυίας, εἰς ἀπανίζοντας πεπλουτηκυίας, πολὺν καὶ μόνος, ἄπειρον τὴν ὠνὴν ἐσωρίαν χρημάτων, οἷς εὐθὺς ἐχρῆτο κ' ἐπὶ τῆς ἐργασίαν ὠθούμενος. καὶ στασιαζόντων εἰ καταλύσειε τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃστὰς παρεσκεύαζεν εὐπορώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζόντων κ' τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτο τὸν τ στρατηγὸν ἐνεδρεύοντα λοχήσας, ἢ παρορῶντα τοὺς λῃστὰς, διαβάλοι παρὰ τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφήμιζε πορρώθεν, ὡς ἅρα παρεσκευάσῃ ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπ, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς καταλυσιν τὸν ἀνδρὸς ἐπεμηχανᾶτο, καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ δαβαριτῶν κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, συνεδρεύοντες πολεμαῖον τὸν ἀρχίππα καὶ βερενίκης ἐπίτροπον, ἀφεῖλεντο πᾶσαν ὅσην ἦγε, ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθ ἐκπωμάτων ἀργυρῶν, ξενοί τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δ διαθεῖν κρύφα τὸν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς περιχαίας ἐκόμισαν. ὁ δ μεμψάμεν αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα σφῶν τῷ δυνατωτάτῳ τῶν περιχωριτῶν σώσειν, πέμψαι κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προσῳρούμεν, ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὑπὸ τῆς μηδεμιᾶς τυχὼν μερίδ ἐκ τῶν

ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἤ δ' ὃς τοσ- A
κεψάμενοι τ' Ἰωσήπου τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βα-
σιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώ-
μας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τ' Ἰώσηπ-
πον ὡς προδότην. ἐνέπλησαν ἢ καὶ τὰς πλησίον πόλεις
παραχρῆς, ὥς τι ἐκ τοῦ τὴν ἕως δέκα μυριάδας ὁπλι-
τῶν ἐπ' αὐτὸν συνοδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κ'
παρεκάλας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἀνεβόα, καὶ κατηλόγουν, οἱ ἦ, κρίειν τὸν προδό- B
την ἐκέκραγεσαν. παρώξυνε ἢ τοὺς πολλοὺς Ἰωάννης,
καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τὶς υἱὸς Σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς Τι-
βεριάδος. οἱ μὲν σὺν φίλοι καὶ σωματοφύλακες δ'
Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν δ' πλήθους ἔφυ-
γον, πλὴν ὀλίγων πάντες. αὐτὸς ἢ κοιμώμενος ἤδη
προσφερομένου δ' πρὸς ἀφανισμὸν, καὶ ὑπ' ἀνδρῶν
φοβηθέντων τῶν παρόντων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὴν
καθ' αὑτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώ-
των καταπλαγεὶς, προπηδᾷ, τὴν ἐσθῆτα περιῤῥηξάμε- C
νος μὲν τ' ἐσθῆτα, καταπασάμενος δ' τ' κεφαλὴν κόνιν, ἀντερεί-
ψας ἢ ἐπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ὑπολή-
σας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείων ἐχόντων, καὶ
μάλιστα παρεκάλουν οἰκτεῖραι. οἱ ἢ ἀπὸ τῆς χώ-
ρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐλάσσω φθό-
νου, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα δῆτον ἐκέλευ-
ον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. προσ-
ειλήφεσαν γὰρ ἐκ δ' χήματος οὐδὲν αὐτὸν δεινήσειν D
τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ ὅτι συγγνώμης παρεσομένης,
πάντα πεποιήκεναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ ἢ λεῖν ἡ ταπεί-
νωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος· καὶ τοὺς χιτῶνας
τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων ῥαπίσαι,
ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο.
εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα,
οὔτε ἀναπέμπειν ἀρχαῖα προσηξιούμην, οὔτε κερδαί-
νειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν Ἀγ-
ρίππαν, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῇ κοινῇ βλάβῃ. ἐρῶν ἢ ὠ E
παρεκάλεσεν μάλιστα τὴν ὑμετέραν πάλιν ἀσφάλειαν
δεομένῳ, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρήζου-
σαν ἀργυρίου, δεδοικὼς ἢ τῶν Τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις ἐφεδρευούσας τῇς ἁρπασμοῦς, κατα-
σχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν βοηθά-
λωμαι τεῖχος. εἰ ἢ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκο-
μισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ ἢ μὴ καλῶς
ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν ἐργάτην. ὅτι F
τούτοις οἱ παρεκαλοῦντο μὲν αὐτὸν ἀνδρῶν. οἱ
ἢ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ
διηπείλουν. καταλιπόντες ἢ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπ-
πον, ἀλλήλοις διέφεροντο. κἀκεῖνος ἤδη τῆς
ὠκείας μόνοις, ἦσαν ἢ οἱ παρεκάλουν ὡς τετραχισμέ-
νοις, πᾶσι τῷ πλήθει παῤῥησιαστικώτερον ὁμίλει. καὶ
πολλὰ τ' προπέτειαν αὐτῶν καταγελάσας, ἐκ μὲν τ' πα-
ρόντων παρεκάλει ἔφη τεκμήριον, ἀσφαλεῖσθαι ἢ ὅμως
καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἃ δὲ ὑπερῆν χρημάτων, ἐὰν ὁμο- G
νοῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παροξύνωσιν ἢ δ'
πορίζοντος. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τ' ἡπατημέ-
νων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωργισμένον. διακόσιοι ἢ ἐπ'
αὐτὸν ὥρμησαν ἐνόπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον
παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τούτοις πάλιν

accepissent, ægre ferentes, & perspicientes qvod
Josephus cogitaverat laborem suum regibus
condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibus-
qve prædicant Josephum proditorem esse: eo-
demqve tumultu civitates proximas repleve-
runt, adeo ut C. armatorum millia contra Jose-
phum prima luce concurrerent. Deniqve multi-
tudo qvidem, in circo apud Tarichæas congre-
gata, plurima per iracundiam conclamabat, par-
tim deponi, partim concremari vociferans prodi-
torem: plerosqve autem incitabat Joannes, &
cum eo Jesus quidam Sapphæ filius, tunc magi-
stratus Tiberiadis. Josephi igitur amici & satel-
lites, tantæ multitudinis incursu perterriti, o-
mnes præter quatuor diffugerunt. Ipse vero dor-
miens, prope cum jam ignis admoveretur exur-
git: & monentibus eum qvatuor qui remanse-
rant ut fugeret, neqve solitudine sua, neqve il-
lorum qvi contra se venerant copiis perturba-
tus, in conspectum illorum prosilit, veste discis-
sa, infusoqve capiti pulvere, averssisqve post ter-
gum manibus suoqve cervici gladio annexo. Hæc
autem amicos ei, maxime Tarichæas ad miseri-
cordiam commoverant. rustica vero plebs, & fi-
nitimorum, qvibus molestior videbatur, non si-
ne maledictis eum jubebant publicas proferre
pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex ha-
bitu ejus opinabantur, nihil eorum de qvibus
nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & im-
petrandæ veniæ causa fecisse omnia qvæ miseri-
cordiam provocarent. At illius ista humilitas
consilium præstruebat: & contra se indignantes
arte circumveniens, ut super his, unde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum
se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate
concessa, ego, inqvit, has pecunias neqve Agrip-
pæ remittere cogitabam, neqve in propria lucra
convertere. absit enim, ut amicum putem un-
quam, qvi vobis sit inimicus: aut qvæstum ex
re capiam, qvæ vos communiter læderet. Sed
qvia videbam ô Tarichеatæ, maxime civitatem
vestram munitionis egere, & ad extruenda mœ-
nia minus habere pecuniæ, timebamqve Tibe-
riensem populum, & alias civitates raptis pecu-
niis inhiantes, pedetentim eas retinere decrevi,
ut vos muro circundarem. Si hoc non videtur,
profero qvæ ablata sunt, & diripienda propono.
Sin rectè consului, bene de vobis meritum co-
ercetis. Hæc Tarichеatæ quidem ab eo dicta, cum
favore receperunt: Tiberienses vero cum aliis
depravando, insuper etiam minitabantur: utri-
que autem relicto Josepho, inter se litigabant.
Ille autem fretus jam secum sentientibus (erant
enim prope ad XL. millia Tarichеatæ) cum mul-
titudine liberius loqvebatur: multumqve in eo-
rum temeritatem invectus, ex præsenti quidem
pecunia Tarichеam ait esse muniendam. cura
autem sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ
sint civitates, nec enim pecunias defore, si con-
cordari velint in eos, unde parandæ sunt, & non in eum moveantur qui parat. Itaque tum alia
quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamvis frata recedebat: duo vero armatorum millia im-
petum in eum fecere, cumque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem

Josephus in hos qvoq; altera fraude utitur. cumque in summum tectum evasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, qvid peterent sibi præstari; voces enim se non exaudire confusas. omnia vero quæ juberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qvi secum otiose colloqverentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. qvos ille in intimas ædium partes inductos, clausa janua tamdiu verberavit, qvoad omnium viscera nudata sunt. circumstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cum subito Josephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. unde tanto terrore qvi minabantur affecti sunt, ut projectis armis aufugerent. Ob hæc Joannis etiam atqve etiam crescebat invidia, aliasqve nihilominus Josepho moliebatur insidias: morboqve simulato per epistolam postulavit, ut sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aqvis calidis uti permitteret. Josephus autem, qvia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos civitatis literas fecit, ut & hospitium & utensilia Joanni præberent. Qvibus ille potitus, biduo post cujus rei causa venerat agebat: & his fraude circumventis, aliis vero pecunia corruptis, ut Josephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas qvem Josephus custodiæ præposuerat. propere de insidiis ei scripsit: atqve ille accepta epistola, noctuqve itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem pervenit. Et cætera qvidem multitudo obviam ei processit. Joannes autem, quamvis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, qvod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandavit. Tiberiensibus autem à Josepho in stadium congregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerant loqveretur, missis armatis Joannes jussit eum interfici. Qvos cum jam nudare gladios perspexisset, populus exclamavit: atqve ita conversus ad ejus vocem Josephus, ubi ferrum prope jugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in qvo verba faciens cum populo steterat: ascensaqve inde navicula cum duobus satellitibus suis, qvæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites vero ejus, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Josephus ne bello intestino concitato, propter paucorum invidiam civitas consumetur, nuncium suis misit, qui eos moneret, ut proprix tantum saluti consulerent: neqve vero qvenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieverunt. qvi vero circum civitatem per agros habitabant, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Joannem veniebat. sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis jam civitatibus ad Josephum confluebant, & cum multa essent armatorũ millia congregata, qvi se adversus Joannem communem insidiatorem adesse clamabant: unaque cum eo civitatem qvæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Josephus, probare se qvidem eorum benevolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, qvam perimere. His vero, qvi de singulis civitatibus

A ἰώσηπ⊙, ἀπάτῃ δὲ τῇ περὶ χεῖ⊙ ἀμφ⊙ δὲ τὸ πῖ-
γος, καὶ τὴν δεξιὰ κατασείσας τ⊙ ἀκοὴν ἀφῃ-
ἔφη τινὰ ἀξίωσιν τυχεῖν, οὐδὲ κατ⊙ ἀκοὴν ἐ⊙
σύχνων. ἐπεὶ δ' ἀν εἰσῆλθόσαν πολλοὶ σὺν
Δαλεξάρῳ τῷ τῆς τοῦ ψεύσου ἐκεί⊙ κακί⊙ αἰτί⊙
τὰ ἀποῤῥητα· εἰ γνώσεσθαι σὺν τοῖς ἄλλοις
ὁ δ', συρράψαντ⊙ εἰς τὸ μυχαίτατον τ⊙ οἰκήμα⊙ καὶ τὸν
αὐλαῖον ἀπολείσας, ἐμαστίγου τοὺς ἐντὸς τῶν
αὐλάγχα γεμώσας, ἕως ἐκεῖνοι πάντ⊙ ὁμο-
λογήσαι, μακρότερα τοὺς ἐκτὸς ποιούμενο⊙. ὁ
δ' τῆς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἐπιφανεὶς ἐξαφίησι
τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπολλύοσιν ἐπιφέρουσι
κατάπληξιν, ὡς περιφανῶς τὸ ὅπλα φεύγειν. ἐκ⊙
τούτου ἰωάννης ἐπιτείνει τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν πέμ-
πειν ἐπιβουλὴν τῷ ἰωσήπῳ σκηψάμε⊙. ὁ δὲ τοῦτο
τὸ δι' ἐπιστολῆς, τ⊙ ἰώσηπον ἐπιτρέψαι ἐκ⊙
B αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι λου-
σιν. ὁ δ', ἔτι μὲν ὑποψίαν τ⊙ ἐπιβουλῆ⊙, χρῆ-
σθαι τ⊙ πόλει ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παρασκευὴν
φαγεῖν, ὧν ἀπολαύσειν μ⊙ δυσημέρας, ἐφ' ἑ⊙
διεπειράτευεν. ἐ τοὺς μὲν ἀπάτῃς τοὺς δ'
Δαφθείρων, ἀνεῴγθην ἀποδῆναι ἰωάννῃ.
πεῦται σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλ⊙ ὑπὸ ἰω-
θεράπ⊙, γράφει τὰ κατ' τὴν ἐπιβουλὴν
C τείχος. ὁ δ' ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, σ
νυκτὸς ὁδεύσας, ἑωθινὸς παρῆν τιβε
τὸ μὲν ἄλλο πλῆθ⊙, ἀσπάζ⊙ται ἰωάννη
τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτῷ, δύ
πινὰς τῶν γνωρίμων, ὑποκείναι τὴν ἀθετ
κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγ
εἰς τὸ στάδιον τὸς πλείους ἀθροίσας ἰώσηπ⊙ ἐκ
Δαλέξῳ τοῦτ' ἐπιστελλόμενον, ὑποπέμψας
D τας, πεῤῥαπτεῖν αὐτὸν ἀνελεῖν. τύπτειν τε ξίφη σ
τας ὁ δῆμ⊙ πεῤῥιδὼν ἀνέβοησεν. πρὸς δὲ τὴν βο
γὴν ἰώσηπ⊙ ἀπιστραφεὶς, καὶ θεασάμε⊙ ἀπὸ
σφαγὴς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν
εἰσῆκει δ' δημιογρῶν ἀπὸ βουνοῦ τινὸς ἐξα
ὑψ⊙. καὶ παρορμῶντ⊙ ἀπὸ τούτου σκάφ
δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀ
οἱ στρατιῶται δ' αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα
E ἀπὸ βέλων ἐχώρει. ἔνθα δείσας ἰώσηπ⊙ μὴ
κινηθέντες ἐμφυλίῳ δι' ὀλίγων φθόνου σ
πόλιν, πέμπει τοὺς σφετέρους ἀγγέλλων, μένη
ἐν τ' αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δ' κτείνειν τινὰ
ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τοῦ σ
πειθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δ' ἀνὰ τὴν περὶ
πυθόμενοι τάχιστα ἀπὸ βέλλην, καὶ τὸν συσκ
θροίζοντο κατ' ἰωάννου. φθάνει δ' ἐκεῖν⊙ εἰς
φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δ' ἐκ⊙ τὸν
F την οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυ
ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρῆσαν σφᾶς ἐπὶ ἰωάννου τ
κοινὸν ἐπίβουλον ἑ⊙ῶν. συγκατέβλεζαν δὲ αὐτ
καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δ' ἀποδεχόμ
αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὐνοιαν, ἔφη δ' τὴν ὁρμὴν
χαιρώσειν σωσαι τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖνε
G πεσσαρούμε⊙. ἐκλαβὼν δ' τινὰς ἀφ' ἑκάστης πόλε⊙

συνεφεσῶτας ἰώσηπ@ κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ ἀνε- A cum Joanne rebellassent, nominatim exceptis,
δείκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημοῦ, καὶ διὰ κηρύκων ἀ- qvippe alacri animo suos qvisqve populus indi-
πειλούντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης αὐτὸ καταλύσειν cabat, præconum voce denunciabat, intra quin-
τὸ ἰωάννην, τάς τε οὐσίας διαρπάσαι, καὶ τοὺς οἰκέτας ἅμα qve dies eorum qvi Joannem non reliqvissent,
τοῖς ἡγεμόσι καταφλέξειν, τρισχιλίους μὲν ἀπίσησεν αὖθις, patrimonia diripienda, domosqve eorum cum
ὁ φθάσαντας τὰ ὅπλα φεύγοντας τοῖς ποσὶν ἐρείψαν αὐτοῦ. σὺν ἢ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ἢ ὅσον εἰς familiis exurendas. Et tria qvidem millia statim
διχιλίους σὺρων φυγάδες, ἀνέστειλεν ἰωάννης πάλιν εἰς ab eo revocavit, qvi profugi ante pedes ejus ar-
τοὺς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύ- B ma projecerunt. cum reliqvis autem Joannes
φα γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων prope mille Syris fugitivis, transtulit se iterũ in
τὸ ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in
οὐδέπω τύραννον ἐλόμενον τὴν μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. τύραννος ὁ μὲν δημῶ λεὼ προφάσει, Hierosolymam clam missos, Josephum accusa-
εὐ προσέχον δέ, οἱ δυνατοὶ ἢ κῦ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόν- bat, qvod magnum exercitum collegisset: jamqve
των τινὲς λάθρα τοῦ ἰωάννη χρήματα πρὸς συλλογὴν nisi præveniatur vi, tyrannus metropoleos ven-
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς ἰώσηπον. turus esset. Verum ea populus quidem præsci-
ἐψηφίσαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς C ens negligebat: livore autem potentes, nonnul-
στρατηγίας. ἃ μὴν ἠξίουν ἀποδοῦναι τὸ δόγμα. διχιλίους lique magistratuum clam pecunias ad compa-
ἢ κῦ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφα- randos mercenarios milites misere Joanni, ut per
νῶν ἄνδρας ἐξέπεμψαν, τόν τε ἐξ νομικοῦ ἰώσηπον, καὶ ἀνα- eos bellum cum Josepho gereret. decretumque
νίαν τὸν σαδδουκὶ, καὶ σίμωνα, καὶ ἰούδην ἰωνάθε, πάντας inter se conceperunt, quo idem Josephus mili-
ἀκμὴν δυνατωτάτους, ἵνα οὖ πως τὴν πρὸς τὸν ἰώσηπον εὔ- tum administratione decederet: non tamen id sa-
νοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν φθάνῃ, λόγον tis esse credebant, ideoqve duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, jurisperiti filium Joazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Judam Jonathæ filios, omnes eloqventia
ἐνέγκειν εἰὼν αὐτόν. εἰ ἢ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ validissimos: ut eorum scilicet monitu averte-
χρῆσθαι. ἰώσηπον ἢ φθάνειν μὲν στρατιὰν ἐπιστέλ- D retur ab Josepho benevolentia multitudinis: &
λεσαν οἱ φίλοι. τὴν ἢ αἰτίαν, οὐ προσεδήλουν, ἅτι δὴ siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur
τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προ- eum rationem reddere: sin remanere contende-
φυλαξαμένου, πόλεις ἓξ ἀμάχους πρὸς τοὺς ret, pro hoste haberent. Amici autem Josepho
ἀμφέρους ἀπίσησαν ἐλθόντας, σὺν φωνῇ τε καὶ γέ- militem qvidem ad eum venturum esse perscri-
μασι καὶ γηχαλα, καὶ τιβεριάς. τάχεως ἢ καὶ ταύ- pserunt, causam vero non indicaverunt, qvoni-
τας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειροκμήτῳ στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν am secretum fuit inimicorum ejus consilium: un-
τοὺς δυνατωτάτους, ἀνέπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς E de factum est, ut qvia præcavere non potuit,
οὓς ὁ δῆμ@ ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς qvatuor statim civitates ad inimicos transirent:
ὥρμησε τοὺς πρέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tibe-
ἀπέδρασαν. ἰωάννου ἢ τὸ λοιπὸν ἐντὸς ἓξ γηχάλων rias: quas tamen continuo sine armis recepit.
τείχους, ὁ φθὼ ἰώσηπον φόβ@ ἐφρούρει. καὶ μετ' captos autẽ qvatuor duces consiliis armatorum-
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέβη πρὸς ἀγρίππαν qve fortissimos, remisit Hierosolymam: contra
μένων τῶν ἔνδον ἀφείπασαν τὴν βασιλέα. καὶ ἃ μὲν μὴ quos populus haud mediocri indignatione com-
καταντήσαντες ἐφ' ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν motus, & ipsos, & a qvibus præmissi fuerant, in-
φθάσαντες ἵππων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν F terfecisset, nisi ante fugissent.

φθάσαντες, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν ἢ ἡγε-

CAP. XXVII.

μόνη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀποστασία ἰούδα. ἐκπε- IOannem vero jam intra muros Giscalæ, Jose- Tiberias a Josepho recuperatur & Sepphoris.
μφὼς ἢ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅτι σίτου συλλο- phi timor custodiebat. Et paucis diebus post
γήν, οὔτε μόν@ ἐξορμᾶν ὅτι τοὺς ἀποστάντας, οὔτε iterum rebellavit Tiberias, habitatoribus Agrip-
μένειν ἐτόλμα, δεδοικὼς μὴ βραδύνοντ@ αὐτοῦ, pam regem vocantibus. Et cum ille constituto
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν. οὐ- die ad eos non venisset, pauciqve Rom. eqvites
δὲ γὰρ τὴν πόλιν ὅπως ἐνεργὸν ἔχειν ἐμέλλον, ἐπέ- ibi tum comparuissent, à Josepho defecerunt.
χοντ@ σαββάτου. δόλῳ ἢ βουλευθεὶς ἐπινοεῖ τοὺς G Hisqve apud Taricheas cognitis Josephus, qvi
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀποκλεί- milites frumentatum miserat, neqve solus egredi
σαι κελεύσας, ὡς μὴ παρεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα contra desertores, neqve se continere patieba-
τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ ἢ ὅπλα τῆς λίμνης σκάφη πάντα tur, metuens ne dum ipse tardaret, regii civita-
σωμαθρόισας, διακόσια ἢ καὶ τριάκοντα εὗρεν, καὶ tem occuparent. nec enim postero die obstante
ναῦται ποταμίων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τεί- sabbato qvicquam facere poterat. itaqve dolo
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ ποσοῦτον ἀπο- eos, qvi se deserverant circumvenire cogitabat.
σχὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσου σωισθῆναι οὐ ῥάδιον ἦν, κενὰς Et portas qvidem Tarichearum claudi jussit, ne
τὰς ἀλιάδας, μεστὰς ὁρᾶν ὅλων ἐκέλευσεν. αὐτὸς ἢ quis consilium suum illis proderet, contra quos
μόνους ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων, suscipiebatur. omnibus autem scaphis qvas in

lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, qvaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem navigat. cumqve tanto ab eo distaret spacio, unde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens,

propius ut conſpiceretur acceſſit. Qvem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu pertenti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma projiciunt: manusqve ſupplices agitantes, ut civitati parceret precabantur. Joſephus autem, poſtqvam multis eos minis & exprobrationibus caſtigavit: primum qvod bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas ante conſumerent, inimicorumqve vota complerent: deinde, qvod ſecuritatis ſuæ, curatorem de medio tollere properarent, civitatemqve non erubeſcerent ſibi claudere, qvi eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus intervenientibus amicitiam cum civitate firmaret. Itaqve ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in unam receptis naviculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire juſſit, maxime nobiles, velut illi qvoqve fidem ſibi præbere deberent. Deinde novas cauſationes excogitans, alios inſuper atqve alios obtentu fœderis evocabat: utque mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus navium repletarum imperabat: quoſque avexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, qvæ DC. haberet viros, duoqve millia popularium comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliqvis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Joſephus volebat occidere: ſuorum vero ſatellitum qvendam Leviam egredi juſſit, qvi Cliti manus abſcinderet. Cum vero is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eaqve cauſa indignari Joſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſumqve velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, ut ſaltem unam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Joſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, levam ſibi truncavit, tantus eum timor Joſephi invaſerat. Ita tunc Joſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociavit. Paucis autem diebus poſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnemque prædam conqviſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad benevolentiam revocare.

CAP. XXVIII.

Qvomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparaverint. deqve Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, jamq; ab inteſtinis diſſenſionibus qviescentes, adverſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qvi non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multaqve bellica inſtrumenta, perqve omne oppidum ſagittæ, aliaque arma fabricantur: & exercitationibus juſſis manus juvenum operam dabat. Erantqve univerſa plena tumultus, magnaqve triſtitia moderatos occupaverat: multique futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtaque pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus

Ἄγχου ἐφῆναι σεσοφῆσθαι. Ἰωσὴφος μὲν οὖν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπιβλασφημούντας οἱ λίθους, καὶ λίθοις ἐκπλήξας πάντα τὰ σκάφη γέμοντα ὅπλων ἐξέφυγεν ἱκετηρίας ὄντα. καὶ καταστοχάσας ἱκετηρίας φοιτᾶν τὰς πόλεις. ὁ δὲ ἰώσηπος πολλὰ λοιδορήσας μὲν αὐτούς, καὶ κατονείδισας, ὅτι πρῶτα μὲν ἄρξαντες τοῖς ῥωμαίοις πόλεμον, ἐν ᾧ τὴν ἀσφάλειαν μεγαλαυχοῦσιν τῷ ἰσχύι, καὶ τὰς ἐπιτειχίσεις ταύτας τῆς ἐχθροῖς, ἔτυπτε τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, ἀναρπάσαι αὐτοὺς ἀνύδουσι, καὶ κλεῖσαι σὺν αἰδοῖ τὴν πόλιν αὐτῶν τοῖς τειχίσμασι, μεσοδόχεις τοὺς δοκησοφούς ἔφασκε, καὶ δὶ μὴ βεβαιώσαιτο τὸν πόλεμον καταβαίνειν ἢ ἐνθένδε δέκα τῶν πρεσβύτερων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἀλιάδων ἀνήγαγε παρ' ἑαυτόν, πιστήσασθαι δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύσας μεσοπλεῖν, ὡς παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν, σύντομον κομιστέρας σκήψεως ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλαις ἀφορμαῖς σωθῆναι μεσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πλοίων μέρη, λάθρα τύχοις εἰς τὰς πρώτας ἀφορμὰς πόλεις, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον μέχρι πάντα μὲν τὸν βυθὸν ἔσεσθαι εἰς ἐξακοσίους, ἢ διχιλίους τῶν ἀπὸ δήμου συλλαβόν, ἀπήγαγεν φεσιν εἰς πρεσβείας, βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, ἵνα μάλιστα τὸ δοκησόσεως, κλῆσόν τινα, καὶ ἀγωλουτῶν εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τὸ ἐγκλῆμα, ὁ δὲ ἀνελεῖν μὲν ἐδένα μεσοῆκεν, λαβίσαι δέ τινα τῶν αὐτῶν φυλάκων σκέλος ἐκέλευσεν, ἵνα δοκησῇ τὰς χεῖρας δὲ κλεῖσαι. δέους δὲ σκῆνος, εἰς ἐχθρὸν τὸν δοκησόσεσθαι μένος, οὐκ ἔφη. σχετλιάζοντος δὲ τὸν ἰώσηπον ἐπὶ δὲ σκάφους ἑκλεῖσθαι ἑρῶν, καὶ σφυμαμένου δοκησθῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιμωρίαν, ἐκέλευε δοκῆς ἀκτῆς τὸν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταπλεκτῶ. κἀκείνου καταπευσαμένου, ἐφ' ᾧ τὸν ἑτέραν αὐτὸς δοκῆψειεν ἑαυτῷ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὸν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ἦλθε αὐτὸν μεσῆκεν. τότε μὲν δὴ κενοῦς σκάφεσι καὶ δορυφορίᾳ ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλεσπασάμενος, σὺν τὸν πιεζόμενα μεσοῆκεν. μὴ ἡμέρας ἕλκος, γαλαῖα σεφωμένης σωματοῦσιν ἕλκη, ἐπιτρέψαι μὲν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωναγαγὼν μὲν τὰ πάντα, τοῖς δημόταις. δέδωκε, τοῖς τε κῆ σεφωμένοις ὁμοίως καὶ πιεζόμενα. καὶ γὰ κἀκείνους χρησάμενος, νουθετήσας διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ δοκόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς ἕνειαν μεσῆκεν.

Κεφ. κδ'.

Τὰ μὲν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἐπέπαυτο κινήματα, τῇ τὲ ἐμφυλίων πανσαμένων θορύβων, καὶ τοὺς ἐσωμένους ἑτέρα πάντα ἐδασκαλάς. ἐν δὲ τοῖς ἱερσολύμοις, ἄνανός τε ὁ δεξιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν τινες τὰ μεσῆκοντα ἐφρόνουν, τὸν τεῖχος ἐπισκάζοντες, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ λίθος πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐκαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀπάντας δὲ γυμνασίους τὸ τῶν νέων σύστημα, καὶ μεσὲ λεῖ πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφερε τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ τοὺς μέλλοντας πεσεσεῖσθαι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμοὶ δὲ τοῖς μεσῆκην ἀγαθῶσι δύσφημοι. τοὺς δὲ τὸν πόλεμον ἐκάψασι, ἐκτ-

ἐχετλιάζοντες πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πό- A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: sta-
λεως πρὶν ἁπλῶς ἁμαρτάνους ἐοῖον ἀπολουμένης. tusque jam tunc qvasi perituræ civitatis erat, an-
ἀνάνῳ γὰρ μὲν φροντὶς ἦν, κατμικρὸν ἀφισαμένῳ τῆς teqvam Rom. venirent. Ananoautem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, qvos Zelotas vocabant, amentiam ad utiliora convertere: qvi tamen victus est, & qnis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis novarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conversus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: jamqve tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis adversus eum militibus magistratuum, ad latrones qvi erant Masadæ, cum his qvos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alii ejus inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo, ut magistratus ejus gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Judæorum quidem res ita habebant.

τὰς πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πό- A
λεως πρὶν ἁπλῶς ἁμαρτάνους ἐοῖον ἀπολουμένης.
ἀνάνῳ γὰρ μὲν φροντὶς ἦν, κατμικρὸν ἀφισαμένῳ
τῆς τῶν πολεμίων παρασκευῆς, καὶ ψυχὰς πρὸς τὸ συμ-
φέρον τοὺς τε στασιαστὰς, καὶ τὸν τῶν καλουμένων ζη-
λωτῶν ἀφροσύνην. ἥττητο γὰρ βίᾳ καὶ τοῖς ἔξω δίκ-
λους ἔσχε δηλώσομεν δὲ καὶ τοῦτον ἀκριβέστερον τὸν
τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίαν ὁ γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων
συναγείρων· ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς B
εἰκίας ἐπῄρχετο τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα
κατηκίζετο, δῆλον τι λοιπὸν ἤδη πρᾶγμα τὴν ἐρχομένην
τυραννίδα. πεμφθεὶς δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου καὶ τῶν
ἐρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς σικαρίους ληστὰς, μεθ'
ὧν ἦν ἔφυγε· καὶ μένων ἐν τῇ μασάδᾳ μετὰ τῶν ἄλ-
λων ἀναιρέσεως μελλόντων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν,
ὡς τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους ὑφ' ὅλον τὸν πλῆθος τῶν
φονευθέντων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀ- C
θροίσαντας ἐμφρούρους τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν
καὶ ἰουδαίων ἐν τούτοις ἦν.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

ΚΕΦ. α.

De Vespasiani ducis adventu, & clade duplici Judæorum.

NERONEM autem, ubi res apud Judæam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor invadit: aperte autem superbiam simulans ultro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia, quam virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperii tristiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis agitabatur mentis ejus perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet orientem, qui una & Judæos rebellantes exciseretur, proximasque his nationes finitimi morbo correptas antecaperet. Invenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susci-pere posset, virum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. jam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatemque illius cum peritia stabilem cernens, obsidesque fidei liberos, eorumque florem manus esse paternæ prudentiæ, jam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consvevit. Ille autem protinus ex Achaja, ubi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, ut inde quintam itemque decimam legiones moveret. ipse vero transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam pervenit, ibique Romanas vires, multaque à vicinis regibus auxilia congregavit. At Judæi post malam Cestii pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίων πλαίσματα, λύπη θεῖα μὲν ὡς ἄνευ ἐκπλήξεως ἐμπίπτει ἐφοβήθη. φανερῶς δ' ὑπερφρονεῖν ἐσεσωρίζετο, στρατηγεῖν μᾶλλον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου δρᾶσιν γεγενῆσθαι τὰ συμβάντα λέγων. πρέπειν τε ἡγούμενος αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖσθαι τῶν συνθρωπῶν, καὶ δοκεῖν ἅπαντας ἐπάνω τῶν ψυχῶν ἔχειν, διελέγχετο μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φροντίδων. σκυθρωπὸς δ' ἦν τινι πιστεύσαι πονούμενον τῷ ἀναπαύλῃ, ὃς τιμωρήσεσθαι μὲν τὰ Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεσθαι δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συνιστάμενα, μόνον δ' ἐφίεσθαι σὺν εὐστασιάστῳ τῆς χρείας ἀναλογούσης, ἢ τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τῇ ἀπὸ νεότητος στρατιᾷ ἐγγεγηρακότα, καὶ προκαταλαβόντα μὲν πάλαι βωμαίοις τὰ ἑαυτέρων, ὑπὸ γερμανῶν πεφοβημένων, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις Βρεττανίαν τοῖς λανθάνουσιν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τὸ πατρὶ κλεινὸν παρέσχε χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτα γὲ δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σφαλερὰν μεθ' ἑμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ τὴν πίστιν αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὅμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρας πατρῴας σωτηρίους, τάχα καὶ θεῖ τῶν ὅλων ἤδη δι' αὐτοῦ προοικονομουμένην, πέμπει τὸν ἄνδρα διαλαμβάνοντα τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὅλῃ συρίᾳ στρατευμάτων, οὐ λαὸς τὸ ἐπέκεινα εἶα κελεύουσιν οὐ ἀνάγκαι μειλιχόμενός τε, καὶ προσταττόμενος. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εὐθὺς σὺν τῷ υἱεῖ, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξάνδρειας, τὸ τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζῇ εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, καὶ πάσας τε φωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνοὺς ὅσους τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

ΚΕΦ. β.

Ἰουδαῖοι δὲ μὴ τὴν κατὰ κεστίου τροπὴν ἐπηρμένοι τε ἀδοκήτως δυσπραγίας ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ἐκ πα-

ἐκπε-

ὀκνοῦντες τῇ τύχῃ, προσωτέρω τὸν πόλεμον ἐξήγαγον. πάντων γοῦν δι' ἡσυχίας ὄντων ἠθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ἐστὶν ἀρχαία, τῶν ἱεροσολύμων εἴκοσι καὶ ἑπτακοσίοις σταδίοις ἀπέχουσα, αἰεὶ δὲ μίσους ἰουδαίοις γεγονυῖα· διὸ καὶ τότε τὴν πρώτην ὁρμὴν ἐγγὺς ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλλ' οὐ τὸ καρυφαῖοι καὶ σώφρονες, ὕπαρ τε ὁ πρᾶκτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος πίλας, πρὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐπετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν σχεδὸν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε αὐτόμου πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν αὐτώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ τῆς ὀργῆς σωφρονέστερον ἐδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὥρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ αὐτώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἐφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ὕστερος πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν πόλεμον ὑποδέξασθαι τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς θᾶττον τοῦ τείχους ὠθουμένους ἀνέστειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείρους γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοι τε πρὸς ἐνωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους ἀκαιότερον ἀπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δίωξιν καὶ νόμασι πάντα πειθομένους ἀντιπαρατασσόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεπαράχθησαν αἱ πρώτῃ φάλαγγες, ὑπὸ τὸ ἵππον τρέπον, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ὀπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις προεπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τῆς τῶν ἱππέων ἐκβολῆς ἔξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ λεῖπον πλῆτο, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ἐδῃ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργήσαν, πλεῖστον ἠρίθμησε τῶν ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ δρόμου συνειλεγμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δὲ ἄλλους ὅπῃ τρέποιντο κυκλούμενοι, καὶ προελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἰδιον πλῆθος ἐρημίαν ἔδοξε τὰς ἀμηχανίας καταφαίνειν, ῥωμαίοις δὲ ἐν τοῖς δύπαγίαις καίπερ ἄπειροι ὄλεθροι τοῦ πολέμου, καὶ προσδοκίαν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πλοῖσμασιν, αὐδοῦ τὸ φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δύτυχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δήλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῶν ἰουδαίων δρυθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ τραυματίαι τὸ πλέον σωθέντες προεπεμφθησαν τῶν ἡγεμόνων νίκην τῆς ἰδιμαίας εἰς πολίχνιον τινὰ, σκιλλοῦς καλούμενον, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ ῥωμαίων ὑπὸ τῆσδε τῆς προθυμίας ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτην συμφορὰν κατεπένθησαν τὰ φρονήματα, μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγαγε τοὺς πολεμίους, ὑπερορῶντες τε τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐδέλεαζοντο τοῖς πρότερον καταρθώμασιν ὑπὸ πολυτλοῦς δδύπερον. ἀμελοῦντες γοῦν οὐδὲ ἔσω ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὸν δυσφημον πᾶσιν ὑπισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολὺ πλείους ἐπελινδρόμουν ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα. παρῆσαν δὲ αὐτοῖς μὴ τὰ ἀπηρείας, ἢ τὰ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλασσώματα, ἡ πρότερα τύχη. τὴν γὰρ αὐτωνίου τοὺς παρόδους προλοχίσαντος,

A fortuna eos exagitante perciti, bellum ulterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt civitas antiqva, DCC. & XX. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Judæis ſemper inviſa: qvæ res fecit, ut etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Johannem Eſſenum. Aſcalon vero validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua pene præſidiis. una enim cohors eam peditum, & una equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius vero (nec enim eorum fore impetum neſciebat) eqvites jam ex civitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murumqve properantes aggredi refrenavit. Itaq; Judæi, qvi cum peritioribus imperiti, & pedites cum eqvitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leviterque armati cum inſtructis, pluſqve indignationi qvam conſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam ut ſemel eorum primæ ab eqvitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo urgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus eqvitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qvi fuit plurimus, totusque habilis equitantibus: qvod quidem Romanos juvit, ut magna cæde Judæos proſternerent. nam & fugientes prævertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii vero alios qvocunqve ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facile jaculis opprimebant. Et Judæis quidem propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. vero licet ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res adverſas ſuperare certantes, dum pudet cito fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſpere agerent minimè delaſſati, ad majorem uſque diei partem pugnam protrahunt: donec Judæorum quidem peremptа ſunt X. millia, duoqve duces Joannes & Silas: cæteri vero plerique ſaucii, cum Nigro qui unus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugere. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Judæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multoq; magis eorum dolor incitavit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum jaceret, priſtinis rebus felici er geſtis ad cladem alteram illiciebantur. deniqve parvo tempore intermiſſo, qvod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctisqve aggregatis viribus, majore cum indignatione multoque plures Aſcalonem recurrebant: eadem ſe præter imperitiam aliaqve belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua tranſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

ex improviso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri vero omnes aufugerunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & qvoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cujusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius vero cum suis ne vel moras circum turrim, qvæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum vivum relinqverent, ignem muro supponunt, turriqve inflammata, Rom. qvidem exultantes recedunt, qvasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus evasit: triduoqve post sociis cum fletu eum ad sepulturam investigantibus sese ostendit, gaudioqve inspérato replevit omnes Judæos, tanqvam Dei providentia dux eis in posterum servatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaqve felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) ubi etiam adventum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem civitate occurrerunt ei Sepphoritæ cives oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia soliciti, quam Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasqve junxerant, præsidiumqve militare susceperant tunc quoque benignissimè duce susceptо, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Qvibus interim Vespasianus præsidii causa poscentibus, eqvitum peditumqve tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Judæi commovere tentassent, non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri civitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusqve gentis futuram præsidio.

ἐξ ἀδόκητοι τ ἐνέδρας ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τ ἱππέων πρὶν εἰς μάχην σωπάξασθ κυκλωθέντες, πάλιν πεζοὶ σι μᾶλ ὑπερ ἑκατὸν χιλίους. οἱ λοιποὶ δ πάντες ἐφυγον σὺν οἷς Ἐνίγερ, πολλὰ κ τ Φυγὴν δ' ἐπιδείξ μᾶλ ἔργα. συνελαύνον δ' ἐν πεφευγμένων τ λεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὴλ κα μᾶλλ. οἱ δ περὶ τ ἀντώνιον, ὡς μηπ τρέβοιντο περὶ πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ ἡγεμόνα, γ γυναικότατον τ πολεμίων εἶδόσαν, ὑπεκπηδᾶσ τ τεῖχ. φλεγομένου δ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀνεχω ρουσι μεγάλ ὡς διεφθαρμένου καὶ νίγερ. ὁ δ τὸ μυχαίτατον τ φρουρίου ἀπήλαιον κατακληθεὶς ὑ τ πύργου διασώζεται, καὶ μετ ἡμέρας τρίτ τ μετ ὀλοφυρμῶν παρὸς κηδεύσαι αὐτὸν ἐρέσθαι ὑπ φθάνεται. παρελθὼν δ, χαρᾶς ἀνελπίστ πάντα ἐπλήρωσεν ἰουδαίους, ὡς προνοίᾳ θεοῦ σωθεὶς αὐτ στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Judææ.

DUæ sunt autem Galilææ, qvæ superior & inferior appellantur, easqve Phœnice & Syria cingunt. Discernit vero ab Occidente Ptolemais territorii sui finibus, & qvondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui conjuncta est Gaba civitas eqvitum, qvæ sic appellatur, eo qvod equites ab Herode rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usque ad flumen Jordanem. Ab Oriente vero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qvi etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem ejus tractus Tyro, itemqve Tyriorum finibus terminatur. Inferioris qvidem Galilææ longitudo à Tiberiade usqve ad Zabulon, qvi vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet a vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersabeu: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca vicum, qvi terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero ejus à Thella vico Jordani proximo usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine

ΚΕΦ. γ.

Ὅτε τασιανὲς δ τὰς δυνάμεις ἀνελαβεν ἐπ ἀντιοχείας, ἢ μητρόπολις ἐστὶ τ συρίας, μεγίθ ἕνεκα, καὶ τ ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτην ἀπὸ τ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα πανταχ μὲ πάσης τ ἰδίας ἰσχύ. ἐκδεχόμενον αὐτὸ τὴν ἄφιξ καὶ ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφ, ὅτι πτολεμαΐ δ. ἠπείγετο. καὶ κ τοῦτον ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ πόλε τ γαλιλαίας σεπφωρῖται νεμόμενοι, τῶν τῇδε ἐφέλκυ φρονοῦντες. οἱ καὶ τ ἑαυτῶν σωτηρίας, & τῆς ῥωμαί ἰσχύ. σὺν ἀσφαλείᾳ, πρὶν ἀφικέσθαι σὺν τ στασιαστ κεσίῳ γάλλῳ πίστις τε ἐδόσαν, καὶ δεξιὰς ἐλάβο παρεδέξαντο φρουράν, τότε μὲν φιλοφρόνως ὑ δεξάμενοι τ ἡγεμόνα, εὐθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπ ἔχοντο κ τ ἐμφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀ ξιώσοντι, πῶς πρὸς ἀσφάλειαν ἐπιτῆς τε καὶ πίστ ῥωμαίοις δώσουσιν, ὅσους ἀνδρίζεσθ κατοχόμαις, ὅπλ δοῦσι ῥωμαίοις ὑπερασπιεῖν ὑπελάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρ ἐδόκει τ κινδύνημα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμ ἀφαιρεθῆναι τ σέπφωριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τ γαλ λαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ ἐπικτισμένην χωρίῳ, κ φρουρὰν ἔλου ἐθνους ἐσομένου.

ΚΕΦ. δ.

Τὸ δ' ὅσους τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω καὶ τὴ κάτω προσαγορευομένην, περίχει μὲν ἡ φ νίκη καὶ συρία. διορίζει δ' ὁπὸ μὲν δύσεως πτολεμαΐς, τοῖς τ χώρας πέρμασι, καὶ κάρμηλ πάλαι μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δ' τυρίων ὄρ. ὡ προσ ἔχει κάμαλα πόλις ἱππέων, οὕτως ἀγορεύομένη, ἀ τοὺς ὑφ' ἡρώδου & βασιλέως ἀποστελλομένους ἱππ ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, σαμαρείς πρ σκυθόπολις μέχρι τ ἰορδάνου ῥεέθρων. πρὸς ἑω δὲ ἵππη τι, καὶ γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ γαυλανίτις αὐ τῃ, καὶ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσαρ κτια δ' αὐτῆς τυρῳ τε καὶ τυρίων χώρᾳ περατοῦ. πρ δ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ τιβεριάδ μέχρι χαβουλώνης. ἐν τοῖς δὲ γαλλίοις, πτολεμαΐς γ των τὸ μῆκ ἐκτείνε. πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλου μέχρι βηρσάβης, ἡ καὶ τ ἄνω γαλιλαίας ἐκ εὐρ ἀρ χὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δ' τῶν τυρίων γ ἐρίζει. μηκύνεται δ' μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θελλὰ κω μης ἰορδάνου γείτονος. πλικαῦ δ' ὅσαι τὸ μῆκ καὶ π

καὶ ποσὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένας, ἀεὶς πᾶσαν ἀπὸ πολέμου πεῖραν ἀντέχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ παίδων, καὶ πολλοὶ πάντη Γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δουλία πώποτε τοὺς ἄνδρας, οὔτε λεπτανδρία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ ὕδατος, καὶ δένδροσι παντοίοις καταφυτος, ὡς ἐπὶ τῆς ὑπαθρίας ἀεσκαλέασται, καὶ τὴν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. ἀεσαποκήπουν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος, πανταχοῦ πολυάνθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀεὶς τοὺς μυρίους ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δὲ καὶ τοῦ μεγέθους τὴν ἐλαττώσαν τῆς περαίας Γαλιλαίαν, ἀεπέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ἄλη, καὶ συνεχὴς ἐστι καρποφορος. ἡ περαία δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ ἀραχνία τὸ πλέον, ἀεὶς τὰ καρπῶν ἡμερῶν αὔξησιν ἐπιτηδεία. τὴν μὲν μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδροσι καταφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαφερόμενη χειμάρροις τε πολλοῖς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἄλις, ἅπαντι σχεδὸν θέρους φθίνοντι. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς Πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ Φιλαδελφίας μέχρις Ἰορδάνου. καὶ Πέλλη μὲν ἡ ἀεπιρήκαμεν, τὰ ἀεὶς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ ἀεὶς ἑσπέραν δὲ Ἰορδάνης, μεσημβρινὸν δὲ αὖ πέρας, ἡ μαναβῖτις, καὶ ἀεὶς ἀνατολὰς, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίπολις. ἀεὶς δὲ, Φιλαδελφίαν, καὶ γεράροις ἀποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ἐστὶ, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γιναίας ὄνομα κώμης, ὑπολήγει τῆς ἀκροβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διαφορεῖ. ἄμφω γὰρ ὀρειναὶ καὶ πιδώδεις, ὡς τε γεωργίαν μαλθακὴν, καὶ πολυφόροις, καταδένδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσαί. ἀεσπέρδεται γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσει θαλάσσιος, ὄντας δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφορεῖ ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὸ κτῆνος πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφορεῖ. μέγιστον γὲ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πλῆθος ἀνδρῶν ἑκατέραν. μεθορίζει δὲ αὐτῶν ἡ ἀνουαθ βορκέως ἀεσαγορευομένη κώμη, πρὸς αὐτῇ δ' ἰσδαίκης, τὸ ἀεὶς βορέαν. τὰ νότια δὲ αὐτῆς ὅδε μῆκος μεσημβρινὸς ἐλίσσει, ἀεσκυροῦσι τοῖς θεάτρου ὄρεσι, κώμῃ καλοῦσιν αὐτὴν ἰαρδὰν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος μὲν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. οὐ φέρεται δὲ οὐδὲ τῶν ἐν θαλάσσῃ περπνῶν ἡ ἰουδαία, πᾶσι ἀδιαλείπτως κατατείνουσι μεχρὶ πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἕνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχὴ μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, ἀεσανέχουσα τῆς ἀεῖσίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος, αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διῄρηνται. τὰς τοπαρχίας γῦπνα δεύτερα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραβαττηνή, θαμνὰ ἀεὶς ταύτας, καὶ λυδδὰ, καὶ ἀμμαοῦς, καὶ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, καὶ ἠριχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, καὶ ἰόππη τῶν ἀεῖσίκων ἀφηγοῦνται,

A tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi & omni tempore plurimi, neqve aut formido unqvam viros, aut eorum penuria regiones illas occupavit: qvoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus consitæ, ut etiam minime agriculturæ studiosos ubertate sua provo-
B cent, deniqve excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars ulla est earum otiosa: qvin & civitates ibi crebræ sunt, & ubique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus, supra qvindecim millia colonorum habeat: prorsus, ut etiam si qvis magnitudine minorem Galilæam dixerit, qvam trans fluvium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim uni-
C versa colitur, tota fructuum ferax: at illa qvæ trans flumen est, licet multo major sit, pleraqve tamen aspera atqve deserta est, & nutriendis frugibus mansvetis inhabilis. Peræa sane mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maxime olivetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, qvoties illi Sirio æstuante defecerint.
D Et longitudo qvidem ejus est à Machærunte in Pellam: latitudo vero à Philadelphia usque ad Jordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, Septentrionalis ejus est tractus: occiduus vero Jordanis: meridiamum autem Moabitis regio terminat, ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Judæam
E qvidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Judæa discrepat, nam utræqve montosæ sunt & campestres, agrosqve colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisque tam sylvestribus qvam mansvetis abundant, eo qvod natura sunt aridæ, imbriumque
F satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boniqve graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: qvodqve maximum virtutis atqve opulentiæ specimen est, utraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qvi etiam Borceos appellatur, Judææ limes à Septentrione. Meridiana vero pars ejus, si in longitudinem metiare, adjacenti vico
G Arabum finibus terminatur, cui nomen est Jarda. Latitudo sane à Jordane flumine usqve ad Joppem explicatur. Media vero ejus est Hierosolyma: unde qvidam non sine ratione, umbilicum ejus terræ, eam urbem vocaverunt. Sed nec marinis quidem Judæa deliciis caret, ad Ptolemaidem usqve locis extenta maritimis. In undecim autem sortes divisa est: qvarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis vero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata ad hoc Tamna, & Lydda, itemqve Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Jamnia & Joppe finitimis præsunt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: qvæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem vero terra incipiens, à monte Libano & fontibus Jordanis, usqve ad Tiberiadi proximum lacum. latitudine panditur. à vico autem, qvi appellatur Arphas, ad Juliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Judæis Syrisqve permixtis.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorũ disciplina militari.

DE Judæa qvidem, & qvibus esset cincta regionibus, qvam maxime potui breviter exposui. Qvod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, eqvites mille, sexqve millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam dividuntur. Et pedites qvidem in civitate ipsius tuendæ causa, eqvitatus vero in castris degebat. utrinqve autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Josephum ejusqve socios, qvamvis quietos, afficiebant. & præterea civitates extrinsecus deprædabantur: civiumqve conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Josephus tamen adversus civitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: qvam ipse, anteqvam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoqve esset invicta. unde etiam spe frustratus est, cum nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisqve in Judæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus qvicqvid rerum in his reperissent: qvi tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad servitium capiebant: ignis vero & sanguis Galilæam totam repleverat, nec qvisqvam expers ejus acerbitatis, aut cladis erat. unam salutis spem fugientes habebant in civitatibus, qvas murorum ambitu Josephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaja citius qvam per hyemem sperabatur, manum militum cujus causa missus fuerat suscepit: contentoqve usus itinere, mature ad Ptolemaidem pervenit. Cumqve ibi patrem suum reperisset, duabus qvas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ qvinta & decima) junxit etiam quam ille adduxit qvintamdecimam. Eas autem seqvebantur decẽ & octo cohortes: qvibus accessere ex Cæsarea qvinq; cum una ala eqvitum, & alæ qvinqve Syrorum eqvitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris vero tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios eqvites mille præbuerunt: cum Arabiæ qvoqve Rex Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, qvorum pars major erant sagittarii: ut tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitumqve colligeret, præter calones: qvi plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: qvod tempore qvidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus a qvoquam nisi a dominis vincerentur

A καὶ πᾶν τοῦτο, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἳ δὴ καὶ τῆς βασιλικῆς εἰσι μοῖραι. ἀρξομένη δ' ἀπὸ λιβανησίων ὀρῶν καὶ τῶν ἰορδάνε πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς πρὸς τιβεριάδα λίμνης διήκει. ἀπὸ δὲ κώμης καλαυμάνης ἀρφὰς μὲν ἐπὶ ἰουλιάδα ἐκτείνεται τὸ μῆκος· εὖρος δὲ ὅσον μεγάλας ἰουδαίοις τε καὶ σύροις, τοῖς μέσοις ἐνοικοῦσι τε καὶ τῶν περιχώρων, ὡς ἔνεστι μάλιστα συμπλῆ-

B ναι. ἡ μὲν οὖν ἐπαρχία τοσαύτη τις ἐστὶν ἡ δὲ τῶν ἱππέων ἀπαγγελία μδ'. ἦν δὲ τὸ ἐπὶ τοσόνδε πλῆθος ἀπὸ τῶν Φωξίτων βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακόσιοι δὲ πεζοί, τελαχίδου χιλιάρχου τούτων· αὐτὸς δὲ τὸ μὲν μεγάλῳ πεδίῳ τραπεδοειδεῖ μέρει διαιρεῖ. καὶ τὸ μὲν ἱππικὸν ἐν τῇ πόλει ὡς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ πεζὸν ἐπὶ τῆς περιβολῆς αὐλίζεται. ἐνοικοῦντες δὲ ἀσφαλῶς ἦσαν διηνεκῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας πανταχόθεν

C μεγάλα τοῖς τῆς πόλεως ἐξωθεν λῃζόμενοι, καὶ τοὺς ἐντὸς ἐπιόντας τε θαρρήσαντας ἀναχωροῦντες. ὥρμησε γὰρ μὲν καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς πρὸ τοῦ γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ ῥωμαίοις ἀνεπίμαχον· διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τοῦτο βιασάμενος μεταπεῖσαι σεπφωρίτας, ἀδυνατῶν δὲ ἐπὶ πλεῖον τὸν πόλεμον ἐπὶ τοῖς χωρίοις ἐποιεῖτο νύκτωρ, οὔτε μεθ' ἡμέραν ὀργῇ τῶν ἐπιόντων

D οἱ διέλιπον, διαφθείροντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, ἐκτέμνοντες μάχιμον, ἀνδραποδίζόμενοι δὲ τοὺς ἀθετοῦντας ἦ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, συμφορᾶς οὐδενὸς ἀπείρατος. μία γὰρ ἐλπὶς διωκομένοις αἱ τῶν ἐν ἱωσήπου τειχισθεισῶν πόλεων.

Κεφ. ε.

E ΟΔὲ τῖτος πρὸς ὠθεὶς ἐπὶ τὴν ἀχαΐαν ἐπὶ πτολεμαΐδα ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ἐλάμβανε μὲν ἐφ' ἣν ἔσχε τὴν διάνοιαν ἀνέζευξε δὲ πορεία, διὰ τύρου εἰς πτολεμαΐδα φοινίκης, καὶ παρὰ καισάρειαν τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ ἐν αὐτῷ πάντα, ἐν τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοῖς ἑπτὰ ὀκτωκαίδεκα σατῆρας. ἐνταῦθα δὲ τὴν δοὺς καμαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλην μίαν,

F πρὸς τῶν δοὺς συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σὺν αὐτῷ ἦν μὲν ἔχον, ἀνὰ χιλίους πεζούς. οἱ λοιποὶ δὲ τὴν καὶ, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζοὺς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν συχνοὶ δὲ καὶ τῶν βασιλέων συνῆλθον ἐπικουροι, ἀντίοχος μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοαιμος ἀπεσταλμένων ἀνὰ διχιλίους πεζοὺς τοξότας, καὶ ἱππεῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. ἔστι δὲ ἄραβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ἅπαντας πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλεῖστον ἦν τοξόται, ὡς πᾶσαν διάμειν συνεχῶς ἀριθμὸν τῶν βασιλικῶν ἱππέας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἑξακισχιλίους μυριάδας δέκα διεκρίνετο. οἱ πλεῖστοι δὲ αὐτῶν, ἦσαν τοξόται πολέμου, ἐκ ἂν δοκιμώτατοι δ' μαχίμου, κατὰ μὲν εἰρήνην ἐν ταῖς μελέταις τῶν θεραπόντων ἀεὶ γρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ τοῖς πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τοὺς τῶν δεσποτῶν ἐλαττῶσθαι.

Καὶ

ΚΕΦ. ς.

Κἀν τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαιτό τις ἀνδρωμάτων τὸ πρόμηθες, κατασκαλαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκητικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς ἐκ βίου χρείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῶν στρατιῶν σύνταξιν ἀπίδοι, γνώσεται καὶ τὴν τοιάνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δῶρον τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ ἅπτονται μόνας τὰς χρείας τῶν χαρῶν κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ προηργηκότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. οἱ μελέται γὰρ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν διαφορὰς ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ἐσημέρᾳ στρατιώτης, πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ καὶ φοβερὰ τοῖς μάχαις διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐν ὅπλοις συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε δαπανᾷ πόνος. ἔστιν ἃ τὸ κρατεῖν αἰεὶ κατὰ τῶν οὐχ ὁμοίων ἔθεσαν. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τοὺς μὲν μετὰ αὐτῶν χωρὶς αἵματος θανατώσεις· τοὺς θανατώσεις δὲ, μετὰ αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑποδρομῆς διάλωτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσωσι στρατόπεδον. τὸ δὲ οὐκ εἰκῇ, οὐδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν. οὐδὲ ἄπειρος, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ἐν εὐτυχοῖ χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετρῆται δὲ παρεμβολὴ τετραγώνου αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τοῖς πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς οἰκήσεις διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ κύκλος, τείχους ἔχειν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένῳ. ἐπὶ δὲ τῶν μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πλήθουσιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἐπίτομα. πύλας δὲ ἐνοικοδομοῦσι τέσσαρες, καθ' ἕκαστον δὲ πρόβολα μέσα, πρός τε εἴσοδους τῶν ὑποζυγίων διαιρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν εἰ καταπέσοι, πλατεῖαι. ξυμπαμπᾶν δὲ διαλήγετος ἔσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς πήγνυσι· μεσοπάτιον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ προσπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν νεοδμήτῳ πόλει καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγῶν, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ βέβηλον, καὶ τι ἐν αὐτῷ πάνυ μικρὸν ἱερεῖον, πλήθει καὶ ἁπλήμνη τῶν πονουμένων. εἰ δὲ ἐπίσχοι, καὶ τάφρον ἔξωθεν βεβάλλεται, βάθος τετραπήχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμβοι δὲ, αὐλίζονται καὶ σκηνῆς ἕκαστοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία καὶ ἁπλοῦς μὸς εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ σκηνῆς ἑκάστοις. οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσαι αὐτοῖς ἐστὶν ἑκάστῳ. πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοὺς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες προμηνύουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅτῳ γένεται δίχα θορυβήματος. ἕως δὲ τῷ ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ἐπὶ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὔτοι συνίασιν ἀπαντόμενοι, μετ' ὧν πρὸς τ' ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς πότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimaverit Romanorum providentiam. ita servos instituentium, ut non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Qvod si quis eorum aliam qvoque respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim uti non in bello incipiunt, neqve solum, si necesse sit, manus movent, cum B in pacis otio cessaverint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: qvo etiam facillime prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neqve C lassitudo exhaurit. Unde seqvitur, ut semper superent, qvos non itidem confirmatos invenerint. Nec erraverit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed qvocunque in hostilem terram irruperint, D non nisi permunitis castris prælio decernunt, quæ quidem non levi opere, nec iniqvo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: qvatuor vero angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: qvarum intervalla catapultis atqve balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet jaculorum genera in promptu sint. portas autem qvatuor ædificant, tam jumentis aditu faciles, qvam ipsis, si quid urgeat, intro currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediaqve rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium divum templo simillimum: prorsus ut quasi repentina quædam civitas existat: forum qvoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinumque principibus, ubi si qvæ sit inter alios ambiguitas, judicent. Ipse vero ambitus, & omnia qvæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qvi si G res urget, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis qvatuor, parique spatio lata. Armis autem sepsi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniaqve ab his ordinate etiam alia cauteque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aqvave opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in potestate cujusqve est; simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neq; est omnino quicquam qvod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi vero ad tribunos conveniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem universi ordinum principes. Ille autem his

signum aliaqve dat ex more præcepta proferenda subjectis: quibus etiam in acie circumaguntur qvo opus est, ac universi pariter incurrunt itemque sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoqve otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi autem cum mulos & jumenta sarcinis oneraverint, velut in curuli certamine signum expectant. Castra vero incendunt: eo quod sibi alia munire facile sit, & ne qvando hostibus eadem usui sint. Et tamen tertio qvoqve tubæ signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqva ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterqve duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illiqve toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantemque præveniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroqve latere gladiis accincti. lævus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui vero ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serramque & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduique viaticum, ut parum intersit inter onusta jumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transversusque ad eqvi latus clypeus, ternaqve in pharetra vel amplius dependent lata cuspide jacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides vero & thoracas peditibus habent similes: nulloqve armorum genere ab eqvitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemque armorum varietas. Nihil vero nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper seqvuntur facta sententiam: opusqve adhibetur ante decretis. Unde aut minime peccant: aut si peccaverint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur eventus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsulte gerendam illiciat: qvæ vero ante cogitata fuerint, etiam si adversus casus exceperit, bene jam meditatos exhibeant ad cavendum ne idem rursus eveniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium vero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi qvoqve militum fortiores sint. Major autem illis est ex timore diligentia. namqve leges apud eos non desertionis solum, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesqve magis quam ipsæ leges

A σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅπλα γέλμαλα δίδωσι διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποπαγμένους. ὁ δὴ καὶ ὅτι ὅπλα τάξεως πεάττοντες, ὅπισθέφορον τάχεως, ἵνα εἰδέναι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναχλήσεις ὑποχωροῦσιν ἀθρόοι. ἐξεῖναι δὲ σρατοπέδου δέον ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ ἅμα νυκτὶ μὲν σκευὰς ἀναιροῦσιν. πάντα δὲ ἐξαρτύσαντες πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ δὲ ἐν τάχει πῆς τι ὀρεῦσι, καὶ πῆς ὑποζυγίοις ὅπιπθέντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑς ἄσιν ὥσπερ ἀφ' ὕσπληγγος ἑξορμῶν ἕτοιμοι. ὑποσημήνασι τι πρὸς τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτῆς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τυχίσασθαι, μὴ γένοιτο δὲ ἐκείνῳ ποτὲ πῆς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ τρίτον δὲ ὅμως αἱ σάλπιγγες πρὸσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅπως ἐπέρχουσαι τοὺς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις ἀπολειφθείη τάξεως. ὅπι κήρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ φθάσας, εἰ πρὸς πόλεμον ἐστὶ ἕτοιμοι τῇ πατρίῳ γλώσσῃ, τρὶς ἀναπυθάνεται, κἀκεῖνοι πανσυπακὶς ἀντιβοῶσι, μέγα τι καὶ πρόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καὶ πῆς ἀρῆος πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἔπειτα πρόσιόντες, ὁδεύουσιν ἡσυχῇ, καὶ μετὰ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκας@ φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε περιφραγμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖται ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος@ πολλῷ, τὸ δὲ κατὰ δεξιὸν, αὐτάρκης οὐ πολὺ ἔχει μῆκος@. φέρουσι δὲ οἱ μὲν πρὸς τὸν σρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχας καὶ ἀσπίδα. ὁ δὲ λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἑτοίμην, πρὸς οἷς πέλεκυν καὶ κόφινον ἄμφω τε καὶ πέλεκυν. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον δεῖν τῶν ἀχθοφορουμένων ὑποζυγίων, τὸν πεζόν. πῆς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιοῦ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἑτοίμης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ ὅμοιος πολὺ πλάτος@, καὶ κατὰ γαρυτὸν παρηρτημένα τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ὀλιγόργυιοι δὲ δοράτων μέγεθος@. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δὲ ἵππων ἅλλα πλούσιοι, οἱ πρὸς τὸν σρατηγὸν ἑπόμενοι, τῶν ἐν πῆς ἴλαις ἱππέων. κλήρῳ δὲ τῶν παγμάτων αἰεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται. τοιαῦτα μὲν ῥωμαίων πρᾶξαί τε καὶ καταλῦσαι, πρὸς δὲ ὅπλων ἅλλα φοραί. οὐδὲν δὲ ἀπερισκέπτως ἐν πῆς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γυμνὰ μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου πρόκλησιν, πῆς δὲ σχήσει δὲ ἑπόμενα τὰ ἔργα. παρὸ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, κἂν πάσωσι δὲ, ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἠγημένα τε τῶν ἀπὸ τύχης ὅπιτάγματα, ἀμείνους τὰς ὅπι τοῖς προβουλευθεῖσι ἅλλας πίσις, ὡς δὲ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δελεάζοντ@ εἰς ἀπερισκεψίαν, τῆς σκέψεως δὲ κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἐχούσης μελέτην. καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν, τὸ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῶν δὲ φρονίμως προσιόντων σκυθρωπῶν, φθονερὸν εἶναι τὸν προσκοπούντος βεβαιοῦσ. φθάσκουσι μὲν οὖν ἐν μελέτῃ τῶν ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσαναγκάζονται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. εἰσὶ γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥαθυμίας ὀλίγης θανατικοί. οἵτε σρατηγοὶ τῶν νόμων

φόβε-

φοβερώτεροι. τῆς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμῆς, ὑπὲρ τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον ἡ αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἐν τῇ εἰρήνῃ κόσμον εἶναι, καὶ ἐπὶ τῷ παρατάξεως ἐν σῶμα τελεῖ ἕλκειν στρατιάν. οὕτως αὐτῶν συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔτροφοι δὲ εἰσὶν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι ἢ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις ἢ σημείοις, ἔργοις ἢ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι ἢ παθεῖν εἰσὶν, ὅθ' ἔστιν ὅπου συσσείσαντες ἢ πολήμους ἠτήσαντο, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' ὅθ' τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελῆ μὲν ἀρχὴ πράξεως, ἔπειτα ἢ πᾶς βεβελεμμένοις στρατὸς οὕτω δεσπόζεται, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἑω μὲν ὁ Φράτης, ὠκεανὸς ἢ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν ἢ λιβύης τὸ πόπαστον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δεόντως γὰρ ἅπαντα κτήματα τῶν κτησαμένων ἔλαστον. ταῦτα μὲν ἂν διεξῆλθον ἐρωμαίων ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσαῦτα, ὅσον εἰς τε θαμυδίαν τῶν κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀπειροκαλίαν τῶν νεωτερίζοντων. εἰη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπανειμι ἢ, ὅθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην.

ΚΕΦ. ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Παλαιστίνῃ, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνιάτων καταλαμβανομένων. τὸ δὲ ἢ λῃστικὸν τῶν Γαλιλαίων καταπλήξας θάλασσα, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνιάτων καταλαμβανομένων. τὸ δὲ ἢ λῃστικὸν τῶν Γαλιλαίων καὶ τὰς ψυχὰς ἐναπακάμενον. ὁρῶν ἢ τὸ μάχιμον ἀεὶ σωφεύγον εἰς τὰς ὑπὸ Ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν Ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα ἢ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τῆς ἡγεμόσι, καὶ κείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσειν γὰρ ὄντι ἐπὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰκουμένης. πολύ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐπιόντα γὰρ αὐτὸν οἱ Ἰωτα πατηνοὶ προσδόκιμοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τῆς ῥωμαίων ἀνέρραγεν ἀδοκήτως, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἐτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνοῦσαν πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως. καὶ πολλὰς μὲν πτρώσκουσι τῶν ῥωμαίων, ἐπεὶ ἢ ἀναιροῦσι, πλὰ τὸ μήτε ἄπρακτον αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πλησίας ἐπιπολαίους περαγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τοὺς τε ἰσθμοὺς παρῆλθεν βάλλειν τολεῖν, ἢ ἐμπαλέκεσθαι παρῆσαν γυμνῆτας ὁπλίτας. ἔπεσον ἢ καὶ τῶν ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἑτρώθησαν ἀλίγοι. ὁ πλάνιδος μὲν ἂν τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀπανώτερος ἐγένετο φόβῳ.

ΚΕΦ. η.

Οὐεσπασιανὸς ἢ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τὴν πολεμαΐδος, Ἀλεξάνδρειαν τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθ' ἓν ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γὰρ ψιλοὺς τῶν ἐπικούρων καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖν τοὺς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς, καὶ διερευνᾶν τοὺς ὑπόπτους ἢ λοχᾶσαι δυναμένας ὕλας. οἷς ἕπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατοντερχίας ἠκολούθουν δέκα, τὸν τε αὐτῶν σκεῦος,

A terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisqve ad signa, & ad opera manibus: unde facere qvidem semper strenui sunt, pati vero tardissimi. nec est ubi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ qvidē succubuere. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Qvorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaqve adeo strenuus exeqvitur exercitus, qvid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itemqve à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atqve Danubius sunt imperii limites, cum minorem esse possidentibus possessionem rectè qvis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, qvam solatio devictorum, & ut novarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

CAP. IV.

VEspasianus quidem una cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At vero Galilæam pervaserat Placidus, ubi maximam eorum qvos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in civitates confugere, quas Josephus communierat, in Jotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqva maturius explicanda, quasi metu cessuris aliis civitatibus, si qvæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Jotapateni enim, cum ejus impetum præsensissent, prope civitatem advenientem excipiunt: congressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item conjugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leviter fuerant vulnerati: cum Judæi qvoque magis eminus jaculari, quam manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Judæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Impetus Placidi contra Jotapatam.

CAP. V.

VEspasianus vero ipse Galilæam cupiens invadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueverunt. Auxiliatores enim qui levius armati essent, itemqve sagittarios præire jussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusqve pars: post qvos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

Galilæa à Vespasiano invaditur.

mensuraſqve castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qvi aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasqve obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemqve subjectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his eqvites ordinavit. post qvos ipse veniebat, lectos pedites eqvitesqve, necnon & lancearios secum ducens, equitumqve præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos seqvebantur, qvi expugnandis civitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemqve præfecti cohortibus buni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aqvilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, qvod & universarum avium regnum habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, qvoscunqve bello petierint. Sacras vero signorum effigies seqvebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus, hisqve adhærebat ex more quidam centurio disciplinæ atqve ordinis custos. Servi autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisqve jumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in qvo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, eqvitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ pervenit: ibiqve positis castris, qvamvis promptos ad bellum milites continebat, una & ostendendo exercitum, qvo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo pœnitudinis, si qvis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaqve multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum vero universis incussit. Josephi enim socii, qvi non longe à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognoverunt, & jam jamqve Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disjecti sunt. cum paucis autem relictus Josephus, ubi animadvertit neqve se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Judæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosqve libenter ad hostes defectum ire: jam tum qvidem bello omni abstinebat: qvam longissime autem periculis abesse decrevit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium civitatem aggressus, primo impetu capit, qvod eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoveret. Incendit autem non solum civitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula qvædam penitus desolata, nonnulla qvorum habitatores ipse cepisset. Josephus autem, qvam tutionis causa optaverat civitatem, ipse metu replevit. Nam Tiberienses nunqvam eum, nisi de omni bello desperasset,

A καὶ τὰ μέτρα τ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτὰ ἐδρομοι, τὰ σκολια τ λεωφορ καθιθυνε. ἐχθ μαλλον τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας περικόπτων, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυατορούν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἦ τούτων, τὰς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτὸ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, καὶ συχνοὺς σὺν τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε σπεκτορας τῶν πεζῶν, καὶ ἱππέων, καὶ τοὺς
B λογχοφόρους ἔχων. ἵππευε ἦ αὐτὸς τὸ ἴδιον ἕ πάγματος ἱππικὸν, ἰδίοι γὰρ ἑκάστου πάγματος ἕκοσι πρὸς τοῖς ἑκατ ἱππεῖς. τούτοις ἦ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς. καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα. μετ' τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ στειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, σπεκτορες τε
C σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἕπεται αἱ σημαίαι πρὸ ἐκείνου τὸν ἀετὸν, ὃς πάντ ἀρχὴ ῥωμαίοις πάγματ, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ πληθὼν ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι ἕ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς ἦ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκται, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφ. εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρέπεμπε τοὺς ἑκατοντάρχας ἐξ ἑξοῦς τὴν τάξιν σπεκτοροῦμ. τὸ ἦ οἰκεῖον ἑκάστου πάγματ ἅπαν τὰς πεζοῖς ἕπεσθαι, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν σὺν τοῖς ὁρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντας. κατόπιν ἦ πάντων τῶν πραγμάτων, ὁ μισθ ὄχλ, οἷς συνεργοὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ἱππῆς καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. οὕτως εὐτάκτως εὐεπιστάτοις μ τῆς δυνάμεως πρὸς
D τοὺς ὅρους ἀφικνεῖτο τ γαλιλαίας, ἐν ᾗ κατεστρατοπεδευμέν, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. σπειρικύμβιός τε τ στρατὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας δίδους χωρὶς εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἦ καὶ πρὸς πολυορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

ΚΕΦ. θ.

E ΜΕπάνοιαν μὲν ἐν τῆς ἀποστάσεως ἐφθεὶς ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνειργάσατο, κατάπληξιν ἦ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τ ἰώσηπον ἐσταπεδάκοτες, ὅσον ἄπωθεν τ σεπφώρεως ὡς ἀπὸ πόλιν χαρὶν καλεμένην, ἐσεῖ πολεμιζόντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ἔσω τε ἔτασαν τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσιν, ὑ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, ἀποκίδναν ἦ φυγῇ καταλείπ ἦ ὁ ἰώσηπ μετ' ὀλίγων, καὶ καπηλῶν ὡς
F οὔπω δέχεσθ τοὺς πολεμίους ἱκανὴν ἔχ δύναμιν, καὶ πεπλωκότα τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, ἄσμενοί τε ἂν εἰ πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πολῖται σπουδὰς, εὐθὺς μὲν ἤδη πρὸ πάντες ὑ πολέμ. τότε ἦ ὡς παῤῥωπάτω χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἐκρινεν. ἀναλαβὼν ἦ τοὺς συμμεινάντας εἰς τιβεριάδα κατέφυγε. θεασαμένους ἦ τὴν πόλιν τῶν γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε κ πρώτην ἔφοδον αὐτῶν, μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡνδραπόδισε. ἀναιρεῖ,
G μηδεμιᾶς τῆ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιουμένων, μίσος τε πρὸς τὸ ἔθν, καὶ μνήμη τῆς κ τὸν κείνου αὐτῶν ὠμότητος, ἐμπιπρᾶσι δ' οὐ μόνον αὐτὸν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς περικώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι ἦ ἃς αὐτὸς ἐξανδραποδίζομενος.

ΚΕΦ. ι.

Ο ἦ ἰώσηπος ἰδὼν πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέους καταφυγών. οἱ ἦ λοιπὸ τ τιβεριάδος, εἰκὰν οὐ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπηγωνικὼς τ πόλεμον, τραπη-

τραπῆναί ποτε αὐτὸ ὤοντο. καὶ τῷ τόλμῃ, ὃ διημάρτανον αὐτοῦ τὸ γνώμης. εἶδε μὲν γὰρ οἷ φέρει τὰ Ἰουδαίων τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδεσωτηρίαν εἶναι μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ καὶ ἂν συγγνωσθῆναι τοῖς ῥωμαίοις ἐφοβεῖτο, ἤμως πιθανὸν μᾶλλον εἶναι πολλάκις, ἢ καταπεφοβῆσθαι τὸ πατρίδα, καὶ τὸ ἐμπεπιστευθῆναι αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσαι δυτύχῃ παρὰ ὃν πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφει ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν ἱεροσολύμων διέγνω μὴ ἀκριβέστερα τὰ πράγματα, ὡς μήτε δόξαι μᾶζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχὺν, αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐυδέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θαρσύνειν ἵνα τι ἢ αὐτονδὰς αἰρεύμενοι, ταχέως ἀπιγράψωσιν, ἢ πολεμῶν ἐγνωκότες, ἀξιομαχον τοῖς ῥωμαίοις πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπιστέλας, πέμπει ἅμα ταχὺς ἀπὸ ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. αὐτεπαγγελτὸς ἦλθε μὲν ἐξαιρεῖν τὰ ἰωτὰπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πολιτευτῶν τῶν πολεμίων συμπεφευγότα, καὶ ἄλλως ὀρεινὴν ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζοὺς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς προεξομαλιουμένους τὴν ὁδὸν, ὀρυκτοῖς χαράττουσα, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέτταρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ἰώσηπος, αὐτὸς δὲ ἐκ τεσσαρακοστῆς μίλιος εἰκοστῇ πρώτῃ. φυγὴ παρελθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς περαίας, καὶ πεπλωκότα τοῖς ἰουδαίοις ἀνίσησι τοῦ φρονήματος.

ΚΕΦ. ια.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ τῆς διαγγελίας τὴν μεταβασιν ἐξ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ καταπτήξαι ἤδη τοὺς πολίτας, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, ἐπλάσθη τὸν ἰώσηπον ταχέως ἰέναι. ὁ δὲ ἀρπάσας ὥσπερ μέγεθος δυτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ πρόνοιά θεῖα τὸν αὐτομολοῦντα εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐτοκράτορα εἰρήνην παρελθεῖν, δύο μὲν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει τὸν χιλίαρχον, καὶ δεκαδάρχους ἑξήκοντα, ὅπως δὲ τῶν δήσεων κατὰ χώραν καὶ σιωπῇ, προκαταλαβεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἀλλοφρὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἕπεται, καὶ μέχρι δύο σταδίων ὁδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιτειχίζειν ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δύναμιν ἔναγχος ἐκπλῆξαι, ἢ καὶ φόβητρόν ποιοῦντα τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα ἔξω τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαῖοι δὲ δύο μὲν ἀπαντήσαντα προσβαλεῖν, δι' ὅλης οὐδὲ νυκτὸς ἡμέρας. δυσλῆ δὲ τῇ φ[illegible]γῇ κυκλωσάμενα τὴν πόλιν, ἐ τρίτῳ ἔξω ἦν προελθόντι τὸν ἵππον, πύστει δὲ φράσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τὸ γὰρ ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ὡμολόγησε δὲ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, ἀντεῖχον ἀπὸ τῶν ῥωμαίων ἐξεστραπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ οὐεσπασιανὸς, τούτους μὲν τοὺς πρώτους καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβόλων πλῆθος ἀποστήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μὴ τῶν πεζῶν

A in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis ejus fallebat opinio. Videbat enim res Judæorum quorſum evaderent: unamque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutaviſſent. Ipſe vero, quamvis adhuc ſibi ſperaret a Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quam prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decrevit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox arguereturr: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam revocaret, utque ſi fœdus eis placeret, cito reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, mature mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII.

VEſpaſianus autem Jotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognoverat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum (præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino vero equitibus invium. Et hi quidem quatriduo fecere quod juſſum eſt, latamque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maji vigeſimus & primus erat, prior Joſephus in Jotapatam ex Tiberiade venit, abjectoſque Judæorum ſpiritus erigit. Cum vero tranſitum ejus Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, utque mox civitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Judæam capere poſſet, ſi Joſephum ſubjugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei providentia factum ratus, ut qui hoſtium prudentiſſimus videretur, ultro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarcham Ebutium, tam manu quam prudentia virtum inſignem, circumvallare civitatem juſſit, ne clam inde Joſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem uſque acto itinere, ad Jotapatam pervenit: adductóque in Septentrionalem ejus partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quam maxime conſpici ab hoſtibus affectabat, ut viſu actoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eoſque tantus continuo ſtupor invaſit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, civitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Judæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnaçius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Judæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant, poſtea vero quam Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnemq; jaculatorum multitudinem adhibitâ, miſſilibus in eos permiſit uti: atq; ipſe cum peditibus

Jotapata obſidio.

in adversum collem, unde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc civitati metuens Josephus, & cum eo cuncta Judæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Néque minora tamen patiebantur quam faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Judæorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihiloque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spē sustinuerant. sed eos qvoq; pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi cito vicissent. Itaq; per dies quinq; Romanis minime ab aggressione cessantibus, etiam Jotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Judæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Jotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus undique vallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una vero tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transversum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro civitatis Josephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus tecta, prius quam in eam perveniretur, a nullo poterat conspici: Jotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Judæorum, incipere obsidionem acriter statuit: advocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessu, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusq; ad evitanda jacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro jacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque tribus distributis, nullus erat otiosus. At Judæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, jussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murū, sed etiam totum intra jactū earū spatiū Judæis inaccessum fecerat:

εἰς τὸ προσιὸν ἀνέθη· καθ' ὃ τεῖχος ἦν εὐάλωτον, δέος ἐνῆκεν περὶ τῇ πόλει γενησόμενον, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι, τοὺς μὲν τείχους ἀνέσειλαν αὐτούς, πολλὰ δὲ ἐπιδεικνύμενοι χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάττω μὲν ὧν εἶδον ἀντιπαρῆγον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπογνωσις, τοσοῦτον τοὺς Ῥωμαίους αἰδὼς παρεκρότει. καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μᾶλλον, τοὺς δὲ θράσος ὠπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. ἐκπαλαίσαντες δὲ δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διέλυον· τρώσαντες μὲν πλείους Ῥωμαίων, τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῶν δὲ ἕπτον μὲν δέκα καὶ ἑπτὰ, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν ἐπεσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπροσδοκήτως, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ λόγου ἀπῆραν τῇ ἑσπέρᾳ γεγυμνένοι, χρώμενοι δὲ τοῖς Ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ἔργα ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἥττας ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, ἐπεσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ῥωμαίων ἀλλόκοτοι, σκεδαννύμενοι δὲ τῶν ἰωτοπατηνῶν, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε Ἰουδαῖοι τῶν πολεμίων ἰσχυὶ κατωρρώδουν, ἔτι Ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπεκάμνον.

Κεφ. ιβ.

Ἐπὶ Ἰωτοπάτῃ τὴν ὅλην πᾶσι κρημνὸς, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντῃ φάραγξι ἀπείροις ἀπότομος, ὡς τὸ κατιδεῖν πειρωμένοις τὰ ὑψηλὰ πρηνεῖς ἀναθεῖναι βάθους, ἀπὸ Βορέου δ' ἡ πρόσοδος μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέπτηται. ἔστι δ' ὁ Ἰώσηπος ἐμπεφραγμένῃ τοίχῳ τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὰ ὑπερκείμενα, κυκλόθεν δ' ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὸς ἑσπέραν τὸ πᾶν ἐκείτο τοῦτον, παντελῶς ἀόρατος ὤν. ἔχει δὲ ὕπτιος ἐκ χυρότητος Ἰωτοπάτη. ἐκάτερθεν δὲ τῆς φύσεως χωρία, καὶ τὰ τόλμας τῶν Ἰουδαίων ἀντιφιλονεικίας, ἔγνω καρτερῶς ἀπειλῆσθαι καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὴν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. δόξαν δὲ χώραν τὴν ἀπρόσοπτον τοῦ τείχους, ἐπὶ συγχωμιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα. ἐκπεμπτῶν τῶν περὶ τὴν πόλιν ὁρῶν, συναλισθείσης ἅμα τῇ ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεώρᾳ τῶν ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχουν ὑπ' αὐτῆς, οὐδὲν ἦν μικρὰ βλαπτόμενοι τῇ κατὰ τοῦ τείχους βολῇ. οἱ δὲ τὰ πρόσθεν ὀχθους ἀναστῶντες, γεώ αὐτὸς ἀλλοκότους προσέφερον, καὶ τειχῆ διηρτημένους, ἀργὸς ἐῶ οὐδείς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς στεγάσεως [illegible]των ἐπιφέρειν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ἐῶ δὲ καὶ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. σύσκαλαι δὲ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ἵστησας, τὰ πάντα δὲ ἐῶ ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν εἰσέλκοντες τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους. ὁμοῦ δὲ ὅτε καταπέλτῃ τὰς λόγχας ἀνερρόιζεν, ἐκ παλαντιαίου λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν περιβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε ἐκ πλῆθος αἰθόμενον ἐκτὸς ἀπαυρούμενον τοῦ τείχους ἀνεπίβατον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τὸ ὄπτιος, ὅσης ἐφικνεῖτο χειρὸς.

καὶ γὰ

καὶ γὰρ τῶν Ἀράβων τῶν τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. ὁ μὲν οὖν ἐργαζομένους τοὺς καθύπερθεν ἀμύνης ἠρέμουν. ἐκτρέχοντες γὰρ ληστικώτερον καὶ λόχους, ἀφίστασαν τὰ τῶν ἐργαζομένων τοῖς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρέκοιεν ἐκεῖνοι, διερρήσσοντο τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς ξύλοις ἐνεπίπρασαν, μέχρι σωεὶς ἐπανασπανὲς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τὰ βλάβης, τὸ γὰρ διάστημα τοῖς ἰουδαίοις παρεῖχε τόπον, ἐνοῖ τοὺς σκέπας. καὶ σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων ἀλκαδύσεις.

ΚΕΦ. ιγ.

Ἐγειρομένου δὲ χώματος ἤδη, καὶ τοῖς ἐπάλξεσιν ἐσον ἔπω ὠλησιάζοντος, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν ποσὶ τοῖς βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δορυφόρους πήχεως κελεύσας, ἐμπετάσαι τὰ βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ἀποκλιναίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τὸ ἰκμάδος ἄργοιτο, προσανίσησι τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τὸ καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτεραν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο, τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐπέπνευσεν ἀθυμίαν. καὶ πρός τε τὴν δεινοῦ ἰώσηπου, καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἔνδοθεν τῆς πόλεως, καταπλάγησαν. οὐεσπασιανὸς δὲ καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῇ ἰωσήπου παρανοίᾳ. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τείχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέρχοντο, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαί, καὶ κατὰ λόχους, ἐπίνοιά τε ληστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προσιόντων ἁρπαγαί, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπλήσεις, ἕως οὐεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὸ στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος παύειν τῶν ἀπιστουμένων αἵρεσιν τῇ πόλει. ἡ γὰρ ἀναγκαζομένους ἀπορία τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι πάντες ἐπαυθαδισαμένους ἀφθαρῆσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἡξίου χρῆσθαι κατὰ τῇ μάχῃ, εἰ ἀφλιπῶν αὖθις ἐκπεσοῦχωμένοις ἐπιπέσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδους. τῆς δὲ σίτου μὲν πολὺ πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πολὺ ἁλὸς ἀπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος. ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης ἐν τῇ πόλει, τῇ ὁμοίῳ ἀφορκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. ἀπάνιον δὲ ἔπιπτε τὸ κλίμα χέρσους ὕετος. καὶ ἐν τούτῳ τῷ ὥρᾳ πλιορκουμένοις, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τῷ δίψους ἐπίνοιαν λαβεῖν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ἀπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ἐρᾶν τῶν ἄλλων ἀπιστεύετο, καὶ τὸ φρονήματος ἡγεῖτο τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πλιορκίαν, μέτρῳ τε ποτὸν αὐτοῖς διένεμεν. οἱ δὲ τὸ παρὸν ἔσθαι χαλεπώτερον ἐνόμιζον ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκεῖνα τῇ ἔρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. ἀφικνοῦντο δὲ οὕτως

A Arabum enim ſagittariorum manus, & jaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela jaciebant. Neqve tamen his Judæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorumqve munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, hujus damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, qvod interjecta ſpacia Judæis locum aggrediendi præberent, adunavit tegmina: conjunctisque pariter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloqve minus æqvato propugnaculis, indignum eſſe ratus Joſephus, nihil contra moliri, qvod oppido ſalutiferet, convocat fabros, murumqve altius jubet extolli. Cumqve illi tam multis obſtantibus jaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitavit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, qvæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, qvibusqve repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hisque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctuqve operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minisqve validiſſimis aptatis. Qvæ quidem res Romanis jam intra civitatem ſe eſſe credentibus magnum mœrorem comparavit, tam Joſephi molitione, qvam oppidanorum obſtinatione perterritis.

CAP. VIII.

Obſidio Jotapatenorũ à Veſpaſiano, & diligentia Joſephi: deque Judæorum excurſione in Romanos

AT Veſpaſianus & calliditate conſilii, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui jam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incurſabant: inqve dies ſingulos prælia catervatim, & cujusqve modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorumqve incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere civitatem, ut eam uſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem uſque in eadem pertinacia duraviſſent, fame conſumendos ejus habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, ſi poſt intervallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaqve omnes exitus eorum aſſervari præcepit. Illi autem frumenti qvidem aliarumqve omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aqvæ vero penuria eos affligebat: qvia neqve fons erat intra civitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtivis menſibus pluvia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, qvod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: qvodqve fieri, velut omnis aqva jam defeciſſet, ægre ferebant. Joſephus enim cum & civitatem videret abundare aliis rebus fortesqve animo, viros eſſe, qvo longiorem Romanis obſidionem faceret, qvam ſperabant, jam tum potum menſura civibus miniſtrabat. illis autem conſervari aqvam penuria gravius eſſe videbatur: amplioremqve cupiditatem movebat, qvod jus bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim perventum eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti

Romanos latere non poterant, qui ex adverso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: qvo etiam balistarum pervenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus qvidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri civitatem sperabat. Josephus autem, ut hanc ejus spem frangeret: jussit quam plurimos per murorum minas immersa undis atqve humida vestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. ex qvo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, qvos potu indigere credebant. Deniqve dux belli etiam ipse, qvia penuria civitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma convertit: Judæis qvoqve id maximè cupientibus: qvod nec senec civitatem salvam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Josephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, qvo sibi copia pararetur, per qvandam vallem deviam, propterea qve minus curiose habitam à custodibus, excogitavit. Mittendo enim per occiduas ejus partes literas ad qvos vellet Judæos extra civitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, & qvæ in civitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, ut plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: qvo si qvi eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idqve factitatum est, donec ejus fraudem vigiles persenserunt, vallemque cinxerunt. Itaqve tunc Josephus non diu civitatem sustinere posse prospiciens, suamqve pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in qvo solo recumberent. ipsum enim saluti esse civitati manentem, velut omnes ejus causa alacri essent animo certaturi. qvod si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere aut qvasi ex navi tempestate oppressa desilire, qvi ad eam tranqvillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse civitatem, cum jam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Josephus autem qvod sibi caveret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra civitatem manendo, neqve servatis grande aliqvid se profuturum: & si caperetur, una cum his esse frustra periturum, obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum civitate revocaturum. nunc autem non videre, qvid apud eos residens utilitatis afferret, nisi qvod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: qvem si fugisse cognovissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Josephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. deniqve pueri & senes, itemqve mulierculæ cum infantibus flentes ad ejus pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non invidia salutis ejus

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. διὸ καταντικρὺς ἀλλήλων ἔστησαν αὐτοὺς ὥσπερ τὸ τεῖχος ἐφ' ἓν συρρέοντας τεῖχος, καὶ μετρουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' οἷς καὶ τῆς ὀξυβελέσιν ἐξικνεῖσθαι μέλλοις πολλοὺς ἀνῄρουν. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀνὴς μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῷ παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν, ὁ δ' ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα παντελῶς αὐτῷ προσαρρύμου, ἐμβρέξας κελεύει πλείστους τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσας ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, ὡς ἂν B ἐπιῤῥοὴ πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. ἐπὶ τούτῳ δὲ τὰ μὲν ῥωμαίων, καὶ κατέπληξε λίαν, θεασαμένων εἰς χλεύην ποιοῦντας ἀφθόνως ὕδατος, οὓς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπέλαμβανον. ὡς δὲ τὸν στρατηγὸν ἀπηγγέλθη τὰ δι' εὐθείας ἄλλοσε, τρέπεται πάλιν ἐπὶ τὸ ὄλεθρον καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὀλιγωρίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, ἐπολιόρκουν καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. ὁ μὲν C γε ἰώσηπος ἐπὶ τούτοις καὶ ἕτερον ἐνενόησεν εἰς ἐξουσίαν αὑτῷ. λάθρᾳ γὰρ ὁδόν τινα δυσβάτου, καὶ λάθρᾳ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος σκήπτρων τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ἐπιδεοῦς τῶν ἐπιτηδείων ἀνὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοντος, ἔρωτας τὰ πολλὰ πρὸς τὰς φυλακὰς κλέπτοντας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν κάπεσι, D ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σωσανδρόμου τὴν ὑπόνοιαν οἱ φρουροὶ πεῖσχουσι τοῦ χαράδρου.

Κεφ. ιδ.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνδρέξειν ὁρῶν, ἐν ὑπόρρω ἦν τοῦ ἑαυτῷ σωτηρίαν αὐσθόρμητον, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐξευ- E λάβετο. σωσανδρόμου δὲ τὸ πλῆθος ἐπ' ἔχθρᾳ μὲν αὐτῷ κατηντιβόλων, μὴ σφᾶς προΐδεσθαι ἐπ' αὐτῷ μένω κειμένους, εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μένων ἐλπὶς, καὶ σωσανδρόμου αὐτοῦ, πάντες ἀγωνιουμένου δι' αὐτῶν προθύμως. κἂν ἁλῶσιν, σωσανδρία. πρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐκ γαλήνης παρῆλθεν, ἁλισκομένην δ' αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολμῶντος πρὸς πολε- F μίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναθαῤῥεῖν εἰχομένου. ὁ δ' ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκε πρέπειν τὴν ἔξοδον. μόνων μὲν δ' οὔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους, καὶ ἁλόντων, σωσανδρίας πρεπούσης. ἐκδὺς δὲ τὴν πολιορκίαν ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. πρὸς τε δὲ τὴν χώραν γαλιλαίους σωσανδρεῖσθαι ἢ τάχος, καὶ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀνταπειλοῦσαν, οὐκ ὀρθῶς ἔχειν τι ὠφελήσειν ἔμελλον. G αὐτοῖς χρήσιμος ἐν νῷ, πολὺ ἡ ῥωμαίους παροξυνῶν μᾶλλον ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, ὡς πρεπολίσιον ποιησάμενος λαβεῖν αὐτόν. εἰ δ' ἐκφύγοι τι πύθοιντο, πολὺ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀνήσειν. οὐκ ἐπῄδετ' αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαιεν τὸ πλῆθος αὐτῷ πρεπέχεσθαι. παῖδες γοῦν τε γέροντες, καὶ γυναῖκες μετὰ νηπίων ὀδυρόμενοι προσεπίπτον αὐτῷ, τε τῆς συνόντων κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης μένειν ἱκέτευον, οὐ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας

ἐμοιγε

ἔρωτος δοκῶν, ἀλλ' ἐλπίδι τῶν αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἠξίουν A quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Joſepho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem partiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam vero, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione civitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cum ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrumq; vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe convertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, diſjectis cuſtodibus, uſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteroque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus male affectos aſpiciens (nam & terga dare Judæis pudebat, & fugientes inſequi armorũ pondere tardabantur: cum Judæi ſemper aliqvid agentes, priuſquam paterentur, in civitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neve cum hominibus mortis avidis manum confererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam, ſi materiam non inveniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque ſaxa tormentis emiſſa plerunque repellebat Judæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autẽ his quidẽ male accepti cedebant: verum eminus miſſa intra jactum ſubeuntes, ſævius Romanis inſtabant: cum neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem utrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubvenientes.

B vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe convertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, disjectis cuſtodibus, uſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteroque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Ve-

C ſpaſianus Romanos his excurſibus male affectos aſpiciens (nam & terga dare Judæis pudebat, & fugientes inſequi armorũ pondere tardabantur: cum Judæi ſemper aliqvid agentes, priuſquam paterentur, in civitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neve cum hominibus mortis avidis manum confererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam, ſi materiam non inveniat. Ad

D hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes, Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque ſaxa tormentis emiſſa plerunque repellebat Judæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autẽ his quidẽ male accepti cedebant: verum eminus miſſa intra jactum ſubeuntes, ſævius Romanis inſtabant: cum

E neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem utrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubvenientes.

CAP. IX.

De oppugnatione Veſpaſiani contra Jotapatam, arietẽ & aliis tormentis bellicis.

IGitur Veſpaſianus ultro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiumque incurſibus obſideri, cum prope jam muris aggeres æquarentur, arietem admovere decrevit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo navis aſſimilis: cujus ſummum gravi ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis utrinqve fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iſdemque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnis

F G percutit: nec eſt ulla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad hujus periculum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: qvoniam pernicioſa videbatur obſidio, Judæis minimè qvieſcentibus. Itaque Romani qvidem baliſtis cæteriſqve miſſilium machinis, ut facilius ferirentur qvi de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis utebantur: neqve ſagittarii aut funditores longius aberant. cum vero ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itemqve pellibus ſeptum, tam pro ſui defenſione qvam machinæ.

ΚΕΦ. ιε.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἤδη μῆνα ἕνα καὶ τέτταρας ἡμέρας ἐν τῇ Ἰωταπάτῃ διατρίβων, καὶ τοῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκούμενος, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς τείχεσι πλαζόντων, προσῆγεν ἔργα τὸν κριόν. ἔστι δὲ ὁ κριὸς δοκὸς ἰσχυρὰ μεγάλη, πλοίου ἱστῷ παραπλησίως. ἐξόμνυται δὲ παχεῖσιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ πρόσωπον, ἀφ' οὗ καὶ κληθεὶς, τοῦτο καλοῦμεν. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐρεισθεὶς ἐγκαρσίοις ἐσηρτημένης. ἀνωθοῦμεν δὲ πρὸς πλῆθος ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς τὸ μέτωπον ἀθούντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προσηνεχθέντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος, ἢ πρόβολος πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πληγὰς ἐνέγκαι κατισχύσει τὴν ἐπιμονῆς, ἀλλὰ παύτλιον πλῆθος πείραν ὁ στρατηγὸς τῶν ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ πρὸς πόλιν ἑλεῖν ἀπάδων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν ἐν τοῖς τε καλαπέλταις, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐκείνοις τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένοις, ἔγγιον προσιόντες ἔβαλλον. ἐμοίως δὲ σωρηγὸς οἱ τοξόται καὶ σφενδονῆται. Ἀλλὰ δὲ τοῦτο μηδενὸς τῶν πρόσθεν βολῶν πληθὺν ποιοῦντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, χερσὶ διαπεπλεγμένοις δέρεσι, καὶ καθύπερθε περιφραγμένον δέρεσι, πρός τε αὐτῶν καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν.

CAP. X.

Ubi Veſpaſianus Romanos ad Jotapatam obſidione premit, Joſephus ſe ad Galilæam recipit.

Veſpaſianus igitur mense uno & quatuor diebus apud Jotapatam commorans, & eruptionibus obſeſſorum infeſtatus, cum aggeres muris jam adæquarent, arietem admovere cœpit. Eſt autem aries trabs valida magna, navis malo ſimilis. Ferro autem pondere valido munitur in arietis effigiem, unde & nomen accepit. Pendet autem funibus medius, velut ex alterius trabis trutina, palis utrinque fultus, qui ſuperne ſtabiliti ſunt. Impellitur autem a multis hominibus, qui ſe ad impetum retrorſum recipiunt, ut rurſus in anteriora impellant. Ferit autem muros ferro quod prominet. Nec ullum adeo validum propugnaculum, aut latum murorum ambitum eſt, quod primas plagas ferre poſſit, ſed paulatim omnia labefactantur. Igitur dux Romanorum ut Judæis quietis ſedentibus, ſine periculo urbem capere poſſet, ad impetum faciendum ſuos accendebat. Et qui in catapultis, & qui in reliquis machinis erant, ut illi qui in muro defendere conabantur, propius accedentes jaculabantur. Similiter & ſagittarii & funditores. Sed cum nullus ictus multitudinem hoſtium deterreret, alii ad arietem accedebant, qui ſe ſimul & machinamenta tegumentis ex coriis contextis munierant.

Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut jam capti essent, maximus factus est. Josephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitavit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti jussit ex muro: ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam convertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani adversus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliqvum erat, Josephus ejusque socii ad ignis auxilium se contulerunt: accensumque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, unaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi vero non sine malo subveniebant, audacia simul eorum territi, & ne adjumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operaque Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Judæus, prædicatione ac memoria dignus inventus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremo tanquam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earumque nulla respecta, ubi murum ascendit, unde jam videri ab omnibus poterat sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, ut & aciem Romanorum perrumperent, quique adversum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Josephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemque decimæ, ejus quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leviter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui prope aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama concurrit exercitum: relictaque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli,

καὶ κῆ τὸ πρῶτον πληγὴν, διασείθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δ' μεγίστη ὡφθη τῶν ἔνδοθεν ἠρθη, καθάπερ ἁλωκότων ἤδη. πολλακις δ' ἐς τὸν αὐτὸν τόπον πεσοῦσι πεσὼν, ἐ ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον ἔτω καταρρηγνύμενον τὸ τεῖχος, σοφίζε πρὸς ὀλίγον τοῦ βίαιου δ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας σκέλεσι καθημένοις, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τ κριὸν ὁρῶεν, οἱ πολέμιοι τὴ ἐμβολὴν, καὶ δεχομένη τὰς πληγὰς, σκοπεῖν τὴ χαυνότητα. τοῦτο πολὺν χρόνον παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' ὃν χρόνον τ μηχανὴν, ἀντιστρέφοντες τοὺς σάκκους τῶν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δ τ ἐμβολὰς ὡς μηδὲν κατ' ἀντίτυπίαν βλάπτοιεν τὸ τεῖχος, ἕως ἀντιπνοήσαντες κοντοὺς οἱ ῥωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δ' οὕτω τῆς ἐλεπόλεως ἠμυένης, καὶ τὸ τὴ τείχους, νεοπαγὲς ὂν ἰλὺν, ἐσείοντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ὀπὶ ἰλὺν ἐκ πυρὸς ἄμμων οἱ περὶ τ ἰώσηπον ὥρμησαν, ἀψάμενοι δ' ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, τριχόθεν ἐπεσήεσαν, καὶ τὰ μηχανήματα, τε τὰ ἔργα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ἐνεπύρισαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν, ὡς τε τοῦ πάλαι αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ φλογὸς τοὺς ἀμύνοντας φθανούσης. ξηρὰς γὰρ ὕλης, ὡς δ' ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ' θείου, διέπλατο τὸ πῦρ ῥᾳδίως πάχος, καὶ τὰ πολλῷ καματῷ πεπονημένα ῥωμαίοις, ἐπ' μιᾶς ὥρας ἐτέμετο.

Κεφ. 15.

ΕΝθα καὶ ἀνὴρ τὶς ἐξεφάνη ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου μὲν πατὸς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ὀνομάζετο. σικελὸς δ' πατρὸς ἀπὸ τ γαλιλαίας. ὑπερμεγέθη πέτρον αἰρόμενος, ἀφίησιν ἀπὸ τ τοίχης ὀπὶ τ ἐλεπόλιν, μ πεσοῦσης βίας, ὡς τε ἀποῤῥαξαι τ κεφαλὴν τ μηχανήματος, καὶ κατασπάσας, ἐκ μέσων αἴρε τῶν πολεμίων, καὶ μ πολλὴς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐφερε. σκοπὸς δ' πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὠμόμος, ἐ γυμνὸν τὸ σῶμα τοῖς βέλεσι δεξάμενος, πεπ μὴ διαπείρε βέλεσι, πρὶς οὐδὲν δ' πύτων ὀπίσω φῆς, ὅπ τὸ τεῖχος ἀνέβη, ἐ πρόσωπος πᾶσι τ ὀπλίτας ἴσης, τόπ ἰλυσπώμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μ δ' ἀφῆκε πεσεῖν. ἀφεῖσι μ δ' τὸν ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο πατρὸς ἐ φίλιππος, ἀπὸ ῥουμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ δ δεκάτου τάγματος, ἕτω δ' ῥοίζῳ καὶ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συμπίπτουσιν, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, κ τρέψασθαι καθ' οὓς ἂν ἐφορμήσειαν ἅπαντας. μ πυθόμενος, ὅτι ἰώσηπος, ἐ τὸν πολὺν ὄχλον δρέμοντας πάλιν πρὸ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς προσβολὰς ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, ὅτι πέμπτῃ καὶ δεκάτου τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ φήσαντες, ἐ τὰ ὅπλα ἐ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. πρὸς δὲ δείλην ἀναζήσαντες, πρόσωπον τὸν κριὸν πάλιν, ἡ προπεπηγότι τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνουμένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τ ὀυεπασιανὸν βέλει κ τὸν παρὸν δ πρὸς, καὶ πεζώσιν μὲν ὀπλίταις προεκλυσαντος τὸ βληθὲν δ ἀλγήματος, μέγιστον δ' θόρυβον ἐνεπίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα προσχυθέντων τ πλησίον, φήμη ἀθρόα πάντας ἐμπίπλει ἐπὶ τῇ πληγῇ δ στρατηγοῦ, ἐ τ πολιορκίας οἱ πλέιστοι ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ὅλι τὸν στρατηγὸν συμ-

πωιέθεον. πρὸ δὲ πάντων ἦν ὁ Τίτος παρὼν τῷ πατρὶ παρῆν. ὡς τὸ θαλῆθος ἐπὶ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον ἀνοίᾳ, καὶ τῇ τῶν παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾴστη μὲν τοι τὸν τε πόνον ὁ πατὴρ ἐδίσατο, καὶ τὸν φόβον ἀπαυστὶ δὲ θορύβου. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω ἦν ὁμοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπιοῦσιν ἐξ αὐτῶν ἐφθέγξατο ἀπειλαῖς, χαλεπώτερον ἰσθμοῖς ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς πυρὸς ἐπὶ στρατηγοῦ προκινδυνεύοντος ἤθελε, καὶ βοῇ θράσους τοὺς ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰώσηπον, καίτοι ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν ἐκ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπεῤῥώοντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὸ χεῖρα τὸν κρίον ὑπερείδοντας ἐβαλλον. καὶ ἦνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀθλίως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτίκα γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας βελεμνοπόμπου φλογὸς, σκοτεινὸς ἦν τοῖς πολεμίοις ὁ σιδηρός, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, ἐκ τῶν ὀργάνων προῤῥωδὲν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον. ἦν τὸ βλεπόμενον. ἤτοι γὰρ τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βίᾳ πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ τὰ μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ σὺν πολλοὶ οὔτως ἰσχυρὸν ἦν, ὃ μὴ μέχρις ἑκατὸν σταδίων φάλαγγος, βίᾳ τε μεγέθους λίθου. μάθοι δ' ἄν τις τὸ μηχανήματος ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων.

ΚΕΦ. ιζ.

Πληγεὶς χάρις ἀπ' αὐτοῦ τῶν σὺν τὸ ἰώσηπον ἐσώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπερράγη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὅλον τριῶν ἰσφενδονήθη σταδίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγὴν τὸν γαστέρα, σεσηκὸς δὲ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέπεσεν ἐφ' ἡμισταδίου τὸ βρέφος. τοσαύτη δὲ καὶ λίθου βία. τῶν μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν δὲ βαλλομένων, δὲ ὁ ψόφος. ἐπάλληλοι δ' ὀκτύποι οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτούμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠκούετο. στυγνὸν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐῤῥοῦτο πᾶς ὁ περὶ τὴς μαχης περίβολος, καὶ περιβαθὲς ὑπὸ πλωμάτων τὸ τεῖχος ἐγένετο. φοβερώτερον δὲ ἐποίουν τὴν βοὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ὀκεανὸς ἡ νυκτὸς, ὅτι εἰς ἀκοὰς, οὔτε ὡς ὄψεως καταπλῆξιν ἀπελείφθη. πολῖται μὲν γὰρ ὑπὲρ τὸ ἰωσηπίτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πολῖται δ' ἐφόρουν τραύματα, καὶ μόλις περὶ τὸ ἑωθινὸν φυλακὴν, ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀθληλεύπλως τυπτόμενον. οἱ δὲ φραξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν ἀντωχύρωσαν πρὶν βληθῆναι τοὺς ὑπερασπιστὰς τῶν ξυλίνων μηχανῶν.

ΚΕΦ. ιη.

Υπὸ δὲ τὸν ἕω οὐεσπασιανὸς ὑπὲρ τὸ καταλῆψιν τὸ πόλεως σπεύδων τὸ τραπιὰν, ὀλίγον δεῖν ἐξ νυκτερινὸν πόνον ἀναπαύσας. βουλόμενος δὲ δεῖν τὸ καταῤῥιφθέντων ἀσπασάμενος τοὺς ἄρχοντας, τὰς μὲν ἡγεμονικὰς τάξεις τῶν ἱππέων δεξιᾷ τῶν ἵππων, τειχῆ διέταξε κατὰ τὸ πεπλωκὸς τοῦ τείχους, πάντοθεν περιφερόμενος τοῖς ὅπλοις, καὶ τὰς κοντὰς προβεβλημένους, ὡς ἐπὶ τοὺς ὑπερασπιστὰς βαλλοιεν μηχανὰς, καταρχοίντο τῆς εἰσόδου. κατέπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τοὺς πεζοὺς τὸ ἀκμαιότατον, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀντιπαρεξέτεινε τοῦ τείχους

A conçurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Unde contigit, ut & benevolentia circa rectorem, & filii trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberavit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Judæos sævius incitavit. Nam velut ultor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Josephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, neqvaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, qvos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum qvo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cavere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam jaculorum vi simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extremam faciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis hujus machinæ vis qvantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Josepho, saxo percusso caput avulsum est, ejusque ad tertium stadium veluti funda excussa calvaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transjecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est; tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros dejicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: jamque ascendi poterat congestione cadaverum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Jotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam saucii sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ dejecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Jotapatenorum.

MAne autem Vespasianus ad occupandam civitatem jam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de convulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis directum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoveri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinavit. Reliquam vero equitum multitudinem secundum muri spatium

per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium civitatis lateret. Deinde qvi hos ſeqverentur conſtituit ſagittarios, paratas ſagittas habere juſſos: funditores quoque ſimiliter, & appoſitos machinis. Aliis autem integris muri partibus ſcalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tentaſſent, dejectæ partis defenſionem relinquerent: cæterique omnibus ſimul telis oppreſſi, violentiæ irrumpentium cederent. Joſephus autem hoc conſilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque ſenes diſpoſuit, qvaſi lædi non poſſent: in parte vero collapſa validum & potentiſſimum quemque. ſenoſq; ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus eſt: hisqve præcepit, ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent: contra ſagittarum vero multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis: paulatimque recederent, donec ſagittarii pharetras exinanirent. Si vero pontes à Romanis apponerentur, ipſos proſilire mandavit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere: unumquemque vero ita certare debere, non qvaſi conſervandam tueretur, ſed quaſi perditam jam patriam vindicaret: atque oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos, conjugeſque ſuas propemodum ab hoſtibus capi: vimque futuræ cladis jam nunc collectam in autores ejus effundere. ita quidem in utroque diſpoſuit. Civitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, poſtquam oppidum triplici acie videre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à cuſtodiis) ſtrictisqve gladiis ad partem muri dejectam hoſtes inſtare, armiſqve montana loca omnia deſuper collucere, atque Arabum quendam ſagittariis tela ſuggerere, tunc extremo ululatu quaſi capta urbe conſonuerunt, non ut impendere mala, ſed ut adeſſe jam crederes: Qvare Joſephus mulieres, ne miſericordia ſuorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione conclidit, ſilere juſſas: ipſe vero ad partem muri, quæ ſibi obtigerat tranſivit. & ſcalas quidem applicantibus animum non intendit, ſed tantum ſpeculabatur impetum ſagittarum. Simul autem ac tubicines univerſarum legionum conſonuerunt, & graviter infremuit exercitus: ſignoque dato, miſſis undique ſagittis lux obſcurari cœpit. Joſephi ſocii memores præceptorum, & adverſus clamorem obſtructis auribus, & contra ſagittarum vulnera corporibus communitis, cum admoverentur pontium machinæ, ipſi eas curſu, & antequam hoſtes pedem in his ponerent, occupant: eoſque aſcendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemque animi facinora demonſtrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui ſine periculo fortes contra ſe eſſent, curabant. nec prius à Romanis divellebantur, quam vel caderent vel occiderent. Itaq; Judæis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, deſeſſis autem Romanorū aſſidue ſubſtituerentur, proque his qvos violentia repuliſſent, alii ſuccederent: invicem ſe adhortati latera copulant:

Αχῦ πᾶσαν τ ὀρεινλὰν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφλγήτων ἐκτ ἀλώσεως ἀφαφυγεῖν. κατόπιν ἢ τέτων πρέψησε τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως ἢ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους ἢ λίμακας ἁρμόσας, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκραίοις τείχεσιν, ἵνα εἰ μὲν τύπους κωλύσῃ πρωόμους, καταλίπωσι τ ἐπὶ τῆς καταρρίφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ ἢ ἀπ' αἰθρίου βιαζόμενοι τῶν βελῶν, ἐξώσωσι τ ἐκ τόπου. ἰώσηπος ἢ συνεὶς τὴν ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τὸ μόνον τ τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἐᾷ τοὺς γεραιούς, ὡς μηδὲν πάντη βλαπτομένους. κῦ ἢ τὰ παρερρωγότα τ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὸς ἐξ ἀνδρῶν, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐκληρώσατο, σκέλος τι πρὸς μὲν τὴν ἀλαλαγμὸν τῶν πνευμάτων ἐπιφράξας τοῖς ἀκοαῖς, ὡς μὴ καταπλαγῆναι. πρὸς ἢ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοχλάσαντας καλύπτεσθαι ὑπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τι πρὸς ὀλίγον ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων ἢ τῶν ἐπιβατηρίους μηχανὰς αὐτοὺς προσηδᾶν, καὶ ἅμα τῶν ἰδίων ὀργάνων ἅπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τι ἕκαστον, οὐχ ὑπὲρ σωτηρίας, ἀλλ' ὥσπερ ἀπωλείας ἤδη τ πατρίδος ἀμυνόμενον. λαμβάνοντὸ πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγιαζομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας ἀνειρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δοκεῖν οὐδέπω, καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προσαλλίσαντας, εὐαφείας τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἐπᾶξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ ἢ ἄχθος τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἑθεάσαντο, περιωθῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδεὶς γὰρ ἐκ τοῦ μάχιμου μεθαρμόσατο τῶν πέλας φυλάκων, πρὸς ἢ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὸν καθυπερθεν ὁρμητὸν λαμπρύνον ὅπλοις, πάντα βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῶν ἀράδων, ὑσμινή τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπαλουμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ ἢ ἰώσηπος τὰ μὲν γυναῖα ὡς μὴ θηλύνοιεν οὕτω τοὺς ἑρμαῖς τῶν σφετέρων, καταπλήσῃ τοῖς οἰκίαις, μετ' ἀπωλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἢ πρὸ τῶν ἐρριφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆν. τοῖς μὲν σὺν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆχεν. ἀπεκαραδόκει τὸν ἑρμαῖον τῶν βελῶν. ὁμοῦ ἢ οἵτε συλλογικὴ τῶν πνευμάτων ἁπάντων σιωπήσαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ σφαπὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ σιωπήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπεστέμνετο. μεμνημένοι γὰρ μὲν τῶν ἰώσηπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τὰς τε ἀκοὰς πρὸς τὸν βοηλὸν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν, πρὶν ἀλεθεῖαν τοὺς ἀλεβαλόντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀντίοις, παντοῖα χ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι ὡς ἐπὶ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἐν ἀκινδύνῳ τῶν κῦ σφᾶς ἀνδριζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πτῶσιν, ἢ ἀλαφθῆναι. ὡς ἢ οἱ μὲν ἑκάμνον διηνεκῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνειν οὐκ ἔχοντες. τὸ κεκμηκὸς ἢ τ ῥωμαίων ἀκραιφνῆς διεδέχετο, καὶ πρόχειρον ἀντὶ τῶν ὑποδιαδόντων ἐπίβασιν ἕτεροι, ὠθοκελευόμενοι ἀλλήλους, καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώσαντες,

σαντες, τῶς ἢ ἰυρεοῖς καθύπερθεν φοξαίμδροι, τέχος ἀῤῥηκτον ἐφύοντο, καὶ καθάπερ ἐν σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη δ' τείχους ἐπέβαινον.

Κεφ. δ.

Ὁ δὲ ἰώσηπος ἐς τ' ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τ' ἀνάγκην, ἡ δέεσι δεινὰ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅπως αὖτ' ἀπαγωγὴς ἁρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον σκέλδεσι καταχεῖν τ' σωμασικοτων. οἱ ἢ ὡς παρεσκδασμδνον ἔχοντες μ' τάχος πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τ' ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ αἰγλεία θερμαινόμδνα τῇ θέρμῃ. τῶν καμνόντων τ' ῥωμαίων, διεσκέδασε τ' πᾶξιν, καὶ μ' δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδῶντο ἢ τείχους. ῥεῦσα μδν γὰ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κόρυος μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πανοπλίας διέῤῥει ἢ σώματ' ὅλου, καὶ τ' σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμδνόν τε φύσ' τοῦ χέος, καὶ ψυχόμδνον βραδέως διὰ τὴν ποότητα. τοῖς ἢ θώραξι τῶς κράνεσιν ἐνδεδεμδνων, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν. πηδῶντες δὴ καὶ συνειλούμδνοι τ' ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τ' γεφυρωμάτων ἐπίπτον. οἱ ἢ τραπέντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζόμδνους, ὐχ ἱκανῶς τῶς κατόπιν πιεζοῦσιν ἦσαν. ἐπέλιπε ἢ οὔτε ῥωμαίους ἐν τῶς κακοπραγίαις ἰσχὺς, οὔτε τοὺς ἰουδαίους συνέσεις. ἀλλ' οἱ μδν καὶ περ οἰκτρὰ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας ὅμως εἰς τοὺς κατέχεοντας ἐφέροντο, τ' πρὸ αὐτ' κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ ἢ ἰουδαῖοι δόλῳ δὶς πέρα τοὺς προσβάσεις αὐτῶν ἐπεσφαλον, τὴν ἐφθὴν ὑποχέοντες τ' σανίδα, ἃς ἐπολισθαίνοντες, ὑπορρέοντο, καὶ οὔτε τῶν τρεπομδνων, οὔτε τῶν προσβαινόντων τὶς ὀρθὸς ἔμδνεν. ἀλλ' οἱ μδν ὑπτιαζόμδνοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ἢ ἐπὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἑπτακόσιοι δ' ὑπὸ ἰουδαίων οἱ πιόντες. σφαλλομένων γὰ τ' ῥωμαίων, ἤτοι τ' χεῖρα συμπλοκῆς ἐλθόντες, πρὸς τὰς βολὰς εὐχέλεις. πολλὰ ἢ κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας, ὁ στρατηγὸς πρὸ δείλην ἀνεκάλ. ἔπεσον ἢ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν ἢ ἀπὸ τ' ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι ἢ ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίσθη· σκηνὴ μὲν οὖν δεσπότου μέσος, ἡ προταξις δέ.

Κεφ. ε.

Ὀ δὲ σπασιανὸς ἢ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τ' στρατιὰν προεμυθέμενος, ὡς θυμουμένους εἶδε, καὶ οὐ προτροπῆς, ἀλλ' ἔργων δεομένους προσνοήσας μὲν τὰ χώματα, πύργους ἢ τρεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκδάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραίοις τε εἶεν ὑπὸ βέλεσι, καὶ δυσπάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, ὁπλίσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τ' ἀφετηρίων ἐρχάνων τὰ κυφότερα, πρὸς ἢ τὰς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας. οἱ μὴ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, καὶ τὰ θωράκια τ' πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὑπὲρ ἢ τείχους ἔβαλλον. οἱ ἢ μήτε κ' κόρυος φερομένων τῶν βελῶν σκιλίνων ῥᾳδίως δυναμένοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι· καὶ τὰ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βέλ. πυρὶ ἢ τ' πρὸς αὐτῆς σιδήρου δυσπαλώτου, ἐφόβουν ἀπὸ ἢ τείχους, καὶ προσβάλλειν πρωμένοις ἐπιξήνον. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τ' ἰωταπάτης, ἀντίτυχον ἕτως, ἀναῤῥυέντες τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, κ' μηδὲν ἀντιπαθοῦντες τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μ' κινδύνων ἀνέργλν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut uno corpore repellendo Judæos, muro jam pedem ponebant. Tum Josephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: ferventiqve oleo perfundi milites jubet, scutorum conjunctione defensos. id autem Judæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipavit, & cum dolore sævissimo devolvebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes usqve sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: qvod natura facile calescceret, seroqve pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incurvati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, qvoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus adversis, nec Judæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant, ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Judæi vero progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: qvibus illi dilabentes retrahebantur, ut neqve fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres dejicerentur: & qui cecidissent, à Judæis feriebantur: qvi Romanis desilientibus conflictu jam liberi, facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos revocat: qvorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Jotapata vero sex viris mortuis, plures quam trecenti saucii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Junii mensis die vigesimo. At Vespasianus eorum causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neqve tam exhortationem quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excelsum jubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & pondere stabiles essent, neq; ignibus expugnarentur easq; super aggeres collocat, jaculatoribus & sagittariis, itemque levioribus missilium machinis plenas, funditorum quoq; fortissimis. Qvi cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qvi super murum astarent facile conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neqve ulcisci possent qvos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu jacula superante: ferro autē, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Jotapateni quidem ita resistebant, qvamvis multi in dies singulos occumberent, neqve contra mali quicquam hostibus facerent, qvod eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI.

Κεφ. ια.

Japhæ expugnatio à Trajano & Tito.

HIs autem diebus Veſpaſianus ad finitimam qvandam Jotapatæ civitatem evocatus, cui nomen eſt Japha, novas res affectantem, & propterea, qvod Jotapatenos præter ſpem reſtitiſſe audierat, inſolescentem, mittit eo Trajanum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & eqvites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitiſſimum reperiſſet (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero ejus vidiſſet paratos ad pugnam ſibi obvios proceſſiſſe, prælium cum his committit: eoſqve pauliſper reluctatos, in fugam vertit: qvos veſtigiis conſecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipſis irrumpunt. ſecundum autem murum petentibus, cives ſui clauſere civitatem, metu ſcilicet, ne cum his rurſus hoſtes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qvi etiam tunc civitatis ejus univerſum populum excluſum, mœnibus propriis, ad interitum hoſtibus dedit avidiſſimis cædium. Multi enim ſimul ruentes ad portas, multumqve nominatim præpoſitos inclamantes, inter ipſas preces mactabantur, qvibus hoſtes unum murum, alterum cives clauſerant; & inter medios coacti murorum ambitus, multi qvidem ſociorum gladiis transfigebantur, infiniti vero a Romanis interficiebantur, ne ad ulciſcendum qvidem recepta fiducia. nam præter hoſtilem metum, etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Deniqve moriebantur, non Romanos, ſed Judæos execrando, qvoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Unde Trajanus vacuam eſſe civitatem pugnatoribus reputans, & ſi qvi adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore, imperatori excidium reſervavit. eumq; per nuncios rogavit, ut filium ſuum Titum mitteret, finem victoriæ impoſiturum. ille autem laboris aliquid ſupereſſe ratus, cum milite filium miſit, hoc eſt, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qvi maturè ad civitatem profectus ſic ordinavit exercitum, ut in lævo qvidem latere Trajanum conſtitueret, ipſe vero in dextro obſidioni præeſſet. Itaqve militibus ſcalas muris undiqve applicantibus, cum pauliſper deſuper Galilæi obſtitiſſent, continuo mœnia reliquerunt: Titus vero ejusqve comites ſaltu demiſſi, mature civitatem obtinuerunt. Tumqve vehemens cum his qui ſe intus congregavere, pugna commiſſa eſt: nunc per anguſta viarum irruentibus validiſſimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ ſorte inveniſſent, tela jactantibus. Et hoc qvidem modo uſqve ad ſextam horam fuſtinuere conflictum. abſumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & ſub divo, & per domos, ſenes pariter ac juvenes mactabantur. Denique virilis ſexus præter infantes nullus remanſit, qui cum mulieribus abducti ſunt ſervitio. Interemptorum quidem in civitate, & in primo congreſſu, numerus fuit XV. millia: captivorum autem duo millia CXXX. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigeſimo die Junii menſis.

Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ἐπί τινα τῶν τῆς ἰωταπάτης ἀσυγκτήτων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν ἰωταπατηνῶν ἔτι μᾶλλον δόξαν αὐτοῖς ἐπαιρομένην, τραιανὸν ἔπεμψε δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα σκήπτῳ, ὡπλισμένους αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ διχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον κατέλαβεν, ὄντος γὰρ τοῦ φύσει χαρτεροῦ τυγχανούσης, καὶ διπλοῦν περιβόλῳ τετειχισμένης, παντηκοντοτάς δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ μετ' ὀλίγον ἀντισχόντας, εἶτα ἔτρεψε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας παρεσκεύασαν σωτῆρσιν. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ σωτεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τοτε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκπεμφθέντα πρὸς ἀπώλειαν, ἑκάστοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσχησεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλοὶ πρὸ αὐτῶν ὑπομαχοῦντες καλούμενοι, ἐν μέσοις ἀποφράττονται ταῖς ἐκτάσεσι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἐκλείουσιν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῶν δυεῖν κατειλούμενοι πρὸς ἑκατέρων βύζην, πολλοὶ μὲν ταῖς ἰδίαις προσεπήροντο ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἐπίπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. θεὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταιρόμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶναι τὴν πόλιν ὁ τραϊανός, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὲρ δέους, ἀνατίθησι τῷ στρατηγῷ τῶν ἄλλων. καὶ στήλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἠτῆσε πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τῖτον ἐπιθησοντα τῇ νίκῃ πλέον. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεταί τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπιπέμψῃ, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν ἅμα τάχους, καὶ διαταξάμενος τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν δ' λαιᾷ κέρως, τὸν τραϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τοῖς τείχεσι προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον. ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ Τῖτον, τὸ μὲν πόλεως κρατήσαν τοῖχος, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συνεφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συῤῥήγνυ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσεπέπιπτον, καὶ ἄνωθεν τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς. καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὥρων ἀντεῖχον μαχόμενοι. θανατηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν τοῖς τραυθρίοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀποφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑπὲρ ἑνὸς ἄῤῥεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξωνδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀνῃρεθέντων ἁπάντων τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὅτι τῆς πεσούσης ὑπὲρ τάξεως, ἐφθάκει μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις εἶναι, διχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τῶν δὲ σωθέντων τὸ πλῆθος γαλιλαίους ἑκατὸν δεσίου μῆνες.

Eum-

Κεφ. κϛ.

Ἐμενον δὲ οἱ δὲ σαμαρεῖς ἀπόρως ἔχοντες συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ χαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἐμενον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπειλὴν ἡτοιμασμένου αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ δὲ τῆς γειτνιώσης κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων δυσπραγίας ἐν εἰλογίσῳ τὴν καὶ σφᾶς ἀσθένειαν ὠφέλουν, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς παραρχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ ἡσυχασιανῷ φήσιον τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἱστομένους. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συμπαξις λεῖ φοβερά. καιρεάλιον δὲ ἔπαρχον ὄντα τῷ πεμπτῷ τάγματος, μεθ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν, τρισχιλίων πέμπτ. τοῦτο προσαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ σωτηρίαν μάχην σὺν ἀσφαλεῖ ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθυπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ ὕδατος ἀπορουμένων τῶν σαμαρέων, σφοδρὰν τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥστε δὲ λεῖ θέρος, καὶ τῶν ἀνατιθέντων τὸ πλῆθος ἀποθνήσκειν, ὡς τινὰς μὲν αὐτημέρου δοτὸ δ' ὕδωρ ἀποζητεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προελομένους, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας τῶν δεινῶν καταπαύστους, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τῷ δυνάμει ἐν κύκλῳ προεῖσησιν τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δεξιᾶς προκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, ἀσφαλουμένου ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα δόντας. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, προσαπέκλεισε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. δεκάτου μηνὸς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπελθὼν. καὶ τοιαύτης μὲν συμφορᾶς σαμαρεῖται ἔσχηκασιν.

Κεφ. κγ.

Τῶν δὲ ἀνὰ τὰ ἰωτοπάτα διαφερόντων, ἐπὶ πλεῖστα ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστὴ μὲν ἡμέρα καὶ ἑβδόμη τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερῆρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὴν ἡσυχασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τῷ τε ὀλιγότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τῷ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀχρυπνίᾳ διαπεπονημένοι, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἀδὲ βιαζομένους ἐπιφέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν, ἅτις ἐπιθοῖτο πρὸς τὴν ἐσχάτην φυλακήν, καθ' ὃν ἄνεσίν τι τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, ὡς καθεύδειν μάλιστα κεκοπωμένοις εἰωθὸς ὕπνος. καταδαρθόντας ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνέβαλέ τι καὶ αὐτὴ τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ λεῖ μὲν διὰ σπουδῆς ὁ αὐτόμολος, ὅτι πρὸς ἀλλήλους πίστιν εἶδεν τῶν ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπεροψίαν, ἐπειδὴ καὶ πρόσφυγα ληφθεὶς τις τῶν δοτὸ τῆς ἰωτοπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν διὰ πυρὸς ἐξερεθισθεὶς τοῖς πολεμίοις πρεῖ τ' ἔνδον εἶπεῖν, ἀνεκαυχῶντο δὲ ἑαυτὰ καταμεμηδιῶν. τάχα μὲν ἐκ ὀπίσω πίστιν ἐποίει τῶν προδότων, ἢ τάχα μὲν ἀληθεύειν σκήνων, μηδὲν δ' αὐτὸς ἐξ ἑτέρας πεισθεὶς μέχρι προδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τῷ καταλήψει τῆς πόλεως ὥρμα σιδάζε τῷ στρατῷ. καὶ δὲ τρεῖ μεσονυκτίου ὥρᾳ, ἤδεσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπέβαινε τῆς σωτηρίας τῶν χιλιάρχων δομιτίου σαβίνου τῶν δοτὸ πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ἀποφράξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἴσεισαν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σὺν τῆς κερεάλιος χιλίαρχος,

A

CAP. XII.

SEd ne Samariæ qvidem alieni à calamitatibus remansere: Hi namqve in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conventus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumqve impetus prævenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qvi coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusqve peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi neqvaqvam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero circumvallatis undique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Evenit autem aqvæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graves accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neqve se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo ut nonnulli qvidem una die siti morerentur, multi vero ejusmodi morti servitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex qvibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseverarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atqve ut salvi esse mallent, rogabat: si arma projecissent, tutos fore promittens: deniqve qvia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim millia & sexcenti. Hæc Junii mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atqve his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

De Samaritis à Cereale devictis.

CAP. XIII.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem adversa tolerantibus qvadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. qvidam vero ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem civium & infirmitatem simul eorum enuncians: qvodqve diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minime qvidem ulterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si qvis instaret. circa extremam namque vigiliam, qvando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora invadendos esse suadebat. Vespasiano autem, qvia fidem nosset inter se Judæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: num & antea quidam ex Jotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exqvirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori conjectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex ejus fallacia magnum sibi existimans esse mettiendum, asservari hominem jussit, & ad occupandam civitatem parabat exercitum. Hora igitur qvæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusqve incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex qvintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in civitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

Jotapatæ excidium.

& Placidus, ſubjectos ſibi milites introducebant. Arce vero occupata, cum hoſtes in medio oppido verſarentur, jamque plane dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnoque pariter diſſoluti. Et ſi quis evigilaſſet, nebula viſus ejus hebetavit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſoloque malorum periculo exuſcitati ſunt, morienteſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neq; miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque anguſtiis preſſi, ac per declivia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Joſephum lecti erant, ut manib. propriis liberarentur incitavit. nam cum ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent prævenerunt, & in extrema parte civitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam civitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliqvandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedere: hisque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi unus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, qvo tutus aſcenderet, cumque is manum porrexiſſet incaute, haſta ille præventum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. poſtea vero ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæviebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captivi qvidem mille ducenti congregati erant: quadraginta vero millia connumerata ſunt excidii tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus civitatem ipſam exſcindi jubet, caſtellaque ejus omnia exurit. Jotapata quidem ita devicta eſt tertiodecimo imperii Neronis anno, calendarum Julia-rum die.

CAP. XIIII.

Quomodo Joſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani vero Joſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæ precium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itemqve abditos rimabantur: ille autem in exitio civitatis fortunæ qvodam uſus auxilio, per medios ſe hoſtes furripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adjunctum erat a latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: ubi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultavit: nocte vero ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique

A καὶ πλάκας, τοὺς ὑπὸ σφᾶς τεταγμένους εἰσῆγον, κατέλημπτο δὲ τὴν ἄκραν. καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας ἄσης, ὅμως ὑπὸ τῆς ἀλώσεως τοῖς πρατομένοις οὐδησις ἦν, καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ ἐλύοντο, καὶ τῶν λιχνισμένων ἐμίχλη τὰς ὄψεις ἀπημβλυωπλήν, ἣ τύχην τοῦ τῇ πόλει συνεχύθη. μέχρι πάσης τῆς φρουρᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν οὐδησιν ἐξανέστησαν, καὶ τὴν ἄλωσιν ὄπισθεν ἀναμορύθμοι. ῥωμαίους δὲ κατὰ τὴν μνήμην ὧν πρὸ τοῦ πολιορκίαν ἔπαθον, οὔτε φειδὼ εἰσῆλθέ τινος, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατάντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἐπὶ μάχαις δυναμένους ἡ δυσχωρία τῶν ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι δὲ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατ' ἀκρανοῦς ἐπιλαθόμενοι, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τέτε πολλοὺς, καὶ τῶν περὶ τὸν ἰώσηπον ἐπιλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καπιδόντες δὲ ὡς ἑδένα τῶν ῥωμαίων ἀνελεῖν δύναν), τέλος πτεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων περέλαβον, καὶ σωθροισθέντες ἐπὶ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνεῖλον. ἔσω γε μὲν τὸν πρώτιον τῆς καταλήψεως οὐδησιν τῶν φυλάκων ἀφυγεῖν ἔφασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν περιπόλων πύργον μέχρι μὲν τινος ἀπημωάνθησαν· ἐπειχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων, ὀλίγε παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὸν σφαγὸν ἐδίδοσαν παρέχον. ἀνεμάχητον δ' ἐν τοῖ αὐχήσαι ῥωμαίους τὸ πλῆθος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὸν ἄλωσιν εἷς ἕπασιν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν αὐτῶν. θνήσκει δὲ ἐξ ἐνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τοῖς συμπεφυγότων (πολὺ δὲ οὗτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτῶν ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, ὁ δὲ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύσσει κάτω τὸν βυθὸν ὀρύγματι, καὶ παράσχημα διερρᾴ(ε)κατ' ἐκείνου μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνέδην ῥωμαίοι. τῆς δὲ νυκτὸς ἀνερρωγμένοις τοῖς καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς ἀπηλαίοις ἐπεξῆεσαν, καὶ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν, καὶ τὰ μὲν εἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς δισχοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ κατὰ τε τὴν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρότερον μάχας, συνεβλήθησαν τετρακισμύριοι, οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρεσπεμπίπρησιν αὐτῆς. ἰωσαπατα μὲν οὖν ἔτως ἑάλω, τρισκαιδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πανέμου νουμηνίᾳ.

Κεφ. κδ.

G ΡΩμαῖοι δὲ τὸν ἰώσηπον, ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, ἐσφόδρα δὲ φρενῶν φιλοτιμούμενοι, μεγίστη δὲ ἦν μοῖρα δὲ πολέμου ληφθείς, τούς τε νικητὰς διηρεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ ἄρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸ σκηλέπη τὸ πολεμίων, καθελλὼν δὲ εἰς τινὰ βαθὺν λάκκον, ὧ πλατὺ ἀπῆλαιον διέζωκτο κατ' ὀπίσθιον, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα πολυπραγμονοῦντα μὲν τὰ ἀπόκρυφα ἄνδρας καταλαμβάνοντας, ἐλάνθανε δὲ ὀλίγους ἡμέρας διαρκῆ δυναμένου. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ἐπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δὲ ἀνιὼν ἐζήτει δεσμοῦ λάθυσιν καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν τῶν πύρ-

τῶν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθὼν σὺν ὀλίγοις, αὖθις εἰς τὸ σπήλαιον κατῆλθε. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελανθάνει. τῇ δὲ τρίτῃ γυναικός ἁλούσης, ἅμα αὐτῇ μεμνύεται. καὶ οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μὲν ἀπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιάς τε ἰωσήπῳ δοὺς καὶ βούσας, καὶ παρεγγυήσοντας ἀνελθεῖν. ἀφικόμενοι δὲ, παρεκάλουν αὐτὸν τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις ἔδει σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὲν ἐπείθετο. σὺν δὲ ὢν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, σὺν ὀλίγοις δὲ φύσει τῶν προκαλουμένων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν παρακαλοῦντας, ὥσπερ οὐεσπασιανὸς τρίτον ἐπὶ πέμπτῃ χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τοῦ ἰωσήπου καὶ σωτῆρα πάλαι. παρελθὼν δ' ὅτος, τά τε φύσει ῥωμαίων χρηστὸν, ὡς οὐκ ἂν ἄπαξ ἔλεγεν, διῆγεν, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον. ἢ μισεῖτο παρὰ τῶν ἡγεμόνων, ἀπουδάζων τὸ τὸν στρατηγὸν, σὺν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐπῆλθε γὰρ αὐτῷ, καὶ μὴ ὡς ἐκ προσώπου λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα ἡγεμόνα. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' ἂν οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα δι' ἀκακίαν πράγματος παρασπάσῃ τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φίλιον, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀπιστήτων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδοιάζοντος δὲ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαῆναι τὸ σπήλαιον ὥρμητο. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅπερ νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς δὲ πολέμου παλαιούσας ὁ ἰώσηπος ἐμαθεν, ἀναμνησις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσῆρχετο, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσημήνατο ἰουδαίοις, καὶ τὰ τῶν ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἦν δὲ καὶ περὶ ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ θείου λεγόμενα. τῶν γε μὴν ἱερῶν βίβλων σὺν ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς ἂν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὀπίτης τοῦ ὥρας ἔνθους ἐνόμιζε, καὶ τὸ φλεγμαῖνον τῶν προφάτων ὀνείρων ἀσαφὲς φαντάσμασι, προσέφερε τῷ θεῷ λεληθέναι δοκεῖ. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετίθη δὲ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τὸν ἐμὸν ψυχὸν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δεξιόν.

ΚΕΦ. κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκατεφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωίεσθαι εἶκοντα τοῖς προκαλοῦσιν, ἀθρόοι περιστάντες, ἢ μεγάλα γε ἂν ἐβόησαν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφήσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑποδύσεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψεύδῃ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψεύδῃ δὲ καὶ σωφροσύνης εἶχες, ἥτε σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἡ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ χρή σοι λῆψιν τινὰ σαυτοῦ κατασχεῖν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν δ' ὅπως ὡς μάλιστα χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. σὺ δὲ ἂν μὲν ἐκὼν

A ipsius causa maximè custodirentur, neqve fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumqve ibi delituit. Tertia verò die, capta qvadam muliere, qvæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumqve Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, jussos pacem dare Josepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Qvibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute
B dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qvi plurima commisisset, quam ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam evocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium qvoqve tribunum Nicanorem, Josepho notum, atqve olim consvetum misit. Is autem, qvam mite in eos Romanorum esset ingenium, qvos semel subjugassent, referens, qvodque ipse Josephus virtutis causa magis admirabilis, qvam invisus du-
C cibus haberetur: esseque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, qvod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortem: his addebat: qvod nec Vespasianus si qvid dolo moliretur, amicũ ad id mitteret, ut rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neqve semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum
D Josepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites qvidem irati, speluncæ ignem submittere properabant, sed retinebat eos belli ductor, vivum Josephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit Josephus, nocturna somnia reminiscitur. qvibus ei Deus & futuras Judæorum clades, & qvæ Rom. essent
E eventura principibus, ostendit. erat autem interpretandis qvoqve somniis idoneus; & conjectare qvæ ambigue divinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros noverat, qvod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora qvasi Deo plenus, & recentium somniorum, qvæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces
F Deo offert. Et quia Judæorum, inqvit, labefactati tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do qvidem manus sponte Rom. & vivo. testor autem, qvod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulqve his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qvi una confugerant Judæorum, postqvam intellexerunt Josephum rogantibus cedere, universi circum-
G stantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Ubi sunt, qvæ Judæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Josephe captus es, lucemque pateris intueri servientem? qvam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum qvibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te servari cupis. Sed qvamvis te Romanorũ fortuna tui oblivione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu vero siqvidem sponte

moriare, dux Judæorum: si vero invitus, prodi- A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγὸς, ἐὰν ᾖ ἄκων, προδότης
tor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis τοῦ θεοῦ ἀμαλέγητος, ἐπανεῖναντο τὰ ξίφη, καὶ
ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si διηπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐκδιδοίη.
Romanis pareret. Timens igitur impetum Jo- δείσας ᾖ τὸν ἔφοδον ὁ ἰώσηπος, ὢν προδοσίαν εἶναι ἡγεῖ-
sephus, & se Dei præceptorum proditorem esse σθαι τῶν δ' θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τὰ
ratus, si ea non renunciasset morte præventus, ἀφαγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὑπὲρ τῆς
argumentis eos philosophiæ necessariò tractare ἀνάγκης. τί γὰρ ποθοῦντα ἔφη σφῶν αὐτῶν ἐπαίρομεν
incepit. Et qvid enim tantopere, inqvit, ô socii φονᾶσθαι; ἢ τί τὰ φίλτατα ἀφαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυ-
propriæ cædis avidi sumus? aut cur amicissimas χήν; ἠλλάχθαι τὴς ἐμὲ φησὶν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τὸ
inter se res, corpus & animam in dissensionem B τὸ γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιε νόμῳ,
vocamus? mutatum me esse qvispiam dicet? τετέσιν ὑπὸ τῶν κρατούντων. εἰ μὲν οὖν τὸν ῥωμαίων
sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: δοκοῦμεν φόβον σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τυμᾶ ξίφος,
sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Pro- καὶ χεὶρ τ' ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ πολέ-
inde siquidem Romanorum ferrum deprecor, μου, πῶς δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι.
vere meo gladio meaque manu sim dignus: sin ἢ δ' ἥλιθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, ὅτε ἐν ὑπὸ
illi hosti suo parcendum putant, qvanto justius ἐκείνους διϊσάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας ἀπο-
nosipsi nobis pepercerimus? Qvippe stolidum θνήσκειν. φημὶ κἀγώ. μαχομένους μὲν τοι, καὶ ὑπὸ τ'
est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dis- ἀφαιρουμένων αὐτὰ, νυνὶ δ' οὔτε εἰς μάχην ἀντιβιά-
sensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mo- C ζουσιν ἡμῖν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε
ri, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' ἂν δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος
manibus, qui eam præripuêre: nunc autem ne- ὅτ' ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδοικότες, πρὸς ῥωμαίους οὐκ
qve prælia nobis obstant, neqve nos interfici- ἀνιόμεν; ἆρα οὐχὶ δῆλον; εἶτα οἷον δεδοίκαμεν οὐκ τ'
unt. Itidem autem timidus est habendus, qvi ἐχθρῶν ὑποπτεύομεν, ἑαυτοὺς βίαιον ὑπιμένομεν;
mori non vult cum opus est, & qvi vult cum non ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τίς. πάνυ γοῦν νυνὶ ἐσμὲν ἐλεύθε-
oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad ροι. ὠφελεῖον γὰρ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φησί τις; οὐ μεν οὖν,
Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo qvæ ἀλλὰ ἀγωνέσασθαι, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι
ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam D δειλόταται, ὃς τὴς χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τ' θυέλλης
certam ipsi nobis irrogabimus? Verum servitu- ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ
tem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi τὸ κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς
sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo ve- τ' κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔστιν ἀσέβεια. τ' μὲν γε ζώων ἀθέον
ro ignavissimi, quantum opinor. Nam & guber- ἐστὶν, ὃ θνήσκει μὴ πρόνοίας, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμῳ
natorem timidissimum puto, qui tempestatem ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. ἀλλὰ τοῦτο κἂ τὺς φανε-
metuens, ante vim turbinis navem sponte sub- ρῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου πολεμίους ἡγούμεθα,
mergit. Qvinetiam propria manu perire, a com- καὶ τὰς ἐξ ἑτέρου τιμωροῦμεν. τ' δ' θεὸν οὐκ οἴεσθε
munì omnium animalium natura discrepat, eo- E ἀγανακτεῖν ὅτ' ἂν ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ;
qve modo in creatorem nostrum Deum sum- καὶ γὰρ ἀληθὲς παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτ' εἶ-
mum scelus admittitur. Nullum est animal, qvod ναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶ-
ex industria vel per se moriatur. Siqvidem na- σι, καὶ οὐ φθαρτὴ ὕλης δημιουργεῖ, ψυχὴ δ' ἀθάνατος
turæ lex validissima, ut velint vivere, in omni- ἀεὶ, καὶ θεῖα μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζει. εἶτα ἂν μὲν
bus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπων ὠφελημάτων, ἢ ἀφέλῃ
putant, hostes ducimus, & qvos nostros insidiato- κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις δ' σφετέ-
res putamus, pœna persequimur. Deum vero ρου σώματος ἐκβάλλει τ' ὠφελημάτων δ' θεὸς, λελη-
indigne ferre non arbitramini, cum donum ejus θέναι δοκεῖ τ' ἀδικούμενον, καὶ κολάζειν μὲν, τὺς ἀπο-
homo despiciat? Ab illo enim accepimus, ut es- F δράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμικεν, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτὸς δ' κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδρά-
semus: rursumqve, ut esse desinamus, illi red- σοντες τ' θεὸν, ὃ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσε, ὅτι τ'
dendum est. Corpora qvidem cunctis mortalia μὲν ἐξιόντων δ' βίᾳ κ τ' τ' φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν
sunt, ex caduca materia fabricata, anima vero ὠφελημ' δ' θεοῦ χρεὼν ἀποπόντων, ὅτ' ἂν ὁ δοὺς κομίσασθαι
semper immortalis est: Deiqve particula in cor- θέλῃ, κελεύῃ μὲν αἰώνιον, οἶκοι δ' κ ἡμεραὶ βέβαιοι, κα-
poribus collocata. Si qvis ergo depositum homi- θαραὶ δ' ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λα-
nis surripuerit, aut male tractaverit, pessimus χοῦσαι τ' ἀγιώτατον, ἔνθεν ἀπ' ἐσχάτης αἰώνων ἀ-
statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum γοῖς πάλιν ἀντενοικίζουσι σώμασιν. ὅσοις δ' καθ' ἑ-
ex proprio corpore qvis ejecerit, eum se latuisse G αυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἄδης δέχεται
quem læserit æstimabit? Et servos qvidem fugi- τὰς ψυχὰς σκοτιώτερον, ὁ δ' τούτων πατὴρ θεὸς εἰς
entes ulciscì, justum creditur, quamvis neqvam ἐκγόνους τιμωρεῖται τὺς θᾶττον ὑβρισάς; ἀλλὰ τοῦτο
dominos fugerint: ipsi vero Deum fugientes, & μεμί-
optimum Deum, impie facere non videbimur?

An ignoratis, qvod eorum qvi lege naturæ vita exeunt, acceptumqve Deo debitum solvunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusqve ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ invocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atqve inde rursum, volventibus seculis, casta corpora jubentur incolere. Qvorum vero manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit, pater autem illorum Deus autores injuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc &

μενίαν) ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦτο, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου νομοθέτου τοὺς γὰρ ἀνελόντας ἑαυτοὺς, ὡς ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀνίερους κρύπτειν ἔκρινεν, καὶ τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ τὰς δεξιὰς τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσεν, αἷς ἔτι καὶ ζῶντες καθ' ἑαυτῶν ἠγέμονες, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω δὲ τὰς χεῖρας τῶν σωμάτων, καλὸν ἂν ἑτέροις δίκαια φρονεῖν, εἰ μὴ τοῖς ἀνθρωπίνοις συμφοραῖς παροδεύοντα τὸ εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσεβοῖμεν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα, καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς λόγῳ πάντων ἔργων ἐπεδείξαμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ πάντως καλὸν ἐστι τῶν ἑλόντων. οὐ μεταδώσομαι δ' ἐγὼ σοὶ τοῦ τῶν πολεμίων πάλιν, ἵνα ἐμαυτὸν παραδοὺς ἡδομαι. καὶ γὰρ ἂν εἶεν πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἡλιθιώτερος, ἔχω ἐκείνοις μὲν δι' σωτηρίαν τὸν πράττοντα, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, κείνῳ τῇ ἐμαυτοῦ. ἢ μὴν τῶν Ῥωμαίων ἀνέδραν ἐπύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰν ἀναρριφθῆναι αὐτὸ δ' ὑμῶς πεπηδήκοντι, τῶν ὑβριστῶν ἀπιστίαν, ἧκιστα μεῖζον ἀποφερεῖν ὠφελοῦσιν.

ΚΕΦ. κς.

Ὁ μὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν, οἱ δὲ συμφραγμένας ἀπογνόντες τὰς σωτηρίας ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοπλισάμενοι ἑαυτοὺς τοῦ θανάτου, παρεῖχον τοῖς αὐτοῖς. καὶ παροτρύνων ἄλλος ἄλλον ξιφήρης, ἐπακολουθεῖν ἐις ἀνανδρίαν, καὶ εἰς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήττων, ἄλλος μὲν ὀργῇ τὸν μὲν ἀνομίᾳ καλῶν, τὸν δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, ἕτερος δὲ δεξιὰν, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ πανταχόθεν διαιρούμενος πάθεσιν ἅπασι τὴν ἀναγκαίαν ἐπῆγε δόσιν. ἦν δὲ σφαγὴς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλοῦντα θηρία τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀντιστρεφόμενον. τὸν δὲ καὶ ὡς ἀπὸ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένους, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, τρεμόλιθοσαν δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἀπέφερον, αὐτόματος πεσοῦσαι. ὁ δὲ τὰς ἀμηχανίας, οὐδὲ ὑπόπτευεν ἀπονοίας, ἀλλὰ πειθοῖ τοῦ κηδεμόνος θεοῦ σωτηρίαν ἀπογεγάλλετο. καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἀπενέγκωμεν, ἐλαχὼν δὲ ὁ τελευταῖος μετ' αὐτὸν πιπτέτω. καὶ διεδέξατο πάντων οὕτως ἡ τύχη, μὴ δεῖν τῆς ἰδίας κύδωνι δεξιᾶς ἑκάστου. ἀδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μεταγνῶσιν σωθῆναι. πᾶσι δόξαν ταῦτα εἰπεῖν, καὶ συμπεπληρωκότος στίχας. ἐπιμηκὴς γὰρ λαχὼν τὸν μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα πεπονηκόμενος καὶ ὁ στρατηγός. ζωῆς γοῦν, τὸ μὲν ἀνθρώπινον θάνατον ἡγοῦντο. καταλιπὼν δὲ ἕτερος (ἐπεὶ τοῦτο τύχης ἔργον λέγω, ἔτι τοῦ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ παρεδάζων μήτε τοῦ ἑλόντος καταφρονῆσαι, μήτε εἰ πλάνῃ λίποιτο μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πεῖσαι κἀκείνον ἐπὶ πίστει ζῆν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὴν τῶν ῥωμαίων, καὶ τὴν οἰκείων διαφυγὼν πάλαι, ἐπὶ δεσπόσαντος ἦγετο διακονῶν. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν αὐτοῦ συνέτρεχον, καὶ πολλοὺς συνθλιβομένους ἔβλεπον τοῦ στρατηγοῦ θορυβοῦντος ἵνα. πολλῶν μὲν γεγηθότων ἐπὶ τῇ ληφθέντι, τῶν δὲ, ἀπολειπομένων, τὴν ἐγγὺς ἰδεῖν βιαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

Deo invisum est, & a sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qvi se occiderint, apud nos quidem usque ad solis occasum insepultos abjici decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ jubentur abscindi ejusmodi mortuorum: qvæ in ipsos armatæ sunt: qvoniam ut corpus ab anima, ita manum esse a corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, o socii, justa sentire neque humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate lædamus. si salvi esse volumus, salvi simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstravimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qvi nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, ut ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, qvam qvi ad hostes ultro profugiunt, siqvidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego vero interitus, & qvidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post junctas dextras perimant, magno animo paratoqve moriar, mendacii perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa qvidem in hunc modum Josephus ut a cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qva se jamdudum morti devoverant, auribus concitantur: & alii aliunde cum gladiis accurrentes ignaviam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autem cum alium nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (ut in tali necessitate) distractus, ferrum omnium a cæde sua prohibebat, non secus ut feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora convertens. Illorum autem, qvi ducem in extrema qvoqve clade reverendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cum manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Josepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei providentia, salutem in periculum mittit. Et qvoniam mori decretum est, inqvit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atqve ita omnium fortuna perambulet; neq; sua se qvis dextera feriat: injustum est enim ceteris interemptis, ex aliis qvenqvam, si pœnituerit, salvum esse. Visus vera dicere, & qvod persuasit agitur: ut sors cuiqve obtigit; paratam enim sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro, cum Josepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, sive fortuna dici poterat, sive Dei providentia. Consultoqve prospiciens, ne vel sorte gravaretur, vel si novissimo cessisset, gentilis cæde polluretur: illi qvidem, fide interposita, ut viveret persuasit: ipse vero hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi ejus gratia occurrebant: & cum se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui vero propius erant, facta ejus reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet ante iratsceretur nomini ejus, viri aspectu non mitior factus sit. Titum vero præter alios & fortis Josephi animus in calamitatibus, & ætatis ejus misericordia capiebat: qualisqve pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, qvamqve velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atqve perpetuum. qvamobrem multos ad miserationem Josephi pertraxit: plurimaqve salutis ejus pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, qvasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Josephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Josephū te habere captivum: ego autem majorum ad te nuncius venio, præmissus a Deo: alioquin Judæorum legem sciebam, & qvemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? qvasi qvi Neroni usqve ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atqve hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asservato: nam dominus qvidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisqve ac totius hominum generis; me autem ad majorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominum illa confingo. His dictis Vespasianus statim qvidem fidem non habere videbatur, eaqve Josephum existimabat salutis gratia comminisci; paulatim vero ad credendum impellebatur, jampridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Josephū deprehenderat. Altero namqve amicorum qvi secretis intererant, admirari dicente, qvemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Jotapatenis de excidio, neq; sibi de captivitate qvicqvā divinasset, ut a se iram depelleret: Josephus Jotapatenis ait se prædixisse, qvod post diem septimum & qvadragesimū eos maneret exitium, qvodqve ipsum Romani vivum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto qvæsita, Vespasianus ubi vera esse comperit a captivis, etiam qvæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neqve custodiam Josepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliisqve muneribus eum donare benignissimeqve fovere non desinebat, etiam Tito magnam honori ejus operam commodante. Quarto autem die mensis Julii Vespasianus in Ptolemaida reversus, inde in loca maritima Cæsaream pervenit, Judææ maximam civitatem, & qvæ majorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni favore ac benignitate suscipiunt, affectu qvidem qvo Romanos diligerent; plus autē illorū qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul ut de Josepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidē petitione,

Α κολάζειν ἐδόων τὸν πολέμιον. τῶν δ' πλησίον ἀναμνησις αὐτὸ τῶν ἔργων ἐποίει, καὶ πρὸς τὸν μεταβολὴν θαμβος, τῶν τε ἡγεμόνων οὐδεὶς ἦν, ὃς εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὸν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μᾶλλον δ' ἅπαν ἐξ ἀρετῆς, τό τε παρεστηκὸς ἐν τῇ συμφορᾷ οἶκτος ἔρει τ' ἰώσηπον, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἐλεᾶ. ἀναμιμνησκόμενος τε τὸν πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τὸ νέον τῆς Β δύνα) τύχης, καὶ ὡς ὀξέα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῶν δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. πρὸς καὶ τούτοις συνεδιῆγε μὲν πλείστους ἑαυτῷ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἰώσηπον. τελευτῶν δ' αὐτῷ, καὶ θεῷ τῆς πατρῴου σωτηρίας ἐγένετο.

ΚΕΦ. κζ.

ΟΜέν τοι ἐπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μᾶλλον ἀσφαλέστερον ἐπέστελλεν, ὡς ἀναπεμψων αὐτίκα νέρωνι. τοῦτο ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τῷ C διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ὄχλου, πλὴν υἱοῦ τε παιδὸς τίτου καὶ δυοῖν φίλοιν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν ἔφη ἐπασιανὲ, νομίζεις οὐχ μαλλον αὐτὸ μόλον εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μείζονος, ἐπεὶ δὲ τοῦ θεοῦ πεμπομένου ἔδει τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοὺς ἐπιθήσεσθαι πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δ', οἱ μέχρι νέρωνος μέχρι σοῦ διάδοχοι μένουσι; σὺ καῖσαρ εὐεπασιανὲ D καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ τοῦτος ὁ υἱός. δέσμιόν δέ με πρὸς σοῦ ἀσφαλέστερον, καὶ τηρεῖσθαι. δεσπότης γὰρ οὐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ πάντων ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τιμωρίαν δίκην φρουρᾶς μείζονος, εἰ κατέχειν δίκαιός εἰμι καὶ θεοῦ. τοῦτο εἶπεν ὁ διαλεχθῆναι μὲν εὐεπασιανὸς ἀπιστῶν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον παραλαμβάνειν τοῦτο τὸν ἀσφαλείας παρευρήσειν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ἐτάγη, τὸ E θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὸν ἡμερῶν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύοντος. ἀτεχνῶς δ' ἐν τῶν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς παραλαμβάνειν. τῶν γὰρ συπερήτου προδοτῶν φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζων ἔφη, πῶς οὔτε τῆς ὀπὶ τῶν ἰωταπατηνῶν τοῦ μὴ πολεμίους ἐδόμην ἡμέρων εἶναι) προεστῶν ἔφη, καὶ ὅτι τοῦς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσε). ταῦτα δὲ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ εὐεπασιανὸς ἐκπυνθανόμενος, ἔφασκεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν τοῦ τῶν κατ' αὐτὸν πρὸ φρουρᾶς μὲν οὐδ' καὶ δεσμῶν ἔσεσθαι τὸν ἰώσηπον; ἐρωτῶντος δ' ἐδόκει, καὶ τοῖς ἄλλοις παμπλείοις φιλοφρονούμενός τε ἐπέστελλε διατελεῖν, τὰ πολλὰ πίστου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

ΚΕΦ. κη.

ΤΕτάρτῃ δ' πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας ἐκ πτολεμαΐδα, κάκεῖθεν εἰς τὴν φοινίκην ἀφικόμενος παραίρειαν, μεγίστην τε τὴν ἰουδαίας πόλιν καὶ τὴν πολὺν ὑφ' ἑλλήνων οἰκουμένην. ἐδέχοντο δὲ τὴν στρατιὰν, ἐκ στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, ἐ φιλοφρονούμενοι οἱ σπιχώριοι, ἐ κατ' ἀνάγκην μὲν τοῦ τοῖς ῥωμαίοις, τὸ δὲ πολὺ, ἐκ θεῖ τῶν παπεισμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἅθροοι κατασπεύδοντες ἠξίουν πολάζειν. εὐεπασιανὸς δ', τοῦ μὲν θεῖ τούτου δέους, ὡς ὑπ

ἀς ὑπ' ἀκρίτου γενομένου πλήθους, ἐξέλυεν ἀναχίν-
των ἢ πυθμένων τὰ μὲν δύο, χειμερίαντα ἐναυλισθῆ-
ναι τῇ Καισαρείᾳ, ἀπενθῆναι ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δέκατον
ἢ καὶ πέμπτον ἐς Σκυθόπολιν, ἵνα μὴ θλίβοι παντὶ τῷ
στρατῷ τὴν παραπορείαν ἀλεεινὴ ἢ διὰ χειμῶνος
ὥρα, καθήκουσα διὰ πυρώδους ἤρους ἐπὶ θαλάσσης, πε-
δίοις οὖσι καὶ ψαμμώδεσι.

A velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissolvit. legionum vero duas qvidem hyematum apud Cæsaream posuit, qvod opportunam videret esse civitatem. Decimam vero & qvintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa qvoqve aprica per hyemem, qvantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atqve maritima.

ΚΕΦ. ΧΘ.

ΕΝ ᾧ πύτω συναθροισθέντες εἴτε κῆ ἐπὶ στάσιν ἐκ-
πίπτοντες τ πολεμίων, καὶ οἱ Ἰδαφυγόντες ἐκ τ
καταστραφέντων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀνακτίζουσιν
ἐδάφεσιν ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθέντων ὑπὸ κείσε
ἀφ' ἑτέρου, καὶ τ χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀνεργάτους,
μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τ θάλασσαν. πηξάμενοί τε σκη-
νορραφικὰ σκάφη ἐπλήσιασαν, τόν τε Φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ
τ ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλήστευον, ἀσκληκότα τε πᾶσιν ἐποίη-
σαν τὴν ἐπὶ θάλαττα ἐπιπλοκήν. ἐπαισθόμενοι δ' αὐτῶν ἢ ὡς ἔγνω τ σύναξιν αὐτ,
πλῆθος πολὺ τῆς ἰόππης, οἱ νύκτωρ εἰς
ἀφύλακτον εἰσέρχονται τ πόλιν. ἢ ἐν αὐτῇ ἐπορθοῦντο
μὲν τὸν εἰσελθόντα, καὶ κατασφαττόμενοι, ἔ μὲν ὀργὴ τὸς
ἑωμαίους ἀπετρέπετο. συμφυγόντες ἢ εἰς τὰς ναῦς, ἑτέ-
ρους βέλους ἐπενεκτέρουσιν. ἀλιμένου ἢ ὄντος φύσει τ
ἰόππης, ἐπιγενομένῳ δ' ἐπλήγη τραχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο
πᾶν ἐρρύη, βραχύ τι συνδέσεως ἔχει τὰς περαίας ἐκά-
θηνται. αἱ ἢ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ πέτρας ἐπικλά-
δες εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν ἀνδρομέδας δεσμῶν
ἔτι δεικνύμενα τύποι, πιστεῖ τ ἀρχαιότητι ἔ μύθε.
τόπλοον ἢ τ αἰγαλὸν ἀπὸ βορέου, ἕως τ δεχο-
μένους πέτρας ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλε-
ρώτερον ἐρημίας τ ὅρμον ἀπεργάζεται. κἀ τὸν σωλοῦ-
σι τοὺς ἀπὸ τ ἰόππης, ὑπὸ τ ἐω πνεῦμα βίαιον ἐπιπί-
πτει. μελαμβόρεον ὑπὸ τ πύτη πολιούμενον κατα-
λεῖ. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλας τ νεῶν αὐτόθι συν-
ήρασε, τὰς ἢ πρὸς τ πέτρας. πολλὰς ἢ πρὸς ἄντον
κῦμα βιαζόμενος εἰς τὸ πέλαγος, τὸν τε ἀφ' αἰγιαλοῦ
ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἀπέδοικεν,
μετίωρος ὑπεραρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἦν
ἢ ἔτι φυγῆς που τόπος, ἔτι μόνοις σωτηρία, βίᾳ μὲν
ἀνέμου τ θαλάσσης ἔξω φερόμενοι, ῥωμαίων ἢ τ πό-
λεως φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν. ἐ πολλὴ μὲν ὁμί-
μωγὴ συρρηγνυμένων ἐγκεντρωτῶν σκαφῶν, πολὺς ἢ ἀ-
γνυμένων ὁ ψόφος. καὶ ἔ πολίτας οἱ μὲν ὑπὸ τ κυ-
μάτων καλασπώμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ ἢ πρὸς νεων-
γίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς ἢ ὡς κρεῖττόν τ θαλάσσης
ἔφασαν τὸν αὐθέρεσφᾶς αὐτοὺς ἀναιρεῖντες. πρὸ μέν
πολλῶν ὑπὸ τ κυμάτων ἐκφερομένων ἐκλείπει τ
ἀναπνοήν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅλη τὸν πέλα-
γος, πληρωθῆναι ἢ νεκρῶν τ ἀκρογιαλιάν. ἐ δὲ τοὺς ὑπὸ
τ αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι ἐκ φθά-
σαντες ἢ ἀριθμὸς τῶν ἐκφερομένων σωμάτων, πρε-
σχίλιοι ἐγένοντο τοὺς Δραγκοσίους. ῥωμαῖοι ἢ λαβόντες
αὐμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν, ὥσπερ μὲν αὖ
τοὺς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίων ἁλῶ-
ναι ἀνεστάναντες ἢ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰι συναλισθῆ-
ναι εἰς αὐτὸ, φρουρὰν τε ὑπὲρ τ ἀκροπόλεως ἐγκεῖ, καὶ
τὸ ἱππικὸν ὧν αὐτοῦ κατέλιπε μὴ πεζῶν ὀλίγων,
ἵνα οὕτω μὲν ἢ χώραν μένοντες, φρουρῶσι τὰ στρατο-
πέδα. οἱ ἢ ἱππεῖς περιελαύνοντες τὴν πέριξ, καὶ τοὺς
ἐθνικοὺς κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τ ἰόππης.

CAP. XV.

DUm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qvi vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex civitatibus eversis effugerant, Joppen sibi receptaculo renovant, qvam antea vastaverat Cestius. Et qvia terra quam vastaverat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis navibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque navigiis invium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Joppen necnon & pedites mittit. hiqve nocte in civitatem, quod incustodita erat, ingressi sunt. Ejus autem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naves fuga petierunt: & in his ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctavere. Cum vero Joppe natura esset importuosa (namqve in asperum cæteraqve arduum littus desinit ac summis utrinqve cornibus leviter incurvum, quæ vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: adversus autem Aqvilo feriens littora, summos in objectas cautes fluctus affligit, solitudineqve in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Joppenis, prima luce violentius, qvem illic navigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias qvidem naves inter se, alias vero collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi adverso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neqve fugæ uspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & civitate Romanorum violentia pellerentur. Itaqve multi ululatus collisis navibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Joppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, velut id satius esset, mare præveniebant: plurimi autem evecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisqve ora maritima cadaveribus impleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. ejectorum autem corporum qvatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio civitatem Romani funditus eruunt. Joppe quidem hoc modo brevi tempore bis a Romanis eversa est. Vespasianus autem, ne rursus eo piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites vero omne circa territorium peragrantes ad fines Joppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Joppe denuo capitur.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atqve vastabant. Ubi vero Jotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quæ jactabantur advenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura qvæ facta non erant affingebantur: & in excidio civitatis peremptus dicebatur esse Josephus: quæ res maximo luctu replevit Hierosolymam: & per singulas domos itemque cognationes, amissorum qvisqve lugebatur a suis: luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres flebant: Josephum autem universi, adeo ut per dies XXX. nunquam lamenta in civitate cessarent, magnaque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate revelata, ut de Jotapata qvidem ubi res habebat, fictum vero qvod de Josephi morte vulgabatur, eumque vivere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captivi fortunam a ducibus honorari: tantam in eum vivum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent benevolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignaviæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum civitas plena erat indignatione atque convitiis. Ultro autem his vulnera excitabantur, magisq; accendebantur rebus adversis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique majore in Romanos impetu ferebantur, velut in Josephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores ejuscemodi turbis agitabantur.

A οἱ μὲν οὖν κατὰ τὸ προσταχθὲν τῶν χώρων κατηγόρουν, καὶ ἡμέραν ἕκαστον, καὶ ἡνίκα ἔτυχεν.

Κεφ. λ.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωσηπάτων πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διαπύθου γοῦν ἄγγελος· ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τὰ γεγονότα, ὠκεῖα φύσει τῶν συμφορῶν οὖσα. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὥδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ ὡς ἐπὶ πᾶσι συμβεβηκόσιν ἦν βεβαιότερον, προσεπιζητεῖτο μᾶλλον τοῖς πεπονθόσι καὶ τοῖς μὴ γνωσθεῖσιν. τέλειος γοῦν ἦν τῆς ἀλώσεως καὶ ἀκριβὴς ἀγγελία. τὸ τε μέγιστον τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε. κατὰ μὲν γὰρ οἴκους, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσῆκεν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ ἡγεμόνι πᾶν δημόσιον ἦν. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες, οἷς ἐπὶ τοιούτοις μὲν ἡμέραν μὴ ἀρκεῖν τὰς ὁλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρηνεῖν ἐξῆρχον αὐτούς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τοῦ χρόνου, καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἰώσηπον πάθος ὥσπερ εἶχεν, ἐχαλᾶτο μὲν ἡ τοῦ Ἰωσήπου πρὸς ἐμέσκετο, ζῶν δὲ αὐτὸν ἤκουεν, καὶ ὡς ἐν ῥωμαίοις ὄντα πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλωσίαν τιμᾶσθαι, πανταχοῦ ὀργὴ ἐπὶ ζῶντι, ὅσον εὐνοίας ἐπὶ τεθνηκότι δικαιοῦτο πρότερον ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναιδείαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. περιεχύνοντο δὲ τῇ πλησίον, καὶ προστιθέντες τῆς κακοπραγίας. τὸ μὲν πλεῖον ὁ γένηται τοῖς εὐφρονοῦσιν ἀσφάλειαν καὶ τῶν ὁμοίων φυλακὴν αὐτῶν, ἐκείνους κάτοχον ἕτερον ἦγε τῶν συμφορῶν. καὶ τὸ πλῆθος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὐθαδέστερον μᾶλλον γὰρ ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι, τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

Κεφ. λα.

Οὐεσπασιανὸς δὲ καὶ ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἀγείρων βασιλικοὺς, ἐπῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτῷ, ἅμα καὶ δύναμιν αὐξήσων τὴν παρὰ σφίσι τῇ στρατιᾷ τοῦ κράτους τὴν ἀπὸ τῶν ὅλων περιουσίαν, καὶ καταστελλόμενος ἐν αὐτῷ τὰ νοσήματα τῆς ἀρχῆς, ἅμα δὲ τὸ ἀδόκητον ἡσυχάσειν, ὡς τοῦ Φιλίππου καλουμένου μετοικήσειν κελεύσοντος. ἐν δὲ μέσῃ μὲν ἡμερῶν ἔσεσθαι τῶν στρατιῶν ἀναπαύσεις, καὶ αὐτὸς ἐν ἐγκοίταις ἦν, ἐπιδιδοὺς τοῦ θεοῦ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ πόλεμος μὲν οὐκέτι ἔσεσθαι, ἀφεῖσαν δὲ ἠγγέλλοντο τὰς ἐχούσας, μισῶν δὲ τὴν ἀρχέπολιν βασιλίνας ἦσαν ἀμφοτέρας, πανταχοῦ τοὺς ἰουδαίους καταπερόφευσιν διαγωνιοῦντας, τὸν δὲ τούτοις στρατιᾶν ἐξαίρετον ἡγεῖτο, καὶ δι' ἀρχέπολιν εἰς εἰς ξενίσας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτοὺς τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον εἰς καισάρειαν, μετατάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς συνοδίαν. ἡ δὲ ἐστὶ μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γειτνιῶν τῆς πέλλης. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἐξορμήσας, ἐπιδέξεται τὴν ὁδὸν. καὶ μιᾶς τριῶν σταθμῶν ἀπελθὼν, στρατοπεδεύσας μὲν, ἀπὸ τριάκοντα τῆς πέλλης ἑκκαίδεκα καὶ τὰ

Deditio Tiberiadis.

CAP. XVI.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex invitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis divitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibiqve per dies XX. milite recreato, ipse quoqve rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam vero Tiberiada qvidem novas res cupere, ac deficere Taricheas audivit (ad regnum autem Agrippæ utraque pertinebat) decreto apud se undique Judæos excindere, opportunum esse credidit adversus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati ejus civitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, ut inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem civitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quocum ipse veniisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimum a Tiberiade stadium,

κατὰ τὰ

κατά τινα χαθμὸν δ' σύνοπλον τῆς νεωτερίζουσι. σεννα- A
ζεὶς ὀνομάζετ. πέμπει ὃ δεκαδάρχην ουαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, ἀμαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κτ τλεὶ πόλιν, καὶ πειθησόμενον ὅτι πίστεις. ἀκη-
κόει γὰρ ὡς ὀπτυμένη μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, καταστα-
σιάζοιτο ὃ ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. προσε-
λάσας ὃ ὁ ουαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τ τείχους, τ
αὐτός τε κατέβαινε. καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τ ἱππέων ἀπέ-
βησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ B
πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν
οἱ δυνατώτεροι μ ὄπλων. ἐξηγεῖτο ὃ αὐτῶν ἰησοῦς τις
ὀνόματι, υἱὸς σαφίου, ἁ ληστρικῶν σίφους ὁ κορυφαίο-
τατος. ουαλεριανὸς ὃ οὔτε φεύγειν τοὺς ἑταίρους ἁ στρα-
τηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ δὲ νικῷη
ἐν βεβαίῳ, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλί-
γων, ἀναθαρσύνων τε πρὸς ἑτέρους, καὶ ἄλλως ἐκ-
πλαγεὶς πρὸς τ ἀδόκητον τῶν ἰουδαίων τόλμαν, φεύγει
πεζός, ἕτεροί τε ὁμοίως πέντε τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, C
οὓς οἱ περὶ τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τλεὶ πόλιν, γεγηθό-
τες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας σὺν σφίσιν.

Κεφ. λβ.

Τοῦτο καταθέμενοι οἱ γηραιοὶ ἁ δῆμε, καὶ πεῖ-
σειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων
στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι ὃ τ βασιλέα πρόσπτυ-
σιν ἱκέται θεασασιανοῦ, μὴ τφᾶς περιϊδεῖν δεόμενοι, μὴ ὃ
τλεῶ ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἡγησαῖτ τ πόλεως ὅλης. φει- D
σαῖτ ὃ ὁ δῆμε ῥωμαίοις φιλοφρονέντ ἀεὶ, καὶ τοὺς
αἰτίους πεμωρήσαῖτ τ ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρου-
ρηθῆναι μέχρι νῦν ὅτι δεξιᾶς ἐπειγόμενοι πάλαι ταύ-
ταις συνεδίδου τ ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι ἀφ' τλεῶ
ἁρπαγὴν τ ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τ πόλιν. καὶ γὰρ
ἀγωνιῶντα πρὸ αὐτῆς τ ἀγέλαια εἶδε. λαμβανόν-
των ὃ τούτων ἁ δῆμε δεξιᾶς, οἱ πρὸ τ ἰησοῦν, σὺν ἐπ
ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅπι τῆς πρεσβείας, εἰς πρε- E
σβείας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν θεασασιανὸς
σὺν ἱππεῦσι, προπέμπει πρὸς τ ἀκρώρειαν τραϊανόν,
ἀποπειραθῆναί τε ἁ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν.
ὡς ὃ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀνα-
λαβὼν τλεῦ δυνάμιν ἦει πρὸς τλεῦ πόλιν. οἱ ὃ τάς
τε πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' εὐφημιῶν ἐστη-
τῶν, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τῆς ὃ τρα-
πᾶς τρεφομένης πρὸ τλεῦ τῶν εἰσόδων σπουδῆς, ὡς ῥᾳδίως F
ἔσι ἁ τῆς τλεῦ μεσημβρίαν τείχους ουεσπασιανὸς κε-
λεύσας, πλατύνει τλεῦ εἴσοδον αὐτοῖς. ἀρπαγῆς μέν
τι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν μὲν τὰ τὸ ἑῴαιον, συμ-
μένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγνωμένους τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ
τὰ ἄλλα κεκακωμένῃ τλεῦ πόλιν ὀκ τῆς ἑτέρας
ἀνελάμβανεν. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ,
καὶ περιχώμων στρατοπέδευσεν. τειχίζει ὃ αὐτλεῦ
περιβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος σκὴ πολέμε
τρόπεν αὐτῷ ἡμησόμενον. συνέβρει γὰρ εἰς τὰς περι-
χώρας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι,
καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖ ὃ γεννησὰρ πρὸς τῶν
ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὕπτιος
ἔσι, καὶ εἰ μὴ τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο, πάντῃ ἂν ὑπὸ
ἰωσήπε τετείχιστο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τῆς τιβε-
ριάδος. ἔ μὲν γὰρ ἐκεῖ πρόβολον, ἐν δεχῇ τῆς ἀποστά-
σεως δαψιλὲς χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο.

A in quadam manſione conſpicua novarum rerum
ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit:
atq; hinc decadarchum Valerianum cum equiti-
bus L. mittit, qui pacifico ſermone oppidanos
alloqueretur, & ad fidem invitaret. audierat
enim qvod paeem populus deſideraret: a non-
nullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditio-
nem pateretur. Itaque Valerianus ubi muro ap-
propinquavit, & ipſe de equo deſiliit: & ſuos co-
mites idem facere juſſit: ne laceſſendi prælii cau-
ſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam
verbum faceret, armati excurrêre in eum,
ſeditioſi, qui erant validiores, rectore
quodam nomine Jeſu, Tobiæ filio, latro-
cinalis agminis principe. Valerianus autem, ne-
que præter mandata ducis prælio congredi tu-
tum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet:
pugnamque periculoſam eſſe, ſi cum multis
pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopi-
nata præterea Judæorum ſtupefactus audacia,
& ipſe pedes refugit, & quinqve alii ſimiliter e-
quis relictis: quos Jeſus ejuſqve ſocii, veluti
pugna non inſidiis captos, læti in oppidum ad-
duxerunt. Id autem veriti ſeniores, & qui emi-
nere in populo videbantur, in Romanorum ca-
ſtra profugiunt: adhibitoque ſibi rege, ad Ve-
ſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe de-
ſpiceret obſecrantes: neve quæ paucorum es-
ſet, totius eſſe civitatis inſaniam exiſtimaret:
ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis
ſentiret: magiſque ultum iret defectionis auto-
res, a quibus ipſi olim ad fœdus venire prope-
rantes, nunc uſque ne id facerent aſſervati fuiſ-
ſent. His eorum precibus, quanquam toti civi-
tati propter eqvorum rapinam infenſus eſſet, in-
dulſit. nam & Agrippam videbat ejus oppidi
cauſa trepidare. Fide autem per eos populo da-
ta, Jeſus ejusqve ſocii, tutum ſibi non eſſe rati a-
pud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confu-
giunt. Poſteroqve die Veſpaſianus in arcem
præmittit cum eqvitibus Trajanum, qui mul-
titudinem an omnes pacem cuperent,
experiretur. cognito autem populum ea-
dem ſentire quæ ſupplices, ad civitatem duce-
bat exercitum. Illi autem portis ei patefactis,
cum fauſtis ominationibus obviam prodeunt,
ſalutis datorem, ac benemeritum acclamantes.
Cum vero militem anguſti aditus remorarentur,
murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridio
latere juſſit, eoqve pacto dilatavit ingreſſum: ut
præda tamen & injuriis abſtinerent, in gratia-
am regis edixit: ejuſdemqve cauſa muris pe-
percit, ſpondentis habitatores ejus poſthac cum
reliqvis fore concordes: aliiſque modis malis
affectam civitatem ex diſſenſione recreavit.

CAP. XVII.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Tari- Taricheatæ obſidio.
cheas caſtra poſuit, muroqve firmavit, bel-
li ſibi moras illic fore proſpiciens: qvod o-
mnis turbarum cupiens multitudo ad Tariche-
as confluetet, munitione confiſa civitatis, & la-

cu qvi Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim civitatem ita ut Tiberias ſub monte poſitam, qua la-
cu non alluebatur undique muro validiſſimo, ſed minore tamen quam Tiberiada, Joſephus cinxerat.
nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemqve virium copia communierat:

Tarichеis vero largitatis ejus reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulque ad navale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Jesus ejusqve socii neque multitudine hostium, neqve disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primoqve impetu disjectis muri fabricatoribus, ac parte aliqva ædificii dissipata, ubi armatos congregari viderunt, anteqvam mali aliqvid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad navigia compulere. Et illi quidem tantum provecti, unde Romanos contingere missilibus possent, anchoras jaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se navibus, adversus hostes in terra constitutos, navali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima civitatis planicie congregatam, filium suum cum sexcentis eqvitibus lectis eò mittit. Qvi cum infinitum hostium numerum reperissent, Patri quidem majoribus auxiliis opus esse mandavit. Ipse vero eqvitum plerosque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Judæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait; pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, ut qvi cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unqvam toto orbe hostis ullus evasit: Judæi vero, ut etiam pro his dicamus aliqvid, ad hoc usque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in adversis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseverantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisqve iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: qvodqve Judæi, licet satis sint audaces, mortemqve contemnant, incompositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre qvid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam qvod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: qvodqve nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, qvamvis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subvenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, qvam est hostibus capiunt: tatio sive mentis sævitia ducunt, qvæ rebus secundis aliqvantum valent, minimis vero offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemqve fortitudo, qvæ & in

A παρεχεῖαν ἢ αὐτοῖς τὰ λείψανα τῆς Φιλοπμίας μεπλαβον. σκάφη ἢ ἐν αὐτοῖς ὑπὲ τῆς λίμνης πυρεσκευαδμένα πολλὰ, ὡς τι τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἡτ[illegible]μμένους, καὶν εἰ δέοι ἀμφὶ ναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. ὡς Γαλλομβρίων ἢ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ τὸν ἰησοῦν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν δ[illegible]ξίαν τῶν πολεμίων καταδείσαντες, πρόθυμοι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δομήσεως παραράξαντις ὡς εἶδον τοὺς ἐπλίτας

B ἀθροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀνεφόρουν. ἐπιδιώξαντες ἢ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντις ἐς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλεσθαι δύναντο, τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐκ ἀπασιανὸς ἢ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

ΚΕΦ. λγ.

C Ὁ δὲ ὑπέργυιον ὁρῶν τὸ τῶν πολεμίων πλῆθος, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πολέων δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἢ πρὸς μὲν πολίτους τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρῶν, καὶ πρὶν ἐφικέσθαι βοήθειαν, ἔστη· ὡς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταπλήξοντας, ἐν ἐπικόῳ σφᾶς, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ἔντες, καὶ πρὸς τίνας μαχεσόμεθα. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας,

D οὐδεὶς πω τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἀπέφυγε. ἰουδαῖοι ἢ ἵνα ἔτι καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κατέσχον ἡτ[illegible]μένοι. καὶ δεινὸν ἐχόντων ἐν τοῖς κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς δυτυχήμασιν ἐγκάμνειν. προθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν δ' ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα ἢ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν λεληθυῖαν ἐνεργάσηται. λογιζέσθω δὴ πάλιν, οἵ τε πρὸς οἵους ἐτάξεσθε, καὶ διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα τολμηταὶ, καὶ θανάτου κατα-

E φρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, καὶ πολεμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως, οὐ στρατιὰ λέγοιντο. τὸ ἢ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγειν δεῖ; ἐπὶ τούτῳ μέν τι γε μένοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ δ' τις ἔνεσις τ' διηνεκοῦς στρατιᾶς, ἐὰν ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀντιπαρασώμεθα; λογίζεσθε ἢ, ὅτι καὶ πρὸς γυμνήτας ἐσλίτας, ἢ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατήγητους ἀγωνιζεσθε. ἐγὼ ὑμᾶς μὲν πολλαπλασίους ποιεῖ τὸ πλεονεκτήματα πολὺ ἢ τὸν τῶν

F πολεμίων ἀριθμὸν ὑπερβαίνει τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῖ ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ πλῆθος ἀνθρώπων καὶν ἦ μάχιμον, ἀνδρεία ἢ, κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ. οἱ μέν γε ἐξ ἀδοκήτου ἀκοσμίᾳ ῥᾴδιοι, καὶ πρὸς ἀμυνεῖν ἑαυτοῖς. οἱ δ' ὑπέργυιοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πολέων, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θράσος ἡγεῖται, δυσουσίας πάλη, κατὰ μὲν τὰς εὐπραγίας ἰσχυρὰ, σφαλμασιν ἢ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν ἢ ἀρετὴ καὶ εὐπείθεια, καὶ τὸ γνήσιον, ὃ κἂν τοῖς

G ἄλλοις

Itaqve Judæos audacia & ferocitas ac desperatio sive mentis sævitia ducunt, qvæ rebus secundis aliqvantum valent, minimis vero offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemqve fortitudo, qvæ & in

ἄλλοις δ' τυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τῆς παρούσης εὐ μέχρι πάλους σφάλλεται. καὶ ἔστιν μείζονα ἢ Ἰουδαίοις ἀγωνίσασθε. καὶ γὰρ οὐκ ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τὸ μεῖζον ἡμῖν δόξης, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μὴ τῶν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν, τὸ ἀντιπάλω τὸ Ἰουδαίων στρατεύεσθαι ἢ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀνήκεστον φοβερόν. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον, ἀρκέσουσι τῶν νῦν δυνάμεθα, καὶ χεῖρες ἔσονται πάτρωες ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' ἀκουσάντων τι ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνατε καὶ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν προκατορθωμένων ἄξιος ἐκείνου, ἐγὼ δ' ἐκείνου πᾶς, πρατίωτης δ' ὑμῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχυνθείητε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖτε καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῶν ἐρμῶν ἐμῶν ὦθισμοῖς ἥδιον συμμάχοις, καὶ προγινώσκετε παρ' ἐμοῦ, ὅτι τ' ἔξω μάχης, πλέον τι πατορθώσομεν.

ΚΕΦ. λδ'.

ΤΑῦτα εἰπὼν τύπου διεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσγελωμένου πρὸ συμβαλεῖν τριακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤχθοντο ὡς μεθ' ὕβρεως τὴν νίκης αὐτοῖς ἀφαιρεθῆναι κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Τίτος ἐπ' αὐτοὺς σὺν διακοσίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὅπερ ἐστὶ τείχους ἀνέρχεται. οἱ μὲν ὡς προεπέπτωκότες τῶν ταύτῃ πρωμώνων ἐκβοηθεῖν ἐπειρῶντο· ὁ δὲ πρῶτος πρῶτον τὸν ἵππον ἐλαύνει εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτούς, ἐς ὅσον ἐφεῖχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καίπερ τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον τῇ ἐμβολῇ, ῥυσθέντες δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀνατρεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ σπουδαχοῦ φονευομένων, ἀφασκίδναντο, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. πίτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκειμένους ἀνῄρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων κατὰ κόμας διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαὶ πρὸς ἀλλήλοις προσόντας ἐμπεδῶν. πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἀλλήλους φυγῇ ὑπερμένετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέρριφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασθέντες καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς φόβος ἔσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις ἀφ' ὅτι τοῖς κτήσεσι, τῇ πόλει, σὺν εὐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε ἀφ' ὅτου ἤρξαν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐδιάζετο, καὶ διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, οἷς ὄσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καὶ τοξεύσας ὁ τῆς πρεσβείας πίτος, οὐ γὰρ ἦν ἄλλος ἐπὶ τείχους, ἵστος ἦν ὁ καιρὸς ἐκδοῦναι, καὶ τὴ συφαπτῶν μέλλομεν, ἐκδιδόντες ἡμῖν Ἰουδαίους θεῷ; δέξασθε τὴν νίκην, σὺν ἀκούετε βοῆς; σπουδάζουσι οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν ἀφαιρούμενοι. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

A prospera fortuna viget, nec ad finem usque inter adversa decipitur. Ad hoc majores nobis sunt, quam Judæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium adversariorum loco Judæos habere? Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicujus B intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adjutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos a patre mitti nobis speramus auxilio, convenit antecapere, ut & major sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter judicium fieri, si ille C quidem rebus ante gloriose gestis dignus fuit, ego vero ejus sum filius, vosque milites mei. nam illi vincere consuetum est, ego vero revertiad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm a me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope divina, & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hoD stibus efficiemus, quã si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, divina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Trajanum advenire cum CCCC. equitibus ante prælium contigit, ægre ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex E adverso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptum fuerat, circumventi sunt, ex ea parte subvenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum adversa acies occupaverat, unde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Judæi verò, licet incursu F eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in civitatem, ut quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos a tergo instans alios per transitũ occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transverberabat. multos autem, alii super alium lapsos involG vens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugientes præveniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba, dissensio, namque indigenis, & fortunarum suarum, & civitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod male pugnatum fuerat, non placebat. sed populus advenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti jam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul a muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Judæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras evasere, discordant: habemus civitatem, si modo properamus,

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. non solum autem hostium concordiam, qvos cito necessitas in gratiam revocabit, sed etiam nostrorum auxilia prævenire debemus: ut præter victoriam, qva tantas copias pauci superamus, etiam civitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit eqvum, atqve ad lacum decurrit, & per eum propere civitatem ingreditur, qvem cæteri consecuti sunt. pavor autem ejus audaciæ murorum defensores invasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Jesus qvidem cum sociis in agros effugit: alii vero decurrentes ad lacum, in manus hostium contra venientium incidebant. mactabantur autem alii cum scaphas scanderent, itemqve alii, cum jam provectas assequi natando conarentur: plurimaqve per civitatem fiebat hominum cædes, advenarum qvidem resistentium, qvi non effugissent: indigenarum vero sine pugna, qvoniam spes eos fœderis, & conscientia qvod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione reqvievit. At qvi in lacum confugerant, ubi civitatem captam viderunt, quam longissimè ab hostibus recesserunt. Titus vero missis eqvitibus res gestas patri nunciat. Qvibus ille compertis, qvod necesse fuit, & filii virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum qvidem statim circundari civitatem custodibus jussit, ne qvis ex ea subterfugeret, cædemqve evaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum rates adversus illos qui eo refugerant, fabricari jussit. qvæ tam materiarum qvam artificum multitudine maturè contextæ sunt.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Jordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. vero stadiis in latitudine patens, centumqve in longitudine aqvæ dulcis est atqve potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiqve in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluvio qvidem sive fonte lenior est, semper autem frigidior, qvam lacus diffusio patitur, manet: æstiviseqve noctibus ejus aquæ sub divo perflatæ, neqvaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore qvam specie discreta: mediusqve fluvio Jordane secatur. Cæterum Jordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea qvæ vocatur Phiale. Hæc autem est, qva in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et proprie qvidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra ejus labra cohibetur unda, nunqvam deficiens vel exuberans. Cumqve interim hoc esse Jordanis principium nesciretur, à tetrarcha qvondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, invenit eas apud Panium redditas, unde antea fluvius nasci credebatur. Naturalis qvidē pulchritudo Panii, re-

A δεῖ γὰρ πάντα πρὸς ταχέως καὶ λήμματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι φρονεῖν δ' οὐ μόνον. χρὴ τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, ἣν ἀνάγκη ἀμφιλαφοῦς ταχέως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων βοηθείαις, ἵνα πρὸς τῇ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τὴν πόλιν ἑλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ἅπτει τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθηγεῖται πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος γὰρ πρὸς τὴν πλῆξιν αὐτοῦ τοῖς ἅπασι τὴν ψυχὴν ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν, ἢ ἀμφικωλύειν, οὐδεὶς ὑπέμεινε. λιπόντες γὰρ τὴν φρουρὰν, οἱ μὲν πρὸς τὸν ἰησοῦν, ἀμφὶ τὰς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ἅπτει τὴν λίμνην καταβάντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις πρεσπίπτον. κτεινόντων γὰρ οἱ μὲν ἀποβαίνοντες τῶν σκαφῶν. οἱ γὰρ, τοῖς ἀναχθεῖσι πρεσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς γὰρ τῶν κατὰ τὴν πόλιν λεὼ φόβος, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ ἀμφὶ φυγὴν ἔφθασαν ἀντιπαρομμένων, ἀμαχητὶ γὰρ τῶν ἀπχωρίων. κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς, ὅ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπετρέποντο. μετὰ τοῦτο τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελὼν, οἰκτείρας γὰρ τοὺς ἀπχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπὶ τὴν πόλιν ἁλωκυῖαν εἶδον, ὡς περίωπτα τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν. τοῦτο γὰρ, ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἱππέων διαγγελίζει τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ὑπερηδεὶς, τῆτε καὶ παιδὸς ἀρετῇ, καὶ τῷ κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν περιέχοντας τὴν πόλιν, φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ ἀμφιλαφοῖτο τις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε ποιεῖν ἅπτει τοὺς καταπεφυγότας. ᾗ δ' ἐγίνετο τὸ ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφ. λε.

Ἡ δὲ λίμνη γλυκεῖα μὲν ὅσον τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σχεδίων εὐρὺ δὲ οὐσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τοῦτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ, καὶ ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἑλώδους παχύτητος ἔχει τὸ ὕδωρ λεπτότερον. καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἁπαλῆγουσα, καὶ ψάμμῳ, πρὸς δὲ κράτος ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἡ κρείσσων πρεσβυτέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ τῆς λίμνης ἀμφέχυσιν ἀεὶ μᾶλλον. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, ὅσον ἀποδεῖ χίον ἐξαυθεμαθὲν, ὅσῃ ἥμερους νυκτὸς πιεῖν ἔθος τοῖς ἀπχωρίοις. ὕλη γὰρ ἐχθύων ἐν αὐτῇ ἀμφίφορα πρὸς τὰς ἀλλαχοῦ, γεῦσιν τε καὶ ἰδέαις, μεσῃ δὲ ὑπὸ τοῦ ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνιον. φέρεται γὰρ ὑπὸ γῆν ἐς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης φιάλης. ἡ δὲ ἔστι ἀνίσταται ἐς τὴν τραχωνίτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, ἐκ δεξιᾶς μέρος ἀπὸ ὁδοῦ. ἐκ μὲν οὖν τοῦ περιφερείας, ἐτυμως φιάλη κέκληται, τροχοειδὴς οὖσα λίμνη. μένει δὲ ἀεὶ χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἄγνωστον δὲ τοῖς ἀρχαίοις, ἀφ' ὅτου πηγῆς ὁ ἰορδάνης ἐκπίπτει. ἀφ' ὅτου πηγαρχήσαντος τραχωνιτῶν ἠλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἄχυρα εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, καὶ τὸ πάνιον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γνῶναι τὸν ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. ἔστι γὰρ μὲν πανίου τὸ φυσικὸν κάλλος, ὑπὸ

ἀπὸ τῆς βασιλικῆς παρασκευῆς πολυτελείας, τὴν ἀ- A gis opibus & Agrippæ divitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Jordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Juliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar vero lacum ejusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro ubertate sui negat arbustum, totamqve plantis consevere cultores. cæli vero temperies etiam diversis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ floresc̃unt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstivus: has juxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata B est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis ut in unum conveniant inter se repugnantia, anniqve temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ faverent. non enim solum nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam servat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Uvas sane caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros vero fructus, anni spatio senescen- C tes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus XXX stadiis extenditur, & latitudo XX. Horum quidem natura ejùsmodi est.

CAP. XIX.

D

Tarichææ excidium.

E

VEspasianus autem perfectis ratibus, impositaq; manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, una provehitur. Illi autem neque compulsi ad terram evadendi facultatem habebant, infestis omnibus neqve navali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ parvæ, atque piraticæ adversus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinqvare metuebant. Verumtamen circum rates navigando, nonnunquam etiam prope accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroqve modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis jacebantur, contiguiq; sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumqve ipsis navigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum naviculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præveniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusqve passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis navigiis suis. Excluſi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur, multos vero in terram egressos

F

G

peremerunt Rom. Mixtum autem sangvine, plenumqve cadaveribus cerneres totum lacum. nullus enim salvus evasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non Judæis solum ille casus miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis esset invisus. Iste quidem illius prælii navalis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in civitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, advenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque servandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimqve adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraqve servatores suos noverat evasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fideqve interposita deditis vim pigebat afferre: verum ab amicis superabatur, nihil in Judæos non licere dicentibus: quodque utile esset, honesto debere præponi, cum utrumqve obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cumqve illi facile his, quæ cupierant credidissent, & quo jussum fuerat comitati, neqve pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada usqve viam Romani, ne quis evaderet, occupaverunt: eosq; in civitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, jussit occidi: juvenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram vero multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donaverat. nam his, qui ex ejus regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verum & istos rex vendidit. Reliqvum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresqve Gadaritæ, seditiosi & fugitivi, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

A οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρεν ὅλην γῆν. ἐν ᾗ ἰδεῖν παρῆν μὲν αἵματι, πεπληρωμένον ᾗ νεκρῶν τ λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δεινὴ ᾗ τ ἑξῆς ἡμέραις πεῖσχε τ χώραν, ὀδμὴ τε ἔ ψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἐ ἅμα διοιδουμένων σωμάτων. ἐκκριμόμενοι ᾗ ἐ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τ ἀέρα διέφθειρεν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γινέσ τ πάθ, ἀλλὰ ἐ ἀλλ μίσος πᾶς ἀράσσειν ἐλθεῖν. ὅτ μὲν ἐκείνης ναυμαχίας τ πάλ. ἀπέβαινον ᾗ υἱοὶ τ ἐν πόλεως πρὸ πρώην πεσόντι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

B

ΚΕΦ. λϛ.

Ο Τεσπασιανὸς ᾗ μ τ μάχλου, καλιζόμ ἐν βήματ. ἐν ταριχαίαις, ἀφικνουμένων ᾗ λαὸ τ ἐπιχωρίων, τ ἐπήλυδα λεών, καταίρεσιν γὰρ ἐν ἐδόκει πολέμ, μ τ ἡγεμόνων εἰ χρὴ ἐ τούτοις σώζειν ἐκέλευε. φαμένων ᾗ πάντων βλαβερὰν εἶναι τ ἄφεσιν αὐτῶν, ἐ γὰρ ἡρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους C ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσ ᾗ ἐ πρὸς ἃς αἱ καὶ φυγεῖν πολεμεῖν δυναμένους. ἐπεσπασιανὸς ᾗ, ὡς μὲν ἔτι ἀξίους σωτηρίας εἶεν, καὶ ἀφεθεῖεν τ ἐν ἀφέντων ἐγίνωσκε, τ ᾗ πρόσω τ ἀναιρέσεως αὐτῶν ἐνοεῖτο. κ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτ τὰς ἱκετείας. ἐ γὰρ ἀνέξεσθ φονευομένων ἱκέτων πρὸ αὐτῶν. κ μ πίστις ἐπιθεῖσ πολλὴ σιν ἐκ ἐπεμένειν. ἐξενίκων ᾗ οἱ φίλοι, μηδὲν τ ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρεὼν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τ πρέπον τ, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἀμφω. καλῶς ἂν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπιτρέψειν ἐξιέναι ἀλλ μόνης τ ὁπῆ πορεύεσθαι θελήσειεν ὁδοῦ. τ ᾗ ταχέως πεισθέντων, οἷς ἤθελον, κ μ φανερῶς ἀσφαλεῖ τ χρημάτων, ἅπερ ἐπετρέπη χωρεῖν. ἀλαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τ μέχρι πορείαν πᾶσιν, ὡς μήτις ἀποκλίνειεν, συγκλείσαντ ᾗ αὐτοὺς εἰς τ πόλιν. κ ἐπασπασιανὸς ἐπελθὼν, ἵστησι πάντας ἐν τῷ D στάδιῳ. ἐ ζηραγὲς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἀλκιμωτάτους ὄντ χιλίους ὄντας, ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. τ ᾗ νέων ἐπιλέξας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τ ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τ λοιπὸν πλῆθ. εἰς τριακοσίους ὄντας πᾶσι, χ τετρακοσίους ὄντας πᾶσι, χωρὶς τ αἰχμάλωτα χαλασθέντων. τοὺς γὰρ ἐκ τ τέτρα βασιλείας, ἐπιτρέπειν αὐτῷ ποιεῖν ὃ, τι βούλοιτ. πᾶσι ᾗ κ τέτρας ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ ἄλλ. ἔχλ, τραχωνίτας, ἐ γαυλανίτας, κ ἱππηνοὺς, ἐ ἐκ τ γαδαρέων, τὸ εὐγενὲς εἰς σπουδὴν καὶ φυγάδας, κ οἷς τὰ τ εἰρήνης ἐνοχλεῖ τ πόλεμον περιέχειν, ἐαλωκότα χορηγὸν μέγιστον ὠνεῖτο.

Reliqvum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresqve Gadaritæ, seditiosi & fugitivi, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ-ΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO,

LIBER QVARTUS.

Κεφ. α. A CAP. I.

ΣΟΙ ἢ μὴν τ ἰωταπάτων ἄλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἤδη τ ἐν ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαίοις τὰ φρούρια, ⁊ πᾶς πόλις, πλὴν γισχάλων καὶ τ τὸ ἰταβύριον ὄρος καταλη- B φότων. σωνέση ἢ τύτοις, καὶ γάμαλα πόλις παρεχαιῶν ἀνίκυρος ἐστὶ τ λίμνην κειμένη. τ ἢ ἀγρίππα λήξεως αὐτὴ τὸ ἴσον, καὶ σωγάνη, ⁊ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν γαυλανιτίδος ἀμφότεραι. ἔστι δὲ ἄνω καλεμένη γαυλανῖτις, μέρος ἴσον ἡ σωγάνη, ἔ κάτω ἢ ἡ γάμαλα. σελεύκεια ἢ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτ λίμνῃ. ταύτη τρισκαίδεκα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα ἢ μῆκος στάδια. λειτουργοῦσι δὲ αὐτ τὰ ἕλη, μέχρι δάφνης χωρία, τὰ δὲ ἄλλα τροφερῆ, ⁊ πηγὰς ἔχοντες, αἳ τρέφουσι τ μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην. ὑπὸ τ τ ζερυσῆς ἴσος νέων, πρὸς τὰ ἐμπίπτουσι τῇ μεγάλῳ. τὰς μὲν ἐν ὅπη σωγάνης, ⁊ σελεύκειαν, ὧδε τῶν ἀρχαίων τ ὀνομάσεως, δεξιὰς ἀγρίππας προσαγορεύ-

Κεφ. β.

ΓΑμαλα ἢ ἀ προσεχώρει πεποιθῶς τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τ ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῆς καταπεινῶν ὄρους, μέσον ἐκταθὲν πέντε. μηκύνει ἢ ἐπ' D ἰσχεροχῆς εἰς τὰ μέσα θεν σκολιὸν ὅσον κατὰ τρίπον, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ὃν ὠνόμασεν, τὸ τραχὺ τ κλήσεως ἐκ ἐξαπολοῦντος τ ὀνόματος. κἀ πλαγιαὶ μὲν δὴ ⁊ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους προκρίζει. τὸ κατ' ὀρθὸν ἢ, ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας. ὅθεν ἀπήρτηται τὸ ὄρους, ⁊ ἔστ ὀπισθοτομία πρὸς κρημνὸν αὐτοῦ πάρῳ, δύσβατον οἱ ὀπισθόμοι καλεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἢ τῇ λαγόνι, E δεδομημένου πεπύκνωνται οἰκίαι ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τὸ ἡ πόλις εἰσιόντα, καταπρέπει εἰς ἑαυτὸν λοιπὸν τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ἑνὸς ⁊ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄκρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρας τ πόλεως ἴσον. ἀπέχει ⁊ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸν βαθυτάτην καταπεινῶν φάραγγα. πηγὴ ἢ ἐστὶς ⁊ τείχους, ἐφ' ἑαυτὸν τὸ ἄκρον κατέληγον. ἔτως ἄκρα φύσει δυσμάχητον τὸν πόλιν,

VIcunqve autem Galilæorum Jotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postqvam Tarichææ superati sunt, applicabãt: omniaq; Romani castella & civitates ceperant, præter Giscalã, & qvi montẽ Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala civitas, contra Tarichæas posita supra lacũ, qvæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ qvidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia vero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX stadiis longum, paludesq; suas ad Daphnen usq; tendentem. Qvæ regio cum alias sit delicioſa præcipue tamen fontes habet, qvi minorem (quem sic appellant) Jordanem alentes sub aureo Jovis templo in majorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociaverat. Gamala vero ei non cedebat. freta locorum difficultate amplius quam Jotapata. Jugum namq; asperum, ex alto monte deductum, mediam cervicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contra declive, qvantum a tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit, nisi qvod expressam vocabuli significationem indigenæ servare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus, in valles invias scinditur. Pars vero qva de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliqvum excisa fossa, indigenæ inviam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis civitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis vero collis immensa editus altitudine, usum arcis sine muro civitati præbebat, rupesqve superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in qvem oppidum definebat. Qvamvis autem natura inexpugnabilis esset civitas,

Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Josephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Ejus autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Jotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat civitas, multis in eam, quod esset tutissima, confugientibus. Unde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra, (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim ejusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam pervenit. & totam quidem civitatem, ita ut diximus positam, custodia circumvallare nequibat. qua vero fieri posset, excubias collocavit: montemque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra civitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam civitatem operabatur. fossas autem decima replevit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suique metus ad obsidionem protinus incitavit: nullum Judæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent svasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consvetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Josephus (nam; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinavere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemque alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis advenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qva dejectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progrederentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, undiqve ad excelsa civitatis loca fugiunt. deinde revertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosqve impingendo per declivia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neq; a vertice imminentibus repugnare, neqve in partem aliquam evadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaqve dejecta multas inferiores, itemqve illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim,

A τὴν χώραν ὁ Ἰώσηπος ἐπάλξεσιν ὀχυρωτέραν, σπανίους τε καὶ διαρύξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ φύσει μὲν ἧσσον ἰσχυρίζοντο λεωτεροι τῆς τῶν ἰωταπατηνῶν ἦσαν. πολὺ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὑδὲ πολίτας ὑπολαμβανον. πεπληρωτο γὰρ ἡ πόλις ἀλλοτρίων ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τῆς ὑπ' ἀχρείων ἀποτραφθῆσαι δεῖ τῶν πολιορκίων, ἀντέσχεν δὲ μᾶλλον ἐπὶ ὑπερασπιστὴς δ', ἄρας ἀπὸ τ' ἀμμαοῦς, ἔνθα πρὸ τῆς πεδιάδος ἐστρατοπέδευκει (μεθερμηνευόμενη δ' ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ὑγίειαν δεῖπηδοῦσα) ἀφικνεῖται πρὸς γάμαλα. ἐπῶνυμον μὲν κυκλοτερείας φυλακὴ τῆς πόλεως ἔχουσα τε λοῦ ὄντως ἀμφιβεβλημένου. πρὸς δὲ ταῖς διατειχίσμασι, φύσεως καθάπερ, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνει. περιειμένων δὲ ὥσπερ εἰκὸς τ' πεπτωκότων ὑπὸ αὐτὰς στρατοπέδον, χωμάτων ἤρκετο κατ' οὐράν. καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὑπερκειμένου πόλεως πύργος λοῦ, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον τε δέκατον ἐστρατοπεδευκὸς τέγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, κατὰ μέσον ἐχώριζε τὴν πόλιν, τοὺς δημιουργοὺς δὲ ἀνεπλήρου, καὶ τοὺς φαραγγώδεις τόπους. κἀν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀφίππου τ' βασιλέα, τε καὶ ἀφροδόσιον τῶν ἱππέων ἡγεμόνων ἀλαλάξαι, βαλόντ' τῶν τ' σφενδονητῶν, κατὰ τ' δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. τε μὲν, ὥστε τ' οἰκείων ἠσθόμενον περιεχεῖσθαι. ῥωμαίους δὲ ἐπῆλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε καὶ βασιλέως, τε καὶ σφῶν αὐτῶν δέος. ἀγὼν δυσπολέμων ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον τ' συμφερόντων αὐτοῖς συμβαλεῖν ἔτους ἀχρειωθέντας.

Κεφ. χ.

Συντελεσθέντων οὖν τ' χωμάτων ἤδη τὴν πόλιν χερῶν, τ' πεπτομένων εὐθ', προσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ πρὸς τ' χάρητα, τε ἰώσηπον, ἄπειροι ἦσαν τῶν καθ' τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καὶ περ καθεστηκότες τὰς ὁπλίτας τάξεσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τ' πολιορκίαν ἀνδρείᾳ ἀντελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαιδεύτοις μὴ διαρκέμενοι. ὡς δὲ κροτοῦσαν τὰς ὁμοῦ, ἐξήγαγον ὑπὸ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύνοντο τὰς προσαγούσας τοῖς μηχανὰς, βαλλόμενοι δ' τῆς καταπελτικῆς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τ' πόλιν. τε προσιόντες οἱ ῥωμαῖοι τειχοδίμησαν τοὺς κλῳσὶ, διασπάσαι μὲν τὸ τεῖχος, ὥσπερ δ' τ' ῥιφέντων ἀφειδόμενοι, μᾶλλ' σκληγῶν ἠχοῦντι κτύπῳ τ' ἔσωθεν αὐτοῖ τι ἐπαλαλάζοντες σωρηδὸν ἔπιπτον τοὺς τ' πόλιν. οἱ δ' πρὸς μὲν τὰς πρώτας εἰσόδους ἐπεσώμενοι, προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ παρτιρεῖς τὰς ῥωμαίους ἀπῆργον. βαλλομένοι τε ἄνω πολλῶν, καὶ πάντοθεν τρεπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως προσκειμένους τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑπερφῆς δεῖπεσόντες, σωρηδὸν εἰς τὸ κάτωτες, καὶ τῷ συνόπτῃ καὶ δυσχωρία θλιβόμενοι ἀπήρουν. οἱ δ' μήτε τὰς τ' παρυφὰς ἀμυνάσθαι δυναμένοι, μήτε διεκπαίειν τ' σφετέρων προσιόντων, δεῖ τὰς δίκας τ' πολεμίων, προσῆγον γὰρ ἦσαν, ἀνέφλεγον. οἱ δ' τειχέως κατηλάλαντο πληρούμενοι, καὶ τὸ βάρος μὴ ἰσχύοντα, κατέπιπτε δ' πολλοὶς μικτ' ἐπ' αὐτῶν πιπτόντων, καὶ πόλιν ἐκείνοις τοῖς ἐπ' αὐτοῖς. ὑπὸ πλείστου διέφθειρε τ' ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

B

C

D

E

F

G

πολεμίων ἐξ ὑπερφῆς δεῖπεσόντες, σωρηδὸν εἰς τὸ κάτωτες, καὶ τῷ συνόπτῃ καὶ δυσχωρία θλιβόμενοι ἀπήρουν. οἱ δ' μήτε τὰς τ' παρυφὰς ἀμυνάσθαι δυναμένοι, μήτε διεκπαίειν τ' σφετέρων προσιόντων, δεῖ τὰς δίκας τ' πολεμίων, προσῆγον γὰρ ἦσαν, ἀνέφλεγον. οἱ δ' τειχέως κατηλάλαντο πληρούμενοι, καὶ τὸ βάρος μὴ ἰσχύοντα, κατέπιπτε δ' πολλοὶς μικτ' ἐπ' αὐτῶν πιπτόντων, καὶ πόλιν ἐκείνοις τοῖς ἐπ' αὐτοῖς. ὑπὸ πλείστου διέφθειρε τ' ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοὺς οἰκείους ἐρῶντες, ἐπιπόδων τῆς στέγας, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολλοὶ δὲ ἀποφεύγοντες, μέρη σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. σωτηρίαν δὲ τοῦτο γαμαλεῖς ἐνελάμβανον, ἐς τὸ καὶ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης, ἐπέκειντο τοῖς τε κατὰ πύλην τὰς πολεμίους ἀνωθουμένοις, καὶ τοῖς κατολιθαίνουσιν ἐν ἐξόδοις τοῖς στενωποῖς, ἐς αὐτοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω λαὸν αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. σφαττώμενοι γὰρ τοῖς τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τοῖς δυναμένοις ἔχειν. πολλοὶ δὲ κατακείμενοι ἤδη τοῖς δώμασιν, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνῃσκον. λαὸν δὲ ἦδε τραπέντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα καὶ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους ἐπιγινώσκοντες ἀνειλοῦντο, καὶ πρὸς σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις εὑρίσκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως.

Κεφ. δ.

Ὁ δὲ Τίτος ἀεὶ παρὼν τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν ἐσῄει κατειληπτομένην ἐρῶντα πρὸς τῆς πατρῴδος πόλιν, ἐς λήθην δὲ κατ' αὐτὸν ἀσφαλὴς ἥκουσα, λαθραίως καὶ μικρὸν ἀνατείνω τῆς πόλεως προελθών, ἵνα μέσους ἐγκαταλείπῃ τοὺς κινδύνους μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἐνταῦθα γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, τὸν ἐκ μητρὸς ἔτι νεανίσκον ἐς συνήθειαν ἀπεκαλοῦμεν. τραπῆναι μὲν οὖν ἔτε ἀσφαλὲς, ἔτε πρέπον ἡγήσατο, μηνοειδὴς δὲ τὴν ἀπογεύτητον αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τὴν ἰδίαν ἀρετῆς, ὥσπερ ἐνθεος ἥκουσα, συναπῴζει μὲν τοὺς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι τοῖς πανοπλίοις. ἐπυθόμενοι δὲ καὶ κορυφαῖοι τῶν πολεμίων, καὶ ἔτε ἀνδρῶν πλῆθος, ἔτε βελῶν ἀποπήδησις, ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ φόβημα τῆς ψυχῆς συνοήσαντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐπέσχον. ἀπανώτερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς ἀπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω δὲ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν οὖν ῥωμαίων καὶ τοῦτο τοῦ μάχου, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐβέβηκε, ἀνὴρ ἐς μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε τῶν τάξεως, ἀλλὰ παντὸς δὲ πρότερον γυμνασάμενος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις γάλλος ὀνόματι, μὴ στρατιωτῶν δέκα παρελθεῖν ἐν τῇ παρόδῳ, κατοῦ μὲν ἐς τινος οἰκίαν. ἐν δὲ αὐτῇ ἀμφὶ λοιπῶν τῶν δεῖπνον ὅσα κακὰ τῶν ῥωμαίων, ἡ πρὸς σφῶν ὁ δῆμος ἐβουλεύετο, κατακρεασάμενος, λαὸν δὲ αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σῶροι, νύκτωρ ἐπανίσκεται, καὶ πάντας δοκοφάξας, μὴ τῶν ἁλόντων ἐς τὰς ῥωμαίων ἀφροσύνας.

Κεφ. ε.

Ὁ δὲ Τίτος ἀθυμῶν τὸ τῶν στρατιῶν ἀνοίκειον πλάσματος, καὶ διότι πώς ἐδαμοῦ τηλικαύτης συμφορᾶς κύριος ἦν, τοῦτο μὲν πλέον ἀεὶ ἀθυμίαις ἐπὶ τῷ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθεῖτο. πρὸς μὲν δὲ καθ' αὐτὸν ἐπιστελλόμενος, ὡς μηδὲν τοῦ ἀχθοῦς μέμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέρειν, τοῦ δὲ πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας. ὡς ἐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναγκαῖον πρόσγινεται. ἡ γὰρ παλίμπους τύχη πρόσεισι. πονοῦντας μὲν τοι μυριάδας ἰουδαίων ἀνελόντας, αὐτοὺς ὀλίγου τοῦ δαίμονι δεδωκέναι συμβολάς. ἵνα δὲ ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τῆς εὐπραγίας, οὕτως

A quid facerent, quamvis ſubſidere tecta viderent, tamen eo convolabant. atqve ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci vero ſubterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem pulvere ſuffocati moriebantur. Sed ea Gamalenſes pro ſe fieri exiſtimabant: propriaqve incommoda negligentes magis inſtabant: hoſtesqve in ſua tecta urgendo compellebant. B qui vero per anguſtos viarum clivos cecidiſſent, eos telis deſuper miſſis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hoſtes dabant. cæſorum enim gladios auferentes, his contra femineces utebantur. Multi jam præcumbentibus tectis, ſemet inde projiciendo moriebantur: tergaqve dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namqve ignorantia, & caligine pulveris alius alium non agnoſcentes C pererrabant, & circa ſe ſternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido receſſerunt. Veſpaſianus autem, qui laborantibus ſemper interfuit, ſæviſſimo dolore perculſus, cum ſuper militem ruere civitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim ſuperiore in oppido locum prehendit: ibiqve inter media pericula cum paucis omnino relinqvitur. nec enim ad- D erat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam miſſus. Et dare quidem terga, neqve tutum neqve honeſtum ſibi putabat. rerum autem qvas ab adoleſcentia geſſerat, ac propriæ virtutis memoria, qvaſi Deo repletus, corpora ſociorum atqve arma condenſat, & cum his bellum una a vertice defluens ſuſtinebat: & neqve virorum neqve telorum multitudinem formidans manebat, donec ejus animi obſtinationem hoſtes divinam eſſe reputantes, impetum remiſe- E runt. illis autem jam infirmius oppugnantibus, ipſe pedem referens, non prius terga oſtendit, quam extra muros egreſſus eſt. Plurimi qvidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, ſed ubiqve antea fortiſſimus comprobatus, quique plurimis malis Judæos affeciſſet. In ea pugna centurio qvidam nomine Gallus, cum decem militibus in qvadam domo F latuit. Ejus autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuiſſet conſilium populi ſui, inter ſe fabulantibus, hoc audito (nam & ipſe Syrus erat, & hi qvos ſecum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusqve mactatis ad Romanos ſalvus cum militibus evadit. Veſpaſianus autem mœrere exercitum adverſis caſibus videns, G qvodqve nullam interim tantam experti fuerant cladem: hujusqve rei magis eos pudere, quod ſolum ducem in periculis reliquiſſent, conſolandos putabat: de ſe quidem nihil dicens, ne qvem vel initio culpaſſe videretur. Oportere autem inqviens, qvæ communia eſſent fortiter ferre, naturam belli cogitanti, quodque nusquam eveniat ſine cruore victoria, iterumqve habeat fortuna regreſſum. Multis tunc Judæorum millibus interfectis, exiguam pro his ſtipem ſe inimicæ pependiſſe fortunæ. Atque, ut jactantium eſſet, nimis ſecundis rebus inſoleſcere, ita eſſe

ignavorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inqvit, in utrumqve mutatio: & ille vir fortis habetur, cujus sobrius erit animus in rebus qvoqve infeliciter gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Qvanqvam ea, qvæ nunc acciderunt, neqve mollitia nostra, neqve Judæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum qvis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neqve in summo vertice constituta seqvi pericula: sed capta inferiori civitate, paulatim eos, qvi refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam revocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, qvam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, a Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaqve perficimus, Barbarisqve conveniens, & qvo Judæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atqve indignæ offensioni irasci potius qvam mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos a quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æqve ac vos pugnando primus ad bella pergere, & novissimus inde discedere. Ille qvidem his dictis recreavit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: qvæ nulla ratione, magna magnificeq; provenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minime possent effugere (jam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosqve remiserant. Nec tamen qvatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem construentibus aggeres, iterumqve tentantibus irruptionem, multi ex civitate per valles devias, qva nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qvi metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim undiqve alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi qvidem in hujusmodi calamitatibus perdurabant.

ἀνάνδρων, τὸ καλαπήσειν ἐν τοῖς πάσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, καὶ οὗτος ἀνὴρ τῶν δυτυχήμασιν ἐσθλὸς, ἵνα μὴ ἐν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴν ἐν δὲ δυτυχίας ἀναπολαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν τοι συμβεβηκότα νῦν, ἔτι μαλακιζόντων ὑμῶν, ἔτι δὲ τὴν τῶν ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν. ἀλλὰ καὶ κἀκείνοις ἔ πλεονεκτῆσαι, καὶ δὲ ἀμαρτεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυχωρία, καθ' ἣν ἄμαν τὶς ὑμῶν μέμψαιτο τὴν ὁρμὴν τὴν ἀπαμύδην. ἀναφυγόντων γὰρ ὅτι τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτὸς ἐπανεστέλλειν ἐχρεῖν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἰσαμένοις τοῖς κινδύνοις ἕπεσθαι. χρεῶν γὰρ τὰ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἐφαίσιον μάχλεν. νυνὶ δ' ἀκρατῶς ἔτι τῶν νάλων ἐπιγόμενοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ' ἀπροσκεπτον τοῦ πολέμου, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, ἀ πρὸς ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ὃ μάλιστα ἰσθάσιοι κρατοῦντες. χρὴ τοίνυν ἔτι τῶν ἑαυτῶν ἀρετῶν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσθυμεῖσθαι τοῦ περ' ἀξίαν πάσχειν. τὸ δ' δείσθαι ἔχειν ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ἐπιζητεῖτω φθονεῖσθαι. ἔστω δὲ τοῖς δυπολωλόσι τιμωρήσασθαι, καὶ τοὺς ἀνελόντας ἀμυνεῖσθαι. πράσσομεν δ' ἐγὼ καθάπερ νυνὶ ἔτι πάσης μάχης, προσάγων τὰ ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πολλαχῆ ἀποχωρῶν. ἐμοὶ γὰρ οὐ θαυμαστὸν λέγειν, τὴν σφαλὰν ἀνελάμβανεν. τῆς δὲ μεμαλεδοσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσουσι τῇ κατορθώματι παρέσῃ, φθονερῶς δὲ συμβαίνει, καὶ μεγάλως. λογίζομαι δ' ὕστερον ἀφηρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τὸ τὰ μὴ δυνατὰ δι' ἀφοδίαν ἐνορᾶν, ἤδη δὲ ἐπέλπτε τὰ πτῆσθαι, δεινῶς ἡμῶν, καὶ ψυχαῖς ἀναπεπλώκεσαν. ἃ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἡμέλεν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ περιῤῥηχθέντα δ' τείχεσι οἱ ῥωμαῖοι τοι, καὶ τὰ ῥᾴονα φυλάσσοντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὸ δ' ῥωμαίων ἀπιχωννυόντων τὸ χώματα, καὶ πάλιν πρωμένων ἐσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆ πόλεως, κατὰ τὰ δυσβάτων φαράγγων, ἢ περ οὐκ ἔκειντο φυλακαί, καὶ δι' τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γὰ μὲν δέκα δ' ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν οἰκείᾳ ἀφθείροντο. παντοχόθεν γὰρ προφὴ τοῖς μαχεῖ δυναμένοις ἀπηθρύπτετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τούτοις πλεῖστ διεκαρτέρουν.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur a Placido,

VEspasianus autem inter curas obsidionis, successivum opus aggreditur adversus eos, qui montem Itaburium occupaverant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cujus altitudo quidem XXX. stadiis consurgens. Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, XX. stadiorum planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum qvadraginta diebus ædificaverat Josephus: & alias ei materias, & aqvas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluvialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis eqvitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissime cum his loqvebatur, ut eos in planicie caperet: illiq; tanqvam dictis obedientes, ad eum veniebant.

Κεφ. ε.

Οὐεσπασιανὸς δ' πόρευον ἐπιῶν τῶ πολιορκίας, τὰς τὸ ἰτουραῖον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστὶ μεταξὺ πόλεως καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἐ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μόλις προσβατὸν τῶ προσαρκίων κλίμαι. πεδίον δὲ ἐστιν ἡ κορυφὴ σταδίων ἐξ καὶ ὅλοσι πᾶν περιχωμένον. ἦλθε δ' πρῶτον κατὰ τὸν πρὸς ἑῶλον ὁ ἰώσηπος ἐν παραλαμβάνοντα ἡμέρους, τῆ τε ἄλλη χορηγούμενον ὕλη κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ δὲ τοὺς ἐπιόντας μόνον ἐν ὄμβρον. πλὴν σὺν πλήθους ὄντι τότε στρατευμένου, οὐ προσασιανὸς πλακίδιον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τότε τὸ μὲν προσβαίνειν ἀφηχανον ἐν, ἐλπίδι δ' δοχῆς, καὶ προσκλήσεως, πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσκαλεῖτο. κατῆσαν δ' ἀντιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλακίδιος προσμίλει πρότερον, ἀπατᾶζον αὐτὸς ἐν τῷ πεδίῳ λαθεῖν, καὶ κεῖνοι κατῆσαν ὡς πλησόμενοι δῆθεν,

ὅπως ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐνίκα μὴν τὸ πλανᾶσθαι παντὸς μᾶλλον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκουσιν ἐλκύσας ὀλίγον πλεῖον ἢ πιθανόν, τοὺς ἱππεῖς ἐπιστρέφει. τρεψάμενος δὲ, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τῷ δὲ λοιπῷ πλήθει ἐπιστρέψας ἐμβάλλει καὶ διώκει. καὶ οἱ μὲν τὸ ἱππικὸν καταλιπόντες, ἐπὶ ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστιν λαβόντες, ἐπιλελοιπὸς αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, ἅτε ἐρασθέντες σφᾶς αὐτοὺς πλακιδίῳ παρέδοσαν.

A ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim a Judæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam vero multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alii quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

B

Κεφ. ζ.

CAP. III.

Τῶν δὲ ἐπὶ τὰ γαμάλας, οἱ θρασυτέρωτοι μὲν φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀδυνατοῦντες, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μὲν μάχιμον δὲ ἀντέσχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δεκάτης καὶ μιᾶς τοῦ γραλιῶ μηνὸς τὸ ἐνάτον ἔτος φυλακίου ποιουμένοις, τῆς ἀπὸ τῶν πέμπτης καὶ δεκάτης τάγματος σπείρης, τρεῖς τὸ ἀπὸ τῶν φυλακίων ποιουμένοις, τὴν πρόσχωμα καὶ τοῦτον πύργον ὑπορύσσουσιν ὑπόγειον. τοῖς δὲ περὶ αὐτὸ φύλαξιν, ἅτε πρωίου ὄντος ἀθρόοις, νύξ δὲ ἦν, ἅτε πρόσω λήθης ἐχόντων. ἐλθόντες δὲ οἱ σπείρης μὲν φύλακες ἀδόμενοι δὲ ψόφῳ, καὶ πρότερον τοὺς κατασκάπτας σκυλίσαντες τὰ λίθων, ὑποκαθῶσι. κατὰ ῥῖπος δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστου ψόφου. καὶ συγκατακρημνίζουσι δὲ οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίειν τολμῶντας εἰ ῥωμαίων διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν τοῦ παρεῤῥηγμένου δὲ τείχους σκοπιὰν πρασσόντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὰ δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν ἀλλοφθέντων τοῦ δὲ ψόφου, ἀλαλαγμὸς τέλος, καὶ πλοῖα πολλὰ, καθάπερ ἐπὶ πεπληγότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος σκληρῶς, πολλὰ δέος συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι δὲ πρόσθεν πταίσματος σὺν εἰσβάλλουσιν, ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος δὲ προεληλυθυίας μηνός. τότε γὰρ ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ τῆς πληγῆς ἣν παρ' αὐτῶν ἐπλήγησαν ἀπάντων ῥωμαίοις, τὰ ἱππέων ἀπλέξας πλῆθος πρὸς οἷς πέζης, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μὴ βοῆς ἔχωρεν ἐπὶ τὰ ὅπλα. δῆλος δὲ εἰσβολῆς πρόχειρος καὶ τοῖς ἔσω γιγνομένης, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ἀπορούμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφυγον, μὴ κωκυτὸς καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν ἀπαντιάζοντα, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀναθραμεῖν, ἐπὶ ἀμηχανίας εἰς τοὺς τῶν ῥωμαίων φρουροὺς ἐξέπιπτον. ἅπερ ὁ λεὼν πανταχῇ φονευόμενον ὁρῶν, καὶ τὸ οἴμα πᾶσιν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ πᾶσαν χώραν. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεσπάσατο σπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. λεὼς δὲ ἦν ἐπὶ πάντοθεν πετρώδης καὶ δύσβατος εἰς ἄκρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν δὲ βάθρας καταγὴς, ἀπειλημμένη κρημνοῖς, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦτο τοὺς προσιόντας οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας κατακυλινδοῦντες σκάκων. αὐτοὶ δὲ ὕψους, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀντικρὺ δύσλλα δαιμόνιος, ἢ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ἀνακρημνοις ἐφίκοιτο λεὼ τὸ βίαιον ἐδίωκον δὲ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντος, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

Verum ad eorum interitum divino munere quodam, turbo exoritur, Romanorũ quidem tela in eos ferens, ipsorũ autẽ a Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neq; in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neqve hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

C

D

E

F

G

Excidiũ Gamalæ.

Romani, eos circumveniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius sæviebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiqve circumclusi, desperatione salutis, filios & conjuges & semetipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Evenit autem, ut ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremta sunt: qui vero se præcipitaverunt, quinq; millia sunt reperti. Neqve quisquam, præter duas mulieres salvus evasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Jachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. servatæ sunt autem, quod excidii tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce projiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

ῥωμαίοις, ⁊ περιέχοντες, ὃς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας παϊόντας. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πλεῖστον ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ εἰσβολῇ ἀπολωλότων. διαγινώσκοντες δὲ τὸ σωτήριον πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, περιεχόμενοι τέκνα ⁊ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὸν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη ⁊ τῷ ἄκρῳ ὑπῆρκτο. σωθέντες δὲ τῶν ῥωμαίων ὀργὴν τὴν εἰς αὐτοὺς διανοίας τ' ἀλόντων πρᾶσιν ἔφασαν. πεντακισχίλιοι μὲν γὰρ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς κατὰ πενταχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πλέον δύο γυναικῶν ὠδῖς, τῆς Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὗται δὲ ἐκ Φιλίππου, ἰακίμῳ τινὲς ἀνδρὶ σημείῳ στρατηγήσαντι ἀρχίππου τοῦ βασιλέως Φίλιππου τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὀργὰς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τὰ γὰρ ἀδὲ νήπιον ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστοι κατὰ ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ἔτως ἐάλω τρίτῃ ⁊ εἰκάδι μηνὸς κατερρεπώκει, τῇ δὲ τεσσαράκοντα δεξαμένης γορπιαίου μηνὸς πέμπτῃ ⁊ εἰκάδι.

CAP. IV.

Giscala a Tito capitur.

JAmqve solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cujus multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriqve agricolæ, spemqve suam semper in fructibus collocaverant. non parvæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli civium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atqve confiabat Leviæ cujusdam filius, nomine Joannes: homo veneficus & fallax, variusqve moribus, & immoderata sperare promptius, miroqve modo quæ speraſſet efficiens: atqve omnibus jam cognitus, quod affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam vero legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex civitatum copiis: eorumqve corpora, itemqve animos ad futura certamina existimans esse refovendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hierosolymis prævidebat, quæ & regalis esset civitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemqve murorum ejus constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cum virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamqve rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem civitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea vi capta, passim a militibus populus absumeretur (namqve satiatus erat ipse jam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, plenis hominum muris, quorum pleriqve perditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio,

ΚΕΦ. δ.

Μονη δὲ γάμαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος καταλειπετο, ⁊ μὴ πληθὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντος. ⁊ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεφθαρμένη δὲ αὐτοῖς ὀλίγοι λῃστικῇ πάγματος, ὧν τινὲς ⁊ ἐν πολέμῳ συνενόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, ⁊ συνεκρότει λαβίν τινος υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ ⁊ παντελῶς κακοῦργος τὸ ἦθος, προχειρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων προεγήσασθαι, παντὶ τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας θηρεύσιν. ἐπὶ τοῦτο τοι ξυνιῶσιν ἐν τοῖς γαμάλοις ἐτέτακτο, δι' ἃς τυχὸν ⁊ περισωθώμενον ἐκ τῶν ἁλόντων, τι δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖραν τῶν ῥωμαίων ἔφοβον ἐξειδέχετο. ἐπεστασιάνος δὲ ἦν μὲν τούτοις, πέμπτην σκηπτικὴν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, ⁊ τι συνεχῶς καμάτῳ δοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, ⁊ δι' ὀλίγων τὸ πλέων τάτε σώματα ⁊ τὸ πρόθυμον ἀναθρέψειν οἰόμενος τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ἐγὼ γὰρ ὀλίγον ἑαυτοῦ πόνον ἐώρα, ὡς τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλεύσι μὲν ἔσης τ' πόλεως, ⁊ πρὸς ἅπασιν ὅλῃ ⁊ ἔθνεσι, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τ' ὁλῃ πολέμῳ παρασκευασκόντων. τὸν μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, ⁊ διὰ κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ⁊ τῶν τυχόντων ἐπεμίσει. τὰ δὲ φρονήματα τ' ἀνδρῶν, ⁊ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους ⁊ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς σφαλιῶντας καθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τῶν ἀγώνων.

ΚΕΦ. θ.

Τίτῳ δὲ προσπεσόντι μὲν τοῖς γαμάλοις, ὀπτεῖς μὲν λαὸς ἐξ ἐφόδου τ' πόλιν ἑλεῖν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βιαληφθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τ' σφαλιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, λαὸν δὲ αὐτῷ κόρος ἤδη φόνων, ⁊ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκεῖτως σωσαπολλύμενον τοῖς οἰκείοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίᾳ καταστήσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τοῦ τείχους ἀνδρῶν καταγόντος, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διεφθαρμένου πάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες, πρὸς

pactione magis subigere civitatem volebat. Itaqve plenis hominum muris, quorum pleriqve perditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio,

πόσης ἐφ' ἁλώσεως πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μέ- A cunctis jam civitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidσιον. ἐωρᾶκότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ dem munitiora oppida uno impetu fuisse subμίαν προσβολὴν καταπεπτωκυίας. ἐν ἀσφαλείᾳ δ' τὰ versa: securos autem fortunis suis potiri, qui ἴδια κτήματα τῶν ἀπολλυούσης, ὅσοι τῆς ῥωμαίων δεξιᾶς Romanorum dextris credidissent: quas quidem ἠπίστουν. ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolenὑπεικακῶν τῆς εὐηθείας. εἶναι γὰρ συγγνωστὸν, ἐλάττοtiam succensere, quia spei libertatis ignoscenυσιν ἐλπίδι, μηκέτι μὴν τοι τὴν ἐν τοῖς αἰδυνάτοις ὕβριdum putaret: non tamen, etiamsi quis impossilν. εἰ γὰρ ἐπιθήσουσι λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δε- bilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissεξιᾶς πίστεως, πεῖραν αὐτοὺς ἀφιέναι τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον B simis non paruissent, fidemqve dextris non habέδεντο, γνωσομένους πεζόμενον τῆς ῥωμαίων μηχα- buissent: experturos arma crudelia: jam jamq; νήμασι τὸ τεῖχος, ὡς πεπιθότες, ἐπιδεικνυμένους μόνοι cogniturosesse, mœnia sua ludum fore machinis καλιλαίων, ὅτι νῦν αὐδαδεῖς αἰχμαλώτους. ἐπὶ τοῖς πολ- Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis seλοῖς τῶν μὲν δημοτικῶν ἑκάστου μόνου οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι με- se ostentarent arrogantes esse captivos. His diνῆν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προσκαλεῖτο dictis popularium quidem neminem non modo reγὰρ ἄπαντας τοὺς ληστρικοὺς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, spondere, sed ne ad murum quidem licuit ascenὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ἐπὶ τὰς προνοίας, ἢ δέξοιντο dere: quia totum latrones occupaverant: & πινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ γὰρ ἰωάννης αὐτός τε ἀγω- C custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœπᾶν ἔφη τοὺς προκλήσεις, καὶ τὰς ἀπιστοῦντας, ἢ ποιεῖν, dus prodiret, vel equitum quenquam in civitaἢ συναναγκάσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκεῖ- tem reciperet. Joannes autem accipere se conditνεν, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαίρειν τοῖς ἰουδαίων νόμοις, καθ' tiones ait, & aut perfvasurum, aut necessitatem ἣν ὥσπερ ὁπλα κινεῖν αὐτοὺς, ἔτω καὶ τὸ σωπᾶν belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diπρὸς ἐκείνους ἀδήμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δ' ἔτι ῥωμαίους, ὡς em Judæorum legi oportere concedi. quoniam ἀργὴ πάντων αὐτοῖς ἐστιν ἡ τῆς ἑβδομάδος θεσμοθε- sicut arma movere, ita etiam de pace convenire σία, ἔν τι τοῦ θεοῦ γένευσιν αὐτῶν· ἐχ ἧττον αἰσθέσθαι τ' βιαιοτάτων τ' βιαιοτέρων. φέρειν δ' ἐκείνους μὲν, ἐδεμίαν βλά- nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab βην τὰς ὑπερθέσεως. τὸν γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ βαλεῖν D omni cessaret opere dierum septem circuitio, τὸ θρασυμεθὲς τολμέον, ἐξὸν πειρατηδὸν ἐπὶ φυλακὴν μέγα quam si temerassent, non minus coactos, quam τὸ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν τοῦ θεοῦ παρὰ τὰ πατρῷα qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq; νόμιμα. πρέπειν δ' τῇ τοῦ θεοῦ προσδοκίᾳ ἐμπολιτεύε- Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendiσθαι χαίρειν ὁμολογοῦντα, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. πι- um formidandum, quod unius noctis spatium στοῖς ἐσοφίζετο τὸ πᾶν, ὑποστὰν τ' ἑβδομαδικὸν σχα- propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum σμὸν, ὅσον τ' ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δ' ἐγκατα- id observare circumsedentem nemo prohibeat: λῆψιν τοῦ βιαίου τῆς πόλεως ἁλώσης, ἐν νυκτὶ καὶ sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re deφυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεὸς δ' ἦν τὸ ἔργον ἄρα E spicere patrios mores. Et illum decere, qui paσώσοντος τ' ἰωάννου ὅπλ τ' τ' ἱεροσολύμων ὄλεθρον, cem non sperantibus indulget, legem quoque τὸ μὴ μόνον πρόθεσιν ποιεῖν τῇ σκέψει τ' ὑπερθέσεως, servare servatis. His Titum Joannes fallere coἀλλὰ κ τῆς πόλεως προῤῥωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς nabatur, non tantum pro septimi diei religione, κυδιοσυσίοις. μεσοῦντος δέ ἐστι τυφὼν, κώμη καρτερὰ, quantum pro sua salute solicitus, verebatur au- Ἀλὼ μίσους αἰεὶ κ πολέμου γαλιλαίοις, ἔχουσι πλῆθος tem, ne statim capta civitate, solus destitueretur, οἰκητόρων, κ τῷ ὀχυρότητι, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος Ἀλλο- qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. φορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς δ' ὁ ἰωάννης, ὡς ἐδεμίαν πρὸς Verum profecto Dei nutu in excidium Hieroso- τῇ πόλει ῥωμαίων ἐώρα φυλακὴν, τ καιρὸν ἁρπασά- lymorum Joannem salvum esse cupientis, factum μενος, ἐ μόνον τὰς πρὸ αὐτοῦ ἐπαλίπας, ἀλλὰ κ τ' ἐρ- F est, ut non solum induciarum causationem Titus γατηρίων συχνὰς ἅμα τ' ἡμερῶν ἀναλαβὼν, ὅπλ ἱεροσο- admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi λύμων ἔφθη. μέχρι μὲν ἐν ἑκατὸν σταδίων ὡς εἶδόν τι castra poneret, ad Cydessam, qui mediterraneus τὸ πανεξαναγὲς γυναικῶν τε παιδίων ὄχλον, ἀνθρώ- est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semπων καταπαστερχομένων τοῖς ὑπερ αἰχμαλωσίας καὶ per exosus. Nocte autem Joannes, cum nullas θεοῦ φόβοις. περαιτέρω δ' προκόπτοντος ἀπελείποντο Romanorum excubias circa oppidum videret, τε, καὶ ὅσαι τῶν ἐωμένων ἦσαν ὁλοφύρσεις. ὅσον δ' arrepta occasione, non solum his quos circa se ἐκάστου τῶν οἰκείων ἐγίνετ' προῤῥωτέρω, τοσοῦτον habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναί G familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισμένους δεικνύντες ἐπέλευ- usque ad vigesimum quidem stadium fieri posse τε, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὀκ ἔδρομος ψόφον ἐπεσ- videbatur, ut mulieres ac pueros, aliamqve mulρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ἐς ἔφοδον, ἀνοδίας τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸς τοῦ λειποφόρου, ἢ τ titudinem secum duceret, homo quem captivitatis, itemqve salutis metus urgeret. ultra vero φθινόντων ἔρως συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἰκτρὸς γὰρ γυναι- procedente eo, relinqvebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius a suis abesat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Jamqve affore qui se caperent existimantes, necessario pavitabant: & ad strepitum, qvem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si qvam jactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinqvos, ut se operirentur, orabant. Sed Joannis exhortatio superabat, ut seipsos servarent inclamantis: eoqve confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas a Romanis peterent. Multitudo qvidem eorum, qvi fugerant, ut cuiqve virium fuit, cito dispersa est. Luce vero facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum conjugibus occurrentes, tanqvam benemerito, & qvi custodia civitatem liberasset, acclamabant: simulqve Joannis fugam significantes, ut & sibi parceret, obsecrabant, & eos qvi ex novarum rerum cupidis reliqvi supererent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, ut Joannem persequeretur, mittit. Sed eum qvidem occupare neqvivere, qvod anteqvam venerant, in Hierosolymam sese receperat. unaqve vero fugientium prope ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus qvam tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non statim a Joanne pœnas fraudis exactas: irato vero animo satis esse, quod spe deciderat ad solatium putans, captivorum & qvi trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum favore ingreditur: jussisqve militibus minimam muri partem jure possessionis abrumpere, minitando magis qvam puniendo reprimebat perturbatæ civitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusq; noxium relinqvere metu suspensum, qvam immeritum qvenqvam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicii, vel & qvod erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa vero morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen civitatem circumdedit, quæ tam novarum rerum studiosos compescerent, quam pro pace sentientes, qvos ibi relicturus erat, majore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postqvam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V.

Hierosolymitani excidii initiũ.

APud Hierosolymam vero, ad Joannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui una confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem fervens quidem adhuc atqve interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fugisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutilium esse hominum, incaute pro Gischalis & invalidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; servare: significando tamen excidium Gischalorum etiam qvã dicebant honestam discessionẽ suam, ut multi fugã esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autẽ qvæ captivi pertulere, nõ mediocris populũ perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentum proprii reputabant excidii. At Joannes eorum qvidem, quos fugientes reliqverat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

A κῶν, καὶ παιδίων ἔλεθρος· ἀλλὰ τινες πρὸς ἀναπλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγῶν, ἐπαρόσασθαι μὴ κωκυτὸν ἱκετεύσας παρεμύθουν. ἀλλ' ἐκεῖνα τὸ Ἰωάννου παρακέλευσμα, σώζειν ἑαυτὸς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ἔνθα B καὶ πρὸ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦσιν ὑπὲρ ἀπάντων. τὸ μὲν οὖν τῶν Ἰδουμαίων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχὺν εἶχεν ἢ τύχης, ἐσκέδασται. πρὸς μεθ' ἡμέραν δὲ τὰς σωθήσας, πρὸς τὸ τεῖχος παραγίνεται· καὶ ἀνοίγεται αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, ἐμὲ γυναικῶν προσελθόντες, ἀνδρῶν τε, ὡς εὐεργέτην, καὶ φρουρὸν ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὸν Ἰωάννην φυγεῖν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ἐπολειπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τοὺς δεήσεις ἐν δάκρυσι ποιουμένους οἰκτείρων ἔπεμπε τὰ ἐπιτήδεια, ἰωάννην διώκειν. οἱ δὲ μὴ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαράντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυνῶσια δὲ παιδία τριακοσίων ὀλίγον ἀποδέοντα, περιελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ Τίτος, ἤχθετο μὲν ὅτι μὴ προεξεπέμφθη τὸ Ἰωάννου τὰ ἀπαντα. ἀκμὴν δὲ ἀσχημονοῦντι τῷ θυμῷ, προμύθιον ἔχων τὸν C τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διαφθαρμένους, εἰς τὴν ἀναφημισμένην εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς σταυρωτοὺς ὑπὲρ τείχους προσπασσομένους κελεύσας νέμω καταλιπεῖν, ἀσφαλῶς μᾶλλον, ἢ κολάσαι τοὺς παραστοῦντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε. πολλοὺς δ' ἂν καὶ διὰ τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ D διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους οἱ διακρινοῦντος τοὺς πεμφθέντας ἀξίους. ἄμεινον δὲ εἶναι μετιόντα φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τῶν οὐκ ἀξίων ἀπολωλεκέναι. τὸ μὲν δὴ ὅσιος καὶ σωφρονῆσαι δεῖ κολάσεως, τὸ δὲ τοῖς παρωχημένοις συγγνώμην αἰδεῖσθαι. ἀδικεῖσθαι δὲ τὸ δὲ τοῖς πολεμίοις τιμωρίαν εἶναι. φερομένῳ μὲν τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς πονηροὺς ἐφέξει, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, διαβεβαιώσεως καταλείψειν ἔμελλε. χαλεπὰ μὲν ἔτους ἑαλωκότος, πολλοῖς ἰδρῶσι πεπονημένους ἑωρακώς. E

ΚΕΦ. ε.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον Ἰωάννου, ἡ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν συμπεφυγότων, μυρίος ὅμιλος συνηθροισμένος τοὺς ἔξωθεν συμφορὰς ἀνεπιπλήκτους. τῶν δὲ πάνυ ἄθυμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὴν ἀναγκαίαν ἡλαζονευόμενον δὲ καὶ καινοῖς, οὐ πεφυγμένους τοὺς φιλτάτους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοῖς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων δὲ ὄντων καὶ ἀχρήστων, ὡς ἔοικε πρὸς ἀλλήλους προκινδυνεύειν ἐπὶ γίγαλα δὲ πλίνθινας αὐτῶν, δέον τὰ ὄπλα, δὲ τοὺς αἰχμὰς πεμνεύεσθαι τὴν μητρόπολιν, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τῶν γιγάλων, καὶ τὴν λεγομένην εὐχημένως ἀποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μὲν τὸ πρῶτον τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούσθη, σύγχυσις καὶ μετρία, κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τὰ ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο πάθημα. Ἰωάννης δὲ ὅπως μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦπιον ἠρυθρία. πρὸς δὲ ἑκάστους ὅπως τὸν πόλεμον ἐσπεύσῃ ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν ῥωμαίων

F

and qvod erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa vero morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen civitatem circumdedit, quæ tam novarum rerum studiosos compescerent, quam pro pace sentientes, qvos ibi relicturus erat, majore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postqvam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V.

Hierosolymitani excidii initiũ.

APud Hierosolymam vero, ad Joannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui una confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem fervens quidem adhuc atqve interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fugisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutilium esse hominum, incaute pro Gischalis & invalidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; servare: significando tamen excidium Gischalorum etiam qvã dicebant honestam discessionẽ suam, ut multi fugã esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autẽ qvæ captivi pertulere, nõ mediocris populũ perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentum proprii reputabant excidii. At Joannes eorum qvidem, quos fugientes reliqverat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

ῥωμαίων

ῥωμαίων ἀλλοτρίᾳ καλοκαγαθίᾳ, τὴν ἢ δικαίαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατερωνεύόμενος τὸ ἄπειρον ἀγνοίᾳ, εἰς ὃ δὴ ἂν περὶ λαβόντες ὑπερβαίεν τὰ ῥωμαίοις τὰ ἱεροσολύμων τείχη, οἱ μὲν τὴν τῶν Γαλιλαίων κώμην κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καθεζόμενοι τὰς μηχανάς. τότε τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιέφθειρε, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν ὅς τις ἐ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος οὕτω ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προθέσεως δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ πᾶς ὅπλα γοργάλλων εἰς καταίρεσιν, ἐπαστασιασὼς δὲ ὅπλα καταίρεσις εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρέστη τὰ αὐτῆς, καὶ φρουρὰς ἐγκαθίσησιν, ἐπιστρέψας πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τὰ δὴ δεξιᾶ προσεχωρηκότων. ἐνωκεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, παραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τὸ ὅπλα ῥωμαίων ἀνέπνευσεν, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐπεὶ δὲ τῶν ἐρώντων ἦν πόλεμος, πρὸς τοὺς ὑπομένοντας ἐρίζειν, ἔρις καὶ λοιδορία. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἦπτετο τὰ μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλονεικεῖν, ἔπειτα ἀφειδιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλοι τὰ λοιδορίαι, καὶ συνιόντων ἑκάστοις πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος ἀντιτάσσοντο. καὶ στάσις μὲν ἐπὶ πᾶσι χθόνα. τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τὸ θαλλον ἐπεθύμουν, ἐπικράτει τε νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἔτι δὲ πάντων ἦν πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἑκάστοις τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα συνιόντες ὅμοροι καὶ λόχους ἐπὶ λῃστείαν τῆς καθ' ἑκάστην χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἔλεγχον μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους ἀφαιρεῖσθαι, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κρότος γενέσθαι δοκεῖν, τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις ἄλωσιν.

ΚΕΦ. ια.

Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὁπλιτικὰ καὶ παρασπᾶσθαι, τὰ δὲ μισοῦντες ἔθνος, οὐδὲν ἦν μικρὰ προσημαῖνον τοῖς πάσχουσιν, μέχρι κόρου τῆς καθ' ἑκάστην χώραν ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχηγέται, καὶ γυμνοῦντες πανηγύρεις ἅμα, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συνεπεφορήθεισαν, πόλιν εὐρυχωρίᾳ μὲν ἔθει πάντων ἀνθρώπων δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τὸν ἐπιόντα πάντας, ἀπ' εὐνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὴ δίχα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐπαναστᾶσαν τὴν πόλιν, πλῆθος ἀχρεῖον, καὶ ἀργὸν προεξανηλώθη τε τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, ἦσαν τὸ αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν. ἄλλοι τε ὅσοι τὴν χώραν λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, οὐδέν τι τῶν δεινῶν παρέλιπον. οὐ μὰ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυτίοις τὸν πόλεμον ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὅτι τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων κατεσχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντιπᾶν ἀνῃρέθη τὸν βασιλείου γένους, καὶ τῶν καθ' ὅλην τὴν πόλιν δυνατώτατον, εἰς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες ἤρξαν δὲ τούτου λάφυρα τινὰ τῶν ἐπισήμων, καὶ σωφὰν ἦν ῥαγουήλου, βασιλικὸν δὲ καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν προσχθὲν δοκοῦντας. διὰ

A Romanorum asserens, propriasque vires extollens, & imperitorum ea cavillatione inscitiam decipiens, quod etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum moenia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contrivissent. His ejus dictis magna quidem corrumpebatur juvenum manus, prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut jam perditam civitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At vero per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare jam cœperat. Titus enim a Gischala Cæsaream, Vespasianus autem a Cæsarea Jamniam & Azotum profectus, utramque subegit: impositisque illic præsidiis, revertebatur maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociaverant. Singulas autem civitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: quantumque a Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset æva contentio: dumque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conveniens, aperte jam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: novitatis autem armorumque cupientes senibus ac sobriis juventute atque audacia præstabant. Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex compositio confertis cuneis per territorium latrocinabantur: ut quod ad crudelitatem atque injustitiam spectat, nihil a Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum a Romanis excidium levius videretur. Civitatum vero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate undique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen confiati Hierosolymis irrumpunt. quæ civitas a nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine observatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantibus universos qui superinfluerent, adjumento ex benevolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione civitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famemque comparavit: aliique latrones ex agris eo transgressi, ac multo sævioribus quos intus invenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed usque ad cædes ruebant: non clam, neque per noctem, aut quoslibet homines, verum luce palam nobilissimos quosque adoriendo. Nam primum Antipam regii generis virum, & adeo potentissimum civium, ut etiã publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leviam quendam, insignem virũ, & Sophan filiũ Raguelis, regalis similiter utrumque familiæ, omnesque præterea, qui præstare aliis videbantur. Gravis

autem metus populum possidebat: & velut capta civitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuere contenti, neqve tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris freqventari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniqvitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt qvendam de suo numero Joannem ad cædes promptissimum, qvi lingva patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alii decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi qvos reperissent interficiunt. Fingebant autem hujus immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione civitatis collocutos fuisse, communisqve libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, ut audacia sua tanqvam servatores civitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Evenit autem populum qvidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos vero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. deniqve familiis abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atqve ignobiles constituebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessario, qvi sibi eos præstiterant: qvoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisqve sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qvi se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in divinitatem contumelias transtulerunt, pedibusqve pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Jam vero populo contra eos concitato (namqve autor erat Ananus, ævo maximus pontificum, itemqve sapientissimus: & qvi fortassis civitatem conservasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei adversus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, qvod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cavillatio, qvæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim qvanto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiqvus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qvi ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaqve una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuqve sors exit homini, per qvem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte qvid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nescienti. Deniq; invitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornavere persona: indutumq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & jocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorum solvi graviter ingemebant.

A ἢ καταπαλῆξις εἶχε τὸ δῆμον, καθάπερ καπληρωμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠρᾶτο. τοῖς δ' οὐκ ἀπέχειν τὰ δεσμὰ τῶν συλληφθέντων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μᾶλλον δυνατοὺς ἄνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανοὺς μὲν γὰρ ἐναγ καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πολλοῖς ἀμύναι σὺν ὀλιγανδρίᾳ οὔσης. ἐμέλει, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν ὠμότητα. δόξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτούς, ἰωάννην τινὰ πέμπουσι τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδα ἔτι καλοῦντες παῖδες καὶ τὴν ἀπὸ χώρων γλῶσσαν. ὡς δέκα συνελθόντες εἰς τὸ ἱερὸν ξιφήρεις, ἀποφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ὠμότητος δὲ ἀπὶ τηλικούτῳ, μεγάλων ἀπτόδοτον προφάσιν, ἀλεξιθέαν γὰρ αὐτοὺς φαμένοις εἰς ὠμότητας τῶν ἱεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνηρηκέναι τὴν κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καλὸν τὸ ἐπιλαζόνευσθαι τοῖς τολμήμασιν, ὡς εὐεργέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγενημένοι. συνέβη δ' εἰς τοσοῦτο μὴ τὸ δῆμον παροξυνθῆναι καὶ δέος, σκεύους δ' ἀπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἐναγὴς καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ γένη ποιήσαντες, ἐξ ὧν καὶ Ἀμαδοχαῖοι οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίστασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἔχωσιν συνεργοὺς τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ἐπιτυχοῦσι τῶν ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἐστὶν ἀνάγκη τοῖς προδεδωκόσι. συνέκρυον δὲ καὶ τὰς ἐν πόλῳ ποικίλας ἀπονοίας καὶ λογοποιίας, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους τῶν κωλυόντων φιλονεικίαις παιόμενοι; μέχρι τῶν εἰς ἀνθρώπους ὑπερεμπλησθέντες ἀδικημάτων, ἐπὶ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τῶν ὕβριν, καὶ μεμιασμένοις ταῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισαμένοις τὰ αὐτοῖς ἤδη δ' πληθύς. ἐπῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἅνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τοὺς τῶν ζηλωτῶν θῆρας ἐξέφυγε.

Κεφ. ιϛ.

Οἱ δὲ τὸν νεὼν ὡς ἱερὰ φέρεσιν αὐτοῖς, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ δήμου παραχὼν ποιοῦσι), καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκινήνατο δὲ τοῖς θεοῖς ἐρωνεία τὸ συνεργηθέντων ἀλλήλοις. ἀποστρώμενοι γὰρ τὸ τοῦ δήμου καταφρονήσεως, καὶ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πληρωτὰς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τὰς ἀρχιερεῖς, ἕως οὗ ἐφάνη καὶ γένος αὐτῶν τὸ Ἀμαδοχαῖος. ἦν δὲ παρόχημα μὲν τῆς ἀπάτης ἐνόν, ἐπιδεᾶ καὶ πάλαι πληρωτὴν ἐφάσαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην. τὸ δὲ ἀληθὲς, βεβαιοτέραν νόμῳ κατάλυσις, καὶ τέχνη τοῦ δυνασθαι, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθιεμένους. καὶ δὴ μετοπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐναλλὰ καλοῦσιν, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ἀπὸ τύχης ὁ μάλιστα Ἀμαδαίους αὐτῶν τὴν ὠμότητα, Φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, οὐκ ἐμόνον ἀναξίου τοῦ ἀρχιερεύς, ἀλλ' ὅλ' ἀπὸ σφόδρα ἰδιώτου, τί ποτε ἦν τὸ ἀρχιερωσύνη δι' ἀγροικίαν. ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας αὐτὸν ἀνάγκη συνάγοντες, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς, ἀλλοτρίῳ κατακόσμουν προσωπείῳ, τὴν τε ἐσθῆτα, ὡς ἐπιθέντες ἱεράν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ καιροῦ διδάσκοντες. χλοὴ δ' ἦν ἐκείνοις, καὶ παγὰς τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ἐπιθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆν, καὶ κατῆσχυνον τὴν τῶν ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

τοιούτῳ

πυτλω τλῳ τὸ λμαω αὐτῶν οὐκ ἠνεγκεν ὁ δημ⊙, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τυραννίδ⊙ καταλυσιν, ὥρμηντο πάντες. ⁊ γὰρ οἱ πρόχειν δοκοῦντες αὐτῶν, γωρίων τε υἱὸς ἰωσήπου, ⁊ ϛαμαλιήλου συμεῶν, παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἄθροους, ⁊ κατ' ἰδίαν πρείοντες ἔκαζον, ἤδη ποτὲ πεσοῦσ τὰς λυμεῶνας τῆς ἐλθερίας, ⁊ καθάραι τ μιαιφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τ ἀρχιερέων, γαμαλᾶμος ἰησοῦς, ἀνάνου ὁ ἄναν⊙, πολλὰ τ δημον εἰς νωθείαν κατανεύιζοντες ἐν τ σωόδοις, ἐπήλθοαν τοῖς ζηλωταῖς. ἔτ⊙ δ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' ἐ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τ ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι ⁊ δὴ συνελθόντ⊙ ἐ πληθυς εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀναναντιρήτων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τ ἁγίων, τ τε ἁρπαγῆς, ⁊ τοὺς πέφονευμένους.

ΚΕΦ. ιγ.

Ὅτ⊙ ὁ πρὸς τλῳ ἄμυναν ὡρμημένων, τὰ δυστυχειρήτας, ὅπερ ἐῶ, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνω, καταιδεῖς ἐν μέσοις ἄναν⊙, ⁊ πολλάκις εἰς τ ναὸν ἀποβλέπων, ἐμπλήσας τὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων ἢ καλόν γε ἔπειν ἐῶ ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ἐπιδεῖν τ οἶκον μ θεῷ ποτε τοῖς ἄγοσι καταγέμοντα, ⁊ τὰς ἀβάτους ⁊ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ πρόκειμέν⊙ τλῳ δ χειροήκλῳ ἐσθῆτι, ⁊ τ τιμιώτατον καλέμβολον τ σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ ⁊ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τὰ μ χήρως ὑπομένειν εὐκλεῆ θάνατον. εἰ ὴ δὴ μόν⊙ ἐμὶ ⁊ καθάπερ ἐν ἐρημία, τλῳ ἐμαυ ψυχλῳ ἐπιδώσω μόνλῳ ὑπὲρ μ θεῦ. τί γὰρ ⁊ δεῖ ζλῳ ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, ⁊ παρ' οἷς ἀπολωλεν ἡ τ ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ ἀνέχεσθε, ⁊ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, ⁊ τοῖς φονευομένοις ὑδὲ ἐπιστένει τὶς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μεμφόμεθα τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐξαίρησιν ὑφ' ὑμῶν, ⁊ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμᾶς πρείδοντες τοὺς πρώτους σωισαμένους, ἐπὶ ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καταπολιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τοὺς πρώτους αὐτῶν ἐπικόπτειν ὁρμάς, ὅτε λοιδορίας καθήπτοντ τ συγγμῶν. ὑμεῖς ὑ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγαῖς παρωξύνατε τοὺς ἁλιτηρίους, καὶ πρθαμένων οἴκων, λόγ⊙ λῳ ὑδεὶς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἤρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένους ἀνὰ μέσης τῆς πόλεως, ὑδεὶς ἐκίνησεν. οἱ ὑ καὶ δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν πρδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ πδαπούς, ἀλλὰ ἀκαταμαθήτους ἀκρίτους. ὑδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλυθον λῳ ἐπιδεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπείδομεν καὶ ἔτι, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένου ἑκατέρου ὄντ⊙ ἀεὶ θυματ⊙, ὑδὲ φωνὴν τὶς ἀφῆκεν, ὐχ ὅπως κίνησε τλῳ δεξιάν. φέρετε δὴ τίνων φέρετε πατέρων βλέποντες τὰ ἄγια, καὶ πάντες ὑπομένοντες αὐτοὺς τοῖς ἀνοσίοις τῶν πλημμελημάτων βαθμοὺς, μὴ βαρυνεῖσθε τλῳ ὑπερόχλῳ. καὶ γὰρ νῦν πάντων ἂν ἐπὶ μεῖζον πρεύκηψαν, ἐπὶ τῶν ἁγίων καταλύσαι μεῖζον εἶχον. κεκράτηϛ μὲν ἐν τ ἐχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄλλο τὶς ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ἐπὶ τετραμμένλῳ τυραννίδα τοιαύτλῳ, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφλῳ βλέποντες, τί βάλεσθε, καὶ πῶς τὰς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Joſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quam ſimul univerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultũ irent, ſanctumqve locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, B Gamala quidem filius Jeſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando ejus ſegnitiem, contra Zelotas excitaverunt. ita enim ſe ipſi vocabant, uti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaqve in concionem populo congregato, cunctisqve indignantibus occupationes ſanctorum, itemqve rapinas & cæ- C des, nondum autem promptis ad ulciſcendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cum lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre, tantis refertum piaculis: atqve inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: ve- D rum tamen ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, vivo: atq; animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt vivere, in populo, clades ſuas minime ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliari patimini, ac verberari reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur in- E teremptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non a vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cum adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atqve illis armatis quieſcentes, in vosmetipſos arma vertiſtis? cum primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos convitiis appetebant. Vos au- F tem negligendo, ad deprædationem noxios incitaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque jam domini ipſi rapiebantur, eisque cum per mediam civitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem a vobis proditos, etiam vinculis affecere: non dico quales & quantos, ſed quod non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adjuvit. reſtabat eosdem videre trucidari. hoc G etiam vidimus, velut e grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, ne dum dexteram movit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cumqve omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubjeceritis, eorum præſtantiam reveremini? nunc enim profecto ad majora procederent, ſi quid majus quod everterent inveniretur. Tenetur quidem munitiſſimus civitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſive caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, ut videtis, quid cogitatis, aut quibus

veſtras ſententias applicatis? An Romanos expectatis, ut ſanctis veſtris opitulentur? Ita qvidem ſe noſtræ civitatis habent res: eoqve jam calamitatis ventum eſt, ut miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectisqve vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non ultum ibitis in hos, qvi vos percuſſere? Non ſuas quisque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet? Periit apud vos (niſi fallor) affectionum omnium cariſſima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. ſervitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubjugari a majoribus didicerimus. Atqve illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate viverent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ juberentur. Et quid opus eſt de majoribus loqui? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verum commode an contra incommode non referam, palam qvid habet cauſæ, niſi libertatem? Ergo qvi dominis totius orbis ſervire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos? Quanqvam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cujus injuria victi ſunt. At vero peſſimis ſuorum cedere, ignavorum eſt, & cupientium ſerviendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loqvor intervenerit, mentemqve retraxerit: quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem hujus dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quam iſti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum qvidem in templo donaria cernere, gentilium vero ſpolia, qvi nobilitatem hujus maximæ omnium civitatis compilaverunt: eosqve viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent? Et Romanos quidem nunqvam transgredi auſos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſvetudinis præterire, ſanctorum autem ambitum, quamvis procul aſpectum perhorreſcere: quosdam vero in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Judæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multo nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi proprie rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum qvidem conſervatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes vero intus haberi. Verum hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neqve facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt: idemqve omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſvaſum, atqve ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. pleriq; autem fortaſſe multitudinem eorum, atqve audaciam reformidant: & præterea qvod in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc ut veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorū in dies ſingulos alitur, eo qvod neqviſſimus quisq; ad ſimiles profugiat: & audaciā plus accendit, qvod nullū adhuc ejus impedimentum intervenit: locoq; ſuperiore utentur, & quidem cū apparatu, ſi iis tempus dem-

A γνώμας περιθάλπετε; ἢ μιμήσεις ἄρα περιμένετε, οἳ ἡμῶν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις; ἔχ' ᾗ ἔτι τὰ πράγματα τῇ πόλει, ἐς τοῦτο τοσοῦτον ἦκεν ἡμῖν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὑπὲρ τηλικούτων, ἐς τοῦτο τὰς ψυχὰς ἀπίστραφέντες, ὃ καὶ τῶν ἡμέρων ἐστὶν ἰδεῖν, τὰς τυπούσας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἑκάστῳ συμφορῶν, ἃς ἀπὸ πατέρων τοῖς ὀφθαλμοῖς θέμενοι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν ἠκόντισε πρὸς τὰ ἄμυνεσθαι; ἀπόλωλεν ἄρα παρ' ὑμῖν τὸ πατρῶτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ὄπλον. φιλόδουλοι ἢ ἐς φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ἀπὸ οὐκ ἀγενῶν τὸ ὑποπίπτειν ἀφ' ὑβριζομένους; ἀλλ' ἐκείνοις γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τοῦ αὐτονομίας πολέμους διεξήγομεν, καὶ ἔτι τὰ αἰχμαλώτων, ἔτι τὰ μήδων θωμαστοὺς ἠγείραμεν, ὑπὲρ οὗ μὴ ποιεῖν τὸ κελεύομεν. καὶ πῶς τὰ τῶν προγόνων λέγω, ἀλλ' ὀψὲ πρὸς ῥωμαίους πολεμήσαντες διελέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ συμφορώτερον τὸ ἀνάστατον, ἢ δουλεία ἔχει πρόφασιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; ἢ τοὺς τὰ οἰκειότητος δεσπότας μὴ φέρουσι; ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καίτοι τὰ μὲν τῆς ἔνθεν ὑπακοῆς, ἐνέγκαι τις ἂν εἰς τὴν ἅπαξ ἡττηθεῖσαν τύχην. τὰ δὲ τῆς οἰκείους εἶναι τυραννίδος, ἀλγεινὸν ἐστὶ καὶ προσαυρημένων. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, καὶ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μείζω τὸν λόγον ἐμποιεῖ, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, εἴπερ καὶ ἀλλοθί ποτε ἐπὶ συμφοραῖς, ἀπίστη δὲ ἡ πεῖρα τὸν λόγον, χαλεπώτερον ἐνθένδε πάσχομεν, ὧν ἡμᾶς διαπέπρακται ἔτι. πῶς δ' ἐνέχρωμεν ἄξιον, σκεύων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὴν δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα στεφηκότων καὶ ἀλόντων τὸν τῆς μητροπόλεως ὄλβον, καὶ περιφερομένους ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντ' ἂν κἀκείνοις κοσμήσαντες; καὶ μεμνῆσθαι μὲν μηδέποτε ἐπερβλῶσαν τὸν ἔρωτα τῶν βεβήλων μηδὲ θαρρῆσαι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφευγέναι δὲ τοὺς τῶν ἁγίων θεσμοὺς, γυμνηθέντας δὲ πανοπλίαις τῇδε τῇ χώρᾳ καὶ τραφέντας, ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ἱεροῖς, καὶ ἐνδεδυκότας καλλυμμένους, ἐμπεσεῖσθαι τῶν μέσων τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τοῖς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν πυκνοῖς πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετρίωτέρους; καὶ γὰρ οὐκ ἐπιμιγνύμενοι δεῖ τοῖς πράγμασι τοὺς κλήσεις ἐφαρμόζειν, ταχὺ δ' ἂν εὕροι τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐλευθερίας, καὶ ἐς δεδράκασιν οὐκ ἄντις ὄνειδος εἰκὸς ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκὸς ἐπιστῆναι οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παροξυνθῆναι τοὺς ἐγγὺς ἐπ' αὐτοὺς ἀπιόντας. καταπλήσσομαι δ' ἴσως πολλοί, τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἔτι δ' ἐς τὸ πᾶν εὐεξίαν. πεποιθὼς δ' ὥσπερ σωτῆρα ἀρετὴν ὑμετέραν ἀμελέτητον, ἐς νῦν αὐξηθῆσθαι πλέον ὑπὸ τῶν μόνων. ἐγὼ πλῆθος αὐτοῖς ἐπιῤῥέπει καθ' ἡμέραν, πάντες πανταχόθεν ἐς ἓν ὁμοίως αὐτομολοῦντες, ἐς τὸ τόλμαν ἐξαίρεσθαι μείζω νῦν, μηδὲν ἐμποδίον, τάττε τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσωμαι δ' ἐγὼ θαρσαλέως, ἂν ἡμεῖς χρόνον δώμεν

B

C

D

E

F

G

πανσυ-

πιστύσατε ἢ ὡς ἐὰν προβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσται τῇ A Quod si adversus eos ire cœperimus, humiliores
συνειδήσει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα δ' ὕψους, ὁ erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris lo-
λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τοῦθεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψει ci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta majestas, in ipsos
κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθαρήσον- tela retorserit, suisque missilibus consumentur
ται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς καὶ impii. Videant nos tantummodo, & dejecti sunt:
καταλέλειπται. καλὸν ἢ κἂν προσῇ τις κίνδυνος, ἀποquanquam pulchrum est, ut etiam si quod peri-
θνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τ' ψυχὰς εἰ καὶ μὴ culum immineat, pro sacris januis moriamur:
πρὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ δ' θεῦ, καὶ τ' ἀγίων προέδωκε. προήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χεῖρα, καὶ B ac si non liberis & conjugibus, pro Deo tamen e-
ἅτε ὑπνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, jusque sanctis animas profundamus. Præbebo
ἅτε δ' σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τύτοις ὁ ἄνανος autem manum, atque sententiam: & neque
προεκροτεῖτο τὸ πλῆθος. ὅτι τὰς ζηλωτὰς, οὐκ ἀγνοῶν consilium vobis ullum deerit ad cautionem, neq;
μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε νεότητι καὶ me corpori meo parcere videbitis. His Ananus
προθυμίᾳ ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. contra Zelotas populum hortabatur: non qui-
ἐλπὶς δὲ ἔδωκεν αὐτὰς εἰς ἐλάττω συγγνώμην, ἐφ' dem nescius jam expugnari vix posse propter
οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν multitudinem ac juventutem animorumq; per-
προῃρεῖτο μᾶλλον, ἢ φείδεσθαι ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων tinaciam, multoque magis propter conscientiam
συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγαν αὐτὰς ἔβια καθ' ὧν πα- C commissorum: nec enim concessum iri veniam
ρεκάλει, δ προεπολεμοῦσαν ἕκαστος ἐν ἑαυτῷ ἐπεμέτρατο. his quæ perpetraverant, sperabant: verumta-
men quidvis perpeti præstabilius existimabant,
quam in tanta rerum perturbatione rempublicã
negligere. Populus autem duci se clamabat in
eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda
pericula quisque promptus erat. Sed dum Ana-
nus magis idoneos discerneret, atque ordinaret
ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus ejus co-
gnitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent
habebant) in pontificem commoventur: ac mo-
do per cuneos, modo simul universi prosiliunt:
neqve obvio cuiquam parcebatur. Cito autem
& Ananus populum congregavit, multitudine
quidem superiorem: armis vero constipatis, nõ
erant Zelotæ inferiores. alacritas vero, quod de-
erat, in utrisque supplebat. nam & cives armis
iram conceperant fortiorem: & qui de templo
exierant, quavis multitudine majorum audaci-
am. quippe illi quidem habitare se in civitate
minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas exime-
rent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subi-
turos esse supplicium. Manus autem conserva-
re, pro ducibus obedientes motibus animorum.
Et primo quidem in civitate ac pro templo emi-
nus missis lapidibus semet invicem appetebant.
si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladi-
is utebantur. cumque plurimi sauciarentur,
multæ cædes utrobique fiebant. Et populares
quidem in domos referebantur a suis. Zelota-
rum autem quicunque vulneratus fuisset, in
templum ascendebat, sacram humum cruore
perfundens, ut solo eorum sanguine violatam re-
ligionem recte quis dixerit. Semper quidem la-
trones excurrendo in congressionibus prævale-
bant. Irati vero populares, proficiente quotidie
numero suo, cum desides increparent, quique a
tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus
viam invitos eos repugnare compellerent, universos quidem suos in hostes convertunt. illis autem,
quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum sociis Ananus.
Unde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus invaderet: ideoque in murum
interiorem fuga recepti, mature januas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus
afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset,

ΚΕΦ. ιδ'.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ἐ ἄνανος κατίλεγέτε, καὶ συνέπειστε τὰς ὑπατηδείας πρὸς μάχλν, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τ' ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ τοῦ δήμυ) παροξυνόμενοι), καὶ οὐκ ἐς ἱερὰ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κ' λόχυς, ἀδενὸς ἐφίσδοντ τῶν προσυγχεόντων. ἀθροίζε δ' ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῇ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τ' ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρυ τὰ λείποντα. τ' μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως ἀντιληφότων ὀργῇ, ἰσχυροτέρων τ' ὅπλων, τ' δ' ὑπὸ ἱερᾶ θάλπους πάντες πληθυς ὑπερέχοσαν. οἱ μὲν, οἰκήτορ ὑπολαμβάνοντες ἑαυτῆς τ' πόλιν, εἰ μὴ τὰς λῃστὰς ἐκκόψαιεν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔσιν ἧς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνεβόησαν γὰρ ἢ στρατηγήμενοι τοῖς παθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κ' τ' πόλιν καὶ πρὸ δ' ἱερᾶ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλυς, καὶ προῤῥωθεν διαχειζόμενοι. κ' δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι; καὶ πολὺς ἐκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ δ' δήμυ, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν. εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει καθαγμάτων τὸ θεῖον ἑδαφος, καὶ μένον ἂν τις ἔτι τὸ ἐκείνων αἷμα, μιᾶναι τὰ ἅγια. κ' μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκτρέχοντες, ἀεὶ πλεῖονες οἱ λῃστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τὰς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχωρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ὑπερέφυσι τὸ σφέτερον εἰς τὰς ἑαυτῶν, κἀκείνων μηκέτ ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κ' μικρὸν δὲ ἀναχωρουντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεπαίτιοι οἱ πρὸ τ' ἄνανον. τοῖς δὲ καταληξις ἐμπίπλα τερουμένοις δ' πρώτου πελέθρου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ὑποκλείουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ ἀνάνῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ ἐκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀδεμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατῆσῃ

CAP. XIV.

Quod si adversus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta majestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impii. Videant nos tantummodo, & dejecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris januis moriamur: ac si non liberis & conjugibus, pro Deo tamen ejusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis ullum deerit ad cautionem, neq; me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius jam expugnari vix posse propter multitudinem ac juventutem animorumq; pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetraverant, sperabant: verumtamen quidvis perpeti præstabilius existimabant, quam in tanta rerum perturbatione rempublicã negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus ejus cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commoventur: ac modo per cuneos, modo simul universi prosiliunt: neqve obvio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregavit, multitudine quidem superiorem: armis vero constipatis, nõ erant Zelotæ inferiores. alacritas vero, quod deerat, in utrisque supplebat. nam & cives armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quavis multitudine majorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in civitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conservare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in civitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet invicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur a suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, ut solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati vero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique a tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam invitos eos repugnare compellerent, universos quidem suos in hostes convertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum sociis Ananus. Unde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus invaderet: ideoque in murum interiorem fuga recepti, mature januas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset,

non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex fere armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conducti pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitii causa Joannes, qvem ex Giscalis effugisse prædiximus: Is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, jamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaqve tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragranti custodias: omniaq; secreta Zelotis renunciabat: nullumqve populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant ejus indicio. immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc ejus honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoqve ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Joannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submovere autem illum non erat facile, neqve possibile, quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiæ causa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo se servaturum juravit, neqve factum ejus inimicis ullum, neqve consilium proditurum: unaqve deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaq; Ananus ejusqve socii, quoniam jurato credidere runt, nulla jam suspicione suis eum consiliis adhibebant: moxqve ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namqve habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neve quisquam in eo procumberet Judæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia juravisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturũ esse discrimen, nisi divinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim jam morari Ananum: sed persvasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam civitatem qvã primum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent.

A μὴ προσηνδικὸς ὑπάγλν τὸ πλῆθ⊙. Διαλαμβάνως ὁ
ὁκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ
τοὰς Φρυρὰς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τότους. ἢ παντὶ μ
λῶ ἀνάγκη παρῆναι πρὸς τ φυλακλῶ, ὁκ ἀξίω
πολλοὶ ἦ τ ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τ ἄρχο
κωτῶν, μισθαρνοις πενιχροτέροις ἀπ' αὐτῶν, ἐπὶ τ
Φρυρὰν ἔπεμπον.

Κεφ. ιε.

B Γίνε ἦ τότοις πᾶσιν ὀλέθρ⊙ ἰωάννης, ὁ
ἐφαμῶ ἀπὸ γισχάλων Διαφάναι, δολιώτατ
ἀνὴρ, ἢ δ' ὑπὲν ἐρωτα τυραννίδ⊙ ἐν τῇ ψυχῇ π
φέρων, ὃς πρῶτον ἐπεβάλλε πράγμασι. καὶ δὴ π
τὰ δ' δήμ⊙ Φρονεῖν ὑποκρινόμεν⊙, συμπεσὼν μῶ τ
ἀνάνῳ, βελτιομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μᾶλ ἢ μ
εραν, καὶ νύκτωρ ἐπιὼν τὰς φυλακάς. διήγγελλε ἦ τ
ἀπορρήτα τῆς ζηλωτῶν. καὶ πᾶν σκέμμα δ' δήμ⊙ π
καλῶς βελτιῶναι, ὥσπ τοῖς ἐχθροῖς ἐγνώσκετ
C αὐτός. μηχανώμεν⊙ ἦ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθῖν, ἀ
μέτροις ἐχρῆτο τοῖς ἱεροσυλίαις, εἰς τε τ ἄνανον, καὶ τ
δ' δήμ⊙ πρεσβεῖας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτ
φιλόσημον. Διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλ
ὑποπτότερ⊙ ἦν, ἢ τὸ παντελῶς παρεῖναι μὴ καλῶμ
ἔμφασιν παρεδίδου τ ἀπορρήτων παρεῖχε. σαφῶ
μὲν γὰρ, αἰσθανομένους ἀπιστίας τοὺς ἐχθροὺς, τ παρ' α
τοῖς βελτιμάτων, πιθανώτερ⊙ δ' ἐδόκει διὰ ἰωάν
D πρὸς ὑποψίας δ' Διαφθεῖραι. ἀποκλείσαι μὲν σ
αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πανηρίας, καὶ μ
λως ἦ τ ἀσήμων, ὑπερέχοντα τὸ πολλοὺς τ συνεφέλκ
των τοῖς ὅλοις. ἐδόκει ἦ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθ πρ
εὔνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἐτοίμως, ὑπισχνῖτ τε
δήμῳ, ἢ μήτε βελτίω τινα, μήτε πλείω προδώσειν τοῖς
ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν ἦ τὰς ὑπαθεμένους, καὶ χειρ
γνώμη. οἱ ἦ πρὸς τ ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, κα
χωρεῖς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελαμ
E βανον. ὁ δὴ ἢ πρεσβεύτὴν ἐπαπέμπουσι πρὸς τοὺς ζη
λωτὰς, ὡς διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς αἰσχύν, τὸ παρ' αὐ
τοῖς μὴ μιᾶναι ἱερὸν, μήτε δέ τινα τ ὁμοφύλων ἐν αὐτ
σεῖν. ὁ ἦ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὁμόσας, κα
ἐκατ' αὐτῶν, παρελθὼν ἔσω, καὶ καταστὰς εἰς μέσ
πολλάκις μὲν ἐφη κινδυνεύσαν δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγν
ήσωσι τ ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ περὶ τ ἄνανον ἐ
βελεύσαντο. νῦν ἦ τ μέγιστον ἀναῤῥῖπτεῖν κίνδυνον
πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσχήσει βοήθεια δαιμόν
ἐ γὰρ ἐπὶ μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμ
πεμφθέναι πρέσβεις πρὸς ἐκστασιαστὴν, ἵνα ἐλθὼν ἦ
τάχ⊙ προδιαλύσῃ τὴν πόλιν. ἀγνόειν ἦ παρηγγελκέ
ναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ κ ἀφυλάκτους
εἰσελθόντας, ἢ καὶ βιασαμένους, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ἐκ
ἐρᾶν ἦ μέχρι τίν⊙ ἢ τὴν Φρυρὰν οἴσουσιν, ἢ προσδ
ξοντας πρὸς τοσῦτος. προστίθει ἦ ὡς αὐτὸς ἐκστημ
Φθείη κατὰ θεοῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ Διαλ
λύσεως. τὸν γὰρ ἄνανον πάντας αὐτοῖς προτεῖναι, ὅ
πως ἀνέφελος ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τοῦ λόγου πρ
ζεῖν τοὺς Φρουροῦντας ἐκπύλους, ἢ μείζονας πρ
ὥσθ

Ananus ejusqve socii, quoniam jurato credidere runt, nulla jam suspicione suis eum consiliis adhibebant: moxqve ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namqve habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neve quisquam in eo procumberet Judæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia juravisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturũ esse discrimen, nisi divinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim jam morari Ananum: sed persvasisse quidem populo, ad Vespasianum G legatos mittere, ut ad capiendam civitatem qvã primum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipse DEI providentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrederetur. Itaqve oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare. aut foris aliquod

τῶν ἔξωθεν βοηθείαν. τοὺς δ' ἰδιώτας ἐλπίδι συγγνώμης εἰς καιρὸν θήσειν, φιλεῖν τ' ἴδιον τὸ μνημονεύειν, ἡγούμενον ἅμα τὸ μεταμανθάνειν τοὺς δεδρακότας, εὐθέως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι καὶ τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀδικηθέντων ἀεὶ μίσους πολλάκις γενέσθαι, καὶ τιμωρεῖσθαι. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τοὺς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας καλεῖν ἐπείγεις. ἐφεδρεύειν δ' αἰεὶ σφίσιν φίλους καὶ συγγενεῖς ἀπολωλότων, καὶ δῆμον ποθεῖν ὑπὲρ καταλυθέντων καὶ δικαστηρίων τεθνηκότων, ὅπου καὶ ἡ τῶν ἁλόντων ὑπὸ πλείονος ἂν αὐτὸ δικαναχθῆναι φανείη. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως δεδιότας. καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐκάλει; ἠνίστερ δὲ τοὺς ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸ ἄνανον ὡς τειχομαχεῖν διέβαλλε, καὶ ἀπλῶς οὐκ ἐκείνοις ἐξαμέτρως ἐλεγεν. ἐλεάζαρον μὲν γὰρ υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανὸς ἐδόκει τὰ ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ νοηθέντα ἐξαῦσαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκ, ἐξ ὧν ἑκάτεροι. ἔτι τοὺς τὰ καινὰς τὰς ἰδίας καθ' ἑκάστας ἀπειλὰς ἀκούοντας, ἔτι δὲ ὡς οἱ τὸ ἄνανον ἐκείνοις ἑαυτοὺς εἰσποιοῦμενοι ῥωμαίοις ἐπικαλοῖντο, ἔστι ἰωάννης τοσοῦτον ἐψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠνέσχετο, τὸ τὶ χρὴ πεισθέντας ὀξέως ἔτω καιρὸν σωθῆναι. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸ δῆμον ὑπὸ χρόνου αὐτοῖς εἰς μάχην, αὐτῶν δὲ τὸ σωτήριον τὴν βουλὴν ἐκπεμφθῆναι τοὺς ἔξωθεν βοηθείας. πάντα γὰρ ἂν πρότερον παθεῖν, πρὶν καὶ πολίτας τινὰς τῶν συμμάχων. ἔδοξε δὲ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοὺς ἰδουμαίους. ἐπιστείλαντες τοιγαροῦν ἐκέλευον, ὡς ἄνανον μὲν ἐκπορθοῦντα τὴν μητρόπολιν ῥωμαίοις ἐπικαλέσαντα τὸν ἰωάννην ἐξαπατήσαντα τὸν δῆμον. αὐτοὶ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποτεμνόντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ φρουροῦντα, ὀλίγον δὲ αὐτοῖς βοηθοῦντι τὸν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσειαν καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ ἀνάνου τὰ ἀνήκεστα, ἡ πόλις δὲ ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσουσα γενέσθαι πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρεσβεύειν. ἐξελέγοντο δὲ τῶν ἰδουμαίων δύο λέγειν. προεβλήθησαν δὲ ἀγγελίαν, δύο τὸ δρασμείων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τὰ πρόσφορα πρὸς πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτατον ποδῶν ἀρετῇ φέροντες. τοὺς μὲν γὰρ ἰδουμαίους ἤδεισαν ἡδέως προθησομένους, ἅτε θορυβώδεις καὶ ἐπὶ μεταβολὴν, εἴτε μεταίωρον πρὸς τὰ κινήματα. καὶ χάριν, πρὸς ἐλάγιστον δὲ κωλύσειν τὸ δέον τὰ πολλὰ κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τοὺς ἀγγελίαν παρεσκευασμένον. ἔθει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, καὶ ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἑκατέρων δὲ αὐτῶν ἀνανίας ἑκάτερον, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδουμαίων παρῆσαν.

ΚΕΦ. ις.

Ἤδη δὲ πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τῶν ἀφιγμένων σκοπαζόντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πρὸς ἑαυτοὺς τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκπύρωσον τὴν φρόνησιν δὲ ἡ πληθὺς τάχιον ἢ ὑπήγγελμα, ἔστε ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥπτοντο. συνταχθέντες δὲ εἰς δύο μυριάδας. παρῆσαν πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χρώμενοι τοῖς ἄρχουσιν, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακώβῳ παιδὶ σωσᾶ. ἐπὶ δὲ τούτοις λοιδ, σίμων υἱὸς καθλᾶ. καὶ φινέας

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foveret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe invisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæviorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atqve cognatos, totumqve populum pro dissolutis legibus ac judiciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, majori jam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Joannes, terrorem incutiens multitudini: externum vero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum privatim etiam commoveret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum máxime minitari confirmans.

CAP. VI.

Idumæorum adventus pro Hierosolymitanis&acta.

Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quæ consuluisset efficere, itemqve Zacharias filius Amphicali, uterqve a sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam privatis interminationibus cognitis, quodque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Joannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi vero subsidii facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusque fore ut omnia paterentur, quam auxiliarium quisquam ista cognosceret. advocari tamen Idumæos placuit. scriptaqve breviter epistola, quod circumvento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subvenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero civitatem Romanis ilico subjugandam. pleraqve nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissima, & ad persvadendum satis idonei: quodque his rebus esset utilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incondita esset natio, semperqve ad motus facilis atque susspensa, & rerum mutationibus læta, minimisqve petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncii exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: uterque autem Ananias vocabatur: Jamque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamque denunciare cœperunt. Itaqve mox & dicto citius multitudo convenerat, omnesqve pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Joanne & Jacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itemqve vigiles ejus latuit, ſed non etiam Idumæorum adventus, hoc enim ante cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis ante perſvadere concordiam. Stans ergo in adverſa turri Jeſus, poſt Ananum ævo pontificum maximus: Cum multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint civitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, ut in eo, quod peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros advocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogaverunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æque ac morũ cognatio concordiam firmat. Nunc vero illi quidem, ſi quis eorum ſingulos explora verit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & civitatibus proximis audaciam exercuere, poſtremo in ſactã civitatem clam influxere ut latrones, ſolumq; religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eosq; videas ſine metu inter ſancta ebrios, & aviditate ventris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra vero multitudo armatorumq; talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis invitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ injuriam: cum pro nequiſſimis conveniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Jamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quod vos tam cito commoverit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, ut arma pro latronibus adverſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrum obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. unde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commẽtum. viros enim natura libertatis amatores, eoq; cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare non poterant, quam vaſtatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulaverint, fidemqve in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vaſtarentur? namq; jam, ne volentibus quidem nobis, transactio facilis eſt: cum & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub jugum miſſa: morteqve graviorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vita captivi exiſtimo potiorem. Sed utrum nos populi principes ajunt clam miſiſſe aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? ſiquidem nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλυσώθω. τ ỹ ἄνανον, ἡ μὲν ἔξοδος τ ἀγγέλων, ὥσπερ ἔτυχε τὰς φύλακας ἔλαθεν. ἡ δ' ἔφοδος τ ἐδομέων, οὐκ ἐπ. προγνὺς γὰρ ἀπεκλείσε τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ ἄλλα φυλακὴν εἶχε τὸ τεῖχη. καθάπαν μὲν αὐτοὺς ἀμύνεσθαι μὲν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πεῖσαι περὶ τ ὁμονοίας. ἐπὶ οὖν ὑπὲρ τ ἀνίκητος αὐτῶν πύργου, ὁ μὲν ἄνανος γεγενημένος τ ἀρχιερέων ἐπὶ ἔτη, πολλῶν ἤδη καὶ ποικίλων πόλιν καταχηνότων δορύβων, οὐκ εἰδὼς θαυμάσιον τὸ τύχης ἔτος, ὡς τὰ συμπεσόντα τοῖς πονηροῖς, καὶ τὰ παράδοξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἐξωλεστέρους μὴ τ αὐτῆς προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καὶ ἡμῖν, μὴ ὅσης ἐκεῖνος ἐλθὼν, οὐδὲ τ μητροπόλεως καλούσης ὑπὲρ τοὺς βαρβάρους, καὶ εἰ μὲν εἴρων τὴν συμπάθειαν ὑμῶν ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον. εἰδὼν γὰρ ἔτως συνίσης τὰς ἀνάγκας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δ' ἐμοὶ τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕνεκα θρεωθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θυμάτα, καὶ καθάρματα τ χώρας ἐκ παντὸς τρόπου καὶ μύρια τὰς ἰδίας ὕβρεις, καὶ προγυμνάσαντες τὸν ὀπόνοιαν ἐν τ περὶ κώμης τε καὶ πόλεσι, πολλὰ λελησμένοις παρεισερρύησαν εἰς τὸν ἱερὰν πόλιν μεγάλη δι ὑποβολῆς αἰσθημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἄσυλον ἔδαφος, ἐς ὃ ἀρᾶν ἔστι νῦν ἀδεῶς ἐμμεθύσκοντας τοῖς ἁγίοις, ἐπὶ σκύλα τ πεφονευμένων κατακλίνοντας ἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ ỹ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τ κόσμον τ ὅπλων ὁρᾶν ἔστιν, οἷος ἔπεσπετο καλὸς τ μητροπόλεως κοινῷ βουλομένῃ συμμαχεῖν κατ' ἀλλοφύλων, τί ἂν οὖν ἔπασχε ἡ πόλις, ἢ τύχης ἐπιφορὰν; ὅταν γὰρ λογίσῃ πονηρὸς αὐτὸν θρασύνεσθαι ἐπὶ σωφρονεστέροις αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τὸ δὴ πάσχον τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἔτω ταχέως ἐξίστασθαι. μὴ γὰρ ἂν, ὅτι μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πονηρίας ὑπὲρ λόγων, καὶ ỹ δήμου συγγνώμης. ἐπεὶ ỹ ἡμεῖς μὲν φωμαίους, καὶ θεοδοσίαν (παύτα γὰρ ὑμῶν ἐπορεύθην τινὲς αἰτίας) τ μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερίᾳ παρεῖναι) πλέον τ ἄλλων πολιτευμάτων ἐθαύμασάν τις τὰς ἀλιτηρίας, τ τὸ ψεύδους ὑπονοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ μᾶλλόν τοῖς ἔξω πολεμίους μαχεσαμένους, οὐκ ἂν ἄλλως ἐξαγορεῦσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας θεοδοσίαν τ πόλεμίους ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὑμᾶς μὲν χρὴ σκέπτεσθαι τὰς τε αἰφνιδίους, καὶ καθ' ὧν, σωφρονεῖν τε τ ἀληθῆ, ἀκ οὐκ τ ὀπτικῶν λόγων, ἀλλ' οὐκ τ κοινῶν πραγμάτων. τὸ γὰρ δὴ πάντες ἂν ἡμεῖς, ῥωμαίους θεοσεβοῦντας ἑαυτοὺς νῦν, πρὸ ἢ μηδὲ ἀπατῆναι τὸ πρῶτον, ἢ θεραπεῦσαι ταχέως ἀπειλάς, ὄντων ἔτι τ πέριξ ἀπορρήτων; νῦν μὲν γὰρ βουλομένους ἀμαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτι ῥωμαίους μὲν ὑπέπτηξε πεπίστευκεν ἀσχέτους ἡμᾶς ἁλῶναι, φέρε δ' αἰσχύνην ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς ὄντας ἤδη πλησίον. κ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂν ἐπιλεῖν προθυμήσαιμι θανάτῳ, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν, θανάτου δίκλεᾶ δ ζῆν αἰχμάλωτος. πάντων ỹ φασὶν ἡμᾶς, τὸν δ δήμου προσώπως πέμψαι κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ καὶ τ δήμου κοινῇ ψηφισαμένου; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τὰς ἀλιτηριάσαντας τὴν πατρίδα προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπιών; ἀναπυνθανόμεθα καὶ ἑάλω; γράμματα γέγονασιν ἔγκριτοι; πῶς οὖν τοὺς μὲν πολίτας ἐλαθόμεθα, οἷς καὶ πᾶσαν ἀεὶ σωναγειρόμεθα; τοῖς δ' ὀλίγοις καὶ φρουρὰ μόνοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν ὅτι δὴ δίκας δώσουσι τῶν τολμημάτων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοῖς, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ τὸ δῆμον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ὃν φανερῶς δήπουθεν ἐκώλυσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπειρητὴς ἐκκλησίας, ὥστε τὰ χθὲς ἐν τῷ μελλούσης ἐστὶν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερώτερα τυχεῖν; καὶ τίς ἐπείσθησαν ἐν πέμπτῃ ψηφισαμένους τοὺς ἀλλοτρίους; καὶ τίς ὁ χειροτονήσας, εἰ μὴ πολλοί; ἀλλὰ τὸ μὲν δυσθανατούντων, καὶ τάλησιον ἴσως τὰς τιμωρίας ἀναμενόντων, σκῆψις ἐστίν. ἐγὼ δὲ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν ἐμαυτῷ, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ δεῖν τοὺς ἀλλαλλόντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. ἔχει γὰρ ὑμᾶς, ἐπειδή περ ἅπαξ πάρεστε μετὰ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαιώματα καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὑπὸ ταῖς αὑτῶν ξίφεσι πεποίληνται τοὺς κρίνοντας. ἄνδρας γὰρ ἀκαταιλιάτους τὸ δικαίων ἐκ μέσης τὰ ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε περιπείσαντο, καὶ μηδὲ φωνεῖν, μηδὲ ἱκετεύειν ἀναχόμενοι, διέφθειραν. ἔχεσι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν ἕως μὴ πολέμιε νόμῳ, θεάσασθαι τὰ πάσχοντα τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τῶν ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γυναῖκας, καὶ ἡλικίας τῶν ἀπεσφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν ἧ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὃς οὐ μέχρι δεῦρο τῶν ἀνοσίων καταφρονεῖ. εἴγε δεῖ καὶ τοῦτον ἐξικνεῖσθαι λόγοις, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξω τῆς πόλεως, δεῖ τὸ ἄφθεγκτον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην οὐ θέμις μετανίστασθαι τὴν ληστικὴν τέλμαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πόλεως, δεῖ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἐστι, καὶ καταφυγή, τεμενῶν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς ὠφελησάντων γέγονεν. ὁ δὲ τὸν οἰκεμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἐκτὸς περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τεθαμβημένος, καὶ τῶν βαρβάρων ἐνταῦθα θεῶν κατασπάσεται. νεανιεύονται δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμους, καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τῶν ἰδίων πολιούχων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὥσπερ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐπὶ μισθῷ καλεῖν ἐς ἐδὴ τιμωρὸς δεδιέναι. εἰ δ' ἀμελήσετε τῶν τοιούτων ἐπιπλήξης, ἀλλὰ τοῖς πάρεσι θαρσοῦντες τὰ ὅπλα, καὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀμφοτέρωθεν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄντων, διακρίνειν ἡγούμενοι, καὶ προλογίσασθε, πόσων κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις κινδύνοις παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταιλιάτοις μηδὲ λόγου μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν παύτιλλον ἐκ τῆς ὑμετέρας ἐπιείξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγωνιστὰς ἡμῖν, οὔτε κεκινεῦσθαι δεῖ, τρίτον ἔστι καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε τοῖς ἡμετέροις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβούλοις τῆς μητροπόλεως

A qui ſervi fuerint proditionis miniſtri. Cum iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autem tantam civium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autem, atque his incluſis apud templum ne in civitatem quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occulte extra civitatem fierent? An vero nunc cognovere, quando auſorum pœnæ reddendæ B ſunt? donec autem ſine metu fuere, neminem noſtrum proditorem ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam tulerunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoqve manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant. Sed hæ quidem male perC iturorum, & inſtantes pœnas evitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiam ſi civitatem prodi in fatis eſſet, id quoq; ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorum audaciæ unum malum videtur deeſſe proditio. Vos autem oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum (id quod eſt juſtiſſimum) juvare metropolim, & una nobiscum tyrannos eximere, per quos judicia diſſoD luta ſunt: qui calcatis legibus jura ſuis gladiis permiſere: deniq; nobiles viros non incuſatos, ex medio raptos foro primum vinculis cruciarũt: deinde non voce neque prece eorum motati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, conjuges in veſte lugubri ac familias peremptorum, & per totam civitatem ululatus & fletus. nullus enim non E perſecutionem expertus eſt impiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupere, ut latrocinalem audaciã non ſolum ex agris atq; alienis civitatibus in hãc, qvæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum etiam ex civitate transferrent. Deniqve hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugium elegerunt, isqve fiſcus illis eſt eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab univerF ſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & civitatibus civitates, gentesqve in ſua viſcera delectum habere, cum debueritis (ut dixi) quod factu eſſet optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atqve hanc ipſam fallaciam ultum ire, quod auxilio vos advocare auſi ſunt, qvos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi ejusmodi G hominum preces reverendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introire civitatem: medioqve inter hoſtes atq; auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis judicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſere. Ferant igitur hanc ex veſtro adventu gratiam. Si vero neq; nobiſcum indignari neq; judicare vultis, tertium teſtat, ut relictis utrisqve partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum A
sus picamini Romanis collocutum, observare vo-
bis itinera licet: tumqve demum tueri metropo-
lim, cum factum aliquid hujusmodi patuerit,
qvale delatum est, & in autores ejus, si convicti
fuerint, vindicare. Non enim vos præveniunt
hostes, juxta civitatem sedibus positis. Sin ho-
rum nihil vobis gratum aut mediocre videtur,
ne portarum claustra miremini, qvatenus arma
portabitis. Hæc quidem Jesus loqvebatur: Idu-
mæorum autem multitudo nequaquam animum
advertebat, ardens iracundia, qvod non paratū
habuisset introitum: proqve armis inter se du-
ces indignabantur, captivitatem esse existiman-
tes, si ea quibusdam jubentibus deposuissent.
Unus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix pla-
cato suorum tumultu, stans in eo loco unde exau-
diri a pontificibus posset, non jam mirari se ait, si C
libertatis propugnatores in templo obsiderentur
incluſi, cum illi cunctæ genti communem clause-
rint civitatem: & Romanos quidem fortasse, co-
ronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæ-
os autem ex turribus alloqvantur, captaqve ju-
beant, pro libertate arma projicere: cognatisq;
non credentes custodiam civitatis, judices eos
discordiarum fieri velint: & alios accusando qvod D
indemnatos cives occiderint, ipsi totam damnent
ignominia nationem. deniq; urbem omnibus a-
lienigenis religionis causa patentem, nunc do-
mesticis præclusistis. Valde enim contra vos fe-
stinabamus, & ad gerendum cum gentibus bel-
lum: qvi ob hoc adesse properavimus, ut vos
servaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi
quos obsidetis læsere, tamqve verisimiles puto
suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde E
qui reipub. defensores sunt intus in custodia te-
nentes, genere conjunctissimis gentibus simul
universis civitatem præclusam tyrannidem per-
ferre dicitis, cum tam contumeliosis nos jubeatis
obtemperare præceptis: nomenqve potentiæ
aliis, qvi vos tyrannos patiuntur, annectitis.
Qvis cavillationem vestri sermonis tulerit, cum
rerum repugnantiam videat? Etenim vobis et- F
iam nunc Idumæos excludentibus civitate (nam-
que ipsi nos a patriis sacris arcetis) recte quis eos
incusaverit, qui custodiuntur in templo, quod
cum ausi essent plectere proditores, quos viros
nobiles & innocentes pro societate facinoris di-
ctitatis, non a vobis inceperint, summaqve pro-
ditionis membra præciderint? Sed licet illi mol-
liores quam res poscebat inventi sint, nos tamen G
domicilium Dei servabimus Idumæi, & pro com-
muni patria propugnabimus: tamqve foris ir-
ruentes, quam intus insidiantes, hostes pariter
ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris
armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμμῶσιν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύε-
σθαι τινὰς, ὅμως τηρεῖν ἔξεστι τὰς ἐφόδους. καὶ π
τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακαλύπτειν, τὴν φρουρὰν
τῆς μητροπόλεως ἐλόντας, κωλύειν τὰς αἰτίας προφε-
ρομένους. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει
προσωκισμένους. εἰ δὲ ἄδειν ὑμῖν τούτων εὐγνωμονεῖν μέ-
τριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν
φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δὲ ἰδου-
μαίων ἔτι τὸ πλῆθος προσέχειν, ἀλλὰ πρύμνοθεν μὴ
τυχὸν ἐρήμης τῆς εἰσόδου, καὶ δημαγώγων οἱ στρατηγοὶ,
πρὸς τὴν ἀποδοσιν τῶν ὅπλων αἰσχύνην ἡγούμενοι,
τὰ κελευόντων τινῶν αὐτοῖς ῥίψαι. σίμων δὲ υἱὸς καθ᾽
ὑπερμονῶν εἷς, μόλις ποτὲ τῶν οἰκείων καταστάσεως θόρυβον,
καὶ πρὸς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἀνέκραγε θαυμάζω, ἐ-
φη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν πολεμίων τὴν ἐλευθε-
ίαν, ἐγὼ δὲ τῆς ἐθνικῆς κλείσιν τινὲς ἤδη τῶν κοινῶν πολε-
μίους μὴ εἰσδέχεσθαι φυλάττον, πάντα δὲ καὶ σφα-
γὰς ἑαυτοῖς δόμῳ, καὶ τὴν τῶν ὁμοφύλων πολεμεῖν, οἱ δι-
ὅτι πεισθέντες, ἵνα αὐτοὺς σώσητε ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐ-
λεύθερους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τὴν φρουρουμένων πρό-
κηθε, καὶ πιθανὰς ὅτως ὑποψίας οἶμαι καὶ κατ᾽ ἐκεί-
νων συνελέξατε. ἐπεὶ τὴν ἔνδον φρουρὰν κερδαίνοντες, ἐπι-
κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγκλείσασι
ἔθνεσιν ἀθρόοις ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὕβρεσιν
ὅτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννικῶς λέγετε, καὶ
τὸ δυνάστειας ὄνομα, τοῖς ὑφ᾽ ὑμῶν τυραννουμένοις
προσπλέκετε. τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τοῦ λόγου, ἀ-
φορῶν εἰς τὴν ἀναίδειαν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ τὸν
ὑμᾶς ἀποκλείσαντα ἰδουμαίοις τῆς μητροπόλεως, ὡς αὐτοῦ
πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμψαιτο ἂν εἰκότως τις τοὺς
ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θεραπεύσαντες τὰς προσ-
ευχὰς κωλύειν, ὡς ὑμεῖς ἄνδρας φονεῖς, καὶ ἀκαθάρ-
τους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, οὐκ ἀφ᾽ ὑμῶν ἠρξατο,
καὶ τῆς κοινοτάτης προσόδου μέρη προσαπεψαν.
ἀλλ᾽ εἰ καὶ κεῖνοι τῆς χρείας ἐνδεέστεροι, τη-
ρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρί-
δος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν φονεῖς,
καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐν-
θάδε περὶ τῶν τειχῶν μαχούμεθα ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν
ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλευθερω-
φρονήσαντες, μεταβάλησθε τούτοις τε μὲν τῶν ἰδου-
μαίων ἐπιβοᾶ πλῆθος, ὁ δὲ ἰησοῦς ἀθυμίαν ἀνεχώρει, τοὺς
μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ἱερῶν μέτριον, ἀνεχώ-
ρουν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἐν δὲ τοῖς ἰδουμαί-
οις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς
τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν
ἰσχυρὰ

CAP. VII.

De clade Judæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorū quidem multitudo clamore consensit: Jesus autē tristis recessit, cum nec Idumæos quicquā sentire moderatū, & duplici bello oppugnari civitatē videret. Quippe nec Idumæorū tumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam, quod essent civitate prohibiti: & quod Ze-

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὐδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρουν, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ αἰδὼς ἔτι πλέον ἀπέσχε τοῦ ἀναχωρεῖν, ἐνίκα τε μεταμέλειαν ὥστε μένειν αὐτόθι πρὸς τεῖχος κακῶς αὐλιζομένους.

ΚΕΦ. ιζ.

Διὰ δὲ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος χειμὼν ἐπῆγε, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχὴς ἀστραπὴ, βρονταί τε φερόμεναι, καὶ μυκήματα σφόδρα τῆς γῆς ἐξαίσια. προὐδήλου δὲ λοιὸν ἐπ' ἀνθρώποις ὀλέθριον τὸ κατάστημα, τῶν ὅλων συγκεχυμένων. καὶ ἴσως μικρὰ τὰ ἐν εἰκόσιν συμπίπτοντα τοῖς πρόσθεν. μία δὲ τοῖς ἰδιώταις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέσῃ δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸ θεῖον, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ἐς σὸν ἐν Δημοφύλῃ ἐπηνεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς πολεμίων, καὶ τὸ θεῖον ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καὶ ἦσαν ἄρα τὰ μελλόντων σοφοὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τὰ ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῄει παθεῖν. οἱ μὲν δὴ ἰδιῶται συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλους ἀντήλαττον ἐς τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες, ἤδιον σκαιρωστὶ τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον ἔτι καθ' αὑτοὺς κινδυνεύοντες, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συναλλόντες ἐσκέπτοντό τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμύνης ὑπάρξαι. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τὰ ὅπλων βιάζεσθαι τὰς φυλακὰς ἐπιόντας. ἔφασαν δὲ ἐκείνοις ἐς μέσον τὸ πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τὰς μὲν δὴ φύλακας ἔχειν πρὸς τὸ ἀδίκημα αὐτῶν πεπραγμένας ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολεμίων ἀπείρους. καὶ τὸ κῦ πλῆθος κατάπληκτον ἔσεσθαι ἐκ τοῦ χειμῶνος ἐς τὰς οἰκίας. εἰ δέ καὶ τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς τῶν ὅπλων παθεῖν, ἢ πρόδηλον τὸ στῖφος τοῦ πλήθους δι' αὐτὰς αἰσχρῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ σωφρονέστεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ἃ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν πλήθουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν πόλεως τεῖχος καὶ τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας ὑπὲρ μελλούσας τὰς ὑπὸ τῇ στέγῃ φέρεσθαι. τοῖς ζηλωταῖς δὲ, ὑπὲρ τοιούτων ἐμβαλόντων ἱερῶν αἴρεσθαι πειρωμένων, σκεπεῖν τὰς μοχλὰς τῶν πυλῶν σωφρόνησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταπλαγῆναι τὸ ψόφου, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. ἀλαλάζοντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὡρμημένοι πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πέρασι χρώμενοι, τὸν κῦ τὰς ἰδιωμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δὲ, τὸ ἱερὸν πρῶτον ἁρπάσαι παρασκὴ, τὰς πρὸ τοῦ Ἄνανον ὑπαχθείσας οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὑπὸ ξίφος ἔσεσθαι τὸν δεξιὰν, ὡς ἀμυνούμενον. πυκνὸς δὲ γνωρισθέντες τὰς ἥκοντας εἰσῆσαν. οἱ μὲν οὖν ἐτεθάρσυντο ὑπὸ τὸν πόλιν, ὐδὲν ἂν σκώλυσον ἀπολωλέναι τὸ δῆμον αὐτανδρον, ὅτως εἶχον ὀργῆς. πρῶ δὲ πρῶτοι ζηλωτὰς αἰσθόμενοι τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν ὑποδεξαμένων μὴ προϊδεῖν δι' οὓς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑποῖσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν δὴ φερομένων ἁλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦναι χωρῆσαι ὑπὸ τὸν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, ut jam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, pœnitudinem superabat. Itaqve ibidem prope murum temere tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita vero hyems nocte illa venit, ventiqve violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaqve tonitrua, concussæqve terræ vasti mugitus: certumqve erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neqve parvum quid rerum hæc signa portendere. Una vero Idumæis & oppidanis erat opinio: illis qvidem iratsci Deum militiæ causa, existimantibus neqve se posse evadere, si adversus metropolim arma movissent: Anano autem ejusqve sociis, etiam sine prælio vicisse, Deumqve pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore divinabant. Verum Idumæi quidem catervatim densatis corporibus invicem sese fovebant, scutisqve contextis protecti capita, minus pluvia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum qvam suo periculo cruciabantur: collectiqve deliberabant, si quam reperire subsidii machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, vi armorum custodes invadere: atqve in civitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improviso, & qvod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem civium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod intervenerit, quivis subire satius qvam negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissvadebant. non enim fui tantum causa custodes ampliari, sed etiam civitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiqve adesse Ananum, omnibusq; horis invisere custodias existimabat. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa vero, non sua desidia reqvieverat, sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirent. Namq; jam nocte provecta, & glisceñte hyeme, custodes in porticu disposito opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut serris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoqve egressi, ad murum clanculo veniunt: serratamq; portam, qvæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliqvid suspicati, unusquisq; dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qvi qvidem, si tunc manus vertere in civitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neqve his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in civitatem impetum fore:

sed si semel eos concitassent, jam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: jamque in templum per civitatem subibant, cum suspensi Zelotæ adventum eorum præstolarentur. Deniqve his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiqve Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisqve armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi vero foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et major quidem pars eorum, armis pariter animisqve depositis in quæstibus erant. pauci vero juvenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alii cladem civitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusqve mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisqve horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme graviter afficiebantur, propterea qve his qui se excluserant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utqve commune fanum reverentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neqve spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quā vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in civitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundavit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies invenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in civitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito invenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem supervacuam esse ducebant: pontifices autem perveſtigabant: & in illos pleriqve ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadavera, nunc Anano populi benevolentiam, nunc Jesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abjecerint: cum præsertim Judæis tanta sepulturæ cura sit, ut etiam judicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non erraverim, si Anani mortem dixero excidii civitatis fuisse principium, & ex illo die muros eversos, remque publicam Judæorum periisse. quo pontificem rectoremque salutis suæ jugulatum in media civitate viderunt. Erat autem & alias

εἰ δ' ἅπαξ τούτῳ προκινήσειαν, ἔτι ἀνέξει σφίσιν κρατήσειν, ὡς δὲ τάχιον αὐτοὺς συνταξάμενοι ἐπίοιεν, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερόν, μεταπορούμενοι τὰ ζηλωτὰ τῶν ἀφίξιν αὐτῶν ἐκδεχόμενοι. καὶ παρόντων ἔσω, καὶ αὐτοὶ προϊόντες ἐκ τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ. μιγέντες δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον τῇ φυλακῇ. καὶ πρὸς μὲν τῶν προκατόντων ἀπροφάκτως κωλυόμενοι. πρὸς δὲ τῶν ἐγκαθημένων βοῇ, διανίσῃ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μένες τὰς ζηλωτὰς ὑπεχώρουν ἐπελάμβανον ὑπερέρωσι, ὡς τῷ πλήθει πεποιθότες. καλούντες δὲ ἔξω δεν ἑπομένους ἄλλους, ἠθροίσθη τὸν εἰσόλλων τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῶν ἅμα τῇ ψυχῇ καταβαλλόμενον τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγὰς λεῶ. φοβούμενοι δ' ὀλίγοι τὸν πλείονα, γυμνοῖς ἐδέχοντο τὸς Ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὸν ἀγῶνα ἴσον εἶχον. οἱ δὲ πανταχῆ διεσπασμένοι τῆς καθ' ὅλην πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυνόμενοι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ὡς ἅπαξ δεδογμένου πᾶσι τοὺς Ἰδουμαίους. ἀγρίων δ' ἀντρώπων καὶ ἀντωλοφύρετο, δ' πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ὁπότε δυσώδη τι ἔκπεσοι τῶν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις σωσεπαλάλαζον, καὶ τῶν ἐκ πάντων βοῶν, ὁ χειμὼν ἐπίεζε φοβερώτερον. εἰ δέ τι ἐδόκουν ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμόστατοι φονεῖς ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχθρῶν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δ' ἅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τῶν τε συγγενῶν ἀναμνήσκοντας, καὶ θεομένους δ' κοινὸ ἱερὸν λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. λεῶ δ' φυγῆς μὲν οὐδεὶς ἦν ὁπόθεν ἐλπὶς σωτηρίας ἔλπις, σωθῆναι δ' μοι δ' ἐπὶ ἀλλήλοις, καπνόπλοντο, καὶ τὸ τάχιον σφᾶς ἀμύνομοι, ὡς σὺν ἐπὶ λεῶ ἐπιχωρήσεως τοῦ, ἐπήνεσαν δ' οἱ φονεύοντες, ὡς ἐπὶ ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, οὐκ ἔτερον ἔμοι μᾶ δοκεῖ δ' διέφθειρον ἀλεθρον, τὸ αὐθάδειαν ἐπαμύνοντας. ἐπεκλύσθη δ' τὸ ἔξω δεν ἱερὸν αἵματι, καὶ νεκρῶν ὀκτακισχιλίων καὶ πενταχοσίων ἡμέρᾳ κατέλαμβανεν.

Κεφ. η.

Ὅτι σκυρέσθησαν δ' τὰ τοῖς οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅτι τὸν πόλιν τραπόμενοι, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δ' τὸν ἐντυγχάνοιεν, καὶ τὸν μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, εἰδόκει σφῶν κέρδος, τοὺς δ' ἐκ ἱερεῖς ἀνεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων λεῶ τὸν τελείαν ἡ φορὰ, ταχέως δ' ἄλεκτοι διεφθείροντο, καὶ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες, τὸν μὲν ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν δ' ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λίγων ἐπεκωμῶν. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καὶ τοσούτῳ ἰουδαίων τοῖς τοιαῖς προφάσεσι προυμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναιρεθέντας πρὸ δυοῖν καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. σὺν ἂν ἁμάρτοιμι δ' ἀπὸ τῶν ἀλιώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν ἀνάγκης ἦμαρ, καὶ ἀπ' ἐκείνης τὴν ἡμέρας ἀναπεπταμένας τὸ τείχους, ἐλαφθαρῆναι τὰ πάσμαλα ἰουδαίοις, ὃν ἦ τὸν ἐχθρὰν, καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὄντα μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀποφαγμένον. λεῶ γὰρ δὴ τοῦτο ἄλλα,

ασμὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ πρὸς τὸ ὄγκον τε τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἡσυχῇ τὸ ἰσόπτερον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος καὶ σκοπῶν τὰς δημοκρατίας ἕξεις, καὶ τό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ προεμένος, καὶ πᾶσι τοῖς πράγμασι τὴν εἰρήνην. ἄμαχα γὰρ ἤδει τὰ ῥωμαίων. προσκοπῶν ἦν καὶ ἀνάγκης καὶ τὸ πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ διαλυσαίατο ἰουδαῖοι, δεξιῶς διαφθείρουτο. καθόλου δ' εἰπεῖν, ζῶντα ἀνάνε, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ λαὸν, οὗτον τὰ καὶ πεῖσαι τὸ δῆμον. ἤδη δὲ κεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμεῖν τοὺς, παρεῖλεν ἂν τρισὶν ῥωμαίοις παρέχων τὸν τοῦτο πρᾶξαι. παρέζωκτο δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς, αὐτὸ μὲν λαμπρὸν καὶ σύνεσιν, προσχὼν δὲ τοῖς ἄλλοις. ἀλλ' οἶμαι κατανεμηνας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ περιβαλόμενος σκηνὴν θεῖον τὸ ἅγιον, τοὺς αὐτεχομένους αὐτῶν, καὶ φιλοσεργοῦντας προεῖκεν. εἰ δὲ τῷ ὀλίγου τὸν ἱερὸν ἰσθῆτα προεικάθημαι, καὶ τὴν κοσμικὴν θρησκείας καταρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς ἐκ τοῦ ναοῦ βαλλόμενοι εἰς τὴν πάλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰ κυσὶν καὶ θηρίοις ἐβλέποντο. αὐτοῖς ἐπ' ἐκείνοις στενάζειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις δοκῶ τὴν ἀρετὴν ὀλοφυρομένοις, ὑπὲρ τοῦτον ἡδίκηται κακίας.

A vir laudabilis atqve juſtiſſimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes ſemper utilitates anteponebat, ſuper omnia paci ſtudens. Sciebat enim Romanos non poſſe expugnari: ac proſpiciebat, ſi paciſci utiliter nequiſſent Judæi, omnino eos perituros. ut autem breviter dicam, cum Anano vivo ad tranſactionem veniſſent. Mirus enim erat dicere, mirus populo perſvadere, qvæ vellet. Jam vero impedientes bellantesqve ſubegerat. Plurimum autem moræ ſub tali duce attuliſſent Romanis. Huic junctus erat Jeſus, illo quidem comparatione inferior, ſed præſtans cæteris: ut putem Deum, qui tanquam violatam civitatem perire flammis, purgariqve ſancta vellet, conſulto defenſores eorum, & qui ea cariſſima ducerent, amputaſſe. Itaqve paulo ante ſacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique undique in civitatem commeantibus venerabiles habebantur, jacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipſam puto gemuiſſe virtutem, tantum licuiſſe vitiis flentem.

Κεφ. θ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη. μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τὴν ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν ὥσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλην θύοντες ἐσφαζον. καὶ τὸ μὲν ἐκτὸς, ἐφ' ὅ τι καταληφθείη τόπου διεφθείροντο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν καταπλεῖον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα δὲ προσχέσεως τινὰς αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσεῖχε δ' οὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες δὲ τάχους τὴν πονηρῶν καὶ τὸ πεῖσθαι, προσήλοντο τὸ ἀνατρέπειν. δεινὰς δὲ τὸ ἀρνήσεως αἰτίας ὑπερθέμενοι μαστιγούμενοί τε καὶ βασανιζόμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' αἰκεῖν τὸ σῶμα τὸ βασανίνοις, μόλις ἠξιοῦτο δὲ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνηροῦντο νύκτωρ. τοὺς μὲν νεκροὺς σκυφορουῦντες ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέρους εἴη δεσμώτης ὑπὸ τοῦ δὲ τοιαύτη δὲ δῆμος κατάπληξις, ὡς μηδεὶς ἁπλῶς, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν τοῦ αὐτῶν κατακεκλεισμένα τε δάκρυα, καὶ μὴ προσκέψεως, μή τις ἐπακούσῃ τὸ ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις, ὁ πενθήσας εὐθὺς ἔπαιζε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπιῤῥίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴ τις προῤῥαθυμος. μυρίοι δὲ καὶ διακόσιοι τὸ εὐγενῶν νέων, ὅτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἤδη διαμεμιαγκότες τὸ φονεύειν ἀνεθέλουν, ἐρωτεύοντο δικαιοσύνης καὶ κρίσεως. καὶ δή τινα τὸ ἀναφανέστατον ἀποκτεῖναι προθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου. παρέζωσε δὲ αὐτοὺς τὸ λίαν τὸ ἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον. ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὰ ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προαποσκευάσεσθαι δυνατὸν ἀνθρωπον εἰς τὴν αὐτῶν κατάλυσιν.

Nanq quidem & Jeſu ejuſmodi finis evenit. Poſt illos vero tam Zelotæ, quam Idumæi paſſim plebem, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles, & adoleſcentes, vinctos in carcerem concludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nec dilata. Verum hæc nullum movebant, ſed cuncti mortem præoptaverant, dummodo ne adverſus patriam communem neqviſſime conſpirarent: ſæviſſima tamen ante cædem verbera ſuſtinebant, exulcerati plagis atqve tormentis. cumq; jam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebant: extractosq; inde, ſi quos mori contigiſſet abjiciebant, ut vinctis aliis locus eſſet. Tantus autem populum pavor occupaverat atqve formido, ut ne flere quidem palam quisquam, ſive ſepelire proprium funus auderet, ſed erant occultæ clauſorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumſpectantes gemebant. paria namqve his, qui lugebantur, etiam qui luxiſſent illico patiebantur. exiguam vero nocte ſublatam terram manibus corporibus injiciebant, & nonnunqvam die, ſi quis fuiſſet audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi autem jam cædes exoſi, nullo pudore judicii vim & cognitionis cavillando imitabantur. Itaq; cum illuſtrium qvendam Zachariam Baruch filium interficere decreviſſent, (irritabantur enim quod neqviſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; ſolum fortunarum ejus direptione ſperarent, ſed etiam remotũ iri virum ad ſe dejiciendos potenté,

[FLAVII JOSEPHI de BELLO JUDAICO LIBER V.]

Secundum Ruſini diſtinctionem.

CAP. I.

De altera ſtrage, & reditu Idumæorum, Zelotarumqve ereptæ.

ſeptuaginta plebejorum honeſtiſſimos ex præcepto convocant, judicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quodqve ad Veſpaſianum proditionis cauſa miſiſſet. Sed neqve argumentum, neque ulla probatio criminis erat. ipſi autem miſiſſe dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem ubi nullam ſpem ſalutis ſibi relictam eſſe vidit, per inſidias non in judicium, ſed in carcerem ductus, vitæ ſuæ deſperationem libertate non privavit: ſed exorſus veri quidem ſimilitudinem objectorum deriſit, & illata ſibi crimina breviter diluit: in accuſatores autem ratione converſa, omnes eorum iniquitates per ordinem proſecutus eſt, multaqve de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ vero obſtrepentes, vix a gladiis temperabant, ſpeciem cavillationemqve judicii ſui usqve ad finem permanere cupientes, & præter hoc judices experiri, an periculoſo tempore juſtitiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiam ferunt, & pro eo mori, quam ſibi aſſcribi ejus interitum maluere. Illo vero abſoluto Zelotarum clamor tollitur, & univerſi quidem judicibus iraſcebantur, qui ſimulationem datæ ſibi poteſtatis non intellexerant. duo vero ex audaciſſimis aggreſſi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & a nobis de abſolutione ſententiam certiorem: eumqve ſtatim in ſubjectam vallem de templo projiciunt. Judices vero, contumeliæ cauſa verſis gladiis ferientes, templi ambitu pepulere. cædi enim eorum pepercerant, ut disjecti per civitatem, nuncii fierent apud omnes ſervitutis. Idumæos autem jam veniſſe pœnitebat, neqve his geſta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam ſecreto indicabat univerſa: & quæcunqve hi qvi eos advocaverant ſcelerate feciſſent, omnia demonſtrabat: arma quidem cepiſſe eos, quaſi Romanis a pontificibus metropolis proderetur, reperiſſe autem nullum proditionis indicium. Illos vero, qui tutari eam ſimularent, & belli facinora auſos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuiſſe. Verum quia ſemel in ſocietatem inteſtinæ cædis incidiſſent: finem delictis adhibendum, neqve vires hominibus ſuggerendas morem patrum deſtruentibus. Nam etſi portas graviter ferrent ſibi atqve in oppidum aditum eſſe præcluſum, pœnas ab his, qui prohibuerant eſſe repetitas: & Ananum quidem peremptum: una vero nocte populum totum pene conſumptum. Quarum rerum multos quidem ſuarum pœnitere ſentirent: eorum autem viderent, a quibus rogati eſſent, crudelitatem immenſam: ne ipſos quidem per quos ſalvi erant erubeſcentium. in oculis enim auxiliatorum peſſima facinora committere, illorumqve injurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neqve ab his ſeparentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta ſunt, calumniam fuiſſe patuiſſet, nullusqve Romanorum impetus timeretur, adverſus civitatem vero inexpugnabilis eſſet potentia corroborata) illos

A συγκαλεῖσιν ἓν ἐξ ἅπαντος ἑβδομήκοντα τὸν ἐν πόλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ δ' ζαχαρίᾳ κατηγορεῖν, ὡς ἐνδιδοὺς τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ ὡς ἐπὶ θεοδοσίῳ διαπέμψαι τὸν πατέρα. ἐπὶ ἔτι ἔλεγχός τις τῶν κατηγορημένων, ἔτι πιθανόν, ἀλλ' αὐτοὶ πιθανῶς καλῶς ἔφασαν, καὶ δ' ἐναργῆ πίστιν τῆς ἀληθείας ἠξίουν. ὁ μὲν ζαχαρίας σωτηρίαν μηδεμίαν αὑτῷ καταλειπόμενος σωτηρίας ἐλπίδα, κλεῖθρα γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἱρκτὴν, οὐκ ἐπὶ δικαστήριον, εἰσηγμένος τὸν δ' ζῆν ἀποστερούμενος οὐκ ἀπερρήσατο, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορημένων διέλυσε, καὶ διὰ βραχέων ἀπέλυσε τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. ἔπειτα δ' τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διέξεισι τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεῖρξαν, τὸ χῆμα καὶ τὴν ἱερωσύνην δ' δικαστῶν, μέχρι τέλους παῖζαι

B θεασάμενοι, καὶ ἄλλως πρὸς ἡδονὴν τοὺς δικασταὶ, εἰ δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν κίνδυνον μηδήσειν ἢ δ' δικαίᾳ. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τὴν κεκομμένην τοὺς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῇ προσέλοντο πεθνάναι μᾶλλον, ἢ τὸν ἀναιρέσεως αὐτὸν λαβεῖν τὴν ἀπὸ τραφλοῦ. ἤδη ἢ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἐν ἀγανάκτησις ἐπὶ τοῖς δικασταῖς, οἳ μὴ συνιέναι τὴν ἐρωνείαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο ἢ τολμηρότατοι,

C προσπεσόντες ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ, διαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ἐπιχλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ἐπέθεσι τε αὐτὸν εἰς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν διὰ πυλῶν, οἱ ἐν δ' θείσαι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σπεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τὰ δουλείας ἥξωσιν.

D

ΚΕΦ. κ.

E Τοῖς ἢ ἰδουμαίοις ἤδη τὰ πραχθέντα μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν ἢ αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφρασμένα τοῖς καλέσασι, καὶ πᾶ κ' τὰ μητροπόλεως διέξεισι. πεφράσθαι μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τῶν ἀρχιερέων προδιδόμενος ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως, δ' ρηκέναι ἢ προδοσίας πικρὸν ἰδεῖν. τοὺς δὲ σκηνὴν προκειμένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ τειχῶν ἔργα τολμῶντας. προσήκειν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προέπεσον, ὅρον γοῦν ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ πεφραμμένην χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς ἔσοδον, ἀλλὰ τοὺς ἀρξαντας τιμωρητὸν. καὶ πεθνάναι μὲν ἄνανον, διεφθάρθαι δ' ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αὐθαίνεσθαι μετανοοῦντας, τῶν

G δὲ καλεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμετρον τὸν ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδουμένων. ἐν ὁμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ αὔξησα πολεμᾶν, καὶ τοὺς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προσπέπεσθαι, μέχρις ἂν μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν δρωμένων. δὸν οὖν ἐπειδὴ διαβολὴ μὲν πέφηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος ἢ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυναστεία τὸ πεπτεῖχισται τῇ πόλει δυσπαράλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ δὲ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁ- A domum recedere: malorumqve societatem vi-
πάντων, δοκολογήσαντας ὡς ὧν φανακισθέντες μετά- tando cuncta diluere flagitia, quorum non ſpon-
σχοιεν. τοῖς πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι te, ſed decepti participes extitiſſent. Perſvaſum
ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς δισχιλίους δεσμώτας· οἱ δὲ ἅμα- eſt Idumæis. Et primum eos, qui erant in cuſto-
χεῦμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς σι- diis ſolvunt, prope ad duo millia popularium, ſta-
μωνα, ὡς δὲ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ μοι. ἔπειτα ἐκ τῆς ἱεροσο- timqve relicta civitate ad Simonem veniunt, de
λύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σαφέστερον τὸν χωρισμὸν quo paulo poſt commemorabimus: deinde do-
αὐτῶν γνώσεσθε δοξάσαντος ἀμφοτέροις ὅ, τε γὰρ δῆμος mum ex Hieroſolymis abiere. Evenit autem eo-
ἀγνοῶν τὴν μεταβολὴν, ἐθαύμασε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν B rum diſceſſum utrisqve pariter inopinatum vi-
κεκλιμένων· οὔτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανέσησαν ἢ deri. nam & populus neſcius pœnitudinis, pau-
ὡς ἐκ τῶν συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγ- lulum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis leva-
μένοι τῶν δυσωπήτων, καὶ ἀφορήτων ἐδόκουν εἶναι. οὐκ tus: & Zelotarum crevit inſolentia, quaſi non
ἔτι γοῦν μέλησις ἦν σκέψις ἐκείνων ἀδικημάτων, ἀλλ' auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum
ἐξουσίαις μὲν ἐχρῶντο ταῖς ὑπονοίαις εἰς ἅπαντα. τὸ δο- pudore ac reverentia criminibus temperabant.
κοῦν δ', εἰπεῖν, καὶ τὸ ἰσχὺον καὶ τὰς ὑπονοίας ἐνήργουν. μάλιστα δ' Deniqve nulla jam erat facinorum mora neqve
ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ ἀγχίνοιαν ἐφέροντο, τοῖς μὲν φθόνῳ λυ- cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in re-
μαινόμενοι, τὸ δ' ἀγαθὸν, δέος. μόνοις γὰρ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελαμβανον, τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλι- bus ſingulis utebantur: quæ vero placuiſſent, C
πεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γοργίας, ἀ- ipſa cogitatione citius peragebant. Maxime au-
ξιώματι μὲν καὶ γένει πρόσχων, δημοκοπικὸς δ' καὶ tem in viros fortes atqve inſignes cædibus ſævie-
φρονήματος ἐλευθερίᾳ μεστὸς, εἰ καί τις ἕτερος ἰσοδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς bant: cum invidia nobilitatem abſumerent me-
τῆς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ἦδε ὁ περαίτης νίγερ αὐτ tu virtutum: unamqve cautionem putarent,
τοῖς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt
πολέμοις γνώμῃ, ἐς δὲ βοῶν πολλάκις τάς τε ὠτει- cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & gene-
λὰς ὑπεδείκνυς. ἀλλὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ' D re præſtans, & plus poſſe populum gaudens, ple-
ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνούς, πρὸς ταφῆς nusqve ſpiritu, libertatis amator, ut nullus alius
ἱκέτευεν. οἱ δ' προαπολήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα, Judæorum, quem tamen libertas præter alias vir-
γῆς, μὴ μεταδώσουσιν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρε- tutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger
θέντος δ' ὁ νίγερ, τιμωρησόμενος ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηρά- eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis
σατο, λιμόντε καὶ λοιμὸν ἅπασι τοῖς πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ πρὸς ἅ- vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe voci-
πασι τοὺς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ' αὐτὸν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, εἰς τὸ δικαιότατον, ἔπι γὰρ αὐτοῖς ferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ci-
ἀλλήλων ὑπονοίας ἔμελλον οὐκ εἰς μακρὰν ἐπάσασθαι. vitatem trahebatur. Ductus vero extra portas,
νίγερ μὲν γὰρ ἀνῃρημένου, τὰς πρὸς τὴν καταλύσεως αὐτ desperata jam ſalute, ne ſepultura careret ſuppli-
φόβους ἐπεκόφισε. δὲ λαὸς ὁ μέρος ἦδεν ἐᾷ, ᾧ μὴ πρὸς cabat. Illi autem prius interminati, quod humum
ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διε- ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox
νεχθὲν πινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ προκρῦναι κατ' ἐμοῦ, ὅτι καιρὸς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. καὶ ὁ etiam mortem intulere. Qui tamen cum occide-
μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς πρόσοιν, ὡς ἀπέφαινε, ὁ retur, Romanos eis ultores imprecatus eſt: fa-
πρόσοιν δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὁ θεσπεύων memque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc
δὲ ὡς ὑπέλαβε πανωπλίαν. μία δὲ τῶν τε μεγί- omnia ipſorum mutuas manus: eaqve univerſa
στων, τῶν μετριωτάτων τιμωρία, θάνατος. δὲ διέφυ- F confirmavit apud impios Deus, & quid juſtiſſi-
γῳ ἀδεὴς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν πανοῦς, ἢ δι' ἀφύειαν, ἢ mum eſſet effecit, ut audaciam ſuam quam pri-
διὰ τύχην. mum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger
quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione
ſui metu eos levavit. Pars autem plebis nulla
erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio.
Namque alii quod jamdudum aliis civibus reſti-
tiſſent, interficiebantur: qui vero nihil offen-
derant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant.
Et qui omnino libere eos non adiſſent, pro con-
temptoribus: qui vero obſequentes, pro inſidia-
toribus habebantur: unaqve maximorum cri-
minum & mediocrium pœna, mors erat. neque
evaſit quisquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna
perhumilis.

Κεφ. κα. CAP. II.

Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἠγεμόνες, ἕρμωνον ἡγεμόνι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἐσπασιανὸν ἤπτον, ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεῶν σύμμαχον σφίσι, τὸ τετράφθαι τὰς ἐχθρὰς κατ' ἀλλήλων. εἶναι μέν τι τὴν ῥοπὴν ἐξεῖναι, καὶ ταχέως ἰσδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κοπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. ἐσπασιανὸς δὲ ἔλεγεν αὐτοὺς ἔφη δ' δεῖν ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων ὑπὲρ δείξεν παρασκευὴν γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοποῦντας. De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

næ providentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe converſos: veruntamen velox eſſe momentum, & Judæos cito in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinẽ. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conveniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo: quam ſecum quid eſſet utile reputare.

Nam si statim civitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se provocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namqve melius quam ipsos disponere, qui sine labore Judæos Romanis traderet, nulloqve periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximoqve malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem appetentibus atqve intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putaverit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neqve enim manu præclaris esse minus laudabiles, quia paria gesserint moderatione atqve prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Judæos operam dare, atqve ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam ipsi eos captivos afficerent intromissi. Proinde sive quis securitatem consideret, finendos esse, qui semet absumerent: sive facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuisset ejus consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos re cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, salvus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes jugulari. Mortui vero per omnes vias coacervabantur innumeri, multiqve etiam transfugere cupientium, rursus in civitate perire præoptabant. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deviaverant, ut neqve intus neqve per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ jura disturbare pepigissent, suaqve in homines injustitia divinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinqvebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimq; sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breviter dicam, nulla tam bona, quam misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisqve irritabantur noxii, quæ miseranda vidissent, a vivis in mortuos, a mortuis in vivos incundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoqve fortu-

A εἰ μὲν γὰρ Ἰουδαίους ἐρεμήσειεν ἐπὶ τὴν πόλιν, αὐτοὺς ὑμοπό-
λους ἑστῶς τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν αὐξομένην
ἐπ' αὐτοὺς ἐπισρέφειν. εἰ δ' ὑπομείνειεν, ἐλεγχωρή-
σειν, δαπανηθῆσιν ἐν τῇ στάσει. κρατήσειν μὲν γὰρ
μένειν αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ ῥωμαίοις παραδώσοντα ἐν
δούλοις, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον·
ὡς τι χρῆσθαι Διαφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τὸ ἐχθρὸν,
καὶ τὰ μεγίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων, θνητὰς μὲν
αὐτοὺς ἀποκαθῆξαι τῶν κινδύνων, ἢ θεοστυγῆσιν ἀνθρώ-
B πους, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσειν. ἢ
τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μά-
χης, γνώτω δὲ τῶν ὅπλων σφαλερῶν, τὸ μεθ' ὑπερχα-
τόρθωμα λυσιτελέστερον. ἐπεὶ δὲ οὐχ ἥττον δύναιτο
εἶναι χρὴ τὴν χεῖρα λαμπρῶν, τὰς ἐγκρατείας
σωτέον τοῦ ἴσου Διαπεράζουσας. ἅμα μὲν τι μέγα
τῶν πολεμίων, ἐπὶ τῇ αὐτῶν στάλαις ἀναληφθέντας
συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε τὴν
C χαζομένων τὸ ὠφέλιμον νίκης λαμπρότητος, δέ-
ονται καιρόν. ἐπεὶ δὲ ὠφέλιμον ὅπλων ἡ τεχνῶν
δὲ ὠφέλιμον συλλογὴ ὅπλων, ἐν δυσὶν
ὑστέροις ἐστὶν ἐσεσθαι τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφύλιον πό-
λεμον, ἐδιχονοίᾳ τραχηλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἷα
περὶ πάσχειν, ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ Διαθεῖεν αὐτοὺς
ἀλόντας. εἶτα σοὶ τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπιᾶς, χρόνον τε
ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλισκομένους, ἐὰν. εἴτε τὸ ὀλέσσειν
D καὶ σῶμα, ἃ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ὑπάρχειν,
ῥηθήσεσθαι γὰρ εὐλόγως, οὐκ αὐτῶν τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς
στάσεως. ταῦτα δὲ εὐαρεστοῦντα λέγοντι, σωφρονοῦσι γὰρ
μένειν, ἐπῳδὸν τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης αὐτοῦ
φαίνετο.

Κεφ. κβ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠθροίζοντο, τοὺς ζηλωτὰς
Διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ γὰρ ἦν ἡ φυγὴ, φυλα-
καῖς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸ ὑπο-
E σῶν ἀλισκόμενον ὡς πρὸς ῥωμαίους ἀπόντα, Διαχρῆ-
σθαι. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξῄρείτο, καὶ μὴ δι-
δοὺς πρόδοτος, ὥστε καταλειπόμενος, τὸ εὐπορώτατον
φυγεῖν ἀνωμάλων, μόνους δὲ τοὺς πτωχοὺς ἐν τοῖς πάτοις
νεκροὺς ἢ κατὰ τοὺς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πάμπο-
λοι, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν
δον ἀπόλειαν ἠρῶντο. τὸ γὰρ ὅπου τὸ πατρῷον ζῆν
ἐλπὶς παρῆν ἐπιεικεστέρου. οἱ δὲ εἰς πᾶσιν ἀμ-
F τοῦ ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναμεμῖχθαι, μή-
τε τοῖς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μεταδύναι χώρας, ἀλλὰ κα-
σωθῆκαι πεισθέντες τοῖς τὸ πατρῷον συγκατα-
τοῖς τὸ φύσεως νόμοις, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀ-
κήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τὸν νε-
μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θαπτοῦσι τινα τὸ πρόσκει-
τοῖς αὐτομολοῦσιν ὑπὲρ μισθοῦ, θανάτου; τοῦ
ρασχεῖν τὰ φῆς ἐδὲ τὸ ἑτέρῳ χαριζόμενον. καὶ δὲ
ἐπεῖν, ἀδὲν ἧττον ἀπωλλύλ χρῆσον πάσῃ ἐν τ
G συμφορᾶς, ὡς ἔλεος. ἀ γὰρ ἐχθροὶ οἰκτίρουσιν, ταῦτα
ξωσε τοὺς ἀλιτηρίους, τοῦτο μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς αὖ
μένους, τοῦτο δὲ τῶν νεκρῶν, ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μέ
ρον, τοῦ δὲ ὑπὸ ἐχθροῖς θέσις, ὁ πᾶσιν τοὺς πολεμίους
ἀναπαυομένους ἐμακάριζεν. οἱ τε ἐν τοῖς δεσμω
ρίοις αἰκιζόμενοι, καὶ συγκλεισθέντες, καὶ τοὺς ἀπόρους α
φαί

φασιν ἐδεδίεσαν. καταπετῆτο μὲν οὖν πᾶς αὐτῶν A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis
ἡσμὲς ἀνθρώπων ἐγελᾶτο ἥ τε θεία, καὶ τὰς τ' προφη-
τὰς ἡσμὲς, ὥσπερ ἀγυρίαις λογοποίοις ἐχλεύαζον. πολ-
λὰ γ' ἔτι πρὸς ἀρετῆς, καὶ κακίας ἐπεδείκνυτο, ἃ ἔδοξ-
άσαντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τ κατ' τ πατρίδ' προφητείαν πά-
λαι ἠξίωσαν. ἐπεὶ γὰρ δὴ τὰς παλαιὰς λόγ- ἀνδρῶν, ἔνθα
ἐστὶ τ πόλιν ἁλῶναι, ἐ καταφλεγῆναι τὰ ἅγια νό-
μῳ πολέμου. ἐπεὶς εἰσὶ κατοικήσῃ, ἐχῆρες οἰκῆται
προμείνωσι τὸ θεῖ τὸ ῥῆμ- ὡς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ B
ζηλωταὶ ἀμαυρὰς ἑαυτὰς ἐπίδοσαν.

Κεφ. κγ.

ΗΔη γ' ἰωάννης τυραννιῶντι, τὸ πρὸς τὰς ὁμοίους ἰσό-
τιμον ἠδοξᾶτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσανεμέμ- τ
πατρικτόνων, ἀφιλοίκτως ἐ φαντάσματ-. ἀεὶ γ'
τοῖς μὲν τ ἄλλων δόγμασιν ἀπιθῶν, τὰ γ' αὐτὸς πρόσθεν
ἀσταθμοτέρων, δῆλ- ἐπὶ μοναρχίας ἀντιτυ-
μβ-. ἦσαν γ' αὐτῷ, τινὲς μὲν δέει, τινὲς γ' κατ' εὔνοιαν. C
ὀλίγοις γὰρ ἐπίστη καὶ δόλῳ προσομαλίζ. πολλοὶ γ' πρὸς
ἀσφάλειαν ἡγεμόνι τῆς αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τ τυ-
μωμένων, ἐφ' ἕνα, ἐ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθ. τὸ μὲν
δραστήριον αὐτοῦ καὶ τ τόλμης, καὶ τ γνώμης διαφέρειν
ἔχειν ἐδοκ ὀλίγοις. πολλὴ γ' μοῖρα τ ἀνδρικωτάτων μὲν
ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἰσχὺς μὲν καὶ φρόν-, ὅπλων
ἡγεμόνων ἐπιστατεῖσθαι τῇ πρὸς ἐπιτάγμασι. τὸ πλεῖον γ' εὐ-
λαβὲς τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ἅτε γὰρ καταλυσόν-
τῶν ἄλλων ἤλπιζον αὐτὸν ἀπαξ κρατήσαντα, καθ' ἑαυτ D
πρόσωπον ἔχειν, τὸ τ ἀρχικὸν ἀνελπεσᾶσαι. προῆρτ' γ' ἡ
πολεμῶν ἕκας- ἕτι ἂν πλεῖον, ἢ δουλεύσας ἑκάστοις
ἐν ἀνδραπόδ μοῖρα θεραπεύσ. ἁμαρτὼν μὲν οὖν
ἑκάστοις ἐν τέτοις, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης ἀντεβα-
σίλευεν. ἐπεὶ τε μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ἀφ-
λακῆς ἦν, καὶ ἀδεὲς ἦ μικρὸν ἅπαντε διηρεθολίζοντο τοῖς
ὅπλοις. ἤειζον γ' κ' ἐ δήμ-, καὶ πότεροι πλείονα λείαν
ἀνάζοιεν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ γ' ἡ πόλις τρισὶ τοῖς με- B
γίστοις κακοῖς ἐχλιάζετο, πολέμῳ ἐ τυραννίδι, καὶ στάσει,
κ' σύγκριν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλε-
μ-. ἀμελῆ ἀφανδράσιν ἐκ τ οἰκείων, ἐφόλγον
πρὸς τὰς ἀλλοτρίας, καὶ ὠφελήμους ἧς ἀπήλπιζον ἐκ
τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξίουν τὸ πίστερον γ' ἤδη κακὸν ἀπο-
νεῖσθ πρὸς τὸν ἐθνῶν καταλυτήν.

Κεφ. κδ.

ΦΡάζετο δὲ ὁ πρῶτος ἱεροσολύμοις καρτερώτατον
εἶναι τ ἐχυρῶν βασιλέων ἐς τε ἐπιβουλὴν κτή-
σεως ἐν πολέμ χρησίμων, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν F
καὶ ἐπιδιαίτημα μένον, ὃ ὀνομάζετο μασάδα. ἔτ' πρακατει-
ληφότες οἱ πρωτοκαθεδρίται σικάριοι. δέει γὰρ ἀνε-
στείλαντ τῆς πλείονος ἁρπαγῆς. οἷς γ' τ ξωμαίων στρα-
τιὰ ἠρεμοῦσαν, στάσει γ' ἐ τυραννίδι ἰδία τὰς ἐν ἱεροσο-
λύμοις ἰουδαίοις ἐπιόντ διηρημένους, ἀδρότερον
ἤλεσε τ ἀλκημάτων. ἐκ τ τότε ἑορτὴν τ ἀζύμων, ἣν
ἄγουσιν ἰουδαῖοι νυκτὸς ἐξόδ τῆς ἐπ' αἰγυπτίους δε- G
λείας, ἀναδέχοντες οἱ τότε πάντων γλεῶ, κατῆλθον νύ-
κτωρ, τοὺς ἐναντίους ὄντας λελαθότες. ἐ πολίχνιον
πρὸ καταστρέψασι καλουμένῳ ἐγγεδεῖ, ἐν ᾗ τὸ μὲν
ἀρχαῖον δυνάμενον πρὸν ὅπλων ἅψασθαι, καὶ στυγε-
θὲν, φθείραντες ἐσπέσασιν, καὶ τῆς πόλεως ἐξεβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis
jus hominum calcabatur, ridebatur etiam divinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta majorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probavere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captum iri, sanctaque quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, sanumq; Dei propriæ manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III.

AT Joannes jamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimqve sibi nequiores adjungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suaqve jubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiqve sociabantur nonnulli metu, alii gratia (mirus enim erat oratione atqve fallacia persvadere quæ vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas uni potius asscribi quam omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliqverat. apud quos etiam livor nonnihil valebat, grave putantes, ut paulò ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub unius potestate viverent, exagitabat. nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, dejici posse: occasionemqve in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quidvis pati decreverat, qvam sponte serviens mancipii loco perire. Hinc igitur seditio dividitur, & Joannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihilqve aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum vero vel maxime contentionem suscepere, & quis majorem prædam caperet, utrinqve certabant. Cum tamen civitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemqve seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. deniqve relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperaverant, assequebantur. Qvartum vero præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisqve corporibus ab antiqvis regibus ædificatum, qvod Massada dicebatur: id occupaverant, qui vocantur sicarii, qvod a rapinis amplioribus tiore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam vero Judæos dominatione atque discordia secessisse, majora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qvæ ex Ægyptiorum servitio liberati, in terram patriam devenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi invasere: ubi pugna qvidem Judæos ante præventos atq; dispersos, quam arma caperent, sive concurrerent, civitate pepulere.

De Gadarenſium deditione & ſtrage.

eos vero, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerūt. ædibusqve deinde compilatis, fructus quoque jam maturos depopulati in Massiada portaverūt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totamqve regionem populabantur, non parvo undiqve perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Judææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter civitatis tumultum atqve discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum in venere licentiam. Singuli vero vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & catervatim conjurantes, exercitu quidem pauciores, plures vero quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petiissent. verum prævenibatur ultio, cum mox latrones a præda refugerent: nullaqve pars erat Judææ, quæ non una cum Hierosolymis præcellentissima civitate interiret. Hæc Vespasiano a transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus a seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clam profugerent: ducemqve Romanorum & opem ferre civitati, & reservati populi reliquias hortarentur. multos enim quod bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem jam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, ut civitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullumqve impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martii quarta die civitatem ingreditur. jam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quam suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognoverunt. Et civitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant a civitate Romanos. si vero fugere decrevissent, sine sanguine id facere, nullaque a noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (namqvé is non dignitate solum ac nobilitate civitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: inimiaque iracundia mortuo verberato, extra civitatem dilapsi sunt. Jam vero propius accedenta Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasianum acclamationibus in civitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitivorum excursus. muros enim prius quam id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse videremur. Vespasianus autē misso Placido cum D. equitibus ac tribus millib. pedum adversus eos qui ex Gadaris fugerā-

τὸ δὴ φυγὸν ἥσσον ὂν γυναικῶν τε καὶ παίδων, ὑπὲρ ἑπτακο-
σίους ἀναιρεῖσιν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐκσκευασάμενοι,
τὰ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀνέβαινον εἰς
μασάδα. ἐκ δὲ μᾶλλον ἐληΐζοντο πόσους τοὺς τοῦ φόβου μὲ-
ον κώμους, καὶ τὴν χώραν ἐπέρρωσαν ἅπασαν, πανταχόθεν
ερομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐπακτῶν ἐκ ὀλίγων
ὁκωνῶν ἢ κατὰ τὰ ἄλλα τὰ ἰδιώτικα κλίματα, πᾶν τῶν
ερεμῶν τὸ ληστρικόν. καθάπερ ἂν σώματι μεγάλῳ κύημα
τὸ φλεγμαῖνον, πάντα τὰ μέλη συνέσπα, διὰ γὰ
τὸν μητροπόλεσιν καὶ ἀκρόπολιν, ἄδικον ἔχον οὐκ
χώραν πονηροὶ τὰ ἁρπαγῶν, καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστοι κα-
μους ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσταντο, συμ-
θροιζόμενοί τε καὶ συναμύνοντες ἀλλήλοις, σπάνιος μὲν
ὀλιγάνθρωποι, πολλοὶς δὲ λησταῖς, ἀσυκοφάντητοι ἱερεῖς τε
πόλεσι. καὶ πολλοὺς μὲν συνέβαινον, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν
ὃν πολέμῳ καταληφθέντας. φθάνοντες δὲ τοὺς ἀμυνο-
μένους λησῶν ἅμα τε ἁρπαγὰς ἀσινεῖς διεσῴζοντο. ἐπὶ
μέρους δὲ τῆς ἰδουμαίας. ὁ μὲν τῇ στρατιᾷ πο-
συναπώλυτο.

Κεφ. κα.

Τὰ δὲ ἐστασιασμένα ἐν τῇ αὐτομόλων ἀπο-
τε. καὶ περὶ τὸ φρουρεῖν τοὺς ἐξόδους τὰ σωτη-
ἀσίους, καὶ διαφθειρόντων τὰς ὁπωσοῦν σω-
ίους, ὅμως ἥσσον οἱ διελάνθανον, ἐκ παραφόρου τε
τοὺς φωμαίους, τε φαντὸν ἐπῆν ἀμυνεῖν τῇ πολ, καὶ
δήμῳ πρὸς ὠφελοῦντας. διὰ δὲ τὸν τῶν φωμαί-
εὐνοιαν, ἀνῃρεῖτο τοὺς πολίτας, καὶ παθεῖν τοὺς πε-
μένους. ὁ δὲ οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ
δοκεῖν ἐκπολιορκῆσαι αὐτοὺς ἢ τὰ ἱεροσόλυμα, πρὸ ὁ
λῆτες, ἀπαλλάξειν πολιορκίας. ἔδει δὲ πρωτοπορεύ-
αθαι τὰ λευκόμυα, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐμπόδιον τῇ πολι-
κείᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων αὐτῷ ἅπαξ τὰ ῥαδάρα μετ-
πολιν τῆς περαίας καιρὸν ἐπάρτη δύσει μάλι-
σιν εἰς τὴν πόλιν. ἐκ δὲ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρᾳ τῶν
τῶν, πρεσβεύσασθαι πρὸς αὐτὸν περὶ ῥαδάρων, πάν
τὸ ἱρήνης, καὶ λαβεῖν τοὺς ὅρκους. πολλοὶ δὲ τὰ ῥαδάρα κα-
τώκουν πολῖται. τούτων δὴ πρεσβεύσασθαι ἡγούμενοι ἀ
λοφόροι, πλησίον ἤδη ὄντα ἐστρατοπεδευκότα ἀσπί-
τα, καὶ καταλαβόντες μὲν αὐτὸν τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν δωσόν,
τὰ τὰ ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λανθάνοντες, καὶ φωμαίους ὁρμη-
τας ἐπὶ μαχαίραν τὰ πόλεως. φόβῳ δὲ κρείττους ἠδέ-
ἀναμεῖναι, καὶ μηδεμίαν ἔδει τὰ αὐτῶν ἐπιτρέψαι μό-
τιμωρίαν. συλλαβόντες δὲ τὸ βουλευτήριον, ἔτα δὲ
μόνον ἀξιώσαντες ἐκ ἔλεγε τὰ πόλεως πρῶτα, ἀπὸ ἐσκη-
ἐκ τὰ πρεσβείας αὐτῶν, κτείνουσί τε αὐτὸν, ἐκ ἐπ' ἐκ-
λεῖ ὀρέγης νεκρὸν αἰκισάμενοι, διὰ μέσου ἐκ τὰ πόλεως
πίσης δὲ ἤδη τὰ φωμαϊκῆς δυνάμεως, ἅτε ὑπὸ τῶν
ραδάρων μετ' εὐφημίας τὸν ἐστρατοπεδευκότα ἐπιδεξιώμε
δεξιᾶς παρ' αὐτὰ πίστεως ὀλαβόν, καὶ φρουρὰν ἐπέ-
ων τε καὶ πρὸ τῶν, ἐκ τὰς τῶν φυγάδων ἐπιπορεύ-
τὸ γὰρ τάχος αὐτοὶ πρὸ ἐξόδου ῥαιστέρους ἐποίουν
ὅπως ἐπὶ πᾶσι αὐτοῖς ἢ τῶν ἡμετέρων ἀρετῶν,
μηδὲ βουλῆς ἔντιμος πολεμίοις. ἐστασιάζοντο δὲ, πρὸ
μὲν τοὺς λοφόρους ἐκ τῶν ῥαδάρων, πολλοὺς ἐπ
ἱππεῖσιν ἐπιλέκτοις, καὶ πεζοῖς ἐρωμένοις πρὸς

μ

A

B

C

D

E

F

G

μὴ ἢ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἀναστρέψειεν εἰς ἡμισείαν. οἱ A ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regre-
δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τὸν διώκοντας ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς ditur. At fugitivi postquam equites repente a
ἴδον, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλουμένην tergo insequentes videre, priusquam in manus
βηθεναβὲ μὲν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος venirent, in vicum quendam, cui nomen est Be-
οὐκ ὀλίγον εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καὶ thenabeo, se recepere. ubi reperta non pauco-
θορυβήσαντες, εἰκαίως προσπεσόντες. ἦν τε τὸ πλάκιδον. οἱ δὲ rum juvenum multitudine, hisq; partim volenti-
πρὸς μὲν τὸν πρώτην ἐφοδείαν, ὀλίγον ἄχρι bus, partim vi armatis, temere contra Placidum
ἅμα καὶ προσπαλέσαντας πεζεταίους αὐτοὺς ὑπὸ B eisq; milites prosiliunt. Illi autem primo qui-
τείχους προέωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον ἀπήλαυ- dem impetu paululum recesserunt, ea simul arte,
νόν τε, καὶ κατηκόντιζον. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν, ut eos a muro longius provocarent: deinde lo-
οἱ ἱππεῖς ὑπαντιάσαντες, τοὺς συμπλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν αὐ- co opportuno circundatos, telis agentes eminus
τόνομον διέφθειρον. ἐμέντοι πολέων τε πλήμης ἐπιδεικνύ- fauciabant. Itaque fugientes quidem ab equiti-
μενοι οἱ Ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ προσ- bus præveniebantur Judæi: qui vero manus
πίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ C πανοπλίοις ὥσπερ τετει- conseruissent, a peditibus trucidabantur, nihil
χισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ εὐμοιρον βέλεσι ἐδίδοσαν, οὐδὲ plus audaciæ demonstrantes. condensos enim
ἠδύναντο ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. προσπίπτοντες δὲ τοῖς aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro
ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀμηχανωτάτοις ἐδαπανῶντο ἠρεί- septos, ipsi quidem telis aditum non inveniebant,
σιοις, ὥρμουν δὲ τὸ σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κ' σῶ- C neque sufficiebant aciem rumpere: illorum au-
μα παχόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ καὶ τὸ ἱππείων σκεδαννύ- tem transfigebantur telis, & immanissimis feris
μενοι. αὐτοβοὴ γὰρ ἐπὶ τὸ πλακίδιον τοὺς ὑπὸ τὴν κώμην similes ruebant ultro in ferrum, & sternebantur,
ἑρμοὺς αὐτῶν Ἀμαλήκειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων καθ' alii gladiis ora percussi, alii ab equitibus dissipati:
ἑκάτερον τὸ μέρος, ἐπὶ τὰ ὑπερίφορα ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι quoniam cura erat Placido, cursum eorum a vi-
χρώμενος, εὐσχόλως ἀνῃρεῖτο τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει co intercludere: assidueque prætercurrens ea
τοὺς παρόντας ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ διακοπέντες οἱ ῥω- parte, cedentesque reflectens, una etiam libratis
μαῖοι τοῖς τοῦ τείχους διέφυγον. ἀπορία δ' εἶχε τοὺς sagittarum ictibus utebatur: hisque proximos
φύλακας. ἔτι γὰρ ἀπεκλείοντες τοὺς ἀπὸ τῶν γαδάρων ὑ- interficiebat. metu vero longe fugientes aver-
πὸ μόνον, ἀλλὰ τοὺς σφετέρους, καὶ δεξάμενοι σωματοκλεῖς D tebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum
προσεδόκων. ὁ δὴ καὶ συνέβη συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς effugere. Ejus autem custodes quid agerent
τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπε- nescisebant. Nec enim excludi Gadarenses suo-
σον, ἐμοὶ μὲν ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλῆσαι τὰς πύλας, rum causa patiebantur: & si eos recepissent, una
προσβαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης γυναικὸς cum his se perituros videbant, quod etiam con-
ἀγωνισάμενος, ἐκ τείχους, καὶ τῆς κώμης ἐκράτησε. τὰ tigit. Illis enim compulsis ad murum, pene his
μὲν οὖν ἔρχατα πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ δὲ λοιπὸν τῶν δυνα- Romanorum equites irrupêre. Portis autem an-
τωτέρων, τοὺς δ' οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώ- te præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam
μλεν ἐνέπρησαν. οἱ δὲ Ἀλεξάνδρου ἐκ αὐτῆς τοὺς κ' τὸν E usque acerrime oppugnato muro pariter ac vico
χώραν συνανέστησαν. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξ- potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners
αίροντες ὑπὸ μείζον, τὸν δὲ ῥωμαίων στρατὸν πᾶσαν occidebatur, fortiores vero fugam petebant. do-
ὑπένοια λέγοντες, πάντας παντοχόθεν ἐξέσεσθαι τῇ δέκ. mus vero a militibus diripiebantur, & vicus igni
ἡμόμβροί τε παμπληθεῖς, ἔφθασαν ὑπὸ ιε ἐχουῶτος. traditus est. Qui vero inde evaserant, tam secum
αὐτὴ δὲ ἐπὶ μείζω τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἔβαλε τῆς σωτη- illam regionem ad fugam incitarunt: & extol-
ρίας, καρτερὰ τέως τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχά- lendo proprias calamitates in majus, totumque
νουσα. πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τοῖς πεζαγέταις Romanorum exercitum adventare dicendo, me-
ἐπεξαγαγὼν τεθορυβημένοις ἔπεσε. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου F tu omnes undique commoverunt. plurimo autē
τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῃρεῖ. συνελάσας δὲ πρὸς numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc
τὸ ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος ἐφορμένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, enim etiam tunc eorum spem salutis fovebat,
τραφὲν γὰρ ὑπὸ ὄμβρων ἄβατον λοιπὸν, ἀντικρὺ παρεπίσ- quod esset valida & populosa. Placidus vero e-
σπη. παρῆξαν δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς φυ- quitibus rebusque an prospere gestis fretus eos
γῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τοῖς ὄχθαις ὑπομήκισον πα- insequebatur: & usque ad Jordanem quidem
ρεκτεινόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῶν semper quos occupabat, morti dabat. omnem
ἱππείων ἐμβολάς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ ῥεῦ- vero ad flumen coactam multitudinem, fluminis
μα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἀλφθὰρεν, impetu prohibitam, quod auctum imbribus va-
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ βιαιοθὲν ἐμπεδήσαν εἰς τὸν G dum transire non poterant, aperto prælio aggre-
ἰορδάνην πλῆθος ἐκουσίως, ἄπειρον λοιπόν. ἐάλωσαν δὲ ditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compu-
καὶ δισχίλιοι καὶ ἀμφακόσιοι, λέγω τὸ παμπληθὲς lit, quod fugæ locum non haberent: præsentiq;
ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίους ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus
μὲν οὖν, ὀλίγον ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσαπτοῦσα, excipiebant. a quibus multi perculsi, in fluvium
ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt,
tredecim millia fuerunt. alii cum vim sustinere non possent, in Jordanem sponte desilierunt, erat autem
numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorū ac ducenti: cum præda maxima ovium
& asinorum itemq; camelorum & boum. Judæis quidem hoc vulnus inflictū quamvis par superioribus,

majus tamen ex ipso visum est: non solum quod eam totam regionem qua fugerant, cæde repleverant, sed etiam quod refertus mortuis Jordanis pervius non erat, & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaveribus, quæ per multa flumina devoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in vicos proximos & municipia contendit, captisque Abila, & Juliade, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitem usque, idoneos ex transfugis ubique collocat. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluvium quidem tota regio Romanis cessit, & ubique omnia usque ad Machærunta devicta sunt.

A μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τῷ χώρῳ ἅπασαν ὑπ' αὐτῶν φεύγοντων πεπληρωθῆναι φόνῳ, μηδὲ νεκρῶν ἄλλοθεν τὸν ῥεύσαντα τὸν Ἰορδάνην, ἐμπεπλῆσθαι τῶν σωμάτων καὶ τὴν ἀσφαλῆ λίμνην, εἰς ἣν παρεμπεσόντα τὰ πολλὰ κατεφέρετο. πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ὅπως τὰς πέριξ πολίχνας τὰς κώμας, καταλαμβανόμενός τε ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλίτιδος πάσας, ἐγκαθίστην ἑκάστῃ τοὺς ὑπηδύους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσι διαβιβάσας τοὺς φεύγοντας ἀνεῖρε τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν περαίαν, οὕτως ἐχώρησεν ἡ ἅλωσις πάντα, μέχρι μαχαιροῦντος.

B

CAP. IV.

De captis oppidis quibusdam descriptioque civitatis Hierichuntinæ.

DUm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex una cum optimatibus indigenarum a Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum vero ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, jam tunc futura bella civilia totiusq; imperii pericula prospicientem: cum si partes Orientis ante pacassent, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones civitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibique per biduum civitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemque subvertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Jamniam procedebat. Et cum sese utraque tradidisset; constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta pervenit: occupatoque ad metropolim earum aditu castra muro circundat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis munivit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plusquam decem millia hominum peremit: prope autem ad mille cepit. exactaque inde cætera multitudine, non parvam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Jamniam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Junii mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta pervenit: in qua unus ei rectorum Trajanus, quem e locis trans Jordanem ducebat, militem jungit, cunctis illic devictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum adventum in adversam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam vero offenderat civitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus a Septentrionali enim regione usque ad Scythopolitanos agros, a meridiana vero usque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur.

C

D

E

F

G

Ἐν τούτῳ τῷ θέρει τὴν γαλατίαν ἀγγέλλει κίνημα, ἐξ ἀνδρὸς ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφεστὼς Νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. ἐκεῖνα σπανίως ἐπιλέγει εἰς τὸ ἐρμεῖν δὲ πόλεμα τὰ ἠγέλμενα, προορώμενον ἤδη τὰς μέλλουσας ἐμφυλίους πολέμους, ἐξ ὅλης κινδυνεύοντος τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ περιφρονῆσαι τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ὅπλοις φόβον ἄγειν τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν οὖν ἐπέσχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑποταγὰς διησφαλίζετο κώμας τε ἐξ πολίχνας φρουρᾶς. δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ ἀνῴκιζε, καὶ τὰ πεπορθημένα ἐπηνώρθου, καὶ τὴν δεχομένοις ἐπάρχοις, ἀναλαβὼν τε πόλεσι τὰς δυνάμεις, ἦλθεν ἀπὸ τῆς καισαρείας ὅπου ἀνέπαυσεν. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαθησυχάσας τῇ πόλει, τῇ τρίτῃ πρωΐ πρὸς καιρὸν τὰς πέριξ πάσας καταστρεψάμενος τε τὴν τῶν ἰαμνιτῶν ἐπαρχίαν, ὅπου λύδδης ἐξ ἰαμνίας ἐχώρει. ἐξ προσεχέσι κώμαις ἑκατέρας ἐγκαθησύχασε οἰκήτορας τῶν προσεχωρηκότων ἱκανὰς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται καταλαβόμενος τὰς ὑπὲρ τὸν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσόδους, τραπέζοις τε τὴν χῆλ, ἐξ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ πῆγμα καταλιπὼν, πρόσθεν μὲν τῶν ἄλλης δυνάμεως ὑπὲρ τὸν βεθλεπτηφῶν παρχίαν. πυθόμενος αὐτόθεν τὰ κατὰ τὸν γαμνιῶνα ἀνελὼν, ἐξ τὰ περὶ τῆς ἰδουμαίας φρονήματα τοῖς ὑπηκόοις πᾶσιν ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαιτάτας τῆς ἰδουμαίας, βήταβρεν, καὶ καφαρτῶβα, κτείνας μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίσας δὲ ὑπὲρ χιλίους, ἐξ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ καταπρέχοντες ἐπέθεσαν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀπὸ τῶν σαμαρειτῶν, ἐξ πρὸς τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαβαρθὰ δὲ καὶ τὴν ὑπηκόων καταβὰς εἰς κορέαν δὲ πρὸ δεκατεσσάρων ἡμερῶν ἐστρατοπέδευε. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτῷ συμμίσγει τραϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων τὴν ἐκ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τὰ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φεύγουσιν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὰ ἄντικρυς ἱεροσολύμων ὀρεινὰ ἀπεφεύγει, καταλειφθὲν δὲ ἐκ ὀλίγον ἀπέθνῃσκε.

CAP. V.

Hanc autem urbem eremam reperiens, quæ ipsa quidem in planicie, illic vero mons ei adjacens usque ad Hierosolymitanorum regionem & Jordanis ripam ad meridiem porrigitur, in hunc se recipiebat. Ubi vero ad montem Quarantanum pervenit, qui sexaginta stadiis ab urbe abest, ibique castra posuit, ad ipsam urbem progressus, eam cepit. Fugerant autem in superiorem civitatem, quæ ab Hierosolymis non procul abest, plurimi ex Hierichunte, & ex his qui ad Jordanem habitabant. Quos ille cum ad montem Quarantanum persequeretur, & ipsi quidem ad pugnam se accingebant: sed cum Romanos ad se venire cernerent, fugam capiunt. Et hi quidem qui in planicie erant, facile capti sunt: qui vero in montem confugerant, ab his qui ex Hierosolymis auxilio venerant, ad pugnam provocati, cum Romanos impetum in se facere viderent, fugam capiunt. Et hi quidem qui in planicie erant, facile capti sunt: qui vero in montem confugerant, ab his qui ex Hierosolymis auxilio venerant, ad pugnam provocati, cum Romanos impetum in se facere viderent, fugam capiunt.

Τὴν δὲ πόλιν ἔρημον καταλήφθεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ἀπέρκεται αὐτῇ ἐξ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κεῖται δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σκυθοπολιτῶν χώρας, ἐκτείνει δὲ. κεῖται δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν πρατῶν τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἐστὶ δὲ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀντίκειται δὲ τούτῳ, τὸ πρὸς τῷ Ἰορδάνῃ ὄρος, ἐρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῶν βορείων κλιμάτων. πλάτος τοῦτον δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σαμόθρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δὲ ἐστὶ καὶ τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μακρὸν κωμηδὸν μέχρι τῆς μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γνάφειν, διῆκον μέχρι τῆς ἀσφαλτιτίδος λίμνης. ἐπὶ δὲ αὐτῆς μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος δὲ ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα καὶ μέσον. ὑπὸ δὲ Ἰορδάνῃ τὴν μέσην. λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ τιβεριὰς δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυρώσει δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ διὰ τὴν περιβολὴν αὐχμῶν, ὥστε ἔχειν νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν δὲ Ἰορδάνῃ, παρὸ καὶ τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς ἔχθαις φοινικῶνας εὐθαλεστέρας, καὶ πλουφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν. ἤπλετον δὲ τὰς πόρρω κεχωρισμένας. ὧδε μὲν τοι τὴν ἱερειχοῦντα, ἐστὶ πηγὴ δαψιλής τε, καὶ ὡς ἀρδείας λιπαρωτάτη, παρὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν ἴησοῦς ὁ ναυῆ πρῶτος ἐβασίλευσεν, πρώτην ἑλὼν γῆς χαναναίων δοξικτητον. ταύτῃ τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἐρχὰς, ἀμόνον γῆς καὶ δένδρων καρπὸς ἀμεμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τὰ καὶ φθειρικὰ, ἐξημερωθῆναι τε καὶ ἡμέρωσιν πρωϊαιτίαν ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, ὡς ἐλισσαίῳ δὲ προφήτῃ. γεώμετρος δὲ ἦν ἔτος ἡλίᾳ δὲ Ἀλδοχος, ἐς ὑπεξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱερειχοῦντα, πεισθὲν δὴ φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτοῖς τε ἀμείψαι, καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ χάριτι. προσελθὼν δὲ ὑπὲρ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα, πλήρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἐπέπεμψεν ἀρχὴν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ ἀγαθοῖς μειλιχτηρίους χέασθαι, τὴν μὲν, ἡτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δὲ, ἐγκεράσασθαι τὸ ῥεύματι γονιμωτέρας ἀέρας, δοῦναι τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθυμίαν τοῖς ὑπεχωρίοις, καὶ πίνειν ἀγαθοῖς μηδὲ ὑπολιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων ὑμνηματικὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύτας τε εὐχὰς πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ὑπερβολῆς ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ ὡραῖον ὕδωρ, ἐκ τοῦ εὐτεκνίας καὶ κόρων χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείοις ἔχει δυνάμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτό τις χώρας, νοσημάτων εἶναι τὰ μέχρι κόρων χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῶν μὲν ψιλοτέρων χωρίων, ἡ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τὰ δὲ ἐλίγυς δαψιλής. ἀρδεῖ γοῦν πολλὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτὰ ἐβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ ἑξήκοντα, σκηρέφη τε ἐν αὐτῷ φοίνικας καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους; τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων ὕδατι πολλὰ τοῖς μέσοις, καὶ τοῖς παρηγορίοις διαφορά. τούτων οἱ πόροι πατάσσουσι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνίασιν, ἐπὶ πολλῷ δὲ λοιπῷ χρόνῳ. καὶ μελιτοτρόφος δὲ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ἐν δὴ τοῖς ἀμείνω τοῦ τῇδε καρποῦ, κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

A totus autem asper est, & quod nihil gignat, non habitatur. Huic objacet citra Jordanem mons alius, incipiens a Juliade ac Septentrionali regione, prolixius autem in meridiem usque ad Bacra, quæ Petram disterminat Arabiæ civitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, a Gennabara vico ad lacum Asphaltidem usque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem vero centum & viginti, mediusque ab Jordane dividitur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarii. namque alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circum aridis præter Jordanem. unde evenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam vero Hiericho largissimus fons est, rigandisque arvis uberrimus, juxta veterem scaturiens civitatem: quam Jesus Nave filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atq; lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitũ, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea vero mansve visse, contraque saluberrimũ ac feraciſſimum esse factum ab Heliſæo prophetа: qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Juxta deinde ad cœlum dexteram tendens, fontiqve immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur ut fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum vero ut fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: tamque ubertatem fructuum quam successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad justi manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutavit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis ejus tanta potentia est, ut ſi attigerit modo terrã, sapidior sit, aquis diu perseverantibus. unde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ vero parcius, plurimum. Amplius tamen quam cæteri fontes spaciũ rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latã planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac denſissimos educat, palmarumqve irriguarum genera, tam sapore quam nominibus varia: qvarum pingvissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: qvanqvã & melliſ altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium cariſſimus est fructus ibi nascentium, itemqve cyprum & myrobalanum gignit: ut qui divinum esse illum tractum dixerit, non erraverit.

ubi & larga & optima generantur quæ ſunt cariſ- A
ſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile
toto orbe regio certaverit: adeo multiplicatum
quod ſatum eſt reddit. Cujus rei cauſa mihi vi-
detur eſſe [illegible]arum vis læta, & aëris calor: cum
hic provenit quæ nata fuerint atque diffundit:
liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat,
viresqve ſuggerat æſtivo tempore: ſic per-
uſta eſt illa regio, ut nihil facile producat ac pu-
hulet. aqua tamen, ſante ſolis ortum hauriatur,
auræ ſpiritu refrigeſcit, naturamq; contrariam
aëri ſumit. hyeme vero contepeſcit, eaq; merſis
mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli tempe-
ries, ut quo tempore in alia Judææ regione nin-
git, lino illic tantum indigeſ[illegible]veſtiantur. Diſtat
autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Jordane
ſtadiis LX. totumq; habet a Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Jordanem pe- C
ro & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æqve ta-
men incultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quam
ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V.

Lacus Aſphaltitis.

COmmemoratione autem dignum puto,
Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus.
Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia vero
levitate, etiam quæ graviſſima ſunt, in eum jacta
fluitant. demergi autem quis in profundum nec D
de induſtria facile poteſt. Denique Veſpaſianus,
qui ejus viſendi cauſa huc venerat, juſſit quos-
dam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus,
in altum projici: & evenit omnibus, tanquam
vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad
hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſin-
gulos dies ſuperficiem vertit, & ſol[illegible]adiis varia-
ta reſplendet. Multis autem locis vomit nigras E
bituminis glebas, quæ ſuper undam & habitu &
magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles na-
tant. Ad eas autem cum lacus exercitores ac-
ceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naves tra-
hunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpe-
re nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet
a cumulo, donec menſtruo mulieris atqve urina
ſolvatur. Eſt autem utile non modo ad compa- F
gines navium, ſed ad corporum etiam curationē
multis remediis admiſcetur. longitudo lacus
eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad
Zoara usqve Arabiæ tenditur. latitudo autem
centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodo-
mitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructi-
bus quam divitiis civitatum fortunata, nunc
autem omnis exuſta, ut quæ habitatorum impie- G
tate fulminibus conflagraſſe memoratur. Deniq;
adhuc in ea divini reliquias ignis, & oppidorum
quinque videre licet imagines, & renaſcentes in
fructibus cineres: qui colere quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium vero manibus in fumum
diſſolvuntur & cinerem. Tertæ quidem Sodomiticæ fabula ejusmodi fidem habet ex facie.

Geraſæ devaſtatio, ſimul de Neronis morte Galbæ, & Othonis.

[illegible]

CAP. VI.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi undiqve cupiens apud Hiericho & Adidam caſtellis erectis, utrobiqve auxiliarium pariter ac Romanorum præſidia collocat-

πέμπει ἢ καὶ εἰς γέρσον λεκίων ἄπνιον, ὡπλισμένους μέρεσιν ἱππέων, καὶ συχνοῖς πεζοῖς. ὁ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ ἀλόφυγὼν ἔφθασαν. ἡνδραποδίσατο δὲ καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἁρπάσας τοῖς στρατιώταις ἔπεμψε. τὰς οἰκίας ἐμπιπρᾷ, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐκείρει. φυγὴ δὲ ἦν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀσθενεστέρων. τὸ καταλαμφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίπρατο, καὶ διεληφθησαν μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι πολλοὶ, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις πᾶσιν, οἱ οὐ τοῖς ἱερουλύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῃρέοντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν ἐπιχειροῦντας οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον. τοὺς δὲ ἔτι καὶ τοῖς ῥωμαίων φρονοῦντας, ἐπὶ μὴ σφᾶλα, πυλαχοῦ τὴν πόλιν ἐκύκλωσαν.

Κεφ. ιθ.

Ὁ δὲ καισαρεὺς εἰς καισάρειαν ἀπιὼν ἀνέψυχε, καὶ παρεσκευάζετο μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται νέρων ἀνῃρημένος, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, ὡς ἔλεγόν τινες τῶν ἐκεῖθεν ἐξελθόντων. ἐπὶ δὲ τούτοις ἀπορία τις ἐγένετο τοῖς ἀνθρώποις, τί ποτε τὸ πραχθὲν ὑπὸ νέρωνος ἐξέβαλε τὴν ἀρχήν. καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀνοσιουργήμασιν ἐκείνου, καὶ τοῖς ἀνάνδροις πάθεσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐτερπόμεθα, ὡς καὶ τὸν ἐκείνου θάνατον ἐπὶ πολὺ μὴ πιστεύειν τὰ πραγματα τῆς ἀπηνεστάτης, νυμφιδίῳ καὶ τιγελλίνῳ, τοῖς μεταναστάσιν τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἀπολελοιδόρηται, καταλιφθὴν μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, ἀλόφυγὼν δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέροις, ἐν τοῖς περασίοις ἑαυτὸν ἀνῆλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μὴ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τὸν τε κατὰ τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς γάλβας ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιασθεὶς ὡς πανοικησίᾳ, ἐβουλοφονήθη κατὰ μέσον τὸν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ ὄθων, τόν τε τούτου στρατὸν ὡς τοὺς οὐιτελλίου στρατιώτας καὶ πάλιν. ὡς τε τοὺς μὲν οὐιτελλίου παράξας, καὶ τὸν ὡς τὸ καπιτώλιον συμβολὴν, ὅπως τὸ αὐτῶν πέμπῃ καὶ μιαιφονῆσαι, διαφθείραντες οὐιτέλλιον καὶ τὰ γερμανικὰ πάγματα, καὶ πᾶν τὸ ἐμφύλιον πόλεμον. ταῦτα πάντα διεξιέναι μὲν οὐκ ἀνελεῖς παρητησάμην, ἐπειδὴ δὲ ὄχλος πᾶσιν ἦν, καὶ πολλοῖς ἑλλήνων τε καὶ ῥωμαίων ἀνερέγραπται. συναφὴς δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ ἃ μὴ διηρτῆσθαι τοῦ ἱεροῦ, κεφαλαιωδῶς ἅπαντα ἐπισημήνασθαι. διεστασιασμένοις τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλετο τὴν τῶν ἱεροσολύμων στρατιὰν, καταδοκῶν πρός τινα χρῆσιν τὸ κρατοῦν μὴ γέρων. αὐθις δὲ γάλβου ἀπόντος αὐτοκράτορος, πρὶν ἀπεστάλη τι παρ' ἐκείνου περὶ πολέμου κἀκείνου σπουδάζοντος. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενόν τε καὶ λημψόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δὲ οὐσίας ἅμα τίτῳ καὶ ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ διὰ ἀχαΐας χειμῶνος δυὸ ἐν ὥραις, μακροῖς νυξὶ καὶ ταλέντων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας, ἐξ ὧν τίτος ἐπεδήμησεν περιέλαβεν ὄθων, ἀντιποιούμενος τὴν πραγματείαν. ὁ μὲν οὖν ἐν ἀχαΐᾳ τὸν ἐκ τοῦ ῥώμης ἀφικόμενον διέγνω, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ καταμένων ἑρμῇ τὸ ἐλαιῶν ὄρος τὴν ἐπὶ συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφίκετο πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι πρὸς τὸ ὅλον ὄντες, ὡς ἂν ἀπολειπόμενοι τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀστερεώτερον τὴν ὑπάνοδον στρατείαν, καὶ ἅμα τὸν πατρῷον φόβον, τὴν ὑπὸ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄωρον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu civitate capta, mille juvenum, qui ne fugerent præventi erant, interficit: familias captivas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: B omnibusque; tam montanis locis quam tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes a Zelotis aſſervarentur, eos vero, qui etiam tunc a Romanis diſſidebant, undique civitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reverſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referne, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quodque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibique ſemet occiderit, & quod multo poſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellumque per Galliam quo pacto deſierit, & quod Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus a militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militesque; ſuos contra Vitellii duxerit exercitum: necnon & Vitellii turbas, & circum capitolium pugnam: & E quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumque civile ſedaverint: hæc omnia recuſavi narrare, confidens quod a multis Græcorum itemque Romanorum ea cuncta copioſe perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignavi. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, F expectans quonam vergeret imperium poſt Neronem. deinde ubi Galbam imperare cognovit, nihil conari decreverat, priusquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & ut de Judæis mandata acciperet. Ob easdem cauſas & rex Agrippa navigavit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quod hyems erat, longis navibus præter vehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernavit. Agrippa vero nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus vero divino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam navigat, & mature inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Judæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII.

Κεφ. λ.

De Simone Geraseno, novæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate juvenis, sed calliditate posterior Joanne, a qvo jam pridem civitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaqve præstantior, ob qvam ex Acrabatena quoque toparchia, cujus rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones pervenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, qvas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad majora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorumqve appetens, qvia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce prætonum servis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubiqve fuerunt neqvissimos congregavit. Jamqve validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & civitatibus quoque jam terribilis erat: multosq; potentium vis ejus & prospere gesta solicitabant. nec jam servorum tantum sive latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanqvam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in majorem usqve Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatavit speluncas: multas vero paratas invenit, atqve his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæqve catervæ diversabantur: neqve dubitabatur, quod in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Unde insidias veriti Zelotæ, ac prævenire eum qvi contra se crescret cupientes, pleriqve cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoqve prælio multos occidit, & reliqvos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subjugare conatus est. Itaqve cum XX. millibus armatorum ad fines ejus properabat. Idumæorum autem principes mature ex agris vigintiquinqve fere millibus pugnacium civium congregatis, pluribus autem qui sua servarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. ubi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neqve victor, neqve victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi vero domum regressi sunt. Non multo autē post, Simon cum majoribus copiis eorum fines petebat: castrisque in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodii, quod non longe aberat, de sociis suis Eleazarum misit, ut castellum traderent persvasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes

Ἐπανίσης δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος· Σίμων γὰρ ὁ Γιώρα, πατρὶς δὲ αὐτῷ Γερασηνός, νεανίας μὲν ἡλικίᾳ, πανουργίᾳ δὲ καὶ ἀνοίᾳ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Ἰωάννου βεβαιότερος ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκὴ δὲ σώματος, καὶ τόλμη διαφέρων, διὸ καὶ ὑπὸ Ἀνανίου δεῖσας ἀρχιερέως φυγαδεύθεις ἐξ ἧς ἦρξε τοπαρχίας ἀκροβατηνῆς πρὸς τοὺς κατέχοντας τὴν μασάδα λῃστὰς ἀφῖκτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον αὐτῷ διὰ ὑποψίαν, μὴ τὸ κατώτερον χωρίον φρουρήσων, ἐπέτρεψαν αὐτὸς παρελθεῖν ἅμα τῇ γυναικείᾳ, ἃς ἀγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὐθις δὲ συνῳκίσθη ἤδη, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπεριέπεμπε γοῦν αὐτοῖς ἐξιοῦσι, καὶ συνεπέρθει τὸ πρὸς τὴν μάσαδα χωρίον· ὅτι τε μάλιστα ὠφελεῖν ἐπῄει. οἱ μὲν γὰρ σὺν αὐτῷ τὰ φρούρια, καθάπερ φυλακὴ χωρίοις ἐκ μακροῦ ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννίδων, καὶ μεγαλοφρόνως ἐπιθυμητὴς τὸ ἀνώτατον πολιτεύειν ἤκουεν, εἰς τὴν ἱεροσολύμων Φύσιν, καὶ συκοφαντίας ἄλλοις μὲν ἀλλοτρίοις, ἑαυτῷ δὲ ἀληθοῦς, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνῆθροιζεν. ὡς δὲ αὐτῷ καρπὸν τὸ σύστημα ἤδη, πᾶσι ἅπερ τὰ ἱερὰ κώμας κατέτεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐπὶ μᾶλλον καταβαίνων εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπεὶ πολλῶν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ προσῆσαν τῇ ἰσχύι, καὶ τὴν ἀνοησίαν τῶν καταφρονημάτων ἐθήρευσε δυνατὴ, καὶ οὐκ ἐπὶ λῃστῶν μόνον, οὐδὲ λῃστῶν φρατρὸς, ἀλλὰ καὶ δημοκρατῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πλημμελῆ. κατέτεχε δὲ τὴν ἀκροπολίτιδα τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἀγορᾶς. καὶ δή ποτε μέλλων τινὰ καλὸν μόλιβδον ναὶ τὸν Θεὸν καθαιρεῖσθαι, ὥσπερ φρουρίου πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. καὶ δὴ τὴν φάραγγα προσαγορευομένου Φάραγγα, πολλὰ μὲν ἀνδρείως ἀπήλαυσε, πολλὰ δὲ δρῶν ἐπιμελῶς, πλείστοις ἐχρῆτο θησαυροῖς, καὶ τὰ λείας ἐνδοχεῖα. ἐνετίθη δὲ καὶ τοῖς αἱρεσιώταις εἰς αὐτὰ καρπὸς, οἱ πολλοὶ τὰ λοχῶν δίκτυον εἶχον ἐν σκήνεσι. δῆλον δὲ ἦν τὸ σύστημα πρὸς μάζαν, καὶ τοὺς φυγοκλαῖς καὶ τὰ ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτὸ τὸ ὁπλοβελὲς, ἐπὶ πολλοῖς βιαίοις βιαίως τὰ κατ' αὐτὸν τρεψάμενον, ἐξίασι μὲν τὸ ὅσιον οἱ πλείους. ἐστασιάζετο δὲ σίμων, καὶ ὠφελεῖτο μάλιστα, συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρῶν, συνεκπίπτων δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ὕπτιος δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, καὶ μᾶλλον τοῖς τείχεσι προσβαλὼν ἀπειρήκει, χειρωσάμενος δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. ἦν δὲ δισμυρίους ἔχων ἑπλίτας, ἤλαυνεν ὅτι τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ πάσης ὁμοίως ἐκ τοῦ χωρεῖν τὸ μαχιμώτατον, ὡς πεντακισχιλίους ναὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ἅμα τοῖς τῶν ἐπιχωρίων κατιοῦσι, ἐδέχοντο τὰ σύμπαντα πρὸς τοὺς ὅρους, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἐπὶ ἄλλης πολεμήσεως ἡμέρας, ἄτε νενικηκὼς, ἄτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναὶν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώρεσιν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδεύσαντος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ ἦκεν καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἡρωδείοις φρουροὺς, ὅπερ ἐγγὺς ἦν, ἐλεαζάρου τινὰ τῶν ἑταίρων ἐπέμψε, πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα. ἦσαν οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὸν

τλῶ αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ὃ ἦκοι. φθεγξάμενον δ' περὶ A
τῆς δόσεως, ἰδίωσαν τὰ σιδήρια, μέχρι φυ-
γῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἐξέπεσεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα πλάστ-
ης ἴδιος μισθὸς ἤδη κατεῤῥώδησε τλῶ ἰσχυὸς τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε δὲ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὰ σφαλερὰ τῶν πο-
λεμίων. εἰς ὃ δὴ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπιδίδου
ἰακώβῳ, εἰς τὰ ἡμέτερα, τῆς δόσεως ἐνθυμούμενος.
ἑρμαίους γὰρ ἀπὸ τῆς ὁλύρας, καὶ μὰ ταύτῃ σωθροῖτο τὰ B
κάμηλα τε καὶ τὰ ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, δόλῳ γένοιτο πρὸς
σίμωνα, καὶ πρώτῃ αὐτῷ δόλῳ δώσειν σωτήριά τε καὶ αὐτὸ πατρίδα, λαῶν ὄρκοις, ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διατελοίη.
ὑπερεχόντων ὑπεσχέτο, καὶ ὡς τὰ ὅλης ἰδουμαίας. ἐφ'
οἷς ἅπασιν εἰς φιλοφρόνως ὑπὸ σίμωνος, καὶ λαμ-
πρῶς ἐπαρθεὶς ὑποχέσεσιν, ἐπιδήπερ εἰς τὰς σφετέ-
ρας ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλὰ ψεύσασθαι τλῶ
σφαλερὰ ἐψεύδετο σίμωνος. ἔπειτα δεξιούμενος τὰς
τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ὑπῆγε ὡς C
τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ δόλου δίκας μάχης αὐτῷ
τλῶ τὸ ὅλον ἀφεῖλεν. ἅμα δὲ παῖσαι λαμπαδούμενος,
σίμωνα δὲ ἀγέλων σκάλῃ, σκεδάσαι ὑπεχώρουν
τὰς ἰδουμαίας, ὁδὸν παρέχειν. ὡς δὲ τλῶ ἤδη πλησίον ἡ
σφαλερὰ, πρῶτος ἀναπηδήσας ἔπεσεν, μὴ τὸν σωθι-
φθαρμένων ἔφθασε. ποία δ' ἐμπίπλῃ πᾶσι τῆς πλήθ-
ους, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τοῦ τείχους, ἀνε-
χώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφ. λα.

Σίμων δὲ δόξαν εἰς τλῶ ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀνοσιωτῆ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτλῳ αἱ-
ρεῖ τλῶ πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης σκράτησε λεί-
ας, πάμπολλα δὲ διήρπασε καρπῶν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπι-
χώριοι τῶν χεβρὼν, ἃ μόνον τῆδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἀνωτάτω μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διαχίλια γὰρ αὐτῇ,
καὶ τριακόσια ἔτη συνηριθμηται. μυθεύουσι δ' αὐτὴν καὶ οἰκητή-
ριον ἀβράμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τὸν ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ κατα-
βῆναι εἰς αἴγυπτον ἔνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ νῦν
ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῆς μαρμάρου καὶ
φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ καὶ σφαδίων ἓξ ἀπὸ
στάσεως τοῦ θεμελίου μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς
κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφ. λϛ.

Ἔνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, ἃ μό- F
νον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς χώρας
ἅπασαν λυμαινόμενος. δύο γὰρ ὅπλων, παντα-
χόθεν σωτήριον μυρίαδες, ὡς μηδὲ τῶν ὑπαιθρίων
ἀφεικέναι τινὰ τοῖς πολεμίοις, ὡσαύτως δὲ τῆς χώρας, ὡ-
μότητι τοῦ αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργῇ, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τλῶ ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλαι εἶεν ἰδεῖν ἐψιλωμένην
πᾶσαν, ὅταν τὰ κῆπα τῶν σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία G
κατελίπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατα-
σκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τλῶ χώραν, ἢ συμ-
πατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τλῶ ἐσεργόν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε ἐπᾶν, ὑδὲ σημεῖον τὸ κατελίπετο τῆς πορ-
θουμένους δ' γεγονέναι. ταῦτα πάλιν φῦς ζηλω-
τὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀντιδοκιάζεσθαι

cauſæ neſcii cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubjectam vallem ſe projecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miſerum obtulit parato animo Jacobus, unus e rectoribus, cogitans proditionem. Deniqve profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primumqve ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quod ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam polliceturus. Ob quas res humaniſſime apud Simonem cœnatus, ampliſſimisq; promiſſis animatus, ubi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe majorem. deinde rectoribus etiam paulatimqve multitudine univerſa perterritis, ut Simonem reciperent, ſvadebat, eiqve ſine pugnarum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios evocabat, diſjecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cum jam appropinquaret exercitus, eqvum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pavor autem occupat univerſam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon vero præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introivit: primumq; aggreſſus ex improviſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non ejus terræ modo civitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. deniqve duo millia & trecenti ejus connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Judæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: ejusqve poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem civitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc usqve durare. Hinc totam Simon pervaſit Idumæam, non modo vicos ejus & civitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſeqvebantur, ut his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat ejus crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et qvemadmodum poſt locuſtas ſylva cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam qua Simonis tranſiſſet exercitus, a tergo ſolitudinem relinqvebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in civitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: perqve terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus ut ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quod aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitaverunt, & aperto quidem bello conflig-

pertimuere: insidiis vero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumqve præterea quos habebat in obseqvio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in civitatem exultantes redeunt. continuo namq; sperabant, armis eum depositis, pro uxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira conjugis raptæ pervaserat. cumq; e ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera saucia qvæ percussores prendere neqvisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. deniqve olerum sarmentorumqve causa progressos e porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse videretur, qvod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in civitatem, una perterrefaciens inimicos, & populum revocare cupiens a nocentibus. Hisqve mandabat ut dicerent, jurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi cito sibi redderent conjugem suam, muro perrupto omnibus qui in civitate essent similiter uteretur, neqve cuiqvam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his ejus mandatis, non modo populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atqve ita delinitus, paulisper ab assidua cæde reqvievit.

καὶ δόσιν, πολλοὺς κτείνοντες ὃν τὴν παρόδους ἐκπάζοντι τὸν Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν θεραπείας συχνάς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸ σῶμα, γενηθότες εἰς τὴν πόλιν ἀπέστρεψαν, καὶ ὅσον οὐδέπω προσδοκῶν καθεῖρμον τὸ ὅλα, περὶ τὴν γυναῖκος ἱκετεύσειν. τὸ δὲ οὐκ ἔλεος ἔσεσθαι, ἀλλ' ὀργὴ περὶ τὴν ἡρπασμένης, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τὴν ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τὴν θηρίων, ἐπιδὴ τοὺς τρώσασθαι ἀκαπλαγεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὴν θυμὸν ἐφίει. ὅσους γὰρ λαχανείας ἐνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προελθόντας ἔξω πυλῶν, ἀνελὼν καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ἀπορβολὴν ἀμαναχτήσεως, μονονὺ καὶ τῶν νεκρῶν γλόμβον τὸ σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, ἐστέπεμπε καταπλήξας τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ διασκεδάσαι τὸ δῆμον ὑπὲρ ἀφῶν περὶ τοὺς αἰτίους. ἐπέταλτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸ πάντων ἔφορον, εἰ μὴ ταχέως ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα διαθήσειν πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ὑπὲρ τὸ ἀναστίων διακρινῶν τοὺς αἰτίους. τάχιστα δὲ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο δὲ συνεχοῦς φόνου.

CAP. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solum autem per Judæam erat seditio bellumq; civile, verumetiam per Italiam. In medio namqve Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: qvem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellii ducibus, primo die Otho superavit, altero Vitelliani: multisqve trucidatis, & adversæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postqvam biduum tresqve menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse jam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Junii mensis Cæsarea profectus, eas qvas nondum subegerat Judææ partes petivit: & in montana regione, qvo primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibiqve præsidiis collocatis, usqve Hierosolymam equitabat. multos vero tunc deprehensos necabat, multosqve capiebat. Ducum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum, ex itinere captum incendit. alterum vero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subjugatis, Cerealis in Chebron alteram civitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliqvam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum vero ipsum exurit. Omnibusqve jam captis,

ΚΕΦ. λγ.

ΟΥ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν στάσις καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ὅπου τὰ Ἰταλίας. ἐν μέσῃ μὲν γὰρ τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ Γάλβας, ἀποδεδειγμένος αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει βιτελλίῳ βατιλεῦσι. ἦσαν γὰρ ἤρητο τὰ τῇ Γερμανίκαι τάγματα, καὶ χωρὶς συμβολῆς τῇ φρυγιακὸν τὰ Γαλατίας πρὸς τὰ ἀλιενία καὶ κεκινναν τοὺς βιτελλίου στρατηγούς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρα περὶ ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ βιτελλίου στρατιωτικὸν, καὶ πολλὰ φόνου γενόμενα, διέζευξαν μὲν ὄθων ἑαυτὸν ἐν βεκέλλῳ τὸν ἥττων πονούμενον, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μετὰς κρατήσας τὰ πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς βιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, καὶ καταβαίνει αὐτὸς εἰς τὸν ῥωμαίων μὴ δυναμένους. ἐν δὲ τούτῳ καὶ βεατρικὸς ἀνάσσεις ἐκ τῆς καισαρείας πέμπει δεσμὸν μέντοι, ὥρμησεν ὅπου τὰ μηδέπω καταστραμμένα τῆς ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν ὀρεινὸν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τόν τε γοφνιτικὸν καὶ τὸν ἀκραβατηνὸν καλουμένου, μεθ' ἃς βηθηλὰ τε καὶ ἐφραιμ πολίχνια, οἷς φρουρὸν ἐγκαθίστησιν, μέχρις ἱεροσολύμων ἐπιβάζει. φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλὸς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῆς ἡμέρων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὸν ἀπὸ καλουμένου ἰδουμαίαν ἐπορεύθη, καὶ καφεθραμὴν φρούριον ἐξ ἐφοδου λαβὼν ἐμπίμπρησιν. ἐπέρων δὲ καλουμένου καφαρβῶν περιβαλὼν ἐπολιόρκει. πεσὼν δὲ τὸν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ τρίψας περισσότατα πάντα κτείνων, αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτὸν παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τύπτειν ὠδάσησε μὴν, ὅτι χωρὶς ἐπέρας πολέως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ ὡς ἕβρων αὕτη κατὰ τὸν ὀρεινὸν, ἀπὸ σταδίων ἱεροσολύμων. βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πλῆθος, ἡλικίας ἀναιρεῖ. τὸ δὲ ἄστυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων, πόλεων

τὰλλὰ ἡρῳδίου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρῶντες (πάσας γὰρ A
ἐσω τῶν λῃστῶν κατέλιπε) σκοπὸς ἦδη τὰ ἱεροσόλυμα
ἐφαίνετο ῥωμαίοις.

ΚΕΦ. λδ.

ΟΔὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τὴν ἑαυτοῦ τῶν ζηλωτῶν τὴν γυ-
ναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἰδουμαίας ὑπέ-
στρεψε, καὶ πρόσλαιπον πανταχόθεν τὸν δῆμον, ὡς
ἱεροσόλυμα πολλὰς φόβῳ συνελαύνασεν. ἔπειτα δὲ
αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλοτερεῖ ἀφ' ὅλης τὸ τεῖ-
χος, ὅπως μὴ λάθοι τινὰς τῶν φευγόντων καὶ τὴν χώραν ἐργα- B
τῶν διαφθείρων. ἐπεὶ δὲ τοῦ δήμου σίμων μὲν ἔξω ἦν, φω-
μαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χα-
λεπώτεροι. καὶ τότε πᾶσα κακῶν ἡ τόλμη τὸ
παντεπαγμα τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε γὰρ ἰωάννου
πόθον εἰς ἰσχὺν ἔτι, καὶ πέρας αὐτὸς ἐξ ἧς πρεσπεπό-
ητο δυνάστης ἡμείβετο, πάντα πίστεων ὁρᾶν, ὧν
ἔπαρξε ἐπιθυμῶ. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ
τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναι- C
κῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μετὰ αἵματος δὲ τὰ συνηθέστα
καὶ πάντων, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῇ κόρῃ, κόμας
συνθέντες ἄνδρων, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνον-
τες, καπνῷ λίμνοι δὲ μύροις, καὶ πρὸς ἀσπάσμασι ἐπ-
ηχθαφόντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ
πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας,
ἄῤῥητους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐκλινδοῦντο δὲ ὡς πορνείῳ D
τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικεῖα
δὲ πρὸς ὄψιν, φόνων τε δεξιᾶς. θρυπτόμενοι
δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ῥαπτοὶ ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολε-
μικοὶ, πότε ξίφη προφέροντες ὑπὸ τὸν πεδεβλημένων
χλανιδίων, τοὺς συχνοὺς διήλαυνον. τοὺς ὑπαδιδρά-
σκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, ὁ
διαφυγών τινὰς τῶν τείχους τύραννον, ὑπὸ δὲ πρὸ
τοῦ πόλλων διεφθείρετο. πᾶσι δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E
λοῦσι πρὸς ῥωμαίους βιαιοθανάτοις ἀπεκόπετο. διαστα-
σιάζει δὲ πρὸς τὸν ἰωάννου ἡ δυνάμις, καὶ πᾶν ὅσον ἐν
ἱεροσολύμοις ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπιχείρει τῷ τυράννῳ,
φθορὰ τοῦ ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσους τοῦ ὠμότητος. συμβα-
λόντες δὲ ἀναιροῦσι τοὺς πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύ-
νουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸν βασιλικὸν αὐλὸν καταφυ-
γεῖν ἐπὶ χρόνῳ. συγχωρεῖ δὲ ἐν αὐτῇ ἡ διά- F
βασις βασιλέως ἰζᾶ. συνιστάμενοι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, καὶ
πεῖσαντες τὸν ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν
ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν προσφι-
λῆν αὐλὸν, αὐτός τε ἐν, καὶ ἐκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυ-
ραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσκε-
δασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς
προφθάσαντας ἠθροίσθη, καὶ κατ' ὀλίγον αὐτοὺς παρεσκυ-
άζετο ἰωάννης, ὅπλα τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς
δὲ ἐκ τοῦ τὸν ἔφοδον αὐτῶν καταδῦσαι παρέσῃ μα-
χιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὸν ὑπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ δ
ἡσυχῇ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ
ἀσφαλὲς παρέσῃ. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέ-
ων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὸν ὑπόθεσιν.
ἦσις δὲ ἄρα τοὺς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ
χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν
φέρεσθαι. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεί-
νων δεηθέντων, καὶ μετ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσ-
αγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ,

præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ a latronibus tenebantur, ſola jam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

CAP. IX.

SImon autem ubi uxorem ſuam a Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & undique circumacta natione, Hieroſolymam compulit. Plerosque fugere, cum ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro ejus obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Eratque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisque ſæviores: quos etiam Galilæi novis inventis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Joannem ad potentiam ipſi proveherant: & Joannes eis pro potentia quam ſibi comparaverat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent ut facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum injuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum ſanguine devorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptique crines, ac fœminarum veſte induti, lotique unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non ſolum ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari verſabantur, civitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatoque inceſſu enervati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obvios transverberabant. Eos autem qui Joannem fugiſſent, excipiebat ſævior in cædibus Simon: quique inteſtinum evaſiſſet tyrannum, ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſcita erat. Inter Joannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatique ab aliis, adverſum tyrannum eam livore potentiæ quam crudelitatis ejus odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæterosque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificaverat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Una vero irrupere Idumæi, atq; inde Zelotis in fanum pulſis, Joannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per civitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eosque Joannes adverſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus poſſent, quam confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſeq; pariter occiderent, atq; opidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcaverent. Sed profecto Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam ut Joannem dejicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

De Simonis geſtis contra Zelotas

missoqve Matthia pontifice, rogant Simonem, ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, veluti civitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi vero cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat, quam eos contra quos fuerat advocatus, inimicos putabat. Joannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in civitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem jam desperabat. Templum tamen adjuvante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perqve propugnacula stantes impetum propulsabant: multiqve ex Simonis parte oppetebant, multi saucii referebantur, qvoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamvis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricaverant, ut ex alto videlicet missilia torqverent, unam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra civitatem inferiorem. Quarta vero turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusqve vesperi, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumqve tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaqve tunc Simon pigrius ad impetus movebatur, cum suorū pleriqve molliscerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

CAP. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæviora mala circumveniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemqve domum replevit armatis. illi autem conspectis Romanorum divitiis oculis insvetis, & auri argentiqve stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se converterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postqvam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream revertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumq; dedignatur eū, qui veluti desertum invasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neqve aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Verumtamē qvantū ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

A καὶ τὸν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἐδέησαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἱκέται τῶν ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῶν οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ δεσπόζειν, ὑπῆρχε μὲν ὡς ἀπαλλάξων τοὺς ζηλωτὰς τῆς πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν ἐφημίζετο. παρελθὼν δὲ μετὰ δυνάμεως, ἐκράτει τὰ μὲν τοῦ ἱεροῦ δυνάστης, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἤτιον ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν ἄτοις ἑαυτοῦ τρίτῳ ξανθικῷ μηνὶ, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος ἐκωλύοντο τοῦ ἐξόδου τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ὅ ἐστιν ἀφορμὴν καὶ τοὺς ἐκείνων οἴκους τὴν σίμωνα διήρπασεν, οὐκ ἀπορῶν σωτηρίας εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τοῦ δήμου βοηθοῦντος. καὶ κόσμοι καταζύοντες ἀπὸ τῶν στοῶν, καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τοῦ σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι καταφέροντο. B ῥᾳδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίας τοὺς βολὰς οἱ ζηλωταὶ καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργους ἐπὶ πεντακαιεικοσίαις πήχεσι μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων βιῶντο τοὺς ἀφέσεις. τὸν μὲν καθ' ὑπερβολὴν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ ξυστὸν καθυπερθεν, τὸν δὲ τρίτον, καθ' γωνίαν ἄλλῳ ἀντικρὺ τοῦ κάτω πόλεως, ὃ δὴ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφὴν καὶ τοῦ σηκοφύλακος τῶν παστοφορίων, ὅθεν τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ὕθυς ἡμέρᾳ ἑκάστῃ ἑβδομάδα ἐπεῖδεν, προσημαίνων σάλπιγξι θύλης, καὶ πλεσθῆναι αὖθις τοῦ ἐστέρον, ὅτε μὲν ἀνίεσθαι τοῦ λαοῦ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέφερον δὲ ὅτι τοὺς πύργους, ὀξυβελέσι τε καὶ λιθοβόλοις μηχαναῖς, τοῖς τε τόξοις, καὶ σφενδόναις. ἔνθα δὴ τοὺς μὲν προσβολὰς, ὀκνηροτέρως ἐποιοῦτο σίμων, μαλακιζομένων αὐτοῦ τοὺς φίλων, αὐτοῖς δὲ ὅμως πλείοσιν δυνάμεως. τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἑρμαίων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

C

D

Κεφ. λε.

E

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, πλείονς τοῦ ῥώμου πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ὑπὸ γερμανίας βιτέλλιος, ἅμα τοῖς γραλιωϊκοῖς, πολὺ πλῆθος ὁπλιτικόν· ἄγμενον ἕτερον. μὴ χωρούμενοι δὲ τοῖς ὑποδεδεγμένοις εἰς τὰς γραλιώπας πλείοσιν, ἄλλοι ἐπιόντες τὴν ῥώμην γραπτίδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸν ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ πλεονεκτοῦντες πάντα ἦν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς τρέπεσθαί τι, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν τῆς ἰταλίας, ἐν τούτοις ἦν.

F

Κεφ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων κατεπρεψάμενος ἐστράφη εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς τοῦ βιτέλλιου πράξεις, καὶ ἐπίπλους αὐτοπροαίρετα. ὅτι σφῶν αὐτὸν καίπερ ἄρχεσθαι καθ' ἡσυχίαν καλῶς ὑπειλήφειν, εἰς ἀρπαγὴν πεπήγασι, καὶ τὸν εἰς ἐρημίαν καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠδίκει δεσπότην. θελήσας δὲ τοῦ πάθει, καρπερεῖν τὸν βάσανον ἐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέροις προσδοκίαν πολέμοις ἀλλ' ἔσαν ὁ θυμὸς ἤπτετο ὅτι τὸν ἄμεινον, τοσοῦτον ἐφέρετο ἡ ἔννοια τοῦ διαστήματος. πολλὰ δὲ φθάσας παυρ-

G

tem propulsabant: multiqve ex Simonis parte oppetebant, multi saucii referebantur, qvoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamvis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricaverant, ut ex alto videlicet missilia torqverent, unam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra civitatem inferiorem. Quarta vero turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusqve vesperi, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumqve tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaqve tunc Simon pigrius ad impetus movebatur, cum suorū pleriqve molliscerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

ενεργήσασθαι τ τύχλω, πρὶν αὐτ ἐς τλν ἰταλίαν δι-
αβῆναι, κ παύσα χειμῶν ὥρα τελέσῃ, σφαδά-
ζουσαν ἤδη κατοχέ τ ὀργήν. συνιέντες ὄ τε ἡγεμόνες,
κ οἱ στρατῶ κατ' ἐπιμέλειαν, φανερῶς ἤδη μεταβολλὰ
βουλεύοντο, κ διαγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τῆς
εἰρήνης στρατῶ τετυφῶντες, κ μηδὲ ἀκοῦσαι πολέμου
ἠμέλει ὑποδυόντες, διαχρησιμεύσουσιν οἷς βέλοι τλν
ἡγεμονίαν, κ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων δοσοδοκησουσιν
αὐτοκράτορας. αὐτὶ ὄ διὰ τοσούτων κεχωρηκότες πό-
νων, κ γηρῶντες ὑπὸ τῆς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζον
τλν ἐξουσίαν, κ πῶς τ αἰχιώτερον ἀρχὴν παρ' αὐτοῖς
ἔχοντες. τίνα δικαιοτέραν πρὸς τῆς εἰς αὐτὸς εὐνοίας
ἀποδώσθ' ἀμοιβλν, εἰ τλν πρὸ κατασφέουσι. τοσούτω
εἶναι ἀσφαλεσώτερον ἡγεμονεύειν ἑτέλλιν δικαίτερον,
σῳ κ αὐτὸς τ ἐπῶνον δοσοδεξάντων. ἐγὼ δὴ μικροπό-
νως τ ὑπὸ γερμανίας διενεγκόντα πολέμους, ὧδε τ ἐπὶ-
ξεν καλαγόντων τ τύραννον, ἢ τῆς ὅπλοις ἀγῶνος.
ἐνδεήσθ' ὄ ἐδέν. ἐγὼ τλν σύγκλητον, ἢ τ ῥωμαίων δῆ-
μον ἀνέξεσθ τ ἑτέλλιν λαγνείας, ἀντὶ τ ἀσφαλεσώτου
προφρόσυνης, ὧδε ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθ τύραννον
ἀμείνατον, παῖδα ὄ ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθ πρὸς πάντλν.
μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι, τὰς γνησί-
ας τ βασιλέων ὑπεροχάς. εἴτε οὖν ἐμπειρία χήρως,
πρόσκειται τὸ ἄρχειν, ἀσφαλεσώτου αὐτὸς ἔχειν; εἴτε νεό-
τητος ἀλικῆ πάντων. καρπίσασθ γὰρ τ παρ' ἀμφοῖν ἡλι-
κίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσθ' ὄ ἁ μόνον αὐτὸς, τότε τ
ἰσχυὸ τῆς δοσοδεχθείσης, ἅτε τρία τάγματα, κ πὰς πρό-
σω τ βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ κ συνεργή-
σθ τότε πρὸς ἡμᾶς πάντα, κ τ εὐρώπης ὅλης τ δοσο ἑτέ-
λλιν φθόνων κεχωρέκοσι. κ τὰς δὴ τ ἰταλίους δὲ
συμμάχους, ἀδελφὸν ἀσφαλεσώτου κ παῖδα ἕτερον, ὧν
τ μὲν προθήσοσθ πολλὰς τ ἐν ἀξιώμασι νέων, τ ὄ κ τ
πόλεως φυλακλν πεπιστεῦσθ, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς
ἅπασαν ἡγεμονίας. καθόλου τὰ ἂν βουλεύωσιν αὐ-
τοὶ, πάντα τλν σύγκλητον δοσοδείξειν τ ὑπὸ τ σωτετη-
ρημένων στρατῶν ἀτιμάζομον. τοιαῦτα κ ἀνεροφὰς
οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἐπεὶ τε συναθροισθέντες, κ
προκεχρετήσαντες ἀλλήλως, ἀναγορεύουσιν τ ἀσφαλε-
στάτου αὐτοκράτορα, κ σώζειν τλν κινδυνεύουσαν ἡγεμονί-
αν παρεκάλουν. τοῦ ὄ φρονῆς μὲν λν πάλαι πρὸ τῶν
ἄλλων, ὅτι γε μλν αὐτὸς ἄρχειν προῄρητο, τοῖς μὲν ἔργοις
ἑαυτὸν ἄξιον ἡγεμόνος, προσκείμενον ὄ τ ἐν λαμπρότητι
κινδύνων, τλν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. δεινὰ μέντοι ἐδ' ἐ
μάλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπέκειντο, κ προσχυθέντες οἱ στρα-
τιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βέλοιτο
ζλν ἀξίως. πολλὰ ὄ πρὸς αὐτὸς διαπρεμόμενος ἐξ ὧν
δυνατὸν τλν δοχλν, τελευτῶν ὡς οὐκ ἐπλγεν, ἔκλινε
τοῖς ἐνομάσασι.

A tunam posse nova facere, priusqvam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plusq; jam crescentem iracundiam cohibebat. Rectorem autem cum militibus convenientes, aperte jam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam qvidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe qvæstus imperatores creare. B Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, qvam justiorem, vel qvando referrent erga se benevolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium justius esse principem fieri, qvanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, qvã qui ex Germania venissent: neqve illis, qvi tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populumve Romanum, Vitellii libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen D esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo sive peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: sine adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperii vires, qui tres legiones, regumqve habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partemqve Europæ extra Vitellii timorem constitutam: atqve insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atq; E alium filium: qvorum alteri multos dignitate præditos juvenes sociatum iri sperabant, alteri vero etiam urbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperii principia non parum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, qvem conservatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loqvebantur. deinde se adhortari invicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumqve ut in periculo constitutum imperium conservaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, neqvaqvam vero imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, privatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem G rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi vivere vellet, ut dignus esset. diu tamen reluctatus, qvod renuebat imperium postremo cum his, qui se designaverant minime dissuadere posset accepit.

Κεφ. λζ.

Προτεθυμῶν ὄ αὐτὸν ἤδη μυκιανὸν τε κ τ ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, κ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἀγὰν βοώσης αὐτλν ὅτι πᾶν τ ἀνὴ πάλαι, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ἴσχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τλν αἰγυπτλν οὖσαν, διὰ τλν ὧν σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι καὶ βία καθαιρήσειν ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ ἀνέ-

CAP. XI.

MUtiano autem cæterisqve rectoribus, qui eum ad imperium invitaverant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putavit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperii. propter frumentariam functionem: eaqve si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium dejiciendum sperabat. nec enim perpessu- Ægypti descriptio, & Phari.

turum esse populum fame oppressum. Simul et-
iam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adjungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, adversus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariqve impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet objectam, a meridie vero limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, navibusqve invias Nili fluminis cataractas. itemqve ab Oriente mare rubrum, ad Copton civitatem usqve diffusum. Septentrionale vero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium vero & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, navigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usqve navibus ascenditur. namqve ulterius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace navibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxisqve latentibus a directo cursu deflectitur: & læva quidem pars manu factis brachiis cingitur: a dextera vero Pharus objecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. usque stadia navigantibus igne lucentem, ut quam longissime difficultatem applicandarum navium præcaveant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & adversis obicibus fractum, asperiorē facit meatum, eoqve periculosum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem devehuntur: quã quæ superant ex domesticis & indigenis, in totũ orbem divisa exportantur. Itaqve non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) susceptο munere principatus, operam atqve adjumentum ejus assumeret, Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones ejus sacramento rogavit & populum: utriqve autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperii usus exigeret, adventui quoque principis necessaria jam parabat.

ξειδς πφῆσαι ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τὰ ὅτι τ᾽ ἀλεξανδρίας τὰγμαλα πεσαιτήσαδς βελόμδς. ἐνθυμεῖτο ᾗ χ᾽ πρόβλημα τ᾽ χώραν ἔχειν τ᾽ ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰ κατὰ τὰ γλῶ δυσπρόβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμδς. κ᾽ μὴ ἐπέρχη, πρόβλημα τὰ ἄνυδρα τῆς λιβύης, κ᾽ ᾗ μεσημβρίαν, τὴν διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τὴν συήνην, καὶ τὰς ἀπλήστους δ᾽ πταμὸς καταῤῥάκτας, ἀπὸ ᾗ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχρι κατὰ βόρειον ᾗ τεῖχος αὐτῆ, ἥτις μέχρι συήνης γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. τετείχισται μὲν ἔτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ᾗ πηλούσιον καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων διχιλίων, ἐστὶ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων τριχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ᾗ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ὑπὲρ ἣν αἱ πρῶται πεσωτέρω χωρεῖν εἰς πεφιῤῥηκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπερίστατος ᾗ λιμὴν καυσὶ, καὶ κατ᾽ εἰρωνείαν, ἀλεξανδρείας. στενὸς τε γὰ ἔσπλους, καὶ πέτρας ὑφάλους τὸν ἐπ᾽ ἀὐτὸ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν. ἐν δεξιᾷ ᾗ, ἡ πεσαιτερόκειμένη φάρος νησὶς πέσκειται, πύργον ἀνέχουσα μέγιστον, σκιπερσθέντα τοῖς κατὰ πάλαι χρόνους ὑπὸ τριακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόῤῥωθεν ἐρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν ᾗ κατάπλου. ὡς ταύτην τὴν νησίδα, καταβεβλῆ χειροποίητα τέχνη μέγιστα πεσαιρεσιόμενον ᾗ τοῦτο τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἄπειρος ἐρχομένοις ἐφηνύμενον σκοτεινώτερον τὸ πορον, καὶ σφαλερὰν δόξαι στενῆ τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοῦ λιμένος ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ τριακοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν πάντα λείποντα τῇ χώρα πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγη, καὶ τὰ θειοτεύοντα, τῶν ὑπερχωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μεμέρισται τὴν οἰκουμένην. ἐφιστορῶ ᾗ εἰκότως, τῶν τοιούτη πραγμάτων ἐπιστασιοῦς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἀπιστέλλει δ᾽ οὖν εὐθὺς τῷ διέποντι τὴν αἴγυπτον, καὶ τὴν ἀλεξάνδρειαν τιβερίῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς προαιρέσεως πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ἑτοίμως ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνει. προσαγομένους δὲ τὴν ἀπιστέλλει ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τε τύγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὤρκισεν, ἑκάτεροι ᾗ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν δ᾽ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πιστευθεὶς ἤδη τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχιον ᾗ φήμης ἀγγέλλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀναπλῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζει, εὐαγγέλια ᾗ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτέλει. τὰ ᾗ κ᾽ μυσίαν, καὶ παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὴν ἐπιτελῆ τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἠσπασιωσῶ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ ᾗ ἀναζεύξας ἀπὸ ἡμιολείας εἰς βηρυτὸν παρῆλθε, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς συρίας αὐτῷ, πολλαὶ ᾗ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆλθον, στέφανος παρ᾽ ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητήρια πρόσφορουσαι ψηφίσματα. παρῆλθε ᾗ καὶ μουκιανὸς, ὁ τῆς

CAP. XII.

Vespasianus Josephum captivitate liberat.

OPinione vero citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, ubique fama nunciavit. Et universæ quidem civitates festos dies habebant, nunciiqve lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones vero apud Mœsiam Pannoniamqve degentes, quæ propter Vitellii audaciam paulo ante fuerant concitatæ, jusjurandum Vespasiano majore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reversus, in Berytum venerat, ubi multæ quidem e Syria, multæqve ab aliis provinciis legationes aderant obviam, coronas ei & gratulatoria decreta a singulis civitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam provinciæ Mutianus,

ὁ τῆς ἐπαρχείας ἡγεμών, τὸ πεσθυμεῖν τ δήμων, & τὰς κ̃ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

populorum alacritatem, juratoqve per ipsum principem sacramenta renuncians. Ubiqve autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebusqve ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non sine Dei providentia sumpsisset imperium: sed justa qvædam fati ratio, ad ejus potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Josephi dicta, quibus eum Nerone vivo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: advocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primum quam strenuus fuisset Josephus, quantumqve Jotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes ejus, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem divinas fuisse, & rerum exitus probavisset. Tumq; inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset imperium, vocisque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captivi loco haberetur, fortunamqve sustineret adversam: vocatumqve ad se Josephũ solvi jubet. Hoc autem facto, alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus vero, qui cum patre aderat, justum est, inquit, pater, una cum ferro etiam probro Josephũ solvi. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissolverimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui non recte fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interveniens securi catenas abrupit. Josephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris jam dignus cui credendum esset habebatur.

Κεφ. λη.

Προχωρούσης ἤ παντα χῆ κῶ νῶν τ τύχης, ἡ τ πεπραγμάτων συνευδοκούσων ἐκ πολλοῦ μέρους, ἤδη πεφύκατο τῇ διανοίᾳ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀγόμενος, ὡς ὑ δίκα δαιμονίᾳ προνοίας ἄψαυτος ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὴν ἡμαρμένην θεὸς ἀγὴ τὸ κράτος τ ὅλων ἐπ' αὐτ. ἀνεμιμνήσκετ ἤδη τε τὰ ἄλλα σημεῖα. πολλὰ ἤ αὐτῷ χρόνῳ παντα χῆ, προφαίνοντα τὴν τε ἡγεμονίαν ἡ τὰς ὑ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτ ἔτι ζῶντ νέρωνος αὐτοκράτορα προσεῖπεν ἐμαρτύρησεν. ἐξεπίστωτο ἤ τ ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, ἡ προσκαλεσάμενος μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἡ φίλων, πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ δραστήριον ἐκπυνθάνετο, ἡ ὅπως τὰς ἰωτα πάνης διὰ αὐτὸν ἐκαμόν ἐπόνησε πολιορκίας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑποπτεύει τὸ πολέμου δέος, ὑποδεεστέρᾳ ἤ ὑπὸ χρόνου ἡ τ πεπραγμάτων θείας. αἰσχρὸν εἶναι ἔφη τ προμαντευσάμενον μοι τὴν ἀρχὴν, ἡ διάκονον τ ὑ θεοῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου ἔχειν, ἢ δεσμώτου τύχῃ ὑποφέρειν.

Καὶ καλέσας τ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν γὰρ ἡγεμόσιν ὁ τ ὑὸς τ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ ἡ τοῦτ ἀνταπόδοσιν ἐλπίζειν παρέσεσθαι τοῦ πατρὸς ἔφη δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, σοὶ ἰώσηπον ἐ τὸ ἔνδεσμον ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. φησὶν ἤ ὁμοίως τῷ μὴ δεῖσθαι τ ἀρχῆς, ἂν αὐτὸς μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. ἔστι γὰρ ὅπερ τ μὴ δεόντως δεθέντων πάσχειν εἰώθασιν, ἂν τις παρελθὼν τὴν πλεκτὴν διέκοψε τ ἕλυσιν. ὁ ἤ ἰώσηπος πληρώσειν τ προειρημένων χάριτας τ ὀπτίμιον, ἤδη ἐ σοὶ τ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

Κεφ. μα.

Ὀ δὲ πατὴρ ὁ τ πρεσβείας χρηματίσας, ἐ καταστὰς μὲν ἐκάστης τὰς ἀρχὰς δικαίως ἐ ἀξ τ ἀξίων, εἰς ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. ἐ βουλόμενος τῇ χρὴ τρέπεσθαι, πρωτογενὴς τ εἰς πλεῖστα ὁρμὴς, τὰ κῆ τ ῥωμῶν ἐκρῖναι, τ μὲν βέβαιον οὐδὲν ὁρῶν, τὰ ἤ τοῦ εἰτελλίου παρατόμημα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ ἰταλίαν, ὡς ἄγοντα τὸ ἐ πεζὸν συχνὸν δυνάμιν. ὁ ἤ ἀλλ' τ ἐ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πλοῦν, πρὸς τὴν τραλιανὴν ἦγε ἀλλὰ καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφ. μα.

Ἐν ἤ τούτῳ ἐ ἀντώνιος πρίμος, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον σύστημα τ κ̃ μυσίων, τυχὸν δὲ ἡγεμονικῶν αὐτόθι, εἰτελλίῳ ὡς ἀγαπώμενος ἐπέσπετο. εἰτέλλιος δὲ αὐτὸ συναιτιώμενος μὴ πολλῆς δυνάμεως καὶ κίνησιν ἐκπέμπειν, μέγα ἡγεῖτο τὴν ἀνδρὶ, ἀλλ' τ ἐπ' ὀθωνι νίκην. ὁ δὲ ὀπὸ τ ῥωμῆς ἐλαύνειν ἀλλ' ταχὺς ἐκρέμωτο τ γαλατίας τ ἀντωνίου καταλαμβάνειν. μεθόδος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τ ἰταλίας. καλυδὼν δὲ ἐστι τοῦ τοῦ τ πολεμίων, καὶ τὴν εὐπλοΐαν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐᾷ, σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, πρόσταξιν ἐκέλευεν. συναγαγὼν δὲ τοὺς ἀπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐπῆγε, μεταβαίνειν πρὸς τὸν ἀντώνιον, παρεῶν μὲν τὸ εἰτελλίου πράγματα, τὴν συναστασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ὧ μὲν ἐναγὴς λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ἔνοχα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον πολλαχόθεν, τὴν ἀναγκαίαν παῖδαν χάριν, ἡ μέλλοντας ἡδέως τοῖς ὅπλοις,

CAP. XIII.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, justeq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quonam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res a Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditũq; copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus navigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat provinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obviam ei mittit. Is autem Roma profectus, quam primum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ civitas est: ibiqve conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Convocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium, svadebat: Vitellii quidé rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperii tantũ, alterum virtutẽ habere cõmemorans: ipsis quoqve melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumqve se multitudine superatum iri sciant,

De Vitellii morte & moribus.

voluntate periculum prævenire. Nam Veſpaſianum quidem idoneum eſſe etiam ſine ipſis ad reliqva vindicanda: Vitellium vero ne cum ipſis quidem præſentia poſſe ſervare. Multa locutus in hunc modum quod voluit perſvaſit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites pœnitudo ſimul ac metus ejus, ſi viciſſet, a quo miſſi fuerant, occupavit, eductisq; gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciſſentqve niſi his advoluti tribuni ſupplicaſſent. quamobrem cæde quidem ſe abſtinuerunt, vinctum autem quaſi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo ſuos movet, eosqve cum armis in defectores ducit. illi autem inſtructi ad prælium, pauliſper quidem reſtiterunt. mox autem loco pulſi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus curſus eorum prævertit: & ante civitatem circumcluſam pleramqve multitudinem peremit. aggreſſus autem reliquos, oppidum militibus prædari permiſit. in quo multi quidem hoſpites mercatores, multi vero indigenæ periere, totusqve Vitellii exercitus, virorum XXX. millia & ducenti. quin & Antonius eorũ quos de Mœſia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. ſolutum autem vinculis Cæcinnam, rerum geſtarum nuncium ad Veſpaſianum mittit. qui ad eum intromiſſus & collaudatus eſt, & proditoris dedecus inſperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognovit, fiducia recreatus eſt: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce vero facta multi nobilium ſociati ſunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium ſanguinem pro ingenita crudelitate ſitiens, immittit Capitolio quam ſecum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemqve ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admiſſa ſunt: poſtremo autem Germani, quod multitudine ſuperabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris inſignibus, divina quadam ratione ſalvus evaſit: reliqva vero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendũt. Tumqve poſtero die cum exercitu venit Antonius, eumqve Vitellii milites excipiunt: & trifario commiſſo intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut aſſolet in extremis longiore luxu prodigæ menſæ refertus, tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehoneſtatus, in media urbe jugulatur, octo menſes ac dies quinque potitus imperio: quem ſi vivere diutius contigiſſet ut opinor, ejus luxuriæ minime ſufficere potuiſſet imperium. aliorum vero mortuorum ſupra L. millia numerata ſunt. Hæc quidem geſta ſunt die tertio menſis Dec. Poſtero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militib. a cæde repreſſis (adhuc n. hoſpitia perſcrutando, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo ſenſerãt,

τ γνώμης τ κίνδυνον φθάσαι. ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προθήσεσθαι τὰ λοιπά, αὐτὸν δὲ μὴ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τ αὐτόμολον αὐτὸ μεθ' ἁρπαγῆς. τ δ' αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος ἅμα πεμφθέντων οἱ κρατοῦντα ἥκειν σὺν ὅπλοις, τ κομίσαι ὕστερον ἀνελεῖν. καὶ ἐπεχείρουν τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπεσόντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δ' κτείνειν μὲν ἀπέχονται, δήσαντες δ' τ προδότην, οἷοι τὸ ἦσαν πέμπειν ἔτοιμοι, πρὸς ἀκόντων ὁ πέμπων, αὐτίκα τοὺς φέροντας αἰσθόμενοι, καὶ μὴ τ ὕστερον ἤδη δεῖν τοὺς δεσμώτας. οἱ δὲ στρατιῶται προὐχώρουν ἐλάσσονες μὲν ἀπέχοντες, αὐθις δ' τραπέντες, ἐφέροντο εἰς τ πρέμνα. ἐς τοὺς ἵππους ἀναλαβὼν πέμπων, ὑποστρέψαι δ' τοὺς ἱππέας αὖτ, ἐς τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλοῦσι μέν, περὶ δ' πόλεως ἀμφίβολοι, ταῖς δ' λοιπῶν συνέχεσθαι διαπρέπουσι τὸ ἄφυκτον τοῖς φεύγειν, ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τ ξένων ἐμπορεῖ, πολλὰ δ' τ ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δ' ἐπίπλους στρατιὰ μυριάδες τρεῖς ἀνδρῶν ἐς διακοσίους. τ δ' δοτὸ τ μυστικῶν ἀντωνίου πυρανιχλίας δεσμοῦ πλῆθος, ἐς πενταετίας λύσας δ' τ κομίσαντα, πέμπει πρὸς ἑαυτὸν αὐτὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὡς ἦλθεν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τε τ προδοσίας ἐπῄνει, τῆς περὶ ἐλπίδα πρᾶξιν ἐπικαλύψαν.

Κεφ. μς.

Ἀνεῖρεν δ' ἤδη, καὶ κ' τρώμενον αὐβῖνον, μὴ τὸ πρῶτον αὐτωνίου ὢν ἀπαγγέλλετο, καὶ συναθροίσας τ νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τὸ πραιτώριον. μεθ' ἡμέραν δ' αὖθις πολλοὶ τ ὀπαδῶν προσεγλίσθησαν, καὶ δορυφόροι δ' ἀδελφῆς πρὸς μείζω μοῖραν τ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων, εἰσπλέων δ' πρῶτα μὲν ἐλάττων φρουρὶς ἦν, τάχιστ δ' ὅλη τὸν σωματοφυλάκων τῷ σεβίνῳ, ἐ ἄλλοι τῶν ἀμφὶ αὐτὸν ἐμάχοντο, δηλῶν αἵματος ὑβρεῖς, δ' στρατιῶται τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίεσι τῷ καπιτωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἔκ τε τούτων, καὶ τ ὅπλων δ' ἱερὰ μαχομένων ἐτρλμήθη. πλῆθ δ' τῷ πλήθει πρόσωπα εἰ λοιπὸ τ γερμανίας, ἐκράτησαν δ' λόφῳ. ἐ δομετιανὸς δ' ἐν πολλοῖς τ ἐντὸς ἐφωρμένων, δαιμονιώτερον ἄλλων, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθ ἅπαν κατέκοπη. ἐ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὅπλ ἱερῶν, ἀνεῖρεν. διαρπάσαντες τὰ ἱερὰ πρῶτα τὰ ἀναθήματα, τ ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μιᾶ ἡμέραν, εἰστλαύνει μὲν αὐτῶν μὴ τῆς δυνάμεως, ὑπολειπόντων δὲ οἱ ὅπλα, καὶ τειχὴ καὶ πύλαι συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δ' μέχρι σὺν ἐ βασιλέως ἱππλος, καὶ δασυλλέστερον ὡς ἐκ ἐχάτης τῆς ἀσώτου τραπέζης κεκορεσμένος. συρὸς δ' ἅμα ἐ πολλοὺς, καὶ παντοδαπῶς αἰκίσας ἐξυβρισθέντας, ὅπλ μέσης τῆς ῥώμης δεσμοφορήσαντα, μιλίους ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἐ ἡμέρας πέντε· ὧν οὐ σωθὲν πλέον ζῶντα ἔτη, ὅπλιτῶν αὐτὸ τῇ λαγνείᾳ τ ἡδεμονίαν ἔχων. τ δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδας ἠριθμήσαντο. ταῦτα δ' τρίτῃ μηνὸς ἀπελαύνει πόρρω. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς ὑπὸ σπουδῆς τ στρατιᾶς, ἐ τὸν σὺν αὐτῷ πᾶσαν δ' κίνησιν (ἐπεὶ δ' ἐξερευνῶσθαι δοκεῖ τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τ ὑπὸ πλείστων στρατιωτῶν, πολλοὺς δ' τ δημοσίων, ὡς ἕκαστον αἰτίαν,

φθο-

voluntate periculum prævenire. Nam Veſpaſianum quidem idoneum eſſe etiam ſine ipſis ad reliqva vindicanda: Vitellium vero ne cum ipſis quidem præſentia poſſe ſervare. Multa locutus in hunc modum quod voluit perſvaſit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites pœnitudo ſimul ac metus ejus, ſi viciſſet, a quo miſſi fuerant, occupavit, eductisq; gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciſſentqve niſi his advoluti tribuni ſupplicaſſent. quamobrem cæde quidem ſe abſtinuerunt, vinctum autem quaſi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo ſuos movet, eosqve cum armis in defectores ducit. illi autem inſtructi ad prælium, pauliſper quidem reſtiterunt. mox autem loco pulſi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus curſus eorum prævertit: & ante civitatem circumcluſam pleramqve multitudinem peremit. aggreſſus autem reliquos, oppidum militibus prædari permiſit. in quo multi quidem hoſpites mercatores, multi vero indigenæ periere, totusqve Vitellii exercitus, virorum XXX. millia & ducenti. quin & Antonius eorũ quos de Mœſia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. ſolutum autem vinculis Cæcinnam, rerum geſtarum nuncium ad Veſpaſianum mittit. qui ad eum intromiſſus & collaudatus eſt, & proditoris dedecus inſperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognovit, fiducia recreatus eſt: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce vero facta multi nobilium ſociati ſunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium ſanguinem pro ingenita crudelitate ſitiens, immittit Capitolio quam ſecum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemqve ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admiſſa ſunt: poſtremo autem Germani, quod multitudine ſuperabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris inſignibus, divina quadam ratione ſalvus evaſit: reliqva vero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendũt. Tumqve poſtero die cum exercitu venit Antonius, eumqve Vitellii milites excipiunt: & trifario commiſſo intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut aſſolet in extremis longiore luxu prodigæ menſæ refertus, tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehoneſtatus, in media urbe jugulatur, octo menſes ac dies quinque potitus imperio: quem ſi vivere diutius contigiſſet ut opinor, ejus luxuriæ minime ſufficere potuiſſet imperium. aliorum vero mortuorum ſupra L. millia numerata ſunt. Hæc quidem geſta ſunt die tertio menſis Dec. Poſtero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militib. a cæde repreſſis (adhuc n. hoſpitia perſcrutando, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo ſenſerãt,

φθο-

φθάνοντες τῇ ὑμῶν τὴν δικαίαν ἀφαιρῶσιν) Ἐς τοσαῦτα γὰρ τὸν Δομετιανὸν, σωίσησι τῷ πλήθει μέγιστ' ἂν πτῶσις ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὴ μόνον ἀπηλλαγμένος ἤδη τὸν φόβον, αὐτοκράτορα ἐκόσμησεν τὸν Φήμιον, ἐς ἅμα τῷ τε τότε βεβαίωσιν εὔφρανε, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν κατάλυσιν. εἰς ὃν τὸν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ ἐκόσμησεν, τὰ δοθέντα τὸν ῥώμης ἐυαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις, ἐκ πάσης τὸν ἰδίως εἶκεν μένης συνηδόμενοι. μεγίστη τε ἔσται μὴ τῷ ῥώμῃ ἡ πόλις, συνεπίεσα δὲ πλήθει ἠλέγχετο. κενεμένης δὴ ἤδη τὸν ἀρχῆς ἀπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τὰ πραγμάτων, ἐκόσμησεν δὴ τὰ λείψανα τὸν ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπιστρέφειν. αὐτὸς μὲν τοι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος δὲ χειμῶνος ἀναγκαῖος, καὶ παχέος, τὰ κατ' τὴν Ἀλεξάνδρειαν διῴκησ. τὸν δ' υἱὸν τὸν μὲν τὸν ἐπικρίτων δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ παρελθὼν πέρῃ μέγιστ' νικοπόλεως, ἔνθεν δὲ αὖτη διέχει τὸν Ἀλεξανδρείας σταδίους κατὰπλῆσας τὴν ὑπόσους τὴν τραπὰν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ Ἀλὰ δὲ νήλε κατ' τὸ μυδήσιον νόμον, μέγιστ' πόλεως θμύεως. ἐκεῖθεν δὲ ἀποβὰς, ὁδεύει κατ' πολίχνιόν τινα πάνυ σμίλιζε). δεύτερον αὖτω σταθμὸς ἡράκλεον πόλις, καὶ τρίτον πηλούσιον γένε). δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐπιτυθὰ τὸν τραπὰν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τὸν πηλουσίν, καὶ παρελθὼν σταθμὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἐρήμου, πρὸς τῷ τὸν κασίῳ διὸς ἱερὸν τραπεδεύεται, τῇ δ' ὑστεραίᾳ κατ' τὸν ἐσπάνιον. ἔστ. ὁ σταθμὸς ἐν ἀνύδρῳ. ἐπιοῦσιν δὲ ὕδασιν οἱ ὀπιχώριοι χρῶν). μὴ πεῖσαι, πρὸς ξενοχορέους ἀναπαύσε), καὶ κεῖθεν εἰς ῥαφίαν παρελθὼν σταθμὸν τὸ πρῶτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συνεχὴς ἀρχῇ, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ τὸ τε) τραπεσθεν, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, κἀκ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia prævenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris adventum. populus autem jam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum, & Vitellium esse dejectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV.

B Cum autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq; maxima post Romam civitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem jam totius orbis Imperio, rebusqve pop. Rom. præter spem conservatis, Vespasianus in Judææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud C Alexandriam mature componere proponebat. filium vero Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria civitate XX. stadiorum intervallo distantem, inde militem longis navibus imponit: Niloqve flumine post Mendesium tractum, Thmuin usq; vehitur. hinc autem egressus in terram apud D Tanin civitatem divertit. unde secunda ei mansio fuit civitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusii fines transii: unamqve mansionem profectus per solitudines, ad Casii Jovis templum castra posuit. posteroqve die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam advectitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requievit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ civitas. Gaza vero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Jamniam, deinde Joppen, & ex Joppe Cæsaream pervenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus mittitur contra Judæos a patre.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER SEXTUS.

(Secundum Rufini diſtinctionem.)

CAP. I. Κεφ. α.

De triplici ſeditione apud Hieroſolymam.

TITUS quidem ad eum modum quem prædiximus, emenſa ultra Ægyptum ad Syriam usque ſolitudine, Cæſaream venerat. ibi enim exercitum decreverat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiſerat, diſponente, contigit etiam ſeditionem, quæ apud Hieroſolymam erat, auctã trifariam dividi, & aliam partem in aliam verti, quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; juſtitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidii civitatis, unde cœperit, & per quos creverit, diligenter ſuperius declaratum eſt. hanc autem non erraverit quisquam, dicens ſeditionem in ſeditione eſſe factam ac veluti rabida fera, externorum penuria, in ſua viſcera ſævire ſolet: ſic Eleazarus Simonis filius, qui& ab initio Zelotas in templum a populo ſeparaverat, velut indignari ſimulans ob ea, quæ in dies ſingulos Joannes auderet, cum ne ipſe quidem a cædibus quieſceret: re autem vera ſeſe poſteriori tyranno ſubjectum eſſe minime ferens, ſummæ rei deſiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: aſcitis etiam Juda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentiſſimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum ſingulos Zelotæ non exigui ſequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, ſuper ejus portas in ſacris foribus arma ponunt. & abundare quidem ſe ſuis neceſſariis confidebant. ſacrarum enim rerum copia ſuppetebat, nihil impium exiſtimantibus: paucitati vero ſuorum timentes, pleriqve in locis ſuis otioſi manebant. Joannes autem quanto ſuperior erat virorum multitudine, tanto loco ſuperabatur: hoſtesqve habens a vertice, neqve ſine metu conabatur incurſus, & præ iracundia ceſſare non poterat. Plus autem mali perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamẽ non remittebat. crebri n. fiebant impetus, & miſſilium jactus, totumq; polluebatur cædibus templũ. Filius autem Gioræ Simon, qvẽ rebus deſperatis

MEN πῶς ὁ τῶν Ἰουδαίων πόλεμος ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρεῖ, πάντα διεξιὼν ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὰς δυνάμεις. ἔτι δ' αὐτὸν ἔτι τὸν Ἀλεξάνδρειαν συνεκάθηντο τοῦ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν τὸν αὐτῷ ἐγκεχειρισμένου τοῦ θεοῦ, συνέβη δὲ τὴν τῶν ἱεροσολύμων στάσιν ἀνακινεῖσθαι τριμερῆ γενέσθαι, καὶ καθ' αὑτὴν ἑκάτερον διαιρεθῆναι μέρος, ὅπερ ἂν τις εἰς τὰ κακῶν ἀριστον εἶναι δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ τῶν δήμων ζηλωτῶν ἀπόστασις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλλήλους τῇ πόλει, τοῦτο δηλοῖ μὴ ἀκριβῶς, ὅλην τὴν ἔφυ, δεσποτῶν ὂν κακὸν ἀνηυρῆσθαι. πεύτιν ὃ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, πάσῃ στάσιν ἐγγυεῖσθαι. καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, ἐνδεᾶ τὲ ἔξωθεν ὄντι τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἔτως ἐλεάζαρος ὁ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τοὺς ἀπ' ὠτῶν τοὺς δήμους τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν ἐις τὸ τοῦ μὴ θρόνου, ὡς ἀναγκαῖον δὴθεν ὄντος τῆς ὁσημέραι τοῦ ἰωάννου τὰ μείζω θρόνους, ἐ γὰρ ἀνεπαύετο φονεύων ἕτερος, τὸ δ' ἀληθὲς, αὐτὸς μείζονι τυράννῳ μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τοῦ ὅλων καὶ δυνάστου ἐπιθυμία ἐλέσθαι, τοῦ ζηλωτῶν ἰσόθεον τὸ χελκία καὶ σίμωνα τὸ ἐζρώνος τοῦ δυνατῶν, ἐκεῖσε εἰς ἐξουσίας ἐκ χωρεῖ παρὸν ἄσημον. καὶ ἔκαιον ὃ οὐκ ὀλίγοι τοῦ ζηλωτῶν ἠναλοῦντο, καὶ καταλαβόμενοι τὸ ἐνδότερον τοῦ νεὼ σφέτερον ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας, ἐπὶ τοῦ ἀγίων μετώπων πίπτοντας τοὺς ὅπλα. τηλήρεις μὲν οὖν ἐπιτηδείων ἦσαν ἐφάρμην. ἐκ δὲ ἀφθονία τοῦ ἱερῶν ἐνῆσαν πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμένοις. ὀλιγωτὴν ὃ τῇ κοσμᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθιζόμενοι τε πολλὰ καὶ χώρην ἔλαβον, ὁ ὃ ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλάττω τοῦ τόπῳ, καὶ καὶ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ἔτ' ἀδεῶς ἐποιεῖτο τὰς ἐπιδρομὰς, ἔτι δ' ὀργὴν ἠρέμει. κακοῦμενος ὃ πλέον ἤπερ διαπαθὴς τοὺς σφετὲ ἐλεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει. συνεχῶς ὃ ἐκδρομαῖς, καὶ ἀλλήλων κρατῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν. ὁ ὃ γιώρα σίμων, ὃν ἐν τοῦ ἀμηχανίας ἐπίκλη-

autem mali perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamẽ non remittebat. crebri n. fiebant impetus, & miſſilium jactus, totumq; polluebatur cædibus templũ. Filius autem Gioræ Simon, qvẽ rebus deſperatis

προκληθὲν αὐτὸς τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος προσηγάγετο, τοῦ τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὸ κάτω πολὺ μέρος, ἐῤῥωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν ἰωάννην ἐβάλλετο, ὡς ἂν καὶ ὑπερθεν πολεμουμένοις. ἐπὶ μὲν γὰρ χεῖρα προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ εἰώθει τοῖς ἄνωθεν. ἐπὶ δὲ τὸν ἰωάννην ἀνέχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε, καὶ βλάπτειν εὐκόλως. ἐπὶ καθόσον ἡ βία τὸ ἀμφὶ τὸν ἐλεάζαρον ὢν ταπεινότερον, τοσοῦτον ἐπολεμεῖτο ὑπὸ ὑψηλοῦ δὲ σίμωνος. παρὸ ἐπὶ χεῖρα μὲν τοὺς κάτωθεν προσβολὰς εὐμαρῶς ἔῤῥηγε. τοὺς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ δὲ ἱεροῦ καταιωνιζόντας, ἀνέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτοῖς, καὶ καταπέλται παρῆσαν σὺν ὀλίγοις, καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυσμένοις, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας ἐνεφύρασαν, μετὰ ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προδιερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, οἱ καὶ πρὸς τὰς εἰσόδους δυσωπήσαντες αὐτῶν τὸ ἀμότητα, ἔῤῥηγνάλωμα τὸ σφαγῆς ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι μὲν βωμοῦ, καὶ μέχρι νεὼ διὰ τὸ βίαν ὑποφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀπεσφαττοντο ἀπὸ γῆς περάτων, πρὸ τὸ δίκαιον καὶ [illegible]ον ἀνθρώπους χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖς. ἐπὶ τὸ ἕλληνι πᾶσι ἐπὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέπασσον ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς γὰρ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βεβηλοι συνεφύροντο, ἐπὶ παντοδαπῶν αἷμα πλωμάτων ἐν τοῖς θείοις πρεσβόλοις ἐλυμαίνετο.

Κεφ. β.

Τί πηλικῆτον ὦ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας ὑπὸ ῥωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσῃ πρὸς καθαίροντες εἰσῆλθον; ἦ σὲ μὲν γὰρ ἔτε ἦς ἐπὶ χώρᾳ, ἔτε μένειν ἐδύνασο, ταφὴ οἰκείων γιγομένη σωμάτων, καὶ πολέμιε ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυάνδριον. δύναιο δ' ἂν γενέσθαι πάλιν ἀμείνων, ἔχε ποτὲ τὸ προφήσαντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ ἐπὶ τὰ πρὸς τὸ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς ἐ καταλοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίκαιμι δ' τὰ ἑξῆς ἔχειν τῆς ἱστορίας.

Κεφ. γ.

Τριχῆ τῶν ἀπολλύντων τὸ πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν περὶ τὸν ἐλεάζαρον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διεφύλασσοντες, καὶ δὲ ἰωάννην τὸν μέθῳ ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τὰς δημότας, ἠγείροντο καὶ δὲ σίμωνα. ἐπὶ δὲ κἀκείνῳ τροφὴ καὶ τὰ ἱερεῖα τῶν ἱερείων ἡ πόλις. ἔποτε μὲν ἐν ἀμφοτέροις ἐπιχθροῖς, τοὺς συνόντας ὁ ἰωάννης ἀντέτρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν τειχῶν βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ δὲ ἱεροῦ καταιωνιζόντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλοιδορωθείη ποτὲ τῶν καθυπερθεν ἐπικειμένων, διανέπαυε δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος, ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸ σίμωνα μετὰ πολλόνων ἐπεξέτρεχεν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον τρέψαιτο τὸ πόλεως ὑπεμπίπτα τοὺς οἰκίας σὺν μεσαῖς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὖ τὸ πάλιν ὑποχωρῆσαι ἐπὶ ὀπίσω ὁ σίμων ἐπέταττεν, ὥσπερ ἐπίτηδες ῥωμαίοις διαφθείροντες, ἃ παρεσκεύασατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεόρατα τὸ αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γὰρ τὰ μὲν πρὸ τὸ ἱερὸν πᾶσα συμφλεγῆναι, καὶ μεσοτείχιον ἐρημίας γενέσθαι καὶ ῥωμαίοις τὸ πόλιν καταλαβεῖν ἐπὶ πλὴν ὀλίγα πάντα τὸ σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐκ ἐπ' ὀλίγα διηρκεσεν ἐπὶ πολιορκουμένοις λιμῷ δὲν ἐάλωσαν

A invitatum, ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem civitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius jam Joannem ejusqve socios adoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subjectus autem illorū manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Joannem eveniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat. B Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper vero ex fano jaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes ulciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen C eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcisiva seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram usque templumq; pervenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramqve universis Græcis & Barbaris adorandam, suo sangvine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perqve atria divina, stagnū fecerat diversorum cadaverum sangvis. Quid tantum passa es, ô miserrima civitas a Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Jam enim Dei locus non eras, neque D manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum civili bello tumulum constitueras: poteris autem denuo fieri, poteris, si unquam vastatorem tui Deum placaveris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo divisis trifariam E insidiatoribus Eleazarus quidem ejusque socii, qui sacras primitias conservabant, in Joannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent, plebē diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diversæ partis seditiosos adjumento esset civitas. Si qvando igitur ex utraqve parte appetebatur Joannes, obvertebat socios suos: & de civitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo vero jaculantes, F machinis ulciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem ejusq; socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in civitate populisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniumqve utensilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consulto pro Romanis omnia corrumperent, qvę ad obsidionē civitatis erant præparata, suarumq; virium nervos G abscinderent. Deniqve contigit una exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atqve aream pugnæ fieri civitatem; concremari autem paulo minus omne frumentum,

qvod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qva minime qviviss sent, nisi eam sibimet comparavissent. Undiqve autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus civitatem medius populus velut aliqvod magnum corpus lacerabatur. Senes vero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, qvo domesticis malis liberarentur, expetebant. Gravis autem metus ac terror fœdissimus occupaverat: & neqve consilii capiendi tempus erat, ut voluntatem mutarent, neqve pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunqve Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, qvasi communes hostes interficiebant: solumqve in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium quæstus. Et assiduas qvidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat ululatus: atqve obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neqve jam, aut reverentia vivis apud domesticos erat, neqve mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Qvorum amborum hæc causa erat, qvod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At vero seditiosi congesta in tumulum cadavera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæviebant: semperq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo ut etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Joannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset, idq; XX. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore devexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interventu autem belli opere interrupto, Joannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificavit: & adversus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalem admotas, qua solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinqvo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactũ iri speravit hostem. Deus vero laborem ejus inutilem demonstravit, & priusqvam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postqvam partem ad se collegit exercitus, aliis vero ut ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, qvæ pridem sub ejus patre Judæam vastaverant, & duodecima, quæ olim cum Cestio male pugnaverat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunctamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem qvintam legionem jussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam vero ascendere per Hierichunta. Ipse qvidem cum cæteris egressus est, qvas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν λεώ, εἰ μὴ ἕτεροι ἑαυτοὺς παρεσκεύασαν.

ΚΕΦ. δ.

ΠΑντοχόθεν δὴ τ πόλεως πολεμουμένης ἀπὸ τ ἐπιτειχίων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διασπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ἀπὸ ἀμηχανίας τ ἔσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίους, καὶ τ ἔξω θεν πόλεμον, ἐφ' ἑλκθερίᾳ τ ἔσω κακῶν ἐκαραδόκουν. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ δέος λεὼ τὸς γηγενεῖς, καὶ ἔτι βουλῆς κρείττονος εἰς μεταβολὴν, ἔτι συμβάσεως ἐλπὶς, ἔτι φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουροῦντο γὰρ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ ζητάζοντες ἀρχιλῃσταὶ, τὰς εἰρηνικὰ ῥωμαίους φρονοῦντας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ἑτοίμους, ὡς κοινὺς πολεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὠμότατον τὸ φρονεῖν τὰς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τ ἀμφὶ μαχομένων, ἀλλήλοις λεὼ κραυγὴ, μετ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τ πενθούντων ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπλήθυον αἱ συμφοραὶ πρόσφορον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐκώλυεν ἡ καταπλῆξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ, τὰ μὲν πρῶτα τῇ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ ἔτι πρὸς τὰς ζωὰς λεὼ αἰδὼς ἔτι τις προσῆκεν, ἔτι πρόνοια τ ἀπολωλότων ταφῆς. ἄμφω δ' ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστου. παρείθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προθυμίας οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. παῖοντες δὴ τὺς νεκρὺς ἐπ' ἀλλήλοις σπαραττόμενοι, οἱ στασιασταὶ σωρεύοντες, καὶ τ ἀπόνοιαν ἀπὸ τ σωμάτων αὐξῶντες, ἦσαν ἀγριώτεροι. προσεξοδεύσκοντες δὲ ἀεί τι καθ' αὑτὸ ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ἀδεμίαν ἔτι αἰτίαν εἶδεν, ἔτε ὠμότητος παρέλιπον.

ΚΕΦ. ε.

ΑΜέλει ἰωάννης τῷ ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμισηρίων καταστολὴν ὀργάνων ἀπεργήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὑποστηρίξαντας τ ναὸν ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὸ πρόσθεν ὑψῶσαι, κατέγνω μὲν ὑπὸ δ λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τῶν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ξύλα θεᾶς ἄξια τῷ τε εὐθυπρεπῆ καὶ τὸ μεγέθους. μεσολαβήσαντος δὲ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τεμὼν αὐτὰ, πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος εὑρὼν, πρὸς τὰς ὑπὸ δ καθυπερθεν ἱερᾶ μαχομένους, ἵστησί τε προσαγωγὰς κατὰ πᾶν δ τειχέων, τ πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἄνωκρους, ἢ περ καὶ μόνη δυνατὸν λεὼ, τ ἄλλων μεσῶν βαθμοῖς πρόσθεν διῃρημένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς καθεσκευασθεῖσιν ἐξ ἀσφαλείας ὀργάνοις, κατεῖδεν ἤλπισε τ ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ὑπερβῆναι τινὰ τ πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

ΚΕΦ. ς.

ΟΓὰρ δὴ τίτος ἐπιδὼν τὰ μὲν συμπαγέντ δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὑπὲρ ἱεροδουλίαν συναιρομένων ἐπεσταλκεν, ἐξήλαυνε τῆς καρατερίας. λεὼ δὲ τῆλε μὲν τὸ πρότερον αὐτὸ τοῦ πατρὸς συνοδηγήσαντα, τὴν ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνὼ κεῖνο πλῆσαι δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὑπόμνημον δι' ἀνδρείαν ὑπῆρχον, τότε κατὰ τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἀμυναν ἦν προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον διὰ ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸ συναντᾶν, καὶ διὰ ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αὐτὸς τῶν βασιλέων συμμαχίαν πᾶσαν

σπόσιον πολίτας, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς συρίας βοηθοὶ A plura quam dudum, multiqve Syri auxiliares co-
συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ ἓξ τακτάρων ταγμάτων, mitabantur. Suppletum est autem quatuor legi-
ὅσον ἐπὶ τοσούτοις ἀπὸ λέξας, μᾶλλον δὲ σωέπεμψεν εἰς onum quantum Vespasianus selectum cum Mu-
ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπιλθόντων μετὰ τίτου. δισχίλιοι μὲν δὴ tiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito ac-
αὐτοῖς τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, cesserant. duo namqve millia de Alexandrino
τρισχίλιοι δὲ σωέπεσθαι τῶν ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φί- exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate eum
λων δὲ δοκιμώτατον εὐνοιάν τε καὶ σώφρονα, πάππον sequebantur, & amicorum spectatissimus bene-
ἀλέξανδρον πρότερον μὲν αὐτὸς τέλει αἰγύπτου διέπων, volentia simulqve prudentia, Tiberius Alexan-
τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἄρχων, κριθεὶς ἄξιος ἐξ ὧν B der, qui antea quidem Ægyptum administrave-
ἐδεξιώσατο πρῶτον ἐγερομένου ἄρτι τοῦ ἡγεμονίου, δι' rat, tunc autem dignus qui exercitum regeret,
μὲν πίστιν λαμπρὰν ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ συνάψας, συμ- propterea judicatus, quod primus incipienti fuit
βουλὰς δὲ μετὰ τοῦ πολέμου χρείας, ἡλικίαν τε πρεσ- hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ
βύτερον, καὶ κατ' ἐμπειρίαν ἔτι πλέον. πρόνοιαν δὲ εἰς τοῦ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus
πολεμίου τότου, πρῶτον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμ- bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.
μαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς σκευῶν, ἔπειτα CAP. II.
τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὁπλίτας
αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους PRogredienti vero in hostilem terram Ti- Titus ex-
ἔχων· κατόπιν αὐτοῦ δὲ τάγματος ἱππικόν. ἔπειτα δὲ C tum, antecedebant regia omniaqve auxilia, plorator Hi-
μετὰ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' σκηνοις, μετ' ἐπιλέ- post eos viarum stratores, castrorumqve metato- erosolymæ
κτων χιλιάρχοι, καὶ στρατῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, res. Deinde rectorum sarcinæ atqve armati. Post periclitatur.
τὰ ἀετοφόρα σημεῖα, δεδεμένα εἰ σαλπιγκτὴν τῶν hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos,
σημαιῶν ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σίφος εἰς ἓξ πλατυνόμενοι. quorum agmen equites sequebantur. Hi vero
τὸ δὲ οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ὀπίσω, καὶ ante machinas ibant, & secundum illos una cum
μετὰ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μι- lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post
σθοί. ἔτι τούτων φύλακες οἱ ὀρεσκοί. προάγων δὲ τὸν autem circum aquilam signa, & ante signa tubi-
ἀριθμὸν ἐν κόσμῳ καθ' ἑωυτοὺς σωήθεις, ἐμβάλλει D cines, deinde acies fenum virorum ordinibus
εἰς τὴν σαμαρείτιδα εἰς γοφνὰ, κατέλημμένην πρότερον dilatata. Servile autem vulgus a tergo cujusq;
ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium vero no-
μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὸν ἑῷον πρόσω, καὶ vissimi mercenarii, eorumqve custodes coacto-
ἄλλους ἡμέρας σταθμὸν στρατεύει κατὰ τὸ ἰουδαίων res agminis. Procedens autem decenter cum
πατρίως ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρὸς exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam
μὲν κώμην χαβαθσαούλη καλουμένην. σημαίνει δὲ τὸ per Samaritidem venit, quæ & prius ab ejus patre
λέφον σαούλ, διέχουσα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τεσ- fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi
σαράκοντα σταδίων. autem unam moratus vesperam, mane inde pro-
ficiscitur: peractaqve diei mansione, castra po-
ΚΕΦ. ζ. E nit in loco qvem Judæi sermone patrio Acantho-
naula vocant, juxta vicum qvendam Gabath
ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπι- Saul nomine, quod significat vallem Saul, distan-
λέκτων ἱππέων, ἧστε τοῦ τε πόλιν σκεψόμενος ὅπως ἐχυρότητος ἔχοι, δὲ τὰ φρονήματα τῶν tem ab Hierosolymis stadiis fere XXX. Hinc
ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, sexcentis prope lectis equitibus comitatus, perre-
ὑποδέξαιντο εὐδοίεν, πέμψας γὰρ, ὅπερ ἦν αὐτῷ σκοπὸς, τοῖς xit in civitatem, quam tuta esset, Judæorumqve
στασιώδεσι δὲ λῃστρικοῖς τὸ δῆμον ὑπεπηχέτα πάθει μὲν animos exploraturus, si forte se conspecto, prius-
ἐφοβεῖτο, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τὸ ἐπαναστάσεως ἥρεμεῖν. ἕ- quam ad manus veniretur, metu cederent. au-
ως μὲν οὖν ὀρθὸν ἱππάζετο τὸ λεωφόρον κατατείνουσαν F dierat enim qvod erat verum a seditiosis & latro-
πρὸς τὸ τεῖχος, ὐδεὶς πρυφαίνετο τῶν πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ nibus oppressum populum desiderare quidem
τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψηφῖνον πύργον ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset,
τῶν ἱππέων σίφος, προσπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπλη- nihil conari. Quamdiu quidem per viam qvæ ad
τοι, τὰς γυναικείας καλουμένας πύργους, διὰ τῆς murum duceret equitabat, nemo ante portas ap-
ἀνέκρου τῶν ἑλένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς paruit: ubi vero itinere ad turrim Psephinon
ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ ὁδὸν ἰόντας, ἀντιμέτω- declinato, transversum agmen equitum duxit,
πους σχόντες σκώλυσιν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ infiniti subito prosiliunt, qua Muliebres turres
πᾶσαν ἀπεπλήρουν ταραχὴν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν οὐ G vocantur: & per eam quæ contra monumentum
χωρῶν ἀδύνατον, ἐκτεμόμενοι γὰρ ὑπὸ τοῦ τείχους Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt.
πρὸς τὰς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε δικαρσίοις, καὶ atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne
τοίχοις ἔρκεσι διειλημμένα. τῷ δὲ πρὸς τὰς στρε- cum his qui divertebant sese jungerent, a fronte
πτοὺς ἀναδρομὴν, πληθος τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀ- oppositi, prohibuerunt. Titum vero cum paucis
μήχανον εἶναι· οἱ δὲ ἀνὰ τὸν λεωφόρον, ὧν οἱ πολλοὶ separant. Ille autem ultra quidem minus pro-
μηδὲ γινώσκοντες τὸν βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι gredi poterat: a muro namqve fossis patebant: & trās-
versi erant horti, multisq; maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente
hostili manu, desperabatur. Qvorum pleriqve imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reverti, etiam ipſi fugiebant. Titus autem in ſua tantum fortuna ſine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flexit equum: & ut ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, via ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim adverſus Titum miſſilibus jactis, cum neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, ut dixi, proceſſerat) nullum in ejus corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia prætervolabant. gladio vero ſemper a lateribus inſtantes dirimens, multosque ante ora ſubvertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, ut eum aggrederentur, cohortatio: fugaque & diſceſſio repentina, quocunque diverteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cum a tergo & a lateribus funderentur, adjunxerant. una enim erat unicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumventus opprimeretur. Denique dejectorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero vero dejecto & occiſo, equus ejus abductus eſt. Titus vero cum cæteris in caſtra ſalvus evadit. Judæis quidem, quod aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnamque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparavit.

CAP. III.

De eruptionibus Judæorum contra Romanos caſtra metantes.

Cæſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi conjuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, unde jam & civitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem civitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus eſt, diſtans a civitate ſtadiis VII. ibique duabus legionibus ſimul, quintæ legioni vero retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri jubet. labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, ut ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat a Veſpaſiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra civitatem ab Oriente ſitus eſt, altaque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra civitatem vero ſine requie confligentium diſſenſione, tum primum ingens ſubito bellum foris interveniens refrenavit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe iniere concordiam: rationemq; invicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: belloque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibique utilium reſiderent mœnibus clauſis, remiſſisque armis ac manibus. In nosmetipſos profecto, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidum cedet. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisq;

A

B

C

D

E

F

G

τάλιας ἐρπίσαντες, αὐθωνδίως ἐπεκθέοντι τῷ δεκάτῳ τάγματι, καὶ διὰ τοῦ φάραγγος αἴξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίας, τοὺς χαλκοῦμένους περιπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τὸ τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὅπλων (ὅτε γὰρ ἐξιέναι τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐκδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων αὐτῶν ἐπισπάσθαι τοὺς ὁρμὰς τῇ σάσει) συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι πῆχυς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολλοὶ δὲ καὶ τὰ ὅπλα θέσθαι πρὶν διασφαλῶσθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφορμοῦντας παρόμοιοι. προσγίνονται δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, διὰ τὴν κρατεῖν τοὺς πρώτους τεταρηκότες, καὶ τῶν ἔντων πολλαπλασίους εὐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μᾶλιστα δὲ τοὺς ἐν θέσει συντάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμου καὶ παραγγελμάτων πολεμικῶν εἰδότας, ἀλαζόνα φθέγγεσθαι θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶχον. ἐπειδὴ μὲν διασφαλεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, ἔτε δρόμου τοὺς Ἰουδαίους ἐπέσχον, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἦσσον ἐφυλαττόμενοι, ἐπέτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθύοντες τὴν ἐκδρομὴν, μᾶλλον προσπαίοντες τελευταῖον ὑπὸ τῶν τραυτοπέδων τρέπονται. ἐδόκει τότε κινδυνεύσειν τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τὸν ἀγγελθέντα αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀναισθησίαν, διασπάσας μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ παρὰ τοὺς Ἰουδαίους προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ἐπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀνῄρει, πτώσσειν δὲ πάντας ἐποίησε, καὶ σωθῆναι τὸν Φάραγγος. οἱ δὲ τῷ καταπίπτειν πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, ἀνέπνευσαν διασπειρόντες, καὶ μέσοι ἔχοντες τὸν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἔτως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὕστερον μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, πίπτουσι τοὺς μετ' ἐαυτοῦ προσδοκήσαντες, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀκμῶν τοῖς ἐκτρέχουσιν ἀνωφερὴς τάξας. τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸ τεῖχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώρειαν.

armis, subito in legionem decimam ruunt: perqve vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam pleriqve depositis (nec enim excursum Judæos ausuros esse credebant, & si maxime vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atqve opere quisque derelicto confestim alii recessere: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes converterent, feriebantur. Plures autem Judæis semper adjiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna uterentur. Romani autem maxime ordinari consveti, & cum decore atqve præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. unde tunc quoque præventi aggressione cedebant. Si quando tamē sese converterent ab insequentibus occupati, & a cursu reprimebant Judæos, & ob impetum minus cautos ferebant. Semper vero excursione glisceute magis magisque turbati, postremo castris pulsi sunt: totaque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc mature sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisqve increpans ignaviam, & suos a fuga revocasset: Judæisqve a latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures vero sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atqve in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in adversam partem evasere, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisqve de cohortibus adversus excurrentes oppositis, reliqvum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Judæis autem hæc fuga esse videbatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorū cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; adversa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multumq; monentibus amicis, qui pro imperatoris reverentia contempto periculo perdurave-

Κεφ. ι.

Ἰουδαίοις δὲ ἔτι ἐδόκει φυγὴ καὶ σκοπὸς καταστῆναι τοῦ θαρσαλέου, ὃς αὐτοῖς διὰ τὸ τεῖχος καθῆκε, πρόπαν δώσει πληθὺς ἀκρατοφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸ δρόμον αὐτῶν τοῖς ἀχριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμελήσαντος δὲ τοῦ προταχθέντος, ὑδεὶς ἔμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀρχήστρας παρόμοιοι, διέρρηξαν τὸ τεῖχος, καὶ πρὸς τὸ ὄρος πεπτώκασιν ἀνέφορον. λειπομένου δὲ τοῦ μέσου τοῦ προσώπου πῆχυς μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων ὠθισθέντων, ὅσοι διὰ αἰδῶ τὸν πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ κινδύνῳ καταφρονήσαντες; ἔστησαν, εἶτα θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύσαντες ἐς ἐχθρὸν πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνων δὲ ἔννοιαν καθ' αὑτὸν τύχης, καὶ μὴ σφαλῶτα τάξιν ἀποστληρώσαντα καὶ τὸ πολέμιον καὶ τὸ οἰκειμένης δεσπότου, ἐξιέναι ἔτω θαρσαλέως προπλὼν, ἐν ᾧ σαλευόμενα πάντα, τοῦτον μόνον ἀσφαλῆ ἔδοξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναστρέφουσιν, ἐνθήσεσθαι, καὶ τὸ σῶμα παίων βιαζομένους ἀνῃρεῖ, καπίτε δὲ πανοῦς αὐθρόους ἐμπίπλων, ἀνεωθεῖτο τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρὸς τε τὸ θράσημα, καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, ὑδὲ ἔτω μὲν ἀνέφορον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τότε δὲ καὶ πλουραὶν προσβάλλων, ἐνῆγε τὸν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ἀκρωτηρίων ἐπὶ τὸ πεδίον. ἐνταῦθα δὲ ἐπιστὰς ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐπὶ τὸ ἐπιόντας ἀνῄρει, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ἀκρωτηρίων ἐπὶ τὸ πεδίον. ἐνταῦθα δὲ ἐπιστὰς ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐπὶ τὸ ἐπιόντας ἀνῄρει, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ἀκρωτηρίων ἐπὶ τὸ πεδίον.

rentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosqve in ora feriens, cum vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus ejus & obstinatione perterriti ne tum quidem in civitatem fugere: sed in utrumqve latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamen aggressus a latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totumqve agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Judæorum ferri non poſſe, Titum vero in fugam verſum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circumdati, alius alio ferebantur: donec quidam cum in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, univerſæ legioni ejus periculum cum clamore nunciaverunt. Itaque pudore revocati. & fuga majus aliquid ſibi exprobrantes, quod Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Judæos utebantur, & ſemel impulſos urgebant per declivia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cumqve Romani plus poſſent, eo quod ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire jubet: ipſe vero cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſi me nihil addentem obſequio, neqve invidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberavit, atqve ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

τὰς ὁρμὰς ἐπιτίμησε. καὶ τότε αὐτὸς ἄνω πρὸς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσατο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει παρὰ τὴν δεξιὰν καὶ διασπείρει τὸ πᾶν τάγμα· δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι πως τὸ ἰουδαίων ἐκδρομεῖν, πτεράφθαι δὲ αὐτὸν πᾶσιν. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἦν τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο, μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τὸν πολέμαρχον ἑστῶτα φόβῳ καὶ μέγα δείσαντες ἀμφὶ αὐτῷ, διέφυγον τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αὖθις ἐπιστρέφει, καὶ πλέον τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ἐπὶ τὴν καταλλαγὴν καθίστασι, πάσῃ βίᾳ καὶ τὸν ἰουδαίων ἐχθρὸν, καὶ κλονοῦντες ἅπαξ ἀπὸ τοῦ κατέντος πανωθεν αὐτοὺς ὡς πρόσω. οἱ δὲ ἐπὶ πολὺ χωρίων ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, σὺν κραυγῇ πολλῇ εἰς τὴν φάραγγα ἐφέστασι· καὶ τοῖς κάτω αὐτῶν ἐπὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὀπίσω τὴν τάχιστα ἐπέμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀνίστατο ἐφέστα τοὺς πολεμίους. ὡς μηδὲν μήτε θεραπεία τὸ πρόσθεν, μήτε εὐφελείᾳ φέρων τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν διὶς μὲν ἐρρύσατο καθωπλισμένον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ πρὸς ἄλλοις δὲ τὸ στράτευμα αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

CAP. IV.

De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitavit. Azymorumq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartusdecimus (hoc enim ſe primum tempore opinantur Judæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Joannes autem die feſto ad protegendas inſidias uſus eſt: & ſuorum quosdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intravere, veſtimentis abjectis, ſubito armati apparuerunt. Magna vero ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem a ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ vero ſibimet ſolum inſidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alii ex propugnaculis deſilientes, priusquam manus conſererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cum lignis paſſim ferroqve cæderentur. Multos autem occiſorum inimici privato odio, quaſi diverſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunqve antehac inſidiatorem aliqvem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſſere nocentibus, progreſſosqve ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes ejus apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diviſa eſt. Titus autem caſtra propius civitatem

ΚΕΦ. ια.

ΑΝΩφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸν ἔξωθεν πόλεμον, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν ἡμέρας πεντεκαιδεκάτην ἐπιούσης μέρος τοῦ λαοῦ τοὺς πρώτους ἀπαλλαγὴν κακῶν αἰσχυσθέντες, οἱ μὲν πρὸ τῶν ἐλεάζαρον ἀνοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο εἰς δῆμον τοὺς προσιόντας ἐπὶ θρησκείᾳ ἕνεκα· ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τὴν ἐπιβουλὴν ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τοὺς σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις σκευασαμένους τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πολλοὶ ἦσαν ἄναρμοι, λάθρᾳ ἀποδὺς παρεισπέμπει προκαταλήψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ἔνδον ἐγένοντο τοὺς ἐφόδους ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παραχὴ δὲ μεγίστη πρὸς τὸ ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. ὃ μὲν ἔξω τὸν στόχον λαὸς, καὶ πάντων ἄκρατον οἰομένων εἶναι τὸ δρᾶσον. τοῖς δὲ ζηλωταῖς ὅπλα σοφίσματα μένοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὰ φυλακτήρια τῶν πυλῶν, καὶ τὸν ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὸς οἰκείους ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ κατὰ δῆμον πρὸς βωμῷ καταπήσαντες, καὶ πρὸς τὸν ναὸν πελάσαντες καὶ ἐπάνω, ξύλοις τε ἀνεδέλουν τὸ τάγμα καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἐχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀνῃρημένους ἀνῄρουν οἱ διάφοροι, καὶ τοὺς ἐπὶ προκρίσει τινὶ τῶν ζηλωτῶν πρὸς αἰκίαν ἀνελέγετο. πολλοὶ δὲ καὶ τοὺς ἀναιτίους διαπεπτωκότες, ἐκέχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διῆκαν αὐτοὺς δὲ καὶ τὸ ἔσω πρὸ ἱεροῦ καταλαβόντες, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ προεσκεδασμένους πάσους, κατεφρόνουν ἤδη τοῦ σίμωνος· ἡ μὲν οὖν στάσις. ἅτε τριμερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρα πεπίπτωκεν.

ΚΕΦ. ιβ.

ΟΤΙΤΟΣ ἔγγιον, ἀπὸ δὲ σκοπιᾶς τῆς πόλει προσπεσόντος προσωρμήθη, πρὸς μὲν τοὺς σκηνοφύλακας, ἔτρεψεν· ἐπιλέξας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, πρόσπαιζεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα κατὰ

transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium vero exercitum juſſit totum quod erat usque muros ſpacium complanare

καὶ ἐβλήθησαν· ἦν πάντως ἔρκεσι καὶ φυτοφραγμοῖς, ὅσα κήπων περιεσκάφησαν καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου μεταξὺ πάσης σκληρύνσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τοὺς δὲ πετρώδεις ἐξοχὰς σιδήρῳ καπηργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ Σκοποῦ μέχρι τῶν Ἡρῴδου μνημείων ἀπερείσαντες τῇ τῶν ὀρέων ἀποκαλυφθείσῃ κολυμβήθρᾳ. καθ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐνέδραν συνεβάλοντο τοιάνδε. τῶν σπειρῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι προσελθόντες ἔξω τῶν γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον, ἀνεκλῖνον, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήγασαν. οἱ δὲ ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ τείχους, δῆμος εἶναι δοκῶν, εἰρηνίων ἐβόων, καὶ δεξιὰν ἔδιδοσαν, καὶ τὰς Ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ πάντα κατεργάζεσθαι, καὶ τὰς σφενδόνας ἐβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίνανθ', καὶ τὰς ἔνδον ἱκετεύειν, σωθῆναι τε ἔξω τὰς Ῥωμαίους ἐρωτῶντες, ἐπισφαλούμενοι παραπιπτόντος τοῦ πανδέγου αὐτῶν, οὐκ ἔλειπε τὸ πίστεως. ἀλλ' ὡς τὰς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους εἶχε πυλίδας, τὰς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὸ πρᾶξιν. πάντως δὲ ὑπόνοιαν εἶχε τὸ δόλιον τῆς ἐπικλήσεως ὁ Ῥωμαῖος. καὶ γὰρ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ πρόκλησιν αὐτοῖς ἐπὶ συμβάσεις Ἀλβῖνος ἐποιήσατο μέγιστον ἤδη εὑρόντι, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας καὶ χώρων μένειν ἐκέλευσεν. ἔφασαν δέ τινες τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις πεποτεγμένων ἀφεστάναι τὰ ὅπλα, ἐν τοῖς πύλαις ἐκδέχεσθαι. τοῦτο οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν πύλης ἐγένοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ ἐν ἐκείνῳ κατόπιν. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ τείχους, πλήθει χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείστους. ἐπεὶ δὲ τοῦ τείχους κατὰ φυγὴν τῶν κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τοῦ ἁμαρτίας τῶν ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκελεύετο τῷ πλήθει προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀμαθοφαλιζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει οὐκ ἐλάττους ἀνταδιδόντες, πίλῳ ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωρῶσι τοίνυν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τῶν ἑλένης μνημείων ἐπῆντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸ τύχαιον, ἐσκεδάσθησάν τε τοὺς Ῥωμαίους δειλιάσαντες ἀπάντη, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μὴ χαρᾶς ἐνέπλεον. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπῆλγέ τε τὸ πεζιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων κατῆρε, τέτοις ἐξεδέχετο. Ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μένη στρατηγεῖ, πάντα μὴ προνοίας πεπαύσασι καὶ σκέψεως, ἀπεβούλας τε σωτάσοντος καὶ λόχους, ἔπειτα δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, ἅμα τὸ πεφῆκιον, καὶ τῷ πρὸς ἀλλήλους εὐνοιάν τε καὶ πίστιν. Ῥωμαίοις δὲ οἷς δὶ εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δουλεύσι καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῶν ἐναντίων πεπάρουσι, καὶ ἅμα χειρῶν ἀκρασίαν, ἁλίσκονται τὸ πάντων ἄριστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

Cunctis igitur maceriis ac ſepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; oppoſita quamvis frugifera ſylva exciſa, repletum eſt quicquid erat cavum & vallibus impeditum. ſaxorum autem eminentiſſimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum a Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, ſerpentium ſtagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

CAP. V.

De Judæorum dolo in Romanos milites.

His denique diebus Judæi Romanis hujusmodi inſidias paravere. Seditioſorum audaciſſimi extra muliebres (quæ ſic appellabantur) progreſſi turres, ſimulato quod pacis eos ſtudioſi pepuliſſent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem verſabantur, & alter ſub altero vitabundi latebant. Alii vero per muros diſpoſiti, populumq; ſe eſſe ſimulantes, clamore pacem implorabant, fœdusqve poſcebant: portasqve ſe patefacturos eſſe pollicentes, invitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, una etiam contra ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides jaciebant. illiqve ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, & civibus ſupplicare. cumqve ad Rom. ſæpiſſime ire conarentur, reverſi perturbatis ſimiles videbantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos vero civitatem ſibi aperturos ſperarent, opus aggredi feſtinabant. Tito autem ſuſpecta erat invitatio, quia ratione non haberet. pridie namqve provocatos eos ad pactionem per Joſephum, nihil mediocre ſentire cognoverat, etiam tunc igitur milites manere loco ſuo præcepit. Jam vero quidam operibus appoſiti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulſi videbantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, curſu eos circumveniunt, & a tergo perſequebantur. qui vero in muro ſtabant, lapidum his multitudinem, omnigenumq; telorum ſimul infundunt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos vero ſauciarent. nec enim facile erat a muro diffugere, aliis retro violenter inſtantibus, & præter hoc pudor quod rectores peccaverant, itemqve metus, in delicto perſeverare ſvadebat. Quamobrem cum hoſte diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neqve pauciores redditis, poſtremo eos a quibus circumventi fuerant repulere. quos tamen recedentes usque ad Helenæ monumentum, Judæi urgendo jaculis ſequebantur. deinde inſolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabãt fraude pellectos: ſcutaq; alte ſublata criſpantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæſar iratus, hujusmodi oratione corripuit: Judæi quidem, quos ſola regit deſperatio omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & inſidias componendo; eorumq; dolos fortuna proſequitur, quod ſunt morigeri, ſibiq; invicẽ benevoli ac fideles: Romani vero, quibus ob diſciplinam & conſvetudinẽ obediendi rectorib. fortuna famulatur, nunc contra peccãt, & intemperantia manuum debellantur: quod omniũ eſt peſſimum, præſente Cæſare, ſine rectore dimicantes.

Certe, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem moverint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usurus. Et hi quidem abjecerunt animos, quasi jamjamqve jure morituri: circumfusæ vero legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus. namq; unius hominis animadversionem usqve ad factii promovendam putabat, multitudinis vero ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens ut post hæc prudentius agerent. ipse vero, qvemadmodum Judæorum ulciscereturinsidias, cogitabat. intervallo autem quod usq; ad muros civitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamqve multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos a Septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisqve inter utrosqve sagittariis. Excursibus autem Judæorum tanto præsidio præclusis; impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadiis abesset a muro, ad anguli ejus partem contra turrim qvæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad qvam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, qvæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter a civitate discedens. decima tamē legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Civitas autem trino-muro circumdata erat, nisi qua vallibus inviis cingebatur. ex ea namqve parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa qvidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, intervenientevalle discretos, in qvam domus creberrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior civitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut qvoniam tutus erat, castellum a David qvondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificaverat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet civitatem, & undiqve declivis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior qvam Acra, & alia lata valle ante divisus. verum postea qva tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

A ἡ μεγάλα μὲν τὰ ἀνθρώπεια τοὺς τραυματίσαντας, μεγάλα δ' αὖτα τὰ πατέρα, πᾶν δὲ τὸ πληγὲν πονθάνεται, ὅτε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ἀδὲ ποτε ἔπταισεν ἄντης. οἱ νόμοι δ' ἀεί, καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παραβεβηκότας, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δ' ἅλλον στρατὸν ἐπιφανῆναι λοιδορίαν. γνώσεσθαι γοῦν αὐτίκα τοὺς ἀπειθοῦντας μόνους, ὅτι τὸ νικᾶν ἄνευ τοῦ ἡγεμόνος δόξαν στρατηγήματος ἀδοξίαν. ταῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν πάντων μᾶλλον τὸν νόμον. ἐξ μὲν παρεθήσειν τὰς ψυχὰς, ὡς ἔσον οὐδέπω πεθνηξόμενοι δικαίως. ἐκλιπόντα δὲ τὰ τάγματα τοῦ Τίτου, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἱκετεύειν, καὶ τὴν ὀλίγων ἐπιτίμιον χαρίσασθαι τῇ πάντων ἀνθρώπων κατηγόρησεν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πλῆμμα, καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς πείσεσθαι ἅμα καὶ τιμωρίας, καὶ τὸ συμφέρον. τὸ μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς πταῖσμα ὠφελεῖν μέχρις ἐμοῦ θανόντος, τὸ δὲ ἀπὸ πληθύος, μέχρι λόγου. τοὺς μὲν οὖν στρατιώτας διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὐτοὺς εἰς φρονιμώτερους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖ τὸ ἰουδαϊκὸν ἐσκέπτετο βουλεύων. τοσαύτη δ' ἡμέρας ἐξακοσίους ἐπὶ μέχρι τοῦ τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος τὰς ἐφόδους τὰς τῶν ἀποσκιδνᾶς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀσφαλῶς παρελθεῖν, τὸ καρτερώτατον τοῦ δυνάμεως ἀνέπαυε ἐξέτασε τὸ τείχος τὸ βόρειον κλίμα, ἐπὶ τὸν ἑσπέριον ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὸ φάλαγγα, τὸ πεζῶν στοιχήσαν, καὶ κατὰ πᾶν τὸ ἱππέων τεῖχος ἑκάτερον ἑξῆς μέσον ἐκέκτηντο οἱ τοξόται. τεσσάρων δὲ σταδίων ἀπεχόμενοι ἰουδαίους τὸ σκόλοπας, τὰ τε συζύγια τὸ τειῶν παγμάτων, καὶ ἡ πᾶσης, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν οὖν πᾶς ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τείχους, καὶ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ δὲ ψηφῖνα καλουμένου πύργου, σταυροῦσθαι, ὡς ἐν ὁ κύκλος τὸ τείχους ὡς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τὸ στρατιᾶς, καὶ τὸ ἱππικὸν προσαγορευόμενον πύργον τὸ ἔστη, διέξωσε τὸ πόλεως, ἐμοίως δύο σταδίων. τὸ μὲν οὖν δέκατον τάγμα καὶ χώραν ἔλαχεν ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμπυ.

ΚΕΦ. γ.

Τριτὴ δ' ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' ὅσον μὴ τῇ ἀβάτοις φάραγξι σκύκλωτο (αὕτη δ' ἐς τὸ πρόσω κολος) αὐτὴ μὲν ἐπὲρ δύο λόφων ἀντιπρόσωπον ἔκειτο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἃς ἐναλλὰξ καταλήγουν αἱ οἰκίαι. τὸ δ' λόφων, ὁ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερός τε πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἐπέρου ἦν. διὰ γοῦν τὴν ἐχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατρὸς σολομῶνος ἦν τοῦτο, ὃς πρώτος τὸν νεὼν κτίσαι τοῦτο. ἡ δ' ἄνω ἐμπορία πρὸς ἡμῶν. ἄπερος δ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφεστώς, ἀμφίκυρτος. τοῦτο δ' αὖ πρὸ τρίτος λόφος, πεφυκὼς τὸ φύσει τὸ ἄκρας, καὶ πλατεῖα φάραγγι διῃρημένος ἄλλη πρότερον, ἀλλ' ὅσον γε μὲν καθ' ἡς οἱ ἀσαμωναῖοι χῶμα τοὺς ἐβασίλευον, τὴν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τὸ ἱερὸν τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἄκρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποίησαν χαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνεσθαι τοῦ ἱεροῦ. ἡ δ' τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἐφαμεν τὴν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸ κάτω λόφου διίστασθαι, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. ἔστι δὲ τὴν πη-

B

C

D

E

F

G

& vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

fontem, qui dulcis est appellatus, vocabamus. Foris autem civitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & utrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentemque his desuper collem quo erat conditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præstabat etiam firmissime structus erat, Davide & Salomone, aliorumque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens a turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ conjunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ab occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Berisso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, qua stagnum Salomonis est, & usque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi conjungitur. Secundus autem murus, a porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: usque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: unde ad Boream tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, a turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu junctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, definebat. Hoc muro eam partem civitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cum esset omnis ante nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templiqve Septentrionali regione colli proximá civitati adjuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex adverso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus, quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: unde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adjiciebat. Nominata est autem pars addita civitati lingua indigena Bezetha, quod Latine interpretatur nova civitas. Ejus autem partes incolis protegi desiderantibus, pater hujus regis eodem nomine Agrippa, murum quidem, ita ut prædiximus inchoavit: veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad novarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo jactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset civitas, si perfecisset muros ut cœperat. Saxea enim XX. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neqve ferro facile suffodi possent, neq; machinis dirui: hisq; murus dilatabatur, profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si ejus magnificentiæ difficultatem aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam Judæorū studio fabricatus, ad XX. cubitos crevit, & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat:

Certe, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit, ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem moverint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usurus. Et hi quidem abjecerunt animos, quasi jamjamque juste morituri: circumfusæ vero legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus. namq; unius hominis animadversionem usqve ad factū promovendam putabat, multitudinis vero ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens ut post hæc prudentius agerent. ipse vero, qvemadmodum Judæorum ulciscereturinsidias, cogitabat. intervallo autem quod usq; ad muros civitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamqve multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos a Septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisqve inter utrosqve sagittariis. Excursibus autem Judæorum tanto præsidio præclusis; impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadiis abesset a muro, ad anguli ejus partem contra turrim qvæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad qvam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, qvæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter a civitate discedens. decima tamē legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Civitas autem trino-muro circumdata erat, nisi qua vallibus inviis cingebatur. ex ea namqve parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa qvidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, intervenientevalle discretos, in qvam domus creberrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior civitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut qvoniam tutus erat, castellum a David qvondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificaverat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet civitatem, & undiqve declivis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior qvam Acra, & alia lata valle ante divisus. verum postea qva tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

ἡ μεγάλα μὲν τειχίζειν ἔφη τοὺς τραλλιανοὺς νέμυς, μεγάλα δ' αὐτὸ τὸ πεῖσαι, τὴν δὲ τελευτὴν πυθόμενον, ὅτι ὁ μὲν ἐν πολέμοις ἡμάρτανεν, οὐδέ ποτε ἔπταισεν ἄτερ νόμου δ' ἄν, καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παραλυήσαντας, θανάτῳ κολάζοντι. νῦν δ' ἄλλαν τραλιανὸν εωράκασι λιποτάκτην. γνώσεσθε γαμεῖν αὐτίκα τοὺς ἀπειθήσαντας μόνους, ὅτι δὲ τὸν νικᾶν οἶδα φωμαίοις δίκαι ἀγγέλματος ἀδοξεῖτε. ταῦτα διατείνων πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δηλονότι καὶ πάντων ἐφῆκε τὴν νόμω. ἐκεῖνοι μὲν παρεδήσουν τὰς ψυχὰς, ὡς ἔσον οὐδέπω πεθνηξόμενοι δικαίως. ἐπεκαλοῦντο δὲ τὰ πάγματα τοῦ τίτου, καὶ τὸ τραλιωτῶν ἱκέτευε, καὶ τὴν ὀλίγων ἁμαρτίαν χαριζόμενοι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατηλλάξειν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πλῆμμα, καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς πείσεσθαι ἅμα καὶ τὸ ἰκετεύειν, καὶ τοῦ συμφέροντος. τὰ μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς πιμωρίαν ὥσπερ χειλῶν μέρος ἐργασθῆναι, τὸ δὲ πλῆθος, μέρος λέγω. τοὺς μὲν οὖν τραλιώτας διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὐτοὺς καὶ φρονιμωτέρους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖ τὸ ἐκδήμου ἰσχύσει θησέως. πολλαρσὶ δ' ἡμέρας ἐξιὼν ἐντὸς μέχρι τοῦ τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τοὺς τε δορυφόρους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος θαρσαλεωτέρους, τὸ καρτερώτατον τοῦ δυνάμεως ἀνθυπαρεξέτασε τῷ τείχει καὶ πρὸς βορρᾶν κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὸ φάλαγγα, τὸ τε πιζῶν ὑποστησάμενον, καὶ κατὰ πὶν τὸ ἱππέων τρισὶν ἐκατέρων ἔδωμοι καὶ μέσον εἰσήκειτο οἱ τοξόται· ὑστάτῳ δὲ σὺν φ' πεφραγμένοις ἱππεῦσι τὸ σκοπουμένων, τά τε ζυγὰ τοῦ τρεῖς πυγμάτων, καὶ ἡ πλησὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν οὖν πὶ τοῦ ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τοῦ τείχους, καὶ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ δ' ψηφῖνα καλούμενον πύργε, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τειχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀναχάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τοῦ τραλιᾶς, καὶ τὸ ἱππικὸν προσωτέρω δ' ἦλθε πυργον τ[illegible]εται, διεστῶτα τοῦ πόλεως, ἐμοίως δύο σταδίοις. τὸ μὲν δέκατον τάγμα καὶ χώραν ἔλαχεν ἐπὶ τοῦ ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμενε.

ΚΕΦ. γ.

Τριπὶ δ' ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' ὅσον μὲν τῆς ἀβάτου φάραγξι ἐκύκλωτο (ταύτη γὰρ εἰς ἴσον ἔτειχος) αὐτὴ μὲν ἐφ' ἑαυτῆς δύο λόφων ἀντικρυσωπουντος ἔκπτωσι, μέσῃ φάραγξι διηρημένων, εἰς ἴσον ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τοῦ δ' λόφων, ὁ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος τε κατὰ μῆκος ἰσοπέρους ἐστὶ, καὶ τὸ μὲν διαμονὴν ἰσχυρότητα, βασιλέως ἐκαλεῖτο, παπὴρ σολομῶντος ἦν τοῦτος, ὃς πρῶτος τὸν νεὼν κτίσαντος. ἡ δ' ἄνω ἀκρα πρὸς ἡμῶν. ἄπερος δ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφεσὼς, ἀμφικυρτος. τοῦτο δ' ἀντικρὺ τρίτος λόφος, παφυστερὸς τὸ φύσει τ' ἄκρας, καὶ πλατεῖα φάραγξι διεχόμενος ἄλλη πρότερον, αὖθις γε μὴν καθ' ὃς οἱ ἀσαμωναῖοι χοῦνους ἐβασίλδοι, τὴν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τὴ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἄκρας καταπρᾶσαι τὸ ὕψος, ἐποίησαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνεσθ' ἐκ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δ' τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. ἔτω γὰρ τὴν πη-

Certe, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit, ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem moverint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usurus. Et hi quidem abjecerunt animos, quasi jamjamque juste morituri: circumfusæ vero legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus. namq; unius hominis animadversionem usqve ad factū promovendam putabat, multitudinis vero ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens ut post hæc prudentius agerent. ipse vero, qvemadmodum Judæorum ulciscereturinsidias, cogitabat. intervallo autem quod usq; ad muros civitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamqve multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos a Septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisqve inter utrosqve sagittariis. Excursibus autem Judæorum tanto præsidio præclusis; impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadiis abesset a muro, ad anguli ejus partem contra turrim qvæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad qvam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, qvæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter a civitate discedens. decima tamē legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Civitas autem trino-muro circumdata erat, nisi qua vallibus inviis cingebatur. ex ea namqve parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa qvidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, intervenientevalle discretos, in qvam domus creberrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior civitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut qvoniam tutus erat, castellum a David qvondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificaverat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet civitatem, & undiqve declivis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior qvam Acra, & alia lata valle ante divisus. verum postea qva tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

A fontem, qui duleis est appellatus, vocabulum. Foris autem civitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & ultimoque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles immanemque his desuper collem quo erat, conditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præstabat etiam firmissime structus erat, Davide & Salomone, aliorumque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens a turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ conjunctus, in occiduam templi portionem desinebat. parte autem altera ab occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Berisso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atqve inde rursus in Orientem versus, qua stagnum Salomonis est, & usqve ad locum pertinens, qvem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi conjungitur. Secundus autem murus, a porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: usqve ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: unde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, a turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu junctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem civitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cum esset omnis ante nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templiqve Septentrionali regione colli proximá civitati adjuncta non paulum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex adverso Antoniæ, fossis autem altissimis præcisus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis fit, & minus edita: unde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adjiciebat. Nominata est autem pars addita civitas a lingua indigena Bezetha, quod Latine fertur nova civitas. Ejus autem partes incolis protegi desiderantibus, pater hujus regis eodem nomine Agrippa, murum quidem, ita ut prædiximus inchoarat, veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad novarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo jactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset civitas, si perfecissent muros ut cœperat. Saxa enim XX. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neqve ferro facile suffodi possent, neq; machinis diffringi: hisq; murus dilatabatur, profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si ejus magnificentiæ quæ difficilium aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Judæorum studio fabricatus, ad XX. cubitos crevit, & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat:

totaqve altitudo ad XXV. cubitos erigebatur. Murum autem ſupereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti vero in altitudinem, quadratis angulis ſtructæ, & ſicut ipſe murus plenæ ac ſolidæ. præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorum nihil erat templo deterior. poſt altitudinem vero turris ſolidam, viginti cubitis elatam, cellæ deſuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluvialium receptacula, & tortuoſi ſlatiqve ſingularum aſcenſus. Ejusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem intervalla cubitos ducentenos. medius vero murus in quatuordecim turres, & antiqvus in ſexaginta, diviſi erant. omne autem civitatis in gyro ſpacium triginta tribus ſtadiis finiebatur. Cum autem totus admirabilis eſſet tertius murus, admirabilior Pſephina turris ad Septentrionem Occidentemqve ſurgebat in angulo, qua parte Titus caſtra poſuerat. ex ea namqve per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia proſpici poterat, & usqve ad mare, itemqve ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos, & juxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificaverat: quæque magnitudine ſive pulchritudine ac firmitate, univerſis quæ toto orbe eſſent, præſtabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore civitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: perſonisqve tribus cariſſimis, quarum nominibus turres appellavit, fratri & amico, conjugi memoriam dedicando: huic quidem, ut dixi, amoris cauſa peremptæ, iis autem bello amiſſis, cum fortiter decertaſſent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem XXV. cubitos in latitudine itemqve longitudine habebant, & excelſæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. ſupra ſoliditatem vero, ſaxisqve adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus excipiendis: ſuper hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, inque varia membra diviſa: & deſuper eam minæ quidem binis, propugnacula vero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam fratris nomine Phaſelon appellaverat, æqve lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & ſolida ejus altitudo ſurgebat. & ſuper hanc decem cubitis ædita porticus erat, inſtructa brachiis, itemqve propugnaculis ſepta. In media vero porticu ſupereminens alia turris ſtabat, in membra magnifica & balneas diviſa, ne quid regalis ei uſus videretur deeſſe: in ſummo autem propugnaculis minisqve erat ornata, cum omnis ejus celſitudo prope ad XC. cubitos tolleretur. & ſpecie quidem videbatur aſſimilis Phari turri, quæ Alexandriam navigantibus ignem procul oſtendit: ambitu vero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia vero turris Mariamnes (ſic n. regina vocabatur) usq; ad XX. cubitos farta, per XX. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diverſoria ſuſtinebat: cum id proprium, ſeq; dignum eſſe rex putaviſſet,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατείνον. αἱ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦγε μὲν ἀρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μὴν δὲ τὸ ναοειδὲς ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἰκήσεις, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, δεξάμεναί τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείους, καὶ πλατείας καθ' ἕκαστον ἀνόδους. τριῶν μὲν οὖν πύργων τὸ πρῶτον τεῖχος ἦν ἐνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια τούτων, ἀνὰ πήχεις εἴκοσιν. τὸ δὲ αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριάκοντα τριῶν. θαυμασία δ' ἦν τοῦτο ὅλως ἡ τρίτη τεῖχος, θαυμασιώτερον ἀνῆκε γὰρ γωνίαν βορείαν τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ Ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπέδευσε Τίτος. ὅπου δὲ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, θεάσιμόν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τε τῆς Ἑωαίων κληρουχίας ἐφάλλα. ἀκταγωνος δ' ἦν. τοῦτο δὲ ἀνῆκεν ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκεύασθησαν ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, τῇ τοῦ οἰκείου μέλους διαφοροι. πρὸς γὰρ τὴν φύσιν μεγαλοψύχως. ἐπὶ τῇ τε τῆς πόλιν φιλοτιμίᾳ, τῷ ὑπερέχειν τοῦ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ τρισὶ τοῖς ἰδίοις προσώποις ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τῇ μνήμης ἀνέθηκε. τῷ μὲν, ὡς προεῖπα καμοὶ κτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν πολέμῳ γυναίως ἀγωνισαμένους, ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς λόφος ἀπὸ φίλου προσαγορευθείς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἕκαστος, καὶ ὕψος τριάκοντα, ὁδαμοῦ διέκενος. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ τὰς πέτρους σωλευτὸν ὑδρεῖον εἰς ἐκδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τοῦτο, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς μικρά τε διῃρημένος, ὑπὲρ ὃν τροχὸς μὲν διπήχης, προμαχῶνες δὲ περιέβαλλον τριπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ἐνενήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὅπου τεσσαράκοντα δὲ ἦν τὸ ναοῦ αὐτοῦ ὕψος, ἐπ' ἄνω δὲ αὐτοῦ περιῆν στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβολαῖς σκεπομένη. μέσῳ δὲ ὑπερῳκοδόμητο τῶν στοῶν πύργος ἕτερος, ἐξ τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέειν τοῦ πύργῳ βασιλικὸν δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ τοῖς τυρσεσι μᾶλλον, ἢ περ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα παρεῴκει τοῦ Φάρου σκοπροσδόκητον τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ δὲ εἰσχῇ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. πλινθεῖα γε μὲν τὰ ξυναγωνίαν ἀπεδέχθη δὲ σίμωσος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἦν μαριάμμη, ἔτος γὰρ ἦν βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναοὺς ἦν. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέστερον δὲ καὶ ποικιλώτερον τῶν ἄλλων τοῦ οἴκησιν ἐπεῖχεν ἐπάνω, τοῦ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντες, τὸν

λοιπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πολέων, ἢ τὰς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνας ἡ τῶ γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τέτταρα τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν λεῶ. τηλικῆτοι ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸ τόπον. αὐτὸ τε γὰρ τὸ ἐρχάτιον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα περιαυχὴν εἰς τριάκοντα πηχῶς, ὥσπερ λεῶ οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρου προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων λεῶ τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνῳκήκεσαν, λευκὴ δὲ μαρμάρου ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν λεῶ εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνέκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἑκάστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ ὑπ' ἐξ χεροὶ τεχνιτῶν, εἰς σχῆμα ἐς γωνίας. ἔτως ἁρμαθὴν ἡ συνάφεια τ ἁρμονίας διέφαινεν. κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ βασιλέως αὐλὴ προσέβλητο, πάντας λόγου κρείσσων. ἔτε γὰρ πολυτελείας, ἔτε κατασκευῆς τινος ἔλειπεν ὑστερολογία, ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα τριάκοντα πηχῶν τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταklίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τ λίθων λεῶ. σωπηκτὸ γὰρ πολὺς ὁ παντεχοῦ στάνις. θαυμαστὴ δὲ ὀροφαὶ, μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι περικοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ σχημάτων ὡδὶ τέτταρες μυρίαι. πᾶσι γε μὴν διαπρεπὴς πολύτελεια, καὶ τὸ πλεῖστον τ ἐν ἑκάστοις κειμένων, ἐξ ἠλέκτρου τε καὶ χρυσοῦ. περίεισαν δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, καὶ συλοειδεῖς ἑκάστῳ διάφοροι. τὰς μὲν τέτταρα ὑπαίθρους, παντοίαις χλοεραὶ, ἐποικίλαις μὲν ὕλαις, μακροὶ δὲ διαύλων περίπατοι, καὶ ποικίλαι τέτταρες εὐρίπους βαθεῖς, καὶ δεξάμεναί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, ἐπολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πλειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἐρμηνεῦσαι δίκαιον τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τοὺς δ' ληστρικοὺ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσι. οὐ γὰρ πάντα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ἔσω τ ἔνδον ἐπιβάλλων, ὡς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τ διηγήσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τ ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, ἐ τ τριῶν πύργων τοὺς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ.

Τὸ δ' ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφαμεν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκεσε τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὲν αὐτοῦ, τῷ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ περὶ ξ διακρημνοῦ λεῶ καὶ κατάντης. ὃ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτετείχισται, ἐπιτίθησι τῷ χώματι. ἐ κατὰ γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς λεῶ. τοῖς δ' ἐξῆς αἰῶσιν ἀπό τι δ' λαῦ προσχωννύτου ἀνισούμενος ὁ λόφος ηὐρύνετο. ἀλλ' ὁ ψαύσας δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος τοσοῦτον προσελάβετο, ὅσον ὕστερον ἐπέσχεν ὁ ξ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ τριχῆ κύκλῳ τ λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὁ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, ἐ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες ἐς ἀνεπιμετάλλασον οἱ ὠδὶ τῆς οἰκουμένης

ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cujus omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse majores, nam & ipse antiqvus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus prope ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verum secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latisqve decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, ut singulæ turres, singula saxa viderentur: hic autem manibus artificum in faciem angulosqve formata, ut nusquam junctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia conjungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificii, plenaqve omnia supellectilis, cum pleraq; in singulis ex auro essent, atqve argento. adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiqve viridariis sylvisq; variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubiqve signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasqve turres mansvetarum circum latices columbarum. Sed enim neqve pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetqve memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hæc a Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memoravimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triumq; turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atqve areæ sufficiebat, jacens in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; declivis. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificaverat, muro ejus partem ab Oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium qvantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe majus opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesqve thesauri sacri, qvos toto orbe

missa Deo munera replerentur, tam in superiore ambitu, quam inferiore [illegible] cubitis: cujus quod humilius fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam tamen locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, ut angustas viasoppidi coæquarent. Saxa vero quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, majora dictu conabatur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laqvearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, qvodq; ligno rasili erant, apteqve cohærebant, operæ precium spectantibus, exhibebat: nulloqve, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per XXX. cubitos erant: omnisq; gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: qua vero ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumqve grato opere factis: ubi æquis depositæ intervallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur a primo: quadratumqve surſum erat, & proprio muro circundatum, cujus exterior celsitudo, quamvis XL. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. cubitorum erat: qvoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post XIV. autem gradus, spacium erat usqve ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursum alii quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinqve, videlicet, duæ vero ex Oriente. Necessario namqve proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoqve porta opus esse videbatur. Contra primam vero, secreta erat ex aliis regionibus una porta Meridiana, & una Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interjecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, a muro intro prope a thesauro adversæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices, ac præter magnitudinem nulla re, ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento undiqve tectæ erant, item postes ac frontes: una vero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis januis erant tricenis cubitis altæ,

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

G [illegible]

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντεκαίδεκα. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν οἶκον δύο, ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριακοντα πήχεις ἐξέδρας εἶχον εὐρος τὸ μῆκος πυργοειδῶς. ὕψηλαι δὲ ὑπὲρ ποταραιακοντα πήχεις. δύο δὲ ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ περιοχὴν ἔχοντες. καὶ τὸ μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν κοιλωθεῖσαν δι' ὅσου τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀναπλήσεως ἀνοιγομένη τοῦ ναοῦ πύλης ἀντικρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ἦσαν τὸ ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, τὸ κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι δαψιλὴς πηχυαία περίμετρος τὸ χρυσοῦ. ὑπὲρ τῆς συνέδρου πύλης ἐπῆχειν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τῶν γυναικῶν διάτειχίσματος ἀνοιγον. τὸ γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς κατὰ μέσον κύκλῳ τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς εἰς ἀναβάσεις. καὶ τὸ κατόπιν τοῦτο πλάτος τὸ εὐρος, ἰσον ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενώτερος. ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ἀμφὶ παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἦσαν, καὶ εὖρος ἔκλεισε καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τὸ γὰρ ὑπερκεῖσθαι τὸ ἀφανὲς καὶ ἀβλαβὲς συνέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγας ὢν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔσω πύλαι, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπερέπιπτον. ὑπὲρ ναὸς ὄντος ἔσω διστέγου, μέσος ὁ πρῶτος οἶκος πρέσκειτο, καὶ διαυχὴς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ὅσον συνήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὅσον πεντήκοντα, καὶ βλαβῆ ὄντων ὅσον εἴκοσιν. ἡ δὲ βλαβὴς οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν εἰς ἔφαν πᾶσι, καὶ ὅλος πρὸς αὐτὸν τοῖχος. εἶχε δὲ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμοντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διστέγου, παπύτερος τῆς ἔξωθεν λοιπὸς, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμηκες κατάπετασμα, πέπλος λοιπὸς βαβυλώνιος, ποικίλτης ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τὴν ὕλης κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τὰ μὲν, οὐκ ἀπὸ χρόας ὁ μοιρμένων, τὰ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας, διὰ τὴν ὑγρεσιν, ἐπειδὴ τὰ μὲν, ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὰ δὲ ἡ θάλασσα, κατεγέγραπτο δὲ ὁ πόλος, πᾶσιν τοῖς ὑπάνιον θεωρέσιν, πολλοῖς ζωδίοις. παρέκτασις δὲ ἔσω, τὸ ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἐξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος λοιπὸν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διήρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ὑποτεταμένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ τρία, θαυμασιώτατα καὶ πρὸς ὀφθαλμὸν πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, ποσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζῳδιακὸν κύκλον, καὶ τὸ ἐνιαυτόν.

A qvinisdenis etiam latæ. post introitum vero, ubi latiores fiebant, tricenis utrinqve cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra vero qvam viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ vero supra Corinthiam posita, quo mulieres conveniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio major erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumqve magnificentiorem: quoniam crassiori argento atqve auro vestiebatur: quod quidem novem portis infuderat Tiberii pater, Alexander. Gradus autem quindecim a muro, qui mulieres segregabat, ad majorem portam ducebant namqve illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breviores. Ipsum vero templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo ejus & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, utrinqve vicenûm cubitorum producebantur. Prima vero ejus porta septuaginta cubitis alta erat, & vigintiquinque lata, neqve fores habebat. cœlum enim undiqve conspicuum lateqve patens significabat. erantqve totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroqve circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior ejus pars contignatione interscpta esset, adjacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perqve nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transversa. Interior vero porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim vero latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neqve contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cujus altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti divisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos avulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem vero lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim vero panes in mensas positi, signorum circulum, atqve annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, qvibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoqve servire. Intima vero templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilqve protsus in ea erat positum: inaccessa vero, & inviolata, & invisibilis omnibus habebatur, sanctiqve sanctum vocabatur. Circa latera vero inferioris templi, multa erant membra pervia, triplici tecto fuspensa: & ad utrumqve latus, ad ea introitus a porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, qvo minus erat angustior, celsior autem qvadraginta cubitis, nec ita, ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo universa, cum in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil qvod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis gravissimis undiqve tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contendentium oculi, qvasi solis radiis averterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niveo similis videbatur. nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus avibus polluueretur. Nonnullorum autem saxorum ejus, longitudo qvadraginta qvinqve cubitorum erat, altitudo qvinqve, & latitudo sex. Ara vero pro templo, qvindecim cubitis alta, lata vero & longa cubitis qvadragenis, quadrataqve stans, veluti cornutis angulis eminebat, & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat Templum autem aramqve cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitum surgens, qvæ populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemqve leprosostota civitas arcebat, & fœminis menstrua solventibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris qvidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qvi non per omnia casti fuissent. ab interiori aula, & qui puri essent, a sacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partesq; generis consequebantur: vestibus tantum utebantur plebejis: quoniam sacerdotali solus qvi sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare vero templumq; accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maxime vero mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem divinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festivitas atqve annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheum vero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundū, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero fulgura designantib. Pectoris autē

τὸ θυμιατήριον ἦ, λέγω δὲ τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ὁ πολλαῖος ἀνεπιμάλατ᾽ ἔτ᾽ ἀοικήτῳ ἐκινεῖτο μόρῳ, ἐνῆμερον, ὅτι δ᾽ θεῷ πάντα καὶ παρ᾽ θεοῦ. τὸ δ᾽ ἐνδοτάτω μέρος ἦσαν μὲν λεῖ πηχῶν. διῄρητο δ᾽ ὁμοίως καὶ πετάσμασι πρὸς τὸ ἔξω θεν. ἔκειτο δ᾽ ἔνδον ἄλλος οἶκος, ἄβατος ἦ καὶ ἄθεατος καὶ ἀθιγὴς πᾶσιν. ἁγιώτατον ἐκαλεῖτο. τοῖς ἦ τὰ πλάγια δ᾽ κάτω πολὺ, δι᾽ ἀλλήλων ἦσαν οἴκοι τρίστεγοι πολλοί, καὶ περ᾽ ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς δοσὶ τῆς πύλης ἦσαν θοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τούτοις μὲν ὅσῳ ἔτ᾽ ἐλάττοις οἴκοις, πηχῶν λεῖ καὶ τετταράκοντα τὸ ὕψος. τὸ δ᾽ ἔξωθεν αὐτὸ πρόσωπον, ὐδὲν ἔτι εἰς ψυχὴν, ἔτι εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσῷ βεβαρῆς πανταχόθεν ἦν μεγάλῳ, πρώτας τε ἀνίσχοντος ἡλίου, πυρωδέστατον ἀπέπαλλεν αὐγὴν, ὥστε βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖνος αὐτοῖς προσπιπτούσης. τοῖς μὲν προσιοῦσιν ὄρεσι χιόνος πολλῆς καὶ φαίνετο. καὶ γὰρ ἅπαν μὴ κεχρυσωμένον λευκότατον λεῖ. καὶ κορυφαῖ ἦ χρυσοῦς ὀβελοὶ ἀπῆχε πολλὴν μῆκος, ὡς μή τινι θεσπεσίᾳ ὑπερβολῇ μολύνεσθαι τὸν ἀερίων. τὸ ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μήκη πήχεων καὶ πεντεκαίδεκα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἕξ. τὸ αὐτὸ δ᾽ ὁ βωμὸς πεντηκοντάπηχυ μὲν ὕψος λεῖ πήχεσι, εὖρος ἦ καὶ μῆκος ἑκατόνων ἴσον, εἰνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ᾽ ἵδρυτο, κεραστοειδὴς τοῖς πρὸς τῶν γωνίας, καὶ δοσὶ μεσημβρίας, ἐπ᾽ αὐτὸν ἀνοδηρέμα προσιόντες ἐπτείνοντο. κατεσκεύαστο δ᾽ ἄνευ σιδήρου, καὶ ὐδέ πω ἐψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. περιῆφτο ἦ τὸν τοῖχον, καὶ τὸν βωμὸν, ἔυλιθον μὲν ἐκ χαράκων γένοιτο, ὁσον πηχυαῖον ὕψος, ὁ διῃρημένος ἑξωτέρω τὸν δῆμον δοσὶ τῶν ἱερέων. γονορρόοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διῆγε, γυναικῶν ἦ ἐμμήνους ἀπεκέκλειστο, παρελθοῦσῃ πύλης ἑδὲ καθαρσίοις ἐχέω, ὃν προύπεμψον ὅρον. ἀνδρῶν δ᾽ οἱ μὲν καθαροὶ τῶν ἡγεμονικῶν, ἔργον τὸ ἔνδον αὐλῆς, ἔτ᾽ ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες ἔργοντο.

Κεφ. ιε.

Τῶν ἦ δοσὶ ἡβῶσι ἱερέων ἔσω λέγω πρώτων ὁσοὶ ἐλαττούργουν, περῆσαν τὰ ἄμια τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδύμασι, καὶ τοῖς δοσὶ ἡβῶσι ἐλάμβανον μεγέθους, τοῖς γε μὴν εὐθήσεσιν ἰδιωτικῶς ἐχρῶντο. τῶν ἦ ἱερέων, ὁ λειτουργῶν ἡμιφιέννυτο μόνος. δοσὶ ἦ τὸ ἡβᾶν ἐπέσχηκον, ἔτ᾽ ἐλαίου ἀνέβαινον, οἱ τ᾽ ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ᾽ οἶνο ἀκρατοῦ πεφυλαγμένοι, δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ ἦ ἀρχιερεὺς, ἀνῆκε μὲν οὐκ αὐτοῖς, ἀλλ᾽ οὐκ ἀεὶ, τοῖς δ᾽ ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ ἔ τις ἑορτὴ πατρῷος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι᾽ ἔτους. ἐλειτούργει ἦ, τὰς μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίου λινοῦ σμαπ καλύπτων, λινοῦ τε ἐπενδύτου ἐνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρες καλύπτρεθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον ὑπαυγῶν ἔργον. ἔ ἦ θυσιῶν ἀπορίαν κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ παρ᾽ ἄλληλοι, βραχὺς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπὴς δ᾽ αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα

A

B

C

D

E

F

G

δυμαι τῷ στέρνῳ περιπλῶσαι παρία, πέντε διαλιθωτὰ μὴν A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ
ζώνας ποικίλτο, χρυσῆ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, βύσσου, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰς τοῦ ναοῦ καταπετάσμασα συνυφάνθαι. τούτοις δὴ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν οὖν ἐνδύτου θώρακι ὅμοιον εἶχεν. δύο δὲ αὐτὴν ἐπερόμενα ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν αὐταῖς καλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τὰς ἐπωνύμους τῶν B maximique sardonyches, scripta tribuum gentis
ἓξ φυλῶν ὀνόματα φέροντες. ἔξω δὲ ἕτερον ἄλλοι Judææ nomina præferentes. ex altera vero par-
περιῆπτο λίθοι δώδεκα, καὶ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη te, duodecim pendebant alii lapides, in quatuor
διῃρημένοι, σάρδιον, τόπαζον, σμάραγδον, ἄνθρακα, partes terni divisi. hoc est, sardius, topazius,
ἴασπιν, σάπφειρον, ἀχάτην, ἀμέθυστον, λιγύριον, smaragdus: carbunculus, jaspis, sapphirus:
ὄνυχα, βήρυλλον, χρυσόλιθον, ὧν ἑφ' ἑκάστῳ πάλιν, achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus,
ἓξ τὰ ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ περιαλλῆ, βυσσίνη μὲν chrysolithus. quorum singulis singula item co-
ἔστεπτε λαιρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. ἐπὶ δὲ χρυσᾶς gnomina erant scripta. Caput autem byssina ti-
ἄλλος δὲ στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam
αὐτὸ δὲ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα. τούτῳ μὲν alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras li-
οὖν τῷ ἐσθῆτι, σὺν ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτὴν ἔσαν C teras, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea
δ' ἀνελάμβανεν. ἔστε δ' εἰσοίσει εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' quidem veste non semper, sed alia minus ambiti-
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνον ἐν ᾗ νηστείαν ἔθος ἡμέρᾳ osa utebatur, illa vero si quando adyta introibat.
πάντας τὸν θεόν. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸν ναὸν solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die
τε αὖθις τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὐθὶς ἀκριβέστερον ἐ- cunctos jejunare Deo mos erat. Sed de civitate
ρῶμεν. ἀνάγκη γὰρ ὀλίγα περὶ αὐτῶν καταλείπεσθαι λόγον. ac templo & moribus & legibus iterum diligenti-
ἡ δὲ ἀντωνία, καὶ γωνίαν μὲν δύο σταδίων ἔκαιε δ' πρώτου us referemus. non enim pauca super his expo-
ἱερᾶς, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. δεδό- nenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem
μητο δ' ἐκατέρᾳ πέτρας πεντηκονταπήχεις μὲν ὕψος, D duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ
πρόκρημνος δὲ πάσης. ἔργον δὲ λίθου ἡρώδου βασιλέως, ἐν ad Occidentem Septemtrionemqve spectarent.
ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cu-
μὲν γὰρ ἡ πέτρα, πλαγίοις κεκαλυμμένη λείοις λίθων, bitis alto, & undiqve prærupto: quod opus He-
ὅσους τε καλλίστους, καὶ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπῆν ὁ προσβαίνων E rodis regis fuit, ubi maxime ingenii sui magnifi-
κατέσεσθαι πρόκρημνος. ἔπειτα πρὸ τῆς δ' πύργου δομή- centiam demonstravit. Primum enim a radici-
σεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ bus saxum ipsum lævibus crustis obtegebatur,
πᾶν διάστημα τῆς ἀντωνίας, ὅπῃ τετραράκοντα πήχεις quo & decus adderet operi, & facile dilaberen-
ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διαθέσιν. tur, qui vel ascendere vel descendere tentavis-
μεμέρισται γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, E sent. deinde ante turris ædificium murus erat
πρόσταί τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατιωτῶν αὐλαὶ πλατεῖαι, cubitorum trium. intra hunc omne spatium An-
ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶναι toniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus
δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ ἦν autem regiæ latitudinem ac descriptionem ha-
τὸ πᾶν σχῆμα, καὶ γωνίαν τέσσαρων ἑπτέρων διείληφε bebat, divisam in omnem usum habitationum &
πύργος. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ὅπῃ speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris
τῇ μεσημβρινῇ, καὶ κατ' ἀνατολὰς γωνίᾳ κείμενος, aptissimas: ut quantum ad usum necessarium
ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ F pertinet, civitas videretur, magnificentia vero
ἱερόν. καθὰ δὲ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας palatium. instar vero turris toto habitu forma-
ἦσαν καταβάσεις. διὰ ὧν καλούντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο δὲ ἀεὶ ta, quatuor aliis per angulos turribus cingeba-
ἐπ' αὐτῆς τάγμα ἑωμένων, καὶ διϊσταμένους πρὸς τὰς tur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant
στοὰς μὴ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι altæ, quæ vero ad Meridianum Orientalemqve
νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον δ' ἐπῆκτο τῇ angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, ut ex
πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. καὶ δὲ τούτῳ ea totum templum videri posset. Qua vero por-
οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον ticibus jungebatur, utrinqve descensus habebat,
φρούριον ἦν, τὰ ἡρώδου βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος, unde custodes commeabant, semper namqve in
διῄρητο μὲν ὡς ἔφθην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑ- ea Rom. milites residebant: & cum armis appo-
ψηλότατος ὢν μέρει τῆς κατω πόλεως προσώκισται, G siti custodes, ne quid populus festis diebus novi
μέρος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπικοτοῦν. ὃ μὲν δὴ τῆς committeret observabant. castrum enim erat
πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὐθὶς ἐπάνω ἀκριβέστερον ἔκα- impositum oppido quidem templum, templo ve-
στα προτεθεμένοις, ὅπῃ δ' παρέντος ὑποχρεώντως ro Antonia. In hac autem porticu custodes erant,
ἔφημα.

& superioris civitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti novæ civitatis conjungebatur, temploqve Septentrionali solus obstabat. De civitate quidem, ac muris ejus, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII.

Deditionē Judæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PUgnacissima autem maximeqve dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant ejus partium, cum essent numero quinqve millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Jacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupaverat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem civitatem, murumqve majorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum a Siloa flectitur ad orientem, & usqve ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est civitas, usqve ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Joannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemqve Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interjacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusqve discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius a Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos civitas aliquid novæ calamitatis experta est. Sed illa quidem graviores prius casus pertulit, antequam subverteretur. qui vero eam debellarunt, majus aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani vero seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem adversas suis, justitiam vero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuiqve suggesserit. Veruntamen his intra civitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, qva muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Joannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro conjungebatur) invadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis nova civitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem civitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis ejus, Nicanor nomine, ad humerum lævum sagitta percutitur: cum propius una cum Josepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) svadere tentaret. Unde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq;

ΚΕΦ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ σφαζόμενον πληθος, τῶν σὺν Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τ' μυρίων, ἐφ' οἷς ὁ τύραννος τ' ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτῶ συνεπλέοντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτον εἶναι ἐδόκουν, ὅτι δ' σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ Σίμων ὁ καθλᾶ. ἰωάννης δ' τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ, πρώσαμβοι δ' διαφέροντες, ὀκτακόσιοι μὲν ὄντες, τετρακόσιοι δ' ἄρχοντι, τοῦ δ' τρίτου ἐλεαζάρου, δ' Σίμωνι δ' ἰσάριος. πολεμούντων δ' τούτων ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ σωφρονεῖν δ' λαὸς μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι δ' κεδρῶνος, δ' τι ἀρχαία τείχισις ἦν ἀπὸ τῆς Σιλωᾶς ἀναχαμπτόντων εἰς ἀνατολὰς, δ' μέχρι τ' μονοβάζου καταβαίνει αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ὅτος ἦν τ' πέραν Εὐφράτου Ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δ' καὶ τὸν πύργον, καὶ τ' ἄκραν, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, δ' τὰ μέχρι τ' ἑλένης βασιλείων τ' δ' μονοβάζου μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὀλίγον, τὸν τε ὄφλαν δ' τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα. τὸ μεταξὺ δ' τούτων ἐμπεσόντες τὸ πρῶτον ἀλλήλοις πολέμιοι χώραν ἀνέπαυσαν. ὧδε γὰρ πρὸς τὰς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων ἑκατέρων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δ' πρὸς τὴν πρώτην ὁρμὴν ἀναψαντες ἐκδρομὰς, ἀνενόσουν, καὶ κατ' σφᾶς πάλιν διϊστάντες ἐμάχοντο, κατά τε ἀχλὺν πάντα τοῖς πολεμίοις ἐπάγοντες. ὕστερον δ' αὖτε τὰ χείρω ὑπὸ ἑαυτῶν ἔπαθον, ὧν ἀλλήλοις ἔδρασαν, ὅτε μὴ τούτοις ἡ πόλις ἐπηράθη καθ' ὁτιοῦν πρότερα πάθοις. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερον τι πρὸ δ' πρόσθεν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ' μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίων δ' ἕλον τ' στάσιν, ἥπερ ἐστὶ πολὺ τ' πάντων ἐχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν συμφορὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις εὐλόγως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ἕκαστος τοῖς πράγμασιν ἑαυτῷ ἄγων.

ΚΕΦ. ις.

Τῶν γε μὲν ἔνδον ἄτων διακειμένων, ὁ τίτος μετ' ὀπλιτῶν ἱππέων εἰλῶν ἔξωθεν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δ' παρῆν, ὅτε δὴ κατὰ τὰς φάραγγας ἐστὶν ὅπου προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀχυρωτέρων πρεσβύτερον, ἐθέλει καὶ τὸ ἰωάννου δ' ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἐστὶν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὑ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ τρίτον ἐστὶν ἡ εὐπετεια, διὰ οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τῆς ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπινέει. ἐν δ' τούτῳ βεβιωκότος αὐτοῦ παρευρεθή τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, καὶ τὸν λαιὸν ὦμον, ἐγγὺς μὲν δ' ἰωσήπου προσελθών, καὶ πρὸς ὦμον ὁ ἑρμαῖος δ' τῆς ὄπῃ δ' τείχους, ὑ γὰρ ἄγαν ὁ ἐστὶν, διαλεγόμενος. διαπεμπομένου δ' τούτου τὰς ἑρμὰς αὐτῶν ὄπῃ γνοὺς κρύψαι, εἰ μηδὲ τῶν ὄπῃ σωτηρία προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξυνόμενος πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε σωτὰ.

Greek text of this section:

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ σφαζόμενον πληθος, τῶν σὺν Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τ' μυρίων, ἐφ' οἷς ὁ τύραννος τ' ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτῶ συνεπλέοντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτον εἶναι ἐδόκουν, ὅτι δ' σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ Σίμων ὁ καθλᾶ. ἰωάννης δ' τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ, πρώσαμβοι δ' διαφέροντες, ὀκτακόσιοι μὲν ὄντες, τετρακόσιοι δ' ἄρχοντι, τοῦ δ' τρίτου ἐλεαζάρου, δ' Σίμωνι δ' ἰσάριος. πολεμούντων δ' τούτων ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ σωφρονεῖν δ' λαὸς μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι δ' κεδρῶνος, δ' τι ἀρχαία τείχισις ἦν ἀπὸ τῆς Σιλωᾶς ἀναχαμπτόντων εἰς ἀνατολὰς, δ' μέχρι τ' μονοβάζου καταβαίνει αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ὅτος ἦν τ' πέραν Εὐφράτου Ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δ' καὶ τὸν πύργον, καὶ τ' ἄκραν, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, δ' τὰ μέχρι τ' ἑλένης βασιλείων τ' δ' μονοβάζου μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὀλίγον, τὸν τε ὄφλαν δ' τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα. τὸ μεταξὺ δ' τούτων ἐμπεσόντες τὸ πρῶτον ἀλλήλοις πολέμιοι χώραν ἀνέπαυσαν. ὧδε γὰρ πρὸς τὰς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων ἑκατέρων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δ' πρὸς τὴν πρώτην ὁρμὴν ἀναψαντες ἐκδρομὰς, ἀνενόσουν, καὶ κατ' σφᾶς πάλιν διϊστάντες ἐμάχοντο, κατά τε ἀχλὺν πάντα τοῖς πολεμίοις ἐπάγοντες. ὕστερον δ' αὖτε τὰ χείρω ὑπὸ ἑαυτῶν ἔπαθον, ὧν ἀλλήλοις ἔδρασαν, ὅτε μὴ τούτοις ἡ πόλις ἐπηράθη καθ' ὁτιοῦν πρότερα πάθοις. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερον τι πρὸ δ' πρόσθεν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ' μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίων δ' ἕλον τ' στάσιν, ἥπερ ἐστὶ πολὺ τ' πάντων ἐχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν συμφορὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις εὐλόγως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ἕκαστος τοῖς πράγμασιν ἑαυτῷ ἄγων.

ΚΕΦ. ις.

Τῶν γε μὲν ἔνδον ἄτων διακειμένων, ὁ τίτος μετ' ὀπλιτῶν ἱππέων εἰλῶν ἔξωθεν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δ' παρῆν, ὅτε δὴ κατὰ τὰς φάραγγας ἐστὶν ὅπου προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀχυρωτέρων πρεσβύτερον, ἐθέλει καὶ τὸ ἰωάννου δ' ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἐστὶν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὑ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ τρίτον ἐστὶν ἡ εὐπετεια, διὰ οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τῆς ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπινέει. ἐν δ' τούτῳ βεβιωκότος αὐτοῦ παρευρεθή τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, καὶ τὸν λαιὸν ὦμον, ἐγγὺς μὲν δ' ἰωσήπου προσελθών, καὶ πρὸς ὦμον ὁ ἑρμαῖος δ' τῆς ὄπῃ δ' τείχους, ὑ γὰρ ἄγαν ὁ ἐστὶν, διαλεγόμενος. διαπεμπομένου δ' τούτου τὰς ἑρμὰς αὐτῶν ὄπῃ γνοὺς κρύψαι, εἰ μηδὲ τῶν ὄπῃ σωτηρία προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξυνόμενος πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε σωτὰ.

Deditionē Judæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PUgnacissima autem maximeqve dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant ejus partium, cum essent numero quinqve millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Jacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupaverat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem civitatem, murumqve majorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum a Siloa flectitur ad orientem, & usqve ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est civitas, usqve ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Joannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemqve Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interjacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusqve discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius a Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos civitas aliquid novæ calamitatis experta est. Sed illa quidem graviores prius casus pertulit, antequam subverteretur. qui vero eam debellarunt, majus aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani vero seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem adversas suis, justitiam vero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuiqve suggesserit. Veruntamen his intra civitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, qva muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Joannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro conjungebatur) invadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis nova civitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem civitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis ejus, Nicanor nomine, ad humerum lævum sagitta percutitur: cum propius una cum Josepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) svadere tentaret. Unde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq;

σωτα.

σωτεύγμασι δηόω τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέρουσας σκέλδοι τὴν ὕλην ἐγείρειν χώματα. τριχῆ δὲ διατάξας τὴν φαλαγγα πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τοὺς λιθοβόλους μηχανὰς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς ἔργοι τῶν πολεμίων ἀπὸ τὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύοιεν πρωμάχους. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ πρόσχωρα μὲν ἦν πάντα γεγυμνωτο. συμφερομένων δὲ ἀπὸ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς φαλαγγος ἅπασης ἀπὸ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἀδε τὰ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἠρέμει.

Κεφ. ιη.

Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἀφοβίαις ὄντα καὶ φόνοις, σωιέσαιν τότε μαχέσειν, ἀναπνευσή τι μὲν πρὸς τὰ παρόντα ἐλάμβανον, καὶ λήψεσθαι πρὸς τῶν αἰτίων αὐτὸ δίκας, εἰ ῥωμαίοις ἐπιθήσονται. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ χωρεῖν ἀπὸ τοὺς ἔξω πολεμίους τοῖς αὐτὸν ὡρμημένοις, δέος ἔσιμων ἐφύλαττεν. ἐμὲν ὁ σιμῶν ἠρέμει, καὶ γὰρ λίθοις ἐγγὺς τῇ πολιορκίᾳ. πρὸ δὲ ἀφετηρίας διέσπων ἀπὸ τοῦ τείχους, ὅσον κενὸν τε ἀφῆκεν ὄπισθεν, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας φρέατα ἐλάττους ἐλάττονα. ἀλλὰ τούτων μὲν τῆς πλήθους, ἀχρεῖον ἡ κτῆσις ἐδίδου δι' ἀπειρίαν. ἐλίγοι δὲ τῶν τοῦ πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάδι δὲ καὶ τόξοις τοὺς χωννύοντας ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ κατὰ σωτάξεις ἐκτρέχοντες αὐτοῖς σωνεπλήκτουν. τοῖς δὲ ἐργαζομένοις μὲν, ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη χέρρα χαλκωμάτων ὑφεστεπιμένα. τὰ δὲ ἀφετήρια, πρὸς τοὺς σκέλοντας. θαυμαστὴ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς πάγμασι, διαφόρως δὲ τοῦ δωδεκάτου, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ἐ μόνον τοὺς σκέλοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ τείχους ἀνέτρεπον. παλαιοὶ μὲν ἦσαν οἱ Γαλλόμμοι πέτροι, δύο δὲ καὶ τάλαντον ἀπέσωον ἕκαστος. ἡ βολὴ δὲ, ἐ τοῖς προσεντυχοῦσι μόνον, ἀπὸ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους μὲν ἀνυπόπτως. οἱ γαμμὲν ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὸν πέτρον, λευκὴ γὰρ μὲν ὡς μήτε τὴν ῥοίζου σημαίνοντας μόνου, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν πύργων καθεζόμμοι προεμαίνον, ὁπόταν χαλάσῃ τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. διέσπον δὲ καθ' ὃ ἦν, καὶ προκατεκλίνοντο. σωνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπρακτον διεκπίπτειν τὸν πέτρον. ἀντεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτόν. τότε γὰρ οὐκ ἐπ' ὁμοίως προορωμένης εὐσχημονεῖ. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ' ὅδε κακόμμοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πάσῃ δὲ σπουδῇ καὶ τόλμῃ χρώμμοι, καὶ νυκτὸς, καὶ μεθ' ἡμέραν ἔργον.

Κεφ. ιθ.

Τῶν δὲ ἔργων σωτετελεσμένων, μολυβίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίπτοντες. ἐγγὺς δὲ ἐνίοις ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δὲ ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις προσῆγον, καὶ πίτσῃ ἐγκεραυνώσαντες τὰ ἀφετήρια διασήσας, ὡς μὴ τοὺς κενοὺς ἐφοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, σκέλδοι τύπτειν. τελχόλης δὲ ἐξαισίῳ κτύπου σωνεχήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν, πραυγή τε ὠρθὴ τῶν ἔνδον ἦλθε, καὶ τοῖς σπασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δὲ ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη τοιοῦδαι καὶ τὴν ἄμυναν. A suburbana militibus vastare permittit, collectaque omni materia, jubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus jaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, B cum totus operi intentus esset exercitus, nec Judæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset, illis adversus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Joannes autem quamvis in externos socii sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon C non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisq; non erat utilis. pauci autem a transfugis docti, male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem jacientibus militibus imminebant, perqve cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem D crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipue vero decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes avertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadii modum torqvebantur. ictus autem non E solum primis quos offendisset, sed aliqvando posterioribus quoqve intolerabilis erat. Judæi sane cavebant a lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. deniqve speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxumqve ferretur: patria lingva clamantes, filius venit. itaq; F præsciebant, in qvos veniret, atqve ita vitabant: & hinc evenjebat, ut illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosq; simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male qvidem affecti Judæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni vero eos molitione atqve audacia, die noctuqve prohibebant. Per- G fectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus jacto, fabri qvod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqvi id fieri poterat, qvoniam desuper telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inveniissent, eos applicant; propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murū pulsari jubet. Sonitu autem circunstrepente civitatem, clamor ingens civiū sublatus est, itemq; seditiosos pavor invasit. Et qvia periculum comune utrisq; videbatur, comuniter jam repugnare cogitabāt.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cum ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemqve & Joannes, licet minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in unum corpus coëunt: murumqve amplexi, faces inde quamplurimas jaciebant contra machinas Romanorum, contraqve impulſores arietum: eosqve ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi vero catervatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: hisq; appoſiti irruentes, peritia quidem pauca, plura vero audacia perficiebant. Semper autem aderat adjumento laborantibus ipſe Titus: & juxta utrasqve machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: jaculantes vero a turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quod quintæ legionis aries commovit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullamqve partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excurſibus paululum quieviſſent, obſervato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Judæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemqve operibus injiciunt. Usque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati ſunt, & qui procul aberant convenêre. Romanorum autem diſciplinam vincebat audacia Judæorum: & quos prius offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Gravis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusqve clamor utrinqve tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Judæi confidentia ſuperiores erant, ignisqve opera tetigerat, incenſaqve omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent pleriqve, præter opinionem ſui virilliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in civitatem, eoqve modo aggeres liberavit incendio. In hac autem pugna, unum ex Judæis vivum capi contigit, eumqve Titus crucifigi pro muro juſſit, ſi forte reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt ejus vero diſceſſum, etiam dux Idumæorum Joannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, a quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuo periit: magnumq; & Judæis luctu & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

A Ἀλαζονώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τ̃ ἀλλοφύλων εἰς πάντα πρόσφορον ἐτύγχανον. ἐπεὶ τ̃ πολεμίων, δέον εἰ καὶ μὴ διηνεκῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τῷ πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κ̃ῦ ῥωμαίων σωτηρίαν. κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τ̃ ἱερᾶ παρελθεῖν ὅτι τὸ τεῖχος, ὑπηρέτει ἢ καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ δ̃ μίσους κ̃ τ̃ ἰδίων ἀλλοφύλων λαβόντες ἀμνησίαν, εἰς σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος B προσέχοντες, ἀπ' αὐτ̃ πυρὰν τινὰ παμπληθῆ κ̃ τ̃ μηχανημάτων ἐνίεσαν, κ̃ τοὺς ὑπερθέοντας τοὺς ἐλεπόλεις ἀλαλάξαντες ἐβαλλον. οἱ πολεμιώτεροι ἢ κ̃ εἴσω προσπηδῶντες, τὰ μέρη τ̃ μηχανημάτων ἐπαιώρουν, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, ὀλίγην μὲν ὠλλη πολλὴν ἢ τὰ πλείω προσεφθείρουτο. προσεβοήθει ἢ τοῖς πονοῦσιν αὐτοῖς ἀεὶ τίτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τ̃ ὀργάνων τοὺς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας ἀλαλάσσων, ἔργα μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνέστελλε ἢ τοὺς ἀπὸ τ̃ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τοὺς ἐλεπόλας. ἀμελεῖ τῆς πληγῆς ὑπῆκτο τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόλου ὁ C πεντεκαιδεκάτου γόμφος, γωνίαν διέκλινε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀνέρριπτον ἰσ̃. ὑδὲ γὰρ ὅλως σωτικινδύνευε τῷ πύργῳ πεσεῖσθαι πολὺ, κ̃ μὴ δυναμένῳ σωτραπῆξαί τι ῥᾳδίως ὃ πεδόλυε. παυσάμενοι ἢ τ̃ σκηνωμάτων πρὸς ὀλίγον, ἐπὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπεχώρουν πάντες ἐσκεδασμένους ὑπὸ τὰ ἔργα κ̃ κ̃ τὰ γραπτίδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δεῖν τοὺς ἰουδαίους ἡγοῦντο, D σκηδεσι κ̃ τ̃ ἱππικὸν πύργον ἀφ' πύλης ἀφανῶς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. κ̃ μέχρι τ̃ ἐρυμάτων, ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς ἢ τῶν κωφυγίων αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίστανται ταχέως, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέδραμον. ἔφθανε ἢ ἡ ἰουδαίων πλημμελὴς ῥωμαίων δ̃ταξίαν, καὶ τὰς προσεντυγχάνοντας ἀμύνοντες ψαμμοι προσέκειντο, κ̃ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ ἢ περὶ τοὺς μηχανᾶς συμπίπτει μάχη τ̃ μὲν ὑπομενούσας πέραν. τ̃ ἢ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' E ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, κ̃ πολλοὶ τ̃ προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον ἀπονοίᾳ, κ̃ τ̃ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναι τ' ἂν σκηνώματα πάντα μ̃ τ̃ ὀργάνων, εἰ μὴ τ̃ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὑπλίκτων ἀντίσχοιεν οἱ πολλοὶ, ὧν ἢ τὴν σφετέραν ὑπολαμψιν ἀνδρισάμενοι. κ̃ γὰρ τ̃ εὐδοξοτέρων διέκειντο κ̃ παντὶ τῷ μάχῃ. μέχρι καίσαρ τοὺς τ̃ ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τ̃ προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς ἢ τ̃ τούτων πάθος ἐκκλίναντος ὃ λοιπὸ πλῆθος, ἐπεμψε συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, κἀκ ὃ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τ̃ ἰουδαίων, ὃν ὁ τίτος ἀνασταυρώσαι πρὸ ὃ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὸν ὄψιν ἐνδοῖεν εἰ λοιπὸν καταπλαγήντες. μ̃ ἢ τὴν ἀναχώρησιν, κ̃ ἰσαννης ὁ τ̃ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ ὃ τείχους γνωρίμου τινὸς G σφαλεὶς τῆ προλεγομένῳ, ὑπὸ τινος τ̃ ἀραβων κ̃ ὃ στέρνα τοξεύεται, κ̃ ὡδαχθὲν αὐθησεν, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, ἐλυπεῖτο τοῖς στασιασταῖς ἀσπλαγχνον. κ̃ γὰρ κατά τε χεῖρα, ἐ σύνεσιν ἀξιόλογος ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ.

Τῇ δ' ὑστέρᾳ νυκτὶ, παρὰ προσδοκίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐμπίπτει φόβος. Ἓξ γὰρ πύργοι τρεῖς καταπεσόντες κελεύσαντος μεγίστου κτύπου, ὑφ' ἑκάστου χώματος ὑπορυγέντος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῦτο τεταγμένων, σωτὴρ ποιῶν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτὸς. μεγίστη δ' ἐγένετο ψόφου, δέος ἐμπίπτει τοῖς φρουροῦσι, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπερφέρειν σφίσι δόξαντες, ὅλοι τε ὅπλα πάντες ἔθεον. παραχὴ δ' ἦν πραγμάτων καὶ θορύβου· καὶ τὸ συμβὰν ἑκάστοις ἀγνοοῦντες ἐπὶ τῶν ἔχθρων, ὑπετόπησαν ἀποδιορύξαντες διαφέρειν, μηδενός τε φανεροῦντος πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπλάζοντο, καὶ τὸ σύμπαν μὴ αὐτοῖς ἱκανὰς τὰ παρόντα ἐπιφαίνει, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὸ στρατόπεδα. πανικὸν τὸ δεῖμα κυκλοῦσι παρεῖχε πᾶσι, καὶ μάλιστα ἐπιστάντος τοῦ παραχῆς. ἰουδαῖοι γὰρ τὸν τὸ λοιπὸν καρτερῶς αὐτίχοντας, ἐκάμνοσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τὰ ὀργάνων τοῖς κυφοῦσιν ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντίοις, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὴ τούτων αὐτοὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἐφικνοῦντο, καὶ τοὺς πύργους ἐκ ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἐκπαταγὴν ῥᾳδίως ἀφ' ὑπερβολῆς βιαίου, μήτ' ἐμπεπηδηκέναι ἀφ' ὑπερβολῆς δυναμένους, ὡς κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους, ὅπερ ἔστ' ἐκτὸς τῶν ἐμβολάς, οἱ ἀβλαβεῖς πάσχοντες, ἐδίδουν κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ νικᾶν ἐκ τύχης ἐκδιδόντος (αὐτὸ γὰρ ἐκ τὸ ἰσθμοῦ τὸ μεγίστου σκάλαμον ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὃ τὸ πάντα νικᾶν) ἀντεκαμνον μὲν πάλαι πρός τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τὰς πύλας ἀβρυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ἐκ ῥᾳστώνης, καὶ ἐκ βασιλείας πάντα κακῶς, ὥσπερ πάντας δέκα φυλακὴν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπεδέξαντο καὶ παρέῤῥηξεν ἐνίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δ' ὑπερβάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσεδέχοντο τὴν στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἔτω δὴ πέμπτῃ τεῖχος, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἐβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτό τε πολὺ κατακαίουσιν, καὶ τὸ βορειότερον τῆς πόλεως, ἃ δὴ πρότερον κέκτηντο.

Κεφ. κα.

Μετὰ τρεπτὸν δὲ ἦ πῆς ἔσω, καὶ τὴν ἀστυρίαν παρεμβολὴν καλουμένην, διῆκον πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ πεδίου. ὅπερ ἦ ἓξ ἑδάτερα τείχους ἔσαν ἐξωτέρω βέλους ἴσαι. προσβολὰς δ' εὐθέως ἐποιοῦντο. μεμιγμένοι δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τεῖχος. οἱ μὲν πρὸς τὸν ἰωάννου ὅπου τε τὰ ἀντωνίας, καὶ τὸ βορειότερον τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημεῖον μαχόμενοι. τὸ δὲ σίμωνος πέμμα, πλὴν τοῦ τὸ ἰωάννου τὸ δὲ χειρέως μνημεῖον ἐμβαλεῖν διαλαβόντες, ἐφράξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἔλθοι τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσήκει. προσπεσόντες δὲ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν, συχνοὺς ἐπολέμουν, καὶ συνωχθέντες ὅπου τὸ τεῖχος, καὶ μὴν τοὺς συμπολεμοῦντας, ἢ πλὴν τοῦ ῥωμαίων ὑπεισήμενοι ὄντες ἄπειροι. πρὸς ἣ οὖν τοὺς τὸ τεῖχομα χοῦς. καὶ τοὺς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα, δέει τροφομένη, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. πρόσω δ' ἐλπὶς ἐπὶ σωτηρίας, ἢ ἐ ῥωμαίοις ἓ τάχους κρατήσειν. ἔνθ' ὑπῆρχον ἦ ἥπιοι κόπῳ, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τυ-

Κεφ. κα. CAP. VIII.

Nocte vero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti vero sonitu facto, metus occupavit exercitum. Conari autem aliquid Judæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat, cumq; nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisqve interveni entibus hostibus semetipsos timebant, signumqve diligenter singuli a proximis requirebant, tanquam Judæi jam castra possiderent. Panicoqve terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari jussit: tandemqve tumultus eo nuncio conquievit. Judæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis enim levioribus, & jaculatoribus, ac sagittariis, saxorumqve tormentis inde feriebantur. Sed neqve harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cumque neque everti propter gravitatem, neqve incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra jactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaqve muro jam cedente magno arieti Romanorum; quem Judæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamvis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod male consulerent, murum sibi super, vacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiqve plurimi recessere. cum autem Romani, qua primum murum Nicon perruperat, adsendissent, ad secundum omnes Judæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maji. & paremejus maximam diruunt, & Septentrionalem civitatis regionem, quam ante Cestius vastaverat. Titus autem notato qua Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ jactum a secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur parvi murum Judæi, fortiter restiterunt. Et Joannes quidem, ejusqve socii ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus juxta monumentum Joannis aditum, clauserant, usqve ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes e portis, cominus dimicabant: compulsiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum, disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos n. fortuna atqve scientia, Judæos vero audacia, qvam timor aleret, sustinebat: quod natum erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis superat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumqve

De casu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullaqve præliorum ſpecies aberat, cum a prima luce incipientia utrisqve infomnis & die gravior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis vero ne Judæi caſtra pervaderent. Itaqve in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnæ paratierant. Et Judæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eoqve modo gratia emineret apud duces ſuos. maxime vero Simonis eos metus ac reverentia commovebat, eoqve modo illum ſinguli ſubjectorum colebant, ut ad ſemet-quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille juſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſvetudo vincendi, & quia vinci non aſſiveverant, crebræq; militiæ, exercitationesqve perpetuæ, & imperii magnitudo: ante omnia vero Titus ſemper ubiqve præſens. nam & inertia, ſpectante atqve opitulante Cæſare, graviſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum major viribus alacritas demonſtrata eſt. Deniqve iſtis ipſis diebus, validiſſima Judæorum acie inſtructa pro mœnibus, telisqve utrinqve miſſis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Judæorum irruit: hisqve diſjectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, unius obviam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem ejus fortitudinis multi extiterunt. Et Judæi quidem negligentes quid paterentur, tantum modo qualiter afficerent conſiderabant: morsqve his leviſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quam victoriæ conſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam vero eſſe virtutem, ſi quis prudenter & caute ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

CAP. IX.

De Caſtore Judæo Romanis illudente.

ITaque a Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Judæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis deſtituerat, fugatis cæteris formidine ſagittarum. Hi cum pavidi ſub loricis aliquandiu quieviſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentisque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarem implorabat: & voce miſerabili, ut ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, jamq; Judæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare jubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autē quid vellet eloqui permittit. Cumqve ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulaturum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratoqve animo fidem pacis etiam civitati ſtaturum. Sed cum ex illis decem Caſtoris ſociis quinque itidem ſupplices eſſe ſimularent, cæteri nunquam ſe Romanis ſervituros clamant, dum mori liberis liceat. deniqve illis ſuper hoc ambi-

χομα χίαν, ἐκ τ̃ λόχιες ἐκδρομὴ συνεχ̃ς, διὰλης ἡμέρας ἦσαν. ὁδὲ ἔστιν ἥτις ἰδία μάχη ἀπελίπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις ἑωθεν δέχομένους. τὸ γ̃ ἄυπνον ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, ἢ χαλεπωτέρα τ̃ ἡμέρας. δεῖ τ̃ μὲν ὄσον ἔτι καλαληφθήσεσθαι τὸ τ̃ιχος. τ̃ γ̃ Ἰουδαίοις τοῖς στρατιώταις. ἐνῆν τοῖς ἑκατὸν ἐκ παρασκευῆς ἀριστοποιουμένοις, ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι εἰς μάχην ἦσαν. ἢ ὡς ἐγὼ μὲν Ἰουδαίους, ἐμὲ δὲ τοὺς τ̃ κινδυνώδους χαριζομένους τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον δ' ἐπιμελῶς αἰδοῦς δὲ ἕνεκα, ἔτι τι σκοπεῖν ἐκάστῳ καὶ τ̃ ὑποπτεύειν μᾶλλον, ὡς ἐ τοὺς αὐτοχειρίαν ἐπιμένοντας ἀναγκελοῦντος. φωμαίοις δ', ἐπ' ἀνδρείᾳ δὲ τοῦ προσῆκον, ἔτι καὶ τ̃ ὑπάρχειν ἐκ τ̃ ἀγαθοῦ μᾶλλον, ὁπόταν ἐδόκει, καὶ τ̃ καλῶς ἀγωνισαμένων ἡγεμὼν, ὁπόταν ἐδόκει, καὶ τ̃ καλῶς ἀγωνισαμένων μάρτυς αὐτὸς ὁ ἐ μάχῃσιν, παρὼν. κἀρὸς δ' ἦν ἡνίκα καὶ τὸ γνωσθῆναι καὶ ἐπαινεθῆναι ὄνησι. λέγεται δὲ καὶ ὑπὸ τ̃ κ̃ σφᾶς ἰσχὺς ἀμύνειν τῇ ἀσθενείᾳ ἀναφανῆναι.

ΚΕΦ. κε.

ΠΑσχαλέας μὲν γοῦν κ̃ αὐτὸς τὰς ἡμέρας τὰ Ἰουδαίων ἐᾶ ὁ τ̃ιτος καρπερεύεσθαι, ἐ ἀλγουμένοις ἔτι παρῆν τ̃ πραγμάτων ἐκπαρωλύνος τὴς τ̃ ἱππέων ἐξαλλόμενος ὁ φωμαϊκὴς πεζὸς, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τ̃ Ἰουδαίων φαλαγγὶ, καὶ διασπασθέντων ἀπὸς τ̃ ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τ̃ μὲν κ̃ κόμα πλήξας ἐκτεινόμενος, τ̃ δ' ἀναπαύοντα ἐκ τ̃ ἑτέρου πλάγιον, κ̃ πλευρὰν διαπερονήσας. ἐκ μέσων τε τ̃ πολεμίων, πρῶτος τοὺς σφετέρους ἐθάρρυνε. ὁ μὲν οὖν δὴ δεξιὸν ἐπισημότατα ζηλωτὴς ἦ τ̃ ἀνδρείας ἐγένετο πολλοί. ἐ οἱ Ἰουδαῖοι μὴ ἀμελῶντες τ̃ παθεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι μόνον ἐσκόπουν. ἐκ ἦν ὅτῳ ἐδοκεῖ κινδυνεύειν ἀσφαλῶς, ἐκ ἐ μὴ τ̃ κτεῖναί τινα τ̃ πολεμίων ἀσφαλῶς. ἦν δ' τ̃ τῶν φωμαίων ἀσφάλεια, ἐκ ἦττον τ̃ κρατεῖν πίστις, ἐ μὲν αὐτοσχεδὸν ὁρμῆσαι, δύναμιν λέγων, μᾶλλον δ' ἀρετὴν πολλοῖς. ἐ τ̃ μηδὲν τ̃ ὁρῶντα παθεῖν, ἐκ ἀκινδύνως κ̃ σφᾶς, ἀκαλόσυν ἀνδρίζεσθαι.

ΚΕΦ. κϛ.

ΠΡοσέβαλε δ' αὐτὸς ὁ βορείᾳ τ̃ιχει τ̃ μέσῃ πύργῳ τῷ ἐλέπολιν, ἐν ᾧ τ̃ Ἰουδαίων τις αἰνὴρ γόης ἐκαλεῖτο Κάστωρ ἐλόχα μὲν ἑαυτὸν δέκα, τ̃ λοιπῶν φυγόντων ἀπὸ τὰς τ̃ χόπις. ἔτι μέχρι μὲν πολλοῦ ἀπεπεπληγότες τῇ θωρακίῳ ἠρέμουν. λυομένου δὲ πύργου ἀναίσθητος, ὡς ἐστῶτας ὁ Κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τ̃ ἡγεμόνα, καὶ τῇ φωνῇ κατεπλήττομεν ἐλεήσαι σφᾶς παρεκάλει. πεπαυμένου δ' ἐξ ἀπροσδοκήτου ὁ πῦρ, καὶ μείζονα ἐπὶ τ̃ Ἰουδαίοις ἐλπίσας, ἐπεχεῖ μὲν ἔτι κεῖ τῷ ἐμβολεῖ, κωλύει τὸ τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγων δ' ἐκέλευσεν ἐκβαλεῖν τὰ χαλκᾶ. ἦν δ' ἐπὶ τ̃ δεξιᾷ κατοπτεύσαντα δῆλον, ὁπότε σιωπήσειεν μὲν αὐτὸς τὴς ἀκολουθίας ἔφη, σιωπήσεσθαι δ' εἰ πάντες πάντ' ἤδη φρονοῖεν, καὶ τῇ πολλὰ δίδοναι γε αὐτοῖς ἑτοίμως. τῶν δέκα ἦ, οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τῷ ἱκετεύειν, οἱ λοιποὶ δ' ὡς ἂν πάντες δουλεύσειν φωμαίοις ἐθέλοντες, πρὸ ἐλευθερίας δοκοῖεν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

ρων, ἐπείδετο μὲν ἡ προσβολή. πέμπων δ' ὁ καίσαρ
τοὺς τ' σύμμαχα, σχολῇ βουλόμενος τοὺς τ' ἐπιφόρων τὰ
φελῆν, ὡς σὺν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸ ῥωμαίων
δρχλεῖ ἅμα ἢ παῦσαι πέμπων, καταφανὴς λῷ τοὺς ἀν-
πθόντας, ὅτι τ' δεξιὰν ἐδίδασκαλῶν. οἱ δ' ὥσπερ ἀγα-
νακτοῦντες, ὑπὲρ τὰ θωράκια διῆρον τὰ ξίφη γυμνά,
κ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀπισφαγμένοι
κατέπιπτον. ἡμιθνῆ τ' πὸν κ τοὺς πρὸ αὐτὸν σὺν ἐ
τ' ἀνδρῶν ἐδράγματο, κ μὴ δυνάμενοι κάτω δεν
ἀκριβῶς τὸ γοῦν μηδὲν ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τ' εὐτολμί-
ας αὐτοὺς, κ ἐ πάνυ ἡλέουν. τοξεύει δέ τις σὺν τούτῳ
ἐδὲ τ' ῥίνα τ καίσαρος, καὶ κεῖνος εὐθὺς ἀναπαίσας τὸ
βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ πάππῳ, κ ἐ δίκαια πάσχων κατ-
μέμφετο. πρὸς ἢ τ' βαλόντα ἀκριβολογίσας κἀμοῦ, ἐ-
πέμπε παρεῖναι τ' ἰώσηπον δοῦναί τῷ καίσαρι δεξιάν.
ἀλλ' ἐμοῦ, ὅτ' αὐτὸς ἐφη προσελεύσεσθαι, φροντὶν γὰρ ἐ-
δέν ὑγιὲς τοὺς δεομένους, κ τοὺς ἀρνημένους τ' φίλων κα-
πόχειν. αἰνίσσεσθαι δέ τις τ' εὐτολμων, αὐτὸς ἐφη προσελεύ-
σεσθαι, κ ἐ καίσαρος καλέντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ
ἀργύριον ἐ φέροι μετ' αὐτοῦ, ἀπειθέστερον ἐ αἰνείας
διαπεπαίκει τ κόλπον προσθέμενον. ἀράμενος δ' ὁ
καίσαρ πέτραν, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, κ τάχ' ἂν διήμαρτε
φυλαξάμενος, πτρώσκει γοῦν ἕτερον προσελ-
θόντα. συνοήσας δ καίσαρ τὸν ἀπάτην, πρὸς βλά-
βης μὲν ἐγνω τ' ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ γὰρ ἀπλοέστερον,
ἢ λον ὑποπτεῦσαν τῷ πανούργῳ τοὺς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλε-
πόλεως ὀργῇ τ' χλεύης, ἐποίησε θυμοειδεστέρους. ὑποδι-
δόντα τὸ τ' πύργον ἐμπεσόντες οἱ πρὸς τ' καίσαρος, καὶ διὰ
τῆς φλογὸς ὡς τὸν ἐπ' αὐτῷ κρυπτὸν ἀλλόμενοι, πάλιν
δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέσχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς
αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

ΚΕΦ. κδ.

Αἱρεῖ δ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ
μ τὸ πρῶτον, κ τ' ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ,
παρέρχε μ' ἀφειλῶν ἔνδον ἑξακοσίων, ἓ τ' πρὸς
αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθ' ἓ τῆς καινῆς πόλεως, ἐμοσπο-
λιά τε λῷ καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δ τὸ
τεῖχος, πολλοὶ κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἡ ὅ
τείχους πόλεον εὐθέως διέλυσεν, ἢ πολέμιν νόμῳ παρελ-
θὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι, τὶς ἐμοῦ βλά-
βη τῷ κράτει. νῦν δ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν
ἔχειν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῆ
τοῖς εἰσβολὰς οὐκ ἐπλάτυνεν. ὁ γὰρ ἀπολεύσειν ὃς
ἀνεφκτὸν ἐπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ἔτι κτείνειν
τινὰ τ καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, ἔθ' ὑποπι-
πτόντας τοὺς οἰκίας. ἅμα μὲν τῆς φασιαφῆς ἐ βέλοιν
το μάχεσθ δίκαι τ' ὁ δῆμος βλάβης, ἁδείαν ἐξόδου ἐδί-
δου, τῷ δήμῳ δ τοὺς κτήσεις ὑπεσχνεῖτο δώσειν. πρὸς πολέμ-
ου δ ἐποίει τὸ σῶσαι τ' μὲν πόλιν αὐτῷ, τ' δ ναὸν τῇ πόλει. ἦ
μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ πρότερον ἓ πόλεως, τοῖς
μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένειαν, κ τὸν
τίτον, ἀδυναμίαν ἔ τῶν ἄλλων πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα
προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπλάσει δ τοῖς δημό-
ταις ἐνάτου ἐ πρὸς ῥωμαίους μνησθῆναι τοὺς αὐτῶν,
καὶ τοὺς ῥυφευγμένους ἐφιλεῖσθαι δυσφάτους
τες, ὅτι γε καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν
κ τοὺς στενωποὺς ἐπαυλίσαντο, οἱ δ' ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

A gentibus ceſſabat expugnatio. Caſtor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum vacuum eſſet tempus, de rebus urgentibus conſilium caperet: pauliſper enim ſe illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes ſocios videbatur. Illi autem velut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisqve percuſſis velut B interfecti ceciderunt. Titus vero ejusqve ſocii obſtupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuiſſent: mirabanturqve ſimul audaciam, & calamitatem miſerabantur. Interea Caſtorem ad narem quidam ſagitta percutit, tumqve ille telum extractum Imperatori oſtendens, iniqva ſe perpeti querebatur. At Titus incuſato qui hoc emiſerat, aſtantem Joſephum mittit, ut Caſtori C dexteram porrigeret. verum is neqve ſe iturum, nihil enim ſanum ſupplices cogitare reſpondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum vero quidam ex perfugis Æneas, iturum ſeſe dixiſſet ad eum, invitante Caſtore, ut etiam ſecum in qvo ferret argentum aliquid ſuſciperet: ad hæc ille ſtudioſe aperto ſinu accurrit: alter vero ſuper eum ſaxum demiſit. Et ipſum quidem quoniam præcaverat, ferire non potuit: ſed alium mili- D tem qui aderat, vulneravit. Cæſar vero fallaciam reputans, intellexit miſericordiam in bello nocere, minusqve decipi calliditate ſævitiam: arietisqve impulſionibus, iracundia fraudis, vehementius utebatur. Caſtor autem ejusqve ſocii turrim ictibus jam cedentem incendunt: perqve flammas in ejusdem miſſi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habue- B re, tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem hac parte turum Titus, die quinto poſtquam primum ceperat: fugatisqve inde Judæis intro cum lectis mille tranſiit, quos circa ſe habebat armatis: ubi nova civitas quod lanæ venditores erant, fabriqve ærarii, veſtiumqve mercatus, & ad murum anguſtæ viæ transverſæ tendebant. Enimvero ſi vel ſtatim muri diſturbaſſet maxi- F mam partem, vel qvæ ceperat lege belli vaſtaſſet, nullum credo damnum victoriæ fuiſſet admixtum. nunc autem Judæos exoratum iri ſperans, cum liceret capere facilem diſceſſioni aditum non dilatavit. nec enim quibus conſulebat, inſidiaturos ſibi putabat.

CAP. X.

DEniqve poſtquam ingreſſus eſt, neqve occidi qvenqvam permiſit eorum qui comprehendebantur, neqve domus incendi: ſed G tam ſeditioſis, ſi pugnare vellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quam ipſi populo fortunas proprias ſe redditurum pollicebatur. Pluri- mi namqve petebant ſibi civitatem ſervari, templum vero civitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, Titumqve imbelli animo, quod cæteram civitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & ſi verbum quisquam de traditione feciſſet, pacemve nominaſſet, mox interficiendum eum eſſe minitantes, Romanis qui introiêre, alii per viarum anguſtias obſtabant, alii ex ædibus

De ſecundo muro bis obtento à Romanis.

bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem:

alii murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictisqve turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra civitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Judæorum, & propter locorum peritiam viarumqve ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnesqve pene qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: duravitq; tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant, ſpiritus crevit, & ſecundis rebus amentes erant, neqve Romanos auſuros eſſe ad civitatem accedere ſuſpicantes, neqve vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neqve Romanorum vim, multo majorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neqve famem, jamjamq; ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem civitatis bibebant. boni autem jamdudum inopia laborabant, & penuria victus jam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro levamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſalvos eſſe cupiebant, quique vivere contra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quod civitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disjectis muri partibus objectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quo antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam ejus Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana vero per turres præſidia collocavit.

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murũ, & oratione prolixa Joſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

JAmqve tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breviſſimi temporis ejus obſidio: ſpaciumqve conſilii ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commode utebatur. Nam cum dies adveniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, juſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex involucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaqve ſuburbana per multum ſpacium auro argentoqve lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut jucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχους κ τὰς ἄνω πυλίδας πορθήσαντες πύλας, εἰς ἃς τὰ γαθέντες οἱ φρυροὶ τ τείχους καταλιπόντες τ πύργων, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἐν τ μὲν ἔσω πάντα ἦν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξω ἦν οἷς τοῖς ἀπολελοιφόσι δεδοικότων. πλ. ἐγίνοντο δ' αἰεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, κ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τ τόπων, ἐπιτρωσκειν τε πολλοὺς, κ φονεύοντες ἐξώθουν. οἱ δ' κατ' ἀνάγκην τ πλέον αὐτῶν ἔχον. ἐν γὰρ ἐν ἀθρόοις ἀδιαφυγὴν μᾶλλον ἢ τόπος ἐνῆν τ' ἀν κατασκοπὴν πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσπεσόντες δ' τινὰ διώκοντες γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους τὰς στενοπορίας τοὺς τόπους, κ κ τ μαλιστα πληθύοντας αὐτοὺς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, ἕως αὖθις δρόμῳ αὖθις, ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐκ κ τοιούτου φανεὶς τ μάχλου. παρέμενε δ' συνεχῶς τοξεύων κρύπτων, ἕως τοὺς ἐκδοχὰς κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες δ' ὁδὸν τείχους, ἐξεώθησαν. τ δ' ναὶ τὸ ἄσυ μα χίμων ἐπῆρε τὰ φρονήματα, κ μετεωροι πρὸς τ ἀπαγωνίαν ἦσαν, ὅτ' ἂν ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡτιμημένοις δοκοῦσιν. ἐπεσκόπει γὰρ αὐτῶν τ γνώμας ἀπὸ τῶν ὑπονοιῶν ὁ θεὸς, ἐ ὅτι τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλείω κατελίπετο τ ἐξελαθείσης ἐβλεπον, ὅτι τ ὑφέροντα λυμὸν αὐτῆς. ἐπ. παρῆν ἐαθέναι ἐκ τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως ἅμα πίνειν. ἔνθεν ἦ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπῆκε πάλαι, ἐ πανοῦ τ ὑπηδείαν, διελύοντα πολλοί. τ ἦ δ λαῦ φθορὰν αὐτῶν οἱ σωσασχὴ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνος γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, ἐ κ ῥώμην ζῆν προσιεμένους. τὸ δ' ἐναντίον πληθος αὐτῶν ὑπὸ βαρβάρων βάρος ἥδονται δαπανώμενον. τοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους ἦ πάλιν τ ὁδὸν παρωρμῶντες, σκώλυον φράξαμενοι, κ τὸ καθ' ἕν φθείρειν ἀντιτιχίσαντες τοῖς σώμασι. τρισὶ μὲν οὖν ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ ἦ πρὸς ἐλλείπουσι χωμάτων τὴν ὀχύρωσιν. ἄλλα διαδύντες, ἢ κ πρότερον ἀναφεύγουσιν. ὁ δ' πάλιν δ τείχους κρατήσας, τὸ προσέρκτιον, μὲν δ' ἥως κατέβρυχε πᾶν· ὅτι δ' κ μεσημβρίαν, φρουρὰς τοῖς πύργοις ἐγκαθίσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπιέσει.

Κεφ. κε.

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι πρὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, κ διωρίαν βουλῆς σωσασχῆς ὑποδοχὴν, ἐπὶ πρὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν δ δύπερα τείχους, ἢ κ τὸν λιμὸν ὑποδέσαντες (ἀ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεσχῆται τῷ ἄνεσιν. ἐπεὶκως γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἐδει δοῦναι τοῖς στρατιώταις τροφὰς, ἐν δοκοῦσῃ τοῖς πολεμίοις σκέλλεσθαι τὸν ἡγεμόνας σκηπτόμενος τὴν δυσαμενῶν ἀπορεῖν ἐκάλεσε τ δεσμέων. οἱ δ' ὥσπερ ἐθ δοκαλύψαντες τὰ ὅπλα ἠγμένα ἐσκευασμένα τοῖς, κατέφρακτοι προσῆσαν, κ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅπλοις ἦν πολὺς ὁ τε πρὸ τῆς πόλεως ἀργυρὸς κ χρυσῷ πρεπελάμπετο. κ τῆς ὄψεως σκηνὴ, οὐκ ἄτε τοῖς σφετέροις ὄπτερπτέρου, ἄτε τοῖς πολεμίοις παρέσῃ φοβερώτερον. κατεπλήσθη γὰρ ἀφορώντων

ἅτε

pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex involucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaqve ſuburbana per multum ſpacium auro argentoqve lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut jucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

τὸ τε ἐχαῖον τῆς πόλεως ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεχρὶ λίαν πεπυκνωμένων ἐπερειδεῖν, καὶ τὴν πόλεως ἐδένη ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθη διεφαίνετο. καταπλήξις δεδιένη, καὶ τοῖς πολεμιωτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυνάμιν ὅλην ταυτὸ πᾶσιν ἐρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκῆσαί τ' ἂν μοι πρὸς ἐκείνην εἰ σφισιν αὖθις μεταβαλέσθαι τὸ ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸ δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην ἔδοσαν ἀπήλπιζον. ἀποκρύψαι δ' οὐ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρεῖσσον τὸν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δὲ ἐφράτο τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ σφετέρᾳ πόλει. πρόσαρσι μὲν οὖν ἡμέρας οἱ Ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ' ὡς ἔδεν ἀπῆντα τῶν ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διχῇ διελῶν τὰ τάγματα ἤιτε, ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ Ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ἐδόκουν, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τότε γὰρ μὴ ληφθέντος, ἐδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἐδόκει. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστῳ τάγματος. καὶ τὸν μὲν τοῦ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε ἰδιῶται, καὶ τὸ μετὰ Σίμωνος συμμαχικὸν, ἔργου ἐπεκδέοντες. τοὺς δὲ πρὸς τῇ ἀντωνίᾳ, οἵ τε τοῦ Ἰωάννου, καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπολεμοῦντο δ' ἀπὸ χειρὸς μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δι' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἡ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβὴ, καὶ μικρὸν εὑρεῖν τὸν ἐμπόδιον. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τοὺς λιθοβόλους, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πρῶτος δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπώλυσε τὸν ἑαυτὸν, ἅμα καὶ τὴν πολιορκίαν παρασκευὴ, καὶ δι' ὧν ἐκείνοις ἰδιώτοις μετάνοιαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, ἀνέμισγε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γινώσκων ἀνυσιμώτερον εἶναι τὸν λόγον, αὐτὸς τε σώζεσθαι παρεκάλει Ῥωμαίους τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καλοῦντα τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τύχαι ἐνδοῦναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτούς.

Κεφ. κς.

Ὁ δὲ τοῦ πεδίου τὸ τεῖχος, καὶ πρόμαχον ἐξωτέρω βέλους εἶναι καὶ ἐν ἐπικοίνῳ, πολλὰ κατέλιπε δέλεαρ. φείσασθαι μὲν ἑαυτῶν ἐδ' ὅλως, φείσασθαι δὲ τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ ὑμεῖς πρὸς ταῦτα, τὰ ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. Ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, ἐντρέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἄγια, καὶ μέχρι νεῶ τοὺς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐντραφέντας αὐτοῖς, κἂν πεισθῇ μόνους ἔχοντας, ὡρμῆσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἢ μᾶλλον τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τεῖχη πεπτωκότα, λεπτὰ μὲν ὄντα δὲ τὰ ἀλωκότων ἀσθενέστερον. γιγνώσκειν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἔχειν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δουλεύειν τοῖς, οὐκ ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ δὲ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χαλεπὸν τὸ πρῶτον. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς περιόντας χρόνοις, ἐπὶ τὰ ἀποστεῖλαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατώντων ἐλευθέρων εἶναι. δεῖ μὲν τι καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, ἔχοις ὑποχείριον πάντα. τί γὰρ Ῥωμαίους διαφθείρειν, πλὴν εἰ μή τι διὰ θάλασσαν, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβαίνειν γὰρ libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. paruisset Imperio, jugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imo vero transisse

A & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamqve civitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamvis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumqve pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutavissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam a Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicii, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & civitatem cum seditiosis perire decreverat. Quatriduo igitur per singulas legiones alimenta consecuti sunt Romani. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Judæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diviso exercitu, Antoniam versus ad Joannis monumentum aggeres inchoavit: ista parte superiorem civitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraqve autem parte duo aggeres erigebantur, a singulis legionibus singuli. Et juxta monumentum quidem operantes, a Judæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam vero ab Joannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solum quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis jam uti didicerant. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi salvam fore fortunam sciens & perituram esse civitatem, una & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Judæis svadere cessabat: consiliumq; factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorem cognoscens tam ipsos ut salvari vellent rogabat, tradita sibi civitate, quæ jam capta videretur, quam & Josephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaqve Josephus murum circuiens, simulq; extra teli jactum stans, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, neve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta revereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manusq; suas ad hoc usqve cohibere. ipsos vero in his edoctos, cum servare possent, sponte ad eorū interitum ruere. quin potius viderent muros cōcidisse firmiores, excisis vero infirmiores superesse: Romanorumq; vires cognoscerent sustinere non posse, hisq; servire non esse novum, neqve inexpertum Judæis. Nam licet pulchrum sit pro

B

C

D

E

F

G

semel autem subditum, qui multo tempore

ad eos undiqve fortunam, deumqve per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis qvam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosqve esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam majores eorum, qvanqvam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis favere, nunqvam perpessi fuissent. ipsos vero qua tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit civitas: cives autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat civitatem: & modo quidem consumi populum, continuo vero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessaverint, neque civitatem strictis gladiis irruerint, Judæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, qvod horis singulis aleretur: nisi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soliqve possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumqve liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usqve insolentes essent: natura eos esse in imperio mansvetos, atqve iracundiæ præferre quod utile est. Utile autem putare, neqve civitatem vacuam viris, neqve desertam habere provinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram jungere: nec enim cuiqvam salutem daturum si viceperit civitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Brevi autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & qvamvis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Josephum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conviciis, nonnulli etiam jaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorumqve auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, qvasi qvem alium sic vicerimus. Qvando autem non Deus omnium conditor, Judæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Unde progressi pugnatis, quantumqve auxiliatorem violatis? Non recordamini opera divina parentum, atqve hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idemqve Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamqve Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir ejus Abraham proavus noster? Armis credo ultus est injuriam? Atqvi CCC. & XVIII. præfectos habebat, qvorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse qvidem qviescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, qvem vos polluistis, invictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem qvem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτὰς πάντοθεν τὰ τύχαι καὶ κατ' ἔθνος τὰ δεῖν ἐμπεδεύοντα τῷ ἀρχῷ, νῦν δὲ τὰ ἐπαλλάττειν. νόμον γὰρ μιᾶι ὠφελίᾳ, καὶ πᾶσι δηλοῖν ἰσχυρότατον, καὶ πᾶσι ἀνθρώποις, εἶκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων, εἶναι. Διὰ δὲ τοῦτο τοὺς προγόνους αὐτῶν, ἐν πᾶσι ψυχαῖς, καὶ τοῖς σώμασιν, ἔτι δὲ τοῖς ἄλλοις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἴξαι ῥωμαίοις, οὐκ ἂν εἰ μὴ τὸ θεῖον ἠδέσθη σὺν αὐτοῖς δεῦρο παρεληλυθός. αὐτοὺς δέ, τίνι ἐπεποίθατε ἀντέχειν. ἐαλωκυίας μὲν οὐκ ὀλίγης τῆς πόλεως μέρους, τὰ δ' ἔνδον εἰ καὶ τὰ τείχη παρέμενεν, ἀλώσεως χεῖρον διακειμένων. ἃ γὰρ λανθάνειν ῥωμαίους τὰ ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ὦ νῦν μὲν τὸ δῆμον, μετ' ὀλίγον δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ παύσαιντο ῥωμαῖοι τὸ πολιορκίας, μὴ ὅτι ἐπιτιθείσης τῇ πόλει ξιφήρεις, αὐτῆς γε τὰ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ὠφελήσαι καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον. εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸν λιμὸν ἀρκεῖ τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναιντο, μόνοι τε καὶ παθῶν ἀπηκέστων. προσετίθει δὲ ὡς καλὸν πρὸ ἀνηκέστων συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι βέβαιον. καὶ γὰρ ἀδύνατα μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τὰ γεγενημένων, εἰ μὴ μέγεθος πλούτου ἀπαυθαδιάσαιντο. φύσει τε γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸς τὰ δημοσίᾳ δηλοῦσθαι τὸ συμφέρον. ἔτι δὲ εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν κοινωφελῆ βούλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς ὀφθῆναι. ἃ γὰρ ἂν σώσειν τινὰ βίᾳ λαβόντα τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδὲ ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς ἐπιτηδεύοντων ὠφελησαι. ἔτι γε μὴν τάχους τὸ τεῖχος τῶν ἁλώσεσθαι, τὸ προεαλωκότα πίστιν εἶναι. καὶ ἄῤῥηκτον ἢ τὸ ἔρυμα, τὰ λιμὸν ἐπιέρ ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. πάντα τὰ ἰσώσιμα ὠφελοῦντα, πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον λόγοι τὰ τείχους, πολλοὶ δὲ ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἐβαλλον. ὁ δὲ ὡς τὰ φανερᾶς οὐκ ἐπιθυμοῦντα συμβουλίας, ἀλλὰ τὰς ὁμοφύλους μεταβαίνειν ἰσχύος. ὦ δείλαιοι βοῶν, καὶ τὰ ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλλον ἔτος ἐνικήσαμεν. πότε δὲ θεὸς ὁ κτίσας ἐν ἀθίκτοις ἰουδαίων ἐκλιπὼν. οὐκ ἀναφέροντες ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ πηλίκον ἐμιάνατε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα θεομόνια, καὶ τὰ ἅγιον τόνδε χῶρον, ἡλίκους ὑμῖν πάλαι πολέμους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φεύγω τὰ ἔργα θεῖα λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεκαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς σαλεὲς καὶ φαραὼ, βαρεῖα χειρὶ καλέσας, ἦρπασε σάῤῥαν βασιλίδα. ἧς ἡμῶν τὸν μητέρα. τοῦτο δὲ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, πρόπατωρ ἡμέτερος. ἆρα τὰ ὕβρεσιν ἡμῶσατο τοὺς ὅπλοις, καίτοι ἑκατοντάδεκα μὲν τριακοσίους ὑπασπιστὰς ἔχων, δυνάμει δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτὸς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν νῦν ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς, τὰ ἀκίνητον αὖτω βοηθὸν ἔσπασε λόγῳ. ἃ μὴ μίαν ἐπιστένειν ἄγειαν μὲν ἡ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνοῦντες δὲ τὰ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

B

C

D

E

F

G

τρέ-

καὶ τρέμων δεινὸν τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγε A ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auroqve & argento amatissimos Deo donavit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum majorum nostrorum domicilia? Qui cum annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subjacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nescit, Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportaverunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manibus, ejus se judicio permisere. Rex Assyriorum Sennacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum delevit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atqve ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone servitium, ubi per annos LXX. populus exulans, non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum more serviebant. Breviter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetraverint. Domi autem manentes, ut placebat judici superabant. Pugnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo civitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus ejusq; populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, invisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent civitatem, neqve rex neque populus interfecit. Sed vos (ut intus gesta prætermittam, neq; n. digne possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem svadeam, querimini, telisqve appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente civitatem, multis modis offensa divinitate, majores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt; oppidum vero ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Judæorũ gentes ad militiam provocavit? nonne indigenarũ impietas? Unde

ὁ αἰγύπτιος, δέχεται ἢ ἔτι χρυσὸν τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρεῖτο. σιγῶ ἢ εἰπὼν τὰς οἰκήσεις τῶν πατέρων; εἰ τυραννίδι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, πρὸν ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς οὖν οἶδε τοῦτο ἐκ πάντων θηρίων καταπληθῦσαν αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθορᾷ νόσου, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὸν ἀπὸ ποταμοῦ λιμὸν ἐπὶ ταῖς ἐπαλλήλοις δέκα πληγαῖς. τὸν B δὲ θεὸν μὴ φρενῶν στερήσαντα πατέρας ἡμῶν, ἀνεμπάκτους, ἀνυβρίστους οὕτως ὁ θεὸς ἑαυτοῦ νεωκόρους ἤθελε. ἀλλὰ τοῦτο ὑπὲρ ἀσυρίων ἁρπαγῆναι ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐστέναξε μόνη ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε ἢ πᾶν τὸ ἁρπασθὲν ἔθνος. σπιλοῦσθαι ἢ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μὴ τὰ σπίων καθαρθέροντες, χερσὶ τε λυσσώσας ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, τί πᾶσι μιαιφονικώτερον ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; θεὸς δὲ ὁ C τοσοῦτο πατέρων ἡμετέρους ὑφηγῶν, ὅτι τοὺς χεῖρας τε τὰ ὅπλα παρέντας, αὐτοῦ κρίναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσσυρίων σενναχήριβος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ἐπιπορόμενος τοῦδε ἐπεστρατοπέδευσε τῇ πόλει, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἢ οὐ μᾶλλον τὸ ὅπλων ἡρεμοῦσιν ἐν προσευχαῖς ἦσαν. ἄγγελος ἢ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὸν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, τε μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας D ἐπὶ πεντεκαχιλίοις νεκροῦς εὗρε, μὴ ἢ τὰ καταλειπομένων ἀνόπλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἴστε ἢ καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, τε πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίπτεν, ἢ κῦρος ἔτι χαρίσασθαι τοῦ θεοῦ. πεπέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τ αὐτῶν σύμμαχον ἐπεκορεῖτο. καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ τρέφουσιν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων δυνάμενον ὑπὸ τρέψαντες τοῦ θεοῦ. μένοντες μὲν γὰρ ἔχαιρον, E εἰκῶν ὡς ἐδόκει τοῦ κρίτῃ μαχόμενοι δ' ἐπεσόντες εἶσι. ἔτι μὲν λοιπὸν βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει τούτου τὴν πόλιν, συμβαλὼν ἐδεήθης ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ὧδε τοὺς ἱερεμίου προφήτους, αὐτός τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ ὑπ' ἀναῦ καπνοσκαπόμενον ἴδε. κρίτοι· ποσῷ μετριώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τ ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ ἢ ἔτι αὐτοῦ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τ ἱερεμίαν οἷς ἐπεκθέοιντο μὲν τοῦ θεοῦ λεὼς τοὺς εἰς αὐτ F πόλεμον ἐλαύνοντας, ἀλίσκοιντο δ' ἐὰν μὴ παραδοῖεν τοῦτο πόλιν, ἔθ' ὁ βασιλεὺς, ἔθ' ὁ δῆμος ἐσώθη. ἀλλ' ὑμεῖς ἐνσείσω τὰ ἔνδον, ἐγὼ ἐρῶ μὴ ἐν ὑμῖν διωγμὸν τοὺς παρόντας ὑμῶν αἰτίους, ἐμὲ τὸν παραλοιπόν τα ποιεῖς σωτῆρα ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε προφωνοῦμενοι πρὸς τοὺς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν πάρεστε δρᾶτε κακὰ ἡμέρων. ἔτι G ἢ λοιπὸν ἀνθρώπου ἢ κληδόνος ὑπόφασις πρόσκαιρος ζημίαν τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐγκλήματος, οἱ πρόγονοι μὴ τῶν ὅπλων πρόσθεν. αὐτοὶ μὲν ἀπροφάσιστοι ἐν τῇ μάχῃ. δημοκρατία ἢ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. ἐν τί δεῖ πολλὰ λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τοὺς ἐπαγαγόντας καὶ ἔθνους; ἀλλ' ἢ τ ἰουδαίων ἀσέβεια; πόθεν δ'

ſervire cœpimus? Nonne a ſeditione majorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompejum intulit civitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubjecit? Deniqve tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legesqve deliqverant, & majoribus ad bellum ſubſidiis utebantur, ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filii Ariſtobuli neſcimus exitu? quo regnum obtinente, Deus iterum captivitate perſeqvebatur populum delinqventem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati vero per ſex menſes obſidebantur, donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptaq; eſt ab hoſtibus civitas. Ita nunqvam genti arma data ſunt. Oppugnationi vero ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, ut opinor, ſacri loci poſſeſſores judicium Deo de omnibus permittere: manusqve tunc humanas contemnere, cum a ſuperno ipſi judice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid, quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui cito periere, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiasqve atqve adulteria, rapinis, cædibus certatis, novasqve maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum vero templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinqvo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impii, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem juſti eſtis, ſupplices, purisqve manibus adjutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus adverſum Aſſyrium ſupplicavit, cum magnum illum exercitum Deus una nocte proſtravit. Similia vero Aſſyriis Romani committunt, ut etiam ſimilem ultionem ſperetis? Nam ille quidem abrege noſtro accepta pecunia, ut vaſtitati parceret civitatis, neglecto jurejurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetraverint, neqve populantur civitatem neq; ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacrasqve leges ſalvas manere patiuntur. Inſania eſt profecto, ſperare Deum talem circa juſtos fore, qualis injuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim ulciſci noverit cum oportet. Deniqve Aſſyrios prima nocte, qua caſtra civitati admoverant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna judicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompejus attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremum nunc Titus civitati appropinquaret. Sed neqve Magnus, neqve Soſius quicquam paſſi ſunt, & civitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc uberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Deniqve ante ejus adventum ſcitis & Siloam, & omnes extra civitatem fontes adeo defeciſſe, ut ad utrunqve

A

B

C

D

E

F

G

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν ἔτω πολὺ δύσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἀφθονίαν. τίνα μέλλει πέρας ἔτι παύσεσθε καὶ πόστερον ἐφ' ἁλώσει τὴν πόλεως γενήσεσθον; ὃν ὁ πρότερον μὲν Βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τὸν τε νεὼν ἔλων, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τότε ἠσεβηκότων πολλῷ πλέονα ὑμεῖς. ὡς τε ἔγωγε προφθάσαι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐρημίαν δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν αἰσχρὰν φεύξεται, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ συγήσει. τὸ δὲ θεὸν ἔπεσθαι τοῖς ὑμετέροις κακοῖς ὀφθήσεται; ὃς τότε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τὰ σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτεται, τί δ' οὐ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύετε γὰρ ὡς νομοθῶται, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε τὰς χεῖρας ἡμῖν, τὰ ἀδικήματα ὥσπερ ἀρετὰς ἐπιδείξιν ποιούμενοι. καταλέλειπται δ' ἔμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐμάλακτον ἐξομολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατηρεμούσης αἰδῶ παρεῖσαν, ἐπισκέψασθε, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς προδίδοτε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ἐπὶ ποῖα τὶς ἀθηνεῖ φλόγας; ποῖα τις μηκέτι εἶναι θέλει. καὶ τὶ σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; ἀτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, γλεαίνας γοῦν ὑμετέρας οἰκτείρατε, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἑκάτερον ἡμέρωσον τέκνα καὶ γυναῖκα, ἃ γονεῖς, ἃς ἀναλώσει μὴ μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσει μήτηρ καὶ γυνὴ, ἃ ἐγὼ σὺν ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος· καὶ τάχα δοκῶ ἀφ' ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτίνατε αὐτὰς, λάβετε μισθὸν τῶν ἑαυτῶν σωτηρίας τὸν αἷμα. κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε. τοιαῦτα δ' ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ στασιασταὶ μὲν ἔτε ἐνέδοσαν, ἔτε ἀσφαλῆ τὴν μέλλησιν ἔκρινον. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τὰς μὲν χρυσὰς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν κατάπινον, ἔπειτα πρὸς τὰς ῥωμαίους ἀφοδιάσκοντες ὅπῃ κατενέγκοιεν, εὐπόρουν πρὸς ἃ δέοιντο. διηρίθμει γὰρ τὰς πολλὰς ὁ πᾶς εἰς τὴν χώραν, ὅπου βάλοιτ' ἕκαστος. καὶ δὴ καὶ αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἴσων κακῶν στερησομένους, μὴ βελτίωσιν δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ ἰωάννην, καὶ σίμωνα, προεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιὰν τῶν ὑπονοίας φυγόντων μόνον, εὐθέως ἀποφαίνεται.

Κεφ. κζ.

Τοῖς μὲν εὐπόροις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. προφάσεις δὲ αὐτομολίας, ἀνηρεῖτό τις ἀφ' τὴν οὐσίαν. τὸν λιμὸν δ', ὑπόνοια, τῶν σκευασιῶν σύνηκμαζε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξέκαιε τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἁδαμοῦ σῖτος ἦν ἐπαπειλοῦντες δ', διηρεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρόντες δ' ὡς θᾶσσον κρύψαντας, ἐβασάνιζον. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos utrunq; malum amplius accendebatur. Et palã quidẽ nulla erant frumenta, irrumpentes autẽ scrutabãtur domos. Et siquidẽ inveniſſent aliquid, eos qui negaverant verberabãt: si vero nihil inveniſſent, quasi diligentius celaviſſent, tormentis itidẽ afficiebãt.

A aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut non modo ipsis & jumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniqve hujus prodigii & ante periculum factum est in excidio civitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu advenit, qui & captam civitatem incendit & templum: quamvis ut opinor, nihil tunc illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaqve sanctis relictis, Deum fugisse putaverim: hisqve nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum vero malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inqve dies singulos, quis pejor sit, certamen habetis. atqve ita nequitiam, ut virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & divinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma projicite, pudeat vos patriæ jam dirutæ. convertite oculos, & aspicite ejus quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc jam non esse desiderat? Et quid est hoc quod salvum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cujusqve filii, conjuges, & parentes, quos paulo post aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia una cum his periclitabitur mihi mater & conjunx, & familia non ignobilis, domusqve olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc svadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Josepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neqve animos flexerunt, neqve tutam sibi mutationem fore judicaverunt. Populus vero ad profugiendum commotus est, & alii possessionibus suis, alii rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant usui necessaria. Titus enim plerosqve per agros, quo vellet quisque pergere dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis serviebant. Joannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quã Romanis aditus, obstruebant: & qui vel umbrã

Haben di autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ ſolidis viribus ſtarent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis eſſe videbatur, ſtatim fame morituros occidere, multi vero clam univerſa bona ſua uno frumenti modio qui ditiores eſſent, itemqve pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam ſumma penuria infectum triticum comedebant. panem alii conficiebant, ut neceſſitas metusqve monuiſſet. Et menſa quidem nusquam apponebatur, ſed incoctum ſubtrahentes igni cibum diripiebant. Miſerabilis autem erat victus, dignumqve lacrymis ſpectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem injuriam deplorarent, quippe cum fames ſuper omnes clades haberetur. Nihil enim ſic perdit hominem ut pudor: nam quod reverentia dignum eſt, infame negligitur. Deniqve uxores viris, & filii parentibus, & quod miſerrimum, matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebant: & marceſcentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, ſed ubiqve aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatimqve ruptis foribus irruebant, victumqve jam contuſum dentibus, ex gutture pene revocabant, ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur autem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaqve miſeratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteveniſſet, quodque rapturi fuerant devoraſſet, tanquam læſi cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. Horrendaqve etiam auditu quis patiebatur: in unius panis confeſſionem, & ut unum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele videretur, quod neceſſitas impetraret) exercentes autem dementiam ſuam, ſexqve ſibi dierum commeatum præparantes, hisqve occurrentes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarumqve gratia colligendarum nocte erepſiſſent, cum jam ſe hoſtes evaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant: multumqve ſupplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliqvam partem ſibi concederent eorum, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratumqve videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores a ſatellitibus patiebantur. Honorati vero ac divites ad tyrannos perducebantur, quorum alii inſidiarum falſo accuſati occidebantur, alii quia Romanis proderent civitatem. Et plerumq; delator ſubornatus indicabat quod profugere voluiſſent. Si vero qvem Simon expilaſſet, eũ ad Joannẽ remittebat: & qvẽ Joañes expoliaſſet, eũ Simon excipiebat: ſibiq; invicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorumq; cada-

A πικμήριον ἦ δ' τι ἔχθ' ἢ μὴ, τὰ σώματα τ' ἀθλίων, ὡ
οἱ μὲν ἐπ' σωτηρίᾳ, ὑπαρχόν τροφῆς εἰδέναι. οἱ πλέ-
μενοι ἦ ἤδη παρωδάκοντε, ἢ κτείνειν ἄλλον εἰδέναι, τῆς
ὑπ' ἐνδείας πθνηξομένοις αὐτίκα. πλὴν ἦ λάθρᾳ
τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρῳ, πυρῶν μὲν οἱ πλου-
σιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ ἦ πενέστεροι κριθῆς. ἐπὶ
καλοκλείοντες ἑαυτὰς εἰς τὰ μυχαίτατα τ οἰκιῶν, πιε
μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέρπαζον τ σῖτον ἠσθιον, ἢ
ἕκαστον ὡς ἦν ἀνάγκη, ἢ τὸ δέον πεῖνα. ἐ τραπε-
ζα μὲν ἐδαμοῦ παρετίθετο· ἦ ἦ πυρὸς ἐφέλοντο,
ἔτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τροφὴ, καὶ
δακρύων ἄξιον ἡ ὄψις, τ μὲν δυνατωτέρων, τὰ πε-
κτέντων; τ ἦ ἀσθενῶν ἐρρωμένων πάντων μᾶλλον ἢ πα-
θῶν ὑφίετο ἦ λιμὸς, ἐδὲν δ' ἄτων ὑπέλυσεν ὡς αἰδώς.
τὸ δ' ἄλλως ἐπιτρόπης ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονού-
γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὰ ἀτυχε-
τατα μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τ ζωμάτων
τὰς τροφὰς, καὶ τ φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων,
ἐκ λεῖ φειδῶ τὰς ὀλίγ ἀφελέσθαι σταλαγμούς. ταῦτα
δ' ἐθάρρουν, ὅμως ἐ διελανθανον, πανταχῆ δ' ἐφίστα-
το οἱ ζητήσοντες, καὶ τούτων τ ἁρπαγὰς, ὅστις γὰρ κατ-
δόμων ἀποκεκλεισμένον εἰκίαν, σημεῖον λῦ ἦν, τὰς ἐν-
δον ἐσομένας τροφῆς. ἐ ἦτος δ' ἐξαραξάντες τὰς
θύρας εἰσέπιπτον, καὶ μόνον ἐκ ἐκ τ φαρύγγων ἀνα-
θλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἐνέφερον. ἐτύπτοντο ἦ γέροντες
ἀντεχόμενοι τ σίτων, καὶ κόμας εἶπαραίτουν γυναῖ-
κες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. ἐδέ τις λεῖ εἶκτο πε-
λιᾶς ἢ νηπίων; ἀλλὰ σωτηρίαντες τὰ παιδία τ ψω-
μῶν ἐκκρεμάμενα, κατέπιπτον εἰς ἐδαφος. πρὸς ἦ φθά-
σαντι τὴν εἰσερχομένου αὐτῶν, καὶ προκαταπεσόντα τ ἁρπα-
γησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δυσὶ ἦ
βασάνοις ἐδὲν ἐπινόουν πρὸς ἐρεύνας τροφῆς, ἐρεύνᾳ
μὲν ἐμφράττοντες τοῖς αἰδοίοις τὰς τ αἰδοίων πόρους,
ῥάβδοις δ' ἐξίσιον ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὸ φθάσαι
ἦ καὶ ἀκοῦσαι, ἐπαχέ τι ὡς ἐξομολόγησιν ἑνὸς ἕτε, καὶ
ἵνα μίνυσιν θρᾶκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. ἃ
βασανίζειν δ' ἐκ ἐπέαν, ἢ δὲ ἦτον ἂν ὠμοῖ λῦ τ
μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἦ τὴν δόσιν, καὶ πέ-
πωδοσκόλαζοντες αὐτοῖς, ὡς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόβ-
τοῖς δ' ὅτι τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσαι
ὅτι λαχάνων συλλογὴν αἰρίων καὶ πόας. ἐπαυτῶν
ὅτε ἤδη διαπεφθάρθαι τὰς πολεμίους ἐδόκουν, αἰφνι-
πάζοντα τὰ κεκμηκότα, καὶ πολλάκις ἐκτὸς ἐόντων, καὶ
τὸ φέρειν ὑπαλαλημένων ὄνομα ἐ θεῖ, μεδεμόνιον π
μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λύγκαι, ἀδ' ἐπιπό
μετὰ δόσεων ἀγαπητὸν δ' λῦ, τὸ μὴ ἐ πρὸ πολλῆς πο-
λημένον. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι πάντα πρὸς τ δορυφο-
ρῶν ἔπασχον. οἱ ἦ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυ-
ράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπ' ἐκλας ψευδῶς ὑπ-
καλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἦ ὡς πρὸ δοῖεν ῥωμαίοις τ
πόλιν. τὸ ἦ ἐπιμότατον λῦ, μεμνῆσθαι τοὺς ἐπιβουλῆς,
ὡς αὐτομολεῖν διανοουμένους. ὁ ἦ ἐπὶ σίμωνι ζωμω-
θεὶς, πρὸς ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τῶν ἐπ' ἰωάν-
νᾳ συλημένων, ὁ σίμων μετελαμβανεν. ἀνθρωπόκτονον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ κρε-
μαῖ

B

C

D

E

F

G

ματα τ̃ ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ ὃ μὲν κρατῶν, σύ- A
σις ἦν ἐν ἀμφοτέροις, τ̃ῆς ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ
γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς σκ τ̃ ἀλλοτρίων κακῶν ἥκιστα μονο-
τρόπως ἐδόκει πονηρός. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγα-
θοῦ τινὸς, ἤλγει τ̃ νοσφισμὸν τ̃ῆς ὠμότητ⊙. καθ᾽
ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τ̃λὺ ὠδυνομέναν αὐτ̃ῶν, ἀδύ-
νατον. συνελόντα δ᾽ εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα
πεπονθέναι, μήτε γένεαν ἐξ αἰῶν⊙ γεγονέναι, κακίας
γονιμωτέραν. οἶμαι τελευτ̃αῖον, καὶ τὸ γέν⊙ ἑβραί- B
ζον τ̃ ἑβραίων εἰς ἦθος ἀσεβεῖς δοκεῖν πρὸς ἀλλοτρίους.
ἐξωμολογήσαντο δ᾽ ὅπερ ἦσαν, ἴνας δ᾽ ἄλοι, καὶ σύγκλυ-
δες, καὶ νόθα τ̃ ἐθνῶν φυτ̃άρματα. τ̃λὺ μὲν γε πόλιν
οὐκέτ᾽ ἐψεύσαντο αὐτ̃οῖ, ῥωμαίους ἥκοντας, ἐκ᾽ ἀγκῶσιν
ἁπτεραφλεῖς σκυθρωπῶ κατερθωμαλῖ, καὶ μόνον οὐχ
ἑλκύσαν ἅπαν τ̃ὸν ναὸν βεβηδῶν τὸ πῦρ. ἀμέλει καὶ μέ-
νον σκ τ̃ ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν, ὅτε ἐ-
δάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάνθ᾽, ὧδε ῥωμαίοις εὑρέ- C
θη. κ᾽ ταῦτα μὲν κ᾽ χώραν ὕστερον μ᾽ ἀποδείξεως τ̃
πραγμάτων ἐρ̃ῶμεν.

Κεφ. κη.

ΤΙτῳ ἦ τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καί τι πολλὰ
κακουμένων ὑπὸ τ̃είχους τ̃ραπωτ̃ῶν, πεμψας
δ᾽ αὐτ̃ὸς μοῖραν τ̃ ἱππέων σκέλλουσε τὰς κ᾽ τὰς
φάραγγας ὅπη συγκομιδὴ τροφ̃ῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύσ.
ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τ̃ μαχίμων, σὐκ ἐπὶ λῃρικέμενοι
τ̃αῖς ἁρπαγαῖς, τὸ ἦ πλέον σκ δ᾽ ἤμυε πένητες, ὃς αὐτ⊙ D
μολεῖν ἀπέτρεπε τὸ πρὸ τ̃ οἰκείων δέ⊙. ὅτε γὰρ λήσε-
σθαι τὰς φυγὰς ἤλπιζον μ᾽ γυναικῶν καὶ παιδίων
ἀφιδρύσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τ̃οῖς λῃσταῖς
ἐκ ἐτόλμων· ἦτορ αὐτ̃ῶν σφαγησόμενα. τολμηρὸς
ἦ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείπετ᾽
λανθάνοντας εἰς τὰς πολεμίους ἁλίσκεσθ. λαμβανό- E
μενοι ἦ κατ᾽ ἀνάγκην ἡμιῶντο. καὶ μ᾽ μάχεσθ ἱκε-
τεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ πρὸς σασι-
ζόμενοι ὅ θανάτ⊙ πᾶσιν αἰτίαν, ἀνέσαυρουν ὄ τεί-
χους ἀνίκρυ. πτῳ μὲν σὼ οἰκτρὸν τὸ πάθ⊙ κατε-
φαίνετ᾽, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ
πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ἦ τὰς βιαληφθέντας
ἀφ̃ῆναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν ποιητ⊙ φρουρὰν τ̃
φυλαξάντων ἐώντ⊙, πάντα μᾶλλον σὐκ ἐκώλυε. πά-
σχα δ᾽ ἂν ἐνδοιῶσαι πρὸς τ̃λὺ ὄψιν ἐλπίσας αὐτ̃ὸς, εἰ
μὴ ὠδαδοῖεν ὁμοιά πάσχουσαι. προσήλουν δ᾽ οἱ στρα- F
τιῶται διὰ χειρῶν, κ᾽ μίσ⊙ τὸς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ
σχήματι πρὸς χλεύην, κ᾽ ἀφ᾽ ὃ τὸ πλῆθ⊙ χώρατε
ἐκλείπετο τ̃οῖς σταυροῖς, κ᾽ σταυροὶ τ̃οῖς σώμασιν. οἱ στα-
σιασταὶ ἦ τοσοῦτον ἀπεδέησαν δ᾽ μεταβαλέσθ πρὸς τὸ
πάθ⊙, ὡς τεκμ᾽ῆ τοιοῦτον αὐτ̃οῖς σφίσιν θ᾽ πρὸς
τὸ λοιπὸν πλῆθ⊙. σύροντες γὰρ τὸς τ̃ αὐτομόλων οἰ-
κείους ὅπη τὸ τ̃είχ⊙, καὶ τ̃ δημοτ̃ὸς ὅπη πίστιν ὥρμη-
μένους, εἶα πάσχουσιν οἱ ῥωμαῖοις προσφεύγοντες ἐπε-
δείκνυσαν, κ᾽ τὰς κεκραγμένας ἱκετὰς ἔλεγον ἐκ αἰχ- G
μαλώτους. ὅτ᾽ πολλὸς τ̃ αὐτομολεῖν ὡρμημένοις μέχρι
πάλη θὲς ἐγένετο, κατέσχεν ἔσω. ἔνιοι ἦ κ᾽ ὠδαξεπμα
ἐνέδρασιν, ὡς ὅπη βέβαιον πιστεύειν; ἀναπαυσιν ἡ-
γούμενοι τὸν ἐκ τ̃ῶν πολεμίων θάνατον, τὸ λιμὸν συγ-
κρίν. πολλὸς ἦ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας πτ⊙

A vera partiebantur. Et dominandi quidem cau-
ſa erat in utroqve diſſenſio, ſcelerum vero con-
cordia. Nam qvi ex alienis malis partem alteri,
ſibi totum vendicans, non dediſſet, nequiſſimus
videbatur. Et qui non accepiſſet, velut boni a-
licujus damno dolebat, quia crudelitatis parte
caruiſſet. Singillatim quidem iniquitates eorum
explanare non potero: ut autem breviter dicam,
neqve aliam civitatem unqvam talia perpeſſam
puto, neqve ullam nationem poſt hominum me-
moriam malicia ferociorem fuiſſe. Poſtremo et-
iam genti Hebræorum maledicebant, ut minus
impii viderentur in alienos. Veruntamen, qvod
erant, & ſervos ſe, & convenas & degeneris gen-
tis abortiones eſſe confeſſi ſunt. Deniq; civitatem
ipſi evertêre, & Romanos invitos hanc triſtem
admittere victoriam coegêre: tardiusq; venien-
tem in templum ignem pene traxêre. Deniqve
cum hi ardere ſuperiorem civitatem vidiſſent,
neqve doluere, neq; illacrymavere: ſed apud
Romanos, qvi hæc paterentur inventi ſunt. Ve-
rum hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum do-
cumentis dicemus.

CAP. XII.

TIto autem aggeres proficiebant, quamvis a
muro milites male afficerentur: parte vero
equitatus miſſa, juſſit per valles ad alimenta com-
portanda exeuntibus inſidias tendi. Erant autem
in his nonnulli etiam pugnatores, quibus jam
minime præda ſufficeret: major vero pars ex po-
pulo pauperes, quos profugere deterrebat pro
affectibus ſuis metus. nec clam enim ſeditioſis fi-
eri poſſe ſperabant, ut cum conjugibus ac liberis
diffugerent: eosqve latronibus relinqvere non
patiebantur vice ſua jugulandos. Audaciores
autem faciebat ad exeundum fames, reſtabatqve
jam latitantes egredi, & ab hoſtibus capi. Depre-
henſi autem neceſſitate repugnabant: metu ſup-
plicii, ſeroqve videbantur ſupplicare: poſt pu-
gnam itaqve verberati, & ante mortem modis o-
mnibus excruciati, contra murum crùci ſuffige-
bantur. Tito quidem miſerabilis videbatur iſta
calamitas, cum Judæi in dies ſingulos quingenti,
nonnumqvam etiam plures caperentur. Sed neq;
captos dimittere tutum erat, tantamqve aſſerva-
re multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodi-
am: maxime vero propterea non prohibuit, citi-
us eos exiſtimans ea facie remiſſuros. tanquam
ſimilia paſſuros, niſi ſe dediſſent. Milites autem
diverſis modis ſuffigebant, ira & odio & ludibrii
cauſa: & propter multitudinem quam cepiſſent,
jam ſpacium crucibus deerat, & corporibus cru-
ces. Seditioſis vero tantum defuit, ut ea clade
moverentur, quod etiam in contrarium eis ceſ-
ſit; ad deterrendam reliquam multitudinem.
Transfugarum enim familiaribus ad murum
tractis, & ſi qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos
profugerent, demonſtrabant: & qui comprehenſi tenebantur, eos ſupplices non captivos eſſe
dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt
autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſti-
bus mortem, comparatione famis requiem eſſe ducebant. Multis autem captivorum Titus

De Judæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

etiam manus abscidi præcepit, eosqve ad Joannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, neve se compellerent ad excidium civitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cujus participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes urgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri ejus maledicebant, mortemq; se contemnere clamabant, eamq; servituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamvis & id servaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conviciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterva stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. unde etiam nomen habebant, pleriqve tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qvi Romanis parebant, felicissimum Gomagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius ejus adhuc eo vigente præsens se mirari ajebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturaqve promptissimus, tantusq; viribus, ut multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, laboremqve communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cavebat tela Judæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certaverant, & ad extremum multi saucii recessêre: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maji aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor jacti sunt. & unus quidem, qui erat ad Antoniam, & a quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter vero a duodecima viginti cubitis distans. Decima vero legio, quæ supra memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est qvod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Jam vero admotis aggeribus, Joannes subfossa intus terra usqve ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum fudibus opera suspendit: illataqve sylva pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis

A τ ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀπόμαλοι ἐπὶ τῷ κοινῷ ἀφ' τῶν συμφορᾶν, εἰσέπεμψε τοὺς τοίχους, ἢ τὸν ἰωάννην, νῦν γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, ἐ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδήσειν δ' ἐν τ ὑστάτοις μεταμελείας, τὰς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν καὶ τῶν πατρίδα ἢ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. εὐέλπιν δ' τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατηπείγω, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς ἀκολουθήσειν ἔργοις τοῖς λόγοις. πρὸς ταῦτα αὐτὸν τι ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους καίσαρα, ἢ τ πατέρα αὐτοῦ. ἐ μὴν θανάτου καταφρονεῖν ἐθέων. ἡδέως δ' αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς ἐρᾶσθαι δ' ἔσεσθαι δικαίως κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπέσωσι. πατρίδα δ' ἐ μέλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ἀπολλυμένοις. ἐ ναὸν ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ, τ κόσμον εἶναι. σωθησόμενός γε μέν ἐστιν ὁ θεὸς ἐ κατοικῶν, ὃν ἐ αὐτὸς σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλοάζειν ἀπέλπιδα ὑστερῆσαν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, ἐὰν θεῖ. ταῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐπεκραύγαζον.

B

C

Κεφ. κθ.

ΕΝ τούτῳ, ἢ ἐπιφανὴς ἀντίοχος, παρῆν, ἄλλους τε ἐπάλξεις συχνοὺς ἔχων, ἢ τοὺς αὐτὸν σὺν ἐπιφ. μακεδόνων καλουμένους ἡλικίᾳ πάντας ὑπλίτας ὀλίγου δεῖν ἀντιπαῖδας, τ μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε ἐ πεπαιδευμένους. ὅθεν ἢ τὴν ἐπίκλησιν ἔσχον, ὑστερουῦσι οἱ πολλοὶ ἐ χείρους. δὲ δαιμονήσας τ ἐπὶ τῶν ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν ἐπιθέσθαι, πρὸ γὰρ ἐσθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δ' καὶ κεῖνος ὅτι χείρους ὡς ἐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὁμοίως τοῖς ἀκμάζουσιν αὐτοῦ τὴν καὶ τὰ παρὼν θαυμάζων ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατανοοῦσι πρόσω τὴν τάχος. πολεμικὴς δέ τις ὢν τὸς ἢ, ἢ φύσει ἐμβολὴν καὶ γε τὴν ἀλκὴν τοιοῦτον, ὡς ὀλίγου τὴν πόλεμον ἁμαρτάνειν. μέν ἁμαρτάνουσιν δ' τε, ἢ κοινὸς ὁ πόνος πάντων ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μέν τ μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲν οὖν ἁμὰ τῇ ἰσχύι, ἢ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τ ἰουδαίων βέλη τ ξύλων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὖτ σωστέον πάντα, πλὴν ὀλίγων. ἁμὰ δ' αἰδοῦς ἐπισχέσεως, ἐσχεν φιλονικίαν μαχόμενα, ἢ τέλος ἀνεχώρουν τραυματίαι πολλοὶ σπουδὴν ὅτι ἢ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τ ἀλεξάνδρου τύχης.

D

E

Κεφ. λ.

ΤΟῖς δ' ῥωμαίοις δεξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὶ ἀρτεμισίου, σωτελέσθη τὰ χώματα μάλις εἰκάδι, τ δεκαπέντε σωνεχῶς πονήσαντες ἡμέρας. μέγιστα δ' ἐχώθη τὰ τέσσαρα. ἢ ἰσχυρὸν μὲν τὸ ὅτι τῶν ἀντωνίαν τοῦ δ' πέμπτου τάγματος ἐβλήθη ἢ μέσον τῆς φρυκτὸς καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον τοῦ δωδεκάτου διεσῶτος ὅσον εἰς πήχεις ἑκατόν. τὸ δεκάτου δ' τάγματι διέχοντι πολὺ τέτταρα, ἢ βάθρον κλίμα τὸ ἔργον ἦν, ἐ κολυμβήθρων ἀμυγδαλῶν σωσαγορδομένων. τέτταρα δ' τὸ πεντεκαιδέκατον δοὺς τριάκοντα πήχεων ἔχον ἢ τὸ ὀρυχεῖον μνημεῖον. σωτελουμένων δ' ἤδη τ ὀρυγμάτων, ὁ μὲν ἰωάννης ἔνδοθεν σωρύξας τὸ ἢ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἐ ἀγαλλαθῶν σωροῖς τὰς σωνόμους, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πόσῃ δ' ἢ καὶ ἀσφάλτῳ ἁμαχεμμένων ὕλαν ὑσκομίσας, ἐνίησι πῦρ, καὶ τῶν σωρῶν σωκαέντων ἅμα δὴ ὑπὸ

F

G

διώρυξ ἐπέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατ- A fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in
εσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum
κονιορτοῦ καπνὸς ἐγένετο ἐκ τοῦ πάσσοντος πυρός. τῆς pulvere fumus ex alto excitatus est, cum ignem
δὲ ὑλικῆς ὕλης ἀμαθέρωστος ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐξήγνυτο. καὶ ruina concluderet. peresa vero materia qvæ
τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ premebatur, flamma jam clarior apparebat. Et
πρὸς τὸν πόνον ἐνέπιπτεν· καὶ κρατήσαν οἰόμενοι, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ Romanos repentini quidem facti stupor occupat:
πρὸς τὸ μέλλον ἔψυχε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμυνεῖν ἀχρεῖον molitionem vero Judæorum ægre ferebant: jam-
ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τὰ χώματα κατα- B qve se vicisse credentium & spes eo casu refrixit,
φθέντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι θερμὰ & in posterum subvenire adversus ignem minus
χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ γὰρ ἤδη προσαγόντες utile videbatur, etiam si esset extinctus semel ag-
ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, δέσμον ἦδη τὸ τεῖχος. geribus devoratis. Biduo vero post, alios etiam
τεφθαῖος δὲ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, ὃς aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim
μεγάσσαρος τῶν βασιλικῶν μαθλάμμης θεράπων, parte Romani admotis arietibus concutere mu-
μεθ' ὧν ἀδιαβηνός τις ἰὼς ναβατηέ, πτῶμα κληθεὶς rum cœperant. Tephthæus autem quidam ex
ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγίρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, Garsi ortus, civitate Galilææ, & Megassarus ex
ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ἐπὶ τὰς μη- C regalibus famulis Mariamnes, cumqve his Adi-
χανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε πολεμηρότεροι καὶ τῶν δὲ abenus quidam, filius Nabatæi, nomen habens
τοῦ πολέμου, οὐκ ἐπὶ τοῖς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. ex fortuna Agiras, cujus est interpretatio clau-
καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκτρέχοντες, ἐπολεμίουν σὺν φόβῳ, dus, raptis facibus in machinas evolarunt. hisq;
ὅτε ἔδησαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσπασαν· ἀλλὰ διὰ μέσων viris neqve audaciores in illo bello extra civitatē
ἐχθρῶν ὁρμήσαντες τοῖς ἐχθροῖς, ὤφηλαν τὰς μη- apparuere, neqve magis horrendi. nam velut in
χανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil
πάντα μὲν, ἢ πρότερον οὐκ ἂν κινδύνῳ μετεκινήθησαν, ἢ cunctati sunt, aut substitêre: sed per medios ini-
δράξασθαι τῶν ἐρεικάνων τὸ πῦρ. αἱρομένης δὲ ἤδη τῆς φλο- micos facto impetu, machinas incendêre. acti
γὸς, ῥωμαίοις μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων συνισταμένοις ἐβοή- D autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius a
θουν ἰουδαῖοι δὲ οὐκ ἔτι τείχους σκώλυον, καὶ τοῖς σθένουσιν periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta
προσμένουσι συνεπελάμβανον, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι corriperet. Sublata vero jam flamma, Romani
σωμάτων. καὶ οἱ μὲν ἔλυον τὰς ἑλεπόλεις τῶν ὑπὲρ αὐτοὺς quidem concurrentes e castris, auxilio properabant: Judæi vero ex muro eos prohibebant,
χειρῶν οὐκ ἔτι πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ manusqve cum his conferebant, qui flammas ex-
διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ σιδήρῳ ζέοντες tingvere conarentur propriis corporibus nullo
θρασυνόμενοι τοὺς κέλυς ἐμεθίεσαν. διέφευγε δὲ ἀπὸ modo parcentes. Et illi quidem arietes igni sub-
τούτων ὅτι τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς ἀμυνομένους περι- trahere, cum eorum tegmina cremarentur: Ju-
ελαμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ E dæi vero etiam per flammas eos retinere certa-
φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώ- bant. & quamvis fervens nacti essent ferrum,
ρουν ὅτι τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ πρόσκεινται πλείους tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma
ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσεσηκότων, καὶ τὸ κρατεῖν transiit in aggeres, & auxiliantes præveniebat
τεθαρρηκότες, ἀπαμιδοῦς τοῖς ἔχουσιν τὰς ὁρμάς. προσ- incendium. Itaqve Romani flamma circumda-
ελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη σὺν πλέκτοις τοῖς ti, quoniam servare posse opera desperabant, in
Φρυγίοις. τάξις ἐστὶν ἐκ λαδοκῆς ἰσταμένη, πρὸ δὲ castra discedunt. Judæi vero magis instabant,
στρατοπέδου μὲν τὸ ὅπλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νό- cum semper eorum numerus cresceret, ex civi-
μος, τὸ ἐπισχωρήσαντα καθ' ἓν ἢ πλέον' οὐκ αἰτίαν θνή- tate accedentibus adjumentis, minusqve cau-
σεσθαι. ὅτι δὲ μὴ κολάσεως τὸ μετ' ἀρετῆς ἡνίατον πρό- F tos haberent impetus, freti victoria. progressi
κειμένους, ἴσασιν. καὶ πρὸς τοῦτον ἀνάγκαι, πολλοὶ τὸ τραπέντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. λαβόντες autem usque ad munimenta castrorum prælio
δὲ καὶ τοὺς ὀχυρωτὰς ὅπλα τείχους, ἔργον τὸ προσγινό- cum eorum custodibus decertabant. Est enim
μενον πλήθει οὐκ ἐκ τῆς πόλεως ἀδεὲς εἰς ἀσφάλειαν ἢ statio pro castris per vices succedentium arma-
φυλακὴν τῶν σωμάτων πρόνοιαν μένειν. σπουδάζοντες γὰρ οἱ torum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum,
ἰουδαῖοι τοῖς προσοῦσι, καὶ τοῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμ- ut qui loco de quaiibet causa cessisset, occide-
πίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τὰς ἐχθρὰς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔρ- retur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, ste-
γοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν προέσαν. καὶ ῥωμαῖοι τῇ G terunt fortiter: eorumqve necessitate simul ac
πάλαι πλέον εἶχον, ἢ τοῦ κακῶς. περιῆν δὲ ἤδη τὸ pudore, plurimi fugientium redierunt: balistisq;
δοκεῖν τὰ ἀντωνίας ὅπερ κεχώρηκεν, καὶ σπεύδομεν πᾶν in muro dispositis ex civitate accedentem multi-
ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τὰς σταλιώτας φαυλίους, ἃ tudinem prohibebant, nihil pro cautione sive tu-
κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, tamine suorum corporum providentem. nam
καὶ πολιορκημένων ὑπομένουσιν αὖθις τύχαι, quoscunqve obvios habuissent, cum his con-
gredientur Judæi: & in spicula irruentes in-
caute, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed
neqve hi actis magis quam fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur, cedebant. Jam vero Titus aderat ab Antonia, quo fecesserat, locum aliis aggeribus prospiciens: multumqve increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur,

etiam mentis abscidi præcepit, eosqve ad Joannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, neve se compellerent ad excidium civitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cujus participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes urgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri ejus maledicebant, mortemq; se contemnere clamabant, eamq; servituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamvis & id servaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adsore: finem enim Dei esse. Talia conviciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterva stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. unde etiam nomen habebant, pleriqve tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qvi Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius ejus adhuc eo vigente præsens se mirari ajebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturaqve promptissimus, tantusq; viribus, ut multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, laboremqve communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cavebat tela Judæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certaverant, & ad extremum multi saucii recessêre: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maji aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor jacti sunt. & unus quidem, qui erat ad Antoniam, & a quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter vero a duodecima viginti cubitis distans. Decima vero legio, quæ supra memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est qvod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Jam vero admotis aggeribus, Joannes subfossa intus terra usqve ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illataqve sylva pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis

A τ ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοίην ἀσπάλακας ἐπιζῆσαι διὰ τὴν συμφορὰν, ἀσέπτως τοὺς τοιούτους, καὶ τὸν ἰωάννην, νῦν γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ περὶς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐκ τ ἐσχάτης μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν καὶ τῶν πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. περιὼν δὲ τὰ χώματα τὰς ἐργαζομένους ἅμα κατηπείγων, ὡς ἐπὶς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἐρῶν τὸ λόγῳ. περὶς τούτοις αὐτὸν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους καὶ σφᾶς, καὶ τ πατέρα αὐτ. ἐ μὲν γὰρ ἀπειλεῖν καλῶς φρονεῖν ἐδόκουν. ἠμῦνον γὰρ αὐτὸν περὶ ὀλέθρου καλῶς ἀμφισβητοῦντα δ' ἐσαὶ ἂν θυμὸν κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπέσωσι. πατρίδα δὲ καὶ μέλλοντὰς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένους. ἐναὸν ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ τ κόσμον εἶναι. σωθησομένῳ γε μὲν ἐ ἔστιν ἐπὶ δ κατοικοῦντι, ἐν ἑαυτὸ σύμμαχον ἔχοντας, πάσας χλιάζειν ἀπλέως ὑστερούσας ἔργων. τὸ γὰρ πλῆθος θεῷ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐπεφέροντο.

Κεφ. κθ.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, καὶ ἐπιφανὴς ἀντίοχος, παρὼν, ἄλλους τε ἑταίρους συχνοὺς ἔχων, καὶ τοὺς αὐτὸν σὺν μακεδόνων καλουμένων ἡλικίᾳ πάντας ὑπλίτας ὀλίγον ὑστερ ἀντίπαιδας, τ μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε ἐπαιδεύμενους. ὅθεν καὶ τὴν ἐπίκλησιν ἔσχε, ὑστερούτες οἱ πολλοὶ δ' ὕβρεως. δαιμονήσαι γὰρ μάλιστα τ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν παῖδα, πρὸ γοῦν μεταβολῆς. ἀπεφήνε δὲ καὶ οὗτος ἐπιγήρως ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὁμοίως ἀκμάζοντα αὐτὸν τὴν καὶ παρὼν θαυμάζῃ ἔφασκε, τὸ δήπου ῥωμαίους κατανεῦσαι προπέτειαν τῇ τύχῃ. πολέμιος δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει ῥᾳδίως καὶ τὰ γε τὴν ἀλκὴν τοιοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τὴν πόλιν ἁμαρτάνειν. μέλλοντος δ' ἤδη πίπτειν, καὶ κοινὸς ὁ πόνος ἁπάντων ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μετ τ μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲν οὖν ἅμα τὴν ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τ ἰουδαίων βέλη τ ξύλων εἰς αὐτούς. τὰ μὲν ἀκία δὴ αὐτῷ σωτήρια πάντα, πλὴν ὀλίγων. ἅμα δ' αἱ δῶτ ἐπανοχέσεως, ἐπεὶ φιλονεικήσαντες μάχεσθαι, καὶ πόλῳ ἀνέχωρουν τραυματίαις πολλοὶ σωθέντες ὅτι καὶ τῆς ἀληθῶς μακεδόσιν ἐμέλλοντες κρατεῖν, δέοι τ ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφ. λ.

ΤΟῖς δ' ῥωμαίοις ἑξακαίδεκα μησὶ δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, σωτελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐπὶ τὴ εἰκάδι, τ δεκαπέντε σωνεχῶς πανημέροις ἡμέραις, μέγιστα δ' ἐχώθη τὰ τέσσαρα. καὶ ἦν τὸ μὲν ἓν τὴν ἀντωνίαν ἐπὶ δ πέμπτῃ τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς σφενδόνης καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ἐπὶ δ δωδεκάτῃ διεσῶτος ὅσον εἰς πήχεις ἑπτὰ. τὸ δεκάτῳ δὲ τάγματι διέχουσι πολὺ τούτων, καὶ βόρῳ κλίμα τὸ ἔργον ἦν, ἐ κολυμβήθρας ἀμυγδαλὼν ἐπονομαζομένου. τοῦτα δ' τὸ πεντεκαιδέκατον ἐπὶ τριάκοντα πήχων ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. ἐπεκαιομένων δ' ἤδη τ ὀρυγμάτων, ὁ μὲν ἰωάννης ἔνδοθεν ἐπορύξας τὸ καὶ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἐ λάθρᾳ τῶν φυλάκων τοὺς ἐπιτηδείους, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. ποσὶ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ λάθρᾳ κεχρισμένῳ ὕλην εἰσκομίσας, ἐνίησι πῦρ, καὶ τῶν στηρῶν ἐπικαέντων ἅτε διὰ ξύλων

δωρυξ ϲυέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίϲου ψόφου κατα- A
ϲτὰϲα τὰ χώματα εἰϲ αὐτά. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετ' ὀ-
λίγου καπνὸς ἐγένετο ϲαφὴϲ, πυκνούμενος τῷ πλάϲμα-
τι τοῦ πυρός. τῆϲ δ' ὕλης ἀμφιβεβρωκυίας ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖϲ ῥωμαίοις ἐκπλῆ-
ξις μὲν πρὸϲ τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸϲ τὴν ὑπόνοιαν
ἐνέπιπτεν· καὶ κρατήϲειν οἰομένοις, ἤδη τὸ ϲυμβὰν καὶ
πρὸϲ τὸ μέλλον ἔλυεν τὴν ἐλπίδα· τὸ δ' ἀμύνειν ἀχρεῖον
ἐδόκει πρὸϲ τὸ πῦρ, καὶ ἀϲθενὲϲ τῶν χωμάτων κατα- B
βεβλημένων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖϲ ἄλλοις ὑπὲρ ἤδη
χώμαϲιν οἱ περὶ τὸν ϲίμωνα. καὶ γὰρ ἤδη προϲαγαγόντες
ταύτῃ τὰϲ ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέϲειον ἤδη τὸ τεῖχοϲ.
τεφθαῖοϲ δέ τιϲ ἀπὸ γαρσὶϲ πόλεωϲ τῆϲ γαλιλαίας, καὶ
μεγάϲταρϲοϲ τῶν βαϲιλικῶν μαμελάμμης θεράπων,
μετ' ὀλίγαν δέ τιϲ ἰδίᾳ νεανίαϲ, πτώματι κληθεὶϲ
ἀπὸ τῆϲ τύχης, καὶ ἀγίραϲ, ὅπερ ϲημαίνει χωλὸϲ, C
ἁρπάϲαντεϲ λαμπάδαϲ, προϲεπήδηϲαν ὑπὲρ τὰϲ μη-
χανάϲ. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε πολεμικώτεροι καὶ τῶν δε
τῶν πολεμίων, οὐκ ἐκ τῆϲ πόλεωϲ ἐφάνηϲαν, οὐδὲ φοβερώτεροι.
καθάπερ γὰρ ἐκ φίλων ἐκπεϲόντεϲ, ἐκ πολεμίων ἐγέ-
νοντο, ὅτε ἔδηϲαν, ὅτε ἐμέλληϲαν, ὅτε ἀπέϲτηϲαν· ἀλ-
λὰ διὰ μέϲων ἐκθορόντεϲ τῶν ἐχθρῶν, ὤρμηϲαν τὰϲ μη-
χανάϲ. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖϲ ξίφεϲιν ἀνωθούμενοι
πάνυ μὲν, ἀπέϲτερον οὐκ ἐκ κινδύνου μετεκινήθηϲαν, ἢ
δραξάμενοι τῶν ἐργάνων τὸ πῦρ. αἱρομένηϲ δὲ ἤδη τῆϲ φλο- D
γὸϲ, ῥωμαίοι μὲν ἀπὸ τῶν ϲταυροπέδων ϲυνῆϲτον ἐβοή-
θουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχουϲ ἐκώλυον, καὶ τοῖϲ ϲβεννύειν
πειρωμένοιϲ ϲυνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι
ϲωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰϲ ἑλεπόλειϲ τῶν ὑπερ αὐ-
τὰϲ χερῶν ἐκ τοῦ πυρὸϲ φλεγομένων. οἱ δ' ἰουδαῖοι, καὶ
διὰ τῆϲ φλογὸϲ ἀντελαμβάνοντο, καὶ ϲιδήρῳ ζέοντεϲ
θραϲτόμενοι τὰϲ κεφὰϲ ἀ μεθίϲαϲαν. διέφυγε δὲ ὑπὸ
τούτων ὑπὸ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τὰϲ ἀμυνομένουϲ προϲε-
λάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ E
φλογῇ, καὶ τῷ ϲωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντεϲ, ἀνεχώ-
ρουν ὑπὸ τὰ ϲταυροπέδια. ἰουδαῖοι δὲ προϲέκειντο πάλαι
ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προϲβοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν
τεθαῤῥηκότεϲ, ἀταμιεύτωϲ ἐχέωντο ταῖϲ ὁρμαῖϲ. προϲ-
ελθόντεϲ δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη ϲυνεπλέκοντο τοῖϲ
φρουροῖϲ. πάϲχει δὲ ἐκ διαδοχῆϲ ἰϲομένη, πρὸϲ δὲ
ϲταυροπέδοιϲ μὲν τὸ ὅπλων, καὶ δεινὸϲ ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νό-
μοϲ, τὸν ἐκχωρήϲαντα καθ' ἑαυτὸν θνήϲκειν· οὐδὲ αἱ πληγαὶ
ἐκεῖναι, ἰϲχυραί. καὶ πρὸϲ τούτων ἀναγκαῖα, πολλοὶ τῶν πραπέντων ἐπεϲτράφηϲαν αἰδούμενοι. διὰ δὲ
τὴν καὶ τὰϲ ὀχυρωτάϲ ὑπὲρ δὲ τείχουϲ, ἔργον τὸ προϲγινό-
μενον πλῆθοϲ ἐκ τῆϲ πόλεωϲ ἀδεὲϲ εἰϲ ἀϲφάλειαν ἢ
φυλακὴν τῶν ϲωμάτων πρόνοιαν μένηϲ. ϲωκεπλέκοντο γὰρ οἱ
ἰουδαῖοι τοῖϲ προϲοῦϲι, καὶ ταῖϲ ἀκμαῖϲ ἀφυλακτοτέρωϲ ἐμ-
πίπτοντεϲ, αὐτοῖϲ ϲώμαϲι τὰϲ ἐχθρὰϲ ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔρ-
γοιϲ αὐτὸ πλέον, ἢ τῶν ϲαρκῶν ἐδέηϲαν. καὶ ῥωμαῖοι τῇ G
πάλμῃ πλέον ἔχον, ἢ τῇ κακώϲει. περιὼν δὲ ἤδη πάν-
τοθεν τὸ ἀντωνίαϲ ὅπου κεχώρηκε, καὶ ϲκεπτόμενοϲ ποῦ
ἄλλοιϲ χώμαϲι καὶ πολλὰ τὰϲ ϲταλιώταϲ φαυλοτέραϲ, οἷ
κρατοῦντεϲ τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουϲι τοῖϲ ἰδίοιϲ,
καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουϲιν αὐτοὶ τύχαϲ,

A foſſa repente ſubſedit, cumque magno ſonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum pulvere fumus ex alto excitatus eſt, cum ignem ruina concluderet. pereſa vero materia qva premebatur, flamma jam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti ſtupor occupat: molitionem vero Judæorum ægre ferebant: jamqve ſe viciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubvenire adverſus ignem minus B utile videbatur, etiam ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus devoratis. Biduo vero poſt, alios etiam aggeres Simon cum ſociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garſi ortus, civitate Galilææ, & Megaſſarus ex regalibus famulis Mariamnes, cumqve his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens C ex fortuna Agiras, cujus eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas evolarunt. hisq; viris neqve audaciores in illo bello extra civitatē apparuere, neqve magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hoſtium excurrerent, nihil cunctati ſunt, aut ſubſtitêre: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem miſſilibus, & gladiis detruſi, non prius a D periculo demoti ſunt, quam ignis inſtrumenta corriperet. Sublata vero jam flamma, Romani quidem concurrentes e caſtris, auxilio properabant: Judæi vero ex muro eos prohibebant, manusqve cum his conſerebant, qui flammas extingvere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Judæi vero etiam per flammas eos retinere certabant. & quamvis fervens nacti eſſent ferrum, tamen arietes non amiſêre. Hinc autem flamma tranſiit in aggeres, & auxiliantes præveniebat incendium. Itaqve Romani flamma circumdati, quoniam ſervare poſſe opera deſperabant, in caſtra diſcedunt. Judæi vero magis inſtabant, cum ſemper eorum numerus creſceret, ex civitate accedentibus adjumentis, minusqve cauE tos haberent impetus, freti victoria. progreſſi autem usque ad munimenta caſtrorum prælio cum eorum cuſtodibus decertabant. Eſt enim ſtatio pro caſtris per vices ſuccedentium armatorum, & acerbiſſima in eos ſanctio Romanorum, ut qui loco de quaiibet cauſa ceſſiſſet, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, ſteterunt fortiter: eorumqve neceſſitate ſimul ac G pudore, plurimi fugientium redierunt: baliſtisq; in muro diſpoſitis ex civitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione ſive tutamine ſuorum corporum providentem. nam quoscunqve obvios habuiſſent, cum his congrediebantur Judæi: & in ſpicula irruentes incaute, ipſis corporibus inimicos feriebant. Sed neqve hi actis magis quam fiducia ſuperabant, & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur, cedebant. Jam vero Titus aderat ab Antonia, quo ſeceſſerat, locum aliis aggeribus proſpiciens: multumqve increpatis militibus, ſi cum hoſtium muros obtinerent, in ſuis periclitarentur,

& velut ex carcere contra se dimissis Judæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes a latere circumvenit, illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conversi durabant. mixta vero acie, pulvis quidem lumina, clamor vero aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Judæis autem non tantum virium fiducia, quantum salutis desperatione perseverantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putaverim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Judæorum fuisse rapturos, nisi prævento pugnæ momẽto, in civitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longum laborem una hora perdidêre, & multi quidem solutis machinis captum iri civitatem jam desperabant.

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὐτῶν ἰουδαίους ἀφέντες, ἐκείνοις μὲν τοὺς ἐπιλέκτων καὶ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτοῦ. οἱ δὲ κατὰ στόμα παρόμοιοι, καὶ πρὸς ὃτιν ἐπιστραφέντες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ φλογὸς τάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τὰ ὄμματα, ἡ κραυγὴ τὰ ὦτα ἐπεκράτει, καὶ οὐδὲ ἑτέρῳ πρόδηλον ἦν πλησίασμα τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰουδαίων δὲ ἃ τοσοῦτον ἐπῆρεν ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνόντων σωτηρίας φλεγμαίνοντων, καὶ βραχείας ἐπίνοιαν αἰδοῦς ὀλίγης τε καὶ ὀπίσω, καὶ πρὸς νυμφίους ὄντων καὶ πατρίδα. ὡς τε μοι δοκεῖν τὰ πλεῖστα διὰ ὑπερβολὴν θυμῶν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς φλογώσεως φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, βραχεῖς μὲν ἦσαν οἱ ἀμύνοντες, τὸ μακρὸν καμάτην δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν τῶν σωμάτων μηχανὰς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

CAP. XIII.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Titus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Judæos cum exercitus parte dimicasse, universi vero militis impetum tolerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri svadebant: alii & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo observando, ac ne victus intro ferretur monebant, & civitatem fami relinqvere, neq; cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sævior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his supervacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum judicabat, egressus vero civitatis observari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam observatam, occultas vias excogitaturos Judæos, tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum, diutius obsidionem trahendã, verendumq; ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate uti velit & cautione, totam muro cingere civitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Judæos aut omnibus modis salute desperata, civitatem tradituros, aut fame victos facillime capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neq; parvum opus Romanos deceat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, jubet eos exercitus in

Τίτος μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐβούλευε. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν εὐδοκεῖ προσαγαγεῖν τὴν δύναμιν, ἀποπειρᾶσθαι τείχους βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νῦν καταπάσασμα ἰουδαίους τοῦ σφαλεῖσθαι συμπεπλέχθαι. πρεσβύτων δὲ ἀνδρῶν, ἐδὲ τῶν ἔφοδον οἴσειν, καθεχωθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τοὺς δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα πιεῖν πάλιν· οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθεζομένους μόνον φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τοὺς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων παρήνουν, καὶ τοῦ λιμοῦ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις. ἀμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἀπογνωσιν, οἷς εὐχὴ μὲν τὸ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου, πάντων χαλεπώτερον αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀγγεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, οὐκ ἐδόκει πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι φεύγειν, πρὸς ἀλλήλων φθειρομένους. βαλλέσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπεφαίνεν, ὕλης ἀπορία, καὶ τὸ φυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαι τε δὲ τὴν τραχεῖαν τὴν πόλιν, μεγέθους καὶ δυσχωρίαν, οὐκ εὐμαχέσιναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἀπιθάνους τῶν φανερῶν φυλακὰς, ἀφανεῖς ἀπονοίας ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀναγκαίαν καὶ δι' εὐπορίαν. εἰ δέ τι λάθρα παρεισκομισθήσεται, τρυφὴν ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν δι' κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ δι' χρόνου. τοῦτο γὰρ εἶναι πᾶν ἀνύσιμον. πρὸς δὲ τὸ εὐκλεὲς τὸ τάχος. δεῖν μὲν γε εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βάλοιτο χρήσασθαι, πειρᾶσθαι κύκλῳ ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους· καὶ ἰουδαίους ἢ πρὸς ἀπάνθρωπα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν, ὠθήσειν τὴν πόλιν· ἢ λιμῷ τοὺς ἁλόντας χειρώσασθαι ῥᾳδίως. ἀδὲ γὰρ ἡρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τῶν χωμάτων ἀπιμελήσεσθαι πάλιν, χρεὼν μὲν πᾶσι κωλύσειν ἀπονωτέροις. εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ καὶ δυσκίνητον τὸ ἔργον, κρεῖττον σκοπεῖν, ὡς ἔτι ῥωμαίοις τὸ μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνου κατορθοῦν τι τῶν μεγάλων ἀδεὲς ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τούτοις πεισθεὶς τοὺς ἡγεμόνας, ἀμενέμην ἐκέλευσε τοὺς δυνάμεις ὅτι τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μεμαυμένων τὸ ἄθεσμον, ἐ μόνον πρὸς τὰ χώματα τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς πάντων πρὸς ἀλλήλους καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχου. δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχου, ἑκατοντάρχης δὲ ἐσπούδαζεν ἀρέσασθαι χιλίαρχον τὸ δὲ χιλιάρχων ὅτι τοὺς ἡγεμόνας ἔτρεπεν ἡ φιλοτιμία καὶ τῶν ἡγεμόνων τὸ ἀμιλλᾶσθαι,

opera distribuere. Divinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq; partiti, nõ solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum vero ostentatio ad duces usq; pertinebat

ἔρᾳόδε κῆδος. πρεῖων γὰρ αὐτὸς ἑκάσης ἡμέρας πολλάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύετο, ἐπὶ τὸ κατωτέρω κωμόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὲ κεδρῶνα ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀναχάμπτων καὶ μεσημβρίαν πρὸς λαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ πρὸς στρεώνος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἐξῆς λόφον ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὴν τοῦ πηγῆς κατήει φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβαίνων καὶ τὸ ἀνάντες τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἐνθα πομπηίος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) κἀμετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρῴδου μνημεῖον πρὸς τοῖχον κατ' ἀναπλοῦν τοῦ ἰδίου στρατοπέδου σωφρόνει, ἄθεν περῆρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέοντος παρακόντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν ἦν πεπερισκελομημένη τρισκαίδεκα φρούρια· καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνεμέμετο σταδίων. τρισὶ δὲ ᾠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων εἶναι ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἠπίστει πίστεως. πρὸς κλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δυσὶ μὲν τοῖς φρουρίοις ἐγκαταλήσας, τὸ μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς πρεῖων αὐτὸς ἀπεσκέπτετο· τὴν δὲ δευτέραν ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὸ τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν πραγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δὲ οἱ φύλακες τὰς ὥρας, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς πρὸς ἐφοίτων καὶ διάσημα τῶν φρουρίων.

A ducum vero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim a castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem revertens, a meridie montem complectitur, usqve ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiqve proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, ubi Pompejus castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset, ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis conjunxit, unde cœperat. Murus quidem uno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignū mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circunclusa civitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam vero Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

Κεφ. λϛ.

Ἰουδαίοις δὲ μὴ τὸ ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπὶς· καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ συλεὰς τὸ δῆμον ἐπεδόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ γενναῖοι δὲ γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίσκοι διοιδοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνελοῦτο· καὶ κατέπιπτον, ὅπου τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι, θάπτειν τε τοὺς προσήκοντας, ὅτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διστονοῦν, ὥκνει δὲ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατ' σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν τοῖς ἐπ' αὐτῶν θανατωθεῖσιν ἐπαπεθνήσκον. πολλοὶ δὲ ὅπου τοὺς θήκας, πρὶν ἐπιτελέσαι τὸ χρεὼν προσῆλθον. ἔτι δ' ὀλοφυρμοὺς οὐδὲ τοῦ συμφορᾶς, ἀτ' ὁλοφυρμοὺς οὐ, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τοὺς πάθη. ξηροῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, καὶ σκυθρωποῖς τοῖς σώμασιν οἱ δυσθανατοῦντες, ἐθεώρουν τοὺς φθάσαντας ἀναπαυομένους. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν περιεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃστεῖ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τὰς οὐσίας, καὶ τὰ καταπαλύμματα τῶν σωμάτων περιαιροῦντες, μὴ γέλωτος ἔξησαν, τὰς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καὶ τινας τῶν ἐρρωμένων ἔτι ζώντας διήλασιον ὅπου πείρα δὲ σιδήρου. τὰς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιὰν καὶ ξίφος, τῷ λιμῷ καταλιπόντες ὑποφαυόντες. καὶ τῶν σκυθρωπῶν ἕκαστος ἀπηνέστερος εἰς τὸν ναὸν, ἀφεώρα τὰς σεσιαγὰς ζώσης δοπλιτῶν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ δημοσίᾳ θησαυρᾶ τὰς νεκρὰς θάπτειν ἐκέλευον, τὸ ὀσμὴν φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ διήρκουν, ἔκβαλλον τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. περιὼν δὲ τούτας ὁ τίτος ὡς ἐπλήσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺ μὲν ἰχῶρα μυδώντων τὸν συνορρέοντα τῶν σωμάτων, γασσεῖ aut ferrum sibi commodari, qvo famem evaderet, superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisqve, in morte templum obtutibus intuebatur, cum vivos relinqveret, seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico jubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre non possent: deinde qvod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Qvas circuiens Titus ubi plenas cadaveribus vidit, altamqve saniem tabefactis corporibus defluentem,

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Civitas qvidem ita erat affecta. Romani vero, cum jam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesqve tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarumqve rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximisqve provinciis, multi autem juxta murum ſtantes, magnamqve alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliqvias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanqvam difficulter materiam reperiret. omnes enim civitati proximas ſylvas, opera prima conſumpſerant. a nonageſimo vero ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex qvatuor partibus, majores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atqve opus urgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo plane perierat: & anima ac corporibus ſeparati, utrisqve velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio manſveta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, qvaſi canes lacerabant, replebantqve langventibus carcerem.

A στενάζας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, καταμαρτύρετο θεὸν, ὡς οὐκ ἐπ' αὐτῷ τὸ ἔργον αὐτῷ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν ἅτω. ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἀντεχόντων, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφῆπτο, ἐπ' ἀθυμίαις ἦσαν) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάμβοι ἢ ἔτι πολὺ δ' ἰσχυρῶς πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐθωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῇ καθ' ἡμέραν κόρῳ τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πᾶς οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου καταδάζων τὸ γοῦν θεῖον ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὖτῳ τῆς ὕλης παρεχομένης. ἦ μὲν γὰρ θεῖ τὴν πόλιν πᾶσαι τοῖς περιτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλαι ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων αἱ σταλίδες, καὶ πρὸς μόνης ὕψους τὰ ἀντωνίας καὶ μέρη πολλαπλασίονα τῶν περιτέρων χώματα. θεῖος δ' ὁ καῖσαρ τὰ πάγματα, καὶ καταπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυτο τοῖς ληϊστῆς, ὡς ἐν χερσὶν ἔχοιεν αὐτόν. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν δοπαλώλει μεταμέλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ἔτι γὰρ παθῶν αὐτῶν ἦμερον τὴν ψυχῆς, ἔτι ἀληθῶν ἥπλετο δὲ σώματος, οἵγε δὴ νεκρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κτήνεσι ἑκάστοτε, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ῥῥώγων ἐνεπίμπλασαν.

B

C

D

CAP. XV.

De cæde Judæorum intra & extra Hieroſolymam.

DEniqve Simon Matthiam, per quem obtinuerat civitatem, excruciatum peremit. Bothi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is, cum a Zelotis male populus tractaretur, quibus jam Joannes acceſſerat, ut adjutorem Simonem reciperet, populo perſvaſit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit civitatem, inimicum eum æqve atqve alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſvaſiſſet: productumqve eum & accuſatum, quod cum Romanis ſentiret, morte damnavit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem ſe occidi, quam filios obſecrantem, atqve hanc pro illa, quod civitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, ut augeret ejus dolorem, noviſſimum juſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in conſpectu ſuo filios jugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat ejus ſatellitum crudeliſſimus, cavillatus ſi quid eum juvarent, ad quos exire voluiſſet, corpora vero ſepeliri prohibuit. Poſthos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte, genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Joſephi vero patrem concluſum aſſervabant: miſſoq; præcone denunciât, ne quis in civitate degentium vel colloqveretur cum eo, vel in unũ veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante qvæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Judas filius Judæ unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui providentia, convocatis decem fidiſſimis contubernalium: quousqve

Σιμων γοῦν ὁδὲ ματθίαν δι' ὃν κατέχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. βοηθὸς πάϊς ἦν ὅτος ἐκ τῶν ἱερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τῶν ζηλωτῶν κακουμένῳ δὲ πλήθει, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον ἐπισφέναι τὸν σίμωνα βοηθὸν, μόνον ἄτε προσωμοσμένῳ, ἄτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἀπλότητος γεγνημένον. ἀχθέντα δ' ἐπὶ καῦπα καὶ κατηγορούμενον τῶν ῥωμαίων φρονεῖν, καταχρίνει μὲν ψευδῶς, μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας αὐτὸν τρισὶν υἱοῖς. ὁ δὲ πάππος ἔφη μόνος ἀσφαλὲς πρὸς πάππον, ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τέκνων, καὶ πιστὸν αὑτὸν μόνον τῷ χάριν ἀντ' ὧν ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευτῶν ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν οὖν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν ἄνλικρυς τῶν ῥωμαίων προσαχθείς. ἕτερον δὲ ὁσίλων ἀνανίου παῖδα ἁπλῶς προσῆκεν, ὃς λαῶν ὠμώτατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπέρωνδε δόμῳ· εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς ὃς ἐξελθεῖν ἤλπετο. ἁπάντων τὰ ἀπείπε τὰ σώματα. μὴ τέτας ἱερεύς τις ἀνανίας υἱὸς μασβάλε τῶν σπουδαίων, ἀνὴρ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀρίστῳ, χθόνῳ ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ δήμου λαμπρῶν, ἀνῃρεῖτο. τὴν δ' ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττων δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὁδοῦ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προδοσίας, καὶ τὰς συνολοφυρομένους, πρὸ ἐξετάσεως ἀνῄρουν.

E

F

G

Κεφ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τις υἱὸς ἰούδου, τῶν ὑπαρχόντων δὲ σίμωνος ἐπὶς ὤν, καὶ πεπιστευμένος αὐτῷ πύργον φυλάττειν, τύχα μὲν τι καὶ οἰκτῳ τῶν ἀμέσως ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτοῦ πρόνοια, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτὸν δέκα. μέχρι τίνος

τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας περὶ πονηρῶν μιμούντες; οὐχὶ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ὀλίγον ἔνδον, σίμων δὲ καὶ τοῖς εὐεργέταις ἄπιστος; καὶ δέος μὲν ἤδη παρ' αὐτοῖς παλαιόν. ἡμῖν δὲ ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε δόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πείσεται δ' οὐδὲν δεινὸν σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτὸν τάχιον δῶ δίκην. τούτοις δ' εἰπόντος, ὑπὸ τὴν ἕω τοὺς λοιποὺς δ' ὑποτεταγμένων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθείη τι δ' βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοὺς πύργους ἐκάλει τοὺς ῥωμαίους. ὁ δὲ οἱ μὲν, ὑπερηφάνουν, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν, ὥς τε μὴ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ πρὸς μηδὲν ὁ πολιτῶν παρῆν πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφη γνοὺς ὁ σίμων, ὡς μὴ τάχιστα πάντα πέρας πρὸ καλαμβάνοι, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν ῥωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος λαθησόμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

ΚΕΦ. λε.

Κἂν τούτῳ πρεσβὺς ἰώσηπος, ἐκ δὲ ἀνίει βαρυκαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ βαρυτρῆμα πίπτει καρωθείς. ἐνθυμοῦμαι δ' ὅτι τὸ πάθημα τῶν ἰουδαίων γένηται, κἂν ἔφη συρεὺς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως κρύψαι ἔπεμψε τοὺς ὑποστιζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαίων. οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μὴ χαρᾶς ἀνέσχον. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καλλιπόρθητον πλῆθος ἐπῆρεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἰκείας τῆς ὄψεως, διὸ καὶ αὐτομολεῖν ἐπῆρε. ἀκούσασα δ' ἡ ἰώσηπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ὑπὸ ἰωταπατῶν δ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ δὲ ζῶντος ὑπολαμβάνειν. ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς παιδίσκας, ὅτε εἰληφέναι τὸν εὐτεκνίας ἔλεγε καιρὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' ὃ καὶ φήσειας πρεσβεύσασθαι. ἀλλὰ δὲ ὅτε πυθέσθαι ἦν πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τὰς λησταὶς ἐθαλπε. ταχέως δὲ σὺν δ' πλησμονὴ ἀνέψυξεν ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθὼν, τὰς μὲν ὄχλους εἰς μακρὰν ἔδικα δίκας αὐτῷ δώσειν δ' ῥαύματος. τὸ δὲ δῆμον ὅλον πίστιν προσεκαλεῖτο. θάρρος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὸν ὄψιν αὐτοῦ.

ΚΕΦ. λς.

Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης δ' τείχους ἐπηδῶν ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅλον μάχῃ καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐφέλγον. σπουδῇ δὲ τούτοις τύχη, τῶν ἔσω χαλεπωτέρα, καὶ δ' ὅλου σφίσι λιμὸς, σωτηριώτερον εὔρυχον πρὸς ἔλεθρον τοῦ ὅλου ῥωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ὑπὸ τ' ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενεῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τῆς σώματος ἐρρήγνυντο. πολλῶν δὲ ἐμπεφορημένων τὰ μυστόμενων τοὺς ὀρεῖς, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπαθῆ μένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς ἔτω δ' σωζομένους, ἑτέρα πλησμονὴ μετελάμβανε. τῶν γὰρ ὅλου τῆς συρείας τὰς αὐτομόλων φωρᾶσαι τ' τ' χρυσοῦ λυμάτων χρυσοὺς σκλέγων. καταπίνοντες δ' ὡς ἐφαμὲν αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε, ἃ tandem, inquit, hæc mala ſuſtinebimus? qvamve ſalutis ſpem habemus, ſervantes peſſimo fidē? Ecce jam fames oppugnat. Romani vero pene intus ſunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis eſt: metusqve etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet ſervemus & civitatem. Nihil autem grave Simon patietur, ſi cum de ſe deſperaverit, pœnas citius pendet. His ubi decem aſſenſi ſunt, mane cæteros quos ſubjectos habebat, per diverſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitaverat proderetur. ipſe vero de turri hora tertia Romanos invocabat. illorum autem alii præ ſuperbia contemnebant, alii non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos civitatem nullo periculo. Interea vero, cum Titus ad murum cum armatis ſuccederet, ante rem Simon cognovit, turrimqve velociter occupat: Romanisqve eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per murum projecit corpora mortuorum. Ibiqve circuiens Joſephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatimqve attonitus cadit. Excurſus autem ad ejus caſum factus eſt Judæorum: abreptusqve eſſet in civitatem, niſi Cæſar miſiſſet, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Joſephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. ſeditioſi vero, tanqvam interfecto qvem maxime cupiebant, cum lætitia conclamaverunt. Spargitur autem hic rumor per civitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, vere periſſe credentem, cujus fiducia profugere cogitabant. Audito autem Joſephi mater in carcere, mortuum eſſe filium ſuum, ad cuſtodes quidem, ex Jotapatis hoc ait certo ſe credere, nec enim vivo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepiſſe fructum, quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, a quo ſepeliri ſperaſſet. Verū ne illam quidem mendacium diutius cruciavit, neqve latrones refecit. Cito enim curato vulnere Joſephus reſipuit: progreſſusq; clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris pœnas daturos. populum autem rurſum ad fidem hortabatur, unde populo quidem fiducia, ſeditioſis vero ſtupor incidit ejus aſpectu. Profugorum autem alii ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem ſævior ea quam intus pertulerant fortuna conſequebatur: & fame, quam domi reliqverant, velociorem apud Romanos inveniebant ad exitium ſatietatem. aderant namq; inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aqvæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora diſrumpebantur: niſi qvi periti deſideria cohibuiſſent, paulatimqve cibum deſvero corpori obtuliſſent. Verum & eos, qvi hoc modo ſervarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, e ſimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (ut ſupra diximus) eos veniebant, quod cunctos ſeditioſi ſcrutabantur: & maximas vis auri fuerat in civitate: deniqve duodecim atticis comparabant, qvod antea vigintiqvinqve

valebat. Verum hac arte per unum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæviorem contigiſſe Judæis: una deniqve nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus injuſtitia cognita, pene juſſiſſet autores circumfuſo equitatu jaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Convocatis autem auxiliarium ducibus, itemqve militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat invidia) utrisqve iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quisquam erubeſceret auro argentoqve facta: Arabes autem & Syri primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Judæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quosdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut ſuſpectos inveſtigarent, atqve ad ſe deferrent. Verum profecto avaritia contemnit omne ſupplicium, ſævisq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nullaqve omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imo vero hæc alias, & modum habent, & metu ſubjugantur. Deus autem, qui damnaverat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: deniqve id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occulte in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circumſpectantes ante ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosqve ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

καὶ ἴκοσιν. ἀλλά τις τῆς Ἰταλίκης ἐλεγχθείσης δι' ἐνὸς ἀναπτλαῖ μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστὰ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δ' τ ἀράβων πλῆθος, καὶ οἱ σύροι τὰς ἰκέτας ἀναπεμένοντες, πρόνων τὰς γαστέρας, ἐ τότε δ' πάθος ἀδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι ἀνθρώποις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεχίθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνὺς τὴν ἀθανομίαν ὁ τ, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ἀφεῖναι κατατοξεύσοντας τοὺς αἰτίους, ἡ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνέσχετο, κ τ ἀνηρημένων πολλαπλασίους ἡγοῦντο οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δ' τοὺς τ συμμάχων ἡγεμόνας, ἐ τοὺς τ τάγματων, σωδιεβάλλετο δὲ κ τ στρατιωτῶν τινές, ὡς ἑκάστης ἁρπαγὰς ἐλέγχω. εἰ τ μὲν αὐτῷ στρατοπέδων τινὲς τοιαῦτα θηρῶν κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πιπράσκοιμι ἐξ ἀργύρου τὰ ἐ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἀφεῖναι, καὶ τοῖς σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς παθοῦσιν αὐτοῖς ἀσυνήθεσιν χρῶν τιμῆσαι τῇ πρὸς φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ ὑπὲρ ἐκείνων μισεῖν, ῥᾳδίως ἐπιτρέψαι. καὶ γὰρ νῦν ἐνίους αὐτῷ τ στρατιωτῶν σωσαπλανᾶν τὰ κακοδοξίας. τὰ τοὺς μὲν οὖν διαπεπλῆσθαι δύνασθαι, εἴ τις διεθεῖη πάλιν τὸ αὐτὸ πλημμέλων. τοὺς δ' ἀπὸ τ τραυμάτων, ἐπέστελλεν ἐρωτᾶν τοὺς ὑποπτους ἀναγκάζειν ἐπ' αὐτοῖς καταφρονεῖν· ὡς ἔοικε φιλοχρήματα πᾶσιν κολάσεως, καὶ δοκεῖν ἐμπρῦσαι ἀνθρώποις δ' κερδαίνειν ἔρως. ἐδέη δ' ἄτω πάθος πλεονεξία φθορᾶς ἀλλοτρίας. ἦν μὲν ἄλλως ἐ μέτριον ἔχει καὶ φόβους ὑποπτεύειν. ἦν δ' ὡ ἐ λαῷ πάντες καταχρήσας, κ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ἐδὲν εἰς ἀπώλειαν ἀποτρόφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπλῶς ἀπέκτειν ὁ κῆσαρ, λάθρᾳ κ τ αὐτομόλων ἐπλήρ, καὶ τοὺς ἀμφιδρασκοντας, πρὶν πᾶσιν ὁφθῆναι περιαντῶντας, ἐσφάττον οἱ βάρβαροι. πλεισκοπούμενοι δ' μὲν τοῖς ἔνδοθι ῥωμαίων ἀνέῳγον, καὶ κ τ σπλάγχνων τ μιαρὸν κέρδος ἔλκων. ὀλίγοις δ' ἐνδιέμενε, ἐ τοὺς πολλοὺς φθορὰ ἐλπὶς μένη. ἔτω μὲν δὴ τὸ πλῆθος, πολλοὺς τ αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

CAP. XVI.

Κεφ. ιϛ.

De ſacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaveribus & fame.

JOannes autem, ubi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe convertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vaſa divinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne urceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus ejusq; uxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honoraverunt ſemper templum atqve ornaverunt: tunc autem Judæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu divinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea q; ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſervabant, tutum erat effudiſſe, namqve in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor jubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ devorandam fuiſſe civitatem, aut diluvio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quam quæ illa pertulerat.

Ἰωάννης δ' ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ ὠδῷ ἐ δήμου, πρὸς ἱερουλίαν ἐτρέπετο· κ πολλὰ μὲν ἐκ τ ἀναθημάτων κατεχώνευε δ' ναῶ· πολλὰ δ' τ πρὸς τὰς λατρείας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε ἐ πίνακας, ἐ τραπέζας· ἀπέχρη δ' ἀδὲ τοῦτο δ' σεβασῶ, ἐ τ ξυλικὸς αὐτῷ πεμφθέντων ἀνέκατο φόρων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλῆς, ἐτίμησάν τι, ἐ πρόσκοσμήσαν τὸ ἱερὸν αὐτοῖς δ' ὁ ἰουδαῖος, ἐ τὰ τ ἀλλοφύλων κατέπτυε. πρὸς δ' τοὺς σωόντας ἔλεγε, ὡς δεῖ μὴ ἀθέοις καθαρεύσαντας τοῖς θείοις, ὥσπερ δ' θείοις, ἐ τοὺς τὸν ναὸν στρατοπέδους, ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἐπιχεῖν σκευαῖς; ἐᾶν δ' ἐν πρὸς ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, ἀλείμματι τῷ πλήθει, καὶ κεῖνοι δέχα φείδης, πλέον δ' ἐν ἠλέφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποφθαίμην ἐγὼ, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βαδιζόντων ἐπὶ τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ καλακλυσθῆναι τῷ πόλει, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν τότε παθόντων ἔνεγκε γῆ κακίαν. ἀθεωτέραν.

τῇ γοῦν

τῇ γενῶ τῶτων διανοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς ἀπωλετο. καὶ τί δεῖ κ̓ μέῤ ἐκ διηγεῖσθ̓ τὰς συμφορὰς; ἀλλὰ πρὸς τῖτον ἐν ταύτῃς τῇς ἡμέρας μαννᾶ̓ ὁ λαζάῤ φυγὼν, διὰ μιᾶς ἐλεχθ̓ εἰσεκομίσθ̓ πύλης, διὰ αὐτὸς ἐπεπίστ̓ τ̓ μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πενταχιχιλίοις ἑκατοντάσιος ὀγδοήκοντα, ἀφ̓ ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεβάλοντο δεύτεῤ, πρὸ ἀρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι πανέμυ νουμηνίας. ἔστο δ̓ διὰ πλῆθ̓ ἀνθρώπων, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεῖς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠριθμῆτ̓ τοὺς λοιποὺς, οἱ πρόσθεν ἔθαπτον. πρῶτ̓ δ̓ διὰ, τοὺς πρωτομπρεπεῖς ἐκ ἀστ̓ ῥίψαι. μὴ ἔχ̓ν διαβράντες πολλοὶ τ̓ ὀπτιήμενοι πᾶσαι τ̓ ἀνθρώπων νεκρῶν ἀπηγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα διὰ τ̓ πυλῶν ἐκφερεῖσαι. τ̓ δ̓ ἄλλων ἀνεξεύρετ̓ εἶναι τ̓ ἀριθμόν. μηκέτ̓ δ̓ εὐπορούντων τοὺς πλουτοὺς ἐκφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντες εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ ἔ μὲν σῖτ̓ τὸ μέτρον πραθῆναι ταλάντ̓, μετακαπ̓ δ̓ οὐδὲ πολλοῖς ἐγένετ̓ ἐπιεῖν τ̓ διὰ τ̓ πολιορκίαν τ̓ πόλεως, πρόσταλθῆναι τινὰς εἰς τοσοῦτ̓ ἀνάγκης, ὥς τε τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθῤ βοῶν, προσφέρειν τε ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φοινίκων πάλαι, ἀστὲ ἁπάσῃ τροφαί. ταῦτα δ̓ ὡς μᾶλλον μὲν ἀπόντες, ἠλεήσαμεν οἱ συσταιεῖ δ̓ καὶ βλέποντες, δ̓ μετανόουν ἀλλ̓ οὐδ̓ ἔσχοντο μέχρις αὐτῶν προελθεῖν. πεπλήρωντο γὰρ ἐκ θεοῦ, ὃ τῆτε πολλῇ, καὶ αὐτῖς ἤδη παρῆν.

A deniqve cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadavera, ex quo die castra prope civitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usqve ad calendas Julii. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem dividens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqvi sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido projicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum vero numerum minime posse comprehendi: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadavera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem ubi muro circundata civitate, ne herbas quidem legere jam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, ut cloacas rimarentur, boumq; veterem fimum alimentum haberent, stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur usqve ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod jam & ipsis imminebat & civitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ. ΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO

LIBER SEPTIMUS.

(Secundum Rufini distinctionem.)

CAP. I. Κεφ. α.

De suffossione murorum, successione aggerum & Sabino oppugnante murum.

Lades quidem Hierosolymorum in pejus quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur: adversis inclusi, postquam populum fames ipsosq; jam possederat. Quin & multitudo congestorum in civitate cadaverum, & visu horrenda erat, odoremq; pestiferū emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanqvam exprobrantes Deo (ut mihi videtur) supplicii sui tarditatem. non enim spe victoriæ major pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamvis plurimum in aggreganda materia laborarent tamen intra viginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Judæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima civitatis, cum ejus solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem qvantū pristinis derogasset. Omnia namq; insignia pulchritudinis, bellum deleverat: nec si quis subito advenisset, qui locum prius scierat, eū cognosceret, sed præsens qværeret civitatem. Romanis autem ac Judæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri civitatem putabāt: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris vero offensionibus animi cesserant. Verum civitatis cladibus tristius Romani quam cives in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur, sed

Α μὲν οὖν τῶν ἱεροσολύμων τοιαῦτα, πρόοδος καθ' ἡμέραν ἦν τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν τῇ συμφορᾷ, τῶν δ' ἐνδεῶν μηδὲν ἧττον καὶ κακῶς νεμομένων. τὸ γὰρ πλῆθος τῶν συνωρυγμένων εἰς τὴν πόλιν πτωμάτων, ὃ μὲν τι φερόμενος ἰὼν, καὶ λοιμώδη παρεσκεύαζεν ὀσμὴν, πρός τε τοὺς ἐκδρομὰς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀθρόας φθορᾶς φόνῳ μυρίῳ συμμιγνυμένοις χωροῦσιν, ἐπὶ τὰ σώματα πατοῦν. οἱ δ' ὑπολαίνοντες, ὅτι ἐφεστῶσι, καὶ ὅτι ἡλέουν, καὶ πληθὺν κακῶν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τοῖς τὰς καταχομένας ὕβριν. παρωρμῶντο δ' ἐπὶ μοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅτι τοῖς τῶν ἀλλοφύλοις πόλεμον ἐξέθεσαν, οὐδὲ ζώντες ἔμοιγε δοκοῦσι τὸ θεῖον βεβιωκέναι τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ἐπεὶ γὰρ ἐλπὶς νίκης πόλεμος, ἤδη δ' ἀπηγγέλη σωτηρίας εὐθυμοῦντες ἔμοιγε δοκοῦσι πολλὰ θεῖ τὰ τῆς ὕλης συγκομιδῇ βαλαπωρούμενοι τὰ χώματα διήλεγον μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις χρεωμένοις ὡς ἐπεῖπεν τὰ θεῖα τὰ ἄχρι χώρου, ἐπ' εὐθείας ἑβδομήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσιν. λεῖα δὲ πᾶσα ἐλελείπτο, καὶ τῆς ἱερᾶς ὕλης τὰ μὲν πάλαι δένδρεσι, καὶ εὐθηνοῦσι κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, καὶ θεικέκοπτο τῆς ὕλης. ὁδὸς τε τῆς πάλαι ἰουδαίων, καὶ τὰ θεικαλλῆ περιάστατα τῆς πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπιπτεν τὸν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρετο, καὶ κατεστέναζε τὰ μεταβολαῖς παρεσκηνωτο. πύλαι γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα δὲ καλλιστεύουσα πόλις, ὑπ' ἀνδρὸς ἐξαπίνης ὀφθεῖσα τὰ περιγεγωνότα, ἐνόμισεν τὸν τόπον, ἀλλὰ πυρὸν ἐζητεῖτο τὴν πόλιν.

Κεφ. β.

Ρωμαίοις δὲ καὶ ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων, ὅλου συνεπεῖν δέους ἐφεῖλκεν. οἱ μὲν γὰρ οὐ μὴν ἐπὶ παύσασθαι, ἀλλὰ σπεύδειν τὰ πόλιν περιεδέχοντο. ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἀπὸ παρησίας καὶ κατὰ νῶν ἤδη τὸ σῶμα, τὸ δ' ἐπιπλῆλεν πάσης μάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς τραύμασι δὲ ἐλείποντο. τῆς μὲν καὶ τὴν πόλιν συμφορᾶς, ῥωμαίοις πλέον εἶναι σωτηρίας ἢ τοῖς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὧδε γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχεῖν τὸ μαλακωτέρους, ἀλλ' ἐθραύον-

ἐθρύουτ πάντ τὰς ἐλπίδας, τ μὴ χωμάτων τῆς
ἀσφαλείας, τ δ ὀρμάνων στερρότητι & τείχους, τ δ κ
χειρὸς μάχης τ τ συμπλεκομένων ὁλμῆς πλεονεκτή-
μασι. τὸ δ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ πολέμου, καὶ
τοσούτων κακῶν εὑρίσκοντες ἐπάνω τὸ εὔδρημα τῆς
ψυχῆς ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τ ἀνδρῶν
ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δ τὸν ὑπὲρ συμφο-
ρᾶς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστεῖναι δεξιᾷ τύ-
χη χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν τρεπομέ-
νους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενέστερα διὰ παντὸς τ χωμά-
των ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δ περὶ τ Ἰωάννου, κ
τὸν ἀντωνίαν ἅμα κ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη
τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. κ πρὶν διατεῖναι τὰς κλίμακας,
ἐπῆσαν τοῖς ἔργοις. ἤμελλον σκεάσεσθαι γὰρ τ ὑπηχειρη-
σίας. ἀλλὰ προελθόντες μ λαμπάδων πρὶν ἐγγίσαι
τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τ ἐλπίδος ἀπέστρεψαν.
πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδόκει, κ
μέρος ἐκ πηδώντων, καὶ διαλειμμάτων, κ μεμελ-
λημένως μ δέος, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ ἰουδαϊκῶς. τὰ
γὰρ ἴδια & ἔθους, ὑστέρησε μάλιστα, ἡ τόλμα, κ ὁρμὴ, κ δρό-
μος ὁμοῦ πάντων, κ τὸ μηδὲ παύσοντας ἀναστρέφειν. ἀπω-
τέρω οἱ ἑαυτῶν προελθόντες, κ τὰς ῥωμαίους εὗρον
ἐῤῥωμφέστερον & σωθῆναι τεταγμένους. τοῖς μὲν
προσώποις, κ ταῖς παρατάξεσιν, ὅτως ἐφράξαντο τὰ
χώματα πάντοθεν, ὡς τὸ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν
παράδυσιν. τὸν δ ψυχὸν ἑτάρωσεν ἑκάστου, μὴ με-
ταπηδῆσαι τ τάξεως προθυμότερον. πρὸς γὰρ τὸ πᾶσιν
αὐτοῖς ὑποκατακλιθῆναι τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κενὰ κ φλε-
γμαίνοι τὰ ἔργα, δύνη τὰς σφαλιώτας ἔχειν αἰδῶς, εἰ πάντα
κρατήσαντα, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δ ὅπλων,
πλῆθος δ ἐμπειρίας, ἰδιῶται δ ῥωμαίων. ἅμα δ ἔπεσε
τὸ ἀφετήριον σωτηρίας τ προπηδώντων ἐφικνούμενα, κ
πεσών τις, τὸν μεθ' ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἔθηκε, ὅτε κίνδυνος δ
μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐπὶ μᾶλλον ἀκωτέρας. τ δ ἐκδοτέ-
ρω βέλεσι διαφθαρέντων. οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλ-
θεῖν τὸν εὐταξίαν, κ τὸ πύκνωμα τ πολεμίων κ πλα-
γίους, οἱ δ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπανεδρόμουν. κ τέ-
λος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. νεμεσία πανέμιλος ἡ ἐπιχείρησις ἔδοξε.
ἀναχωρησάντων δ τ ἰουδαίων, προσῆλθον οἱ ῥωμαῖοι τὰς
ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτρας τε ὅσας τ ἀντωνίας, καὶ
πυρὶ κ σιδήρῳ, κ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ
& ἀναγκης βέλει. καίπερ δὲ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες,
κ τ ὀρμάνων κ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον οἱς ῥωμαί-
οις προσάγειν. οἱ δ τὸν ἀγῶνα τ ἰουδαίων & μὴ πληγὴν
ποιεῖν τὸν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀσθέ-
νειαν & τείχους, κ σώμασιν ἐλπίσαντες ἑαυτοὺς θεμελί-
ους, ἀντεφιλονείκουν. & μᾶλλον ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον.
ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κ πρὸς μηδένα τ κα-
θύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐσφαλεῖς παρεῖχον τοὺς
ἐλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, κ πεπιθομένους τῇ πέ-
τρᾳ, ἕτεροι τὰς χεῖρας ὀρθώσαντες ὑπὲρ τ σωμά-
των, χερσὶ κ μοχλοῖς, ὑπωρυττον τοὺς θεμελίους, καὶ
πασσάλους λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσωσαν. ἀνέ-
πεσε δ νὺξ ἑκατέρους, κ ἐπ' αὐτῇ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν
κριῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ἐπεβούλευ-
ον χώμασιν οἱ ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδόσης κ διώρυχος,
ἐξαπίνης καταῤῥῖπτον.

eorum ſpes frangebatur, cum aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus vero conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipue, quod cum ſeditione fameqve ac bello totqve malis præſtantiores Judæorum animos invenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, invictam vero animorum magnitudinem quæ calamitatibus aferetur. nam qvis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi qvidem propterea cautius cuſtodias præparabant. Joannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſjiceretur murus cavebat, & antequam arietes admoverentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeavêre. Nam primum ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per intervalla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neqve Judæorum more, ut breviter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & ut non ſine offenſione recederent. Langvidiores vero progreſſi quam ſolebant, etiã Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atqvé armis ita undiqve aggeres ſepsêre, ut nusqvam igni aditum relinqverent: animum vero ita confirmavêrunt, ne quis loco anteqvam occumberet moveretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupaverat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Judæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui vero intra teli jactum venire properaſſent, alii diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alii confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta revertebantur. Calendis autem Julii tentata fuerat expugnatio. Judæis autem inde digreſſis, Romani machinas admovêre: quamvis ab Antonia ſaxis atqve igni ferroq; peterentur, & quodcunqve hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Judæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Judæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus jactis, cum nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus urgebant. cum vero inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaqve ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, labefactatus, ex qua parte prioribus Joannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

quietem utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus

Verum præter ſpem utrorumqve animi affecti ſunt. Nam Judæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quod ruina præter ſpem acciderat, & adverſus eam præcauti non fuerant, tanqvam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubverſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Joannes ædificaverat, cito reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorē, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citoqve deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quod ei qui primus id tentaviſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus vero ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promiſſis ſæpe qvidem periculorum naſci oblivia, interdum autem mortem ſolere contemni, in unum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari qvidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignaviæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe qvenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſeqvar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortaſſe deterreat, Judæorum patiens animus, & in adverſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eosqve milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſvetum eſt, a Judæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. namqve offenſiones noſtræ, Judaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, favore Dei veſtrisq; virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumqve ſine machinis caſus, quid ſit aliud quam in illos ira Dei, noſtrumq; adjumentum. Igitur non ſolum deterioribus inferiores videri, ſed etiam divinum præſidium prodere, vobis non convenit. Qvo pacto autem non turpe videatur, Judæos qvidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſervire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atqve in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius pene terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidē in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum parvo diſcrimine totum poſſitis efficere. Deniq; in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus civitatem. Nam etſi pugnandum ſit adverſum intus poſitos, qvod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriā nobis pleniſſimā repromittit. Eqvidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

ΚΕΦ. γ.

Τούτῳ συμβάντι ϖᾶσαν ἐξεδόξως, ἑκατέρους διηγέρθη ϖὸς Φρονήματα· Ἰουδαίους μὲν γὰρ ὡς ἀδυμένους ἐπὶ τοῖς λαῷ, τῇ παρελπίδα ῥᾳδίᾳ τὸ πρᾶγμα, καὶ μηδὲ ϖροσωφαλίᾳ ϖρὸς αὐτὸ, διαῤῥῆξαι ὡς μόνον ϖαντελῶς ἀντωνίας. Ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἐπὶ τῷ καθῃρῆσθαι τὸ τεῖχος, ταχέως ἐσβεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ ϖερὶ τὸν ἰωάννην ἀντωκοδομήκεσαν. ὑμαρεστέρα μὲν γὰρ ἡ ϖρόσοδος ἦν ἡ ϖρότερον ἡ ϖρόσβολη καταφανὴς ἦν. ϖόθεν γὰρ ἀναβῆναι δεῖ τὸν καθῃρῆσθαι ῥᾳδίως δοκῇ, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τι τοῦ ἀντωνίας, καὶ ταχέως τοῦ ϖροσκαιρον ἔσεσθαι, λύειν ἐϖελάμβανεν. ἐμὲ δὲ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβῆναι· ϖρόδηλος γὰρ τοῖς δεξαμένοις ἀϖώλεια.

ΚΕΦ. δ.

Νομίζων δ' ὁ Τίτος ἐγείρειν μάλιστα τοὺς τῶν ἀμυνομένων ϖροθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τοὺς ϖροτρεπτικοὺς, καὶ τοὺς ϖαρακλητικοὺς ϖολλάκις μὲν λόγοις ἐρᾴζειν τοὺς κινδύνους, ἔστι δ' ὅτε καὶ θαρσύνειν καὶ ϖροτρέπειν συναγαγὼν δὴ ϖαντὸς τοὺς ἀλκίμους, ἐϖῆρε τοιάδε τοῖς συμϖαλαίουσιν λέγων, τὸ μὲν ϖροτρέπειν δὴ ϖαρὸν ἐστὶ ϖρὸς τοὺς ϖόνους φέροντας κινδύνων, αὐτόθεν τοῖς ϖροθυμουμένοις ἀλλὰ καὶ ϖρὸς ἀμελοῦντας. ἀμέλειᾳ δὲ καὶ ϖροθυμίᾳ ϖόλεμος, φέρει καταγνῶσαι ἀναυδρίας. δεῖ δ' οἶμαι ϖροτρεπῆς εἰς μέσα τὰ σφάλματα τῶν ϖραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα μὲν καθ' αὑτὰς ϖρᾴδιον ἐστὶ ξιον. ὥστ' ἐγωγε τὸ μὲν ἐϖάρχειν καλεῖσθαι τῷ δὴ τοῦ τείχους ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν ϖροτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα ϖροσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετὰς ἡμῶν, ἐξ ὅτι καλοὶ ἐν εὐκλεία ϖλάσθαι, ἐξ ὡς οὐκ καιρὸν ἔχειν τοῖς καταῤῥᾳθυμοῦσι τὸ ϖρᾶγμα δίκης ϖρῶτον μὲν ἐν ὑμῶν ψυχαῖς ϖροτροπὴ, τὸ πᾶσι δοκοῦν ἀνδρειότερον, ἡ Ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καταμαθεῖν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τι ἔτι ἐξ ὧτας ἐμοὺς, ἐξ διδαχὴν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ ϖολεμεῖν, ἐν δὲ ϖολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι καὶ ψυχαῖς Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχαῖς· ἐξ ταῦτα ϖρὸς τύχης ἐστὶν ἀνοίας. τὰ δ' ἐκείνων ϖαθεῖν, ταῖς ϖαρούσαις ὀρεκτῆς, καὶ τοῦ θεῖν ϖονηρίαις αὔξει). καὶ γὰρ καὶ λιμὸς, ἐξ ϖολιορκία, καὶ οἶκα μηχανημάτων ϖλοῦτα τείχη, τὶ ἂν ἄλλ' ἢ θεῖν μᾶλλον μείζοσι ἐκείνοις ξυνθεσία δ' ἡμέτερα. τὸ δὲ νῦν μὴ μόνον ἐλαττῶσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τῷ θείαν συμμαχίαν ϖροδιδόναι, ϖολεμίαν ἡμῶν. οὐκ ἂν εἴη. ϖῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίους μὲν ϖολλοῦ αἰσχύνου φέρειν τὸ λειπεῖν μαθεῖν δίκαιον ὑπὲρ δ' μηκέτι δ' τὸ ϖαρὸν θανάτῳ καταφρονεῖν, ϖολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, οὐκ ἐλπίδι δ' νίκης, ἀλλὰ δι' ὀλίγης δ' ἀϖάτης καὶ ϖαλαιότητος ϖολεμίους, μὴ τὸ μὴ νικᾶν, ὄνειδος, μὴ ἧ ἄϖαξ εἰς τὸν ϖολεμίων ἐκβάλλειν. ϖερὶ μιᾶς δ' τιμῆς κατ' αὐτῶν, ἐν τύχῃ δρᾶσαι καθεζομένους, μὴ τοιούτων ὄντων ἐν ἀδίκῳ ὀλίγης δ' ϖροβολῆς, τὸ ϖᾶν καθορθῶσαι δυνάμενον ἀναβαίνειν γὰρ δὴ τὴν ἀντωνίαν, ἔχομεν τὸ ϖλῆθος ἂν γένηται τῆς ἐϖ' ϖρὸς τὰς ἔνδον ὅπερ οὐκ οἶμαι μικρὸν, ταχὺ καὶ ϖερυσιῶν ἔσεσθαι, καὶ τῆς ἀναϖαύσεως δηλαδὴ τῶν ϖολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγκαθήμενος. ἐγωγε, τὸ μὲν ὑμᾶς ἄρτι τὸν ϖολέμῳ ϖλάττεσθαι ἐν τῷ δὴ τοῖς ἀριστείοις ϖίστιν ἀθανασίαν ἐκλείπω. ἐϖωδυνοῦμαι δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχοντι, τὴν καλὴν ἐϖὶ νόσου θάνατον, ὡς μετὰ τοῦ σώματος

κρ

καὶ ἡ ψυχὴ πάθῳ καταπεράνῃ). τὸς γὰρ σὺν οἶδε τ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν ᾅδῃ σαρξὶ σιδήρῳ τ' σωμάτων ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει· δαίμονες δ' ἀγαθοὶ, & ἥρωες ἀμύμονες, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζον). τὰς δ' ἐν νοσεροῖσι τοῖς σώμασι σωτηκείσας, καὶ τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὥστι καθαραὶ, νυξ ὑπόγαιος ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δέχε) λαμβανούσας τὰ ἄμα, & τε βίου, καὶ τ' σωμάτων, ἔτι τ' τε μνήμης τέλος. εἰ τ' B κέκλωσται μοῖρ' ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελευτὴ, καὶ φέτερον δ' εἰς αὐτὸν νόσος πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς σὺν ἀγαθὸν μὴ δίδοναι τοῖς χρείας, ὃ παρ' χρεὼν ἀποδῶσομαι· καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησάντων διεξῆλθον. ἔνεστι τ' σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ σὺν τῶν σφαλερωτάτων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταρρέφθεν ἐυεπίβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἐυδιάλυτον. ὑμεῖς τε ὀλίγοι θαρσήσαντες, ἅπαν τῷ πρᾴξιν, ἀλλήλοις προτροπὴ καὶ βοήθεια γένεσθε. & τοῖς C πολεμίοις τὸ ὑμέτερον ὠφέλημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα ἂν ὑμῖν ἀναμάκτον τὸ κατὰ σῶμα ᾖσιτ, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν πέφασται· κἂν τὸ εἰκὸς, λαβόντας τ' καὶ βιασαμένους, ἅπαξ, σὺν ἂν ὑποσχεῖν ἐπὶ καὶ ὀλίγοι φήσειν). τ' καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, ἐν τοῖς ἐπικαρπίοις. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τ' νικᾶν ὁμοίων, μακάρια δ' ἀνηλωθησόμ' & τοῖς πε- D σοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

ΚΕΦ. ε.

Τοιαῦτα δ' πάντ' διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε δ' κινδύνου τὸ μέγεθος. τ' δ' ἐν τοῖς στείρεως στρατευομένων σαβῖνος τὄνομα, γένος δὲ ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ κατ' χεῖρα, & κατ' ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τι περὶ ὧν ἄν τις αὐτ' ὑπὸ γε τ' σωματικῆς ἕξεως ἀδύνατον εἶναι στρατιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ λευ τ' χρόαν, ἰσχνὸς, τ' σάρκα πεπλημένος· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, & πολὺ τ' ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γὰρ ἀναστὰς, ἐπιδίδωμι καὶ σαρ, ἔφη, πρὸ ὑμῶν ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὐχομαι μὲν μετὰ τῆ τε ἰσχύϊ καὶ τῆ γνώμη, τελεσθῆναι ἀνηλωθησομ τύχαι. εἰ δ' νεμεσηθείη τῆς ἐπιβολῆς, ἴδοι με, μὴ πλάσαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σὺν κείμ τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χεῖρ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προτανύσας, F τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀσάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα περὶ ὥραν τ' ἡμέρας ἕκτην. ἅπαντ' δ' οὕτω καὶ τ' ἄλλων ἔνδεκα μένοι ζηλωταὶ τ' ἀνδρείας γεγόμενοι. προῆγε δ' πολὺ πάντας ἐ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φερτοὶ δ' ὑπὸ τ' τείχους, κατηκόνιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείρους ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίας κατεκύλιον, αἳ σὺν τ' μὲν ἕνδεκα παρέσυρον σὺν αὐτοῖς. ὁ δ' σαβῖνος ἁπάντων τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ κατεχωννύμενος ὑπὸ τ' βελῶν, & προτερον ἐπέχε τ' ὁρμὴν ἢ γένοιτ' ἐπ' ἄκρου, καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. κατασκαλεύοντες δ' αὐτὸ τοῦ τε δύναμιν οἱ ἰσθμοῦ, καὶ τὸ φρόνημα τ' ψυχῆς, ἅμα δ' καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράποντο. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὰν δίκ τοῖς δρεπῆς τοῦ τύχου, καὶ κωλύσασα ἀεὶ τὰ φρόνιμα δοξάσματα τ' κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ ἔτ' ὅτε σκράτησε τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλη, καὶ πλήσας πρός τινα πέτραν, ti non ſteterunt. Qua in re fortunam quis veluti cinoribus officiat non incuſaverit? Siquidem hic vir neqve ab incepto erravit, & offenſione lapidis

A quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manesqve ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas vero morbus corporis tabesqve conſumpſerit: & ſi maxime probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterraneæ tenebræ operiunt, altaqve oblivio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circumſcriptas. Quod ſi neceſſario mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo levius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignavum negare uſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſervari neqveant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculis qui virilem animũ gerunt. Primum enim quod decidit patet inceſſui: deinde totum quod ædificatum eſt, facillime diſſolvi poteſt. Vosqve plures hoc opus aggredientes, alius alii pro adhortatione fietis atqve ſubſidio: veſtraqve obſtinatio brevi animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabuntur. ſi vero clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel, quamvis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profecto pudeat, niſi qui primus hoc fecerit invidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima vero præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu ſimul & animo fortis apparuit: licet ſi quis eum ante vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cum primus itaqve ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo: atqve opto quidem, ut vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quod ſi cœpto caſus inviderit, ſcito me non præter ſpem, quod res aliter ceſſerit, ſed quod ſic decreverim, pro te moriturum. His dictis, & ſcutum læva capiti prætendens, ſtrictoq; dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat, ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli ejus virtutis æmuli eſſe cupiebant, undecim viri. Multo autem omnes antecedebat divino quodam impetu excitatus, cum de muro cuſtodes jaculis & ſagittis undiqve infinitis appeterent, atqve ingentia ſaxa devolverent, quæ nonnullos de undecim dejecerunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, licet obrueretur ſagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam ſumma muri prehenderet, hoſtesqve in fugam verteret. viribus enim ejus atq; animi pertinacia territi, pluresq; aſcendiſſe ravirtutibus invideat, ſemperqve præclaris fa-

cum maximo crepitu pronus decidit. Unde factum est, ut Judæi reversi, ubi solum & jacentem videre, ex omni eum parte jaculis peterent. Ille vero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscebatur hostes, multosque ad se appropinquantes sauciavit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur, pro mensura vero cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres pene jam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Julii gesta sunt.

CAP. II.

Romani Antoniam invadunt, & a Judæis repelluntur.

Biduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subito excitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterva comitatus, ascendit. Cum autem Judæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Joannes adversum Romanorum aggerem struxerat. Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Joannis quam Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidii finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Judæis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabāt. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinque, armaque simul & cadavera jacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans gravasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores utriusque partis, suos in frontem urgebant, nullumq; inter dimicantes bello vacuum intervallum reliquerāt. Cum autem Judæorum animi Romanorum peritiam vincerent, jamque omnino tota acies pelleretur, (a nona enim hora noctis ad septimam diei usque pugnabant) hi quidem simul omnes excidii

πελωρὶς ἐπ' αὐτῆς μ῍ μεγίστῳ ψόφῳ πατάσσων. Ἐπισραφέντες δ῍ οἱ ἰουδαῖοι κ῍ καλέσαντες μόνον τὸν αὐτῶν καὶ πεπλωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ῍ εἰς γόνυ ἀρασσεις, καὶ προκαλυψάμενος τ῍ ἰυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἡμύνατο, ἔπειτα τ῍ πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ῍ ὑπὸ πλήθους τραυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ πλαγίαν ὑποδουμένην τὴν ψυχὴν, καταχωθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δι' ἀνδρίαν τύχῃ. πασῶν ῏ τ῍ ὑπερβολῆς ἀναλόγως. τ῍ δ῍ ἄλλων, τρεῖς μὲν τὰς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωτηρίαν ἁπλωτείναν τοῖς λίθοις. οἱ ῏ ὀκτὼ τραυματίαι καταφερεντες, ἀνεκομίθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. τοῦτο μὲν οὖν, τρίτῃ πανέμῳ μηνὸς ἐπράχθη.

ΚΕΦ. ε῾.

Μετὰ ῏ ἡμέρας δύο τ῍ πρωτοστάτων τινὲς ἀπὸ τῆς χώμασι φυλάκων ἔσωσι συναλόντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν ἕ πέμπτης σημαιοφόρον, καὶ δύο πυὰς τ῍ ἐν τ῍ ἵλοις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα· κ῍ δ῍ ὥρᾳ τ῍ νυκτὸς ἐνάτῃ, παραβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τ῍ ἐρειπίων, ἅτε τῶν ἐντὸς ἀσφαλῶς πάντων ὑποφαξάντας ῏ τὸς πρώτους τ῍ φυλάκων κοιμωμένους, κειμένους ἔ τείχους, κ῍ τὸν σαλπιγκτὴν σημαίνοντα σαλπίσαι· ὡς ὁ τ῍ μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις ἀφνίδιος ἦν κ῍ φυγή, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ἅπαν τ῍ ὑπερβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σαλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς ἔ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. κἄπειτα ῏ ἕ σημεῖα καλαχέουσι, ἐξαπλίζει τὴν τε δίωξιν ἀφ' ἁρπαχῆς, κ῍ μ῍ τ῍ ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τὰς ὑπιλέκτους ἔχων. καταφθάνουσι δ῍ ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, κ῍ αὐτοὶ ἀφ' ὑ διώρυχος εἰσπίπτον, ὃν ὁ ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τ῍ ῥωμαίων ὤρυξε. κ῍ ἀφικόμενοι ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ φυλακαὶ τῶν πραγμάτων, ἕ τε ἰωάννου, καὶ ἕ σίμωνος, ἐξεργάζονται, ἡδεῖαν ἔτι ἰσχύος ἔτε ἀθυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολήν. πέρας γὰρ ἀλκῆς ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὃ δὴ καὶ ἐκείνοις ἕ πρῶτον ἤρξατο. συρρήγνυνται ῏ ἀεὶ τὰς ὁδοὺς, μάχῃ καρτερᾷ τ῍ μὲν, καταλαβεῖν κ῍ τὸ ἱερὸν ἐνθουσιάζομένοις, τ῍ ῏ ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸν ἀντωνίαν, καὶ τοῖς βέλεσι μὲν ἀμφοτέροις ἀρκοῦσι, κ῍ τὰ δόρατα ἀσπασάμενοι ὑπὸ τὰς ἰσχὺς συνεπλέκοντο, κ῍ ἀεὶ τῷ συμβολῇ, ἀκμὴν ἐν ἐπιτροπὴν ἐκάτεροι μάχοντο. πυρεμένων μὲν τ῍ ἀνδρῶν κ῍ ἀεὶ τῷ συνοχωκότων ἀλλαγμένων, τ῍ ῏ βίας ἀσημάντου προσαπτούσης τὸ μεγεθος. φόνος τε ἐν ἑκατέρωθεν πολὺς, κ῍ τ῍ πεπτώτων τότε σώματα κ῍ τὰς πανοπλίας πατοῦντες, ἐθέρμαινον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ῍ ἐφ' ὁπότερον βέβηκε ῥέων ὁ πόλεμος, ὠθισμὸς μὲν ἐν τ῍ πλεονεκτούντων, οἰμωγὴ ῏ τ῍ πιεπομένων. ὅτε δ῍ αἱ φυγαὶ τινὰ ἔσχον, ἔθ' αἱ διωγμὸς, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ κ῍ μεταπλήσεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τ῍ ὠθισμοῦ τάξεως. τοῖς δ῍ ἐμπροσθεν γινομένοις, ἢ ἕ θνήσκειν ἢ ἕ κτείνειν ἀνάγκη παρῆν, ὅτι ἔσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κ῍ νῶτα προσωθιαζόμενοι, τὸς ὄπισθεν παρ' ἀμφοῖν, ἐδέξη μάχη μεταμάχιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων ῏ τ῍ ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης. καθάπαν ἤδη τῆς τάξεως, ἀπὸ γὰρ ἐνάτης νυκτὸς ἕως, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸν τῆς ἁλώσεως κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δ' μέρει τ̃ A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

δυνάμεως, ἔπω γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, καὶ ἐκεῖνος ἐπανέχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τ̃ ἀντωνίας ἀπεχρῆ, ὅτι δ' παρόντ@ ἐδόκει.

Κεφ. ζ.

CAP. III.

Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τ̃ ἀπὸ τ̃ Βιθυνίας, οὐκ ἄσημ@ ἐν ἀνὴρ, ἐν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσχυρὸν τ̃ πολέμου, ὅσων τὸ ἔμπειρία, κ̃ ἀλκὴ σώματ@, καὶ ψυχῆς θράσημα πάντων ἄριστ@, ὁρῶν τὰς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεῖπεν ἤ πρὸς κ̃ τὴν ἀντωνίαν, σπουδῇ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, τρέπεται μόν@ μέχρι τ̃ ἐνδοτέρω ἱερᾶς γωνίας. ἐφθασε δ' τὸ πλῆθ@ ἀθρόον, ἔτε τὴν ἰσχὺν, ἔτε τὴν πλῆμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες, ὁ δ' διὰ μέσων τ̃ πεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διάττων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τ̃ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἔτε τοῦ ἡμέρου φοβερώτερον, ἔτε τοῖς ἄλλοις παρέσῃ φοβερώτερον. ἐδιώκετ' δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τ̃ ἐμαρμένης, ἵν' ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκναῖς ἐν ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τ̃ ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστ@, καὶ κ̃ λιθοστρωτ@ τρέχων, ὑπολισθάνων πεσὼν δ' ὑπ@ μ̃ μεγίστ@ τ̃ πανοπλίας ἦν, τοὺς φεύγοντας διαφέρει. καὶ τῶν μὲν ὑπὸ τ̃ ἀντωνίας ῥωμαίων, ἠρθη βοὴ πρὸς τὰ νῦν διωκόντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι πρὶν πάντ@ ἐπαῖον. ὁ δ' πολὺ μὲν τὸ ῥᾳδιουργὸν σίδηρον ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' ἀναζῆσαι πειράσας, ὑπὸ πληθους τ̃ τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμεν@ δ' ἔμενε, ἕνεκα τ̃ ξίφει πολλῆς. ὅτε δ' ἀνῃρέθη ταχέως, τὸ τε κρανίον κ̃ τὸ ὀστέον πεφραγμένον, πάντα τὰ κρέα πρὸς σφαγὴν, ἐκ τ̃ αὐχένα σωμάτων, μέχρι κατὰ μηρῶν τ̃ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσιμένου τελειοῦντ@, ἐπέδωκε. δεινὸν δ' πάθ@ ἐσῆλθε καὶ τοὺς ἐκ ἀνδρὸς ἔτως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπ@ διέκλεισε δ' βοηθεῖν ἐθέλοντα, τὴν δυναμένην κατάπληξις. ἰουλιανὸν μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσαντα; καὶ τ̃ πεσόντων ἐλέγχει ἀπλήγας καταλιπὼν, μόλις ὑπὸ φόβου πεσὼν, μέγιστον ἐν τῷ ῥωμαίοις καὶ κρατούμενον, ἀλλὰ ἐν τῷ τοῖς πολεμίοις κλέ@ καταλιπὼν. ἰουδαῖοι δ' κ̃ τ̃ νεκρὸν ἁρπασόμενοι, πάλιν τὸν ῥωμαίων τρέπονται, κ̃ καταχλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἡγωνίσατο δ' ἐξ αὐτῶν διαφανῶς κ̃ παύτῃ τῷ μάχῃ, ἀλεξᾶς μὲν τις καὶ γυφθαῖ@ δ' ἰωάννου τάγματ@· ἐκ δ' τ̃ αὐτοῦ σίμωνα, μάλα χάριν τὴν ἐκ δ' μέρτου@ ἰοῦδαν, ἐκ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβ@, τ̃ ἰδουμαίων ἡγεμόνων, τ̃ δ' ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαΐρου, σίμων τε κ̃ ἰοῦδης.

Κεφ. η.

Τίτ@ δ' πρὸς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώτας, κατασκάπτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τ̃ ἀντωνίας, κ̃ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον ἑτοιμάσαι. αὐτὸς δ' τὸν ἰώσηπον προσηκάλει, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανέμου δ' τὴν ἑπταικαιδεκάτην, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ὀπτηρίαν διαλελοιπέναι τὸν θεὸν, καὶ τ̃ δῆμον ὅτι τάχ@ δεινὸς ἀθυμεῖν. λέγειν δ' τῷ ἰωάννῃ, πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον; ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τ̃ μάχεσθ', προελθόντ' μετ' ὀλίγων βάλλειν πολεμίων ἑαυτὸν, εἰ

Κεφ. ζ.

Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τ̃ ἀπὸ τ̃ Βιθυνίας, οὐκ ἄσημ@ ἀνὴρ, ἐν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσχυρὸν τ̃ πολέμου, ὅσων τὸ ἔμπειρία, κ̃ ἀλκὴ σώματ@, καὶ ψυχῆς θράσημα πάντων ἄριστ@, ὁρῶν τὰς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεῖπεν ἤ πρὸς κ̃ τὴν ἀντωνίαν, σπουδῇ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, τρέπεται μόν@ μέχρι τ̃ ἐνδοτέρω ἱερᾶς γωνίας. ἐφθασε δ' τὸ πλῆθ@ ἀθρόον, ἔτε τὴν ἰσχὺν, ἔτε τὴν πλῆμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες, ὁ δ' διὰ μέσων τ̃ πεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διάττων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τ̃ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἔτε τοῦ ἡμέρου φοβερώτερον, ἔτε τοῖς ἄλλοις παρέσῃ φοβερώτερον. ἐδιώκετ' δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τ̃ ἐμαρμένης, ἵν' ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκναῖς ἐν ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τ̃ ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστ@, καὶ κ̃ λιθοστρωτ@ τρέχων, ὑπολισθάνων πεσὼν δ' ὑπ@ μ̃ μεγίστ@ τ̃ πανοπλίας ἦν, τοὺς φεύγοντας διαφέρει. καὶ τῶν μὲν ὑπὸ τ̃ ἀντωνίας ῥωμαίων, ἠρθη βοὴ πρὸς τὰ νῦν διωκόντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι πρὶν πάντ@ ἐπαῖον. ὁ δ' πολὺ μὲν τὸ ῥᾳδιουργὸν σίδηρον ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' ἀναζῆσαι πειράσας, ὑπὸ πληθους τ̃ τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμεν@ δ' ἔμενε, ἕνεκα τ̃ ξίφει πολλῆς. ὅτε δ' ἀνῃρέθη ταχέως, τὸ τε κρανίον κ̃ τὸ ὀστέον πεφραγμένον, πάντα τὰ κρέα πρὸς σφαγὴν, ἐκ τ̃ αὐχένα σωμάτων, μέχρι κατὰ μηρῶν τ̃ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσιμένου τελειοῦντ@, ἐπέδωκε. δεινὸν δ' πάθ@ ἐσῆλθε καὶ τοὺς ἐκ ἀνδρὸς ἔτως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπ@ διέκλεισε δ' βοηθεῖν ἐθέλοντα, τὴν δυναμένην κατάπληξις. ἰουλιανὸν μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσαντα; καὶ τ̃ πεσόντων ἐλέγχει ἀπλήγας καταλιπὼν, μόλις ὑπὸ φόβου πεσὼν, μέγιστον ἐν τῷ ῥωμαίοις καὶ κρατούμενον, ἀλλὰ ἐν τῷ τοῖς πολεμίοις κλέ@ καταλιπὼν. ἰουδαῖοι δ' κ̃ τ̃ νεκρὸν ἁρπασόμενοι, πάλιν τὸν ῥωμαίων τρέπονται, κ̃ καταχλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἡγωνίσατο δ' ἐξ αὐτῶν διαφανῶς κ̃ παύτῃ τῷ μάχῃ, ἀλεξᾶς μὲν τις καὶ γυφθαῖ@ δ' ἰωάννου τάγματ@· ἐκ δ' τ̃ αὐτοῦ σίμωνα, μάλα χάριν τὴν ἐκ δ' μέρτου@ ἰοῦδαν, ἐκ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβ@, τ̃ ἰδουμαίων ἡγεμόνων, τ̃ δ' ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαΐρου, σίμων τε κ̃ ἰοῦδης.

CAP. IV.

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Josepho ad se vocato (namq; audierat eo die qui erat mensis Julii septimus decimus, divinam observantiã, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria de-

De Juliani Romani militis insigni fortitudine.

Josephi oratio pro deditione Judæorum, & profugium eorum.

fuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Joanni præcepit quæ ante mandaverat: quod etiam si quis eum pugnandi sævus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret;

dum modo non una ſecum & civitas interiret ſimul & templum: | ſanctum tamen locum violare deſineret, neve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Judæos quos ipſe delegiſſet. Itaq; Joſephus, ne ſoli Joanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, unde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autem eos qvo patriæ parcerent precabatur, ignemqve depellerent jam templo contiguum, Deoq; vota redderent conſveta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem conviciis tyrannus Joſepho cum execrationibus lacerato, poſtremo addidit, nunqvam ſibi excidium eſſe metuendum, qvoniam Dei civitas eſſet. Atqve cum exclamatione, ſane vero, inqvit Joſephus, eam puram Deo conſervaſti, inviolataq; ſancta manſêre: nec in eum cujus ſperas auxilium, quicquam impium deliqviſti: ſed ſolennia ſacra conſeqvitur. Et ſi quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum vero, qvem perpetua religione privaveris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Qvis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat civitatem? cum alieni quidem hoſtesq; impietatem tuam corrigant. tu vero Judæus & inter leges educatus, illis qvoq; in has ſævior inveniaris. Atqvi Joannes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonumqve tibi exemplum patriam ſervare cupienti propoſitum eſt, Jechonias rex Judæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte civitate priusquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captivitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deiq; domum videret exuri. Ob hoc ſacra Judæorum commemoratione laudatur: eumq; memoria transmiſſa per ſecula ſemper nova immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Joannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniam quoqve tibi a Romanis ſpondeo, dum memineris, qvod gentilis moneam, & Judæis iſta promittam: ſpectariq; oporteat, quis ſit author & unde conſilium. Abſit enim unqvam me ita captivum vivere, ut genus aut leges patrias obliviſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qvi hæc adverſus fata ſvadeo, Deiq; ſententia condemnatos ſervare contendo. Qvis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ civitati? Jam tunc enim ejus excidium prædixêre, cum quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadaverum non civitas tantum, ſed etiam templum omne repletũ eſt. Deus plane, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, totq; ſcelerum plenam exurit civitatem. Hæc Joſepho cum fletu & lacrymis

δίκα δ' σωματελέσχ τὼ πόλιν, & τ ναὸν αὐτό. μηκέτι μὸ τ μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ θεὸν παρεῖναι δ' αὐτὰ τὰς ὑπὲ λοιπὰς θυσίας ἐκτελεῖν, δι' ὧν ἐν ὑπὲ λέξῃ ἰουδαίων. & ὁ ἰώσηπ@, ὡς οὐκ ἐν μὴ τῷ ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ & τ̃ς πολλοῖς, ἐν ἐπηκόῳ τ̃ς, τὰ τ ἡμῶν αρ@ διήγειλεν ἐβραΐζων. & πολλὰ μεσολιβόλ φεισομέν τ πατρίδ@, & λοιδορήσας δ' ναὸν ἡνώμυεν ἤδη τὸ πῦρ, τ̃ς τ ἐναγισμὸς ἀποδίδοναι τῷ θεῷ. ὡς δ' ταῦτα δ' ἡμᾶς μὸ λεῶ κατήφεια, & σιγή, πολλὰ δ' ὀ τύραννο@ λοιδορηθεὶς τε τῷ ἰωσήπῳ, & καταρασάμεν@, τὸ πλεῖστον μεσοδήκεν, ὡς οὐκ ἂν πο τε δείσειεν ἄλωσιν. θεὸ γὰ ὑπάρχειν τὼ πόλιν. & ὁ ἰώσηπ@ ὡς ταῦτα ἀνέκραγεν. πάνυ γοῦν καθαρὰ τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἢ μόλυσι τὸ ἅγιον. ὃς ἐν ἢ ἐλπίζεις σύμαχον, ὅδ' ἐν ἠθέλησας τὰς ἢ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει. καὶν μόν σε τ̃ς ἀφέλησαι τὼ καθ' ἡμέραν τροφὼν αὐτὸς ἔσεσθαι, ὅτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἢ, ὃν τ αἰωνίω θρησκείας ἐξήρησας θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; & φωραμένοις τὰς ἁμαρτίας ἀνατίθῃς; οἳ μέχρι νῦ κηδόμενοι τ ἡμετέρων νόμων, & τὰς ὑπὸ σῦ λῃσθείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῷ νῷ βιάζονται. τὶς οὖν ἂν ὑπολάβοι, & κατηλοφύραι τ̃ς τοιαύτ̃ς μεταβολ̃ς τὼ πόλιν; ἐγὼ μὲν φυλάττω μόν, & πολέμιοι τὼν σὼν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦσθαι. οὐ ἢ ἰουδαί@ ὁ τοὺς νόμους ὑπερασφείς, καὶκείνων ὡς αὐτὸς γένῃ καλεπώτερο@. ἀλλά τι ἰωάννῃ καὶ μεμνῆσθαι μόν ὑπ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ὑπ ἐσχάτοις, & καλὸν ὑπόδειγμα βελομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σὺ πρεσβυτ Βασιλέως ἰουδαίων ἰεχονίας ὃς ποτὲ γραῦς ὢν τὸ βαβυλωνίων δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέβη πρὼ ἀλώσεως τ̃ς πόλεως, καὶ μ̃ ἡμέρας αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐλεύθερον, ὑπὲρ δὲ μὴ ὠφελησούσας παῦσαι πολεμίους τὰ ἄγαλ, καὶ τὴν οἰκείαν δ' θεὸν εὐσέβειαν φλεγόμενον. ἀλλ' ὅτο λόγ@ τ αὐτὸν πρὸς ἁπάντων ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμ ῥέψει δι' αἰῶν@ ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν ἀθανάτων. καλὸν ὦ ἰωάννη ὑπόδειγμα, καὶ πρὸσῃ κίνδυν@. ἐγὼ δέ σοι, & τλεῶ ὅτο ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ἢ, ὡς ὁμόφυλ@ ὢν ὠφελοῦντί, & ἰουδαί@ ὢν ἐπαγγέλλομαι, & ζῆν σπεύδοντι, τὸ ὁ συμβελόμενον. & πόθεν. μὴ δ' ἐγώγε ποτὲ ἡμίμεμνος ζῶν ἕτως αἰχμάλωτ@, ἵνα παύσωμαι δ' ὕβρεως, ἢ τῶν πατρίων ὑπὲρ ἀθωμαι. πάλιν αἰδεναικτῆς, & κεκμηκὼς μοι λοιδορεῖσθ@. ἄξιός γε & καλεπώτερον, ὃς ἄντικρυς εἰμαρμένης τὶ ὠφελεῖν, & τὸ ὑπὸ θεῷ βιάζομαι καλακεῖτας σώζειν. τὶς οὖν οἶδε τὰς τ παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τ ὑπερέπουσαν τῇ τλημένῃ πόλει χρησιμὸν, ἤδη ὀνεσῶσαι; τότε δ' ἄλωσιν αὐτ̃ς προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλ@ τὶς ἀρξῇ φόνου. τ ἡμετέρων ἢ πλωμάτων, ἀχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν ἢ πῶν πεπλήρω@. θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μ̃ ῥωμαίων καθαρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τλεῶ τοσούτων μιασμάτων ῥύσεως πάλιν, ἀναρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπ@ μετ' ὀδυρμῶν & δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνέκοπτε. & ῥωμαῖοι μόν, ὤκτειράν τε & πάθος, & τ προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ ἢ ἐκεῖ τ ἰωάννην παρώξυνον μᾶλλον ὑπὲ τὸς ῥωμαίους ὑπόψυμοῦντες ἐγκρατὲς γνέσθ@ σκοπὸν.

Τῶν μ

proſeqvente, vox ejus ſingultibus interrupta eſt. Et Romani qvidem miſerati dolorem, admirati ſunt. Joannes autem ejusqve ſocii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes

ΚΕΦ. θ.

Τῶν γε μὲν ἐυηλύων, πολλὰς σκήψασιν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν κατὰ χώραν ἔμενον, ἀπώλεσαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. ἐπὶ δὲ οἱ καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν δὲ ἱερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε Ἰησοῦ, υἱοὶ δὲ ἱερέων, τρεῖς μὲν Ἰσμαήλης δὲ καταμηνύσαντες ἐν κυρίῳ, καὶ τετάρτου ματθίᾳ παῖς Ἀλφαίου μὲν τοῦ πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ δεσπότης σίμων ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν υἱοῖς ὡς προεῖπον. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καίτοι δὲ αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀηδῶς τοῦ Ἀλφαίου ἔχειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφνα πόας ἐκεῖ ὡδωνῶν μένειν ἐπιδώσων γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γνόμενος. οἱ μὲν οὖν εἰς τὸ δοθὲν προλίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τοῦ φεύγειν πρὸς αὐτούς. λῦσαι δ' ὡς καὶ θᾶττον αὐτοῖς τὸ παυέρημα πρὸς καιρὸν, ἐπεχείρησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

ΚΕΦ. ι.

Ἀγθεὶς δ' ὡς ἀναπαλέσοιτο τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας Τίτος, σκέλλουσι μὲν οὐ βουληθέντες τὸ τοῦ θεοῦ ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πολλοὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφθασαν. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τοῦ πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, ὅ τε ἱερὸς πάντως ἐκπεσεῖται, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ γὰρ ἂν τολμήσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τότε μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀνακεκραγότες, ἅτε τῶν ἱερῶν πυλῶν τάς τε ἐξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέφησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, περιστοιχέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρείῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ἔνθεν εἰσεπιόντων, ἔρριπτον ἐπὶ τὰς χεῖρας ἐξ ἐμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ περιέστησαν εἰς τοσοῦτον ὠμότητος, ὡς τε τοῦ ἂν εἰκὸς ἀγανακτῆσαι ἰδεῖν ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, τοιοῦτον εἶναι ὠμὸν ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἅγια. τῶν μὲν γε πρώτων οὐκ ἔστιν ὅς τις ἐκ μὴ φθόνου εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τάς τε λῃστὰς ἤνεγκε, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσι μεταγνῶναι. τίτος δ' ἐπερπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοὺς θεοὺς τοῦ ἰουδαίων λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸ δορύφορον ἕπτα πρὸ ἑβδόμης τοῦ ἁγίου; οὐχ ὑμεῖς ἦτε τοὺς ἐν αὐτῷ σήλας διεσήσατε χράμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γένειον ὑπερβαίνειν θεμιτὸν ἦν; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί οὖν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἱμαλοξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα πω πόθεν τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶδα μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commovit ejus oratio. Et nonnulli quidem ſeditioſorum cuſtodias formidantes, locis ſuis manebant, jamdudum certi de ſuo pariter & civitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto diſceſſionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Joſephus & Jeſus. Filii vero pontificum, tres quidem Iſmaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abſciſſum, & Matthiæ quatuor: alterius vero Matthiæ B unus, qui poſt interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, ut ſupra dictum eſt, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eosqve imperator cum per alia humane ſuſcepit, tum ſciens in alienigenis moribus illis verſari moleſtum eſſe, in Gophnam dimiſit, ut ibi manerent interim, multas etiam pollicitus poſſeſſiones cuiqve peracto bello ſe redditurum. Illi quidem in deſtinatum municipium C læti cum omni cautione diſcedunt. His autem in civitate non viſis, rumor ſeditioſis iterum diffamatus eſt, quod Romani transfugas occidiſſent, ut hoc metu videlicet a fuga reliquos deterrerêt. Et pauliſper quidem hæc calliditas eorum, ſicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rurſus autem poſtquam eos Titus revocatos a Gophna cum Joſepho murum circumD ire, & populo conſpici juſſit, multi ad Romanos fugiebant. In unum vero congregati, & ante Romanos ſtantes, cum lacrymis atqve ululatu ſeditioſos rogabant, primo quidem ut in civitatem Romanos ſuſciperent, patriamq; ſervarent: ſi hoc diſpliceret, ſaltem de fano exirent, templumqve ſibi liberarent. Nec enim auſuros ſine maxima neceſſitate Romanos ignem ſanctis immitE tere. His illi magis adverſabantur, multaq; in transfugas vociferati convitia, ſupra ſacras portas jacula & baliſtas & ſaxorum diſpoſuêre tormenta, ut omne quidem circum fanum ſpacium multitudine mortuorum ſepulchro, templum vero ipſum caſtello ſimile videretur. In loca vero ſancta & inacceſſa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus inſiliebant: & ad hanc F proceſsêre legis injuriam, ut quam Judæos indignationem oporteret exercere ſi hæc Romani admitterent: ea tunc in Judæos propria ſacra temerantes, uterentur Romani militꝫ. Nemo ſane fuit eorum qui non cum honore templum aſpiceret, atqve adoraret: latronesq; optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum G Joannem ejusq; ſocios increpabat, dicens: Nonne vos, ô ſceleratiſſimi, cancello, ſanctum locum protexiſtis? Nonne literis Græcis ac noſtris inciſas tabulas conſtituiſtis, quibus ne ſepta cuiquã transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transiſſent, quamvis Romanus quis eſſet, vobis necare permiſimus? Quid igitur in eo etiam mortuos cõculcaſtis, ô nocentiſſimi? Aut cur templum & externi & gentilis ſanguinis confuſione polluiſtis? Teſtor ego patrios deos, & ſi quis unquam hunc locum ante aſpexit (nunc enim neminem credo) itemqve teſtor & exercitum meum & Judæos qui apud me ſunt, & vosipſos, quod non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum aciei vestra mutaverit, neqve accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. servabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Judæorum.

HÆc Josepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neqve seipsos miserari eos, neqve templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decrevit. Sed universum quidem his misitem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali, hora noctis nona jubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoque in armis esset, unaque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumqve dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quam si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, ut de eorum virtute judicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignavus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, ut sperabant, somno oppressos invenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri catervatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisqve suorum velut hostibus utebantur. Vocis namqve agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obvium quemque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum conjunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Judæi vero disjecti, tam impetus quam recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostili aliis alii demonstrabant: cum revertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures a suis quam ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu jam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atqve telis uterentur. Neutri vero cedebant, neqve labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Judæis autem [illegible] proprium cujusqve periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminabatur.

A ἀναγκάζω μιαίνειν; κἂν ἀλλάξητε τὴν τάξιν ὑμῶν, ὅτε προσελθόντες τῆς ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτι ἐνδελεχῶς. τηρήσω γὰρ ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα δ' ἰωσήπου ἀμφιγάλλοντος· ἐκ δὲ καιροῦ, οἱ λῃσταὶ, ἐ τύραννοι οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατ' δειλίαν μᾶλλον τοὺς ῥωμαίους δοκοῦντας, ὑπερφέρειν. τότε γὰρ ὅτε αὐτῶν τοὺς ἄνδρας, ὅτε φόβῳ τινὰ δ' ναὶ πεμφθέντες ἐώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

B ΚΕΦ. ια.

ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπῆγεν αὐτοῖς, οὐκ εἶπε μὴ χωρεῖν μόνον τὸ τόπῳ. τριάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἔταξε. τούτων δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα κεφαλίωνα, ὀλίγῃ πρόσθεν τὴν φυλακῆς ὥραν ἐ νυκτὸς ἐκέλευε. οὕτω δ' καὶ αὐτὸς ἐν πλήρεσιν ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκεύασμένος, εἴ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος ἐ κινδύνου κατέχοιεν, καὶ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν ἀνιᾶν ἔφασαν ὅτι ἐ ἀντωνίας καθεζόμενον, καὶ τῶν μαχομένων ἀγωνοθετοῦντα τοὺς στρατιώτας, ἢ εἰ καταβὰς πρωτοστατοῖ. πάντας γὰρ ἔσεσθαι τοὺς καιροῦ, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἐσομένους. τούτοις πιθόμενος ὁ καῖσαρ, ὅτι ἐν ὀλίγῃ τοὺς στρατιώτας ἐπῶν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τὰ ἀγαθῶν τὰς ἀμοιβὰς, μήτε τὰ σφαλέντων ἀπιμωρήσηται. διελάθη, ἡδύπαθες δ' αὐτὸς ἐ μάχης τοὺς ἀπάντων, ὁ δὲ ἐ κολάζειν, καὶ ἐ τιμᾶν κύριος. τὰ μὲν, ὅτι τῷ πρᾶξιν ἐπεμπε καθ' ἑαυτὸν ἡμέραν καὶ στρατηγὸν, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κατ' ἐκεῖνον ὅπου τῆς ἀντωνίας, σκοπιὰν τὸ μέλλον.

C ΚΕΦ. ιβ.

Οἱ μὲν οἵ γε πεμφθέντες τὰς φυλακὰς εὗρον κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσαντες ἅμα κραυγῆς εὐθέως συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τῶν ἐκκειμένων βολαὶ ἐνθόδεν οἱ λοιποὶ καὶ σίφων ἐκέλευον. τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, τοῖς ἐπιπλέον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τῶν μὲν γὰρ διὰ βοῆς διῃγνωσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τῶν δ' ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλεν, ἐπιφλοῦσιν ἄλλως, ὡς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, ὡς δὲ φόβοι. διὰ δ' τὸ συνεχίσται πλήθειν ἐκ ἀκεραίους ῥωμαίους μὲν οὖν συνπαπτικοὺς καὶ κατ' ἐκείνους στρατιώτας ὄντας, ἦσαν ἐλαφρὰ ἄγνοια. ἑ γὰρ ἐκάστῳ μνήμη δ' σωθήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, ἑ τὰς τῶν στρατοπόλας, ἑ τὰς ἀναχωρήσεις ἀνέδην ποιούμενοι, πολλὰκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὸ δ' ἀποστρέφοντα γὰρ ἕκαστον εἰκὸς διώκειν, εἰς ὀπίσω τὰ ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείστῳ γοῦν ἀπὸ τῶν ἰδίων, ἦν τὸ πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας ἠνυσθείσης, ἔψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. καὶ καλὰ διδάσκοντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτάκτοις ἐχρῶντο, καὶ τῆς ἀμυνομένους. ἀδ' ἕτεροι ὀ ὅτ' εἶχον ὅτ' ἐσκόπουν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐφορῶντο πάντα, κατ' ἄνδρα, καὶ καὶ συνεπλέκοντο πρὸς ἀλλήλους, ἑ τοσοῦτος ἕκαστος· σκεύεσι αὐτοῦ τῶν ἡμερῶν ἄρξειν ἀπελάμβανεν, εἰ ἡνιαίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐξεράσθη τὰς τόλμας, ὅτε πρὸς σφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἱεροῦ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἔφεσις, καὶ τὰς μὲν ἀδικαλῶν, τὰς δ' μαστιγῶν καὶ ἀπει-

D E F G

ρων ἀπῆλθεν. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πολέμιον, συμμίαν ἡ-
νίκα τοῦ μαχίμου, ἐν ἐλίγῳ δὲ, καὶ ταχέως ἀντιστρέφειν
τὰς ῥοπάς. ἀδηλοι γὰρ ἕτεροι ἦσαν, ὅτε φυγῆς, ὅτε διώξεως μῆ-
κος εἶχον, ἀεὶ δὲ ὡς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖον ἐποιοῦντο τῆς
ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἦν. ἐφεῖσαν δὲ καὶ κρατεῖν τοῖς σφε-
τέροις ἐπεδείκνυσαν, καὶ μᾶλλον τερπόμενοι. ἦν δὲ ὥσπερ τι πο-
λέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ ὅτε τῶν, ὅτε τοὺς ἐπὶ αὐτὸν ἐ-
λαύνοντας τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἔφευγε. τὸ δὲ πέρας ἐξ ἀμφοῖν τῆς
νυκτὸς ἐναύτης ὥρας, ὑστέρᾳ πεμπάδι τῆς ἡμέρας διελύ-
θησαν, ἀφ' ἧς περ ἤρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, μηδετέ-
ροις βεβαίως κλίναντες τὰς ἐπάρας, ἀλλὰ τοῦ νίκου με-
σοῦ ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ φυγῇ καταλιπόντες. Ῥω-
μαίων μὲν πλείους ἠγωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δὲ ἐκ
μὲν τῶν ἐπὶ σίμωνα ἰούδας ὁ μέρτωνος, καὶ σίμων ὁ ἰά-
κωβος. τῶν δὲ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν
ἦν τοῦ πατρὸς, σῶσις δὲ ὁ ἰάκωβος. τῶν μὲν ἰωάννου γυφθαῖ-
ος, καὶ ἀλέξας. τῶν δὲ ζηλωτῶν, σίμων ἰὸς ἰαείρου.

Κεφ. ιγ.

ΕΝτεῦθεν δὲ ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέρας
ἑπτὰ καταιρεψαμένη τὰς τῶν ἀντωνίας θεμελίους,
μέχρι δὲ ἱερὰν πλατεῖαν ἄνοδον εὐτρεπίσαντο, πλη-
σιάσαντες δὲ τοῦ πρώτου προβόλου τὰ τάγματα, κατήρ-
χετο χωμάτων. τὸ μὲν ἀντικρὺς τῆς πρὸς ἑσπέραν ἱερᾶς γω-
νίας, ἥτις λεὼ κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ κατὰ τοῦ βόρειον
ἐξέδρων, ἡ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν λεώ. τῶν δὲ λοιπῶν δύο,
θάτερον μὲν κατὰ τοῦ ἑσπέριον στοᾶν, πρὸ ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ
δὲ ἕτερον, ἔξω κατὰ τοῦ βόρειον. προσέκειτο μὲν τοῖς μὴ
πολλὰ καμάτου καὶ πολιορκίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, ἐτοῦ
ὕλεως ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντο. σκαπτόντων δὲ
ἐνίοτε καὶ κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοὶ, διὰ θρασύτητα δὲ κρα-
τῶν ὄντες ἀδεέστεροι. ἐδόκουν ἤδη σωτηρίας ἐχέ-
μυθοι τοῖς μεμηνόσι τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ.

ΤΩν γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ἐπὶ ξυλέ-
αν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ κωμῶδες χρῆσον, ἀνέ-
σεων βόσκειν τοὺς ἵππους ἀποχαλινώντες, ἐς οἱ
ἰουδαῖοι καὶ σίφων σκηπτόμενοι ἥρπαζον. καὶ τούτου
συνεχῶς γινομένου, νομίσας κρῆσσον ὅπερ λεώ, ἀμελείᾳ
τῶν σφετέρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρ-
παγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλα-
κὴν τῶν ἱππέων ἐπιστρέψαι, καὶ πελεύσας ἀπαχθῆναι
τοῦ ἐπὶ ἰησοῦν τὸν ἀπολεσάντων σταλιωτῶν ἕνα, φόβῳ
τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. ἐκεῖ γὰρ ἴων νέμεσθαι,
καθάπερ ἢ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χρείας ἐχθέ-
σεων. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ χρή-
ματα διήλεγον.

Κεφ. ιε.

ΜΕτὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου, πολλοὶ τῶν
στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ
λιμὸς ἤπτετο, σωελθόντες τὰ κατὰ τὸ ἐλαιῶν ὄρος,
ῥωμαίων φυλακὴν ἐπιτίθενται, περὶ ὥραν δεκάτην τῆς
ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς
θεραπείας ἤδη καὶ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπε-
σεῖν. προσαθρόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι,
καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουρίων συνδραμόντες,
ἡγοῦν ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα
βιαζομένους. ἡμέρης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς,
ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων ἡνάγκασθη, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ δὲ πολεμίων
χρωμένων. ἰουδαίων δὲ ἀφειδέσι ταῖς ὁρμαῖς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerumq; pugnatum est, sed cito & brevi momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem eventu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium; eratq; veluti qvoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui una erant quicquã eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta die, dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnam iniêre certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum qvidem plurimi nobiliter decertarunt. Judæorum vero partis quidem Simonis, Judas Mertonis filius, & Simon Josiæ: Idumæiq; Jacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Jacobus autem Sosæ: de Joannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Jairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subversis Antoniæ fundamentis, latam viam usqve ad templum fecit, admotæq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemq; spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum unum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cum materias a centesimo usqve stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cum ipsi quidem vincendi facultate minime caverẽt, Judæis vero propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna sive fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, eqvos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Judæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quam Judæorum virtute rapinas contingere, tristi animadversione cæteros ad eqvorum custodiam revocare statuit: unoq; milite qui eqvum perdiderat morte damnato, eo metu eqvos suos cæteris conservavit. Nunqvam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanqvam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera vero die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæon montem versus collocata erant, circa undecimam diei horam impetũ faciunt. sperabant enim primo qvidem inopinatos, deinde curandi corporis causa qviescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab utraqve parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Judæi vero immoderato impetu &

effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis neceſſitas. nam & amittere Judæos, veluti laqveis irretitos, Romanis turpiſſimum videbatur: & illi unam ſpem ſalutis, ſi murum vi perrumpere poſſent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Judæis in fugam verſis, atqve in vallem coactis eqvo in adverſum montem a latere incitato prætervectus, rapit unum ex hoſtibus fugam petentem, juvenem, & gravem corpore, & armis undiqve ſeptum, talo comprehenſum. Tantum ſe inclinavit eqvo currente, tantamqve dexteræ vim itemqve cæteri corporis, & eqveſtris peritiæ demonſtravit. Iſte qvidem tanqvam munus aliqvod rapuiſſet, captivum ferens, ad Cæſarem venit. Titus autem vires ejus, qvi ceperat admiratus, & captivo, qvia murum aggredi tentaverat ſupplicio tradito, ipſe templi oppugnationem curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Judæi adverſis prœliis male tractati, tumeſcente paulatim bello & in templi ſerpente perniciem, ſicut in putrefacto corpore aſſolet, membra peſte occupata, prævenientes ne ulterius procederet, abſcindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ jungebatur, incenſa, deinde ad XX. fere cubitos abrupêre, immiſſo ſanctis incendio manibus ſuis. Biduo autem poſt, prædicti menſis viceſimo & quarto die, Romani porticum inflammavêre: & usq; ad quartumdecimum cubitum igne progreſſo, Judæi ſimiliter culmen abjiciunt, neqve omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaqve immiſſo igne, curſum ejus otioſe pro ſua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunqvam prœlia ceſſavêre: ſed frequens erat paulatim contra ſe excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Judæis, vir & corpore brevis, & vultu deſpicabilis, tamqve genere quam rebus aliis viliſſimus, Jonathas nomine, progreſſus ad Joannis pontificis monumentum, cum alia multa ſuperbe ad Romanos prolocutus eſt, tum quem fortiſſimum haberent ad ſingulare prœlium provocavit. At qui contra ſtetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut aſſolet) etiam, qui timerent: quosdam vero non inconſulta movebat ratio, cũ mortis cupido non debere confligere. Nam qui de ſalute deſperaſſent, eos neqve cautos impetus habere, neq; Deum vereri: & cum his in diſcrimen venire, quos neq; vincere magnum ſit, & vinci cum dehoneſtamento periculoſum, non fortitudinis, ſed ferocitatis videri. Qvum autem diu nemo procederet, multaq; Judæus eorum timiditati illuderet, homo arrogãs & ſuperbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, inſolentiã ejus exoſus, fortaſſe autem etiam corporis brevitate ſublatus, inconſulte proſiliit: & cæteris commiſſa cũ eo pugna riſum præbuit, a fortuna proditus. Lapſum enim Jonathas interfecit: deinde pede ſupra mortuum poſito, læva ſcutum, dextra

τοῖς ἰουμοῖς ἀκαταχέτοις. ἐρρατήκει γὰρ τοῖς μὲν αἰδὼς, τοῖς δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφῆναι ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐσπλημμένους, ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἦσχον εἰ βιάσαιμθοι ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῖς τῶν ἱππέων πεδάνιος τις ἔνεμα, τρεψαμένων ἤδη τοὺς ἰουδαίους, καὶ κατὰ τὸ φάραγγος συνωθουμένων, ῥώθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τοῦ ἵππου, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, εὐθαρσῆ τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ὁπλαῖς παμφανέσι καὶ σφυρῷ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκκλίνοντος ἐπέλυσε τοῦ ἵππου. τοσοῦτον δ' ἐπιδέξατο τὸ τινον, καὶ τὴν λοιπὴν σώματος, ἐπὶ δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν ἐν ὤμῳ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καὶ τὰ αἰχμάλωτον. οὗτος μὲν λαβόντα τὸ δυνάμεως θαυμάσιος, τὸν δ' ληφθέντα τὸ οἰκτὸ τὸ τεῖχος. πάντων ἀπειρηκότων κόλασιν κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸ τοῦ ἱερὸν διεμάχετο, καὶ τὰ χώματα κατήπειγε.

ΚΕΦ. ιε.

ΕΝ δὲ ἰουδαῖοι κακοῖς μθροις τῆς συμβολῆς, ἀεὶ κατέλειπον κορυφωμθὸν τὸ πολέμου, ἐν τῷ ναῷ περιφέροντος, καθάπερ σπομθὸν σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προσπεπλημμθμένα μέλη, φθείνοντες τῷ ἧς τὸ πρόσω νομίζων. τῆς γὰρ βορείου, καὶ κρὸς δύσιν τεταμένης τὸ στοᾶς τοῖς ἀντωνίαν ἐμπιπτούσης, ἔπλα ἀπέρρηξαν ἐπὶ πόλεις ἔκπροι, τοῖς ἰδίοις χερσὶν δρῶμθοι καίπερ τὰ ἀγια. μᾶ δ' ἡμέρας δύο, πεμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προμθὸς μείους, τῷ παλαιῷ στοᾶν ὑποπιπτούσῃ ῥωμαίοις, ἐμέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος δὲ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ἐμοίως ἰουδαῖοι τῷ ὀροφῇ, μήτε καθάπαξ ἐξιστάμθοι τῶν ἔργων, καὶ τοῖς τῷ ἀντωνίαν στοαῖς αὐτῶν διαιρῶντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπίπτοντα. οἱ δὲ τοῖς ἐμβολῇ τοῦ πυρὸς ἠρεμήσασιν, τῷ νομίζων ἐνέμησαν αὐτῶν, σφίσι χρησίμων. τοῖ μὲν δὴ περὶ ἱερὸν, καὶ διέλειπον αἱ συμβολαὶ, παυσηὶς δ' ἐν καὶ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πολεμος.

ΚΕΦ. ις.

ΤΩν ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, ἀνὴρ τὸ σῶμα βραχὺς, καὶ τῷ ὄψιν εὐκαταφρόνητος, ἦλθε τε ἕνεκα, καὶ τοῦ ἄλλων ἄσημος, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ δεξιρέως ἰωάννου μνήματος, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὑπερηφάνως ἐφθέγξατο, καὶ τὰ ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. τὴν δ' αὐτὴν θράσους ἐπεγνωκότων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερφρονοῦν. ἦσαν δέ τινες καὶ οἳ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἤπειτα μὲν πόνων καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσαίνει, θανάτου δὲ μὴ συμπαλαίειν. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τοῦ σωτηρίας, τοῦ ἄλλα καὶ τοὺς ὁρμὰς ἀπαμβλύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεὸν αἰδεῖσθαι, τότε θαρραλέους εἰς τὸ νικᾶν ἐν μέσῳ, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεομισοῦντες εἶναι. μηδ' ἑνὸς δὲ βαπτιστοῦ τοῦτο, καὶ δ' ἰουδαίοις πολλὰ καταχειρωμένοις αὐτοὺς εἰς θείλιον, ἀλαζὼν γάρ τις ἰδὼν ἑαυτὸν σφόδρα, καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπερηφανῶν, πόθος τις ὄνομα τῶν ἐπιλήσιμων ἐπῶν βδελυξάμενος. αὐτοῦ τά τε ῥήματα, καὶ τὴ αὐθάδης ἦθος ἦν, καὶ πρὸς τὸ βραχύτητα δ' σώματος αὐτὸν ἀσκέπλως ἐπερῆναι, προπηδᾶ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, πρὸς ἐδὲν συμβαλὼν, προσεδόκη δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πίπτοντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποφάτην προσθραμὼν, ἔπεσε βραβὰς τῷ νεκρῷ, τότε ξίφος ἡμαλμένον αἴρει,

καὶ τῇ λοιπῇ τ ἡμερῶν, ἐπηλαλάξε τι τῇ φαλαγγι πολλὰ, Aqve cruentum gladium coruscabat: armisq; cum
ἐς ωρος τ πεσόντα κομπάζων, καὶ τὰς ὀρωμένας ῥωμαίους fremitu concussis, exercitui & jacenti insultans,
ὑπεκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀνασπιστῶντα ἐς ματαίζοντα, spectantes Romanos increpabat: doneceum tri-
κέντρῳ τὶς ἑκατοντάρχης τοξεύσας, δήλασε βέλει. pudiantem & vana jactantem, Priscus centurio
ωρὸς ὁ τ τε ἰουδαίων ἐς τ ῥωμαίων, κραυγὴ συνεχὴς ἠ sagitta transfixit: eoqve facto, & Judæorum & Ro-
διαφορος. ὁ ὑ δινηθεὶς ὀκ τ ἀλγηδόνων ὑπὸ τὸ σῶ- manorum clamor varius excitatus est. Ille autem
μα ἔ πολεμίῳ κατέπεσεν, ἀκυπατίῳ ἀποφήνας ὸν πο- dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis
λέμῳ τλεῦ ὑπὸ τῆς ἀλόγως εὐτυχίας νέμεσιν. incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem,
quam velox ultio seqveretur ostendit.

Κεφ. ιη. B

CAP. VI.

Οἱ ὀ ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιάζοντες φανερῶς τ ὀκ ἀνίε- SEditiosi vero templum tenentes aperte qvi- Romani
σαν τὰς ὑπὸ τ χωμάτων φαλαίπτας ἀμυνόμενοι dem & qvotidie militibus in aggeribus positis flammis
καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἔ ωεριημύων μη- repugnabant. Vicesimo autem septimo die præ- pereunt do-
νὸς ἑδόμῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐσπεδάζον τοιόνδε. τῆς dicti mensis, hujusmodi dolum excogitant. Oc- lo Judaico,
ἐσωτερίω στοᾶς τὸ μεταξὺ τ δυκῶν, ἔ τ ὑπ' αὐταῖς ὀρο- cidentalis porticus spacium, qvod inter culmen & de Arto-
φῆς, ὕλης ἀναπεπλᾶσιν αὐτῆς, ωρὸς ὑ ἀσφάλτῳ τε ἔ & trabes erat vacuum, sylvis aridis, itemqve sul- rio quodam
πίσσῃ, ἔπειτα ὡς καπνογεμίσοντες δῆθεν ἐκχωρήσειν. fure ac bitumine replevêre. Deinde velut op-
ωρὸς ὁ τ μὲν ἀσκεπῶν πολλοὶ τ ὁρμῆς φερόμενοι pressi cedebant. Qvare multi quidem temerarii
ωροσέκειντο τοῖς ἐκχωροῦσιν, ὑπό τε τλεῦ στοᾶν ἐπιόν- C fugientibus instabant, & in porticum ascendere
των ωροσθέμενοι κλίμακας. οἱ ὑ σωετώτεροι ἄλογον τρο- positis scalis nitebantur. qui vero prudentiores
πῳ τ ἰουδαίων ἐκνοήσαντες ἔμενον. καταληφθὲν μὲν erant, nullam fugæ causam Judæis fuisse cogi-
γὰρ τ ἀναπεπταμένων ἡ στοὰ, καὶ ἐν τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσιν tantes, locis suis manebant. Verum porticu re-
ἐπορμήσειν αὐτλεῦ. αἰρομένης ὀ αἰφνιδίως πάν- pleta his qui ascenderant, ignem immittunt Ju-
τοθεν τ φλογὸς, τούς τε ἔξω ἔ κινδύνῳ ῥωμαίους ἐκπλη- dæi excitataq; undiqve subito flamma Romanos
ξις ἔσχε δεινὴ, ἔ τὸν ωροσιόντας ἀμηχανία. κυ- & qvi extra periculum steterunt ingens stupor
κλούμενοι ὀ ὑπὸ τ φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τλεῦ πόλιν ἐπί- D invasit, & desperatio qvos incendium ceperat
σω κατεκρήμνιζον ἑαυτούς, οἱ ὀ εἰς τοὺς πολεμίους. occupavit. flammis enim cincti semetipsos retror-
πολλοὶ ὀ ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τὸ σφέτερον καταπη- sum in oppidum, alii vero in hostes præcipita-
δῶντες, σκλῶντο τὰ μέλη, πλείστων ὀ ἔφθανε τὰς ὁρ- bant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico
μὰς τὸ πῦρ, καί τινες τλεῦ φλογὸς σιδήρου. ωλεῖστος ὀ debilitabantur: alios, dum conantur, præveniebat incendium: alii ferro flammam antevertebãt.
ἠν ἐκφερόμενον. καίσαρ ὑ καίπερ χαλεπαίνοντα statim vero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum pervagatus. Cæsarem vero li-
τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπὶ δὴ δίκῃ ωδαιγέλματος ἀνα- cet morientibus indignaretur, quod injussi porti-
βεβήκεσιν, ὅμως αἰκτος ἐσήει τ ἀνδρῶν, καὶ μηδε- E cum ascenderant, misericordia tamen eorum te-
νὸς ωροσιμώσην δυναμένου, ἔτ γοῦν ωδημύθιον λεῖ tigit. Cumqve nemo prohibere posset incendium,
τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ἃ τὶς ἡφεῖτλεῦ ψυ- hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbãt
χλεῦ ὀδυνώμενον. βοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ ωεσπιδῶν, ἔ ejus dolorem, pro qvo ipsi animam perderent.
τοῖς ωρὶ αὐτὸν ὀκ τ ἐνόντων ἐπαμύνειν τοῦ δυσκαλοῦν- Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comi-
τος. ἦν ὑ φωνὰς ἕκαστος, καὶ τλεῦ λοιδορίαν, tes suos qvam possent auxilium ferre obsecrans,
ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐνταφιον, εὐθυμος ἀ- cernebatur. Ejusqve voces & affectiones quis-
πέθνησκεν. ἔνιοι γοῦν ὑπὸ τ τοίχου τῆς στοᾶς ὀπὰ πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ὀκ μὲν ἔ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ que, velut aliquam præclarissimam sepulturam,
ὑ τ ἰουδαίων ωεσχεθέντες ὑπεπολὺ μὲν ἀντέσχον λοι- F secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen
δορησκόμενοι. πλος ὑ πάντες ἔπιπτον. recepti in partem porticus latiorem, flammarum
quidem periculum evasêre. obsessi autem a Ju-
Κεφ. ιθ. dæis, cum diu fauciis restitissent, postremo uni-
versi cecidêre. Post omnes autem qvidam juve-
Καὶ τελευτῶν τὶς αὐτῶν νεανίσκος, ἐνόμαλι λόγος, nis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit
ὅλον ὑπεκοσμήσατο τὸ πάθος, ἢ κατ' ἄνδρα μνή- calamitati: & quamvis sigillatim digni sint me-
μης ἀξίων ὄντων πάντων τ ἀπολωλότων, ἀρίστος moria, qui perière, omnium tamen fortissimus
φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ G demonstratus. Qvem Judæi qvidem, & quia for-
ἄλλως ἀνελεῖν ἀσθενοῦντες, καταβῆναι ωρὸς αὐτὸν tis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad se
ὑπὸ δεξιᾶ ωαρεκάλουν. ὁ ὑ ἀδελφὸς κορνήλιος ὀκ descendere promissa fide hortabantur. Frater ve-
ἀπάρας, μὴ καταφθάσαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τλεῦ ῥω- ro ejus Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne
μαίων στρατιᾶν. τούτῳ πεισθεὶς, καὶ ἀμφοτέρωθεν φα- gloriam suam Romanamq; militiam dehonesta-
νερὸν ἑκατέροις τοῖς πάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀνοι- ret orabat: cui magis obtemperavit, sublatoq; al-
ρεῖ. τῶν ὑ τὸ πυρὶ ωεσχεθέντων, ὀρθωρίως πὶς πανε- tius gladio, ut ab utrisq; partibus cerneretur, se-
ργία διασώζεται. ωροσκαλεσάμενος γάρ τινα τ metipsum occidit. Eorum autem qvos ignis ob-
στρατιωτῶν λῃστὴν, ὦ συνεσκλῶντι, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, sederat, Artorius qvidam, calliditate servatus
κληρονόμον ἔφη καταλείπωσι τ ἐμαυτοῦ κτημάτων, est. Appellato enim clara voce Lucio qvodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit,
εἰ ωροσελθών με δέξαιο. ἔ ὑ ἑτοίμως ωροσδραμόν- relinqvo totius patrimonii mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse
τος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ ὑ δεξάμενος qvidem, qui se in eum projecerat, vivit: Lucius vero pondere oppressus, constratoqve lapidibus

ſolo alliſus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparavit, in poſterum tamen cautiores effecit, & adverſus Judæorum inſidias juvit, quibus plerumq; loca, moresq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt vero porticus ad turrim usqve Joannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificaverat. reliqvum vero Judæi, poſtqvam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem usqve totam incendũt: continentem angulos ejus, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: unde etiam profunda erat & horribilis ejus altitudo.

CAP. VII.

De fame Judæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum vero qui per civitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eveniebant. Per ſingulas namqve domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem forte cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrii ferebantur; easdemq; domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamvis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriaq; ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cujus nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neqve apud Græcos, neqve apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaqve libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MUlier quædam ex numero trans Jordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac divitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cum cæteris obſidebatur. Hujus alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportaverat. Reliquias vero conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum ejus ſatellites, quotidie auferebant. Graviter autem mulier indignabatur: propterea q; ſæpiſſime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementius irritabat: cum neq; iratus, neq; miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: undiq; autem adempta jam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; viſceribus & medullis irrepſerat.

A τὸν δὲ βάρος τῇ λιθοστρώτῳ περισειρχθὲς, ὥσ᾽ ἐξ-
μα θνήσκει. ὅτε τὸ πάθ᾽ ος ἡμέρου μὲν ἥμερον
ἐνεπίησεν ἀθυμίαν, σοφὸς δ᾽ τὸ μέλλον ὑμᾶς, κατεσκέ-
ασε φυλακικωτέρους, καὶ σοφὸς τὰς ἰουδαίων ἀπάτας
ὠφέλησεν, ἐν οἷς τὰ πολλὰ δι᾽ ἀγνοιαν τ τόπων, καὶ τὸ
ἦθ᾽ τ ἀνδρῶν ἐλάμβανον. κατεκαήη δὲ ἡ στοὰ μέχρι
δ᾽ ἰωάννε πύργε, ὃν σκιῶν᾽ ος τῇ σοφὸς σιμωνα πολέ-
μῳ κατεσκεύασεν, ὑπὲρ τὰς ἐξαγούσας ὑπὲρ τὸν ζυ-
γὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ἀπωλεφθαρμένους ἤδη ἰουδαί-
τῆς ἀναβάσιν ἐπόνψαν. τῇ δ᾽ ὑστεραία καὶ ῥωμαῖοι τ
βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὄλυ, ὡ
ἡ σωκάπλουσι γωνία τ κεδρῶν᾽ καλουμένης φάραγ-
γ᾽ ὑπερεδέδμητο, πρὸς ὃ φοβερὸν ἦν τὸ βάθ᾽ ος
τὰ μὲν πρὸς τὸ ἱερὸν ὃ τῆς ἦν.

Κεφ. ιʹ.

B Τῶν δ᾽ ὑπὸν ἔ λιμῷ φθειρομένων κ᾽ τὴν πόλ,
ἄφορον μὲν ἐπῆλε τὸ ὅλη θ᾽ ος ἀδιήγητα δ᾽ συνέ-
βαινε τὰ πάθη. καθ᾽ ἑκάστην γὰρ οἰκίαν ἂν
προφῆς ὥρᾳ φαίνοιτο πόλεμ᾽ ος ἦν, κ᾽ λιμὸς χεῖρον
ἐχώρουν οἱ φίλοι τ πρὸς ἀλλήλους, ἐξαρπάζοντες τὰ
παλαίπωρα τ ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ᾽ οὐκ ἦν οὐδὲ
τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ κ᾽ τοὺς σκηνοῦντας οἱ λῃσταὶ διερεύνων, μή τις ὑπὸν κόλπων ἔχων τροφὰς, σκηνάσῃ τὸν
θάνατον αὐτῷ. οἱ δ᾽ ὑπὸ σφόδρας πεινῶντες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἰσφάλλοντο, κ᾽ παρεφέροντο, κ τὰ θύρας
C σοφόμενοι μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ᾽ ἀμηχανίας εἰς
τὰς αὐτὰς οἰκίας ἐσέπιπτον δὶς ἢ τρὶς ὥρα μιᾷ. πάσα
δ᾽ ὑπ᾽ ἐδόκει ἡ χρεία ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τῆς ἅπτε-
σθαι τ ἀλόγων ζώων σοφόμενος, συλλέγοντες ἐδήλ
ὑπέφερον. ζωσήρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ πολ-
D πὸν οὐκ ἀπεῖχον, ὃ τὰ δέρματα τ ζωνῶν ἐπιδέρ-
τες ἐμασῶντο. τροφὴ δ᾽ οὐ κ χόρτ τις παλαιὰ ἀπε-
ράγματος τὰς ἡδονὰς ἐνιοι συλλέγοντες, ἐλαχίστου σταθ-
μοῦ ἐπώλουν ἀττικῶν τεττάρων.

Κεφ. ιαʹ.

Καὶ τὶ δεῖ τῶν ἐπ᾽ ἀψύχοις ἀναίδειαν ἔ λιμῷ λέ-
γειν; εἶμι γὰρ αὐτ᾽ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε
παρ᾽ ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστορηθὲν, φεύ-
κτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ᾽ ἀκοῇ. καὶ ἐγὼ μὴ δέξα-
μενος τεραπεύειν τῆς αὐτῆς ἀνθρωπος, κἂν παρέλαθε τ
συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τ κατ᾽ ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους
μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν καταθήσειν τῇ
πατρίδι χάριν καὶ φυγάδι τ λόγον, ὃ πάντα δὲ τὰ ἔρ-
γα. γυνὴ τις τ ὑπὲρ τ ἰορδάνου κατοικούντων, μα-
F ρία τὄνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεχὲρ, ἐ-
μενεν ὄζου οἰκ᾽ υσσώπου, γένε᾽ ἠν᾽ καὶ πλούτ᾽ σθένε-
σιν, μετὰ δ᾽ λοιπ᾽ πληθυος εἰς τὰ ἱεροσόλυμα κα-
φυγοῦσα συνεπολιορκεῖτ. ταύτης τὰ μὲν ἄλλα
κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσα ἐκ τ περαίας ἀνα-
σκευασαμένη μετὰ εγκεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λεί-
ψανα τ κειμηλίων, κἂν ἔτι προφῆς ἅπανθ᾽ ἡτοιμάσθη, καθ᾽
ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. ὀδυνᾶ δὲ
τὰ γύναια ἀφαναύτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοι-
δορουσα, καὶ κατερωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ᾽ ἑαυ-
τὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ᾽ οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ᾽ ἐ-
λεῶν αὐτὴν ἀνῄρει καὶ τὸ μὲν εὑρεῖν τι σιτίον ἄλλως
σκοπιὰ, παντα χόθεν δ᾽ ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν,
ὁ λιμὸς δὲ ἁπλᾶ σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει,

κ᾽ δ

καὶ δ' λιμῶ μᾶλλον ἐξήγριον οἱ θυμοὶ, σύμβολον λαβὼν τὸν ὀργὴν μὴ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τὸν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον· ἰὼ δ' αὐτῇ παῖς ὑπομάστιος, ὃν ἁρπάσας μέσον· βρέφος ἔφην ἄθλιον ἐν πολέμῳ & λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεύσεις κἂν ζήσωμέν ἔτι αὐτούς. θᾶττον δ' & δουλεία ὁ λιμὸς, εἰ στασιάσειε δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γοῦν μοι τροφή, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐρεννύς, & τοῦ βίου μῦθος, ὁ μὲν ἐλλήπων Ἰουδαίων συμφορᾶς. & ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατέφαγε, τὸ δ' λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαξεν. αἰθέως δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, & τῆς ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσασθαι ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξει τὸ φαγεῖν, ἀποσφάξειν αὐτῇ αἰθέως. ἡ δ' & μοίρας αὐτοῖς ὑπῆρχε καλῶς τετηρηκέναι, τὰ λείψανα δ' τέκνου διεκάλυψε. τρὸς δ' αἰθέως φρίκη & φρενῶν ἔκστασις ἦρεν, καὶ φάσμα τὸν ὄψιν ἐπεπήδησεν. ἡ δ', ἐμὸν ἔφη ἔστω τὸ τέκνον γνήσιον, & τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γίνεσθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρὸς. εἰ δ' ὑμεῖς αἰσθεῖς, καὶ τὸν ἐμὸν ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, & τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξήεσαν πρὸς ἓν ἔτι δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ φθάσαντες ἀνεπλήσθη δ' εὐθέως ἅλη & μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστον τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτὰ κἀφρικτεμηδὲν ἔφριττεν. ταχεῖα δ' τ' λιμωττόντων θάνατον ἦν, & μακαρισμὸς τ' φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, & θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δ' καὶ ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δ' οἱ μὲν ἤκουσαν, οἱ δ' ὤκτειραν, τρὸς δ' πολλὰς εἰς μίσος & ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίτοι δ' ἀπελογοῦντο καὶ πρὸς τάδε τῷ θεῷ, φάσκοντες ὠθεῖν μὲν αὐτὸ ἰουδαίοις ἐπὶ λύμῃ, & αὐτονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τρὸς δ' αὖτε μὲν ὁμονοίας στάσιν, αὖτε δ' εἰρήνης πόλεμον, προῖκα δ' καὶ εὐθλασίας, λιμὸν αἱρεμένους; ἰδίους δ' χεροῖν δεξαμένους καίειν τὸ σωτηρίμων ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἶναι καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψαι μέν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ τ' πατρίδος πάθεσι, & ἀποκαλύψειν δ' τ' οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἔτρεφον τοιαῦτα. προσῆκεν μὲν τοι καὶ πρὸ μητέρων πατράσι τοιαῦτα τροφὰ, οἳ & μὴ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι. ταῦτ' ἅμα διεξιὼν, ἀπόνοιαν & τοῦ ὑπομένουσιν τ' ἀνδρῶν· ἐλπὶς ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τρὸς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς θεῷ μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. κθ.

Ἤδη δ' τῶν δύο τειχῶν συντετελεσμένων τὰ χώματα λοιπὸν μίλιος ὀγδόη, προσῆγον σκέλεσι τρὸς κλιτὺς καὶ τοῦ ἑαυτέρου ἐξέβαλον, & ἑσωθεν ἱεροῦ. τοῦ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀλλοιλείπως τερπόταται πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν ἔλυσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἰὼ ἀμείνων. & δ' βορείου πύλης ὑπορυττόν ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιπωρήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν· ἀνέσχε δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμεινεν ἡ πύλη, μέχρι τὰ ἀπὸ τῶν ὀρυσσόντων καὶ τῶν

A Plus vero quam fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi de neceſſitate impulſa, rebus adverſis contra naturam excitatur: raptoqve filio, quem lactantem habebat: miſerum te, ait infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſervavero? Apud Romanos etiam ſi vixeris, ſerviturus es: fames autem prævenit ſervitutem: his vero ſeditioſi ſæviores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & B ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Judæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctumqve medium comedit, adopertum vero reliqvum ſervavit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi qvod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa vero bonam partem ſe reſervaſſe reſpondens, aperit filii reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit, C atqve dementia, viſuqve ipſo dirigverunt. At mulier: & hic, inqvit, eſt vere filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quod ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliqvum ejus me manebit. Poſt hoc illi quidem tremen- tes exierunt, ad hoc ſolum timidi, vixq; hoc cibi matri ceſsêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere D tota civitas: & unusquisqve ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusqvam id paterentur interiiſſent. Cito autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorumqve alii non credebant alii miſerabantur, multos autem vehementius ejus gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc E Deum placabat: ſiquidem Judæis pacem obtuliſſet, eisqve liberam propoſuiſſet omnium oblivionem, qvæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atqve opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, qvod ipſe eis ſervaſſet, incendere cœperant, hujusmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus hujus nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neqve relicturum in orbe terræ, ut ſol inſpiciat civitatem, in qva matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus hujusmodi alimenta deberi: qui nec poſt ejusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, deſperationem hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta jam pertuliſſent, quibus anteqvã F paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

CAP. IX.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Octavo autem die menſis Auguſti, cum duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoveri arietes juſſit: cum quibus ante ſex, qui firmiſſimus erat aries, parietem ſine intermiſſione pulſando, G nihil omnino profeciſſet. Verum & hujus & cæterorum magnitudinem ſtructura lapidum ſuperabat. Septentrionalis autẽ portæ alii fundamenta ſuffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantũ lapides evellere potuere, ab interioribus autem portæ ſuſtinebantur. tamq; diu manſêre, donec inſtrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Judæi vero præventi, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius qvam se scutis obtegerent, ferientes gladiis præveniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, dejiciebant. Unde Romanorum quoque non parva cædes seqvebatur. Alii signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum gravissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Judæi & signis potiuntur: & eos qui una ascenderant interficiunt, cæteri vero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliqvo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subjici jussit. Interhæc antem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Judæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Judæos crudelitatem audivit, utrunqve obtruncare decrevit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Verumtamen cohibuit iracundiam fides, eosqve dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Jam vero portis milites ignem admoverant, liquefactoqve argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuêre. Judæis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adjuvare quidem vel extingvere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur, dolentes, saltem ut quod reliqvum esset salvum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiqve inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum jussa incendium restingvere, perq; proxima portis loca viam sternere, ut facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se convocat: sexqve collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Julianus procurator Judææ, congregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli utendū esse: nunquam enim Judæos a novis rebus posse desinere templo manente, quo omnes ubicunq; essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Judæi, neqve armis pro eo quisquam certaret, conservandum esse svadebant:

καὶ τῶν μοχλῶν ἀπιχρήσας ἀσπονδοῦντας, κλίμακας τε ἐφ' ἃς προσέφερον. οἱ δ' ἰουδαῖοι κωλύσειν μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δ' συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς τὰ πρόσω κατακρημνίζον, τοὺς δ' ἐπαναβαίνοντας ἀνήρουν. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ἀσπασαμένους, πρὶν φράξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τε ῥομφαίαις ἔφθανον. ἐνίους δὲ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ὅλας κλίνοντες ἄνωθεν κατέῤῥηξαν. ἐνθὰ δὴ οὐκ ὀλίγοι, καὶ αὐτῶν Φρόνιος. οἱ δ' ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας τοῖς αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὰν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς αἰχμαλωσίαν τούτων τὴν ἀπραγίαν. τέλος δέ, καὶ τῶν σημείων οἱ ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας ἀμφιθέουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῶν ὁπλιτῶν πάθος ἐκπλαγέντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν ῥωμαίων ἄπρακτος ἁπᾶς ἀπῆλθε. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ καὶ τὰς πρότερας μάχας ἠγωνίσαντο γλυκαίνας ἐκ τότε, καὶ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ τίτος εἰς ἐσπέραν τὴν ὑπὸ τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γενομένην καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

ΚΕΦ. κγ.

ΕΝ δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὖτε μολοῦσιν, ἄνανός τε ἀπ' ἀμμαοῦς τε σίμωνος δορυφόρων ὀφονικώτατος, καὶ δεχέλαος ὁ μαγαδδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατοῦντων ἰουδαίων ἀπεχώρησαν. τίτος δὲ καὶ ὅτε πανώργημα πρὸς ἅλλοτε τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν ἀλλοίαν πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὡς δὲ ἀνάγκης ἦχθαι λέγων αὐτοὺς, οὐκ ἐκ προαιρέσεως πατρίαν, καὶ σωτηρίας οὐκ ἀξίως ἐναγεῖς τοὺς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτοὺς τὸν πατρίδος ἐξαλλομένους. ἐκράτησε δ' ὅμως ὀργῆς ἡ πίστις καὶ ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, ὑμίλει δὲ ἐν ὀλίγῃ μοίρᾳ κατιδεῖν τοὺς ἄλλους. ἤδη δὲ τοῖς πύλαις οἱ σταλέντες προσῆγον τὸ πῦρ καὶ ὠθισμὸς ἦν οἱ ἄργυροι διεδίδουν ταχέως εἰς τὴν ξυλείαν τὰς φλόγας, ἐνῆν ἀθρόως ἐκφερομένων ἱερῶν ἐπλαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τὰ σωμάτων παρείθησαν αἱ ψυχαὶ, ἐλλιπὴς τὴν καταπλῆξιν, ἀμυνεῖν μὲν ἢ σβεννύειν ὁρμῆσαι οὐδείς· αὐοὶ δ' ἑστῶτες ἀθεώρων· ὑμίλει δὲ πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γὰν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ δὲ ναὸς κατῳμώμει, τὰς θυμὰς ὑπερώμαχας εἶχον. σκηνὴν μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὰς ὑπὲρ νύκτα, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. τῇ μέρα γὰρ ἐκ ὁμοῦ πᾶσαν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

ΚΕΦ. κδ.

ΤΗ δ' ὑπὲρ, τίτος μέρος τῆς δυνάμεως σβεσεῖν τε καὶ ὠθεῖν τὰς πύλας ὁδοποιῆν εἰς διαρεσιν τῶν πραγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, πρεσβύτου τε ἀλεξάνδρου καὶ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σέξτου κερεαλίου τοῦ πέμπτου ἀγητοῦ τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τοῦ δεκάτου, καὶ τίτου φρυγίου τοῦ πεντεκαιδεκάτου. πρὸς οἷς φρόντων ὁ λιπερνίος, στρατοπεδάρχης τῶν ὑπὸ ἀλεξανδρείαν δύο τάγματος, καὶ μάρκος ἀντώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴ τοῦ δὲ ναοῦ προσῆκε. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ δὲ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας δὲ ναὸς μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοιντο. τινὲς δὲ παρήνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτῷ πολέμου ἄγοιτο. θεῖα σώζοι. εἰ δὲ

εἰ δὲ πολεμοῖεν, ὑπερβάντας καταφλέγειν. φρόνημα γὰρ, ἀκέπι ναὸν εἶναι. καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασθέντων ἀσέβειαν, σὺκ αὐτῶν. ὁ δὲ τίτος ἐδόκει ἂν ὑπερβάντες ἐπ' αὐτὸ πολεμεῖν ἰουδαῖοι φήσας, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμυνεῖσθαι τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τοῦ βλάβος, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτὸ μένοντος. ἀφρόνωτες δὲ ἤδη ἐπεπείθεντο τῇ γνώμῃ φρόντων τε καὶ ἀλεξάνδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν οὖν ἀνέλυσε τὸ συνέδριον, καὶ τοὺς ἄλλους δυνάμεις ἀναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐῤῥωμένστερον ἐν τῇ ἐπιταξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῶν πειρῶν ὑπλέκτοις, ὁδοποιεῖν ἀφ' ἑρείπιων προστάξεν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνο μὲν δὴ τοῦ ἡμέραν, καμάτος τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τοὺς ὁρμᾶς.

ΚΕΦ. κε.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὸν ἰχνὺν, καὶ ἀναθαρσήσαντες ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι δ' ἔξωθεν ἱερᾶ ὡς δὴ περαν ὤφειλον. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς καθ' ὑπερον ὥσπερ τεῖχος ἐπυκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν οὐκ ὀλίγον συμμένοντες, πληθεί τε τῶν ἐκτὸς ἐχόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας δὲ τῶν ταξεως τὴν ῥοπὴν καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπῆλθε μετὰ τῶν ὑπλιτῶν ἱππέων. ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐκ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐτράποντο οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὑπισχνοῦντο, μεθίστασαν δὲ μεταβαλλομένων δ' ἀνέφθεγκτον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τὴν ἡμέραν ὥραν, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

ΚΕΦ. κϛ.

Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς τῇ ὑπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑποὺ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. ἤδη γὰρ κατεψήφιστο μὲν τὸ πῦρ ὁ χρόνος πάλαι. παρῆν δὲ ἡ εἱμαρμένη χρόνων περίοδος, ἡμέρα δεκάτη λώου μηνὸς καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δὲ τὴ φλόγος ἐκ τῶν οἰκείων τοῦ δεχίου, καὶ τοῦ αἰτίαν. ὑποχωρήσαντες γὰρ οἱ τίτου, ὡς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταί, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆλθον, καὶ τῶν ναῶ φυλακίων γίνεται συμβολή, ὡς τὰς σβεννύοντας τὸ πῦρ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ περιφράμενοι τὰς ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναῶ παρῆλθον. ἔνθα δή τῶν στρατιωτῶν τις, ὅτε ὑπεξαγελμὰ ὑπεμένας, ὅτε ὑπὸ τηλικούτῳ δέους ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν οὐκ τῶν φλεγομένων ὕλης, ἀνάπτει δ' ὑποὺ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τὰς ὑπερ τὸν ναὸν οἴκους ἐσιτον οὐκ ὀλίγοι κλίματος. αἰρομένης δὲ τῶν φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κοπετὸς πάθους ἀξιά, καὶ ὡς τοῦ ἀμυναν σπεύδοντες, ὅτε δ' ζῆν ἐπὶ φειδὼ λαμβάνοντες, ὅτε παμπόλεμοι τὸν ἰχνὺν, διὸ καὶ φυλακικοὶ ὑπέστρεφον ἦσαν οἰκοῦντες. δράμων δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυχε δὴ καὶ σκηνοῦ ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει ὡς τὸν ναὸν ἔρρεον τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵ τε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ πορφύρεται τὰ τάγματα. βοᾷ δ' ἰοῦ καὶ θόρυβος, ὅτε τηλικαύτης δυνάμεως

A si vero id pugna obtinuiſſent, ignibus conſumendum: quoniam caſtellum jam videretur eſſe non templum: & piaculum non ipſe, verum illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec ſi ſuper ſtantes dimicarent Judæi, pro hominibus anima carentia ulciſcendum eſſe dicente, neqve ſe unquam tantum opus incenſurum: jam enim Romanorum fore hoc damnum, ſicut ornamentum quoque fore imperii, ſi maneret: jam certi quid vellet, ad ejus accedunt ſententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem conſilium dimiſit: juſſisq; militibus quieſcere, itemq; ducibus, ut his in procinctu validioribus uteretur, viam ſternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; reſtingvere. Illo quidem die, Judæos labor timorq; ab impetu continuit. Poſtero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes, ſecunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: ſeptiq; ſcutis, a fronte murum condenſa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quod & multitudine infeſtantium & animis vincerentur. Cæſar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum vero ejus non ſuſtinuêre Judæi: ſed primis interfectis, pleriqve fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, revertentes inſtabant: cum autem illi retorſiſſent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Judæi vi coacti templum introire, concluſi ſunt. Titus autem diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei ſententia jamdudum igne damnaverat: evolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus menſis Auguſti, quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domeſticis autem cauſam principiumqve ſumpſit id incendium. Nam cum pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi quieviſſent, Romanos rurſus aggrediuntur, cuſtodumq; templi cum ignem exterioris fani reſtingventibus pugna committitur. Hiqve Judæis in fugam verſis, usqve ad templum acceſſerunt.

CAP. X.

Qvemadmodum templum incenſum eſt invito Tito.

Hic itaqve tunc militum quidam, non expectato cujusquam edicto, neqve tantum ſatellitum veritus, ſed divino quodam motus impetu, a contubernali ſuo ſuſtollitur, & ex ardente materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream, unde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma vero excitata, Judæorum quidem calamitate digno clamor exoritur, & ad ſubveniendum properabant: neq; jam vitæ parcendum rati, neq; viribus temperandum, amiſſo eo cujus gratia cautiſſimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namq; caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut a prælio redierat) exilit, templumqve curriculo petit, prohibiturus incendium, omnesqve poſt eum duces, & hos agmina perterrita ſeqvebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

ſine ordine concitato. Cæſar autem voce ſimul ac dextera pugnantibus ſigno dato, ignem jubebat extingvi. Sed neqve vox ejus audiebatur, quod aures eorum major clamor obſtrueret, nutumq; dexteræ non attendebant, cum alios bellum, alios ira diſtraheret. Introcurrentium vero agminum impetum, non præcepta neqve interminationes continebant: ſed quo furor eos duceret, ſequebantur. Ad ipſos autem introitus conferti, multi quidem ſeſe invicem conculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum vero ad templum acceſſiſſent, edicta quidem Cæſaris non audire ſimulantes, præcedentem quisqve ut ignem immitteret hortabatur: ſeditioſis autem jam ſubveniendi quidem ſpes nulla erat, ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna vero populi multitudo invalida & inermis, ubicunqve occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus vero templi, & ſangvis multus profluebat, & eorum corpora, qui ſupra ceciderant delabebantur. Cæſar autem ubi neqve impetum inſanientium militū continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingreſſus, & ſanctum templi, & qvæcunqve illic erant aſpexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, jactatione vero & opinione domeſtica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetraſſet: nec membra, qvæ circum templum erant depaſceretur, qvod erat verum, exiſtimans adhuc illud poſſe ſervari, & ipſe proſiluit, militesq; rogare, ut ignem reſtingverent conabatur: & Liberalem centurionem de ſtipatoribus ſuis, fuſte mulctatos, qui non obedirent juſſit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Judæorumq; odia, & Cæſaris reverentiam & prohibentis metum ſuperabant: plerosq; autem prædarum ſpes incitabat, ſuſpicantes intus omnia pecunia referta eſſe: quoniam fores auro factas conſpicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intraverant, cum Cæſar ad inhibendum incendium cucurriſſet, ignem jam cardinibus portæ ſubjecerat. tumq; ſubito, poſtqvā flamma intus apparuit, & duces cum Cæſare diſcedebant, & ſtantes extra ſuccendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo invito Tito exuritur. Sed qvamvis hoc multum qvis deflendum putet, ut opus omnium qvæ audivimus, aut vidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, qvam magnitudinis, itemq; munificentiæ in ſingulis rebus, & gloriæ quæ de ſanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet ſolatium: quod ut animalibus, ita operibus locisqve fatum ſit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & menſem, ut dictum eſt, eumq; diem ſervavit, quo primum a Babyloniis templum erat incenſum. Et a prima quidem ſtructione templi, qvā Solomon rex inchoaverat, usq; ad hoc excidiū, quod evenit ſecūdo anno principis Veſpaſiani, mille centum triginta colliguntur anni, & ſeptem menſes, ac dies quindecim.

A ἀπίκτων κεκινημμένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε φωνῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτε δ' βοῶντ@ ἦκεν, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς ἐκκατειλημμένοι, καὶ τὰ νεύματα τ χειρὸς οὐ προσῆκον, οἱ μὲν τὰ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ πρὸς ἀλλήλους ἐφιστάμενοι. τ δ' παγμάτων ἐνθεόντων ὅτι φλογίσεις, ὅτι ἀπλῆ κατεῖχε τὰς ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐκράτησε, καὶ πρὸς τὰς εἰσόδους συνιόντες μόνοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντ', πολλοὶ δ' ἑρμοῖς ἐπὶ καὶ τυφομένους τοῖς ἐρειπίοις τ στεῶν ἐμπίπτοντες, ἠτυχημένων συμφορᾶς ἐργάζοντο. πλησίον δ' ναῦ γινόμενοι, τ μὲν καίσαρ@ προσαγγελμάτων προσεπαιεῖν μηδὲ κατακύειν, τοῖς πυρ' αὐτῶν δ' τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντ'. τ δ' ἐκστάσεων, ἀμηχανία μὲν πᾶσι ἤδη βοηθεῖν· φόν@ δ' πανταχῇ καὶ τρόπῳ. τὸ δὲ πλέον ὄπτο δῆμος, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄνοπλ@, ὅπῃ κατεληφθείη τις ἀπεσφάττετο. καὶ πᾶσι μὲν τὸν βωμὸν, πλῆθ@ ἐσωρεύετο νεκρῶν. κ δ' τ δ' βωμὸ βάθρων, αἷμα τ ἐρρεῖ πολύ, καὶ τε τ ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καίσαρ δ', ὡς ὅπῃ τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τ ζηλωτῶν κατασχεῖν εἷός τε λεῳ, κ τὸ πῦρ ἐπικράτει, παρελθὼν μ τ ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο δ' ναὸ τὸ ἄγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τ ὠφελῇ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· δ' ἦν κόμπ@, ἐ τ ὠφελῇ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' ἀδέπω διϊκνουμένης ἀδαμόθεν ἔτι, τὰς δ' ἐκ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης νομίσας, ὅπερ λεῳ, ἔτι σώζεσθ τὸ ἔργον διώκων, εἰσπηδᾷ, καὶ αὐτός τε φθέγκαλεῖν τοὺς ζηλωτὰς ἐπέρᾶτ τὸ πῦρ σβεννύειν, κ λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τ ἐκ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν ἐρύειν. τῶν δ' κ τλω εἰσὶ καίσαρα αἰδῶ, καὶ τ λοιπὸ δ' κωλύοντ@ φόβον, ἐρίκων οἱ θυμοὶ, κ τὸ εἰς ἰουδαίους μίσ@, κ πολεμικὴ τὶς ὁρμὴ λαφυρεύειν. τοὺς δ' πολλοὺς ἐνῆγε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἐχόντας, ὡς πάνδον' ἅπαντα χρημάτων μεστὰ ἔη, ἐ τὰ πέριξ ἑρῶντας χρυσᾶ πεπιημένα. φθάνῃ δέ τις καὶ τῶν ἔσω παρελθὼν, ἐκπηδήσαντ@ δ' καίσαρ@ εἰς ἐπέχειν τ ζηλωτῶν, πῦρ εἰς τὰς ζοφεὰς ἐμβαλὼν τ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπίνης τ ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μ τ δ' καίσαρ@ ἀνεχώρουν, καὶ τὰς ἔξωθεν ὁδοὺς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ἄτως ἄκοντ@ καίσαρ@ ἐμπίπρᾶται.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπλοφυράμεν@, ἔργων πάντων ὧν ὄψ καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτων, καὶ κατασκευῆς τε ἕνεκα κ μεγέθους, ἔτι τε τ καθ' ἕκαστον πολυτελείας, κ τ ἐπὶ τὰ ἄγια δέξης, μεγίστων λάβοι φθόνου διάθεσιν τ ἐμαρμένην ἄφυκτον ὄντων, ὥσπερ ἐμψύχοις, ἔτων κ ἔργοις κ τόποις. θαυμάσειε δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τ ἐπιόδων τ ἀκριβείαν. ἐ μέντοι γοῦν, ὡς ἔφην, ἐ ἡμέραν ἐπετήρησε τ αὐτῷ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. ἐ δὶς μὲν τ πρώτης κτίσεως λεῳ κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νεῶ ἀναιρέσεως, ἡ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἑστρατιωτικοῦ ἡγεμονίας, ἐπὶ σωσίγενες χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, πρὸς ᾗ, μῆνες ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ὑπὸ ᾗ

ὑστερον, ἐπὶ ἔτη διακόσια καὶ ἑβδομήκοντα ἀπὸ τῆς Ἀγγαίου, ἕως μέχρι τῆς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, τριακοντατρία καὶ ἑξακόσιοι, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

Κεφ. κα.

Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν ἐπιπίπτοντα ἁρπαγή, φόνος δὲ τὰ καταλαμβανόμενα μυρίων ὅσων ἦν, οὔτε ἡλικίας ἐλεος, οὔτ' αἰδοῦς ἐμνήσθη τις· ἀλλὰ καὶ παῖδα, καὶ γέροντας, καὶ βεβήλους, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνῃρουν, καὶ πᾶν γένος ἐπιθέουσα ἐπέχων ὁ πόλεμος· ὁμοῦ τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους συνήλα δὲ ἡ φλὸξ διὰ πλῆθος ἀνθρώπων τοὺς πεπτωκότας συναγομένους. καὶ ἦν μὲν τὸ ὕψος ἐκ λόφου, καὶ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἄν τις εἰκάσειε καρέαν τὴν πόλιν. οὐδ' ἦν βοῆς ἀκοῦσαι φρενοβλαβοῦς δυνατὸν ἦν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. ἦν τε γὰρ ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀλαλαγμὸς ἅμα συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, ἅτε διαλυθέντων ἄνω λαῶν, τροπῆ τε μετὰ ἀκταλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ἄνω λόφοις, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαρασμόμενοι, καὶ μεμυκότες, εἰς εἶδον τὸ ἅγιον πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἐτράποντο. συνῆχον δ' ἥτε περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. καὶ ἦν δ' ὀρεινὰ τὰ πᾶσι φοβερώτερα. τὴ μὲν γὰρ ἱερᾷ λόφον κρίζων ἄν τις ἐδόξευε ῥαστώνης, πάντοθεν δὲ πυρὸς κατηγήμενα. δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα ἐδ' πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ἐδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπιβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠθούμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερόν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ δημοτικὸς δὲ τὸ λεπτὸν, ἐπὶ τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

Κεφ. κβ.

Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὰ μὲν πρῶτα ἀπὸ τοῦ ναοῦ τάς τε ὀβελοὺς, καὶ πὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβῳ πεπερονημένας ἀναστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ἰσχύον τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνεῤῥήγνυτο, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναχωρήσαντες ὅπα ὀκτάπηχυ τὸ εὖρος, ἕδρυσαν. δύο γοῦν τῶν ἐπισήμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστῆσαι, ἢ μᾶλλον ἀπρεπῶς πρὸς τὸ μὴ τὰ ἄλλων τύχοι, ἑαυτοὺς ἐῤῥίψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τοῦ ναοῦ συγκατεφλέγησαν, μήτε τοῦ ζῆν βελτίω, καὶ ἰσότιμον θάλασσαν. ῥωμαῖοι δ', μάτην τὸν ὀπὶ τοῖς πέριξ φειδοῦ κρίναντες, τὸν ναὸν φλεγομένου, πάντα συνεπίπρασαν, πᾶν τὸ λάφυρα τῶν ξυλῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τὰς μὲν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν, τὰς δὲ μεσημβρινὰς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσπασαν. ἔκειντο δὲ καὶ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων σποδὸς πλοῦτος, ἀναστραμένων ἐκεῖ τῶν ἄκρων τῶν ἐμπόρων. ἦκον δὲ καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν στοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. κατεφεύγομεν δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια, καὶ παρθένοι, καὶ σύμμικτος ὄχλος πολὺς, εἰς ἑξακισχιλίους.

A A posteriore vero, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usqve ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit civitas, anni ſexcenti trigintanovem, & dies quadragintaqvinq;.

CAP. XI.

De ſacerdotibus, gazophylacioq; & porticu.

CUm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec actæ fuit ætatis miſeratio, aut reverentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atqve omne genus hominum belli calamitas perſeqvebatur, unaqve ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisqve operis magnitudine, totam quis ardere crederet civitatem. Illo autem clamore nihil majus aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igniq; clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Jam vero multi fame marcidi, in mortem pene luminibus clauſis, poſtqvam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamoremqve receperunt. Reſonabat autem & trans fluvium regio & montes circumpoſiti graviorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluresqve interfectoribus interfecti: omnisq; terra cadaveribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in civitatem invadit. populi autem quod fuit reliqvum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primum verubus, itemq; ſedibus ſuis, qúæ ex plumbo factæ erant, avulſis, in Romanos pro miſſilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos evomeretur, in parietem fecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo ſervari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem injecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Joſephus Dalæi. Romani autem, quod fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere judicabant, cum ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliqvum erat, & portas: præter unam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamvis eas quoque poſtea funditus everterint. Qúinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliaqve bona, & (ut breviter dicam) omnes Judæorum congeſtæ divitiæ, quod opulentiſſimus quisqve illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat unam porticum, extra templum quo confugerant ex populo mulierculæ, itemqve pueri & promiſcua multitudo, prope ad ſex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, ut alii qvum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo servatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicaverat in civitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos juberet. Multi enim a tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in adversis homini persvadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario, qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII.

De prodigiis excidii Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEniqve miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis vero prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neqve attendebant animo, neqve credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulavêre: modo cum supra civitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseveravit, cometes modo cum ante defectionem primiqve belli motus ad diem festum Azymorum populo conveniente (octavus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemqve templum tantum lumen effulsit, ut clarissimus dies putaretur; & hoc usqve ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius quam eveniret, statim dijudicatum est. Eodemqve festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atq; gravissima, & sub vesperam vix a viginti viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet, in saxeum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namq; bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maji visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namqve ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & civitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad divinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamqve strepitum senserunt,

πρὶν ἢ καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοῖς ἡγεμόσιν, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συνέβη τοὺς μὲν, διπλοῦς αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· πεσόντων δὲ ἐκ τοιούτων ἀδεῶς.

ΚΕΦ. λ'.

ΤΟύτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατοικῶν, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὄχλοις τῆς πόλεως. ὡς ὁ θεὸς ὄφελε τὸ ἱερὸν ἀναδεῖσαι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τὰς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς παραμένοι. πείθεται γὰρ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν δὲ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τότ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες, καὶ καταψευδόμενοι θεοῦ, τίνι καὶ παρέπιπτον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὴν μέλλουσαν ἐρημίαν τερασιν, ἔτι προσετίχον, ἕτι δίκαιον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὰς ἔχοντες, τῶν θεοῦ κηρυγμάτων παρῆκαν.

ΚΕΦ. λα.

ΤΟιοῦτον μὲν ὅπως ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία ὡοειδὲς, καὶ κομήτης ἐνιαυτὸν ἡμέρας ἐπ' ἐνιαυτὸν ἡμέρας. ὅτε δὲ λοιμὸς πρὸ τῆς ἀποστάσεως, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροισμὸν δὲ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ νουμηνίᾳ μηνὸς, καὶ νυκτὸς ὥραν ἐνάτην ἄρας, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸ βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ ὃ παρέστηκεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ἐ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δὲ ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθὺς ἐκρίθη. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ βοῦς μὲν ἀχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῇ θυσίαν, ἔτεκε ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τῆς ἐσωτέρας, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δ' ὑπὸ δείλης μόλις ὑπ' ἀνθρώπων εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἐχούσα βαθυτάτους, εἰς τὴν ἄδυτον ὄντα λίθου καὶ θεμένους, ὤφθη καὶ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἀνεῳγομένη. θραμέντος δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγειλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν δ' ἐς τοῖς μὲν ἰδιώταις καλλίστον ἔδοξε τέρας. ἀνοίξαντι τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λογιοὶ δ', λυομένου αὐτομάτως καὶ ναῦς τὴν ἀσφάλειαν ὀνειδούσας, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοιγούσης τὴν πύλην, ὑπελάμβανον τὸ ἐρημίας ἀπόφασιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τὴν ἑορτὴν ἡμέρᾳ ὑστέρῳ ἢ πέμπτῃ μετὰ καὶ εἰκάδι ἑβδόμη ἀπὸ μέσου, φάσμα δεινὸν μόνιον ὤφθη μᾶλλον πιστὸν. τερατεύεται δ' ἂν εἴδοξεν εἶναι μὴ τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσχυρὸν, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα, τοῖς τῶν σημείων ἴσα ἄξια. περὶ γὰρ ἥλιον δύσιν ὤφθη μετέωρα πανταχοῦ τοῦ χώρου, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἐνόπλων, διατρέχουσαι τῶν νεφῶν, καὶ κυκλούμενοι τὰς πόλεις. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ ἡ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παρελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτῆς ἕνεκα τῆς τὰς λειτουργίας, πρώτων μὲν κινήσεως ἀνεπλαβέσθαι φασὶ καὶ ἠχοῦς, μετὰ δὲ

μὴ ὑπὸ τινὸς φωνῆς ἄφνω ἀκοῦσαι, μεταβαίνομεν ἐπὶ τὸ δεῖνα. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροικος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ πολέμου, τῆς μάλιστα τὴν πόλιν εὐδαιμονούσης, καὶ εἰρήνης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐπεὶ σκηνοπηγίας πάντες εἰθισμένοι τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. ἔτι μὲν ἡμέρας καὶ νύκτωρ, καὶ πάντας τοὺς συνόντας φεύγει κακεργούς. τῶν δὲ ἐπιστήμων τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλοῖς αἰκίζονται πληγαῖς. ὁ δὲ οὔθ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παρόντας, ἃς καὶ πρότερον φωνὰς ἔσων διεπέλει. νομίσαντες δὲ οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα, καὶ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τὴν φωνὴν ὁλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, οἰμοὶ οἰμοὶ ἱεροσολύμοις. ἐπεὶ δὲ ἄλλην διερωτῶντος, ἔτος ἦν ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ διὰ ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δὲ ἐπὶ τῇ πολυθρυλήτῳ ἥρᾳ, διελκυσθέντα, μέχρις κατηγορεῖ μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον, ὅτε προσήει τινὶ τῶν πολιτῶν, ὅτ' οὐδὲν λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὡσανεὶ τὴν ἐκ θεοῦ μεμελετηκὼς, οἰμοὶ οἰμοὶ ἱεροσολύμοις εὐθέως. ὅτε δέ τινι τῶν ὑπερτέρων ἐπὶ τὸν δεσπότην καταρᾶσθαι, ὅτε τὰς προφήτας μεταδιδόντας ἐυλογίας. μιᾷ δὲ πρὸς πάντας ἴσως, ἡ συνθρυπτὴ κλῆδων ἀπόκρισις. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπεκράζετο, καὶ ἔτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε ἔφερον, ἔτ' ἠμβλυώπησε τοῦ φωνεῖν, ὅτε ἐκαρδιώθη, μέχρις δὲ ἧς τὸν πολιορκίαν ἔργῳ τὰς κλῆδονας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. προεῖπε γὰρ ὅτι δὲ τάχους, οἰ, οἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ. μεταπεσὼν δὲ ἐπὶ τὸ δεῖνα ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον ἐπέσπευδεν οἰ οἰ καὶ μοὶ, λίθος ἐκ βαλλόντος σφενδόνης ἐκπεσὼν, αὐτὸν μὲν ἔπληξε καὶ ἀπέκτεινε, φθεγξαμένου δὲ ἔτι τὰς κλῆδονας σκηνὰς, τῷ ψυχῷ ἀφῆκεν. ταῦτα τὰς συνοῦσιν εὑρήκει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τὰ σφέτερα ὠφελοῦντα σωτήρια, τοὺς δ' ἐπ' αὐτοῖς καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπερ γὰρ ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τῷ καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετραγώνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλῶσεσθαι τῷ πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν ἡμῖν τετράγωνον. τὸ δὲ ἐπάρασθαι αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀπὸ τῆς χώρας τὶς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. ἔτι οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὸν καιρὸν, ἐδήλου δ' ἄμα τὴν πρὸς ἑκατέρους ἐπιστήμην τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ἐδύνατο τὸν ἀνθρώπινον τὸ χρεὼν ἀλλαφυγεῖν, οὐδὲ πτοούμενοις. οἱ δὲ καὶ τὸ σημεῖον,

A postea vero subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Jesus quidam, filius Anani, plebejus & rusticus, quadriennio prius quam bellum gereretur, in summa civitatis pace atqve opulentia, cum ad festum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente; Vox a quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos novasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atqve hæc inter diu noctuq; clamitans omnes civitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, adversum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neqve pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secreto quicquam loqvutus, eadem quæ prius vociferans perseverabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis divinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquam fuit, neq; lacrymavit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; judex erat) quis esset, vel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessavit a luctu miseræ civitatis, donec eum Albinus furere judicatum dimisit. Ille autem ad belli usqve tempus neqve adibat quenquam civium, neqve loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neq; impreçatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola vero ejus responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens neqve voce raucior fuit, neqve delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quievit. Supra murum enim circumiens rerum, Veh veh civitati ac sano ac populo, voce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inveniet, Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Judæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam civitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellū excitaverat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inventum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt; multiqve sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responso, Vespasiani designabatur imperium; qui apud Judæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præviderint. At vero hi signorum

qvædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuaq; pernicie, eorum iniqvitas confutata eſt.

CAP. XIII.

De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtqvam ſeditioſi ad civitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: hiq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Usqve adeo vero prædæ ſatiati ſunt milites univerſi, ut in Syria dimidio qvam pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer ſitiens a Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis qvam neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & qvam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quisquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed ejus perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non ut apud ipſos remaneret, ſed ut tantum deſcenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & a cuſtodibus ad Titum perducti, ut ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe vero id cujus eos gratia merito conſervaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicium jubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello undiqve tenebantur, circundatis autem nusqvam erat fugæ copia, Titum ad colloquia provocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſervare cupiens, & amicis præterea ſvadentibus (latrones enim jam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui civitatem ſuperiorem templo jungebat, isqve tunc inter tyrannos ac Titum intervenïebat. Multi autem militum utrinqve denſi aſtabant: Judæi quidem circum Simonem ac Joannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani vero ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neqve virtutis noſtræ, neqve infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & civitatem ſimul ac templum, ipſi quoque juſte perituri: qui primum quidem, poſtquam vos Pompejus fortiter debellaverat, novas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: utrumne multitudine freti? atqui parva manus vobis. Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Judæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſervire Germanos. Firmitate

ἃ μὲν ἐκείναν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξεθήκαν, μέχρις ὅτε ἀλώσει τὴ πατρίδι, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἀδίκημα, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

Κεφ. λϛ.

ΡΩμαῖοι μὲν γὰρ στασιαστῶν, καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καὶ μόνων τῶν αἰτῶν τε καὶ ναῶ, καὶ τῶ περὶ αὐτῶν, κομίσαντες τὰς σημαίας πρὸς τὸ ἱερὸν, καὶ θυμοῦντες τῆς ἀναπλικῆς πύλης ἄντικρυς, ἔθυσάν τε αὐτοῖς αὐτόθι, καὶ τὸν τῶν μεγίστων ἐφημῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. Τῶν δ' ἁρπαγῆς ἕνεκα συναλισθέντων οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς πρὸς τὸ συμφέρον πρὸς ἡμῶν τῆς πάλαι τιμῆς, τὸ σταθμὸν τοῦ χρυσίου πωλούμενον.

Κεφ. λγ.

ΤΩν δ' ἀνὰ τὸ τεῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ἀμελαμβανόντων, παῖς δεηθεὶς ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν Ῥωμαίων δεξιᾶς δεξιὰν αἰτεῖ, καὶ τὸ δεῖν ἐξωμολογεῖτο. Τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οὐκ τὸν λαβόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτὸς τὸ πιεῖν, καὶ φέρων ἦκεν ἀσγεῖον πλήσας ὕδατος, ὡχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. Τῶν δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδὲς ἰσχυσε, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. καὶ κενὸς δοὺν ἐφη φαρμακευθηκέναι δ' συνθήκην. λαβεῖν δὲ δεξιὰν οὐ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ δ' καταβαίνειν μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει εἶναι. τὸ μὲν δὴ πανοῦργημα ἀμφὶ τὴν ἡλικίαν μᾶλλον δ' παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πάλαι θέντες. πέμπτη δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ τῶν μὲν συγγνώμην καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φησὶν, οἰκεῖος δὲ οὐ λόγους ἂν αὐτοὺς σώσαι, πρὸ δὲ τοῖς ἱερεῦσι τὸν ναὸν σωτηρίαν, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Κεφ. λδ.

ΟΙ δὲ περὶ τοὺς τυράννους, ὡς τὸ τε πολέμιον πανταχόθεν ἐπεφαίνετο, καὶ περιεστοιχισμένους ἀφυγὴν ἑώρων ἔτι, περισκαλοῦνται τὸν Τίτιν λόγους. Ὁ δὲ ἀπὸ τῆ φιλανθρωπίαν φύσει, τειχομαχεῖσθαι περιεῖρε μὲν, καὶ τοὺς φίλους ἐπιέζοντας, ἤδη δὲ μετιέναι τοὺς λῃστὰς ἐπελάμβανεν, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τὸ ἔξω τοῦ ἱεροῦ. ταύτῃ δὲ ἦν τὸ ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τὸ ἱερὸν τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τὸ ἡμέτερον. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρους, φύρδην ἐφέρετο. οἱ μὲν δεῖσοι μὲν πρὸς τὸν μωσὴν καὶ ἰωάννην, μετὰ ὥρας συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ καιρὸν καταδοκοῦντες αὐτῶν ἀξίωσιν. τὰ δὲ γγέλους δὲ τοὺς ἐραλώτας πίτος θυμῷ τε ἐβελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, καὶ τὸ ἐρημωθέν τὰ δὲ ἐμαῖς, ὅπερ ἦν τὸ τειχισμένον δὲ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὸν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολάμβανοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως; ἃ πρῶτον μὲν ἀφ' ὧν πομπήιος ἔλεγε ὑμᾶς καὶ κράτος, σὺν ἐπαινοῦντες νεωτεροποιίας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐγένεσθε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἆρα γε ταλήθη πιστεύοντες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος ἀντήρκεσε δ' ῥωμαίων στρατιωτῶν. πίστ τὴν χαρὼν συμμάχων; ἐκ τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰσδοῦσις πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκὴ σωμάτων; καὶ μὴν ἴστε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ἰσχύσι

ἢ τῶν

ἢ τειχῶν; πρὸ τί μεῖζον ὠκεανοῦ τεῖχος κώλυμα, ὃν A murorum? Et qui major Oceano murus? atqve obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinationem, vel astutia ducum? Atqvi Carthaginenses captos esse noveratis. Itaqve vos contra Romanos ipsorum excitavit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges servavimus patrias, & vivere vos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neqve monuimus, neqve prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis? Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, sive contractum alias, male quieti in majore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non ut pœnas a vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniqve cum deberet, & depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atqve hanc delere civitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc ejus humanitas infirmitas videbatur, nostraq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud utile putavistis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Judæi: & legationes quidem a vobis trans Euphraten usq; novarum rerum gratia missæ, murorum autem novi ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum intestinum, quæ sola hujusce modi nequissimos decent. Jussus ergo ab invito patre cum mandatis tristibus ad civitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem servavi confugientibus, multos captivos miseratus, verberibus urgentes bellum coercui, muris vestris machinas invitus admovi, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus provocavi. Cum prope ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templumqve servare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia sprevistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloqvium provocatis, ut quid tale conservetis quale periit,

qvædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuaq; pernicie, eorum iniqvitas confutata eſt.

CAP. XIII.

De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtqvam ſeditioſi ad civitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: hiq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Usqve adeo vero prædæ ſatiati ſunt milites univerſi, ut in Syria dimidio qvam pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer ſitiens a Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis qvam neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & qvam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quisquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed ejus perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non ut apud ipſos remaneret, ſed ut tantum deſcenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & a cuſtodibus ad Titum perducti, ut ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe vero id cujus eos gratia merito conſervaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicium jubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello undiqve tenebantur, circundatis autem usqvam erat fugæ copia, Titum ad colloqvia provocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſervare cupiens, & amicis præterea ſvadentibus (latrones enim jam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui civitatem ſuperiorem templo jungebat, isqve tunc inter tyrannos ac Titum interveniebat. Multi autem militum utrinqve denſi aſtabant: Judæi quidem circum Simonem ac Joannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani vero ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neqve virtutis noſtræ, neqve infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & civitatem ſimul ac templum, ipſi quoque juſte perituri: qui primum quidem, poſtquam vos Pompejus fortiter debellaverat, novas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: utrumne multitudine freti? atqui parva manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Judæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſervire Germanos. Firmitate

Α ἀ μὲν ἔκρυπτον πρὸς ἡδονὴν, ἀ δ' ἔξεθήνησαν, μέχρις ὅτε ἁλώσῃ τ πατρίδ, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἐλεύθερα, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

Κεφ. λϛ.

Ρωμαῖοι δ τ μὲν ἁρπαγῶν, καταπρήσαντες εἰς τ πόλιν, καὶ μᾶλλον δ αὐτὸ τὸ ναόν, καὶ τ περὶ αὐτὸν πάντων, καὶ ἐπισώσαντες τὰς σημαίας πρὸς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἀντικρυς, ἔθυσάν τε αὐτόθι, καὶ τὸν πῦρ μὴ μείζοσιν ἐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τ δ ἁρπαγῶν ἅτως ἐπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τὴν τῶν χρυσίου πρὸς ἴσον τῆς πάλαι τιμῆς, τ ῥαθμὸν δ χρυσίου πεπρακέναι.

Κεφ. λγ.

Τῶν δ ἀνὰ τ τεῖχον δ ναὸ ἱερέων ἁλόντες τινὲς, παῖς δ λήσας ἱκέτευε τὸς φύλακας τῶν ῥωμαίων δεξιὰν δοῦναι αὐτῷ, καὶ τὸ δ λ ἐξομολογῆσαι. τ δ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οἰκτίραντες καὶ δόντες δεξιὰς, καταβὰς αὐτὸς τε πιὼν, καὶ ἃ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατ, ὤχετο φεύγων πρὸς τὸς σφετέρους. τ δ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε, πρὸς δ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. καὶ κεῖν δ οὐδὲν ἐφη ὧν ἐβεβούλευτο ἀπαγγεῖλαι δ σωθῆναι. λαβεῖν δ δεξιὰν ὑ δ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ δ καταβῆναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει εἶναι. τὸ μὲν δὴ παντάπασιν ἀπὸ τῆς ἡλικίας μᾶλλον δ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν ἀναχθέντες ὑπὸ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δ τ μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, ἄξειν δ ἐν δίκαις ἂν αὐτὸς ἔσωζε, πρέπειν δ τοῖς ἱερεῦσι τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπόλλυσθαι, κελεύει κολάσαι τὸς ἄνδρας.

Κεφ. λδ.

Οἱ δ περὶ τὸς τυράννους, ὡς τὰ τε πολέμου πανταχόθεν ἐκρατοῦντο, καὶ φυγὴ πανταχόθεν ἦν ἀδαμόθεν ἔτι, προσκαλοῦνται τὸν πρὸς λόγους. ὁ δ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄστυ πρόθυμος ἦν σῶσαι παντάπασιν, καὶ τ φίλων ἐνισταμένων, ἤδη δὲ μετρίαζε τὰς λῆξις καὶ κατέλαμβανεν, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρ δ ἔξω τὸ ἱερ. ταύτῃ γὰρ τ ζυγὸν ἦσαν πόλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὗτη τότε μέση τ τυράννων ἦν καὶ δ ἡμέτερ. τὸ δ πλῆθ ἑκάτερος, φύρδην ἐφέρετο. ἰδιῶται μὲν γὰρ σὺν οἰμωγῇ καὶ ἰωαννῆν, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δ καθεστῶτες ἀκροατὰς τῶν ἐξ ὧν ἔπασχον. ὡ δ ἀγγελίας δ τῆς ἀραιώτητος πῆ θυμοῦ τε βελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, καὶ τ ἑρμηνέα ὡ δ παιδὶ μὲν, ὅπερ ἦν τεκμήριον δ κρατῆν, πρῶτ ἤρξατ λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκορέσθε τ τῆς πατρίδ κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὰν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολλύμενοι δ καὶ αὐτοὶ δημόσιοι; ἃ πρῶτον μὲν ἀφ' ἁ πομπὴ ὑμᾶς ἐλεν ὑμᾶς καὶ κράτ, σὺν ἐπαισθόμενοι νεωτεροποιίας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξηνέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, ἆρα γε πλήθ πεπιστότες; καὶ μὰν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρ ἀντήρκεσε δ ῥωμαίων στρατιωτικῇ, πῆ δὲ καὶ χερσὶν συμμαχῶν; Ε τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ὑπηκόων ἐθνῶν ἔμελλεν αἵρησεσθαι ἰουδαίους πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὰν ἔστ γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρώσαντο

F

G

δ τῆς

ἢ τειχῶν; ἢ τί μεῖζον ὠκεανὸς τείχους κώλυμα, ὃν
ὠβελίσκοις ἐθνῶν Βρεττανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυ-
νοῦσι; καρτερία ψυχῆς καὶ πανουργία στρατηγῶν; ἀλ-
λὰ μᾶλλον ἤδειτε καὶ καρχηδονίους ἁλόντας. τοιγαροῦν ὑ-
μᾶς ἐπῆρε καὶ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἷς πρῶτον μὲν ὑμῖν, τοῦτο τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, καὶ
βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοὺς πατρίους
νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν ἐάσαμεν καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον,
δασμολογεῖν τι ὑμῶν ὅτι τῷ θεῷ, ἐναφήμισα συλλέ-
γειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς παῖδας φέροντας ὅτε ἐκωλύ-
σαμεν, ὅτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν ἥδιον ὑμᾶς ὦμεν
ἡμῶν. ἔπειτα τελικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὅτι
τοὺς ὠθοῦντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ δίκαιον ἀπὸ τοι-
ούτων ἑρπετῶν, τοῖς σημεῖοι τοῦτο ἐναφήκατε. ἐγὼ
μὲν κατεφρόνησα τὸν νέρωνος ῥᾳθυμίας, καὶ κατα-
περῄγματα, ἢ ἀσέβημα, τὸ ἄλλον χρόνον κακοήθως
ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλ-
πίδας ἀναυδεῖς, καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας.
ἦκεν ὁ πατὴρ ἡμῶν εἰς τὴν χώραν, ἃ πεμφησόμενος ὑ-
μᾶς τοῦ κρίσεως, ἀλλὰ νουθετήσων. δέομαι μὲν ὑπὲρ ὧν
ἐπανάστασιν ἔθνους παρῆν, ὅτι τὴν φίλαν ὑμῶν ἀρε-
τὴν, καὶ ταύτην σκοπουμένην τὴν πόλιν εὐθέως, ὁ γαλι-
λαῖων ἐδήωσε καὶ τὰ περίξ, ἐπιδοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετά-
νοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀεθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ
τὴν ἡμετέρας πραότητος, τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε.
νέρωνος οἰχομένου, ἐφ' ὃν ὑπερ ἐκείνου τοὺς πονηροτάτους ἐ-
πείσατε, τοῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεζωπυρήσατε
καὶ χωρισθέντων εἰς τὴν ἀργυπόλιν ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς
φιλοπολέμους καὶ πολέμιον κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ
νῦν, ἡδέσθητε παράσιτον αὐτοκράτορος γεγυμνωμένοις, ὃς
καὶ στρατηγὸς φιλανθρώπως ἐπράσατε. πρὸς φυγὰς
γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὰ μὲν κατ' ταύτην ἠρεμοῦ-
ντων πάντων, πρεσβευομένων ἢ καὶ σπενδομένων τοῖς ἔξω-
θεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολεμοῦσι. καὶ πρεσβείαν μὲν
ὑμῶν πρὸς τὸν ὑπὲρ εὐφράτου δῆτα νεωτερισμὸν,
ἐβούλοντο τειχῶν ἀνοικοδομεμένων καινοῖς ζώσης, καὶ
τυράννων φιλονεικίαις, καὶ πολέμου ἐμφύλου, μόνοις
τοῖς ἔτω πονηροῖς πρέπουσι. ἦκον δῆτα τῇ πόλει ἐγὼ,
φόβῳ τε πατρὸς ἄκοντος, λαβὼν σκυθρωπὰ φοβερὰ γε-
γράμματα, τὸ δῆμον ἀκούσας ἱερώνυμα φρονεῖν, ἤθελον. ὑ-
μᾶς πεῖσαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλοῦ
πολεμούντων ἐφειδέμην, δέξιας αὐτομόλοις δέδω-
κα, καταφυγὰς πᾶσιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους
ἠλέησα, τοὺς ἐπιόντας βασιλέας, σκόλοπας τείχεσιν
ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας
τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον. καθ' ἑκάστου νίκου
εἰς ἡτταν ὑμῶν, ὑμᾶς εἰς ἱλαρὸν παρεκαλεσάμην. ἐγγὺς
τοῦ πολιτικοῦ γνώμης, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην τοῦ πολέ-
μου νόμων. φείσασθε τοίνυν παρεκάλουν τῶν ἰδίων ὑμᾶς ἀγώνων,
σώσατε τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδωμι ἄδειάν τε ἔξόδου καὶ πίστιν σω-
τηρίας. εἰ δὲ βέλεσθε καὶ μάχης καιρὸν, οὐ φεύγω τοῦτο.
πάντων ὑπερεῖδετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίοις χερσὶ συνεπέρ-
ασατε. ἔσχατα μιαρώτατοι προκαλεῖσθε με πρὸς
λίγους ναῦς. ἵνα τί σώσητε τοιοῦτον ἄλλον δικάλωλεν;

murorum? Et qui major Oceano murus? atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinationem, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noveratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitavit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges servavimus patrias, & vivere vos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis? Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blanditentibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, sive contractum alias, male quieti in majore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non ut pœnas a vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, de depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere civitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc ejus humanitas infirmitas videbatur, nostraq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud utile putavistis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Judæi: & legationes quidem a vobis trans Euphraten usq; novarum rerum gratia missæ, murorum autem novi ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum intestinum, quæ sola hujusce modi nequissimos decent. Jussus ergo ab invito patre cum mandatis tristibus ad civitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem servavi confugientibus, multos captivos miseratus, verberibus urgentes bellum coercui, muris vestris machinas invitus admovi, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus provocavi. Cum propere ad templum accessissem, consulto iterum legis bellique oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templumque servare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si vellotis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia previsistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium provocatis, ut quid tale conservetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium judicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum vero periit, mihiq; subdita est civitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Projectis autem armis, traditisq; corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in privata domo, dominus mitis ultus graviora, cætera mihi servo. Ad hæc illi respondérunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam juraisse nunqvam id facturos: exeundi vero per munitiones, qua murum sepserat, cum conjugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsiq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his jussit voce præconis, ne ulterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: jam enim se omnia jure belli gesturum. Militibus autem diripere civitatem atqve inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archivum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus civitatis mortuis plenæ vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ regis filii, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquàm cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutavit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinqvos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV.

De prædâ seditiosorũ & succensione interioris civitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, ubi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo convenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Vivos autem duos milites Romanos cepêre, unum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre civitatem, velut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur, eques vero quiddam his quod saluti foret, svadere pollicitus deducitur ad Simonem: cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum revinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verum ille, dum gladium Judæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum vero esse Romanorum militem judicavit, quia vivus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudẽti viro gravior esse morte videbatur. postero autẽ die Romani, versis in fugam ex inferiori civitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidêre

οἵας ὑμᾶς αὐτὰς ἀξιῶ τὰ μὴ τὸ ναὸν συμπεσεῖν; ἀλλὰ καὶ νῦν μὴ τὸ σῶσαν ἐσήκατε, καὶ ὅσον ἐφ' ὑμῖν ἀπολείπεσθε γοῦν ἱκέται, ὦ παλαιπωροι, τινι πεποίθατε; ἀνεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; εἴχεται γὰρ ὅναος, καὶ ἐμοὶ γε ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δὲ ἔμοιγε ἔχετε τὰς ψυχάς; εὖ λαμβάνετε δόξαν ἀνδρείας τὸ θνητὰν, ἐμὲ δὲ ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τὴν ἀσύνοιαν ὑμῶν. φείσασθαι τὰ σώματα, καὶ ὡς ἔστι τὰ σώματα, χαριζόμενος τὸ ζῆν ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πατρὸς δεσπότης, τὰ μὲν αἰτήσας πολέμιος, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

Κεφ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ἀποκρινομένου, δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὀμωμοκέναι γὰρ, μηδέποτε ἐπὶ τοιαύτην ἔξοδον δι' ἣν νῦν αἰτεῖται χώραν· μετὰ γυναικῶν δὲ καὶ τέκνων ἀπελθεῖν ἔφη τὸ ἔρημον, καὶ καταλιπεῖν αὐτὰ τῇ πόλει. πρὸς ταῦτα ἀναγκαίους εἶπε, καὶ πολλῶν ἐπαλωκότων ἔχοντες αἰρέσεις αὐτοὶ πρότερον νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν αὐτοὺς, μήτε αὐτὸ μολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν φείσεσθαι γὰρ ἀδεῶς· ἀλλὰ ἅπασι δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως ἂν δύνωνται· πάντα γὰρ αὐτοῖς ἤδη πράξειν πολέμια νόμῳ. τοῖς δὲ σπανιωτέρους ἐμπεσεῖσθαι, καὶ διὰ μάχης ἐπέρχεσθαι τὴν πόλιν. οἱ δὲ σκότος μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πῦρ δέχεται, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν ὀφλᾶν καλουμένην ὑφῆψαν. καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῶν ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσον τὴν ἄκραν ἦν. σκιαγονται δὲ καὶ στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν· καὶ τὸ λιμὸς διεφθαρμένων πλῆρες.

Κεφ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἱ τε ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἀπὸ μνημῶν δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, μετὰ δακρύων καὶ σχημάτων ἀθύρων δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ κατὰ πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους ἦν μὲν ὀργὴν, ὅτε ἠλάσατο τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ τοτὲ μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας ἔσχε, τοὺς δὲ βασιλικοὺς παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν δομήρων παρέξοντας.

Κεφ. λζ.

ΟΙ σεσιαζοντες δὲ, ὅτι τὰ βασιλικὰ ὁρμήσαντες αὐτοῖς, εἰς ἃ δι' ἰσχύος ἦλθον πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπιθήσοντο, τοὺς τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοὺς τρέψουσι, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι δῆμον τῶν φόνου δεομένων, ὡς εἰς ἑκατὸν χιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διαρπάσουσιν ἐξώγρησαν δὲ ῥωμαίων ἕνδεκα, τὸν μὲν ἵππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν δόντος φάξαντος δίκης, ἔσυρεν ὡς τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐνὶ σώματι πάντας ἡμῶν ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἵππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς σίμωνα, περὶ οὗ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὡς δώσοντα κολασθησόμενος. ἐξ αὐτοῦ σπασάμενος τὸν χεῖρα δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνδρὸς τῶν ῥωμαίων περιλαβὼν ὡς καταπεμψόμενος. φθάνει δὲ ἐκεῖνος πρὸς τοὺς ῥωμαίους διαφυγὼν, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασκεῖτο ὁ ἰουδαῖος. ἕτερον διαφυγόντα μὲν ὀπτῶν πολεμίων, ἀνελεῖν μὲν οὐκ ἐπέμενε πιστός. ἀναξίων δὲ ῥωμαίων ἐνίους σφαγιάσασθαι κρίνας, ὅτι ζῶν ἐληφθη, πάντα τὰ σώματα ἀφεῖλετο, καὶ τὸν μὲν ἐξέβαλεν, ὅπερ ἐδύνατο χωλοῦν ἀνάτου χαλεπώτερα.

Κεφ. λη.

ΤΗ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι τοὺς ἐμπρησμοὺς τῶν λῃστῶν ἐπὶ κάτω τὸν πόλεως, τὰ μὲν ἐξ ὑπαίθρου πάντα ἐπέσχον καὶ δ

καὶ μὴν ἔστε ἥδοντο δαπανωμένῳ, τὴν ἁρπαγὴν διημάρτανον· ἐπεὶ δὲ πάνθ' οἱ στασιασταὶ πορκεύοντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ ἄνω πόλιν. ἐπὶ γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν οὐδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς, καθορμένην γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοι προσεδέχοντο τὸ τελευτῶν ἐλεγον πεφονευμένου μὲν δήμου, κεκαυμένου δὲ ναοῦ, φλεγομένης δὲ ἄστεως, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μέντοι γε Ἰώσηπος ἐν ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἐκάμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν τῆς ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν δὲ κατορθώσας πλέον ἀπηγόρευσε· ἐπεὶ δ' ὅτε ὀλιγωρίαν λοιπὸν ἑαυτοῖς ὑπέμενον, ὅτε πολεμεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῇ πεφυλαγμένοι τότε δὲ φονεύειν ἐπὶ δεξιὰς, συνήθη μᾶλλον καὶ πρὸ ἐμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρημίοις ὑπελέχων τοὺς αὐτομολοῦντας ὁρμημένους. ἡλίσκοντο δὲ πολλοὶ, καὶ πάντας διαφθείροντες, ὑπὸ δὲ ἐνδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶν κύνες τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶσι τρόπος ἀπωλείας δὲ λιμὸς κρύπτερος· ὥς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικότες ἤδη τὸ ἔλεον, ὅμως προσέφθονον, καὶ φονεύσι τοῖς στασιασταῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. τέρπος τὸ ὑπὸ τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας λιμῷ νεκρὸν εἶχεν ἢ σάρκας. καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἢ ἀφ' αἵματος, ἢ ἀφ' λιμοῦ ἀπολωλότων.

ΚΕΦ. λθ.

Ἐθαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς ληστρικὸν, ἐλπὶς ἐσχάτη ὡς τὸ ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες ἐκ προσεδόκων ἐρρυήσεσθαι· μὴ δὲ τὸ παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζωπυρούντων ῥωμαίων προσελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς. ὅτε γὰρ τὸ ἦθος, ὅτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. πανικαῦτα γε μὲν πᾶς ὑπονόμοις πεποιθότες, αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνέπρησαν. καὶ τοὺς ὀκνοῦντας καταφεύγοντας εἰς τοὺς διώρυχας, ἔκτεινόν τε ἀνέδην καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ἐπὶ γὰρ ἦν τοῖς ἀλλήλους ἐν τῇ ἁρπαγῇ· ἤδη πόλεμος αὐτοῖς δοκῶν δ' ἄν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑπερβολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

ΚΕΦ. μ.

Καῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἐπὶ ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν πεπιστευμένον ἔσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μέντοι ἑκάστῃ καλέσας δὲ ἐπὶ τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφθη τὴν πρὸ τὸ πόλιν ἐφ' ἑκάστῃ τὸν σταδίου ἐψιλωμένων εἰς τὸ πρότερον χώματα τῶν μὲν ἄνω τεσσάρων πηγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄντικρυς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τὸν ξυσὸν, ἐξ ὃ κατὰ τὸ φύρσιν, καὶ τὸν τίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννου πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ πεύσεις τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδιωμάτων ἡγεμόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς τίτον. ἱκέτευον δεξιὰν αὐτοῖς. ὃ καὶ τοὺς τυράννους ἐλπίσας, ὑποστειλαμένων ἰδιωμάτων, ἀπὸ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ' ἐν καλῷ ἔστε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem civitatem recedebāt. Erat namqve illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniqve ardere civitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Josephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis civitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atqve impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neqve se tradere propter jusjurandum patiebantur, neqve pugnare cum Romanis ex æqvo jam poterāt, veluti custodia circumvallati: cædisq; insuper consvetudo dexteras commovebat. Dispersi autem per civitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus projiciebant. Omne autem pereundi genus, fame levius videbatur: adeo ut ad Romanos qvoqve sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atqve in seditiosos a cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in civitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaveribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloacis: quo si fugissent, minime inveniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quam Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sangvine rapientes, devorabant. Erat autem inter se illis jam rapinarum causa bellum, eosq; putaverim, nisi excidio præventi essent, nimia crudelitate mortuorū quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorem caperet civitatem, in prærupto undiqve loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transvectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum civitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extructione detonsis. Quatuor quidem legionum opus in Occidentali parte civitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium vero manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Joanne bellum gerens, pro castello sibi ædificaverat. His autem diebus, Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepêre: missisqve ad Titum quinque, ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, qvoniam belli pars videbantur, sero qvidem, veruntamen vitā his polli-

Superior pars civitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Judæorum ad Titum.

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos qvidem, qvi ad Titum perrexerant, quinqve viros statim occidit: duces vero, qvorum nobilissimus erat Sosæ filius Jacobus, correptos in custodiam conjicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Qvamvis enim multi necarentur, phures tamen erant qvi fugerent. Omnes autem suscipiebantur a Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiqve milites jam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum conjugibus ac liberis, parvo quenque pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, qvanqvam voce præconis edixerat, ne qvis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerent, tamen hos qvoqve recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo vero servati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum unus, filius Thebuthi, nomine Jesus, accepta fide salutis a Cæsare, ut de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & gravissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpurā & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis servabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorumqve aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, ut transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI.

De occupata reliqva parte civitatis.

IAm vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat a cœpto opere octavus & decimus dies, Romani quidem machinas admovebant. Seditiosorum autem alii, qui civitatem desperaverant, muris relictis in Acram recedebant, alii se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodqve maximum est, læti mœstos atqve jam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæq; turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earū diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate major invadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, invaso atqve perrupto, custodes pellere, atqve egredi:

A καὶ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. Θωμασιαζομένων δ' ἐπεχώρει, καθάπερ εἰώθει Σίμων, καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἀπλήστως πρὸς ἅπαν, ὅ τι ἂν αἴροιτο τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν θανατώσειν ἔμελλε. καὶ ὁ μὲν σωτὴρ Ἰάκωβος πολλαῖς ὕστερον τῇ πληθύϊ τῶν ἰδίων μιγὼν ἀμηχανίαις λάθρᾳ τὰ ἀφαίρετα τῶν ἡγεμόνων σὺν ἀφυλάκτῳ εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ἀπιμελεστέρας διελάμβανεν· ὁ μὲν αὐτὸς ἐπεῖχεν οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίπερ ταλαιπωρούμενοι, πολὺ πλείους οἱ λιμῷ διαφθειρόμενοι ἦσαν. εἰσὶ B χον τοῦ ῥωμαίων πάντες, ὅτι πάντα λιμὸς πρᾶσιν τῶν πολεμίων ἀμελήσαντος θωμαλμάτων, καὶ αὐτοὶ κεναὶ δ' κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδος ἐλπίδι. τὰς γὰρ δημοτικὰς καταλιπόντες μόνας, τὰ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν συγγενέσι καὶ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καὶ περιεσκηνύξας μηδένα μένον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ ἡμᾶς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο· ἐπίτηδες μὲν τοὺς C Διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις ἐστὶ κολάσεως ἄξιος τῶν μὲν ἀπεμπολησάντων, ἀπείρου τι πληθυομένου. οἱ δημοτικοὶ δ' ἐλεοῦντες ὡσαύτως πεπραμένους, ὡς Διαφθεῖραι κρύφα, ἢ φίλον ἐᾶν ἑκάστῳ.

ΚΕΦ. μα.

ΕΝ δὲ τούτοις ἡμέραις, τῶν ἱερέων τις ἦν τῶν ἱκετῶν ὄνομα, λαβὼν σὺν σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἐξῆει, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ δὲ τοίχου δὲ ναοῦ, λυχνίας D δύο, καὶ τὰ ναῶν κειμήλια παράπλησίας, τραπέζας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντα ὁλόχρυσα, καὶ σκευασίαν παράδοσιν δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ ταμίας φύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινεὲς ὄνομα, τοὺς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος· σὺν οἷς κατάμωμόν τε πολὺ καὶ κασίαν, καὶ τὴν ἄλλην ἑτέραν ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ἑκάστης τοῦ θεοῦ. περιῆν δὲ καὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμου τε μερὶς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντα, πλὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

ΚΕΦ. μβ.

ΣΥντετελεσμένων δὴ ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ γοργοπαίου μηνὸς, ἐν ὀκταικαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν προῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν εἰς τὸν ἀκρον· οἱ δ' ἐγκαθιδύοντο τοῖς ὑπονόμοις πολλοὶ δὲ Διαστάντες ἠμύνοντο τοὺς προσάγοντας τοὺς ἐλέπολεις σκεύασιν· καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀθυμοῦντας ἀθύμων ἤδη, καὶ παρειμένων. ὡς δὲ διερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐπέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν καὶ δείους τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης πρὸ ὀφθαλμῶν ἱστάσης τοὺς πολεμίους, ἐπάρχων τε καὶ μετεώρους πρὸς φυγὴν ἦσαν. καὶ δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν καὶ ἅπερ ἐν πανηγύρει τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν οὖν ὅπῃ τὸ πρῶτον χάσμα θραμεῖσι, ἀναθεῖναί τι τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν. ὡς δ'

Enemies within the city.

Titus prepares to storm the city.

Jesus betrays the sacred treasures.

Phineas betrays the sacred vestments.

Titus storms the city.

The Romans enter the city.

ὡς ἦ τὰς μὲν πάλαι πίστεις ἐώρων ἀδαμεῖ, διέφευγον δ' A cum vero, qvos antea fideles habuerant, nusqvã
ὅπῃ τινὶ σωτηρία δόσιν ἡ ἀνάγκη. προσιόντες δ', οἱ μὲν viderent, fugiebant qvo qvemqve neceſſitas im-
ὅλον ἀνατετραφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ pulisſet. Adeuntes autem alii cum totum ab Oc-
δ' ἐμβεβληκέναι τὰς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τὸ πλησίον ἑαυ- cidente murum ſubverſum eſſe nunciarent, alii
τῶν ζητοῦντες αὐτὰς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ἔτι τοὺς πύργων ſubiiſſe Romanos, ac etiam propinqvare ſe qvæ-
πολεμίους ἔλεγον πλάζοντας τὰς ὄψεις ὑπὸ δέους, ὑπὸ σώ- rentes, alii etiam videre hoſtes in turribus affir-
ματα πεσόντες, ἀνωμοζον τῷ ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν. καὶ marent, metu fallente conſpectum, in ora proſtra-
καθάπερ ὑπονεκρωμένοι τοὺς νεύρα, τῆς φυγῆς ἠπόρουν. ti, pro ſua dementia qverebantur: ac yeluti ſuc-
ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι τῷ τε θεῷ δυνα- B cisi nervos, qva fugerent hæſitabant. Unde &
μιν ὑπὲρ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τῷ ῥωμαίων τύχῃ. οἱ μὲν γὰρ maxime qvis, & virtutem Dei perſpexerit con-
τύραννοι, τὸ ἀσφαλείας ἐγκρατῶσιν ἑαυτοὺς, καὶ κ τῶν injuſtos, & fortunam Romanorum. Tyranni ſi-
πύργων κατιόντες ἐκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέπω' qvidem ſemetipſos tuitione privavêre, ac ſponte
ἀλλῶναι μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. ῥωμαῖοι δ' ποσὶ πε- de turribus deſcendêre: unde vi nunqvam, ſola
ζοῖς τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύ- vero fame capi poterant. Romani vero qui tan-
χῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι tum in muris inferioribus laboraverant, eos qvos
μηχανήματος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, οὓς ἐν ἀνωτέρω inſtrumentis non potuiſſent, nunc fortuna cepê-
δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' re: Omnibus enim machinis tres turres validi-
ὑπὸ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἔρημα C ores erant, de qvibus ſupra memoravimus. Re-
μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖ- lictis itaq; his, vel (qvod eſt verius) Dei nutu ab
θις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ὑπὸ θεοῦ δέους, ὥρμησαν ὅπῃ his depulſi, confeſtim qvidem ad vallem Siloam
τὸ τῆδε ὠθισμένον χωρίον. χρησάμενοι δ' τὰ λιμοῦ ἀνα- confugêre. rurſum autem ubi a metu paululum
πνεύσεως τὰ ἀνάγκης, κατεάγησαν μὲν ἤδη τῷ ἰσχυῷ ἅμα- reſpiraverunt, munitionem qua murus erat ac-
τῶν δέους τὰ συμφορᾶς, ὑπὸ τὰ φρενῶν ἀνωφελοῦς, cinctus ex ea parte petiêre. Uſi autem infirmiori
ὑπολειφθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατιδύσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. audacia, quam neceſſitate (jam enim vires eorum
ῥωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τὰς τε σημαίας ἔθησαν labor, metus & calamitas fregerat) a cuſtodibus
ὑπὲρ τῶν πύργων, καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς D retruduntur, & per diverſa diſjecti, in cloacis
ἐπεφώνιζον ὑπὲρ τῇ νίκῃ, πολὺ τὰ ἀρχῆς κυφότερον δὲ πο- deliteſcunt. Romani vero muris potiti, ſigna in
λέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν δὲ τελέσαντες turribus poſuêre: & plauſu atqve lætitia victori-
τειχέων ὑπεβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντί- am & cantu celebrabant, qvod principio finem
παλον, ἀήθως ἠφίεσαν. ἐκχυθέντες δὲ τοῖς στενωποῖς belli multo ſenſerant leviorem. Deniqve ſine
ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀνέδην, ſanguine murum nacti, noviſſimum non eſſe cre-
τῶν συμφυγόντων τοὺς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑπεπίπρασαν. debant, cumq; nullum reluctantem viderent,
πολλὰ δὲ κερδίζοντες, ὅσα τ' ἔνδον παρέλθοιεν pro incerto mirabantur. In anguſtias autem vi-
ἐφ' ἁρπαγὴν ψυχὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ arum ſtrictis gladiis fuſi, & qvos cepiſſent inter-
δώματα πλήρη τὰ λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα πρὸς τὸ E ficiebant nullo diſcrimine: domosq; totas, cum
ὄψιν πεφρικότες, κενὰς χερσὶν ἐξήεσαν. ἀ μὲν οἰ- omnibus qui eo confugerant, igni tradebant.
κτείροντες τοὺς ἔτως ὀπωλωλότας, ταυτὸ κ πρὸς τοὺς Multas vero vaſtantes qvas prædæ cauſa pene-
ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τ' ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέ- traſſent, integras mortuorum familias, & plenas
φραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν mortuis tecta, qvos fames confecerat, offende-
πόλιν κατέπλυναν, ὡς πολλαὶ τ' φλεγομένων σβεσθείσαι bant. Ipſum deinde horrentes aſpectum, vacuis
τοῦ φόνου. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέ- manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo
ραν, ἐν ᾗ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' peremptos miſerantes idem etiam circa vivos
ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις, ἡμέρᾳ γορπιαίῳ μείωσ ἰσδόη F patiebantur: ſed unumqvemqve obvium trans-
πόλει τοσαύτας χρησαμένῃ συμφορᾶς κ τῷ πολιορ- figendo, & anguſta viarum cadaveribus obſtru-
κίαν, ὅσας ἀπὸ τ κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ, πάντως endo, totam civitatem ſangvine diluêre, ut ple-
ἂν ὑπὲρ ζηλωτὸν ἔδοξεν, ἀ μέντοι ἀξία κατ' ἀλλοπ' τ τηλι- raq; incenſorum cædes extingverent. Et occi-
κήτων ἀ τυχημάτων, ἢ τὸ ῥωσαι τοιαύτῃ ἐνεγκεῖν, ὑφ' dentes qvidem veſpere ceſſabant, nocte vero
ἧς ἐνετράπη. creſcebat incendium. Ardentibus autem Hie-
roſolymis, influxit dies Septembris menſis octa-
vus civitati, tot clades cum obſideretur expertæ,
quot bonis ſi uſa eſſet ex qvo fuerat condita, in-
videnda fuiſſet: nulla tamen alia re tantis infeli-
citatibus digna, niſi quod talem progeniem qva
ſubverſa eſt, edidit. Intro autem Titus ingreſ-
ſus, & alia, & civitatis munitiones ac turrium
cautes miratus eſt, qvas tyranni per dementiam
deſeruerant. Conſpecta quidem earum ſolida al-
titudine, itemqve magnitudine, ſubtiliqve lapi-
dum compagine ſingulorum, qvantumq; pate-

Κεφ. μγ.

Παρελθὼν ἦ τίτος ἔισω, τάτ' ἄλλα τῆς ἐχυρότη- G
τος τῇ πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν,
ὃς οἱ τύραννοι κ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κα-
πιδὼν γὰρ τότε ναὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μεγεθος ἑκά-
στης πέτρας, τέχνῃ τε ἀνεμβάτου τῆς ἁρμονίας, ἔ ὅσοι
μὲν εὐρος, ἡλίκοι ἦσαν τῷ ἀνάπαυσιν, σὺν θεῷ γ' ἐ-
πολεμησαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τ ἑρυμάτων
ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μη-
χαναὶ, τὶ πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναιντ'; τότε

rent vel qvantum erigerentur, Deo, inqvit, plane adjuvante pugnavimus: & Deus erat, qvi detraxit ab iſtis munimentis Judæos. Nam quæ homihum manus, aut quæ machinæ ad iſtas valerent? Tunc

quidem multa ejusmodi cum amicis collocutus est: quos vero a tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxavit. Cum autem alia civitatis deleret, murosq; subverteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaqve adhuc extabat [illegible] superstitum multitudo, solos qui jubebat Cæsar, & qui manum opponerent, interfici, reliqvam vero multitudinem salvam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atqve utiliores coactos in templū in destinatum mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atqve seditiosos, cū alius ab alio indicaretur occidit: juvenes autem lectos, qui procero atqve formoso essent corpore, triumpho servabat: ex residua multitudine septē & decem majores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur a Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captivorum & peremptorum.

ET captivorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septē millium comprehensus est numerus, mortuorum vero per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriqve gentiles fuēre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem civitas, certum erat ex his, qui subCestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires civitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, a pontificibus petiit, ut si qvo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando a nona quidem hora usqve ad undecimam hostias cædunt, per singulas vero contubernia non pauciorum quam decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conveniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeravēre. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis sive vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neqve mulieribus menstruo cruore pollutis, neqve aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus civitas bello obsidebatur.

μὴν ἐν πολλὰ τοιαῦτα διειλέχθη πρὸς τοὺς φίλους τὰ τῶν τυράννων δεσμώτας οἰκτιλήφθησαν τε τοῖς φρουρίοις ἀνῆκεν. αὐθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη καθαιρῶν, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον ἑαυτοῦ τύχης, ἣ συμπολεμήσασα κρατῆσαι τῶν ἀδυνάτων μὴ δυναμένων.

Κεφ. μδ.

ΕΠεὶ δὲ οἱ στρατιῶται μὴν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν νέων ἀνεφάνητο, κελεύει καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐν τέλεσι χεῖρας αἴτιους κτεῖναι, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τὰ παρηγγελμένων τὸ, πιμφθέν, καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἀνῄρουν. τὸ δὲ ἀκμαῖον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συναγαγόντες, ἐγκατεκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι. Φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. Φρόντωνα δὲ τῶν φίλων, ὅπως ἑκάστῳ τὴν ἀξίαν ἑκάστου τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ λῃστρικοὺς πάντας καὶ ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη ὄντας, ἐπέμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα πολεσιν δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο πρὸς Φορκησμὸν μὲν τοὺς ἀπὸ τέτρωσι, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δὲ ὑπὸ τὰ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐπράθησαν. ἐφ' ἁρπασιν δὲ αὐτῶν ἐν ἀγορᾷ διέκειντο Φρόντωνι ἡμέραις ὑπὸ ἑνδεκας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μισους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δὲ ἀπορίᾳ σίτου διδόμενοι. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος καὶ ἔνδεια καὶ σῖτος.

Κεφ. με.

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσοι καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες, καὶ ὀκτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δὲ ἀπολομένων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δεκατῶν τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχωριον. διὸ καὶ χώρας ἔλης ὅπου τὴν ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχύθησαν, ὡς τὰ μὲν πρῶτα αὐτοῖς τὴν συνοχωρίαν λοιμικὴν φθορὰν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δὲ ἐχώρησε τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ὅπου ἔκτισε συναριθμηθέντων, ὡς πρὸς ἀκμὴν τῆς πόλεως ἀναθηλώσαν τέρατι βλεπόμενον καὶ Φρουρίοις ἔθνος, παρεκάλεσε τοὺς δεχομένους ἐπὶ δυνατὸν ἐν τῇ πληθυῖ ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε ὀλίγοις γίνεται θυσία, οὐκ ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ εἴκοσι συνέρχονται), τὸν μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδες ἠριθμήσαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γένος δὲ ἀνθρώπων ἱν' ἑκάστῳ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ δισχίλιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγνῶν. ἔστι γὰρ λεπροῖς, ἔστι γονορρυέσιν, ἔστι γυναιξὶν ἐμμήνοις, ἔστε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖναι, τοῖς δὲ τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι καὶ θρησκείας παρῆσαν. πολὺ δὲ ὅτε πλῆθος ἐξωθεν συνέλεγε. τότε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς πεπρωμένης τῶν σωτηρίαν τὸ ἔθνος, καὶ τοῖς ἐναντίοις πολέμου τοῖς πάλαι ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαν

Κεφ. μς.

Πάσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅπου γοῦν τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀπῆλον, οὓς δ' ἡχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν ταῖς ὑπονόμοις ἀνερεύνων, καὶ τυδαφῶ ἀναῤῥηγνύντες, ὅσους μὲν ἐφεστύγχανον ἐκτεινον. ἐῤῥέθησαν γὰρ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους διχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ὀπίσω. τοὺς γὰρ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύσαντας νεκροὺς στοιβαδόν μένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ἐφέλκετο, καὶ πᾶσαν ἦσιτον τοῖς ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάταις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπιτίσατο γὰρ μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμοῦ τῶν ἀδελφῶν ἐν ταῖς ὑπονόμοις, ἐπὶ πολλάκις ὑπεφάνησε τῶν ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δ' πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δὲ τ' ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν τῷ δίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θεραμβῶ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δ' τὰς ἐσχατιὰς τ' ἄστεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δ' καὶ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὕστατοι δὲ πύπιος σὺν ἡρώδῃ στρατὸς ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετ' ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας ἐν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἐν γὰρ δὴ τοιοῦτος. ᾧ τὸ ἱεράσασθαι τὸ πρῶτον θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τριακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δ' δαβίδου τ' βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίους, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑνέα. ἀπὸ δ' τ' πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ ἀμφιφοιτήσας ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐδ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaqve ſuperat omnem humanam, & divinitus emiſſam peſtem numerus peremptorum, quos partim palam occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & ſepulchra eruentes, qvos offendiſſent jugulabant. Inventi autem ſunt ibi qvoqve pluſqvam duo millia, quorum alii manu ſua, plures autem mutuis ſe vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupiſſet. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut ſtatim multi recederent: alii B plura habendi cupidine, congeſta cadavera calcantes, ſe immergerent, multæ namque opes in cuniculis inveniebantur, nefaſque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, qvos tyranni vinxerant: nec enim in extremis a crudelitate ceſſaverant. Ultus eſt autem Deus utrumque merito. Et Joannes quidem oppreſſus fame cum fratribus in cloacis, C quam ſæpe deſpexit, a Romanis dexteram ſibi dari precatus eſt. Simon vero multa vi cum neceſſitate luctatus ſicut infra deſignabimus, ſemet tradidit. Servatus eſt autem alter, triumpho: Joannes autem vinculis ſempiternis. Romani vero extremas urbis partes incendunt, muroſque ſubvertunt.

CAP. XVIII.

D ITa qvidem Hieroſolyma capta eſt, ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Septembris menſis octavo die. Quinqvies autem prius capta, tunc iterum vaſtata eſt. Ægyptiorum qvidem rex Aſochæus, & poſt eum Antiochus, deinde Pompejus, & poſt hos cum Herode Soſius captã urbẽ ſervavere. Antea vero rex Babyloniorum ea potitus excidit: poſt annos ex qvo ædifi- E cata eſt, mille trecentos ſexaginta, & menſes octo, & dies ſex. Primus autem conditor ejus fuerat Chananæorum dynaſta, qui patria lingva juſtus appellatus eſt rex. Erat quippe talis. Ideoqve ſacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hieroſolymam civitatem vocavit, cum ante Solyma vocaretur. Chananæorum qvidem populo rex Judæorum David F pulſo, colendam ſuo populo tradidit: & qvadringenteſimo ſexageſimoqvarto anno poſt, ac menſibus tribus, a Babyloniis everſa eſt. A rege autem Davide, qui primus Judæus in ea regnavit, uſque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum ſeptuaginta novem. Ex qvo primum autem condita eſt, uſqve ad excidium, anni duo millia centum ſeptuaginta ſeptem. Sed enim neqve antiquitas, neque ingen- G tes divitiæ, neqve per totum orbem terræ diffuſa fama, nec magna religionis gloria qvicqvam juvit, qvominus periret. Talis quidem finis Hieroſolymorum obſidionis fuit.

Hieroſolymæ urbis hiſtoria brevis.

quidem multa, ejusmodi cum amicis collocutus est: quos vero a tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxavit. Cum autem alia civitatis deleret, murosq; subverteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his positus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaqve adhuc extabat [illegible] peritum multitudo, solos qui-dem arm[illegible] jub[illegible]atos Cæsar, & qui manum opponerent, interfici, reliqvam vero multitudinem salvam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atqve utiliores coactos in templū in destinatum mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atqve seditiosos, cū alius ab alio indicaretur occidit: juvenes autem lectos, qui procero atqve formoso essent corpore, triumpho servabat: ex residua multitudine septē & decem majores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur a Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captivorum & peremptorum.

ET captivorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septē millium comprehensus est numerus, mortuorum vero per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriqve gentiles fuēre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem civitas, certum erat ex his, qui subCestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires civitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, a pontificibus petiit, ut si qvo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando a nona quidem hora usqve ad undecimam hostias cædunt, per singulas vero contubernia non pauciorum quam decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conveniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeravēre. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis sive vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neqve mulieribus menstruo cruore pollutis, neqve aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus civitas bello obsidebatur.

μὴν ἂν πολλὰ τοιαῦτα διείλεχθη πρὸς τοὺς φίλους τὸν τυράννων διαμιᾶτας οἰ κατηλήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις ἀνῆκεν. αὐθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, ἐν τὰ τείχη καλλιακάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον ἑαυτῆς τύχης, ἢ συμμαλωτιδι χρησαμένη κρατήσει τῶν ἀλώναι μὴ δυναμένων.

Κεφ. μδ.

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται μὴν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν ὑπολοίπων ἀνεφαίνετο, κελεύει κῆσαρ, μόνους μὴν τοὺς ὁπλίτας ἐν χερσὶν ἀπηχθόλας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τὸ παρηλικιωμένον τε, τι γηρικὸν, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρων. τὸ δὲ ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συναγαγὼν περιφραξεν, ἐγκατακλείσας τὸ τῶν γυναικῶν ἀπέκτισμα. ἕνα δὲ ἀπολύσας ἔφρουρεν μὴν ἐπίσης κῆσαρ, ἕνα τὸν ἀπολελυμένον Φρόντωνα δὲ τῶν φίλων, ὅπως ἑκάστῳ τὴν ἀξίαν ἐκφέρῃ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὴν στασιώδεις καὶ λῃστρικοὺς πάντας καὶ ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐκλεξάμενος ἐτήρει τῷ θριάμβῳ, ἐκ τοῦ λοιποῦ πλήθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα πολείσους δὲ εἰς τὰς παρχίας διεδωρήσατο πᾶσιν. θεωρουμένους δὲ τοὺς λοιποὺς, οἱ μὲν ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη ὄντες ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δὲ αὐτῶν ἐν αἷς διένειμεν ἡμέραις ὑπὸ ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δὲ ἀποστεμφοῦντες διδομένων. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἐνθένα καὶ σῖτος.

Κεφ. με.

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσοι καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δὲ ἀπολωλότων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δυκατὸν τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. διὰ γὰρ τὴν χώρας ἔλης ἐπὶ τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τοῦ πολέμου ἐνεχάθησαν, ὡς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν λοιμικὴν φθορὰν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ἀκμάσαι. ὅτι δὲ ἐχώρησε τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ἐπὶ Νέρωνος συναριθμηθέντων, ὡς τὸν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἀλεξανδρέων καὶ σιδωνίων καὶ ἐφραντῶν ἔθνος, παρεκάλεσε τὸν ἀρχιερέα εἰπεῖν δυνατὸν εἴη τὴν πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἐκάστης ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ὃν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε δὲ φατρία οὐκ ἐλάττων γίνεται θυσιῶν, ἐξ ἑκάστων δέκα (μείζων γὰρ ἐξ οὐκ ἔξεστι δαῖτυμόν) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσι αὐξάνουσι), τὰ μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδες ἠθροίσθησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γένος δὲ ἀνθρώπων ἐν ἑκάστῳ δέκα δαιτυμόνας θᾶμα μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ δισχίλιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγνῶν. ὅτε γὰρ λεπρούς, ὅτε γονορρύους, ὅτε γυναιξὶν ἐπιμιλύοις, ὅτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖναι, τοσοῦτος θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ πᾶς ἀλλοφύλος, οὐδὲ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ ὅτε πλῆθος ἐξωθεν συνέλεγε. τότε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης ἅπαν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ τὰς πλήμμυρα τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκύκλωσατο.

Πᾶσαν

Κεφ. μς.

Πάσης γοῦν ἀνθρωπίνου καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅπου γοῦν τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ἡχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν ταῖς ὑπονόμοις ἀνορύττοντες καὶ τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν ἀναῤῥηγνύντες, ὅσους μὲν ἐπιτύχοιεν ἐκτεινον. εὑρέθησαν δὲ καὶ νεκροὶ πλείους διχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ὀπίσω. τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύντας νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ὑπέκειτο, καὶ πᾶσιν ἦν ἐμπορία τοῦ ὁδὸν ἐπὶ τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπέπεσε τό γε μέσον ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμῷ τῶν ἀδελφῶν ἐν ταῖς ὑπονόμοις, οὗ πολλάκις ὑπερηφάνησε φωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δοκεῖ τοῖς ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παρέδωκεν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τὰ μὲν ἐσχατιὰς ἔτι ἄστεος ἐπέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεύς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὅτε πύστις σὺν ἡρώδῃ στρατὸς ἐλόντες, ἐτήρησαν τοῖς πολίταις. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μὴ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας ἦν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δείμας μέγα, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίος, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γεγομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑννέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaqve ſuperat omnem humanam, & divinitus emiſſam peſtem numerus peremptorum, quos partim palam occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & ſepulchra eruentes, qvos offendiſſent jugulabant. Inventi autem ſunt ibi qvoqve pluſqvam duo millia, quorum alii manu ſua, plures autem mutuis ſe vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupiſſet. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut ſtatim multi recederent: alii B plura habendi cupidine, congeſta cadavera calcantes, ſe immergerent, multæ namque opes in cuniculis inveniebantur, nefaſque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, qvos tyranni vinxerant: nec enim in extremis a crudelitate ceſſaverant. Ultus eſt autem Deus utrumque merito. Et Joannes quidem oppreſſus fame cum fratribus in cloacis, C quam ſæpe deſpexit, a Romanis dexteram ſibi dari precatus eſt. Simon vero multa vi cum neceſſitate luctatus ſicut infra deſignabimus, ſemet tradidit. Servatus eſt autem alter triumpho: Joannes autem vinculis ſempiternis. Romani vero extremas urbis partes incendunt, muroſque ſubvertunt.

CAP. XVIII.

D ITa qvidem Hieroſolyma capta eſt, ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Septembris menſis octavo die. Quinqvies autem prius capta, tunc iterum vaſtata eſt. Ægyptiorum qvidem rex Aſochæus, & poſt eum Antiochus, deinde Pompejus, & poſt hos cum Herode Soſius captâ urbe ſervavere. Antea vero rex Babyloniorum ea potitus excidit: poſt annos ex qvo ædificata eſt, mille trecentos ſexaginta, & menſes octo, & dies ſex. Primus autem conditor ejus fuerat Chananæorum dynaſta, qui patria lingva juſtus appellatus eſt rex. Erat quippe talis. Ideoqve ſacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hieroſolymam civitatem vocavit, cum ante Solyma vocaretur. Chananæorum qvidem populo rex Judæorum David pulſo, colendam ſuo populo tradidit: & qvadringenteſimo ſexageſimoqvarto anno poſt, ac menſibus tribus, a Babyloniis everſa eſt. A rege autem Davide, qui primus Judæus in ea regnavit, uſque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum ſeptuaginta novem. Ex qvo primum autem condita eſt, uſqve ad excidium, anni duo millia centum ſeptuaginta ſeptem. Sed enim neqve antiquitas, neque ingentes divitiæ, neqve per totum orbem terræ diffuſa fama, nec magna religionis gloria qvicqvam juvit, qvominus periret. Talis quidem finis Hieroſolymorum obſidionis fuit.

Hieroſolymæ urbis hiſtoria brevis.

POstqvam vero qvos occideret qvidve raperet, non habebat exercitus, qvod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset qvod agerent, abstinuissent) jubet eos Cæsar totam funditus jam eruere civitatem ac templum: relictis qvidem turribus, qvæ præter alias eminebant, Phasaelo & Hippico, & Mariamne: murique tanto, qvantum civitatem ab Occidente cingebat. Id qvidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinqvendis: turres autem, ut posteris indicarent qvalem civitatem, quamve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum civitatis ita complanavere diruentes, ut qvi ad eam accessissent, habitatam aliqvando esse vix crederent. Hicquidem finis eorum dementia, qvi novas res movere tentaverunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ civitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX.

De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinqvere decimam legionem, nonnullasqve alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare universum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, qvod benevolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem, qvod per omnia bella morigeri fuissent, qvodqve præsiando fortitudinem in multis magnisqve periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusqve planum facientes hominibus, qvia neqve hostium multitudo, neqve munitiones regionum, neqve magnitudines civitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ adversantium, possint unqvam Romanorum vires, vel manus effugere, qvamvis in multis rebus aliqvi fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum qvidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, qvod multo tempore gestum sit. nec non optasse his, qvicqvam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperii, ab his declaratos ac præmissos in imperiū cuncti libenter suscipiunt. & his qvæ ipsi decrevere, standum putant, agentes his gratias, qvi legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro majore vi clarius decertassent, vitamqve suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum, qui plus alio laborare voluisset, justa vicissitudine cariturum: magnamqve sibi hujus rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorū, qui militiæ socii fuissent, quam punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΑΛΩΣΕΩΣ

ΛΟΓΟΣ Ζ.

ΚΕΦ. α.

ΕΠΕΙ ΔΕ ΟΥΤΕ ΦΟΝΕΥΕΙΝ, ΟΥΤΕ ΔΙΑΡΠΑΖΕΙΝ ΕΙΧΕΝ Η ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΘΥΜΟΙΣ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩΝ ΕΝΔΕΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ, ΟΥ ΓΑΡ ΔΗΠΟΘΕΝ ΦΕΙΔΟΙ ΤΙΝΟΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ΕΧΟΝΤΕΣ, ΚΕΛΕΥΕΙ ΚΑΙΣΑΡ ΗΔΗ ΤΩΙ ΤΕ ΠΛΙΝΘΟΥΝ ΠΑΣΙΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΜΕΝ, ΟΣΟΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΥΠΕΡΑΝΕΣΤΗΚΕΣΑΝ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΑΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΑΡΙΑΜΜΗΝ. ΤΕΙΧΟΣ ΔΕ, ΟΣΟΝ ΩΙ ΕΞ ΕΣΠΕΡΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ὅπως ἔτι τῆς ΠΟΛΕΩΣ ΦΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΕΙΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ ΤΟΥΣ ΠΥΡΓΟΥΣ ΗΝ, ἵνα ΤΟΙΣ ΕΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΩΣΙΝ, ΟΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΗΛΙΚΟΥ ΤΡΟΠΟΝ ΟΧΥΡΑΣ ΟΥΤΩΣ ΕΚΡΑΤΗΣΕΝ Η ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑ. ΤΟΝ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ, ΟΥΤΩΣ ΕΞΩΜΑΛΙΣΑΝ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΟΝΤΕΣ, ὡς ΜΗΔΕ ΠΩΠΟΤ' ΟΙΚΗΘΗΝΑΙ ΠΙΣΙΝ ΑΝ ἔΤΙ ΦΘΕΓΞΑΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ΠΕΡΙΣΤΕΛΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ἐκ ΤΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΙΖΟΝΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ἐΓΕΝΕΤΟ, ΛΑΜΠΡΑ ΤΕ ΤΗ ΠΟΛΕΙ, ΚΑΙ ΦΩΣ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΙΑΣΗΜΟΤΑΤΗ. ΚΑΙΣΑΡΙ Δ' Η ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕΝ ΑΥΤΗΣ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ ἔΓΝΩ ΤΩΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΑΣ ΑΛΗΣ ΙΠΠΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΧΟΥΣ ΠΕΖΩΝ.

ΚΕΦ. β.

ΠΑΝΤΑ Δ' ἩΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΑΠΕΠΡΑΧΕΙ, ΕΥΑΡΕΣΤΑ ΤΕ ΣΥΜΠΑΣΙΝ ἘΠΗΝ ΤΩΙ ΣΤΡΑΤΙΑΙ ΔΗΛ ΤΟΙΣ ΚΑΤΩΡΘΩΜΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΟΝΤΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΔΕΙΣΑΝΤΙ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΑΡΗΝΕΙ ΔΕ ΑΥΤΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΣΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΝ ΒΗΜΑΤΟΣ. ΚΑΤΕΣΤΗ ΔΕ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΥ ΜΕΤ' ΤΩΝ ἩΓΕΜΟΝΩΝ, ΟΙΣ ἘΠΗΚΟΟΝ ΑΠΑΣΗ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ἘΛΕΓΕ, ΧΑΡΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ἜΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΔΙΑΝΟΙΑΣ, Η ΧΡΩΜΕΝΟΙ ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΙΝ. ἘΑΥΤΗΝ Δ' ΕΙΝΑΙ ΤΗΣ ἘΝ ΠΑΝΤΙ ΠΟΛΕΜΩ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ. ΙΩ ἘΝ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἌΜΑ ΤΗ ΨΥΧΗ ΣΦΑΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΡΕΧΟΝ, ΤΗ ΜΕΝ ΠΑΤΡΙΔΙ, ΚΑΙ ΔΙ' ΑΥΤΩΝ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΥΞΟΝΤΕΣ ΦΑΝΕΡΟΝ Η ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΚΑΘΙΣΑΝΤΕΣ, ὅτι ΜΗΤΕ ΤΑΛΗΘΟΣ ΠΟΛΕΜΙΟΝ, ΜΗΤΕ ΧΩΡΙΩΝ ΟΧΥΡΟΤΗΣΙ, Η ΜΕΓΕΘΕΙ ΠΟΛΕΩΝ, Η ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΕΠΑΡΜΕΝΩΝ ΑΝΟΜΙΑΙ ΘΕΜΙΣ, ΚΑΙ ΘΗΡΙΩΔΕΙΣ ΑΓΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΣΑΙ ἌΝΤΕΤΑ ΤΟΙΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΟΙΣ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΚΑΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΠΕΡΑΣ ΤΟΙΣ ΤΥΧΗ ΕΥΡΩΣΤΗΣΙ ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ. ΚΑΛΟΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ἜΦΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΥΣ ΘΕΙΝΑΙ, ΠΟΛΛΟΥ ΧΡΕΩΝ ΓΙΝΟΜΕΝΟΥ, ΜΗΔΕ ΗΔ' ΕΥΞΑΣΘΑΙ Η ΤΟΥΤΩΝ ἌΜΕΙΝΟΝ' ΟΤΕ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΘΙΣΑΝΤΟ. ΤΟΥΤΟΥ Η ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΥΤΟΙΣ, ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΞΕΙΝ, ὍΤΙ ΤΟΥΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΔΕΞΗΣ ΔΙΗΡΟΠΟΥΣΙΝΤΟ ΠΑΝΤΕΣ, ΑΥΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΣΑΝΤΩΝ, ΕΙΣ ΤΕ ΤΙΜΑΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΠΕΜΨΑΝΤΩΝ ἌΜΑ ΠΑΝΤΕΣ ΠΕΡΙΕΙΣΙΝ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΥΠ' ΑΥΤΩΝ ἐΓΚΩΜΙΟΙΣ ΕΜΜΕΝΟΥΣΙ, ΧΑΡΙΝ ἜΧΟΝΤΕΣ ΤΟΙΣ ἘΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΕΙΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ἜΦΗ ΠΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΑΝ, ΕΙΔΩΣ ὍΤΙ Η ΔΥΝΑΤΟΣ ΤΟΝ ΠΕΘΟΜΕΝΟΝ, ΑΔΕΙΣ ΕΣΧΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΑ. ΤΟΥΣ ΜΕΝ ΤΟΙ ΔΙΑΠΕΠΟΝΗΚΟΣΙ, ΤΟΥ ΜΕΝ ΤΟΙ ΔΙΑΠΕΠΟΝΗΚΟΣΙ

Κεφ. γ.

Ἐπ' ἴσης οὖν ἐκέλευσεν ἀναγνώσεσθαι τοῖς ἀπὸ τέτταρα τάγματος, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθώσαντες, καὶ κατ' ἄνδρα καλῶν, ἐπῄνει τὰ πλείονα, μᾶλλον δὲ ἐπιφθεγγόμενος τοῖς ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνους ἐπιτιθεὶς χρυσοῦς, φιάλας τε χρυσᾶς, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, ἐσημαίνετο δὲ δίδου πεποιημένους ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἠλλάττειν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐσθῆτας λαφύρων ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδίδοσί τι, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένεμε. πάντων δὲ πεποιημένων ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πανηγύριν ἄγειν ἐκέλευσε, διὰ πολλῆς καπνίσας δι' ὅλης ἡμέρας τὰ ἐκ τῆς θυσίας ἑκατόμβης τε ἅμα καὶ πολλοῦ βοῶν πλήθους τῆς βωμιᾶς παρεστήσατο, κατασφάξας ἅπαντας. τῇ στρατιᾷ διαδίδωσιν εἰς δαῖτας. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεστιάσας, τὸν μὲν ἄλλον στρατιὰν διαφήσιν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους ἀπέναι.

Κεφ. δ.

Τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακήν, ἐκεῖ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτην διαπεμψάμενος, ἐν ᾧ πρότερον ἦσαν μεμνημένος ὧν ἐδωδεκάτῳ τάγματι, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τῆς μὲν συνόδου αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. ἐπὶ γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν Ῥαφανέαις εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, ὡς ἂν τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ καὶ Καππαδοκίας. δύο δ' ἡγεῖσθαι αὐτῶν ἔφησε τῆς εἰς αἰγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὠνομένων, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατιᾷ πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν θαλάττην κατοίκησιν εἰς ταύτην τὸν πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέδετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε.

Καθὸ δὲ καιρὸν τοῦτο κατῆρε τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσῆγεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδα ἐκατασιανὸς ἐπιβὰς, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐκπλεύσας δὲ πολλῶν ἐπὶ τεκμηρῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ πελάγει πόλεις ἐπελθὼν εὐσεβῶς αὐτὸ δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περιέπλει, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐπορεύετο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς.

Τίτος δ' ἀπὸ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦκεν· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐπαύθη διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πλῆθος ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χειρουργεῖν πολεμίοις ἐπαύθη, καὶ τέλει σίδηρον δ' γυμνὰ σύληψιν ἐπύθετο, ἐπὶ τὸν ὑμοῦντα τὸν τρόπον.

Κεφ. ζ.

Σίμων ἐστὶν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἐπὶ τὸ ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ὑμοῦντο, πᾶσαν ἐπορεύετο τὴν πόλιν, τὸν τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἁπάντων τούτοις σίδηρον, τεχνίτας τε διαρκῆ εἰς πολλὰς ἡμέρας δυνάμενον σιτοδεσίας ἅπασι καθίστη ἐσωτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προύχώρουν δι' αὐτοῦ· τῆς στρεβλῆς δὲ γῆς ὑποτυπούσης, πύθεν ὑπενέμοντο, ἐλπίδι τοῦ πρόσω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ πεποιήμενοι τὴν ἀνάδυσιν ὑποσχέσθαι.

A Confestim ergo jussit eos qvorum partes sunt, indicare, qvosnam scirent fortiter aliqvid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qvi domesticis recte gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torqves longasqve hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscujusqve ordinem mutabat in melius. Qvin & ex manubiis aurum & argentum, itemqve vestes, aliamqve prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut qvisqve se meritum præbuerat, votisq; cum universo exercitu factis, magno favore descendit vertitqve se ad sacra pro victoria celebranda: magnaqve astante bovum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum lætatus, milites qvidem alios qvo qvenqve conveniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit neqve ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit: Duodecimam vero legionem, memor qvod Cestio duce Judæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas vero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perveniret, qvintam & qvintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captivosqve ibi asservari præcipit, qvod ad Italiam navigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

De navigatione Vespasiani, deqve comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

Per idem vero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa navi oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postqvam omnes quas præter navigavit civitates invisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Jonia transit. Egressus deinde Corcyra in Japygiam delatus est, unde jam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reversus in Cæsaream, qvæ Philippi vocatur, advenit, diuqve ubi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiqve in ea captivi consumpti sunt, alii bestiis objecti, alii autem catervatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore civitate constitutus, postqvam muros ingressus exercitus totam vastare civitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, alimentis qvæ multis diebus sufficere possent, una cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat illi progrediebantur: ubi vero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere atq; ita servari. Sed hanc expectationem veram non esse rei periculum refellebat.

Vix enim pauluhum fossores processerant, jamqve alimenta, qvamvis parcè his uterentur, eos defici ebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaqve fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primo qvidem obstupuere, qvi eum viderunt, locisqve suis manebant, deinde propius cum accessissent, qvis esset, percontati sunt. & id qvidem Simon non dicebat, jubebat autem ad se ducem vocari; statimqve accersitus ab his, qvi ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namqve is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum qvidem vinctum custodiebat; Cæsari vero qvemadmodum esset comprehensus, indicavit. Simonem qvidem in ultionem crudelitatis, qva in cives suos amare actyrannicè fuerat usus, in potestate hostium qvibus maximè invisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea qvod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere neqvitia, nec invalida res est justitia; sed qvandoqve sui temeratores ulciscitur, & graviorem pœnam ingerit criminosis, cum jam se liberatos esse crediderint, eo qvod non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postqvam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reverso, vinctus Simon oblatus est. & illum qvidem triumpho, qvem Romæ acturus erat, servari jussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum ejus honori attribuens. Numerus enim eorum, qvi cum bestiis depugnarunt, qviqve ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo millia qvingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicii. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est civitas Phœnices provinciæ, colonia Romanorum) & in hac qvoqve diutius demoratus est, majore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, qvam sumptibus aliis excogitatis, cum etiam captivorum multitudo eodem qvo antea modo periret.

A ψολδῆ ὑ τλῶ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἔργων. ὀλίγον τι γὰ μόλις περιῆσαν οἱ μεταλλεύοντες. ἤν ἐφοφὴ καὶ τοῖς παμπόνοις μένουσιν ἐπιλείψει. τὰ δὲ τοίνυν εἰς δι' ἐκπαλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκοὺς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ περιφυρὰν ἐμπερονᾶται μένος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀναφαίνεται. καὶ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἔμενον, ἕως ἐγγυτέρω προσελθόντες, ἐπύθοντο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐθέλει σίμων αὐτοῖς, καλεῖν ὑ τὸν ῥηγμένα προσέπεμπε· καὶ ταχέως ὡς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε περίτος ῥοῦφος ἔτος ὢν ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. πυθομένῳ τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, καὶ σίμωνα ὑ ὅπως τ' ἂν συναλημένον ἐδήλου. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῶν πολιτῶν ὠμότητος ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτιμώρησεν ὁ τῶν μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐπαίσιον ὁ θεὸς, οὐ βίᾳ φυόμενον αὐτὸς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν ἐκδιδόντα, διὸ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς τῶν ῥωμαίων μεταβολῆς. οὐ γὰ ἀσφαλῆ πονηρία θεοῦ κόλον, οὐδὲ ἀσθενὴς ἰσχὺς χρόνῳ ὑ μέτεστι τοὺς εἰς αὐτὴν ἁμαρτάνοντας, καὶ χρόνῳ τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ δίκην τίνοντα κακοῦργοι. ἐγὼ τοῦτο καὶ σίμωνα εἰς τὰς ῥωμαίων ἰσχὰς ἐμπεσόν. ἢ ὑ ἐκείνου χὴ γὴν ἀνοδος, πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύαστο. καὶ μέχρι τοῦ ἀθλίου ἐπανελθόντι καὶ σίμωνι σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ὑ δεδεμένῳ. καὶ κεῖνον μὲν εἰς ὃν ἀπεπλεῖν ἐν ῥώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον προσέταξε φυλάττειν.

CAP. XXI.

De calamitate Judæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Judæos, qvi apud Antiochiam reliqverant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, qvam propter ea, qvæ fuerant non multo ante commissa. De qvibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, ut etiam qvæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Judæorum namqve gens multum qvidem totius orbis indigenis assimilata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem civitatis,

Κεφ. η.

E Ἰουδαίων δὲ αὐτοῖς τοῖς τὰ δελφοῦ ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὸν σίμωνα τιμὰν ἀνατιθείς. ὁ γὰ ἀριθμὸς τῶν ἐντὸς τοῖς θεοῖς τὸ ἦθος μαχαῖς, καὶ τῶν κατακοπέντων, ἐντὸς τοῖς ἀλλήλοις ἀναιρουμένων, πεντακοσίους ὀλίγῳ τοῖς διακοσίους ὑπερέβαλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρία αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόποις, ἐλάττων κόλασις ἰσομεγέθης τοῦτο καὶ σὺν εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δὲ ἔστι ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρονοτριβήσασα τὴν ἀποδημίαν, πλείονι χρόνῳ τῇ λαμπρότητι, ὡς τὴν ὑ γενέθλιον ἡμέραν ἄθλων, ἵνα τοῖς τῶν θεαμάτων πολυτελείαις, καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων πλήθος, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν αὐτὸν ἄλλον.

Κεφ. θ.

G Γενέθλιον δὲ σεβαστῷ ὡς τὸν καιρὸν ἔτος καὶ τὰ ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολειπόμενος, ἐγκλήματα ἐκ κίνδυνον ἀλθρε, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ἀντιοχέων σκηπτοχθείσης, ἀφ' ὧν τοῖς ἐν τῷ παρόν ἀφορμὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ ἀφ' ὧν πρόσθεν συμπεπραγμένα χρόνῳ πόρρωθεν οὐ πολλῷ. ὡς ἐν ἀναγκαῖον εἶναι ἀφ' ὧν τὰ μέσα προσιπεῖν, ἵνα ἐ τῶν νῦ τυγχανόντων, ἀκολουθήσαντα πίστωμεν τοῖς λόγοις. τὸ ἰουδαίων ἦθος, πολὺ μὲν νῦ πόθεν τοῖς σύμπασιν παρέσκευαστο τοῖς ἐπιχωρίοις. πλεῖστον ὑ τῇ συνηθείᾳ νῦ τοῖς γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τῇ ἀντιοχείᾳ ἦν πολύ, ἀφ' ὧν τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτῆς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν νεὼν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαδεξάμενοι, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίητο, πάντα τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μὴ πάνυ βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοίρας αὐτῶν ἐποίησαν. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν ὑπεστρατήγευε καταπεπλευκὼς, τὸ μὲν κατ' Ἰουδαίων πᾶσιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, (ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίων, καὶ δήμου τῶν ἀντιοχέων συγκλητικὸς) εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ κατεπρήσαιεν τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. πᾶσα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ὅπη μὲν τοὺς φραδόντας, πῦρ δ' ὑφ' ἑστοῖς ἐκέλευον κομίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅπῃ ἑαυτοῦ καταφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο τῶν Ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ φθεσσαλῶν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος προσεπέτεινε τὴν ὀργήν, φθόνῳ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ ἅ μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν ὁμολογῶν τὸ μὴ θύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ἕλλησιν· ἐκέλευε γὰρ ἢ καὶ τοὺς ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανεροὺς γὰρ ἡγήσεσθαι τοὺς μὴ θέλειν, τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ γραπτοὺς φόβῳ δὲ ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἄγειν τὴν ἑβδόμην σὺν ὑπηρέταις, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐπέθηκεν, ὡς μὴ μόνον ἐν ἀντιοχείᾳ καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἄγειν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου δὲ πράγματος, κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. πιστῶν δὴ τῶν ὑπὸ τ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, τοῦ μὲν ἀφηγεῖσθαι ἐπιχειρήσαντος, καὶ πῶς διεξήλθομεν. ἐπεὶ γὰρ σωτὴρ καταπεπλεύκει τὸν πρὸς ἀγῶνα ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ χαλκοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὑπὸ πᾶσαν τὴν πόλιν προφερόμενον· ταύτην ἀντίοχος ἡ πρᾶξιν Ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ ἐποίησε τὴν ἐκ συμβεβηκότος παραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπαρχόντων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐκπέμψαν τῶν Ἰουδαίων ἐωρακόσιν. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μὴ πολλοῦ τινος οἴσειν πάντες ὅπῃ τοὺς διαβεβλημένους ὠρμῶντο,

A maxime vero his liberam domicilii facultatem reges, qvi post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namqve Antiochus qvidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qvi vero post eum regnum assecuti sunt, qvicqvid æneum in donariis fuit, hoc Judæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntqve, ut pari cum Græcis jure civitatis uterentur. A se- B cutis qvoqve postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extructione, itemqve magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperqve religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos qvodammodo sui partem fecere. Qvo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est navigio, C Judæorum vero odium apud omnes pullulabat, tunc unus eorum Antiochus qvidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Judæorum) cum Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, qvod una nocte totam civitatem incendere statuissent: & velut hujo cōsilii participes qvosdam hospites Judæos tradi- D dit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos qvidem, qvi traditi fuerant, ignem jussit afferri: statimqve omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem vero Judæorum properabat irruere: si eos celeriter ulti essent, patriam suam servatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, qvodqve Judæorum mores odisset, exhibere se E credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemqve jussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Hujus autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci qvidem consenserunt: alii vero qvi noluerunt, perempti sunt, Antiochus autem acceptis a Romanorum duce militibus, sævius instabat suis F civibus, neqvaqvam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, qvæ diebus aliis agerent. Tamque validam necessitatem imposuit, ut non modo apud Antiochiam septimi diei feriæ solverentur, sed ab hoc exordio in cæteris qvoqve civitatibus ad breve similiter tempus fieret. Judæis autem apud Antiochiam tunc ejusmodi mala perpessis, altera G denuo calamitas accidit: de qva narrare conati, hæc qvoqve persecuti fuimus. Namqve qvod qvadratum forū exuri contigit, & archiva monimentorumqve receptacula publicorum, itemqve basilicas, vixqve ignis inhibitus est super omnem civitatem magna nimis vi ruens, hujus facti Antiochus Judæos accusat: & Antiochenses, qvos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis

fidem habere dictis suis persuasit, ut pene se vidisse ignem a Judæis injici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti adversus eos, qvi accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc juvenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namqve Syriæ Cæsennium Petum jam qvidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille pervenerat. Habita vero diligenti qvæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Judæorum qvos Antiochus accusaverat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisere homines qvidem nocentissimi necessitate debitorum: rati qvod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Judæi qvidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

CAP. XXII.

Qvomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, qvod universis qvidem Italiæ civitatibus desiderabilis perveniisset: maxime vero, qvod urbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatemqve translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suavissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, ut præsentem colebant: expectationem suam, qvod nimis eum venire cupiebant, pro ejus adventu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum benevolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, qvæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumqve gestorum maturitate decoratum, cujus præsentiam sciebat soli saluti subjectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus qvidem pro certo absolvendum esse confidens, antiqvam vero libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bellorum per illum patratorum noverant magnitudinem, imperitiam vero aliorum ducum experti atqve ignaviam, magna qvidem se optabant turpitudine liberari. eum vero qvi se & servare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum vero hæc benevolentia diligeretur ab omnibus, honore qvidem præcipuis viris ulteriùs expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab urbe Roma convenire ante properabant. Nec tamen qvisqvam moras ejus conveniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & universis facilius & promptius ire qvam manere videbatur, ut etiam civitas ipsa tunc primum inter se jucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Ubi vero eum appropinqvare indicaretur, qvamqve mansvete singulos suscepisset, qvi præcesserant, nunciatum est, omnis jam reliqva multitudo per vias cum conjugibus & liberis præstolabantur: & qvo transiens advenisset, videndi ejus voluntatem, vultusqve lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solumqve dignum Romanorum principem appellantes. Tota vero civitas veluti templum erat sertis atqve odoribus plena. Cum vero vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

A μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, πολλὰς μὲν ἀπὸ κλήσεως τὰς πρεσβευτὰς, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι καιρὸν ἑαυτῷ δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγενημένων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας Κεσέννιον Πέτον, ἤδη μὲν σύνεσταν ἔχειν ἐπέμπετο, σπεύδοντα δ' ἐπιβῆναι τῆς παρεούσης μηδέπω. τοιούτῳ δὲ ἐπιμελεῖ τοῦ ζητήσεως ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῶν μὲν τοῦ αἰτίαν ἐσχηκότων Ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐνοικονήσειν. ἅπαν δὲ τὸ ἔργον ἐπιτρεξαν ἀνθρωποι τινὲς ἀλιτήριοι, διὰ χρεῶν ἀνάγκην, B νομίζοντες εἰ τοῦ ἀγορὰν, καὶ τὰ δημόσια καταπρήσειαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὅτι μετρίοις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπὶ καραδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπισκοπεῖτο· ἦλθε γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομιδή, ὅτι πίστεως μὲν τοῦ θείου τῆς πρὸς τοῦ Ἰταλίαν πλείστου ἐπῆλθε, μάλιστα δὲ ἡ Ῥώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν εὐφημίας καὶ λαμπρότητος, ὡς πολλοῦ χαρᾶς C θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν τοῦ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον λοιπὸν ἀπηλλαγμένου.

Κεφ. ι.

Ὅτε γὰρ ἀπὸ μιᾶς μαχαίρας ἅπαντα, πάντες εἰς τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι τῆς γνώμης τοῦ κρείττονος ὡς ἥκοντα, τοῦ προσδοκίαν εἶχον πάντα θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, τοῦ περὶ αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ τὴν μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, ἐλπίζον λοιπὸν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τοῦ παρόντος, πρὸς μᾶλλον ἠπίστατο τοῦ τῶν ἐρχομένων σωτηρίαν ἐσομένου. καὶ μᾶλλον ὁ δῆμος τῶν ἐμφυλίων κακῶν πεπαυμένος ἐπὶ μᾶλλον ἐλπίδι αὐτὸν ἐπῆρτο. τὸ δὲ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ἐπιλαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τοῦ ἄδειαν μετὰ τῆς ἀτελείας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στράτευμα εἰς D αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα μὲν οὖν τῶν καταθυμίων αὐτῷ πολέμων, ἐγνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπιθυμοῦσαν ἀπαλλαχθῆναι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς E κοσμεῖν δυνάμενον, ἀποδοκιμάζειν ἤυχοντο. τοιαύτης δ' οὔσης ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τῆς μὲν τοῦ τὰς αἰτιώσεις ἀνεγχόντων τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν τοῦ ἀναμένειν, ἀλλὰ προῤῥωτάτω τῆς Ῥώμης αὐτῷ προσεπεύχεσθαι. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὸν ἐπιτήδειος τῆς ἐντεύξεως F τοῦ ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἅμα καὶ πᾶσιν ἀπροῤῥητον καὶ ῥᾷον ἐδόκει ἅπαντας ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλόκληρον θρῶπίας αὐθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ πρόσωπον ἠγγέλλετο, καὶ τοῦ ἡμέρου τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν περὶ ἑκάστους εὐδηλοῦσι οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλη τῆς παρόδοις ἐξεδέχετο. ᾗ καθ' οὓς ἥκοιτο παρῇν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς ὄψεως, καὶ τὸ μεγαλύχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς βορίης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δὲ ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων Ε ὀσμαμάτων ἀναπλέως. μόλις δὲ ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἰσταμένων διωθεῖς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθὼν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαρ- A ipse qvidem penatibus diis adventus sui gratu-
τηρίους ἐπετέλει. τρεπομένη δὲ τὰ πλήθη πρὸς δυσχέ- latoria sacra celebravit. Vertunt autem se ad e-
ρειαν, ἔκ τε Φυλῆς, καὶ δήμου, καὶ γειτονίας πολυόμενοι pulas turbæ, perqve tribus & cognationes & vici-
τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ αὐτόν τε ὑπὲρ nias convivia exercentes, Deo libabant, & ab eo
πλεῖστον χρόνον διαμεῖναι τῇ Ῥωμαίων ἡγε- precabantur ipsum Vespasianum qvamplurimum temporis in Romano imperio perseverare,
μονίᾳ, καὶ παῖδα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γενομένους, & filium ejus, & qui ex his nascerentur servari
φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνεπιχείρητον. ἡ μὲν οὖν Ῥω- inexpugnabilem principatum. Urbs qvidem Ro-
μαίων πόλις ἔτως διαμείνασα ὑπεδέξατο τὸν Οὐε- mana Vespasiano ita suscepto, statim maxima fe-
σπασιανὸν, ὥστε εἰς πολλὴν δαιμονίαν ἐπιδοῦναι. B licitate crescebat.

ΚΕΦ. κα'.

Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν, ὡς ἀλεξάνδρειαν ἦν, Τίτος δὲ τὴν τῶν ἱεροσο- CAP. XXIII.

λύμων περιῆρδε πολιορκίαν, πολὺ μέρος γερ- ANte hæc vero tempora, qvibus Vespasia- Domitiani
μανῶν κινήσει πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλη- nus qvidem apud Alexandriam erat, Titus gesta contra
σίον συμφρονήσαντες, κοινὴν μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς vero Hierosolymam obsidebat, magna pars Ger- Germanos
παρέσχοσαν, ὡς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. manorum ad defectionem mota est: qvibus etiam & Gallos.
ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄψασθαι τῆς ἀποστάσεως, Gallorum proximi conspirantes, magnam spem
καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ Φύσις, ἅτε λο- C contulerant, qvod etiam Romanorum dominio
γισμῶν ἐρήμους ἀγαθῶν, καὶ μὴ μικρᾶς ἐλπίδος ἐπίμους liberarentur. Germanos autem deficere velle,
ῥιψοκινδύνους. ἔπεισε δὲ καὶ μᾶσσον τὸ πρὸς τοὺς bellumqve inferre, sustulit primò natura bonis
κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν consiliis vacua, parva spe appetens periculorum
δηλεύειν βιαζομένους. ἐμέλλε, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων deinde odium principum, qvoniam solis sciunt
ἐκαιρος αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ῥωμαί- gentem suam vi coactam servire Romanis: nec
ων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς non eqvidem maximam tempus eis fiduciam de-
ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τι μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς dit. Nam cum viderent Romanum imperium
οἰκουμένης νομιζόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κρεμάμενοι D crebris imperatorum mutationibus intestina se-
ἔσεσθαι, ὅταν σφίσιν αὐτοῖς ἄρξωσιν ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακο- ditione turbari, omnemqve his subditam orbis
παθείας καὶ στάσεως καιρὸν ὠνήσασθαι. ἐνήνοχε δὲ terræ partem pendere ac mutare cognoscerent,
καὶ τὸ βούλημα, καὶ παντὸς αὐτοὺς τοῦ ἐλπίσαι ἐπέφηνε, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus ad-
κλαυσικός τις, καὶ βιτέλλιος τῶν περὶ αὐτοῖς versis atqve discordiis oblatum esse putaverunt.
ὄντες ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ παντὸς ἐ- Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus qvidam & Civilis, ex eorum
φίεντο τῆς νεωτεροποιΐας. ὑπὸ δὲ καιροῦ δὴ θαρσοῦντες potentissimis: qvi olim qvidem res novas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam
προσχθέντες, τοῖς αὐτῶν γνώμοις ἐξέφηναν. ἐμελλον δὲ E prodidere. Jamqve alacriter affectæ multitudi-
θορύβοις ἀλακείμενοι τοῖς πείραις, τοῖς πλήθεσι nis periculum facturi erant: verum maxima
προσφέρειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τῶν γερμανῶν τοῖς parte Germanorum defectionem pollicita, & cæ-
ἀποστῆσιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δι- teris fortasse non dissentientibus, veluti qvadam
χα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας Οὐεσπασια- divina providentia, Vespasianus ad Petilium
νὸς πέμπτῃ γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότε- Cerealem, qvi pridem Germaniam rexerat, literas mittit, qvibus eum consulem declaravit, jus-
ρον ἡγεμόνι γερμανίας γενομένῳ, τοῖς ὕπατον διδοὺς πα- sitqve ad Britannias administrandas proficisci.
μείᾳ, καὶ κελεύων ἄρξοντα βρεττανίας ἀπέναι. παρεσκε- Igitur ille qvo jussus erat abiens, audita rebellio-
νασμένος ὡς ἐκεῖνος ὅπως προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τοῖς F ne Germanorum, eos jam congregatos aggressus
ἀποστῆσιν τῶν γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμέ- magna clade affecit, depositaqve amentia ad so-
νοις αὐτοῖς ἐπιπεσὼν, καὶ ῥᾳδιουργήσαντας, πολύ τι πλῆ- brietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non
θος αὐτῶν ἀναιρεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμένους, perveniisset, tamen haud multo post erant sup-
ἠνάγκασε φρονεῖν. ἐμελλον δὲ καὶ κεῖνοι μὴ plicia luituri. Nam ut primum defectionis eo-
θᾶττον εἰς τὰς τόσας ῥᾳθυμίας τραπέσθαι, δίκην οὐκ εἰς μα- rum nuncius allatus est Romam, Domitianus
κρὰν ὀφεῖναι, ἰσίκα γὰρ πρῶτον ἡ περὶ τῆς ἀποστάσεως Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fe-
αὐτῶν ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καίσαρ cisset (nam admodum adolescens erat) tantam
πυθόμενος, ἔχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος rei magnitudinem suscipere non detrectavit: sed
γὰρ ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἄρασθαι μέγεθος πρα- à patre habens ingenitam fortitudinem & supra
γμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδρα- G ætatem exercitatus, illico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine
γαθίαν, καὶ πλείονα τῆς ἡλικίας πεπιη- clade pristino jugo subjicerentur. Omnibus ergo
μένον, ὅπι τοὺς βαρβάρους ἦλασεν. οἱ δὲ τοῦ circa Galliam, ut oportuit ordinatis, ne facile rur-
φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐ- sus unqvam turbarentur, Domitianus clarus at-
τοὺς ἐποίησαντο μετὰ φόβου κέρδος δραμόντες. τὸ χρυ- qve insignis, ætatem superantibus factis, & patri-
σοῦς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. um decus afferentibus, Romam regreditur. Cum
πᾶσιν οὖν ὅπηῃεῖς τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν
τῇ προσηκούσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δι' αὐτῆς ἄνωθεν
ῥᾳδίως ἔτι τὰκεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ ἐξίσλε-
πτος, ὅπι πρείσσοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τοῦ
πατρὶ καταθυμίοις, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέδυ.

supradicta vero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum convenit audacia. Nam qvi appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, violenti atqve sævissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum qvos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fontejum Agrippam, qvi fortiter his obvius pugnaverat, occidunt: proximasqve regiones totas ferendo atqve agendo, omniaqve incendendo pervagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. a qvo multi qvidem in præliis trucidati sunt. qvi vero salvi esse potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & majoribus præsidiis loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia qvidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV.

De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps vero Titus aliqvandiu qvidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reversus, & per omnes qvas obiret Syriæ civitates magnificentissima celebrans spectacula, Judæorum captivis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluvium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni civitates. Habet autem qvoddam peculiare miraculum. Nam cum sit qvando fluit plurimus, neqve meatu segnis, tamen interpositis sex diebus a fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde qvasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atqve hunc ordinem semper eum observare pro certo compertum est. Unde etiam Sabbaticus appellatus est, a sacro Judæorum septimo die sic denominatus. Civitatis autem Antiochensium populus, postqvam Titum adventare cognovit, manere qvidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obviam ei pergere properabant, & usqve ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinqvantem vidissent, ex utroqve viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisqve favoribus exultantes, cum ipso revertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Judæos expelleret civitate. Titus qvidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose qvæ dicebantur audiebat. Incerti autem qvid sentiret, qvidve facturus esset, Judæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Qvo missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, qvod Judæos vicisset. Eaq; susceptа etiam convivium exhibuit regiis, atqve ita Antiochiam remeavit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, ut in theatrum veniret, ubi omnis eũ multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus,

ΚΕΦ. ιβ.

Τῇ δὲ περιερημίᾳ γερμανῶν ἐπισταθὲν τῇ αὐταῖς ἡμέραις, ϛ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἄφνω μὲν τὸν ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ λίαν τὴν παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ῥωμαίων ἀνεῖλον, καὶ τὴν πρεσβυτέραν τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγχίπορον ὑπατιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δὲ ὑπεκειμένην χώραν ἅπασαν καπήλευον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ προὐπέσοιεν. διεφθάρησάν γε μὴν καὶ μείζοσι ζημίαις, ϛ τὸν πρῶτον τῆς μυσίας πυθόμενοι, βουδῶνι γάλλῳ ἐκπέμπει, δίκην ἀπαιτήσοντα τοὺς σαρμάτας. ὑφ' ὧν πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ σωθὲν, μὴ δέους εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τὸν ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας πρόνοησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν πλέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ἔτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

ΚΕΦ. ιγ.

Τίτος δὲ καίσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριβεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεῖρηκα μέν. ἐκεῖθεν δὲ ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σωτηρίων πολυτελεῖς, καὶ τῶν ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, ἰόντα κατὰ τὴν πορείαν προπομπεύοντα ἄξιαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀφείπασα βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμασίαν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ σχολάζων, ἔστε μὲν πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν πάτον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γεγονυίας μεταβολῆς, ὁμοίως κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται παραφυλάττων. ὅθεν δὴ ϛ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

ΚΕΦ. ιδ.

Οἱ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τὸν ἐσωθοῦντο, μένειν μὲν ἐν τοῖς τείχων οὐ χαρᾶς οὐ κατέμενον. ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριάκοντα σταδίων ἐπιτολέων προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, ἀφ' ἑκατέρωθεν ἀφ' ἁρμάτων ὄντες, τάς τε δεξιὰς προὔτειναν προσαγορεύοντες, ϛ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ ἀφ' ἁπάντων ἅμα τὰς ἐπιφημίους δεήσεις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ πομπῇ, πλὴς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἐνῆν. οὐ γὰρ ἐπέμενεν ἐν ἀντιοχείᾳ τίτος, ἀλλ' ἀΐδιος ἐπὶ τὸ ζεῦγμα τὸν τοῦ εὐφράτην σωτέτενε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ ἀφ' ἁπάντων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῇ τῶν ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. οἱ δεξάμενος εἰσία τοὺς βασιλικοὺς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς γε βουλῆς καὶ ὁ δῆμος τῶν ἀντιοχέων πολλὰς ποιουμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον εἰσεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων ϛ συνεχῶς δεομένων ἐκ-

λασεν

λείαν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους, δ' ὀχλον ἀπήτουν τὸν ἀποκτεῖναι, ἐπῶν αὐτὸν ἀπρεπεῖς αὐτῶν εἰς τὸν ἐμβαλόντα ἐγκλήσεις τοὺς ἰουδαίους, ἀπήρνητο, καὶ δεῖσαι ἂν οὐδεὶς αὐτοὺς ἐκεῖθεν. ἐπὶ δευτέραν οὖν ἀντοχεῖς πρέσβεις δέησιν, ἐπ' ἐσχάτας ἀμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἡξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτὰ, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα τῶν ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο πρὸς ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐν ἀντιοχείας ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

Κεφ. ιε.

Καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὸν λυπρὸν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιθεὶς τῇ πρὶν τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, ἐπὶ τὸ πάλαι καλὸν εἰς μνήμην βαλόμενος, ὠκτειρε τῆς πόλεως τὸ ἔλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄντις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην ἦλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπιῤῥώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ἐπάρξαι, καὶ τοιαύτην ἐπὶ τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν ἠνέσθαι ἀναγκάσαι. οὕτως ἐμφανὴς ἦν ἐκ τῶν παρόντων ἂν ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν πολεμηθέντων ἠνέσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸν τὴν ἐπιφάνειαν. ἔτι δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ἔτι καὶν τοῖς ἐρειπίοις ἐκ ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ ῥωμαῖοι· τὰ πλεῖστα δ' ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης πολυτίμου κατασκευῆς· ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας, καὶ γῆς ἀποκρύψαντες ἔκειντο. τίτος δὲ τὸν προκειμένην αὐτῷ πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὸν ἐρημον τῆ πόλει Ἀλεξανδρείας· ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· καὶ πλοῖν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ πραγμάτων συμπολουθηκότων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφίκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὸν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τὸν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὸν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῇ θριάμβῳ προαγαγεῖν.

Κεφ. ις.

Τοῦ πλοῦ δ' αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀνοδέντος, ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη πρὸς τὸν ὑποδοχὴν εἶχε. καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ἐπὶ πατρὸς λαμπρότατον δ' ἐπὶ τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἁπάντων καὶ δεχόμενος. τῶν δὲ πολιτῶν δυσμενῆ τινα τὸν χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταὐτῷ γενομένους. οὐ πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὴν ἔχωσιν τὴν ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις παῤῥησίαν θέαμεθον, καὶ πρὸ παντὸς τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προαγορευθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἐμέλλεν ἡ παρελθὼν γνήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκοι κατελέλειπτο, τῆς ἀμίτρου πληθὺς ἐν τῇ πόλ. πάντες δ' ἔτι καὶ σῆναι μόνον δοκοῦντες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον ἐκ παρόδου ἀναγκαίαν καταλιπόντες. ἐπὶ δὲ στρατιωτικοῦ πάντες ἐπενύκτωρ καὶ λόχους ἐκ τάξεως κατὰ τοὺς ἡγεμόσι προσεξευκότος, καὶ περὶ ὕρας ὄντος, ἐπὶ τὰ ἀνω βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πολισίαν ἐπ' ἴσιδος ἱερὰ. ἐκεῖ γὰρ ἀναπαύονται ἐπὶ νυκτὸς ἑκάστης οἱ αὐτοκράτορες. περὶ δὲ αὐτὰ ἀφικομένων ἤδη τὲ ἔω πρόσω προπεμπόντων ἐκ τίτος, δάφνη μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ πρόσω ἐκ τῆς ἐκπομπῆς πρόσπιπτον.

& crebro postulantibus expelli civitate Judæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens quo expellendi fuerant interisse, nullumque jam esse locum, qui eos reciperet. Unde ad aliam petitionem sese convertunt Antiochenses, quod priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent privilegia Judæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verum in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Judæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam venisset, tristemque solitudinem quam videbat, antiquæ civitatis claritudini compararet, disjectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium civitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem ac tantam funditus excidisset, verum multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coëgere: ita certus erat, quod nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate claresci. Ex magnis enim divitiis, non minima pars in ruinis adhuc inveniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura vero captivis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliaque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, pervenit Alexandriam: decretoque ad Italiam navigare, cum se duæ legiones comitarentur, utramque unde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam vero decimam in Pannoniam. Captivorum autem duces Simonem & Joannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quam pulchritudine præstantes, illico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta vero navigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem vero Tito pater attulit, qui venit obviam, eumque suscepit. Multitudini autem civium divinam quandam lætitiam suggerebat, quod videbat in unum tres convenisse. Non multis autem diebus post, unum communem triumphum obres gestas agere statuêre, quam vis utrique senatus proprium decrevisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo extam infinita civitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi tantum stare possent occupaverant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta vero turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatii superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima jam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti vero patria veste purpurea: & ad Octavianas ambulationes transeunt.

Ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati eqvites, eorum præſtolabantur adventum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæqve eburneæ in eo præparatæ. Qvo cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimqve eos militaris favor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cum dicere adhuc vellent, ſilentii ſignum dedit. Magnaqve omnium qviete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebravit: idemqve Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breviter allocutus, milites qvidem ad prandium, qvod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe vero ad portam recedit, qvæ ab eo qvod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, ut multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus, qvæ qviſqve cogitaverit, vel artium factis, vel divitiarum opibus, vel naturæ novitate. Nam pene qvæcunqve hominibus, qvi uſqvam ſunt fortunatis paulatim qvæſita ſint, aliis alia mirabilia atqve magnifica, hæc univerſa illa die Romani imperii magnitudinem probavere. Etenim argenti auriqve nec non eboris in omni ſpecie operū multitudinem, non ut in pompa ferri cerneres, ſed ut ita dixerim omnia fluere. & alias qvidem veſtes ex ririſſimis generibus purpuræ portari: alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ tā multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt, ut appareret fruſtra nos earum uſqvam rerum eſſe aliqvid ſuſpicari. Ferebantur etiam ſimulacra, qvæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumqve nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diverſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiā qvæ ſingula portaret magna hominū multitudo, purpureis veſtibus atqve inauratis ornata. Ipſi etiam qvi ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captivorum qvidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo qvidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maxime autem ſtupori erat, pegmatū qvæ portabantur, fabricatio, pro cujus magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant multa n. in tertium nidum qvartumq; ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cum aurum præterea factum atqve ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diviſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qvi-

Ἀνεπλήρου δὲ ἡ πᾶσα βουλὴ, καὶ τὰ πλῆθος τῶν ἱππέων, οἵ τε δοκοῦντες τῶν τιμημάτων ἐπὶ τοῖς τῶν ἀφίξεων αὐτῶν ἀκούειν. πεποίητο δὲ βῆμα μέσης τῶν στοῶν αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτοῦ κειμένων ἐφ' οἷς καθεζόμενοι ἐθεάσαντο, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθὺς ἐπιφανὲς, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες. οἱ δὲ καινοῖς χωρὶς ἐσθῆσιν ἐσθημένοι, στεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτὰ τὸν ἔπαινον Οὐεσπασιανὸς, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τῆς σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀναστὰς, καὶ τὸ περιβόλαιον τὸ τὴν κεφαλὴν μέρος ἀποκαλυψάμενος εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας, ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐστιασιν ἐκάλεσε. διαλεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὰ νενομισμένα ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων ἑστιᾶσθαι. πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν διὰ τοῦ πάντα δι' αὐτὸς ἀεὶ τοὺς θριάμβους, ἀπ' ἐπωνυμίας εἰσὶ αὐτῶν τετυχήκασι. ἐπαύλια προῆλθε τὰ ἐκ παλαιοῦ, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιεσάμενος, πρός τε παραδρομένους τῇ πύλῃ θυσιῶν ἐπὶ τοῦ θριάμβου διὰ τῶν θεάτρων ἐπορεύετο, ἔπειτα ἐν τοῖς καλλίστοις τῶν θεάτρων.

ΚΕΦ. ιζ.

Μηχανὰς δὲ καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν τῶν θεαμάτων σκευὴν τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐν ἅπασιν, οἷς ἂν τις διανοήσειεν, ἢ τοῖς ἔργοις, ἢ τῷ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀπαραμυθήτου [illegible] τοῖς πώποτε ἀνθρώποις εὐδοκιμήσασιν ἐπιδεῖξαι καὶ μέρος, ἀλλὰ παρ' ἄλλοις θαυμασθὲν ἐκαλύτευε, πάντ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς βασιλείας ἡμῖν ἐδείξε τὸ μέγεθος. ἐξηύρουτο γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίοις ἰδίοις καταπεπλασμάτων ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα τοῦλαιόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ τῶν φύσεως ὑφάσματα τῆς παναπωλίτης φερόμενα, πολὺ ἐκ ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῦ ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ καὶ ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρῆσαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων ἀπαιωρούμενον ἐφέρετο. ἐφέρετο δὲ καὶ τῶν ἀγαλμάτων τῶν πρὸ αὐτοῖς, μεγέθει θαυμαστὰ, καὶ τῇ τέχνῃ ἐκπρεπῶς πεποιημένα. ἐκ τούτων ἦδεν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τὸ πλουτηλοῦς. ζώων τε πολλὰ φύσις παρῆγε, κατὰ μορφὴν οἰκείων ἁπάντων τεθειμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κάμνον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλλεργὰς αὐτοῖς καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. εἴτ' ἐς αὐτὸ πομπεύειν, διαφερόντως, ἐξαίρετον ἔχον τὸ καταπλήσσειν αὐτοὺς ἐς κόσμου τῶν πλουτηλείων. ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν αὐχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον οὐκ ὀλίγον· ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν ἢ τὸ δοκοῦν ἐπὶ παντὸς τῶν σωμάτων ἀειδίαν, ἐκλεπτε τῆς ὄψεως. θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν. ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. ἐν γὰρ μέγεθος ἦν δοῦναι τὸ βεβαίως φορᾶς ἅπασαν ἀπισώσασθαι. πεντόροφα γὰρ αὐτῶν ἢ τετρόροφα πολλὰ πεποίητο· ἢ τῇ πλουτηλοίᾳ τῇ περὶ καταστολὴν ἦν ἡδὺ ναὶ μετ' ἐκπλήξεως· ἦν γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διαχρύσοις κεκεντημένα χρυσοῦ ἐλέφας δὲ ἐπῆν πᾶσι πεποικιλμένος. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ἐπόλεμος ἄλλος εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐπαγγελτὴν ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χαλκοῦ μὲν

ἔδαφ-

δαίμονα θηριώδη, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινο-
μένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δὲ εἰς
αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα
μεγέθει, μηχαναῖς ἁρπαζόμενα, καὶ φρουρίων ἀλί-
σκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων πρε-
σβύλους κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ φρατριῶν ἔνδον τει-
χῶν εἱλουμένων, καὶ πάντα φόνου πλήθοντα τόπον,
καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταρῶν ἱκεσίας. πῦρ τε
ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ καπασκαφὰς οἴκων ὅτε τοῖς
δεσπόταις, καὶ μὴ πολλὴν ἐρημίαν καταφῆ, ποτα-
μοὺς ῥέοντας οὐχ ὅπι γλυκὺ χωρηγοῦντας, οὐδὲ πᾶσιν
ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ πανταχρό-
νου φλεγομένης. ταῦτα γὰρ ἰουδαῖοι πεισομένους αὐτοὺς
τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευ-
ασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γενό-
μενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παροῦσι. τέτακτο δὲ ἐφ' ἑκάστῳ
τῶν πεπραγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός,
ὃν τρόπον ἑλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες ἕποντο. λάφυρα δὲ
τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπεπτο δὲ πάντων, τὰ
ἐγκατελήφθεντα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱεροῦ· χρυσῆ τε
τράπεζα τῷ ὅλῳ πολυτελὴς, καὶ λυχνία χρυσοῦ
μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ
τὴν ἡμετέραν χρῆσιν σωτηρίας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῷ κίων,
ἐκ τῆς βάσεως πεπηγὼς, λεπτοὶ δὲ ἀπ' αὐτοῦ μεμηκυν-
το καυλίσκοι, τριαίνης σχήματι φῶς ἀπολήψεσθαι τῷ θέ-
σιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλ-
κωμένον. ἑπτὰ δὲ ἦσαν ἅπαντες, τῆς παρὰ τοῖς ἰουδαίοις
ἑβδομάδος τῷ τιμῷ ἐμφαίνοντες ὅτι νόμος ὁ τῶν
ἰουδαίων σέβειν τὴν ἑβδόμην ἐφέρετο τῶν λαφύρων πλεῖστος.
ὅπι τε τοῖς παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζον-
τες· ἐξ ἐλέφαντος δὲ καὶ πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατα-
σκευή. μεθ' ἃ Οὐεσπασιανὸς ἦλαυνε πρῶτος καὶ πα-
τὴρ ἕπετο. δομετιανὸς ἦν θαυμασίως ἐκπεπλεγμένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων ἰδέας ἄξιον.

ΚΕΦ. ιη.

ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅπι τὸν νεὼν τοῦ καπε-
τωλίου διὸς, ἐφ' οὗ ἐλθόντες ἔστησαν. ἐν γὰρ τοῖς πα-
λαιοῖς πάτριον θεσμὸν ἦν, μέχρις ἂν τῶν στρατη-
γῶν τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων
δὲ τοῦ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμα-
λώτοις. βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς, εἰς τὸν ὅπι τῆς ἀγορᾶς
ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων.
νόμος δὲ ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅπι κακουρ-
γίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δὲ ἀπηγγέλθη τέ-
λος ἔχων, καὶ πάντες ἀφῆκαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν,
ὡς ἐπὶ ταῖς νομιζομένοις καλλιερήσεσθαι ἐλπίσι, ἀ-
πήεσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοὶ πρὸς ἑω-
χαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασιν, ὑπεσπεῖτο
τὸ οἰκεῖον αὖ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. τοῦτο
γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑορτάζει, ὅπινίκιον
μὲν, τῆς τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν
ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονί-
ας ἐλπίδων.

ΚΕΦ. ιθ.

ΜΕτὰ δὲ τοὺς θεάμβους, ὁ τῷ βεβαιοτάτῳ τῆς
ῥωμαίων ἡγεμονίας κατέστασιν, οὐεσπασιανὸς
ἔγνω τέμενος εἰρήνης καθασκευάσαι. τυχὸν δὴ
μᾶλλα, ὁ πάσης ἀνθρωπίνης ἐρᾶσθαι ὅπινοίας ἐπιπλέω-
σε. τῇ γὰρ ὅτε δὲ πλείστα χορηγία δαιμονίῳ χρησάμενος,

A qvidem fortunatissimam terram, totas vero interfici acies hostiũ: & alios fugere, alios captivos duci: murosqve excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum civitatum mœnia disturbari, exercitumqve intra muros infundi: cædisqve omnia loca plena, & eorum qvi manu resistere non poterant preces: ignemqve templis immissum, ædiumqve super dominos post multam vastationem eversiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arva culta, neqve ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Judæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanqvam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ civitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naves seqvebantur. Spolia vero alia qvidem passim ferebantur. eminebant autem ea qvæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter qvidem auro factum, sed opere comũtato ab usus nostri consuetudine. nam media qvidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum qvæq; in lychni speciem fabricatæ. erant autẽ numero septem, septimi diei, qvi apud Judæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Judæorum, novissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde seqvebatur. Domitianus autem adeqvitabat, ipse qvoqve ornatus pulchritudine, dignumqve spectari exhibens eqvum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Jovis templum, qvo postqvam ventum est, constitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem qvispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captivos in pompa traductus: laqveo vero circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cæderent qvi ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postqvam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniumqve favor secutus est, tunc hostias inchoavere. hisque secundo per vota solemnia omine peractis, in palatium recessere. Et alios qvidem epulis ipsi excepere, aliis autem omnibus domi conviviorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, victoriæ qvidem in hostes gratulatorium, finem vero malorum civilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos vero, & Romani imperii firmissimum statum, Vespasianus Pacis templum ædificari decrevit. Itaqve mira celeritate, & qvæ hominum cogitationem superaret, effectũ est. Magna enim divitiarũ largitate usus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornavit. Omnia namqve in illud fanum collecta ac depositа sunt, qvorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Judæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem vero eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita servari præcepit.

CAP. XXV.

Herodion & Macherus a Basso capta.

IN Judæam vero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto a Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes divisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionē invitaret. Nam & salutis spem habitatorib. certam, & aggredientibus hæsitationem atq; formidinē natura loci præstare maxime poterat. Nā ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eo natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallaverat, qvarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter vero sunt inextricabiles ad oppugnationem. ejus vero vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis invenitur: monte vero ex adverso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communivit, qvod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, civitatem illic fecit incolis, unde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificaverat, turresque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas vero cisternas recipiendis aqvis abundeq; suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, ut qvod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarū multitudinem machinarum reposuit: & omnē apparatū excogitavit, qui habitatorib. posset magnæ

ἐπὶ τῆς ἄκρας κατεσκεύασε, χλιδῆς τε βασιλικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ὄνησιν τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τοῦ θεοῦ μᾶλλον ἀνθρώπου τὸ κράτος. ὡς δὲ πᾶσιν ἐπαλανῶντο τοῦ ἐκκομισθέντος, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἐν κείμενον, ἰδεῖν παρῆσχε. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἱερᾶς τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, στεμνύμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ & σηκοῦ καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τῇ βασιλέως ἐκέλευσε φυλακῇ.

Κεφ. κ.

ΕΙς δὲ τοῦ Ἰουδαίων, πεσόντος Λευκίλλου Βάσσου ἐπεμφθεὶς, καὶ τοῦ στρατιὰν ἄγοντος κεραλίου Οὐετιλιανοῦ ἀναλαβών, τὸ μὲν ἐν τῷ ἡρωδείῳ φρούριον πολιορκίᾳ μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ πάσης δὲ τῆς στρατιωτικῆς συναγωγῆς, πολὺ δὲ τοῦ μέρη διηρημένου, καὶ τῶν στρατευμάτων τὸ δέκατον, ἔμελλε στρατεύειν ἐπὶ μαχαιρουντα. πάνυ γὰρ τοῦ ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ διὰ τοῦ ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀποστασιν ἐπαίρηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς [illegible] ἔνον καὶ δέον, ἥ τε χωρίου φύσις [illegible] κατασκευή.

Κεφ. κα.

ΑΥ τὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιφερής ἐστιν, εἰς μήκιστον ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς καὶ διὰ τοῦτο δυχείρωτος. μεμηχάνηται δ' ἐκ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσφαλῶς ἔχουσαι τὸ βάθος ἀπέκλεισαν φόδον, μήτε περιβαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, [illegible] παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κειμένους, ὀγδοήκοντα σταδίους ἐκτείνεται, πρὸς αὐτῇ τῇ ἀσφαλτίτιν κειμένῃ λίμνῃ. καὶ τοῦτο μέν, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τῷ ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερανίσχουσαν. αἱ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσι τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν ἐρίσκεται πηχέων· πέρμα δ' ἔνεστι πρὸς ὄρας ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιρουντος. ταύτην δὲ τόπου κατιδὼν τοῦ Φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐν αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὲν ταῦτα Γαβίνιος ἀνῃρεῖτο βουλὰ πολεμῶν καθῆλε. ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, πάντος ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ἐχυροτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τῶν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐπιτηδείως πρὸς τοῦ σκείνων γῆν ἀποβλέπον. μέγα μὲν οὖν τοῦτο τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλών, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτοῦ ἔφερε τοῦ ἀκροώρειαν οὐ μικρὰν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τοῦ κορυφοῦ τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πηχέων ἀνέστησε, μέσον δ' ἐν περιβόλῳ, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν ταῖς ἐπιτηδειοτάταις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥστερ πρὸς τοῦ φύσιν ἀμιλληθεὶς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνον ἐν τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται τῇ χειροποιήτῳ ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ὑπάρχειν, καὶ πᾶν ἐπινοῆσαι εἰσμάσασθαι τὸ φυλάττειν δυναμένον τῆς ἐνοικούσι μηχά-

μηνίσης πολιορκίας καὶ παραφρόνησιν.

Κεφ. κϛ.

Ἐπεφύκει δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον δὲ μεγέθους θαυμάσαι. συνῆν γὰρ ἐξαιρέτως ὕψους καὶ πάχους ἀπολείπεται. λόγος δὲ ὡς ὑπὸ τῶν ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, καὶ ὑπολειφθὲν ἴσως ἕμεινεν ἔρημον δὲ ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων τῶν τότε Ἰουδαίων.

Κεφ. κγ.

Τῆς Φάρσαγλος ἡ τὸ κῆπον ἀπέχουσης τοῦ πόλιν, Βααρὰς ὀνομάζεται τὸ τόπος, φύει τὴν ῥίζαν ἐμφανόμενος λεγομένην αὐτῷ αὐτὴ φλογὶ μὲν τὸ χρόαν ἔοικε· πρὸς δὲ τὰς ἑαυτῆς ἕλας ἀπασπάσαι σπουδῆς δὲ πολλοῦ καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, ἀχώρητον ἐξ χειρώτος. ἀλλ' ὑπὸ φόβου, καὶ οὐ πρότερον ἵησι πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ καὶ αὐτὸ. εἰ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις προθήλος ἐστὶ θανάτου, εἰ μὴ τύχοι τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τοῦ ῥίζαν ὑπὸ χειρὸς ἀπερυσάμενον. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἔστι τοιόσδε. κύκλῳ πάσαν αὐτὴν διορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, καὶ κείνου τοῦ δήσαντι συνακολουθῶν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀναστᾶσα ῥᾳδίως. θνήσκει δὲ ὁ λοιπὸς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντι τοῦ βοτάνου ἀναιρήσεσθαι. φόβος δὲ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ἀλλὰ μίαν ἰσχὺν ὑπερτείνοντος τὸ δὲ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτῆ ταχέως ἐξελαύνει, καὶ μᾶλλον ἐπισχεθῆ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ. κδ.

Ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, πολὺ τὸ γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὑδὲν ὑπολείπουσι· πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ὑ μέντοι ἐν τοῖ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς ὑπὸ ἀλλήλους ἔχουσιν. ἀλλ' ὡς ἂν καὶ μᾶλλον τὶς θαυμάσειε· κατήλαιον γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾷ κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ περυχούσῃ κατεπίμπρον. ταύτης ἄνωθεν ὠσανεὶ μασοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες· καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτρεπτον πηγὴν, ἄτρεπτον δὲ θερμοτάτην σκεδάννυσιν. οὐ μεστὰ μέντοι λουτρὸν ἥδιον, πολυώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν μᾶλιστα ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θεάν, καὶ συμπληρίας μετάλλων.

Κεφ. κε.

Βάσσος δὲ πάντη περιεσκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω πειρᾶσθαι τοῦ περιοδου, χώνυς τοῦ Φαρσάγλα τοῦ πρὸς τὴν ἀναπλασιν, καὶ τὸ ἔργων ἔσχατο, σπουδὴν πολλὴν ἐπιτιθέμενος· ἡ ταχὺ ἐξάραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δὲ ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες τῶν ξένων διαμεληθέντες, ἐκείνους μὲν ἐπαίρεσθαι ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει περιμένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προσεκδέχεσθαι. τὸ δὲ ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ πρόνοιαν τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τυγχάνει δὲ ἀφέσεως ἐπιτελλόμενον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις, ἐγχειρήσειαν. πάρεργα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τοῖς ἔνδον διαφεύγειν τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγχαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐπεισῶν τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀνῄρουν.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseveràsse: mansissetqve ulterius profecto, sed ab Judæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qva civitas a parte Septentrionali cingitur, qvidē locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: qvæ flammæ qvidē assimilis est colore, circa vesperam vero veluti jubare fulgurans, accedentibus eamqve evellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, qvam si qvis urinam mulierem vel menstruũ sanguinem super eam fuderit. qvinetiam tunc si qvis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio qvoqve modo sine periculo, qvi talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoqvè seqvi eũ a qvo relegatus est cupiente, radix qvidem facile evellitur: canis vero continuo moritur, tanqvam ejus vice a qvo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam vim capi eam operæ precium est. Nam qvæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, vivis immersa, eosqve necantia qvibus subventũ non fuerit: hæc cito, etiam si tantummodo admoveatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aqvarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diversi. Alii namqve amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ, qvæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed qvod amplius qvis miretur, in proximo qvædam spelunca cernitur, non qvidem alte cava, saxo autē imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera qvidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qvi mixti lavacrum suavissimum præbent, multisqve morbis ac vitiis salutare: maxime vero nervorum curationi conveniens: habetqve idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiqve regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opusqve inchoavit, properans aggerem quam plurimum extollere, facilemqve per eum oppugnationem facere. Qvi vero intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Judæi, illos qvidem coegêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem observare civitatem, ac pericula priores excipere: superius vero castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo convincere: ideoqve alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his qvos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosqve Romanos interficiebant.

semper autem utrisqve ex tempore plus victoriæ captabatur: Judæis qvidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improvisum excursum eorum pene septi armis excuperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Judæis imposuit. Erat inter obsessos juvenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumqve prohibere cogitans, & in præliis semper graviter Romanos afficiens: audaciaqve sua socios prosequens, impetum qvidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat novissimus recedendo. Itaqve discreta qvodam die pugna, & utraqve parte digressa, ipse tanqvam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloqvebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit qvidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & qvod nemo speraisset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postqvam vero dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, ut ex civitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Judæos confudit casus juvenis, universaque civitas in fletu erat & qvestibus, unius viri clade percussa. Id ubi Bassus animadvertit, consiliorum adversus hostes hoc principium sumpsit: eorumqve miserationem augere cupiens, qvatenus coacti pro ejus salute castelli traditionem faxerent, qvod sperabat adeptus est. Nam ipse qvidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi jussit. ea vero conspecta, major castellanos dolor invasit, & ululando qverebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibiqve ipsis salutem præberent, postqvam jam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & ejus sermone fracti, & qvod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & qvibusdam celeriter missis colloqvebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo civitatis inferioris, inita separatim cum Judæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cum vero portas aperuissent, ab his qvi deditionem promiserant, ad Bassum nuncius venit, sive invidia salutis eorum sive formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi qvidem fugientium, qvi præcesserant, evasere. reliqvorum autem viri qvidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ vero & pueri

A ἀεὶ δ' ἐκ τοῦ παρόντος ὁ καιρὸς ἐκάστοις ἐπιτήδειον ἐπαίρειν τὸ πλέον. τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ τοὺς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς δ' ἐκ τῶν χωμάτων ἐκδρομὴν αὐτῶν δεχομένοις, εἰ τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο περιγιγνόμενοι. ἀλλ' οὐκ ἦν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ πέρας τοῦ πολιορκίας, ἔργον δέ τι πραχθὲν οὐκ εὐτυχίας ἔδοξεν, ἀλλὰ παραδόσεως ἐκ φρουρίας τῷ ἀναγκαίου ἐπίσης τοῖς ἐκβαίνουσι. λῃστὴς γὰρ τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμητής τις ἐφέστηκε, καὶ τῇ χειρὶ δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γένος δ' ἦν αὐτῷ ἐν τοῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τῶν χώσιν ἐμποδὼν, καὶ τῇ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἀπεργάζεσθαι. τοῖς δ' οὖν αὖ πάλιν ἐπικτήτοις ῥᾴδιον μὲν τῷ προσβολῇ τὴν ἐρημίαν, ἀκίνδυνον δὲ παρέχειν τὴν ἀναχώρησιν, τῷ πάλιν εἰσεῖναι. καὶ ὅπου τῆς μάχης ἀρξαμένης, καὶ γενομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἀπὸ δὴ πρόφρονῶν, καὶ νομίζων οὐκ ἐν ἐπὶ τῶν πολεμίων οὐδένα τόπον μάχης ἄρξειν, μόνας τῶν πυλῶν ἔξω, τοῖς ὄπισθε τείχους διαλάλει, μὴ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν ἀφίνειαν ἴοι. ἰδὼν δ' αὐτὸν ῥωμαϊκοῦ τις φαντάσιον ῥοῦφος ὄνομα, καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ὁπλισάμενον, σὺν αὐτοῖς ἁρπάσας αὐτὸν τῆς χλαμύδος, εἷς κατέσχε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φέρων τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων φρόνημα. ὁ δὲ στρατηγὸς κελεύσαντος γυμνὸν ἀφιλάβειν αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὸ τοῦ νεανίου πάθος συνέχει. ἀθρόα δὲ ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶς. τέως συνιδὼν ὁ βάσσος τῶν πολεμίων δέχεσθαι ἐπήσκητο τὸ στρατήγημα, καὶ βουλόμενος αὐτῶν ὑπὸ τὴν αἰτίαν τὸ πρὸ ἁλῆναι, ἵνα βιασθῶσιν αἰτῆσαι τῆς σωτηρίας τὰνδρὸς παῦσαι δ' ἐφρουρίου σφόδρα, ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸς ἔπεμψε κατηγυναῖκα σταυρὸν, ὃς αὐτίκα χρεμῶν τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ φρουρίου τὸ πᾶν ἀσπασμὸς, οὐδὲν τὸ πλέον προσέπεσε, δ' ἀνωλύγιστον ἀνώμωζον, οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ πάππος ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν περιίδειν ἀνόμοιόν τε θανάτου τὴν αἰκίαν, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν προσχεῖν τῇ ῥωμαίων ἐξαίρετος ἰσχύϊ δ' τύχῃ, μὴ παύλας τὴν ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ἐκάτερα αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, προῆλθε τὴν αὐτὴν φύσιν εἰς οἶκτον ἐκδώκαν καὶ τοὺς ἐξαποστείλαντας πρὸς τοῖχος, διελέγοντο πεῖσαι τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τὸν ἐλεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν ῥωμαίων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ τούτου, τὸ πλῆθος τῆς ἐκ τῆς πόλεως, τὰ χωρισθέντα ἰδίᾳ τοῖς ἰουδαίοις πᾶσιν ὁμοῦ συμβᾶσιν, αὐτοὶ δὲ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, ὡς ἦκε τὴν τοῦ ὁμολογίαν πεπεισμένων πρὸς τὸν βάσσον ἢ μὴ μείωσις, ἐκ' οὖν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονήσαντες. εἴτε καὶ μὴ δέος μὴ τοῦ αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῶν ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων, ἐφθάνουν διεκπεπαυμένοι καὶ διέφυγον. τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀπέθανον, πρὸ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γύναια δὲ καὶ παῖδες ἡθροίσθη.

ἠνδραποδίσθησαν. τοὺς δ' ἄρχοντας τοὺς φρουρήσαντας τὸ φρέαρ ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάττειν, αὐτούς τ' ἀφῆκε, καὶ τὸ ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

Τούτοις δὲ διοικηθεῖσιν ἠπείγετο τὴν τραπεζῖτιν ἄγειν λεγομένην δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγελίθησαν ἠθροισμένοι, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς πολιορκίας φεύγοντες, ἐκ τῶν ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρηφορηθέντων ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ἅμα τῷ τόπῳ, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίειν μελλήσωσι τῶν ἰουδαίων, ἄπορον ἡ φυγὴ γένηται. ἔπειτα τοὺς πεζοὺς σκέλεσι δενδροτομῶν τὴν ὕλην, εἰς ἣν κατεπεφεύγεισαν. καθίστατο δὲ διὰ τάχους πρὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, ἃ φρᾶσαι τὴν ἡμετέραν, εἰς ἐπιθυμίαν ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς αἴσθησις, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλὴ, τῶν μὲν ἀπονοία, τῶν δὲ φιλονεικία χεωμένων, χρόνος μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τὴν μάχην ἐτρίβη, τέλος δὲ αὐτῆς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συμβῆναι πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι. τῶν ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὅπερ οὐκ ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ σρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ Ἰαΐρου, οὗ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενος τινὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας ἀφανοὺς τῶν ὑπονόμων, ἐλαθεν ἀποδρᾶς.

Κεφ. κζ.

Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, ἔτος δὲ ἦν ὑπάτοις τότε, κελεύων πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι τῶν ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ὑπὸ τῆς σρατιᾶς ἀφεθεῖσιν, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἑκάσῳ κελεύσας κελεύσαι ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπιτώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάσασιν.

Κεφ. κη.

Ἤδη δὲ ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγηνῆς ἀντίοχον, μεγάλαις συμφοραῖς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεσέννιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεσηκὼς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν ἀντίοχον μὴ ἐκ παιδὸς ἀπιφανοῦς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν πρὸκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντας τῶν πραγμάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων δυνάμιν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ ἡμῖν τοιοῦτον μηνύματος αὐτῷ προσταττόντος μὴ ῥᾳθυμεῖν. ἐκ γὰρ ἡγεμονίας τῶν βασιλέων, ἐπίσης τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται δὲ τοῦ εὐφράτου, ὡς ἂν εἴη τοῖς πάρθοις ἔτι τοιοῦτον διενενόητο, φάσιν μὲν τὴν ἀβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ἐποδοχήν. πιστευθεὶς οὖν πέτος,

in servitium ducti. Sponsiones autem cum his qvi castellum dedidere habitas, Bassus conservandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

CAP. XXVI.

De Judæis a Basso interemptis & Judæa divendita.

His autem administratis, in saltum, qvi appellatur Jardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macharunte profugerant. Ergo cum ad locum veniisset, neqve falsum fuisse nuncium comperisset, primo qvidem omnem locum cum eqvitibus cingit: ut si quis Judæorum conatus fuisset evadere, fugiendi per eqvites copiam non haberet. pedites autem sylvam jussit cædere, in qvam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliqvid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaqve simul universi, & cum clamore impetu facto, in eos a qvibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaqve his audacia, illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis evenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum qvidem duodecim tantum contigit occumbere, neqve multos sauciari: Judæorum vero ex illo prælio nullus evasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, postrati sunt omnes: eorumqve dux Judas Jairi filius, de quo supra meminimus, qvi ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, qvibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) ut omnẽ terram vẽderet Judæorum. nec enim civitatem in ea condidit proprium servans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis locum dedit qvem incolerent, qvi vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium vero ubicunqve degerent Judæis indixit: binasqve drachmas singulis annis deferre in Capitolium jussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res qvidem Judæorum illo tempore hunc statum habebant.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Iam vero qvarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa hujusmodi. Cæsennius Petus, qvi tunc Syriam administrabat, sive re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decrevisse, pactis habitis cũ rege Parthorum: propterea qve debere illos ante capere: ne si priores novas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar hujusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, majore negocium providentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima civitas juxta Euphratem sita est, ut esset Parthis (eo namqve id cogitavere) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, ut ageret qvod expedire videretur, negligendum non putavit. Subito tamen, Antiocho ejuſqve ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus qvidem ſextam ducens, & inſuper qvaſdam cohortes alaſque eqvitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſaqve Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, qvod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum qvidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decrevit autem, toto regno in eo qvo erat ſtatu relicto, cum conjuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione qvæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſuſqve de civitate centum triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qvi eam caperent mittit, & per eos civitatem tenebat. ipſe vero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adducto eſt adverſum Romanos aliqvid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam qveſtus, qvidvis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, belliqve peritis, viqve corporis præſtantibus filiis ejus non erat facile in calamitate ſine pugna durare. Itaqve ad virtutem ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna pertotam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nullaqve parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta conjuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atqve hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecere, & ad Romanos ſe tranſtulere, omnium qve erat deſperatio. Ergo priuſqvam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſervare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. fiuntqve omnes eqvites decem, qvi cum his una tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc jam ſine metu profecti, cum ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non qvaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum vero, ubi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, qvam belli occaſione inexorabilem iracundiam ſervare. Itaqve jubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſaqve interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos vero ei pecuniæ reditus præbet, ut non modo copioſe, ſed etiam regie victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi qvoqve ſpem reconciliandi cum Cæſare concepere. Cum autē etiam Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarē (nec enim qvamvis feliciter agerent, extra Romanum vivere patiebantur imperium) & cum Cæſar

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν πρᾶξαι ὃ δοκοῖ συμφέρειν, οὐκ ἠμέλησεν. ἐξαίφνης γὰρ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀδεῶς προσδεχομένων, εἰς τὸν τῶν Κομμαγηνῶν ἐνέβαλε τῶν μὲν πεζῶν τάγματα ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτοις λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δ', καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν Χαλκιδικῆς Ἀριστόβουλος ἡγεμὼν ὢν τῆς ἐμέσης δὲ καὶ Σόαιμος. ἦν δὲ αὐτοῖς τὰ περὶ τὴν εἴσοδον οὐκ ἀνανταγώνιστα· τῶν γὰρ ἐγχωρίων τὸν χῶρον, ἀδὸς ἦν ἄλλα χεῖρας ἀντιφέρειν. ἀντίοχος δὲ ἀγγελίας αἰφνιδίου τυχὼν, παντάπασιν ἐξεπλάγη τὴν διάνοιαν πρὸς φωμαίους ἔτι σῶσαι. ἔγνω δὲ πᾶσιν τὸν βασιλεῖ ὡς ἔσχεν ἀπὶ σχήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, καὶ τέκνων ἐκτὸς ἐλθών, ἵνα εἰ μὴ καθαρὸν φωμαίοις ἑαυτὸν δοκοῖεν παρασκευάσαι τῆς ἐπιβουλῆς αἰτίας. καὶ προελθὼν δὲ τῆς πόλεως ἐκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς ἑκατὸν τριάκοντα εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ κατεσκήνωσεν. πέτος δ' ἀπὸ μὲν τῆς συμβούσης τοῖς κατὰ Σαμόσατα φρουρίοις ἀσφαλείας, καὶ δι' ἑτέρων ἔχει τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' ἀντίοχον ἐπείγετο τὸν ὁρμόν. ἐπεὶ μέν γε ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὅλως τῆς ἀναγκαίας προσῆκτο πρόφασίν τι πρὸς φωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὸν αὐτοῦ τύχαις ἐπιῤῥώμενον, ὅτου δεῖ παθεῖν ἑτοίμως εἶχεν. νέοις δὲ καὶ πολέμου ἔμπειροις, καὶ ῥώμῃ σωμάτων ἀκμάζουσιν, ἐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς αὐτοῖς τὸν συμφορᾶν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. ἀνέχεσθαι δὲ τὸν ἑλκῶν Ἐπιφανῆ τε καὶ Καλλίνικον. σφοδρᾶς δὲ τῆς μάχης καὶ πυρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αἵματι τὸν ἀνδρείαν ἀμφοτέροις παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθέντες τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑκατέρους διαλύθησαν. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῆς μάχης τοῦτον κεχωρηκότες τὸν τρόπον, μὴ εἰς τὸν ἔσπερον ἐδόκουν λαβὼν δὲ τὰ γυναῖκας, καὶ τοὺς παῖδας, μετ' ἐκείνων ἐπείγετο φυγεῖν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο πρᾶξις τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων ἅπαντα κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπηγγελμένης ἤδη αὐτοῖς ἡ βασιλέως ἀπιστίας, καὶ πρὸς τοὺς φωμαίους μεταλλοτριωθέντος, καὶ πάντων τοῦ δηλωθέντος ἕνεκα δεδιότων. πρὶν τὰ πολέως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοὺς περὶ τὸν Ἐπιφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμίων ἐνῆν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἳ μετ' αὐτοῦ τὸν Εὐφράτην διαβάντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν πάρθων βολογαίσην κομισθέντες. οὐχ ὡς φυγάδες ἐτερωφθαλμήθησαν, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ πολεμεῖν ἔχοντας δόξαν μεγάλην, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. ἀντίοχος δὲ εἰς ταρσὸν ἀφικόμενος ἐκ κιλικίας, ἑκατοντάρχην πέτον ἀπέπεμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. οὐκ ἀπεσπάνιζε δ' αὐτῷ ἐπέμενεν οὔτω πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τὸν παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδοῦ λαβεῖν ἢ ἀρχὴν τὸν πολέμου πρόφασιν ἐκδέχεσθαι ὀργὴν ἀφ' ὑπερφυοῦς καλῶς δὴ καὶ ὧδε εἶπε ὅτι αὐτὸν τὸν δεσμῶν ἀφεῖναι, καὶ παρέντα τὸν τῶν μεγάλας αὐτῷ πρὸ τούτου χρημάτων, ὅτου μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχει τὴν δίαιταν. πρὸς τοῖς τὸν ἐπιφανῆ πυθόμενος πρέσβεις πέμψαι τὸν φράτην δεδιότα, ἀνέθηκεν αἰχμὴν μεγάλην καὶ θυλακίδιον φορητόν. ἦλπιζε δὲ καὶ αὐτὸς τὸν τῶν ἡγήσεσθαι βολογαίσου πρὸς αὐτὸν ἐπιστέλλοντος, οὐδὲ γὰρ δέδιεν ἐπέμενε ἐξω τῆς φωμαίων ζωῆς ἡγεμονίας. ἦν δὲ ἡγήσασθαι

ἡμέρας

ἡμέρας αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς Ῥώμην παρεγένοντο, ἔτι πατρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀφιγμένου· ἐφ' οἷς ἐλθοῦσι, πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατεμένουσι ἐνταῦθα.

his manſuete facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim advecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi manſere. Alanorum autem natio, qvod qvidem Scythæ ſint, juxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, jam qvodam loco memoravimus. His vero temporibus inito conſilio, ut terrā Mediam, & ulterius prædandi cauſa pervaderent, cum rege Hyrcanorum colloqvuntur. namqve is eſt illius tranſitus dominus: qvem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, univerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorumqve fines populoſos, omnigenumqve pecorum plenos diripiebant, cum reſiſtere nullus auderet. Nam qvi regnum ejus terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris qvidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis conjugem ac concubinas ſuas captas, datis centū talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & uſqve ad Armeniam vaſtantes omnia proceſſere. Ejus autem Tyridates rex erat. Qvi cum his obvius bello conflixiſſet, non multum abfuit qvin vivus in illa acie caperetur. Procul enim qvidam miſſo in eum laqveo circundatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqveum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram qvidem depopulati ſunt: magnam vero hominum multitudinem aliamqve ducentes prædam ex utroqve regno, ad ſua domicilia rediere.

Τὸ δὴ τῶν ἀλανῶν ἔθνος, ὅπερ μέν ἐστι σκύθαι τοῖς τὴν Τανάϊν καὶ τὰς Μαιώτιν λίμνας κατοικοῦσιν, ὅτῳ τρόπῳ ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν ὑρκανῶν ξυνελέγοντο. τῆς παρόδου γὰρ ἔστι δεσπότης ἐκεῖνος· ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλας σιδηρᾶς κλεῖσαν ἐπέθηκε. καὶ κείνου τοῖς ἐσόδον αὐτοῖς ὠϕελήσαντος, ἄφοβοι καὶ μηδὲν ὑποπτεύσασι τοῖς μηδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεστον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολεμοῦντος ἀντιστῆναι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας πάνορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρίας ἀναφυγὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ὠϕελεχωρήκει· μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τοῖς γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν θοῦς τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν ῥᾳστώνης ἁμαχεὶ πεπυσμένοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς ἐρημίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηλίκατης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ πεισθεὶς μὲν μάχῃ, ὠϕελημικρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τὸ ὠϕελεῖσθαι. βρόχον γὰρ αὐτῷ τις περιῤῥῶγα περιβαλὼν ἔμελλεν διαπερᾶσαι, εἰ μὴ τῷ ξίϕει ῥᾷον ἔσχεν τὸν τόνον κόψας, ἔϕυγεν. οἱ δὲ καὶ μᾶλλον ἀγριωθέντες, τοῖς μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμϕοῖν τῶν βασιλείων πάλιν εἰς τοὺς οἰκείους ἐκομίσθησαν.

Apud Judæam vero mortuo Baſſo, Flavius Silva in adminiſtratione ſuccedit, & aliam qvidem terram bello ſubactam videns, unum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, adverſus id militem movit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps vero ſicariorum, a qvibus fuerat occupatū, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Judæ, qvi non paucis Judæis perſvaſerat, ut ante diximus, ne profeſſionem facerent, qvando cenſor Cyrenius in Judæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarii conſpiraverunt in eos, qvi Romanis dicto audientes eſſe vellent: omniqve modo his quaſi hoſtibus utebantur, diripiendo qvidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qvi pugna etiam petendam Judæorum libertatem tanta ignavia prodidiſſent: magisqve ſe optare ſub Romanis ſervitium profeſſi eſſent. Erat autem id plane cauſatio, & crudelitatis atq; avaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocii fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepere. Cauſa vero pejor illorum in eos facta eſt: & cum mentita prior eorum refelleretur occaſio, pejus tractabant eos, qvi nequitiæ ſuæ juſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim qvodammodo illud tempus apud Judæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi qvis excogitando fingere voluiſſet

CAP. XXVIII.

Excidium Maſſadæ caſtelli antiſſimi.

Ἐπὶ δὴ τῆς ἰουδαίας θάνατος πλάτιστος, φλάβιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὴ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασάδα, προϊστήκει δὲ τῶν κατειλημμένων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων οὐκ ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ πείθεσθαι τῇ ἀπογραφῇ, ὅτε κυρίλιος τιμητὴς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι σωϕρονεῖν ἔδοξαν ἐπὶ τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλουσι, καὶ πάντα πρὸς αὐτῶν ὡς πολεμίοις προσεφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ εἰσελαύνοντες, τὰς δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἤδεσαν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἐφιεμένους ἀφέξειν, εἴτως ἀλγεινῶς τὴν προειμάχητον ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας. ἦν δ' ἄρα τὸ πρόϕασις εἰς ὠϕελκάλυμμα τῆς ὠμότητος, καὶ πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαϕὲς δὲ ἀπὸ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως συνῳμώμοσαν, καὶ δὴ πρὸς ῥωμαίους συνήραντο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον πολλήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐνίκα. καὶπὶ τῷ ψεύδεσθαι πάλιν τὴν πρόϕασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὁμολογίας ὀνειδίζοντας. ἐνίοτε γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύϕορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἀπέκαμεν καταλιπών· μηδ' εἴ τις διάνοια ἀφανλάτιον ἐξεύροι

A

B

C

D

E

F

G

haberet qvo magis novum aliqvid inveniret. Ita & privatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate qvam iniqvitate in proximos certabant: potentes qvidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonaqve locupletum diripiendi. Primi qvidem sicarii fuere iniqvitatis in propinqvos & crudelitatis autores, nullo neqve verbo indicto ad injuriam, neqve facto intentato ad exitium eorum qvibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Joannes moderatiores esse demonstravit. Non solum enim omnes interficiebat qvi necessaria & profutura suaderent, tanqvam inimicissimos maxime cives ejusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulavit: qvalia facturus fuerat qvi Deum qvoque jam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamqve exterminaverat castimoniam: ut jam sit minime mirum, si mansuetudinis communionem minime servabat hominibus, qvi Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ qvid mali non commisit, qvave liberorum corporum injuria temperavit, qvi eum creavere tyrannum? Qvæ vero eos amicitia, qvæve cognatio ad qvotidianas cædes non ferociores effecit? namqve alienos qvidem male tractare, inertis neqvitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, neqva pars conservaretur pietatis in Deum, totum qvod ex civitatis facie supererat, abscidere, summamqve per omnia injustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qvi Zelotæ appellati sunt, viguit qui nomen factis verum probaverunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, qvod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: qvamvis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qvi eos qvos læderent, propter efferam sui naturam cavillando fallebant, qvi malorum qvæ maxima essent, bona ducebant. Itaqve debitum vitæ finem invenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim qvæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usqve ad extremum vitæ terminum congesta sunt, qvæ variis peremptis cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliqvis minora eos quam commisere perpessos, verum qva tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qvi in eorum crudelitatem inciderunt, non est hujus temporis pro merito conqveri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qvi cum eo Masadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines qvidem statim omnes obtinuit, præsidiis ubiqve locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne qvis obsessorum fugiendi facultatem haberet, utqve custodes

ἔχειν ἄντι κρειττόνων ἐξεύρωσιν. οὗτοι ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐσπούδασαν, καὶ πρὸς ὑπερβολὴν ἀλλήλους ἦσαν τῇ πρὸς τὸ θεὸν ἀσεβείας, καὶ τῇ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνάμει τὸ πλῆθος κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπουδῇ. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τυραννίδος, τοῖς δὲ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν ἀπόρων ἁρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν σικάριοι τῆς ἀνομίας, καὶ τὸ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀτόλμητον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβουλευόντων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. ὁ γὰρ μόνον ἀνῃρεῖ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθροὺς μᾶλλον δὴ τῆς πολιτῶν τοιούτους ἀποφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινὴ τὴν πατρίδα μυρίων ἐπέσπασε κακῶν, ἃ πᾶσι πρᾶξαι ἔμελλεν αὐθρώποις ἤδη καὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ πεπολεμηκώς. τεράστιον γὰρ τὸ ἀνόσιον παρεπῆλθε, τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐκβεβηκὸς εὐσέβειαν, ἵνα μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν σὺν ἐτήρησαν, ἐν τῷ πρὸς θεὸν ἀσεβοῦντες ὑπὲρ καταμανὲς πολὺ πίνων ὁ γοῦν [illegible] ἔθρασεν; ἢ πίας ὄρεως [illegible] θαυμάτων, οἱ δὲ τὴν ἀνέδειξαν τύραννον [illegible] μία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' [illegible] ἀχὶ θεμιτοτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοίους κακῶς ποιεῖν, ἀθλίους ἔργον εἶναι νομίζεσθαι λαμβάνον. λαμπρὸν δὲ φέρειν δηλοῦσιν ἡγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρεμυθοῦτο δὲ καὶ τὴν τῶν πόνων ὀδύνην, ἡ τῶν ἰδουμαίων. ἐκείνοι [illegible] τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ἐπεὶ [illegible] μέρος τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας ἀφῃρέθησαν, τὸν ἐν [illegible] λείψανον ἐπὶ πολιτικοῦ χήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὸ πλεωτάτην ἐποίησαν ἀφ' πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος ἐν [illegible] ἤκμαζεν, οἳ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν τοῖς ἔργοις ἐπλήθυσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ἔπι πρότερον ἀφεῖναι μνήμην ἀφανίσαντες, αὐτοὶ ἀφανιζόμενοι ἀζήλωτον καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν αὐτοῖς, ὑπὸ τῶν ἐπ' ἀμφότερα ζηλουμένων ἐπίστευσεν, ἢ κατειρωνεύομενοι τὰ ἀδικήματα, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν ἀμείλικτον φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν πρόσκειται ἔπαθλον τέλος ὀφείλετο, ὃ θεοῦ τὴν ἀξίαν ὅτι πᾶσιν αὐτοῖς πρόνοιαν βεβουλεύσαντο. ὅσους γὰρ ἀνθρώπων δύναμις κολάσεως ὑπομένουσα, πᾶσαν κατεσκήψατο κατ' αὐτοὺς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ἣν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ φασί τινες ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν, τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ πρόσεισι. τοὺς δὲ τῆς ἐσχάτων ὠμότητος πρεπόντως, οὐ δ' παρέντος ἂν τοῦ κρείττονος ἐξ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

ΚΕΦ. λα.

Ἐπὶ γὰρ τὸ ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ μασάδαν σπαίρουσι, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων καὶ τῆς μὲν χώρας ἅπασης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκαταστήσας. τεῖχος δὲ περιβαλὼν κύκλῳ πρὸς πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶς τῶν πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον ἀφυγεῖν, καὶ ἀφαιρεῖν τοὺς

τὴν Φυλάζοντας. αὐτὸς δ' κατεστρατοπεδεύει τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἁρμοδιώτατον σκληρῶν, καθ' ὃν αἱ τοῦ Φρουρίου πέτραι τοῦ πλησίον ὄρει συνήψιζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τ' ἀπαντησίων δύσκολον. ἀγχοῦ γὰρ τροφὴ μόνον παρῆν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἅτε μηδεμίαν ἔγγυς πηγὴν ἀναδιδοῦσαν. ταῦτ' ἐν πρόοικονομησάμενος ὁ σίλλας ἐπὶ τοῦ πολιορκίου ἐτράπετο, πολλῆς ἀπιτεχνήσεως καὶ παλαιπωρίας δεομένου, διὰ τοῦ ὀχυρότητα τοῦ Φρουρίου τοιοῦδε τοῦ φύσιν ὑπαρχόντος. πέτραι γὰρ ὀλίγην τὴν περίοδον καὶ μῆκος ὑψηλαὶ, παντάχοθεν περιερρώγασι βαθεῖαν φάραγγα κάτωθεν ἐξ ἀοράτου πέρατος, κρημνώδεις δ' ὁδοὶ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, τοῦτον οὖν κύκλον δυσὶ τρόποις τ' πέτρας, εἰς ἄνοδον σὺν εὐμαρεῖ παρεικούσης. ἔστι δ' τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τ' ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἡ ῥᾴων προσβῆναι. καλοῦσι δ' τοῦ ἑτέραν ὁδὸν, τῇ γενέσθαι προσκάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλίγμοῖς. κλᾶται γὰρ ὥσπερ τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατ' μικρὸν αὖθις ἐκμηκυνομένη μόλις ψαύει τ' πρόσω. δεῖ δ' βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδοντα. ἔστι δ' καὶ τὸ παρολισθάνειν πρόδηλον· ὀλεθρος ἑκατέρωθεν γὰρ βαθὺς κρημνῶν ὑποκέχυται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν ἀτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύτης δὴ ἐλάττοσι τριάκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπὸν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ πέρας συνηγμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι καθ' ἅπερ τ' πλατὺ. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε μασάδαν. ὕστερον δ' ἡρώδης τοῦ βασιλέως διὰ πολλῆς ἐμέλετο ἀσφαλείας, ἥ δ' χωρίου κατασκευή. τεῖχος μὲν γὰρ ἦγε τοῦ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἐπὶ τριάκοντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δ' δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ πύργοι πεντήκοντα πήχεις ἀνεσήκεσαν, ἐξ ὧν εἰς οἰκήματα διελθεῖν τοῦ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τοῦ γὰρ κορυφοῦ πᾶσα καὶ πεδίου παντὸς οὔσης μαλακωτέρας, ἀνῆκεν εἰς γαμετείαν ὁ βασιλεὺς ἵν' εἴ ποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δ' ταύτῃ κάμοιεν οἱ τοῦ αὐτῶν σωτηρίαν τοῦ φρουρίου πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τοῦ ἄρκτου ἐγκλῖνον. ᾧ δ' βασιλείου τὸ τεῖχος οὗ, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τεσσάρας. ἦσι τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς οὗ, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δ' καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου παντοδαπῆ γεγλυμμένων. πρὸς ἕκαστον δ' τῶν οἰκουμένων τόπων ἄνεσι καὶ πρὸς τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς τ' τείχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐπεμήκυνε λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτήρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἶναι χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ἐστι χωρουμένοις. ὀρυκτὴ δ' ἔδος ἐκ τ' βασιλείου πρὸς ἄκραν τοῦ κορυφοῦ ἀνεφέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανὴς. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ἐδοῖς οὕτω τι χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίους.

A persèverarent. ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem qvidem idoneum, qvem delegerat, qva parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim commeatus ex longinqvo, & cum labore Judæorum maximo portabantur, qvibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam potus alivnde in castra ducebatur, qvoniam

B in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silva obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cujus natura hujusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, undiqve abruptis atqve altis vallibus cingitur invisibili super fundo habens scopulos: ipsæqve omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi qvod

C duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem unum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum coluber, ex angustia crebrisqve flexibus capta similitudine. Qvæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se revertens, paulatim rursum producitur: vixqve illo itinere gradiens promovet pedem, namqve mutanti vestigium, necesse est al-

D tero pede niti. Est autem certa pernicies, si qvis labatur, altitudo enim rupium utrinqve dehiscit, ut qvæ horrore qvemvis terrere audacissimum possit. Per ejusmodi viam cum XXX. stadiis ascenderis, qvod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus qvidem Jonathas pontifex castellum ædificavit, & appellavit Masladam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio.

E Nam & murum per omnem ejus gyrum erexit, stadiorum spacio septem, e candido lapide factū, & duodecim altum, latumqve octo cubitis: & XXVII turres qvinqvagenorum cubitorum in eo stabant: ex qvibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, qvod fœcundus, omniqve planicie mollior esset, culturæ destinaverat: ut si qvando exter-

F norum alimentorum penuria contigisset, ne hac qvidem laborarent, qvi salutem suam castello credidissent. Qvin & regiam sibi ædificaverat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia qvidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ vero murus erat magnus, ac firmissimas qvatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem

G intus, & porticuum itemqve balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem e singularibus saxis undiqve substitutis, parietibus autem membrisqve solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosqve puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qvi fontibus uterentur haberent. Fossæ vero iter ex regia in arcem summam ducebant, qvas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ qvidem viæ facilem sui usum præbere hostibus poterant.

Nam Orientalis qvidem via natura est inaccessa, ut supra memoravimus. Occidentalem vero, magna in angustia posita turri concluſit, qvæ non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret qvam neqve transire posse, neqve capi facile videbatur. Inextricabilis autem, qvamvis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita qvidem adversus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiâ juvere. nam & frumentum multū erat conditum, & qvod in longum tempus sufficere posset: vinumqve multum & oleum: insuper autem cujusqve leguminis fructus, & palmulæ coacervatæ. Cunctaqve reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilqve recens depositis deteriora: qvanqvam fere ex qvo apparata sunt, ad excidium a Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliqvias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non erraverit, qvod arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia sit remota. Inventa est autem omnigenûm qvoqve armorum multitudo, ab rege condita, qvæ decem millibus virorum sufficerent, ferrumqve infectum, nec non æris & plumbi materia: qvippe ut magnis de causis factum crederes apparatum. Ajunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium paravisse, duplex periculum suspicantem: unum qvidem ab Judæorum populo: ne se deposito, illos qvi antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum vero majus atqve atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Judæorum donari. Et magis qvis miraretur, nondum ejus imperio Antonium paruisse, male ejus amore mancipatum qvam non donaturum speraſſet. Propter ejusmodi metus Herodes conditam Massadam extremum belli contra Judæos Romanis opus reliquit. Nam qvia foris jam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne qvis effugeret diligentissime procuraverat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qvi aggerum jactum posset excipere. Nam post eam turrim qvæ iter ab Occidente, qvod ad regiā summumque montem duceret, præcludebat, erat qvædam continentia saxi vastior latitudine, multumqve porrecta, celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, qvam Leucem appellabant. Hanc igitur Silva, ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus jussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neqve firma neqve sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itemqve latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo qvidem Vespasianus ad oppugnationes,

ἡ μὲν γὰρ ἑώα ἀφ' ἧς φύσιν ὡς προεῖπομεν ἐστὶν ἄβατος, τὸν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ καὶ τῷ στερροτάτῳ πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἐλάττων διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος δ' ἦν καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπιπόνως. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους. φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ἀχύρωτο.

Κεφ. λϛ.

Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων θησαυρῶν, ἐπὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὸν λαμπρόφρονα Ἡρῴδην καὶ διαμονὴν. σῖτόν τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺν χρόνον αἰρεῖν ἱκανώτατον· οἶνόν τε πολὺν καὶ ἔλαιον· ἐπὶ δὲ παντοίων ὀσπρίων καρποὶ, καὶ φοίνικες ἐπισώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος ἃ φρουρίου μὴ τῶν σικαρίων ἐγκρατὴς δόλῳ γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ καρπῶν ἐπιδέοντα· καὶ τοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς θησαυρίσεως εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων πόλεμον, ἑκατὸν ἐνιαυτῶν χρόνος ἦν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίοις τοὺς ὠφεληθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς ἀφθορίας, ὑψηλῶν ὄντων ἄκρων, πόρρω τε γῆς ἀπὸ πάσης ὕλης καὶ χολερᾶς ἀμιγῆ πρόσω. διῳκεῖτο δὲ καὶ παντοίων πλήθει ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένων, ὡς ἀνδράσιν ὁπλίταις μυρίοις, ὅσος τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἐπὶ δὲ καὶ μόλυβδος, ἀπὸ δὲ τῆς θησαυρίσεως, ὅπου μεγάλαις αἰτίαις χρώμενος. λέγεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν ἡρῴδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ἀφ' ὧν πολλῶν τῶν ἰουδαίων βασιλεύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ἐκ τῆς βασιλευούσης αἰγύπτου κλεοπάτρας, αὐτὴ γὰρ τῷ αὐτῆς γνώμῃ οὐκ ἐπεῖχεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτῷ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν ἡρῴδην ἀνελεῖν αἰτοῦσα, χαριζομένη δ' αὐτῇ τῷ βασιλέως τῶν ἰουδαίων δεομένῃ. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τὰς προσπλεκομένας αὐτῷ συμφορὰς, κακῶς ὑπὸ τῆς αὐτὴν ἔρωτος δεδεκωμένου, οὐκ ὄπι τοῦ μὴ χαριζόμενος προεδόκησε. διὰ ταύτας μὲν φόβους ἡρῴδης μασσάδαν κατεσκευάσατο, ἐμέλλε δὲ Ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον ὑπὲρ τῶν ἰουδαίων πολέμου τέλος.

Κεφ. λγ.

Ἐπεὶ γὰρ ἐξῆλθεν ἤδη πανταχόθεν τὰ πρὸς τῶν Ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἠρεμοῦντα, καὶ δὴ μηνὶ ἀποδράναι πρόσοιαν ἐπιπόνως τὸν ἀκριβέστατον· ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μόνον ὁρῶν ἔνα τόπον, ἐπιβολὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου πύργου τὸ πρὸς τὴν δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τὸ βασίλειον, καὶ τὸν ἀκρώρειαν, ἣν τις ἐξοχὴ πέτρας ὑμεγέθης τῇ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, ὃ δὴ ὕψους τὴν μασσάδας τριακοσίους πήχεις ὑπεκάτω λοκὴν ὀνομάζουσιν, ὅπου ταύτην οὖν ἀναβὰς, καὶ κατασχὼν αὐτὸν ὁ σίλβας, ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργαζομένων, στερεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὲν οὔτε βέβαιον οὔτε αὐτάρκες ἐδόκει τόπῳ τὸ μέτρον εἶναι τῆς μηχανήματος εἰς ὑπερβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπερισμουμένων ἐπιπλέον, πεντήκοντα πήχων εὖρος τε καὶ ὕψος. ἐπὶ δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ θαυμασία τῆς ὑπερασπιστοῦ πύργου,

μῆ πῶπω δ' ὑπὸ τίτου τοῖς τὰς πολιορκίας ὑπενοηθῆναι. ἦν πύργος ἑξηκοντάπηχυς σωστέγη, σιδήρῳ κατατετραγμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοὺς ὀξυβέλεσι, καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταύτῃ δὴ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατεσκευάσατο μοχλὸς, σωσχοῖς πιθῆξ κελεύουσι τὸ τείχος τὰς ἐμβολὰς· μόλις μὲν οὖν καὶ οὐ ἀναῤῥήξας τι μέρος αὐτοῦ, κατήρεψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι τοῖχον ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὁμοίων τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τῷ σφοδρότητι τῆς ἐμβολῆς ὑποχωρεῖν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἐπὶ μῆκος προσοχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τὴν τομὴν συνιέσαν· δύο δ' ἦσαν τούτων τοῖχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εὐρος πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸ χῶρον ἀνεφόρουν. ὅπως δὲ μὴ ὑψουμένῳ ὁ χώματος ἡ γῆ ἀλαχέοιτο, πάλιν ἑτέρους δοκοὺς ἐπικαρσίους, τὰς καὶ μῆκος κειμένας διέδουν· καὶ οὗτοι τοὺς μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον παραπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, πρὸς εἶκος ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ σωιζόμενον, ἐπίσω αὐτὸ στερέφοτερον. τοῦτο σωιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἰρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταξε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους ἐσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεπιεσμένον, ταχὺ δὲ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ τῇ καυστότητι πυρωθὲν ἀφ' ἁβάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι δὲ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἀνωθεν γὰρ ἀποστρέφων ἔσω ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπηγώνισαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθαίρως ἐκ δαιμονίου προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη ἀφ' ἁβάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ θεᾷ δὲ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδράντες.

Κεφ. λδ.

Οὔτ' μὲν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ θρασμὸν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν πολιτῶν ἔμελλεν ἐπιτρέψειν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ δὲ πυρὸς ἀνακαιόμενον, ἄλλον δ' οὐδεμίαν σωτηρίας τρόπον, ἢ δι' ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς ἐς τέκνα. καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσαιεν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πηδήμους, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τῶν κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ἐπὶ τὸν πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ ἔστ' ἀληθὴς ἐστι καὶ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἥκει νῦν ἡμέρα, ἐπαληθεύσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ κατηχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μὴ δουλείας ἑλόμενοι τιμωρίας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τὴν γὰρ πάντων ἀπεστήμεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολεμοῦντες. νομίζω δὲ καὶ θεᾷ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἅ δώσειν καλῶς ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

A postea vero Titus excogitaverat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, unde multis balistarum tormentorumqve jaculis Romani cito eos repulere, qvi de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam arietè fabricato, Silva crebro murum pulsari jubet: ac vix qvidem tamen aliqvam ejus dejicit partem interruptam. Cito autem præ-
B venere sicarii muro intus altero constituto, qvi ne machinis qvidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qva sectæ sunt continentes composuere: earum autem ordines erant duo similes: tantumqve distantes qvanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spa-
C cium. ne vero crescente cumulo terra defluere ret, aliis transversis trabibus qvas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus qvidem ædificio simile: sed qvod cedenti inferebantur machinarum ictus evanescebant, lutoqve subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silva considerabat, igni magis murum captum iri putans, multas qvidem ardentes fa-
D ces militibus intro jaculari præcepit: murus autem, qvippe, ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & usqve ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente qvidem adhuc incendio, spirans Aqvilo Romanis erat horribilis: avertens enim desuper flammam in eos abigebat, & pene machinas qvasi jam conflagraturas desperave-
E rant. deinde flatu mutato, veluti divina providentia excitatus Auster, multa vi in adversum eum murum repulit: jamqve totus ardebat ex alto. Romani qvidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne qvis eorum clam subterfugeret: Sed neqve ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neqve alii cuiqvam permissurus erat, ut faceret. Vides autem
F murum igne consumptum, alium vero nullum salutis modum neqve virtutis excogitans: sed his qvæ Romani in se liberosqve suos, & conjuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idqve ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus invitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes,
G neqve Romanis, neqve cuiqvam alii servire, nisi Deo: is enim solus est verus & justus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, qvod factis vestros probare animos jubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante qvidem servitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum servitute intolerabiles pœnas subituri: si vivos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & novissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis a Deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, qvod aliis non evenit præter spem superatis. Nobis autē

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qvi profecto nos optant vivos abducere, neqve nos illos jam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe qvidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & a nobis ipſis acerba pejoraqve ab hoſtibus eveniebant, de Dei voluntate conjicere, & ſcire qvod amica ei qvondam Judæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leviter infenſus, nunqvam tantorum qvidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam vero urbem ſuam igni hoſtium excidioqve prodidiſſet. Nos autem, ſoli ſcilicet ex omni genere Judæorum ſperavimus ſervata libertate ſuperare, tanqvam nil in Deum deliqviſſemus, nulliuſqve culpæ participes fuiſſemus, qvi alios qvoqve docuimus. Itaq; videtis qvemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim qvicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumqve habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſime auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qvi ferebatur in hoſtes, in ædificatum a nobis murum non ſponte reverſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, qvæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro qvibus qvæſo ne Romanis invictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim conjuges injuria vacuæ liberi ſervitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam invicem gratiam præbeamus, libertate ſervata optima ſepultura. Prius tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe ſcio, ſi neqve corpora noſtra tenuerint, compendioqve caruerint. Alimenta ſola relinqvamus, hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, qvod non penuria victi ſumus: ſed ita, ut ab initio ſtatueramus, mortem ſervituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alii qvidem ei obedire properabant, & qvaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qvi vero molliores erant conjugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius qvemqve apertiſſimus deterrebat interitus, aliuſqve alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Qvos cum vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilii animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qvi fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem nō intermiſit: ſed erectior, multoqve repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaqve uſus exclamatione, lacrymantes attentius aſpectans: Plurimum, inqvit, opinione deceptus ſum, qvi putarem viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quam vivere.

A ὑποθήλω μὲν ἐστι, ἡ ἡμῖν μὲν ἡ μετ' ἡμέραν ἄλυσις. ἐλευθέρα δὲ ἡ δι' ἡμᾶς θανάτου μετὰ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ τοῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως ἀκόμενοι ζῶντας ἡμᾶς ἀπαγαγεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. ἐδει μὲν ἴσως, ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσαμεν, πάντα καὶ περὶ ἀλλήλων ἀπόφασιν λαβεῖν, καὶ μὴ τῶν πολεμίων χεῖρας, τῆς δὲ θεοῦ γνώμης στοχάζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτοῖς Β λον ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωκε. μᾶλλον γὰρ ἀμᾶς ἢ μετρίως γοῦν ἡμῖν ἀπηχθημένῳ, οὐκ ἂν τοσούτων μὰ ἀνθρώπων ἐφείσατο ὅλεθρον, οὐηκατο ἂν τὴν ἁγιωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῇ πολεμίων, ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι δ' πάντες ἰουδαίων ἴσμεν ἠλπίσαμεν φείσεσθαι τῶν ἐλευθερίων φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν ἥκομεν, καὶ μηδεμιᾶς μετασχόντες, οἳ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάτην C προσδοκήσαντας, κρείττονα τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὰς δεινὰς ἀνάγκην ἐπαγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ δ' φυσις φύσις ἀνάλωτος ὅσπερ πρὸς σωτηρίαν ἀφίλημο ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, ἢ τὸν ἄλλων ἔχοντες ἀφθονώτατον προσεδόκων, ἐν αὐτοῖς φανερῶς δ' θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, D οὐκ αὐτομάτως ὅπη τὸ κατασκαφθὲν τεῖχος ἀφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐπλημμελοῦμεν, ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑπάσχωμεν. αὐτοὶ δ' ἐσμὲν οἱ μετεωτάτην θηκάτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀνδρείαν, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μᾶς δ' αὐτοὺς ἡμῖν ἐλευθέρως χάριν ἀλλήλοις ἀποδῶμεν, καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίαν φυλάξαντες. προτέρου δ' καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπήσουσι γὰρ ῥωμαίους σαφῶς οἶδα. μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ δ' κέρδους ἁμαρτόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν· αὐτοῖς γὰρ ἡμῖν πιθανὸν μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, ἡνάγκασμεθα πρὸς δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μίαν κατ' αὐτὸ γνώμας προσεπίπλεον τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑπόμενον ὁρμοῦν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν ὑπολαμβάνοντες τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ ψυχῆς οἰκτος εἴσῃει, πάντως δ καὶ τ' ἑαυτῶν προθύμου πλάτης, ἕκ τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τ' γνώμης ἐσήμαινον. τοὺς ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποθυμιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τ' βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοὺς ἐῤῥωμένους τῶν λόγων ἀκούσ τας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι πεπνιώμενοι καὶ διαῤῥυέντες. οὐκοῦν αὖθις τὸν προκέλευσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπιγείρας, ἐ πλείονι λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέρους ἐπεχείρει λόγους, ὡς ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τι θέλων σας, καὶ τοῖς δάκρυσιν αἰτίνες ἐμβλέψας. ἤ τάλεισον, πεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας ἀγώνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἤπερ τῶν τυχόντων οὐδεὶς ἐξ-

Vos autem ne cuilibet qvidem homini qvicqvam

εἰς δὲ τὸ δεῦρο εἰς ἀτολμίαν ἀφικόμενοι, οἱ γε καὶ τὸ θνητὸν μεγίστων ἀπαλλαγὴ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον ὑμᾶς περὶ τούτου, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβολον ἀναμεῖναι. πάλαι γὰρ διὰ τὸ πρώτης αἰσθήσεως, παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. ἔστω μὲν γὰρ ἐλεύθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττοντας, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῶν τούτου κακῶν σπαράττονται, πάλιν ἥδιστον ἑταῖς τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ θεῷ πρὸς θνητὸν, ἀπρεπὴς ἐστι. μέγα μὲν δὴ δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. πάντα γὰρ αὐτῇ ὄργανον αἰσθανόμενον ἀοράτως αὐτὸ κινοῦσα, ὑπὲρ θνητὴν φύσεως περαίνει ῥοπὴν πρὸς ἄγουσα τὴν πρᾶξιν ἐφ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα δὲ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους θνητοῦ, εἰς τὸ κρεμαμένη χῶρον ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἔχουσα καὶ παντεχόθεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσι τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἕως ἐστὶν ἐν σώματι θεωρεῖται. φανήσεται δὲ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλαγεῖσα, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅταν μὲν δὲ ψυχὴ παραφύηται, τοῦτο ζῇ καὶ πέφηνεν· ὅταν δ' ἐν ἀπαλλαγῇ μαρανθεῖσα ἀπόθνησκε. τοσοῦτον ἔστιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὑπὸ τῆς παρούσης ὑμῖν ἔτι τῶν λόγων ἐναργέσεται, ἐν ᾧ ψυχαὶ δὲ σώματος αὐτοὺς μὴ παντάπασιν ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῶν γιγόμεναι. θεῷ δ' ὁμαλοῦσαι καὶ συγγένειαν παρὰ τὴν ἀπροϊτῶσι, πολλὰ τῶν ἐσομένων προλέγουσι. τί δὲ δεῖ δεδιέναι θάνατον, ἐν ὕπνῳ γινομένου ἀναπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δὲ οὐκ ἀνόητον ἐστὶ τὸ ἐν τῷ ζῆν ἐλλιπῆ μίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φρονεῖν ἑαυτοῖς; ἐδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἴκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἐτοιμότητος. οὐ μέτοι, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα πίστεως, ἐλέγξωμεν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ἐπιτηδευομένους. ἐκεῖνοι τὰ μὲν ἔντιμα ἀνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν δὲ ζῆν χρέων, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φόρου λειτουργίαν ἀκουσίως ἐπομένουσι ἀποδοῦναι· τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς καταπόνοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ δ' ἀθανάτου ἀγάπης, προθέλουσι μὲν τοὺς ἄλλους, ὅτι μέλλουσιν ἀπόνοιαν. καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐδὲς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς διθαμενίζοντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἔπαρσι διδόασιν ἀπιστολάς. οὕτω βεβαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τῆς ψυχοῦς τὴν μετ' ἀλλήλων εἶναι διαίτην πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς, περὶ τὸ σῶμα φροντίσαντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρώτατον ἀποκείνωσι δὲ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦσι μάλιστα. ῥᾴδιον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μακρὰν ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδεσθησόμεθα χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ λέγ τῆς ἑαυτῶν ἀπολαύσεις τοὺς πατρίους νόμους εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες; ἀλλ' ἴσα καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

A neqve audacia neqve virtute præstatis, qvi etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos super hoc neqve cunctari, neqve expectare monitorem. Olim enim & a primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, majorum qvoqve nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: qvod vivere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors qvidem libertatem B animis præstans, ad proprium purumque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, unaqve malis ejus implentur, qvod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Divino enim cum mortali societas turpis est. Multum qvidem potest anima juncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id movens, & ultra mortalem naturam gestis producens. Veruntamen cum pondere, qvo C in terram detrahitur, qvodqve ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiqve liberam participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse Deus, invisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neqve rursus cum recedit videtur, unam qvidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutaD tionis. Nam qvod anima attigerit, hoc vivit atqve viget: unde vero digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et hujus orationis argumentum vobis sit somnus: in qvo in se collectæ animæ, nusqvam eas distrahente corpore, jucundissimam qvietem agunt: cum Deo vero procognatione degentes, ubiqve adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conveniat, qvi somni diligimus E qvietem? qvemadmodum autem non sit dementissimum, brevitatem vitæ seqventes, sibimet invidere perpetuam? Oportebat qvidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ qvidem tempus, qvasi qvoddam F necessarium naturæ munus, invitis sustinent: properant autem animos corporibus solvere: nulloqve urgente neqve exagitante malo, propter immortalis conversationis desiderium, aliis qvidem prædicunt se esse abituros, nec est qvi prohibeat qvisqvam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramqve animis esse inter se consvetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraqve anima fecernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequntur, qvam exterorum hominum qvisqvam suos cives, in longinqvam peregrinationem ituros. Et se qvidem ipsos defient: illos autem beatos dicunt, qvod immortalitatis ordinem jam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaqve ignavia leges patrias, qvæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? qvanqvam etsi contraria nos a principio instituisset,

eruditio, qvod ſummum bonum eſt hominibus vivere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & neceſſario morituros. Olim enim qvantum apparet, contra omne Judæorum genus hoc decretum poſuit Deus, ut vita careremus, qvi ea non eramus qvemadmodum oportebat uſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neqve Romanis gratificari, qvod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interveniens, illis præfuit, ut vincere viderentur. Qvibus enim armis Romanorum peremti ſunt, qvi Cæſaream incolebant Judæi? ac ne defecturos qvidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neq; repugnantes cum conjugibus ac liberis maſtaverunt: nec vel ipſos erubuere Romanos, qvi nos tantummodo hoſtes, qvod defeceramus, putabant. Sed dicet aliqvis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ civitatis Judæis fuiſſe diſcordiam, tempuſqve nactos vetus odium exaturaſſe, qvid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcum enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinqvis noſtris Romanos ulciſci. Multum igitur his fides illorum ac benevolentia profuit: ſiqvidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſime trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidere; nam qvæ illos a nobis pati prohibuere, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, qvod Syriæ civitatum nulla eſt, qvæ non Judæos apud ſe habitantes occiderit, nobis qvam Romanos plus inimicos. Ubi etiam Damaſceni, cum ne cauſam qvidem probabilem confingere potuiſſent, civitatem ſuam cæde nefaria replevere, octodecim millibus Judæorum cum conjugibus ac familiis jugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremtorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi qvidem fortaſſe in aliena terra, cum nullum invenirent hoſtibus adverſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qvi domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, qvæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: ſed hæc ad paucū tempus cum ſuffeciſſent, ſeqve ſuſtuliſſent, majorum malorum extitere principium. Omnia enim capta ſunt, omniaqve hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, a qvibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio qvidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum vero multitudinis, qvi a Rom. ſubjugati ſunt, qvis non miſereatur? qviſve non anteqvam illa patiatur, mori properet; qvorum alii torti tamqve igne qvam verberibus excruciati periere, alii ſemeſi a beſtiis ad ſecundum earum cibum vivi ſervati ſunt: illorum qvidem miſerrimi habendi ſunt, qvi adhuc

A ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος· ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς εὐθυμεῖσθαι παρακαλεῖ φέρειν εὐκαρδίους αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας πολλοῖς τισὶ τεθνηξομένους. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν ἦν τοῦτο κοινοῦ παντὸς Ἰουδαίων ἔθνους, τοῦτο ἔθετο τὸ ψήφισμα ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπολλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι τρόπον. μὴ γὰρ αὐτὸς ὑμῖν ἀντάπτειν τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺς τοῦτο συμβεβήκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία· νομίσῃ τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. τίνος γὰρ ὅπλοις Ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ κατοικίαν Ἰουδαίοις κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσαντας αὐτοὺς ἐκείνοις ἐφίστασθαι, μεταξὺ ἑβδόμην ἑορτάζοντας, καὶ πληθος τῶν κατοικούντων ὑποφαμένους, μηδὲ χεῖρας αἴρειν πρόντας ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις καταφάξαι, ἀλλὰ B αὐτοὺς Ῥωμαίους ἐπιφανέντας, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι κατεπρεύσαν ἐν ἀεὶ διαφοραὶ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ ἐκ παροῦ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν Σκυθοπόλει Φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι δοκοῦσι τοὺς ἄλλους πολεμίους ἐπιλαμβάνεσθαι, ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν συγγενῶν ὑμῶν Ῥωμαίους ἀμυνεῖσθαι, πολὺ πλείων ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους ἔνοια καὶ πίστις. C οὕτω αὐτῶν μόνοις πανοικεσία πικρῶς καταφανεῖσα, ταύτης δὲ συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβοῦσα. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπ' ἐμοῦ καὶ αὐτοὶ δράσειν ἠξίωσαν. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥτις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας Ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῶν πλέον ἢ Ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὑρόντες πολεμίαν D διωκηθέντες, φόνου μιαρωτάτου τλεῖν αὐτῶν πολυανθρωπήσαν, ὀκτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις Ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ ἡλικίαις ἀποφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πληθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνῃρημένων, ἐξ μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντιπαλον εὑρόντες τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπῆλθον. τοῖς δ' ὅπλ' ἐκείνας τοῖς πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασι τὰ τῆς ἐλπίδος νίκης ἐχυρὰ φρουρεῖν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. E καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τεῖχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτα κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὸν ἀπὸ παντὸς ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα τῆς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων δεινῶν κακῶν ἔφανη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τῶν ἐκείνων εὐκλεέστερον νικῆσαι, ἢ τῶν τῶν ἰδιοκτόνων μιαιφονιῶν σωτηρίαν εὑρεσπουδοῦντας. F καὶ τοὺς μὲν ὑπὲρ τοῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας εὐδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τῷ ἐλευθέρους οὐ προέμενοι πεθνήκασι. τὸ δὲ πληθος τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἡμερῶν, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐστοχάσθη πρὸ ἅπαντα παθεῖν ἐκείνους ἀπηνέστερα. ὧν οἱ μὲν στρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξι αἰκιζόμενοι πεθνήκασιν. οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμέρωται πρὸς δευτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἐλεεινότατοι πάντων οἱ ἔτι ζῶντες,

ζῶντας, οἱ πολλάκις ἀχόμενοι τ θανατον λαβεῖν οὐκ A vivunt, qvi sæpe mortem optantes non accipiunt. Ubi est autem illa magna civitas? Aut ubi est, qvæ totius gentis Judææ metropolis fuit? Tantis qvidem murorum septis munitissima, tot vero ante muros castellis turriumqve objectis mœnibus tuta, belliqve apparatum vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantiũ multitudinẽ continens, qvid nobis facta est, qvæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaqve ejus monumenta restant, eorum a qvibus excisa est imposita reliqviis castra. Senes vero infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris injuriam ab hostibus reservatæ. Hæc secum reputans qvisqvam nostrum, aspicere solem durabit etiam si vivere sine periculo possit? Qvis inimicus adeo patriæ, qvis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non pœniteat hucusqve vixisse? Atqve utinam omnes fuissemus mortui, priusqvam illam sacram civitatem hostium manibus videremus excindi, priusqvam templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed qvoniam spes non instrenua nos illexit, qvod forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem evanuit, ac solos necessitati dereliqvit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & conjugum liberorumqve dum nobis licet a nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namqve ipsi nati sumus, & qvos ex nobis genuimus, eamqve fugere ne fortissimi qvidem possunt, injuria vero & servitus, & videre conjuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qvi ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, a Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos vivos subjugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, qvorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem provectiores, qvorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius conjugem abduci, alius manibus revinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant; expertes servitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & conjugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos conjuges & filii deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt, & ne qvis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admiratiõnemqve relinqvere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato qvodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti larvis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiqve consilii existimantes, ne qvis extremus remanere videretur: tantus eos & cõjugum & filiorũ & propriæ cædis amor invasit. Sed nec id, qvod aliqvis putaverit, cum factinus accederent, obtusi sunt; verum eã servare sententiam, qvam cum dicta perciperent:

ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ δ' παντὸς ἰουδαίων γένους μητρόπολις; ἡ τοσαύτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσούτοις δ' αὐτὴν φρούρια καὶ μεγέθη πύργων περιβεβλημένη, μόλις ὑ χωροῦσα τοὺς εἰς τ πολεμον ὡπλισμένους, τοσούτους ὑ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τῶν ὑπὲρ αὐτ μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τ θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; περρίζ ἐκ βάθρων ἀνήρπασται, ὧν μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ B τῶν ἀνηρημένων αὐτὴν γραπτὸν, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐπικεῖται. πρεσβῦται ὑ δύσποτοι τῇ ἀποδοῦ τ τεμένους παρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι εἰς ὕβριν αἰχίστην ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτά τις ἐνὼ βαλλόμενος ἡμῶν, καρτερήσ τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶ δύνηται ζῆν ἀκινδύνως; τίς ἔτω τ πατρίδος ἐχθρός. ἢ τίς ἔτως ἀνανδρ καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ σοὶ δ μέχρι νῦν ζῆσαι μεταμέλειν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐπὶ θηκεμεθα, πρὶν C τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις κατασκαπτομένην πολεμίαν, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕτως ἀνοσίως ἐξορυσσόμενον. ἐπεὶ ὑ ἡμᾶς οὐκ ἀφύλακτος ἐλπὶς ἐδούκέλησεν ὡς τάχα ποτὲ δυνησόμεθα πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνεσθαι, φρούδη ὑ γέγονε νῦν, καὶ μένους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέλοιπε, ἀποθνῄσκωμεν καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν D λαβεῖν τὸν ἔλεον. ἦλθ μὲν γὰρ θάνατον ἐλπισθημεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγεννήσαμεν. καὶ τοῦτον οὐδὲ τοῖς ἀδάμασι θεσιν ἐστ ἀλύπητον φυγεῖν. ὕβρις ὑ καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένας μ τέκνων, οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν οὐ φύσεως ἀνάγκην, ἀλλὰ ταῦτα ἀρ' ὧν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ πρὸ τοῦ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρία μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέστημεν, καὶ τὰ πολέμια νῦν σωτήρια προκαλουμένων ἡμᾶς, οὐχ ὑπηκούσαμεν. τίνι τοίνυν οὐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν προδήλ, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰκίας ἐρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηκμακότες, φέρειν τὰς ἡλικίας τὰς συμφορὰς ἀ δυναμένης. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσ ὑ τέκνα, πατέρ βοῶντ χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἔως ἐστὶν ἐλεύθερα καὶ ξίφ ἔχουσι, καλλίστ ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργήσατε, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθανόμενοι, ἐλεύθεροι ὑ μ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἃ ζῶν συνεξελθόμενοι. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τ ἀνάγκην θεὸς ἐπέστειλε. τούτων ῥωμαῖοι τἀναντία θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδοίκασι, ἀσεβήσομεν οὖν ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἐκλαλήσαι δ θανάτου, καὶ ζημία τῆς πόλεως καταλιπεῖν. Κεφ. λε.

ΕΤι γὰ βουλόμεθα αὐτ ὠφελεῖν; πάντες ὑπεμίμνησκον, ὁ πρὸς τὸν πρᾶξιν ἥπειγον, ἀνεπισχέτου τινὸς ὁρμῆς παλαιρωμένοι, καὶ δαιμονίως ἁπάσαις, ἀλλ' ὡς πρὸ ἄλλης φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες, τὸ μὴ τίς ἐν ὑστάτοις ἡμέρᾳ ὀφθεῖσα ποιοῦτ αὐτοὺς γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἐρᾶν ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ ἂν τις ὠθῇ τῇ πράξ προσιόντες ἠμβλύνθησαν; ἀλλ' ἀπανθ τ γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, ὁ μὲν οἰκεῖος φιλοσοργὸς πάθους ἅπασι ὠφιέμενοντ, ὁ λοιπὸν δ' ὡς τὰ κρείττω βεβουλευκότ τοῖς φιλτά-

habuerunt: proprium quidem earumque affectum retinentibus cunctis, rationi vero cedentibus, qvia jam optime filiis consuluissent. Simul enim valere uxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanqvam manibus alienis jussa peragentes volentes eos cõfigebant: malorum, qvæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniqve nemo hac audácia minor inventus est. Cuncti autem conjunctissimos transfixere: miseri, qvibus id necesse fuit, qvibusqve filios atqve uxores occidére, malorum omnium videbatur esse levissimũ. Igitur neqve horum jam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læsos existimantes, si vel brevissimum tempus eis supervenirent, cito quidem universis bonis in unum congestis ignem injiciunt, sorte vero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. universi etiam propter liberos ac conjuges prostratos compositi, eosqve complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem in sua qvoqve morte statuerunt, ut cui obtigisset, novem peremtis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, qvod neqve in audendo, neqve in sustinendo faciniore, præstaret alius alii. Et ad extremum cæteri qvidem se neci suppoſuere: unus vero atqve novissimo, circumspecta multitudine mortuorum, ne qvis forte in multa cæde supereſſet, qvi suæ manus egeret: ubi cognovit omnes peremptos, ignem qvidem immittit regiæ: vehementi vero manu toto per se transacto gladio, juxta suos affectus occubuit. Et illi qvidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliqviſſe. Latuit autem una mulier senior, & alia qvædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaqve mulieribus præstans, & qvinqve pueri per cuniculos qvi aqvam sub tetra portui ducebant abditi, cum alii cædibus occupatas mentes haberent, qvi erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib. simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis qvintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus junctis muros aggrediebantur. Cum vero hostium neminem viderent, sed undiqve versum acerbam solitudinem, ignemqve intus ac silentium, qvid factum esset conjicere non poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, ululatum, si qvem forte provocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum qvemadmodum dicta vel gesta fuissent, omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignem vero extinguere conabantur, perqve hunc viam

Ἀπὸ τῆς ἀπειρατείας τῶν ἐμῶν ἃ μὲν ἠναγκάζοντο γυναῖκας περιπυνθάνομαι, καὶ τέκνα περιγκαλίζοντα, τοῖς ὑφ' ἡμῶν φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργούμενοι, σωτηρίαν τὸ βέλτιον, τὸ δ' ἧττον κακῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων γινόμενοι, ὠφελιμώτατον τὸ ἐν τῷ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες. καὶ πέρας, ἀδεὴς τηλικούτων πολιτῶν ἧττων εὑρέθη. πάντες δὲ ἀπὸ τῶν οἰκειοτάτων διεζεύχθησαν βαθλοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτείναι, κακῶν ἐδόξειναι τὸ κουφότατον. οὔτι δὴ τοίνυν τὸ δεῖν τοῖς πεπραγμένοις ὀδυνῶν ἐπιφέροντας, καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, καὶν βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον διαζῆσωσι, ταχὺ μὲν τῇ κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταυτὸ σωρεύσαντες πῦρ ἐπ' αὐτὴν ἐνέβαλον. κληρῷ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἀπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναικὶ τῇ αὐτῶν καὶ παισὶ κατακλινέντες ἐπὶ στρωμνῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐπέβαλον, παρέχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τῇ τῶν δυσλύτων ὑπουργίᾳ ἐκπλοῦσιν. οἱ δ' ἀτρέπτως πάντας φενεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἑκ κλήρου τέλμον ὤρισαν, ὃν ὁ λαχὼν τοὺς ἐνέα κτείνας ἑαυτὸν ὑπὲρ πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες οὕτως ἐξαίρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὄλεθρον, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλα ἀλαφέρειν. ὁ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέστησαν. ὁ δ' εἷς ὁ τέλος τῆς, τὸ ταλῆθες τῶν κειμένων βεβαθρώσας μή που τις ἔτι ἐν τῷ μέλλοντι φύνωτῆς αὐτοῦ λάθρᾳ τὴν χεῖρα δείσῃ, ὡς ἔγνω πάντας ἀνηρημένους. πῦρ μὲν πολὺ τῆς βασιλείου ἐνέπεσεν. ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, παλήσιον τῶν οἰκείων κατέπιπτεν. ὁ οἱ μὲν ἐπιθήκαιεν ὑπαιθρίοις ἀδεμίαν ψυχὴν ὑπολείπειν ἐξ αὐτῶν ὠμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δ' γυνὴ πρεσβῦτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πολὺ γυναικῶν ἀλαφέρουσα, ὁ πέντε παιδία τῶν ὑπονόμων, οἳ τὸν ἦχον ὕδωρ ἀλὰ γῆς ἐγκατακρύπτειν, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς ἀλγεινὰς ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα ὁ παιδίων αὐτοῖς σωαριθμουμένων. ὁ σὺ πάθος ἐπεσάχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

ΚΕΦ. λς.

Οἱ δ' ῥωμαῖοι μάχλως ἔτι προσδοκῶντες ὑπὸ τὴν ἑῴαν ἀλασκαπάμενοι, ὁ τὰς λιτὰ τῶν χωμάτων ἐφέδρας, τῆς ἀνδάδρας γεφυρώσαντες, προσολλὸν ἐπίσυν. βλέποντες δ' ἀδεᾶ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὸν παντοχόθεν ἐρημίαν, ὁ πῦρ ἔνδον ὁ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχεν τὸ γεγενὸς συμβαλεῖν, ὁ τέλος ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τ' ἔνδον προσκαλέσαιτο. ἐκ δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῶν ὑπαιτίων ἀναδῦσαι, τὸ πραχθὲν ὡς ἦκε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. οὐ μὲν ῥᾴδιος αὐτοῖς τῷ προσωτέχοντι τοῦ μεγέθει ὁ πλήματος ἀπιστία, ἐνεχείρουν τι τὸ πῦρ σβεννύειν, ὁ ταχέως ἔδον ὁ αὐτὸ πρόντες, τῶν βασιλείων ἔνδον ἐγένοντο. ὁ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ὑπερτυχόντες, ἐκ ὡς ὑπὸ πολεμίοις ἤθησαν. τ' ἐν γυναικείοις ὁ βέλματος. ὁ ἐν τοιούτοις ἄτρεπτον ὑπὸ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν ὁ θανάτου καταφρόνησιν. τοιαύτης δ' τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν ὁ φρουρίου κατέλειπε φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθε ἐπὶ

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

sectantes cito in regiam pervenere: conspectaqve multitudine mortuorum, non ut in hostibus gavisi sunt: sed consilii fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX.

HUjusmodi autem peracto excidio, in castello qvidem præsidium dux reliqvit, i-

ἐς καιρόν. οὐδὲ γὰρ ὑπελέλειπτο τῆς τῶν κατὰ τὴν A χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα μὲν μακρῷ δὴ πολέμῳ κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων, ἄθλησιν καὶ κίνδυνον παρεχόντων.

ΚΕΦ. λζ.

ΕΤι δὲ καὶ τότε ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν αἰγύπτῳ, μὴ παύτα συνέβη πολλοὺς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ὀκ τὴν στάσεως τῶν σικαρίων ὑπὸ μέρος φυγεῖν B δυνηθεῖσιν, οὐκ ἀπέχρη τὸ σώζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτόμοις ἐπεχείρουν πράγμασι καὶ πολλοὺς τῶν ἐπιδεξαμένων, ἐπειθον τὴν ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίους μὲν μηδὲν κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐνῆσαν δέ τινες αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν τινες ἰουδαίων ἀντίβαιον, τοὺς μὲν ἀποφάξαι, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ὑποστασιν παρακαλοῦντες. ὁρῶντες δὲ αὐτῶν τὴν ὀκνηρίαν, οἱ πρωτεύοντες τὴν γερουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον περιορᾶν, C ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ὀκνηρίαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ὑποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐωσίπερ ὑδὲ πεφάνητο τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ τὸν ῥωμαίων δῆμος ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτῆς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπλάσαι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετεχόντας. φυλάξασθαι τοίνυν τὴν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος D παρεκάλουν, καὶ δεῖν αὐτῶν πρὸς ῥωμαίους ὑπολογήσασθαι, τῇ τούτων ὠφελείᾳ. σωιδόντες οὖν τὸν κινδύνον τὸ μέγεθος, ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ὁρμῆς, ἐπὶ τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, σωιρπάζον αὐτούς. τῶν δὲ ἑξακόσιοι μὲν ὑπὸ ἁλόντες. ὅσοι δὲ εἰς τὸ αἰγύπτιον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν ἐπὶ ὀκνηρίαν, εἴτε τῆς γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ καταπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐ- E τοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ὑπενοηθείσης, ἐφ' ᾧ τὸ μόνον, ὅπως αὐτῶν καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδὲ ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέρουν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χειρίστη μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τοὺς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δὲ ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ σκεύων τις ἐξενικήθη, καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος δὲ τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεῖ δὲ κινήματος τούτου, καίσαρι κατὰ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὰ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιίαν, καὶ δέεσθαι μὴ πάλιν εἰς ἐν ἀθροίσωσι συλλεγῶσι, καὶ πάντας αὐτοὺς σωιπαράσωσιν, προσέταξε τὴν λοῦπον τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλούμενον νεὼν καθελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δὲ ἔστιν ἐν αἰ- G γύπτῳ, καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν, ὡκοδόμηται καὶ τὴν ὀνίαν κλῆσιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος ἱερεὺς ἦν τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων. φεύγων ἀντίοχον τὸν θεὸν βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, διὰ τὸ πρὸς ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἐφ' συμμαχον αὐτῷ ποιήσεσθαι τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοῖτο τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δ' ἔφη τὰ δίκαια ὁ βασιλεύς ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὀνίας ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεών τε πᾶν τῆς αἰγύπτου κατασκάσαντι, καὶ πρὸς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

pse vero cum exercitu ad Cæsaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed jam tota Judæa belli fuerat longinquitate subversa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti civitatem postea contigit multos Judæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat salvos esse: verum & illic novas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum vero solum dominum dicerent. Cum autem quidam iis Judæorum non ignobiles adversarentur, illos quidem mactavere, aliis vero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, jam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Judæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc ajebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, a Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cavendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu sicarios aggressi corripuere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui vero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, sive confidentia sive pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conservare, tanquam brutis corporibus, non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime vero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit, nec enim vel eorum quisquam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret: usque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX.

LUpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Judæorum circa res novas studium cavendum esse existimans, ac veritus ne rursus in unum congregarentur, & quosdam sibi adjungerent, præcepit Lupo, ut templum Judæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) civitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Judæis bellum gerente, Alexandriam venit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Judæorum ejus auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogavit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

Oniæ templum clausum apud Alexandriam.

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Judæis, qvi templum apud Hierosolymam vastavisset, ipsiqve benevolentiores eos fore, eoqve multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiqve locum dedit centum & octoginta stadiis a Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum qvidem dissimile ei qvod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornavit, præter candelabri confectionem. Candelabrū enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanqvam jubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum vero circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, qvæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Judæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem revocaturum. Fuerat autem olim prædictio qvædam annis nongentis septuaginta. Esaiasqve prædixerat hujus templi futuram in Ægypto constructionem a qvodam viro Judæo. Templum qvidē ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum advenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qvi ejus potestati successit, neqve donariorum qvicqvam reliqvit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neqve ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne vestigium qvidē divini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usqve clausum templum, ex qvo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI.

De interfectione Judæorum apud Cyrenem.

AUdacia vero sicariorum, veluti morbus qvidam, etiam ea qvæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Jonathas homo neqvissimus, arte textor, non paucis imperitorum, ut se attenderent persuasit: perduxitqve eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios qvidem hæc agendo atqve fallendo latebat, dignitate vero præstantes Cyrenensium Judæorū apparatum ejus & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem eqvitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna qvidē pars manibus interiit, nonnulli autem vivi capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilii Jonathas tunc qvidem potuit effugere: multum vero ac diligenter per omnes qvæsitus regiones captus est, adductusqve ad Catullum, sibi qvidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniqvitatis præbuit occasionem. Nam ipse qvidem locupletissimos Judæo-

A θεόν. ὅτω γὰρ αὐτὸς μᾶλλον ἐκπολεμώσειν τοὺς ἰουδαίους, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν παρῃρημένος αὐτὸν δ' εὐνοϊκωτέρους ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀσέβειαν τὴν εὐσέβειαν, ὡς αὐτὸν συλλεγησόμενος πλείους πολεμίους τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ἐν δεκόντα σταδίοις, ἀπέχουσαν μέμφεως. ἣ μὲν δὴ ἑπτὰ ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἐν ᾗ φρέαρ κατασκάψαντι μὲν Ὀνίᾳ, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον οἰκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ὑψηλὸν, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεγείρας. ἐβωμὸν δὲ τῷ κατασκευῇ τοῦ τε οἴκου ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. ἀντὶ δὲ χαλκουσαμένῳ τὸν λύχνον χρυσοῦν ἐπιφανῆ στέλας, χρυσοῦς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ περὶ πᾶν, ὅπῃ πολίνθῳ τοῖχος ἦν ἐκτὸς πύλας ἔχοντι λιθίνους. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς κτῆσιν τῶν προσόδων, ἵνα ὡς εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσι ἀφθονία, καὶ τὰ θεῖα πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. οὐ μὴν ἑκὼν ἐκ γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ἀπομνημονεύοντι. καίτοι τὸ ἱερὸν σκευάσας, εἰς αὐτὸ προσῆγεν ἅπαν σκεῦος τὸ τοῦ θεοῦ. ἐγένοντο δέ τινες καὶ παλαιαὶ προφῆτου ἔκβασις περὶ τοῦ πρόσθεν ἐξακοσίους, ἡσαΐας ὄνομα τῷ προειρηκότι ταῦτα ἐν βιβλίῳ ἡμιτόμῳ ὑπὸ ἀνδρὸς ἰουδαίου κατασκευεῖ. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ ὠθισθέντα ἱερὰ λαβὼν χρήματα, καὶ ἀναθήματα ἐκφορήσας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πινάκων ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μὴ βραχὺ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν καθεῖλεν, πολλὰ γὰρ ὑπεσχήσατο τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν, εἰς ἀπειλὴν τοῦ πυθοῦς, τοὺς θησαυροὺς βουλόμενος ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀπέκλεισε τὰς πύλας, ἀπροσόπτως αὐτὰ παυλῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἔχοντος ἐπὶ τῆς εἰς ἱερὸν προσόδου ἐν τῷ τότε καταλιπεῖν. χρόνος δὲ ἐκ τῆς ἀποκλείσεως ἕως τοῦ νῦν ἐτῶν ἑκατὸν καὶ τριακοσίων καὶ τριάκοντα.

Κεφ. λη.

F ΗΨατο δὲ τῶν κυρηναίων πόλεων ἡ τῶν πανούργων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἀλφαῖος γάρ τις αὐτῶν ἰωνάθης, πανηρότατος ἄνθρωπος τὴν τέχνην ὑφάντης, σὺν ὀλίγοις τῶν ἀφρόνων ἀπέστη πρὸς αὐτὸν, καὶ προσήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον φάσματα δείξειν ὑποκρινόμενος. τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα ἀλφαῖος πράττων καὶ φενακίζων. ὑπὸ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρεσχόντων τῶν ὑπὸ τῆς κυρηναίων ἐξουσίαν, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τοῦ τῆς πεντακόμης λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἵππους τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως κρατήσει ἁπάντων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κατύλλον.

Κεφ. λθ.

ΟΔὶ ἡγεμὼν δὲ βουλόμενος ἰωνάθης, τὰ μὲν διέφυγε. πολλοὺς δὲ καὶ λίαν ὠφέλησε ἀπὸ πάσων τῶν χώρων ζητήσεως γινομένης, ἄλλοι καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κατύλλον ἀναχθέντες, ἑαυτοὺς μὲν ἐμηχανάτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγῆναι. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκαν ἀφορμὰς ἀδικημάτων. ὁ μὲν δὴ

πλέ

τὸν πλησιαπάτην Τ ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλους αὐτῷ ἐπιβουλῆς γεγενῆσθαι. προθύμως δὴ τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι συνῆρχετο ἐπὶ τῷ πράγματι πολλῷ ὄγκῳ προσιέμενος, μεγάλα προσαγωδῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατηργακέναι. τὸ δὲ δὴ τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τῷ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἦν καὶ διδάσκαλος ἐπὶ τῶν συκοφαντιῶν τῆς ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ Τ ἰουδαίων Ἀλεξανδρέων, ᾧ πάλαι προσεκεκρούκως φανερὸν ἐξενεγκόντα τὸ μῖσος, τὴν τε γυναῖκα τοῦ ἐκείνου Βερενίκην τοῖς αἰτίαις συμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν. ὑπὸ δὲ αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς διαφερόντως χρημάτων Ἀλεξανδρέας, ὁμοῦ τρισχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας, καὶ πολὺ τὰ πεπραμένων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅπως τοῖς ἰδίοις αὐτῶν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ κτήσεσι προσόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως δὲ μηδὲ ἀλλαχοῦ τινες τῶν ἰουδαίων ἐλέγξουσιν αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος, πρόρριζον τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. καὶ πανταχοῦ τὸ ἰωνάθου καὶ τινας Τ ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένους, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ὑπενέγκαντας, τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ καὶ ῥώμῃ τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς τῶν ἐξ ὑπουλῆς αἰτιαθέντων, ὃν ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. ὑπ' ἐλπίδα τοῦ κατὰ τύλλου τὸ συνωμόσιον προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς Τ ῥώμην, τοὺς ἐπὶ τῶν ἰωνάθου ἀγῶνας δεδεμένους, καὶ πέρας ἔσεσθαι τῆς ἐξετάσεως ἐνόμιζεν, τοῦ ἑαυτοῦ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ψευδολογίαν. ὑπατεύοντος δὲ τὸ πρᾶγμα ἐπιθεῖσαν, ἀναζητῆσαι τοῦ ἀληθοῦς, καὶ γνοὺς ἀδίκως τοῦ αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένου, τοὺς μὲν ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων, τοῦτον δὲ ἐπέδωκεν ἰωνάθῃ τοῦ προσήκουσαν. ζῶν γὰρ παρὰ καιρὸν προῆλθεν αἰκισθεὶς κατὰ τύλλου, τότε μὲν ἐπαῦσε Ἀλὰ Τ πρώτοις τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ἐπιμονῆς κατηγόρους, οὐκ εἰς μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς διεπαλαίσθη, ἐ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἐν ᾗ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. φάσμασι γὰρ ἐξεταράσσετο, καὶ συνεχὴς ἀνοία, βλέπειν εἴδωλα τῶν ἐπ' αὐτῷ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ἐ δυναμένῳ, ἐξήλατο τῆς εὐνῆς, ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. ἐ δὲ κακοῦ πολλοῦ ἀεὶ τοῦ ὑπόδεσιν λαμβάνοντος, καὶ τῶν ἑτέρων αὐτῷ μὴ Ἀλεξάνδρων ἐκπεσόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τ προνοίας ἐ θεοῦ πεμφθέντα ἡμῖν, ὅτι τοῖς πονηροῖς δικὴν ὑπέτισεν. ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔσται, ὃν ἐπηγγειλάμεθα μὴ πάσης ἀκριβείας ὠφελιμώτατα τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔστη ὁ πόλεμος ῥωμαίοις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἠρμόσθη τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω. περὶ δ' ἀληθείας δὲ οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης ὠφελίας πάσαν τοῦ γράφειν ἐσχασάμην.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

rum falso insimulans, autores sibi hujus consilii fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remqve delatam multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, ut ipse qvoddam bellum Judæorum confeciſſe videretur: qvodque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Deniqve cum jussisset Judæum qvendam Alexandrum nominare: cui jamdudum infensus odium publicaverat, etiam uxore ejus Berenice criminationibus implicata, hos qvidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidavit. Et hæc secure facere arbitrabatur, qvod eorum patrimonia reditibus Cæsaris adjungebat. Ne vero vel alibi degentium qvisqvam Judæorum ejus injustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagavit: ac Jonathæ nonnullisq; aliis qvi comprehensi fuerant persvadet, novarum rerum accusationem viris inferre probatissimis Judæorum, apud Alexandriam Romamqve degentium. Horum autem, qvi per insidias accusati sunt, unus erat Josephus, qvi hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita ut speraverat cessit. Nam Romam quidem venit, Jonathan cæteroſqve vinctos ducens, finemqve arbitrabatur esse qvæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem reqvirebat: cognitoqve non jure hominibus accusationem illatam, illos qvidem Titi studio criminibus solvit, merito vero pœnâ in Jonathan statuit: prius enim verberatus, vivus exustus est. Catullo autem tunc qvidem ob lenitatem principum obtigit, ne qvid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei major animi morbus & gravior. Terroribus enim expaveſcebat, & crebro videbat sibi instantes umbras eorum qvos peremerat; & clamitabat. Cumqve se tenere non posset, exiliebat stratis, tanqvam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisqve defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis divinæ providentiæ facto indicio, qvam qvod neqvissimos ulciscatur. Hic nobis est finis historiæ, qvam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, qvemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Judæis: & qvaliter sit qvidem expositum lecturis, ut dicant, relinqvatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, qvod eam solam scopum mihi per omnia qvæ scripsi proposuerim.